

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Ренлямації небу-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	70	„

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належність за інсерата
платні в Чернівцях.

ЗАМІТКИ.

„Кожний край має пресу, на яку заслугоє“ — говорив покійний К. Франкоз. Се правда, якої годі заперечити, яку документно стверджує передовсім і наша Буковина. Буковинські політики, бачите змінюють політичні програми як рукавички, будучи на ділі без ніяких політичних принципів. Політичні програми у наших Месіїв грають тільки роллю вивісок, які від часу до часу змінює ся прим. із „реставрації“ на „кофейню“, помімо того, що в тих заведеннях веде ся (як дуже часто у нас в Чернівцях) торговлю білим товаром... І наші „спасителі“, стало дбають тільки про власну користь про напхане кишень власних і своїх найблизших і т. д. і т. д. Такими блудними стежками іде й буковинська преса, яка з дуже малими виїмками служить лиш тому, хто найбільше заплатить. Щоб переконатися про се, доволі зрівнати буде кілька річників черновецьких часописів, а побачимо, що майже із математичною правильною тї самі часописи тих самих людей і ті самі партії відвертають то знов поборюють і то поборюють средствами найобридливішими. Продажність буковинської преси се прямо публичний секрет. Якжеж може виглядати мораль публіки годованої статями із під пера таких затижних жреців публічної опії? Чи ж дивувати ся відтак і продажности мужика-виборця, коли ті, що і мають і можуть знати правду й етику, не різнять ся моралю від звичайної повії. Що за будучність жеде суспільність і край, в яким місце публічної моралі заступає безсоромно афішований цинізм, гірший навіть від езуйтської максими, що ціль освячує средства. І багню се думає консервувати нова коаліція, вона ще й поглиблює его, ведучи край над беріг пропасти! А як місяць своїм сяєвом осріблює найгідкіше багню так і сю гниль має озарити зманливий блиск автохтонства, яким радіби кождому засліпити очі наші політичні магіки а радше маятії...

Можна комусь зробити кривду, кажучи про него, що у него є совість. Таке вийшло із Gaz. Polsk-ою. Свого часу подали ми в 110. ч. єї осуд Ончулівської преси, в яким говорило ся, що „вона не знає границь в інвективах всякого роду і т. д. Та сєй висказ вихопив ся редакції Gaz. polsk-ої мабуть тільки через забуте, бо вже в єї 82. ч. читаємо про „брутальні способи провадження вальків“ органів наших. „То що там виписувано на д-ра Ончула і д-ра Лупу мусіло — пише Gaz. pol. в ч. 82. — обурювати навіть зовсім не інтересованих в сїй справі. Щоб побідити засаду і кандидата — обнижувано особисту гідність чоловіка

і то чоловіка тої міри і геніяльних прикмет, як саме др. Ончул.“ Щож в виду сего має бути правдою, чи те що Gaz. pol. писала перше, чи те що тепер? На всякий случай мусимо приписувати Gaz. polsk-її совісності а тепер і якої небудь консеквенції — відкликати.

*

Біда Буковині з Галичиною! За все наше лихо вона винувата. Грошолупи видумали „галицьку інтригу“ зовсім після взору „польської інтриги“ видуманої обрусителями з огляду на Українців. Нинішня Rundschau робить навіть такі гумористичні, коли-б не ідіотичні, ревелациї, що на вибори п. Малика йшли — гісун тенеатіс — гроші з Галичини!! За се відкрите належить ся Гершкові Чопови неувдаємий вінець — безмежної бистро(?) умности... Коли вже річ про Галичину й про гроші, то не завадить згадати, що Cz. Allg. Ztg. помімо такої ворожнечі до Галичини, піднесла гадку, щоб бук. реакц. коаліція йшла разом із галицьким польським колом. Заходять тільки обава, що kołow-ці не пристануть до спілки із грошолупами, які підтинають їм ґрунт. До сїй галицької хруні надїляли Коловців мандатами по цїні 10—20 кор. від голосу, а тепер, коли грошолупи піднесли цїну голосів хрунівських до 1000 кор., готові й галицькі хруні підвишити свої домагання до польської шляхти. Periculum in mora!

(ос)

НОВИЙ РЕГУЛЯМІН ШКІЛЬНИЦТВА НАРОДНОГО Й ВИДІЛОВОГО.

Державний закон про народні школи обіймає тільки основні зариси шкільництва, а їх переведення поручає по частині законодавству краєвому, щоб узглядняти окремі потреби й відносини поодиноких країв, або власти виконавчїй, щоб через законні постанови не виключити кождочасного узгляднення педагогічних досвідів і вислідів наукових студій. В виду сего учитель мусів мати перед очима не тільки закон державний, нормуючий народне шкільництво, і окремі в кождій провінції закони краєві про будову і удержуване шкіл, про ходжене до школи, а також про правні відносини учителів але ще й безліч норм видаваних ріжними часами про уладжене школи, про шкільну карність, про повинности учителів і т. д. і т. д. До тогож свого часу основний розпорядок п. з. „Провізоричний регулямін народного шкільництва із 20. серпня 1870 р.“ став тепер зовсім перестарілим і по більшій частині заступлений новими подрібними розпорядками, так що не надавав ся більше до ужитку.

Оттим то видане нового регуляміну шкільного й наукового, який

би сї невідрадні відносини відразу полагодив, являло ся річю дуже пожаданою, а приносить його LXIV. випуск вістника законів державних із 14. жовтня 1905 під ч. 159. в виді розпорядку міністерства просвіти і віроісповідань із 29. вересня 1905.

Після своєї суті є отсей розпорядок інструкцією до державного закона про нар. шкільництво і приналежних до него законів державних і краєвих і стремить до того, щоб те, що дотичить внутрішнього ладу в народній школі і служби при нїй, унормувати. одноцільно й систематично для всіх австрійських країв за виїмкою Галичини, яка одержить окремий регулямін шкільний і науковий.

Зміст нового міністерського розпорядку є далеко більш обемистий від розпорядку із р. 1870, бо його матеріал незвичайно побільшив ся. Коли давнійший регулямін мав 83 параграфи, то теперішній має їх 223. Матеріал розділено на глави. В першій полагоджено справи шкіл народних, в другій шкіл виділових, в третій шкіл приватних, а в четвертій опіку над дітьми. Послїдні три глави відносять ся до справ, про які в регуляміні із 20. VIII. 1870 р. не було й згадки.

Перша глава в прирівнянню до давнійшого регуляміну значно розширена, розпадає ся на 11 розділів про: уладжене народної школи, шкільний примус, приймає до школи, розділ на класові відділи і групи, час науки і ферї, ходжене до школи, шкільну користь, класифікацію і сьвідоцтва, учительські сили, права і обовязки управителя школи, а вкінці про учительські конференції. Із сего видно що новий регулямін обговорює вечерпуючо все, що дотичить народного шкільництва і учитель може в нїм легко зорієнтувати ся і швидко поінформувати ся в якій небудь справі.

В новім регуляміні узгляднено також всі нові стремління на полі народного шкільництва а то бодай в формі ініціативи.

Зараз в 6. § піднесено справу уладжування поміщених клас для дітей слабше розвинених, які широко розповсюджені в Німеччині. Найзамітніші в сїм напрямі є поміщени класи системи мангаймської, в яких підготовлює ся до виспих клас дїтвору, що приєстала із задуги або слабших даровань. Оттакі класи можнаб із великою користю заводити по більших шкільних осередках, бо через се значно зменшило би ся число репетентів. Замітні також вказівки на ідальні і власні кухні шкільні (§§ 213 і 159). Про шкільних лікарів згадує ся в § 69. Їх установлювано новий регулямін ще не вимагає, однак сама згадка про сїю інституцію вказує на те, що найвисша шкільна управа займає ся управлінням сєй так дуже занедбаной галузи публічної

гігієни. Замітною інновацією являє ся уповновласнене до введення одноразової, неподільної передполоудневої науки, розмежованої тільки малими перервами між поодинокими годинами науки (§§ 60 і 62). За введенем такого наукування заявило ся на тамтогорічнім міжнароднім конгресі для шкільної гігієни в Нормберзі багато досвідчених лікарів і педагогів. Всеж таки дотеперішня практика дала за мало досвідів в сїм напрямі, так що введенне одноцільної науки ранної є поки що дозволене лише в поодиноких случаях і зависить від доволі строгих обставин.

На спеціальну увагу заслугоє четверта глава регуляміну, в якій говорить ся про опіку над дїтвором. Охорона дїтий і дбайливість о дїти творять найновішу галузь печальности о публичний добробит, так що не без слушности називають теперішнє столїте столїтем дїтини. Постанови сєй глави враз із зобовязанем відликувати ся до опікунчого суду проти родичів, які занедбують свої обовязки (§§ 67, 1903 і 205), зголошувати над опікунчїй власти неслюбні і осиротїлі діти при їх вписуванню до школи а також доносити опікунчому судови про всі діти, які не мають опікуна (§ 40), вводять в діло принципи того нового, високо-гуманного руху, втягаючи в него публичну власть.

Певна річ, що доки у нас не буде окремого закона про вихованє і печальність як прим. в Німеччині, то багато змагань школи, щоб забезпечити духовий і фізичний гаразд дїтвори розібеть ся о справу средств так як аналогічна оживлена діяльність властей судових, бо й без того вже сильно заангажована приватна жертволюбивість ледви зможе прийти все на поміч там, де родима громада помочи не хоче або не може. Але вже само звизанє надопікунчих властей до інтервенції проти родичів не тямлячих про свої обовязки, супроти яких езекутивна власть школи була досі невисестарчаюча а також підпомаганє судів через школи в случаях, в яких розходить ся о добро дїтини, можуть принести в багато случаях дуже спасєнні наслідки для дїтий.

Що школа є управнена до такої чинности се річ очевидна, раз тому, що вона як заведєне для примусового вихованя, коли хоче сповнити сьвій обовязок, не може спустити з ока добра єї вихованців, а по друге й тому, що всяке змаганє школи до гаразду впливає незвичайно корисно на загальні заємнини між школою а домом і на шкільну карність а через те виходить на добро й самїй таки школі. Прочі постанови регуляміну є строго річеві, тож зупинимо ся тільки на тих, які можуть обходити ширший загаль. Після першого розділу першої глави про організацію народ-

що доси не виповнили і не відіслали, щоб се чим швидше зробили, бо без декларації годі завести книги і подати основи до всякого обчислення. Дирекція просить і звизає членів, щоб прислали точно місячні декларовані вкладки і вписови та не наражували себе на страти. Товариство дасть членам великі користи, але мусить оберати етапами доходами та капіталами, та згуртувати в інтересі власним і самого учительства як найбільше число членів. Вивиди звертає ся дирекція до членів Русинів з поза кругів народного учительства і просить о вступлюване в ряди членів спомогаючих і добродійів, щоб допомогти сему так важному товариству і спричинити ся до визволення нашого учительства від невідрадних матеріальних і моральних злиднів і відносин. Члени спомогаючі і добродії можуть також себе або свої родини згодувати до участі в деяких фондах (іменно в похороннім і посяговім та пенсійнім) і користати тим способом із добродійств товариства. — Всікі зголошені приймає і всі інформації і друки посилає відвотною поштою дирекції. Адреса товариства: ул. Сикетуска 47. Товариство „Взаїмна поміч галицьких і буковинських учителів і учительок“ у Львові.

Загальні збори тов. „Шкільна Поміч“ в Чернівцях.

Пяті загальні Збори товариства „Шкільна Поміч“ в Чернівцях відбули ся дня 3 жовтня 1905 р. в салі „Народного Дому“ під проводом голови товариства о. крил. Костецкого. По прочитанню і звербованню протоколу із останніх загальних зборів з дня 22 вересня 1904 секретар товариства п. др. Литвинович здав короткий звіт із діяльності товариства за останній адміністративний рік. Засідань Виділу було вісім. На тих засіданнях радились Виділу по більшій частині над Інститутом, який товариство удержувало своїм коштом і з доплати питомців. До Інститута справив Виділ інвентар; крім того підвищив платню управителя від мая на 30 К. В інституті був крім того на стоїтель, а др. Петровський уділяв питомцям безплатно помочи лікарської. В новім році Товариство було приведено замкнути інститут ізза недостатку питомців.

Крім того „Шкільна Поміч“ уділяла запомогти бідним дітям гр. нат. віроїсн. Двом ученикам закупило товариство карти на обід у людській кухні, двом заплатило шкільну оплату (по 20 К) а одному справило книжки. Маючи трохи зложених грошей, товариство було в силі дати позичку одному талановитому Русинови техніковому у Відні на окінчене технічних студій у сумі 200 К а товариству „Буковинський Боян“ уділяло позичку 100 К. За те „Бук. Боян“ дав кілька карт вступу питомцям інститута на концерт, що уряджував у мундолому році.

Своїм уділлив товариству запомогти 500 К; добровільних датків на товариство майже не було ніяких. Загалом каси товариства після справоздання каспера товариства, о. Сімовича, вислазє приходів 1171-34 К, розходів 1652-30 К — недобір 480-96 К, покрито гріними товариства, улькованими у „Рускій Касі“. Маєток товариства вноситься: в касі е 259-04 К, інвентар вартости 663-60 К на позичках 300 К, разом 1222-04 К.

Інститут коштував в минулих роцї: Родичі питомців унаслідок за свої діти 4286-50 К, видатки виносили 5156-44 К — недобір 869-94 К покрито товариство із своїх фондів. Замітити ще треба, що бувші питомці залагають із довгами 185-20 К.

На внесенє п. Захарясевица уділено Виділові абсолюторію. У дискусії над справою інститута забрав голос проф. Кміцкевич, піддержуючи причину, ізза яких інститут товариства страив рацию істнованя:

Тов. „Шкільна поміч“ удержувала в своїм інституті 14 питомців. По конець року шк. осталось там 12 питомців (2 виступило з інституту серед року шк. з причини довшої ведуги). Педагогічний нагляд був постійний із боку учительського збору гімназії П. Надто

і взірцеві ученики поміщені в інституті радо уділяли помочи своїм слабшим товаришам шкільним.

Вислід же класифікації був такий: На 12 учеників класифікованих 9 одержало I. класу (з тих 3 визначний степень), 3 класу лиху. Але сей вислід в виду строгої класифікації і загального поважного числа перенавших все ще можна назвати добрим.

З новим роком шк. на поклик нашого тов. зголосилось всего 3 (трох) кандидатів до інститута, а в виду того замкнуло ся его.

Причини, які вплинули на так мале число кандидатів, а описали на закриті інститута, є отчі:

1) Гімназії в Кіцмані притворнула велике число нашої молодіжи, яка доси вступала до черновецької школи; а се тим більше, що місто Кіцмань і близше Галичини і дешевше.

2) Дорожничка, яка напує в Чернівцях прямо відстрашує родичів навіть засібніших посилати діти до Черновців. Вже тамтого року мусів виділу тов. задля тої дорожнички піднести оплату за приміщенє питомців, що викликало з боку їхніх родичів невдоволенє, а навіть заяву, що лише по конець року шкільного зобовязують ся платити внішу оплату.

3) Строга класифікація також не може вплинути на численну фреквенцію. Лише з сих головних причин зголосилось так мале число кандидатів, а в слід за тим і пішло закриті інститута.

Так покінчив жите наш інститут зовсім природно.

Правда, у нас приюті для молодіжи дуже хосенні і конечні; але они сповняють свою задачу лише тоді, скоро пособляють бідній а пильній молодіжи (себто селянські бурє)... Потрібні і приюті для дітий засібніших родичів (інтелігенції), але они сповняють свою задачу лише тоді, скоро оплачують ся як слід, ба навіть надвишкою з доходу приходить в поміч бідній, а пильній та спосібній молодіжи. Отже інституція, що не сповняє сеї ественної задачі своєї, що заєдно борєсь із дефіцитом, покривним доходами з запомог та членських вкладок — а не має лучших виглядів на будуче — тим самим не має рації істнованя. — Се вважали ми потрібним сказати по закритю нашого інститута.

Тепер входить наше товариство „Шкільна поміч“ в нову, красшу фазу своєї діяльності. Ті засоби, якими розпоряджає товариство, які доси ішли на покриті дефіциту інститута, підуть там, куди їм слід, се є на запомогу бідних а пильних та спосібних дітий (на запомогу в одежі, харчи та книжках). Доси не доставало нашому інституту кандидатів, так тепер прийде до нашого товариства велике число бідної молодіжи — що вчить ся серед холоду і голоду — з просьбою о запомогу, а годі буде відмовити тої помочи, що рішає нераз про бути — або не бути неодоного ученика.

Тож наше товариство має повну надію, що громада наша не відкаже своєї лєпти в хосен на скрізь гуманного товариства, а через те подасть помічну руку неодному із найбільшійших між бідними.

До нового Виділу увійшли ш.: о. крилошанин Костецкий, проф. Кміцкевич, о. Сімович, секр. Коралевич і аск. Шухевич. Заступниками виділових вибрали збори ш.: о. Луцко і д-ра Кордубу, а до контрольного комісії ш.: Захарясевица і Могильничко.

У „вільних внесенях“ виділ займав ся справою інвентаря. На внесенє п. инсп. Поповича рішено уповномочити виділ, щоб заняв ся спровадженням інвентаря. Внесенє п. Весоловського, щоб зміняти статут та, аби товариство могло підпомагати бідну молодіж шкільну не лиш гр. кат. віра, а й православної, перепало тому, що після думки більшости присутних православну молодіж підпомагає вже „Народний Дім“ між тим, як гр. кат. молодіж такої підмоги не має. Що до клевет, які кинули на заряд товариства „Галичань“, то рішено поминути їх мовчки, опираючи ся на тій основі, що як-раз се справозданє найбільше відновить на клевети і вкаже на вартість часописи, що нічим не займає ся, тільки клеветами.

Присутні вибрали до „Національної Ради“ делегатом проф. Кміцкевича, а по сїм голова замкнув збори.

НОВИНКИ.

Чернівці, 14. жовтня 1905.

Із твердині ромунізаторів. Консисторські ромунізатори не поминають ніякої нагоди, щоб не обидати прав руского народа, хочби мали враз із тим навіть стягнути Христове знамя і між куфї пива й горівки, чого свідком був недавно Palatul National. Як поводить ся консисторія супроти руских священиків і питомців, сего також не треба на ново згадувати. Недавні безкарні бійки руских теологів уладжувані волоскими дикарями, се хіба найкрасші об'яви системи, напучуючі в ромунізаторській твердині. З новим роком остала в духовнім семінарії стара система. Мимо німецької мови урядової консисторії, руским питомцям знова влучає ся декреті принята у мові волоскій. У тій самій мові зложено й регулямін домашній із цілковитим знехтованєм прав руских питомців і букви закона. Невже німецькі Німці не кажуть ніч проти того, що їх союзники викидають tacite німецьку мову урядову із семінарії?! — Волоский шовінізм однак не знає стриму, ректорат зачинає sub rosa сипнувати руских питомців і від ходження на виклади рускої літератури на університеті. Отже виклади волоскої літератури проф. Сбери мають якесь більш упривілейованє становище від викладів д-ра Стоцького? Найвбачуть п. ромунізатори, але до сего їм засі і в'язати в сій справі питомців вони не сьміють, хоч якби радо заміняли їх в любих собі ренеґатів-яничарів.

Новий „Einschub“. Комісаря інспекції лісничої в Кімполонґу Геттінґера перенесено на власну просьбу до Мельб, а на его місце десигновано д-ра Роберта Рітмаера, комісаря лісництва — аж із Вінер-Найштадту. Дивно, що проти сего „айншубу“ не протестують „автохтони“ великого автораменту, які иншим разом так воюють проти fremde Eindringlinge.

Бакциль чахотки стрижиня хребетного. На середовім засіданню лікарського товариства в Християній залі в д-р. Гапрзольд, що йому здало ся найти бакцилю, який вигадкає висихає стрижиня хребетного.

Як бавлять ся Німці? Через цілий жовтень справляють монахійські Німці тзв. Oktoberfest, щось в роді безперервного ярмарку, відпущу народних забав, фестивалів ітп. Се чисто німецько-народна забава, на яку збирає ся також багато гостей із Тиролю, Бадену, Соальногороду, Баварії і пильних околиць. Суть того свята містять ся в об'їданю і значно збільшеній консумції пива. Ось одна картина із тої echt німецької забави: Серед великої левади надає кілька ватер, на яких нечуть ся на рожах... волі. По за тим заложена левада столами, густо обсаджена пиворізами і прожорами. Кождий із них має при собі адрес, щоб в разі цілковитого запита мож було знати, де такого сватка відставити. Вистає приглянути ся їхнім фізіогноміям, щоб переконатися, як мало деякі люди рижнять ся від худоби. Але Німці до того ще й народ практичний. При виході жде ціла фаланґа експресів з тачками, щоб відвозити неприємних домів. Се значить ся ціняньство з комфортом. Що то може „висша культура“ німецька!

Найбільші в світі цигара, які до тепер вироблено, прибули тепер саме із Гавани до Лондону. Коже цигаро має 16½ палів довготи, а 6 палів в обводі і важить чверть фунта. Ця від одного такого цигара виносить 1 К 40 с. Кошта виробу тисячки штук виносить 22.000 К.

Утеча політичного переступника. Убийник гельзінґсфорекого прокуратора Йонзена, Гогенталя, утік з гельзінґсфорекої тюрми в середю досвіта. Утечі довершив, перепидувавши жезлну крату у вікні своєї казмати на 3 поверей. Відти спустив ся шнуром на другий поверх, де вже була для него приготвлена драбина. Тюремний доглядач находив ся тоді в другім транкті тюремного будинку.

На будову руского театру у Львові зібрано у вересні 2.889 кор. 99 сот. Загальна сума складок виносить досі 160.229 К 9 с. План театру фірма

Гельмер і Фельнер вже остаточно виготовила і можна його оглядати в льокалі львівської „Просвіти“.

Комісія для податку доходного. Д. 11. жовтня вибрано членами комісії для виміру податку доходного в пов. черновецьким Б. Геса і М. Альтмана а їх заступниками З. Френкля і О. Штернберґа на 4-літній період.

Нешасливі случаї. Дня 4. с. м. погіб в Паргівцях 46-літній Микола Бадалуца поцілений в голову куснем моздіра, який луснув при стрілянню з нагоди цісарських іменин. — Тої самої днини пожив смєрти Петро Урічук Дьордія в Петрівцях. Він чистив глибоку кирницю, а щоб освітити собі єї дно запалив значну скількість соломї, та в димі обімлів і задусив ся.

Ізда на лижах в літї. У Львові звертає на себе увагу на повиставовій площі п. Іван Лущинський, нота-риальний кандидат уживанєм одного новітнього спорту. Іменно забавляє ся він їздою на — лижах. Суть то лижви дітні, винахід п. Лущинського, з парю малих колісцят під кождою лижвою, на котрих їде ся дуже приємно і в той спосіб можна собі в літї заступити зимову забаву на леді. Винахідник спорядив дві системи таких лижов на колісцятах і їх вирабляє вже одна фабрика.

Сила забобону. В однім селі під Могилевом в Росії селянин Серєсний, вірачі в забобом, що як напоїть землю кровію 50 невинних дітий, то відеріє скарби, мавив до лєса дітий і там їх в імї убивав. Жандарми зловили его саме в хвили, коли убивав третю дитину, а коло него лежало шестеро звязаних дітий, призначених на смєрт. Серєсний признав ся, що крім тих трох дітий, убив перед тим вже семеро инших.

Оповідки, іменованя і т. п.

Особисті вісті. Сов. двору др. Пшібрам повернув із урлопу і об'яв управу контрольної стації средств поживних. — Примар заведена для божєвільних др. Кобилянський виїхав на довшу відпустку до Абації.

Субвенція на цілі рілньної господарки. Міністерство рілньництва уділяло Раді культури краєвої воеводства Буковини за рік 1905 3.500 кор. на закупно господарських машин і знарядів, а 1000 кор. на господарські досвіди.

З Буковинського Воляна. Пробі Воляна, як вже було заповіджено, розпочинають ся в понеділок 16 см. і будуть відбувати ся що понеділка і п'ятниці від годни 7—8 вечером. З огляду на се, що з самого початку треба установити поділ праці на цілий рік, та що несправильне ходженє на пробі утрудняє науку і поступ, просимо явити ся на час і в комплекті вже від разу в понеділок 16-ого. Виділа.

Із Музичної школи ім. Миколи Лисенка. Заряд зробив прикре поміченє, що черновецькі Русини не підперли своєї музичної школи так, як годить ся. Ніхто не підніс проти неї ніякого поважного закладу, а мимо того загал не посилає дітий своїх до своєї школи по просту з недбалєства, чи з нерадивости до свого. Бачимо, що всі на нас ідуть війною, чогож нам чужих підпирати? Лучше еднаймо ся при своїм. Людий, що не уважають своїм обовязком горнутись до свого, тим більше, що нічого на тім не тратьте, а радше зискують, не беремо ся переконувати; за те звертаємо ся до тих, що чекали вперед на вислід поступу своїх дітий в звичайній науці. Досі вже час було про те переконати ся і власне тепер є крайня пора висувати діти ще і на науку музики. Тому й очікуємо впису нових учеників вже з 15 см. Вписувати ся можна що дня межи годиною 3—6 в льокалі школи в „Народнім Домі“. — Від Заряду школи музичної ім. Миколи Лисенка.

Із штуки і літератури.

Репертуар мійського театру в Чернівцях. В неділю о год. пів до 3 по полудні (за половиною ціни) „Die Ahnfrau“ драма Грільпарцера, в неділю о пів до 8 вечером по раз другий оперета „Гейша“, в понеділок по раз третій ком. Шлентера „Maria Theresia“, а у вівторок ком. опер. „Циганський Барон“.

Оголошення Кас райфайзенських.

Загальний збір „Каси пожичкової і щадничої для громади Драчинці“ стоваришена зареєстрованою з необмеженою порукою відбуде ся 22. жовтня 1905 р. о годині 2-ій пополудні в шкільнім будинку днівний порядок: 1) Прочитані і верифіковані протоколи з попередніх загальних зборів. 2) Установлені етопу процентову для вкладок щадничих і для пожичок. 3) Вільні внесення. — Василь Прокопеч, начальник.

Перші загальні збори каси пожичкової і щадничої для громади Стари-Мамаївці, стов. зареєстроване з необмеженою порукою, відбудуть ся дня 22-го жовтня 1905 о 2. год. по полудні в шкільнім будинку в Стари-Мамаївцях із слідуючим днівним порядком: 1) Установлені пайв, вкладок, позик і т. д. 2) Ухвала, що робити з лишніми в касі грошми і як роздобути потрібних для каси грошей. 3) Ухвала в справі запозички краєвої. 4) Вибір касиера і назначене платні для него. 5) Ухвала кілько має бути членів у радї надзорчій і вибір ради надзорчої. — За старшину Олекса Бойчук, Іларій Карбулицкий.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть NERVOL

аптека др. Ю. Францога в Тернополи.

Се є знамените усмиряюче средство до патиравы против всяких ревматичних болей, простуджєня, ломаня костей, плечий, гієтєя і нервових недуг. Прому уважати на написє „Nervol“ і не принимати ніяких „Нервотонів“.

Цїна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляношок) 8 кор. з оплатою і опакованєм.

Десеровий Виноград

— кураційний, солодий (Chasselas) —
5 Кільо 2 кор. 30 с.
Висилає Др. Горват в Шентен-дре (Угорщина). 81 (4—5)

Друкарня товариства „Руска Рада“ в Чернівцях має на складі всілякі друксорт.

Словістка.

НОВІСТЬ!

Маю честь повідомити Високоповажану П. Т. Публіку, що в нинішнім днем, отворив я в Чернівцях

при ул. Палати краєвої в домі н. Штирка модний склеп з ґалантерією і забавками

під фірмою

„Riesen Bebe“

Повідомляю рівнож що продаю всі товари о 25% дешевше бо маю менші видатки як інші фірми і вдоволяю ся меншим вигоком. — Замовленя з провінції висилаю сейчас, а хто купить у мене товару на 10 К. висилаю вже пакет оплатно. Як кому товар не подобає ся, принимаю его назад. — Поручаючи ся ласкавим вглядом

остаюсь з поважанєм ЯКІВ АКС.

НОВІСТЬ!

83 (1—10) н.

25.000 Корон

виплатить фірма Georg Schicht, Aussig кождому, хто докаже що єї мило „ШІХТ“ складає ся із шкідливих частий.

МИЛО ШІХТА

(мило з оленем або ключем) є найліпше, найвидатнійше як також і найдешевше.

Вільне від всяких шкідливих складових частий.

При закупнї прошу уважат, аби кождий кавалок мила був заосмотрений в написє „ШІХТ“ і в оден із знаків охоронних „ОЛЕНЬ“ або „КЛЮЧ“.

68 (10—26)

Hamburg—Amerika Linie

Проста переправа без пересіданя.

Знаним із своєї скорости поштовим і пошним крабле зв'яз. Т. Dampfschiffahrt. Schnellfahrt.

З Гамбургу до

Нью-Йорку, Канади, Бразилії, країв Ля-Плята, Полудневої Африки і Східної Азії.

Парівці „Гамбург—Америка“ ліній відзначають ся тим, що суть заосмотрені в знаменитий харч, чисті каюти, і пасажери їдуть ними скоро і безпечно.

Видача карт до всіх стаций Сполучених держав і до Канади

Близні услівя уділяє охотно ГЕНЕРАЛЬНА АГЕНЦИЯ ДЛЯ БУКОВИНИ.

76 (5—6)

Чернівці, ул. Паньська 16.

AUSTRO-AMERICANA.

Австрійське сполучене акційне корабельно-перевозове тов. в Трієсті.

Правдивий пасажирский оборот до Америки через Трієст-Нью-Йорк.

Генеральна АГЕНЦИЯ для ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ:

Гольдлюст і Спілка

Чернівці, ул. Палати краєвої 6.

Для провінцій принимає ся агентів.

58 (5—6) н.

До Америки і Канади

перевозить найдешевше і вигідно

Лінія Кунарда

заступництво для Галичини

Йосиф Айле

у Львові, ул. Браєрівська 6.

63 (13—20)

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Поручає на сезон осінний ріжні артикули в найбільшій виборі.

Капелюхи. Для панів, хлопців і дитий сарбах. — Самостійна продаж з п. к. над. Pichler & Schöe, Graz. — Великий вибір них інших фабрикатів. — Цилин-

з фізальцу Loden-у, черні і в ріжних модних вірної фабрики I. Heinz. Ita Відень і Josef капелюхів з фабрики P. & C. Habig і ріж-дри і кляки в найновіших фасонах.

Товари обувані. Склад 10уднярської фабрики Ф. Л. Поппера. — Самостійна продаж черевиків живрових з найславнішої фабрики Антона Чапек. Великий вибір обуви Chevreaux Bokseal, Glacé, ляркерів чорних і в інших красках, для панів, панів, дівчат хлопців і дитий. Lavn tennis черевники, чоботи і під-черевники. Склад славних амер. черевиків в Hathaway, Soule & Harington Boston.

Краватки. Найбільший вибір тукравих і заграничних фабрикатів. Кождого місяця новости Dersins і найліпші „Genres“.

Мужеске біле. Найліпшої якості і в модних барвах, англійські зефіри, піки пологі і в шифону. Ковпачики і манжети найновішої фасону, хусточки до носа.

Рукавички. Наймоднійші з тукравих як і заграничних шовків, фулярів, рукавички лїтні і з найліпшої пржи.

Шапки. Для панів, дівчат, дитий ріжного рода в модних красках.

Біле. Для панів, панів і дитий в найновіших красках. Сорочки сїткові калїсони системи Д-ра Лямана Егера і всякі позібні товари.

Конфекция дїточа наймоднійшого рода.

Артикули до подорожи. Валїзи, куфери до подорожи, торби ручні з замочками або без них, педзарія, міхи, пледи порохівники, ремені, парасолї, етуї, мішки на біле, кошї на начеє найновішї портмонетки для панів і панів, коши до подорожи і повозів і т. д.

Артикули шпортові. Lavn tennis, склад ракет і кузь Сляценгера з Лондону, Тонедра в Відня. Веїляні прибори і уніформи до тої гри. — Біле для туристів.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на поперед-
ню застереженню. — Рекламації неопе-
чатані віддає від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	70	„

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і наданість за інсерати
платні в Чернівцях.

ПЕРШЕ УКРАЇНСЬКЕ ВІЧЕ в Росії.

Під похмурим надневеским не-
бом звершила ся подія, яка повинна
мати переломове значіння для роз-
в'язки т. зв. українського питання.
Ось в стінах петербурского уні-
верситету відбуло ся дня 11. с. м.
велике українське, студентське віче,
в якому взяло уділ понад два ти-
сячі людей. Отсе українські емі-
гранти уладили перше публичне
українське віче, бо досі всі резо-
люції в українських справах порі-
шувало або принагідно на зборах
ріжних фахових товариств, як го-
сподарських, або тільки на тайних
зібраннях навеличкового круга інтелі-
гентів. Петербурске віче се перший
публичний виступ Українців і то
виступ сміливий.

Що віче відбуло ся як раз в
Петербурзі се треба приписати ма-
буть тому, що в столиці держави
поліцейська самоволя все таки не
така безцеремонна, та й більшому
взаємному виробленню навчочому
між Українцями, що живуть на
еміграції. Хоч се віче відбуло ся
на університеті, то річ певна, що
на ньому було безліч Українців не
студентів. Приверненою автономією
на російських університетах послу-
гує ся тепер все суспільство ро-
сійської держави для пропаганди
еманципаторних змагань. Студенти
повернувши на університетські лек-
ції, майже скрізь прийняли резолю-
ції, що тепер перше діло їх не са-
ма наука, а боротьба за волю, якої
огнищами для цілого суспільства
повинні стати університети.

Після донесень російських лібе-
ральних часописів мало петербург-
ське українське віче перебіг ось
таким:

Перший референт, відчиняючи
віче, зазначив факт, що від часу
прилучення України до Росії, се є

від 250 років є се перше українсь-
ке віче в Росії. Дотепер тепер
— говорив бесідник — мають Укра-
їнці спробою явно висловити ро-
сійській суспільності свої потреби
і бажання та вияснити відносини
російської бюрократії до українсь-
кого питання.

Слідуючий референт, в рефераті
про „генезу автономних змагань на
Україні“, дав короткий історичний
погляд на українські автономічно-
державні змагання в минулому, на-
в'язуючи перші початки тих змагань
до XV і XVI віків, коли то укра-
їнська нація стала ясно виріжню-
вати ся, як особна етнографічно-на-
ціональна цілість від сусідніх на-
родів: Поляків, Москалів, Татар і
Литовців. В тих часах українське
міщанство, а по часті і українсь-
ка шляхта, організують школи,
бурси, друкарні, ліцеї, братства
усякого роду і т. д. В Києві захо-
дами українських гетьманів і ми-
трополита-патріота Могили повстає
національна свідомість українська,
що носить на собі релігійно-обрядо-
вий характер так, як автономна
українська православна церква бу-
ла найважливішою тоді суспільною
інституцією культурно-національ-
ного значіння, в яку вимірили свої
удари польонізація і ведуча до неї
латинізація. Небавом однак націо-
нальна думка українська набирає
значіння політичного, від коли імен-
но двигачем її став сильний та зма-
гаючий до автономії стан козацький.
Ся еволюція завершуєть ся за ча-
сів національного повстання під про-
водом Богдана Хмельницького та зна-
ходить свій вислів у переяславській
трактаті з Росією. Україна злучила
ся з Росією, як рівноправна авто-
номна одиниця, злука ся була однак
причиною заневолення України. Пере-
казавши коротко, якими дорогами
ішло політичне, соціальне і націо-
нальне заневолення України та по-

гребане української автономії, бе-
сідник начеркнув з порядку ко-
ротко історію українського від-
родження в XIX-ім столітті, згадав
про кирило-методієвське братство і
Шевченка, Костомарова та Куліша
з їх автономно-федералістичними
змаганнями, до переслідування сего
руху російським правительством, і
перейшов до крайних утисків укра-
їнства, що почали ся з 1868-им
роком замкнення українських не-
дільних шкіл, а завершили ся ука-
зом з 1876 року. Від сего часу
українське національне життя шукало
захисту в Австрії, де в Галичині
найшло пригожий ґрунт в тамошнім
українським населенню, котрого права
на національний розвиток гарантує
австрійська конституція. Мимо во-
рожного становища Поляків в Гали-
чині розвинулись тут тисячі укра-
їнських товариств, українська преса
і українське політичне життя, пов-
стали українські гімназії і укра-
їнські катедри на університеті,
вкінці українське „Наукове това-
риство ім. Шевченка“. Але і Укра-
їнці в Росії не зрікають ся своїх
національних прав; вони жадають
свободи для українського слова в
печати, жадають української школи, а
вкінці політичної автономії України.

Дальші бесідники вказували:
що винуватим в давленню України поно-
сять не лише російське правитель-
ство, але і великоруска суспільність,
котра досі бодала — навіть в най-
поступовіших кругах — в націо-
нальним відношенню України солідар-
изувала ся з своїм правительством;
що національне пробудження Укра-
їни та змагання до автономії зачи-
нають захоплювати і масу народню;
що на Україні пливе телер укра-
їнський політичний рух двома ру-
сами: ліберально-демократичним і
пролетаріатсько-соціалістичним, се-
ред котрих-то напрямів можна від-
різнити по кілька відтінків і т. д.

Вкінці ухвалено слідуєчу резо-
люцію:

„Ми, Українці, зібрані на пер-
шій українській вічу в Петербурзі
28-го (стар. стилю) вересня 1905 р.
рішили:

З огляду на се, що уживане
рідної мови у всіх державних і су-
спільних інституціях єсть одним із
найважливіших способів культурного
і економічного розвитку нації.

З огляду на се, що Україна, як
національна одиниця, визначає ся
еще цілим рядом інших соціально-
економічних прикмет.

З огляду на се, що при існую-
чій режмі не можна числити на
ніяку безпеку національних прав,
жадаємо:

- 1) скликання конституанти на
основах загального, рівного, без-
посереднього і тайного голосовання;
- 2) автономії України на широ-
ких демократично-федеративних
основах.

НОВИЙ РЕГУЛЯМІН ШКІЛЬНИЦТВА народного й виділового.

(Конець).

В розділі про час науки та про
ферії заводять новий регулямін, о
скільки закони краєві не мають від-
мінних приписів, також і при сіль-
ських школах двомісячні літні
ферії, через що усунуто ту не-
оправдану нерівність між діворою
сільською, а діворою деяких міст.
Коли при народних школах нахо-
дять ся в даних місцевостях і ви-
щі школи, то ферії випадуть ра-
зом; але на селі час ферій має
відповідати сільським відносинам, а
ради шкільні місцеві можуть поча-
ток ферій самі означувати, узглед-
яючи час робіт в полі, коли то
діти є дуже потрібні до помочи сво-
ім родичам. Сей останній припис

Бодо Гоф. Vox populi.

(З німецького перекладу Іларія Карбулицького).

Я не мав кращого приятеля, як Ганс
Гардінґер, що тепер вже покійний. І не
знав я розумнішої та більш любимої
жінчини, як його матір. А для неї не
було нічого важкого, як її одиноким Ганс.

Було то ще в школі, як ми пізнали
ся, в хлопських літах став я ту матір
любити, а вона кликала мене тим сер-
дечним „ти“. Було то на короткий час
перед нашим вступленням на універси-
тет, як ми в трійку проходили ся
містом і укладали пляни будучності;
як оба будували замки та складали обі-
ти, що мали би колись здійснити ся.

— Йди й питай ся людей про нас —
ненароком сказала Гансова матір і велі-
ла мені відійти.

Я не зрозумів її, але віддалив ся і
коли зустрів якогось скромного чоловіка,
запитав його, хто є ті двоє, що ступа-
ють перед нами.

— Се жінка санітарного радника
Гардінґа з свого хлопцем. Знаєте ліка-
ря на вулиці Мартіна.

Я передав їй ту відповідь; пані

Гардінґ стиснула нам здорово руки, наче
добрий товариш.

— То йдіть туди і станьте чимсь
порядним!

Аж по довгих літах стрітили ся ми
знову. Санітарний радник був вже по-
кійний. Вдовиця по ній розвинула дуже
живу діяльність на полі любови до
близького. Милосердя над бідними, опі-
ка над сиротами, піклування ся-около хо-
рих... де треба було помочи, поради і
праці, там була вона перша.

Балакаючи, проходили ся ми
містом і не одне нагадувало ся з дав-
них часів.
— Не запитав би ти ся людей ще
раз про нас? — сказала пані Гардінґ
знову.

Я зробив її волю і запитав ся ста-
рої жіночки, що шкандибала собі вули-
цею з кошиком на руках.

— Ах, Господи, ви не знаєте її?
Та се пані Гардінґ зі своїм сином.

Я не дослухував ся вже більше,
що старенька мені ще розказувати хо-
тіла і пішов.

І коли я передав їй ту відповідь,
а матір поглянула на свого сина, наче-
б чогось питала ся, то він відгадав чо-
го вона хотіла.

— Зажди ще, мамочко! — сказав він
всімхнувши ся і поцілував її руку.

І було се знов по довгих роках,
коли я в третє питаю людей. Пані Гар-
дінґ трудилася по давньому; лише з тро-
хи різницею, що круг її діланя збільшив
ся. Але в її домі мешкав її син, що вже
від кількох років трудив ся в місті яко
учений, яко лікар, яко чоловіколюбець,
яко помічник своєї матері... Знову за-
питав я одну паню, хто ті двоє перед
нами.

— Се доктор Гардінґ зі своєю
мамою.

Коли я привів їй сю відповідь,
перебіг її щокі рум'янець, і вона при-
страстно стиснула рамено свого одинака.
Але більше ані слова!

І ще раз, се вже останній раз.
Мого приятеля вже не стало. Серед
повних сил свого життя, серед своєї
плодоносної праці впав він жертвою од-
ного смішного випадку. Чому власне
мусів він переходити попри зачатку бу-
дівлю нового дому, коли на ліво була
така велика вулиця? Чому власне мусів
у тій хвили пошпотати ся високо на
риштуванні робітників, що ніс цеглу?

Чому власне мусів цегла на его голову
впасти?...

Як я здивав ся з матерією знову,
лежав вже цілий рік межі сьогодні і
межні тим вчора. Вона була тиха, гля-
діла серйозно. Праця над убогими, хо-
рими і покинутими, около яких із подвій-
ною запопадливістю вона заходила ся,
помогла їй переболіти ту тяжку втрату.
Ба навіть й тоді, коли ми в вечірному
смерку збирали ся з его гробу роже, вона
не піддалась своему безмежному жалеву...

І коли ми вертались додів, йшли
нам на зустріч чоловіки і жінки з фа-
бричної роботи, поздоровляючи в покорі
чорнодітну даму зі смутними, любими
очима, то наші очі лучились так, начеб
ми побачились після довгих літ, начеб
ми на щось нагадали ся. Уже ненало-
минаний, запитав ся я одного робітника:

— Хто є та дама в чорнім?
Робітник знав свій напелюх і глянув
із глибокою пошаною за нею:

То матір Ганса Гардінґа!
Се була відповідь, яка її вдовольняла.
Сї обличчя засияло так, як те рожеве
світло заходячого сонця над гробом
сина, а в її красних глибоких очах за-
блисла дві сльози.

— Чи думаєш, що він даремно жив?

з одної сторони є корисний для сільського населення, а з другої сторони усуває ту аномалію з сільських шкіл, що в час жнив наука відбуває фактично лише на папері, бо школи сьвітять порожнечою за браку дітей, яких родичі не пускають у школу, а беруть до роботи.

Закон узглядає також локальні відносини і вік дітей при установлюванню пори денної науки (§§ 59, 60, 61).

Для склону родичів, що упрямо не посилають дітей до школи, дозволяє новий регулямін шкіл, наколи кари за непосилане не помагають, спроводити вмішане суду опікунчого (§ 67). Це средство мабуть успішніше поділає на послане дітей до школи, як дотеперішні кари. Важний є також розділ про виховане шкільне (§ 71), який поручає учителям розбуджувати у дітей не тільки любов до спільної вітчизни себто до держави, але також і любов до свого народу, та впокувати в дітей основи національної толеранції зглядом інших народностей. Чи школі призначено також відповідні средства до досягнення вказаних їй цілей навіть при опорі родичів, покаже практика. Це однак певне, що заведенням ще острійших кар справі не зараджено би. Для того треба попитати з вдоволенням факт, що кар шкільних не заострено, а кару тілесну і на будуче заборонено. За те поручає новий регулямін учителям добувати собі довіре населення через підтримуванне добрих відносин з родичами дітей, та через уряджуване спільних вечерів для родичів (§ 120). З другої сторони може учитель надіяти ся на поміч зі сторони властей шкільних, начальника громади, який має власть поліційну в громаді та суду опікунчого. (§§ 83, 84, 85 і 214).

Що в спеціально устроєних дисциплінарних класах, а далі в заведеннях для виховання, та поправи, для найбільше непоправних дітей можна буде ужити острійших средств карних, а в разі konieczности навіть кари тілесної, се впливає з ціли і з самої природи річних заведень (§ 82).

Що до клас дисциплінарних, то призначуване учеників до них має слідувати лише в разі дуже важних причин. Рішення в сій справі не мож полишати самому учителю вже з тої самої причини, що на ній лежала би за велика відвічальність. Для того мусить при такому рішенню співділати також суд опікунчий.

В розділі про класифікацію та свідомства введено скалю нот, що до заховання, пильності і зовнішньої форми, яка доси обов'язувала в середніх школах, також і в школах народних (§ 87). Для означування поступу задержано дотеперішню скалю нот, коли знова в школах мійських від 1903 р. і в сім напрямі існує зрівняне з школами середніми (§ 170).

Діти найнижшого відділу будуть від тепер одержувати за I квартал одну лише пересічну ноту зі всіх предметів щоб учитель міг за те краще познакомитись із дітьми. Важне є заряджене нового розпорядку, яким зносить ся іспити на кінці шкільного курсу, що вже цілком пережили ся і не мали за собою жадного оправданя.

§ 103 приписує докладний фор-

муляр посвідчень шкільних, яким їх зрівняно що до зверхного вигляду та правного значіння з свідомствами, за які фактично посвідчення доси уважали ся.

Обемистий розділ закона обговорює справу сил учительських, заставляючи ся систематично на законній основі над вимогами зглядом здібностей уряду учительського та над процедурою при іменованню учителів.

На увагу заслуговує також заряджене, щоб властям шкільним краєвим полишено децизію, чи опорожнене місце при школі жіночій має обсадити ся мужескою, чи жіночою силою учительською, чим усунено спори, які явили ся при кожнім обсаджуванню такого місця. Доси про се децедовано доперва при виборі вже самої особи учителя (ьки), через що рішали в тій справі дуже часто особисті згляди. Від тепер рішене в сій справі западе вже перед розписанем конкурсу, так що при обсаджуванню прийде лише рішати про гідність кандидата.

Даліше обговорює ся в тім розділі строге річево і докладно обов'язки учителів, а за тим обов'язки управителів шкіл. Також докладно з'ясовано становище учителя релігій супроти прочого персоналу учительського (§ 129).

§ 130 виключає від уділювання науки шкільної госпітантів і шкільних аплікантив, через що усуне ся лихо вкорінене по багато школах.

В другій главі містять ся всі зарядженя для шкіл мійських, якими они різнять ся від прочих народних шкіл. Они відносять ся до назначування плану науки при співділанню всіх міродайних локальних чинників, до виняткових умовин для піврічних свідомств і свідомств відходу, та означують становище директорів і заводових учителів. Ті приписи навяжують до приписів розпорядку міністер. з 12. червня 1903 про реорганізацію мійської школи і заключають лише сю зміну, що більше не буде видавати ся повідомлень шкільних, яких місце заступлять в разі потреби витяги з каталогу, що будуть до ручувані родичам.

План науки в школах мійських може бути розширений через заведенне надобовязкової науки робіт ручних, господарства та стенографії і писаня на машині.

При жіночих мійських школах має ся дати ученицям можливість брати участь в забавах і занятях огородин діточих. В заведеннях, при яких є устроєна шкільна кухня, можуть учениці побирати науку господарства і куховарства.

Новий регулямін надає учителям мійських шкіл титул „заводових фахових учителів“ і „господарів клас“, та признає мійським школам право спеціальних конференцій.

Про число учеників в поодиноких класах мійських шкіл, про konieczність улаштування паралельов, коли класи є переповнені, про число сил учительських і обов'язки „заводових учителів“ новий регулямін нічого не говорить, бо до сего треба би було зміни законної основи розпорядку.

Трета глава в двох розділах обговорює питання, які відносять ся до приватної і домашньої науки. Се в перше порушує ся у нас ті питання, які доси нормували лише деякі параграфи державного закона шкільного, та деякі міністерські розпорядки.

Через отсей регулямін одержують приватні школи вказівки у всіх питаннях, в яких перше треба було глядіти на хитку юдикатуру. Замітною є постанова першого розділу, яка звільняє віроісповідні школи від примусу уділяти науку релігій ученикам інших віроісповідань. Отсея постанова основує ся на приписах 4 і 5 §§ закона про відношене школи до церкви із 25. мая 1868 р., які такий виїмок виправдують. Впрочім мусять удержуючі приватні школи подбати о науку релігій прийнятих дітей. Але також і приватні школи віроісповідні мусять зятати до свідомств винувіроісповідних дітей ноти із релігій, які їм визначить учитель їхньої релігій із поза тої школи. Через те нормує ся багато спірних точок.

В другім розділі про домашню науку видано дуже строгі приписи про надзир над тою наукою, які мабуть будуть в силі виключити всяке надуживане права вчити діти дома.

В кінці докладно унормовано річні іспити для дітей, що учать ся в дома, при чім означено, що ученик на підставі свідомства з річного іспиту мусить бути прийнятий в кожній школі публічній до такої класи, до якої те свідомство его управляє. Що до іспитів відходу при мійських школах обов'язують приписи міністерського розпорядку з 12. червня 1903 року.

Політичний перегляд.

Ратифікація японсько-російського миру. Трактат портемутський входить вже в жите. В суботу ратифікував его, тобто підписав міадо, про що, після умови, посол японський повідомив сейчас заграничне міністерство в Вашингтоні; звідки знов відомість сю переслано до амбасди американської в Петербурзі, яка далі передала відносний комунікат рос. міністерству справ заграничних. Зратифікував трактат вже і цар, про що переслано сейчас урядовий комунікат до французького міністерства справ заграничних, а відти переслано его до французької амбасди в Токіо, яка передала его японському міністерству загр. справ. На такий процес ратифікації згодили ся заздалегідь обі сторони. Отже остаточно мир вже заключений, війна фактично закінчилась, японська маринарка перестане коніскувати торговельні кораблі з набором до Владивостоку узаням за контрабанду. Трактат входить в жите від 15. жовтня с. р. Однак сподіють ся, що з місяця мине, нім обі сторони виміняють в Вашингтоні підписані документи.

Угорщина. Як звучать останні висті, цісар здецидував ся реактивувати кабінет Феєрварого, лише з малою зміною, а радше доповненням кабінету, при чім має ся на ново обсадити теки міністерства і міні. а latere. Як доказ на сю постанову цісара подають факт, що цісар згодив ся вже на політичну програму Феєрварого, яка обнимала дуже глибоко в жите суспільно-політичне Угорщини врізуючі ся реформа, що мають Угорщину з „шляхоцкої республіки“ перемінити в конституційне королівство опертє на волі кайширших мас народних. Що однак шляхоцка коаліція зашасхована в той спосіб, маючи вибирати між своїми дотеперішніми жаданнями, а допущенням так далекосяглих реформ, як загальне право виборче, зрезигнує радше цілковито з своїх жадань, чим допустить до реформ і погодить ся з короною за всяку ціну — се принайменше видно з її захованя в останніх днях.

Ще раз Бенямінок Репти.

Хоч як нам шкода місця в нашій часописі на те, щоб займати ся так бо-

гато такими людьми, як пійкий о. Лаза, все-ж такі містимо надіслану допис, щоб наші читачі побачили его ще й в світлі судових засудів. (Ред.).

В числі 102 „Буковина“ дозволив собі о. Гр. Лаза заперечити з надмірною сміливістю (щоб інакше не виражатись) правдиві факти — і надужив §. 19. зак. прас., називаючи свої безосновні перечеия: „простованем“. Простоване отже помістити наші уваги що до сего цікавого спростованя, яке є, що значуємо з гори, переченем правдивих фактів, які були поміщені в ч. 96 вашої часописи.

І так безосновно перечеить о. Лаза, що не намавав людей на „велику палату“, бо прецінь посилав по селі паламаря, щоб люди йшли до Черновців. На се послужимо свідками! І до Л. Кушицького приходив паламар та казав ему дати гроші, бо треба на дорогу до Черновців! І се перечеить о. Лаза? Що далі, о. Лаза хотів скинути єпітропів та покласти собі вигідних, — се також правда! Чи маємо пригадати вам о. Лаза все подрібно? Коли схочете заперечити, то послужимо доказами про тоті Ваші вибори єпітропів. Цікаве є перечеить факту, що о. Лаза не задержав собі 22 кор., які дав Л. Кушицький зі скарбови на контракт. Коли нотар Стрийський зробив даром контракт для церкви, то о. Лаза задержав собі гроші. І тут послужимо доказом! І як ви отче могли писати таке в спростованю? Tabula populi testis — від встиду, але Ви отче повинні були май уважати!! Чи як? Так само фактом є, що о. Лаза рубав чужі верби в парохіальнім огороді.

О. Лаза мабуть представляє собі правду трохи інакше, як люди, коли сьміє казати, що не виганяв Л. Кушицького в кут. Се діялось прецінь в церкві, о. Лаза хотів помістити ся на Л. Кушицьким, що унімнув ся о громадске добро, зневажив его і велів ему серед служби Божої відступити від образів — і йти в кут. Розумієсь, що коли о. Лаза се міг зробити — то може і перечеить. На се є свідки — але правдомовні, Отче, свідки! Отже не перечеить. Що до „простованя“ Вашого токус-покус з кадилянницею, де під Вашими руками магічно зникло 60 кор., то суд сю справу рішив! — І фактом є, що Отцю Лазі дали на кадилянницю 80 кор., а він купив за так малу ціну, що суд признав за кадилянницю 20 кор. На се лежить перед нами угода судово О. б. І. 1617/5, де О. Лаза обов'язуєсь звернути до 28. грудня 1905 суму 60 кор. враз з коштами 8 кор. 32 сот. І такі люди наражають часопис на те, що мусить містити їх неправди! І як же назвати таке простоване, коли о. Лаза знав що німе і знав свою вину — і сьміє простувати?

Що до виступу о. Данилевича — то лише було би Вам, Отче, сего не рупати! І сей факт гідний Вас — а Ви его! Те полагодуване так покручене, що всі Крм К. Кушицького — виїшли добре. А в справі інших „зделок“ о. Лази, коли всего вписаного ему заміло і до ласки „свище“ ще й не доложуть, то пригадуємо ще справу З. Боргуна, який жалувал ся на Вас о. Лаза за 20 кор., пригадуємо Вам зовсім нечудесне зникнене образа з церкви, дошки з колесні і т. п. І на що се перечеить, коли знає ся все надто добре!

Нам прикро, що трапляють ся такі простованя, але коли є такі факти, то і такі простованя можливі... А що до того, що ся допис мала появитись на розказ „муда“, то знайте Отче, що: Коли в нас стали пастухи вовками, то треба вівцям пасти ся самим! А може Ви хочете довіря і синівської любови від хлібороба?... За що-ж? За просвіту, науку, моралізацію — чи добрий примір? За ратунок в біді і оборону перед ворогом? Роздумайте і Ви і інші!

НОВИНКИ.

Чернівці, 17. жовтня 1905.

Великий ляхварський процес, що потриває кільканадцять днів, розпочав ся вчора перед черновецьким судом. Розправу веде сов. судовий др. Мінцер, як вотагти засідають сов. Ісеческул і Лукасевич і судов. сепр. др. Вайсаль-бергер. Розправу протоколує адв. конц. др. Штадлер. Державну прокуратуру заступає субститут держ. прок. др. Ісеческул.

Ц. к. Високим правительством концесіоноване

Міжнародне бюро для подорожи „Globus“

в Чернівцях (Буковина)

***** ул. Ратушева ч. 14. (Matildenhof) *****

продает железничі і корабельні карти їзди до всіх місцевостей в Европі, Азії, **Америці, Канаді, Африці, Австралії** і пр. і пр.

Всяких виясненъ в справі їзди де-не-будь уділяє ся **даром.**

70 (11—15) н.

Ученик V. кл. гімн.

глядає у пп. ц. к. лісенних місця де міг би відбутти практику лісову для лісової школи. Міг би уділяти також лекції. — **М. Каній** уч. V. класи в Тернополи, рус. гімн.

Десеровий Виноград

— кураційний, солодкий (Chasselas) —
5 Екіло 2 кор. 30 с.
Вислав Др. Горват в Шентен-
дре (Угорщина). 81 (5—5)

КАНЦЕЛЯРИЯ

друкарні товариства „Рускої Ради“
отворена
в неділю і свята від 1/2 11 до 1/2 1 год. попол

Що року горять хлопські мільйони неасекуровані!

Товариство взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР“

... у Львові, Ринок число 10, ...
одиноке руске товариство асекураційне

обезпечает будинки движимости, збіже і нашу на случай пожеж. По пожарі виплачує „Дністер“ зараз відшкодованя; онігму шкід переводить разом з місцевими членами; через 11 літ виплатив „Дністер“ відшкодованъ т сумі 5 мільйонів 340 тисяч Корон.

Фонди „Дністра“ вносять (з кінцем р. 1904) суму 1,183.874 Кор. і уміщені суть в цінних паперах.

В „Дністрі“ есть обезпечених більше як 300.000 будинків. На покриті хат черепом дістають члени „Дністер“ позичку в Товаристві кредитовім „Дністер“.

Поліси „Дністра“ приймають ся при всьляких позичках в Банку краєвим, касах ощадности і касах сиротинських.

Чистий зиск по скінченім році звертає ся членам в літах 1901—1904 звернув „Дністер“ членам 284.857 Кор.; (за літа 1900 до 1902 по 8% за 1903 р. 5% премії).

Агенції „Дністра“ находять ся у всіх містах і більших селах і треба подавати обезпечене через агентів; господарі письменні повинні старати ся о агенції „Дністра“ в таких сторонах, де инші агенти „Дністра“ не робять. Агенти „Дністра“ заробили вже провізії 662.807 Корон.

На жите обезпечайте ся тільки через „Дністер“ в Товаристві Крак: свою провізію від сих обезпечень дає „Дністер“ на рускі добродійні ціли

„Дністер“ припоручили Превсь. Епископскі Ординариати.

Друкарня „Рускої Ради“

має на складі

КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦІЙНИХ ТОВАРИСТВ („Взаїмна Вигода“)

Всі книги до веденя товариства,
коштують враз з етемплями 50 кор.
з пересилкою 51 кор.

Оловістка.

Маю честь повідомити Високоповажану П. Т. Публику, що з нинішнім днем, отворив я в Чернівцях

при ул. Палати краєвої в домі п. Шнірка
модний склеп з галантерією і забавками
під фірмою

„Riesen Bebe“

Повідомляю рівнож що продаю всі товари о 25% дешевше бо маю менші видатки як инші фірми і вдоволяю ся меншим зиском. — Замовленя з провінції висилаю сейчас, а хто купить у мене товару на 10 К. висилаю вже пакет оплатно. Як кому товар не подобає ся, принимаю его назад. — Поручаючи ся ласкавим зглядом

останьсь з поважанем ЯКІВ АКС.

83 (2—10) н.

Передплачуйте
і
розповсю-
джуйте

„Буковину“

Річна передпл.
враз із „Рускою
Радю“ 20 Кор.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Черківці,

ул. Руска ч. 8.

Друкарня

„Рускої Ради“

виконує всі

лялі роботи

скоро і дешево.

Друкарня
товариства
„Руска Рада“
в Чернівцях
має на

складі
всілякі
шкільні
друкарські.

Заряд друкарні

„Рускої Ради“

звертає увагу інтересованих, що
всьякі друксорт висилає лиш
за попередним надісланем на-
лежитости або за посліплатою.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Поручає на сезон осінній ріжні артикули в найбільшій виборі.

Капелюхи. Для панів, хлопців і дітей
фарбах. — Самостійна продаж з ц. к. над-
Pichler & Söhne, Graz. — Великий вибір
них инших фабрикати. — Цялн-

в філліцу Loden-у, чорні і в ріжних модних
вірної фабрики I. Heimp. Іта Відень і Josef
капелюхів з фабрики P. & C. Habig і ріж-
дри і кляки в найновіших фасонах.

Товари обувні. Склад Гуддирської фабрики Ф. А. Поппера. — Самостійна продаж
черевиків живрових в найславнійшій фабрики Антона Чапека. Великий вибір обуви Chevreauх
Boksealf, Glacé, ллякерів чорних і в инших краках, для панів, панів, дівчат хлопців і дітей.
Lawn tennis черевиків, чоботи і під-черевиків. Склад славіних амер. черевиків з Hathaway,
Soule & Harington Boston.

Краватки. Найбільший вибір тукрасивих і заграничних фабрикати. Кожного місяця но-
вости Dersins і найліпші „Genres“.

Мужеске біле. Найліпшої якості і в модних барвах, англійскі вестри, піки поло-
тняне і з шіфону. Ковнярики і маншети найновішою фасону, хусточки до носа.

Рукавички. Наймоднійші з тукрасивих як і заграничних шовків, фулярів, рукавички
нитяні і з найліпшої یرки.

Шапки. Для панів, дівчат, дітей ріжного рода в модних краках.

Біле. Для панів, панів і дітей в найновіших краках. Сорочка сьткові калісонні системи
Д-ра Лямана Егера і вські полібні товари.

Конфекция діточа наймоднійшого рода.

Артикули до подорожи. Ваїли, куєри до подорожи, торби ручні з замочками або
без них, нецезарія, міхи, пледи порошівники, ремені, парасолі, етуї, мішки на біле, копні
на начене найновішні портмонежки для панів і панів, коци до подорожи і повозів і т. д.

Артикули шпортові. Lawn tennis, склад ракет і куль Сляценгера з Лондону, Тонедра
з Відня. Всьлякі прибори і уніформи до тої гри. — Біле для туристів.

Вислав товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
щодороги, п'ятницю і неділю,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при вулиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
ню застереженню. — Рекламації неопе-
чатані віддати від оплати поштовою.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	70	„

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і наданість за ієсерати
платні в Чернівцях.

БУКОВИНСЬКЕ ЛИХВАРСТВО.

(X) Великий лихварський процес, що відбуває ся тепер в Чернівцях, відкрив на хвилину занавіс, за якою відгравав ся щоденна життєва драма мужика киненого темнотою, браком зарібку й безземеллем у руки безсовісного визиску лихви кредитової, товарової й заробкової. Лихварі мов павуки оповили наші села, а безпомічний мужик наче мушка бренть у їхніх сітках, закиданих майстерно та так солідно, що випутатись із них годі й за весь вік робітного життя.

Правда, від часу діяльності наших кас райфайзенських, яких нині головню за старанем д-ра Смаль-Стоцького є вже слава Богу в звязку Селянської Каси до п'ять чвертий сотки, живо лихварське значно уменьшило ся, але ще зовсім не щезло із лиця землі.

Проворним буковинським фінанс-систам головню Мойсеевого віроісповідання, які із за сеї злочинної діяльності стали справдішним проклятем жидівського народу, не попеував інтересу і закон проти лихви виданий для Галичини й Буковини в 1881 році. Вони зуміли його обійти, закладаючи лихварські банки і так місто лихви поєдинних павуків опинило ся буковинське мужицтво й ремісники в тенетах лихви зорганізованої по різних позичково-кредитових товариствах.

Теперішній процес є тепер в фазі переслухування свідків, а згл. пошкодованих, яких є до дві сотки. Доволі кинути оком на контраст, який заходить між зажиточними підсміхаючимися 16-ти павуками, що засіли

на лаві обжалованих, а десятками заляканих, важко дрімаючих мужиків, щоб зрозуміти причину лихварського поводження.

Зізнання жертв лихви монотонні — монотонністю нужди, темноти, визиску і безпомічності. Майже кождий з них має жінку діти, а сльозе ніякого поля, тож живить на хліб, на давні довги, на закупи кілька пражин поля. Найпаче саста fames terrae, та сьвята жадоба кусника землі замикала їм очі на те, що мусіли платити процента пере-січно від 25—150 проц., що мусіли оплачуватись „меклерам“, „гафтерам“, а ще до того й писарям себто бухгалтерам. Найхарактерніше те, що кождий з них зізнає нині, що шкоди не має ніякої. Лихварі, як звісно, як лиш почало ся слідство, позвертали, чи не всім довжникам усі надплати, які перевиспували висоту нормального проценту, щоб в той спосіб стерти свою вину. А звороти ті перевиспувають у деяких мужиків і сотки. Зізнання свідків багато терплять на тім, що вони дотичуть давних випадків, яким вже до 10 літ, а до того селяни в фінансових справах, коли ще мають рівночасно кілька позичок, не можуть добре визнати ся. Не мало важить тут і те, що обжаловані і адвокати і протоколи послугують ся мовою німецькою, якої селяни не розуміють... Лихварі свою вину консеквентно заперечують, а постійним аргументом їх є те, що вони мужикам на руку позичка не сплачували, лиш ручителям п. б. дуже часто нині не живучим, які будімо обтягали багато грошей собі нім видали їх позичаючому.

Для зрозуміння підкладу цілої справи не від річи буде познако-

митись із організацією лихви на Буковині, як її представляє в акті обжалована сама державна прокуратура:

А) Звичайно закладає ся лихварський банк, або лихварське товариство, при чім кілька осіб, звичайно члени одної родини, складають гроші і творять стоваришене заробкове і господарське з обмеженою порукою. Вони розділяють поміж себе вже при заложенні депозити місця в заряді і те становище забезпечують собі і на будуче через підписане відповідного числа уділів членських. В той спосіб осягнену перевагу визискують на своє збагачення, сповняючи добре оплачувані і корисні функції урядників товариства та взаємно признаючи собі високі ремунерації, так що в той спосіб розділяють між себе цілий зиск товариства. До того приходить ще і те, що назначує ся високі дивіденди за членські вкладки, а член заряду дуже часто ані раз дійсно вкладок не виплачує, або виплачує вкладку за малий процент знов виїмає. В сути річи не розходить ся тут зрештою о капітал зібраний з членських паїв. Воно приєднує грошей в таких банках відбуває ся звичайно в дорожній реєскомитованій вексіль одержаних від позичаючих в більших заведеннях кредитових. Чим отже більша є нагорода за випожичене, яку товариство дістає від позичаючого і чим менший процент оно само платить при реєскоміті, тим вищий є зиск, який, як згадамо, припадає тим упривілейованим членам.

Проте існує при таких товариствах і прямова випробувати як найвищі нагороди за позички для позичаючих. І хотів той про-

цент, який банки беруть обчислює ся після прийнятої в краю стопи процентової, то однак властиве винагороджене підвищує ся значно через побічні оплати, як таксі за випис, провізії, кошта для факторів, на друксорті і блякетти, за уділене інформацій, за поштові посилки і т. д. в безконечність. До того силує ся ще звичайно позичаючих до вступлювання в члени товариства, що їх приводить що найменше до втрати позитку з частини високо опрорентованої позички, яку задержує ся як членський пай. До того ж при багатьох товариствах існує також припис, що виплачені частинні рати пропадають на користь товариства, коли слідуючі рати не впливають точно. Ся страта лучає ся дуже часто тутешньому мужицкому населенню задля его ноторичної неточности в плаченню і задля неперворотности в справах грошових, як також і для того, що мужик не уміє доцінити тої клявзулі про пропаші рат, як его про неї взагалі повідомлено, а вкінці не прикладає він жадної ваги до присилуваного членства.

Дальше обтяжене довжника довершує ся через службу банкову, яка за відомостію заряду товариства і при наймарнійшій нагоді бере у довжників нагороди і силувати дарунки.

Ту належать особливо ті особи, які добре знають відносини кредитні свого окруження і як агенти банків в порозумінню з зарядом товариства вербують позичаючих і їх або самі, або в спілці з яким функціонером банку склонюють до підняття позичок на дуже тяжких умовах. Такі агенти дістають за свою роботу, окрім зиску, який їм

КАЗКА ПРО СПЛЯЧУ ЧАСОПИСЬ*).

Часописє жила.
Що дини рано сходили ся розпо-
щики та забирали числа вогні, літкі, за
поселі сьвіжою фарбою.
І різносили по горі до перетворені
в папір і друк думи і слова.
Що дини відходили потяги і роз-
возили по горі до і селах числа часо-
писєв.

Часописє жила.
Єї читали. Зміст викликавав спори.
Хвалили єї. Борождали. Бергли єї. Шар-
пали єї.
Часописє жила.
Жив редактор. Жили співробітники.
Жили наборники.
Жила в ночи, а спала в день ма-
шина.

Відтак ськазало ся так, як в казі
про сплячу царівну — глогоржечку.

*) Свобода преси проголошена в Росії
кн. Сьвятоником Міреким не довго
тривала. Уже незадовго після його усту-
плення почав Булігін накладати кари на
поступові часописи. В липні с. р. зам-
кнено на два місяці ліберальний петер-
бурзький дневник „Новості“. В першій чи-
слі „Новостей“, яке вишло по проми-
шенню кари, помістив редакція отсю
казку, яку передаємо тут в переводі.

Царівна вколовла ся в палець — і
заснула.

А враз з нею заснуло все. Палата,
люди, звіри, цвітні, долини і води.
Редактор вколов ся в палець.
Вколов ся ігдою, що висунула ся
з попад закону про цензуру і пресу.
Не було єї видно ізза стирти обіж-
ників.

І все поснуло, все потонуло в глу-
бокім сні.

Завмерло слово.
Був вечір і прийшов чиновник і
сказав:

— *Какая жаркая днесь погода!*
Відтак вивів папір з портфеля і
сказав:

— *Размирился!*

Редактор підписав ся і все затихло.
В редакції зробило ся тихо і сумно,
як в домі, в яким знаходиться хорий.

Ранком поносили часописи — чу-
жі часописи, множество часописей і —
поскладали їх на столі. Відтак принесли
телеграми.

До друку і не до друку.
Тільки для власного ужитку.

Та в уснувшій часописи все було
не до друку.

В телеграмах говорило ся про те,
що діє ся в широкім сьвітлі.

Але що небудь би могло діяти ся
в широкім сьвітлі — спляча часописє
мовчала.

І в чорнелих чорнелих чор-
нило.

Прийшли співробітники, читали ча-
сописи, чули часописи — і спорили.

Говорили про се, що повинна б була
говорити часописє, коли б єї редактор
не був вколов ся в палець.

Говорили про се, що би они писали,
якби в чорнелих чорнелих чор-
нило...

Прийшов раз день і розніє ся оклик:
— *Государственная Дума!*

Той оклик гомонів улицями й меш-
канцями і прорез ся до редакції, дарма,
що вікна були щільно зачинені.

І машина задрожала в сні і в каш-
тах заворушила ся на хвилю сплячі че-
репки, а з переділки вискочила і упала
на вкритий підом поміст одна буква.

Була то и ж и ц я.

„Metteur en-pages“ підняв єї і поклав
на місце.

І все знов завмерло в редакції...
Тільки ночью гуляли по печатні
щурі, а сторож чув придавлені зітхання.

То зітхання... дух сплячої часописє.

Зітхання були уривисті, могутні, але
редактор чув стон старого Гінома в ці-
лім своїм мешканю.

Завитав знов вищий день і радісно
загомонів і розніє ся по горі оклик:
Мір! — кликали люди і за ними
все кликало:

— *Мир! Спокій!*

Того дня павук поніс свою пра-
цю і получив товенькими ниточками крас-
ного павутиня всі круги колеса...

І знов ночью стогнав дух часописє
і розходили ся тихі зітхання.

То плакала крізь сон машина...

І минали дні за днями, монотонні,
однакові.

Меньшав листковий календар...

І павук переїс ся на инше місце
і заслонив срібним прядивом нанісє ча-
сописє.

Де-неколи входила до редакції ле-
геньким кроком Надія.

— Скоротять! — говорили співро-
бітники.

— Незабаром! — відповідали скла-
дачі.

І швайцар Алексей Іванович брав
платки сукна та крейду і чистив клам-
ку від дверей.

Але надія відлітала і серед тихого
шелесту єї одні забирали ся співро-
бітники домі, а Алексей Іванович заби-
рав до хати платки і крейду.

Листковий календар меньшав що-раз
більше.

Відтак приключило ся таке, як в
казі про сплячу царівну — глогоржечку.

І прийшов в новозі мушляний, за-
пращений нестрими мотиллями, заклятий
князь Дезір і зложив поцілуй на лиці
царівни.

І пробудила ся царівна, а враз
з нею пробудив ся і двір.

І оживив ся гамором.
І пробудили ся люди, звіри, цвіт-
ти, води і гори.

Прийшов фляком чиновник і сказав:

припадає яко удивілейованим членом товариства ще й далші нагороди і звичайно через те, що за свої чинності, яко агенти кажуть собі платити ще й безпосередно. До того помагає їм і се, що товариство звичайно жадає на вексли, який має ся ескомптувати, жпра одного з членів, а лихварський агент є готовий до сего — за добрим винагородженням.

Без сумніву є та товариска лихва так само каригідна супроти закону, як і лихва поєдинчих осіб. Бо після закона є кожний лихварем, хто чи то для себе, чи для другого добуває лихварські зиски через вихисноване слабшого господарського положення третих осіб. Для того мусять бути потягнені до відвічальности за лихву всі помічники, які в повнім порозумінню між собою і при свідомости всіх важних моментів працюють в тім напрямі, байдуже се, чи они стремлять до збагачення свого, чи для других, як ось товариства.

Із того становища треба також глядіти на діяльність лихварського агента, якого треба уважати або за співвинного в порозумінню з функціонерами банку, або як самостійного винувника, если він без такого порозуміння, хоть би навіть не для власного зиску, приспорує товариству своєю чинністю лихварських зисків.

Треба тут піднести, що лихварськими маєтковими користями визискувачів, або тих, на чиїх користь визиск виходить, треба уважати не тільки процент, але також усі сьвідчення застережені даючим кредит при уділюванню, або продовжуванню кредиту, як вони є матеріальним еквівалентом за уділене кредиту. Се відноситься до передовсім до т. зв. гонорару за жироване, який являє ся нічим иньшим як винагородженням за кредит. Що при констатованню шкоди, яку такий кредит в господарстві позичаючого спроваджує, або може спровадити, треба зчислювати до купи процент разом із винагородою для агента, се впливає з того, що винним лихви стає і той, хто її допускає ся для збагачення третої особи, та

що тут розходить ся не так о міру осягненого збагачення як радше о безмір маєткової страти, яку беручий позичку в своїм господарстві потерпів, або міг потерпіти.

З другої сторони треба уважати лихву управлювану в звязи із зорганізованим банком за лихву заводову і привичну бо з цілого заложена виринає намір вихиснувати добувати собі через лихварське уділюване позичок безвинні доходи, а їх наклін до повторюваного поповнювання є очевидний.

Крім сего треба уважати виставлене вексли на валюту, яку дійсно не побрано в наслідок обтягнення винагорода за кредит виставленем грамоти, яка містить фальшиві обставини після § 2. закона про лихву і в кождім случаю так улаженої векселевої лихви маємо до діла із маскованою лихвою.

(Конець буде).

Політичний перегляд.

Феєрварі redivivus. Урядовий дневник оголошує під датою 18. с. м. письмо цісарське реактивуюче кабінет Феєрварого. Воно звучить: „Дорогий бар. Феєрварі! Позаяк не повело ся утворити з поміж стороництво коаліції, які становлять тепер більшість угорського союму, правительства, проте треба тепер постарати ся о иньше, конституційне і відвічальне ведене державних справ, якеб було в силі запевнити співділанє всіх законодавчих чинників. Добре понятя суть моєї декларації, яку я не давно зложив провідникам коаліційних стороництва, доказує, що між короною угорською, а народом панує повна гармонія після загварантованої самостійности Угорщини і гармонія та не може бути заколочена з волі одного, або другого чинника. Виходячи з сего іменує Вас, покликуючись на мою постанову з 12. вересня, знов моїм угорским пезидентом міністрів, а зглядно затверджую Вас на ново на становищі, яке Ви доси займали і жду Вашої пропозиції що до утворення кабінету, в

надії, що будете старати ся на основі предложенї менї і прийнятї мною програми розв'язати в як найкоротшій часї в спосіб конституційний теперішнє критичне положенє“.

Членами кабінету Феєрварого іменовано нинї поновно давних міністрів із уділенем їм гідностей тайних совітників. На місце міністра рішництва іменовано бар. Файліча, який обняв ще й провізоричне ведене міністерства фінансів. Міністром а latere став таки бар. Феєрварі.

Отже бар. Феєрварі вертає, але не в дотеперішнім характері. Від тепер его кабінет не є переходиний, що має зробити дорогу другому, але тривкий кабінет, що з широкою програмою реформ забирає ся до веденя і правління конституційною державою. Коли доси коаліція могла говорити, що з одної сторони стоїть корона з своїм накиненим міністром-генералом, а з другої цілий народ угорський, в якого імені она боре ся за національні права, то нинї не мож вже знати, по чий сторонї стане вже більшість народа. І коли по першій іменованню Феєрварого его положенє було не дуже гідне заздри, то нинї загально значить его поворот его побіду і початок до дальших побід. В кождім разї коаліція угорська підтяла значно свій вплив і значіне браком зрозуміння правдивих потреб свого народа і своїм клясовим засліпленем, що угорський народ після традиційного звичаю піїде на єї поклик навіть проти своїх інтересів. Та угорський народ нинї вже сам розпізнає що є его інтересом, а що нї.

Оголошенє мира в Японії. Вчєра оголошено урядово мировий договір. Мікадо видав з тої нагоди маніфєст, який кінчить ся словами: „Звертаю ся до наших підданих з горьким візванєм, щоби здержали ся від всяких маніфєстаций і приказую, щоби всі напружили свою працю і свої сили в тім напрямі, щоби скріпити становище держави“. Барон Комура вже повернув до Японії, витаний тільки представниками урядів і війська при сильнім політичним кордоні.

Із краєвих соймів.

Галицький сойм. На дальших засіданнях сойму по відповіди правит. комісари гр. Лося на інтерпеляції з попереднього року приступлено до полагожденя внесенє. З важніших внесенє треба згадати внесенє пос. Шєра в справі непокинування резервістів до вправ в 11. і 12. році їх служби, та в справі вибору комісії, якаб обдумала проект примусової асекурації. По приділенню петицій ріжним комісіям, між иньшими і внесенє на 25.000, запомоги для „Macierzy Polskiej“ в Тешинї на Шлєску, приступлено до дискусії над внесенєм о підвищенє платні учителям в Кракові та повітовим урядникам. Пос. Мерунович поширав потребу „краєвого фонду на спеціальні виховуючі цілі“, який мав би повстати з оподаткованя люкеусових предметів: білярду, стрільби, позовів, льокатів і т. д. Та найважніше внесенє було внесенє пос. Л. Яворського про підвищенє платні народним учителям, яке відіслано до бюджетової комісії. Нас однак інтересують передовсім внесенє руских послів, і числом дуже поважні. Передовсім треба згадати 3 внесенє пос. Олесницького і тов. о заснованє самостійної гімназії в Бережанах з руским язиком викладовим. Друге внесенє пос. Олесницького і тов. в справі зміни дотичних параграфів ординації виборчої до рад громадських, повітових і сойму в тім напрямі, щоби набуваючі ґрунти з обшарів двірських на основі закона про рентові оселі не мали вірільного голосу при виборах. Третє внесенє пос. Олесницького і тов. в справі зміни арт. V. і VII. закона з 22. червня 1867 ч. 13. В. з. кр. зглядно закона з 31. мая 1874 ч. 45. В. з. кр. і закона з 8. вересня 1880 ч. 34 В. з. кр. про викладову мову в школах середних. Зміна ся після предложеня руских послів має бути переведена в сій формі.

Арт. 5а). В школах середних Галичини суть язик польський і руский яко язик викладовий рівноуправнені. В кождій поодинокій школі середній може правильно лише один з тих язиків бути язиком викладовим. Арт. 5б). В школах середних удержуваних з фондів публичних в цілости, або в часті, а в часті виданя сего закона існуючих, буде язиком викладовим той язык краєвий, котрий в часі виданя сего закона є в тих школах язиком викладовим. Арт. 5в). О язичі викладовим шкіл середних, які з фондів публичних на будуче мають бути засновані, рішати будуть в кождім поодинокім случаю компетентні власти шкільні на основі сїдуючих обмежень: Коли заістнує потреба заснованя школи середної в місцевости, в котрій доси ніякої школи середної того рода не було, буде язиком викладовим сїї школи той, якого після результату послїдньої конскрипції уживає

— *Какая, однако, скворная погода...*
Опісля винив з портфєлю папір, додаючи:

— *Размішітесь!*
І редактор пробудив ся, а враз з ним пробудили ся і співробітники.

Колесо машини зробило один оборот і порвала ся сїтка павутини, якою обмотав єї павук.

І в чорнильницях знов найшло ся чорнило.

Часопись ожила.
Облетіли кайдани зі слова і воно на ново замінене в папір і друк розійшло ся по містах і селах.

Така то мила, добра і стара казка про сплячу часопись, в якій нічого нема сумного.

Як в казці про сплячу глогорожечку.

Видумав я єї одної незвичайної ноти, як в вітні друкарні заєніла зоряна дуна і осїяла блєском машини присловену єрібним павутинем...

Тоді коли то борикали ся з собою нервові щурі в друкарні, а душа машини видавала ледви чуткі стони, що висїли над каштами, а в воздусї озивали ся єї придавлені зойки...

В ній нема нічого сумного в тій казці.

То звичайна казка про чари.
І ви можете єї розказувати дітам, якби вони захотіли коли небудь стати дневникарами...

НОВІ КНИЖКИ.

3)

Іван Франко. **Мойсей.**

(Дальше)*).

І промовив Мойсей словами, у які влив всю свою духову силу, якою досї володів цілим народом, щоб крізь грубий покров квієтизму й намов ледачих вождів дібратись до самого серця й здорового розсудку Ізраїля.

„Розумійте і затамте собі,
Ви сльнцїв покоління,
Що як зглушнє душу живу
Заговорить каміне“.

І сам Єгова заговорить і то страшнийше сто раз, як в пустий рік грому. Заговорить той Єгова, що вложив в серце народу творчі сили наче квас в пріснетісто, які не дадуть йому марнїти на однім місци. Єгова натягнув лук свій і на натягненій тятиві положено стрілу вже, а нею ніхто иньший як нарід Ізраїля. Чи сльд-же стрілі тій говорити про бажанє спокою, чи сльд же народови по тільки муках, по тільки вандрівках уважати квієтизм ідеалом істнуваня? Не страшна пророкови вчєрашня погроза камінованя, він бере ся далі грозити й пророкати:

„І ви мусите слухать, хоч злість
Вбє вам жало студене.
Рад я знать, чия перша рука
Підійметь ся на мене!“

*) Гл. чч. 114 і 116.

А щоб його промова стала понятна, вбрав єї в одяг прєгарної казки, про те, як дерева обирали собі колись короля. Жертвували дерева царську корону майже кождому з поміж себе, починаючи від найдостойніших. Однак не хотів прийняти єї враз із подученою з нею службою народови ніхто, ні кедр із ливанських скель, ні пишна пальма, ні божя приподобиця-рожа, ні дуб ні береза, аж ось згадав хтось про терен і сей справді згодив ся стати царем дерев. Він мовив:

„Я ні станом високий кедр,
Ні як пальма вродливий,
І не буду як дуб самолюб,
Як береза тужливий.“

Здобуватиму поле для вас
Хоч самому не треба,
І стелити ся буду в нїзу,
Ви-ж буайте до неба.“

Вороняти му вступу до вас
Снижевими шпичками.
І скрашатиму всі пустирі
Молочними квітками“.

Оттим скромним терном між деревами се вибраний народ Єгови між прочими народами землі. Не вибрав він ні гордих і гримих, ні богачів-дукачів, ні красунів-джигунів тільки вбогий народ, що

„Між премудрими він не мудрець,
У війні не войовник,
У батьківщині своїй він гість
І всеєїтний кочовник“.

За те зробив його Єгова скарбником свого слова, заховавши в його серце свої

зановіти й обіти. Але, що полюбив Єгова, того не сьміє ніхто иньший любити, тож зробив його острим, гризким мов кропиважура, прибравши в плац своєї любови недовступний і колючий мов терен.

І дав Господь нести своему народови страшне посольство під сімома печатями, яке має нести ненавиджений братами. Коли донесе його, тоді він стане царем у вороні, а ні то горе йому. Горе Ізраїлю, як заманить тебе сьвітова забава, забувши, що царство твоє не з сього сьвіта:

„Замість стати ся сілю землі,
Станеш понелом підлим;
Замість всім з'єднать ласку, ти сам
Станеш ласки негідним.
Замість сьвіт слобонити від мук
І роздору і жаху
Будеш ти мов розчавлений черв,
Що здихає на шляху“.

Щоб спаралізувати вражінє Мойсєєвих слів озаав ся Авірон — символ тих, що їхнім найвищим змаганєм є користь, погоня за багатством і властю. Розуміючи, що народ не підніме руки на Мойсєя, він старає ся осьмішити „стару руїну“, проєктуючи, щоб його як розповідача гарних казок поставити громадською нянькою ізраїльських дітей. За ним озав ся другий Датап, се символ тих, що підтинають значіне провідників народу безрозборними квететами. Мойсєй, мовляв, допустив ся страшної зради на Ізраїлю, вивівши його із Єгипту. Він змовив ся із Фараоном, а то Жиди мнучись булиб запанували над Єгиптом, а так вигибають по пісках і скалах.

більше як 50% людини повіту, в котрі дана місцевість є положена. Потреба тога має уважати ся за існуючу, наклади на три місяці перед початком року шкільного зголосити в краєвій власті шкільній що найменше 30 родичів в дотичній повіті замешкалих своє намірене віддати свої діти до першої класи школи середньої, коли тая в означеній місцевості сего повіту буде заснована. Коли заіснує потреба засновати нової школи середньої в місцевості, де є вже така школа середня з польським мовним викладним, має новозаснована школа одержати руский язык викладовий, наклади людинств в дотичній повіті є після результатів послідної конскрипції в числі висімі понад 50% рускою, або коли в існуючій польській школі середній є вище 200 учеників рускої народности. Коли заіснує потреба засновати нової школи середньої в місцевості, де є вже така школа середня з руским мовним викладним, має новозаснована школа одержати польський язык викладний, наклади людинств в дотичній повіті є після результатів послідної конскрипції в числі висімі понад 50 проц. польською, або коли в існуючій рускій школі середній є вище 200 учеників польської народности. Потреба засновати нової школи середньої має уважати ся існуючою, коли число учеників в існуючій вже такій школі середній дійде вище 500. Арт. 5г). В школах середніх з мовним викладним мають бути заведені паралельні класи з мовним викладним руским, наклади закладає сего що найменше 25 родичів учеників дотичної класи. Доки закон краєвий инакше не постановить, позашений буде язык німецький в дотеперішнім обемі викладів в п. п. II. Гімназії у Львові. § 2. Виконане закона поручаєся міністерству просвіти і віроісповідань.

На посліднім передвчерашнім засіданню сойму мотивував пос. Олеський своє внесення в справі розширення ординації виборчої громад, повітів і краю. При справозданню комісії правничої в справі внесення пос. Олеського що до реформи австрійського цивільного закона настав пос. Станіський остро на галицьке судівництво.

Німецькі послы ческого сойму ухвалили всіма голосами проти австрійських такти не зачинати обструкції в соймі.

В соймі моравським підчас промови намісника, який почав говорити насамперед по німецьки, переривали ему кілька разів чеські послы, жадаючи, щоб вперед говорив по чеськи. Намісник пояснив, що з куртоазії промавляє вперед в язиці більшості соймової. Відтак поставив пос. Страньски внесення, щоб вибрати комісію, якаб опрацювала до 14 днів проект загального голосування під наради сойму. До того часу не мають ся відбувати пленарні засідання сойму.

Спомян повесених жертв найбільш підтварає віру в осягнене чогось далекого, а не певного. Тож народ не міг вже здохнути на похід в Канаан, а коли ще Мойсей по старому після прокляти на Авирона й Датана, які в ту мить не сповняли ся, тоді з глухим гомоном у товні покотив ся і сьміх з беззелья пророка. Всеж таки, хоч на зазив Датана все загомоніло проти Мойсея „най згине“, то по камінь ніхто не скинув ся. Отгоді Датан змив з'орієнтував ся і закричав: „Забирай ся в тій хвилі! Щоб ми кровю твоею під піч своїх рук не сквернили!“

А товпа задоволенна, що позбуде ся легко невипадного, а невтомного будителя сумління, зарешила за ним: „Забирай ся ще нині!“ І тоді підняв Мойсей голос у розпалі гнівному і громовим голоом став порікати горде й бунтівниче серце Ізраїля, що бунтує ся завше, навіть проти власного добра. Горі тим, що послів Господних біють все камінням; бо кождо криваво крові своїх слуг буде метити Єгова із покоління в покоління...

„Аж заклачете з болю І присягнете в горю чинити Його праведну волю.“

„Горі вам, що стоїть цілі Жити мете в тій шкоді, Поки навчите ся правдо чинити Книгу божю волю!“

Народ ізраїльський же будучисть така як того чуру, що пастух його дре з бука і мочить, а відтак сумить, а по тім толочить, поки губка не змине як пух

Дня 16. жовтня с.р. отворено сойм шлеский. По промові маршалка почали зібрані на галерії соціалісти зносити оклики за загальним голосуванням, та розкинули по сала відповідні картки, співваючи робітничі пісні. Засіданне перервано, галерею опорожнено. Відтак пос. Міхейда інтерпелював президента правительства, який говорив по німецьки, для чого він не повторив своєї бесіди також в язиці польським і чеським. Президент Гайнольд оправдував ся дотеперішнім звичаєм. З внесення важливіші є пос. Гробога о загальним голосуванню і пос. Тірка о розділі Угорщини від Австрії.

Також сойм тирольський отворено 16. с. м. Однак без важливіших подій.

В соймі сольногогородським поставлено подібно як в галицьким, також внесення о знесення вправ для резервістів в 11. і 12. році служби і також о признаванне уральців підчас живих.

НОВИНКИ.

Чернівці, 19. жовтня 1905.

Буковинський сойм. П'яте засіданне буковинського сойму в II-й сесії десятого виборчого періоду відбуде ся у вівторок дня 24. жовтня 1905 о 11 год. перед полуднем. На порядку деннім сего засідання стоїть: 1. перше читанне пропозицій виділу краєвого, 2. вибір соймових комісій. Виділу краєвий заготовив досі для сойму отсі пропозиції: 1. звіти: а) про активізоване бук. банку краєвого, б) про системізоване урядничих місць у тім банку, в) про діяльність кр. уряду продажі сози і краєвого уряду для набору оплат від пива; 2. законопроекти: а) про зачислене між повітові дороги доріг Кімполонг-Слатіора і Арбора-Солка, б) про побороуване пелітри, в) про знесення шпитальних начальств, г) про увільнюване від громадських оплат горівки увільненої вже від податку державного і д) про побирання містом Чернівцями додатку до державних насліджостей від нерухомостей. — Про будучий хід нарад соймових годі що небусть певного сказати, однак курсуючі поголовки про якісь ризиковані проки із боку якої небусть подовини послів, треба хіба вважати лишеними певної основі.

Осіннь слотлива й студена розгостила ся на добре, ба вже й зиму віщує. Перші заповіді зими загостили в Буковину в виді снігів, які вкрили наші Карпати. Ліха погода може значно пошкодити зборони бараболой.

Виборча реформа в раді мійській. На засіданню ради мійської д. 17.

і не займеть ся від огню кресила. Так і Ізраїль товкти ме Єгова, поки не пійме іскру Божого слова.

Як той, що в послідне промавляє до свого народу, картав Мойсей Ізраїля різко, щоб його Господь не покинув

„Всім народам для страху, Як розгонтану красу змию, Що здихає на шляху!“

Словами бичував свій парід, а в старечім серці пророка щось невимовно заціміло; се озвала ся його безмежна любов до свого народу із усіма його хибамі й блудами, який прийшло ся тепер покаяти на віки. Вже послідній час вибирати ся йому в дорогу до Канаана. Коли не довело ся доходити до обігваної землі серед трубиного гому, то болай дійти б туди самому, хочби на те тільки, щоб унасти труном у краю Йордана.

„Там я буду лежати і до гір Сих мовських глядіти, Аж за мною прийдете ви всі Як за мамою діти.“

І пішло свою тугу до вас Най за поли вас миче, Як той псе, що на дови у степ Пана свогого кличе!“

Вже пітьма ярами котилась, тільки гори горіли в пошпурі, як пророк, протганий своїми виходив із жидівського табору. Ніхто не супроводжав його, лиш діти обчепились на шляху за поля, лепечучи до дідуся, та просячи, щоб розповідав їм децю, от хочби про те, як йому явив ся куц огняний на верхах Хорива.

с. м. поставив пос. Штраухер сідуючі нагляді внесення: 1. Взиває ся магістрат, щоб він в порозумінні з правничою сесією ради в протягу 14 днів приготував проект громадської реформи виборчої на основі загального, безпосереднього, тайного права голосування з угляданнем пропорциональності виборчого права і предложив его раді громадській. 2. Для омнієня проволочки застановляє ся на той час ревізію статута громадського. Нагачість першої частини внесення відкинено шістьнадцяти голосами проти 12. За голосували Білґрай, Ельґісер, Т. Оичул, Штехер, Штраухер, Е. Вендер, др. Вендер, Войтко, Білліґ, Кізлер, др. Клім, Вальштайн, проті Бальмош, Фірт, Голік, р. Ясенічкый, Єнер, Людвар, Норет, др. Сальтер, С. Сальтер, Сімонович, Тельман, Тігінґер, Веґнер, Вольф, Ціґлявер і Пуркан. Нагачість другої половини внесення перенала 21 голосами проти 8. За голосувало тільки перших 8 з ряду радних, що голосували й за першою частиною. Після сего прийнято 27 голосами проти 2 внесення д-ра Білліґа, щоб правничка секція зробила вперед пропозиції в справі виборчої реформи, а по їх порішенню в справі зміни громадського статуту.

Про поchtову „ділню“ в Чаґрі пишуть нам: Зачулам, що міністерство торговлі установило урядничих, котрі мають контролювати швидкість перевозу пошти. Як хто з персоналу хвальної Реданції познакомять ся з таким паном урядником, прошу гарненько поклонити ся ему від мене і просити, щоб коли заглянув до Чаґра. Най не страхає ся, що то далеко, бо хотий ми пошту дістаємо аж третьої днини, але село Чаґор віддалене від Чернівців всего 4 км. Ми би самі до него написали, та волаємо через когось певного переказати, бо в нас пошта іде дуже, а дуже помаленько. Приміром поспіха поchtова надана в Чернівцях в понеділок о годині 10-й рано, приходить до Чаґра в середу о годині 8-й рано. Отже 46 годян часу потребує, щоб перебути 4 км. Причина так „скорого“ доручування поспіху лежить в тім, що побираємо єї аж з Молоді. Та лучає ся часом, що хто небуди із нас хоче взяти скорше з пошти часописи, та іде до Молоді. Аж тут знов нова халела. Листонос забирає пошту о год. 3-й з полудня і до 8-й год. слідуючого дня тримає єї у себе. І тоді шукай вітра в полі. Конєць кінем дістаємо пошту третього дня!! Ми вже ходили на „авдієнцію“ до самого пана почтмайстра, та що робити, листонос бере пошту о 3-й годині, а більше его нит не обходить. Нема ради тай годі. Отгит то зертвемо отсею дорогою до поchtових властей, щоб сему зарадили, аби ми в селі, що віддалене від столиці краю, Чернівців всего о 4 км. не одержували пошту аж на третій день. — М. Трусевичівна.

Та не час тепер на те і тихо пішов Мойсей на зустріч темної ночі.

Самота не страшна йому, він же весь вік прожив самотою між людьми, та ось сумнів став тиснути у його серце жало студене, чи часом він не справляв лихо заповідів Господніх, коли по сорок літних трудах около свого народу дійшов нині до так сумного результату.

„Сорок літ мов коваль я клепаю Іх серця і сумління, І до того дійшов, що уйшов Від їх київ і каміня.“

І радби він почути слово розради Всевисного, „та мовчала пустиня німа і тихо моргали зорі“, а за те озвав ся Азавель, темний демон пустині, спихаючи прибитого Мойсея на дно звіри. Він шепче йому, що се він зіпхнув свій народ із доброго шляху ізза власної гордінї, стидачиєсь бути братом рабів, й бажаючи через те зробити їх рівними собі самому. Се не горів ніякий огонь на Хориві, тільки Мойсееве серце занялось шаленим поривом. Не воли Господня казала йому вести Ізраїля із єгипетської неволі, а тільки голос внутрішній власний.

„Адже пристрасть засліплює зір, А бажане се-ж чари, Плодить оку і сьвіт і богів, Як пустинній мари Те бажане, що наче шакаль У душі твоїй виле — Лиш воно тебе їх вожаком І пророком зробило.“

(Конєць буде).

Ярослав Весоловський.

Буковинські Поляни довершили 15. с. м. торжественного посвячення великої бурси ім. Ад. Міцкевича в Чернівцях, яку отворено вже з початком б. р. шк. На вибудоване сего заведення зложили ся складки загалу (на самім посвяченню зібрано 500 кор.) 3 тисячі кор: соймової субвенції, 2 тисячі кор. відданих до диспозиції польською читальнею, а також те, що місто Чернівці відступило площу на будову на ціну 1000 кор.

Пожежа в Добринівцях. Сеї осени від розписання виборів навістила Добринівці вже осяма з черги пожежа! О півночі із понеділка на вівторок заняла ся страшна пожежа в забудованих найціннішого нашого господаря, Дьордія Молдована. Помимо дощу огонь розгорів ся на добре ізза вітру, так що хата із 20 корцями хліба і крім того 40 клань збіжа пішло з димом. Дьордій Молдован був головою читальні і в него містила ся читальня, каса і sklep. Місцеве „Січ“ ратувала що сили, та всіла виратувати перед огнем, лиш шопи і sklep та не допустити его на сусідів. Огонь був безперечно піддожений саме в слотливу пору, коли ніхто сего не міг надіяти ся. Сей огонь се лиш один із епізодів терору і анархії, яку розвели вороги народу по селах! Не злишним буде згадати, що й при огни заховувались хруві скандально. Сподіємо ся, що жандармерія здобуде ся на тільки енергії, щоб винайти винуватків підпалу, а їх слідство найкраще здемає кавети „Bukow. Nachrichten“, що о підпали посудили недавно наших людей, яким отсе задумав звінчати безсовісний воріг просвітний центр!

Страшна буря з дощем і градом шалє від 4 днів на Північній морі. Богато кораблів вже затонуло, або ушкоджених. Про судьку інших кораблів доси нічого не звісно. З людей згинуло до тепер 25 моряків.

За доноси не платять. Найвищий трибунал у Відні відкинув оноді скаргу властвителя дібр в Залучи в Галичині Якова Шафера проти фіскус о заплачене 1,490.500 кор. яко премії за доноси, які він поробив дирекції скаргу в Чернівцях в справі податкових обманьств, практикованих в кількох великих горіллях горівки на Буковині.

Оповістки, іменованя і т. п.

На засіданню бук. Виділу краєвого з дня 17. респ. 18. жовтня с. р. ухвалено предложити соймові цілий ряд пропозицій, які подаємо на иньшій місци. Відтак делеговано на конференцію мін. фінансів, що має відбутися дня 19. с. м. в справі урегулювання буковинських кр. фінансів як заступників виділу краєвого фінансового референта І. Волчинського і соймового референта фінансів пос. д-ра А. Оичула. — Касам райфайзеньским в Волоці н/Ч., Каміані, Іашештах, Камініполуй, Іпотештах і Галинцях признано поновні запомогі в висоті 300 корон з фондів краєвих. Дальше затверджено контракти купна згл. заміна предложені громадами Стара Жуча, Неполоківці, Лужани і Кліводни. Вкінці потверджено слідуючі додатки до податків на рік 1906: для громад Синівці дол. 75 проц., Жадова 56 проц. безпосередніх податків і 100 проц. податку консумційного від мяса і вина, Давідени 75 проц., Войтинель 75 проц., Терешани 75 проц., Мігучени 75 проц., Превороки 60 проц., Руський Ванілів 65 проц., Нов. Викив 75 проц., Димка 60 проц., Ботушани 70 проц. і Людї Гореча 61 проц.

З „Бук. Боляна“. Проби „Боляна“ відбувають ся що понеділка і п'ятниці від години 7—8 ввечері, а не як було мильно подано в попереднім числі, що п'ятниці і суботи. — Виділа.

Посмертні вісти.

Дня 17. с. м. помер в Чернівцях один із найбогатших тут. горожан, цісарський сов. і властитель золотого хреста заслуги з короною Ігн'ац Шніґрх в 63 р. жити. Покійний був довголітнім членом ради мійської, основав охотничу сторож пожарну, якою доводив від 1875 р., був також керманічем мійської сторож пожарной, за що одержав почетне форожанство, крім сего був основателем і президентом черновецької стації ратункової, цензором австр.-угорск. Банку, директором каси шади, председателем краєвого звязку товариств пожарничих і т. д. Похорони відбувають ся нині о год. 4 по пол. В. е. п.!

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поштом
не застережені. — Редакції не
чатані відлі під оплати поштової

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік 20 К. — с.
„ пів року 10 „ — „
„ чверть року 5 „ — „
„ місяць 1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиників.

Передплата і належність за інсератів
платні в Чернівцях.

Національний склад парламенту. по заведенню загального голосовання.

(X) Заведене загального голосовання се одиноким средством управління ладу в Австрії і привернення справедливійших відносин між австрійськими народами. Успіх пануючих націй, а головню Німців і Поляків проти сеї реформи вияснять найкраще евентуальні відносини числа послів поодиноких народів в будучім народнім парламенті, які є прямо відворотні до відношення пануючого в теперішнім парламенті привілеїв. Праска Politik зробила таке обчислене. У Австрії є після конскрипції із 1900 р. 25,632.000 мешканців. Позаяк піддані чужі і угорські і мешканці Боснії й Герцоговини, яких тоді було 517.913, в Австрії прав політичних не мають, тож населення управненого до голосовання остає ся 25.100.000. Колиб припустити, що після переведення виборчої реформи один посол буде припадати пересічно на 50 тисячів мешканців, то будучий парламент буде складатися із 502 послів.

Розклад мандатів після чисельної сили поодиноких народів був би ось такий:

на 9,170,939 Німців	припаде послів 178
„ 5,955,397 Чехів	„ „ 118
„ 4,259,152 Поляків	„ „ 83
„ 3,375,576 Русинів	„ „ 67
„ 1,192,780 Словінців	„ „ 24
„ 711,380 Сербо-Хорватів	„ „ 14
„ 727,102 Італійців	„ „ 14
„ 240,479 Румунів	„ „ 4
Разом	послів 502

Колиб скількість послів після переведення загального голосовання була тільки процентово близька до наведеної статистики, то в першій ліній стратилиб через него домінуюче становище в Австрії Німці.

Politik переходячи поодинокі провінції, відки послують Німці доходить далі до заключення, що властиво припало би їм навіть не 178, а лише 168 мандатів, дарма що їх нумерична скількість мала би право на 178. Не треба однак забувати, що фактично й число послів інших народів не малоб відповідало точно загальному числу певного народу розсїяного по цілїм краю. Загалом малиб із сеї причини втратити Німці 10 мандатів, а Словінці й Італійці по 1, а їх зискалиб Поляки (5), Чехи (3), Русини (2), а Русини і Сербо-Хорвати по одному.

Поляки супроти Русинів по заведенню заг. голосовання стратилиб свою подавляючу перевагу мандатів, які per fas et nefas загарбали в свої руки польські шляхтичі. Полякам припало би 79 мандатів з Галичини, 4 із Шлеска, коли не числити 4 мандатів німецьких в Галичині, які забралиб також Поляки. Русинам припало б 61 мандатів з Галичини, а 6 з Буковини.

Мимоходом пригадаємо, що тепер, як звісно, є всіх руских послів в парламенті аж 11, тай ті не держуть ся в однім „Рускім клубі“. Мандичевський і Длужанський до него ніколи й не належали, а недавно тому вважали за відповідне виступити з него і посли Барвіньський та Гладішовський.

БУКОВИНСЬКЕ ЛИХВАРСТВО.

(Кінець.)

В) Через свою безперервну діяльність добувають собі кредитові агенти славу в цілій околиці, так що

люди звертають ся до них о позички, так якби до повновластників банкових. Вони обговорюють з ними умовини, на яких можуть дістати в товаристві позичку і відсилають їх із готовими умовинами кредиту до банку, де без дальших дослідів приймає ся і визнає ся старанно підготований ґрунт без того, щоб банк в кождім поодинокім случаю порозумів ся із агентами. Правного становища сих лихварських агентів дотичить те все, що сказано вже про агентів взагалі.

В) В дальшій розвитку приходять до того, що в поодиноких случаях уділення кредиту стають лихварські агенти зовсім незалежними від банків. Такі агенти се вже самостійні лихварі. В межах найвищого кредиту досягненого в товаристві уділяють вони безпосередні поручення кредитові. Вони уділяють кредиту на власний рахунок, ескомптуючи вексель переданий їм поручаючим із кредиту, а відтак, положивши на них своє жіро, реескомптують їх у банку, щоб добути собі грошей на реалізоване інтересу. Банк ділає тут по найбільшій часті в власнім імені, але за те все на рахунок жиранта. Жирант є тут уділюючим кредит і нагорода, яку платять живучий, є чистою платою за уділення кредиту, хоч жирант навіть і дає одну частину з неї банкові за уділене кредиту для него. Правне становище жиранта є тут тотожне із становищем стоваришени, жирант є правно рівний уділяючому кредит, який живить комусь гроші на лихву із власної кишені. Також і тут треба брати в рахунок не тільки той зиск, що остає в маєтку жиранта, але разом

із тим, який забрав банк, бо тут міродатим є тільки те, що безпримірне винагороджене за кредит поменшує маєток довжника.

Стоваришени, які займають ся кредитом товарним є тільки відміною стоваришень банкових, які свою діяльність обмежують головню на уділюване кредиту грошового. Сі стоваришени називають ся консумційно-задатковими товариствами і продають на кредит селянам товари щоденного ужитку, а головню збіжжя. Вони дотичать безпосередно щоденних потреб житевих і мають можливість тягнути для себе подвійну користь з інтересу: раз при контракті купна, а відтак при нагороді за кредит. Через те є вони для населення подвійно небезпечні, бо служать безпосередно житевим потребам, а до того висоту лихварського визиску можуть затаювати ще зручніше, як банки грошеві. Впротім організація таких стоваришень товарно-кредитових відповідає цілковито організації банків грошових. Також і тут припадає цілий зиск стоваришени вишробовуваний всіми можливими средствами в безконечність, визискувачам-основателям і функціонерам банку.

До правного становища сих стоваришень відноситься те, що вже сказано під А). Всеж таки рід уділювання кредиту є тут про око відмінний. Потребуючий кредиту, як у него нема грошей на те, щоб закупити необхідні средства живности, або заспокоїти інші немилучі потреби житеві, або господарські, мусить свої потреби заспокоїти в стоваришені консумційнім. Ціну купна відкладає ся на якийсь речинець, а на єї заповнення виставляє ся вексель, який звучить однак

НОВІ КНИЖКИ.

Ольга Кобилянська. До світа*).

„Кождий чоловік раз у житті зупиняє ся і не знає, куди звернутись. Я свою дорогу знаю. То самота... Я тобі буду служити, ти велика, безсердешна самота, — і піснї свої покладаю у ніг твоїх. Усміхні ся тоді! Він такий пожаданий... такий добрий... оттакий солодкий усміх для втомленого серця, що даремно благало о нього людий...“ (сторона 55).

Велика, безсердешна самота. А предсеї в самоті, — в тій тихій, великій, безсердешній самоті найкраще доспівають думки і почування; задумані, вдявлені в себе думи отирають ся, як чаші цвітів таємних і з глибини їх виривають образи і звуки такі глибокі, такі прекрасні...

Самітність — убога?

Хто се докаже?

А от послухайте, яка хмара сльіз здіймає ся з неї і гуляє! а рук білих, мармурових яка безліч, що перетинає її простір у судорогах болю, а мрій роздиртих серцянки, що колишуть ся туди і назад, туди і назад, а думок рої, що напливають у неї брутальною силою, оббиваючи себе немилосердно, щоб кудись добігти борше і борше...

*) Ольга Кобилянська: До світа. Новелі і нариси. Львів 1905. Стор. 154. Ц. 2 К. 40 с. Накладом Видавн. Спілки.

Куди?

Господи великий — куди?“

До світа!

Від самотного шляху — простелила ся цвітїста стежина, крайом її йдуть рядами білі делї, — від самотної задуми — до світа...

Чи на те, щоб там зіванути?

Чи сирваді привітом до них озветь ся тільки, ясне, зоряне небо, або широка пустиня з пекучим сонцем без гуку і життя?“

*

Знаю, що нової сеї книжки поважаної письменниці вижидало людий дуже много. Зібрані в ній давніші твори авторки такі прекрасні, як: Valse melancholique, Під голим небом, то знов такі незвичайні, як: Поети, Сліпцець, А корди, — а додані нові, цілком, або майже цілком незнані у нас: Там зьвізди пробивались, Сумно колишуть ся сосни, Балаканка про руську жінку, Думи старика. Заголовків всіх новел, чи нарисів помічених в отсій збірці — чотирнацять. Щира і горяча вдячність належить ся львівській Видавничій Спілці, що взяла на себе новинність: видати отсі розкинені по всяких альманахах, чи журналах фрагменти. Відганяймо від себе почуте жалю, що по довгій перерві довело ся д. Кобилянській аж тепер промовити книжкою свого видавництва.

*

„До світа“ — збірка незвичайна. Не обчислена на сензацію, ані на дешевий ефект. Навіть цікавих фавул в ній нема! Від всього того — вона далека. Світ Кобилянської — се ніжна, незвичайно субтельна, чи як сама мовить — „тонка“, вразлива душа людська. Така, що відібеть ся в ній найбільш тихий внутрішній голос, найменший відрух чуття. І в тім царстві своїм — вона велика! В великій скаді її ніжних почувань один беріг кінчить ся гордими верхами і весь дунає від окликів: ми наших гордих чолів не похилимо на приказ ніколи! — werdet hart! — а по другім стоять ся тихі лілії, ніжні мімози, хитають ся легко, чи дрожать, — йшла туди недавно Мартуха, пригадувала собі чудесну арию з Valse melancholique і несла втомленим серцям „всю ясність своєї душі“, всю доброту свою, всю свою погоду людям на услугу... Колиб вже конечно для порівняня сягнути треба до веселісної літератури, — то їй позволю собі вказати тут на звуки à la klavi автора-Заратустри (Nietzsche), автора Niels Lyhne (Якобсен) — і творця Скарбу убогих (Метерлінк). — В ніжній душі авторки, здаєть ся мені, відбили ся тоді звуки. Відбили ся однак о стілько лише, що д. Кобилянська могла б про них сказати: „так, се мої любимці!“

*

Терен, де свобідно можуть розпостерти ся крила артизму д. Кобилян-

ської, ріжнородний. Захист найдуть они і на широких глухих полях, завіяних свігом (Під голим небом) — і в темних горах лісових, при мовчазливім „Морським оці“, де „сумно колишуть ся сосни“ — і над безконечною безоднею моря (Через море) — і в кімнаті дівочій (Valse melancholique) і близь межі між двома громадами сільськими („За готар“). Находить там авторка красу природи, шляхи людських душ. Там живе і Софія Дорошенко, що вічно шукала гармонії, в людях, в їх відчужанню, в їх відносинах до себе і до природи — і енергічна малайка Гануся — і над міру добра Марта і старець задуманий над долею дитин своєї і сліпцець, що в нього душа глибока і сумна, як очі, яким сонце ніколи не засвітить, — там живе бідна Магдалена і старечий пан-отець і Жид Бенямін, туди потягла ся нужденна, а так свідомо свого обовязку і така чужа биття шкана з фірою ідейотів, там відіграла ся болюча трагедія хлопська (На полях) — так майстерно поглиблена в пишній повісті: Земля. А над всім тим повисла правдива, глибока, ніжна, прекрасна поезія. Кобилянська не писала ніколи стихів, але багато її нарисів треба би приділяти до збірок нашої ліричної поезії. Весь її артизм пробиваєть ся в отсих імпонуючих описах гірської природи, в дуже субгельнім переказуванні словами чару музак, в подаванню сердечних, ніжних почувань душі. Такими поезія-

на далеко висшу суму, як торгова ціна товару. Різниця між ціною торгового товару, а покредитованою ціною купна є винагородою за кредит, яка, з огляду на бажаний основателями зиск, є безпримірно висока і аж надто може спровадити економічну руїну позичаючих.

Події в Росії.

Здавалося рос. правительству, що такі дві події, як утворення „Государственной Думы“, та заключення миру успокоять уми в царстві Романових. Та надії ті не здійснилися. Правда, через заключення миру відпала нова мобілізація, що могла обернутись легко в бунт, та за те прийшла нова небезпека: от має вернути в Росію здеморалізована неповодженями та гнило старшини „славна“ армія російська, несучи з собою безмір кривд і невдоволення. І сеї армії, що „защитала отечество“ на далекім Востокі боїть ся цар. Боїть ся, що вона ще розятрить в Росії невгасаюче доси полум'я революції. І ось виступило правительством з проектом, який має на цілі задержати ту армію таки в далекім Сибірі: воно дає жовнірам, якіб осталися як колоністи в Сибірі та на Сахаліні по кількадесять моргів поля і 500 рублів безпроцентової позички, а для старшини військової значно більше.

Також і „Госуд. Дума“ не сповнила царських надій і в цілій Росії, як оно і мусіло стати ся, підняв ся протест проти такої ошуканости народу із боку правительства. Одна частина суспільства, як партія революційні і соціалістичні, бойкотує ту думу, а друга, як пішла в ню своїх репрезентантів, то лиш на те, щоб они там у самій думі запротестували проти самої думи і поборолі ся за права народу. В такім зміслі беруть участь в акції виборчій до думи земцї та рос. ліберальні промисловцї і купцї.

Тимчасом розрухи революційні не втихають. По всіх більших мі-

стах Росії, користуючись новими свободами університетів, відбувають ся на університетах віча студентів та робітників і прочої революційної інтелігенції, які обговорюють теперішнє положення. У Москві щоднини повторюють ся на улицах бійки робітників з військом і поліцією та триває генеральний страйк; в Петербурзі побоюють ся леда день генерального страйку, а борби революційних верств з військом та поліцією є на порядку деннім. Над Києвом мають завісити виїмковий стан. Так само кипить в Одесі, не кажучи вже про Польщу, Кавказ і т. д. і т. д.

В Катеринодарі на Кавказі відбули на ново величезні розрухи. В Мінську удало ся козакам товпу демонстрантів розігнати. В Ризі замкнено політехніку з тої причини, що на вічу крім студентів було в політехніці дуже багато осіб, що до політехніки не належить. Додати треба до того всего і те, що майже в 20. губерніях Росії запанував вже нині страшний голод, який доводить до крайньої розпуки міліони населення.

Політичний перегляд.

Тайни міністерських кабінетів. Французький дневник „Matin“ помістив був не давно сенсацийну статтю про політику бувшого франц. мін. справ заграничних Делькассє. з якої виходить, що Делькассє мав туй туй вже заключити з Англією зацінно-відпорний союз, та що Англія мала була вже згодити ся на случай війни Франції з Німеччиною віддати на услуги Франції флоту свою военну флоту і висадити в Ганновері 100.000 війська проти Німеччини. То було причиною, що Делькассє пер отверто до війни з Німеччиною і лише передчасна его димісія не довела до здійснення того его плану. Ті ревеліції „Matina“ викликали велику бурю так в німецькій як французькій і англійській

пресі і присилювали самого Делькассєго запротестувати проти того. Також і англійське правительство дало довірочно Білловови відповідне і то застережуче пояснене і остаточно дипломатичний крик скінчив ся дипломатично. Та що між Делькассєм, а Англією щось було, таке щось, що могло кинути на себе два народи до війни — се остало певним. Тепер лише можна сконстатувати, як то небезпечно для народа, коли про его судьбу рішають таємні коншахти в кабінетах міністрів. Франція має лише передчасному упадку Делькассєго завдячити, що не лее ся нині народна кров в непевній війні для досягнення реванжу за Седан.

Норвегія королівством. Як доносять послідні приватні телеграми, не згодив ся шведський король Оскар на проект норвегського штортингу, щоб его сина став норвегським королем. Корону норвегську прийме тепер відай Карло данський, який з початку не хотів сего зробити задля опору своєї жінки, яку тепер укоськав Едвард VII. Оттак малаб ся скінчити шведско-норвегська криза, тим, що данський королевич дістане норвегську корону. Видно ще народ Норвегів не дійшов до тої степені розвитку політичного, щоб потрафив сам собою кермувати і помимо горячої агітації за републикою остає Норвегія королівством.

Бунт у німецькій Африці. Щось німецьким культуртрегерам в Африці не щастить ся. Недавно розбили Мурини задню німецьку сторожу, убили кількадесять вояків, забрали багато худоби та кільканайцять возів амуніції. Тепер знов вождь мурина Гєндрік Відбой, пострах Німців, напав знов на відділ Німців, убив 47 нїм. вояків і забрав 15 возів з живністю і амуніцією. Відбой хоче тепер покинути тактику дефензиви і перейти до офензиви.

При доповняючій виборі на посла до ради державної в Райхенбергу вибрано послом з V.

курії провідника австр. соц.-дем. д-ра Віктора Адлера 30.171 голосами на 48807 голосуючих.

Із краєвих соймів.

В галицькім соймі по відчитаню кількох нових внесень і петицій мотивували послы свої попередні внесення. Між иньшими мотивував пос. Олесьницький своє внесенє в справі зміни закону громадского, ординації виборчої повітової і соймової. Перед замкненем сойму відчитано ще кілька внесень, між якими галицькім дискусія над внесенєм в справі загального голосування. Соціалні демократи візвали робітників, щоб залишили того дня роботу і явили ся перед соймом для демонстрації за загальним правом виборчим. Іменем робітників вручить маршалкови жаданя робітничі пос. Дашинський.

Засіданє сойму моравського з д. 18. с. м. було дуже бурливе; іменно вела ся там дискусія над бернськими подіями. З тої самої причини повторили ся соймові бучі і на посліднім засіданю сойму д. 19. с. м.

Сойм стирійський отворено дня 17. с. м. Послы Резель і Шахерль поставили внесенє в справі загального голосування.

В соймі тирольськєм поставив італійський посол Кончі внесенє на розділ ради шкільної краєвої на німецьку і італійську.

В соймі чеськєм мотивував посол німецький Бахманн своє внесенє на розділ виділу краєвого на дві часті: німецьку і чеську з підвищенням рівночасно скількості членів виділу о 2 нових членів. На засіданю з дня 19. с. м. внесло правительство предложєне в справі зміни краєвої ординації виборчої для королівства Чех.

На засіданю сойму дол.-австрійського поставив пос. Люефєр наглаго внесєне о поручєне виділови краєвому, щоби на найближшій сесії предложив проект зміни ординації виборчої до сойму на основі загального тайного безпосереднього права голосування, однак з углядєнем інтересів населєня та часу осідку виборця. Наглість ухвалєно.

ми є поміщені в сій книжці знамі дивніші: Рожі, Акорди, Мої лелі і нові: Там зьвізди пробивались, Сумно колишуть ся есені.

*

Більшість поміщєних нарисів в отєй збірці (передовєм ті, із котрих найвиразніше виринає душа самої авторки) лишают по прочитаню вражєне смутку. Серна (Мої лелі), що то му мусіла зелєним лісом гнати, щоб там стрінув її смертельний набій ворожий, казала би догадуватись, що авторка крайна песимістка, навіть фаталістка.

А предєй Кобилянська далека від песимізму.

Житє лише так зложило ся, що нині тужить она за самоотою, за присутністю. Пригадуєть ся мені тиха, самотня ріка, що говорить нам про ню авторка в одній своїй поезії поміщеній в сій збірці. Пливе між гомінним лісом і голосним від шумів вітру степом. В темрявім затишку — спокійна, тиха — але глибока. Там зьвізди пробивають ся!

*

Колись „Вік“ ігнорував Кобилянську, а Євремів відмаляв її розуму і талану. Перше таке сьмішне, а другє таке не мудре, чи нікчемне, що ширше над тим розводити ся — либонь — не треба.

Лука, 10. X. 1905.

Остап Луцький.

4) Іван Франко. Мойсей.

(Конець).

Дивив ся Мойсей все в гору та в гору, а в душі його кипіла страшна боротьба з самим собою. З голови не сходило страшне припущєне, що може він супроти Євреїв і справді

...сорок літ отєх був
Шалом божєським хорий,
Замість божого їм наклав
Власний плян тієнозорий“.

Вивів Ізраїля із неволі, але рівночасно відорвав його від ґрунту.

Старі гїзди Євреї лишили, а нових їм здобути не має ні сили, ні охоти, а

„Що значить безґрунтовий юрбі
Обіцяти свободу?
Чи не теж, що з землі вирвать дуб
І пустити на воду?“

Та дармо благав Мойсей Єгова. Дармо стояв на найвишєму пинів Неба-гори із руками розпростєртим до неба, мов гігант екуанний в пурпурєвєм проміню, мов нерухомая екеля. Дармо молитва його мов пробивала небо кам'яним роґом. Дармо серце його аж кричало до Єгови. Навіть страх від такої молитви пішов по єврейським таборі, бо

„Від такої молитви тремтять
Земляні основи,
Тають скелі, як віск, і дріжить
Трон предвічний Єгови.“

І як він заклине нас тепер,
І як совєчко сядє,
То весь люд і весь край сей вночі
Без полики пропаде“.

Та Єгова не озирав ся, а за те до-
літали звуки квітєня гієни і сиду гадю-
ки. І знов розпучливе припущєне, що

Єгова дістає дар мови тільки у снах і нашій пристрасті... Знесилив ся Мойсей, під його стонами захиталась скєля і сам він впавав зомлілий і почувалсь йому тоді щось немов сердєшна мова-пїсня матери, що жалєє над сином, якому жите пройшло одною мукою. А далі навчала його, що та мука для власного народу зовсім злишня й не потрібна. Таж Єгова не в силі спинити камінця, що летучи з гори розбиваєть ся на часті і біжить туди, де мусить впасти, бо лише

„В нїм самім його керма і власть,
В нїм самім його сила,
Що назначує місце йому,
Що його сотворила“.

Єгова не може повернути в неїстєніє й дрібної плинки нї веліти їй йти по шляху не тому, як єї гонять та сила, що є в нїй. Щож доперва сказати про народ, де в рух має вносити свою частку кожда душа? Як вєрєти і вся людєність, се неначє казочний, темний гігант Оріон. Щоб відзиснати зір мандрував він до самого сонця, та проводатор, сьміхованєць-хлопчина, що сидить на його плєчах, вказує йому що-раз пнїший і все мильний напрям шляху і так в безконєчність. Як Оріон, так блукає і вся людєність, спінучи безвинно до незримой цілі.

„Недосяжне любить вона,
Вірять в недовідомє;
Фантастичнє щоб осягнути,
Тончє ріднє й знайомє.“

Строїть пляни не в міру до сил,
Ціль не в міру до актів,
І жартує з тих плянів її
Хлопчик — логіка фактів.

І як той дивовижний сїлєць
Що чужим очам вірить,

Все доходить не там, куди йшла,
В те трєплєє, в що не мірять.

Жахнув ся Мойсей, і з землі поволік ся на силу, гонячи від себе проч Азазєля, демона одчаю із його отрійними словами. Не попав ще Мойсей у цілковиту зєвєру й тоді, як Азазєль розсунув „йому непрозорости таму“ і показав усю Палєстину — невеличку, обвічану горами й ворожими племенами, переко-
нучи його, що годі у нїй розвитись народови. На се понуро відмовив Мойсей, що хто добув з каміня воду, той зможе замінити і сю країну в рай.

Тоді розвіз Азазєль перед ним мов в калєйдоскопі страшні події, які прийде ся прожити Ізраїлю в обітованій землі, що стане для него кровавим неклєм, поки не добитки розбрєдуть ся по сьвітї, не маючи на віки ніякої вітчизни.

„І загасне Ізраїль зьвізда

Щоб вже більше не сьїла;

Лиш ненависть, що в грімї зросла,
Підє сьвітом гуляти“.

Проти сего старєць-пророк вже не стояв ся і впавши до землі закликав: „Одурив нас Єгова“, а рівночасно почув ся демонський сьміх як відгомін його слова. В слїд за тим загремїли грім, завивли вихри, задрожали гори — і понєслась мова Єгови. Палєстинські доли нарочито скупі і худі, щоб на них як терєн виростав народ цїкий і твердий для великої зміни, як Господь його вивєде на нові підбїй. Як би йому дати землю жєзну, то він би на нїй зєдаєцїв. Євреї зірвуть ся відєн здобувати сьвітєві скарби, та горе тому, хто скарби над все полюбить, бо він стане їх невольником. Здобувши маєтки цїною сьїз і крові, буде він руйнувати їх основи, щоби їх збільшити. Як пивка лїчить чоловїка, а сама гине,

Письма з краю.

Із Вашківців.

У середу дня 11. жовтня с. р. відбулося ввечері у тутешній касиновій сальї свято працівників правит. комісії п. Кобилянського з нагоди його перенесення до новозаснованого староства в Заставні. На сей вечорек явилось велике число представителів всіх інтелігентних станів цілого вашківського політичного повіту; значить, п. Кобилянського прощали не лиш його товариші, і не лиш громада вашківська, ні, його прощали всі, що нахотіли ся в межах його дотеперішнього круга дізнати і мали нагоду пізнати його добрі прикмети. Се найліпшим доказом, як дуже й як загально улюблений був сей муж. З тяжким, дуже тяжким серцем відходив п. Кобилянський від нас, але й ми не хотіли вірити до останньої хвили, щоби прийшов так скоро час розлуки. І так зійшли ся всі товариші, приятелі, сусіди і знайомі п. Кобилянського, щоби побути з ним ще кілька хвилин, улекшити йому його відхід і пожелати йому у дальшу путь всего добра. Межа зібраними гістьми панувала якась дивна тишина, на лиць кожного з них видно було якесь задумане, по стінах висіли густо похилені віти плачучої берези, надаючи всему якийсь сумний вигляд, а Алеко добирав рускі мелодії десь з під серця, з під душі. Промови п. Кобилянського розпочав староста Штронер, зазначаючи красними словами его пильність і сильний характер, его добродушність і об'єктивність; дякував ему дальше за его підпору в урядових справах, желяючи собі мати заповіді таких сумлінних урядників, яким був він, а ему знов на его новім місці такого самого признання старшини, довіри народу і таких щирих приятелів, яких знайшов тут. Потім говорив лачальник вашківської громади м. Балешескул, дальше діючи і начальник Галицької п. Фьондор, начальник суду п. Лисинецький, парох о. Купчанко, комісар фінансовий п. Торосевич, наборщик податковий м. Шваб, п. др. Петровський, п. др. Бравні із Станівців вел. п. др. Холоний і др. Зазначу, що крім бесідників в німецькій мові було також багато таких, що говорили по руски, а межи ними також й м. Фьондор, котрий в гадній, рускими пословицями перекладав промови заговорив до п. Кобилянського в его рідній мові.

Не буду наводити промови всіх бесідників, згадаю лиш, що всі они не були звичайними фразами, які говорять ся часто при подібних случаях, ні, то були слова правди, слова щирости, взяті із глибини серця; багато бесідників на віть не могли закінчити із великого зво-

рушення своєї промови, а п. Торосевич зачислав сю хвилю до найтяжчих в своїм життю. Ще мушу згадати, що староста підніс у своїй відповіді до п. Лисинецького добрі відносини між старо-стою, а судом, який факт подбує ся дуже рідко. Дальше зазначу, що п. Кобилянський відповідав по німецьки і по руски і що він в своїй промові до пана старости подякував ему щирими словами між иншим за его добрі ради і за те, що обходив ся з ним не як із своїм підчиненим, а з правдивою братерською дружбаю. На коней пив п. Кобилянський здорове всіх своїх товаришів на руки інспектора п. Синиула, заявляючи, що сей незвичайний педагог має велику практику і що він отримав від него не раз добру раду і пораду, за що ему складає приватно свою подяку.

Не можу поминути ще відрядного факту, що сим разом не поминаю за-просити також представителів учитель-ського стану в особі управителя вашків-ських шкіл п. Олександра Веренки; видно, тутешні круги приходять з часом до переконання, що учитель є після свої за-дачі і після свого образования також „сальоновим“. Сонце вже було зійшло, як гості стали розходити ся домі; ще раз засталися пугарі, ще раз загомоніли по сали милі звуки рускої пісні „Віють вітри, віють буйні“, потім розійшли ся гості з тою надією, що п. Кобилянський поверне незабаром назад до Вашківців.

„Доброму всьому добре“, каже руска приповідка; тому ми певні, що п. Кобилянський зискає собі в короткім часі за-галну любов і над Дністром. Ми можемо заставнеюком повітові взагалі, а школам і учительству з особіна лиш по-гратувувати сего нового урядника. Се не холодний бюрократ, що тримає ся строго сухих параграфів, а чоловік щирої праці і швидкого діла, се урядник, що має серце і душу.

Один з присутних гостей.

НОВИНКИ.

Чернівці, 21. жовтня 1905.

П. Лісковацкі перепрошує!

Свого часу подали ми звіт із першої розправи, яка відбула ся в заставнею суді проти п. Лісковацкого, який вважав ся в розмові із селянами облизити повагу руских послів, казучи, що се не послі, а осли. За те зложив тепер вже менше бунтний п. Лісковацкі таку заяву: До III. Стефана Смал-Стоцького, Николая Василька, Артура Малика, Єрота Пігуляка, Теодора Левицького, послів буков. союму

ноких частин поеми, які потрохи різнять ся що до поетичної стійности. Прямо чудовно являють ся передовімі картини на тлі східної природи, он як вечір у єврейським таборі, монументально зображене Мойсея на молатві або й бури перед промовою Єгови в XIX. пісні. Не менш майстерно зображує поет також психологічний процес Мойсея від віри до розпуки, викликаний Азаселом. Загалом поема оставляє величне вражіння своїм піднесеним настроєм і незвичайно ядерною мовою і викиченою формою.

Хоч у „Мойсею“ чи мало натяків на наші відносини, то се ніяка алегорія, тільки строго видержана біблійна поема. Підсудати постова гадку, непацех він сам хотів ідентифікуватись із Мойсеєм, як се вже й зроблено у одній офіційній сего твору*) хіба голі, не хотючи наражувати його на смішність, до якої від трагізму не надто далеко. Вирочім „Мойсей“ се — як вже згадано на початку — символ чоловіка, який гине на шляху підкошений зневірою, се символ народного провідника, якому віддаче загальне камінь. Камінем же металі не тільки Євреї на Мойсея, так звичайно розраховувались із своїми передовими людьми й інші народи і то не лиш в часах найдавніших, але і нині. Часами буває ще й таке, що товну в сій справі виручуть — на жаль — і найбільшійші одиниці в хвилі духового болю й підпаду...

Чернівці 21./X. 1905.

Ярослав Веселовський.

*) „Діло“ — ч. 205 із 13/26 вересня 1905.

до рук п. Стефана Смал-Стоцького, ч. к. унів. професора і віце-маршала крайового в Чернівцях. Дня 9. липня с. р. підчас подразненої розмови з рускими мужиками в Чункові вирвав ся мені нерозважний висказ, який міг обидити пп. руских послів і справді спонував їх виступити проти мене зі скаргою. Тому що я не мав цілком наміру пп. руских послів в який небудь спосіб обидити, та що згаданий висказ мені нерозважно вирвав ся, користаю з нагоди, щоб висловити свій жал згад того висказу і прошу пп. послів о прощане. — З глибоким поважанем К. Лісковацкі м. р.

Трагічна смерть революціонерки. Последнє число „Рев. Рос.“ приносить некролог пок. Н. А. Поповищенківної. Вона, дочка рос. генерала, станула в ряди соціалістів-революціонерів. Коли в Одесі вибухла була звісна революція підсичена ще бунтом фльоти, рішили були одескі соц.-рев. вийти на вулицю із оружжєм. Пок. Поповищенківна просила одного із товаришів, щоб він нарядив їм револьвер (сист. Бровінга). Та через якийсь случай револьвер підчас набивання випалив і ранив Поповищенківну смертельно саме перед виходом до борби.

Страшна катастрофа. Вночі з 1. на 2. с. м. величезна філя морска заляла побережжя під Putong в Хінах, затоплюючи відразу 6000 людий. Остров Чумін заляла вода, яка доходить 13 стін висоти понад сушу острова. 15.000 людий утонуло. Шкода вносить мільони.

Дивний чоловік. Доцент др. І. Ереч представив в будапештський клініці якогось робітника Німця, який показує того рода анатомічні штуки, що їх не можуть пояснити найзнаменитші лікарі Чоловік той має 30 літ і в силі кожний поодинокий мяз свого тіла з особіна впровадити в рух. І так потрапить він через опановане мязів здержати діяльність серця; може всі наряди травління піднести аж до грудий, так, що яма черева остане порожня; може рушати кожним мускулом на шій, або на раменах з особіна. Пшла шкіра того дивного чоловіка може довільно порушати ся. При тих досвідченнях не дізнає він ніякого болю. Медицина на разі не є в силі розв'язати того загадочного дива.

В нас, а в Америці. Президент Рузвельт рішив, що его дочка Аліція мусить так, як кожний инший подорожний, заплатити ціло від дарунків, які она підчас своєї подорожі по східній Азії одержала. А що ті дарунки варті є около 100.000 доларів, то ціло буде вносити 120.000 доларів. В Америці рівні обов'язки і для пануючих і для підданих — а у нас?

50.000 робітників без хліба. В четвер відбула ся нарада союзу саских і турніських ткацьких фабрик, на якій ухвалено замкнути на неозначений час всі фабрики. В виду сего 50.000 робітників лишити ся на зиму без роботи, але що се фабрикантів обходить? Хібаж смерть голодова робітника стоїть в звязи з їх інтересом? Може не стане їм робітника?

Убийство після умови. Берлінські диванники доносять, що банковий практикант Брунке в Бруншвіку застріляв оподі 2 панів з богатих кунецких родин на їх власне бажане. Відтак після умови з ними мав він і себе застріляти, та вид двох трупів відібрав ему відвагу і він не мав сили поновити самоубийства.

Жартом оженив ся. Перед судом в Нью-Йорку станув оподі 20 літній американський Німець Едвард Герер, обжалуваний своєю жінкою Мамі, яка жалала від него адіментарій, бо він не хоче з нею жити. Обжалуваний боронив ся тим, що він оженив ся лише на жарт. Іменно раз прийшла до него Мамі, як він був в гуморі і сказала: „Ходи Еді, возьмемо з собою сльоб“. І пішли тоді обоє до мирового судії і взяли сльоб, та Еді однак хотів его брати лиш жартом. Коли однак Мамі виказала, що сльоб не був цілком жартом, та що она в невдовзі стане матірью від жартуючого жениха, суд увязнив Герера аж до головної розправи.

100.000.000 марок в спадку дістав один німецький лікар в Кобургу, вложених головню в підприємства желізничі, гірничі і нафтені. Історія сего спадку є така: Перед близько 50 літами

вибрав ся син нар. учителя з Турингії до Америки, а що мав пастиє та визна-чав ся пильністю і знанем доробив ся там колюсального маєтну. Нагло помер, не оставляючи жадного тестаменту. Між охочими до спадку прийшло до великого процесу, аж вкінці, головню завдяки за-бігам німецького конзуля в Вашингтоні, спадок цілий дістав ся згаданому лікарю з Кобурга.

Добра Куропаткіна. „Псков. губ. Вѣдомости“ доносять, що добра генерала Куропаткіна, які нахотять ся в псковській губернії будуть продані на ліцитації за залягаючі податки. Бідний „герой“.

Незвичайний вік. В зам. Прусах помер оподі чоловік, що мав 110 літ. Він уродив ся 1795 р. Отже жив в XVIII, XIX, і XX. століттю. Маючи 100 літ оженив ся по раз третій. Крецький чоловіка!

Партия рос. соціалістів революціонерів рішила завести окремий відділ українських видавництв. Досі видано Ф. Волховського „Казку про несправедливого царя“, а незабаром вийде метелик: „Чи вистарчило б усім землі, як би її поділили справедливо“. Редактором укр. відділу видавництв партії с.-р. є Ф. Волховський.

Оповістки, іменованія і т. п.

Особисті вѣсти. Президент краю др. Блайхенбейх вїхав вже з Відня до Чернівців. По дорозі однак відвідає в Берні свою родину, а до Чернівців приїде аж дня 23. с. м.

Конкурс розписує буковинська рада шкільна краєва на посаду головного учителя для рускої й німецької мови яко предметів головних в німецьким учительським семінарі в Чернівцях. Посада буде обсаджена з другим півроком року шк. 1905/6. Належно заосмотрені подана належить вносити найдальше до 10. листопада до міністерства просвіти й віроісповіданя через краєву раду шкільну.

З краєвої ради шкільної. На засіданні з дня 20. с. м. ухвалено проект закона про школи виділові на Буковині, іменовано надучителем в Кришатику учителя Теофіла Гайдого з Усте-Путилова, а учителькою в Шинківцях тамошню підучительку Євгенію Андрикову, перенесено учителя Ілю Пleshкана з Ренужинців до Погорилівки, а учительку Марію Уліг з Каменею до Вашківців; заступництво хорого шкільного інспектора в Сторожинці Івана Поповича повірено управителеві тамошньої школи В. Микитовичу а заступництво помершого інсп. Кароля Кучинського в Сучаві одному з учителів тамошньої школи хлопчачої.

Іменованія на пошти. Офіціалів поштових Іларіона Остаповича, Понаса Еделштайна, Мартіна Унтершціда іменовано поштовими контролєрами при поштенію їх на дотеперішних становищах.

Краєвий інспектор др. Тумліжж відходить з кінцем с. м. до Градця. Про его наслідника ходять найріжнородніші слухи та певного нічого ще не знають.

Акад. тов. „Союз“ в Чернівцях устроє в неділю, дня 5. листопада с. р. в сали „Народного Дому“ сходина з танцями. Хто бував до тепер запрошений на застави сего товариства, нехай уважає себе сего дорогого запрошенням, бо окремих запрошень не висилаєть ся. Початок о годині пів до девятої. Вступ від особи 1 кор. 50 сот. — За виділ: Волод. рич. де Гамкевич, канд. прав. заст. голови. Ізидор Цурканович, секретар.

Вінчане п. Никифора Даниша, проф. гімназії в Бучачі, з п-ною Мартою, дочкою п. Кирила Окуневського, антикара в Кіцмані, відбуде ся дня 31. жовтня с. р. в місцевій гр. кат. церкві. (Почта, залізниця і телеграфічна станція Кіцмань).

Із штуки і літератури.

Іван Кревецький. **Корифей російської критики і українське письменство.** І. В. Г. Белінський. (Відбитка із „Літерат.-Наукового Вістника“ 1905, кн. II і IV.) У Львові 1905. З друкарні Наукового Товариства імені Шевченка. Ст. 33 великої 8-ки. Ціна 50 сотиків.

В. А. Поссє. **Національна автономія та всесвітня федерація.** Переклад з російської мови. З передмовою В. М. (Видання редакції „Самостійна Україна“ У. Н. П.). Львів 1905. Ст. 42 VI-ки.

так покине Ізраїля золотий океан на мільяні. В тім океані буде він чути вічну спрагу, а помімо золотого хліба чути вечний голод. Ізраїль остане сьвідком з краю сьвіта до краю, що Господь вибирає собі з усіх тільки „духа кормильця“.

„Хто вас хлібом накармить, той враз з хлібом піде до гною. Та хто духа накармить у вас, Той зіллєть ся зо мною“.

Ось де земля осіяна, обітована для Ізраїля, якої Палестина є тільки дрібним задатком, що остане для него тільки спомином, невгасаемою тугою. До неї мав вести Мойсей свій народ, а що він уеумив ся в Божу волю, за те, побачивши Палестину, не вступив до неї.

„Тут і кости затаїють твої На вірець і для страху Веім, що рвуть ся весь вік до мети І вмирають на шляху“.

Вмер Мойсей, та як побачили Євреї рано з табору, що його вже нема, тоді почувли, що щезло те, без чого вони не можуть жити, що щезло те, що давало їм змісл життєвий, а по хвилині отуїція загомонів оклик князя конюнів Єгипту: „До походу! до зброї!“ Це момент, а ся товна дивних іномадів перекине ся в люд героїв, що хвиля, а Авірона уканимують, а Датана повісять і пошнуть птахом через гори і ерихонські мури звуком трубним розтоплять.

І підуть вони в безвісті віків Повні туги і жаху Простувать в ході духови шлях І вмирати на шляху“.

„Мойсей“, як се зазначає сам автор, повстав за час від сїчня до липня 1905. року. Що над ним працював поет в ріжні часи, се виходило б і з порівняння пооди-

Оповідка.

НОВІСТЬ!

Маю честь повідомити Високоповажану П. Т. Публіку, що з нинішнім днем, отворив я

в Чернівцях

при ул. Палати краєвої в домі п. ППініржа

модний склеп з ґалантерією і забавками

під фірмою

„Riesen Bebe“

Повідомляю рівнож що продаю всі товари о 25% дешевше бо маю менші видатки як інші фірми і вдоволяю ся меншим зиском. — Замовлення з провінцій висилаю сейчас, а хто купить у мене товару на 10 К. висилаю вже пакет оплатно. Як кому товар не подобав ся, принимаю его назад. — Поручаючи ся ласкавим зглядом

остаюсь з поважанням ЯКІВ АКС.

НОВІСТЬ!

83 (3—10) н.

Марка охоронна: котвиця

Liniment Caps Comp.

PAIN-EXPELLER

з антики Ріхтера в Празі.

Загально признаний знаменитий усмираючий лік на втиранє по ціні 80 сот. 1-40 кор. і 2 кор. можна купити у всіх апіках.

Просимо жадати сей загально улюблений лік все лише в оригінальних флашках з нашим охоронним знаком „КОТВИЦА“ з антики Ріхтера і для остерожности приймати лише флашки тим охоронним знаком яко правдиві. 84 (1—38)

АПТИКА РІХТЕРА

„під золотим львом“ у Празі, уліця Елісавети число 5.

Оголошення Кас райфайзенських.

Загальні осінні збори каси в Кичери відбудуть ся дня 29 жовтня с. р. о 2 годині по полудне з звичайним дневним порядком. Старшина.

КАНЦЕЛЯРИЯ

друкарні товариства „Рускої Ради“

отворена

в неділю і свята від 1/2 11 до 1/2 1 год. попол.

РАХУНОК

Товариства вз. кредиту „Дністер“ у Львові.

За час від 1. січня до 30. вересня 1905 (сотики пропущено.)

I. Вкладки щадничі:

вложено	Кор.	703.383.—
винято	„	469.204.—
стан з кінцем вересня	„	2.017.852.—

II. Позички на скрипта і векселі:

уділено 762 нових позичок в сумі	„	793.704.—
сплачено 374 цілковито і рати	„	436.254.—
стан з кінцем вересня у 3327 довжників	„	1.973.852.—

III. Уділи членські виплачені від 3753 членів

155.695.—

IV. Фонд резервовий і фонди на страти

30.085.—

разом фонд власний

185.780.—

V. Цінові папери і вкладки в других Тов.

256.943.—

VI. Готівка на рах. біжучім і в касі

153.582.—

Вкладки приймаємо на 4%; позички уділяємо на 6%. При сплаті на 30 рат піврочних вносить рата амортизаційна 5-18 від 100 кор.

В Товаристві взаємних обезпечень „Дністер“ видано в місяці вересня с. р. 22.667 важних поліс на суму 19,512.203 кор. обезпеченої вартости з премією 198.453 кор. 03 сот.; передного року за той сам час було 136.563 важних поліс з премією 1,246.852 кор. 81 сот., отже сего року 18.557 поліс і 205.822. кор. 18 сот. премій більше.

Шкід в серпні було 386 случаів, разом від початку року по кінць вересня було 1800 шкід, котрі разом з каштами ліквідації вносить 1,048.428 кор. — сот. з того по порученню часті реасекурованої лише ся на власний рахунок 494.870 кор. — с. в порівнянню з роком попереднім сего року єсть о 99 шкід і 34.114 кор. більше.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Поручає на сезон осінний різні артикули в найбільшій виборі.

Капелюхи. Для панів, хлопців і дитий фарбах. — Самостійна продаж з п. к. над- Pichler & Söhne, Graz. — Великий вибір нинішніх фабрикацій. — Цілий-

а-фіальну Loden-у, чорні і в різних модних вірної фабрика I. Heinz. Ita Відень і Josef капелюхів з фабрики P. & C. Habig і різ- дри і класи в найновіших фасонах.

Товари обувні. Склад Голландської фабрики Ф. А. Пошера. — Самостійна продаж черевиків живрових з найславнішої фабрики Антона Чапека. Великий вибір обуви Chevrenих Boksehl, Glace, лажерів чорних і в інших краках, для панів, панів, дівчат хлопців і дитий. Lavn tennis черевиків, чоботи і під-черевиків. Склад славних амер. черевиків з Hathaway, Soule & Harington Boston.

Краватки. Найбільший вибір тукраєвих і заграничних фабрикацій. Кожного місяця новості Dersins і найліпші „Genres“.

Мужеске біле. Найліпшої якості і в модних барвах, англійські везіри, пікі подотняне і з шіфоу. Ковнярики і маншети найновішою фасону, хусточки до носа.

Рукавички. Наймодніші з тукраєвих як і заграничних шовків, фузірові, рукавички нитяні і з найліпшої пржи.

Шапки. Для панів, дівчат, дитий різного рода в модних краках.

Біле. Для панів, панів і дитий в найновіших краках. Сорочка ситкові калісони системи Д-ра Лямана Егера і всякі подібні товари.

Конфенция дїточа наймоднішого рода.

Артикули до подорожи. Валіан, куери до подорожи, торби ручні з замочками або без них, пецезарія, міхи, пледи пороховники, ремей, парасолі, етуї, мішки на біле, копні на начене найновіші портмонетки для панів і панів, коци до подорожи і повозів і т. д.

Артикули шпортові. Lavn tennis, склад ракет і куль Сланценгера з Лондону, Тонета з Відня. Великі прибори і уніформи до тої гри. — Біле для турист

Hamburg—Amerika Linie

Проста пере-
права без пере-
сідання.

Знанням із своєї еко-
рости почтовим і пос-
пішним крабле зв.м.т.
Doppeldeckschiffen Schnelldampf.

З Гамбургу до

Нью-Йорку, Канади, Бразилії, країв Ля-Плята, Полудне-
вої Африки і Східної Азії.

Парівці „Гамбург—Америка“ ліній відзначають ся тим, що єсть заосмотрені в знаменитий харч, чисті каюти, і пасажери їдуть ними скоро і безпечно. Пасажерам ізраїльського віроісповідання їдучи по всіх наших ко- раблях межи покладом подаєть ся рительні страви.

Видача карт до всіх стадій Сполучених держав і до Канади

Ближні услівя уділяє охотно
ГЕНЕРАЛЬНА АГЕНЦИЯ ДЛЯ БУКОВИНИ.

76(6—6)

Чернівці, ул. Паньска 16.

До
Америци
і Канади

перевозить найдешевше і вигідно

Лінія Кунарда

заступництво для Галичини

Йосиф Айле

у Львові, ул. Браєрівска 6.

63 (14—20)

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

AUSTRO-AMERICANA.

Австрійське сполучене акційне кора-
бельно-перевозове тов. в Трієсті.

Правдивий пасажирський оборот до
Америки через Трієст-Нью-Йорк.

Генеральна АГЕНЦИЯ для ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ:

Гольдлюст і Спілка

Чернівці, ул. Палати краєвої 6.

Для провінцій приймає ся агентів.

58 (6—6) н.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарба.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламациі неопла-
чтані вілні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік 20 К. — с.
„ пів року 10 „ — „
„ чверть року 5 „ — „
„ місяць 1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати
платні в Чернівцях.

НОВА ДОБА.

(X) Нині збирає ся буковинський сойм після пам'ятних вільних виборів вже в третє на наради. Чи ж не характеристичне се для політичних відносин в нашім краю, що у кождім періоді соймових нарад змінювалось також угруповане соймових партій, які здебільша попереходили на становища прямо дияметрально протилежні програмам, на основі яких кандидували? Се хіба надто ясно виказує головну недостачу нашого політичного життя, себто цілковиту політичну безпринципність. Коли хто із завязаного демократа, вільнодумця, протиполітичного переходить нечаяно в обійми популіско-боярської коаліції, так се не зміна тактики, лиш непонятне дивиде в Європі втікацтво із під давнього прапора. Для нас ся зрада вповні понятна, а ключем до неї погоня за власттю, за наживою дохляда до жадки знівечення усіх добутків другого народу із его політичними провідниками.

Супроти такого зростання давньої меншости в теперішню реакційну волюско-вірмено-польско-христ.-німецьку більшість остають рускі послы, які з давня придержувались одні на Буковині демократичних принципів, тепер в меншости разом із гуртком послів німецьких і жидівських, які утворили в посейдає клуб мійський. Із зміною фактичних обставин політичних в краю, задокументованих посередню головно послідним вибором доновляючим до парламенту, страшно також рання істнованя давний найбільший клуб соймовий „Вільнодумний Союз“. Він же й справді вчера розвазав ся. Наші послы творять тепер самостійний клуб руский, а прочі члени „Вд. Союзу“ (др. Штрахер, др. Вайденфельд, др. Тітінгер, др. Скедль і Лянгенган) самостійний клуб мійський. Треба ж одначе зазначити, що сей розділ не наступив ізза якоїсь ворожнечі між обома сими групами „Вд. Союзу“; навпаки звосини між поодинокими членами обох сих груп, як також і самих груп, будуть і на будуче як найліпші, повні прихильності учинності. „Вільнодумний Союз“ не рестає істнувати прямо тому, що ідеї, які він голосив, не відповідають тепе-

рішним відносинам і приналежність до него тільки утруднювалаб подорожене поодиноким його членів.

Основою „Вд. Союзу“ було полішене кличів ненавистництва віроісповідного й національного, а за те полішене свободної праці поодиноким групам послів над піднесенем своїх народів. Акцентуємо се полішене свободної праці над культурно-політичним піднесенем своїх народів, бо до того часу буковинські діячі політичні переважно не дбали про дійсну працю над своїм народом, а всю свою енергію висидювали на цюковане та прямо унеможливлене такої роботи у провідників другого народу, що справді хотіли служити своєму загальному після свого знання і найліпшого переконання; вони розуміли, що будучність Буковини лежить в емуляції заселюючих її народів, в поході до культури, а не в одноцілній темноті, обидійно й корупцій, щоб в той спосіб вона була вигіднішим тереном для ризикованих експериментів всьляких демагогів.

Сю високу ціль „Вільнодумного Союзу“ зрозуміло багато союзників одначе так, що їм вільно буде робити, що лиш забажають і то коштом нашим, та що ми ради утримання союзників покинемо дальшу культурну й організаційну роботу окозо нашого селянства. Так порозуміла „Вд. Союз“ передовсім переважна, коли не вся, частина провінціального жидівства, для якого — се треба сконстатувати отворто — наші читальні, „Сич“, каси та крамниці стали сією в оці. Загал Жидів сільських не доріє своїх провідників, як в першій мірі довголітній наш друг др. Б. Штрахер. Із того вийшло таке, що жидівські послы йшли разом з послами рускими, а сільські Жиди — як показали послідні вибори — пішли майже одноцілною лавою проти нас. Через дальше істноване „Вд. Союзу“ члени клубу мійського тільки тратили мір у своїх виборців, які зняли вороже становище проти Русинів, а се не лежить хіба в інтересі публічної справи. Розірване спільности клубової із теперішнім клубом мійським розвазує руки також нашим послам, які мусіли в багато разів висугнати із зменшеною енергією проти сільських лихварів і висидувачів, щоб не сковано

зараз закиду, що ось то наші послы виступають проти жидівського народу, чого ніколи не було й не буде. Те саме відносить ся у великій мірі до обох послів німецьких, що були у „Вд. Союзі“, тоді коли весь німецький загаль пішов за криком германізаторів і з пос. Відманом на чолі голосить прямо загладу нашим змаганням!..

Вступуючи у „Вд. Союз“, полишили рускі послы справи власні на другий план, дбаючи передовсім о добро цілого краю. І вийшло таке, що весь час істнованя „Вд. Союзу“ спільники висидували по більшій частині на те, щоб скріпити свої позиції, тоді як Русини, хоч були в більшости, не клали із свого боку для святаго спокою майже ніяких національних домагань. Помимо того дійшло до того, що нині проклямовано „святую війну“ проти Русинів, мабуть тому, що вони не зуміли достроїти ся до загальної краєвої корупції й деморалізації. В виду сего рускі послы не бачуть ніякої причини до надмірного посвятичування для цілого краю, занедбуючи справи власного народу, в якого організацію вказали послідні вибори значні недостачі. Із хвилею утворення окремого руского клубу починає ся перервана на якийсь час давня робота руских провідників окозо свого народу. А роботи тої є безліч, надто майже нема поля публічного життя, на яким би Русини, як нація не були боліжно покривдені. Оглядатись на те, що добує того, що нам належить ся після всьлякого права, зийшлоб на зменшене несправедливого стану посейдана кого небудь, не маємо ніякої причини, тим більше, що вороги радіб ні більше, ні менше тільки змести нас із лица землі. Швидко переведене власної реорганізації, безвинна робота культурно-економічна, праця під високо піднесеним власним національним прапором повинні надто бора показати ворожому наїздові, що вапа sine viribus ira.

Зібраний сойм стає перед краєм як старий довжник, бо із цілої маси похвалюваних законів майже ніодні важніший законопроект не одержав ще цісарської санкції. Санация краєвих фінансів, регуляція платні учителів, громадських секретарів і лікарів, реформа виборчих орди-

націй, знесення рогачок се справи, які не терплять проволони і рускі послы не залишуть свого обовязку, щоб бути невольним голосом сумління для більшости соймової, щоб вона жалана краю не збувала словами, але ділами! Коли більшість думає залякати руских послів таким маневром — як погроза розбиття сойму і нових виборів, то помиляла ся дуже що до якости оружя. Рускі послы оборони інтересів свого народу і мужицьких верств не покинуть під ніякою погрозою. Розуміють ся, що рускі послы не думають спинювати нормального ходу соймових нарад, але не дадуть ся також нічим стероризувати. Се повинна добре зважити соймова більшість, а тоді нічого сумніватись в видатну працю сойму, якої край кінче потребує і якої він має повне право домагатись за свій кровавий гріш, що ним одержує соймових послів, не лиш на те, щоб дбала виключно про свої особисті інтереси, але також про широкі верстви народу, якого положене є нині прямо безвихідне.

КРАЄВИЙ БУДЖЕТ

на рік 1906.

Краєвий виділ подає ось яке предложене бюджетове на р. 1906:

Видатки — — — 3,133.873 К
На се є постійних доходів 1,022.150 К

Бракує ще — 2,111.723 К

На покриті тої бракуючої квоти булоб потреба — для одержання 2,818.456 корон — наложити 75 проц. додатків до прелімінованих на рік 1906 безпосередних податків, після яких обчислює ся додатки до краєвих податків. Колиб ті додатки розписано, як на рік 1905, лише в висоті 46 проц., то винеслиб они 1,296.490 корон — отже забракло би ще 815.233 корон, і той брак мусіло би ся покривати знов через підняте непокритого довгу. На рік 1905 був признаний непокритий

Фридрих Ніцше:

ПРО ШЛЯХ ТВОРЦЯ.

Із Г. Ч. „Also sprach Zarathustra“.

Хочеш, брате мій, піти на самоту? Хочеш знайти дорогу до самого себе? Пожди хвилину та послухай мене.

„Хто шукає, легко сам губить ся. Кожде осамітнене є гріхом“ — каже череда. А ти так довго до неї належав.

Голос череди в тобі ще звеати буде. А коли скажеш: „Не маю вже одного з вами сумління“ — се буде скаргою і болем.

Глянь навіть сей білз зродило то одно сумління; а останній відблеск суцільности сумління тліє где в сумі твоім.

Ти хочеш йти шляхом суму твого, тим шляхом, що до тебе веде? Покажиж мені право й силу свою до того.

Чи може ти є новою силою і новим правом? найпершим рухом, колесом, що само собою точить ся?

Чи ти можеш присилувати зорі, щоб навкруг тебе кружили?

Ах, є тільки жадни за вершиною, тільки амбітних поривів. Покажи мені, що ти ані захланний, ані амбітний.

Ах, є тільки глибоких думок. А не роблять нічого більш, чим ковальський міх: надувають ся і роблять ся ще пустійшими.

Кажеш, що ти свободний? Хочу почути твою пануючу думку, а не то, що ти втік з під ярма.

Чи ти такий, що мав втікати з під ярма? Не один втерав свою послідну вартість, як лиш службу свою кинув.

Свобідний від чого? Щож се обходить Заратустру? А нехай мені твоє око скаже ясно: до чого свободний?

Чи можеш робити сам собі добро й лихо, а свою волю мов право над собою вивісити. Чи можеш бути своїм судією і местином свого права?

Страшна є самота з судією та местином власного права. Так нависне нераз зоря в пустій безмежі у ледовім подуві самоти.

Ще нині терпиш один над богатами; ще сього дня маєш свою відвагу і надію свою.

Одначе з часом втомить тебе самота твоя. З часом зігнеть ся твоя гордість, тріщати буде відвага. Тоді закличеш: „я сам“.

З часом вже не побачиш твоїх вершин, а за те долини за близько. Висота твоя жахати ме тебе мов опир. З часом кричати будеш: „все є брехнею!“

Є чутя, що вбивають живучого на самоті, а як їм не вдасть ся — самі мусять вмирати. А чи ти вмієш бути убійником?

Чи ти, брате мій, знаєш слово „погорду“. І зусилля твоєї справедливости бути справедливим супроти тих, що тобою погорджують?

Зневолюєш богатих до того, щоб змінювали думку про тебе, се почислять тобі вони прикро. Ти підійшов близько до них, а минув їх; сього тобі вони не простять ніколи.

Ти вийшов понад їх рівень, але чим висше йдеш, тим меншим ставеш для заздлого ока. А найбільше ненавидять того, що злітає.

„Якже ви хотіли бути супроти мене справедливі — маєш казати — вашу несправедливість беру я собі як належну мені част“.

Несправедливістю й болотом кидають в того, що на самоті; але мій брате, як хочеш бути зорею, то із за сего мусиш не менше їм світити.

А стережи ся добрих і праведних! Вони радо розпинають на хрест тих, що знайшли собі свою чесноту — ненавидять самотного.

Стережи ся святаї мірности! Для неї все не свята, що не мірне; вона радо бавить ся огнем — костирів.

Стережи ся нападів твоєї любови! За швидко витягає самотний руку до того, кого зустрине.

Деяким людям маєш подавати не руку, а лабу, а при тім хочу, щоб ся лаба мала пазури.

Та найгіршим ворогом, якого можеш стрінати, будеш сам собі; сам на себе засідаєш по печерах та вертепах.

Пустиннику, йду до самого себе, а шлях сей йде край тебе, край тебе й сімох твоїх чортів.

довг на квоту 744.486 корон. По-
заяк високий сойм на підставі вне-
сення соймової фінансової комісії і
в попереднім році не згодився на
підвищення краєвих додатків до по-
датків, то краєвий виділ думає, що
повинен і на рік 1906 поставити
предложено лише в висоті 46 проц.
додатків. Але нові потреби — які
краєвий виділ подрібно вичисляє в
своїх мотивах — потягають за со-
бою нові видатки, з яких вже і ту
треба навести підвищене доплат
для краєвого шкільного фонду о
141.678 кор. в порівнянні до р. 1905.

В виду того все це ставляє ви-
діл краєвий слідуюче внесення:

Високий сойм зволить ухвалити:
1. Загальні звичайні видатки
на рік 1906 усталюєся на 3,133.873
корон. 2. До заспокоєння в части-
тих видатків призначаєся постійні
приходи в сумі 1,022.150 кор. —
які краєвий виділ вичисляє під ч.
II. предложення. 3. До покриття ча-
стини бракуючої квоти зізволуєся
на 46 сот. додатку від кожної 1 ко-
рони назначеного на рік 1906 по-
датку ґрунтового, домово-чиншового,
домово-класового, загально-доходо-
вого, відтак заробкового від пред-
приємств, які обов'язані до склада-
ня публичних рахунків і вкінці по-
датку від рент і пенсій тих, що
обов'язані платити додатки до по-
датків. 4. До розписання ухвалених
для фонду краєвого додатків треба
виеднати найвище подтвержене. 5.
Уповновласнюєся краєвий виділ
уживати кредитів признаних на рік
1906, о скільки ті не могли бути
з'ужитковані до кінця грудня 1906
р. і тії в кінцевих рахунках спе-
ціальньо виказати.

Поодинокі видатки є
о сь які: 1. Потреби сойму 37.450
корон; 2. видатки виділу краєвих
199.284 кор.; 3. на культуру кра-
єву 198.183 корон; 4. на народні
школи 1,032.981 кор.; 5. на ви-
датки санітарні 487.174 кор.; 6. на
заведення поліжничі 30.016 кор.; 8.
на регуляцію рік і водні будови
136.354 кор.; 9. на кватерунок
війська 9000 кор.; 10. на жандар-
мерию 59.986 кор.; 11. на шупас
2.300 кор.; 12. на малий промисл
25.877 кор.; 13. на домашній про-

єретиком будеш для себе і відь-
мою і ворожбитом і дурнем і сум-
ніваючимся і несьвятим і злочин-
ником.

Треба хотіти спалення у власнім
полум'ї: Якжеж хотів би ти ста-
ти новим, поки ще не став попелом!

Самітний йде шляхом творця.
Бога хочеш собі сотворити з сімох
твоїх чортів.

Самітний, йде шляхом любля-
чого, любиш самого себе і через те
гордиш собою так, як лиш люблячі
гордять.

Люблячий хоче творити, бо гор-
дить! Шкож знає такий про любов,
хто не мусів погорджувати як раз
тим, що найбільше любить.

Із любов'ю і творчістю твоєю
йди, брате мій, на самоту, і аж
пізно доштыльгуєш за тобою спра-
ведливість.

Із моїми сльозами йди, мій бра-
те, в свою самоту. Люблю того, хто
над рівень свій творити хоче і так
пропадає.

Так мовив Заратустра.

Х. 1905.

Переклав Франц Михайлів.

мисл 20.700 кор.; 14. на стипендії
і фундації 8.200 кор.; 15. на до-
датки 16.540 кор.; 16. на субвен-
ції 64.100 кор.; 17. на податки і
асекрацію 4.930 кор.; 18. на зво-
рот пожичок 750.067 кор.; 19. на
пенсії і провізії 14.371 кор.; 20.
на статистичний краєвий уряд 4.900
кор.; 21. на ріжні видатки 25.000
кор. **Разом 3.133.873 кор.**

Приходи фонду крає-
вого є слідуючі: 1. часть без-
пос. податку особистого в висоті
80.000 кор.; 2. часть податку від
горівки 610.000 кор.; 3. 30 проц.
краєв. додатків до консумційних
податків в висоті 12.850 кор.; 4.
річний доклад від міністерства ріль-
ництва в квоті 16.000 кор.; 5. річ-
ний доклад мін. просв. і віроіспо-
відань 2.200 кор.; 6. дивіденди від
акцій „нов. бук. желізниць льо-
кальних“ в висоті 1,632.000 кор.;
7. дивіденди цукроварні в Пшевор-
ску 91.000 кор.; 8. краєв. конс.
податок від пива 200.000 кор.; 9.
дохід з мита на мості Люді Гореча
6.000 кор.; 10. Чинш 700 кор.;
11. оплати серед. школи рільничої
1.000 кор.; 12. зворот коштів від
лінекологічного відділу заведення
поліжничого 11.000 кор.

СИТУАЦІЯ НА УГОРЩИНІ.

„Все йде, все минає.“ Сі слова
приходять мимоволі на думку, коли
приглядаємося тепер розвитку
угорської кризи. Ще не так давно
то було, як на Угорщині стояла
могутня сила — коаліція опози-
ційних стороництв, яка поставила
свою волю проти волі корони. Пев-
на, що за нею стоїть мадарський
народ, коаліція гордо підняла го-
лову і диктувала свої жадання ко-
роні, яка шукала всіх средств, була
готова до всіх можливих зі своєї
сторони уступок, щоб лише кризу
полагодити. Але коаліція не усту-
пала ані на дрібку від своїх жа-
дань, бо за нею був народ. І тоді
то корона хотіла, щоб коаліція зго-
дилася бодай на 10 лїт відложити
ті жадання, яких она не могла спов-
нити, а коаліція відкинула і той
проект, бо на апелі корони до на-
роду народ відповів, що він є за
коаліцією.

І тоді прийшли у Відні до пе-
реконання, що коли вже робити
уступства конечно, то лїпше їх ро-
бити народови самому як коаліції
— і бар. Феєрварі згодився дати
народови загальне право голосованя.
Старий генерал знав якого калібру
картач розібе противника.

Народ звернувся до коаліції,
що она на се. Шляхоцка коаліція
найшла ся між молотом, а ковалом
— і здецидувала ся радше усту-
пити короні як народови. І тим
убила себе.

Тепер вернув Феєрварі на Угор-
щину, не як посередник, що має
другим зробити дорогу до — тек
міністерських, але як президент ка-
бінету міністерського, що задумує
відіграти епохальну роль в історії
свого народу.

Яка є програма Феєрварого до-
си на певно не звісно. Догадують
ся, що она містить ся в своїй основі
в двох точках: 1. Всі класи лю-
дності мадарської, які доси не мали
права голосованя, дістануть его —
чим зломить ся олігархія шляхти
мадарської; 2. Всі народности Угор-

щини не мадарські дістануть ті самі
права політичні, що Мадари.

І цікаве є одно, що коаліція
місто згодити ся на таку саму про-
граму і йти далше на чолі народу
до побіди, воліла через ґр. Голу-
ховського запропонувати короні зре-
чене ся на 10 лїт своїх жадань, щоб
лише удержати ся при власті. Як
се не відповідно і негідно звучить!
А як відмінне се становище коалі-
ції від того, яке вона була ще пе-
ред кількома місяцями заняла. Як
змінли ся ролі обох противників:
І на таку покірну просьбу наспіла
відповідь: „Ні новоіменованій ка-
бінет Феєрварого переведе свою
власну програму“.

В грудні Феєрварі, який в те-
перішнім соймі не має що робити,
сойм розв'яже і розпише нові ви-
бори на підставі своєї програми.
Що відтак буде — побачимо. Із
сим фактом числить ся вже нині
коаліція, обдумуючи плян будучої
виборчої кампанії. При виборах —
як ходить чутка — буде вона при-
держувати ся такої тактики, що
кожда партія із коаліції буде ста-
рати ся о згляди виборців окремо
на свою руку.

Тепер ділється 413 послів
угорського сойму на такі ґрупи:
партія людова 27 послів (+ 2), ди-
зиденти 26, нові дизиденти 24
(+ 24), нова партія 11 (— 2), пар-
тия незалежності 183 (+ 18), пар-
тия ліберальна 100 (— 48), націо-
налісти 10, Сакси 13, демократи 2,
соціалісти 2, дікі 14 (+ 5), а один
мандат опорожнений. Числа подані
в скобках із знаком + або — по-
дають зріст, або убуток членів пар-
тій в порівнянні до стану по пере-
ведених виборах в січні. Із того
зіставлення видно, що послі попері-
вандрували з одної партії до
другої цілими ґуртами, значить, що
вони не масть ніяких сталих пе-
реконань, лиш йдуть там, де чують
силу.

Події в Росії.

Дня 18. с. м. відбув ся в Москві
з'їзд адвокатів, про який наспіли ось які
близші вісті: Раю по рефераті Мандель-
штама ухвалив з'їзд взяти участь в ви-
борах до дума, але вибрати лиш такі
особи, що будуть уважати за одинокий
свій обов'язок сотворити заступництво
народне на основі загального, тайного,
безпосередного права виборчого та пере-
вести ухвалене горожанських прав. На
попудневім засіданні, коли обговорю-
вано питане політичного страйку і зне-
сене кари смерті, явив ся на сали по-
ліцмайстер в товаристві численних уряд-
ників поліційних і около 40 поліцаїв і
візав присутних, щоб розійшли ся. Коли
председатель Вінавер заявив, що таке
жадане незаконне і візав бесідника, щоб
він далше продовжав свою бесіду, по-
ліцаї окружили зібраних і на розказ по-
ліцмайстра хватили двох поліцейських
бесідника і винесли его за двері. В
виду сего присутні адвокати заявили,
що засідане замикають задля насильства,
але не розійдуть ся, поки арештованого
не пустять на волю. Коли поліцмайстер
се бажане сповнив, зібрані розійшли ся.
Відтак розігнала ще поліція і приватне
зібранє гостей в домі адвоката Пше-
вальського під претекстом, що то відбуває
ся політичний збір

Страйк у Москві росте з кожним
днем; до страйкуючих прилучило ся в
останніх днях 2000 нових робітників.
Друкарню Юкова страйкуючі здемолю-
вали і знищили цілковито. Між козаками
і страйкуючими тревала кілька го-
динна боротьба і доперва піхоті вдало
ся розігнати робітників.

Перед судом воєнним в Варшаві
становило велике число офіцерів оскарже-
них о розширюване революційних чисьм.

Всіх обжалованих засуджено на заслання
в Сибір. В Катеринославі вибухли великі
розрухи військові. Зібрані там резервісти,
яких мали вислати на Кавказ задля при-
вернення там спокою, збунтували ся і до-
перва насильство військо по довшій боротьбі,
в якій і з одної і з другої сторони впали
трупи, привернуло спокій. За резервіс-
тами уняло ся населення і боротьба пере-
несла ся з касарень на улицу. Ситуація
значно заострує ся, боротьба триває далше.
В Петербурзі вибухнув страйк з новою
силою. Страйкуючі налять монополі;
поліція не могла здержати напору
страйкуючих, втікла перед ними. Петер-
бург стоїть знов в передодні страшних
подій.

В Варшаві розкинуто прокламації,
визиваючи до генерального страйку на
24. с. м. для висказання симпатій жерт-
вам революції в Москві і Петербурзі.
Як петербурска агенція телеґр. доно-
сить, майже на всіх лініях желізничих
вибухнув страйк. В Петербурзі розши-
рено прокламації слідуючого змісту:
„Ми хочемо на місце абсолютистич-
ної форми правління завести демократи-
чно-республіканську, в якій би народ грав
ролю одинокого пана. До осягнення тої цілі
є конечном загальне оружене повстання
проти теперішнього правління і его помічників.
З Баку доносять, що Музулмани розкину-
ли прокламації між російським населе-
нем, визиваючи его щоб оно покинуло
вірменські доми, бо Музулмани готу-
ють нову різню Вірменам.“

Із національних здобутків не росій-
ських народів годить ся занотувати по-
слідний царський указ, який допускає
уживане польської й литовської мови в
приватних школах Литви і Королівства,
російська мова остає обов'язкова тільки
для науки географії й історії. Те саме
російське правительство, яке після на-
ціональних мірвань має спастись Русинів
перед польським заливом про подібну у-
ступку Українцям і не думає. Очевидно,
що Польки сей указ зуміють вихиснува-
ти. Вони не тільки, що вже зложили
сотки тисяч на основане приватних шкіл,
але ведуть агітацію в тім напрямі, щоб
з основанем приватних завести бой-
кот правительственных, так що фактич-
но школа стала би зоусім націоналізо-
ваною. Ту саму настійчивість виявляють
і в заведенню польської мови на приват-
них желізничих в Королівстві. Осягнув-
ши дозвіл на польські написи і польський
язик в уживанню зі сторонами, старають
ся тепер завести его також до внутріш-
ньої служби і тим способом знові спо-
льонізувати заряди желізниць.

Фаховий курс для виробів деревл. і орнаментики метал. в Вижиці.

На своїм засіданні з д. 2. падолиста
1904 р. поручив буковинський сойм ви-
ділові краєвому заняти ся в порозумінню
з краєвою радою шкільною устроєнем
фахового курсу виробів деревляних при
народній школі в Вижиці і при школі
виробів деревляних в Кімполонґу, по-
добавши про зискане відповідних май-
стрів-учителів, льокаль, достарчене си-
рого матеріялу, і знарядів, поміч для
бідних учеників та вкінці про премії
за визначні успіхи.

Виповняючи те поручення, звернувся
краєвий виділ до „ради для плеканя про-
мислу“, яка і переслала ему 9. серпня
1905 Ч. 3 дотичний звіт свого члена
ц. к. радника будівельного і директора
державної промислової школи в Чернів-
цях Еріха Кольбенгаєра.

В звіті своїм подав п. Кольбенгаєр,
що він на поручення ради промислової
вів при помочи студ. прав Баліцкого пе-
реговори з 3 майстрами, т. є. Василем
Шкирбляком з Яворова, Марком Меде-
люком з Річки та Василем Девдюком із
Старого Косова, які й згодили ся радо
уділяти науки в маючій ся заснувати
школі за винагородою по 140 кор. мі-
сячно. Далше п. Кольбенгаєр проекту-
вав заложити в Вижиці на кошт крає-
вий школу для мужицких синів для пле-
каня домашньої штуки виробів деревля-
них. Наука мала би тревати від 15. жо-
втя до 15. цвітня що року, а цілий час
трівання науки має виносити 3 курси.
Окрім науки згаданих предметів, яка
буде тревати 6—7 годин денно, буде

відбувати ся ще також наука читання, писання і рахування через 1—2 години денно. При привинанню до школи належить передовсім приймати незаможних мужицких синів. Максимальне число учеників виносить 20. Місячні стипендії для них мали-б вивести 20 кор., які-б есентуально можна знизити до 15 кор. Один з заангажованих майстрів-учителів зробив проект, щоби до науки в школі допущено також 4—5 дівчат в віці від 12—13 літ, що п. Кольбенгаер полишив есентуальному узглядненню кр. вид. Наука мала-б відбувати ся в 3 групах, кожда по 6—7 учеників. Майстри-учителі заключили контракт на 3 роки з 3 місячним виповідженням з обох сторін. Адміністрацію школи радив п. Кольбенгаер поручити народному учителю, який уділяв би також науки читання, писання і рахування. Той учитель мав би також закладати план науки і інструкцію для адміністрації школи. Контролю над школою треба-б повірити одному з фахових учителів державної школи промислової. Він би був обов'язаний інспекціонувати її принаймні 3 рази на курс. В кінці подає п. Кольбенгаер у своїм звіті такий нарис коштів:

1. Винаем локалю, складаючого ся з 1 великою покою і кухні для майстрів-учителів, 2 великих покоев для науки, 1 малого покою для практичних робіт, 1 кабінету на готові праці, 1 більшого покою на кухню, міх ковальський, піч і т. д. одної комірки	800 кор.
столи, лавки, стільці	200 "
4 токарні, міх і т. п.	700 "
сирій матеріял	300 "
опал і освітлене	300 "
адміністрація	300 "
технічна інспекція	300 "
платня 3 майстрів-учителів	2500 "
субвенція для учеників	2400 "
непредвиджені видатки	600 "
Разом	8400 кор.

Коли тепер з того відкинемо 1300 кор. одноразових видатків, то лишають ся постійні видатки в висоті 7100 кор. річно. Дальше подає п. Кольбенгаер план акцій до введення школи в житє. Потрібні ще: 1. засаднича ухвала виділу краєвого; в справі основаня школи; 2. вислание делегата виділу краєвого для винайму локалю і замовлення опалу, освітлення і т. п. та для умови в справі адміністрації: уділюваня елементарної науки; 3. заангажуваня відповідного учителя; 4. заключеня контракту з учителями і майстрами; 5. зверненя до учителів і духовенства, щоби вияснили мешканцям ціль школи і склонили їх посылати діти до школи; 6. признаня грошей для управителя на потрібні урядження; 7. управильненя стипендій для учеників. Врешті пропонував п. Кольбенгаер на локаль під школу дім о. Бобикевича на границі між Вижицею, а Виженкою, а на управителя школи п. Туркевича, управителя народної школи в Вижиці, який власне задумує подати ся на пенсію. А на остатку обясняє п. Кольбенгаер, що після его думки у волоській часті краю є відносини о стілько відмінні, що там нема тепер корисних умовин для такої школи. Іменно нема людей, які-б віддавали ся таким випробам артистичним, що знов лежить майже в крові Гудулів, а також не міг він найти жадного майстра, для такої школи, який би володів волоскою беслою. Проте треба поробити вперед докладніші досліди в сій справі, що може й стане ся в біжучім році. Коли отже відповідні інформації будуть додатні, то за рік можна буде таку школу заложити і в Кімпольоні, або у Рагуморі, а есентуально в Дорній, користуючись досвідом набутим в вижицкій школі.

Опираючись на тім звіті п. Кольбенгаера, ухвалив краєвий виділ такий курс отворити від 15. жовтня с. р., приймаючи наведений проект з тим, що стипендії для учеників установив на 20 кор. місячно; адміністрацію повірено надучит. Григорієви Туркевичови, а догляд і інспекцію повірено самому п. Кольбенгаєрови. На локаль винаято тимчасово помешкане надучителя нар. школи в Вижиці, яке складає ся з 2 покоев і кухні. Для обсаджених 20 вільних місць в тій школі розписано конкурє.

Тепер просить краєвий виділ Вас. Сойм прийняти той звіт до відома в окремій пропозиції, внесеній на нинішнім соймовім засіданню.

Буковинський сойм.

(5. засіданє II. сесій соймової, X. виборчого періоду).

Перервану в лінії II. соймову сесію розпочато нинішнім засіданєм на ново. Як звичайно цікавої публіки не бракувало й нині. Для неї видно вистав черновецького міського театру, який понав тепер у такі опали черновецьких критиків, за мало, тож надіє ся в соймі щось цікавішого побачити... На галерії явив ся також і сам о. др. Вагатиць. Ще лиш би перескочити перогороду, а засів би між послами, а так його місце заступає простий мужик Т. Левицький, а тої перогороди, хоч вона й не висока ні перескочити ні перелізти, хоч проклятих „Україноманов“ розбиває на терпеливім панері „Нар. зРади“ що дві неділі із правильною точністю... Дивний сей свйіт!.. Склад сойму змінений о стілько, що вірильний голос представителя черновецького університету принав новому ректорови др. Герцбергові-Френклеві, який на нинішнім засіданню зложив по сольське приречення... Засіданє отворив о годині 11-й краєвий маршалок бар. Юрій Василько, констатуєчи комплет зібраних послів, вимаганий до порішуваня ухвал. Відтак сповняючи бажане поодиноких послів, обговорює долю законів порішених на давніших засіданнях, із яких кілька менше важних санкціоновано, а всі інші або відкинуто рішучо, або переслано до поновного ухваленя по переведеню вказаних змін. Між нинішнім згадає, що закон дисциплінарний для учителів знаходить ся тепер, як повідомля краєва рада шкільна краєвий виділ, в міністерстві просвіти і з починеннями змінами вже не довго має ждати на санкцію. Закон проініціативний в тім виді, як его ухвалено, не одержав санкції і его завернено назад до краєвого виділу, що втворило доволі прикрю з огляду на неможливість санації краєвих фінансів, а також і звязане з ним підвищенє учительської платні. Однак ожив в останній хвилі завдяки уступчивості през. мін. і мін. фін. і заходом д-ра Волчинського і Ончула удало ся найти иншу розвязку проініціативної справи, яка краєві фінанси повинна подоготити. Крім сего згадає ще краєвий маршалок про установленє краєвим виділом 3 учителів господарства, про фахові курси для деревного промислу в Вижиці і ткацтва в Радивцях, про невинуче телефонічне полученє Чернівців із Віднем та про те, що бажанє сойму що до установленя трох шкільних інспекторів краєвих стане незабаром фактом, (Оалески) а сойм буде вже незадовго над сим законопроектм дебатувати. По сім звернув ся краєвий маршалок до угорської кризи, протестуючи проти розділу єдиної армії. За тим звернув ся з запалом до послів, щоб усею ворожечу полишили поза мурами сойму та щоб сповнювали свої обовязки супроти виборців. Повитавши ще з окрема послів волоських і руских у їх рідних мовах підніс краєвий маршалок оклик на честь цесаря, а зібрані повторили его тричі у своїх рідних мовах. По сім забрав слово краєвий президент др. Окт. Регнер Блайзбен, витайчи палату іменем правительства, яке все буде послів підмогати в їхніх змаганнях. Теперішня сесія буде довша, а єї найактуальнішою квестією буде проініціативне питанє, яке через введенє ший карських оплат уможливить регуляцію учительської платні і поборів гром. секр. із свого боку звизає кр. президент, щоб хвилі бурливого життя політичного, які тепер піднесли ся в краю так високо, не залітали й до сєї палати, де треба вадити мирної праці... По відібраню приреченя від д-ра Герцберга-Френкля по відомив краєвий маршалок палату про уконституованє окремого руского клубу (6 членів) під проводом д-ра Ст. Смалі-Стоцького і клубу міст (5 членів) під президією д-ра Скедлі, котрі рефлектують на відповідне засунувство в комісіях.

З черги приступлено до відчитаня петицій і інтерєляцій між якими находит ся інтерєляція пос. Н. Василька про регуляцію платні учителів вже із днем 1. січня 1905, про дола гром. секр. і т. д. пос. Пігуляка про ромуїзаторськй подвиги в богословскім семінарі, а відтак нагячає внесенє пос. д-ра Штраухера і тов. і пос. Н. Василька і тов. в справі заве-

деня загального, рівного, тайного і безпосередного голосованя. Мотивованє сих внесенєй відложено до засіданя поноудневого, яке відбуде ся ще нині о год. 8. Поки що приступлено до вибору 9 комісій після ключа поданого дром Ончулом, так що кожда комісія буде складатися із 6 членів, а то 4 із більшою + 2 з меншою. По визначеню через аклямацію скрутаторами др. Гормузакого і Поповича вибрано до I. комісії конституційної: Відмана, Гормузакого, А. Ончула, Гальбана, Малика і Скедлі, — II., до комісії адміністр.: Калінескула, Богосевича, Сіміоновича, Ляндвера, Пігуляка і Штраухера, — III., до ком. фінансової: др. Волчинського, А. Ончула, Богосевича, Бежана, Н. Василька і Лянгенгана, IV. до шкільної комісії др. Луну, Гальбана, Сіміоновича, Відмана, Смалі-Стоцького і Скедлі, — V. до комісії економічної: д-ра А. Ончула, Фльондора, Богдановича, Ляндвера, Смалі-Стоцького, Тітінгера, VI. до ком. комуникаційної: Абрагамовича, Поповича, Т. Ончула, Відмана, Н. Василька і Лянгенгана, VII. до комісії верифікаційної: Богосевича, Поповича, Гормузакого, Ляндвера, Калітоского, Тітінгера, — VIII. до комісії петиційної: Ляндвера, Фльондора, Бубурдзана, Відмана, Калітоского і Вайденфельда, — IX. комісії недоторкальності посольської: Гальбана, Гормузакого, Сіміоновича, Відмана, Малика і Вайденфельда. На сім засіданє замкнено, а через полудне мають комісії уконституовати ся.

НОВИНКИ.

Чернівці, 21. жовтня 1905.

Українські збори в Харкові.

Дня 15. ст. ст. жовтня відбуло ся в Харкові — як оповіщує „Южн. Кр.“ — віче Українців студентів. В нарадах віча брали уділ також посторонні особи запрошені аранжерами. На зборах прочитано реферат обговорюючий принципиальний бік укр. питання. Дебата над рефератом затягнула ся доволі довго, після чого збори прийняли резолюцію, яка одначе крайних націоналістів не вдовольняла.

Варварства культуртрегерів.

Французский соціалістичний посол Rocard оголошує в Humanité на основі урядових документів новий причинок до історії варварств, яких допускають ся різні „цивілізатори“ між дикарями. Ось французский капітан Thomasse уладив в лісах французкого Конга т. зв. табори закладників, в яких задержувано муївські діти і жінки так довго, доки їх батьки згідно мужі не виконають наложених на них, робіт або не заплатять відповідного окupu.

Кровава супружеска драма в суді. Райхенбергер, різник із Монахова виточив своїй жінці розводний процес в Ціріху. Коли підчас онодішньої розправи вона стала складати обтяжучі для него зізнання, кинув ся Райхенбергер на жінку із ножем і завдав їй тяжку рану в голову. Раневу перевезено впрот до шпиталю, де сконстатовано дуже поважне небезпеченство, яке грозить єї здоровлю, а надго енергічного мужа забрали із суду відразу до в'язниці.

За землею. Вночі із 18. на 19. с. м. замурдував Ів. Вольський, господар в Замулинцях над Прутом свою маму. По довершеню сего злочину побіг над Прут і найшов смерть у его фіях. Причиною сего убійства і самоубійства були вічні родинні сварки за маєток.

Оповістки, іменованя і т. п.

На фонд для здвигнення пам'ятника Юрієви Федьковичеві зложили: за вересень 1905: Вп. Михайло Дашкевич 1 К., Николай Гайба 1 К., Федір Ігнатюк 1 К., Антін Мандрик 1 К. Разом 4 К. За жовтень 1905: Вп. Мильтін де Брага 1 К., пані Анна де Брага 1 К., Михайло Дашкевич 1 К., Николай Гайба 1 К., пані Мінодора Гайба 1 К., Федір Ігнатюк 1 К., Йосиф Брандль 1 К., Антін Мандрик 1 К., Іван Роговський 1 К., п. Роговська 1 К. Разом 10 К.

На зборах „Рускої Школи“ в Путилові зложили на 1. жовтня с. р. ц. к. судія Атаназій Федорович 10 К., пані Оля Федорович 4 К., п. Роговський 1 К. і ц. Фердинанд Лозинський 50 сот. Разом 29 К. 50 сот. Реклямацій всяких помилок дотично сего виказу і гроші на сю ціль просимо засилати на руки каспера п. Михайла Дашкевича в Кисиліці почта Путилів Сторонець. — За комітет: М. Дашкевич, каспер, Оля Федоровичева, голова.

Звичайні загальні осейні збори Товариства для випасу худоби в Бродній, стов. зар. з обм. порукою відбудуть ся в неділю дня 6. листопада 1905 в шкільнім будинку з таким дневним порядком: 1. Справозданє старшини; 2. Провіренє рахунків; 3. Наради над угодою з дир. ре. фонду о випахтованю полонин. За старшину: Тимодій Шеман, Сергій Канюк.

Відзначенє учителя. За 40 літню бездоганну службу в учительстві зістане надучитель із Шербівців п. Юрій Смокот дн 27. 6. м. відзначений медалем. З тої нагоди відбуде ся в Шербівцях в домі вп. пана декората торжественне переда не медала, на що учительські товариства повітові запросили всіх своїх членів.

Із штуки і літератури.

Концерт Цезара Томзона відбуде ся дня 31. с. м. в сали „Музичного Товариства“ в Чернівцях із отсею програмою: Концерт de Vieuxtemps. Es-dur. 2. Ciacoppa Баха, 3. a) Legenda Зіндінга. 3. б) Passacaglio Томзона. 4. L'arte dell arco Торлінього. Акомпанімент фортеп'яновий проф. Найгавзера. Білети можна набувати швидше в торгівлі музикалій Ем. Розенцвайга (ул. Паньська 3).

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Франц Михайлів.

З чужих поетів.

III.

Адам Конопільці.

Уста мені дай! Нехай напій чари мені останні дасть розкоші чари, хай забуду, що в мене груди уже пуста — подай уста!

Уста мені дай! Нехай в їх пожежі об розбитій забуду життя мого чарі, нїм пред мною розкриє ся яма пуста, подай уста!

На лодці.

Наш човен линує тихо по глибині, у синю воду били сильно весла — лодка нас в тихе дельїй поле несла у тиху віддаль, деє у мраки сині.

У віддалі птичок невстигши гасла із шмарагдово темної трав кручі плили за нами. Убрана у лучі соняшна кудя хилила ся, гасла.

А ми у тиші втонувши, стояли, кинувши весла без руху, без слова. Вечірніх дзвонів звук змовкає у далі,

у мранах линує деє поміж шувари... До нас Астартє линула чудова — під нею гнулись листє венуфари...
X. 1905.

Тадей Міцїнські.

Над глибиною чорних від лежу в тихім, кріпкім сні і мрію, що прийде д' мині і скинеш — деє на некла спід. На парскім пірі Бальтазара сфалшував маґ жидів Данило ймення йї злата Уларісім, ймення се значить:

— невмиручий
— і богам рівний,
— зійди в пивниць церковних кручі
— і сю забий, що в труні спить —
— Менє — що в пітьмі так лищить —
— душу і серце вбий своє —
— Менє... Менє!..
— Тебеж взнесу я — бог некольний
— понад ангелів нескінчене діло,
— понад найвищу з зір,
— о який мріють лаш чорти несміло...
О пані тих, що мруть вже, вдоволити [зір мій!
IX. 1905.

Оголошення Кас райфайзенських.

Перші загальні збори каси?по-
жичкової і шадничої для громади Бро-
дина, стов. зар. з обмеженою пору-
кою відбудуть ся дня 6. листопада 1905
в шкільнім будинку з таким дневним по-
рядком: 1) Установлене пайв, вкладок і
позик, та столи процентовой і т. д. 2)
Нарада, що робити з лишинами в касі
грішми і як роздобути потрібних для ка-
си грошей. 3) Ухвала в справі запомоги
граевої. 4) Вибір касиера і назначене
платні для него. 5) Означене числа і ви-
бір членів ради надзорчої. За старшину:
Осип Фацкевич, Сергій Канюк.

КАНЦЕЛЯРИЯ
друкарні товариства „Рускої Ради“

отворена

внеділю і сьвята від 1/2 11 до 1/2 1 год. попол.

Ц. к. Високим правительством концесіоноване Міжнародне бюро для подорожи „Globus“

в Чернівцях (Буковина)

***** ул. Ратушева ч. 14. (Matildenhof) *****

продає желізничі і корабельні карти їзди до всіх місце-
востей в Европі, Азії, **Америці, Канаді, Африці,**
Австралії і пр. і пр.

Всяких вияснень в справі їзди де-не-будь уділяє ся
даром.

70 (12—15) н.

Оповістка.

Від нині, приймаємо **вклади** на книжочки щад-
ничі, які

ОПРОЦЕНТОВУЄМО НА 4% З ДОЛИНИ.

Дотично наших доси виданих вкладок щадничих по-
даємо до відомости, що й їх стопа процентова буде з двем
вартости 20-го жовтня 1905. Почавши також на 4% з
долини підвищене.

Чернівці, дня 21-го жовтня 1905.

Віденське тов. банкове, філія Чернівці.

87 (1—1)

25.000 Корон

виплатить фірма Georg Schicht, Aussig
кождому, хто докаже що єї мило „Шіхт“
складає ся із шкідливих частий.

МИЛО ШІХТА

(мило з оленем або ключем)
є найліпше, найвидатніше як також і найдешевше.

Вільне від всяких шкід-
ливих складових частий.

При закупні прошу уважат, аби кождий кавалок
мила був заосмотреній в напись „ШІХТ“ і в оден із зна-
ків охоронних „ОЛЕНЬ“ або „КЛЮЧ“.

68 (12—26)

Друкарня
товариства
„Руска Рада“
в Чернівцях
має
на
складі
всілякі
шкільні
друкарські.

Заряд друкарні

„Рускої Ради“

звертає увагу інтересованих, що
всякі друкарські висилає лиш
за попередним надісланем на-
лежитости або за посліплатою.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

Друкарня
„Рускої Ради“
виконує всі-
лякі роботи
екоро і дешево.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Поручає на сезон осінний ріжні артикули в найбільшій виборі.

Капелюхи. Для панів, хлопців і дитий
фарбах. — Самоєстійна продаж з п. к. над-
Pichler & Söhne, Graz. — Великий вибір
них інших фабрикатів. — Ціли-

з філію Loden-y, чорні і в ріжних модних
вірної фабрики I. Heintz. Ita Відень і Josef
капелюхів з фабрики P. & C. Habig і ріж-
дри і кляки в найновіших фасонах.

Товари обувні. Склад Тоудирської фабрики Ф. Л. Понпера. — Самоєстійна продаж
черевику живрових з найславнішої фабрики Антона Чанека. Великий вибір обуви Chevreux
Boksealf, Glace, закерів чорних і в інших красках, для панів, панів, дівчат хлопців і дитий.
Lawn tennis черевики, чоботи і під-черевики. Склад славник амер. черевику з Hathaway,
Soule & Harington Boston.

Краватки. Найбільший вибір тукравих і заграничних фабрикатів. Кожного місяця но-
вости Dersins і найліпші „Genres“.

Мужеске білс. Найліпшої якості і в модних барвах, англійські вестіри, піки подо-
тяние і з шифону. Ковзарики і маншети найновішого фасону, хусточки до носа.

Рукавички. Наймодніші з тукравих як і заграничних шовків, фуларові, рукавички
нитяні і з найліпшої یرхи.

Шалки. Для панів, дівчат, дитий ріжного рода в модних красках.

Білс. Для панів, панів і дитий в найновіших красках. Сорочка сїткові калієони системи
Д-ра Лямана Егера і всякі по ібні товари.

Конфенция дїточа наймодіійшого рода.

Артикули до подорожи. Валізи, куфери до подорожи, торби ручні з замочками або
без них, нецезарі, міхи, пледи порохівники, ремені, парасолі, етуї, мішки на білс, коші
на начене найновіші портянетки для панів і панів, коци до подорожи і повозів і т. д.

Артикули шпортові. Lawn tennis, склад ракет і куль Слайценгера з Лондону, Тонед
з Відня. Всілякі прибори і уніформи до тої гри. — Білс для турнет

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі.
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламациі неопла-
чтані віслані від оплати поштової

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяця	1	70	„

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсерата
платні в Чернівцях.

РАТОВАНЕ ХОЛМСКОЇ УКРАЇНИ.

Оголошене толеранційного ма-
ніфесту Миколи П. мало між ин-
шим той наслідок, що майже ціла
Холмщина, держана до того часу си-
лою при православної церкви стала
переходити масово на римський ка-
толицизм, а рівночасно ставати поль-
ською. Оттаким успіхом змогло по-
величатись російське правительство,
яке не зупиняло ся перед нічим,
щоб тільки викоринити унію і об-
москалити поверх пів мільона холм-
ських Українців! Справа Холмщини
повинна бути грізним шементо і
для буковинських патентованих спод-
вижників православія, які прямо
поставили цілю своєї діяльності
обволоштити православних Русинів
на Буковині усіма можливими спо-
собами. Однакові причини звикле
викликають однакові наслідки...

Перехід Холмщини на католи-
цизм, а разом з тим в польський табір
викликав був оживлену дискусію
в пресі російській, польській і нашій.
Єдиним средством спинення переходу
в польське латинство уважано при-
вернене т. зв. унії, себто церкви гр.
кат. із руским духовенством, а євен-
туально проєктовано утворення окре-
мої холмської православної дієцезії
із влученням української мови до
той церкви. Російська бюрократія
зрозуміла справу інакше і зупини-
лась на поліцейських репресаліях і
утворенню окремої холмської дієцезії,
але із давним варварським недоуше-
ням народного слова до Божих домів.

Чи се може довести до чогось
бажаного? Та як би саме повести
справу холмської України на те від-
повідає в понеділковім числі Київ-
ек-их Оглядачів д. Ів. Стещенко в
окремій статі п. з. „Холмская Укра-
ина“ и мѣри къ ея „сохраненію“,
ось так:

Те, що діється тепер в холм-
ській Україні, частині сідлецької і
холмської єпархії, зовсім не новина:
в сїм случаю стало тільки явним
те, що було до тепер тайною. Холм-
щину після релігії унійську, а пі-
сля національності українську —
прилучено до православія в 70 ро-
ках минулого віка. Однак те при-
лучення звершило ся по більшій ча-
сти тільки на папери: унійських
святих прогнано, а маса оста-
ла „упорствующей“, і такою пере-
тривала і до нині. Холмщина при-
давлена в релігійнім напрямі, а ки-
нена на волю судби в культурно-
національнім мусїла зовсім зрозу-
міло іти до того, хто відносив ся
до неї м'якше і зглядійше; і вона
постепенно переходила фактично на
католицизм і польонізацію. А коли
про те (раз в Росії Ред.) не пи-
сано, або писано мало, то або тому,
що писати було не вільно, або то-
му, що замончуване було комусь
вигідне.

Тепер же звисний указ дав тіль-
ки юридичну форму для того, що
фактично сповнило ся вже давно.
А однаковож факти ті, хоч вони й
не нові із за ріжних причин хви-
люють звисні верстви суспільности;
в виду сего заходить питання, чи в

сїм случаю треба що небудь ро-
бити і що саме требаб діяти? Пи-
тане те — власне кажучи, відносьть
ся до двох боків життя Холмщини,
релігійної і національної. Що до-
тичить ся першого, то ми повинні
безумовно стати на ґрунті релі-
гійної свободи: най проповідує ся
яка несудь віра, щоб тільки не бу-
ло непотрібних обмежень. Далше
констатує шан. автор, що на уній-
ським віроісповіданню тяжать і після
звісного указу окови, яким не слід
бути як для него, так і для вся-
кого иншого віроісповідання.

„Най в Холмщині примінять ся
дійсну свободу віри, а тоді народ,
переконаний, що правда є в од-
нім розумінні, а не в багато тради-
ційнім, сам зуміє зорієнтувати ся се-
ред ріжних напрямків і зайняти від-
повідну до них позицію. Той сам
принцип повинен рішати тревогу
українських патріотів перед дена-
ціоналізацією Холмщини“. Вкінці
констатує д. Ів. Стещенко, що на-
віть такий заїлий воріг „укр. се-
паратизму“, як Грінґмут, займає в
своїх „Москов. Ведомостях“, що
„треба подбати про видання історії
Холмщини і инших книжок в укра-
їнській мові“. Колиж так, то „де
є ті сили, що стоять на його шля-
ху та кому потрібне терпіння на-
рода живучого в насильно накинє-
ній чужій формі? Як би воно й
не було, то рішене питання є ясне:
українську національність в Холм-
щині можна спасти тільки свободою
національного розвитку, а не якими
небудь обмеженнями“.

КІЛЬКА СЛІВ НА АДРЕСУ НАШИХ ВИДАВНИЦТВ.

(Стаття надіслана).

Від довшого часу дають ся у
нас чути нарікання, що Русини мало
читають, що видавництва рускі не
розходять ся в відповідній кілько-
сти і пр. Причина сього по моїй
гадці є ся, що Русини не уміють
своїх видань належно розповсюджу-
вати та зробити їх в народі попу-
лярними. Кілько нагод лучає ся, а
ні одно руске товариство не по-
дбає о те, щоб вислати кольпор-
тера з книжками і часописями. От
возьмім хоть би ті сотки віч і
отворень читалень і „Січій“, що
відбувають ся по цілій Русі. Скіль-
ко друкованого слова могло би ро-
зійти ся в однім таким дні, якби
було кому о се подбати.

Або відпусти... Чиж може бути
лучша нагода до розпродажу кни-
жок? До читальні піде може десятій
в селі, по книжку з книгарні Шев-
ченка (у Львові, ул. Театральна ч.
1) пішле може тисячний, але на
відпуст іде чи не кождий і купує
таку дрань, що чоловікові аж гадко,
і дивно лиш що інтелігенція руска
котра впрочім дбає о мужика, ди-
вить ся рівнодушно як сей „мен-
чий брат“ тротить ся такою лектурою.

І яких то книжок по наших
відпустах нема?... Є там безліч мо-
литвенників всякого рода і форми
видаваних до того чужинцями спе-
кулянтами, сонники, виданя в

1) Теофіл Бриндзан.

ПРО СВЯТУ ГОРУ АТОС^{*)}.

Півострів Халкідіке, що всуває ся
далеко в Егейське море, був за часів Гре-
ків славний з своїх козалень. То-ж тут
підняли ся високо міста Оліт і Потідеа,
котрих багатство викликало нераз свір і
братовбійчу борбу межі грецькими пле-
менами. Той півострів кінчить ся трома
меньшими, з котрих східний званий Акте
(тепер Атос) вкривають лісові гори.
Найвища гора на ній зве ся Атос. Не
маючи козалень, була ся частина пів-
острову вже і в давні часи бідна, хоть
мала багату природу. Тут стояло тоді
божище Юпітера на самім ширшій ато-
нській, де згромаджував ся часто доохре-
стний нарід, щоби віддати поклін своїм
богам.

Так отже Атос був немов націо-
нальною святинею народів, що жили
навкруги. Якже ж могло стати ся, що
Атос покрив ся з часом монастирима,
котрі згодом зорганізували ся в ренублі-
кацій? Про ті перші початки заложена
маленької чернечої громади — тяжко
щось певного сказати; вони гублять ся
в легендах. За Константина Великого
на атонській горі ще монахів не було,
хоть ему приписує ся основане кіль-
кох монастирів. З часом однак появля-
ли ся поодинокі пустельники, що покидали
світ і шукали в густих лісах сєй кра-
їни душевного сунокою.

Були то найбільше такі люди, що
зірвавши з тодішнього поневоленого су-

спільности чим раз більше упадаючи
римської держави, шукали потіхи в науці
Назаріянина і кидали людей та йшли в
пустиню, щоби ще більше злучати ся
з Богом.

Аж по Михайлі ІІІ. споминає ся
вперше про пустельників, що замешку-
вали вже тоді ліси Атоса, хоч в ті часи
не було ще монастирів в пізнійшій ро-
зумінню того слова. Та всі ті черці чи-
нили вже тоді певну громаду. На їх
чолі стояв монах при церкві в Карієс,
головнім містечку атонської гори; він
заступав їх інтереси; особливо ж часто
звертав ся до візантійського цїсаря з до-
маганем, полишити півострів атонський
в руках іноків. Небагом збудував монах
Кологос близько міста Гієрієос, що ле-
жить на вузїні, яка сполучує Атос з
Котинською, перший монастир камінний.
Стало ся се за панованя наслідника Ми-
хайлового, Василіа Македонського (867
до 889 р.). Той самий чернець звернув
ся до цїсаря з просьбою, подарувати
Атос ново збудованому монастиреви. Цї-
сар дав ему так звану золоту грамоту
і таким способом опинили ся пустель-
ники святої гори під верховною влас-
тю одного монастиря 869 р. Заразом за-
казав той цїсар кождому свїтському чо-
ловікові появляти ся у тій країні, щоби
не перешкаждати черцям в їх богобоя-
нім житю. Та наслідники Колога позва-
ляли чабанам виганяти свої череди в
місця замешкані черцями. Цїсар же Лев
Філозоф (889—912 р.) виняв іноків згід
зависимости від монастиря Кологїтського.

Коли однак Араби поселили ся на
острові Кроті, то настали тяжкі часи
для монашої колонії. Ті морські розби-
шаки нападли часто на оселі черничі,
убивали монахів і грабили монастирі.

Немало лиха приходилось зазнати бід-
ним пустельникам і від гордого ігумена
в Гієрієос. Та всі сї злиді, які пережи-
вали бідні пустельники атонські минали:
вороти, які кидали ся на монашу кольо-
нію, щоби єї знищити, не успіли завда-
ти їй смертельного удару. Спустошені
оселі піднімали ся наново, а нарід, що
тяжко страдав від ярма візантійської
держави, а ще більше від єї немочі, за-
хистити своїх горожан від ненастанних
нападів Славян, Арабів і н. ворожих
народів, утішав радо в тихі ліси ато-
нські, збільшуючи, або доповнюючи число
пустельників. Однак тіснійшої організа-
ції через довгий час на Атосі не було.
Кождий з черців осїдав, де ему подоба-
ло ся, будував з кількох дощок та ріща
свою оселю і жив по своїй волі.

Около року 960 приходять на А-
тонську гору єв. Атаназій, а з ним
горстка монахів. Він основує за помічю
цїсаря візантійського Нікеза Фоки пер-
ший монастир і називає єго Лаврою.
Монахи, що вступали до него, мусїли
піддавати ся волі їх ігумена; працювали
і їли спільно. Від тогди підняли ся гар-
но оброблювані огороди і виноградники,
появили ся поля. Передом монахи носили
тигарі на своїх плечах і живили ся
овочами диких дерев та корінцями ріж-
нородних рослин. В Лаврі-ж монахи за-
чали уживати тигарових звірят, варили
їду, вироблювали вино, били олій і т. и.

Такі нові порядки викликали велику
бучу поміж пустельниками, що були по-
селяни давнішні. Вони казали, що
черці візантійські хотять занепасти
їх моральну досконалість, котрої пустель-
ник добиває ся скорше ніж чернець з
монастиря. Прихильники старого поряд-
ку пісдали до наслідника Фоки, Івана

Демігдія (969—975) своїх відпоручників і
домагались, щоби всі огороди, будинки
і виноградники понищити і завести давню
пустиню. Але цїсар не вислухав їх
просьби, а заявив ся прихильником Ата-
назія і, що більше, казав добудувати
до Лаври камінну вежу, аби охоронити
монастир від нападів навів диких пу-
стельників. Він видав також грамоту,
яка визначила докладно права і обо-
в'язки монахів атонських. Таким спосо-
бом основане першого монастиря, як та-
кож зорганізоване чернече стану на
Атосі довершило ся около 970 року. Не-
багом збудовано і инші монастирі, як
Ксеропотамі і Ватопеді, а крім того по-
явило ся велике число скитів (значить
будинків з поодинокими келїями). Та
вражда межі монахами, а пустельниками
не уставала, так, що цїсар Константин
Мономах мусїв видати новий розпо-
рядок, щоби їх помирити межі собою.
Особливо ж закидувано монастирям, що
вони займаючи ся купецтвом, збивають
великі маєтки, вдають ся в локус і та-
ким чином ділають проти всяких при-
писів євангельської „нищети“. Особливо-ж
збільшували маєток атонських черців вели-
кі подарунки землею і грїшми, які дістава-
лись монастиреви від їх свїтських патро-
нів. Остаточно цїсар заборонив торго-
влю худобою, яка була підняла ся в про-
тагу кінкнайцяти літ, а також торго-
влю деревами і живицею. Та сєй закон
був добродїєм для Атонської гори;
тїм забороні треба завдячувати те, що
цілий сєй півострів покритий ще й по
нині буйними лісами.

(Далше буде).

^{*)} Цїнні замітки до сєй праці завдя-
чую Ви, проф. В. Мільковичеві. — Автор.

роді „Lumpaculusz vagabundus“, і багато, багато подібних мудрощів. І бідний християнин купує се сьмі-те і тіпиться, що привезе синові школяреви таку гарну книжку з образками, де є виленені всі сні, а навіть виложені нумера на льотерію.

Але за се зі сьвіткою не найде на таким відпусті Кобзаря, видань „Просьвіти“ і „Рускої Бесіди“, або хоч би руского календаря. А скільки могли би наші мужики на таких відпустах скористати, колиб появили ся там і рускі видання як оповідання Франка, Федьковича, Стефаника і Мартовича (конче ілюстровані). Возьмим хоч би оповідане Мартовича „Смертельна справа“, укрешене на передній стороні рисунком (трьох мужиків стоїть над кручею і кажуть до виборця: „смерть твоя як схрунни!“). Таж такі видання могли би бути знаменитим средством агітаційним. І видання такі розходили би ся в великій кількості, бо люди, що куплять таку книжку на однім відпусті, самі будуть допитували за подібними на інших.

Друга справа се образи. Хто бував помужичьких хатах, сей знає, яка там під тим взглядом різноманітність. Сьвяті богомази з корунами і без, ала похорони Matki Boskiej kalwaryjskiej і т. д. портрети всіх пануючих в Європі з спеціальним узглядненем родини Габсбургів, смерть грішника, небо, пекло, ба в одній хаті побачила я фотографію царя Миколи П. а малий хлопчина толкував мені, що се сьвятий Николай, бо там так на писано.

І знов задаю собі питанє, чому у наших мужиків побіч всіляких інших нема фотографій нашого генія Тараса, Хмельницького, Котляревського, Федьковича і т. д. На сю відповідь однак наші видавничі фірми не подбали еще, щоб фотографії славних мужиків розходили ся між народом.

Перед кількома роками видало котресь з львівських товариств, не тямлю добре, відай „Просьвіта“ портрети Шевченка; та се й для інтелігентного чоловіка багато клопоту спроваджувати его зі Львова, бо на провінції нема, а щож доперва мужик — він не поїде до Львова за фотографією, але купить на ярмарку такий богомаз, що від него стає аж лачно.

Маєм вже славити Бога досить видань для народу, є в чім вибирати, та головна річ є подбати про се, щоб сих видань найбільше ішло в нарід. Правда є читальні, є „Січ“, і в них випожичаєсь досить книжок і часописів, але се лиш для немногих, бо як яка читальня має поверх сотки членів, то всі кричимо, що дуже гарно розвиваєсь. Отже сотка, а прочі?... ті потапають в темноті. Най вони на кождім кроці стрічають ся з рускими виданнями, а колись і їх збере охота купити за кілька шісток книжку. Біда в тім, що руску книжку таки дуже тяжко дістати. Одна одні-сінька книгарня у Львові і кілька видавничих товариств. А провінція? Лиш в деяких і то більших містах є по книгарнях рускі видання і то не всі, ось пр. в Станиславові в одній лиш книгарні є видання Вид. Спільн. „Кобзаря“ вже нема, ані карти України Руси, ані фотографії Шевченка. На цілу Буковину враз із Чернівцями нема також ні одної рускої книгарні, ба руских

видань не держить ні одна з істну-ючих. І тоді, коли чоловік має охоту купити яку книжку, не дістане її, замовлене до Львова відложити на пізнійше, відтак забуде, а часописи нарікають що на Русь нема для кого книжок друкувати. Чи не могла би книгарня тов. Шевченка у Львові, котра так гарно розвиваєсь, заложити свої філії на провінції, от хоч би там де є рускі гімназії. Утримують ся по таких містах дві три книгарні жи-дівські або польські, чому ж мала би збанкрутувати руска? Сі книгарні могли би давати книжки для на-роду в розпродаж сільським кра-мницям, розумієсь за дозволенем до-тячних властей. Аж по вичерпаню всіх способів збутя руских видань мож буде сказати, чи Русини чи-тають і чи не шкода для них дру-кувати книжок.

Отсим кілька уваг піддаю під розвагу нашим видавничим това-риствам.

24. X. 1905.

Марія Трусовичівна.

Буковинський сойм.

II. сесії соймової, X. виборчого періоду
5. засіданє попол. із 24. X. 1905.)

Ціле пополудневе засіданє зійшло на справі загального, тайного, рівного і безпосередного голосованя, яке нині стало питанєм дня для цілої Австрії. При голосованю над нагячними внесеннями пос. Штра-хера і Н. Василька зібрала бояр-ска більшість перший лавровий ві-нець крайної ретроградности і — крутіїства, анулюючи по полудни-те, за чим заявила ся через „не-порозумінє“ рано. Чи се треба роз-уміти як маневр ввести в прикре положенє соймову президію? Нагя-чість внесенє за загальним голосо-ванєм перепала в поіменним голосо-ваню 11 голосами проти 17. За нею голосував клуб руский і міс-кий. Проти неї: волоскі й вірмено-польські дідичі, волоскі демократи (!) враз із Ончулом Авр. і Титом (що голосував у раді мійській, з а загальним голосованєм) і мужиком Бубурудзаном! Ба, що більше проти загального голосованя заявив ся на-віть представник свободної науки, ректор черновецького університету, др. Герцберг-Френкель! Такі рек-тори можуть істнувати справді хи-ба в Чернівцях...

Засіданє, яким проводив краєвий маршалок бар. Юрій Василько, а по-части віцемаршалок др. Стефан Сма-ль-Стоцький, розпочало ся тим, що кра-євий маршалок оголосив вислід ухвалю-вання поодиноких соймових комісій: В конституційній головою Відман, заст. голови Скедль; в адміністративній гол. Калінеску згл. Штрахер; в фінансовій гол. Волчинський згл. Ник. Василько; в шкільній гол. Луну згл. др. Ст. Смал-Стоцький; в економічній гол. др. А. Ончу-згл. Тітінгер; в комунікаційній гол. Абрагамович згл. Лявгенган; в верифіка-ційній гол. Богосевич згл. Калитовський; в петиційній гол. Ляввер згл. др. Вай-денфельд; в комісії недоторканности по-сольської гол. др. Гальбан згл. Малик.

Пос. др. Штрахер і тов. постави-ли в справі заведеня загального, рівно-го, безпосередного і тайного права ви-борчого до парламенту ось таке нагяче внесенє:

Підписані вносять: Вис. сойм зво-литъ ухвалити:

Уважає ся правительство, щоби оно сейчас по зібраню ради державної вне-сло предложене закона в справі заведе-ня загального, рівного, безпосередного і тайного права виборчого до парламен-

ту. То внесенє належить погодити зі всім можливим для полагодування справи преспішнем. Під зглядом фор-мальним слід се внесенє переслати до конституційної комісії з порученєм, що-би она як найшвидше, а в кождім разі ще підчас сесії виступила із звітом і внесеннями.

Чернівці, 24. жовтня 1905.

Др. Штрахер, др. Смал Стоцький, др. Скедль, др. Вайденфельд, Н. Василько, Пшуляк, А. Малик, Калитовський.

Своє внесенє мотивував ще др. Штрахер так: Всь загаль завору-шила тепер мугуча агітація, яка має свій початок в угорській частині краю. Є се т. зв. рух за правом виборчим, що має на цілі дати право широким, до тепер безправним масам. Бесідник при-гадує, повстане сего руху, який знає ся вже в 90-тих роках минулого століття, від-ношенє ся до него графом Таффе, а він-ці гр. Баденського 1896 р., коли то був намір перейти над загальним голосо-ванєм до порядку дневного через заведе-нє 5-тої загальної курий. Та нині, коли австр. президент міністрів, а також і кор. міністер Угорщини висказали в Пар-ламенті слово про безправні маси з лав міністерських, тепер власне прийшов час, коли люд виборе собі права. В р. 1891 ще не заведено загальної курий вибор-чої, яка відтак 1896 р. дала міліонам робітників 72 послів до парламенту, а тоді припадало на 54.331 дідичів 85 послів на 656 палат промислово тор-говельних 21 послів, на 493.804 міщан 118 послів, а на 1.585.466 мужиків і робітників 129 послів. Коли в році 1896 заведено загальну курию, то 5.000.000 дорослих робітників одержало 72 по-слів. В р. 1901. по останніх виборах до парламенту приходив в V. курий один посол на 69.500 виборців, з сільських громад один на 12.500 ви-борців, в курий міст один посол на 4200 виборців, в палатах торговельних один на 26 виборців, а в великій по-сільности один посол на 53 дідичів. Ог-сей привілей дідичів оправдують тим, що вказують на великі безпосередні по-датки, які ті пани платять, але посе-редних податків при тім не узгадують ся. Тимчасом податки безпосередні при-носять Австрії 230 міліонів корон, а безпосередні, які платять головні найбід-нійші т. в. мужики і робітники, прино-сять річно аж 737 міліонів корон. Помимо сего 53 дідичів вибирало собі вже 1901 р. одного посла, коли мужиків треба аж 12.500, щоб могли мати од-ного посла. Коли за основу розділу прав виборчих бере ся маєток то тре-ба тямити що і у великій посільности є ріжниця. Кієські, Шварценберги і Люб-ковічі в Чехах платять всі о много більші податки безпосередні від про-чих дідичів. Чому они не мають біль-шого права виборчого? (Пос. Лянд-шор: Таж се все леґе!) Ви п. това-ришу ви мали колись також соціальні-політичні розгони, але лише гумористичні (Веселість). Дальше вказує бесідник на останнє голосованє в парламенті в справі загального, безпосередного, тай-ного права голосованя. На 269 послів австрійського парламенту перед кількома днями 155 заявило ся за загальним пра-вом виборчим, а тільки 114 против і лише се, що заведе такого закона ви-магає аж дві третини голосів, спричи-нило, що нагячости внесенє в тій сра-ві не ухвалено. Але коли ми й порівна-ємо скількість населеня, якого заступники були за і против загального права ви-борчого, то побачимо, що 77 проц. населеня жадає через своїх послів загального права ви-борчого. Мої панове — кінчив бесі-дник — коли вже навіть австрійський парламент, роздертий національними спо-рами, на якого адресу видає ся так бага-то згідливих слів, заявив ся за загаль-ним правом виборчим, то було би єс-стою упертостію кождого, хтоби захотів тепер ігнорувати се внесенє. (Признає і ослески).

При голосованю фактично й рішено відіслати нагяче внесенє др. Штрахе-ра до комісії конституційної, бе з не-зорієнтованою більшістю голосувало про-ти сего тільки двох трох людей. Се більшість незвичайно сконтерувало, тож сейчас почало ся бігненє й конферване др. Волчинського, Ончула, Абрагамовича і Відмана. Як попарені конферували то ціл-голосом в соймовій сали то виходили до бічних саль і тревало се через весь

час промови пос. Василька, підчас якої зібрала ся більшість в соймі аж на кін-ці, скувавши нову „штугу“, перший дебют подвигів нової більшости, про який згодом.

Нагяче внесенє посла В а с и л ь к а і тов. звучить. Національний шовінізм партійний в австр. парламенті, який стоїть на дорозі всякого економічного і культурного поступу, не допускаючи до порозуміння народів, а до того відноше-нє до Угорщини, яке коли австр. часть держави не має уляти в борбі з Угра-ми — вимагає сильного парламенту, по-ренятого обовязком своєї задачі, будити у всіх партій, які прямують в чесний спосіб до удержаня держави, бажанє правдивого народного заступництва, а прямованє партій до того опирає ся на загальним бажаню широких мас австрій-ських народів. Обставина, що достойний австрійський монарх, як король Угорщи-ни, згодив ся задля розвизаня тамешної кризи на програму правительства, яка заключає покликанє людю до законодав-ства, доводять що і цсар, прийнявши-ше о стілько, о скільки розходиться о Угорщину, видить в тій реформі одно-го можливу розвязку для тамешного заколоту. Не булоб се патріотично зі-стороні жадного горожанина, який би очікував зміни нашого нинішнього права виборчого доперва при такім укладі від-носин в Австрії — як нині на Угор-щині, — отже доперва в евентуальнім кри-тичним положеню корони, через яке ста-лоб для ньої неможливим при теперіш-нім системі виборчим удержати трон і державу. Вирочім теперішні відносини в Австрії є того рода, що інтереси на-родів лише тоді будуть могли бути збе-режені, коли наступить того рода уло-женє парламенту, що на місце неспра-ведливої, зненавидженої народом систе-ми курияльної, наступить рівне право для всіх.

Заведенє рівного права виборчого в Австрії являє ся нині для кождого, хто хоче відвернути катастрофу від пре-стола і держави, випадуючою в очі дер-жавною konieczністю, так само як се зі-становища народів Австрії є заповітом рівноуправленя.

З тих мотивів вкладамо слідуюче внесенє:

Високий Сойм схоче ухвалити:

Зважає ся рішучо правительство, щоби оно внесло сейчас по зібраню си-ради державної предложене в справі за-веденя загального, рівного, безпосеред-ного тайного права виборчого до пар-ламенту.

Чернівці, 24. жовтня 1905.

Н. Василько, Штрахер, Смал Стоцький, Пшуляк, Малик, Левицький, Калитовський, Скедль.

Внесенє се мотивував пос. Н. Ва-силько так:

Від десяти літ животє наш пар-ламент лише позірно. Він не є в силі сповнити задач, які ему припадають на основі конетитуції. До того прийшла теперішня криза на Угорщині. Заходить небезпека, що зробить ся пробу видачі економічних інтересів австрійської по-лови держави на річ Угорщини за хви-леве уступство — коротко ціла політич-на і господарска атмосфера в Австрії є душна і грозить бурю. Кождий хто бажає удержати нашої держави з її ди-настично, бажає одного діла — а то за-веденя загального, безпосередного, тай-ного голосованя. Мугучий рух іде через цілу Австрію. Сотки тисяч зорганізова-них робітників суприваждєні симпаті-ями міліонів, симпатіями наймогутійших партій: христ. соціальної, полудн. Сла-вян і молодочехів борять ся о свої пра-ва. Віймок становлять лише заскорувлі німецько-національні партії, до яких ста-новища я ще верну. Голос народа ска-ржить ся справедливо на те, що доте-перішній парламент був нездібний до праці над соціальними реформами. Обо-вязків своїх супроти клася працюючої він не сповняв; але не зробив нічого також і для інших класє в області со-ціальної політики. Дотеперішній парла-мент не розвизав навіть питання націо-нального і творить лише — о скільки нова реформа права veto (обструкції) якоїсь національної партії не стоїть на перешкоді — правительствови маши-ну для голосованя. Невдоволенє в ши-роких масах народу прибрало грізний характер. Наше право виборче є най-більше реакційне між всіма культур-ними державами Європи. Вистарчить

примір, що 45 відсотків посідачів вибирає 5 послів; около 1,400,000 правоборців по селах 129 послів, а майже 3 мільйонів виборців із п'ятої курії 72 послів! Теперішній систем виборчий є кривдний передовсім для Русинів. У Німців припадає один посол на 44 тисячі мешканців, а у Русинів на Буковині один на 130 тисячів, а в Галичині один на 335 тисяч. Заведення загального голосування домагає ся рішучо весь руский нарід і держава не сміє сего домагати легковажити. Держава домагає ся від населення що раз більших тягарів передовсім на цілі військові, що повторять ся і тепер у нас в Австрії. Нехай же населення має право контролю над своїми грошми, до чого воно ізза загального примусу шкільного чим раз більше управлене. За загальним примусом військовим і шкільним мусять піти і рівні права політичні, а ні то народ, що не має слова в парламенті, не минуло заговорити грізно на улицах! По заведенню загального голосування стане контакт між народом, а державою ближчий, пропаде корупція, а зросте відвічальність посольська. Через те і упадуть подвиги шовіністів національних із наймарніших причин. Теперішня система виборчих привілеїв є крайню безосновна на Буковині, де духовна курія великої посольства властиво не заступає ніяких інтересів, бо релігійний фонд майже зовсім не підлягає консисторії, євangelічні ділячі не мають знова ніякої традиції історичної, якаб управнювала їх до привілеїв. Виріш у нас за 2 тисячі левів при допомозі краєвого банку можна стати „дідичем“, хочби зараз. Торговельні й промислові плати знова також не заступають ніякого промислу, бо на Буковині его прямо нема! Окремо треба згадати становище Німців, яких є в Австрії 9 мільйонів проти 16 мільйонів Славян. Переважно опирають ся вони загальному праву голосування, щоб не стратити нинішню провідну роль в Австрії, дарма що вона неоправдана. Німці повинні однак тямити, що їх провід скінчить ся із хвилиною, як провід в русі за загальним голосуванням забере від них Славян, бо до них тоді буде належати будучість. Будуче жите політичне неминуло уложити ся на основі рівних політичних прав. Бесідник ще раз апелює до більшості, яку справа загального голосування так зденервувала, а найначе до волоських демократів, у яких припускає бодай остатки свободоловності, щоби стали на висоті вимогів хвилі і голосували за загальним, рівним, безпосереднім і тайним голосуванням! (Опелески).

По сім забрав слово др. Волчинський, заявляючи, що винало непорозуміння, бо більшість рано за нагальністю не голосувала (!) Більшість є виправді за розширенням виборчих прав народу, який уживе їх розумно (!), однак не добачає рації для давня сій справі нагальності. Не поміг стенографічний протокол і по оживленню вимови гадок Абрагамовича, А. Онула, бар. Юрія Василька і д-ра Стоцького, згодила ся остаточно меншість на поновлені поіменне голосування, якого вислід подали ми вже на чолі сего звіту. Поведене більшості в сім случаю було крайню разяче і... недостойне. Вкінці відослано оба внесення як звичайні до комісії адміністративної. Грабарі свободи і прав робучого люду в нашій соймі із „вельким реформатором“ Онулом на чолі най не забувають однак, що народ у борбі за свободу не спить ніщо — а не то малі „великолюди“ — як вони.

Интерпелляция пос. Н. Василька, Малика, Штраухера і тов. до п. президента краю др. Бляйлебена в справі регуляції учительської платні.

На соймовій засіданню з дня 28. жовтня 1904 ухвалено закон в справі регуляції платні народних учителів на Буковині.

Ухвала наступила одноголосно, а крім того експонативано в соймі, що теперішнє, крайню сумне матеріальне положення рус. учителів, та напущаючи на учителів родичах історична матеріальна нужда вимагає скорю і успішної заради в інтересах самої школи і то заради тим швидшої, що теперішня платня учителів цілком не відповідає постановам §. 55. державного шкільного закону.

Мимо того, що в соймі одноголосно признано нагальність введення в жите того

закону, то і до нині ще не насліділа найвища его санкція.

З огляду на те, що П. арт. того закону означає, що закон той входить в жите з днем 1. січня найближшого року по санкції закону в справі зміни права провінційного, та що правительством того посліднього закону не санкціонувало — здає ся, що оно уважає не пекучою також санкцію закону про регуляцію учит. платні.

Позаяк однак з одної сторони недавно пороблені нові кроки для придбання конечних средств для покриття потреб інвестиційних порішенням соймової сесії з р. 1904 — як здає ся — одержать поперте правительств, та позаяк же з другої сторони річна надвизка видатків подлучена із регуляцією учительської платні перевищає нів мільона корон лиш дуже незначно, то суму сю, як сойм схоче бути консеквентним в своїй прихильності до школи і учителів — можна добути тимчасово аж до переведення нової програми інвестиційно фінансової через полішене нинішних справді менше доторкаючих народний інтерес видатків. Відтягнене виплати учителям пенсії після нової схеми, хочби евенуально лише на один рік, дітне важко по більшій частині поточному бідне учительство, то-ж являє ся конечностю, щоби висше цитований закон в справі учит. платні дістав цісарську санкцію ще перед 1. січня 1906 р.

Підписані ставляють прате занятане до п. президента краю, чи він схоче постарати ся о виведення як найшвидшої санкції, щоби закон про регуляцію учит. платні міг вже 1. січня 1906 р. увійти в жите, та чи п. през. краю є склонний дати соймови вияснене в тій справі.

Чернівці, 24. жовтня 1905.
Н. Василько, Штраухер, Смоль-Стоцький, Левицкий, Лянгеман, Скедль, Тітінгер, Вайденфельд.

Интерпелляция пос. Н. Василька і тов. до п. президента краю д-ра Бляйлебена в справі зміни краєвої ординації виборчої.

Розширення активного права виборчого на користь широким має населення і виборене безпосереднього і тайного права виборчого — стало ся нині найпопулярнішим кличем всіх провінцій нашої держави — і ніхто нинішній, як сам австр. цісар, станув на чолі того руху через одобрене програми угорск. мін. Феєрварого-Хрістофієго.

З вдоволенням може бук. сойм споглянути на осінню сесію 1904 року, на якій він, упереджуючи теперішні події в нашій державі, ухвалив зміну краєвої ординації виборчої, яка ще не була законом ні в одній провінції Австрії.

Бук. сойм мав тоді також на увазі заяву, яку зложено з боку заступника правительств за нагоди дебати над тим проектом закону, після якої зміна буков. краєвої ординації виборчої має в основі згодуватися ся з існуючою ординацією виборчою до парламенту.

Підписані, які тим виразно маркують своє засадниче становище, після якого заведення загального, рівного, безпосереднього і тайного права виборчого є першою і найосновнішою точкою програми для санації загально критичних відносин в австр. половині монархії, уважають висше цитований, на осінній сесії 1904 р. бугов. соймом ухвалений проект закону тільки за переходовий до заведення загального, безпосереднього, тайного права виборчого, якого ухвалення в соймі провінції Буковини є лише на так довго відтягнене, доки форма того права виборчого до австрійської ради державної не дістане сили закону.

Коли отже підписані держать ся в границях того, що нині може бути досягнене, то з другої сторони мусять тим енергійніше настоювати на сего, щоби правительств — яке через свого заступника правительственого на сесії з надоліста 1904 р. заявило, що оно той проект закону найгорячіше витає — поробило конечні кроки до досягнення найвищої санкції для того закону.

Підписані дозволяють собі з огляду на ті виводи поставити питане до п. президента краю, чи він є склонний числити ся з тим бажанням, уясненним майже одноголосно ухвалою сойму і звизаємо п. през. краю, щоби він дав в тій справі соймови вияснене.

Чернівці, 24. жовтня 1905.
Н. Василько, Смоль-Стоцький, Малик, Штраухер, Калитовский, Левицкий.

Интерпелляция пос. Ник. Василька, Пігуляка, Штраухера і тов. до през. краю д-ра Бляйлебена в справі громадських лікарів і секретарів.

На засіданню із дня 3. надоліста 1904 ухвалив сойм закон в справі організації служби санітарної по громадах Буковини, а на засіданню дня 7. надоліста 1904 закон в справі регуляції службових відносин громадських писарів мійських і сільських громад на Буковині.

Позаяк санкція тих законів досі не наступила, а організація санітарної служби, а також регуляція службових відносин громадських секретарів і поборів тих обох категорій — се жаданя, які сойм одноголосно признав оправданими як і нагальними, дозволяють собі підписані поставити питане до през. краю, чи він є склонний постарати ся о як найскорше виведення найвищої санкції так, щоби ті оба закони могли увійти в жите з днем 1. січня 1906 р. та чи през. краю захоче дати в тій справі соймови вияснене.

Чернівці, 24. жовтня 1905.

Ник. Василько, Пігуляк, Малик, Калитовский, Лянгеман, Тітінгер, Штраухер, Смоль-Стоцький, Левицкий, Вайденфельд, Скедль.

НОВИНКИ.

Чернівці, 26. жовтня 1905.

Пропінаційне питане се справа, якою займаєт ся ме сойм вже на нинішнім пополудневім засіданню. Після законопроект д-ра Онула і тов. на місце закону із 22. IV. 1889 введено-б від 1. липня 1906 починаючи, на 10 літний протяз часу шинкарські оплати, що приносили б краєвому фондови річно бодай 1,400,000 К.

Перший сніг враз із добрим приморозком завитав до Чернівців вночі із вівторка на середу. В перших годинах ранку сніг розтопив ся. — День вперед вивав перший легкий сніг в Берліні. — В Швайцарії розпочала ся зима таки на добре. В суботу снали великі сніги в околиці Верна, Люцерні і Ціріху.

Страйк берлінських електричних робітників, про який ми згадували кількома поворотами, треба вважати покінченим, бо сорок тисяч робітників попернуло назад до праці без осягнення бажаного успіху. Ся невдача страйкова вказує між иньшим силу капіталістів, які супроти організації робітничої еднають ся самі в синдикати, яких поки що годі перебороти.

Брутальний напад. Др. Перльштайн, редактор Чопової „Vukowinaer Rundschau“, що перекуплена германським Мессією, веде безустанну, безсовісну і безсоромну кампанію проти Русинів, а розпинає ся за грошолупами, мав онові нагоду пізнати смак грошолупівських аргументів. У вівторковім числі „Vuk. R.“ помістив був др. Перльштайн рецензію із „Циганського Барона“, в якій — впрямі справді — висло-вив ся умію про гру і снів артиста Вестерфіда в роли Гомоная. На те обиджений сьнівак зараз тої днини поплудни напав д-ра Пана в Європейській каварні і вимірив ему поличник. Той самої днини Вестерфід із Черновців сьмікнув. Розуміє ся, що сей брутальний напад осудила згідно ціла преса, дивно тільки, що та преса так мовчала в часі звісного нападу Лупієвого фійкра в Садагурі на д. Руб...? Мимоходом згадаємо, що в тій справі відбула ся онові карна розправа в Садагурі, на якій Лупієвого захитника Янєла засуджено на 8 діб арешту.

Ліга проти кари смерті. В Москві утворила ся ліга для рішучої борби проти кари смерті. Її осювала визначні представники адвокатури, журналістики, науки, суспільні діячі і лікарі.

Заворуження в російських духовних академіях. Студенти київської духовної академії перервали дня 20. с. м. свої занятя і перестали ходити на в'єклади. Вони передали начальству протесту петицію, в якій вказують на необхідність корінної реформи духовної науки та виказують конечність завести автономію, виборний лад, та рішучо домагають ся усунення монахів від управи

академією. На предложені св. Синода вибрав совіт академії комісію із шести професорів, щоб вони зладили проект реформи уставу академії. — Також і студенти духовних семинарій московських, петербурської, казанської і богато иньших перервали свої занятя, домагаючись, надане духовним академіям автономії, яку привернено в посліднім часі університетам. Як видно російські богослови в дечім відбігають прим. так від черновецьких, яким тільки й роботи, що товчуть ся по всяких „казанях“ по селах та полюють на жінку, якаб мала добрі плечі у теперішніх темних духів консисторії. Се, бачите, певна дорога до кар'єри, як до неї додасть ся ще певну дозу ромунізаторського розгону, який документує ся евенуально й побиванем своїх товаришів-Русинів.

„Найважливіший“ король в Європі. Підчас вистави в Леодії, попросив один фабрикант короля бельгійського, щоби він усів на хвильку на фотели ваги. Король вволив его волі, а вага сейчас показала тигар 98.7 кілограмів. — А що? — сказав король, жартуючи, правда, що я „найважливіший“ (в бельг. мові є одно слово на означення важкий і важкий) король в Європі, бо навіть король Едвард важить о три кілограми менше.

6. дитин породила відразу Муринка з англійської колонії в Африці, як про се повідомив проф. Гамі академію медицини в Парижі. Дити уродили ся всі живі і цілком розвинені, але в короткім часі по уродженню померали. Учений професор предложив в академії фотографію тих дитин, як по уродженню уложено їх мов цебулі коло себе на софі.

Рос. Великий князь Кирило оженив ся мимо виразного закаузі зі сторони царя з розведеною із першим чоловіком вел. кн. саско-кобурсько-готайською. За се розказав цар вичеркнути вел. кн. Кирила з російської армії, відібрав ему вел. княжі апанажі та заборонив вертати до Росії. Але титул вел. князя оставлено ему. Вел. кн. Кирило той самий, що то так „чудесно“ спас ся перед смертю на Петропавловську, буде рівночасно вичеркнутий з армії німецької, де він займав високе почетне становище.

Театр виключно для дитин увійде незабаром в жите у Відні. Концесія на него вже уділено. Він буде виставляти удраматизовані байки і одноактівки зрозумілі для дитин від 7 до 10 літ.

Колонізація Сибіру і Сахаліну. Російська рада міністрів ухвалила колонізувати Сибір і Сахалін, розумієсь лише північний. Щоб заохотити до осідання в тих землях рос. жовірів обіцяє ся їм, що кожний жовір дістане 200 моргів землі, яку собі сам вибере і 500 рублів безпроцентової позички; підфіцери дістануть по 800, а офіцери по 1500 моргів землі і витідні позички в значній висоті. Через се хоче російське правительств сполувати відразу дві птиці: раз, що експлуатувало Сибір і Сахалін, а по друге що не допустало б до внутрішньої Росії крайню зрелюційовану манджурску армію.

Оповідки, іменованя і т. п.

Заупокойне богослуження за душу бл. п. д-ра Воляна відбуде ся в черновецькій гр.-кат. церкві дня 28. с. м. о год. 9 рано. — Вечером о год. 7 відбуде ся засідане Тов. бук. лікарів, посвячене пам'яті д-ра Воляна в ділох тов. (при ул. Ратшевській ч. 27.), на якім читати будуть реферати др. Люкш, др. Стефанович та др. Вол. Филипович.

Посмертні вісті.

Сабіна з Каспшицких Суханос, жена жел. урядника померла д. 23. с. м. в 20-ім році жита в Чернівцях. Похорони відбули ся д. 25. при великім здвигі народу. В. с. п.!

Переписка редакції.

Вн. І. Г. в В.: Express наспів аж о 12 год., так що при найцирнішій волі, при навалі соймового матеріалу в сім числі рішень Вн. вашківського учительства віддрукувати було чисто неможливо! В суботу піде певно, а через так дрібне відрочення справа на актуальність зовсім не втратить. — Вн. Т. в Ч.: Дякуємо і — як бачите — помінуємо.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі.
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламациі не по-
чатані від оплати поштової

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:
на цілий рік 20 К. — с.
„ пів року 10 „ — „
„ чверть року 5 „ — „
„ місяць 1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсертати
платні в Чернівцях.

Буковинський сойм.

(II. сесії соймової, X. виборчого періоду
6. засідань попол. із 26. X. 1905.)

Полуднішнє засіданє соймове з
четверга є дуже важне для Буко-
вини, бо на нїм старано ся полага-
дити найбільше пекучу справу краю
— санацію краєвих фінан-
сів, яких позичками даліше ла-
тати не можливо.

Засіданє починає ся під про-
водом марш. бар. Юрія Василька. По
зверифікованю протоколу слідувало
відчитанє впливів, а по пересланю
петицій до шкільної і адміністра-
ційної комісії наступають інтерпе-
ляційні послів.

Посол Пігуляк і товариші
вносять інтерпеляцію в справі до-
пання прав рускої мови на Буко-
вині, як прим. в Заставні, де при
новоутворені старостві не вивіше-
но навіть написей руских.

Відтак інтерпелював пос. Ник.
Василько през. краю в справі
пращального бенкету в честь д-ра
Тумліржа. Іменно на тім бенкеті
виголосив др. Лупу бесіду, в якій
він хвалить і підносить заслуги
Тумліржа та висказує свій жал, що
за ті свої заслуги др. Тумлірж
був ще виставлений на напади Ро-
мунів і Русинів. Інтерпелянт питає
през. краю, чи він схоче подати ту
промову д-ра Лупу, члена виділу
краєвого, і члена ради шкільної
краєвої, до відома прочим членам
виділу краєвого щоб они усунули
за ту бесіду, яко противорічну по-
глядам сойму, д-ра Лупу з ради
шкільної. При сій інтерпеляції зна-
ли пос. Лупу, А. Ончул і Т.
Ончул таку бучу, що секретар
ледви міг запитанє дочитати. По
негативній відповіді председателя,

ставляє др. Герцберг-Френ-
кель внесенє в справі заложеня
краєв. музею для домаш-
ного промислу.

Відтак приходить під дискусію
перша точка порядку денного спра-
ва знесеня пропінаций; за-
бирає слово др. А. Ончул. Він
выводить, що в дискусії, яку він
починає, домінувати мусить справа
санації краєвих фінансів. Бажанє
поставити Буковину на культурнім
півно западних країв вимагає без-
перестанного підвищуваня видат-
ків, а тимчасом приходив нових не-
ма. Щоб одержати ті приходи тре-
ба піднесеня промислу краєвого, (і
тому щоб піднести той промисл
п. Ончул получив ся з боярами
найбільшими природними ворогами
упромисловленя краю? Бесіда ви-
голошувати легко, коли ся не чує
задля сказаного до нічого обовяза-
ним. Ред.) бо безпосеред. податків
вже підвищити не мож, а посередних
не позволить держава, яка їх бе-
реже для себе. Тож на поправу фін-
ансів остає лише одно жерело —
пропінация. Та і се жерело доходів
має свої границі, яких при підви-
щуваню податку переступити не
можна. Є дві системи, після яких
консумції спиртів може приносити
користь публичним справам: або
винаєм права пропінаций, або єї
оподаткованє. Правительство під на-
пором Галичини рішило ся за си-
стемою оподаткованя, яка є осно-
вою також нашого проекту закона
про пропінацию. На основі того
проекту має ся завести шинко-
вий податок, який без під-
вищення ціни продукту дав би мі-
німальний дохід 1,400.000 корон.
Даліше констатує бесідник, що —
через усуненє цілком лишних про-
пінаторів, які за просте посеред-
ництво між краєм, а шинкарями

забирали в свої кишені майже мі-
лїон корон — піднесе ся дохід краю
до 1,800.000 корон, а самим кон-
сументам заощадить ся 600.000 ко-
рон. В виду сего можна буде навіть
збільшити податок з дохо-
дів пропінацийних без шкоди кон-
сументів в порівнаню з дотеперіш-
ним станом ціни спиртових напиків.
Що до того, що через передчасне
знесенє права пропінаций мали би
понести пропінатори певні втрати
задля заключених вже контрактів,
то се лишня обава, бо — як ви-
казував проф. Волчинський — за-
кон заключав би клявзулю, що на
случай передтермінового знесеня
права пропінаций, вигасли би також
всі заключені контракти. Також не
потребують ся пропінатори боїти,
що втратять можливість еїзестенції
задля знесеня вишпинку, бо шинки
будуть ігнгувати даліше, бож по-
треби консументів будуть мусіли
бути заспокоєними. А закон проти
пінанства і розпорядок міністерства
що до замиканя шинків, після чого
лише 500 осіб дістане право на шин-
кованє, і не допустять до повстаня за
великого числа шинків. Перед кон-
курсцією Галичини, де закон про-
пінацийний не змінить ся до 1910 р.
має беречи край, на случай знесеня
закона пропінацийного зараз, се,
що тоді продукція буков. гекто-
літра пива булаб таньша від галиц-
кої, та се, що можна би установити
податкову ріжницю, до чого мін.
фінансів далоб ся наклонити.

По промовах за тим проектом
закона в справі пропінаций проф.
Волчинського і Гальбана прийнято
внесенє одноголосно, а по приді-
леню єго фінансовій комісії, зам-
кнув маршалок засіданє; слідує
в понеділок.

Із краєвих соймів.

На 40-ім засіданю галицького
сойму з дня 26. жовтня с. р. по
полагодженю формальностей і від-
читаню впливів і внесенє — між
іншими внесеннями пос. о. Бога-
чевського в справі заснованя школи
реальної з українським викладовим
язиком в Долині — слідує диску-
сія над загальним правом голосо-
ваня. По обширній дискусії, в якій
промаляли численні бесідники, ухва-
лено внесенє пос. Сгадницького і кн.
Чарториского, щоби внесеня що до
загального голосованя відіслано до
комісії адміністраційної, та щоби
всі внесеня в тій справі були обго-
ворювані разом за 14 днів. По про-
мові пос. Олесницького, який ска-
ржив ся, на упослідженє руского
язика в середних школах, замкнув
маршалок засіданє, назначуючи слі-
дуюче засіданє на слідуєчий день.

На вчорайшій засіданю мора-
вського сойму передано справу
реформи права голосованя осібній
комісії складаючий ся з 21 членів.

Політичний перегляд.

Німеччина. З Берліна доносять:
Підчас вчорашнього обіда в „білій са-
лі“ вїсє цїсар Вільгельм П. такий тоа-
ст: „Нинішньому днєви хай будуть посвя-
чені дві чари. Одна для висказаня по-
шани минувшині і згадкам з правдивою
подякою Всевишньому, який в великих
часах великому цїсарєви дав великих
палатинів. Бажаємо передовсім випити
тихо чару першу, посвячену згадкам
про цїсаря Вільгельма, великого генерала.
Друга чара призначена будучині і те-
перішности. Як нам дїє ся в свєті ви-
дїлисте, панове. Для того держати
нам порох сухий, острі мечі,
для того нам памятати о цілі,
мати сили в напруженю! Проч
зі зло ворожачими віщунами! Чару мою

Сильвестер Яричевський.

Мої давні вірші.

Я бачив, як гинули цвіти...

Я бачив, як гинули цвіти
осінню тихою порою —
і мусіло серце щеміти
і вічі залились сльозою...

Я бачив, як гинули цвіти,
що тільки розвились весною,
не стало їм серця на свєті,
щоб їх обгорнуло любю.

Я бачив: они розмітались
між люди, по свєту цілому,
розкошию мір напували
і вянuli, вянuli потому.

Я бачив ті цвіти, о болі,
і кликав до сили оттої,
що свєтом владає: „з неволі
їх вибав, сеж дїтоньки твої!“

Дарма молитва і бажаннє
сердечнє, людскости приклоннє,
дарма душі те горюваннє —
стоїть все лихо невідклоннє...

А я болю, а я плачу
над тими жертвами вітаю,
бо знаю: того не побачу,
за чим душею умираю...

Бережани, 1889.

Вулкан.

Під яснеє небо, віквічні лазури
і гордо і сміло підносить хребет,
цїлий в чорній лаві застиглий, понурий,
як темний демон, як пророк сліз, нишєт
вулкан сумовитий і тихий.

Стопи укриває розкішний і пестрий
травичі і цвітїтї і зїлля квітїм;
розсїлись хатини, мов дружини поєстри,
мовчанєм сповити великим, німим,
ві гадки про бурі, про лихо.

І всюди довкола безжурна природа —
і шнає весь люд у вулкана ребрах
і сміло глядїть в непростягну безодню
і ругає сильному, що скоро потах —
уснув вже на довго, на віки...

Гей проч біснєватї, гей проч слабєснї!
бо зірвєсь, згренїть і зі свого нутра
полумїям дїхнє і полєє свої фїлі
огнєнні і згладїть вашого бутї
слїди на усе й вік, на віки!

Не вєнує він — чаїть ся, часу дожидє,
збирає він сили — як вєтанє пора,
тїжнї перешнєди усї поламає —
на страх ворогам він прокинєсь зі сна —
вулкан сей — мій нарід коханий!

Бережани, 1890.

Коли би я не був поет...

Коли би я не був поет —
не знав би я, що людське горе,
не знав би я, що лютий гнет,
не знав би я, що сліз є море.

Коли би я не був поет —
не було-б в мене серця в груди,
не був би в мене смілий лет,
що рве мене над свєта брудї.

Коли би я не був поет —
тоді не чув бим тої сили,
що пре мене між люди гет,
мертвих будити із могили!

Я чую в собі йскру свєятї:
хотїв би я весь мір вбїймити,
а за бездомну тоту
Україну й жизнь свою зложити!

Бережани, 1890.

Передше — тепер.

Любились передше сердечно,
без себе жить днє не могли,
були б у вогонь сам пішли
з собою у парі безпечно.

В нїй бачив він зіроньку яєну,
їй сонцем могучим був він,
їм щастя мав вдарити дзвїн,
будучиність сїлїтати прекрасну.

їй дїждались весїлля години,
на віки злучились з собов

і даліше пестились і знов
в утії силївали години.

І спилили медовї днини,
промчалїсь мов марєво — сон,
чутї чарівний відгомон —
не знати з якої причини.

Він ходить, зїває і нудить
собою і свєтом раз-в раз,
часом нагадає той час,
коли фїлювали в них груди.

І страшно і грїмко регочєсь,
„дурацтвом“ зовє тєє все —
вона слїзку уронїть на тє,
а серце труднє їй трїпочєсь...

Бережани, 1890.

Жаль.

Уродилась в мамї доня
моторна, красива:
ясний волос, личко — чари
і очєнько сивє.
І любила мати дуже
доню солодєньку
і „лєлїєв“ велїчала
єї веселєнько.
І проплило лїт не много
як лєлїя цвїла —
аж одної осїнної
листки опустила
і на віки зїваєла,
більше не яєїла!..

пю в руки мого люду узброєного. Німецька армія і її генеральний штаб найжирі! Гурра! — Всі дивізиони потверджують, що переговори німецько-російські розбилися, та що в недовзі має бути заключений союз англійсько-російський. На доказ наводять лондонські дивізиони факт, що англійський амбасадор в Петербурзі виїхав до Лондону, а російський в Лондоні до Петербурга. „Daily Telegraph“ відзначає інсинуацію, ніби то англійська політика нині зміряє до ізолювання Німеччини; она має лише на цілі удержане status quo — який є загрожений з боку Німеччини, та рівноуправлене держав в справах торговельних.

Норвегія. Народне голосування в справі обсадження норвегського престолу відбуде ся дня 12. листопада с. р. правительством норвегське має намір видати перед тим прокламацію до народа.

Туреччина. Шість амбасадорів держав європейських звернуло ся до Порти з проханням о аудієнцію в справі Македонії.

Події в Росії.

В Харкові прокламувала революційна партія республіку і установила провізоричне правительством, оголосивши вість з царства нвута. В Росії розгорілась революція, якої мабуть вже не вгасять кулі царських рабів. В цілій Росії вибухнув генеральний страйк, робітники узброєні бують ся на улицах з військом і поліцією, стоять фабрики, станули залізничі в цілій Росії. Цар зі страху розхорував ся на нерви; в Петербурзі сконцентровано вже військо, яке лише можна було. Артилерія стоїть з набитими арматами готова кожної хвилини рушити на розказ. Подібно ві всіх містах. Ось кілька вістей, які ілюструють докладно положення в Росії.

Петербург. Цар має видати в недовзі маніфест визнаючи всіх „добре мислячих підданих“, щоб они згуртували ся коло трону і помогли зробити конець революції. — Коли делегати урядників залізничних заявили Віттому, що если він не згодить ся на їх жадання, то вибухне генеральний страйк в цілій Росії — Вітте відповів: „суть тільки дві дороги до виходу, обі однаково сумні і кроваві. Перша дорога, то здавлене страйку військом; друга то та, що голодуючий в Москві люд сам собі пошукає ради. Може бути, що на случай такого повстання люду впаде правительством, але також найліпша частинна інтелігентних клас згинула би в тій борбі, а

правління вналоби в руки людий непевних. Коли ви, панове, хочете що-небудь досягнути, то покиньте страйк“. По сій відповіді ухвалили зібрані на університеті страйкуючі ген. страйк на всіх залізницях Росії. Тільки до Петербурга допустять страйкуючі кілька поїздів з живністю для населення, щоб не озлоблювати его проти революціоністів. Передвчєра відбули ся на петербургському університеті збори 20.000 осіб, які ухвалили загальне оружне повстання. — До Петербурга прийшли оноді 2 вагони бомб. Ним поліція весіла їх сконфіскувати, они зникли. — Кореспонденція між Петербургом, а загралицею спинена. — На гелді паніка. Курсе всіх акцій спав значно. Державного банку стереже військо. — Правительство не може числати певно на військо, бо лучають ся часті дезерції так поодинокі жовніри, як і відділи на стороні революціоністів. — Столицю поділено на округи військові на случай вибуху кровавої революції. — Вчєра ухвалили також антикарі, адвокати і лікарі прилучити ся до страйку. Зєдєри ухвалили складати лише ті дивізиони, які будуть зредіговані в душі революційним. — Власті замкнули школи аж до 13. с. м. — Страйкують також робітники в вєрстагах маринаркі, страйкують урядники генер. дирекції залізниць в міністерстві залізниць, страйкують урядники земств і губерній петербургської. — Заряд партії соц. демократичної з'організував продаж зброї для страйкуючих. До кожного оружя додає ся 25 набоїв. Вчєра появило ся заряджене Трепова, — яким він грозить, що військо буде стріляти відразу остриями набоєм і не буде щадити набоїв. **Харків.** 54. с. м. зібрало ся около 3000 страйкуючих на університеті. Втім донесено, що йде військо. Робітники і студенти забарикадували ся на університеті. На даху повівають червоні хоругви; в полудне приходить транспорт зброї пальної і білої. В місті рабують магазини зброї. Починає ся стрілянина між військом і забарикадованими. Втім проти революціоністів пхє військо 300 хуліганів з портретом царя на чолі. То має бути контрреволюція. Та не трєвало й 5 минут, а хулігани були або убиті, або втікли. В часті міста, де находить ся університет, оголошено стан облоги. Команду обняв генер. лєйтн. Мау. Він, по перттракціях з революціонєрами, згодив ся, щоб они виїхали спокійно з університету і пішли на віче, яке відбувало ся на площі Скобєлєва і жадав лише, щоб зброю оставлено в університеті, що революціоністи і вчинили. Товия народа витали оваційно виходячих з університета. — Грізні вісті насіли також з **Київа, Мінська і Саратова.** В Самарі тре-

ває борба між робітниками, а військом. Не менше грізна революція в **Варшаві**, де отрайкуючі перетинають получення телеграфічні, щоб Варшаву відтягти від сьвіта. Рада польської партії соціалістичної поручила центр. комітєтові тої партії. 1) розвинути акцію проти „гос. думи“, а за скликанєм до Варшави конститuantи для королівства польського на основі загаль. тайн. безп. права виборчого; 2) агітувати серед сєлан проти „гос. думи“; 3) уряджувати демонстрації проти „гос. думи“; 4. перешкодити виборам до „гос. думи“; 5) в разі зібрана думи устроювати протести проти думи і виступати остро проти сторонництва, які в ній возмуть участь. Крім того видала Пол. Парт. Соц. новий орган свій в мові німецькій, в якій накликає нїм. робітників до спільної борби зі спільним ворогом.

В цілій Росії урядили революціонєри комітєт для спільного і рівночасного ділання.

„Danziger Ztg.“ доносить, що в виду розривів в Росії стоять всі полки прускі на границі російській в готовості воєнній.

Телеграми „Буковини“

із дня 28. жовтня 1905.

Петербург. Над Харковом і околицею завішено воєнний стан.

Ревель. Революціонєри повиривали стовпи телеграфічні і перервали телеграфічне і телефонічне полученє міста. Місто без освітлення. Робітники стріляють до війська. На улицах кипить борба.

Саратов. В місті загальне безробітє і повстанє. Склєпи позамикані. Настрій грізний.

Постуляти руского буковинського учительства.

Учительство згуртованє в філії товариства „Руска Школа“ в Вашківцях н. Ч. вислало до „Руского Каюбу“ соймового отєє нєсьмо:

„До Сьвітлого „Руского Ключу“ буковинського Союму на руки голови тогож Ви. дра Стефана Смєль-Стоцького в Чернівцях.

Довірочний збір членів товариства „Філія Рускої Школи в Вашківцях н. Ч.“ на нараді, яка відбула ся в Вашківцях

лиш будиш мари любих снів
і жаль в мені.

Бережани, 1891.

Вінчанє.

Сьвічки горять у монастирськєм храмі,
довкола єно — мило — величаво,
убрані товпи заповнили наву
костельну, — ожимають парі тої,
що спєлучити має щастє сьвє.

І ось вже чути клик „ідуть!“ при брамі,
сьвічки яснійшє засяли — спромєніли...
Органів згуки втихли — занїмили...
І ось прєсєга... втихла... і не чує нічого...
Пішли... і тільки сьвітла й щастє того...
Бережани, 1891.

Стоїть хатина...

Стоїть хатина над ручєм,
в хатині тихо там живе
дівчина, рожа молодая;
у смуті він єї пливе.

І сльози ллють хороші очі
і серце в неї туга рве,
вітчаю змій його лоточить,
у безкрай болю дїшу пре...

О плач, прєгарная дівчино!
У тебе серця не було —
тепер прокинулось в годину
лиху — і плач сьвій завєло!
Бережани, 1891.

Горє серцю, горє мому,
морозно так стало...
За оттою лєлєю
на віки зівяло...

Бережани, 1890.

Широкий шлях.

Широкий шлях он розпостєр ся,
студений вітер розміта
пожовклє листє по лєвадам,
останню коєу розліта
в засмучєних дєрєв коронах,
бушує по пустих загонах...

Широкий шлях он розпостєр ся —
я тим шляхом нераз ходив
і мєрив про житє і людєкєсть,
по шарфах хмар нераз блудив,
душа горіла від бажання
всєлюдського сердєць братання.

Широкий шлях он розпостєр ся —
минули днї, що там прожия,
у серці пусто днєсь і сумно,
нєма тогд, за чим тужив —
холодна поглотить могила
того, за чим душа боліла...

Бережани, 1891.

Віра.

(Совет.)

Колись я вірив в заплєні сьвятій
і люди й сьвіт мені були до серця —
а в серці райськє чарівнє коверця
розстєлались: ясні на будучність мрії.

Йї любов була у груди і течіє
єї силывали в сьвіт із цвітєв серця —
і рай в моїй душі був розпостєр ся
в блєсцєтах, сьєвєі сьвятім надії.

І я горнув ся із усєї сили
ід людям, сьвіту чарівному тому,
де ті квітєчки запашнїй цєвили.

Пізнав єго... всє зникло мов від грому —
любов, надії, віра гєть розпєлились —
і днєсь нє вірю я й собі самому...

Бережани, 1891.

Я раз стогнав...

Я раз стогнав в любови пугах,
і довго, довго серце мліло —
і довго тебе споминало —
аж і любов та спомєніла
на серця днї.

І стало в ньому пусто й тихо...
Аж ось тебе я знов румяну
побачив й радїю вже знову
й сумую, як на тебе гляну —
так жаль мені...

Скажи, чи будєш всє являтьсє
в осїнній, жалібній добі,
чи хочєш вічно воскресати
чутє утіхи і журби
на серця днї?...

Покинь, покинь тугу забаву,
бо в сумєрку понурих днїв
промінням ясним тим весінням

н. Ч. дня 23. жовтня, 1905. р. повзля слїдуючі ухвали, які поручєно Видїлові тогож товариства перєслати до руских, буковинських послів із укїліною просьбою постєяти за ними рєзольуціями і всіх сил доложити, щоб они здійснили ся: 1. Жадємо остаточного перевєдєня рєгулярнїй учительськєї платнї на основі чотирєх найнижшєх ранг урядничєх з тим, щоб перєхїд з одної клєси до другої був докладно унормований і єсно спрєцизований, та щоб та рєгулярнїя платнї наступила, вжє з 1. сїчня 1906 р.; подїл на клєси має бути рівномірний. 2. Накопїл в жадєн спосіб нє можє було урєгульовати учительськєї платнї від 1. сїчня, 1906. р., то заки прийде до сталогї рєгулярнїй платнї, жадємо, щоб дотєперішнїй додаток дорожнїннїй подвоїти з днєм 1. сїчня 1906. р., а тим, котрі перєходять в стан сучаснїй, долучити сєй пїдвисшєннїй додаток дорожнїннїй до платнї. 3. Жадємо, щоб дисциплїнарний законопрєєкт для буковинського учительства ухвалєний Високим Союмом краєвим в р. 1903. без засадничєх змїн прєдложено до монаршогї санкції. 4. Жадємо впроваджєня до ц. к. Ради шкільної краєвої з початком р. шк. 1906./7 двох заступників народного учительства, з яких один має бути Русин, а другий Волох. 5. Жадємо, щоб тим учительським силам, котрі мають сьвідєцтво зрілости, числєно лїта служби від часу, від коли они з тим сьвідєцтвом вступили до учительськєї служби. 6. Протєстуємо проти дальшого надавання учительських посад учителям (лькам)-помічникам (цям), с. є. особам, які нє можуть виказати ся сьвідєцтвом зрілости і жадємо, щоб істнуєчим вжє помічним учительським силам заборєно ставляти ся до квалїфікаційного іспиту без попереднього зложєня іспиту зрілости! Від Видїлу товариства „Філія Рускої Школи“ в Вашківцях н. Ч.

Антїн Гринцишин, Николай Савиул,
писар. голова.

НОВИНКИ.

Чернівці, 28. жовтня 1905.

З акад. тов. „Сїч“ в Чернівцях. На загальних зборах дня 22. жовтня с. р. вибрано отєєй видїл: Емануїл Стратичук, студ. прав голова, Яків Голота, студ. філь. заступник голови, Омєлян Цїєик, студ. філь. писар, Володимир Федорович, студ. філь. касиєр, Микола Равлюк, студ. філь. бібліотєкар, Лєв Рудницький, студ. філь. контролєр, Євгєн Гумул, студ. прав архївар, Антїн Гриник, студ. прав госпєдар.

Кружок музичний тов. „Руска Школа“ в Путилові відбудє пробу сьїзду мішаного хору дня 1. листопада о 2-й годинї по обїдї в шкільнєм будинку. Просимо всіх членів щоб явили ся повночислєнно і точно і щоб попрїносили із собою відписанї вжє ноти: „Нє плакати нам“. — А. Федорович дирєктор, М. Дашкєвич упр. хору.

Із штуки і літератури.

Дальшїй рєпєртоар руского народного театру в Коломєї. (Салє Кєси Ощадности). В суботу 28. жовтня. Два прєдставлєня: попєлуднєвє: „Запорожєць за Дунаєм“ опера в 3. дїях Артемєвського Гулака, вєчєром: „Мартин Боруля“ комєдия в 5-ти дїях Карєнєка-Карєго. — В недїлю 29. жовтня. „Катєрина“ опера в 3. дїях. Муз. Арєаса. — Вївторок 31. жовтня першїй раз штука, яка має на Україні надзвичайний успєх: „Сєєтє“ комєдия в 4. дїях, Карєнєка-Карєго. — В чєтвєр 2. листопада. „Сто тєсєчє“ комєдия в 4. дїях, Карєнєка-Карєго. — В суботу 4. листопада. „Продана нарєчєна“ опера в 3. дїях, Сметани. — В недїлю 5. листопада. Першїй раз в Галичинї „Батєковє Казка“, яка має на Україні величєзний успєх, драма в 5. дїях, Карєнєка-Карєго. Абонамєнт І-раднїй на шїсть вистав 15 кор. Абонамєнт ІІ-раднїй на шїсть вистав 10 кор. Початок о годинї 8. вєчєр. — З поважанєм дирєктор Микола Савєєвський. Дня 6. листопада відїздить наш театр до Стєпанєслава.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середа, п'ятниця і неділя,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рубрики звертає ся лише на поперед-
но застереження. — Рекламні неопла-
чені відомості від оплати поштової

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	—	„ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсератами
платні в Чернівцях.

ПРОГРАМА ФЕЕРВАРОГО.

Дня 27-го с. м. явила ся у угорск. президента міністрів Феєрварого депутация П. виборчого будапештського округу. По промові члена депутаций д-ра Шміка розвинув бар. Феєрвари перед депутациєю свою програму. І справді ся програма така обширна і глибока, сягає так глибоко в жите європейського народу, що здійснене її не тільки сотворило би нову епоху в історії Угорщини, але сотворило би також епоху красну, епоху розцвітту і сили народу.

Місто марних і плохеньких язикових жадає коаліції в армії дає програма Феєрварого Угорщині:

I. Загальне, тайне, безпосереднє право виборче, виконуване по громадах.

II. В справах військових вже тепер зарядив цісар поступенне перенесення угорських офіцерів до угорських полків, наука в заведеннях виховуючих офіцерів відбуває ся в угорській мові; навіть не мадярські воєнки, о скільки они по мадярски розуміють, учать ся по мадярски. В справі емігравції збере ся особна комісія. Та найважливіше правительство Феєрварого обіцяє старати ся о переведення закона про дволітню службу військову.

III. В справах митових заключає програма Феєрварого постанову, що злука митова з Австрією буде тривати до 1917 р. А відтак стане ся в тій справі то, що буде користнійше для краю, або наступить розділ, або вдержити ся

злука. Та позаяк Угорщина на злуці добре виходить, то здає ся той розділ ніколи не наступить.

IV. В справах публичного господарства і соціальної політики заключає програма ось які обіцянки, якими звязує ся правительство Феєрварого: 1. загальний характер, який правительство буде ся старати тим галузям своєї діяльності надати, буде політика національна і демократична в повнім слова значінню; 2. дальше обіцяє правительство викуплювати велику посілість та записки землі на публичні фундації і буде їх випахтовувати на довгі протяги часу дрібним господарям; 3. рівночасно буде правительство старати ся о сконвертованні довгів малої і середньої посілости, о переведення каналізації і регуляції рік; 4. робітникам запевняє правительство регуляцію правних відносин торговців, та регуляцію правного положення сільських і лісних робітників; запевняє обезпечення на случай хвороби, на случай нездешности, на случай та на случай старости, гуманне позаложжене мешкальним відносинам, удержаннє заведення санітарних; право і його виконуване буде рівнож здемократизоване. В політиці фінансів наступить реформа податків безпосередн. і посередн., та заведення податку прогресивного.

V. В справі народного шкільництва заведе правительство загальну, обовязкову, безплатну науку, а в справі віроісповідань рівноправність.

VI. Урядники комітетів будуть іменовані державою, яка видасть для них особну прагматику службову. Також буде старати ся правительство о конверзію довгів урядників.

Наводимо ту слова часописи „Az Ujsag“ про програму Феєрварого: „Без отягання мусимо признати, що колиб парламентарне правительство виступило з такою програмою перед народом в нормальній часі, та заявило, що оно вже для тих впливів зискало з гори згоди корони, народ прийняв би таке міністерство з великим признанєм і всі державно-правні заміти мусилиб замовкнути. Однак нині ми бачимо, що се є програма, ще не існуючої партії. Програма та не є зроблена для краю, але прикрієна до певного означеного положення. Очже заходить питанє: „Що варта двоїбачна реформа для краю, коли правительство, яке їх обіцяє, рівночасно заявляє, що оно їх переведе тоді, коли буде мати більшість та коли меншість дозволить ему працювати? Щоби зреасумувати вражінє, яке робить на нас програма, мусимо сказати: програма не представляє жадної заради тепер пануючим відносинам, а отворює лише перспективу на се, що правительство зробило би, колиб теперішня криза не існувала. Ми цїнімо поодинокі задачі програми як ідеї і задачі, які можнаб в ліпших часах

здійснити. Ми мусимо також признати Феєрварому велику заслугу, що він вже тепер з гори постарав ся о згоду корони для богато питань в національній і демократичній напрямі. Тепер однак одиноким пробним каменем критики є питанє, чи та програма потрапить закінчити парламентарну кризу і на то питанє мусимо ми розчаровані відповісти — ні.“

„Нергача“ орган соц. демократів пише: хоч ся програма Феєрварого не є цілком згідна з нашими поглядами, мусимо признати, що творить она початок нової ери, та що від 1848 р. такої програми ми не чули.

В Будапешті відбули ся великі народні збори в справі загального права голосованя скликані партією соц. демократичною. Ухвалено резолюцію, яка підносить, що програма правительства є о много більше зближена до жадань партії соц. демократичної, чим ті реформи, які попирає теперішня більшість парламентарна, яка хоче тими реформами ошукати народ. Збори визнають проте парламентарні стороництва, щоби они поперли програму правительства, о скільки она відноситься до загального права голосованя і в той спосіб причинили ся до поступу краю.

З краєвого виділу.

На засіданню краєвого виділу 27. с. м. вибрано членами краєвої ради санітарної на XII. період функціонування, д-ра І. Волчинського і директора д-ра Волод. Филиповича. Ухва-

2) Теофіл Бриндзан.

ПРО СВЯТУ ГОРУ АТОС.

(Дальше).

Цісар Василь Багрянородний піддержував радо афонських черців. Він то назначував підчас свого довгого панування „проти“ себто ігуменів церкви в Карей, котрі з часом зміли усвоїти собі права так сказати-б єпископів афонських черців. Так отже інвеститура Проти виходила до 1313 р. з рук царя, а опісля патріарха византийського. За панування вище названого цісара збудовано (980—985) монастир для Грузинів, які помогли Василеві Багрянородному, позбути ся вороголюбника Фоки, що хотів ему відібрати престол. В ті часи слава афонських черців була розійшла ся по цілій Європі. Незабавки приходять Латиняне з Беневенту і просять, щоби їм дозволити збудувати свій монастир під назвою Каракаллі. Розуміє ся, що в ній мешкали-б черці римські, але коли патріарх православний відіслав пану афонської церкви, від тогди всі монастирі латинські, що находили ся в византийській царстві заперто і так могло ся стати і з тим монастирем Каракаллі. Опісля-ж поселили ся в ній назово Греки.

Заразом підняв ся наново з руїни монастир Ватонеді, збудований братом Теодозієм Великим, а спустошений два рази Магометанами. Незадовго латинські монахи з міста Амальфі здвинули і собі

монастир на купленій ґрунті. (Одна з перших республік).

З початком XI-го віку дістав ся син „Прота“ в руки слабих людей, що допускали мирни в землю афонську. В тім самім віці відновлено монастир Дехіпріа, спустошений Арабами, а збудований Грузином Евтимієм.

В XI-ім і XII-ім віку оснують ся монастирі словянські. В другій половині XI-го віку поселили ся Болгари в давнім, наліт збудованім монастирі зографієм, який повстав вже в X-ім віці. Перші рускі монахи поселили ся в монастирі Кеїлорбу з кінцем XI-го віку. Та небагом число їх збільшилось так, що вони постарали ся в цісаря Олексія Комнена о особний монастир. Він дав їм так звану обитель солунську св. Пантелеймона.

Пригадати ще треба, що з Атоса прийшов також св. Антоній печерський, родом з города Любеча.

Та Русини опустели небагом монастир св. Пантелеймона, котрий віддано назад управі св. Гори, а вона подарувала его Сербам.

В XII-ім віці прийшов на Атос син сербського царя, знаний опісля під іменем св. Сави, і постриг ся в черці. Всі монастирі бажали его прийняти до себе, але Сава випросив собі у цісара опустити скит хиландарський так, що Сербби мали тоді три монастирі: Хиландар, Кеїлорбу і св. Пантелеймона.

Який же був устрій тої громади чернечої від найдавніших часів аж по XIII-ий вік. Вже передом було сказано,

що на чолі кожного монастиря стояв ігумен, а всі ігумени збирали ся під проводом „Прота“, себто ігумена монастиря в Карей, і радили над адміністрацією монастирів. Ми спінули вже так само, що Прот діставав свою інвеституру від цісара і то аж до року 1313.

Та монахам афонським нераз приходило ся перебувати тяжкі злидні особливо за часів так званого латинського царства. Пана Інокентій III-ий виняв черців знід управи цісаря і підчинив їх своїй власті. Хотий він і оказував їм велике пошанованє, то все таки не удавало ся ему відвернути від них нападів воеводів Франків, котрі грабили церкви і мучили монахів.

Ще більше лиха довелось зазнати Святогорцям за царя Михайла Палеолога, що завів уній з римською церквою в своїй державі. Та ся проба не вдала ся і викликала в народі сильний опір, а особливо на Атосі, де, окрім Лаври і Кеїлоротаму завізваня царя, велічили пану на службі божій не прийнято. За то постраждали всі монахи, які его заселяли, права їх трачено мечем, вішано, а много з них вивезено в неволю. Коли додати ще напади турецьких розбійників і Каталінців, славних піратів середземного моря, то бачимо, що мешканцям св. Гори тяжко приходилось страдати за їх богобойне жите, віддане молитві і тихій праці.

По Михайлі Палеологу вступив на престол его син Андронік. Сей старав ся направити лихо, якого накоїв Атонцям его батько. Він обсищував монасти-

рі щедрими подарунками, а 1313 року передав інвеституру Прота патріархові византийському. Заразом назначив він поіменно 23 монастирів, котрих ігумени мали право і обовязок радили на зборах, яким проводив Прот, над справами спільними всім черцям. Не менше щиро відносили ся до афонських монахів і его наслідники, а іменно Андронік молодший, і Іван Палеолог. Вони дарували податки за мастки, які належали до Атоса, або віддавали їм на віки цілі села. Так само робив і сербський цар Душан, в котрого руки Атос небагом опісля дістав ся. Та всі ті царі не були в стані захистити Атос від нападів Турків, що за весь XIV-ий вік безнастанно появлялись на св. горі, рабуючи монастирі і убиваючи монахів.

Та сила музламська росте з кожним роком, в їх руки попадаєть одна провінція грецька за другою. Византия конає... Рік 1453 запечатав на завсїгди судьбу східно-римського царства. І так опинили ся і афонські монахи під кермою турецькою. Однак вони передвиджували близький упадок грецької імперії, післали до султана в Брусеї відпорушників з подарунками, заявляючи, що вони з власної волі піддають ся турецькому цареві і просять зарозом, аби їм полишити давні свободи. Султан сповнив їх просьбу, а его грамота, яку він дав тоді Атонцям, зберігає ся ще й тепер в архіві прота.

(Дальше буде).

лево внести в соймі предложення: а) в справі устроєня краевого научного заведення для ткацкого промыслу домашнего; б) в справі поборів спадкових належностей на користь фонду убогих міста Чернівців; в) в справі поборів додатку від напоя в громаді Руский Ванілів; г) в справі вчислення І. Квінквенію до поборів пенсіонованої учительки Амалиї Декер. Дальше признано запомоги в висоті 300 кор. слідуючим райфайзенським касам: в Чернавці (нім.), Кичері (рум.), Ветелівці, Вилавчу, Милі-Зеленеві, Багні, Чернавці і Волоці н. Ч. (руск.). Раді культури краю віддано до диспозиції 300 кор. з краев. фонду культури на премії для тих, що визначилися особливим хованем пожиточних домашніх птиць. Рускому і румунському центр. союзному райфу. кас. підвищено дотепер признаний кредит в краєв. банку з 600.000 кор. на 1.000.000 кор. Членом повіт. ради шкільної в Сереті до грудня с. р. іменовано надчителя Корн. Кляйна і Ниж. Станівця н. С. Принято до відома угоди купна громад. Раранче, Конятин і Гаврилівці і службові угоди заключені між гром. Гурагумора, а секретарем Новотним та між гром. Петрівці а діловодником громадским Е. Кларом. Громаді Якобени дозволено зтягнути позичку 50.000 кор. на вибудоване готельничі і дому заїздного. Удільно дозволу на побиране додатків до податків на р. 1906 в висоті 75 проц. громадам: Н. Пертешті, Банчешті, Реваківці, Бергомет н. П., Галайнешті і Мареніче; в висоті 70 проц. громаді Усте-Путілів, а в висоті 55 проц. громаді Буденця.

Політичний перегляд.

Союз французко-англійсько-іспанський. Союз французко-англійсько-іспанський, до якого мабуть в недовзі прилучити ся ще і Росія, підчас коли Італія також завертає до него очима — затісняє ся що раз більше. По взаїмних відвідинах не давно флот французкої та англійської, по сегорічній візиті короля Альфонса у Франції, маємо тепер занотувати знов відвідини Любета в Мадриті. При то астах впеняли себе репрезентанти обох країв о дружбі та приятні обох народів, та впеняли про довготривалість союзу. З Мадриту відїхав Любет до Лізбони. В виду сего затіснення союзу тих западних країв, до яких, як згадано, хоча прилучити ся і Росія, стає виразним, для чого Франція, яка ще не давно в справі мароканській так покірно перепрашала Німеччину, стала нараз зглядом неї так гордою і з великою певністю себе застерігає собі в офіційних дневниках свободу рухів зглядом Німеччини та з натиском констатує, що Німеччина не має жадного права жадати від Франції яких небудь гаранцій на случай конфлікту між Німеччиною, а Англією.

Швеція а Норвегія. Король Оскар повідомив раду кабінетову, що від тепер буде носити лише титул „короля Шведів, Готів і Вендів“, та що дотеперішнє гасло „за добро братних народів“ буде звучати від тепер „за добро Швеції“.

Відтак вислав король письмо до норвегского штортінгу, в яким признає Норвегію самостійною державою та зрікає ся норвегской корони, яка ему за літа его володіння тільки журби нанесла. Король висказує дальше надію, що відносини обох народів будуть добрі, а позаяк він бажає, щоб оба народи жили хоть тепер в згоді, тож не дозволить на се, щоби хтось з его родини засів на норвегским престолі. Письмо кін-

чить ся бажанем щастя для норвегского народу.

Питане, чи Норвегія стане республікою, чи буде на дальше монархією рішить ся 12. падолиста в дорозі народного голосованя, бо король данський, якому жертвовано корону, зробив прийняте корони залежним від волі народа, бо бачучи, що народ Норвегів вмів ся позбути нелюбих королів, не хоче проти его волі засісти на непевнім престолі.

Туреччина. Султан не прийняв просьби 6 амбасадорів держав європейських, які просили о спільну авдієнцію. В виду сего держави нараджують ся в справі демонстрації флоти проти Туреччини.

Греція. Грецький король Юрій приїде в товаристві кн. Миколая на англійській двір в Віндзори 13. падолиста с. р.

Страйк залізничний в Чехах, що розпочав ся перед пару днями, проявляє ся як пасивний опір робітників. На багато стациях півн. чешкої залізничі вугляної стоять численні вози вугляні порожні. Робітники держать ся строго інструкції і тому потяги приходять зі значними опізнєнями, а то і цілком не приходять. Німецько-національні організації получили ся з такими організаціями чешкими, лише соц. демократична партія заховує ся відпорно. Дирекція залізнич в Празі вислала урядника для переговорів з комітетом робітників. Робітники жадають підвищення платні о 10. проц. Передвчєра відбула ся в Бріск конференція всіх делегатів залізничних.

В справі удержавненя північної залізничі відбуде ся 4. падолиста конференція делегатів тої залізничі з мін. залізнич, яке вже покінчило обчислення в справі викупна півн. залізничі.

Події в Росії.

Нині єсьмо вже без сумніву свідками революції в Росії. Правда, багато людей відмавляє теперішнім подіям в Росії імени революції, бо не до бачають в ній ще тих всіх прикмет, які мала французка революція, котру доси уважає ся за тип при означуваню терміну: революція. Однак сусільне жите нині годі рівняти з житем за часів революції у Франції, тож і не диво, що і прикмети нинішньої революції не будуть схожі з давною революцією. Коли однак з горою мільон горожан хватило за зброю, щоб скинути теперішнє правління, коли в рядах тих революціонерів заступлені всі стани і класи держави, коли навіть частина війська лучить ся з революціонерами, коли борючі ся здержали ціле економічне жите держави, коли они проголосили нове правительство, а дотеперішнє не вміло завести спокою і являє ся безсилне, щоб оживити замерле жите економічне краю, то чиж се не революція? І таким іменем назве історія події, які паяють нині нутро Росії. Тепер перейдім до вістей, які доси з турми народів насипали, а які звенять радісним гомоном, що турма валить ся, що на вогни, на трунах і в крові родить ся на сході воля народів!

Петербург. В губернії сувальській відмовляє поліція послуху своєму начальству. Трепов дістав листовий вирок смерті від революціонерів, а від царя відкликане зі становища диктатора, як доносять, за старанем Віттого, який бачить одинокий ратунок для царя в широким політичних уступствах для народу. З сям фактом вляжуть поголоску про маніфест, який цар має в короткім часі бо вже 3. падолиста оголосити, надаючи дуже свободну форму

правління з перевагою народа. — Розширено ту також вість, що цар хоче утікати кораблем з Петербурга до Дармштадта, або до Копенгага, де хоче перечекати вихор революції, оставляючи Віттому широку повновласть. Дотепер цілу надію покладає правительство в тім, що сподіє ся, що голод приневолить в недовзі страйкуючих підняти назад роботу, та що через се революція притихне. На раді коронній під проводом самого царя ухвалено змобілізувати цілу армію російську.

Москва. Рада міста зібрала ся на засіданні і ухвалила, що оно має бути безперестанне. Над містом завішено воєнний стан.

Київ. На всіх залізничях страйк, всі часописи не виходять і не будуть виходити, аж дістануть свободу преси. Школи і склени позамікані. В місті страшно обурене. Над містом воєнний стан.

Рига. Головні лінії залізничі і телеграфічні перервано.

Полтава. Відбуло ся тут величезне зібрание народу, яке козаки розігнали, убиваючи і ранили багато людей.

Ейдуни. Після насипівших до Ейдуку вістей всі сторонництва політичні в Москві ухвалили порозуміти ся з собою вибрати власне правительство і ділати самостійно.

Іркутск. Забайкальська залізниця також страйкує.

Севастополь. „Evening Standard“ доносить з Севастополя, що там матрози корабля „Катерина II.“ в порозуміню з відділом артилерії урядили бунт, який з великим трудом вдало ся здавити. 400 матрозів арештовано.

З Одесси знов доносять, що там урядили матрози бунт і спалили корабель „Потемкін“. Як доносять з Петербурга 4000 поліційного війська на Уралі збунтувало ся і разом зі страйкуючими рабує склени.

В Петербурзі відбуло ся на університеті знов імпонуюче віче в числі 40.000 осіб. Виголошувано революційні мови, а на кінці відспівано похоронний марш на династію Романових. „Temps“ доносить з Петербурга: „Революція скінчить ся мабуть побідою люду. На посліднім вічу університетским видно було множество міністерських урядників в уніформах, які поступали дуже солідарно зі студентами. Їх приймаю охликами: „Най жие революція, проч з автократією!“ Цар не може полагати на армії; що раз більше воєнків бере участь в революції по стороні народу. Революціоністи роздають між робітників зброю і бомби.“ В послідній хвилі приходять вість: Цар прийняв ліберальну програму Віттого, іменував Віттого президентом кабінету і надав „госуд. думі“ власть законодатну. Всі класи людности суть управлені до виборів до думи. Суди доразні будуть всюду знесені. Відповідний маніфест появить ся ще нині.

В 14. відділі маринарки в Петербурзі вибухли поважні розрухи. У предсідателя адвокатского стоварищеня явило ся 4 офіцери, які его просили о поміч при організованю революції в армії.

Нині насипівші вісти звучать:

Одеса. По улицах збудовано численні барикади з бальвів, трамвайних возів і шильдів, з за яких боронили ся тисячі студентів і робітників. Козаки стріляли до барикад і убили 1 студента, 3 робітників і одну дівчину, а ранили 18 осіб. Губернатор зажадав знов в Петербурзі, оголошеня в Одесі воєнного стану. На відбуваюче ся оводі зібрание робітників і студентів прийшло 2 офіцери і 4 жовнірів і просили, щоб страйкуючі не стріляли на військо, а військо за те не буде стріляти до робітників. І справді військо не стріляло до народа; лише козаки стріляють до страйкуючих. Ціла комунікація міста перервана, почта також не курсує. Ціни средств живности йдуть страшно в гору. Вчєра відбуло ся зібрание робітників в магістраті, в яким взяли участь також члени заряду міста і професори університету. Ухвалено здержати виплату міської субвенції для поліції і зорганізувати сейчас власну міліцію і самооборону горожан. На вічу студентів ухвалено зам-

кнути університет, аж до закінченя політичного страйку і утворити студентську міліцію. Всі днівники страйкують.

Харків. „Times“ доносить з Харкова, що революціоністи увязнили ген. губернатора і мають виконати на ній засуд смерті. Партії революційні потворили в цілм краю революційні трибунали судові, які мають судити видійші особи. Не роблять они з того жадної таємниці і не босяють ся також перед вироками смерті.

Право країв до накладаня оплат на вибори інших країв.

Питане, чи один край може накладати оплати на вибори другого краю, се питане, яке власне підніє буковинський сойм, бажаючи забезпечити — на случай знесеня права пропінацийного на Буковині — промисл горівчаний і броварний перед конкуренцією Галичини. Проте не диво, що польські урядові часописи тим питанем як найскорше заїтересували ся. І так пише „Gazeta Narodowa“ в сій справі от що: „Ріжниця між законом пропінацийним галицким, а буковинським, який хоче вже з днем 1. липня 1906 завести оплати шинкарскі і знести пропінацийний вишник, який в Галичині має існувати до 1910 р. — викликає в кругах пивоварів поважні непокії. Пиво галицке (особливо окоцімске і львівске) є на Буковині дуже розповсюджене і конкурує з буковинським. З хвилею знесеня пропінаций наступить на Буковині вільна конкуренція; для єї урядженя та для охорони буковинських броварів хоче буков. сойм установаити осібну, о 4 кор. вишу оплату на галицке пиво, яке тим самим стратило би можливість конкуренції з менше оподаткованим пивом буковинським. Подібні наміри існують також що до галицких горівок. Сама справа заслугує на поважне обговорене. Без сумніву краї мають право і обовязок боронити промислу краевого. Бровари галицкі могли би жадати — наколиб буков. сойм справді таку оплату на пиво галицке установаити — від галицкого сойму такої самої охорони перед імпортом пива чешского, моравского і долінно-австрійского. Оборона промислу краевого не може уважати ся за крок ворожий зглядом інших коронних країв і розуміє ся само з себе, що если правительство згодить ся на охоронну оплату для Буковини, то в жаден спосіб не може противити ся оплаті охоронній для Галичини. Може заходити тільки сумнів, чи правительство взагалі т. е. засадничо згодить ся на такі охоронні оплати поодиноких країв; пануючий промисл заводу монархії буде однак певно боронити своїх ринків збуту і буде ся тій охороні противити. Проте сойм буковинський в тім случаю порушує під напором своїх броварників великої ваги автономічну справу. Не треба подрібно обяснювати значіння, яке б вийшло для краевого промислу, коли б краї дістали право накладати висші оплати на вибори інших країв коронних“.

Галицкй сойм.

42. сасідане II. сесії VIII. кад. 30. жов. 1905. Засідане те важне особливе задля сего, що на ній переведено дискусію над середними школами в Галичині та над правами, а зглядно безправствами, які зносити мусять Русини в Галичині. В дискусії тій промовляв віцепрезид. ради шкільної краюої др. Платек, називаючи безосновними виводи пос. Олесницького, що був підніс численні заміти і виказав надужитя і кривди, які Русини на поли шкільництва взагалі, а в серед. школах з осібна поносити мусять. Він виказував, що закон з р. 1867. ограничає власть ради шкільної краюої in puncto середних руских шкіл, бо про викладову мову в школі має рішати сойм. Дальше вказує

п. Плажек, що закон з р. 1867 арт. V. буква в) дозволяє вводити виклад в рускій мові але лишю для деяких предметів; тож коли по 25. родичів з Бережан, Дрогобича і Стрия жадали для своїх дітей осібних клас з руским язиком викладовим, а рада шкільна того їх жадаючи не вволила, то не зробила сего задля переслідування Русинів, але лише держала ся букви закону. Зрештою імена петентів зі згаданих 3 міст не були стверджені, а подання їх не були з'опініювані політичною власттю. (!?) Що до закидів пос. Олесницького, що при вступних іспитах в польських гімназіях палить страшно багато руских учеників, то ту не можна говорити про несправедливість зі сторони іспитових комісій, бо вони присягають на совісне оцінюванне іспитованих. Другий промовляв гр. Л. Пінінський, який говорив, що великий вплив учеників до середніх шкіл в нездоровим об'явом, (!?) бо ті люди не будуть мати відтак що робити, підчас коли в промислі бракує людей, (бо нема промислу. — *Ред.*) Відтак говорив ще гр. Дідушицький, нарікаючи на театри, та Стапінський, який домагав ся знесення мундурів. Вкінці поставив пос. Сколишевський внесення на замкнене засідання, що і ухвалено, відкладаючи дальшу дискусію до слідуячого засідання.

НОВИНКИ.

Чернівці, 30. жовтня 1905.

З кругів середньої школи. Учителі-Русини середніх шкіл так в Чернівцях як і на провінції порішили відбувати товариські сходини в першу суботу по 1-ім кожного місяця. Найпершою метою сих сходин буде згуртуватись всім учителям-Русинам середніх шкіл усеї буковинської Руси в одну єдину громаду во імя давнього, а все нового кляча: „В єдності гаразд!“ Перші такі дружні сходини відбудуть ся вже 4. листопада с. р. (в суботу) в локалі центрального готеля год. 8. вечером. Без сумніву завитають всі, у кого руске серце! (Окремих запросин не вислався).

Почтові неприємності в Стебниках. Від серпня сего року держить в своїх руках поштову складницю Мануїл Зінгер, яку передано ему по відході учителя п. Юрія Майковського, бувшого тутешнього управителя школи. В сей спосіб став наш „почмайстер“ визискувачем темних, неписемних Гуцулів, забираючи від них за реценсії та перекази по 20 сот. за підписане. А треба знати, що в Стебниках грошевий рух дуже великий, бо там мешкають робітники що мають часто до діла з касами хорих, баянками і т. д. Ось докази як п. „почмайстер“ натирає людей: 1. Від Катерини Ісаак зажадав 20 сот. за підписане реценсії на реком. лист від сина і уюминав ся у неї кілька разів, хотів ся бідна до тепер ему ще не віддала. 2. Від Кочергана Василя за відслуху грошей до банку жадав в присутності місцевого даскала п. Ткачука 20 сот. Сей випрошував ся, що ще не має, а тоді „почмайстер“: „пам'ятай абсентмені приніс, бо мені належить ся і т. п.“ За тих 20 сот. переказував, доповідаючи через Василевого хлопця, ученика. 3. Від Сави Кочергана взяв 20 сот. за підписане переказу і вручив ему 30 кор., які прийшли до него із каси хорих з Косова, ба, але не доручив ему відтинка. А що Сава мав дістати 32 кор. 90 сот., по які писав до каси тамашний учитель п. Роговський, то той учитель вислав мужика по відтинок від тих грошей. „Почмайстер“ на то: „А тобі того на що, я тобі гроші віддав, то дежь затратилось, професорови того до чого, то тобі гроші, то твої, він ніби тут щось розуміє...“ і т. п. На нещасте був тоді присутний п. Ткачук і чув за якісь 2 кор.,

ш уживови обтягнено, як якийсь неясно о — дував п. „почмайстер“. Коби то ц Дирекція почт в Чернівцях схотіла з... вти саїдство в сій справі, бо може справді неписемний мужик не дістав тільки, кільки прийшло... П. „почмайстер“ хвалить ся в додатку, що ніби-то ему справдішній пан почмайстер з Довгополя казав, що за підпис може брати, кільки хоче і бризнув тим в очі п. Ткачукови ще й офукнув ся: „що мені зробите, я вас заскажу до суду“. Сему не конець, бо всі урядові писма читає ся і розшичатовує ся тут в присутності і на припорученне „патрольщика“ (так звуть поліцаї), ба, але часом також і в его неприємності і без его дозволу. Вже два рази переконав ся о тім п. Ткачук, (ему приходить ся зовсім легко, бо мешкає в громадській канцелярії). Не знати чи буде вдоволено п. к. староство в Вишніви з такого громадського урядованія і з п. двірника, що дозволяє, аби без его присутності читало ся всі урядові писма. Корчма у нас отворена все, а гості її почують і дують при чарі. Ніхто не скаже годі. По 9-ій годині вільно сидіти і пити, кільки приймає. Честні господарі страшно озлоблюють ся на таку громадську господарку, але ні помічати ні ради на се не знають, бо ті, що компетентні заборонити, сами собі на се дозволяють. П. к. староство, повідомлене отсею дорогою о тутешніх порядках, зволить даскаво зарядити, що в тій і тамтій справі. — *Р. Т.*

Неовправний лихвар. Перед судом присяжних в Тернополі, відбувала ся сими днями розправа против Лейзора Шіфмана з Борщова, обжалованого за цілий ряд обманливих і лихварських штук. Ще в р. 1883 було заряджене слідство против вітла обжалованого, однак той умер ще перед розправою. Разом з вітцем були обжаловані в 1883 р. два его сини Лейзор і Берко і суд засудив обох на 9 місяців тяжкої в'язниці. Однак та кара не викликала у Лейзора Шіфмана поправи, бо він почав з більшою ще хитростію вести свої обманства, за котрі в р. 1888 дістав 8 місяців тяжкої в'язниці, а в р. 1895 навіть 6 літ. Брат его Берко умер, а Лейзор, виїхавши з в'язниці, вів далі своє мерзке ремесло, за котра був багато разів караний по повітових судах. Числа сучасні, в котрих заряджені саїдства були застановлені, не можна навіть подати, бо переведене доказів було дуже тяжке, особливо коли взяти на увагу, що яко пошкодовані виступали пайчаєтійше наслідники первісного довжника, а з другої сторони хитрий обманець мав з гори уложений план діяльності і оборони. При кінці жовтня 1904 року прихвилено его на обманстві, якого допустив ся при нагоді позички, уділеної селянці Аній Поворозини, в висоті 100 корон, котру то суму вписав Лейзор Шіфман на вексли яко 200 корон. З тої причини потягнув его суд в Тернополі знов до одвічальності. В часі розправи було доведено, що той лихвар займав ся заведно лихвою, при чім обманства всякого рода були на днешнім порядку. Побірає суму в подвійній висоті уділеної позички і 48 проц. від ста були у него звичайні. Суд по переведеній розправі з огляду на неоправність лихвара засудив его на 5 літ тяжкої в'язниці.

З Полтавщини. Уїздний з'їзд земський в Кобеляках — як пише „Правительственный Вѣстник“ — узнавши коренну потребу корінної реформи нинішньої народної школи, ухвалив звернутись до правительства з домаганням, щоб оно завело в народних школах виклад в українській мові, даліше — щоб розширило компетенцію шкільних рад („училищных совѣтов“), передавши земству рішанне про напрям шкільництва з правом для земських кураторів шкіл брати участь в шкільних радах з голосом рішальним.

Вісті з Києва. Київські дневники оголосили з університету таку оновістку (українською мовою і кулішівкою): „Організаційний комітет для урядження загальних зборів студентів Українців подає до відомости, що віче це призначено на четвер, 13. ст. ст. октябра, в XIV. авд. (університет) о 4-ій годині“.

Віче студентів Українців Московського університету. Московський дневник „Русскія Вѣдомості“ (ч. 264 з 9 ст. ст. жовтня) доносить: „Невдовзі відбуде ся в університеті віче студентів-Українців, на котрім мають виголо-

ситись реферати: 1) Генеза руху за автономію права України. 2) Російська суспільність, а боротьба за автономію України. 3) Національний і цензурний угніт на Україні. 4) Мартирологія борців за автономію України. 5) Сучасні стороништва на Україні“. — Се вже пятий університет в Росії, де (при участі також не-студентів) видвигає ся справа українська і ухвалює ся резолюції. Як відомо, перше таке віче було в Петербурзі, друге в Одесі, третє в Харкові, четверте в Києві, (в четвер минулого тижня). О київській вічу не маємо досі вісті з причини желізного і газетного страйку.

Робітничі збори відбули ся в неділю в сали магістрату, на яких п. Ульріх реферував про загальне право голосованя до буков. союму. В своїй довшій промові виступив п. Ульріх остро против тих посів, які голосували проти внесення пос. Н. Василька і Штраухера в соїмі. Председатель зборів п. Фогель вказав на факт, що той самий А. Ончул, який перед роком говорив, що з червоним гвоздиком при близькій поведі робітничу демонстрацію за загальним виборчим правом, тепер в соїмі голосував проти внесення за заведенням загального голосованя. Відтак збори вибрали депутацію, яка піде до през. краю, щоб представити ему жадаючи робітників в справі загального голосованя.

Справді американське оголошене. Одно філантропійне товариство в Філадельфії оголосило в однім письмі слідуячий поклик: „Коли наші домашні звірять суть хорі і ми переконаємо ся, що їм не потрафимо вже нічо помічати, то убиваємо їх, щоб они довше не мучились. Для того ми пропонуємо також так само і з людьми поступати. Для чого дозволяємо ми бідним нашим ближнім, які є невилічними і ходять не раз з страшними ранами, даліше жити? Для чого дозволяємо, щоб они даліше мучили ся і в страшних болях дожидали, аж вкінці змилосердять ся над ними повільно надходяча смерть? Чи справедливість і людяність не наказує ті бідні жертви зараз убити? Позаяк сей поклик вийшов від філантропійного товариства, то згадана часопись зарядила в Філадельфії голосованне в сій справі. Отож за проектом убивання невилічних калік зайвело ся в цілій Філадельфії 10 осіб, а проти 800.000 осіб.“

Мініатурні малюнки. Недавно викінчив маляр Ван Дрістен образ, на яким представляє битву під Ватерло. Цілий образ містить ся на полотні величини одного квадратного метра. На такій малій просторі містять ся 250.000 осіб. Кожда з них, не більша від муравля, є дуже виразна, а передовсім фігура Наполеона, окруженого генеральним штабом, помітна є знаменитим викінченням. Армія, боєві лінії, атак кавалерії є повні життя і руху. Париска критика зачислава той твір до архитворів світа в області маларства.

Справа маршалка Ояма. В деяких російських часописах появилася чутка, що головний командант японської армії, маршалок Ояма зовсім не Японець, а якийсь каторжник Фінець, що утік із Сахаліна і прийнявши японське підданство, всів добути ся високого становища в японській військовій світі. В замітках, які появили ся з тої нагоди в часописах, вказувано, що генерал Коротков знає особисто Ояму з часів его перебування в каторзі. Слухи ті дістали ся до самого Ояма. Очевидно Ояма обурив ся тим і постановив потягнути до одвічальності всі ті газети, що пустили в світ ту сплетню, а передовсім ген. Короткова, на котрого покликують ся ті газети. Ояма покликують на японські закони о пресі, котрі хоронять всякого „від клеветних чуток, що кидать тін на добру славу“ і надіє ся, що російські пресові закони так само оборонять его від слухів, пушених в цілі дискредитованія імені японського воєнного діяча. Бажаючі передовсім дістати ся до жерела клеветної чуток, маршалок Ояма звернувся через американське посольство в Петербурзі до російського міністерства війни з просябою розвідати місце перебування генерала Короткова, з котрого іменем звязані замітки про мине фінське походження Ояма.

Оновістки, іменованія і т. п. До всіх кас. Подаємо до відомости всім нашим членам, що „Селянська

Каса“ в Чернівцях підвищила стопу процентову від вкладок щадничих на 5%, а від позичок на 6% а то тому, бо всі великі банки і також краєвий банк підвищили процентову стопу. Райфайзенки ваші най покликують загальні збори, котрі мали би ухвалити стопу процентову від вкладок щадничих на 6% а від позичок на 7½%. — „Селянська Каса“.

Оновіщення. Кваліфікаційний іспит учителів народних і міських шкіл в осіннім терміні відбуде ся дня 9. падолиста 1905 р. перед п. к. іспитовою комісією в Чернівцях о годині 8. рано.

Проби „Бояна“ відбувають ся що поведілка і п'ятниці від 7-ої до 8-ої год. вечером.

Митрополит др. Репта вернув передвчера з Відня до Чернівців.

Краєвий інспектор др. Тумлірж відїхав передвчера з родинною до Грацу.

Радник суду краєвого Емільян Оробко зїзав перенесений на власну просябу на пенсію з признанем заслуг за час урядованя.

Романа Цегельського, супланта гімназ. в Тернополі іменовано провізоричним професором при учит. семінарі в Чернівцях.

Із Сторожинця. Всіх ви. членів „Рускої Бесіди“ і тов. „Рускої школи“ в Сторожинці запрошує ся сям на сходини, котрі відбудуть ся в суботу 4. листопада н. с. о годині 5. вечером. Із згляду на мале число членів місцевих просить ся прибути всіх членів без виїмки. Гості пожадані. Місце збору готель „Буковина“. — За виді обох товариств. *Т. Іваніцький.*

Оновістка. Дня 5. падолиста 1905. відбудуть ся звичайні загальні збори тов. „Каса щаднича і позичкова“ в Бергометі н. С. З слідуячим порядком днешнім: 1. звіт касовий, 2. вибір старшини, 3. вільні внесення. — *Яків Бузгор,* голова каси.

На „Народний Дім“ зволить даліше жертвувати Ви. Пани, а то на бурсу: Ви. Волод. Михальський 8 кор., Волод. Ясеницький, др. Смал-Стоцький, Ер. Пігуляк, др. Клим, Вол. Кмицикевич, Ом. Попович по 2 кор., др. Гордінський 3 кор., о. Семака 1 кор., др. Вол. Кобилянський 2 кор., Гедимін Лисинецький 4 кор., а на членські вкладки вложили: Ви. Николай Ісупенко, Осип Веренка, Волод. Кмицикевич, Модест Левицький, Волод. Кукелка і Іван Савіцький по 5 кор., др. Михайло Литвинюк і Осип Проскурницький по 2 кор., Юліян Цурковський 6 кор., Іван Шадковський 8 кор. і Евгений Мінтич 4 кор. — За виді „Народного Дому“: *Михайло Івашко,* касир.

Телеграми „Буковини“

із дня 31. жовтня 1905.

Петербург. Вчора появил ся царський маніфест, який припоручає правительству Вітгого прийняти средства, які успокоїли би горожан. Ті средства мають бути основані на нетикальності особи, свободі віри, слова, зборів і коаліції. Даліше застерігає указ для нової думи надане загального права голосованя. Без згоди думи не може повстати жаден закон. Заступники народа мають також доглядати виконуваня прав і поступків урядників. Маніфест прийнято в Петербурзі і Варшаві прихильно.

Відень. Президент міністрів бар. Гавч по укінченю дічення в Карлсбаді вернув вчора до Відня.

Москва. Настрій дуже піднесений. Робітники торговельні довели до замкненя всіх склепів. В борбі з поліцією багато ранених. Університет забарикадовано; з за барикад стріляють студенти і робітники до війська. Страйкують всі галузи робітників і урядників.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Поручає на зиму футряні товари найліпшої якості.

Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик Генрика Іти, у Відні, Йосифа Піхлера і Синів у Грацу, дімі, склад американських черевиків

з ц. к. надвірних фабрик Генрика Іти, у Відні, Йосифа Піхлера і Синів у Грацу, дімі, склад американських черевиків

Товари футряні для панів і дівчат, ковбери і зарукавки, перекі, з куни, шкотеки вовняні і різні наймоднішої сорти.

Шапки для панів і хлопців правдиві перекі, баранкові, кучми, шапки до ховзанки, суконні і з льоду як також наймоднішої різні барети для панночок.

Товари обувні на зиму з Chevreaux футровані плішом, Bokseal, з гемзи, з сатиновою телячою шкірою, футровані фланелею або полотном, черевиків суконні, лакедан, і т. п. для панів і хлопців. Чоботи фільцові і з льоду для панів і хлопців і зимові домові черевиків у найбільшій виборі.

Кальози і черевиків до снігу правдиві петербурскі найліпші фабрики. Величезний вибір.

Необхідні товари правдиве біле сґера і Д-ра Ламана. Паньохі для панів дівчат, каттаніки вовняні, черепахи на тіло, огрівачі колін, чепці, охоронячі ух і т. п.

Рукавички вовняні, фільцові, волочкові, Glasе, для ц. к. армії, найліпші триєстенські вироби.

Хустки і шалі з Chemili-Y, шовку, плішу, вовни, шалики до театру, чепці, все новомодне

Капелюхи плішові, з льоду, фільцу, різної краски і фасону для панів і хлопців.

Артикули до подорожи найбільший вибір ремінців, валіз, кошів, пледів, нечесарки, парасолі, куфрі, етуї, кози з вовни і вербаюдовою шкірою ручні торбники і т. п.

Артикули до польованя як револьвери, стрільби найліпшої сорти як також продаж всякої амуниць.

Льорнети парискі, далековиди, в оправі мосьжній, ніклевій і нійшій, з шкіряними футралами.

25.000 Корон

виплатить фірма Georg Schicht, Aussig кожному, хто докаже що єї мило „Шіхт“ складає ся із шкідливих частий.

МИЛО ШІХТА

(мило з оленем або ключем) є найліпше, найвидатніше як також і найдешевше.

Вільне від всяких шкідливих складових частий.

При закупці прошу уважат, аби кожний кавалок мила був заосмотренний в напис „ШІХТ“ і в оден із знаків охоронних „ОЛЕНЬ“ або „КЛЮЧ“.

68 (13—26)

Словістка.

НОВІСТЬ!

Маю честь повідомити Високоповажану П. Т. Публику, що з нинішнім днем, отворив я в Чернівцях

при ул. Памати краєвої в домі п. Шніржа модний sklep з ґалантерією і забавками під фірмою

„Riesen Bebe“

Повідомляю рівнож що продаю всі товари о 25% дешевше бо маю менші видатки як інші фірми і вдоволяю ся меншим виском. — Замовлення з провінції висилаю сейчас, а хто купить у мене товару на 10 К. висилаю вже пакет оплатно. Як кому товар не подобає ся, приймаю его назад. — Поручаючи ся засканим оглядам остаюсь з поважанем

ЯКІВ АКС.

НОВІСТЬ!

83 (5—10) н.

Друкарня „Рускої Ради“

має на складі

КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦІЙНИХ ТОВАРИСТВ

(„Взаїмна Вигода“)

Всі книги до веденя товариства, коштують враз з стемплями 50 кор. з пересилкою 51 кор.

Hamburg—Amerika Linie

Проста переправа без пересідання.

Знанням із своєї скорости почтовим і поштовим крабле зв.м т. Dorelschneider Schnelldampf.

З Гамбурґу до Нью-Йорку, Канади, Бразилії, країв Ля-Плята, Полудневої Африки і Східної Азії.

Парівці „Гамбург—Америка“ лінії відзначають ся тим, що суть заосмотрені в знаменитий харч, чисті каюти, і пасажери їдуть ними скоро і безпечно.

Пасажирам ізраїльського віроісповідання їдучи по всіх наших кораблях межи покладом подасть ся рительні страви.

Видача карт до всіх стаций Сполучених держав і до Канади

Близинні услівя уділяє охотно

ГЕНЕРАЛЬНА АГЕНЦІЯ ДЛЯ БУКОВИНИ.

7 6 (6—6)

Чернівці, ул. Паньска 16.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друки для Кас райфайзенських.

Ц. к. Високим правительством концесіоноване

Міжнародне бюро для подорожи

„Globus“

в Чернівцях (Буковина)

ул. Ратушева ч. 14. (Matildenhof)

продає желізничні і корабельні карти їзди до всіх місцевостей в Европі, Азії, Америці, Канаді, Африці, Австралії і пр. і пр.

Всяких вияснень в справі їзди де-не-будь уділяє ся даром.

70 (13—15) н.

Вдає товариство „Русна Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

Ученик V. кл. гімн.

ґлядає у пп. ц. к. лісених місця де міг би відбуту практику лісову для лісової школи. Мігби уділяти також лекції. — М. Каній уч. V. класи в Тернополи, рус. гімн.

КАНЦЕЛЯРИЯ

друкарні товариства „Рускої Ради“ отворена

в неділю і свята від 1/2 11 до 1/2 1 год. попол.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що ссреди, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застереження. — Рекламіці пона-
чатим віллі від ондати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерації
платні в Чернівцях.

КОНСТИТУЦІЙНИЙ МАНІФЕСТ

після „Петерб. аг. телеграфічної“
звучить ось так:

„Ми Микола II. з Божою ласки
цар, пан російський, самодержець
і т. д. оголошуємо всім нашим під-
данам, що слідує: Непокор і роз-
рухи в наших столицях і багато-
численних місцевостях нашої держави
наповняє наше серце великим і
тяжким болем.

Щастє російського володаря є
перозаучно получене зі щастєм лю-
ду, а терпінє люду є терпінєм во-
лодаря. З теперішних рухів може
вийти національний розстрій, небез-
печенство для ненарушимости і су-
цільности нашої держави. Тяжачий
на нашім монархіім післанництві
важкий обовязок склонює нас ужи-
ти всіх сил і власти вцілі при-
спішєня закінчення тих так небез-
печних для держави непокоїв.

Приказуєм властивим властям
поробити кроки до усунєня безпо-
середних обаяів неспокоїв і розру-
хів і до хоронєня спокійної людно-
сти, дбаючи о сповнюванє в мирі
своїх обовязків. Щоби здійснити
середства, які ведуть до успокоєня
публичного житя, узналисьмо за
конечне надати діяльности найви-
сших правительственных властей су-
цільний напрям.

Про те накладаємо на наше
правительство обовязок слідуєчої,
незмінної нашої волі.

1. Належить дати людности під-
стави горожанських прав, які бу-
дуть оперті на справдішній
недоторканости особи,
свободі віроісповідань і

свободі слова, свободі
коаліції і зборів.

2. Належить попередно вже за-
ряджені вибори до госуд. думи, о
скільки короткість часу до скли-
каня думи позволяє, розшири-
ти також і на ті класи
людности, які тепер є ціл-
ком від виборчого права
виключені і покликати ті класи
до участі в думі, причім роз-
винєне засади загального права го-
лосованя полишає ся новому за-
конодатному тілови до урегулюваня.

3. Належить поставити безу-
словну засаду, що без дозво-
лу государственної думи
жаден закон не може одер-
жати обовязкової сили,
та що вибраним народа має бути
загварантована справдіш-
на участь в контролі ле-
гальности діланя наших
властей.

Звертаємо ся до всіх вірних
синов Росії, щоби они, памятаючи
на свої обовязки зглядом вітчизни,
причинили ся до успокоєня нечу-
ваних теперішних розрухів і спільно
з нами ужили всіх своїх сил до
привєрення вітчизні мира і ладу.

Дано в Петербурзі 17. (30.)
жовтня 1905 в нашого правліня
11. годі.“

Микола.

Так отже без згляду на се, який
буде дальший перебіг подій в Ро-
сії, нині вже можемо сконстату-
вати, що „жандарма Європи“ не
стало, не стало нагая, який мов тем-
на змора висів над цілою Євро-
пою, як союзник всіх реакційних
сил, як ворог волі і свободи. Обле-
тїли кайдани, що визали сотку ро-

сійських народів, розбила ся „тюрма
народів“, а з тим розбитєм відіт-
хнуть лекше всі свободолюбні зма-
ганя Європи, над якими доси мов
чорна сила, мов темний демон ви-
сїла лаба північного деспота — „бі-
лого царя“.

Із хвилею, коли свободнійше ві-
дїтхне ціла Європа, цілий вольний
і мілнотдумий сьвіт — з тою хви-
лею відїтхне лекше і 30 міліонів
наших братів на Україні, відїтхнемо
і ми в Галичині і Буковині. Сво-
біднійший стане кордон, сильнійше
затягне ся узол єдности і єильно-
сти між розчленованими братами,
опадуть кайдани слова з 30 міліо-
нів уст нашого народа, розвинє ся
свобідно єго духове і фізичне жите
— одним словом усьміхне ся нам
красна будучність. Але ся бу-
дучність від тебе зале-
жить український народе
— тож не лїнує ся сяг-
нути по ню, тож бережи,
щоб тобі єї не украли
другі, як се діялось з то-
бою доси!

Політичний перегляд.

Угорщина. 30. с. м. відбула
ся конференція сторонництва лібе-
рального, яка нараджувала ся в
справі становища партії ліберальної
до програми правительства Феєр-
варого. — Конференція ухвалила
слідуєчу резолюцію:

„Партія ліберальна видить в
численних точках правительственной
програми репродукцію своїх влас-
них засад. Однак в економічній і

суспільно політичній часті програми
партія не може добачити мысли,
якаб могла запевнити мирний пере-
біг парламентарного житя, бо про-
грама заключає цілі давно вже
приняті всіми сторонництвами до
своїх програм, а затомість не за-
ключає основних підстав, на яких
ті цілі мали би здійснити ся.

Крім того сповненє тих задач
вимагає величезних матеріяльних
жертв, через що перша конечна
условина кожної правительственной
програми, то є практичне здійсненє,
є закиєстийонованє. Як найважній-
ша точка програми виступає за-
гальне, тайне, безпосередне право
голосованя. Партія ліберальна ба-
жає рівнож реформи перестарілих
під деякими зглядами виборчих
прав і є прихильницею демократич-
ного поступу, однак она заявляє
ся тільки за поступенним розшире-
нем виборчих прав відповідно до
фактичних відносин і народного ін-
тересу. Сторонництво уважає заве-
денє загального голосованя за піз-
нійшу ціль; на разі заведе-
нє загального голосова-
ня противило би ся най-
святїйшим народним ін-
тересам і унеможливило
би політику на основі за-
сад з р. 1867. З тої причини лі-
беральне сторонництво відкидає
правительственную про-
граму і не буде єї попи-
рати“.

Франція. 30. с. м. зібрав ся
французський парламент. Ухвалено
приступити до бюджетової диску-
сії. Інтерпеляції в справі загра-
ничної політики відложено аж до
хвилі нарад над бюджетом міністер-

3) Теофіл Бриндзан.

ПРО СЬВЯТУ ГОРУ АТОС.

(Дальше).

За цілий час турецького панованя,
задержала та мала чернеча держава свою
автономію. Турки обходили ся з мона-
хами атоньскими вельми ліберально; на-
ложили хіба на них десятину і подушине
та забрали їм доходи з дібр македонь-
ских і з островів, які византийські цїсарі
були пазначили на потребе церковні,
особливож на украшуванє церков і мо-
настирів і на закупно дороговісних різ
церковних.

Липень два рази вибух конфлікт
межи турецьким правительством, а Сьвя-
тогорцями. Стало ся се раз за султана
Солїмана, котрий в своїм фанатизмі хо-
тів огнем і мечем привєрнути всіх єму
підчинених Християн до віри Магомета.
Він вислав дині орди турецькі на Атоє,
котрі зруйнували кілька монастирів і уби-
ли багатого монаха. Та єго наслідники
скоро старали ся направили лихо, запо-
дїяє Атоцям. Друге непорозуміє вини-
кло підчас повстаня грецького 1821 р.
Тоді то монахи атоньскі в своїй пероз-
вазі підняли зброю проти султана. Ро-
зуміє ся, що черцям, привязаним лише
до молитви і церковної єлужби, така
акція не вдала ся. Атоє заняли турецькі
полки, а султан обурений полишив їм
виравді автономію, та наложив на них
волю данину. Ся данина іменю їй ста-
новить ще й до тепер одинокий клопіт

монахів атоньских. Що року відбувають
ся на зборах всіх заступників монастир-
ских дебати, як добути ту велику суму.
Та протекторат єв. Гори перейшов від
часу упадку Константинополя на право-
славні держави східної Європи, себто на
Росію, Румунію, Сербію і Болгарію.
Атоє має в сих краях великі маєтности,
особливож в Румунії. Треба на сїм міс-
ци згадати, що румунські господарі за-
нимають вже в XV., XVI., XVII. віці між
протекторами Атоєа побіч царів москов-
ских і сербских, найвизначнійше місце.
Нераз удавали ся до них монахи єв.
Гори з просьбою, щоб они заплалили за
них данину Туркам, на яку вони часто
не спроможали ся. Бувало деколи й так,
що Сьвятогорці мусїли заставляти гарні
виноградники, а нераз і худобу церков-
ну, щоби добути суму, яку треба було
заплатити Туркам.

Вже передом було сказано, що від
X-го віку зачавши, на чолі Атоньської
чернечої громади стояв Прот. Загальні
справи адміністрації, особливож справи
фінансові належали до зборів ігуменів
всіх монастирів. До сїєї корпорації на-
лежали також справи, так сказати-б, за-
гравичні, де ходило о відносини єв.
Гори до иньших держав.

Маєтки, даровані черцям їх протек-
торами, мали свої адміністраторів-мо-
нахів, що звались „практикої“. Часто роз-
силано також монахів єв. атоньских по
православних державах, щоби збирати
милостиню, котрі нераз більшу часть
зібраних грошей видавали на свої влас-
ні потреби.

Така організація зі зборами ігуме-
нів на чолі тревала до початку XVI-го
віку. Новий лад настав, як каже Мілер,
1683 р. Успенський же гадає, що він
має свій початок багатє скорше, а імен-
но вже 1626 р. Яка була причина того
перевороту, певно не можна сказати.

Мілер приписує переворот в устрою
чернечої держави ось якїй обставині:

Великі монастирі іменю позичили
на келї „Прота“ багатє грошей. Колиж
протат не був в стані їх сплатити, то
вони забрали келї і таким способом чин
прота упав. Після уставу Гавриїла з
1683 р. до громади атоньської належать
20 монастирів, а іменю: 1. Лавра, 2.
Ватопедін, 3. Івірон, 4. Хиландарі, 5.
Дионізія, 6. Кутлумусі, 7. Пантократо-
рос, 8. Ксиропотам, 9. Зограф, 10. До-
хїярія, 11. Каракалли, 12. Філотей, 13.
Симонесра, 14. єв. Павла, 15. Старони-
кита, 16. Ксенофона, 17. Григорія, 18.
Єсфімєну, 19. Руссікон, 20. Кастамо-
нїту.

Сї двайцять монастирів становлять
так звану *κοινότης* тоб *αίολος* бачить
рєпубліку єв. Гори. Кожний монастир
вибирає посла званого *δύκ πρόεδρος*, ко-
трі разом становлять раду, що відбуває
свої засіданя в Карей і носить назву
„Сильна рада єв. Гори“. В руках сїєї
ради єпочиває найвища власть адміні-
стративна і судейска. Від неї виходять
розпорядженя що-до податків, що-до ці-
ни торговельної, вона висилає монахів
на заграничну єлужбу, коли того потре-
ба. Вона-ж і організувала повстанє з
1821 р. Вона карає за більшє провини

монахів, або наганами, які відчитують ся
привільно в протатській церкві, або ви-
ключенєм з чину монашого і вигнанєм
з єв. Гори. Така кара постигла перед
кількома роками одного російського нігі-
ліста, що вкрав ся був в єю чернечу
громаду. Попри велику раду, яка складала
ся з 20 членів, істнує ще й виділ, зло-
жений з пяти членів. Він вибирає все
з 5 монастирів і то лиш на рік, а на
слідуєчий рік приходить черга на дру-
гих 5 і т. д.

Засіданям сєго виділу проводить
протоєпістат, а члени виділу називають
ся єпістатами. Єго вибирає звичайно один
з великих монастирів, іменю: Лавра,
Ватопеді, Івірон, Хиландарі і Дионізія.
Агенди сєго виділу ось які: він прова-
дить книги доходів і розходів великої
ради, каже собі здавати справу з ра-
хунків рєшти 15 монастирів. Без єго
позволу жаден Атонець не сьміє опустити
єв. Гори. Він рішає в першій ін-
станції в спорах межи монахами. Про-
тоєпістат проводить також і засіданям
великої ради. Він має в знак свого чину
патерицю (пальцю) з срібним гүзиком.
Всі послы і єпістата, звачить члени ви-
ділу мешкають в Карей, винявши посла
вибраного з монастира Кутлумусі, що
лежить зараз таки за містом Карєа.

Поодинокі монастирі не мають того
самого устрою. Вони можуть бути або
ιδιόριχ, або *κοινόριχ*. Сєй поділ осно-
вує ся на приватнім маєтку монахів,
який заборонений черцям з монастирів
єновійских себто таких, де маєток мо-
настирський євм спільний. Розуміє ся,

ства заграничних справ. Відтак ухвалено пропозицію о амнії 541 голосами проти 5. Амністія та обнімає всіх засуджених адміністративним трибуналом і за доноси. В сенаті пропонує сенатор Леконт справоздане о законі в справі розділу церкви від держави.

Німеччина. Німецький парламент скликано на 28. листопада с. р.

Революція в Росії.

„Мінімум — то конституція, максимум — то абдикування династії“ — ото слова, якими сам небіжчик генерал Трепов ще передвчєра схарактеризував розміри і силу революції. Не диво проте, що в кінці цар уступив в своїм завзятю — а побідив Вітте, якого й є заслугою, що цар видав конституційний маніфест. Та сїя побіда Віттего в оточенню царських до радників не була легка і доперва, коли страйк обхопив цілу Росію, коли 7 мільйонів населення стануло до борби проти царського правління, коли дійшли вісті, що до революції прилучають ся урядники, та що в самім корпусі офіцерів кипить невдоволенє, коли вже сам Трепов дораджував уступства, доперва тоді „заболіло серце царя болем свого люду“ — і цар оголосив паматний маніфест з 30. X. 1905. На просьбу царя предложив Вітте цареві сїдуючу „директиву“ для правительства: „1. Щирість і чесність в переведенню основних горожанської свободи і в установі заборона тої свободи; 2. примованє до знесення виняткових законів; 3. згідність діланя всіх правительственных органів; 4. знесенє репресалій, звернених проти дійств, які не грозять безпеченству держави і суспільства; 5. опозиція проти всякої діяльності, що загрожє державі і суспільству, а іменно на основі законів і моральної згоди з розумом і більшістю суспільства. Треба мати довіре до політичного такту російського суспільства, бо є виключеною річю, щобі оно бажало собі анархії, яка, не говорячи вже про всі нещастя боротьби, принесла би з собою упадок держави“.

А тепер перейдім до того, що робить друга сила Росії, сїй нинішня друга власть — революція. Передовсім мусимо зазначити, що доси маємо дуже мало вістей, які б доносили про втихомирюване ся революції, противно доходять що-раз нові вісті про се, що страйк за-

що ігумен свх послідних монастирів розпоряджає більшою властю як урядники адміністративні монастирів, де приватний маєток дозволено. Він може покарати монаха тим, що не дасть йому їсти, не дозволить єму опустити монастиря і т. д., а чернець ідіорідійський може дістати відпустку, коли управа єго маєтку того вимагає. Тому то вже в XV. в. в таких монастирях стоїть на чолі адміністративній побіч ігумена рада вибрана відними голосами монахів.

То-ж в одних монастирях панує принцип монархічний, в других демократичний.

Що така система, де кождий член монастиря може мати свій власний маєток, погубна, розуміє ся само собою. Таким способом викрадав ся часто люкеус і приволав монастирі до упадку. Та не раз управа Атоса мусіла сама дозволити на заснованє ідіорідійського монастиря особливо тому, що деякі монастирі піднімались з руїни лишень завдяки монахам заможним, що до них завдавали. Та вже в XV. віку почала ся борба о те, щобі всі ідіорідійські монастирі замінити в кінівійські. Ватопеді ставось 1557 р. *Котлов.* 1574 Лавра, в XVІІ. в. Ксенофонта, 1805 Есеїмену, 1801 Сімопетра, 1803 Руссікон, межі 1807, 1809 Діонізія і Кастамоніту, 1839 св. Павла, по 1841 р. Григорія, Зографа і Кутлумусі. Тепер же монастирими кінівійськими суть: Діонізія, Кутлумусі, Зографа, Каракалли, Сімопетра, св. Павла, Свїтмену, Ксенофонтос, Григорія, Руссікон, Кастамоніту.

(Конець буде).

хоплює що раз то нові місцевости провінцій Росії. І так доносять з Петербурга, що туди доходять що раз нові вісті про ширєне ся страйків і розрухів. В кількох місцях прийшло до кровавої борби між страйкуючими, а козаками та військом. Особливо кроваві сцени відгравали ся в Ризі і Ревлю. Та кож в Одесі прийшло до великої борби з козаками, які добували барикади, з за яких боронили ся озброєні студенти і робітники. 200 людей убитих, а множество ранених. Після обчислення в прибиженню страйкує нині в Росії 7 мільйонів людей. Рада міста Петербурга ухвалила по прочитанню маніфесту таку телеграму до царя: „Рада міста Петербурга витає з радістю запобіг бажаної свободи, вірючи сильно в ясну будучність нашої дорогої вітчизни. Гурра — цар вільного народу!“ З Петербурга доносять, що на „Потемкін“, який висаджено в воздух, згинув також мін. маринарки Біріаєв.

„Petit Journal“ доносить з Петербурга: Революційний комітет має намір проголосити себе провізоричним правительством в Петербурзі. Він відбуває свої наради в перманентній будинку технічного музею. Розділено плакати, які повідомляють, що теперішнє правительство буде усунєне. Завтра має ся відбутися в Росії маніфестація за заведенєм республіки в Росії. Дальше доносить та сама часопись, що части горожан мала оголосити знесенє теперішнього правительства, та що части війська получила ся з революційним людом. В Гельсінгфорзі ухвалили робітники генеральний страйк. Страйкують також студенти. Склени позамікані. В Москві збурено дїм ген. губернатора. В Одесі допускає ся поліція страшних звїрств, особливо на студентах і студентках. Революційні комітети нараджають ся над положєнем. В багатьох місцях розвішено пущки з написами: „На погубель самодержавію!“ Складає кидають всі; жінки здоймають дорожничности і кидають до пущок. Урядники маїстрату і банкіри погубили ся зі страйкуючими. В багатьох місцях розвішено плакати: „Позаяк не вільно писати правди, то дїєвники перестають виходити“. В Київі бунт у війську.

Телеграми „Буковини“

із дня 2. листопада 1905.

Петербург. Крім телеграмів, які оповіщають про кривєне вражєне царського маніфесту на провінції, приходять численні вісті про неспокій і борби революційних з військом, при чім козаки та військо стріляли, убиваючи багато осіб. Так дїло ся приміром в Полтаві, Білостоці, Казани і Астрахані.

Гельсінгфорс. „Пет. ат. телегр.“ доносить: Повстанє трєває дальше. Робітники в пристані, поліціясти і робітники варєтатів електричних страйкують. Вечером не появили ся жалні часописи. Відбувають ся публичні збори під голим небом. Сенат зажадав від царя телеграфічно скликания сєйчає сойму фінляндського. Рада державна ухвалила на надзвичайнім засіданню висказати свою симпатію для політичного страйку, і заявити, що она уважає конечною річю скликанє сойму сєйчас, та що она жадає, щоб правительство Фінляндії було утворєне з людей, які мають довіре в краю.

Відповідь

руських послів членам тов. „Філія Рускої Школи“ в Вашківцях н. Ч.

Хв. Ред.! Прошу ласкаво оголосити в „Буковині“ відповідь руских послів членам тов. „Філія Рускої Школи“, яка наспіла на мої руки 28. с. м.:

„Високоповажаний Пане Голова!

У відповідь на письмо Хвального Товариства з дня 25/10 маю честь в імени руского клубу отєє подати Вам до відомости:

1. Із внесенної руским клубом інтерєсєнної в справі регуляції платні уч-

тедїв може Хв. Товариство набрати перєконання, що руский клуб, як доси, так і на далі завєдїа буде щиро заходити ся і доложити уєїх своїх сил, аби єю справу як найскорше в користь учителїв поладжєно.

2. Що тичьтє ся подвоєня додатку дорожнього, то о скілько меншість може мати якийсь вплив на рішенє більшість сойму, будемо єю справу поспирати.

3. Закон дисциплінарний находить ся в сїй хвилі у Відні; чи більшість схоче єго ще в сїй сєсїї поладити, не знаєм; однак ми будемо того, домагаїт ся.

4. Для того, аби в Раді шкільній краєвій засїдало два учителї, потрібно зміни закона про склад Ради шкільної краєвої.

5. Почисленє лїт служби від часу вступу до учительської служби стоїть в звязи з законом про регуляцію платні.

6. Що тичьтє ся протєсту против надаваня учительських посад помічникам, то справа сама собою вже поладилася, бо таких випадків вже майже нема. Однак, аби дати доказ нашої щирої прихильности для учительства, будемо напирати в комісії, аби се ще більше заострено.

Прошу прийняти вираз нашого щирого поважання, нашої щирої прихильности і жичливости, з якою

остаюсь

Ваш щирий приятель
Др. Смоль-Стоцький.

28/10 1905.

Дякуючи Хв. Редації з гори за поміщенє остаю з поважанєм

Н. Сивула
п. п. інспектор шк.

Наші видавництва — а наша публіка.

(Тов. Марії Трусовичівній кілька слів у відповідь).

Порушили Ви, Товаришко, справу для нашого культурного розвитку незвичайно важну і пєкучу — тож дозвольте й мені докинути кілька слів, тай вибачайте, наколи в дєчїм з Вами не згоджу ся. В статї: „Кілька слів на адресу наших видавництв“ („Буковина“ ч. 122) парїкаєте, що наш народ (мужицтво) місто купувати і читати видавництва наші, вдоволяєть ся всїляким чужим дрантем, тратить марно гроші на лектуру, якою троїть ся; місто купувати портрети наших славних людей, купує боготмази і т. д. Сконстатувавши такий невідрадний обяв, Ви звальєте цілу вину на наші видавничі товариства, що ось то вони не старають ся о масовє розповсюднюване своїх видавництв, не розсилають по краю кольпортерів, не заводять по більших провінціанальних містах книгарень і т. д. Ну, правда Ваша, Товаришко, маєте тут рацию: наші видавничі товариства не дуже рухливі і закиди, які їм робите, по части слушні. Кажу: по части, бо на мою думку більша вина лежить тут не по сторонї видавничих товариств, а по сторонї читачів, то є нашої інтелїгентної публіки.

А ось Ви самі завважуєте: „...дивно, що інтелїгенція руска, котра впрочім дбає о мужика, дивить ся рівнодушно, як сєй „менчий брат“ троїть ся такою лектурою“. Слушно, Товаришко, — тільки виясїть мені, з Вашої ласки, як то воно: „інтелїгенція... дбає о мужика“, а рівночасно „дивить ся рівнодушно, як він троїть ся?“ Як Ви погодите одно з другим? Во мені се щось не тєє... Але я

Вам скажу, як воно дїєсно є: під сїм зглядом наша „інтелїгенція“ про мужики дбати не може, не потрафить дбати, бо вона в першій мірі не дбає навіть про себе саму — ось що! Думаєте, що мій закид неслухний, що осуджую людей за остро? Так пождїть, я Вам дещо скажу.

Самі признаєте, що ми „маєм вже славити Бога досить видань для народу“; однак тих видань, із причин Вами наведених, народ не читає. Сумно. А що Ви скажете на таке: всякого рода видань для інтелїгентної публіки у нас (най буде дяка Господу Богу, голодуючим українським письменникам і видавцям) чимало, а їх мало хто читає, а ще менше купує? Сего мені не заперечете, бо так є дїєсно. І Ви жадаєте, щобі наша інтелїгенція заспокоювала духові потреби мужицтва тоді, коли вона сама своїх же духових потреб не заспокоює, коли 90 проц. наших сурдутовців зовсїм не інтерєсують ся розвоєм нашої літератури?

Нарїкали у нас давнїйше люди (ті, що то у них наріканє сталось неначе другою натурою) на брак видавництв, на дорожнєчу укр. книжок, на скупий вибір і — припустім, що се достаточні причини — книжок не купували. Та ось завели добрі люди нам „Видавничу Спїлку“: книжки в неї дешєві, твори видає такі, що не постидалось би ними яке небудь видавничє тов. європейське, вибір багатий і — що думаєте: дуже розхапують люди? Пригадую собі одну позицію із справозданя „Видавничої Спїлки“ іменно: книжки розходились (мабуть в 1903 р.) в 20—100 примірниках! А що, Товаришко: чи се не поступ? На цілій Русі-Україні протягом одного (цїлого) року розійшло ся 20—100 примірників якоїсь книжки! Чи ж не радїти нам?... А треба Вам знати, що „Вид. Сп.“ рухливе товариство і анонсує ся, де лиш може, і кольпортерів має, аякже! Здибаю ся якоєсь з одним в селі (в збараскїм повіті Гал.), якраз в ту хвилю, як мужикам (таким на улиці) книжки продавав. Мужики обступили візок, переглядають книжки, допитують: „А Франка маєте що? а Мирного, Мартовича, Ковальова?...“ На моїх очах розкупили купу книжок, а один взяв щось за 50 корон. „Як бачу, кажу я до кольпортера, то інтерєс робите знаменитий: навіть мужицтво книжки розхапує. „Паночку — каже він — не дай вам Боже робити таких інтерєсів! Як би так всюда, як ось тут, в Збаражчині, то розумію; алеж бо то біда, що такий збараский повіт лиш один-однїєський, бо про иньші шкода згадувати!“

„А інтелїгенція?“ питаю. Той лиш махнув рукою. „Та що: — каже — той, що має гроші, не хоче купувати, той знов, що купив би, гроший не має; от дєсь-не-дєсь щось капне“.

Ну, Товаришко: не гарний обяв? Інтелїгентний мужик-самоук нераз від рота собі відойме, а книжку купить. Він цікавить ся літературою, виробляє собі смак — а маса наших сурдутовців? Або зовсїм не читають, єслиж читають, то позичєне (хоть і є за що купити!) або роблять так, як темні мужики: купують і читають — чуже дрантє!

Або ще одно. В одній книжцї „Лїт. Наук. Вістника“ за сєй рік

читаю замітку, в якій редакція того-ж журналу (із приводу якоїсь рецензії д-ки Руссової) інформує своїх читачів о числі пренумераторів „Л. Н. В.“ іменню: число пренумераторів за цілий час існування (7 літ!) журналу не дійшло ніколи до одної тисячки! (Нівроку!...)

І редагуй-же тут по європейськи для „ученої“ публіки журнал, запрацювай ся, як чорний кіт, а за те не мати мені навіть одної тисячки абонементів! Скажете, то зарешко: „Ба, та-же „Л. Н. В.“ витратив дебіт в Росії“. Се правда. Але, думаю, на самій такій маленькій Буковині при добрій волі могло-б ся знайти яких 500 абонементів! (?? Ред.). А де Галичина? А вже що як що, але „Л. Н. В.“ попри всі інші прикмети дешевий „як борщ“ та й то пренумерату (16 К. у рік) можна сплачувати в трох ратах. Ну, але що з того?

Наш брат, коби здоров, за ті гроші собі пільзнерка...

Або ось такий факт. Каже один сваток (що має малу платню, а купує книжки) до другого такого, що має платню у двох більшу, але він не дурний книжки купувати...: „Посилаю по „Мойсею“ Франковому, може би й він за одним заходом...?“ Сваток (той розумний) заминає ся: „Та я те... чому ні, але я вже прочитав в „Буковині“ рецензію — буде з мене“*). (!) А що, не хитрий Малорос? чи не культурний Вам народець ті наші „інтелігенти“? навіть рецензії читають!... (Але Вас, п. Редактор прошу: не пишіть рецензій, бо наша одинока книгарня, готова збанкрутувати!)

(Копець буде).

Із краєвих соймів.

В галицькій соймі поставив пос. Олесьницький внесення, щоби 10 літній побут в громаді давав вже ipso facto право приваженості до громади. Пос. Горайський домагає ся в гірничій комісії від правительства зниження жезліничої тарифи на сировий матеріал вивозений з Галичини до Росії, що і прийнято в комісії одноголосно.

В соймі стирійській мотивував пос. Резель своє внесення в справі зміни виборчої громадської ординації.

В чеській соймі вибрано оноді комісію в справі установи особистих доходних податків. На поядку дневнім найближшого засідання стоїть внесення Шенеріанців в справі іменованні урядників в краєвих урядах.

В тирольській соймі відповідав намісник бар. Шварценгау на інтерпеляцію бурмістра Грайля в справі подій інсбрудських з нагоди минулого року в справі італійського університету. Намісник протривав ся отвореною дебатом над тою справою, бо в ній нахилати ся муть на особу бувшого президента міністрів д-ра Кербера, який ту не в силі боронити ся. Тому намісник бере на себе всяку відповідальність, хоч є переконаний, що не має за що відповісти, бо правительство заховувало ся користно. Палата переходить над жадаєм дебатів пос. Грайля до порядку дневного.

НОВИНКИ.

Чернівці, 2. листопада 1905.

Кілько заробляють пропінатори? Люди в Галичині вивчають річно всяких напів за 125 м. кор. Виріб тих всіх напів разом зі всіми

*) Автентичне.

оплатами і податками коштує 44 мільйони корон, прочих 81 мільйонів йде до кишевої пропінаторів і їх помічників. На кожного мешканця Галичини разом з дітьми припадає 11 і пів корони річно себто тільки кождий чоловік річно пропиває. Треба при тім згадати, що на школу платять кождий мешканець Галичини 85 сот. на рік. Тенер кождому стане ясно, длячого дехто так страшно розпинає ся за коршмою, а проти школи. З коршми йде до їх кишені, а на школу треба платити.

Лихварський процес, який тягнеться вже 14 днів скінчив ся передвечером. Председатель др. Міндер проголосив слідуючий вирок: Що до одного, то прокуратор потику обжалуване; 2 увільнено а прочих засуджено: С. Шніцера на 2 місяці тяжкої в'язниці і 1000 кор. кар; Лейзора Гехта, Хайма Гехта, Азіреля Гендлера, Файбіша Бергмана і Маера Гірша, кождого на 3 тижні арешту і 400 кор. кар; Файбіша Наглера на 1 місяць строгого арешту і 300 кор. кар; Нугу Наглера на 1 місяць строгого арешту і 400 кор. кар; Давида Лангера на 2 місяці строгого арешту і 600 кор. кар; Пейсаха Горовица на 14 днів строгого арешту і 400 кор. кар; Іцка Брайдмана на 14 днів строгого арешту і 300 кор. кар; Герша Зісера і Сруля Моргенштерна, кождого на 10 днів арешту і 200 кор. кар.

В справі основанні італійського університету в Триєсті виставили італійські студенти меморіал в італійській, німецькій, французькій, руській, чеській, польській, румунській, сербско-хорватській та словінській мові і розіслали його членам австрійського парламенту, товариствам і періодичній пресі цілої Австрії та других держав. В меморіалі виказані недостатки, сполучені з проєктованим відкриттям італійського університету в Роверето, а за те вказано на користь, які мав би університет, утворений в Триєсті.

Поразжене руского кандидата в Галичині. Дня 31. жовтня с. р. відбули ся в Галичині доповняючі вибори на посаду парламенту в місто посла Валевського з повітів Підгайці, Бучач, Товмач, Рогатин і Станіславів. Зі сторони рускої кандидатури др. Теофіл Окуневський, зі сторони польської Ернст Вержховскі. Вибраний послом Вержховскі, який дістав разом 673 голосів, Окуневський дістав лише 416 голосів.

Демонстрація в Станіславові. По передвечеряшніх виборах посла в Станіславові зібрав ся вечером около 2000 робітників в локалі соціалістичного товариства, а по кількох промовах вийшли всі на вулицю і товпою зміряли на ринок для демонстрації. Однак поліція і жандармерія заступила їм дорогу. Зняла ся бійка, бо поліція етаніславівська звисла зі здібностей провокаційних. Та і робітники не думали зносити спокійно ударів шабел та пистолетів поліцейських і кинули ся на поліцію. Кількох поліційних так добре побито, комісарів староства розторожено головою, а інспекторови поліції засипано очі пономом. Донерва по великих трудах вдало ся жандармерії розігнати товпу около 10 ої години вночі. Арештовано 6 ох робітників.

Союз чеських стоваришень рільничих в Чехах. (Ustřední jednota českých hospodářských společenství a Království Českém) єсть одним з найбільших сего рода Союзів в австрійській державі. Належить до него 902 Спілок системи Райфайзена, 146 інших Спілок рільничих, а також 20 осіб фізичних, разом проте 1068 членів. Загальний оборот касовий того Союзу досягнув з кінцем р. 1904 квоти 63,850.950 кор., стан де позитів Райфайзена 8,378.364 кор., а стан уділених позичок в рахунок біжучим 4,529.726 кор. В р. 1904 спровадив Союз для своїх членів штучних навозів, ваєня, рільничих знарядів і т. п. за загальну квоту 1,621.637 кор. Союз посідає власний дім в Празі, недавно побудований коштом більше як мільйона корон. На чолі Союзу стоїть знаний посол до ради державної др. Іван Дворжак.

Праця мозку, а вік життя. Др. Дікей знав ся обчислювати, яку працю видержить людський мозок без напугу в ріжнім віці життя. Обчислення его є ось які: Дівчина від 5 до 8 літ може учить ся 12 годин тижнево, від 8 до 10 літ

18 годин, від 10 до 12 літ 21 годин, від 12 до 14 літ 25 годин, від 14 до 16 літ 30 годин, від 16 до 18 літ 35 годин, від 18 до 20 літ 40 годин, від 20 до 22 літ 45 годин, від 22 до 24 літ 50 годин тижнево. Єли би єї числа були влучні, то навіть найліпше з'організовані школи перетяжувать працю учениці, передовсім в молодших літах.

Генерал Драгоміров. Померший оноді генерал Михайло Іванович Драгоміров уродив ся в 1830 р., отже досягнув 75 літ життя. До року 1866 був учителем тактики в миколаївській академії генерального штабу в Петербурзі і виобразував цілу генерацію офіцерів. Між иньшими пізніший цар Александр III. був его учеником. В р. 1866 взяв участь в австрійсько-німецькій війні і написав про неї цікаву книжку. Від року 1868 був шефом штабу кінського військового округу, а в російсько-турецькій війні 1877/8 командував 14 ою дивізією піхоти, на чолі котрої брав участь в боях в проємках Шинка під ген. Гурком. Тяжко ранений вернув до Петербурга на посаду директора миколаївської академії, в 1889 році став командантом кінського військового округу, а кілька літ очісля і генералом губернаратором. Був се найпопулярніший російський генерал, і військо цінило его як шефа, що дбав о добро воєнків. По перших погромах в Маньчжурії покликали его до воєнної ради в Петербурзі, але жертвованої ему начальної команди задля глибокої старости не міг прийняти. Був автором численних розвідок з області воєнної теорії, як: основні тактики, про стратегію, основи приготування армії до битви і ин. Писав також критичні оцінки визначніших літературних творів, між иньшими „Війни і мира“ Толстого. В політці був славною філою. Торік покинув службу задля слабого здоров'я і замешкав в Ковтоші під Черниговом де й помер.

Пятна на сонці. Сами дніма на середній сонячний кружок можна було оглядати величезне пятно навіть голим оком, лише або при помочи окуліного скла, або крізь дірку в картоні. Сподіаючи крізь телескоп, бачить ся великі заворушення на сонці. Пятно величезне, бо займає десятку частину сонячного кружка. Яких 40 пятен, з котрих найбільше перевищує просторонь землі, находити ся на нунумбрі, поцерегінаній смугами сьвітаа. (Сонячне пятно складає ся з ядра, або умбри та з сірого окруження або нунумбри.) Цілий простір сих пятен має промір шість разів більший від проміру землі, бо виносить він округло 80.000 кілометрів. Наслідком ротації сонця пятно пересуває ся на право, а по 13 днів знов найде ся з лівої сторони сонця. Метеорологи здогадують ся, що сегорічну слогаву осіннь завдячуєм тим заворушенням і пятнам на сонці.

Відроджене айрискої мови. Як звісно — пише америк. „Свобода“ — під утиском Англії айриска мова стала скоро вимирати так, що здавалось, що небавом єї зовсім не стане. Та склало ся инакше. Завдяки енергії і витривалості Айришів, они паць за падою відбирають свою права, а днес і відроджене їх мови стоїть на добрій дорозі. До відродження айрискої мови найбільше причинило ся айриске товариство під назвою Gaelic League. Товариство се засноване 1893 р., значить дуже недавно, але вже днес числить тисячі членів на всім світі, де лиш живуть Айриші. Зразу робота того товариства інша мала, але чим далше, тим скорішим іде кроком. 1899 року було заледви 105 нісних шкіл, в яких учили айрискої мови, а днес є їх вже 3000 і учить ся в них 100.000 діттей. В середніх школах, в яких учили айрискої мови, було 1889 року лиш 272 учеників, а сего року число се піднеслось до 2103. Рівночасно з відродженням айрискої мови іде ще друга агітація між Айришами в Європі. Они зобов'язують ся купувати всякі потрібні їм річі лише у своїх, себто у Айришів. Ось як малочисленні Айриші дбають о свою мову і доходять до значної помози того, що мусять вести борбу з таким висококультурним, отже і більш безбечним ворогом, як Англіїці. — А ми, Русини? — питає „Свобода“. Ми не лиш не дбаємо про свою мову, але ще дураємось єї. Скільки то між Русинами таких, що замість навчитись своєї мови, похопить пару слів словацьких, польських, московських або мадярських і вже „цвене-

кає“ по чужому, а навіть встидає ся признати, що він Русин. А такі люди лучають ся не лиш між простим народом, але і між інтелігенцією, особливож між священниками з Угорщини.

Засуджений професор. У Відні відбув ся симп дніма процес против б. професора віденського університету, д-ра Бера. Суд засудив д-ра Бера за простунок против моральности на 3 місяці в'язниці. Оборонець зголосив жалобу неважности. Палата радна ухвалила випустити д-ра Бера на волю за кавцією 200 тис. К., але прокуратор сиротував ся і тому засуджений полишить ся у в'язниці аж до рішення справи висшим судом кравем.

Оповідки, іменованія і т. п.

Перенесення. Краєвий президент переніс на власну просьбу краєв. правит. концентного практиканта Ю. Палаша з Радівців до Чернівців.

Іменованія. Надкомісар будівельний Т. Оичула іменований контролером телеграфічним в Чернівцях. — Концентний фінансовий практикант пошти в Чернівцях К. Кушнірюк іменований поштовим концентним практикантом дирекції пошти і телеграфів в Чернівцях.

Признане. Торговля всіх приборів церковних п. Федора Оліарника у Львові, ул. Театинська ч. 3. доставила товариству „Січ“ в Гаянчу дуже гарний прирінок по приступній ціні. Сю велими совістну торгівлю поручаємо всім тов. „Січ“, що до тепер не мають ще свого прирінка.

З'їзд поштових урядників. Дня 5. листопада с. р. відбув ся у Відні о годині 4-ій по полудні з'їзд урядників поштових. Програма з'їзду слідуюча: І. Зменшене часу служби на 35 літ. II. Теперішнє положення поштових урядників в Австрії викликане злими відносинами при аванзі. III. Службова прагматика. В тім самім дні відбудуть ся по всіх місцевостях Австрії, де находити ся місцеві групи тов. поштових урядників, збори з тим самим порядком дневним. Місцева група в Чернівцях заповіла вже ті збори на 5. листопада с. р. о 4-ій год. по полудні в салі магістрату. — Місцева група товариства поштових урядників в Чернівцях.

До наших „Січів“. Звертаємо увагу наших „Січів“ і иньших товариств, що мають право жадати за помог від сойму, та виділу краєвого за свою хосенну діяльність, щоби они з того права користали. Подаємо також до відомо, що комісія фінансова нашого сойму ухвалила лише ті петиції взяти тепер під увагу, які вплинуть перед днем 8. листопада 1905 року. Тож нехай петиенти уважають, щоб не запізнили ся з поданнями.

З „Кружка Українських Дівчат“ в Чернівцях. Заходом „Кружка Українських Дівчат“ в Чернівцях відбув ся в неділю 5. листопада с. р. в „Нар. Домі“ о год. 1/3 ої по полудні відічит п. др. М. Кордуби про: „Зносини Хмельницького з Лупулом“. (Картина з історії Буковини). Вступ від особи 20 сотиків. — Стефанія Федорович, голова. Кароліна Суванос, писарка.

З акад. тов. „Союз“. На загальних зборах акад. тов. „Союз“ за LX. семестер, які відбули ся дня 29. жовтня 1905 увійшли у виділ: Володимир рицар Ганкевич, канд. прав голова; Володимир Бригдзан, студ. філ. заст. голова; Ізидор Цурканович, студ. філ. I. секретар. — Володимир рицар Ганкевич, голова; Ізидор Цурканович, I. секретар.

Оповідка. Дня 5. листопада с. р. (неділя) відбудуть ся довірочна нарада учительства черновецького повіта в справі тов. „Взаїмна поміч буковинських і галицьких учителів і учительок“, на яку просимо явитись всім членам черновецької філії „Руска Школа“, а заразом просить ся всіх вив. патріотів, що інтересують ся сего так важною справою. Місце збору „Народний Дім“ в Чернівцях, год. 3. по полудні. Хто не одержав запрошення, зволить зголоситись на місце перед нарадами.

ПРОСИМО ВІДНОВИТИ
ПЕРЕДПЛАТУ.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі
Книги і друки для Кас райфайзенських.

Одна Каса дістає отсі книги: Головну, касову, щадничу, ліквідаційну, членську, пайову, скриптів, дві книги юкетів, протокол, 100 арк. записів довжних, 100 арк. заявлень, 100 книжочок членських, 100 щадничих і 4 таблички процентів.

Всі книги вже остемпльовані ц. к. урядом податковим коштують 100 Кор. з пересилкою поштовою 101 Кор..

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

Друкарня
„Рускої Ради“
виконує всілякі роботи
скоро і дешево.

Заряд друкарні

„Рускої Ради“

звертає увагу інтересованих, що всякі друксорт висилає лиш за попереднім надісланем належності або за посліплатою.

Друкарня
товариства
„Руска Рада“
в Чернівцях
має на складі
всілякі
шкільні
друксорт.

Нр. 0 Сіткаря с з різками і запасовим різком	—	—	44 К.
" 1 " 3 3 " " " "	—	—	42 К.
" 1 " 3 4 " " " "	—	—	44 К.
" 2 " 3 3 " " " "	—	—	45 К.
" 2 " 3 4 " " " "	—	—	47 К.
" 3 New-Model 3 3 " " " "	—	—	47 К.
" 3 " 3 4 " " " "	—	—	49 К.
" P. S. 4. Млинок до чищення збіжа з 8 решетами і решето до конічини	—	—	60 К.

При замовленях, прошу о задаток а машину сейчас висилаю за посліплатою. Даю їх також на рати після угоди, найлучше на 15 місяців сплати.

— При уплаті цілої суми готівкою, спускаю із всіх цін 10% —

Ті, що беруть машини на сплату звольте ласкаво дати мені посвідчене від громадского уряду що дійсно можна їм повірити.

Передплачуйте
і
розповсю-
джуйте

„Буковину“

Річна передпл.
враз із „Рускою
Радю“ 20 Кор.

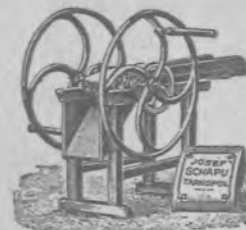
Йосиф Шалу ТЕРНОПІЛЬ

(Галичина)

поруцаю свій богатий склад машин різничих, помп, рур до верченя, січкари, молотілон, млиннік до чищення збіжа і машин до шитя. Тому, що я заступлю найліпші славні фабрики машин в Празі і маю їх вироби все на складі, то нахожду ся в положеню доставляти лиш добрий товар. Продаю машини по ось яким дуже дешевим цінам і висилаю оплачено до кожної желізничної стайці в Галичині і Буковині.

Нр. P. S. 10. Млинок до чищення збіжа з 10 решетами і решето до конічини	—	—	—	75 К.
Ручна молотілка з розмаховим колесом	—	—	—	160 К.
Котел о силі 2 коний з ремнями	—	—	—	230 К.
Машина до шитя ручна	—	—	—	60 К.
" " " "	—	—	—	80 К.
" " " " " " " "	—	—	—	130 К.
" " " " " " " "	—	—	—	140 К.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть NERVOL

антика др. Ю. Францога
в Тернополи.

Се є знамените умирляющее средство до натирания против всяких ревматичних болів, простуджєня, ломаня костий, пачий гістїя і нервових недуг. Прошу уважати на написє „Nervol“ і не приймати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. з оплатою і опакованєм.

Ученик V. кл. гімн.

глядає у ш. ц. к. лісенних місяц де міг би відбуті практику лісову для лісової школи. Мігби уділяти також лекції. — М. Капій уч. V. клася в Тернополи, рус. гімн.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Поруцає на зиму футрянні товари найліпшої якости.

Самостійна продаж капелюхів Відни, Йосефа Піхлера і Сипів у Гвапу, дімлі, склад американських черевиків

з ц. к. надвірних фабрик Генрика Іта, у Антона Чапєка у Відни, Ф. К. Попера в Хру-Notthaway Poull & Harington в Боєтоні.

Товари футрянні для панів і дівчат, ковпирі і шарукавки, перекі, з куни, шкотеки вовняні і різні наймоднійшої сорти.

Шапки для панів і хлопців правдиві перекі, баранкові, кучми, шапки до ховзанки, сукольні і з льодену як також наймоднійшої різні барети для панночок.

Товари обувяні на зиму з Шевгеах футровані плішом, Воксеалі, з гемзя, з сатинованої телачої шкіри, футровані флянелею або полотном, черевяки сукольні, лярєри, і т. п. для панів, дівчат і хлопців. Чоботи фільцові і з льодену для панів і хлопців і зимові домашні черевяки у найбільшій виборі.

Кальоші і черевяки до снігу правдиві петербурскі найліпші фабрики. Величезний вибір.

Необходимі товари правдиве біле сґєра і Д-ра Лямана. Паньчохи для панів дівчат, кафтаніки вовняні, перепаски на тіло, огрівачі колін, чепці, охоронячі ух і т. п.

Рукавички вовняні, фільцові, волочкові, Гласє, для ц. к. армії, найліпші трієстенські вироби.

Хустии і шалі з Chemill-у, шовку, плішу, вовни, шапки до театру, чепці, все новомодне

Капелюхи плішові, з льодену, фільцу, різної краски і фасону для панів і хлопців.

Артикули до подорожи найбільший вибір ремінців, валіз, копів, пледів, нецєсарки, парасолі, куєри, етуї, коці з вовни і верблюдової шкіри ручні торбники і т. п.

Артикули до польованя як револьвери, стрільби найліпшої сорти як також продаж всякої амуниції.

Льорнети парєскі, далековиди, в оправі місяжній, ніклевій і иньшій, з шкіряними футералами.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
ню вастереженню. — Рекламачі неопе-
чатані віддані від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерта-
ціями платні в Чернівцях.

Буковинський сойм.

На засіданню сойму в п'ятницю
запала ухвала незвичайної ваги для
краю, на сім засіданні погребано
остаточно право пропінанції.

По отворенню сойму наступили
інтерпеляції: Інтерпеляція посла
Николая Василька, Пі-
гуляка і товаришів до
п. маршалка краю Юрія Ва-
силька в справі того, що кра-
євий виділ доси, мимо того, що
він дістав такий обов'язок, не по-
ставив предложення в справі пере-
міни громадської дороги з Устя-Пу-
тилового до Яблониці. Друга інтер-
пеляція Н. Василька і тов. до
през. краю д-ра Бляйлебена в спра-
ві доставляванню судових завізань
в справах карних не поштою, але
урядом громадським, що є невідгідне
так для партій, як і для громад. Тре-
та інтерпеляція пос. Н. Василь-
ка, Пігуляка і тов. до през.
краю д-ра Бляйлебена, щоби він від-
повів, чи він є схильний вплинути
на се, щоби громадам Марениче і
Петраше уділено запомогу на бу-
дівлю дому для священика з фон-
ду релігійного. Четверта інтерпе-
ляція пос. Н. Василька, Пі-
гуляка і тов. в справі основа-
ння середньої школи в Вишніці. Ін-
терпелянти жадають, щоби вже з най-
ближнім роком шкільним отворено
першу класу школи реальної в Ви-
шніці.

Відтак прийшло на чергу
наглядає внесене пос. Н.
Василька, Смалъ-Стоц-
кого і тов. в справі ре-
гуляції учительської пла-
ти. Внескодавці ставляють резо-
люцію: „Поручає ся соймовій
шкільній комісії порозуміти ся
сейчас з правительством, з яких
мотивів оно уважало проект зако-

на в тій справі за незрілий до-
сапкції, та випрацювати в порозу-
мінню з правительством як найскор-
ше законопроект, який би ще сеї
сесії прийшов від наради і ухвалу
сойму“. По досконалім умотивова-
нню того наглядного внесення послом
Николаєм Васильком, заявив
ся за ним і Аврель Ончул. Від-
так ухвалила палата однолосно
наглядність того внесення.

В кінці переходить сойм до I.
точки порядку денного: Знесене
права пропінанції. Забирає пер-
ший голос Аврель Ончул, яко
справоздавець фінансової комісії.
Він пригадуючи на анкету мін. фін-
ансів з 19. жовтня, говорив так: го-
ловний зміст того проекту є підчине-
не вишніку під приписи постанов
промислових, та оподаткованих, що
дістають концесію на шинки. Даль-
ше вказує справоздавець, що вищі
оплати наложено би лише на до-
розні і ліпші напої, як коняк і т.
п., підчас коли звичайна горівка бу-
де підлягати низьким або уміреним
оплатам. Щоби комісіям шапунковим
подати якийсь пункт опору при оці-
ненню, установляється тепер мінімум о-
плат на 1400.000 кор. річно. Макси-
мальна границя означає ся принци-
пом, що консумція, по заведенню
оплат шинкових, не може в жаден
спосіб бути вище оподаткована, як се
є в часі права пропінанційного. Окрім
тих шинкових оплат зівольєся прави-
тельству — задля санації краєвих
фінансів — на підвишенню податку
від пива. Що до клявзулі проф.
Волчаньського, яка зносить — на слу-
чай знесення пропінанції — всі
заключені контракти, то бесід-
ник заявив, що, хоть з бо-
лем серця, мусить перейти над
такими жалобами до порядку
денного. Відтак заявляє бесідник,
що комісія фінансова предкладає

знесення сейчас, права
пропінанції. Вправді то зне-
сене буде мати за собою певні
трудности і невідгоди, особливо за-
для того, що в Галичині остає право
пропінанції аж до 1910 р. — що
отже через те алкогольні напитки
з Галичини будуть могли на Буко-
вину приходити, підчас коли буко-
винські до Галичини ні — та на
се можна зарадити установленем
вишого цда на галицькі напитки.
Бесідник ставляє внесене на
прийняття закона з тим додатком,
щоби краєвий виділ дістав повно-
власть, всякі в тій справі через
правительство жадані зміни, іме-
нем сойму поробити; щоби пра-
вительство узгляднювало передо-
всім при надаванню шинків дотепе-
рішних шинкарів. Відтак висказує
внескодавця подяку краєвому пра-
вительству за попиране справи са-
нації краєвих фінансів. Зачала ся
відтак дискусія: Др. Штрахер
в горячій 3-годинній бесіді поборю-
вав „безправство, а не право про-
пінанції“. Промавляти дальше пос.
Лянґенґа, Скедль, а відтак
зложив др. Смалъ-Стоцкий за-
яву іменем руского клубу, в якій
сказав, що інтереси руского народу
не тільки не противлять ся, але
жадають знесення права пропінанції.
Відтак відгравав акторську комедію
проф. Гальбан, розпинаючи ся,
мов актор, за великою посілостю.
В подібнім дусі промовляв проф.
Волчаньський. Цікаве було
явище підчас бесіди посла Лян-
дєра: Іменно п. Відман підніє ся,
щоби говорити. Тоді Лупу закли-
кав до него: „Відман сидіти!“ і п.
Відман мов неписаний сів. По об-
ширній дискусії прийнято більшо-
стю голосів предложене фінансової
комісії з всіми додатками.

Революція в Росії.

Коли ми прочитаємо вісті, які до-
ходять нині з Росії, то на перший по-
гляд зі здивуванням обсервуємо появу, що
царський маніфест конституційний не ви-
кликав в Росії вражіння, якого можна
було по так важкій події сподівати ся.
Однак здивування се лише хвиливе, бо
сейчас стають нам події і факти перед
очима і ми розуміємо причину сего за-
ховання зрештовуваного суспільства
зглядом царських обіцянок. Кількож
то ріжнородних обітниць робив цар і его
правительство лише на те, щоб їх від-
так не додержати? Чужа має ему су-
спільство ще і тепер повірити і спу-
стивши ся на голі обітниця царя, запро-
пастити те, що оно такими жертвами
добуло? Ні суспільство російське, що
тільки разів завело ся, суспільство ро-
сійське, що тільки натерпіло ся, поба-
чивши тепер луч свободу, не дасть ся
більше одурити і тому оно не вірить
обітницям царя, і тому оно жадними обіт-
ницями не вдоволять ся. Ему треба фак-
тичної волі зараз, ему треба запоруки,
що то, що оно добуло кривавими жер-
твами і стоїтним терпінням, ему не про-
паде, що того ему ніхто не вирве. Ро-
сійське суспільство бажає доказу, що цар
поступає щиро, що цар має щирі наміри
дати конституцію. А тимчасом оно сеї
щирости не бачить. А тимчасом оно має
як раз докази облуди зі сторони прави-
тельства, оно має докази, що правитель-
ство поступає підступно, що хоче лише
вивинути ся таким коштом з невідрадного
положення. Бо колиб правительство, ко-
либ цар думав і поступав тепер щиро,
то дав би відразу і амністію і свободу
преси і зміє би воєнний стан і прийняв
би без застережень таку програму, яку
проголосить більшість Росії. Та цар
думає все ще, щоби як найбільше собі
власти задержати, щоби як найліпше
народ ошукати. Та революція вже не
дасть ся ошукати, она не дала ся ошу-
кати. Революційне суспільство знає царя
і его дорадників і їм оно не повірить.
Оно повірить лише правительству, яке
вийде з его лона. Ні Трепов, ні
Віте не досудили до опановання нинішнього
руху. Трепов, та царська собака, яка го-
това на знак царя кинути ся і жертви
всіх і вся, не питаючи, чи з того вийде
що путнього. Віте, то царський дворак,

4)

Теодор Бриндзан.

ПРО СВЯТУ ГОРУ АТОС.

(Конець).

Адміністрація монастирів кіновій-
ських представляєть ся ось як: на чолі мо-
настиря стоїть побіч ігумена рада, що
складає ся з 3 членів; вони називають
ся епітропами. Та монахи можуть ски-
нути свого ігумена більшістю голосів,
коли вони певні того, що велика рада
карейська не буде против їх рішень.
В монастирях ідіорімічних на чолі мо-
настиря стоїть рада, що складає ся з 15
членів, званих проігуменами. Ся рада
вибирає що року двох епітропів, що ма-
ють в своїх руках адміністрацію.

Поза монастирями на кілька кіло-
метрів навкруги розкинені поодинокі ке-
лії. Тут мешкають на самоті черці, ко-
трі за якийсь певний гріш дістають ма-
лий снит з огородам, виноградником.
Вони варять собі самі таку їду, яку ма-
ють і монахи великого монастиря, тіль-
ки-ж вони собі постановили закінчити
своє життя в самоті і в вічній мовчані.
Та окрім них живуть по лісах і печерах
пустельники, котрі їдять в літні фіги,
грушні, черешні, кориний, а в зимі суше-
ніці. Вони собі і вироблюють власною
рукою одіж, витісують хрестики, образки

з дерева і кости, перепишують книжки,
і заміняють те все в Карей за чорний
хліб. Сеї найвищий ступень монаший,
в якім находили ся предки Сьватородів
до заснованя Лаври.

Ціль монашого життя і способи досяг-
нути її:

Щоби пізнати, що Атонці собі став-
лять за ціль в життю не вистарчає виши-
туватися про те у них самих. Кажуть,
що в таких справах не звіряє ся жаден
чернець, а ще менше такому, що не-
давно прибув там, щоби зробити дотри-
мні студії. То-ж найвідповідніше буде
заглянути в літературу церковну. І так
що до ціли монашого життя особливо
важний для нас твір Нікодема Айоріт-
ського. Сей автор каже, що кождий чо-
ловік, особливо-ж кождий монах має
стреміти до того, аби злучити ся з Бо-
гом. Се можна досягнути двома спосо-
бом, аскезою і так званим проблемом, о
котрим поговоримо пізніше.

Чоловік, що складає ся з душі і ті-
ла, мусить старати ся, щоби в него ду-
ша занула над тілом.

Душа складає ся з ось яких сил:
вогрі божий, значить з всіх амислів, з
чувства і з волі. Фантазія появилася
що йно через унадок першого чоловіка,
вона є ділом диявола. Щоби отже душа
і тіло найліпше у Богом приписанім від-
пошенню, треба, щоби її висвободити від
чувств змислових і наші змисли піддати

острій дисципліні себто аскезі. Се є так
звана негативна аскеза. Око не сьміє
видіти жінчини, не сьміє оглядати ся
в зеркалі, а має оглядати лише малю-
нки церковні і ще до нині не сьміє
там жадна істота женьська находити ся.
Ухо не сьміє чути сьвітських пісень
і голосу жіночого.

Треба стеречи ся також річий, що
примено пахнуть, а особливо тютюну.

І азики мусить піддати ся острій
дисципліні. Значить треба мірно їсти,
не лаяти, не обмовляти нікого і не
сьміяти ся; хіба дуже злегка усміхну-
ти ся. Дальше не вільно носити дорогих
річий, спати у мягкій ліжку і т. п., не
позволяти буяти своїй фантазії.

Тепер приступаємо до властивої
тайни так званих гезехієтів, достигну-
ти досконалости християнської, се є воєра
пробуу стан тихого відданя свого чу-
ства і розуму Божеству. Кождий монах,
що хоче знайти ся в тім стані, мусить
вечером вклякнути на тихім місці, скла-
нити голову, (індійська філософія) дивля-
чи ся наперед себе. Таким способом всі
силы душевні збирають ся в серці.

І такий чоловік спосібний: 1. Спо-
няти всі заповіді божі, 2. здобути собі
всі чесноти, 3. поняти сьв. писмо, 4.
мати вітху душевну читанем сьв. кни-
жок, 5. пізнати вочеловічене Ісуса Хри-
ста, 6. побачити бже сьвітло.

Коли хто досягне сего найвишого

ступеня досконалости, то він зрозуміє
всі прикмети божества, особливо-ж нау-
ку о сьв. Тройці.

До душевної вітхи монаха мусять
належати церковні відправи. Від най-
давніших часів відбувають ся на зви-
чайних днях відправи 7 разів: I. год.,
II., III., VI., IX., вечірня, по вечері, по-
дуюча.

І в сім взгляді бувають ріжні
межі поодинокими монастирями. Особ-
ливож продовжують ся відправи підчас вели-
ких сьвят і тривають цілими ночами.

Про малюнки на атонській горі:

По всіх монастирях подібують ся
гарні ікони, з котрих велике число від-
носить ся до часу X. в. по Христі. Та
вони мають бути по більшій часті за-
несені з тих місць, звідки вийшли їх
основателі, прим. образ пресьвятої Бого-
родиці діонісійської з Трапезунта, ікона
іверська з Нікеї, дві зографські ікони сьв.
Юрія з Палестини і Арабії, Кастамо-
нітська з Єрусалима, два Ксенофські мо-
заїчні образи сьв. Юрія і сьв. Дмитрія
із Царгороду, Хиландурска ікона з Сер-
бії і т. д. Що-до стінних малюнків по
всіх монастирях, то окрім соборної цер-
кви Хиландурскої і Ватопедської, всі прочі
відносять ся до XVI., XVII., XVIII. і
XIX. в. Дуже часто находять ся нама-
льований цілий акафист до матір-Божої,
або Ісуса Христа, потім новий і старий
завіт. Розуміє ся, що живопись атонська

який привик слухати приказів, а не ділати самостійно. І нема в Росії мужа, який потрапив би здержати революцію перед її найкрайнішими консеквенціями. Нині вже не правитель, не цар, не его штатсмані є панамі Росії, але революція. Во лише в неї є консеквенція в поступованні. Цар є нині немисляча лялька, що правно має ще нині деяку власть, а его дорадники є дурні, які не в силі оцінити цілої ситуації. Справді велика доза трагізму криве ся в долі тої ляльки, яка є нині ще паном своєї власної судби. Вночі приймає цар Вітого і за его радою друкує о півночі конституційний маніфест. Рано перекоує царя Тренова, із его розказу стріляють козаків, що тішаються царським військовим маніфестом — ото характеристика царського правління тепер. Видно отже, що з висказу Тренова: „мінімум — то конституція, максимум — то абдикація“, мінімум показало ся невистарчаючим і революція змріє нині до максимуму. Зі становища вище наведеного освітлення нинішньої ситуації в Росії стають для нас цілком зрозумілими і ясними поодинокі вісти, які з Росії доходять.

В Петербурзі розкинуто вчера нові відозви ради робітничої організації і соц. демократичної партії, які висказують недовіру до царського маніфесту і звизають до дальшої борби аж до сповнення жадань робітників. Вівторок вночі зібрав ся на засіданні „союз союзів“. Поліція збори розвизала. О півночі вислано до Вітого депутацію, щоб она довідала ся чогось певного в справі амністії. Вітте заявив, що амністия є потрібна, але то від него не залежить. Університет опорожнили козаків, в брутальний спосіб змушчаючи ся надвиходити студентами і робітниками. В кількох місцях Петербурга відбули ся демонстрації. На проспекті загороднім прийшло до кровавої борби демонстрантів з військом семінарського полку, в якій убито 8 осіб, а ранено багато. Жовніри стріляли з вікон до втікаючої товпи. Тої самої ночі відбуло ся перед університетом віче 50 тис. людей, на якім бесідники соціалістичні виступали дуже остро проти монархічного правління, а за правлінням республіканським. В Москві відбуло ся величезне віче народне, на якім критиковано царський маніфест і ухвалено, що konieczно є вести борбу аж до утворення народної репрезентативної демократичної основи. В Одесі поновили ся розрухи. Убито 41 осіб, а ранено 92. „Echo de Paris“ доносить, що в Одесі вибухла велика борба між студентами а товпою, в якій мало бути 1000 убитих а кілька тисяч ранених. В Казані рабує поліція і військо приватні домів і склади. Козаки ділають без плану і інструкції і стріляють на сліпо, до кого їм ся сподобає. В Варшаві панує дальше генеральний страйк. На величезній вічу ухвалено резолюції, домагаючі ся свободи преси, знесення стану воєнного,

не досягши тої досконалости, як приміром італійська, англійська, французька, німецька, або голандська з тих самих віків, та его характерною чертою его приличності.

Тут всі мученики представлені, як вони молять ся, ідучи на страсти, або як вони святкують перемогу над мучителями.

Дуже цікаво би поговорити о тім, який вплив штука атоноська мала на нашу церковну штуку, та се вже виходило б поза рамки нашого відкиту.

Ми перейшли коротко судбу св. Гори за Х. віків. Немало злиднів прийшлося перетерпіти пустельникам атоноським. Так за часів византийського царства як і за турецького пановання Атос був немов центром духовне всіх православних держав східної Європи. Звідси виходила і перша пошука засновувати по всіх тих землях монастирі і розповсюджувати християнську науку і культуру. І так знаємо, що перший монастир на Русі назвав ся так само Лаврою, як в Києві перший монастир атоноської гори, ми знаємо також кілька руська історія, а особливо історія руської літератури завдячує сему центрові культурному. Перших віків руської літератури годі зрозуміти без церковної історії, в котрій Лавра пещерська на завіжди буде займатися перше місце.

Та прийшли часи турецького ярма.

амністії для політичних в'язнів, введення зизка польського в уряди, конституції в Варшаві і народної міліції. По вічу вернули маси війська, які були сконцентровані, спокійно до казарм. Відтак відбуло ся кілька демонстрацій і борб з поліцією і військом. В Лодзі страйк генеральний росте страшно і прибирає революційний характер. Заострено військові розпорядження. Так само кипить в інших містах Польщі. В цілій Фінляндії проголошено генеральний страйк. В Гельсінгфорзі визвала депутація робітників ген. губернатора, щоби він зложив уряд. Він відповів, що яко жовнір не може сего зробити без дозволу царя, але обов'язав ся, що внесе подане о димісії. По всіх фінляндських містах зорганізовано горожанські гвардії для удержання порядку. Серед людности панує збурення. На сенаті і інших правительствених будинках вивішено національні хоругви. Получення телеграфічні перервані. В Торнеї страйкуючі визвали жандармерию, щоб видала їм зброю, а коли та послухала, казали єї видалити ся з міста на три дні. Так само зроблено з жандармами в місті Кемі.

„Times“ пише в справі царського маніфесту: „люд побідив, цар капітулював, авторитарія перестала істнувати“. „Daily News“ пише, що се ще питання чи Вітте дістане вільну руку. Як наступить знов успокоєння, то тоді готова реакція знов підняти голову, але тоді стануло би війско по стороні людю і тоді наступив би кінець.

Послідні вісти з Росії.

Фінляндия уконституовала ся, як доносить з Лондону, яко республіка. Віст ся викликає висока величезна сенсация. Був би то добрий примір і заохота для російської революції. З Копенгаги доносять, що в Улеаборгу (Фінляндия) російські жовніри видали без опору зброю революціонерам. В Ревелі на місці, на якім кілька годин перед тим убито багато осіб, збирало ся 30.000 людей. Уставлено 31 домовин; зібрані співали жалібні пісні. Ліхтарні прислонено чорними плахтами, в вікнах домів запалено свічки. Сумний похоронний похід, в якому офіційно брали участь також влади міські, розтягнув ся на кілька кілометрів. Уряди публичні були замкнені.

„Daily Mail“ доносить, що цар виправді сам же не думає втіати з Росії, але вже вислав свого повіренника гр. Ізвольського зі всіми дороготінностями і готівкою за границю. До „Magdeburger Ztg.“ доносить, що цар мав ся вже згодити на всі жадання оторожництва реформ: т. є. на цілковиту амністію політичних засланців, цілковиту свободу преси, димісію Тренова і т. д.

На провінції виплять розрухи в Калужі, Гродні, Рибінську, Твері, Мінську, Вілоості, Баку, Севастополі, а особливо в Одесі і Києві, де поліція організує погроми Жидів.

Атос укріплює всіх в вірі батьківській, загриває до борби з півмісяцем, на ноторого прапорі написано нищити все меchem, що не признає ся до віри Магомета. Серед тих страшних злиднів віра одна удержала при житю цілі народи, які до неї прилягли всею душею.

Наші люди часто ходили на Атос і вертали звідтам скріплені в вірі і ставали мужно в єї обороні. Згадаємо же Івана Вишенського, котрий прославив ся своїми посланнями підчас повстання унії, а також Христофора і Теодула, котрі, родом з Галичини, написали невеличкі подемники в відповіді на твір Єзуїта Скарги: „O jedności Kościoła Bożego“.

Наконець треба би спізнати, що засноване Скиту Манявського коло Станиславова, знесенного цесарем Йосифом II, також вийшло від Галичанина, що перебував якийсь час на Атоноській горі. Крім Скиту Манявського основали монахи сьвятогорські много других монастирів на Русі і в Галичині і на інших землях слов'янських. І так і нам Русинам Атос віддав в свій час великі прислуги, навчаючи наших людей, які туди приходили, як скріпити на нашій землі одну організацію, котра перетривала всі випли і врятувала нас, так сказати б, від цілковитої загади, себто церкву.

Політичний перегляд.

Демонстрація соціалістів за загальним голосуванням у Відні. Вчора скликав комітет соц. демократичний у Відні збори до „Sofiensaal“ в справі маніфесту за загальним правом голосування. По рефераті пос. Пернерсторфера промовляли іменем Чехів Немец, іменем Італійців Піттоні, іменем Словінців Трістан, іменем Русинів С. Вітик, іменем Поляків Дашинський. Всі заповідали енергічне виступлення задля добути загального, тайного, безпосереднього і рівного права голосування. По укінченню зборів многотисячна товпа урядила демонстрацію. Демонстрація тривала від 10-ої до 12-ої години вночі. Около години 11-ої маса демонструючих, яка вже перейшла з вулиці Ringstrasse на Gumpendorferstrasse, вернула назад на Ringstrasse, змріючи в напрямі цесарського бургу. Тоді появилася піша і кінна поліція і заступила демонструючим дорігу, а коли демонструючі хотіли перейти ся через кордон, поліція почала їх на ослі зі скаженою залістю рубати шаблами. Число ранених є дуже велике. До самої редакції „Arbeiter-Zeitung“ спроваджено 40 ранених осіб. Також багато ранених приміщено в сусідніх кофейнях і рестораціях. Всіх ранених є більше як 100 осіб, між ними також посол Зайц. Сама статія ратункова осмотрила 41 тяжко ранених. Розлучені демонстранти вернули відтак на Gumpendorferstrasse, вибиваючи шибви в вікнах, вистави і т. д. Відтак відбували ся це завзяті борби на сусідніх вулицях, як Mariahilfstrasse і Elisabethstrasse, де групи демонстрантів атакували відділи поліційні, розбиваючи їх камінням, наліцями і т. п. Демонстранти заатакували також поїзд кн. Ліхтенштайна і ушкодили его. Однак сам кн. Ліхтенштайн не поніс жадної контузі. В каварнях „Museum“ і „Kaisergarten“ потворено сейчас підручні лазарети. Число демонструючих подають на 5000. Міністерство внутрішніх справ зарядило приспінити доходжень в справі тої демонстрації. Вислід доходжень буде сейчас оголошений. Посол Зайц висв. вчера інтерпеляцію в соїм долішно-австрійським в справі демонстрації. В тій самій справі внесли також християнсько-соціалістичні інтерпеляцію, в якій цілу вину за прояв крові звалюють на соціалістів (?), які мали умасне заатакувати поліцію, котра лише перед ними боронила ся. Посол Зайц домагав ся досвідного відчитання своєї інтерпеляції, чому більшість спротивила ся. На сесії підняв ся тоді таний галас, що маршалок мусів перервати засідане. Підчас перерви прийшло до острої вимни слів між Зайцом з одною а Бельоглявником та християнсько-соціалістичними з другої сторони. Коли троха втишило ся на сесії, маршалок отворив засідане, уділяючи голосу намісникові Кільмансгофю, який відповів на згадані інтерпеляції. Намісник зазначив, що поліція почала доперва рубати по визванню демонстрантів до розходу, коли товпа прибрала грізну поставу.

Відень. Дня 31. жовтня с. р. відбула ся у Відні конференція російських і австрійських делегатів в справі торговельного трактату. Нараджували ся они над тарифою австро-угорською і російською. Друге засідане відбуде ся в четвер по полудні.

Відень. Заряд партії соц. демократичної ухвалив устроїти в день отворення австрійського парламенту в цілій Австрії одностайний генеральний страйк на велику скалю. Заряд той заявив також, що партія соц. демократична абсолютне не допустить до того, щоби новий парламент ще раз зійшов ся на основі теперішнього права виборчого.

Чехи. Обстругання залізнична в Чехах ширить ся дуже. Всі потаги спізняють ся значно. Товпа людей зібраних на стаціях, прикладає ся з певною поселостію, як залізничний персонал з найбільшою точністю виновлює кожний припис кожного параграфу інструкції. Часть соціальної демократії прилучила ся також до обструги.

Прага. Вчора відбуло ся в Празі 7 робітничих зборів в справі загального голосування і подій в Росії.

По зборах відбула ся демонстрація, однак поліція розігнала демонстрантів.

Шлеск. Шлескі Німці відбули передвчера довірочну народну конференцію. Ухвалено багато справ, особливо що до народного шкільництва на Шлеску. Однак ухвали ті є доси тайною.

Угорщина. На засіданні виконуючого комітету коаліція з дня 31. жовтня с. р. ухвалено виладити декларацію проти програми бар. Феєрварого. Декларація та підносить, що програмі Феєрварого вірити не можна, бо она носить на собі питно бажання перекупити нарід. Вивовнене тої програми потребує десяток літ, а розвинути єї кабінет, який не є певний, чи за пару тижнів не буде належав до минувшини. Відтак доводить декларація konieczности оборони конституції і прав парламенту перед veto корони і доказує, що загальне право виборче піднесене в програмі Феєрварого тільки тоді мало би яке небудь значіння, колиб рівночасно була загварантована правильність і чистота виборів. Комітет виконуючий коаліції заявив ся також справою одностайного поведення комітетів в ставленю опору проти інсталяції ново іменованих старших журанів. В тій справі скликав пещенський комітет конференцію всіх комітетів.

Франція. На засіданні французького парламенту мотивував посол націоналістичний Gathier своє нагяче внесення в справі ревізії конституції, при чім накінув ся дуже на теперішнє правительство. През. міністрів Рувієр спротивив ся тому внесенню, доказуючи, що конституція принесла Франції 30 літний мир на внї і внутр. Не конституція й обичаї потребують зміни. Відтак палата відкинула нагячість внесення 396 голосами проти 154. Президент Любе висв. в повороті з Гішпанії, в середу в Марсильї, звідки відїхав до Парижа.

Хіни. З Кантону доносять, що Хінці убили там 5 місіонарів, двох жужичи, дві жінки і одну дитину.

Наші видавництва — а наша публіка.

(Конець.)

Дивуетесь, Товаришко, чому по наших більших містах провінційних нема бодай по одній українській книгарні, а є ватомість по кілька жидівських і польських? Алеж бо подумайте, що німецьку книжку купить що третій інтелігентний Жид і Німець, а (на Буковині) що десятій Русин тай часто-густо Поляк, польську книжку купить що третій, або четвертий Поляк, а так само (в Галичині) Жид і що десятій Русин; а українську книжку купить що дев'ятьдесять дев'ятих (або від біди дев'ятьдесять п'ятих) Русин і — шлює!

А хіба самі признаєте, що заводити книгарню на те, щоб книжками миши годувати, було б що найменше... непрактично.

Кажете, що з записуванням книжок з одиною у нас книгарні — клопіт, то забуваєть ся, що що нільше перешкодить... Ну, як в чоловіка, що має претенсію звати ся інтелігентним, має вагу така річ, як написане картки, то тут вже шкода говорити! Ви відай не се мали на думці, Товаришко, а зовсім що иньшого, іменно: брак по-

чуття обов'язку супроти всього, що своє; брак розуміння ваги своєї літератури, а тим самим не знання тоїж, а наконець (як наслідок попереднього) слабе заінтересоване, або й байдужність до своїх видавництв одним словом — некультурність. Як може Поляк записувати книжки просто з Варшави, Німець з Відня, Берліна, чи Липска, то чому Русин не може записати зі Львова? Як один Поляк може абонувати кілька літературно-наукових видавництв, то чому двох Русинів на купу не може абонувати одного у нас такого видавництва?

Жадаєте, Товаришко, заведення менших складів з видавництвами для народу в цілі лекшого їх кольпортованія; се було би не зле. Але позвольте: приходжу до одного нашого товариства, оглядаю всі закутки і в шафі (кольосальних розмірів) нахожу по кільканайцять примірників видавництв одного нашого товариства (всіх около 150 книжок). Дивлюся на дату — книжка печатана тому 3 роки, другі рік пізніше. Перекидаю книжки, а там вже їх і миши по трохи прочитували... (відай тільки й нашого, що українські миши найбільш образовані!) Питаю члена товариства, чому книжки так дармо лежать, чому їх не розпродано? „Або я знаю: — відповідає — присилають, хоч ми не замовляємо та хто се буде товчати з розпродуванням!“ Ну, що: найдете бодай одного чоловіка, який би в виду такого заінтересовання друкованим словом, в виду такого розуміння его ваги — відважився заложити на провінційній книгарню?

Скажете, що я песиміст, що так зле не є. Га, думайте, як хочете, я кажу се, що бачив і провірив. Народні видавництва треба кольпортувати між народом конечно. Серед нашого теперішнього лихоліття се так конечно, як всякій твари воздух і світло, однакеж...я переконаний, що о праці в тім напрямі (чи радше о успіхах тої праці) нема що говорити скорше, аж доки загальна нашої інтелігенції не прийде до розуміння, що піддержувати українські видавництва (так белетристичні, як і научні) є її обов'язком і доки не зачне того обов'язку як слід виконувати! Певна річ, що до такого розуміння може прийти лише людина справді інтелігентна і хоч трохи ідейна, яка в життю громадянським не руководиться виключно ідеєю власного черева, який то об'яв так різко визначається у певної частини нашої інтелігенції... Захоплені виключно одним, не хочуть, чи не можуть навіть думати о другім і в тім ціла біда. Впрочім — може я помиляюсь... Знаю тільки, (бо бачу) що нам, інтелігентам самим, ще дуже, а дуже багато бракує. Вперед зрозумімо вартість своєї книжки самі, переживемо все, що у нас вартістне; заки зачнем вчити (але вчити як слід) „меншого брата“, учім ся самі! Бо і якимже можуть клопотатись лектурою для мужика „інтелігенти“, які часто густо тої лектури самі не знають? Якжеж братись до просвічування мужицтва тим, котрі не хочуть зрозуміти, що в нинішніх часах безнастанна праця над своїм образованием інтелігентному чоловікові так потрібна, як хліб насущний?

Так: супроти наших видавництв сповняймо ми, інтелігенти наш обов'язок після можності, а не нарікаймо на всякі недогідности, як се у нас закорінилося! Нехай мені хто говорить, що хоче, а я скажу: хто не вмів як слід оцінити свого, той певно нічо як слід не навчить ся на чужому!

Отже Вам, Товаришко, моїх кілька слів, які я вважав за відповідне докинути в порушеній Вами справі. Може Ви (тай ще де-хто) не згодите ся у всім зо мною. Як схочете. Я пишу так, як думаю: ми хочемо, щоби наш народ ішов за нами. А якже нам его вести, і куди его заведемо, коли ми самі йдемо на помацки?

28. жовтня 1905.

Антін Гринцишин.

Р. С. Сьмію Вас спитати, Товаришко, о справі, яка Вам, як жінчині, близша: чи знаєте часом, як стоїть справа з „Товариством Русинів на Буковині“? Задумував я порушити се питання публично, але чекав, чи не обізнесь котра з жінчин і не діждав ся й доси. А може котра з Ваших товаришок о тім дещо знає? Пригадую собі, що проф. О. Попович накликавав наше жіноцтво до вписування ся в члени сего товариства. Чи не був се часом „глас вопіючого в пустині“? Може би так котра з Вп. патриоток (добре поінформована) зволіла ласкаво на ту тему дещо в „Буковині“ сказати? А. Г.

НОВИНКИ.

Чернівці, 4. листопада 1905.

Групи революційні в Росії.

О групах революційних в Росії наше добре інформоване часопис „Post“ берлінська. Події останніх днів виразно вказують, що нині існують в Росії добре з'організовані революційні групи, котрі розпадають ся на слідуєчі групи: 1. Група робітничих. З'організувало її сторонництво соціально-революційне. Коли з початком минулого тижня підчас розривів робітничих в Одесі узв'язано кількох агітаторів, видала та група запис до енергійного виступлення против поліції і війська, що дало на вислід забурення робітничі в цілій Росії південній. 2. Група селянська. В тій характер революційний виступає ще острійше. На разі ставляє она жаждання економічні; колиж однак посує ся о крок вперед, тоді не легко буде стримати ту лавину. 3. Бунтующе ся війське. Мимо всяких затирань викругів і заперечень можна з певністю констатувати, що та група рядових російському бою пошкодити і не мало нещастя спровадить. 4. Війни найстрашніша для всіх група спрозетаризованої товпи, ті шумовини суспільні, що суть болячкою і страхом для всіх рядів.

Неважність супружества з божевільними. Висший суд краєвий у Відні рішив оводі дуже крашу справу. Іменно 18. жовтня 1904 оженив ся якийсь купец з 18-літньою панною, а в три неділі по слобі треба було его відставити до дому божевільних, бо показало ся, що его божевільність буде що раз більша. Отже молода жінка внесла жалобу до суду і зажадала уневажнення супружества, бо єї чоловік був вже тоді божевільний, як женив ся. На доказ того навела она такі факти: Безпосередно перед вінчанем він відправив фінгра, який мав їх завести до слобу, бо він мав коні сиві, а не карі; при весільній гостині він добув револьвер і показував гостям погані образи. По весільнім пір'ї забрав ся він зараз в весільнім убранні чистити вікна. В кілька днів по весілю виступив він назуї з кількох бочок і хотів підпалити власний склеп. Лікарі-знатоки признали справді, що він був

уже перед вінчанем божевільний і тоді суд уневажнив супружество.

Величезні дефрандації викрито — як доносять з Букарешту — в румунській військовій інтендантурі. Підозрілих о дефрандації кількох висших офіцерів арештовано. Слідство веде ся далше. Король Кароль видав приказ, аби винувних покарано з неумолимою строгістю.

В справі будови різні в Чернівцях виїхали радник будівельний п. Навратілі і комісар магістрату Васерман до Львова, Кракова, Опави і Берна, щоб оглянути тамашні різні і скористати з того при будові різні в Чернівцях.

Землетрясене. В Катанзаро і Монтеоне, в Італії, місцевостях навіснених недавнім страшним землетрясеном, дало ся чути оводі о годині 2-ій пополудня знов землетрясене, що викликало великий переполюх.

Оповістки, іменованія і т. п.

До наших „Січ“ і товариств. Звертаємо увагу наших „Січ“ і інших товариств, що мають право жадати заимог від сойму, та виділу краєвого за свою хосенну діяльність, щоби они з того права користали. Подаємо також до відомства, що комісія фінансова нашого сойму ухваліла лише ті петенції взяти тепер під увагу, які вплинуть перед днем 8. листопада 1905 року. Тож нехай петенти уважають, щоб не занізили ся з поданнями. Поданя можна слати на руки наших послів.

Місце краєвого інспектора шкільного по др. Тимітжови не буде покищо обсажене, а з кінцем сего року шкільного наступить іменоване трох інспекторів краєвих, а то по одному для шкіл руских, волоських і німецьких, які міністерство вже системізувало від 1. вересня 1906. До того часу розділено реферати так, що проф. Попович обняв крім руских народних шкіл ще реферат про народне шкільництво взагалі і учительські семінарії, проф. Сімонович крім волоських шкіл народних реферат про утравістичні гімназії і ліцей дівочий, а проф. Павлічек реферат про німецькі школи народні і середні.

Всі рускі товариства, що ще не вибрали відпорушників до „Національної Ради Русинів на Буковині“, повинні се зробити без проволочно і подати їх імена голові комітету др. Филиповичу, бо вже в неділю 12. с. м. відбуде ся з'їзд „Національної Ради“ в Чернівцях о 1-ій годині з полудня. Запрошені вже розсилають ся, а хто з відпорушників не дістане їх на час, зволить прибути на з'їзд а одержить карту легітимациї у день самих зборів.

Оповістка. Дня 12. листопада 1905 відбудуть ся звичайні загальні збори тов. „Каса шадича і пожичкова“ в Станіславцях н. Ч. з слідуєчим порядком денним: 1. Звіт касовий. 2. Ухвала стоїя процентовой. 3. Вільні внесення. — Олександр Куцачко, начальник каси.

Оповістка. Дня 5. листопада с. р. (неділя) відбудеть ся довірочна нарада учительства черновецького повіта в справі тов. „Взаїмна поміч буковинських і галицьких учителів і учительок“, на яку просимо явитись всіх членів черновецької філії „Руска Школа“, а разом просити ся всіх Впв. патриотів, що интересують ся сею так важною справою. Місце збору „Народний Дім“ в Чернівцях, год. 3. по полудні. Хто не одержав запрошення, зволить зголоситись на місці перед нарадами.

Признане. Торговлі всіх приборів церковних п. Федора Оліярника у Львові, ул. Театинська ч. 3. доставила товариству „Січ“ в Чаранчу дуже гарний припор по приступній ціні. Сю вельми совіетну торговлю поручаємо всім тов. „Січ“, що до тепер не мають ще свого прапора.

Виділ тов. „Руска Бурса“ в Кіцмані схилює на день 7. листопада с. р. другі загальні збори в локалі „Рускої Бесіди“. Збори розпочнуть ся о год. 7-ій вечером.

Пригадуємо отсім високоповажним паням і панам, що акад. тов. „Союз“ устроїв в неділю дня 5. с. м. о год. 1½8 веч. в сали „Народного Дому“ сходина з танцями. Вступ від особи 1 кор. 50 сот. Карта на 4 особи 5 кор. — За комітет:

Володимир рицар Гажесич, голова; Ізидор Цурканович, секретар.

Товариства „Кружок укр. діячат“ і укр. студ. „Січ“ устроюють в понеділок дня 20. с. м. в сали „Народного Дому“ в Чернівцях вечерниці з танцями. Запрошеня розіслані. Хто не одержав ще запрошення, зволить зажадати від тов. „Січ“ в Чернівцях ул. Рука ч. 15. — За комітет обох товариств: С. Федоровичівна і Е. Стратичук.

Товариство укр. студ. „Січ“ в Чернівцях устроє в Вашківцях н. Ч. в суботу дня 11. с. м. аматорське представлене „Мартин Борудя“, комедия в 5 діях Ів. Тобілевича (Карпенка Карого). По представленю слідуєть вечерниці з танцями при музиці Алека Паращука з Галиції. Вступ від особи на представлене і вечерниці 2 К. Сидячі місця резервовані тільки для пань, 2 К. 50 сот. Запрошеня вже розіслані. Хто би не одержав запрошення, зволить ласкаво звернути ся до п. Ів. Стрийського, студ. прав в Вашківцях. Єще і сею дорогою запрошує всіх Комітет.

Перенесеня. Повітового ветеринаря Епіф. Товостюка перенесено до краєв. правительства в Чернівцях.

З „Бук. Бояна“. В понеділок відбуде ся проба сьпіву вьемково від год. 6-ої до 7-ої веч. а не як звичайно від 7-ої до 8-ої.

Загальні збори каси пожичкової і шадичної для громади Милів відбудуть ся дня 8. листопада 1905, то є на сьв. Дмитрія о 3 год. по полудні в шкільній будівлю із слідуєчим денним порядком: 1. Установлене стоїя процентовой для виладок шадичних і пожичок. 2. Справоздане касове. 3. Установлене пожичок і 4. ріжні справи. — В. Завадюк.

Членами повітової ради шкільної в Заставній іменував краєвий виділ на внесок д-ра Стоцького після бажання учительства сего повіту о. Теофіля Драчинського з Товтрів і надуч. Дмитра Падурю з Боянчука. Сего місяця зберуть ся урівнені до вибору члени учительської конференції сего повіту, щоби вибрати двох заступників учительства до пов. ради шкільної.

Конкурс. Отсім розписує ся конкурс на посаду директорки в товаристві жіноча спілка промилова „Труд“ у Львові. До чинності директорки належить ведене справ товариства взагалі. Блишні поясненія уділить дирекція. До писемного зголошення належить залучити: метрику, короткий опис жити і свідочтво дотеперішнього занятя. Петентки, котрі працювали вже в подібних интересах, які веде „Труд“, будуть мати першенство. Знание рускої мови в слові і письмі конечно. Услівя взагалі користні. — Дирекція.

Із штуки і літератури.

Великий концерт. В четвер 9. листопада відбуде ся в сали „Музичного товариства“ (Musikverein) о год. 8 вечером великий Концерт Guilhermin-i Suggia, славної артистки в грі на виолінчели при помочи Анни Фльоріані, оперової сьпівачки. Оголошеня слідуєча програма: 1. D. Popper, Konzert op. 24. a) Allegro Moderato, b) Andante, c) Allegro molto Moderato. 2. a) G. Verdi, Arie aus der Oper Rigoletto. b) Dessauer, Bolero. 3. a) Benj. Godard, Berceuse, b) Wilh. Jeral, Zigeunertanz. 4. a) Tschaykowski, Schlaflose Nächte. b) J. Gall, Serenade, c) L. Delibes, Walzer aus Coppelia. 5. a) R. Schumann, Larghetto, b) J. Klengel, Scherze. — 1. 3. і 5. точку грає Suggia, а 2. і 4. Фльорані. — Акомпанімент: проф. Франц Найгавзер. Початок о год. 8 вечером.

Оповістка. Дня 12. листопада 1905 відбудуть ся звичайні осіні загальні збори тов. „Руска Каса“ в Чаргі зі слідуєчим денним порядком: 1. Установлене відсотків для пань, шадичних виладок і пожичок. 2. Вибір одного члена старшини, а одного до надзорчої ради. 3. Справа касиєра. — За старшину: Николай Кобилюк, начальник.

ПРОСИМО ВІДНОВИТИ
ПЕРЕДПЛАТУ.

Hamburg—Amerika Linie

Проста
пере-
права
без пере-
сіданя.

Знанням із
своєї ско-
рости почто-
вим і пос-
пішним кораб-
лем т. зв.
Doppelschrauben
Schnelldampfer.

З Гамбургу до
Нью-Йорку, Канади, Бразилії, країв Ля-Плята, Полудне-
вої Африки і Східної Азії.

Парівці „Гамбург—Америка“ ліній відзначають ся тим, що єуть заосмотрені
в знаменитий харч, чисті каюти, і пасажери їдуть ними скоро і безпечно.
Пасажерам ізраїльського віроісповідання їдучи по всіх наших ко-
раблях межи покладам подасть ся рительні страви.

Видача карт до всіх стацій Сполучених держав і до Канади

Близьші услівя уділяє охотно
ГЕНЕРАЛЬНА АГЕНЦИЯ ДЛЯ БУКОВИНИ.

76(1—6)

Чернівці, ул. Паньська 16.

Марка охоронна: **КОТВИЦЯ**

Liniment Caps Comp.

PAIN-EXPELLER

з антики Ріхтера в Празі.

Загально признаний знаменитий усмираючий лік на втиранє
по ціні **80 сот. 1-40 кор. і 2 кор.** можна купити у всіх антиках.

Просимо жалати сей загально улюблений лік все лише в оригі-
нальних флашках з нашим охоронним знаком „КОТВИЦЯ“ з антики
Ріхтера і для осторожности приймати лише флашки тим охоронним зна-
ком яко правдиві. 84 (4—38)

АПТИКА РІХТЕРА

„під золотим львом“ у Празі, уліця Елисавети число 5.

25.000 Корон

виплатить фірма Georg Schicht, Aussig
кождому, хто докаже що єї мило „ШІХТ“
складає ся із шкідливих частий.

МИЛО ШІХТА

(мило з оленем або ключем)
є найліпше, найвидатнійше як також і найдешевше.

Вільне від всяких шкід-
ливих складових частий.

68 (14—26)

При закупні прошу уважат: аби кожний кавалок
мила був заосмотрений в напись „ШІХТ“ і в оден із зна-
ків охоронних „ОЛЕНЬ“ або „КЛЮЧ“.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
має на складі

Книги і друки для Кас райфайзенських.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Поручає на зиму футрянні товари найліпшої якості.

Самостійна продаж капелюхів
Відни, Йосифа Піклера і Синів у Грацу,
двмі, склад американських черевиків

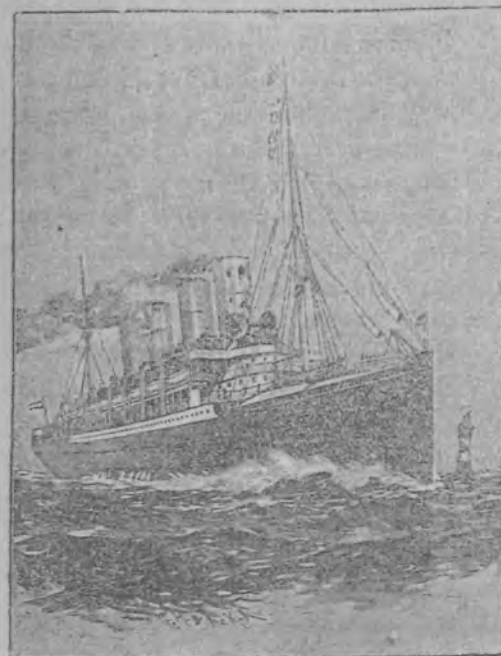
з п. к. надвірних фабрик Генрика Іти, у
Антоні Чалєка у Відни, Ф. К. Поппера в Хру-
Нотхаву Роулі і Нартингтон в Бостоні.

Товари футрянні для панів і дівчат, ковпирі і закутки, перекі, а куні, шкотські вов-
няні і різні наймоднійші сорти.

Шапки для панів і хлопців правдиві перекі, баранкові, кучми, шапки до ховзанки, суковні
і з льодену як також наймоднійші різні барети для панночок.

Товари обувні на зиму з Chevreaux футровані піймом, Bokseal, з геман, з сатинова-
ної телячої шкіри, футровані фланелею або позотном, черевки суковні, локерки, і т. п.
для панів панів, дівчат і хлопців. Чоботи фільцові і з льодену для панів і хлопців і зимові
домові черевки у найбільшій виборі.

Кальози і черевки до снігу правдиві петербурскі найліпші фабрики. Величез-
ний вибір.

До
Америци
і Канади

перевозить найдешевше і вигідно

Лінія Кунарда

заступництво для Галичини

Йосиф Айле

у Львові, ул. Браєрівська 6.
63 (15—20)

Наймоднійше етаблїсема уборів

ТАЙТЛЕР і ШТЕРНБЕРГ

Чернівці, Ринок
гот. „під чорним орлом“.

На осінь і зиму

поручає **найбільший вибір уборів** для панів, панів
і дїтїй. — Убори зладжені після найновішого крою.

Сталі ціни, марковані на кожній штуці. 90 (1—24)
Діточа гардероба—се спеціальність.

AUSTRO-AMERICANA.

Австрійське сполучене акційне кора-
бельно-перевозове тов. в Триєсті.

Правдивий пасажирський оборот до
Америци через Триєст-Нью-Йорк.

Генеральна АГЕНЦИЯ для ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ.

Гольдлюст і Спілка

Чернівці, ул. Палати краєвої 6.

Для провінцій приймає ся агентів.

58 (6—6) н.

Передплачуйте
і
розповсю-
джуйте

„Буковину“

Річна передпл.
враз із „Рускою
Радю“ 20 Кор.

КАНЦЕЛЯРИЯ

друкарні товариства „Рускої Ради“
отворена

в неділю і свята від 1/2 11 до 1/2 1 год. попол.

ШШШШШШ

Заряд друкарні

„Рускої Ради“

звертає увагу інтересованих, що
всякі друксорт висилає лиш
за попередним надісланем на-
лежитости або за послїдплатою.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ

що середа, п'ятниця і неділя,

з тижневим додатком

„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція

при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереження. — Редакції неоплачені від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом в „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсерат платні в Чернівцях.

СКІН САМОДЕРЖАВІЯ.

„Не вам

Не вам, в мережаній ливреї,

Донесачки і фарисеї,

За правду пресвятую статі

І за свободу! Розпинайте,

А не любите ви вчилися брата!

О роде суетний, проклятий,

Коли ти видохнеш? Коли

Ми діждемо ся Вашингтона

З новим і праведним законом?

А діждемося таки колись“.

„Юродивий“.

Оттак співав колись наш безсмертний Кобзар, згадуючи про лютий режим фельдфебель-царя, Миколи І. та про козака, що один найшов ся між міліоном „свинопасів“ і ціле царство оголосив через те, що „затопив“ „в морду“ київського сатрапа, генерал-губернатора Дмитра Гавриловича Бібікова. Ще тоді землячки того одважного завзятого признали юродивим, не могучи самі зважитись на відомщене наруг, заподіваних жорстокими гончими самодержавіями... І в нашу добу, в час, коли ціле царство російське із всіма московськими і инноплеменними губерніями спилило кровію борців за красну народню долю, чулось не мало слів довкола, що се даремний труд, що се змагане шалених, які не дібють ся нічого хіба досмертної каторги, шафоту, або якої „пігулки“ Трепова із руйниць вірних цареві салдатиків. Тимчасом послідні події в Росії показали ще раз і то голосом, що громом говорити, що нема в світі сили, якаб спинила духа в його поході, що ідей багнетами не вилонили, що сильніша від лав найжених „шти-

ками“ і дулами пупок в народні маси захоплені великою ідеєю, проняті вірою в свою святую справу і готові принести себе в жертву на престол щастя рідного краю...

Ніч на 30. жовтня 1905 р., коли у кабінет російського самодержця, помімо пекольних зусиль реакції, увійшов страшний, а неухилимий опир революції, поставив перед його очі привид гільотини, чи таки шибениці, на якій рівно конається й простому смертєльнику й господарю помазиникови, хоч би він був навіть protégé сьв. Серафима, та присилував царя підписати поверх стоміліоновому народові обітницю конституції — останє історичною подією, яку будуть безперечно згадувати століття.

Се вже в друге перед нашими очима триюмфує величю ідея. В перше тоді коли Портартурське пекло подалося перед незрівнаними японськими лицарями, пронятими любовію до рідного краю, а в друге тепер, коли перед народнім напором затріщало в своїх основах ганебне російське самодержавіє. На місце ката із ласки божої повинен тепер на престолі Романових засісти керманіч державного судна, винесений на те місце волею народу. Чи ним буде ще Микола II., чи він може має стати посліднім із свого роду на правітцвськїм престолі, се зависить ме, чи обітниця із 30. жовтня стануть ся ділом, чи може вони мають остати тільки ще одним обманом народу, як се сталося досі вже із безлічю царських маніфестів!...

Населене широкої Росії мало

вже надто доволі часу, щоб переконатись про стійність царських слів поза одною одніською курською промовою до сільських голов скликаних во время оно по полтавських розрухах, в якій Микола II. заявив їм безцеремонно: не надійте ся нічого, не вірте в те, що цар вам хоче добра, якого будім то не дають вам зробити тільки пани та царські прибічники! І справді по першій опаянню радісною вісткою, що народна борба вінчається успіхом, що самодержавіє уступає, взяла верх холодна розвага. Поки не має обіцяних свобод на ділі, доки нема народної міліції, доки не видано повної амністії для всіх політичних переступників, яких головним злочином була борба проти самодержавного безправства, поки вокруг царя стоять давні кривожадні сатрапи, доти народ із поля борби не уступить, хіба на часину тільки зложить оружжя. Правда в отставку пішов і „командант дивізії народної просвіти“, генерал Глазов, ба що більше, тудиж попав ся і перший стовп самодержавія оберпрокуратор „святейшаво Сінода“ К. П. Победоносцев, а за ним творець Госуд. Думи Булігін. Правда й те, що гр. С. Ю. Вітте, який вибив ся на становище спасителя Росії за поручує всім і вся чесним словом, що обіцяні реформи стануть ділом через кілька тижнів, але не слід забувати, що як довго самодержавіє є — sit venia verba — законним станом, так довго слово Віттого супроти царської химери є нічо, та що тих тижнів, в яких Вітте захоплене анархією царство, хоче за-

мінити в державу ширіше конституційну, як наша Австрія, уживати ме реакція на недопущенє, або бодай найдалш ідуче обмеженє сподіваної конституції. Симптомом сього різні інтелігенції і жидів чи не по всіх містах Росії, аранжованою поліцією на спілку із попівством і засліпленими реакціонерами.

Російська революція прийшла по французькій, по німецькій і по австрійській, вона научена єї досвідом, а основана на новій соціальній науці, збити з тропу не дасть ся, борючись із самодержавієм головою генеральним страйком, підкріпленим оружною борбою. Ніч із 30. Х. себто гибель самодержавія стала можливою тільки після 28. липня 1904, коли від Сазоновой бомби погіб Сіпаягінів наслідник, фон Плеве, а неминучою зробилась вона після страшної сегоднішньої январської неділі, коли Нікі-Мілуші безоружній робітничій масі, що пішла під проводом о. Юрія Гапона просити права, післав кулі і смерть. Голод, фінансове банкрутство, безпримірне знущанє над народом, а вкінці нещасна війна із Японією поруч із невгомним трудом революціонерів завдали смертний удар російському самодержавію. Із „країни сходячого сонця“ зійшло остаточно справдішне сонце свободи і для Росії.

Один мент і яка переміна ситуації! Поліцаї кланяються червоним прапорам, а державних переступників признає ся незабаром народними героями. Між божевілем, а геніяльністю стоїть саме така

Микола Левицький.

Звичаєве право в нашій народі.

Під звичаєвим правом розуміємо правні норми, що витворили ся в народі через довголітнє, тривале приміняване (quae longa consuetudine comprobata sunt). Вже із самої дефініції виходить, що таке право повинно бути найліпше, бо плыве просто із душі, із серця народа, відовідає волі і світоглядowi народа і виключає всякі помилки і неточности, що дуже часто приходять в накинєнім праві.

Однак на жаль в теперішніх часах творенє звичаєвого права є виключене. Конституційне жите так уладжене, що нарід „в короткім часі“ може мати право, якого лише захоче. На се існують прецідні парламенти. Але се лише в теорії так представляє ся, бо в практиці парламенти пересічно ані не так скоро творять закони, ані сї закони по найбільшій часті не відовідають волі і правним поглядом народа, як накинєні через напучочу більшість.

З другої сторони наш цивільний кодекс в § 10. становить, що на звичай лише о стільки мож звертати увагу, о скільки сам закон на них покликає ся; а що закон ніде на звичаєве право не покликає ся, отже правникам не позітає ніщо иншого, як на звичаєве право не звертати уваги. Зрештою наш закон не говорить про звичаєве право, а тільки про звичай, поведінки і т. п. Ся постанова нашого цивільного кодексу полягає на давній теорії, що при укладаню кодексів уважала собі як „пункт

гонуру“ як найменше звертати увагу на звичаєве право, бо воно мовляв не заслугує на те.

Таким отже чином парламентарне жите і § 10. п. к. довели до того, що творенє звичаєвого права є тепер виключене. Але мимо того звичаєве право в нашій народі істнує, воно не загинуло, хоть правда нове тепер не творить ся. А головню утримало ся воно тому, бо в праві цивільнім є деякі області, котрі постанову § 10. роблять ілюзоричною. Се облігаційні умови (головню подружжя пакта) і тестаментарне право наслідства, де воля сторін suprema ratio. Тут звичаєве право приміняє ся в практиці, о чім чейже кожній правник знає.

Наш нарід се, як звісно, з давендавна великий консерватор. Як приклад і доказ на се подам, що деякі постанови „Правди руської“ (з початку, а найдалше першої половини XI. століття), заховали ся в нашій народі до тепер. Так наприклад в „Правді руській“ стоїть написано: „оже оувиють кого оу влєкчи или оу которые татѣмъ, то збнють и еъ пса мѣсто“ (ст. 37. Карамзинської рукописи). А прецінь звісна річ, що наш нарід і тепер ще уважає за річ не каригідну злочинця, а спеціально злодія, зловленого на горячій учинку, троха потурбувати. Ся норма „Правди руської“ колідує вже із карним кодексом і то вже трудніша справа, але мимо того § 4. п. к. не потрафив нашого народу переконати, що злочин може бути поповнений також на злочинцях. Або далше: спадкове право із „Правди руської“ в

головних зарисах і тепер іще удержало ся. Прим. по вітці покликані до наслідства в першій ліній сини, як придатніші господарські сили; доньки незамужні приходять до наслідства доперва тоді, як синів нема, а як хто позіставив синів і незамужних доньок, то сини мають їх вивінувати. (Аже вѣдєтъ сестра еъ домѣ, то тѣм задницѣ не имати, но отдадѣтъ ю братѣмъ за мужѣ, како си могоуть, ст. 107). Так само удержала ся постанова „Правди руської“, на підставі котрої дїм по вітці припадає молодшому синові (а дворѣ вєзъ дѣлѣс отиѣтъ всѣмъи меншѣмъ синои, ст. 112 in fine). Так само задержала ся в нашій народі дуже вигідна постанова „Правди руської“ про відвічальність опікунів при заряді майном пупіля. „А что сѣкзѣтъ токарѣмъ тѣмъ или пригостѣтъ, то те емѣ сѣвѣ, а истѣмъ вѣротѣти имѣ, а прикѣпѣ емоу сѣвѣ, зане онѣ прекормѣтъ и печалѣвалѣс нми; оже отѣ чѣлѣди плодѣтъ нмѣ отѣ скѣта, то все помѣмѣтъ лицѣмъ, что помѣмѣтъ вѣдѣтъ“... (ст. 111) і т. д.

(Переглядаючи галицько-руські народні приповідки в етнографічній збірнику етнографічної комісії Наукового тов. ім. Шевченка, подибуємо велику силу правничих приповідок (Rechtsparämien), що безієречно становлять невичерпанє жерело при наукових дослідах над українським звичаєвим правом. На жаль однак ся область в нашій науці зовсім занедбана і не було до тепер нікого, що на сю важну квестію

звернув би увагу і збирав по селах правничі приповідки. А прецінь се не так трудна річ, бо правники день в день здибають ся з народом і з нього живуть. Особливо студенти прав, що живуть на селі повинні сям зайняти ся і зібрані матеріали відсилати до „Наукового тов. ім. Шевченка“. Може коли хто найдет ся і вже хоть зібраний матеріал обробити...

Позволю собі навести здебільшого правничі приповідки, що їх знайшов я у вище наведених збірниках

„Як не стане, то батько дістане“; тут говорить ся про обовязок батька удержувати діти. „Чий беріг, того вода“; при сплавних ріках, погляд сей противний постановам цив. кодексу. „Бик вѣжи єї воловодом, а чоловік словом“, спосіб закладування умов. „Яка плата, така робота“. „Один біжить, другий лежить“, басіда про т. зв. societas leonina. „Віда не знає приказу“, дуже влучне означенє впливу примусу на волю чоловіка, особливо до приміненя в карнім праві. Подібна друга приповідка: „Віда не питає диха“. „Сам своїй біді винен“, засада, що кожний відовідає за наслідки нарігідного ділання. „Дасть Бог діти, дасть і на діти“. „До Бога високо, до суду далеко“, ся приповідка повстала здаєть ся вже в новіших часах і має на гаді погляд народа на теперішній вимір справедливости. „Надія в Бозі, як товар на возі“; при відплатних умовах передавєць відовідає за ушкодженє і знищенє, доки товару не передав. „Обіцяв Бог дати, та казав заждати“. „Підеш до Пана Бога на скаргу“. „Богатий до бідного в літї, а бідний до богатого в зимі:

межа як між політичним злочинцем, а героїзмом. І хіба недалекий час, коли по російських школах будуть згадувати як героїв і Карповича і Балмонова і Сазонова й Каляева і всіх тих, їм же ність числа, що положили свої буйні голови, що знесли невимовні муки за народню волю. Час революції се справді доба, яка вироджує одиниці, що переросли не в міру загал, що остали на довгі часи примірами, як високо може знятися чоловік захоплений посьвятою. Революція се виїмкова пора, коли політичне убійство, терор санкціонує ся обставинами, які унеможливають инакший ідейний спосіб борби. І як би хто й не дивився на терор, так треба признати, що він нечувано причинився до того, що самодержавіє коває. Се сталося однак тільки тому, що терористичні вчинки виконувались на тлі зорганізованої й свідомої борби із самодержавієм широких верств народних російських, фінляндських, польських, українських, вірменських, жидівських, литовських і т. д. Сам терор, без свідомості народних мас згнобила реакція в роках 40-ових, а також 80-тих, коли то розвинула була свою діяльність „Народная Воля“, зазначену вбійством петерб. градоначальника Трепова звершеним (28. I. 1878 ст. ст.). Верою Засуліч, убитим жанд. ген. ад'ютанта Мезенцева Степняком-Кравчинським (4. VIII. 1878 р. ст. ст.), а вкінці розірванем в кусні царя Александра II. (1. марта 1881 р.). В теперішнюж добу могли удари реакції довести до розпуки тільки одиниці. „Въ цѣломъ же — як заявив організатор нинішньої рос. соц. рев. партії Гершуні своїм судиям — неизбѣженъ неумолимый отпоръ, при которомъ съ фатальной необходимостю „уголь отраженія оказывается равнымъ углу паденія.“

Російське самодержавіє стане через часок тільки страшиком історичним спомином; з під нього мов з під кровожадного вампіра, немов з під тяжкої змори визволяють ся всі народи Росії, а між ними й наш безмежно претерпівший народ український. Із наданем конституції

спадуть кайдани із нашого народу в Росії, виїмкові його постидні права перейдуть до минувшини і наш народ мати ме свободу рідного слова в життю публічному, в уряді, в школі і церкві. Тепер спадуть кайдани із української літератури, преси і сцени. Тепер аж станем народом рівним між прочими європейськими народами і зможемо добути собі становище, яке нам по нашій чисельності в світі належить ся. Свобода нашого народу в Росії не без значіння остане і для Українців австрійських, яких хіба перестане вже раз трактувати по мачошиному австр. бюрократія... За сим повинноб також покінчитись скандальне існування гангріни нашого національного організму — осоружного, реакційного, рублехалпного москвофільства.

Російські Українці одержать конституцію, свободу, — тількиж єї ніхто не дарував, єї добули, а коли ні—то добудуть кривавим боем. Єї не виворожили тихі, а ревіні „патріоти на печі“, ні не випросили резолюції, просьби й меморіяли, а тільки видерла єї із самодержавних лабет сила революції. Сподіємось, що будучі українські заступники в зреорганізованій російській Государственной Думі не підуть шляхами нашої першої парламентарної презентації, яка народну справу чисто загригла своєю політичною недотепністю. Конституція України се й для великої частини нашого загалу ясна як сонце наука, що на нічо иньше нам ніяк надіятись, як тільки на те, що міродатні круги будуть нам мусіли дати з огляду на нашу політичну силу, зорганізовану під кличами, за якими йде нова європейська суспільність. Коли сила ідеї повалила й такого велита як самодержавіє, то і нас не поборе ніяке безправство й дике насиле. Тож нумо до праці! В гору серця! Ще не вмерла Україна і не вмере, бо на неї складати ся ме від тепер не 3 мільони, як се досі було, але 33 свободних українських горюжан. Excelsior!

Олег Сатур.

Політичний перегляд.

Скликане австр. парламенту. „N. W. Tagblatt“ доносить, що раду державну скличе цісар на 28. с. м. На єї першій засіданню має промовити през. міністрів Гавч і зложити заяву справі становища правительства супроти виборчої реформи.

Угорщина. 2. с. відбула ся в Будапешті кабінетова рада під проводом бар. Феєрварого. В обрадах взяли участь всі міністри і секретар стану др. Поповіч. Вечером явив ся бар. Феєрвари в клубі поступової партії і заперечив поголосці, що він хоче зложити керму кабінету і пропонувати на свого наслідника секретаря стану Д. Громона. Міністер справедливости видав обіжницю до всіх прокураторів угорських країв, звертаючи увагу на пасивний опір в деяких комітатах. Той опір має перешкодити записанню старших жупанів. Міністер звизає всіх прокураторів, щоби, на случай напрасного та насильного виступлення органів комітатових, поступали як найострійше, а евентуально послугували ся арештом. Часопис „Az Ujsag“ доносить, що в будапештєнським народнім касині зачато акцію, яка має вплинути на ліберальне стороництво, щоби оно вибрало своїм провідником гр. Юлія Андраного. Гр. Тіма заявив, що, если би то мало вийти на добро загальної справи, то він охотно усуне ся з арени публічного жити. З Колошвару доносять, що група опираючих ся не хотіла допустити до записання гр. Текеліого в характері старшого жупана, знімаючи великий галас. Тоді Текелі зложив сам присягу, що і занотовано в протоколі.

Швеція а Норвегія. Король Оскар і члени шведської королівської родини зложили всі гідности і становища, які займали в норвегській армії і флоті.

Буковинський сойм.

Заява руского клубу підчас дебати над предложеном проінаційним. Підчас дебати над предложеном

нем закона про шинкові оплати зложив нос. др. Стефан Смал-Стоцкий іменем руского клубу соймового отєю заяву: На сойовім засіданню із дня 26. жовтня 1904 р. санкціонував наш сойм ухваленем нинішнього запроектованого, ідею, піднесеною нос. др. А. Ончулом в формі проекту закона, щоби через зміну права проінаційного і конверзію решти довгів виплачуючих зі знесення права проінацій, утворити фонд для санації сумного положення наших краєвих фінансів, та на покриті конечних інвестицій. Але правительство відкинуло той законопроект, яко невідповідний для найвищої санкції. Край Буковина, який лише в надії на переведення того фінансового проекту не підвищив в минулому році додатків до податків до висоти 94 проц., покрити провізорично надзвичайні потреби в той спосіб, що зіволів на підняте непокритего довгу — був би через те відкинуто з боку правительства фінансового проекту, випрацьованого д-ром А. Ончулом, справді присилуваний підвищити додатки до податків із 40 проц. близько на 100 проц. на покриті щорічних потреб; а регуляція платні учителів, громадських лікарів, та громадських писарів, а устроєне гуманітарних заведень, а уграєвлене доріг та получення з тим знесення мита — всі ті конечности краю мусіли би остати нездійснені, бо покрити на ті видатки нема. В виду сего руский клуб витяє з найбільшим вдоволенем факт, що правительство приходить з помочю для проекту, який є нині предметом наших нарад. І ніяк нам відмовляти правительству за те нашого найгорячішого признання, як рівноно будемо голосувати за тим законом, позаяк уважаємо єго в теперішній хвилі за одинокую дорогу до здійснення поодиноких точок програми колишнього вільнодумного союзу, які він підчас соймової сесії 1904 р. признав краєвими конечностями. Лежачий перед нами законопроект зносить права, які вважали до теперішні посядачі за права набуті в добрій вірі; він крпе в собі також не беззначенство, що через него домашній пивний промисел, один з нечисленних родів промислу, що зміг ся в нашім краю удержати, може понасти майже в цілковиту руїну, він сироваджує також нове обтяжене широким мас консументів населення. Отгитом було обовязком теперішньої соймової більшости ті недостачі проекту взяти під розвогу, доки вона ще порозуміла ся з правительством в справі того проекту, длятого ціла відвічальність за ті недостачі спадає лише на ню!

*

8. засіданє II. сесії і X. виборчого періоду відбуде ся нині о год. 5-й веч. На двеннім порядку 1) мотивоване внесення др. Герцберга Френкля в справі основана етнографічного музею, 2) моти-

клинне вашець“, про відносини з богачами-лихварями. „Чи богач, чи бідний, нічо з собою на тамтой світ не забере“, приповідка з області спадкового права. „Щось узвиз, то віддай“, про предмет доконианя з'обовязана (solutio). „Я не то єї побожу і єї свідками доложу“, не божи єї, не клени єї, вдар єї в груди, досить буде“, обі єї приповідки входять в область процесового права. „Богова сестра“, дуже характеристичне означенє наліжницї, яку хтось представляє людям як свою сестру. „Борі умер, зачекані не жие“, на бороду бері“, „борона гусий, качок, курий“ — єї приповідки важні з того згяду, що подають цїкаві технічні терміни. „Зачеканє“ і „борона“ означає кредит, а „борона“ се universitas rerum „З дужим не борись, з богачем не судись“. „Брат братом, а бриндзя за гроші“, „любимо ся як братя, а рахуймо ся як Жиди“, нема брата, коли страта“. „Ні брат, ні сват“. „Бере на зелений овес“. „І під столом не вибрешеш ся“, се не своє, рідне, а радше польска приповідка; нагадає ті часи, як то польска шляхта казала возньому „відбрікувати“ позви. „Хто вміє брехати, той вміє і красти“, „хто раз збрехав, тому й правді не віруть“. „На буднім дни з неділі коли будь“, dies incertus an et quando. „Бунком того, хто не боронить свого“. „На догад бураків, а капусті дайте“, зверненє проти того, що при правних інтересах послугуєт ся неясними висказани. „Тоді то буде, як на мой долони волосє виросте“, тоді то буде, як вухо зобачиш“, „то тоді буде, як рак сви-

сне“, „то тоді буде, як ся дві неділі разом зійде“ — тут бесіда про неможливі условини, щось на лад римського „si digito coelum attigeris“. „Хто ся не варує, той потім банує“. „Хто має верх у хаті, жінка, чи чоловік“, те саме в код. цивільнім §. 91. „der Mann ist das Haupt der Familie“. „Жеб не ти, тай не я, не було-б весіля“, — до істнованя спільки треба що найменше двох осіб; зрештою ся приповідка винесена д-ром Франком також відмінно. „Разом весіля і хреснина“. „Взвиз на будучий вік“, отєя приповідка відповідає зовсім нормі §. 904 к. ц. если стороны не означили речинця доконианя умови, а довжник час доконианя застеріг своїй довідности, можности, або можливости. „Не видаш — не купиш“ т. є. при купнї залата ціни і передача речини повинні відбувати ся „Zug um Zug“, бо в противнім случаю продавець може відмовити видачі. „Виділи очі, що купували“, т. зп. передавець не відповідає за порученє (Gewährleistung), если хвбї речини впадають в очі. Те саме гл. §. 928 к. ц. „Перша вимівка, всьому винна дівка“ — тут говорять ся про ехсертіо plurium concubantium, або про те, що при уродженю неслубної дитини, пізваний не повинен складати вини на неслубу матір. „Винен пи не винен, а терпїти повинен“, спільники поносять спільно страту. Зрештою ся приповідка може відносити ся також до карної одвічальности. „Винного двома батогами не бють“, т. з. справця не може бути за той сам карягідний вчинок два рази караний. „На винного

шию брати“. Що до єї приповідки, то др. Франко виправді внав на слід, як сю приповідку розуміти, однак признав ся, що ідейний підклад приповідки йому незрозумілий. Після мого переконання (котрого нікому не накидаю, значить ся приповідка, допускати ся чогось (пр. карягідного вчинку) на кошт винуватого. „Хто винен, віддати повинен“ — тут бесіда про залпату (solutio). „Я не винен, вуйна винна, вуйна дати не повинна“ — оборона мужчини, що стоїть в зносінах із замукою жінкою. „За винадок не ручу“ — римське casus a nemine praestatur. „Випустив слово, то вже не спіймаєш“, нагадає німецьке „ein Maln ein Wort“. „Хто єї випрече роду, того єї рід випрече“, приповідка з області родинного права, але консеквенция може сягати також в спадкове право. „Вже я вам вирівнаю вашу шкоду“ — про обовязок шкідника до вирівняня шкоди. „Відаш на виховок“, виховок — аллюнат. „Таки виходив своє право“. „То якісь віволаники, ни сусіди“, віволаник — infamis. „Чия вівця, того й вівна“, тут бесіда про те, що прирієт припадає власникови головної речини (accessio cedit rei principali). „Кому на відбутку, а мінї на прибутку“, хабний погляд нашого народа про квестію власности загубленої речини (подібне „що впало, то пропало“). „Як шїде на відволони, то зїдєт сороки“ — про утрату прав через задавненє (Verjährung). „Віддай, що не твоє“ — conditio sine causa in debiti. „Як не відберу, то хоць відібю на нїм“, погляд, що дозволяє несовісно-

го довжника навіть побити. „Відповідаю всім, що маю“ — про необмежену поруку. „Не відробиш, то відсидиш“, принїте із давніше обовязуючого права, де довжник відповідав не тільки майном, але і особою. „Без віята справи нема“, популярний виклад §. 19. к. ц. „Що з воза впадо, то пропало“, гл. више. „Непаристі воли нугуть ся“ — про недібрану спілку. „Віно або вовк з'їсть, або згине само“, т. з. віно, що складаєт ся з худоби. „В добрій вірі то зробив“ — бесіда про неспровинені чинности. „Чия гичка, того корнї“, „Гнів сїний дорадник“, „в гніві чоловік сам себе не тямить“, — про виключенє вїнимости, коли справця в гніві не був свідомий свого вчинку. „По гніві пізний жалє“. „Тут шїде до головництва прийде“, „а ще з тобою до головництва дійду“, — головництво, або головщина гл. §. 1327 к. ц. „Головництво ся стало!“, оклик, щось в роді німецького „Zetter und Mordio!“ „З голоду вкрасти, то не грїх“, норма ся має в австр. карнім праві о стільки приміненя, що становить лагодячу обставину, підчас як правний погляд народа увільняє в єім случаю справця від одвічальности. „На гонор комусь наступити“. „Чий город, того й плїт. чий плїт, того й ліса“. „Господнїй три вугли в хатї тримає, а господар лиш один“, т. є. домашня господарка належить переважно до жінки. Ся приповідка вказує на празні відносини між чоловіком, а жінкою. „Чия гребля, того й став“, характеристичний погляд на право власности ставу. „Громада великий чо-

поване внесення др. Волчинського про зміну закону про нагляд шкільний, 3) мотивоване внесення др. Смаля-Стоцького і тов. в справі видачі закону, яким би урегульовано язикові відносини в чернівецьких учительських семінаріях, 4) вибір одного члена і двох заступників членів до крайової комісії для податку заробкового, 5) вибір 4 членів і їх 4 заступників до віддільної комісії в справах податку особисто-доходового, 6) устні звіти й петиції.

НОВИНКИ.

Чернівці, 7. листопада 1905.

Борба за загальним голосуванням в Австрії. Демонстрації робітничі за загальним правом голосування відбулися по всіх більших містах Австрії. Демонстрували робітники в Відні, Празі, Триєсті, Зальцбургу, Інсбруку, Граці, Кракові, Львові і т. д. Коли однак в інших містах демонстрації закінчилися без проливу крові, то в Відні, а особливо в Празі полила ся робітничая кров не гірше як і в Росії. Особливо кривава була демонстрація в Празі, де по довгий правий борб між робітниками, а військом на барикадах арештовано 130 осіб, а ранено більше як 230 осіб. З сего видно, що ухвала заряду соц. демократичної партії, що она не допустить жадним чином до сего, щоби в слідуючій році зібрав ся новий парламент ще на основі старого права виборчого — не була пустою фразою і починає ся здійснювати. В виду робітничих заворушень в Австрії і політичних подій в Угорщині та під вражінням свіжих подій в сусідній державі, а також з огляду на настрій в власнім парламенті — обізвало ся вже нині і правительство і заняло становище, вирадли досить несправне, але все-таки уступає в користь загального голосування. У „Wiener Abendpost“ із 4. листопада с. р. оголошує правительство високо офіційну заяву, що оно переконане теперішніми подіями в Австрії, бачить, що онір, який до недавня проявив ся серед більшості австрійського населення проти загального голосування — вже переломавий. Факт той не уйшов уваги правительства і оно є готове предприняти відповідну виборчу реформу. Але до сего діла потреба внутрішнього спокою в державі. Агітація за виборчу реформу може відбуватися ся без перешкоди, але в рамках закону. Всякі заворушення і розрухи не повинні мати місця і правительство обіцяє їх подавити. Заворушення, бачите, сиплюють нормальну законодавчу працю, якої вимагає виборча реформа. Парламент, а не улица є місцем, на яким слід рішати ту справу. Все те дуже

гарно, тільки певно, що при мовчанні улиці „міродатні круги“ придержувались „нормального ладу“ — політичного кривджені широким мас народних, санційнованого між иншим недавно й нашими „вільнодумними“ думками в буковинських соймі.

Позір „Січ“! В липня с. р. устроїло тов. „Січ“ в Василеві похід до Товтрів, щоби бути при отворенні тов. „Січ“ в Товтрах. Два дні перед тим подало тов. „Січ“ у Василеві о сім поході повідомлене до староства в Кіцмані.

О сім поході довела жандармерія до суду в Заставі. Суддя — знаний Полк і ворог розвитку тов. „Січ“ в заставенській повіті — перепровадив розправу так, що засудив Івана Бербенюка і Івана Будзінського членів старшини тов. „Січ“ в Василеві на кару арешту по 7 днів. По оголошенню сего засуду додав суддя, що тільки з милосердя до Івана Бербенюка і Івана Будзінського вимірює ім наведену кару. Против засуду вніс адвокат др. Дутчак рекурсу, в котрім виласив справу і виказав, що після статутів тов. „Січ“ в Василеві належать походи і прогульки до обсягу сего товариства і що на устроєння таких походів не потрібно особеного зівольєна староства тільки вистарчає повідомлене до староства, щомас ся внести що найменше 24 години перед устроєнням таких прогульок. Над сям рекурсом відбула ся розправа дня 4. листопада перед судом крайовим в Чернівцях, при котрій виласив адв. Дутчак проти законності засуду заставенського суду. Суд ампляційний звіс сей засуд як неважний з тої причини, що розходило ся тільки о прогульку в мисл статутів тов. „Січ“ в Василеві і зарядив, що-б суд в Заставі перевідав ся, чи донесене о сій прогульці подано на час до староства в Кіцмані.

Тепер можна ся надіяти, що суди перестануть карати, а іменно суд в Заставі не буде карати „Січ“ за подібні походи, що після закону має ся донести о прогульках 24 години перед устроєнням до староства і на посвідчене жадати підпису від староства. Такі донесення суть вільні від стемиля.

Розрухи в рос. Новоселиці. Вчора розійшлася ся вість, що в околиці рос. Новоселиці вибухли революційні розрухи, а саме побой жидів. Позаяк заходила обавя, що „хулїгани“ можуть перенести свою діяльність і на австрійську територію, то в австр. Новоселиці зміцнено постерунок жандармерії і заряджено готовість війська в Чернівцях. Однак обавя показала ся безосновною і в наслідок телефонічного повідомлення команданта жандармерії в Новоселиці готовість війська знесено. Серед жидівського населення в рос. Новоселиці панує паніка і вони з жінками і дітьми втікають через границю до Австрії. З Чернівців виїхав

до австр. Новоселиці радник правит. Кішесловскі і зарядив, щоби на случай розрухів в рос. Новоселиці отворено границу в день і в ночи, аби загрожені могли ехоронити ся до Австрії. Утікаючим дозволено перебувати в Австрії під охороною властей аж до успокоєня в Росії.

Черенашня почта. Чим далше на схід, там більше приходить ся резигнувати із європейського ладу. Доказом сего є в невеликій мірі також порядки, які панують на галицьких і буковинських почтах. Недavno стрінулася наша редакція з таким дивовижним куріозом. Експресовий лист вкинений в Коломиї на головний пошті в ночи із п'ятниці на суботу о год. 2-ій, так, що міг відійти до Чернівців до 8 ої год. рано трома потягами, аби там був найдалше о год. 11-ій коли не о 6-ій год. рано — доручено редакції о год. три чверти на 7 ввечері!! Се просто нечувані кпини із прав публіки, які хіба повинні вже раз устати. Рівночасно одержуємо із Хайнів ось такий образочок тамошніх почтових порядків: Довго, довго ждало наше село, щоб побачити в себе поштову скринку. І на конець діждало ся. Уже кілька літ маємо поштову скринку. Не дуже то вона й на світлі божім, хоч недалеко школи, але за те в бічній улиці, так що й хати не видно з поміж дерев не то скринки під стріхою! Сам „поштовий уряд“ у „наша селетарія“ громади. А який порядок на ній! Пожаль ся Боже! Листи лежать чи радше скитають ся по кутках комнати не раз по кілька днів, заки дістануть ся до рук адресата, або відійдуть на дальшу пошту. Нераз попадають таки у вічне закутє!! Ось доказ на се: 3 Кіцманя надають з староства мій декрет до школи на 28. вересня. А я дістав его аж 6. жовтня! Декрет — бачите — мусів відбутися у нашого „гасизаїна“ почтатра 6-денну квантанту. Прийшов він сирдого звичений, вимитий, як би перекидано ним цілі століття по закутках! Колиж на нашій пошті домагає ся, що є посилка, (бо є свідки, що бачили єї то там, то сям), то ще „панство“ накидає ся, немов чоловік шукає собі гудза! „Історичний поштовик“ назбиравось у нас сила. Ми вже звертали ся з жалобою і до ц. к. дирекції почт у Чернівцях, та все остає по давньому! Тому звертаємо ся сего дорогою до ц. к. дирекції, щоб зарадила єїї недбалості свого урядника. Може вікни діде до того, що кореспонденції будуть скорше приходити прим. до Чернівців як аж по чотирох днях і може ми будемо одержувати їх скорше! — Кс. Якубовський.

Царська амністія в тій мірі, як єї надано, переводить ся в діло. Із пограничних тюрем як ось в Каменці Подільській новинускано — як довідемо ся — особи поувязані між иншим за перевозування і перевозування революційної літератури.

Байдужність і ще раз байдужність наших громадян і то інтелігентних підкоує кожду найкрасшу справу в самім зароді. Про се доволі ясно говорить ота допись надіслана нам з Вижиці: Отсим подаємо до відома інтересованим, що дня 18. жовтня с. р. в часі видільного засідання філії тов. „Руска Бесіда“ у Вижиці засновано фонд будови власного дому для сего товариства. Таким чином зроблено перший крок в цілї заложени огнища для організації наших селищ, до тіснійшого згуртованя рускої інтелігенції сего повіту. На жаль однак треба зауважити, що мимо нашої роздзвни у часописи „Буковина“, мимо відозви сей відозви окремим друком до всіх товариств мужицьких, до всіх св'ященників і цілого учительства з просьбою, вступити в члени з місячною вкладкою від 2 до 1 К., зволіло до тепер прислати декларацію: 1 св'ященник, 3 урядників, 2 товариства мужицькі, 2 надучителів, 2 учителів і 1 учителька з вкладками по 2 К. місячно. Панове Рутенці! за повільно думаємо, а ще повільніше прикладаємо руки до власної справи. Гріх давного занедбаня і байдужности можемо поправити лиш успішною працею. Средством до сего не лиш добра воля, але й сотки маленьких. — Не оставляйте Братчики і Сестрички горстку робучих перед гранітовою скалою, котру лиш при злучі сотка рук спроможе розбити і збудувати з єї будамив народну св'ятиню. Просимо Вас! не кидайте св'язного діла, не нівечить

засівів здорових своєю байдужністю! Просимо! присилайте хоч по короні на місяць на адресу секретара товариства у Вижиці. Збирайте при кождій нагоді, хочби, по малій лепті, на фонд будови власної хати. Всі вкладки як і одноразові датки буде оголошуватись в „Буковині“. — За виділ філії тов. „Руска Бесіда“ в Вижиці: о. С. Маланчук, голова. Ю. Гордійчук, секретар.

Оповістки, іменованя і т. п.

Концерт „Буковинського Бояна“ відбуде ся дня 3. грудня 1905. До него ми переробили ледво 1/3 матеріалу, а часу лишаєся дуже мало, бо всего 7 проб. З сєї причини будуть проби відбувати ся що понеділка і п'ятниці від год. 6 до 7 1/2, аби зискати на часі. Просимо членів на тих кілька проб явити ся точно і в комитеті, щоби був час вичити ся як слід всіх творів. Надіємо ся, що вже сєї п'ятниці являть ся на пробі всі члени і то в повнім комитеті. Від виділу „Бук. Бояна“.

Із штуки і літератури.

Руско-народний львівський театр під дирекцією Миколи К. Садовського виїхав в понеділок з Коломиї на довгий побут до Станиславова, де як першу виставу відіграє Карпенковського „Бурлаку“, в якій заголовну роль так майстерно грає сам Микола Карпович С—кий. Із Станиславова виїде театр до Львова. Туда завитає на нашу сцену перша українська артистка М. Занковецька, яка досі не прибула до Австрії тільки через нечаяну недугу, ізза якої мусіла піддатись поважній операції. Працане, яке зладили коломийці М. К. Садовському після останнього представлення в неділю („Ваткова казка“) було таке, якого не назвав там хіба ні один директор руского театру. Оплески, які знімали ся після кожного акту і виявляли захват публіки грою нашого славного артиста в ролі Никодима Михайловича перейшли прикінці вистави в неважачую бурю. Під час сєї вповні заслуженої овації передано М. Садовському від публіки давровий вінець і золотий перстень висаджуваний брильянтом. В мить загомівлю в цілій салі „Ще не вмерла“, а відтак проспівано „Який то вітер“, „Не пора“, „Гей там на горі Січ іде“. Січовики із доокружних „Січій“ зладили ще раз овацію М. Садовському під театром, проводячи його із пісню на устах довгий шмат дороги через місто. Покутські „Січі“ витали пійонера серйозної штуки на нашій сцені окремо по людівім представленню „Запорожець за Дунаєм“, що відбулось ще тамтої суботи, на ній передав колом. „Кружок укр. дівчат“ лавровий вінець М. С—ому, а покутські „Січі“ артистці Катерині Рубчаківій. Впрочім обширніше поговоримо про відносини публіки до театру, про теперішній стан нашої сцени під кермою Миколи Карповича Садовського та про новини нашого репертуару вже в слідуючій числі. Тут тільки згадаємо ще, що Микола Карпович Садовський задумує загостити із новим репертуаром та вишколеною дружиною й до Чернівців — коли се буде можливе — то навіть вже підчас великого посту. Розуміє ся, що наш славний артист може бути певен як найсердечнішого привіту Буковини. (яв)

„Стоїть гора високая“, пісню на один середній голос в супроводі фортепіана уложив Д. Січинський. Ціна 70 сот. Головний склад: Українська Накладня у Львові ул. Вроновська ч. 8. Дістати можна також в книгарнях.

Посмертні вісти.

Дня 2. листопада помер учитель музики учительського семінарія в Чернівцях Антін Кузеля в 69. році жити. Похорони покійного відбули ся при значнім уділї товаришів і учеників покійного й широкій публіки. Антін Кузеля з роду Чех полюбив і нашу музику і написав також кілька думок і коломийок на фортепіан. Чагогину сих композицій видала черновецька фірма І. Пардінського, а частину „Станиславський Боян“. В. с. п.!

Надіслане.

Вважаю своїм обов'язком зложити прилюдну подяку Ви. др. Стефану Лукевичу, окуліст в Коломиї за щире печальництво із якою лічив мене із моєї очної недуги.

Чернівці дня 7. листопада 1905.

Ярослав Весоловський.

ловик“, „Що громаді, то і бабі“. „Громадського не шкода“, „до громадського кождий має право“, проти сих поглядів підобиємо протипогляд: „громадське, то так як сирітєке“, „громадське кривди Бог не подарує“, „що громадське, то не господарське“, а в кінці проповідки, що вказують на знова инший погляд правий: „що громадське, то нічне“, „що громадське, то так як бже“. „За грунтом і право йде“. „Давного довгу не виоміняють ся“. „Дар за дар, слова за слова“, „нині дар, а завтра віддай“, „дарованого назад не беруть“. „Дарованому конови не зазирає в зуби“. „Не дам без ока“, дуже цікава установка при умові о вигоджене (commodatum). Комодант, особливо як вигоджує худобину, то вислає наймита, аби нильнував єї від ушкодження. „Кождий най про себе дбає“. „Два одного не питають“, „два третого не ждуть“ — більшість супроти меншости. „Держу ти за слово“ — форма прийнята приречення при умовах. „Під дерном руська присяга“. Сю приповідку обяснює др. Франко в той спосіб, що се є стара форма присяги в слорах за межу: обійти спірну границю, несучи на голові дерню. „Дитина без прута не виросте“, право родичів до домашнього карання дитини. „Дитині співвають: люлий, люлий головуна: мама една, татів куня“, римське: mater semper certa est. „Мала дитина відбирає родичам сон, більша хліб від рота, а велика і сорочку з тіла дріс“ — се радше досвід, якого деколи набирають родичі, виховуючи і удержуючи дити. „Дівка чужа поміч“ —

довжки віддають родичі звичайно „на бік“.

Отсе булиб найважливіші правничі приповідки, що я знайшов їх в збірнику приповідок етнографічної комісії „Наук. тов. ім. Шевченка“.

Іще наведу декілька приповідок із моєї власної збірки, прим. „Проміняв Куба дуба за гвилю березу“, — ся приповідка натикає на правне средство покривдження повисше половини вартости (aesio enomis). „За чуже личко дав свій рминець“ (ut supra). „Дарував нан кожух, тенде його слово“. „Як не мав, то давав, а як мав то не дав і так слово додержав“ — наслідок над неретельним довжником. „Довжник фіть, а поручник скін“ — поручник (ручтель) відповідає за довг, як головний довжник зобов'язана не додержити. „Наручав ся за одного, то мусів віддати до одного“ і т. д.

Студуючи правничі приповідки бачимо, що декотрі із поміж них вказують на давнє руське звичаєве право, деякі становлять критику обов'язуючих законів, або теперішнього способу виміру справедливости, а декотрі втворюли ся вже на ґрунті обов'язуючих законів. Але будь-що будь, правничі приповідки важні з того згяду, що показують нам правний світогляд народу. Про те булоб річю дуже пожаданою, щоби наші учені правники бавише ними заняли ся. Із невичерпаної скарбниці народної мудрости і досвіду, можна добути ще неодиан скарб.

Оповідстка

дотично опроцентованя вложених у черновецькій філії Віденського банкового Товариства на книжки щадничі гроший.

Черновецька філія Віденського банкового Тов.

подає до відомости, що від 20-го жовтня 1905 зачавши установлена стопа процентова від вкладок щадничих на щадничі книжки без взгляду на їх висоту

4%

Рентовий податок виплачує Віденське банкове Товариство з власних засобів.
Чернівці, дня 20-го жовтня 1905.

Віденське банкове Товариство, філія Чернівці.

95 (1-6)

Звичайні загальні осінні збори каси пожичкової і щадничої для громади Нова-Жучка відбудуться дня 19. листопада 1905 в 2-й год. п. н. із слідуєчим порядком денним: 1) Справоздане касове; 2) Доповнюючий вибір 3 членів старшини; 3) Підвиснене процентової стопи від пожичок; 4) Біжучі справи. — Заступник старшини, Іван Малаєв Георгій.

Ученик V. кл. гімн.

глядає у нп. ц. к. лівничих місяцях де міг би відбутися практику лівсову для лівсової школи. Мігби уділяти також лекції. — М. Капій уч. V. класи в Тернополі, рус. гімн.

Друкарня тов. „Рускої Ради“

поручає отей книжки:

Видання тов. „Руска Бесіда“:

	К. с.
„Явдох“ словінська казка . . .	—24
Ів. Сянук. „Образки з природи“ . . .	—20
О. П. „Хлопці садники“ . . .	—40
Омелян Попович „Розмови“ . . .	—40
Корнелій Н. Устиянович „Три цікаві загадки“ . . .	—40
В. Умійський-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде її кінець“ . . .	—30
Проф. О. Еремівчук „Іван Сучавський“ . . .	—40
Ів. Бажанський „Пропасть“ . . .	—20
Гаршин „Маларі“ . . .	—20
*** Толстой „Два старці“ . . .	—14

Видання тов. „Руска Школа“:

Барановський Мечислав „Педагогіка“ . . .	2.—
Ом. Попович „Методика“ I. часть . . .	1.—
Гавришук „Методика“ II часть . . .	60
Омелян Попович „Як бідні збогатіли“ . . .	—120
„10 казок для діточок“ . . .	—20
„Збірка законів“ . . .	—120
Ів. Сянук „Образки з життя“ . . .	—1—

Ом. Попович „Шів сотні повісток“ . . .	—40
„Поради“ не закладає каси . . .	—50
Шпайнарський Сергій „Руска Читанка“ для II. класу гімн. . .	2.80
Др. Стеф. Смаль-Стоцький „Громада“ . . .	—20
„Поради“ не закладає каси . . .	—40
„Буковинська Русь“ . . .	2.40
Ю. О. Федькович „Пісні жовнярські“ . . .	—20
Франко Іван „Русько-українська література“ . . .	—30
Пігулик Єврей „Верховинські загадки“ . . .	2.—
О. Шпайко „Листа з нека“ . . .	—30
Яр. Юлев „Семинарські спомини“ . . .	—50
Евг. Жуковський „Учебник рільництва“ . . .	4.—
Іван Франко „Що таке поет?“ . . .	1.20
Франчук „Осерма“ . . .	—20
Г. Воробкевич „Поезії“ опр. . .	1.—
„Марченко“ „Власна хата“ . . .	—60
Яричевський „Серце мовить“ . . .	—20
Сильв. Яричевський „На філах життя“ . . .	—40
Сергій Шпайнарський „Ausgewählte Schewzenkos-Gedichte“ . . .	—50
Ярослав Весоловський „Степан Баторий а Русини“ . . .	—10
При замовленнях книжок упрощає ся присилати на порто.	

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть NERVOL

аптека др. Ю. Францоу в Тернополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натирания против всяких ревматичних болів, простудженя, ломаня костей, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не приймати ніяких „Нервотів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшчок) 8 кор. з оплатою і опакowaniem.

Що року горять хлопські мільйони неасекуровані!

Товариство взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР“

у Львові, Ринок число 10, одинокє руске товариство асекураційне

обезпечує будинки движимости, збіже і пашу на случай пожеж. По пожарі виплачує „Дністер“ зараз відшкодованя; оцінку шкід переводить разом з місцевими членами; через 11 літ виплатив „Дністер“ відшкодовань т сумі 5 мільйонів 340 тисяч Корон.

Фонди „Дністра“ виносять (з кінцем р. 1904) сілму 1,183.874 Кор. і уміщені суть в цінних паперах.

В „Дністрі“ єсть обезпечених більше як 300.000 будинків. На покриті хат черепом дістають члени „Дністер“ позичку в Товаристві кредитовім „Дністер“.

Поліси „Дністра“ приймають ся при всіляких позичках в Банку краєвім, касах ощадности і касах сиротинських.

Чистий зиск по скінченім році звертає ся членам в літах 1901—1904 звернув „Дністер“ членам 284.857 Кор; (за літа 1900 до 1902 по 8% за 1903 р. 5% премій).

Агенції „Дністра“ знаходять ся у всіх містах і більших селах і треба подавати обезпечене через агентів; господарі письменні повинні старати ся о агенцію „Дністра“ в таких сторонах, де иньші агенти „Дністра“ не робять. Агенти „Дністра“ заробили вже провізії 662.807 Корон.

На жите обезпечайте ся тільки через „Дністер“ в Товаристві Крак: свою провізію від сих обезпечень дає „Дністер“ на рускі добродійні ціли

„Дністер“ припоручили Превсьв. Епископські Ординарії.

Друкарня товариства „Руска Рада“ в Чернівцях має на складі всілякі шкільні друксорті.

КАНЦЕЛЯРИЯ

друкарні товариства „Рускої Ради“

отворена

в неділю і свята від 1/2 11 до 1/2 1 год. попол.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Поручає на зиму футрянні товари найліпшої якості.

Самостійна продаж капелюхів Відня, Посефа Піклера і Синів у Граду, димі, склад американських черевиків

Товари футрянні для панів і дівчат, ковпирі і зарукавки, перські, а куни, шкотеки вовняні і різні наймоднійшої сорти.

Шапки для панів і хлопців правдиві перські, баранкові, кучми, шапки до ховзанки, суконні і з льоду як також наймоднійшої різні барети для панночек.

Товари обуванні на зиму з Шевгеах футровані пльшом, Boksealf, з гемзи, з сатиновою телячої шкіри, футровані фланелею або полотном, черевяки суконні, ланкері, і т. п. для панів панів, дівчат і хлопців. Чоботи фланцеві і з льоду для панів і хлопців і зимові домові черевяки у найбільшій виборі.

Кальози і черевяки до ситгу правдиві петербурскі найліпші фабрики. Величезний вибір.

з п. к. надвірних фабрик Геяряка Іти, у Антона Чапека у Відні, Ф. К. Попера в Хру-Нотхаву Ронлі & Нартингтон в Бостоні.

Необходимі товари правдиве біле Єгера і Д-ра Лямана. Паньчохі для панів дівчат, каштанки вовняні, перепаски на тіло, огрівачі колін, чепці, охоронячі ух і т. п.

Рукавички вовняні, фланцеві, волочкові, Glacé, для п. к. армії, найліпші трієстенські вироби.

Хустки і шалі з Chemili-Y, шовку, пльшу, вовни, шапки до театру, чепці, все новомодне

Капелюхи пльшові, з льоду, фланцу, різної краски і фасону для панів і хлопців.

Артикули до подорожи найбільшій вибір ремінців, валіз, кошів, пледів, непесарки, парасолі, куфери, етуї, коби з вовни і верблюдової шкіри ручні торбники і т. п.

Артикули до польованя як револьвери, стрільби найліпшої сорти як також продаж всякої амуниць.

Льорнети парискі, далековиди. в оправі мосьжній, нікелевій і иньшій, з шкіряними футралами.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на понерод-
но застережені. — Редлямації неопро-
чатні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 K. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокі число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсерата
платні в Чернівцях.

ЧИ БУДЕ СУД?

Чи буде суд? Чи буде кара?...
Чи буде правда між людьми?
Повинна бути! бо сонце стане
і осквернену землю спалить.

Т. Шевченко.

Перше вільне українське слово „на наші, не-своїй землі“ нату-
рально було почати з гимнів волі
та з блискучих надій на будучину.
Здавалося б—чи може почувати ви-
пущений з тюрми в'язень що-не-
будь инше, окрім безмежної радо-
сти? Здавалося б—чи можуть уста
його промовляти щось друге, а не
благословити той час, коли спали з
його довголітні кайдани?... І проте
ми, той в'язень, не чуємо зараз
нічого, окрім глибокої туги та без-
крайнього обурення. Страшні події
останніх днів потьмарили всяку ра-
дість, захмарили почуття волі й од-
сунули геть-геть далеко ті хвилини
ясного щастя, що настали були по
довгих днях тяжкої муки. Старий
режим, на якому давно вже вибите
було глибоке тавро ганьби і рос-
паду, покидаючи свої позиції й од-
ступаючи в безвість минулого, спра-
вив своє криваве свято—останнє,
може, але тим страшніше, тим ган-
ебніше... Кров холоде в жилах од
самої згадки, від одної думки про
ті криваві дні—дні „безумія и ужа-
са“, без жадного проблеску якоїсь
людської думки, без просвітку яко-
гось людського почування...

За ті дні ми не винуватимо тем-
ний люд, якого навмисне держали
в темряві й неволі, до якого не
пускали й промінчика світла, яко-
го систематично збивали з доброї
пути і цькували на таких же са-
мих бідних і нещасних, зневолених
людей. Коли про ту темну юрбу
можна ще сказати, що вона „не
відає, що творить“, то поруч неї
стоять інші, які відали, і дуже доб-
ре відали, що і для чого творилося.
Се всі ті, що свідомо ширили і
ропускали всякі брехні, нацькову-
вали темну юрбу на неповинних
людей; се ті, що навіть в ганебні
дні „безумія и ужаса“ не вдержу-
вали язиків своїх од гнилих слів
пенависти та братовбивчої ворож-
нечі; се ті, що повинні були обо-
роняти спокій, а замість того—спо-
кійно дивились на лихі вчинки ли-
хих людей, або спокійно ж такі
оружною силою гамували безброй-
них. На їх і повинна впасти відпо-
відальність за пролиту кров, за всю
ту кривду невинну, що твори-
лась останніми днями по Кієву та
інших містах нещасної землі. Істо-
рія во'є тим Каїнам та Юдам ос-
ковий кілок у спину, і вічний со-
ром лежатиме на їх головах...

Але спускатись на самий суд
історії ми не можемо. Мусить бути
ще й инший суд—суд нелукавий,
суд скорий, поки ще не засохли
криваві сліди, поки не позатирали
їх ті, кому се потрібно. Сей суд

буде судом не над особами, не над
поодинокими злочинцями, а над усім
нашим минулим, — над усією си-
стемою гніту й неволі. Він виразно
покаже, що до минулого нема й
неповинно бути повороту, що між
минулим і майбутнім лежить ціла
безодня, що треба йти новим шля-
хом, витворивши цілком новий уклад
життя. Се мусить бути такий суд,
щоб навіть незрячим досі розкри-
лись очі на всю ту незліченну силу
лиха, кривди і злочинств, які не-
подільно серед нас панували.

Ми, українці, винесли й витер-
піли, може, найбільше того лиха та
неволі, бо на тому, що всі терпіли,
ще не край був нашим мукам. В
демократичних ідеалах українського
народу та його свідомої інтеліген-
ції сини темряви й неволі побачили
велику небезпеку, і вони вигадали
на його спосіб, якого від середніх
віків, од часів Пилипа Іспанського
та „святої“ інквізиції, ніхто ще не
важивсь прикладати по цілому куль-
турному світі. Вони задумали вбити
душу народу, наложивши кайдани
на його єдиний скарб — вільне не-
залежне слово. Більш, як 40 років
лежав той гніт над українським на-
родом. Кращі сини його, що поста-
новили на його користь працювати,
разом з усією вільнолюбною Росією
мучились, страждали і боролись, як
ясного сонця ждучи сподіваної волі.

І от перші дні тієї волі захма-
рені страшним злочинством. Витер-
півши на своїх плечах незмірну
вагу нелюдських утисків, ми тим
більше відчуваємо те нечуване зло-
чинство і вимагаємо суду над його
винуватцями. Ми віримо, що буде
суд, і буде кара, і буде правда
між людьми, —

Повинна бути! бо сонце стане
і осквернену землю спалить!...

С. Ефремов.

Статя д. Сергія Ефремова,
яку тут подаємо, се передрук із
285. ч. київського дневника „Кієв-
ські Отклики“ із 6. ноябра 1905.
Передруковуємо її як історичний
документ із усею вірністю що до
правдивості (навіть із самодержавним
— чортком друкарским в виді
злишнього „ъ“ у підписі автора) —
бо се перша українська публіци-
стична стаття в Росії після довго-
літнього варварського гніту нашого
слова. Нічого й казати, що пер-
ше вільне українське слово в
Росії рознеслось в пресі із справді
горожанською гідністю. Колиб тіль-
ки за сею першою ластівкою пішли
другі, щоб ми могли як найшвидше
повитати першу українську часо-
пись. Надіємо ся того тим певні-
ше, що Вітте — як доносить „Н.
Жизнь“ — завізав до себе дирек-
тора прасового департаменту і при-
казав йому сейчас виробити закон
про свободу преси. Кебеко випро-
шував сепі речинець до 15. с. м.

одначе Вітте обстоював за безпро-
во-
лочним переведенням закона на от-
сих основах: 1. цензуру для всіх
часописей, книжок і т. д. в які б
вони мові й не появлялись,
ся, зносить ся. Ухилює ся також
дотеперішнє право, на основі, якого
правительство могло яку небудь
справу усунути виїмково з під жур-
налістичної дискусії. 2. Нові часо-
писі і журнали можна на будуче
видавати без иньших формальностей
за простим повідомленням. 3. Преса
підлягає тільки законній власті су-
дів, а контролю адміністративних
властей над нею зносить ся.

Буковинський сойм.

(II. сесії соймової, X. виборчого періоду
8. засідане із 7. листопада 1905.)

Наради веде краєвий маршалок бар.
Юрій Василько. На правительствен-
нім кріслі президент краю Бляйзбен.
О п'ятій годині попол. розпочато засід-
дане прочитанням протоколу, петний і
внесень: посла Оксідля в справі теле-
фонічної злуки Чернівців з містами Се-
рет, Сучава і Радівці; посла Лянген-
гана в справі заложення промислових
заводівних курсів; інтерпеляцій: посла
Омійоновича і тов. в справі засно-
вання німецько-волоскої гімназії в Кімполь-
юні; посла Пігуляка і тов. в справі
надужити егізекутора податкового Ход-
зіковського у Васильках. Ч. Відтак
прочитано нагальне внесення посла Тита О-
чула і тов. в справі установа новог
будівельного закона проекту для міста
Чернівців, яку він в своїй промові зараз
і узагальнює.

По сїм ставить посол Николай Ва-
силько запитання до краєвого презид.
в справі подій у Волоскім Банілові: Від
довшого часу гризуть ся між собою гро-
мада з тамошним дідичем Ураскім, го-
ловно за те, що дідич не хоче платити
інших додатків. Щоби немілого собі
двірника Балешескула позбутися, ви-
слав дідич депутацію до краєвого ви-
дїлу із скаргою на двірника. Скаргу
узглядили і двірника усунули, а тим-
часовим комісарем для ведення справами
громадськими заіменувано правительство
— дідича Ураского. Се є очевидним не-
хтованем законів і звичаю, щоби імену-
вати одну зі спорячих сторін наглядцем
над порядком в громаді і то тоді, як та
сторона залягає довгом в тій громаді.
Посол Николай Василько, якого про-
мову часто перебивають з волоского боку
опливи, кінчить зазивом до правитель-
ства, щоб воно усунуло Ураского з уря-
дованя і вибрало такого чоловіка, що не
стоїть в зносинах ні з одною, ні з дру-
гою стороною. При кінці промови пос.
Н. Василько счинив ся великий крик.
Брати Очули і Луїні закидують
пос. Ник. Василькові, що він хоче
відплатити ся Балешескулові за його
становище при виборах, що є очевидною
неправдою, як се домагає сама промова.
„Добре вихована“ більшість нашого сойму
перестала вже навіть числити ся з пар-
ляментарним тоном, а занавував у неї
тов. якого навіть не уживають ті, яких
наші панове уважають незрілими до
парляментарного житя. „Найделікатній-
ший парламентарист“ дідич др. Вол-
чинський і позволив собі навіть крик-
нути до посла Н. Василька: Halts
Maul! А в запитанню посла Луїнів в
тій самій справі поспинались такі слова
як: злодійство, лайдацтво, шахрайство

і т. д. се очевидні ремінісценції із то-
варішования із палкарями підчас неда-
вних виборів. Після сего узагальнював
посол Герцберг-Френкель свій
внесок, щоби з краєвих средств засну-
вати музей для краєвих народних ви-
робів в роді шведского вільного воздуш-
ного музея.

Посол Волчинський узагальнює
своє внесення: Взиває ся шкільну комі-
сію, щоб виробила законопроект про
шкільний нагляд, котрий мав би на цілі
зміцнене впливу автономічних корпора-
цій і допущенне заступництва з поміж
учительства.

Пос. др. Смаль-Стоцкий уза-
гальнює своє внесення і тов. в справі ре-
гуляції язикових відносин в нашій учи-
тельській семінарії: До тепер була в
семінарії викладава мова німецька, хоч
се не опирає ся на ніякім законнім при-
писі. Навпаки маємо розпорядок міні-
стеріальний з дня 20. серпня 1879 чи-
сло 2529, яким дозволяє ся запровадити
побіч німецької викладавої мови також
руську і волоску. Отже наш семінар
правно утраквістичний, на ділі ж німець-
кий, хотий він має виховувати учите-
лів для 47 шкіл німецьких, а для 153 ру-
ських і 128 волоских. Чи ж се вітповідає
найголовнішій педагогічній засаді, що
учитель має бути найліпше виобразова-
ний в тій мові, яка є матерною для
його школярів. Вже від 10 літ западає
кожного року в соймі одноголосна уха-
да, щоби завести бодай руский і воло-
ський відділ при тут. семінарії. Сойм
одначе не знайшов послуху в прави-
тельстві. Навіть знехтувало воно най-
дальший термін 1905/906, який поста-
вив сойм правительству. Та сойм му-
сить брати ся за остаточні средства,
се є до самопомочи. А закон стає йому
в поміч § 31 з дня 2-го маа 1883. Мо-
ву викладаву означає на внесе-
сок краєвого начальства
шкільного міністер просві-
ти, як краєвий закон не по-
становляє иначе“. Тому бесідник
ставляє внесення: шкільна комісія має
виробити законопроект. 1. § сего закона
має виробити. Для руских, волоских
і німецьких народних шкіл закладає ся
окремі семінарії для учителів і учи-
тельок з рускою, волоскою чи там ні-
мецькою викладавою мовою. А до часу
заснова нових семінарий заложити б
окремі відділи з рускою, волоскою і ні-
мецькою викладавою мовою. Внесення відо-
слано до шкільної комісії.

Прикрий гудз.

(Статя надіслана).

Від недавня виходить у Чернівцях
незамітна волоска клерикальна газетка
„Viitorul“ (Будучність). Ціль і задача
сеї газетки є — як се вже зараз по її
появі роз'яслює о. Маланчук — розми-
шляти над способами, якими би вдало
ся найлегше зроманізувати цілу руску
частину Буковини. І справді ся газетка
прямує непохитно до визначеної цілі.
Головним редактором „Viitorul“—а є се-
минарський преефат Бока. У вільних від
свого занятя годинах розмишляє vene-
rabilitea sa над будучністю право-
славної церкви і дійшов такою конте-
мпляцією до твердого переконання, що
буковинсько-православна церковь таки
сповнить свою місію зволюєня Руси-
нів на Буковині, бо св'ячені ромуніза-
тори тільки в тім добачують своє по-
сланництво. І чому би ні, коли більша
частина сего горячого бажання ромуні-
заторів вже сповнена?! Руска частина
краю засіяна майже виключно волоски-
ми св'ященниками, а ті св'ященники, що

ще не пристали цілком до Волохів вже на дорозі до того, і то на такий скандально стрімкий як ось деякі москвофіли ренегати, що гірш ворога свою матір розпинають. Про „неоправних“ нема що і згадувати, бо їх число майже знає супроти численного загалу. Оттак мріє редактор „Viitorul“-а, его окружене і більша частина читателів „Viitorul“-а. Аж параз стрепенув ся бідолаха префект, відкривши силою звісною своєї „бистроумности“ — прикрій гудз, що готов стати на перешкоді здійсненню побожних бажань „Viitorul“-а і всіх румунізаторів. Сим прикрім гудзом є рускі питомці в духовній семінарії, котрих він мусить бачити що динни. Як сей гудз буде стало зростати пір не сїти розміщені румунізаторами між руским народом, і праця Морара, Бежана, „Viitorul“-а і заходи всіх румунізаторів *minotum gentium* пішли марно! Бідолаха префект забігає все в одно, як навісний около того нещасного гудза, щоб его розв'язати! А тут анї тни! На цасте нагадав собі на гордий-ский гудз, котрого ніхто не міг розв'язати, аж доки його не розрубав Олександр Македонський. Добрий спосіб, каже, він поможе. Але щож — нинішні часи настали, а редактор „Viitorul“-а простий семінарський проєкт до Олександра Македонського й не мнив ся, тож давний спосіб годі приміняти ad verbum. Мимо того він надїє не траїть; врубати, гадає, сей гудз нині не вдасть ся, але бодай вдасть ся підтяти его дальший зріст та зробити менше шкідливим. Тож в довжезній статі у „Viitorul“-а з усієї сили остриє сердешний наслідник Христовий вістре недотесного обмолваня і обріхування нововступивших богословів Русинів під покривкою оборони гідности церкви. Гарний педагог і то християнський. Один семінарист прогрішив ся бачити — тим, що здавав матуру в Коломні (!), а про другого ходять слухи, що він соціаліст і атеїст!! Розуміє ся, що імен не наводять ся, тільки клевете ся нужденно з поза плота. Оруже гідне моралі автора.

А вся розшука через те, що сего року зголосило ся о прийняте до духов. семінарії щось аж 4 Русинів супроти яких 15. Волохів. „Viitorul“-ови видає ся небезпечним для церкви, як би всіх 4-ох Русинів прийнято до семінарії. Він стає навіть монїтором консисторії, що вона до тепер не була досить „обачна“ при прийнятті Русинів до духовної семінарії, а приймає все, що зголошувало ся, не пробіваючи перед тим даного матеріалу через волоске сито. Однак же конї знають ся, тож і „Viitorul“ знає консисторию прикрім „бистроумности“, під якими она те робить. Звичайно 0, 1, або 2 Русинів було нересівати, а по чим на чимом беззаставних „напасти“ руских послів в парламенті годі було їх і при найліпшій волі нересівати. Вирочім як було до тепер так було. Бог бори, але від тепер — каже „Viitorul“ — повинна бути консистория обачнішою при приймаючи руских питомців, бо инакше пропаде православна церква. Не буде відки брати анї університетських професорів, анї правників консисторських, анї катехитів і протоєреїв, ба, навіть добрих парохів пб. румунізаторів. Тож „Viitorul“ робить серйозні заходи, щоб уратувати церкву від такої небезпеки тим, що крім дотеперішніх умов, під якими приймає ся питомців до семінарії, повинно б ся зорганізувати шовіністично-волоську поліцію, консистория повинна — бачите — перед прийнятем кожного питомця поінформувати ся що до его моральности і здібности до священничого стану у парохів допичної громади, відки походить претендір і рішучо поступати після вказівки парохів, бо лиш такою процедурою можливо забезпечитись перед наливом „шкідливого і небезпечного“ матеріалу до семінарії. Се потрібне тому, що під теперішніми умовами закладають ся до душпастирського стану між Русинами люди негідні і недорослі своєї звислої задачі (невне румунізація). Тепер вже, мовляв, минули неоворотні ті часи, коли питомець за чотири роки перебування в семінарії, зміняв не лиш свій світогляд, але й свою природу (себто національ-

ність); сьогодні, каже „Viitorul“, мимо не порушної правосильности старого едукційного способу в семінарії, природи (!) вже й буком (ага!) не виженемо.

Сконстатувавши отже, що виховане в семінарії втратило свій давній вплив на чоловіка, ободрає „Viitorul“ дальше консисторию, щоб не бояла ся крахана в парламенті якогось там посла з то-неньким голосом, але безпощадно відкинула негідних руских богословів. „На брак руских священників консистория зовсім не повинна зважати, бо руский нарід може ще кілька років зачекати, аж доки зголосять ся гідніші люди до семінарії, а до того часу нема зовсім страху, що сї рускі парохї лишуть ся без душпастирів. „Бо-ж ліпше для руских вірних зовсім не мати руских священників, ніж мати, але негідних!“

Певна річ, що — як каже Поляк — собачий лай до неба не доходить, все ж таки з огляду на те, що ся завіщено шовіністична статя „Viitorula“ є отвертим прогошенням румунізаторської тактики і явним стремлінням семінарського префекта, а певно і всіх інших семінарських настоятелів і церковних верховодів-Волохів, тому вважаємо річю конечною подати єї до відома руского загалу.

Революція в Росії.

Щось певного про положене в Росії не мож рішучо сказати. Мимо усіх зусиль Вітто, які остаточно можуть бути тільки комедією, остає Трепов при своїй власті. Розрухи тривають на цілій лінії, а коли они ослабли, то тільки на час, коли зведе ся рішучий бій між революцією, а поліційно-полицейсько-реакційною контрреволюцією. Сам правительственный комунікат признає, що події послідних днів можна вважати за реакцію консервативних елементів проти надто радикальних маніфестацій. Дальше признає ся в комунікаті, що розрухи викликували дуже часто самі чиновники, але їх покарає суд. — По оголошенню амністії випускають арештованих із всіх в'язниць. Тільки-ж амністия неповна і годі перевірити точно, як єї виконує ся, бо деякі тюрми, як Петропавловська, із якої випущено всего 4 особи, Гальтеріна, Вілєвчука, Вілєнікіну і Смірнову, не стоїть під властю цивільного прокуратора. — Із Шлісбургської тюрми — як довідує ся „Сын Отец“ — не випустять на повну волю нікого, їх мають тільки вислати на Сибір. — Із ліній на висших становищах згодить ся зазначити уступлене мін. фін. Коловцова заступленого Шіновим. Обер-прокуратором Синода став ки. Оболенський. — Загалом в Росії стан анархії. У Фінляндії і Закавказзі царська власть не існує. Близько Тютума напала народна міліція на шефа округу, який їхав в ескорті 120 козаків. По 17 годинній бою вбито 108 козаків враз із справником. Проти жидівські розрухи тривають без утиху. В Одесі на передмістях Слобідка, Молдаванка і Бугайка вирізано Жидів у нень. Є там 3500 вбитих і 12,000 ранених. В Бессарабії гуляють чорні сотні всюди. В Ізмаїлі вбито 1000 люда, те саме діялось в Кишеневі і Гомелю. В Києві розрухи притихли. На місце ген. буб. Клайгельса обійав власть ген. губ. Сухомінов. — В Золотоноші — як телеграфують до „Сына Отец“ — увійшла вечером д. 18. ст. ст. м. кількосте тисяча товна мужицка із с. Коробівки, до якої придухило ся багато горожан золотонішських. Товна йшла з факлами, світом революційних пісень і револьверовими вистрілами і в мить зруйнувала поліційну у-праву, а після сего визволила арештованих в „арестном доме“. На дорозі до тюрми спинила й розігнала демонстрантів місцева кімна залога. — В Полтаві зараз після оголошення конституційного маніфесту царя відбулась була — як звісно — велика маніфестація, на яку дико напало військо й поліція. Тепер розбирає ся се діло, а заступство місцевого населення поручено письменникові В. Г. Короленкові й робітничови Тарасову. В. Короленко живе тепер у Полтаві, де закупив на свою власність диявний „Полтавщина“. В 237, 241 і 242 ч. тої часописі, які ми ізза черерни почто-

вого руху тільки тепер одержали, поміщено довгу статю п. з. „Представительство Малороссовъ въ Государственный Думѣ“, який автор М. Г. робить дуже цікавий рахунок. Числячи Українців лише на 21-74 проц. населеня Росії, відки мало вибрати ся послів, завважає він, що число послів до думи, яке Українці можуть вибрати вносить лише 49 тобто 11-8 проц. всіх послів в Думі — отже відносно до числа населеня в двоє менше чим Москві. Дятого висказує автор перекона-нане, що перше діло українських послів в думі без огляду на те, до якої партії вони будуть належати, буде усунене тої несправедливости зглядом Українців. Тепер здаєть, завдяки революції, яка й виница не мало української крові і Україна не буде обкрадана зі своїх прав так, якби се було могло стати ся тому місяць у зад. При загальнім голосуванню буде она могла вибрати значно поважніший процент своїх заступників до російского парламенту. Однак же про загальне голосуванє в Росії годі щось певного сказати, бо ось нинішні телеграми доносять, що після зрешформованого проєкту міністрів число членів Госуд. Думи тільки побільшено на 600 членів, обнижуючи ценз, але не вводячи загального тайного і рівного права голосування.

НОВИНКИ.

Чернівці, 9. листопада 1905.

Дисциплінарний закон буковинських учителів перероблений теперішню „геніальною“ більшістю соймовою — міністерство просвіти знова відкинуло! Закон про регуляцію учительської платні був предметом дискусії на нинішнім засіданню шкільної комісії, а завтра піде під соймову дебату. Приспівне сї справи так важкі для нашого учительства наступило в наслідок звісного нагального висесня віцем. др. Ст. Смал-Стопкого і тов. Розуміє ся, що й закон про регуляцію учительської платні прийде перед сойм справлений дуже значно „менше геніальними“ прихильниками учительства, які мусіли не мало попрацювати, щоб тандитну роботу наших звісних „генів“ зробити людською і корисною для учительства.

Виборча реформа для м. Чернівців. На засіданню магістрату 8. с. м. передискутовано виборчу реформу. Ухвалено предложити раді громадській внесенє на розширене права виборчого на як найширшій основі. Іменю мало би ся знизити ценз виборчий в III. колі і звести IV. коло виборче.

Політичний поєдинок. За звісний ординарний онлик в соймі посла д-ра Волчинського на адресу посла Николая Василья, визвав він його на поєдинок. Заступниками пос. Н. Василья є віцем. др. Ст. Смал-Стопкий і один акт. над-поручник, а посла Волчинського посол Абрагамович і сов. суду Дворський.

Війскові власті — а релігійні почування населеня. Вчєра в день св. Дмитра відбувалась в найліпше „екзе-цїрка“ 41. п. п. стаціонарного в Чернівцях, який складає ся майже виключно із Волохів і Русинів. Чи війскові власті не навчуть ся вже шанувати релігійне почуванє горожан, які платять важкий податок крові?!

Засіданє черн. міської ради з 7. листопада 1905 було дуже бур-ливе. Почало ся воно під знаком опозиції проти зміни регуляції ради. Рад. Ясинецький жадає зміни порядку дня-ного о стілько, щоби в точа порядку: справозданє про оплати від пива, перейшло на початок засіданя. Такою змі-ни що до 3-го пункту домагав ся і Т. Ончул. Штрахер одиак жадав, щоб на-перед рішити інтерпеляції, та нагальні внесення, а відтак доперва перейти до 5 точки т. є. оплати від пива. Тут починає ся обструкція, др. Штрахер інтерпелює в справі реформи виборчої, а відтак рад. Тромпетер ставляє кілька інтерпеляцій і промовляє з поверх 2. години. Зістерпозлившений Т. Ончул виходить з салі. Однак пізнійше вертає знов зі сло-вами, що вертає для приємности газе-

ри. По скінченню інтерпеляцій вносить рад. Тромпетер 5-хвигову перерву, що й наступає по довгих спорах. Коли за-сіданє зачало ся на ново, забрав голос рад. Т. Ончул, ставляючи нагальне вно-сєне в справі мосту на Пруті. Підчас бесіди обиджає Т. Ончул галерію, а галерія підносить крик, сичняє ся буча. В тім на галерії являє ся поліція. Так на галерії як і між радними повстало обурєне. Бурмістр заявляє, що він полі-ційї не кликає. Тоді галерія вигнала по-ліційянтів, замикаючи з лоскотом за ни-ми двері. Т. Ончул заявляє, що він не хотів обидити галерії. Відтак задля браку комплету, бо багато радних за-брало ся домів, замкнено засіданє о год. 10. в ночи.

Оповістки, іменованя і т. п.

Зарібки в Прусах. До Прус до робіт при копальнях потреба багато ро-бітників. Охочі най ся зголошуют до руского бюра вперед письменно, пода-ючи число і вік людей (18—35). Адреса: Vermittlungsamt für ruthenische Arbeiter Neuberun O.S. zu Händen Stefanowitsch.

Із шкіл середніх. Др. Осип Ма-ковей, учит. чернов. сем. зложив дня 8. с. м. перед унів. екзамінаційною комі-сією учительський іспит для шкіл серед-ніх із рускої, польської і німецької мови.

Із кругів антикареских. Маг. фарм. п. Володимир Окуневський одержав концесію на ведєне апіки в Радівцях. — Маг. фарм. Цезар Перальштайн одер-жав концесію на лову велику дрогерію в Чернівцях.

Із „Буков. Болна“. Пригадуємо, що до концерту остає всего 6 проб, от-же надіємо ся вже на завітний пробі о 6 год. вечером повного комплету чле-нів. — *Видіа.*

Із штуки і літератури.

„Комар“, одинока гумористика ча-сопись на всю Русь-Україну помімо най-щирших заходів єї видавця Бр. Гіжов-ского через апатію публіки перестала виходити!

Театральне представленє у Вашківцях. Просимо не забути, що сєй суботи відіграють добре звісні чер-новецкі аматори „Січовики“ у вашківській салі касеновій класичну комедію Івана Тобілевича „Мартин Боруля“. — По пред-ставленю танці.

Виставу образів своєї кисти ула-джує проф. Евг. Максимович під патро-натом черн. тов. прихильників штуки. Вистава буде отворена дня 15. с. м. у волоскїм „Нар. Домі“ в салі світ. тов. „Armonia“. В виставі тїй візьмуть уділ однак же й інші краєві й чужі малари.

Вже незадовго появил ся з друку: Ілюстрований музичний календар на рік 1906. Чистий дохід з розпродажи при-значений — як торік — на будову руского народного театру у Львові. Сей календар поручають з най-лучшої сторони: практичність, дешевість і поетична вартість. На зміст складають ся: а) Календарієм і добірні статї за-нимаючи однаково і для немусикив; б) „Не-бесні Сльвіці“ драматична алегорія С. Яричевского, справлена і розширена ав-тором. Річ патріотична і гарна, надаючи ся до сценічних вистав, без великих за-ходів, для аматорських кружків — вкінці в) перша новість в рускій літературі музичній п. заг. „Короткий начерк на-уки гармонії і композиції о. В. Матюка з численними примірами в нотах. Все разом коштує — лиш в дорозі перед-плати — франко 1 кор. По видрукованю ціна буде виша. Замовляти належить завчасу переказами почт. під адресою: Р. Заричний Львів, ул. Сикстуска ч. 62. При більших замовленнях за готівку, для Воєнів і учеників 10% онуєту.

Українські танці I. на фортепьян уложив Е. Лопатинський. Ціна кор. 1-20. Дістати можна в книгарнях, або в го-ловнім складі: Українська Накладня у Львові ул. Вроновска 8.

Посмертні вісти.

В суботу рано дня 28. жовтня с. р. помер учитель з Заставної Євген То-тосеску з у Шанківцях. Він родив ся 26. серпня 1880. р. Похорон відбув ся в понеділок дня 30. жовтня с. р. — Дня 7. с. м. помер в Неолоківцях Іван Ру-синак уч. гімн. екстерітет. Похорони від-булись нині. В ім п.!

Видає товариство „Русна Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ

щодорож, п'ятницю і неділю.

з тижневим додатком

„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція

при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереження. — Рекламації неопечатані від оплати поштової.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	„	—
„ чверть року	5	„	—
„ місяць	1	„	70

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належність за інсератом платні в Чернівцях.

Дорогі Землячки і Земляки України-Руси!*)

В болісній годині, під тягаром холонючої осені, у сірій млі теперішнього пережити запалав вогник ясний серед гір Карпат. Він блимав розкинено, часто загорів і тахнув, бо ніхто не підкладав палива, не дбав про него, про його жите.

А ми бажали би, щоби вогник сей несьміливий, півмертвий розгорів ся до буйної, могутньої пологини, щоби здіймав ся аж до синього неба, сягав золотих зір.

І ми беремо ся до праці, щирої мозольної праці і збираємо паливо, щоб розгорів ся наш вогонь, щоб відблеск його сяєва був далеко-далеко видний і теплий, щоб при його сяєві багато гріло ся і багато провиділо.

При сяєві сего світла оре горітка щирих Українців в Путилові-Сторонці і запрошує всіх доньок, синів і приятелів України-Руси до засіву величного цвітіння.

Засновуємо тут нове культурно-просвітне огнище — „Тов. ім. Юрія Федьковича“ в Путилові, в родинним місці великого співця Юрія Федьковича.

Тут стоїть ще його поважний хутір — лише на жаль у чужих руках, — Сумує дім у лузі над водою, Впловитий у казочну тишину... Мов плаче тихо, тужить за газдою, Зітхає, як згадає давнину. Отут шептали музи про козана А Юрій слухав, переймав їх там — Чув тут солов'я, мрій зітхане, Потім переслідував їх нам.

І в сих комнатах, де колись то першептували ся музи з Юрієм, мають зажити в короткій арендарії!

Де колись Юрій віжи нісні виспівував, там мають в короткій заспівувати півніці!

Де колись то поет український хоровади із музами заводив, там має в ко-

*) Просимо всі укр. часосл. о перекладі сеї відозви!

роті загуїти поміст від танцю підпалючих людей!

Де колись то жила непорочна поезія, так має в короткій зажити розпуста.

Ми не сьміємо допустити до осквернення сьвятого нам місця!

Ми не голодні жебраки, що просягають по милостиню руки, а Ваші сестри і брата, котрих також сьвятим обов'язком стоїти на сторожі рідних сьвятощів!

Ми не сьміємо — ради 20.000 кор., яких правлять за дм і город Юр. Федьковича, допустити до того, щоб сором і ганьба впали на український нарід, що — сказали би — маловажає собі народні сьвятощі!

Тимчасовий комітет тов. ім. Юрія Федьковича, що має на днях заснувати ся в Путилові, звертає ся до дорогих Землячок і Земляків з просьбою, щоби підперли нас в сьм так важнім народнім ділі і причинили ся до великого діла з щирою лентою.

Путилів 10. надоліста 1905.

За комітет:

Оля Федорович
голова.

Мільгид Брага
писар.

Михайло Дашкевич
скарбник.

Р. С. Ласкаві датки просимо вислати на руки Михайла Дашкевича, надчителя в Киселицях, почта Путилів, Буковина. Так само мож від Михайла Дашкевича засягнути всяких близших інформацій.

Буковинський сойм.

(9. засідане II. сесії соймової, X. виборчого періоду із 10. листопада 1905.)

Наради веде краєвий маршалок бар. Юрій Василько, а в його заступстві др. Ст. Смал-Стоцький.

Правительство заступає краєвий президент др. Окт. Рейнер-Бляйзбен.

Отсе засідане належало чи не до найнеінтересніших, дарма, що на його

днемним порядку було аж 22 точки, майже самі реферати із звітів краєвого виділу.

У впливі внесення посла А. Скедла і тов. в справі телефонічного получення Львова із Чернівцями, Штрава в справі креовани низшої реальної школи в Чернівцях і нагличі внесення пос. Відмана і тов. в справі регуляції учительської платні і пос. Ляндвера і тов. в справі заїмощі для водопроводного товариства в Сатулмарі. Нагличість обох внесеннь ухвалено по умотивованню внескодавців, дарма, що прим. недокладного мотивованя пос. Відмана майже ніхто й не чув. Сей посол промавляє звичайно — до стенографів. Пос. Ляндвер вдав справу водопроводу, аж до спільної рум.-нім. культурної інституції. Від внеслого до сьмішного тільки один крок...

Після сего дав краєвий президент відповіді на кілька інтерв'ювальних послів Н. Василька і Ер. Пігуляка, між иншим про ондатковане „Сел Театру“ і про пошановане консисторією нац. прав руских питомців. (Відповіді ті в повнім тексті подамо в сльдуючім числі).

Першою точкою дневного порядку було мотивоване внесення посла Ляндверана і тов. в справі визначення 15 тисяч із краєвих фондів на рр. 1906, 1907 і 1908 на запомоги для промисловців, майстрів і челядників, що будуть брати уділ в фахових курсах ремісничих, які мають відбувати ся на Буковині і у Відні заходом міністерства просьвіт, а за ініціативою бук. торгов. пром. палати. Делегат міністерства проф. Антіш, який нарочно для того об'їздив Буковину, проектує курс шлясарський, краєвський і столярський в Чернівцях, шевський і краєвський в Сторожинці, шевський, краєвський, боднарський, столярський в Радівцях, шевський, краєвський, боднарський і столярський в Сереті, шевський, краєвський, столярський в Сучаві, шевський в Кімполонгу, шевський і краєвський в Гурагуморі, каміярський для Товтрів, Василева і Дорошівців, шевський, краєвський і столярський у Вижиці. Внесення те відіслано до комісії економічної.

Потім прийшла справа фонду шкільного за рік 1904 і учительського фонду пенсійного за рік 1904. Відтак прийнято до відома по рефератах посла д-ра Авр. Ончула звіт економічної комісії про діяльність краєвого виділу при активованню краєвого банку, про прелімінар на р. 1906 і краєвого фонду пропінанційного (запобіжне 1.595.793 кор. остає надвишка 400.270 кор.), краєвого бюро, продажі соли і пива на р. 1906 (дохід 69.650 кор. надвишка 1370 кор.), учительського фонду пенсійного (дохід 141.500 кор. надвишка 57.093 кор.), краєвого фонду інвалідів (запобіжне 6200 кор. покриті 11.600 кор.), краєвого шпиталю (запобіжне 367.653 кор., а покриті 409.799 кор.), ради краєвої культури (дохід 5000 кор. розходи 22.000 кор.), краєвого заведення для божевільних (видатки 177.661 кор. з покритом 176.180 кор.), краєвого фонду шкільного (видатки 2.388.119, а покриті 629.803 кор.), на покриті 1.758.256 кор. недобору проектує ся 50 сотниковий додаток від корони податків ґрунтових, домових і домово-класових. У сьм прелімінари ще не узгляднено підвешення учительської платні, поки пропінанційний шинкарський закон не одержить цісарської санкції. Тут згадаємо ще, що при прелімінарі фонду пенсійного підніє пос. Пігуляк ініціативу, щоб з грошей, побираних із шкільних кар оснувати окремий фонд для запомог вбогим, а пильних учеників. На вінци засіданя зреферовано кільканайцять петицій. По рефераті пос. Ляндвера прийнято звіт краєвого виділу про діяльність краєвого культурно-технічного уряду про субвенціоноване приватної ткацької школи, яку має ввести в жите учителька в Радівцях Феферонія Велегорська та про відкинене просьби щадниці і пожичкової каси для Німців у Глібоці о пожичку 5000 кор. з краєвого банку. По рефераті пос. Бежана прийнято до відомости замкнене рахунків краєвого шпиталю за рік 1904, краєвого фонду інвалідів за рік 1904, краєвого заведення для божевільних і краєвого фонду. Відтак по рефераті посла Богосевича ухвалено по коротенькій дискусії, у якій забрав голос тільки пос.

Володимир Літинський.

ОСІННІ ХВИЛІ.

Сумна, жовтнева, безсонішна днина. З дерев листки падають сухі, пожовклі, сади німіють, усі пісні змовкли, надходить звільна завісмерта година...

Листки падають. Повалі пахнуть цвітіння. Прімеркло сонце скрило ся, не гріє... Всі гаснуть ясні проміви надії, — берега хилить надімною віти...

Мені так сумно... В груди щось риде, щось тихо рветь ся, зойкає, конає... Зневіра клята в душу повертає,

з'їдило шепче, що весни не стріну я вже ніколи, лиш в змерклу годину, в холоднім леді зимою загину...

Як я не люблю ті осінні хвилі, коли все небо сірі хмари вкриють, одноманітним ковером закриють блакитів ясність, сонце, що не в силі

продерти сіру зававісу суму і втіху внести на землю з собою, де в сумовитім все тонє настрою й з нудоти в чорну попада задуму.

Як я не люблю сю днину осінню, коли зойкає дощ на шибках грає забутих ритмом думи поворотів

нудьга, що творить у душі Гегінну. Тож світла молю, повени безкраї в сї сумні хвилі, хвилі сї самотні...

Осінь риде на дощевих струнах, вітер жалібно заводить на гиллю, ниви розмовились, а сади в безсиллю мокнуть понурі у дощевих струнах.

Сонність ліниво палає дуги. Сумерк з нудьгою волочить ся д'мині, руки безсилля простягає сині, душу мотає в знеохоти смуги.

Мозок холоне... Думка мерхне, гасне, згада ніяка не веселить душу... Філі спливають отуїння в груди, —

Холод проходить... мовкне серце власне, в чорну, безчутну западає глущу, — Тихо... Сонливо плює дощ всюди...

Олександрі.

Не йди в осінній смерк від мене!... Там, в полі так сумно клекоче Той бузок — і злетіти хоче, Простерти крило то зранене... — Не йди в осінній смерк від мене!

Не йди в осінній смерк від мене... В городі птах чорний снує ся І листем до шиб чогось бе ся... І відблеск йде жовтий, студений, — Не йди в осінній смерк від мене!

Не йди в осінній смерк від мене... З тьми углів хтось тихо шепоче І марева лізуть на очи, Щось кажуть, жадають у мене — Не йди в осінній смерк від мене!

Не йди в осінній смерк від мене... Ось в пітьмі крізь мляки з долини Іде тиф... Вдвляється в хатини

І гасне в них світло червене... — Не йди в осінній смерк від мене!

Не йди в осінній смерк від мене... Там, мати безцасна конає, Дитина в розпуці риде, Голосить: — Ох, нене! Ох, нене!... — Не йди в осінній смерк від мене!

Не йди в осінній смерк від мене! Як чорна ніч іде з віддалі, Як вся нудьга розлила, жалі На серце наляжуть зранене — Не йди, не йди тоді від мене!

Північ. Мовчанка. Цмивтарна тиша... Ціть!

Щось, мов тїнь, тайно снує ся в яворах, бліденьке світло блиска в очодлах, холодом віє... йде далі — мовчить...

Листки падають. Вмирають цвітіння, плыве кругом вімних жалоб безсильний легіт... Страх іскрить очи... Чути сови скрегіт, зловіщухий голос, х т о с ь певно умре!...

Мое життє у чорний пір сповглоє суму і журби... Без сонця віри і без зір іде однакий день по дня.

Падуть поводи із дерев листки, неначе жовтий град. Думки блудять, мов стада мев, душі пустіє пишаний сад...

Часом лиш в млі вечірніх смут засає привид асних днів, немов відблеск погаслих нут.

Засне — згасне серед тьми. І вже без сийва і без снів, іде однакий день по дня... 17. IX. 1905.

Ходіть до мене! ви самотні цвітіння, що серед поля вас торгає вітер... Ходіть до мене у мою самотню, сноминяють будем весну безпов'ротню...

Мойого болю ви осінні сьвідки ходіть до мене в стерні сумовиті. Підем глядати, в звої мрак сповиті, чи не надходить де розрада звідки...

Підемо разом в болю маєстаті ми, яких доля вихром похилає! Підемо разом по весн наших страті,

— а з нами підуть гуртами ті цвітіння, яких життє плаю крізь печальні ночі — де луч послідний наших снів конає...

Помовкли пісні жалісливі. Що-раз то більше всюди пусто. — Не видно сонця, — небо густо вкривають хмари сірі, сині...

Стає понуро, мертво, сумно... І силесь білий пух по сьвітлі, ляга на ниви, лузі, цвітіння, лягає, наче біле трумно...

І на бажання всі горячі, на всі лел'їні сї мрії, що шлях цілий у мерехтінні

вбирають смуги зір надії, життє буденність сіру кине, радно холодне, мертво-сине...

Відман, закон про увільнення горівки вільної від оплат державних також від громадського податку консумційного. В сім законі, порішенням тогид, треба було починати на бажане міністерства фін. повні зміни, які отже й вчинено. Те саме зроблено із законопроектом про управління гром. Чернівців до побирани податків від оплат при зміні власності нерухомості. При рефераті пос. Штраухера і дебаті, в якій забили слово пос. Т. Ончуд, Відман і Василько, а якими вказано як робить ся в черп. магістраті закони, дословно їх віднісуючи у друге, законопроект ухвалено.

Справа регуляції учит. платнї прийде під наради сейму в понеділок 13. с. м.

Політичний перегляд.

Желізнича обструкція в Австрії, яка почала ся в Чехах розширює ся і на інші краї Австрії. Умовини, під якими обструкціоністи готові покинути обструкцію, є наступні: 1. 20 проц. дорожнього додатку до пенсії і квартирного для цілого желізничого персоналу. 2. Утворене комісії, яка мала опрацювати закон про регуляцію відносин желізничої служби і предложити его парламентові. Комісія має ся складати з репрезентантів міністерства желізниць, з делегатів всіх категорій желізничої служби та з репрезентантів желізничої організації. 3. Запевнене безкарності для обструкціоністів. Що до першого жадання, то обструкціоністи згодили ся на се, щоби лише найнижші категорії желізничих робітників дістали 20 проц. підвищення, а інші 15 і 10 процент. Вчора зачала ся конференція міністерства з представителями приватних желізниць, яка має на цілі обдумати средства для зарадження обструкції. Доси бере участь в обструкції 20.000 осіб. Невдовзі западе ухвала чи галицькі дирекційні округи желізничі прилучать ся до обструкції. Обструкція появилася доси, в Чехах, на Моравах, Австрії дольній, Сальцбургу і Тироли. Однак можна сподівати ся, що она в найближших днях розшириться і на інші австрійські краї. Доси

обструкціоністи переводили обструкцію лише при тягарових поїздах, щоби не огірчати проти себе публіки. Тепер однак починає ся обструкція і в особових поїздах. Прим. на дол. австр. желізничих кондуктори переглядають карти їзди після приписів доперва на стації, а не підчас їзди, задля чого мусять задержувати на кожній стації давний час потяги. Сповнене жадань желізничого персоналу коштувало би, як обчислено в мін. желізниць, 16 мільонів корон. Однак міністерство доси здецидувало ся дати на сю ціль лише 4 мільони корон. Міністерство желізниць видало відозву до обструкціоністів, в якій обіцяє, що узгляднить частину їх жадань, але коли они вперед покинуть обструкцію. В Тиролі оголосило правительство, що буде уважати обструкціоністів за порушуючих регуляції і буде їх карати в дорозі дисциплінарній. Мимо тих заяв правительства і мимо того, що правительство поробило вже деякі уступки прим. змінило приписи про шибоване в користь обструкціоністів — то обструкція не тільки не меншає, але ширить ся значно.

Революція в Бразилії. „New York Herald“ доносить, що в Бразилії вибухла революція. На улицах Rio de Janeiro згинули сотні осіб.

В французькій парламенті відкинено 415 голосами проти 117 внесені соціалістичного посла, щоби вставити до бюджету кошта на забезпечення всіх робітників на старість, та щоби підприємці і робітники причинили ся до тих коштів.

Події в Росії. Послїдні події вказують, що правительство Віттого робить обітницю бодай в частині поважно. Факт усунення ген. Трепова зі становища ген. губернатора і шефа гарнізону в Петербурзі, зі становища товариша міністра внутрішніх справ, шефа поліції і жандармерії — обуджує більше довіря до обітниць правительства. В місто Трепова іменованій командантом військ петербурського округу і царського корпусу гвардії вел. князь

Миколай Миколаєвич. Міністерський кабінет Віттого представляє ся, як доносять „Київ. Огкд.“ ось як: Кн. Урусов — міністром внутрішніх справ; Шіпов земський діятель — міністром державної контролі; Гучков — міністром торгівлі і торговельного мореплавства; Шіпов, директор департаменту скарбу — міністром фінансів; кн. Е. Трубецкой — міністром просвіти; Куттлер — міністром рільництва; Немішаєв — міністром комунацій; Бірілев — міністром маринарки; Гріппенберг — міністром війни. Дума буде мати право вибрати міністрів з поміж більшості. З Кронштаду доносять, що в останніх днях відбула ся там кривава боротьба між матрозами та військом. Карабіновий огонь тривав 12 годин. Матрози хотіли присилувати людиність до повстання. Ціле місто має знаходити ся в огні. Війни матрози уступили, бо перевагу серед них дістали спокійні елементи. „Союз союзів“ звизав суспільство російське, щоби оно виступило остро проти масакровання Жидів. В Ризі удержує спокій горожанська міліція. В Москві наступило успокоєне. Рада міська ухвалила видавати що року 200.000 рублів на поправу долі міських робітників. Час праці скорочено до 8 і пів згідно 9 і пів годин денно. Гелда в Одесі ухвалила розіслати до всіх гелд євита візване до збирання складок на нещасні жертви різні, яку виконано в Одесі та прочих містах Росії. З Гельзінгсфорсу доносять, що виборський губернатор казав арештувати поліцмаистра і секретаря поліцейської палати за спроневерене оружжя. Фінляндський сенат визначив за згодою ген. губернатора 160.000 марок на нагороду для народної гвардії та робітників за те, що они підчас страйку повнили в місті службу публічного безпеченства. Позаяк політичні жадання Фінляндців цар сповнив — то страйк в Фінляндії скінчив ся. В цілім краю вернули нормальні відносини. В Варшаві ухвалили робітники варшавсько-віденської желізничі вести страйк далше аж до хвилі зне-

сення воєнного стану і надання неограниченої політичної амнеції. Зі Соснівця доносять, що в цілім сосновецьким промисловім окрузі утворили соц. демократичні комітети формальне правительство. Урядили робітничу міліцію, яка має заступити поліцію, розписали податок на цілі партії, видають 3 письма щоденні, з них одно для війська, та багато принагідних письм. Мають они намір обсадити магістрат, суд і поліцію. Поліцмаистра Кроненберга візвали, щоби всі поліційні карабіни видав робітничій міліції. Генеральний страйк триває далше. Ходять вісти, що Польща має дістати автономію подібну до фінляндської. В Київі все ще грозить небезпеченство зі сторони „чорної сотні“. Суспільство не має довіря до поліції та війська, бо переконало ся, що они стоять на чолі „чорних сотень“. Проте засновано в Київі комітет самоборони, який в перших днях зібрав 300.000 рублів на нещасні жертви „чорних сотень“.

Із краєвих соймів.

В галицькій соймі жите йде звичайним тодом, як за „давних добрих часів“ — за шляхецької республіки. Про інтереси краю, про якусь політику, щоби доказувала хоть троха, що галицькі сойми — нема що й думати. В галицькій соймі про ведення політики краю рішають згляди особисті, товариські та шляхецько-класові, тож і не диво, що зникаюча меншість не має навіть охоти забрати ся до інтензивної праці. Над соймом висить загальне патьо апатії. Всімі опозиційні, хоть і як річеві і оправдані жаданя, упадають для того лише, що они є опозиційні. Таке особливе вражіння відносить ся з дискусії і ухвалення внесення соймової комісії в справі парцеляції. Троха лише непокоїть назів „уроджених репрезентантів краю“ справа загального голосування та рішуче становище партії робітничої в тій справі, що видно було з заяв намісника на посліднім засіданню галицького сойму, який говорив про „намір соціалістів присилувати правління, щоби оно хватило ся найдалше ідучих средств безпеченства, та казало виступити не тільки поліції, але і війську“, говорив „про тиранию товни, яка є найстрашнішою тираниєю“, та запевняв лавів шляхтичів, що не потребують си однак нічого боятися, бо він „сповнить з цілою енергією, на яку лише зможе ся добути те, що до него належить“.

В тирольській соймі ведено далшу дискусію над виборчою реформою. Намісник Шварценбау висказав свою симпатію для розширення виборчого права, заявив ся однак проти видучення прочих курій з загальної курії і проти поділу тої загальної курії на міську і сільську. Далше назвав намісник справу реформи виборчої не тільки важною, але і нагальною і остерігав перед її відволіканням.

В передарульській соймі нараджувало ся над соймовою виборчою реформою на основі системи пропорційального, рівного і безпосереднього голосування на підставі осідку в громаді і краю з обов'язком вибору. Внесення референта жадуючі реформи прийнято одностайно; голосував також і маршалок.

В естрийській соймі ухвалено резолюцію проти отворення границі для російської худоби.

В країнській соймі, в якій доси редаговано протоколи по словенськи і німецьки, ухвалено внесення пос. Шустершица, щоби від тепер редаговано протоколи лише по словенськи, а то за кару, що німецька велика посілість голосувала проти загального права виборчого, та за те, що в Стирії і Каринтії без згляду на меншість Словінців протоколи редагує ся лише в німецькій мові.

В напуть...

Весьо ясне, біле смєрк вкриває так дивно... І думки темні — журавлині стада блудять крізь поля... і жадна вірада не зжєне суму, що йде непероривно...

В душу лягає передбур мовчанка... Весьо тихне, — за хвилю полину у сьвітлі... Тиша... лиш сумно сохнуть звали цвіти, які вимпіром зісала каванка...

Вже час... Душі видаю роздороже. Бувай здорова! [серце камене... вечірній облак вкриває весьо гоже.]

Прощайте хвилі ясні, сні мої й мрії! Прощайте друзі! Чую вже, що може... Гляньте! — Там — в цїтмі — путь [моє темніє!..]

М. Салтиков (Н. Щедрін).

Кашинський суд.*)

(З російського перекладу Вол. Карбулицького.)

... Другого дня, коло сьомої години рано, приїхали ми до Кашина, повітового міста тверської губернії...

Після виниць хотіли ми оглянути і значніші кашинські будови та церкви та гадали, що в Кашині є окружний суд. Так ми й справили ся туди. До того зробив нас господар нашої гостиниці уважними, що сьогодні мож буде почути

*) Уривок з просторого сатиричного твору „Современная идиллія“.

цікавий політичний процес, якого кінця ожидала дуже нетерпеливо вся кашинська інтелігенція. В ріці Кашинці з давна виводило ся дуже багато гарних пискарів. Та від недавна зачала їх скількість постоєнно упадати, а наша поліція — як се в нас все буває — продрімає до надзвичайну прояву. Звернула свою увагу аж тоді, коли лишила ся вже лише мала шайка пискарів, що явно сьміяли ся над всіми заходами горожан і не давали ся заманити до — борщу. Зачали їх ловити, та пискарі покивали хвостами і — цезали. Правда, трудно було, оправдати поліцію, але з другого боку трудно було, і обжаловувати її. — Всего — ймили лише одного хорого пискаря, якому лікарі приписали лежати в тїні; лиш тому то і ймили його. Розпочали слідство: прокуратори і слідчі суду не виходили два роки з ріки Кашинки, а вишукували слідів — вказівок, випитували жабів і ковблків і по тяжких заходах дійшли до такого результату: зловлено хорого пискаря; всі другі повтікали не знати куди. В танім виді передано сю справу перед суд, який мав судити кожного відповідно до його діл. Пискарів, що поховали ся, мало судитись заочно за самовільне покинене вітчизни, а пійманого хорого пискаря обвиняє ся, що він знав про все і не доніс сього властям. Процес був важкий і повинен був стягнути багато публіки.

Ми прийшли до суду коло 11-ої години; та тому, що розправа мала розпочати ся не швидше як через годину,

то не було ще нікого окрім сторожів і канцеляристів низшого окладу. Старий запальний швайцар сидить в барнатовій куртії і без поспіху чистить свою булаву, а його жінка готує в комірці борщ, якого запах надає будинкови хилій характер. Старик мабуть одичів у безділлі, бо стрітись має сердито і процідив крізь зуби: „нелюбкая спозаранку привнесла!“ Но як ми зявили верне плате, дали йому по гривеничку за переховок, він на хвилю просив, гривенички спрятав за шок, а нам вказав на лавку: „сідайте“.

— Багато в нашій суді розирає бартечку? — розпочав ласкаво бесіду Ачіщонний.

— Нема в нас ніяких розирає — відповів старик сердито, — чи хто йде, чи йде — а все помимо; як ще ділчі були, то ще привіжджало тягати ся, а тепер вже шабаш.

— Що-ж сему за причина?

— Добрі попродали, а самі пішли на „теплі води“. А ті, що лишили ся, вміють і без суду дерти один з другого.

— А як-же, тяжкі тепер часи настали — зітхав Ачіщонний...

— Дурий тепер багато наплотило ся — фільозофував швайцар — а мудрі дурять з них. І як дурак піде перед суд, яку правду вайде він там? Де-ж є для дураків правда? Ще всякі карі на него наложуть: кори ся, значить, як ти дурень!..

(Далше буде).

Еще в справі наших видавництв.

Перш усього мушу заперестувати мов би стаття тов. А. Г. Наші видавництва, а публіка 125 і 126 поміщена в чл. „Буковини“, була відповіддю на мою статтю в справі наших видавництв. Я подаю причини, для яких наше мужицтво і інтелігенція мало читає, а добродій А. Г. „відповідає“ на це що.. наша інтелігенція мало читає. Алеж добродію, я власне се писала, і подала причини сего лиха, а Ви на се вичисляете, кілька книжок з „Видавничої Спільни“ розійшлося цім, а тім роцї. Ваша стаття є може доповненням моєї, так як Ви се при кінці згаданої статті зазначили, але ніколи — відповіддю.

Висказ мій „що дивно, що інтелігенція, котра впрочім дбає о мужика, дивить ся рівнодушно як сей „менчий брат“ троїть ся такою лектурою“ вважає добр. А. Г. „щось не тее“. Як я говорила про інтелігенцію в відношенні до мужика, то я мала на гадці її працю на полі просвітнім. А сеї праці знов так дуже легковажити не можна. Возьмим хоть би „Січ“ і читальні, всюди до їх засновання дала почин інтелігенція і праця її не кінчить ся разом з заснованем, вона дальше трудить ся коло успішного розвитку сих товариств. Наше мужицтво — з дуже малими виїмками на жалє — не є на стілько свідоме, щоби без проводу змогло організуватись.

„Як в чоловіка, котрий має претенсію зватись інтелігентним, має вагу така річ як написане картки, то тут вже шкода говорити“ пише дальше тов. А. Г. Певно як, лиш о написане ходить то се дрібниця. Нас вивчили складати букви тай замовленє на книжку з бідою зможемо виставлювати. Але почислім, Кілько сеся книжка буде коштувати. Карта... 5 сот. Присланє книжки під опаскою 3 сот. (найменше). На тім еще не кінець. Книгарня пришло книжку, але пришло і рахунок котрий треба вирівнати і за пошту і переказ заплатити 12 сот. Отже 20 сот. викинули ми на пошту. Русини не такий нарід, щоби так дуже тими сотиками міг розкидати. Обчислив добр. А. Г. що 1 проц. Русинів купує книжки. Возьмим 300.000 Русинів буковинських, значить 1 проц. 3000 видає річно по 20 сот. на пересилку книжок; маємо 60.000 сот. = 600 К викинений грїш на пошту; а заощадив би ся сей грїш, як би ми мали книгарню руску в Чернівцях і по иньших містах.

Правда, Німець спроваджує виданя з Липска, а Поляк з Варшави (часом коно противно дїє ся так, що Поляк спроваджує книжку з Липска, а Німець з Варшави) але ті книжки котрих в краю нема, — а мало таких є — і то кожда книгарня радо спровадить жадаве виданє, — иньша річ коли рускої жадної книжки там нема, крім читанок для шкіл народних.

Добр. А. Г. подає дальше своє інтервю з членом одного товариства. В льокалі сего товариства найшов тов. А. Г. величезних розмірів шафу з книжками. Приглядає ся ближше сїм книжкам, їх „вже трохи миши попрочитували“. „Чому не продаєте?“ питає цікавий А. Г. А хто би мучив ся з тим — відповідає другий добродій (мабуть біб-

ліотекар). На підставі сего заключає тов. А. Г. що книгарня не оплатилась в тім місті. Чому?... Ті книжки — гадаю — лежали так довго длатого, що як сам А. Г. каже їх вже миши попрочитували. А вжеж, хтож би й купував такі книжки; мусіло би бути се виданє бібліографічною рідкістю, щоби хто рішив ся книжки пообгризати мишами закуповувати до своєї бібліотеки. Вкінці треба числити ся з тим, що бібліотекар казав „хто буде товчн ся з розпрудованем“, очевидно анї він, анї другий такий пан не буде сего робити, але як буде книгарня, як буде мож дістати там книжку цілу, то не буде треба „товчн ся“ — люди самі розкуплять.

Ось кілька слів поясненя котрі я уважала за відповідне залити тов. А. Г., а тепер верну еще раз до справи порушеної... ах еще Post scriptum. Запитує Добродій А. Г. що дїє ся з „Товариством Русинок“ на Буковині. Оскільки знаю товариство се еще не увійшло в жите, отже як може стояти справа з тим, чого еще нема?! По затвердженю статутів по загальних зборах, тогди поспитайте мене, може Вам децо більше вясню; по Ви не спускайтесь на се, лучше розпитайте про се у місцевих патріоток. Я, як знаєте, в Чернівцях не сиджу, лиш на провінції, а звичайно столичні діятельки, або діячі починають, а провінція помаленьку підпомагає. Дивно менї лиш чому Ви про се, спеціяльно мене питаєте. А тепер коли удалось менї хоть в частині заспокоїти цікавість А. Г. могу порушити справу, котра звязана з видавництвами для народу, а тому до сего піддаю менї сьогоднішній храм в Чагрі.

До благодатий котрі так щедро спадають на наш бідний нарід в часі відпустів в виді кантичок і всїляких иньших дурниць, належать безперечно „пташки“. Се такі собі розумні „пташки“ в маленьких кліточках, котрі стоять на катаринці; катаринка пригріває, люди обступают колесом пташка; один з цікавіших дає 4 сот. кліточку отворяють, і розумний „пташок“ виходить з повагою, як личить такому мудрому, і виїмає карточку. Пригляньмо ся, що там видруковано.

Вага місяць.

Гризе тебе неспокій, бо занадто береш собі до серця малі неповідження; незадовго відбереш радісні новини; довідаєш ся о зрадї, яку тобі хтось лагодить. Вистерігай ся великої зажитості з особами иньшого пола, а доробив ся значного маєтку і будеш жити до пізної старости.

75. 47. 71. 74. 20.

І вандрує такий мудрий пташок від села до села від міста до міста, і всюди тіпнить ся поведженем, всюди окружає его товпа цікавих переважно школярів. І власне з сеї причини повинні ми заінтересуватись сею справою більше. Чи не лїпше би було як би такий пташок місто розумних рад (котрі впрочім не на часі), раз давав иньші карточки. Ось пр. на одній гарний стишок, на другій повістка, на иньшій загадка. Для старших могли би бути вірші Федьковича і Руданського. Як наш нарід має конче видавати гроші на пташки най бодай має з сего хвилю розривку; а пташок нич на тім не стратить, навпаки

буде всюди пожаданим гостем, буде се вже гарна розумна птичка, котра навчить дрібну дїтвору любити своє рідне.

М. Трусовичівна.

НОВИНКИ.

Чернівці, 11. листопада 1905.

Непорядки на ярмарках. Багато селян скаржило ся нам на брак ярмаркової поліції по наших торгах. Буває дуже часто так, що бідний мужик приїде чи то із збіжем, чи з худобою на ярмарок, а там зараз обступлять его безсовісні купці, особливо, коли видять, що він станув на самотнім місці, та погрозою, криком і сваркою, а іноді і силою видають від него продажні річі за безцінь. Іноді змовлять ся, аби не допустити других купців до того селянина аж до вечера, а потому обступлять в темноті бідного чоловіка та штуркують, сварять, а навіть бють, доки не обкубуть так, що він закінчає ся, що не поїде більше на торг. Ті безсовісні люди не лиш обдирають таким способом наших людей живцем, але й шкодять ярмаркови, бо такий чоловік вже певно не піде ярмаркувати. Тож звертаємо на се увагу правительства і жандармерії і просимо, щоби в. п. президент подав відповідні інструкції старості, щоби він постарав ся о пораду поліцію по наших торгах.

Акція в справі відновлення земельної посілости. В міністерстві рільництва працюють дальше над квестією увільнення земельної посілости від гіпотечних довгів. Ходить передовсім о виробленє певної думки, чи взагалі можливо перевести акцію, задуману палатою посівів і Рільничою радою, та які були би її есентуальні наслідки. Огже намісництво і краєві правительства розіслали квестіонарі до кас шадничих та иньших інституцій, що служать для рільничого кредиту, а в тих квестіонарях виказано всі важні обставини для той так важної справи. Належить надїятися, що нашіпні річєві і вичерпуючі відповіди, які виненять сеісеб відновлення тих інституцій в справі рільного реального кредиту. Також відбере ся відповідні дані з ґрунтових книг таких повітів, які що до господарських відносин можна уважати за типові. Дані ті мають вяснити суть і структуру теперішнього гіпотечного обдовження земельної посілости після ріжнородних категорій довжників, після причин повстання довгів і часу їх трєваня, після умовин амортизації і опрєцєтованя. Дані ті мають проте доповняти дохолженя порєблені в кредитових інституціях і служити для контролї. В тїй акції не може однак ходити о цїфровє ствердженє висоти задовження. Таке дохолженє мусіло би обнимати цілу Австрію і, колиб було взагалі можливе, то було би надто дорогим, бо входять тут ріжні вже уморєні, або вигисєні позиції і т. д. Ходить тільки о ствердженє, яка є юридична і економічна суть гіпотечного обдовження, так як воно розділює ся на ріжні роди способів сцєлування і на ріжні категорії довжників. На переведенє тих дохолженє вясначєно 4 місяці часу.

Реформа в шкільництві. Учителі і лікарі піднесли в останних часах на ново скарги, що уживані в середних школах книжки і наукові средства зростають щод до обєму і тєгару, хтє те не є оправданє інструкцією і пляном наук. А через те, ношенє тих книжок впливає шкідливо на держанє тіла учеників і викликає навіть тілесні умножєня, як прим. сколїозу. В виду сего видєло міністерство просвітї і віроїсповідань в послїднім числї дєвєника розпоряджєнь зарядженє до всїх властїй краєвих, яке звертає увагу авторів і видавцїв шкільних книжок і средств наукових для середних шкїл, щоби они науковий матерїал вибирали з найбільшою обережністю і представляли его в можливє найкоротшїй і звязнїй формї, та щоби старали ся, де сєму не протївлять ся річєві мотиви та де се може стати ся без підвєснєня цїни книжки, представити науковий матерїал для одної клєсї в одній книжцї. Дальше вказує розпорядженє на те, що шкільні атласи є за обшїрні, та поручає учителям, що-

би они назначували ученикам, які книжки треба принєсти на годину предмету, коли до того предмету належить більше книжок. Уживанє помічних книжок і средств має бути значно ограниченє і лишє винятково дозволєнє. Що до числа і обєму ріжнородних зшитїв, то учителя і директори повинні уважати, щоби той апарат не був за великай. Що до виготовленя книжок, то розпорядженє підносить конєчність, щоби ту звернено увагу передовсім на вимоги шкільної гігієни. При тім жадає розпорядженє, щоби дописки і уваги були додавані до тексту в поправленїй друкарській формї, або щоби їх цілком не було. В кінцї для осягненя більшї постійности в уживаню шкільних книжок і для вимєненя частотї змїни книжок, заряджує ся, щоби книжки загально уживані, які являють ся в другїм, або третїм виданю, коли они були поновно зревїдовані — через 5 лїт не могли бути змїнені, чєго належить строго держати ся особливо в книжках для нєшних клєс.

Равт відбув ся в четвєр вєчером в сєлєх пєлати краєвого маршєлка бар. Юрїя Васильєка, на якому гостинїй зазай приймали начальників державних, автономїчних, духовних і вїйскових властїй, конзулїв росїйського і румунського, буковинських посєлїв і представитєлїв черновецької прєси. Равт протїгнув ся при звучєх вїйськової музики до 3 години до-свєтїа.

Оповістки, іменованя і т. п.

Відзначенє. Цєсар надає дїдичєви Г. Вайсмановє в Зєсєганї титул цєсарського радника.

Жєлєзничї урядники уряджують сєй пєдлї, в 3. годинї пополуднї збори в тутєшнїй рєтурсєвїй сєлї, з дєвєним порядком: „Дорожнїйний додаток“.

Закон про пошєсть свєнцїй. Нїмїшнє „Wiener Zeitung“ оповїщує новий закон про поборюванє свєнцької пошєсти. Від давного рїжнєть ся сєй закон головно тим, що тепєр вїзванє хорїх або підзєрїдїх о недєгу свєнцїй будє з уряду переводити ся тїльки тодї, як через те в одній околицї мож будє здєвїти пошєсть. Дальше вільно будє мєсо лєкшє хорїх безрог їсти, як вже його зробить ся безнєчим для людєкого жїтїя. Про все те говорїть яснє прєстєра інструкція додєна до закону.

З вїйскових кругів. Цєсар розпорядив перенєсенє фєльдцїгмєйстра Фердинанда Фїллєра, команданта 11. корпусє, командуючого генєрєла і команданта краєвої оборони у Львовї в тїм самїм харєктєрі до 2. корпусє в Віднї і перєдав прєвід 11. корпусє та команду краєвої оборони у Львовї Фєльдмаршєлїйґнєнтєви Рудольфовї фон Бру-дєрман.

Пєдїнок посла Н. Васильєка із д-ром Волчиньським не відбудє ся пієдїя того як заступники д-ра Волчиньського зложили заяву чєсти для обидженого руського посла.

Із краєвого видїлу. На засїданю в дїя 7. листопада с. р. дозволено піднєсти додатки до податків на рік 1906 громадам: Стебнї в висотї 65 проц., Конятин 60 проц., Чераш 75 проц., Мєрєцє 66 проц., Альтгїтє 75 проц., Пєтраші 75 проц., Довгополе 70 проц., Шварцгаль 55 проц., Валєсєка 58 проц., Карацїв н. С. 75 проц., Розтоки 70 проц. — Затвєрджєно умови службовї мїж громадою Чуднїя, а громадским сєкрєтарєм Н. Пожєга та мїж громадами Нєгрї лєса, Шварцгаль, Стульїніани, а гром сєкрєтарєм Йєс. Нєлїчєка. — Громєдї Альтгїтє позволєно піднєсти належитєстї за огляданє мєрцїв до 70 сот., внявшїх немєжнєжнїх мєщєанцїв. — Умову замїна ґрунтовїх громади Альтгїтє затвєрджєно, а гром. Опрїшєни дозволєно затыґнутї позичку 2000 кор. в бук. кр. банку. — Дальше ухвалєно прєдложити соймовї проект в справї змїни кількох прїнцїпїй закона в справї краєвого податку від пїва і прєсєбу повітового дорогового комїтєту в Сєрожацї о 20.000 корон субвєнцїї на відбудованє моста і вибудованє дороґа Бєбєшгї-Броскївцї. Прїпєто до вїдома рєзїґнацїю прєдсїдєдєлє сторожнєцького повїт. дорогового комїтєту і заряджєно розпїсанє доповняючих вїборїв.

ПРОСИМО ВІДНОВИТИ ПЕРЕДПЛАТУ.

Оповідстка

дотично опроцентованя вложених у черновецькій філії Віденського банкового Товариства на книжки щадничі гроший.

Черновецька філія Віденського банкового Тов.

подає до відомости, що **від 20-го жовтня 1905 зачавши** установа стота процентова від вкладок щадничих на щадничі книжки без взгляду на їх висоту

4%

Рентовий податок виплачує Віденське банкове Товариство з власних засобів.
Чернівці, дня 20-го жовтня 1905.

95 (2-6)

Віденське банкове Товариство, філія Чернівці.

ПОДЯКА.

Глубиною серця вдячні за оказане нам співчуте і за послідну прислугу, які многі віддали на похороні пок. нашого незабутного діда, тата, мужа, пана

АНТОНА КУЖЕЛІ

ц. к. учителя музики при женських семинари учительським, члена іспитової комісії народних шкіл і проч.

не могучи кождому з осібна подякувати за ласкаву участь в тім сумнім обряді, на тій дорозі виражаємо свою сердечну подяку совітникови консисторії Всч. о. Сімовичови, Вп. панам професорам семнара, ученикам і ученицям тогож заведеня, Вп. Студентам, які несли домовину покійника до могили, хорови, який співав, его преосв. митрополитови Репті за ласкаву участь, далі всім знакомим і многим прочим, які будьто своєю присутностию будьто співчутем віддали помершому послідну прислугу. 94 1-1

Чернівці, 11. листопада 1905.

ОПЕЧАЛЕНА РОДИНА.

НАЙЛІПШИЙ ЧАЙ НА СВІТІ,

всюди до набути.

Головний склад у

Шміда і Фонтіна

в Чернівцях. 92 (1-36)

Ц. к. Високим правительством концесіоноване

Міжнародне бюро для подорожи „Globus“

в Чернівцях (Буковина)

ул. Ратушева ч. 14. (Matildenhof)

продає желізничі і корабельні карти їзди до всіх місцевостей в Європі, Азії, **Америці, Канаді, Африці, Австралії** і пр. і пр.

Всяких вияснень в справі їзди де-не-будь уділяє ся **даром.**

70 (14-15) п.

Звичайні загальні збори осінні каси позичкової і щадничої для громади Шипинці відбудуть ся дня 26. листопада 1905 р. о 2-ій годині пополудни в домі п. Івана Михальчука з слідуємим порядком денним: 1) Справоздане касове. 2) Підвишене процентової стопи від позичок і вкладок щадничих. 3) Підвишене платів касверови. 4) Вільні внесення. За старшину: *Іван Михальчук* начальник.

КАНЦЕЛЯРИЯ

друкарні товариства „Рускої Ради“

отворена

в неділю і свята від 1/2 11 до 1/2 1 год. попол.

Друкарня товариства „Руска Рада“ в Чернівцях має на складі

всілякі шкільні друкарські.

Ученик V. кл. гімна.

глядає у пп. ц. к. лісничих місця де міг би відбутися практику лісову для лісової школи. Міг би уділяти також лекції. — **М. Калій** уч. V. класи в Тернополи, рус. гімна.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Поручає на зиму футрянні товари найліпшої якості.

Самостійна продаж капелюхів Віден, Йосифа Піхлера і Синів у Грацу, дім, склад американських черевиків

з ц. к. надвірних фабрик Генрика Гти, у Антона Чапека у Відні, Ф. К. Попера в Хру-Нотхаву Ронлі & Нартингтон в Бостоні.

Товари футрянні для панів і дівчат, ковніри і зарукавки, перекі, з куни, шкотські вовняні і різні наймоднійшої сорти.

Шапки для панів і хлопців правдиві перекі, барачкові, кучми, шапки до ховзанки, сукольні і з льодену як також наймоднійшої різні барети для панночок.

Товари обувяні на зиму з Шевтеах футровані пшном, Воксеай, з гемаи, з сатинова-ної телячої шкіри, футровані фланелею або полотном, черевики сукольні, локерил, і т. п. для панів, дівчат і хлопців. Чоботи фільцові і з льодену для панів і хлопців і зимові домові черевики у найбільшій виборі.

Кальози і черевики до снігу правдиві петербурські найліпші фабрикації. Величезний вибір.

Необхідні товари правдиві білз Егера і Д-ра Лямана. Паньчохи для панів, чоботи, каштанки вовняні, перепаски на тіло, огрівачі колін, чепці, охоронячі ух і т. п.

Рукавички вовняні, фільцові, волочкові, білз, для ц. к. армії, найліпші триєстенські виробі.

Хустки і шалі з Chemili-Y, шовку, пшину, вовни, шалики до театру, чепці, все новомодне

Капелюхи пштові, з льодену, фільцу, різної краски і фасону для панів і хлопців.

Артикули до подорожи найбільший вибір ремінців, валіз, конів, пледів, неспесарки, парасолі, куфери, стуги, коши з вовни і верблюдової шкіри ручні торбники і т. п.

Артикули до польованя як револьвери, стрільби найліпшої сорти як також продаж всякої амуниції.

Льорнети парискі, далековиди. в оправі мосьяжній, ніклевій і иньшій, з шкіряними футералами.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що сеседи, п'ятницю і неділю,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламаци неопла-
чтані віллі під оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	—	70 „

Продовже число „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належитість за інсерат
платні в Чернівцях.

Перші збори „Національної Ради“ Русинів на Буковині.

Політичне життя Буковинських Русинів стає чим раз більш оживлене. Збільшене табору національної інтелігенції, глибоке ознайомлене із потребами народу як і загальне ширшавіє політичного світогляду йде невпинною ходою в перед. Часи, коли виключною і безпримірною заслугою було само неумовне признаване себе до Русинів і давало право до титулу руского патріота, вже минули і то скажім Слава Богу, що минули. Хід політичних подій світових а не менше таки недавніх подій на Буковині заставив продиків Буковинських Русинів спредизувати свою програму і під зглядом формальним а в слід за тим перевести її партійну організацію, якаб стреміла після ухвалення партійної тактики до сповнення партійних постулатів. Факт сей се незвичайно важний крок вперед в політичній життю Буковинської Руси. Коли — так сказатиб — місто політичного дилетанства наступить невпинне організоване й серйозне освідомлюване руского народу, коли на напрям його політики впливати ме увесь загаль, себто представителі цілої народної організації спільно із законодавчими заступниками Буковинських Русинів — то по сїм можна надіятись політичних успіхів. Розуміє ся, що тут стоїть conditio sine qua non — дійсне вповнюване рамок організації, її повне пе-

реведене в життя, а непоширене на папери.

Народна програма на основі, якої вступила організація Русинів, обнімає точки, на які з ніякого боку не піднялись супротивлення. За останнє слово „народної програми“ не мож уважати, тим більше що ревізію політичних думок не реводять дуже часто самі часом несподівані факти політичного життя. Програма се геометрична пропорціональна політичних думок людей що приступають до одної політичної організації. В виду сего бодай в неесенціональних частинах може народну програму, якби вона не відповідала вимогам загалу — відповідно змінити нова „Національна Рада“. Та діло тут не в програмі, а в праці, безпартійній праці між народом, яка мусить викресати з неї іскру запалу і кремінню турботи, які єдино добувають належне нам становище.

Переведене народної організації введено в життя таким робом, що на першу національну Раду візвано представителів усіх буковинсько-руських товариств, які радили над внесеннями пропозиціями Народним Комітетом, вибраним ще перед кількома місяцями на зборах черновецких Русинів.

На зив народного комітету явили ся представителі чи не всіх руских громад на Буковині. Посеред соток селянських сіраків виділи добре звіні фізіономії народних робітників-учителів та прочої світської а за тим і духовної інтелігенції. Зараз після 1. год. отворив збори голова д-р. Володимир Филіпович, вітаючи зібраних для

так важної справи і уділюючи слова до реферована першої точки денного порядку: Політичне положення Русинів на Буковині — віцем. д-ру Ст. См. Стоцькому. Референт у більш чим півторогодинній промові дав історичний перегляд дотеперішних змагань Буковинських Русинів аж до доби кн. Гоголя. Відтак вичерпуючо обговорив утворення й розпад „Вільнодумного Союзу“, при чім для нас. Очнула і тов. було ґрунтом національна і віроєнісна єдність із боярами, а средством заспокоєне погоні за грішми й посадами у волоських ех-вільнодумців“. Далше схарактеризував бездіяльність теперішню нашу ситуацію, яку зовсім не вважає безвідрадною. При програмі виборі останнім не треба забувати, що Русини по той мандат синули вперше. Також і те, що рускі посли в соїм є в меншості не є ніщо страшного, бо маючи вільну руку, можуть сьміло заступати національні інтереси, нахочаючи від часу до часу союзників навіть серед більшості, яка є штучна і довго не видержить. Вирішувальна річ не в союзниках, а у власній праці. Що нам на союзників дуже не оглядатись, те висказав бездіяльник у пам'ятній великодушній статті „Буковини“ п. з. „На передомі“, яку нагадує слухачам. Тепер наступають часи не гірші а ліпші. Загальне голосоване прийде швидше, чим ще місяць тому мож було надіятись, і воно дасть нам і всім Русинам у Австрії добуті поважніші становища. (Грімкі оплески). Не забуваймо й про події в Росії, де цар під напором народної борби мусів дати права всім народам, а в тім і нашому українському народові. (Оплески). Се повинно бути для нас відрадною запорукою, що праця, ревно праця над народом оочи видати мусить. Тільки не можемо на ніщо инше надіятись ся, як на те, що добудемо власною працею, власним потом, власним трудом — а як видно по поподіях в Росії — також і власною кров'ю. Народ наш стає на цілій лінії до бою не проти кого небудь, але в першій

мірі за свою святую справу. Тож сьміло можемо кликнути: Україна ще не вмерла і не вмере! (Грімкі оплески). Тут передав сов. д-р. Філіпович на часок провід зборів о. сов. Мех. Галіпови, який уділив слова проф. Антону Климови, який зreferував 2 точки наради, себто справу організації буковинських Русинів. Він обговоривши генезу сєї нової організації, а зглядно реорганізації буковинських Русинів поставив такий єї начерк:

Всі Русини на Буковині, що годять ся на нашу програму, лучать ся в одну велику політичну громаду.

Русини кожної політичної громади в краю, що приймають нашу програму вибирають з поміж себе місцевий комітет, який складає ся з тільки членів, кілько дотична громада вибирає виборців при виборі посла до ради державної. Вибір відбуває ся кожного року, звичайно осенню, в місяць листопад.

Всі члени місцевого комітету ділять ся після своєї спосібності організаційною працею в громаді, вибираючи з поміж себе голову, секретаря і т. д. Комітет веде спис членів народної організації і приймає добровільні датки на народний фонд.

Всі члени місцевих комітетів кожного судового повіту збирають ся що року, звичайно в місяць грудни, в місцевості, де є повітовий суд, на нараду над політичним положенням Русинів в дотичнім повіті і для вибору повітового комітету з 5 членів.

Члени повітового комітету ділять поміж себе після своєї спосібності організаційну працю в цілїм повіті, вибираючи голову, заступника голови, секретаря і секретаря. Повітовий комітет веде спис членів народної організації дотичного повіту і збирає гроші на народний фонд.

Всі місцеві комітети творять Національну Раду Русинів на Буковині і збирають ся що року, звичайно в місяць січни, в Чернівцях на нараду над політичним положенням Русинів в краю і для

Кашинський суд. (З російської переклад Вол. Карбулицький.)

(Дальше).

І рішивши ось так справи граф-данські додав:

У нас нині й уголовщина — і та мимо су, а пройшла. Хіба який злодій з амбіцією зажадає суда, а так всіх прочих злодіїв у нас самі між собою судять. Побють або покалічать — йди і жалій ся! Наші прокурори вже очі видивили, ждучи біля вікон, чи не праведуть кого — і не ведуть тай шабаш! Сам наш суд бідний. Все те так само, як буває у сьвященників: у одного в приході буває тисяча душ і то все купці й богачі, у другого нема й сотні душ, та й у тих на десять душ є всего одна корова. Із чого тут вижити парохам?

Словом сказати, старик був дуже невдоволений і уважав себе покривдженим, що суд запустів, в якого дверях заставляють його — без жадної konieczности — стояти в галлях і в перев'язці і віддавати булавою честь при приході урядників і прокурорів, що лише тому приходять до суду, бо не мають ділати ся де инде.

— Набрали ціле стадо канцеляристів — воркотів старий без перестанку — а вони лише наіроєски курять, сьміють та пера сьуть, або павутину збирають. Кілько то в нас павутини по стінах! Та як єї відіти дістати? Порушити єї, а вона повисне цілими пасмами і одно місце на стіні біле, а друге наче

сакою вимазане! Бідний, дуже бідний наш суд!

А мені особисто як раз такий суд видавав ся ідеальним; як раз такого суда треба. Щоби ніхто в нім не судив ся, щоби підлога була не метена, щоби павутина висіла із стелі та щоб його жінка варила борщ, щоб швейцар був негодений. Та щоби кожний, що поглане на той неметений суд, зрозумів, що ось настає вже Божий час.

... Коло пів до дванадцятої почав ся коло суду великий рух. Швайцар весь виштий, з жовтою перев'язкою через плече, з булавою в правій руці стояв витягнутий при дверях, готов виконувати всі артикули, вимагані практикою суда. Насамперед позвали „меншого брата“, що побожно христила ся при вході начеб відмовляла ся від турми і від грошевих кар. По дванадцятій зачали сходити ся „члени“. Перші прийшли прокурори. Побачивши нас, они зупинились в „швайцарській“ і зачали голосно розбирати питання: „Коли який злодій розібе скринку і забере з неї три копійки — то се розуміє ся крадіж із вломом; коли він прим. памісьць щоби розбити скринку — цілу єї вкраде, то як се тоді треба кваліфікувати?“ *) Не рішивши сего питання, цмокнули і пішли сходами до гори. В слід за прокурорами явили ся і судді. Вони йшли соїдно сходами і вели соїдну бесіду, що зачинала ся завжди словами: „В практиці кашинського окружного суду установив ся прецедент“... З

*) Я зачував, що сьогодні се питання вже рішене. Можна і замок в скринці розбити і саму скринку вкрасти — як кому подобаєт ся. — Зам. авт.

початку скаже се один, потім повторить другий, потім третій, а швайцар дивить ся на них і не може нарадувати ся. Ті люди загально не розуміли очевидно знаменитого, що двадцятого кожного місяця нічо їм не перешкодить покористуватись жалуванем присвоєним від казни. *) Кашинна може виступити з берега і потопити казначейство, вогонь може знівечити його, але їхні гроші ані в огні не згорять, ні в воді не потонуть. На кінець, на око клопітно, но в дійсності виновато просовгнуло ся двадцять адвокатів...

... Коло пів до першої почав ся приплив „світлої“ публіки. Прибув ісправник, красний молодий чоловік, з протіскою на голові; виняв щіточку з зеркальцем, оглянув ся і очікував дам. До него прилучило ся з десять офіцерів. Панночки не сніжили ся. У туалеті всіх був якийсь непорядок: в одній щось розв'язало ся, в другій щось розізнало ся. Всі хотіли і викрикували: „ах, як весело!“ як перший (по прокурорі) в місті кавалер, не встигав завазувати і зашпигати. Панове офіцери помогали.

Пішли в гору і ми.

Сала була переповнена. Панночки гражданські і військові в суміх сиділи в першій ряді і весело балакали між собою французким діалектом. По заді них готув ся цвіт місцевих, сьвідомих людей і земських діячів в суміх із офіцерами. В глибокій глотила ся „меншого брата“. Судові пристави, поблискуючи наново очищеними ланцюхами, в новеньких мундурах, гарно витягаючи шиї, говорили паням „бонжур“ і підсудували їм крісла.

*) У Росії беруть урядники пенсію не 1-го, а 20-го кожного місяця. — Ред.

Обжалований пискар лежав, ледво що живий, в неглибокій тарілці — на лаві обжалованих і тяжко дихав зявами. Назад него стояли два жандарми з шаблями на чолі: рядом з ними — стояла оборона, що складала ся з двох адвокатів Шестакова (зіпсоване від своїх d'Estange) і Перева (зіпсоване од Bertrger). Катедру обжалованих занав прокурор Громобій... Між сьвідками відзначала ся найбільша стара жаба (покликана обвинючими властями). За нею виділо ся кілька десятків малих коблєчків (визвані здебільшого обороною), а при кінці плюскотіла нервово в осібній місці шука з широко розтвореним ніском. Що до шуки не знав Громобій довгий час, як має рішити ся: чи визвати єї як сьвідка, чи посадити єї на лаву обжалованих за сьвідчину, бо переховує в собі пискарів, які покинули вітчизну і яких вона по жерла. На столі для річевих доказів лежали: 1) карась, що мав би сидіти на лаві обжалованих, але тепер через ошибку — усмажений в сметані 2) точний фотографічний знімок з струй, що очиняли ся в ріці — при скорій втечі пискарів. — У відділі для присяжних не було нікого, бо се був процес політичний, а присяжним не приписує ся жадного політичного хисту...

О першій годині закрихав возний: „суд іде!“ і в слід за тим викликом вийшли на сацию: Іван Іванич, Петро Іванич і Семен Іванич. Але коли вони були в мундірах та з ланцюхами на шиї, то не називали ся Іваничами, а судіями.

(Дальше буде).

вибору 15 Русинів, замешкалих в Чернівцях або найближчій околиці, до краевого комітету, в якого склад входять ще всі голови, згідно заступники голов всіх повітових комітетів і з дорадчим голосом посли до краевого союму і до ради державної та заступники нашої преси.

В дискусії над сим організаційним начерком забирали голос надучитель І. Омеляський, сел. Д. Гришук, пос. Пігуляк і сел. Д. Князький головню що до складу краевого комітету. Вінци прийнято проект референта. За сим візав референт зібраних до вибору краевого комітету, прокладаючи на скрутаторів надуч. Омеляського і проф. Н. Ісупенка. А коли перший з них вибору не приняв, вибрано скрутаторами на його місце надуч. Лагана. По переведенню тайного вибору картками, якого результат проголошено аж під кінець зборів, увійшли до краевого комітету будити великою більшістю, будити одностайно: Др. Вол. Филипович, о. сов. М. Галін, Вол. Ясеницький, Др. К. Клим, Др. Т. Галін, о. Евг. Семака, Ант. Клим, Др. О. Маковей, Ник. Дрогомирецький, Он. Руснак, Ник. Ісупенко, Іван Воробкевич, Дар. Пігуляк, Юр. Мартинюк, Іл. Карбуляк, а заступниками їх: о. Д. Еремійчук, Мих. Коралевич, Т. Бриндзан, Йос. Мицак і Юрій Кавула.

Після сего забрав слово адв. др. Теодот Галін, пояснюючи народну програму Буковинських Русинів, яка звучить:

Ми, Русини на Буковині яко частина українського народу, ставимо собі таку програму:

I. В справах національних: будемо підтримувати і скріпляти національну силу, єдність і самостійність нашого народу;

II. В справах державно-політичних: При теперішнім державним устрою ми віддані всею душею рідному краю Буковині, і працюючи перед усім і завжди для нашого народу на Буковині ми змагатимемо до національної автономії і спільності Русинів в державі;

III. В справах економічних будемо змагатися до того, аби кождий чоловік міг користуватися плодами своєї праці;

IV. В справах культурних: будемо змагатися до піднесення нашого народу на ступінь сучасної культури.

Підрібні постулати.

I. В справах національних:

а) будемо домагатися, щоб кождий Русин міг в своїй рідній мові аа) побирати науки в школах бб) доходити свого права у всіх урядах і вв) слухати слова Божого в церкві. — Таке саме право признаємо дд) иншим націям проживаючим на одній з нами території.

б) будемо заводити і піддержувати заклади, товариства і підприємства з характером національним і демократичним.

II. В справах державно-політичних домагаємося:

а) заведення загального, рівного і тайного голосування і знесення курій при виборах до громадських рад, до буковинського краевого союму та австрійської державної ради, і до инших репрезентативних корпорацій.

б) найширших горожанських вольностей: особистої і домашньої, слова і печати, зборів і виборів, віри і совісти.

в) аби всі публичні урядники були особисто одвічальні також поодиноким горожанам за всяке нарушене їх прав чи то приватних, чи то публичних, і аби кождому горожанови була дана можливість в як найкоротший дорозі доходити повернення шкоди і покарання такого урядника, так як се досі установ-

лено лишень дотично судових урядників.

III. В справах економічних:

а) будемо змагатися до добровільної організації в спілки виборні, кредитні і споживні;

б) бажаємо придбання землі для селян, обездолеваних селян за державною помічю, піднесення культури землі, і хліборобського промислу взагалі;

в) змагаємо до заведення одного загального прогресивного податку і знесення поодиноких родів посередних і безпосередних податків, відтак домагаємося:

д) публичної охорони против знижки праці (установлення пайнищої зарібної плати, зниження стопи процентової, забезпечення найменшої невідчужимості, вільної від екзекуції в той спосіб, щоб скількість доконче потрібна до удержання родини була зовсім вільна від екзекуції);

е) заведення безплатних інформаційних бюр для попиту і подачі праці;

ж) безплатних курсів агрономії, вандрівних учителів, заложення агрономічних та промислових шкіл;

з) скорочення часу військової служби і зменшення видатків на військо;

и) нагороди підчас військової служби військовим резервістам і їх родинам;

й) обезпечення робітників на старість і випадок каліцтва.

IV. В справах культурних домагаємося:

а) народних, середних і висших шкіл з народною викладною мовою;

б) безплатної науки у всіх школах.

Спершу пояснив бісідник, що то є партія, відтак виказав потребу списання програми, яку досі мали ми тільки в наших серцях. Свого програму — борбу за правду мав вже з давна давна наш нарід, борючись колись за волюности козачі і православну віру. Нині потреби і постулати наші зросли, чого доказом наше положення на Буковині, Галичині і Україні, яке бісідник бавше розбірає. Згадавши відтак про те, що нині приходить ся нам боротися за наше політичне і національне право, пояснив приступно і надірно головні точки нової програми, яка має на цілі, щоб право добув у свої руки сам народ. (Оплезки). В дискусії над програмою забрав слово перший др. Ст. Смал-Стоцький, виказуючи паралельно становище консервативів, лібералів а демократів супроти поодиноких квестий порушених в програмі. В кінці зазначив, що люди повинні добре визнаватися у програмах партій і стапувши раз за одною програмою єї все держатися; сміти і таких що вічно-б сюди і туди скакали, нам не треба. Після сего забрав слово сел. з Юрківців В. Сірма, порушивши безвихідність мужицької власності і справу страйків. Над сею справою промовляли дпр. Іванічків і з Сторожинця, др. Стоцький, пос. Калитовський, сел. Князький, уч. І. Герасимович, др. Гришук, після чого програму в повнім тексті прийнята. Остатню точку народ: справу тактики партійної реферував посол Ср. Пігуляк, обговорюючи наше становище супроти груп, які втворили ся між селянством, супроти церкви і духовенства, а також супроти инших елементів, з якими приходить ся жити разом буковинським Русинам. Тактика вимагає, нових непотрібних ворогів собі необережними виступами не робити а по можности притягати до табору всі пугні елементи. Тут забрав ще слово сел. М. Зелізняк в справі ворожого народови духовенства а за ним о. С. Маланчук, який поставив отсю резолюцію:

„Мужі довіря Русинів, зібрані д. 12. листопада 1905 із усіх буковинських повітів, одобряють політичні і політично-тактичні виводи своїх провідників а за-

разом виказують повне довіре всім руским послам і подяку за їхню самовідречену працю. Зібрані, констатуючи майже повну присутність делегатів усіх буковинсько-руських громад і одностайність инших рішень, приймають одностайно проект народної організації і програми“.

Резолюцію прийнято аклямацією серед гримих оплесків, після чого голова нарад др. В. Филипович замкнув збори, висловлюючи свою гарячу надію на красу нашу будучність на основі нової організації.

Події в Росії.

Правительство Вітто поставило собі за ціл довести передовсім до спокою в Росії. В тій цілі мусіло виступити енергічно проти „чорної сотні“. Арештоване начальника поліції в Києві вказує, що Вітте знає, де шукати жерела тих подій, які стигнули в останніх часах незмазану пляму на російське суспільство. Що правительство виступило поважно проти „чорної сотні“ — се видно з того, що „Пет. аг. тель.“ оголошує докладні звіти про розрухи і морди „чорної сотні“, звалюючи цілу вину на поліцію. Ото один доказ, що характеризує докладно ролю, яку відіграла царська адміністрація і поліція в перших днях по сконі абсолютизму. Ось в Смоленську розійшла ся вість, що „чорна сотня“ готує ся до нападу на інтелігенцію і жидів. Тоді загрожені звернули ся з просьбою о поміч не до поліції, але до мійської ради, а та до команданта війська, а крім того особисто до кількох генералів. Вони й справді приобіцяли поміч. І як лише „чорна сотня“ явила ся і почала забирати ся до погрому, а поліція станула на єї чолі, тоді військо окружило „чорну сотню“ і загнало єї на подвірє мійської ради. Тут промовив до погромщиків голова думи, вказуючи на негідність і погань їх роботи. І тоді худіганами кинули ся на коліна і зі всіх сторін посипались визнання: „Батечку, то поліція нас звела, нам плачено 50 копійок за день, нам обіцуюно що військо буде по нашої стороні, даруй нам, батечку, нашу провину!“

В Москві, де робітники утворили відділи самопомочи проти „чорної сотні“, поліція достарчала їй найдокладніших адрес провідирів робітничих і найвизначніших інтелігентів, щоб хулігани, могли їх вперед поубивати.

З Петербурга доносять, що правительство Вітто звизав в особній відозві ціле суспільство до помочи в цілі привернення спокою та переведення реформ. В своїй відозві визнає правительство, що важною перешкодою для осягнення тої цілі є провокаторске заховане поліції і обіцяє винних строго покарати. Рада міністрів розпочала свою роботу над здійсненем царського маніфесту. „Пет. аг. тель.“ доносить, що петербурского поліцеймейстра Чікоцького, і помічника шефа поліції безпеченства Безсонова усунуно з уряду за участь в розрухах проти Жидів і інтелігентів. Синод видав поклик до вірних, звизаючи їх, щоб не уживали свободи на викликуване домашньої війни, але щоб оказували любов до співгорожан иншої віри. Задля розрухів в Києві візвало австро-угорське посольство в Петербурзі російське правительство о енергічну охорону австро-угорських

горожан. Міністерство просвіти зарядило замкнене всіх університетів і середних шкіл в цілій Росії на неозначений час. В справі розрухів в Кроциштаді, доносить „Пет. аг. тель.“, що розрухи викликали офіцери злим харчем і злим обходженем з моряками. В часі розрухів було 40 убитих і 100 ранених. Тепер у місті спокій, по улицах кружать патрулі. З Могилева доносить „Пет. аг. тель.“, що жінка радного міста Черского виконала атентат на губернатора Клінгенберга в его власнім домі, ранивши его одною кулею в рамя, а одною в живіт. Ві всіх 10 польських губерніях завішено воєнний стан. Кн. Святотопк Мірський має бути іменований ген. губернатором Фінляндії в місце кн. Оболенського.

„Пет. аг. тель.“ доносить, що в Петербурзі видно значне успокоєне. В Москві вертає помало життя до нормального стану. Страйкуючі вернули до роботи. Вчора мав ся почати в Москві конгрес земств, що мав нарадити ся, як помочи голодним. В кишинівській тюрмі вибухли розрухи в'язнів, які підпалили тюрму; насипівше військо стріляло до арештантів і богато убило, а ще більше ранило.

Буковинський сойм.

(10. засідане II. сесії соймової, X. виборчого періоду із 13. листопада 1905.)

Наради веде краєвий маршалок бар. Юрій Василько, на перемину із д-ром Ст. Смал-Стоцьким.

Правительство заступає краєвий президент др. Регнер-Байлдебен і сов. двору Песіч.

Вчорашнє засідане було найдовше за всю теперішню сесію, бо протягло ся від 5 ої год. понод. до 11-ої год. вночі. Галерію обсадила публіка дуже густо, головню із кругів учительських, бож головню точкою нарад була регуляція учительської платні. Задля недостаті місця згадаємо про перебіг сего засідання тільки побіжно. По прочитаню протоколу із попереднього засідання прочитано вплив, у яким находит ся внесенє пос. Ляндвера в справі основаня контрольної стації насін, інтерпеляції пос. Гормузакого в справі усамостійненя волоської філії І. п. к. гімназії в Чернівцях, пос. Н. Василька і тов. в справі обсади парохії Лукавця гор. і в справі поліпшеня долі податкових практикантів. Відтак відчитано, а по промовах внескодавців також і ухвалено, нагачі внесенє пос. Н. Василька, Пігуляка і тов. в справі охорони жидівських промисловців, що ведуть свої діла в Росії і пос. Штрахера, Стоцького і тов. в справі протесту проти безпримірних в цивілізованім світі погромів жидів і інтелігенції, які уладжують „чорні сотні“ в Росії. Нагачість обох внесень ухвалено і передано їх комісії економічній згл. конституційній. — По приступленю до дневного порядку порішено по рефераті д-ра Скєдла домагатися телетонічного полуценя Чернівців із Львовом і Чернівців з Серетом, Радівцями і Сучавою. Без дискусії прийнято по рефераті пос. Лянгенгана звіти виділу краєв. із діяльності краєвих бюр продажі соли і пива. Відтак ухвалено по короткій дискусії крєованє краєвого асекураційного товариства для худоби. Референт пос. Ляндвер. В дискусії забирали голос Т. Фльондор, Гальбан і др. Волчинський. По рефераті пос. Ляндвера ухвалено також законопроекти про поліцію водну і лісову та закон про охорону лісів, які не предложили були дотичні міністерства до санкції в давнійшій формі. Голос до сєї справи забирали пос. А. Ончуд і др. Волчинський. Після сего приступлено до регуляції учительської платні, над якою розвелає гаряча дебата. По рефераті Відмані, який згадав причини, задля яких не санкціоновано давнійшого

закону, промовили про нос. Сімйонювич і др. Штрахер. Contra забрав слово др. Ст. Смаля-Стоцький, який в довгий і основний промові виказав, що борбу за учительську платню розпочали перші в соїмй послі рускі, коли вся більшість була діхидівська. Далше обговорює історію цілої регуляції, а відтак виказує недостаті теперішньої регуляції, яка не може вдоволити всіх учителів на довгий час. Головно домагаєся зміни § 13, щоб статусе поодиноких категорій означувано не після скінченості дефінітивних учителів, а після числа систематизованих місць учительських. Вирочім заважає бесідник, що як оно внакше годі, то буде голосувати і за сям законопроектом. Придаваючому неперемимим аргументами промову перебавали грошодуш в звисний собі спосіб, одержуючи знамениту відправу від нос. Н. Василька. Заворухене дійшло одначе до того, що засідане треба було перервати. По перерві промазали др. Авр. Ончул і нос. Н. Василько, др. Волчинський і др. Скедаль. Законопроект ухвалено, а поправка руских послів перенала. Для учителів геніальний наш фінансовий референт ще 100 тис. не міг наїти! Горька дискусія завелася ще при справі коли має увійти регуляція в життя, чи зараз із 1.1. 1906, за чим обстоювали нос. Н. Василько і Штрахер, чи аж годі, як цісар санкціонує закон шинково пропінційний, за чим заступалися др. Гальбан, Волчинський і Ончул. По ухваленню квітневий учин. Ам. Декер (реф. Відман) і евентуального зачислення дороги із Шининель до Кіцмана в число доріг новітових. Горька дискусія розвинула ся також над пропозицією справою зміни статутів правого банку. Руский клуб в дискусії участі не брав, не хотючи своїми закидати підтінати кредиту сеї інституції. За те проти вносення референта дра Ончула виступав др. Гальбан а також і др. Волчинський. В кінці проєктованої зміни рішено із резолюціями др. Гальбана, щоб основою пожиточної була вартість добуток, та щоб в громадах нас райфайзеньських не множило. За тим порішено ще справу оснований етногр. музею, запроєктованого драм Френклом-Герцбергом (референт Сімйонювич), порішено кілька петицій, вибрано до комунікаційної комісії ще одного члена дра Скедаль і на сям засідане замкнено. Слідуюче засідане в середу о 4 год. по пол.

НОВИНКИ.

Чернівці, 14. листопада 1905.

Із волоського табору. Зі ступня на ступні свого давнього становища сходять др. Аврель Ончул і др. Фальонора Лулу. Покорившись перед боярнею й покітством, проти якого так завзято воювали, помаднували оба волоські "вільнодумці" ще остаточно на покіт не в Каносу, але до Сторожинця, до замку прословутого Яну Фальондора, який ім теж уділив відпущення всіх гріхів, які йому донесли були хіба до живого. Др. Аврель Ончул в переіспропуванню хіба враз рекорд між всіма політиками. Панове ті справді проковтнуть все... Волоські органи приважують до сих переіспроси велику вагу. Тепер має др. Яну — після їх надій — знов посвятити партії свої спосібності, до чого дає спроможність його "соціальне" положення. Переіспропуванн їх дипломатичні фрази на просту мову вийде, що Румуни радіб, щоб др. Яну знов синав грішми на партійні волоські цілі і на партійну волоську пресу, до чого теперішні провідники не дуже охочі. Значить ся маємо тут до діла із звичайним обивом — поклоном грошодуш перед злотам тельцем. В звязку із сям треба занотувати вістку подану кімпоніонісним "Gebirgs-Journal", що др. Авр. Ончул має в найближшій часі зложити свій мандат соймийний із кімпоніонісного новітву, який вже тепер призначують бояри Януковому братови — Яну Фальондору, що свого часу так покіс ся на Садагурі. Із сего видно, що бояри не дуже то дивлять ся на гарні очі грошодуш і щедро оплативши їх красими грішми за зраду вільнодумного прапора, почнуть їх доволі пускати з квітком...

Із життя російських Українців. В "Світлі Огоч." читаємо в укр. мові оповістку: "Тов. ім. Шевченка" на зборах 22. жовтня 1905 року, влажаючи за свій обовязок запоміти еднаню українських культурних сил, ухвалило скликати збори членів "Тов. ім. Ш." і "Товариства видання книг", а також усіх земляків-українців, що співчують політичному, соціальному і культурному розвиткові українського народу. "Кієвські Отклики" оповіщують: Рада київської студентської соц. дем. організації Р. У. П. запрошує товаришів прибути для розв'язання чергових питань на загальну збірку, що має відбутися о 11-й год. 29. жовтня (субота) в V. аудиторію — університет. (Значить збори відбули ся в суботу.) Студентські збори Революційної Української Партії на університеті за попередньою оповісткою в часописі — се хіба нові зовсім нові часи. — Група української інтелігенції основує — як доносять "Кієвск. Откл." — в Одесі українське товариство "Прогресива", що має на цілі широкі просвітні задачі. Незабаром відбуде ся збірка осіб, співчуючих цілям товариства для остаточного поладження статуту товариства. — В городянським уряді, чернігівської губернії настали значні аграрні розрухи. Снадено економіч. председатели черніг. земської уряди. Свечина, городи дворянського предводителя Карвольського Гравеєвського і других.

Бар. Гавч про реформу виборчу. Д. 11. с. м. прийняв бар. Гавч депутатію промисловців, яка домагала ся від правительства, щоб оно всіми способами, які ему прислугують старало ся оборонити "авторитет" промислу, що терпить значно від жєлізничої обструкції. Бар. Гавч скористав з тої нагоди, щоб зложити заяву про наміри правительства в справі реформи виборчої: "І я також жалую — говорив президент міністрів — що з борбою о піднесення платні дучить ся жадане реформи виборчої; а жалую вже хоть би з тої причини, що власне по заяві правительства в "Wiener Abendpost" не повинно було бути найменшого сумніву, що до намірів правительства в тій справі. Та найбільший жаль мушу висказати з тої причини, що деякі круги не вагають ся мішати навіть корони до партійних спорів в справі збірки за виборчою реформою, розширяючи безкритично фальшиві вісти. Се правда, що цісар не замкає ніколи очий на потреби і жалани часу; протівно всі его зусіла були звернені на се, щоб правліне йшло в згоді з духом часу і публічним розвитком. Однак заведене виборчої реформи пристойг ліше парламентови. І я на найближшій засіданню парламенту зложу цілком ясно заяву що до становича правительства в тій справі. До того часу однак прошу приймати всі оголошеня і вісти про наміривану реформу з найбільшою резервою. Правдою є лише те, що правительство — розуміє зягодою і в порозумінню з короною — є занате тепер працю над виготовленем проєктованого в справі виборчої реформи, яка буде опиратися на новій основі і буде відповідати вимогам часу. І буде вже лише річню парламенту в злучі з правительством ту реформу ще сям виборчій періоді переіспропувати. Моїм промованем було всі справи поладжувати в порозумінню з парламентом, що має ся стати і тепер. Ту отже правительство заявляє, що воно здеідоване перевести як найскорше виборчу реформу, що она однак не буде заведена загального, тайного, безпосередного права голосування, се видно виразно з тої путанни і неясности в заяві през. мін. При означуванню тої наміреної реформи, яка має бути "модерна" і має "всіх вдоволити", а се вже вистарчає, щоб сказати, що то не має бути загальне голосуване.

Бровава демонстрація у Львові. У неділю відбулись маніфєстацийні збори львівських Русинів в пам'ять облоги Львова Хмельницьким. На похід Русинів, які спокійно пішли до ратуша, а на відповідний зазив стали навіть розходигься — напала поліція, завдаючи багату учасникам побою і рап. На сухо не вийшла й поліція.

Протиросійська демонстрація в Чернівцях. В суботу відбули ся заходом жидівських студентів, згуртованих

в тов. "Зєфіра" жалібні збори з поводу жидівських погромів в Росії. По зборах жидівські робітники й студенти потягли під бюра російського конзуляту і серед бурливих окликів повививали там всі шиби.

Пресовий процес. У Львові відбуває ся під теперішню пору процес, який виточив редактор "Гайдамаків" — Михайло Петрицький — Оспіови Шпитковий ред. "Дзвона" за безчисленні напади на його особу. Процес викликав значне заінтересоване, а покінчить ся аж в четвер.

Збори соц. демократії в сирах загального голосування. В неділю о год. 6 вечером відбули ся збори соц. демократичних робітників міста Чернівців в сирах загального голосування. Сали маїстрату була набита, повні коридори, а тисячі, для яких не було місця в маїстраті, стояли під маїстратом. По короткій реф. п. Ульріх висказали збори симпатію жертвам революції і контр-революції в Росії. Відтак реферував п. Пістінер про загальне право голосування, а в кінці председатель зборів п. Ульріх і нос. Скедаль, який підняв ся представити депутатію соц. дем. партії власним, зиввали зібраних до спокійної а гідної маніфєстаций. По зборах відбув ся похід, в яким взяло участь поверх 7000 робітників — не вчислюючи сюда дїтворів. Похід йшов до краєв. правительства, відтак до краєв. маршалка бар. Ю. Василька та до бурмістра д-ра Райса, представляючи їм жадани робітників. Всі они обіцяли покірати жадани робітників, тим більше, що сам цісар і его правительство старе ся о виборчу реформу. Прокраю др. Вільябен обіцяв меморіал робітників ще зараз вночі вислати до Відня і підносив спокій та повагу робітній маніфєстаций; маршалок бар. Ю. Василько заявив, що коли сам цісар стоїть за загальним голосуванем, то ему здає ся, що він не протівить ся цісареві, коли бажає також загального і рівного виборчого права. Вирочім він перший готов зрече ся своїх привілеїів, щоб лише широкі маси, які все вигворюють — дістали свої права; др. Райс обіцяв, що зробить все, щоб приіспішити реформу громадського статуту. З перед старого театру демонстранти розійшли ся спокійно домів.

Розсилане друкованих карт. Друковані карти з ручними дописами, які не є дозволені при друках, були до тепер в багатьох поштових урядах цілком виключені від доручуваня, а деякі уряди доставляли їх, але жадали за кару доплати подвійного порта з недостаючої ще квоти до цілковитого оівранкованя, як при звичайних кореспонденційних картах. На се підносили круги інтересованих численні жалоби. Отже міністерство торговлі розпорядило, що такі карти належить доставляти, але треба їх піддати таксовим приписам, які обовязують при кореспонденційних картах. Далше приходили часто і такі случаи, що посилований друковану і після тарифу для друків оплачену карту забував перечеркнути напис на стороні адреси: "Карта кореспонденційна". А се мало доси такий наслідок, що одержуючий мусів доплачувати подвійну ріжницю між портом за другу, а портом за кореспонденційну карту. Отже тепер висловить мін. торговлі ту практику і заряджує, що такі карти належить уважати за друки, хотьби згадана напис не була перечеркнена. А також заряджує мін. торговлі, щоб за друковані карти, які недостатньо оплачено, доплачувано лише бракууючу квоту, а не подвійну квоту.

Приписи в справі наклеювання не-поштових марок. До тепер не можна було наклеювати на кореспонденційних картах марок на добродійні цілі, марок стоваришень і т. п. по стороні, на якій знаходиться ся адреса. А коли хто наліпив марку по тій стороні, то карту уважала пошта за лист і жадала від адресата доплати подвійної ріжниці між оплатою за карту, а лист. Та поштова практика тамувала розширюваня таких марок, які видавали численні товариства, апелюючи о поміч до публіки, а які до старчували справді средств для загальнопожиточних цілей. Інтересовані стоваришєня звернули ся в тій справі до міністерства торговлі, яке тепер розпорядило, що марки на цілі добродійні національні і т. п. можуть бути відте-

пер наклеювані і на передній стороні кореспонденційних карт, з тим однак застереженням, що ті марки не будуть приєлюювати написи, ані відбитки стемпелевої, ані поштових службових уваг на карті.

Фальшиві монети. Поліційний інспектор др. Міронович заважав в аягницю, 10. с. м. на Рускій улиці двох волоцюг, які своїм зовнішнім виглядом і поведєнем викликали підозріне, стараючи ся п. пр. пильно зникнути з очий інспектора. На ринку зарядив др. Мір. арештоване сях двох індивідів, у яких знайдено при ревізії кілька фальшивих, досить примітивно зроблених і хіба на темноту наших селян обчислених монет. Зловлені злочинці зізнали після довшого переслухання, що їх "фабрика" находиться в одній пивниці в Жучці і що вони досі випустили в світ всего 14 фальсифікатів. Один з них називає ся Войцеховський і є друкарем з Варшави, а другий Рутковский і є машиністом із Збаража.

Оповістки, іменованя і т. п.

Філія тов. "Руска Школа" в Вишніцях скликає рокові загальні збори на день 3. грудня н. ст. на 1/3 години пополудня, котрі відбудуть ся в хлопичій школі в Вишніцях. Дневний порядок: 1. Огворенє зборів. 2. Справоздаче з діяльности товариства за минулий рік. 3. Справоздаче касове і стипендійного фонду. 4. Вибір делегата до "Національної Ради Русинів на Буковині". 5. Вибір виділу. 6. Вільні внесеня і евентуальні відчитти. Просимо всіх членів, що еще залагають з вкладками, щоб зводили до того часу вирівняти всі свої задолжности. Просимо також всіх членів, щоб наклонювали і других товаришів і товаришок, як також і інших інтелігентних Русинів до вступленя в члени нашого товариства. А на решті просимо не забувати й на стипендійний фонд. — За виділ: *Гр. Никорич, голова. Володимир Морозик, писар.*

Конкурс для студентів рускої народности. Краєве правительство розписує конкурс на дві стипендії по 210 кор. для студ. прав або філософії черн. університету рускої народности. Поданя заємотрені в свідомство убожества, до теперішних студій, інскрибованя на один із названих виділів тут університету і також свідомством хресту зг. уродженя треба вносити до академічного сенату найдалше до 20. грудня.

Звичайні загальні збори тов. "Читальні Рускої Бєсєди" в Калинівцях н. 4. відбудуть ся в неділю дня 19. с. м. о 12-й год. в полудне з отсим дневним порядком: 1. Прочитанє протоколу з попередних загальних зборів. 2. Звіт касовий. 3. Нарада над винаймленем хати для читальні. 4. Нарада над заложєнем склаєну читальняного. 5. Вибір нового виділу. 6. Вільні внесеня. — *Василь Гуща, писар.*

Із кругів духовних. Греко-кат. станиславський ординар надіслав греко-кат. експозита в Раранчу о. Гната Волчука сотрудництвом в Чернівцях, а опорожнену експозитуру поручив новоствореному прєсвитеру о. Теодору Ракови. — о. Антоній Вучко III. греко-кат. сотр. в Чернівцях переіспропує ся до диєцезії львівської.

В справі учительської організації. В суботу дня 18. с. м. відбудуть ся довірочні збори тов. "Взаїмна поміч гал. і бук. учителів і учительок" на шкільний повіт Заставна в сали місцевої мужескої школи. Початок о 2-й год. пополудня. Запрошеня на місця. — 3 поважанем: *Ю. Павлюк, учитель.*

Надіслане.

За безплатне виготовленє контрасту купна на парцєлю під будову гр. кат. каплиці в Топорівцях, складаю отсим Вп. п. Станіславови Кузнярскому ц. к. нотарєви в Садагурі сердечну подяку.

За комітет гр. кат. церкви в Раранчу:

о. Гнат. Волчук
гр. кат. експозит.

Оповістка

дотично опроцентованя вложених у черновецькій філії Віденського банкового Товариства на книжки щадничі грошей.

Черновецька філія Віденського банкового Тов.

подає до відомости, що від 20-го жовтня 1905 зачавши установлена стопа процентова від вкладок щадничих на щадничі книжки без взгляду на їх висоту

4%

Рентовий податок виплачує Віденське банкове Товариство з власних засобів.
Чернівці, дня 20-го жовтня 1905.

Віденське банкове Товариство, філія Чернівці.

95 (3-6)

Оголошення.

Надзвичайні загальні збори каси позичкової і щадничої для громади Вилавче, стов. зареєс. з необмеженою порукою відбудуться дня 26. листопада 1905. о 1. год. по пол. в будинку шкільнім з наступним денним порядком: Підвищене стопи процентової о 1% від вкладок щадничих і позичок § 52. е. статута. *Василь Чаговський*, начальник.

Надзвичайні загальні збори каси позичкової і щадничої в Калинівцях н. Ч., відбудуться в неділю, дня 26. листопада о 11-й год. перед полуднем з наступним денним порядком: 1) Звіт касовий; 2) Народа на винайм-ленем льокалю для каси; 3) Зміна стопи процентової; 4) Вибір президента надзорної Ради *Василь Гуска*, начальник.

Надзвичайні загальні збори каси позичкової і щадничої для громади Кирлибаба відбудуться в неділю, 26. листопада 1905 о 1 год. по полудни в школі тутешній з наступним денним порядком: 1) Установлене стопи процентової для вкладок щадничих і позичок; 2) Вибір каспера на місце уступившого; 3) Евентуалія. *Василь де Томорул*, начальник каси.

Перші головні загальні збори каси позичкової і щадничої для громади Глинця стов. зареєсгр. з необмеженою порукою відбудуться дня 26. с. м. в 2-й год. по пол. в домі Івана Віварюка із наступним денним порядком: 1) Вибір ради надзорної; 2) Установлене стопи процентової для вкладок щадничих позичок; 3) Установлене висоти пайв, вкладок щадничих і позичок; 4) Ріжні справи. *Архип Кушнірюк*, начальник.

Звичайні загальні збори осейні каси позичкової і щадничої для громади Гаврилівці, ст. з. з. н. п. скликає на день 26. листопада н. ст. 1905. з отсім денним порядком: 1) Звіт касовий; 2) Установлене стопи процентової від вкладок щадничих і позичок; 3) Вільні внесення. *Іван Бойчук*, начальник.

Надзвичайні загальні збори каси позичкової і щадничої для громади Ісипас стов. зареєсгр. з необмеженою порукою відбудуться 26. листопада 1905 о годині 2-й пополудни у шкільнім будинку 5 кл. школи у Ісипасі з таким порядком нарад: 1) Маєсь підвищити стопу процентову від вкладок щадничих з 5% на 6% а від позик з 6 1/2% 7 1/2%; 2) Маєсь підвищити кредит касовий на позик з 20.000 на 40.000 Корон; 4) Вибір каспера і установлене платні его.

Радник суду
Оробко
99 1-3 отвория
адвокатску
канцелярию
в Кіцмани.

КАНЦЕЛЯРИЯ
друкарні товариства „Рускої Ради“
отворена
в неділю і свята від 1/2 11 до 1/2 1 год. попол.

Наймоднійше етаблїсема уборів

ТАЙТЛЕР і ШТЕРНБЕРГ Чернівці, Ринок
гот. під чорним орлом

На осінь і зиму

поручає **найбільший вибір уборів** для пань, панів і дїтїй. — Убори зладжені після найновішого крою.

Сталі ціни, марковані на кожній штуці. 90 (2-24)

Діточа гардероба — се спеціальність.

68 (15-26)

25.000 Корон

виплатить фірма Georg Schicht, Aussig
кождому, хто докаже що є мило „Шіхт“
складає ся із шкідливих частий.

МИЛО ШІХТА

(мило з оленем або ключем)
є найліпше, найвидатїйше як також і найдешевше.

Вільне від всяких шкідливих складових частий.

При закупнї прошу уважатї аби кожний кавалок мила був заосмотрений в напис „ШІХТ“ і в оден із знаків охоронних „ОЛЕНЬ“ або „КЛЮЧ“.

Марка охоронна: котвиця

Liniment, Caps. Comp.

PAIN-EXPELLER

з аптики Ріхтера в Празї.

Загально признаний знаменитий усмирающий лїк на втиранє по ціні **80 сот. 1-40 кор. і 2 кор.** можна купити у всіх аптиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оригінальних флашках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише флашки тм охоронним знаком яко правдиві. 84 (5-38)

АПТИКА РІХТЕРА

„під золотим львом“ у Празї, улица Елисавети число 5.

Передплачуйте
і
розповсю-
джуйте

„Буковину“

Річна передпл.
враз із „Рускою
Радюю“ 20 Кор.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
має на складі

Книги і друки для Кас райфайзенських.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Поручає на зиму футрянї товари найліпшої якості.

Самостійна продаж капелюхів
Відня, Йосифа Піхлера і Синів у Грапу,
дїмї, склад американських черевиків

з п. к. надвірних фабрик Генрика Іти, у
Антоні Чапека у Відня, Ф. К. Попера в Хру-
Nothaway Pouli & Harington в Бостоні.

Товари футрянї для пань і дївчат, ковпирі і варукавки, перекі, з куни, шкотскі вов-
няні і різні наймоднійшої сорти.

Шапки для панів і хлопців правдиві перекі, барачкові, кучми, шапки до ховзанки, суковні
і з льодену як також наймоднійші різні барети для панночек.

Товари обуванї на аїму з Шевтеах футровані пїшом, Bokseal, з гємзи, з сатинова-
ної телячої шкіри, футровані флянелею або полотном, черевки суковні, лякери, і. т. п.
для пань панів, дївчат і хлопців. Чоботи фільцові і з льодену для панів і хлопців і зимові
домові черевки у найбільшій виборі.

Кальові і черевки до сїгу правдиві петербурскі найліпші фабрикати. Величез-
ний вибір.

Необходимі товари правдиве біле сґера і Д-ра Лямана. Паньчохи для пань дївчат,
кафтаніки вовняні, перепаски на тіло, огрівачі колін, чепці, охоронячі ух і. т. п.

Рукавички вовняні, фільцові, волочкові, Glacé, для п. к. армії, найліпші трістенські
вироби.

Хустки і шалї з Chemili-Y, шовку, пїшну, вовни, шалики до театру, чепці, все ново-
модне

Капелюхи пїшнові, з льодену, фільцу, різної краски і фасону для панів і хлопців.

Артикули до подорожи найбільший вибір ремінців, валіз, кошів, пледів, непесарки,
парасолї, куфрі, етуї, коци з вовни і верблюдової шкіри ручні торбники і т. п.

Артикули до польованя як револьвери, стрільби найліпшої сорти як також продаж
всякої амуніції.

Льорнети парискі, далековиди, в оправі москитній, ніклевій і иньшій, з шкіряними фу-
тералами.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

виходить в ЧЕРНІВЦЯХ
щодорожній, п'ятницю і неділю,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рубрики звертає ся лише на поштовий
но застереження. — Рубриками цю
платити від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	70	„

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотників

Передплата і належитість за інсерціями
платити в Чернівцях.

Буковинський сойм.

(11. засідане II. сесії соймової, X. виборчої періоду із 15. листопада 1905.)

Вчорашнє засідане розпочало ся о год. 4. по пол. і після визначеного порядку денного заповідало ся не дуже то й цікаво. Тільки при устній роферованню петицій розвела ся горяча, а то й бурлива дискусія над субвенцією для черновецького міського театру, який управляє головню легку музу для подражнення отупілих нервів міської буржуазії. Субвенцію ухвалено з краєвих фондів мимо опозиції руских послів. Панове з більшості мечуть краєвими грішми, яких властиво нема, на всі боки. Що мужики не мають що їсти се бандуже, пани з більшості будують їхню кривавицю новий виділ краєвий і субвенціонують чужий населенню міський театр, який до того своїм репертоаром далеко відбіг від того, щоб був храмом штуки. Найцікавіше розпитуване волоских грошолуців за субвенцією за театром, хоч в своїм органі „Buk. Loyd“ той сам театр в питомий собі спосіб атакують, а сам берненьський Месія був у нійм всего на всего один раз... Коментарі злишні до сего, як і до згрідлих окликів супроти Русинів, які сиплють ся дощем із уст давних „солодких“ приятелів Русинів...

Наради веде краєв. марш. бар. Юрій Василько на перемину із

др. Ст. Смаль-Отоцким. Кр. правительство заступає краєвий президент др. Окт. Регнер-Бляйльбен. — По зверфікованню протоколу із попереднього засідання відчитав секретар А. Лукасевич вплив, у яким поруч із кількома петиціями знаходиться ся внесення посла Н. Василька, Ер. Пігуляка, Т. Левицького в справі регуляції Черемошу з притоками, інтерпеляції посла Малика і тов. в справі управління книг ґрунтових, пос. Малика, Скедла і тов. в справі признання серетским урядникам висшого дорожнього додатку, а вкінці інтерпеляція посла Гальбана і тов. в справі будови нового суду кр., при яким передано роботи чужим фірмам і то аж аж... Грацу! Ся інтерпеляція викликає загальне заінтересоване. Посли збираються довкола читаючого. Посол Н. Василько кличе до Відмана: Диви ся, Пепі, що твій Клар робить! І Відман: Се все не правда. Оклики ідуть далі, аж при читанню підписів виходить, що інтерпеляцію підписав — і Відман. Сарак став ні в сях ні в тих, не вірить своїм ухам; просить, щоб ще раз відчитано підписи, а тоді в цілім соймі загремів гомеричний сміх із нашого лютого Відмана, який сам не знає, що підписує.

При приступленню до денного порядку відчитав пос. Лянґенган остали предложенія краєвого виділу, а за тим забрав слово референт фінансової комісії др. Авр.

Ончул в справі будови нової краєвої палати, яка повинна стати між площею Єлисавети, а ул. Сенковича, бо на давнім місці краєвого виділу міг би стати остаточно будинок із 126 кімнатами і то лихосвітними і провітрюваними, але нїяк із 147 бюрами, яких буде треба на спільне приміщене всіх краєвих урядів, між якими чи мало місця займе краєве бюро асекурації худоби і краєвий департамент дорожний. (Нові прибіжжя для ненагодованих ще досі грошолуців. Прим. Ред.). Вся будівля буде коштувати 1,200.000 К, а як відчислити від того квоту, яку одержить ся із продажі теперішнього краєвого виділу, то до покриття остане один мільон. На его покриття має референт по часті чинші, які тепер платять ся за недостаючі убикації і чинші винаєму партеру в новім будинку, крім того мають і на се ціти гроші із шинкарських оплат. Посол Н. Василько в імені руского клубу спротивив ся безприволочному будованню нової палати краєвої, яку уважає люкеусом, коли нема ще до того й ніякого певного покриття, а годить ся тільки на ухваленне кредиту на закупню площі і на евентуальні проекти до висоти 300 тисяч. По довгій дискусії, в якій забирали голос про пос. Гальбан, Т. Ончул при поіменнім голосованню внесення посла Н. Василька упало 6 голосами Русинів і Штраухера проти 18 з більшості, так що перейшли внесення

референта з поправками пос. Гальбана.

По рефераті посла Лянґенґера ухвалено щоб краєвий виділ предложив на другій сесії законопроект і кошторис контрольної стації насіння, а по реф. д-ра А. Ончула ухвалено дальших 1000 К президії соймовій для винагородження урядників і помічників сил зайнятих в соймі. При сїм д. референт не забув похвалити роботащости і фабрикованя законів в більшості соймовій, яка одначе має й неприхильників, як мовляв, новий зовсім приличний театр. Ми вдячні берненьському Месії за отверте, хоч неоглядає порівнянє своєї ролі і тов.

По сїм реферував устно др. А. Ончул ім. фінансової комісії цілий ряд петицій, над якими правильно переходжено до денного порядку, аж прийшла на чергу петиція м. Чернівців о 10 тисяч К для міського нїм. театру, над якою в комісії не запала ніяка рішаюча постанова. Петицію підпер посол Йосиф Відман. Посол Николай Василько іменем руского клубу заявляє ся проти субвенції раз тому, що Буковина є край руско-волоский із 9 процент. Німців, отже годі вимагати, щоб він субвенціонував театр для черновецької нім. інтелігенції. По друге мужицкий посол не сьміє головувати за субвенцією для театру, із якого не мають ніякого хісна широкі веретви народа, коли приміром не було гроша на належну регу-

3)

М. Салтинів (Н. Щедрін).

Кашинський суд.

З російського перекладу Вол. Карбулицький.

(Дальше).

Зачали читати акт обжалованя. Зміст його ось який:

З давен-давна славила ся рідка Кашинка своїми пискарями. Завше ловили їх місцями великими дозволенями способами і варили з них найліпший борщ, про що згадує ще кашинський літописець в XIV. віці. Ніхто не протизив ся, все було добре. Аж 1723. року ріка Кашинка майже опустіла, бо всіх пискарів покинуло до Петербурга до двора, задля „абрусенія“ ріки М'ї (тепер Мойка), тоді більшість пискарів показала ся в „несуших“; але за рік-два сей унадок поладжено. З виїмкою сего малого випадку не замічено ніколи недостаті пискарів, хоч одного року було пискарів більше, другого менше. З початком 60-их років, разом з початком епохи реформ, зачинають ся між пискарями розрухи. Замість того, щоб бути вдячними за волю, придумують вони великі способи, щоб спасти ся від сїтї і удок; з того часу емігрують вони цілими масами з рідної ріки. Куди вони вимандрували, — се і до нині таємниця, але факт еміграції зауважали вже тоді деякі бистроумні горожани. Побойючи ся, що смачний борщ, яким вони привикли підкріпляти свої сили, вже в недалеім часі буде згадувати ся лише в казках — звертали вони часто увагу відповідних властей на грозячу небезпеку; однакж того часу тримало правительство з пискарями, отже по-

нятно, що і міська поліція не уважала себе управненою, уживати енергічних средств, щоб придушити зло в самім зароді. І ось лихо збільшило ся. Минувшого року не зловлено ні одного пискаря, а сей весни повторило ся те саме. Тоді настранила ся поліція і рішила вмішати ся і видала бунтівникам три громогласні напівнея, щоб сейчас явили ся в борщі — і закинула рівночасно кілька сїтїй. Однакж перецідивши цілу ріку міського району, не ймили нічого, окрім ковбачків і хорого пискаря, що лежить тепер на тарілці. Прокуратура уважала необхідним розслідувати сю справу. Слідство вело ся під особистим проводом прокурора окружного суду і при участі всіх прокурорів і слідчих судів кашинського суду і довело до ось якого результату: А. Що до всіх пискарів: Нема сумніву, що се з їх сторони заговор і обдумане супротивлене властям. Помямо того, що по закону — були вони обовязані по першій напівнею явити ся в борщі, вони не то що не звертали жадної уваги на поліційне напівнене, але прямо супротивили ся поліції, поступаючи при тім після певного, наперед обдуманого плану. Доказів, що існував такий план є більше ніж додось. По перше щезли пискарі з ріки як-раз в хвили, коли власті приготували сїти і удки, щоб їх вловити. Очевидно, їх наперед остережено. І дійсно, є дані, які доказують, що їх остеріг перед нашими приготуваннями карась. Сей карась жив в ставі ісправника, а став дучить ся протокою з Кашинкою. Сам карась признав ся чисто-сердечно до сего переступку, оправдуючи ся, що зробив се на підставі якогось циркуляра. Але за чийм відомом, коли і під яким числом видано той циркуляр, — не міг

сказати. На жаль — через непорозумінє усмажено того карася в сметані і в такий виді знаходиться він на столі річєвих доказів, (Секретар підходить до столу, підносить бляшку з музиками присланим карасем і каже: „ось він!“) але коли би він жив, то ся справа стала би нам ясніша, хоч вона — впрочім — вже й так досить ясна. Річ певна, пискарі знали; а коли знали, то повинні були спокійно плавати і з довірем очекати. Вони ж замість того обдумали загальний план, після якого і поступили в критичній хвили. По друге сам факт їхньої втечі свідчить, що їх план був наперед обдуманий. Утечу виконано з великою скорістю, яка — звісно — пискарям не пшотома; доказує се точний фотографічний знімок струй, які лишили ся по втікачах. Треба поглянути на сей знімок, (секретар бере його зі стола: „ось він!“) щоб перекопати ся, що такі перехресні стежки можуть лишити лише ества, які дуже добре знають, що їх очікує і тому мали ясну причину спішити ся. Кажуть, що пискарі тому розширенулись на всі сторони, будімо налякали ся шуки, яка заплала того часу до Кашинки з Волги; однакж шука висказала на поліції, що вона явила ся вже й перше не раз в Кашинці і то вже з найліпшими намірами. Крім того і пуголоваці, визвані обороною зізнали, що ще довго перед втечею пискарів бували в них буряні збори, на яких потрапило ся державні основи і робило ся всякі пропаганди, а жаба доказує, що не то що знає о зборах, але і сама бувала на них, стоваривши ся незаметно в намузі і чула на власні уха як одного разу було рішено: не йти в борщі. Так отже виконана втеча пискарів з одного боку скоро, а з другого — по малу і обду-

мано. Та хоч слідство і не виказало цілком ясно, куди діли ся пискарі, чи покинули вони вітчизну на завше, чи укривають ся і до нині на дні ріки, то се для розсудження справи обоятне: вони не явили ся на зазив начальства, а се більше ніж покинене вітчизни.

Б. Оспівину оскаржує ся хорого пискаря. Та хоч він і запевняє, що з тої історії нічого не знав і не знає, бо був слабкий і за порадою лікарів лежав в намузі, — то його словам не мож дати віри, бо вікові досліди доказують, що хорі злочинці часто бувають гірші ніж найздоровіший.

„Зваживши все вище наведене — кінчив ся акт обжалованя — передає ся головному судови слідуючі особи: А. Заочно — всіх пискарів, що втекли з ріки Кашинки. Їх обжаловує ся: 1. що протизаконно покинули, чи переступили — що на одно виходить — границі вітчизни; 2. що свідомо супротивили ся властям, не явивши ся на перший зазив в борщі і 3. що між ними був заговор з ціллю не сповнити законних бажань властей. Сі переступленя означені 666 стат. всіх томів сьв. зак. рос. Імпер. Б. Пискаря без імені і вітчизни, звісного під назвою Іван Хорній. Його обжаловує ся, що знав о вище названих проступках і ділах, а не довів о тім властям. Хоч він сам і не брав дійсної участі в заговорі, але се стало ся не по його волі, задля перешкоди слабости і задля поради лікарів. Сей переступок означає ся в „поясненню кар“ кштенного виданя.

(Дальше буде).

ляцію платні учительської. Впрочім сей театр оперетами а la Die schöne Helena хіба зовсім не починає ся до піднесення просвіти ані культури. (Опелески). Промова пос. Н. В-а викликала в соїм чисту бурю. Про промавляє сейчас др. Штрахер, пос. Ляндвер (якому пос. Т. Ончул піделикує, що він заступає за театром через артистку Мільтон) і ректор Герцберг-Френкель, який в обороні опереток загнав ся до закидування противникам недостачі образования і дотинку до послів, які через агітацію не ходили до театру. Contra промовляє пос. Ер. Пігуляк перемінаний вічними добре відпаровуваними міжокликами. Він теж виказує відмінність відносин черновецького театру до краю супротивних провінцій, де народ і інтелігенція однаково користають з свого народного театру. Місто Чернівці не має права сягати до кишені руских селян на театр. (Опелески на галерії. Ончул: Се прихильність до культури руских учителів. Пігуляк: Тепер собі кпите з руских учителів, а при виборах бігаєте за ними. Ончул: Мені руских учителів зовсім не треба). — Черновецький магістрат нехтує права Русинів, як ось недавно, коли магістрат станув на перепоні пожарничому курсови „Січій“, домагаючись на ній німецької команди за обіцяну поміч. Пос. Відман змиває свою вину, але пос. Пігуляк нагадує ему, що він той реферат магістратський сам підписав. Тут приходить знов до бурливої сцени. При фактичних спростованях дав пос. Николай Василько знамениту відправу д. ректорови, який засідає в соїм з привілею, отже ще гірше чим заступник курий. Курий незабаром зникнуть, отже най в останніх своїх днях оставить Френкель дотинати послам за їх агітацію і най теж не трудить ся над уровнем чужого образования. При фактичних спростованях пос. Герцберга-Френкеля і Еротея Пігуляка приходило знов до перепалок. При поіменнім голосуванню проти субвенцій голосували тільки рускі послы і Бубурудзан, а за нею 19 членів більшості, а між ними і сов. Бежан із додатком раз на завжди. Видно о. консисторському совітникови легка муза із напів нагими акторками й перченими віцями припала дуже до смаку.

Слідуюче засідане в п'ятницю о год. 4-йй попол.

Регуляція платні бук. учителів.

Довголітні змагання учительські о праву своєї долі вінчають ся успіхом. Буковинський сойм порішив закон про регуляцію учительської платні, порушену рускими послами, згідно проф. др. Смал-Стоцьким ще в 1896 р., коли соймом трасли бояри, для яких учитель був чимось, що в їх уяві не досягало навіть гідності двірського офіціаліста... Теперішній законопроект повинен вже певно досягнути цісарку санкцію після переведення численних поправок у его першій „геніальній“ елібораті, який уможовлював денним учителям аванс — хіба по скінченню цілої служби! Новий законопроект безперечно значно поліпшить учительську долю, як тільки увійде в жите, за що одвічає перед праєм соймом більшість, однакє оставляє на тім самім становищі безліч молодшого учительства, так що ся справа готова не забаром виринути знов на порядок ден-

ний соймових нарад. Рускі послы підчас цілої одисеї, яку відбула справа регуляції учительської платні завдавали собі найревнійшого труду, щоби вона обняла найширші круги учительства, щоб відповідно упорядкувати учительський аванс, а головню, щоб досягнула як найшвидше цісарку санкцію та перейшла в жите. Розуміє ся, що грошолупи в соїм і в пресі через весь час трубили все щось зовсім противного, та понад тенденційними інтригами стоять стенографічні протоколи соймові і протоколи засідань ради шкільної, які незбито опрокидують усі неправди, хоч би їх хотіли підставити миліції, геніальні інкассенти своїми виступами в соїм, які викликають тільки пожалування над людьми, які місто виступів в кольосах та цирках перебрали на себе ролю заступників народних інтересів!...

При сій нагоді слід згадати про один характеристичний момент із дебати над сею справою. Др. Ст. Смал-Стоцький замітив, що учительству йде не лиш о раніу, але головню о поліпшене матеріального побуту. Се старали ся опростити речники др. Ончул і др. Волчинський, їм здаєть ся, що головню мрією учителів се раніа може ще й з золотими гудзиками, — словом блискуча нужда! Др. Волчинський підніс, що саме ті раніа можуть добути учителям належне становище в суспільности. Так якби пошана учителів зависіла від того, чи обшарники et tutti quanti зволять надати їм якусь раніу, а не від великої праці, яку сповнюють, піднімаючи народну просвіту. Та вже нині навчили ся учителів шанувати й ті, що перше дивили ся на них з висока, а як прийде загальне голосуванє, як замітив пос. Н. Василько в соїм, то пан діляч буде ще й спішити із першою візитою до учителя. Поважне добувають собі учителі самообразованием, організацією і працею над народом, яка тепер після поліпшення учительської платні повинна прибрати ще красиві форми.

Після теперішнього стану потягне за собою регуляція учительської платні 409 630 К., яких покрити творити муть доходи з оплат шинкарських, яких мінімум сягає ме що року 1,400,000 К.

Підробно внаслідок справу регуляції отес зіставлене:

Заняті будуть сї позиції	Підвищенє за потреби	Додатки до платні	Прогноз на рік 1906	Число учителів сталих	Рубрика
6 420 99 000	401 430 73 200 39 900	2 061 080 73 200 112 400	1 324 650 335 000 72 500 6 420 99 000 2 600	731 366	1 платня 2 додатки дорожні 3 активальні 4 функційні 5 особ. додатк. 6 службові 7 квартирові
105 420 409 630	515 050	3 120 2 249 800	1 340 170		

Закон про регуляцію учительської платні, ухвалений тепер в соїм звучить: Закон про регуляцію платні учителів при публичних народних і мійських школах важкий для воеводства Буковини з військом столиці краю Чернівців.

На внесенє сойму мого воеводства Буковини уважаю за відповідне зарадити, як слідує:

*) Крім 731 сталих учительських сил є 75 провізоричних із кваліфікаційним іспитом, 248 провізоричних із свідомством зрілості, а 287 провізоричних без свідомства зрілості (учительські помічн.).

Категорії учителів і платня.

§ 1. Дефінітивних учителів публичних і мійських шкіл краю Буковина з військом столиці краю Чернівців ділять ся в цілі виміру їх законної платні на 5 категорій.

§ 2. Систематичні побори розпадають ся на:

- а) пенсію,
- б) додатки функційні,
- в) додатки активальні.

§ 3. Платня чотирох перших категорій відповідає платні державних урядників VIII, IX, X і XI рангі. Платня V. категорій вносить 1200 кор. річно.

§ 4. Вимір платні буде означуватись після категорій, до якої учитель буде вчислений. Учителі назначені як дефінітивні в мійських школах творять власний статус і будуть ділитись в той спосіб на I, II і III. категорію, що 1/5 буде припадати на I. категорію, 2/5 на II., а 2/5 на III. Дефінітивні учителі шкіл народних, які рівнож творять особний особовий статус, ділять ся на 5 категорій без різниці службового характеру в той спосіб, що 3 особи будуть вчислені до I. категорій, а з решти буде 10 проп. вчислених до II., 20 проп. до III., 50 проп. до IV., а 20 проп. до V. категорій; однак учительки будуть приділені до кожної з найвищих 4 категорій тільки в такім відношенню, в яким стоїть ціле число учительок до цілого числа учителів. Всі учителі приділені до предвиджених 5 клас мають в мійських школах титул директора (директорки) згідно учителя (учительки), а в народних школах титул надучителя (надучительки) згідно учителя (учительки). Назва підучителя має на будуче відпасти.

§ 5. Провізоричні учителі і учительки, які посідають свідомство кваліфікаційне, одержують без того, щоб їх вчислено до якої небудь категорій, в народних школах платню V. категорій, а в мійських школах платню найвишого степня платні III. категорій.

Провізоричні учителі, заняті в публичних школах, а не вчислені до жадної з названих категорій, які мають лише свідомство зрілості, одержать місячну ремунерацію в квоті 75 кор., а коли не посідають і того, то ремунерацію в квоті 50 кор. Перша буде виплачувана в ратах місячних з гори, друга в ратах місячних з долу.

§ 6. Як довго ще не знесено платні в натуральних, то оцінять ся їх після торгової ціни пересічно за останніх десяти літ, з видученем року о найвищих і найнижших цінах, (або де ціна не могла ствердити після оцінки знатоків з узагальненням згаданого пересічного часу) і вартість ту вчислеть ся до платні.

Користи з рілі, города, пасовиска і ліса, які є звязані з посадою учителя, будуть після висліду оцінки останнього катастро для податку ґрунтового так вчислені до платні, що з чистого катастроального доходу кожної парцелі відтягне ся вперед всі податки з додатками до податків, які на ній тяжать.

Квота, якої по обчисленю тих оплат і користей буде ще не доставати до приписаної системної платні учителя, має бути виплачена ему готівкою і то в місячних ратах з гори.

§ 7. О скільки через повисші приписи поодинокі тепер вже дефінітивні учителі були б покривдені в їх фактичних поборах, то они задержать дотеперішню платню аж доки не наступить вирівняне через аванс до висшої платні.

Квота, о яку попередна платня разом з дорожними та вищими особистими додатками перевищає платню, припадаючи на основі сего закона, буде виплачувана яко доповнючий додаток, аж доки не наступить вирівняне; той додаток належить вчислити до пенсії, коли він походить з побору, який доси вчислявав ся також до пенсії.

Дотепер побирані особисті і дорожні додатки зносять ся з хвилею, як сей закон увійде в жите.

Додатки за урядоване.

§ 8. Кожному дефінітивному управителю і кожній дефінітивній управительці народної і мійської школи належить ся додаток за урядоване, який вчислє ся до пенсії. Той додаток вносить для управителя (управительки) мійської школи 500 кор., для управителя (управительки) одно- і дво-класової народної школи 200 кор. річно. Управителі

більшкласових народних шкіл одержують за кожду дальшу системізовану класу по 50 кор. річно більше. Коли зі школою мійською є получена також народна школа, то спільному управителю (управительці) належить ся за кожду системізовану класу народної школи 50 кор. річного додатку за урядоване, що має вчислєти ся до пенсії.

Коли управителеви одної народної школи поручить ся дефінітивну управу вищої народної школи, то такому спільному управителю (управительці) належить ся рівнож додаток за урядоване в висоті 50 кор. річно за кожду дальшу системізовану класу. За несистемізовані, або паралельні класи належить ся ему ремунерація в тій самій висоті, яка однак не буде вчислена до пенсії.

Учителі, які мають провізорично опорожену дефінітивну посаду управителя школи, одержують ремунерацію в тій самій висоті, єї однак не вчислє ся до пенсії.

(Конець буде).

Вістки з російської України.

4. жовтня відбуло ся на одескїм новоросійськїм університеті загально-студентське віче. На тому вічу в додатку до загально студентських резолюцій ухвалено ще й окремі резолюції внесені українською студентською громадою в Одесі. Резолюції єї розповсюднено в гектографічних відбитках, а також передано із нїяними резолюціями в „Раді професорів“, щоб вона висловила свою думку про них та починила відповідні кроки до переведення сих домагань студентів Українців. У наших руках находять ся домагання українських студентів у гектографічній відбитці російській, яку ось тут передаємо в переводі:

„Додаток до резолюцій загально-студентського збору (26. вересня — 4. жовтня 1905 р.), котрий уважає доконечним Одеська Студентська Українська Громада“.

Годячи ся з постановами, виробленими „коаліційною радою“, і з доповідями до них, ми, студенти-Українці, домагаємо ся ще ось яких пунктів:

А) Домаганє принципиальне:

Вложити в резолюцію дотично національного питання жаданє автономії України на демократично-федеративних основах з Росією. А що в тій резолюції наводиться ся національності по черзі після скількості населеня, то належить поставити Українців на першій місці. Спеціально що до питання, яка повинна бути народна просвіта в автономній Україні, ми Українці, полишаючи кожній національності, живущій на території України, право на вільне, культурне рішенє самій про себе, стоїмо за тим, щоби народна просвіта, від початкової школи до університету строго годила ся з принципами національної автономії.

Б) Домаганє хвилі:

Признаючи, що осушенє наших принципиальних жадань можливе тільки при услів'ю упадку самодержавного устрою в Росії і оцінюючи дану хвилю з точки погляду інтересів української народности, ми Українці уважаєм за доконечне поставити ряд жадань дочасового характеру, які автономний університет морально обовязаний сповняти, щоб сим показати, що він прихильний потребам населеня, а не приписови ворожого для населеня правительства. Роблячи сей крок,

ми з одного боку маємо на оці факти, які зайшли в університетах Юр'ївським і у Варшавським, де на перекір височайшим указам і міністерським циркулярам допущено жінки і Жидів до слухання викладів, а з другого боку глядімо на осушене тих жадавань як на почин реалізації всіх потреб українського населення.

1. З огляду, що Новоросійський університет служить для губерній Херсонської, Подільської, Катеринославської, Таврицької і Бессарабської, а в населенні тих губерній Українці становлять його масу (в першій 68 проц., в другій 80 проц., в третій 67 проц., в четвертій 42 проц., в п'ятій 19 проц.), ми студенти-Українці домагаємось:

а) Щоби для сего населення викладались його історія, в виді „Історії України“, принципіально українською мовою.

Примітка I. Щоби се жадане могло сейчас осушитись, ми, з огляду на технічні труднощі, вважаємо за можливий тимчасово виклад сего предмету в загальнодержавній мові.

б) З тих самих мотивів домагаємось введення на філологічний факультет нового предмету „Українська мова“, принципіально викладовою українською мовою.

в) Паралельно з предметом „Історія літератури руської“, як літератури „пануючої державної нації“, ми домагаємось „Історії літератури української“, се є літератури місцевого народу, принципіально з українською викладовою мовою.

г) З тих самих мотивів домагаємось ввести на юридичний факультет новий предмет „Історія українського права“.

Примітка II. Беручи на увагу, що в дану хвилю може серед професорів Новоросійського університету не знайти осіб, що володіли українською мовою і були спеціалістами в наведених предметах, ми вважаємо можливим віддати виклади тих предметів приватним лекторам-спеціалістам, котрих рада професорів покличе на основі загальних принципів в таких випадках.

2. Виходячи з погляду, що автономний університет має право задоволювати внутрішні свої потреби, коли тільки у него є своя добра воля, ми студенти-Українці домагаємося, щоби бібліотека Новоросійського університету без проволок придбала видання в українській мові (книжки, газети, журнали), як ті, що вийшли, так і ті, що виходити муть в Росії, а спеціально за границею (Галичина, Буковина, Півн. Америка, Сполучені Держави, Канада).

3. З огляду, що діти православного духовенства — силою вимкових умов, сотворених самодержавною бюрократією в цілях винародовлення і відокремлення такої українського сільського населення — мусять побирати науку в школі духовного правління, а та відриває своїх вихованців від народного ґрунту і винародовляє їх, ми студенти-Українці, вважаючи автономний університет школою вольного, безпартійного знання і правди, домагаємось, як корективних дочасних умов, отворити безпровадно доступ до університету се-

минаристам, котрі скінчили загальні IV. класи семінарії, на однакових правах з гімназістами.

4. Уважаючи терміни „Малоросія“, „Малорусси“ „проявами тенденційної правительственої термінології, ми, визнаючи їх обидними для нашої національної амбіції, жадасмо, щоби ті поняття правильно виражалися словами „Україна“, „Українці“...

НОВИНКИ.

Чернівці, 16. листопада 1905.

Телефонічна сітка Буковини. На останньому засіданні буков. союму реферував пос. Скедль дуже важку справу для буковинських зносин торговельних а також взаємних інформаційних передовсім для преси. Ходить тут о телефонічне підключення Чернівців через Львів із Віднем а відтак о підключення Чернівців із трома полудневыми містами Буковини, Сучава, Серет, Радівці. Кошти сеї крайової телефонічної сітки виносять 50 тис. корон. На основі інтервенцій в центральні власті заперечено др. Скедль, що держава покриває сама 70% видатків, коли інтересенти — отже згадані міста і край дадуть осталих 30% себто 15 000 кор. після чого: 1/3 міста а 2/3 край. Розуміється, що се діло треба радо поводити, тим більше, що як зачувати до року можемо мати справді згадані телефонічні підключення. Шкода тільки, що телефонічну сітку проектує ся лише для полудневої румунської частини Буковини, а руска із містами Кіцмань, Вишніця (про Вишніцький не згадується) має ждати красшого часу, тоді як прийде черга ще й на Кіцмань і Сторожинець.

Господарка черновецького магістрату — на дивний світлі. Обструкція, почата на останньому засіданні веде ся далі. На засіданні ради міської з 15. листопада 1905 поставив рад. сов. Тромпетер цілий ряд інтересних, щоб не допустити до порядку денного. Причиною обструкції є змалоризоване польських радних при виборах до міської ради шкільної, та справа реформи міського статута. Ціле засідання складало ся з ряду інтересних рад. Тромпетера, як прим. в справі зделок будівельного уряду, в справі екскаваторованої державної дороги, в справі винятку права поштових в рошеских діст, в справі надавання заимог без ухвали міської ради і т. д. При всіх тих справах викриває рад. Тромпетер цілу масу неточностей, неспорядків і т. п., так що в світлі тих інтересних господарка громадека являє ся неможливою, писане всякої критики. В кінці заявляє рад. Тромпетер виразно, що він веде обструкцію на те, щоб кр. видді і краєве правительств зробили вже раз кінець тій, зі зглядів господарських непорядків господарції міської ради в інтересі горожан та в інтересі добра самого міста. Задля пізньої пори поставив рад. Норет внесення на замкнене засідання, внесення ухвалення і засідання справді замкнено, дарма що рад. Тромпетер свого репертоару інтересних далеко ще не вичерпав.

Друковані карти з написом „кореспонденційні карти“. Друковані карти, які що до величини і форми відповідають кореспонденційним картам, з написом „кореспонденційна карта“, або „поштова карта“, які однак не достатньо оплачені після оплат належних за кореспонденційні карти, підлягають приписам про друки, коли они ві всіх прочих вимогах відповідають друкам. І для того їх оплати належить відповідно до вистоти оплати уважати за достаточну, або недостатньо оплачені друки; в таких случаях мають урядники почт перекрутити напис „кореспонденційна карта“, або „поштова карта“.

Буковинські залізничні урядники — а підвищення платні. В неділю дня 12. с. м. відбули ся дуже численні збори буков. урядників і служби залізничної в справі підвищення платні. Збори отворив скликаючий їх Т. Ончул. По виборі президія виголосив інженер Штіркер ширший реферат про положення урядників і служби залізничної, доказуючи

цифрами, що ідеал урядників залізничних — урядників IX. рангі не є в силі при півнішній дорожничій вижити з тої платні, яку має. А щож доперва говорити про величезну більшість служби залізничної? Однак референт апелював до зібраних, щоб они жадали поправи свого бити на львівській дорозі, з чим згодила ся більшість присутних. Тільки польська організація жадала острійшого виступлення, та виници мусіли згодити ся на резолюцію більшости. На зборах промовляли ще бурмістр др. Райс, пос. Відман, Штравкер, А. Ончул, редактор „Kolejarza“ з Галичини Качоровський (по польски), делегат організації машиністів Опіч, і всі підносили слушні жадання залізничної обслуги. Виници ухвалено одногласно слідуючу резолюцію: „Належить вислати до п. к. міністерства залізниць меморандум в імені обслуги буковинських залізниць, де би було докладно представлено важке положення тої обслуги задля пануючої дорожничі. В тім меморандумі належить піднести яко річ конечну: Трийцять процентівий дорожничий додаток для дефіцитивної обслуги, а для провізоричної, однак постійної обслуги, яку вписано до листи пенсійної, а яка служить вже більше чим рік, належить той додаток виплатити зараз за цілий рік 1905, а відтак виплатити далі місячними ратами, почавши від 1. січня 1906. року аж до остаточної реґуляції, згідно підвищення платні; далі почавши від 1. січня 1906. р. для провізоричної обслуги, однак втягнутої до постійної листи платні, яка є занята менше як рік. Далі належить в меморандумі також виразно зазначити, що обслуга залізнична Буковини є переконана, що той дорожничий додаток, признаний задля неможливої дорожничі, не буде відтак нарушений якими небудь обставинами, або зміною в способі аванзу“. На зборах відчитано телеґрафічні привітти зібраних від пос. Николая Василька, Вайденфельда, тов. урядників залізничних і п. к. буков. обслуги держ. залізниць.

Оповідки, іменованія і т. п.

З „Бук. Бояна“. Сеї п'ятниці дня 17. листопада відбуде ся проба мужеского хору від години 6-ї до 6 1/2, потім проба мішаного хору до години 7 1/2. З огляду на те, що наш концерт мусить відбутися ся невідкладно дня 3. грудня, не остає вже багато часу до науки, тому і надіємо ся, що всі члени, особливо мушники, а межі ними і виділові не дадуть вже тепер причини до нарікання задля дуже недбалого ходження на проби передовсім сеї п'ятниці на першу частку проби, яка призначена лише для мужеского хору. Слідуючого тижня відбудуть ся проби вимково в середу від години 6—7, а в п'ятницю від години 6 1/2 до 7 1/2. — *Виділ.*

Із штуки і літератури.

Видання Української Радикальної Партії. Загородина укр. рад. партія виказує дуже оживлений рух видавничий брошур проґожих для народу. Посадиними часами вийшли у Львові отей партійні брошури: ч. 8. **Чого нам треба?** (Програма української Радикальної Партії з поясненнями). Написав Л. Яворенко. Ст. 45 — 16-к. Ч. 9. **Про державний лад у великих народів.** Переказав М. Доленко. Ст. 63 — 16-к. Ч. 10. **Про вибори послів до Народньої Ради.** Написав Ф. Чулак. Ст. 28 + 2 16-к. Ч. 11. **Муніцип. Вішня з Янонією.** (Вид. II-ге). Ч. 12. **Дікштайн. Хто з чого живе.** (Переклад Л. Доленка). Ст. 42 + 2 16-к. Ч. 13. **В. Коновченко. Як заанашали народ на війні?** Ст. 37 + 2. Ч. 14. **Як визволити ся з бідности робочим людям?** Написав С. Ярошенко. Ст. 52—2. Ч. 15. **Як царь людий дурить.** (Про „Государственную Думу“). Написав С. Ярошенко. Ст. 29—2. На останніх двох сторінках кожного видання ім. на обох окладниках поміщується ся коротенько переказана програма української радикальної партії.

Ruthenische Revue. З річника ч. 18 за другу половину вересня містить: Ein widerlicher Kampf. Von Reichsratsabgeordneten B. R. v. Jaworskyj. Der XIII. archäologische Kongress in Jekaterinoslaw. Polnische Informationen für Westeuropa. Von Wladimir Kuschmir (Wien). Die Petersburger Akademie der Wissenschaften über die ruthenische Fra-

ge. Schwesterchen Hala. Erzählung von Borys Hrintschenko. Поява отсего випуску припізнала ся через недугу редактора „R. Revue“ д. Романа Сембратовича, який застав на грудні недугу. В стані здоров'я його наступило вже — як зачуваємо — деяке поліпшене. Бажаючи нашому заслуженому публіцистови найшвидшого видужання — перекажемо безперечно думку всего нашого інтелігентного загалу.

Репертоар руского театру в Станіславові. (в салі театральній тов. ім. Монюшки) за час від 18.—26. листопада: В суботу 18. листопада „Катерина“ опера в 3 діях, музика Аркаса. В неділю 19. листопада 2-й раз в Галичині „Суета“ комедія в 4 діях Карпенка-Карого. Ся штука має надзвичайний успіх на Україні. Ві вгорт 21. листопада „Ой не ходи Грицю, та на вечерниці“ народна оперета в 5 діях М. Старицького. В четвер 23. листопада „Сто тисяч“ комедія в 4 діях Карпенка-Карого. Ся штука має надзвичайний успіх на Україні. В суботу 25. листопада I. „Cavalleria rusticana“ опера в 1 дії П. Маскані, II. „Гузик“ водевіль в 1 дії М. Ізавалевича, III. Вечерниці, музика Ніщинського. В неділю 26. листопада 2-й раз в Галичині „Батькова казка“ драма в 5 діях Карпенка-Карого. Ся штука має надзвичайний успіх на Україні. Абонамент І-рядний на шість вистав 15 кор. Абонамент II-рядний на шість вистав 10 кор. — З поважанем директор Микола Садоський.

Із Вашківців н. Ч. пишуть нам: В суботу, дня 11. листопада с. р. дало товариство укр. студентів „Січ“ з Чернівців аматорське представлення в Вашківцях н. Ч. „Мартин Боруля“, комедію в 5 діях Карпенка Карого. — Герой сеї комедії Мартин Боруля уроїв собі, що він мусить дійти до дворянства і свої діти випроводити в „панци“: сина на чиновника, а доньку віддасть за реґистратора, і таким чином порівняє ся з ненависним ему дворянином Красовским. Однак ему не щастить ся. Донька о Надієвским не хоче й чути; вона залюбила ся в мужика Миколу, сина віддаленої зї служби і він вернув домів. Сам Боруля стратив багато грошей на адвокатів, а дворянства таки не добив ся, — позаводив „панські порядки“, понастановляв безплатно слуг, а через то всьо став дуже скоро підуднатий матеріально, в додатку закорував... Коли удало ся его вговорити родичів і сусідів, що его змагання до дворянства пусті і приемо патолоґічні, а тим самим шкідливі для него і его родичів — він падає свої шляхетські документи і доперва тепер відчуває спокій душі і повертає до здоров'я, а доньку віддає за Миколу. Виведено штуки було старання. Особливо визначили ся: п. Весоловський в ролі Мартиня Борулі, п. Голота в ролі слуги Омеляка, п. Шайна в ролі жінки Борулі, з розумінням річї грали: п. Шкурґанівна в ролі Палажки, п. Цісик в ролі Степана, п. Могильницький в ролі Миколу, а також і менші ролі виграли бездоганно. — Тому аматори раз-враз збирали заслужені оплески. — При тій нагоді треба би піднести, що наколи яке товариство схотіло би дати яку аматорську виставу, то вже нехай вибирає річї дійсно гарні, яких у нашій літературі є вже доволі, а не псує смаку людям такими „творами“ як „Сатана в бочці“, „Зміщений Юрко“ і т. п. — По аматорським представленням слідували вечерниці з танцями, які протягли ся до біло дня. Так аматорське представлення, як і вечерниці випали незвичайно гарно під кожним зглядом, так моральним як і матеріальним, бо учасників було справді несподівано велике число. Особливо дописала провінція. З місцевої інтелігенції, крім нашої рускої і зі староства, вийшли не-Русини, згуртовані в касині, уважали за відповідне не явити ся. Очевидно, на ша інтелігенція повинна витягнути з того при нагоді відповідні конвенції.

I. Г.

Надіслане.

За щирі бажання з нагоди вінчання нашої доньки Марти з Гімн. проф. Н. Данишем складаємо на сій дорозі як найсердечнішу подяку.

Кіцмань, 15. листопада 1905.

Емілія і Кирило Окуновські.

Оголошення.

Звичайні загальні осінні збори каси позичкової і щадничої для громади Руска-Молодшиця стоваришени зареєстрованого з необмеженою порукою, відбудуться на Михайла 21. Листопада 1905 о 2-й годині по полудні в шкільній будівлі з наступним порядком денним: 1) Доповняючий вибір одного члена старшини; 2) Зречення дивіденд в користь товариства; 3) Біжучі справи. *Теодор Воканчук* начальник.

Загальні збори народної каси позичкової і щадничої для громади Жалова Діброва відбудуться 26-го листопада 1905 в домі Ілія Палагнюка з таким порядком нарад: 1) Відчитане протоколу; 2) Означення стони процентної від вкладок щадничих і позичок; 3) Вільні внески. *Ілія Палагнюк*, нач.

Пошукую здібного
ХЛОПЦЯ

до послуги при бурсі

С. Нирстук,

Чернівці, ул. Петровича ч. 2.

Радник суду
Оробко
99 2-3 отворив
адвокатську
канцелярію
в Кіцмани.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм есть
NERVOL

антика др. Ю. Францоу
в Тернополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натирания против всяких ревматичних болів, простудження, ломання костей, плечий гістця і нервових недуг. Проту уважати на написъ „Nervol“ і не пранимати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. з оплатою і опакованом.

Заряд друкарні

„Рускої Ради“

звертає увагу інтересованих, що всякі друксорт висилає лиш за попереднім надісланням належитости або за посліплатою.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагніток
Чернівці,
ул. Руска ч. 8.

Передплачуйте
і
розповсю-
джуйте

„Буковину“

Річна передпл.
враз із „Рускою
Радою“ 20 Кор.

Йосиф Шапу ТЕРНОПІЛЬ
(Галичина)

порукаю свій богатий склад машин різних, помп, рур до верчення, січкарнів, молотілон, млинків до чищення збіжя і машин до шитя. Тому, що я заступаю найбільшій славі фабрики машин в Празі і маю їх виробити все на складі, то нахожжу ся в положенню доставляти лиш добрий товар. Продаю машини по ось яким дуже дешевим цінам і висилаю оплачено до кожної желізничної станції в Галичині і Буковині.

Нр. 0 Січкарня з 3 різакми і запасовим різакм	—	—	44 К.
" 1 " 3 3 " "	"	"	42 К.
" 1 " 3 4 " "	"	"	44 К.
" 2 " 3 3 " "	"	"	вага 115 кгр. 45 К.
" 2 " 3 4 " "	"	"	47 К.
" 3 New-Model 3 " "	"	"	116 " 47 К.
" 3 " 3 4 " "	"	"	49 К.
" Р. S. 4. Млинок до чищення збіжя з 8 решетами і решето до конічини	—	—	60 К.

Нр. Р. S. 10. Млинок до чищення збіжя з 10 решетами і решето до конічини	—	—	75 К.
Ручна молотілка з розмаховим колесом	—	—	160 К.
Котел о силі 2 коней з ремінями	—	—	230 К.
Машина до шитя ручна	—	—	60 К.
" " " ножна	—	—	80 К.
" " " Rabschiffe Nr. E.	—	—	130 К.
" " " Centralbahn Nr. E.	—	—	140 К.

При замовленнях, прошу о надаток а машину сейчас висилаю за посліплатою. Даю їх також на рати після угоди, найлучше на 15 місяців сплати.

— При уплаті цілої суми готівкою, спускаю із всіх цін 10% —

Ті, що беруть машини на сплату звольте ласкаво дати мені посвідчене від громадского уряду що дійсно можна їм повірити.

88 (3-20)

Друкарня
товариства
„Руска Рада“
в Чернівцях
має на

складі
всілякі
шкільні
друксорти.

КАНЦЕЛЯРИЯ

друкарні товариства „Рускої Ради“

отворена

в неділю і свята від 1/2 11 до 1/2 1 год. попол.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Порукає на зиму футрянні товари найліпшої якості.

Самостійна продаж напелюхів
Відня, Писефа Шіхлера і Сиві у Граду,
дмій, склад американських черевиків

а ц. к. надвірних фабрик Генрика Іти, у
Антоні Чапека у Відні, Ф. К. Попера в Хру-
Nothaway Poult & Harington в Бостоні.

Товари футрянні для панів і дівчат, ковніри і зарукавки, перекі, з куні, шкотські вовняні і різні наймоднійшої сорти.

Шапки для панів і хлопців правдиві перекі, баранкові, кучми, шапки до ховзанки, сукольні і з льодену як також наймоднійші різні барети для панночок.

Товари обувні на зиму з Шевтеах футровані пайшом, Воксаей, з гемзи, з сатиновою телячої шкіри, футровані фланелею або полотном, черевки сукольні, локерки, і. т. п. для панів панів, дівчат і хлопців. Чоботи фільцові і з льодену для панів і хлопців і зимові домові черевки у найбільшій виборі.

Кальоші і черевки до снігу правдиві петербурскі найліпші фабрикаті. Величезний вибір.

Необходимі товари правдиве біле бігера і Д-ра Лямана. Паньчохі для панів дівчат, каштанники вовняні, перепаски на чіло, огрівачі колін, чепці, охоронячі ух і. т. п.

Рукавички вовняні, фільцові, волочкові, Гласе, для ц. к. армії, найліпші тристенські вироби.

Хустки і шалі з Chemili-Y, шовку, пайну, вовни, шалики до театру, чепці, все новомодне

Капелюхи пайшові, з льодену, фільцу, різної краси і фасону для панів і хлопців.

Артикули до подорожи найбільший вибір ремінців, валіз, кошів, пледів, нечесарки, парасолі, куфрі, етуї, коши з вовни і верблюдової шкіри ручні торбники і т. п.

Артикули до польованя як револьвери, стрільби найліпшої сорти як також продаж всякої амуниць.

Льорнети парвекі, далековиди, в опрані мосяжній, ніклевій і иньшій, з шкіряними футралами.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарко.

за редакцію відповідає: Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на поперед-
но застережені. — Роклямації неопе-
чатані відні під оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цілий рік 20 К. — с.
„ пів року 10 „ — „
„ чверть року 5 „ — „
„ місяць 1 „ 70 „
Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.
Передплата і належитість за інсератами
платні в Чернівцях.

РЕОРГАНІЗАЦІЯ УЧИТЕЛЬСЬКОГО СЕМИНАРІЯ В ЧЕРНІВЦЯХ.

(Промова посла др. Ст. Смал-
Стоцького, виголошена на засіданні
бук. союзу д. 7. листопада 1905.)

В кождім головнім річнім звіті
про стан народного шкільництва на
Буковині, отже так само і в по-
сліднім за шкільний рік 1903/4 чи-
таємо таке: „Викладовою мовою в
учит. семінарі є мова німецька“. Яким
чином дійшло до сего, про
се я не можу дати високому сою-
зові ніякого вивчення. Іменню не
можна нігде знайти про се актів або
розпорядків, та за те скорше мож-
наб знайти акти й розпорядки, які
вказують як раз щось против-
ного. Покійний директор учит. се-
минарі, Ісупескул пише в звіті,
який видано з нагоди 25-літнього
ювілею сеї школи, що розпорядком
міністерства просвіти з дня 22.
серпня 1871, ч. 9529 в учитель-
ськ. семінарі заряджено що до
мови, аби деякі предмети виклада-
но не лише по німецьки, а також по
румунськи і по руски. Тим самим
розпорядком іменовано для сеї шко-
ли з одного боку покійного проф.
Дроглі, а з другого проф. Глібо-
вицького; з сего виходить отже ясно,
що сям розпорядком міністерства
наш учительський семінар улажено
як утравістичне заведення. Тимчасом
читаємо, що там викладовою мовою
є мова німецька. Коли і яким роз-
порядком змінено згаданий перший
розпорядок, сего не мож віднайти
ніяким робом.

Отже, фактично є так, що ви-
кладовою мовою в сїм заведенні
є мова німецька. Проти сего не мож-
наб нічого закинути, як би задачею
сеї школи було виобразовувати і

достарчувати учительські сили для
47 німецьких шкіл у краю. Але річ
має ся зовсім не так. Мужеский
і жіночий семінар мають також на
цілі виобразовувати учительські си-
ли ще і для 153 руских та 128
румунських народних шкіл. Я на-
воджу тут тільки число шкіл із од-
ною мовою викладовою, школи мі-
шані зовсім помінаю. В виду сего
кождий розважний і неупереджений
чоловік мусить поспитати ся: як же
се можливо, щоб німецький семінар
міг виховувати учителів, які мають
відтак працювати між руским та
волоким народом? Таж не треба
бути педагогом, аби зрозуміти, що
учительські сили для руских згл.
волоких народних шкіл мусять бу-
ти фахово виобразовані в рускій
згл. волокій мові (Оклики: Зов-
сім справедливо), коли мають доро-
сти до висоти своїх задач як про-
світителів і вихователів народу.

Коли найвищим педагогічним
принципом є те, що основою вся-
кого виобразовання є рідна мова, то
передовсім повинні виобразовувати
основно в рідній мові зглядно в мові
народу, який мають просвічувати,
народні вчителі. Свідомість того,
що язикове улажене нашого
учительського семінарі зовсім не
відповідає тому вимогам педагогіки
дає ся вже від 13. мая 1903
року. Ще від того року, отже че-
рез повних дванадцять літ домагає
ся крайній сойм рік річно у пра-
вительства заради в сїй справі. От-
так і в минулій соймовій сесії ухва-
лено одноголосно ось таку резолю-
цію (читає): „Взиває ся на ново-
ц. к. правительство, щоб воно пере-
вело улажене руских і волоких
відділів в ц. к. муж. і жен. семи-
нарі учительськ. в Чернівцях, роз-
починаючи із р. шк. 1905/6, яких

невідкично потреба для основного
виобразовання народних учителів в
рускій згл. волокій мові виклада-
ній“. Я констатую, що сю ухвалу
переведено одноголосно, констатую,
що сего домагаємо ся від багато літ
ує: Русини, Волохи і Німці, кон-
статую і те, що краєва рада шкіль-
на предклядала вже кілька одно-
душно порішених проектів для роз-
вязки сего питання, а однак все
те на дармо. (Оклики: Слухайте!
Слухайте!) — Чом же се так?
— питає ся кождий з нас і
ніхто не може подати яку небудь
розумну причину сего неприхиль-
ного становища найвищої наукової
власти. Після всякої віроятности
дбаєть ся і при сїй нагоді о доказ,
що в Австрії дуже важко а то
прямо й неможливо переперти щось
розумного, щось, щоб було згідне із
здоровим людським розумом. (Окли-
ки: Слухайте! Слухайте!) Ми вже
дійшли до тої точки, коли мусимо
сказати: Годі вже ухвалювати ре-
золюції! Годі просити! Мусимо бра-
тись до самопомочи, мусимо самі
робити!

Притоку до сего дає нам дер-
жавний закон про народні школи.
31 § сего закона звучить: „Викла-
дову мову — розходить ся тут о
викладову мову по учительських се-
минаріях — установляє, оскільки
сего не означить инакше
закон крайній, міністерство
просвіти на предложене шкільної
власти“. Підчеркую се ще раз: о
скільки сего не означить инакше за-
кон крайній. Досі закон крайній
не постановляв нічого, а цілю мого
внесення є — ухвалене крайнього за-
кона, який би остаточно полагодив
сю справу. Отсей параграф, як та-
кож сумнів, чи міністер просвіти
управильнить остаточно на внесення

краєвої ради шкільної язикові від-
носини нашого учительського семи-
нарі в спосіб відповідаючий по-
требам крайнього шкільництва, були
родичами мого внесення, яке йде до
того, щоб викладову мову в нашій
муж. і жен. учит. семінарі озна-
чити крайнім законом. Для нас
нічого виходу не має і після мого
переконання сеї крок зробити му-
симо. Може сеї крок швидше увін-
чає ся успіхом ніж всі наші до-
теперішні добре обдумані кроки.

Годіж довше терпіти, щоби учи-
тельський семінар в Чернівцях був
прямо переповню в розвитку на-
шого народного шкільництва. (Окли-
ки: Так є!) Те, що я говорю, се
не пуста фраза. Я дам докази на
се. Рік річно підносимо жалоби на
недостачу іспитованих учителів для
наших шкіл народних. Ще і в по-
сліднім головнім звіті річним вика-
зано 289 учителів на Буковині, які
не мають свідочства. (Посол бар.
Гормузакі: А відкиж прийшли вони?)
Добре, коли панове бажають, (По-
сол Н. Василько: то ми розповімо
й те, відки прийшли всі еванге-
лиці й німецькі учителі) то я і на
се можу дати безпоровочне ви-
яснене. (Посол Н. Василько до бар.
Гормузакі: У ваших союзників,
Німців є далеко більший процент
таких, що сюди зайшли). Колиб я
мав відбитись від предмету, то я би
панам зовсім докладно вказав, що
ваше тверджене є зовсім хибне.
(Посол Н. Василько: Ми зробимо
се певно при шкільній дебаті і ви-
кажемо, що всі евангеличні учителі
прийшли сюди з Галичини). Я кон-
статую отже факт, що сюди не
прийшов з Галичини ні-
же один руский учитель
без свідочства.

Як кажу, то ще й нині, мої

НАШ АЛЬБОМ.

Я. Весоловський.

Моя плавба.

Вітрила розп'яті.
Гей далі на фалі бурливі...
І їду я, лину,
Хоч фалі гогочуть гнівливі.

Чи буря затопить
Мій човен? Чи море проливу?..
Де пристань є моя?
І де я хоч раз вже спочину?

Чернівці, 31. IV. 1905.

Коєть Ганусенко.

Чому?

Чось сумно на серці,
чогось воно беть ся,
і образ минулий
мені все снуєть ся...

Колись то мені ти
любов присягала
та все таки другого
ти жінкою стала...

А я все гадаю
на тую годину,
коли ти ридала,
що вмерш, як покину...

А я не покинув...
й тепер ще кохаю...
чомуж живеш з другим,
й не вмерла — питаю?...

13. X. 1905.

Михайло Дашкевич.

До дівчини.

Ти цвіткя, рай і сонце ясно,
Сам янгол і укрита твань,
Ба й камінь, що горить, не гасне,
Алмаз, зірничка, все, що красне,
Святе, чаруюче без чвань.

Ти муза, мрій сон легенький,
Ізвор життя, серденька жар,
Гармоній голосок тихенький,
Кохання тріпайний чистенький,
Що каплє із весняних хмар.

Дітино! Се фальшиві перли.
Як була ти ще молода —
Уста нераз слова сі терли,
А стала старша, ого замерли
Отєї пестливй імена.

Бажанє.

Умру, а смерть заслонить очі,
Ухонить журу, серця біль —
І ме стелити в опівночі
По чорнім цвітї серед піль.

Не засмію ся, не заплачу —
Забуду там любити всіх...

Зажди бож смерті, най поскачу,
Позволь дожити райських втіх!

Іван Діброва.

Altum silencium.

Колись я пісню вмів співати,
Про щастє спів в чарівнім раю.
А нині? Біль проймає серце,
Коли лиш хвилі ті згадаю.

Замовкла, втихла моя пісня,
Даремно лиш душа кохала —
Рожева мрія, сон кохання,
Надія вся, мов мла пропала!

Та ще одніський раз згадаю
Забуту пісню мрій кохання,
Потім на віки заховаю
Й у гріб всіх мук, страждання!

Щоб Ти не чула вже ніколи,
Як я смію ся, ревню плачу,
Як я свій вік, літа веснянні
В недоли гублю, марно трачу...

13. 10. 1905.

Остап Мінський.

З вечірних хвиль.

Як яро сонце сплине за горою
й чарівна тиша вкруг розлізеть ся,
а в грудях тоскно серденько забеть ся,
тоді я тужу, тужу за тобою.

В вечірні хвилі сповиті дугою
розмірянь тихих важкої задуми,

як хвиль забутих озовуть ся луни,
тоді я тужу, тужу за тобою.

Й тоді я тужу, тужу за тобою,
коли до мене зневіра прилине
і в еї муках мов серце гине.
Як пропадають хвилини спокою,
тоді я тужу, тужу за тобою.

10. 3. 1905.

С. Яричевський.

Тихе щастє.

Нині зрана
пісня укохана,
мов голубка біла,
в хату прилетіла,
стала щебетати,
в серце цілувати.

Пташко мила!
Ти куда ходила?
— Я купалась в хмарах —
в сонці райських чарах —
на небес леваді —
в ясних зір громаді...

Пісенько натхнена,
будь благословлена!
Тихе щастє вводниш
і жите солодиш —
нині я, о люди,
вошу сонце в груди!..

Київ, 10. 10. 1905.

панове, вказано 289 учительських сил без кваліфікації. Самі учителі жалують ся на істнуване підучителів і то зовсім оправдано. Але коли прослідити ся справу глибше, то находимо, що сему не винен ніхто інший як язикове уладжене нашого учительського семінара. Я тверджу, що саме те заведення винно тому, що в с'їм році вказано в головнім справозданні річним стільки учительських сил без свідомств. Се хочу також і доказати: Кожного року зголошує ся о прийняті до с'її школи багато дітей з краю а радше із села. Однак прийняті до семінара зависить від вступного іспиту, при яким вимагають головню знання німецької мови. Знання мови рускої або волоської не вимагає ніхто. (Посол Н. Василько: Сего повинен п. Аврель послухати. — Посол др. Луну: Ми заступаємо ся за с'їм також. Посол Н. Василько: Чом же він висміває се? Чи ж се поважна робота?) Як би ми мали в краю лише школи німецькі, колиб семінаристи мали в заведенні придбати собі освітлене лише для шкіл німецьких, то проти сего не мож би нічо закинути. Але коли зважить ся, що вони хочуть набрати там фахового виображення для руских згл. волоських шкіл народних, а — туди не приймає ся їх через недостаточне знання мови німецької — (Оклик: Слухайте! Слухайте!), тоді стане зовсім ясно, що язикове уладжене нашого семінара винне: раз, недостаткі сил учительських для шкіл руских згл. волоських а друге гіперпродукції учительства для шкіл німецьких. Щоби се доказати, доволі буде вказати на те, що за десятиліття від р. 1892 до 1902 вчало ся там заглом 245 дівчат, із яких 234 зробило іспит зрілості, а між ними одержало кваліфікацію з руского всего 36 Русинок і 27 не-Русинок. Се пояснює факт, що від часу переїзду повного чотиролітнього семінара в неповний дволітній та від заведення в н'їм. 1878 р. курсу ручних робіт наші школи прямо позаливано не кваліфікованими силами учительськими т. зв. „панчошниками“ та що повстала велика надпродукція учительок для шкіл німецьких, так що вони прим. в Чернівцях мусять служити цілими десятками літ безплатно в надії, що добудуть кусень хліба бодай перед смертю.

Коли маємо перед очима і те, що учительські сили для руских і волоських шкіл одержують у нашій семінарі далеко не достаточне виображення в дотичних мовах, так, що вони не в силі сповняти свою високу задачу, тоді дійдемо до того, що наш семінар із його язиковою організацією є прямо перепорою для розвитку народного шкільництва на Буковині. (Оклик: Зовсім справедливо!) Отсему лихому становищу треба конче зробити вже раз кінець. (Оклик: Так є!) Треба остаточно зробити з с'їм якийсь лад і поробити такі зарядження, яких вимагають потреби нашої народної школи. Потребиях населення нашого многоязичного краю вимагають того, щоб буковинські народні вчителі, як вони мають вповні відповідати своїй високій задачі народного виображення, знали докладно викладову мову школи, при якій прийде ся їм вчителювати і то в кождім напрямі і для кожного предмету. (При-

такування). Необхідне для сього успосібнене можуть учителі добути тільки в семінарі, де викладова мова булаб тожжизна із мовою, якою вчить ся в дотичній народній школі.

До сего а не до чого іншого йде моє внесення і помімо того, що тут діяло ся*), я певний згоди високого сойму на мою думку, бо я можу вказати на те, що вис. сойм кілька разів висловлював бажання, якого вимагає й державний закон про народні школи, щоби навіть в мішаних громадах уладжено окрему науку для кожного народу — отсе стремління знайшло голосний відгомін і в кличу за школами для нац. меншостей, а те домагане вказує, що потреба не утравізації нашого семінара, але такого уладження, якого вимагає моє внесення і то вповні після дивизи: кождому своє! І с'їм поручую своє внесення до ласкавого прийняття. (Оплески і притакування). Під зглядом формальним вношу, щоб моє внесення передано комісії шкільній. (Оплески).

*) Се натяк на безвинні бучі, які уладжували „вільнодумні“ Волохи підчас с'її промови під командою Авреля.

Вістки із російської України.

Українці організують в Петербурзі національно-політичний клуб в цілі з'єднання на почві широкої демократичної програми для обезпечення політичних прав, культурного і економічного розвитку. (Кіев. Отк.). Більше певних вісток із російської України не має. Розуміє ся, не тому, щоб на Україні нічо не робилось, тільки тому, що Українці як досі так і тепер — на жалі — не дуже заходять ся около інформованія закордону і Європи про свої діла. Як би воно й не було не слід промовчати одної аномалії в русій російських Українців: досі поза одною укр. статєю С. Єфремова і кількома українськими оповістками — українського слова в рос. публіцистиці зовсім не чути. Української самостійної часописі немає також, хоч с'їм на перелоні не стоїть тепер із боку властей хитба нічо. Припускаємо, що в першій мірі перенесуть ся до Росії укр. видавництва, які із звисних причин, не могли виходити досі в Росії. У Львові виходили, як звисно, в останній час органи: Рев. Укр. Партії „Праця“ й „Селянин“, орган Укр. соц. дем. спілки: „Правда“ і „Листок правди“, орган Української Народної Партії: „Самостійна Україна“. Українська Радикальна Партія окремого органу поза брошурами, які видавали й перше згадані партії, не мала. Та се все тільки припущення основане на зміні політичних обставин і аналогічних фактах у російській закордонній видавничій русії. Поза тим ходить чутка, що укр. часопис стане виходити вже з нового року, але чом же не видаватиб єї вже нині, все одно чи в формі журналу чи тижневника. Про недостачу українських публіцистів мови бути не може, не може забракнути на се й средств. Коли роблено давніше стільки прохань о дозвіл на укр. часопис, то були хитба й приготування якісь до с'її справи. Відкладане тут ні при чім, бо свободу преси треба вихиснувати фактично вже тепер, бо будучина хитба ні-

кому не певна, а прав, які є лиш на папері є сила! Чи мало знаємо їх і ми в Австрії і через се й зробили с'їх кілька уваг, зовсім не прибираючи роді менторів для закордонних братів, які понесли досі тільки важких а то й кривавих жертв для добути зарева свободи... (ос)

Регуляція платні буч. учителів.

(Кінець.)

Мешкання в натурі і кватироне відшкодоване.

§ 9. Кожному дефінітивному управителеви (управителі) мійської школи належить ся мешкання в натурі, що складало би з 3 покоїв і потрібних убиканцій, а кождому дефінітивному управителеви (управителі) народної школи мешкання, що складало б ся що найменше з 2 покоїв і потрібних убиканцій, яке, де се лиш можливе, повинно би містити ся в школі. Коли такого помешкання в осідку школи нема, то дотичному управителеви (управителі) належить ся від громади кватироне відшкодоване, а іменно в громадах до 5.000 мешканців в висоті 480 кор. річно, а в прочих громадах в висоті 600 кор. річно.

Для означення числа мешканців служити вислід послідньої конскрипції. По переведенню кождої нової, загальної конскрипції, з хвилею оголошенія єї результатів, має п. к. рада шкільна краєва на підставі вислідів тої конскрипції перевести ревізію, а в данім случаю поправити вимір того податку. Кватироне відшкодоване обчислене на підставі такої ревізії належить ся учителем від 1. січня того року, що безпосередно слідує по тім оголошенню.

Учителі, які займають провізорично опорожнені посади дефінітивних шкільних управителів, мають претенсію до мешкання, яке належить ся дефінітивному управителеви (управителі) а зглядно належного їм кватиронного відшкодованя.

Додаток активальний.

§ 10. Всі учителі вчислені до названих 5 категорій, які не мають права до мешкання в натурі зглядно до кватиронного відшкодованя, одержують по 200 кор. річно додатку службового, якого однак не вчислене ся до пенсії. Коли і як довго такі учителі мають помешкання в шкільнім будинку, то они тратять право до активального додатку.

Особовий статус.

§ 11. Дефінітивні учителі всіх шкільних округів з виїмком мійської округи Чернівців творять два осібні особові статуси для народних і для мійських шкіл (§ 4.), при чім укладає ся їх в порядку після категорій і відповідно до сего означених степенів платні.

Укладане і ведене особового статусу, кождоразове приїдаюване до него учителів належить до ради шкільної краєвої.

§ 12. При першій уложенню особового статусу належить поділити учителів, по означенню числа, припадаючого на кожду категорію після § 4. і на поділові степені платні, відповідно до часу служби, яку они по зложенню іспиту кваліфікаційного, відбули дефінітивно або провізорично при публичних школах.

При однаковій часі служби рішає здібність, при однакових здібностях вік, при однаковій віці жереб.

Для приїдаєня до перших 4 категорій є безумовно потрібне свідомство зрілості і кваліфікаційне. Учителів з кваліфікаційним свідомством, але без свідомства зрілості, які з хвилею правосильности сего закона є в службі при публичних школах, має уважати ся рівними з прочими, що мають приписане законом виображення.

§ 13. Раз установлений особовий статус треба з року на рік доновняти. В тій цілі має п. к. рада шкільна краєва на основі числа дефінітивних учителів*) після стану від 1. вересня озна-

*) Пос. віцем. др. Ст. Смалъ-Стоцький після виводів своєї промови домагав ся іменем руского клубу, щоб основним було тут не число „дефінітив-

чувати число учителів, припадаючих на поодинокі категорії після поділу приписаного в § 4.

Підношене учителів до висшої категорії переводить п. к. рада шкільна краєва в дорозі іменованя після часу служби і здібностей, до чого вимагає ся принайменше вдоволюючої служби і некараного службового поведіння.

Коли тих условин бракує, то аванз відволікає ся аж до часу, як будуть вимагані кваліфікації, зглядно до часу, коли згаснуть наслідки дисциплінарної кари.

Піднесене учителя з висшого степеня платні до висшого в області тої самої категорії наступає в I. категорії що 5 літ, а в II., III. і IV. що чотири роки служби, відбутої в даній категорії. Однак піднесене те є зависиме принайменше від відповідного поведіння в шкільній службі, а п. к. рада шкільна краєва може при невідповідній праці в шкільній службі відказати піднесення до висшого степеня платні.

§ 14. Ближші приписи що до поступованя при першій вчисленню учителів до категорій, а при перших 4 категоріях до поодиноких степенів платні; відтак при пізніших підношеннях і аванзах до висших категорій і при поступованню до висших степенів платні будуть видані в журналі розпорядків п. к. ради шкільної краєвої.

§ 15. Перше іменоване учителя до якоїсь категорії дїє ся через причислене его до найнижшого степеня платні тої категорії.

Учителі, яких приймає ся з області іншого закона, можуть бути призначені лише до найнижшого степеня платні якоїсь категорії.

Постанови кінцеві.

§ 16. Сей закон стає правосильний з першим найближшого місяця по одержанню санкції.

З правосильностию того закона тратить силу всі дотеперішні закони і приписи в тій самій справі; о скільки они противлять ся постановам того закона, або є ним заступлені.

§ 17. Виконане того закона поручаю мому міністрови віроісповідань і просьвіти.

Буковинський сойм.

(12. засідане II. сесії соймової, X. виборчого періоду із 17. листопада 1905 о 4. години по полудни.)

Наради веде кр. марш. бар. Юрій Василько на переміну із віцем. др. Ст. Смалъ-Стоцьким. Правительство заступає кр. през. др. Окт. Регнер-Бляйлен і сов. двору Песіч.

По звернікованню протоколу із поперед. засіданя відчитує секр. А. Лукасевич вилив, у якім находять ся інтерпелляції пос. др. Штрайхера і тов. в справі податкових практикантів, пос. Н. Василька в справі долі ур. податкових; внесення пос. Луну і тов. в справі геологічного прослідження Буковини і установленя геологічного бюро (нове поле важки для грошодунів! Ред.) і категорія геології на черн. унів. та в справі основаня висшої школи промислової в Чернівцях. Відтак пос. др. Волчинський, занепокоений (!) звісною відповіддю краєвого маршалка, даюю соц. демократам в справі загального голосованя, запитує, чи ту відповідь вірно передала Cz. Allg. Ztg., а коли так, то як може кр. маршалок уважати ухвалену соймом виб. реформу за недостаточну!! На те відповів бар. Юрій Василько, що справді відповідь випечатана в часописях не зовсім точно передана, та він все піднірав в центральних кругах ухвали сойму, хочби вони були йому навіть противні, але те, що він сам охотно зретигує із своїх привілеїв виборчих для прав народу — так се правда! (Оплески і оклики Славо!!).

Пос. Штрайхер а за тим пос. Н. Василько запитують голову конституційної комісії, що дїє ся з їхніми внесеннями в справі загального голосо-

них учителів“, а число системізованих місць учительських. Про значне поліпшене регуляції, якеб виїло з с'її поправки, якби вона не була перепала, не треба хитба широко розводити ся. Ред.

визн, яка хіба важливіша від справи розкладу наслідів, яку більшість так быстро полагодила. Сі запитани викликують очевидне здеревоване серед більшості. Голова комет, комісії, пос. Відман, як грабар заг. голосовани каже, що сь справу віддану референтови пос. Гальбанови. Після того ще щось мимрить і сідає. Пос. Н. Василько, який відповів не чув, каже: Що, що пан Пені сказав? Загальний сміх. По сьм забирає слово краєв. президент і відповідає на цілий ряд інтернелаций пос. Н. Василька (м. п. про сер. школу у Вишніці), Відмана, Подовіча (про школу в Міхалчу) Гормузакого і т. д. З черги мотивує пос. Н. Василько своє внесення і тов. в справі регуляції р. Черемоша з притоками, якого він домагався і в парламенті і в сеймі, яку однак краєві влади зовсім не піднірають. (При просьбі о переслане сего внесення до комісії прийшло до інциденту з добр. Кісановичем, про який в новинках). Се внесення піднірав же пос. Т. Левіцький, виказуючи величезні шкоди, які робить річково Черемош своїми виливами надбережним селянам. Внесення переслано до ком. економічної.

Як другу точку ухвалено закон пенсійний учителів (реф. Відман) враз із резолюцією пос. Ник. Василька, щоб його постанови примінені і до тих емеритів, які досі пішли на пенсію по 25 проц. підвищено платі. Після мотивування пос. Пігуляк а счернено в § 26. закона уступ в: постанову, щоб на фонд учительської пенсії йшли карі шкільні. Із цих грошей має за те повестати фонд на нагороду для пильних убогих дітей. Сама сь позиція прелімінована на 10 тис. К. повинна зовсім зникнути, бо стреміти б нам до того, щоб всі ходили до школи.

Після того розпочалась простора шкільна дебата на основі совісного реферату пос. Гальбаніа. По кр. президенті, який висловив своє прихильне становище до потреб нар. шкільництва, промовив перший пос. сов. Сімоніоніч, виказуючи дуже „делікатно“ недостачі буковинського, а спеціально волоського шкільництва. М. н. говорив про дихо, яке терплять волоскі ученики в радівській ім. гімназії. (Пос. Н. Василько до Відмана: Видиш Пенерле, він має рацію!) Другий промовив пос. бар. Гормуза, а к і, (перебиваний знаменито пос. Н. Васильком), який видав вже камінчиками в руских учителів, які буцїмто знущаються сь над волоскими дітьми. За тим вистав заповіджене установеє кр. шк. інспекторів вол. і руского. По нїм представив пос. Абрагамович домагання Подовіч в бук. школах, а за тим пос. др. Штраухер піддав критиці буков. шкільництво народне і середнє, обговорюючи передовсім обсаду краєвого шк. інспекторату. Кр. інспектором не сьміє бути ніякий Німець-шовініст, бо ось жидівської „лолуджі, яка фігурує як німця, а кілька рази тільки, що німцеко-арійської. Відгук промовив пос. бар. Пігуляк, розвиваючи докладними цифрами легенду про масове імпортоване галицьких учителів, яких є всього 10 проц., а натомість доказуючи, що призвано з Галичини учителів Німців і Поляків аж 78 проц. супроти Буковинців тих народностей. Далше вказував бесідник на кривди, заподіювані Русинам в учит. семінарії, головню через викладову німцек мову, нерівномірне трактуванє шкільництва поодиноких буковинських народів. В шкільній дебаті забирали ще слово посели: др. Волчинський і Н. Василько, який енергїчно відієрвмішуванє провідника волоских дітячів в рускі справи. Говорив ще пос. Відман і наковець реф. пос. Гальбаніа.

Після сего ухвалено всі резолюції, які подамо незабаром при докладнім звіті із шкільної дебаті. Взагалі можна-б згадати тут, що волоскі ех-вильнодумці в ній більше розпинали сь за Німцями, як комерсантисти, котрі наводили навіть річи для Німців дуже неприємні...

Відтак прийнято без дебаті по реф. др. Ст. Смалъ Стоцького справозданні комісії економічної в справі охорони бук. промисловій в Росії, в справі уладженя деревляних курсів у Вишніці і справ. комісії шкільної себто закон про реорганізацію учит. семінарія в Чернівцях. По сьм після реферату пос. Ляндрера ухвалено субвенціонувати водопровідне тов. в Сатумаре, а по реф. пос. Ляндрігана ухвалено 15.000 К на запомоги для учасників будучих промислових курсів на Буковині. На ковеч

полагожено цілий ряд иетний, а між ними руских товариств о субвенції, про що в новинках.

Засіданє замкнено о 11-й годині в ночи: сїдуюче засіданє нині в суботу о 4-й год. по пол.

Поклик до інтелігенції вашківського повіту!

В цілі плеканя українського сьвіту і розбудженя товариського життя, заняли сь щорі люди заснованєм товариства сьпівачького під назвою „Боля в Вашківцях н. ч.“, а таких товариств у нас на Буковині дуже мало, є всього два: в Чернівцях і Кісмані.

Кожний признати мусить, що існуючі вже „Боля“ не можуть обняти всіх прихильників музики і сьвіту вишших повітів, з тої простої причини, що бране живої участі в існуючих вже товариствах сьпівачьких для більшості нашої рускої інтелігенції в краю, получеє з великими труднощами і коштами. Не один радо записав би сь до такого товариства, але пож: не може, бо прим до Чернівців далеко, а ближшого товариства, от хотби в своїм повітовім місті не має. Щоби проте дати можливість інтелігенції повіту вашківського покрїпити і розвеселити духа сьвітом та розбудити у неї еще більш жите товариске, без якого тепер в сьвітї ніхто жити би не потрафив, поробили щирі люди старани о заснованє повітового товариства сьпівачького в Вашківцях н. ч.

Перші кроки вже зроблені. Статути вислані вже до правительства, обдумані всі средства, що мають уможливити гарний розвиток товариства, а тепер ходить о тее, щоби і наша інтелігенція, передовсім вашківського повіту, щиро підієрла змаганя комітету, засновуючого вясне згаданє товариство тим, що вишє сь в члені тогож товариства, та що буде відтак точно сповняти наложєні на членів статутом і виділом обовязки, котрі не є знов такі утяжливї, щоби декому прийшло сь їх поборювати з трудом, а протівно навіть дуже приємні. Щоби силу товариства змочити, повинні члени вже вписані приднувати нових щирих людей, котрі би так само як і они піднірали товариство.

Пригильнєм сь тепер, які користі маємо з такого товариства. Найважнїйшоє булоб те, що засновує сь нове опинє, де процвітати ме сьпів і музика українська. Далше, товариство таке згуртувало би в собі людей, а через те товариске жите між ними стане сь тіснїйше. Через заложєне відповідної бібліотеки, товариство достарчуєвати ме своїм членам всяких книжок та музикалій. Маючи таке товариство, можна би частїше порозумівати сь і на інших полях, чи культурнім, чи економічнім а сь могло би зробитись прім. на приватїдних розговорах в днях, в яких би відбували сь прєби, чи там нинїшї які виправи товариства. Товариство устроюючи концерти, вечєрнїці, вистави аматорскі, прогулянки і відчити за оплатою, мало би і велику користь матеріяльну, а зібрані гроші могло би посєвятити на якісь добродїїні чи народні ціля.

I. Рігель.

(Ковець буде).

НОВИНКИ.

Чернівці, 18. листопада 1905.

Скликанє парламенту. Нинїшня урядова „Wiener Ztg.“ публікує скликанє парламенту на д. 28. листопада.

Дальматинський сойм ухвалив виборчу реформу на основі рівного й загального права голосованя.

Із сїчового руху. „Сїчами“ засідалась в останнім часі майже ціла Буковина помімо незвичайно сильної контраітациі ворогів, яких тут на ново називати хіба зовсім не треба. Чисельний зріст „Сїчий“, вловні гарний, за те не конче вдовольє жите в самих „Сїчах“, із яких дуже багато занедужало на звичайну руску недугу — сон. Важити тільки, щоб пробудженє наступило як найшвидше, а сє лежить в руках і обо-

вязку інтелігентних провідників „Сїчий“. Поруч із „Сїчами“, що розвивають сь пиняво стоить знов таї, які розвинули дильність дуже гарну. На чолі таких візрієвих „Сїчий“ можна без обиди для других „Сїчий“, поставити „Сїч“ у Вашківцях. Ось одна з найбільших і найстарших буковинських „Сїчий“, відбула 8. с. м. свої третї загальні збори. Зборами провєдлив нотар Стрийський, член „Сїчи“. З звіту старшини довідуюмо сь, що товариство розвивало сь добре хоч при дуже прикрих обставинах, бо кліка, що взяла власть села в свої руки і страшно поводити сь з хліборобами, а до сего і темний народ, що не все бачить свій власний інтерес і своє добро, децо спинювали сє добре діло. Подрібний звіт коштового записує нас блвше з діланєм товариства: було оно 8 разів приратовано воєно, за що одержало кілька нагород і признань, товариство удержувало читальню, газет і бібліотеку, устроювало походи та сьвіткувало торжєственнє відкритє прапора, провадило в своїм заряді танці молодїжї, яка давнїйше танцювала під пропїнацією, а тепер на толоках, далеко від коршми; (курсу аналіфетів не провадило задля браку учителя.) Стан товариства тепер такий, що в горнїшїй частї села лишє не багато людей незгуртованих під прапором „Сїчи“, а в дольнїм тримають сь, хоть слабше, товариш, та зносєть багато від чужих ворогів і від своїх, що збаламучєні та не знають, що діють. Стан каси вносив: доходів (від початку) 2700 кор. 67 сот., розходів 2666 кор. 60 сот., готівка 144 кор. 7 сот., крім сего сикавка набута за ціну 1050 кор., поде 500 кор., книжки, газети і ріжні прилади. По звіті відбули сь вибори нового видїлу, в який увїшли: Кошовий: І. Лисан, осаули: П. Давимук, С. Корзїз, учитель: нотар Стрийський, четарі: С. Мардак, Н. Князький, Д. Гнативин, М. Мельничук, писар: акад. І. Стрийський, касєр: Г. Хачман. По виборі видїлу рішено на вносєне нотаря Стрийського взятись до будови власної сїчової хати, до чого вибрано окремих комітет будівальний із 5 членів а також ухвалєно закупити пожарні прилади для членів із дольнїої частини сєї просторої громади. Отсєй розвиток вашківської „Сїчи“, до якого багато причинив сь передовсім інтелігентний сєлянин кошовий І. Лисан, повинен бути приміром для других „Сїчий“ і вказкою для наших інтелігентів, що справа наша піде славно наперед, але над нею треба щиро і неутомимо працювати!

Вінчанє проф. д-ра Осипа Маковєя із н. Ольгою Кордубівною, відбуло сь в Бережанах д. 14. листопада.

Покарана ароганція. На вчерашнім засіданю зустріла н. Кісановича дуже прикра але заслужєна пригода. Цїле своє поводженє завдячує він здебільша своєму герлянню дуже часто простакцкому, яким важити сь нераз трактувати із журналістичної лєжї й соймових посєл в т. зв. Zwischenruf-ax, шкодячи тим передовсім часописним справозданцям у їхній роботі. Все те ухвалєно ему гладко, аж вчєра — як то кажуть — урвало сь ухо від збанка... Після своєї промови в справі регуляції Черемоша просив пос. Василько єспєршу, щоб єго вносєне відєслано до комісії комунікаційної. На те пос. Тит Ончул каже: Певнє будуть парівці плавати по Черемоши. Ник. Василько: А ти як інжїнер станєш певно директором парової плавби! Тут кликнув уч. Кісанович до пос. Н. Василька: Und Sie werden dabei ein Verwaltungsrat sein. На сє пос. Ник. Василько обернений до галєрії каже зовсім холоднокровно: Sie Herr Chisanowitsch! halten Sie Maul, sonst werde ich Sie hinauswerfen lassen! В ту мить пронєслось із маршалківської трибуни: Bitte den Herrn Chisanowitsch hinauszubefördern! На галєрії і в соймовій сали загомонїло: „Hinaus mit ihm!“ І ось просунулись три слуги соймові і станули вже біля Кісановичєвої обшивки. Великий наш герой змалїв, поблїд і товнєньким голосом як хлопчина, що обїрєє „паду“, став просити кр. маршалка, щоб єго полишив. Ситуація ставала прямо безвихідна, аж др. А. Ончул цілковито здєпримований вставив сь через час за своєм агїтатором, якого й полишив єраєв. маршалок бар. Юрій Василько на сали, приймаючи поруку д-ра А. Ончула, що н. Кісанович буде вже сидїти тихо. Оттак ще не багато недоставало, а н. Кісанович був би оциняв сє... за дверми. Сє повинно виличити єго із злищної ме-

гальоманії. П. Кісанович як резервовий офіцєр зажадав через своїх сьвідків А. Ончула і Кієра сатисфакції від пос. Н. Василька. Вони заявили, що він свій оклик відкликає, єупроти того замїтив пос. Н. Василько: і моя відповідь не малаб тоді причини. На сьм справа єкнчилась.

Самоубїйство судового совїтника. Дня 16. с. м. відобрав собі жите через повїшенє судовий совїтник в Чернівцях Людвїг Кохановський. Покійний за дєлє свого знаня і сїраведливого поведєнї тїшив сь загальною симпатїєю в сьвітї урядників і між публікою. Самоубїйство поповнив у первовому розстрої, на який терпів вже від довгого часу. Покійний по-лишив вдову і двоє сиріт.

Засуд в процесї М. Петрицького contra О. Шнитко застав вчєра. Польскі судїї присяжні, до яких акад. др. Ашке-нази апелював, щоб не єкрїплювали позиції „Гайдамаків“, обжалуваного увільнили.

Катастрофа на морі. Вчєра затонула біля Білєх торпєдова лодь в наслідок ударєня із кружляком „Удїє“. Погиб один офіцєр і 32 жовнярів, богато жовнярів потерпїло рани.

Оповідки, іменованя і т. п.

Запомоги для руских товариств. На вчерашнім соймовім засіданю по реф. пос. Н. Василька іменем фїансової комісії ухвалєно дати отгї субвенції: „Рускій Школї“ в Чернівцях 1000 К, Історичному товариству в Чернівцях 300 К, черновецькій фїлії „Рускої Школи“ 600 К, „Шкільний Помоч“ 500 К, Музичній школї ім. Лисєнка а) на удержанє школи 500 К, б) на уладженє школи 500 К, Тов. „Зори“ 100 К, Гїмнастичному тов. „Сїч“ в Чернівцях 100 К, Запомоговому тов. П. Гїмназії 250 К, Тов. „Мироносниц“ в Чернівцях 1000 К, Тов. „Рускої прав. шляхти“ 1200 К, „Рускій Бурєї“ в Серєті а) на удержанє 1000 К, б) на розширенє будинку 3000 К (перша рата із 9000 К), Рускому „Нар. Домови“ в Чернівцях (інтернат) а) на удержанє 5000 К, б) на будову бурєи 10.000 К (перша рата із 50.000 К), Рускій сєлянскій бурєї а) на удержанє 800 К, б) на єксплєтуванє інвєнтаря 1200 К, Бурєї в Кісмані а) на удержанє 2000 К, на будову 3000 К (перша рата з 5000 К), Рускій Міщанскій Читальни в Чернівцях 300 К, „Рускій Бєсїдї“ в Вишніці 500 К, „Рускій Бєсїдї“ в Чернівцях 1500 К, Тов. „Боля“ в Кісмані 100 К, Тов. „Боля“ в Чернівцях 200 К, Рускому Сєлянському Театрови в Чернівцях 300 К, а „Рускій Бєсїдї“ в Ростокх 100 К.

На будову руского народного театру у Львові вилїнуло в місяцї жовтнї із складок 2524 кор. 41 сот. Загалом зібрано на ту цілє досі 162.753 кор. 47 сот.

З Бук. Боля. Сїдуюча проба відбудє сь виїмково в сєреду 22-го і буде трєвати від г. 6—8. — Видїл.

Із кругів судових. Управитель міністерєства сїраведливості єерєнтє судових совїтників Теодора Алєяча в Сучаві і Володислава Мержєвського в Заставнї до Черновєц, а Омєляна Томоруґа, управителя повітового суду в Садатурї до Сучави; далше іменовано судовими совїтнї, в Чернівцях субєтатута прокураторї д-ра Константина Ієонєєкула-Грєкула і суд. єєкр. д-ра Альфєрєда Гандля. Авєск. М. Гвашка перенєєсно із Чернівців до Заставної.

Подяка. Прєосєв. митрополит перєслєв 50 кор. на руки підписаного, як частину жєртви ділчї М. Фїшєра, що би ними запомочі бідних правосл. учєників П. гїмназії. За сєю квоту сїравлєно уч. V. клєєс Ів. Маїєєсови зимовий плащ, уч. IV. кл. П. Ташукови, Стєфєєкови і уч. III. кл. Виняїському зимовє убрєанє а уч. II. кл. Вас. Коржаньському убрєанє і черєвєки. Іменем обдїленї молодїжї сєрдєчно дякує ви. жєртвоватєлям Євєгїєй Сємака, проф. рєалїї.

Поємертні вісті.

Дня 12. с. м. помер в Василєві Гєоргїй Томоруґ, влєститель більшїої поєлєстї. Покійний був гарячим Українцєм, котрий піднірав заєвгдї з уєїх сїл народні справи. Так то заснував він першу читальню в Василєві перед 20 лїтами. Також дав він першїй почїн до заложєня „Сїчи“ в тім сєдї. В. є. п.

Оповідка

дотично опроцентованя вложений у черновецькій філії Віденського банкового Товариства на книжки щадничі грошей.

Черновецька філія Віденського банкового Тов.

подає до відомости, що від 20-го жовтня 1905 зачавши установлена стопа процентова від вкладок щадничих на щадничі книжки без взгляду на їх висоту

4%

Рентовий податок виплачує Віденське банкове Товариство з власних засобів.

Чернівці, дня 20-го жовтня 1905.

Віденське банкове Товариство, філія Чернівці.

95 (4-6)

Надзвичайні загальні збори каси позичкової і щадничої для громади Вижека відбудуться дня 28. н. ст. с. р. о 1-й годині по полудне в домі читальні з таким порядком: 1. Ухвала підвищення відсотків від вкладок щадничих з 5 на 6 а від позичок з 6 1/2 на 7 1/2. Гриць Танасійчук, касієр.

Надзвичайні загальні збори каси позичкової і щадничої для громади Товтри відбудуться дня 28 листопада с. р. о год. 1. з полудня в „Читальні Рускої Бесіди“ з таким порядком: 1) Установлене стопа процентова для вкладок щадничих і позичок; 2) Вибір касієра. Василь Слободян Іванів начальник.

Едвард Шварц

переніс свою

фризирню і склад перфум з вулиці Панської до ЗАБУДОВАНА БУК. ЩАДНИЦІ В РИНКУ.

100 (1-3)

Ріхтера

якорові скриньки

камінчиками до будови

суть безперечно найліпшою забавою, якою діти роками займаються. Ніяка інша забавка не є так розповсюдженою, цікавою і тривалою і дешевою як якорові скриньки з камінчиками, які дають ся доповнювати. Ті скриньки що року навіть, можна доповнювати

якоровими скриньками до будови мостів,

які діти радо будують.

Ст скриньки, можна добирати відповідно до дитячого віку. Цінники і мальовані вирізи до будови які веселили собі велике призначення, на жадане ввесь час фірма дуже рада, даром і оплатно.

Ріхтера якорові скриньки з камінчиками до будови і якорові скриньки до будови мостів як також якорова мозаїкова гра побіч дуже інтересної гри „Льотерійки“ є до набути у всіх ліпших складах забавок по ціні: — 75 с., 1 К. 50 с., 3 К. — с., і вище. Належить добре уважати аби уникнути підроблень, бо всі скриньки без марки охоронної „якор“, суть імітацією, тому не приймайте їх; бувають нерозвагою свої добрі гроші на пусто-дурно викидати, купуючи безвартісні наслідництва. Хто любить музику найжаде цінних олівних для музичних і машин до говорення.

Ф. Ад. Ріхтер і С-ка

98 1-7 ц. к. доставець надворний і камеральний.

Контор і склад: I Operng. 16 Відень фабрика: XIII/1 (Hietzing)

Rudolfstadt, Nürnberg, Olten, Rotterdam, St. Petersburg, New York.

Hamburg—Amerika Linie

Проста пере-права без пере-сіданя.

Знанням із своєї скорості пошто-вим і поспішним кораб-лем т. зв. Doppelschrauben Schnelldampfer.

З Гамбургу до Нью-Йорку, Канади, Бразилії, країв Ля-Плята, Полудневої Африки і Східної Азії.

Парівці „Гамбург—Америка“ ліній відзначають ся тим, що суть заосмотрені в анімативний харч, чисті каюти, і пасажери їдуть ними скоро і безпечно. Пасажерам ізраїльського віроісповідання їдучи по всіх наших кораблях межи покладам подасть ся рительні страви.

Видача карт до всіх стацій Сполучених держав і до Канади

Близьші услівя уділяє охотно

ГЕНЕРАЛЬНА АГЕНЦИЯ для БУКОВИНИ.

76(2-6)

Чернівці, ул. Панська 16.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

Оповідка.

НОВІСТЬ!

Маю честь повідомити Високоповажану П. Т. Публику, що з нинішнім днем, отворив я в Чернівцях

при ул. Палати краєвої в домі п. Шніржа модний склеп з ґалантерією і забавками

під фірмою

„Riesen Bebe“

Повідомляю рівнож що продаю всі товари о 25% дешевше бо маю менші видатки як инші фірми і вдоволяю ся меншим зиском. — Замовленя в провінції висилаю сейчас, а хто купить у мене товару на 10 К. висилаю вже пакет оплатно. Як кому товар не подобає ся, приймаю его назад. — Поручаючи ся ласкавим зглядом остаюсь з поважанем ЯКІВ АКС.

НОВІСТЬ!

83 (6-10) н.

AUSTRO-AMERICANA.

Австрійське сполучене акційне корабельно-перевозове тов. в Трієсті.

Правдивий пасажирський оборот до Америки через Трієст-Нью-Йорк.

Генеральна АГЕНЦИЯ для ГАЛИЧИНИ і ВУКОВИНИ:

Гольдлюст і Спілка

Чернівці, ул. Палати краєвої 6.

Для провінцій приймає ся агентів.

58 (1-5) н.

Пошукую здібного

ХЛОПЦЯ

до послуги при бурсі

С. Кирстюк,

Чернівці, ул. Петровича ч. 2.

Заряд друкарні

„Рускої Ради“

звертає увагу інтересованих, що всякі друксорт висилає лиш за попередним надісланем належитости або за посліплатою.

До

Америки і Канади

перевозить найдешевше і вигідно

лінія Кунарда

заступництво для Галичини

Йосиф Айле

у Львові, ул. Браєрівська 6.

63 (16-20)

Рукописи звортає ся лише на поперед-
но застережене. — Ренлямації немо-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

Передплата і належитість за інсератні платні в Чернівцях.

З початком 1905 р. приступила Р. У. П. до організації міського пролетаріяту нарівні з сільським. Робота пішла несподівано успішно. І так київська міська організація числить вже нині 450—500 членів, полтавська 250—300 членів, віжицьська до 150 членів, харківська 60 до 75. Крім сего повстали організації

мійських робітників в менших центрах України: в Білій Церкві, Хвастові, Конотопі, Королівці, Ромнах, Прилуках і т. п. Кожда з тих організацій має найменше по 25—30 робітників. А знов організація сільського пролетаріату росте з давним успіхом. В деяких містах, як прим. в лубенському уїзді полтавської губернії, в віжинському уїзді чернігівської губернії, в канівському і київському уїзді київської губернії та в кубанській області знаходяться сільські організації, які числять по 150—200 і більше членів; в інших містах організації трохи менше численні. Генеральний страйк сільських робітників 1905 р. в київській губ., та деяких містах подільської губернії вибухнув під безпосереднім проводом мійських і сільських партійних груп. Нині складає ся партія з „київського комітету“, з „комітету на Чернігівщині“, „комітету на Полтавщині“ і харківського, кубанського та загальноукраїнського комітету. За протяз 1905 р. виходили що місяця партійні органи „Праця“ і „Селянин“; видано також 5 популярних брошур. —

Харківські Українці вислали до гр. Віттого ось таку депешу: „З почуванням глибокої горечі бачить українська інтелігенція, що печать мовчанки її досі не знята із уст українського народу та що свободу слова дану маніфестом із 17. жовтня не розтягнуто також і на українську мову, сковану законом із 18/30 мая 1876 року. Того закону убійчого для духового розвитку нашого народу ще й досі не знесено. Просимо безпосередньо зрівняти нас із другими народами Росії в природнім праві говорити, печатати і видавати часопис в рідній мові та знести виїмковий закон із 1876. р. — Присяжний повірений Михновський, інженер Базькевич, помічник присяжного повіреного Росторгуєв, інженер-технолог Чубенко, тит. совітник Любарський-Письменний, унів. проф. Зайкевич, проф. інст. Пильчиків, учителька Шавернева, Христина Данилівна Алчевська, Мінська, учителька М. Ченч, А. Ченч, Аман, Кричевська, Богаєвська, Недригайло, лікар Степаненко, Войко, Михайло Віленький, доктор Селіхін, доктор Козенців, артист Шнажинський, Володимир Михновський, інж.-технолог Коллард Ренський, Глиняний, Іванов, Панів, Григорій Шевченко, Хоменко, Мокреус, інженер Хоткевич, Брилятова, Яковий, Прійменко, Авраменко, Шубіна, Райсфельд, Лесівський, Величко, Петрак, Яценко, Війтенко, Захарченко, Галушка, Шубін, Китайгорода, Колесників, Гадон, Терихів, Метан, Войтенко, Мартиненко, Яковий І., Котляревський, Корняків, Гельфан, студент Котляревський, Бобаков, Островський, Громека, Мельницький, Ярців, Семен Іванович, Федоренко, Єлисавета Мартинівна, Колянковська, Федот Филипович Шкуратів, студент Руденко, Олександра, Андрійовна Очкурова, Натали Андрійовна Городиська, Натали Павловна Долженко, Серафима Николаївна Гордієнко, Євгенія Александрівна Москалева, Манжелій, Крайняк, інженер Леві, Пустовіт, інженер Красовський, архітект Санін, Гутників, Бершадський, Загурський, Кулак, Котеляцький, Саленко, Я-

ремко, Боднарєнко, Лебеденко, Холодний, Космачів, Федоренко, Зювай, Січкарів, Вигоцький і Деїв.

Поклик до інтелігенції вашківського повіту!

(Конець).

Крім користей, так би сказати загальних, є ще такі, котрі обходять кожного члена з окрема. От возьмим хоть би і то, що кождий напрацювавши ся через цілий тиждень, рад би хоть троха розірватись і утомленому умови дати відпочинок. Все те знайде в товаристві „Боля“. Прийде на пробу, засніває собі, побалакає, побавить ся, а як і охота збере то і потанцювати може... На се повинні звернути свою бачну увагу передовсім наші паночки і леґіни, в котрих певно грає молода кров, скоро — як то каже польська пословиця — „i do tańca i do goźdźca“. Або прим. таке: Хтось хоче побалакати в якійсь справі з особою, котру годі ему де надбати. Сердега думає над тим, де і як би її мож надбати, аж ту приходить ему на гадку: „Ага! Таж у нас є „Боля“, а в суботу проба, там напевно можу зійти ся і гарзд розбалакаюсь“.

Ось коротко подав я тут про користі товариства, яким є „Боля“. Є ще много інших, над котрими не хочу розводити ся, бо кождий і знати ме, як хосенним є мати у себе таке товариство.

Розгляньмо ся тепер по повіті, чи можливим оно удержати товариство на таким уровни, на яким оно стоїти повинно; чи буде достаточо сили, котра зможе се зробити. Я в повні переконаний, що сил, Богу дякувати, маємо в нашій повіті досить. Хтось поспитав би, звідки я се знаю, або де набрав такого переконання?

Ось і далеко не шукати. Дня 11. надоліста с. р. мав я нагоду наочно переконатися, що оно дійсно так є. Як всім звісно, дня сего уряджувало в Вашківцях н.ч. черновецьке товариство акад. „Січ“ представлено, а по нїм танці. Всіх присутніх мило ударило то, що зала, в котрій то відбувало ся, а є она досить простора, була зовсім наповнена, а при першій коломиїці не було формально місця, де обернути ся, тільки стапуло пар і то переважно молодіжї. А сеж ніхто званий не був, лише наша інтелігенція, переважно вашківського повіту, що, як потім я пізнав, дуже прихильно віднесла ся до початого діла, бо на перший зазив основуючого комітету близько 50 осіб заявило, що охотно приступлять до тов. „Боля“. Чиж треба ще ліпшого доказу, над ясьме сказане. По друге, в нашій повіті є велика сила в наших ви. учителях і учителях, котрі напевно, та гарні змаганя, щиро будуть підирати, бож они власне мають до того найбільшу спосібність і спроможу.

Ось і сила. Тепер лише троха доброї волі, а почате діло певно піде як найгарнійшим і найліпшим шляхом, тож вкличу до всіх тих, котрим залежить на розцвіті української музики і сьпіву: приступайте до товариства „Боля“ в Вашківцях н.ч., вписуйте ся в его члени, а наша пісня, наша дума не вмере не загине!

І. Рішель.

Телеграми „Буковини“

із дня 20. надоліста 1905.

Християнїя. Норвегський штортінг вибрав односторонно Карла данського норвегським королем.

Глезго. В робітничім домі вибух оґоні, при чім загинуло 39 осіб, а дуже багато є ранених.

Поля. Австрійсько-угорські воєнні кораблі, що беруть участь в демонстрації флоту проти Туреччини, відплинули з Польді вчора рано.

Сентсернас. Англійський корабель „Hilda“, що плав з Southampton понав коло острова Цезамбр між мряки і розбив ся о скали. З залоги і подорожних загинуло 123 осіб, а 5 врятовано.

НОВИНКИ.

Чернівці, 20. надоліста 1905.

Справу реорганізації чернов. учит. семінарії полагджено в той спосіб, що на внесенє самого референта д-ра Ст. Смалд-Стодкого дотичний законопроект відслано ще раз до шк. комісії, бо не було певности його ухваленя в попередній редакції, дарма, що прийняла його шкільна комісія. Тепер змінить ся перший § законопроекту і так прийде ся справа перед соймове форум вже в середу.

Перша конференція учителів Заставнецького повіту, що відбула ся 17. с. м., вислала до інсп. Поповича таку телеграму: „З нагоди першої конференції зібране учительство Заставнецького повіту висилає Вам, високодостойний пане, найсердечніший привіт і щирошлюбне многає літа!“ Інсп. Попович дістав телеграму так пізно, що не міг на неї зараз відповісти, тому просить сею дорогою ви. учительство сего повіту прийняти щирю подяку за ласкаву пам'ять.

Збори обслуги залізничної в справі генерального страйку в Австрії за загальним голосуванням відбули ся в Чернівцях в неділю. Референти п. Пістінер (по нїм.), Галуцанський (по польск.) і Огородник (по руски), вказуючи на теперішнє унослідженє робітничої класи в її політичних правах і звивали присутніх, щоб они, беручись в перших рядах о свої права, не дозволили, аби теперішня хвиля, коли правительствє не має сили ні відваги оперти ся жаданням загалу горожан, минула для робітничого народу без користі. Тепер власно, коли відносини внутрішні і вишні передлякали австрійське правительствє і казали ему отворити очи на правдиві потреби загалу горожан, треба робітничій класі видержати на тім становищі, на яким она досі стояла і старати ся видерти як найбільше своїх загарбаних прав. Референти звивали робітників до заг. страйку на 28. с. м. в день отвореня австрійського парламенту.

Збори черн. урядників державних відбули ся вчора в битком наповненій ратушевій залі. По привіт зібраних вибрано головою зборів сов. Трампетера. Як референт промавлєв канд. дир. Веґнер, незвичайно образиво вказуючи нужденне положенє урядників державних низших ранг. Відтак промавлєв проф. унів. Рошман, секр. Норет і витаний овачийнй др. Штрахвер, сов. В. Ясєнничий і маґ. дир. Відман, підчас якого промови майже більша половина урядників із залі виїшла. На зборах рішено вибрати комісію із трох членів, щоб із постулатів урядників зложила меморіал, який би передано всім вишнім і компетентним властям. Збори покінчили ся о год. 7 веч.

Утік з в'язниці сторожницького суду повітового дня 15. с. м. 22 літний парубок Вершигора, який в своїм ріднім селі Слободзі-Комарівцях убив рідного батька. За втікачем зарядили власти пошукування.

Депутація податкових урядників явила ся дня 16. с. м. у посів Н. Василька, д-ра Штрахвера і Пігуляка, щоби їм зложити іменем урядників податкових гарячу подяку за дотеперішні заходи в справі поліпшеня долі тих урядників і просити їх о дальше заступництво.

Убитє провокатора. Бійки інтелігенції і жидів іспенїзували — як звісно — „черні сотні“ майже по всіх містах Росії під патронатом поліційних властей а навіть за їх ініціативою. Розуміть ся, що відповідно до сего поводить ся тепер і робучий народ. Ось у Лубаві підняв сими днями в гостиниці поліційний паспортист Ключє, який став

між народ кидати гроші, захожуючи його до погрому жидів. Аж ось підступили до него із поміж гурту незвісні особи, закинули на його голову мішок, звивали його і фляком повезли до тамошньої фабрики Белькера, де над Ключєм відбув ся суд революціонерів. Проголошено засуд смерті, а в слід за тим убито Ключє двома револьверовими вистрілами.

Оповістки, іменованя і т. п.

До кваліфікаційного іспиту для шкіл народних в Чернівцях зголошило ся 47 учителів, а 9 учительок з матурою і 14 помічників, а 21 помічників зі всіх предметів, 8 учителів, а 5 учительок до спеціального іспиту з другої викладової мови, а 3 учителі й 3 учительки до доповнючого іспиту; отже разом 112 осіб. З них не допущено до іспиту одного кандидата, 11 не явило ся, а 4 відступило підчас іспиту; отже кваліфіковано всього 96, з котрих обстало іспит 67, а репробовано 29, себто разом з тими 4, що відступили, майже третину. Як видно вислід дуже некористний, особливо для помічників, з котрих на 35 апробовано лише 8. Строга кваліфікація проявила ся і в тім, що нікого не апробовано з відзначенєм. За те на 56 кандидатів з матурою перепало лише 7. З Русинів одержали кваліфікацію учителі: Бережан, Безналюк, Франтиш, Гринцишин, Гуліч, Костюк, Маґас, Мандрик, Мінтич, Мигасюк, Пігуляк, Попович, Скакун, Соневицький, Стернюк, Тевтул, Готичан Юрій, Товстюк і учительки Прокоповичева, Мигасюкова і Вигодівна.

Святочне отворенє „Січи“ в Глиниці відбуде ся в неділю дня 26. надоліста о год. 1-ій попол. в домі Івона Манкіша із звичайним денним порядком. Просимо всі посестри-„Січи“ і людий прихильних народній просвіті і організації явитись на сих зборах як найчисленнійше. — За тимчасову старшину: *Дьордій Кушкір.*

З черновецького університету. В суботу дня 2. грудня с. р. в день вступленя на престол цїсаря Франц-Йосифа І. відбуде ся в авлі університетській о 11-ій год. рано святочна інавгурація шкільного року 1905/6. Проректор др. Теодор Тарнавський зложить справозданє за минулий рік, а ректор др. Гердберг-Френкель виголосить інавгураційний вихлад на тему: „Новітний погляд на історію“.

Нова станція телеграфічна. Міністерство торговлі згодило ся завести при почті в Паргівцях телеграфічну станцію від 1. січня 1906 р.

„Руска селяньська бурса“. На бурсу пожертвували Всечестний о. Теофіл Драчинський, парох з Товтрів 4 кор. і два кірці бараболі, о. Стефан Маланчук і пані добр. Христина Маланчук 5 кор. і 13 великих колачів, Н. Н. 2 кірці кукурудзної муні і 4 кірці бараболі, Ви. п. інсп. Никорович 1 кор., дир. Іваничий з Сторожини 2 кор., Теодор Русак 2 кор., В. Завадюк 1 кор., Е. Лазар 1 кор., О. Балашескул 1 кор., Василь Чеховський 1 кор., купець Гришук 2 кор., Йосиф Мишак з Чернівців 1 кор., Іля Іляк 50 сот., Годованський 60 сот., інспектор Спінуд 50 сот., Залць 60 сот., Малин з Бергомету 50 сот., Паладі Ю. з Кучурова мал. 20 сот., акад. Цурканович 50 сот., Дм. Тотоескул 50 сот., І. Влад 40 сот., пан директор Захаряєвич 40 сот., Н. Н. 40 сот. — Сердечний Спасибі! *Ц. Клим.*

Із штуки і літератури.

Україніца в чужих часописях. В 206. числі парижского тижневника „L'Europeen“-а знаходять ся доволі простора статя Скандинавія д. Е. Еберліна про наш парід і теперішні відносини на Україні п. з. „L'ukraine russe et les partis Ukrainiens“. — (яв.)

Посмертні вісти.

Дня 15. с. м. умер в Сторожини повітовий інспектор Іван Попович, звисний із процесу із уч. Кісаповичем. Похорон відбув ся дня 18. с. м. В. е. п.

**ПРОСИМО ВІДНОВИТИ
ПЕРЕДПЛАТУ.**

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи ввертає ся лише на поперед-
не застереження. — Реплімації неопе-
чатані відплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	—	70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсератами
платні в Чернівцях.

Берім ся до промислу!

(Стаття надіслана).

Хто слідує добре рух та розвиток нашого народу на Буковині, той мусить признати, що послідніми роками наш народ справді поступив значно наперед. Однак розвиток сей видається мені таким, неначе хто вставши з ліжка, зачав одягатись так, що убрав би наперед ковнірець, краватку і фрак, будучи — босий. Так ми організуємось в Галичині, так воно діється і на Буковині. Коли знайде ся яка горстка патріотів, що хотять працювати над народом, то починають все від політики. Не скажу, щоб така робота була лихою, або шкідливою, але не є ще вона всім тим, що повинні ми для свого народу зробити. Ми організуємось політично і при допомозі тих організацій потрафимо і своїх заступників переформувати у сойм та парламент, а при тім позаводити руску мову по школах та урядах і т. д., ба навіть поїдимося ті інституції в нашій мові, але про промисел ми ані подумуємо. Не стараємось о те, щоб той промисел домашній, який і так страшно слабкий — піддержати, піднести та уліпшити, через закладане шкіл промислових, де-б ремісники могли вдосконалюватись в своїх відомостях фахових. Ще мабуть багато часу упише, поки ми, Русини, протримо очі і возмемось до тої реальної організації, до промислу. В Галичині, знайті сусіди Поляки вже з такого просяня зірвались і працюють над промислом, хочаби винерти з Галичини Німців і Чехів, для котрих Галичина є добрим ринком збуту для їх виробів. Русини ж доперва возмуть ся десь за кілька літ до такої праці, тоді як побачуть що весь краєвий промисел вже в руках Поляків. Поляки уряджують що року по кілька вистав промислових по різних містах Галичини. А ми що зробили? Чи не ветид нам, що в 1904 р. Поляки добулись навіть до наших Гуцулів і устроїли їм виставу в Косові? А ми обоято з'їжджались неначе в гостину до Поляків і чудувались, вихваляли і купували гуцульські вироби. (Лише „Діло“ обурилось, чому пп. комітетові Поляки

не розсилають руских запрошень). Чи наш Гуцул, продавши за гарний грин свою роботу на виставі не буде уважав панів комітетових за своїх добродів і чи не ме їх відтак слухати у всякій вишій потребі?

Але вернім до Буковини. Тут все населене заняте головню політичними справами. Про инше і не думають. То-ж ми перші возмим ся до промислу, а думаю, що зле на тім не вийдемо. Закладаймо школи промислові хотьби і приватні, удержувані деяким із більших товариств українських. На тім зискалоб і товариство, бо розсилаючи в світ вироби шкільні, можна певно числити на певний зиск, в початках менший, але пізнійше більший. Дуже красиві і великі радисний здобуток є й те, що вже небавом значне функціонувати руский варстат науковий для промислу деревного і металевого в Вижицях, однак той 6-місячний час науки, не відповість вповні ні задачі, ні ділі такої школи, чи варстату. Наука повинна відбуватись без перерви, розумієсь, зі звичайними лише ваканціями. Але можна надіятись, що колись сей варстат перетворить ся в школу промислову, в цілім значінню того слова. Далше треба добиватись заложення школи керамічної незвичайно потрібної на Буковині, а коло Чернівців в околицях Пруту суць глини дуже придатні на керамічні вироби. На Буковині гончарів майже нема, а начине купують Буковинці на торгах від гончарів снітинських і косівських. Се значить, що якби не одна фабрика печей кафлевих Тріхтера в Чернівцях, то на Буковині зовсім не існував би ніякий промисел керамічний. Гляньмо на инші культурні народи пр. Чехів, Німців і п. Там майже нема села, щоб не мало як вже не фабрики, то бодай варстату керамічного, де виробляють для місцевого населення печі кафлеві і всяку посудину з глини. А у нас не то село, або місто, але навіть цілий край потрапить ся обійти без своїх виробів, а в потребі заспокоює ся виробами чужинців. Як славно матеріально стоять такі властители фабрик, тільки то народа має заробок у такій фабриці у инших народів, а у нас всякий бідозаха як не заробить на наньскім лані, то вже хіба нігде. Ще одно. Всі фабрики західних

народів украшають свої вироби керамічні малюнками, так сказатиб, інтернаціонального стилю. Всякий виріб, чи німецький, чи французький, чи англійський, кождий має окрасу або натуралістичну, або сецесийну, рідше вже грецьку, барокову та иншу. А ми Русини, ми народ культурний, маємо свій питомий стиль. Подивім ся лише на ті непоказні писанки великодні. Що за багатство рисунку, кольориту, комбінацій. Аби перейти село від села, хата від хати, не знайдеш мабуть кілька писанок однакових. Все инше — одно краще від другого. У нас є культура, але ми не уміємо її піддержати, даємо холоднокровно їй марити. Чи можуть чимсь подібним почванитись наші сусіди от хотьби „культурні“ Мазури? — Ні! Примінене нашої орнаментики писанкової на вироби керамічні (як се почала робити фабрика керамічна Івана Левинського у Львові, завдяки тамешному рисівникові, а тепер управителеви тої фабрики п. Осипови Білоскурскому) змушує західні народи коритись перед нашою культурою, і вироби ті мають великий попит за границею. Тож берім ся енергійно до діла. Берім ся до промислу, закладаймо школи промислові! Чи конче потрібно, щоб дитина нашого мужика ішла у гімназію і через вісім літ, а часом і довше здирала немилосердно зі своїх батьків послідню шкуру, віднимала від їх уст послідню крихту хліба на своє удержане? А не поведєсь йому у гімназію, то звичайно іде до першого айшого уряду на писарку і стає ся звичайно орудием в руках воюючої проти нас кляни, або вертає назад на село і веде так само гірке жите на нужденний крихіт землі, що принала йому в спадщині по батькові. За те, пішовши замість до гімназії, до школи промислової, по двох, трох роках виходить звідтам талановитий молодий хлопець добрим ремісником, артистом ремісником, потрафить заробити вже не лише сам на себе, на своє удержане, але навіть стає підмогою своїх батьків та помагає їм. А коли заложити варстат, чи фабрику, маємо з того той народний хосен, що збільшує наш руский промисел фабричний, підносить в очах инших нашу культуру. Тоді наш мужик не потребував би їхати аж до німецьких фабрик на заробок, хоч

і до сего він не надто жвавий, але мав би де заробити в дома, в діті, чи в зимі, на виживлене своє і своєї рідні.

Миколів.

Буковинський сойм.

(14. засідане II. сесії соймової, X. виборчого періоду із 20. листопада 1905.)

Наради веде: краєвий маршалок бар. Ю. Василько на череміну з віцемаршалком доктором Смаль-Стоцьким. Секретарює: пая Лукасевич. Правительство заступає ц. к. президент краю др. Окт. Бляйлебен з презід. секретарем Кешманом, а пізнійше держ. секр. Мікулі.

На початку відчитано впливи: інтерпеляцію пос. Штраухера і тов. до президента краю в справі аванзу і тяжкого положення державних урядників; інтерпеляцію посла Тита Ончула і тов. до президента краю в справі відносин шкільних в вижицкім повіті; інтерпеляцію посла Єр. Пігуляка і тов. до президента краю в справі інтерпеляції посла бар. Гормузаккого що до процесу учит. Корнеляка з павотцем Воробкевичом. Відтак дістає голос посол о. Бежані і запитує п. маршалка краєвого, чи він є схильний завести ті самі норми що до недільного відпочинку для краєвих урядників, які обовязують державних урядників. В відповіді своїй зазначив краєвий маршалок бар. Ю. Василько, що він ніколи не боронить краєвим урядникам бути в неділю в церкві, але є річю фактично не можливою тих урядників увільнити цілковито від занятя в неділі підчас соймової се-

4) М. Салтиков (Н. Щедрін).

Кашинський суд.

З російською переклад Вол. Карбулицький.

(Дальше).

Акт обжалованія зробив вражінє ріжне. Всі признавали, що се справедливо, що прокуратория не спить, але рівночасно співчували з бідним хорим пискарем, який цілі два роки мучив ся на тарілці, (та йому не відсвіжували навіть і води що дня), коли головні злочинці плавали собі на волі і посьмішували ся над всім заходами суду. Надзвичайно жадував обжалованого один із сторожів жандармів, ридовий Тарара, що в протязі двох років мук пискаря тісно заприятелював з ним і полюбив його як сина. Всіх вразувало, що пискаря будуть судити не по більшим виданню, а по кишеньковім.

... Коли настала тишина задзвонив Іван Іванич в дзвіночок і зачало ся предстванє під назвою:

Нещасливий пискар

або

драма в кашинськім окружнім суді.

(Дві картини.)

Сцена представляє салю засідань, питому кашинсько білозерско-устоженському окружному судові. Особи дії і обстановка названі і описані вище.

Картина перша.

Іван Іванич: Обжалований Іван Хорій! Розкажіть, що знаєте в сій справі.

Обжалований (сиде ся надмірно, щоби відповісти, але нічим не може виразити свою готовість, як ледви замінним рухом хвоста.)

Іван Іванич (не розуміючи.) Мушу вас зробити уважним, що чим більше будете упирати ся... (Петро Іванич висуває ся наперед.) Хочете, Петре Іваничу, завадіти якесь питанє? (До публики) Панове! Петро Іванич бажає завадіти питанє!

Петро Іванич (говорить солідно, вимаваючи слова через нїс.) В практиці кашинського окружного суду установив ся прецедент. (Замовчує і прислухує ся, начеб не він сказав ті слова, а Семен Іванич.)

Іван Іванич: Обжалований! ви чули? (Пискарь мовчить.) Повторяю вам, пискарю...

Жандарм Тарара (зворушений.) Він слабкий. Дуже нездоров, вашескордіє.

Іван Іванич (перешепнувши ся з Петром і Семеном Іваничем.) Як так, то... Пане прокурор, не ласкаві ви з сїй причини дійти до якогось висновку.

Прокурор (перелистовує скоро кишенькове виданє, але не находить нічого відповідного.) Гм!... гм!... я думаю, в виду хорого стану оскарженого, мож ограничити ся на коротких

питаннях, на які він зможе відповідати рухами тіла. Не сумніваю ся, що панове заштитники, які певно розуміють мову пискарів, не відмовлять судови поясненя тих рухів.

Адвокати Шестаков і Перев (захоплюючись легкодушним бажанєм потягнути прокурора за чуб, а рівночасно заосматрюючись мотивом для насади.) З своєї сторони думаємо, що мова пискарів більше звисна прокуророви, що цілі два роки перебував в ріці, пошукуючи даних до сїй справи.

Іван Іванич: Щож тепер робити?

Голос з публики: Що найліпше — випити і закусяти. (Загальний сміх.)

Іван Іванич (шукає сердито очами і в тій хвилі машинально протирає рукою під ложечкою.) Заявляю, що дальшого нарушуваня порядку не буду терпіти. Та колиб і відчувала ся konieczність закусяти, то нема в тім нічого неприличного. Але все в своїм часі. Панове возні, звольте глядіти уважно. (Між публикою новий сміх.) Нема чого сміятися! Сором! — Повторяю перше питанє: щож тепер робити? (Семен Іванич вихилиє ся наперед.) Хочете сказати свою гадку, Семене Іваничу? (До публики.) Панове, Семен Іванич хоче сказати кілька слів!

Семен Іванич (встає і робить міну, начеб хотів сказати, що він і не в таких справах бувалий.) В практиці

кашинського окружного суду установив ся прецедент... (Червоніє і сїдає.)

Іван Іванич: То-то... „прецедент!“ Пане прокурор, прошу якось рішити ся!

Прокурор (хватає судорожно за кишенькове виданє, та не ожидаю вмішує ся в судову дебату — жандарм Тарара.)

Тарара: Позвольте, вашескордіє, мені за него говорити! Я все розумію!

Іван Іванич: От, дуже красно! Отже зможемо продовжати судову розправу... Відповідайте, оскаржений! Признаєте себе виновним?

Тарара: У чім вашескордіє?

Іван Іванич (лютіє ся.) У чім?!.. У всім!

Тарара: Винен, вашескордіє!

Іван Іванич: Так-так! Обжалований, чуєте?

Тарара: Так є, вашескордіє!

Іван Іванич: Отже оскаржений признав ся. Мож приступити тепер до переслухання свідків. Пане секретар, є всі свідки?

Адвокат Шестаков: Я мушу заявити, що оскаржений не визнає нічого, а зізнала за него особа, що сїй справі цілком чужа. Прошу записати се в протокол!

Іван Іванич (киває головою.) Ах-ах-ах! Ви завше так, пане Шестаков! Розправа йде гладко, а ви спиняєте! — Щож робити? пане прокурор, ваше рішенє!

Прокурор (перелистовує кишень-

сній вже хоті би з тої причини, що тоді не могло би ся в понеділок відбутися засідання, бо роботи, яких не покладено би в неділю, мусіли би бути покладені в понеділок. Поза соймовою сесією маршалок є готовий увільняти краєвих урядників від заняття в неділю. Далше скаржив ся посол Штравхер на часті засідання та на незвичайно великий порядок денний, що становить для сумлінного посла фізичну неможливість всі точки порядку денного сумлінно перестудіювати. Краєвий маршалок заявляє, що він не має сили продовжити соймову сесію і мусить проте в рамках сесії предлягти на порядок денний все, що вироблять комісії. Посол А. Ончул питає, чи маршалок схоче поправити в стенографічній протоколі мнімі помилки що до статистичного матеріалу при виводах посла Пігуляка на передостанньому засіданні що до Einschub-ів учителів з Галичини, на що п. маршалок відповідає, що він не має права корегувати виводів посла Пігуляка, а впрочім посол А. Ончул досягнув свою ціль, бо його питання буде занотоване в стенографічній протоколі. (Веселість). Посол Лупу виступає проти жадання посла Штравхера, щоб скоротити порядок денний, бо... „если пос. Штравхер має за багато роботи, то найзложить мандат, а тоді буде міг відпочивати, тільки сам захоче“! Вкінці просить п. краєвого маршалка, щоб він заохочував комісії до ще більшої і видатнішої роботи. Краєвий маршалок відповів, що він сего робити не потребує, бо комісії роблять все, що від них можна жадати. (Браво!) Посол Штравхер відповів пізніше, що не кожний посол має багаті синекюри, щоб міг цілий час посвятивати засіданням соймовим. Багато є послів, що мають ще і інші городжанські обов'язки.

Відтак приходить палата до першої точки порядку денного: рентаві оселі. По рефераті посла Ляндвєра іменем економічної комісії, забрав голос в генеральній дебаті посол Штравхер, і відповівши послови Лупу на его висше наведені вискази, зазначив, що він,

хоті не знає, чи той закон потрапить ще мужикови що небудь помочи при цілковитім роздробленні его посілости, то буде така голосувати за проектом закона. Може він бодай щось мужикови допоможе. Відтак промовляв генеральній дебаті пос. др. Волчинський, який поставив дві резолюції: 1. Щоби счеркнути з предложення 2-гу резолюцію, яка уповновласнює краєвий виділ поробити в проекті зміни, колиб таких зажадало правительство. 2. Місто тої другої резолюції предложення ставляє резолюцію: „порукає ся краєвому банкові, щоб він уділяв позичок лише тим господарям, які на Буковині родили ся і належать до мужицького стану“. Сям мало би ся запобігти кольонізації Буковини емігрантами з Галичини та інших країв. Бесідник взивав руских послів, щоб они у власнім інтересі голосували за 2-ю резолюцією. Посол Н. Василько просив проф. Волчинського, щоб він не журив ся інтересами руских послів і вказав на факт, що ще тоді, коли п. Волчинському і не снило ся ставляти таку резолюцію, то пос. др. Смаль-Стоцький поставив і заступає таку резолюцію в міністерстві.

Починає ся спеціальна дебата: Посол Лупу ставив внесене на знесення veto і широкіх прав, які зарезервовано правительству в краєвм банку, пропонуючи відповідні зміни §§ 33 і 34 проекту закона та жадаючи счеркнення послідного уступа § 35, в яким говорить ся, що „директорія банку краєвого є здібною до ухвалювання, коли крім председателя, є присутні 4 члени банку та 1 член іменований краєвим президентом“. Президент краю др. Бляйльбен заявив, що правительсто не займає в сій справі жадного дефінітивного становища. Посол Н. Василько заявляє ся іменем руского клубу проти внесення посла Лупу, бо рускі послы мають довіру до правительства. Вкінці жадає поіменного голосовання. Внесене посла Лупу ухвалено 16 голосами проти 10 голосів руских послів і послів мійського клубу. Відтак ставляє посол Лупу внесене на цілковито

счеркнене § 36, який постановляє, що председатель директорії може засистувати ухвали директорії, а в разі засистовання рішає про предмет ухвали краєвий виділ в порозумінні з краєвим правительством. Посол Н. Василько ставить противне внесенє і жадає поіменного голосовання. Внесене посла Лупу переходить 14-ма голосами проти 10. Відтак ухвалено також в відповіднім дусі зміну § 48. Вкінці при дебаті над 1. резолюцією посла Волчинського, що до счеркнення 2-ої резолюції краєвого виділу, забрав голос посол Н. Василько і противив ся єї ухваленню. По ухваленню висше згаданих змін в проекті закона — говорив бесідник — я маю пересвідченє, що більшість не думає поважно про той закон. Я є переконаний, що закон з такими змінами може не дістати санкції, а коли виділ краєвий не буде міг поробити змін, яких правительсто зажадає, то закон буде мусів чекати аж до слідуючої соймової сесії, через що понесе шкоду населеню. По бесідах посла Гормузакго, Лупу, та Штравхєра, ухвалено счеркненє 2-ої резолюції краєвого виділу 19 голосами проти 6 голосів руских послів. Відтак ухвалено закон і в третім читанні разом з резолюціями проф. Волчинського.

По тім ухвалено внесене посла Ляндвєра іменем економічної комісії: „Порукає ся краєвому виділові, щоб поробив потрібні досвід і обчислення в справі устроєння самостійної стації для плеканя, контролювання і хемічного досліджування насіння і предложив в тій справі справозданє на найближшій соймовій сесії“. Посол Богосевич реферував відмову сойму на петицію громади Сторожинець що до запомогі в квоті 10.000 корон, та вносив, щоб ухвалити асанаційний закон тої громади. Посол Н. Василько жадав, щоб сойм таки ухвалив запомогу Сторожинцєви. Посол А. Ончул заявив, що краєві фінанси на се не позволяють, а посол Лупу пустив „бістро“ віца, що, як пос. Василькови так дуже на серце лежать Сторожинець, то нехай він з власної кишені дасть містиви 10.000 корон. Посол Н. Василько відповів, що п. Лупу як президент краєвого банку мусить знати его матеріяльне положенє, а мимо того він, як то місто було погоріло, дав що міг з власної кишені, що більше він зарядив складку на річ міста, яка принесла 4.000 корон. При поіменнім голосованні відкинено внесене посла Н. Василька. Відтак ухвалено по рефераті посла Богосєвича іменем адміністраційної комісії підвищити платню директорови краєв. заведення для божєвільних дрови Константинови Цурканови і директорови краєвого шпиталю ц. к. правит. ради, дрови Володимирова Филиповичови, обом ad personam. Відтак прийнято по рефераті пос. Т. Ончула іменем комунікаційної комісії вчисленє між краєві дороги громадської дороги, Скея-Людигумора, а до категорії повітових доріг громадської дороги, що веде через Літеви Мазанаєнти і Строепті. По рефераті пос. Н. Василька іменем тої самої комісії ухвалено закон в справі вчислення громадської дороги, яка починає ся від 9 кільом. повітової дороги Неполоківці-Бабин і веде

через Хлівнице, до категорії повітових доріг. По рефераті А. Ончула іменем економ. комісії ухвалено резолюції в справі системізованя місць урядників і регуляції пенсії зайнятих при краєвм банку і в справі зрівняня краєвих урядників з державними о скілько тому не противить ся теперішня службова прагматика. По рефераті пос. Скедєля в справі нагялого внесення пос. Штравхєра, А. Ончула, Лупу, Смаль-Стоцького, Н. Василька, Волчинського і тов. в справі мордовання Жидів в Росії і по промові посла Штравхєра, який змалював образ тих подій, ухвалено одноголосно резолюцію висказуючу обурєне сойму із проводу масакр Жидів в державі царя. По тім ухвалено внесене посла Скедєля в справі телефонічного получєня між Чернівцями, а Львовом, та містами Серет, Сучава і Радівці. Вкінці по рефераті посла Сімйоновича ухвалено перенести в стан спочинку правного дораника бук. банку краєвого д-ра Якова Шліфку при задержанню дотеперішних поборів. По устних звітах в справі петицій замкнено засіданє о год. пів до 9. вечером.

(15. засіданє XII. сесії X. виборчого періоду із 22. листопада о 10 год. рано).

У впливі находять ся: петиция академ. тов. і чернов. будівничих в справі припущєня всіх до конкурсу на будову краєвої палати, а також інтерпелляції пос. Галбана про заведенє польської мови в нар. школі у Вол. Банилові, пос. Н. Василька про ромунізацію руских дїтвй шкільних, пос. Пігуляка про поминанє руских сторін при роздаванню трафік (vide Паранче) і пос. Лупу про мнїме покривджуванє не-русских студєнтів при роздаванню стипєндий!! Відтак запитує пос. Пігуляк краєвого президента, чи він не уділив би соймови автєнтичних дат про наплив учителів із Галичини, із яких є Русинів всєго 10 проц. мимо фальшивих виводів п. Ончула. Краєв. президент обіщєє вволити сєму бажанню. За сям запитує пос. др. Штравхєр ще раз краєвого маршалка про долю свого нагялого внесення, чи воно взагалі прийде під обраду єї соймової сесії. Краєв. марш. на се відповісти не може, за те пос. Відман, як голова конот. комісії, заявляє, що в сій справі годі було діяти до якого небудь рішеня в конст. комісії, а за тим виводить свої погляди на таке оскорблєванє заг. голосованя, щоб удержати нинішню силу упривілейованих. Супроти сєго зазначає пос. Н. Василько, що як небудь примємо почути в соймі погляди пос. Відмана на виборчу реформу, які можуть послужити евєнтуально як вказівка й для бар. Гавча (Смїх), та нам не розходить ся о погляди поодиноких членів, але о рішенє комісії. До рішеня ж комісії не треба єдності тільки більшости голосів, а меншість вже прийде перед сойм із своїм votum. Із відповіди Відмана видно тільки, що більшість не хоче допустити, щоб тут всі послы заявили отверто, хто є за загальним голосованєм, а хто проти него. Ввиду того ще раз поновляє свій запит в сій справі. На те пос. Відман жадує ся, що рускі рєчники все висмівають Німців, а відтак із приводу того, що пос. Малик заявив ся в комісії за загальним голосованєм, зачинає балачку про те, як то Русини всіх ненавидять, що вони радїб лїкнути Німців, за ними Жидів (оклики: буйма фанатизм!) а вкінці побороти й Румунів — і знов, не давши бажаної відповіди, сїдає.

За сям відчитано нагялєчє внесенє посла Тита Ончула і тов. в справі реасумованя попередної ухвали сойму що до будови краєвої палати і припущєня до конкурсу краєвих будівничих після інтенції лиш що прочитаної петиції. Внесодавець виказує, що бук. будівничі прямо не мають нагоди вказати своє знанє, хєба при будові „3-го поверха“ на краєвм правительстві, який є останє вічним пам'ятником змислу штуки і просить о ухваленє нагялєчости цього внесення. Пос. Н. Василько радо ви-

кове виданє і робить міну, що найшов. Думаю, що бажаня оборони не мож узглядняти... на підставі 1679. статі...

Адвокат Перев (з докором): Статя, яку згадує прокурор, відносять ся до розкольників, які не признають євєангєлія, а не має нічого спільного з політичними процесами.

Іван Іванич: Ах-ах-ах! Якжеж се, Тодор Павличу, ви так? зблїмували ся... га? (Пуголовиці сміють ся.) Чого смієте ся? Чекайте, поки на вас прийде черга.

Прокурор (збєнтєжений дивить ся уперед на Перєва.) Після одного виданя — се дійсно так, але по другому — таки 1679. статя...

Іван Іванич: І я так знав. А все ви, пане Перєв! Розправа йде гладко, а ви спинаєте! Роблю вас уважним, що коли се ще раз повторить ся, так я відберу вам слово. Я добрий, але не буду терпїти, щоб розправу спиняти в ході.

Адвокат Перєв: Позвольте, Іване Іваничу...

Іван Іванич: Тут не Іван Іванич, а пан судия!

Перєв (не звертає на сєю замітку уваги): Ах, Іване Іваничу!

Іван Іванич (остро.) Ви противте ся, пане Перєв? Відбираю вам слово. Прошу сєйчас мовити лаву оборони.

Петро і Семен Іванич (разом.) В практиці нашнього окружного суду установив ся прецедєнт...

Іван Іванич: Так єсть... пре-

цедєнт! Панє Шєстаков! Вам одним повірає ся оборону інтерєсів вашого клієнта. — Тепєр будємо нерєслухувати євїдєків.

(Перєв збирає скоро свої папєри і радо виходить між публїку. В тій хвилї являєть ся в задних дверях судової салї голова Параски Івановної. Возний перєходить скоро салю розправ, пошєнтав коло дверей і каже відтак на пів голос Іванови Іваничу, що Параска Івановна принесла чотири сорти пирогів.)

Іван Іванич (встає.) Засіданє перєриває ся на 20 минут! (До прокурора.) Тодор Павличу, прошу! (До адвоката.) А вас не кличу, бо спинаєте розправу. (Виходить.)

(Саля оживає. Кавалєри блискавцєю єсунуть до дому із коробками повними цукорків; дами без всякої причини сміють ся. Із радної комнати виносять три возні по місцї вирогів „від Параски Івановної“, які сєйчас розхачують. Адвокат Шєстаков виймає свій запєс і їсть. Євїдок-жаба, побачивши даму з надмірно розвинєними аттурами зачинає надувати ся з очевидним наміром, стати їй рівною, та возний крикнув на ню: „тєс... гадино!“ Деякі з „меншої братії“ виймають з кишенє воблу*) і хотять їсти, а возний кричить на них: „Пановє, тут смороду робити не вільно! Хто хоче воблу їсти, хай їде на двір; як будє треба, я задзвоню!“)

(Далше будє).

*) Вобла — риба *Leneiscus ratelus*.

тає внесення, бо таку саму думку заступав, хоч безуспішно і в фінансовій комісії, домагаючись, щоб до конкурсу прилучено або лиш бар. Кравець, або всіх будівничих. Заява посла Н. Василька викликала фактичні спростовання зі сторони др. Авреля Ончула і П. Відмана, на які із свого боку відповів і пос. Н. Василько зазначаючи, що на засіданні комісії уступив не ввиду аргументації протавників тільки тому, щоб охоронити себе і ще вищу особу від такої дискусії в тій справі, як її веде звичайно „Buk. Lloyd“. За сям „простує“ пос. Титус Ончул, нападючи на „Буковину“, а др. Аврель, прийшовши до галерей, спиле свої лайки на „Buk. Post“. Між тим наглядність внесення ухвалено.

По приступленню до дневного порядку реферує відем. пос. др. Стефан Смаль-Стоцький справу реорганізації чернов. учительського семінара, ставляючи внесення, щоб сойм ухвалив закон, якого § 1. звучить: На основі § 31 § зак із 14. V. 1889 Взд. Ч. 62 установає ся на чернов. учит. сем. для питомців, викладову мову німецьку згд. руську, а згд. волоську після викладової мови школи, для якої вони приготавляють ся. В дискусії заборав слово тільки краєв. президент др. Окт. Бляйлебен, заявляючи, що як небудь теперішній законопроект звістний від першої редакції одначе годі йому поки що определити становище правительства, бо такий закон є поштів в сій області. Особисто буде краєв. президент горячо поперати признавану ним самим языкову реформу в учит. семінарі. Після промови референта прийнято сей законопроект в другім і третім читанні. Так само ухвалено по рефераті д-ра Ст. См. Стоцького внесення пос. Василька і тов. яким звиває ся правительство до зладження проектів до регуляції Черемоша із гірськими притоками до ввасигування средств на ту ціль із державного меліоративного фонду після закону із 30. липня 1884. ч. 116 та до якнайшвидшого переведення сей справи в діло. По дебаті, в якій збирала слово краєвий президент др. Бляйлебен, радо витаючи се внесення і запоручуючи правительству підмогу, а відтак посла Богосевича і Н. Василька, внесення прийнято.

Після реферату ім. комісії адміністр. пос. Сімонювича прийнято без дебатів внесення пос. Луку на розширення державної школи промислових в Чернівцях так, щоб ова обнимала курс електротехнічний, будови залізничної і дренажі. Після реферату тогож самого референта прийнято внесення пос. Луку, звиваюче правительству до основана катедри геології на черн. унів., а краєвий виділ до геологічного прослідження Буковини і зладження геологічної карти Буковини та розвивання в порозуміню із правительством, дирекцією дібр гр. прав. фонду і прав. коністорією краєвого гірництва і установає краєвого геолога. В тій справі забрав перший слово краєв. президент др. Бляйлебен, вказуючи головню дбайливість дирекції дібр прав. фонду реалі. около піднесення краєвого промислу, як промисл цукровий і гірничий. Між иншим згадує, що при накладі поверх 500.000 К найдено покладав сірчаного міску в Любисталю, які вже тепер давати муть 2000 вагонів річної продукції і доведуть до заведення краєвої фабрики штучних навозів, а за тим може заснує ся й фабрика целюлози. Завдяки реформі піднесено знова видатність кональні мангану в Якобенах із річних 200 вагонів на 1000—1200. В сій справі промовляв ще пос. Гальбан і Герцберг Френкель. Після сего по рефераті пос. Богосевича надано ординарне краєвого шпнталу дру М. Попескулова титлу примаря і зачислено до управління на пенсію літа служби сповнені поза сям заведенем. Відтак погоджено цілий ряд петицій, а винци по рефераті посла Ер. Пігуляка ухвалено три петиції м. Вижиці, законопроекти уважляючи се місто до побираня податку водного й каналового, дозволяють Вижиці затагнути комунальні позички в сумі 343 тисяч корон і 51 тисяч корон за краєвою іваранцією на переведення каналізації, водопроводів і на заведення електричного освітлення. На сям засідане замкнено.

(16. засідане із 23-го листопада о 10-дині 10. рано.)

Наради веде краєвий маршалок бар. Юрій Василько. Правительство заступає краєвий президент др. Окт. Бляйлебен.

На початку засідання запитує посол Н. Василько краєвого маршалка, чи відомий йому інцидент із ред. Штеклем описаний в часописях, та яке становище задумає він супроти нього заняти. На те відповів бар. Юр. Василько, що він вечірних часописей не мав коли прочитати, а міродатним для нього є лише стенографічний протокол, а в ній про сю справу згадки нема.

По переході до порядку дневного приступлено до вибору одного члена кураторії для буков. банку краєвого на місце посла сов. В. Калитовського, який із сего уряду зретигував. По обчисленю голосів оголошено вибраним на сей урид лікаря д-ра Константина Клімза. По сям посол Богосевич реферував звіт адміністраційної комісії про предложене виділу краєвого в справі побору долатку до податків від пива, горівки і солоджених напоїв громадою Руский Ваннів, на що зіволено. Відтак по рефераті посла Богосевича іменем адмін. комісії ухвалено відложити до слідуючої соймової сесії петицію громади Сторожинець в справі законодатного управлення того міста підвишувати податки від напоїв; а дальше ухвалено резолюцію, звиваючу краєвий виділ, щоб поучив обіжником громади, щоб они в своїм власнім інтересі петиції, які мають досягнути ухвалення законів, вносили до сойму через краєвий виділ. По рефераті того самого посла зіволено місту Сторожинець на побирання такси за оглядане мяса. По рефераті посла Ляндвера іменем адмін. комісії ухвалено для Буковини закон в справі поборів консумційних долатків до податків від пива, яким зміняє ся закон з 13. грудня 1903 В. з. і р. к. ч. 43. Вкінци по рефераті пос. Відмана іменем шкільної комісії ухвалено закон в справі наглядку шкільного і поручено краєвому виділові, щоб він на підставі того законопроекта порозумів ся з правительством, та щоб на найблизшій сесії прийшов з відповідними внесеннями. Дальше ухвалено резолюцію посла А. Ончула в справі участі в виставі в Букарешті, а по зреферованю кількох петицій замкнув краєвий маршалок засідане.

(17. кінцове засідане із 23. листопада о 4-й год. попол.)

На порядку дневнім пополудневого засідання стоїть справа громадского уставу і внесення двірських обшарів і виборчої ординації громадской, які в тім виді як їх порішено в попередній сесії, не одержали цісарської санкції. В виду сего починено в них зміни після бажань міністерства справ внутрішніх, скарбу і рільництва. Головно розходить ся в першій законопроекті о виділене власті двірника над уряд громадский, який не має бути інституцією колегіальною. У виборчій ординації треба було задержати кола, одначе зроблено се в таким процентовім відношеню, щоб розширити виборче право на найширші верстви.

Наради веде краєв. маршалок барон Юр. Василько.

Правительство заступає краєв. през. др. Окт. Бляйлебен і правит. сов. Лягарнер.

На початку засідання відчитано інтер-

пеляції Т. Ончула в справі конкурсу розписаного на обсаду черновецьких поліцаїв із 1. січня 1906 і посла Н. Василька до краєв. маршалка в справі уділу Буковини в букарештенській виставі.

Др. Штрахер оспорує правосильність нинішнього засідання через невручене дневного порядку вчера в час, тим більше коли на дневному порядку є знов так важне діло, якого хіба ніхто належно не перестудював. В кінци вносить свій протест і заявляє, що в нарадах уділу брати не буде.

За тим відчитує кр. президент відповіді на богато інтерпеляцій.

(Год. Б. засідане триває дальше).

НОВИНКИ.

Чернівці, 23. листопада 1905.

Добрий тон... пропагують „майстерно“ грошодупи в нашій соймі, сплюючи лайкою, як з рукава. Як пристало на Ritter-ів „von“ пішли брати Ончули захищені за посольську нетикальність проти немилых собі часописей. Бернський Месия без ніякого приводу сплунув на вчерашнім засіданню соймовім під адресою „Bukow. Post“ такими компліментами як „Schundblatt“, „Kloakenblatt“, трактуючи не менш „делікатно“ й приеутного на галерей редактора тої часописі д. Штекля, який мусів мовчати. Нападане журналістів в соймі — се вже щось нечуване. П. Аврель що раз пахучіших цвіток добирає до неувядаемого вінця своєї слави... А пан Титус Ончул був ласкав зайняти і нашою часописею, заявляючи, що „Буковина“, лайборган пос. Василька моглоб научитись приличности від фамільного органу „Bukow. Lloyd“-у, видаваного п. Титом. Те, що він називає орган тов. „Рускої Ради“ лайборганом пос. Василька тільки вказує його анальфабетизм у руских справах та й те, як він et tutti quanti розуміють свої відношення до своєї преси. Домагаючись, щоб мавчались приличности від „Bukow. Lloyd“-у, жадає п. Тит від нас неможливости: так у тім переповненім прямо гумористичними лайками органі веде ртін ніхто инший, як сам пан Тит...

Вістки з російської України. В Одесі — як нам звідти пишуть — заснувало ся товариство „Просвіта“, але новий градоначальник д. Григорев посіпав новідомиці інціаторів, щоб спілки засновувати ще не вільно, бо царський маніфест ще сили не має, позаяк по ньому було „Правительственне роспорядженне“, яке поновляло, що воля для спілок буде тільки після оповіщення про се в „закононому порядці“. Про те „Просвіта“ собі функціонує і що дня прилучають ся до сєї спілки нові члени. — В Одесі незабавом має виходити що тижнева часопис „Народня справа“. Видавати меть ся для народа по дешевій ціні. — Тутешня цензура почала пропускати з Галичини і Буковини всі українські видання й часописи. — На сих днях має відбутися український мітинг в справі автономії України, на який закликають публіку через місцеві часописи. — В м. Лубнях вийшов царський маніфест на українській мові, а також доклад Вітте (фонетикою.) — М.

Бюджет міста Чернівців на рік 1906, вказує 1.460.940 К розходів, а 1.273.541 К доходів. Недостачі 187.399 К треба буде покривати додатками до податків, які дійшли тепер до 50%. Тогіт громадський додаток до податків вносив лише 46 проц., значить ся громадська господарка етає що раз гірша, тож обструкція радного сов. Тромпетера, яка хоче поставити край магістратскому неладови, хіба вповні зрозуміла. Радний Тромпетер не думає сьладати оружі, хоч радний Вальштайн зложив вже свій мандат у раді шкільній мійській, щоб зробити в той спосіб місце Полякам і присмирити обструкцію.

Сучавська криза громадська. При виборі бурмістра в Сучаві волоський кандидат, др. Прункул провалив ся, а бурмістром вийшов Де Лож. В виду сего волоські радні зложили свої мандати і вислали депутацию до краєв. президента, яка під проводом пос. А. Ончула, Ф. Луку, Відмана і Ляндвера домалася розвизана

цілої ради. Краєв. през. заявив одначе, що поступить так, як сего вимагає закон.

Оповідки, іменованя і т. п.

Із краєвого правительства. Краєвий президент іменував укінченого студента прав Григорія Маркевича політичним концептовим практикантом.

Із літ.-науч. кружка акад. тов. „Союз“. В неділю 26. листопада с. р. о 4-й годині по полудню виголосить в льокалі товариства тов. Волод. Карбулицкий вітчит „Про болю Мисаць“. Вступ вільний. Поважаних гостей просимо, явити ся численно і точно. За заряд літ.-науч. кружка: Степан Коралевич.

Із тов. укр. студ „Січ“ в Чернівцях. В суботу дня 25. листопада відбуде ся в льокалі товариства 2-й чайний вечір. В програму його входить між иншим розмова „про наш театр“, яку розічне т. Ар. Весоловський. О найчисленнішу участь просить Виділ.

Позір! Отворене „Січ“ в Дорошівцях відбуде ся в неділю 26. (лат.) листопада 1905 о год. 2 по полудни в забудованю Михайла Павчука. Сестер з околних сіл і прихильників просить ся о ласкаву участь. — За тимчасову старшину: Тодор Руснак.

Із Буков. Бояна. Просимо всіх членів явити ся на завітну пробу (в п'ятницю) точно о г. 6. Дотичить се особливо пань, — бо проба значе ся від жіночого хору. — Від Виділу Бояна.

Позір! Члени тов. гімн. і сторожи огневої „Січ“ в Волоці н. Ч. відиграють у суботу дня 25. листопада у місцевім шкільнім будинку І. класи театральне представлене „Підгір'яне“ меліодрама в трьох відслонах написана Н. Н. Гумалевичем, музика М. Вербицького. — По театральнім представленю відбуде ся у тім самім будинку „Вечерок з танцями“ уладжений шляхотским відділом сего товариства. — Початок точно о 7½ год. вечером. На театральне представлене: І. ряд 1 К 20 сот., ІІ. ряд 80 сот., ІІІ. ряд 60 сот., стоячі місця по 30 сот. — На вечерок від особи 1 К від родини до 4 осіб 2 К. Чистий дохід призначений на місцеву шкільну молодіж, надатки приймають ся із вдячності і будуть оголошені у газеті „Буковина“. — Музика п. А. Парашука із Глиниці. — Сеою дорогою запрошує комітет всіх інтелігентів як і січовинів, а котрим ложить на серці піднерти нещасних учеників, що гинуть із студени, а не мають родичів, щоби їм справляли одежину, або мають таких, що самі не мають в хаті і кавалка хліба. Най не мине нас в суботу і кожний, хто признає немаловажність таких виступів, але радби захопити до дальшої праці на сім поді. — За комітет: Нестор Данчул, учитель; Юліта Стратичук; Іван Стратичук, учитель.

Посмертні вісти.

В Каменній помер дня 20. с. м. на 89 р. життя тамошний гр. прав. парох, ексарх о. Ферієвич. Похорони відбувають ся нині. В. е. н.!

Із штуки і літератури.

Літературно Науковий Вістник. Кн. XI. за падолист 1905 XXXII. том VIII. річника. Зміст а) части белетристичної: Ульяна Кравченко: Із поезій. Олександра Коваленко: Зустріча героїв. Ірина Валівська: Самота. Надія Кибальчич: Речі. Андрій Чайківський: З ласки родини (коанець буде). В. Джорджевич: Желанья Александра з Драгою. Вересаев: Зоря. Віктор Гіго: Торквемада. Із поезій Генріха Гайне. б) наукової: Ю. Чайківський: Володимир Стебельський. Наукові листи: І. Геологія місяця і її значіне для геології землі. А. Х. П. Вавилон і новий звіт. І. Ф. III. Біологічні виводи на услугах соціології. А. Х. М. Лозинський: Кельн і Єна. В. Гнатюк: Мадарська свобода. Літературні новини: І. Нова історія російської літератури. Ів. Франко. Хроніка і бібліографія.

ПРОСИМО ВІДНОВИТИ
ПЕРЕДПЛАТУ.

Оповістка

дотично опроцентована вложений у черновецькій філії Віденського банкового Товариства на книжки щадничі гроший.

Черновецька філія Віденського банкового Тов.

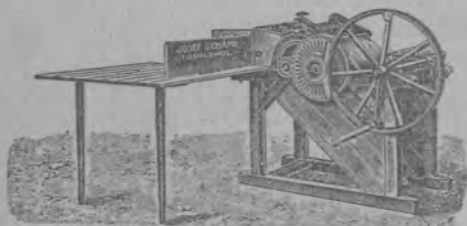
подає до відомости, що від 20-го жовтня 1905 зачавши установлена стопа процентова від вкладок щадничих на щадничі книжки без взгляду на їх висоту

4%

Рентовий податок виплачує Віденське банкове Товариство з власних засобів.
Чернівці, дня 20-го жовтня 1905.

Віденське банкове Товариство, філія Чернівці.

95 (5-6)

Йосиф Шапу ТЕРНОПІЛЬ (Галичина)

поручаю свій багатий склад машин різнорічних, помп, рур до верчень, сїчкарів, молотілок, млинів до чищення збіжжя і машин до шиття. Тому, що я заступаю найбільш славні фабрики машин в Прагї і маю їх виробу все на складі, то нахожжу ся в положенні доставляти абиш добрий товар. Продаю машини по оцінці дуже дешевим цінам і висилаю оплачено до кожної залізничної станції в Галичині і Буковині.

Нр. 0 Сїчкарня с з різакми і запасовим різакм	—	—	44 К.
" 1 " 3 3 " " " "	—	—	42 К.
" 2 " 3 4 " " " "	—	—	44 К.
" 3 " 3 3 " " " "	—	—	45 К.
" 4 " 3 4 " " " "	—	—	47 К.
" 5 New-Model 3 " " " "	—	—	47 К.
" 6 " 3 4 " " " "	—	—	49 К.
" P. S. 4. Млинок до чищення збіжжя з 8 решетами і решето до конїчини	—	—	60 К.

Нр. P. S. 10. Млинок до чищення збіжжя з 10 решетами і решето до конїчини	—	—	—	75 К.
Ручна молотїлка з розмаховим колесом	—	—	—	160 К.
Котел о силї 2 конїй з ременами	—	—	—	230 К.
Машина до шиття ручна	—	—	—	60 К.
" " " ножна	—	—	—	80 К.
" " " Rulschiffe Nr. E.	—	—	—	130 К.
" " " Centralbahn Nr. E.	—	—	—	140 К.

При замовленях, прошу о задаток а машину сейчас висилаю за послїлатою. Даю їх також на рати після угоди, найлучше на 15 місяців силати.

— При уплатї цілої суми готівкою, спускаю із всіх цїн 10% —

Тї, що беруть машини на сплату звольте ласкаво дати менї посвідчене від громадского уряду що дійсно можна їм повірити.

88 (4-20)

Загальні збори каси пожичкової і щадничої для громади Ростоків відбудуть ся дня 2-го грудня 1905 з слїдуючим дневним порядком: 1) Прочитане протоколу послїдного загального збору; 2) Справоздане начальника про стан каси і діяльність старшини; 3) Справа касиєра; 4) Внесення старшини і ради надзорчої; 5) Підвисшене стопи процентовой від вкладок щадничих на 6% а від позичок на 7 1/2%; 6) Вільні внесенє членів. — За старшину: *Андрій Петрук*, начальник.

Звичайні загальні збори каси пожичкової і щадничої для громади Юрківці відбудуть ся 10. грудня 1905 о год. 2. по полудню: *А. Зибачинський*.

Звичайні осїнні загальні збори Рускої каси пожичкової і щадничої для громади Чагор, стоваришеня зареєстрованого з необмеженою порукою відбудуть ся 3. грудня 1905. р. о 2. год. по полудни в помешканю учителя Киселиці зі слїдуючим дневним порядком: 1) Підвисшене стопи відсотків від щадничих вкладок і позичок; 2) Доповняючий вибір одного члена старшини і двох членів надзорчої ради. *Николай Коблюк*, начальник.

РАХУНОК

Товариства вз. кредиту „Дністер“ у Львові.

За час від 1. січня до 31. жовтня 1905 (сотини пропущено.)

I. Вкладби щадничі:

вложено	Кор.	750.896.—
винято	"	515.207.—
стан з кінцем вересня	"	2.016.362.—

II. Позички на скрипта і векселї:

удїлено 762 нових позичок в сумі	"	888.436.—
сплачено 374 цілковито і рати	"	477.099.—
стан з кінцем вересня у 3327 довжників	"	2.027.739.—

III. Удїли членські виплачені від 3753 членів

IV. Фонд резервовий і фонди на страти

V. Цїнні панери і вкладки в других Тов.

VI. Готівка на рах. біжучім і в касї

разом фонд власний	"	188.522.—
	"	244.180.—
	"	140.711.—

Вкладки привимаємо на 4%; позички удїляємо на 6%. При сплатї на 30 рат піврочних виносить рата амортизаційна 5 1/8 від 100 кор.

AUSTRO-AMERICANA.

Австрійське сполучење акційне корабельно-перевозове тов. в Трієсті.

Правдивий пасажирський оборот до Америки через Трієст-Нью-Йорк.

Генеральна АГЕНЦІЯ для ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ:

Гольдлюст і Спілка

Чернівці, ул. Палати краєвої 6.

Для провінцій приймає ся агентів.

58 (2-5) н.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складї Книги і друки для Кас райфайзенських.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Поручає на зиму футрянні товари найліпшої якості.

Самостійна продаж капелюхів

Відня, Йосефа Піхлера і Синів у Грацу, димі, склад американських черевиків

Товари футрянні для панів і дївчат, ковїри і зарукавки, перекї, з кунї, шкотскї вонанї і ріжні наймодїйніші сорти.

Шапки для панів і хлопців правдивї перекї, барачковї, кучмї, шапки до хованки, сукоїнї і з льодену як також наймодїйніші ріжні барети для панночок.

Товари обуванї на зиму з Chevreauх футрованї пїшом, Boksealf, з гемзи, а сатинованої телячої шкіри, футрованї флявелєю або полотном, черевки сукоїнї, лагеркї, і. т. п. для панів панів, дївчат і хлопців. Чоботи фільцовї і з льодену для панів і хлопців і зимовї домовї черевки у найбільшїм виборї.

Кальоші і черевини до снїгу правдивї петербургскї найліпшї фабрикати. Величезний вибір.

з ц. к. надвірних фабрик Генрика Іти, у Антона Чапека у Відня, Ф. К. Попера в Хру-Нотхаву Пулі і Харінгтон в Бостонї.

Необходимі товари правдиве біле сїтера і Д-ра Лямана. Паньчохи для панів дївчат, кафтанки вонїні, черепаски на тіло, огрівачі колін, чепці, охоронячі ух і. т. п.

Рукавички вонїні, фільцовї, волочковї, Glasé, для ц. к. армії, найліпшї трїєстенскї виробї.

Хустки і шалї з Chemili-ї, шовку, пїшну, вонї, шапки до театру, чепці, все новомодне

Капелюхи лїльшовї, з льодену, фільцу, ріжної краски і фасону для панів і хлопців.

Артикули до подорожи найбільшїй вибір ремїнцїв, валїз, кофїн, пледів, нецесарки, парасолї, куфрі, етуї, коци з вонї і верблюдової шкіри ручні торбники і. т. п.

Артикули до польованя як револьвери, стрїльби найліпшої сорти як також продаж вської амуніції.

Льорнети парискї, далековиди. в оправї мосаяжїй, нїклевїй і иньшїй, з шкіряними футералами.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Руска Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповїдає: Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
ню застереженню. — Реплімації неопро-
чатані від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	70	„

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належитість за інсератом
платні в Чернівцях.

КОНТРАСТИ.

(X) Із бистрим варкотом фаб-
ричних коліс, із безвпинним ходом
технічного поступу не лиш зростає
що раз успішніше вицінювання
засобів природи, не лиш зростає
людське багатство, але рівночасно
росте й великий провал, який ді-
лить небагатьох дуків від безчислен-
них лав крайньої бідноти, потапаю-
чої в океані нужди.

Клясицим приміром сего явища
може бути Бельгія, яка так пишню
святкувала недавно 75-літє своєї
незалежності, а за тим і поступу
на всіх полях під режимом капіта-
лістично-клерикального правління, яке
держить ся при власті ще від 1884
р. Catolicissimi з „Ниви“ зробили
навіть закид рускій журналістиці,
що вона промовчала той ювілей,
який виказує благодати теперіш-
ного правління. Помилувши те, що
той закид прим. що до нашої часо-
писи був безосновний і неоправдан-
ний, пригляньмо ся ближше „щасли-
вий“ Бельгії.

Правда промисел і торгівля зро-
стає там прямо незрівняно. Ось в
тім краю із 7 мільоновим населенем
досяг імпорт товарів в першій пів-
році 1905 р. до висоти 1.397 міль-
онів франків, себто о 70 мільонів
більше чим за той сам час року
попереднього. Зноваж вивіз бельгій-
ських продуктів підскакує на 1.014
мільонів фр. себто о 37 мільонів
більше чим року попереднього. Із
цлових оплат мала Бельгія за пер-
ший піврік р. 1905 27 мільонів фр.

доходу більше чим в р. 1904. Зна-
чить ся в сїм напрямі зазначає
Бельгія процентовий поступ, якому
важко дорівняти иншим європей-
ским державам.

Ся обставина не творить одначе
для широких мас бельгійського про-
летаріату ніякої відради. Обставина
його життя стають чим раз важші.
Бельгійське реакційне правління об-
тяжило високими цінами майже всі
ввожувані средства поживи, через
що підскакнули їхні ціни.

І ось рівночасно із такими ве-
личавими цифрами із області по-
ступаючого промислу, подає та сама
урядова статистика й се, що в Бель-
гії вмирає рік річно 300 людей про-
сто із голоду, а кілька їх коротає
вік при малокровності, поступенім
виснаженню і т. д.? Застрашаючо
промавляє до нас і виказ бельгій-
ської смертності. По багатих части-
нах Брукселя та Антверпу дохо-
дить смертність ледви до 11—12 на
тисячку, а серед бідних не спадає
вона низше 75 на тисячу! Для по-
рівняння згадаємо, що в нашій Бу-
ковині, яка хіба також не тече ме-
дом і молоком, виносив пересічний
процент смертності в р. 1901 25.7
пром., в р. 1902 28.4 пром., а в р.
1903 27.0 пром. на тисячку, дохо-
дючи найвище до 32.1 на ти-
сячку, в р. 1901 у пов. кіцмань-
скім. Нужда відбила своє патно і
на бельгійській дїтворі шкільній. На
800 тисяч дїтей по народних шко-
лах е — знов таки після офіці-
яльних даних — 85 тисяч не вповні
розвинених, 8 тисяч епілєптиків і
ідиотів, 6 тисячів навіщених кон-

вульсиями, 5 тисяч глухонімих, 8
тисяч зайкливих. А треба мати на
увазі, що як раз 90 проц. сих не-
щасних дїтей се робітничє покоління!
А на кінці ще один хіба найприкрі-
ший для бельгійської культури до-
буток. На 14.871 люда, які бували
в р. 1904. в бруксельських арештах,
звісних із своєї брудоти було 13.520
таких, які користувались поліцей-
ською гостинністю на власну прось-
бу, не маючи де инде склонити
свої голови!

Отсе відворотна сторона ме-
далю бельгійської культури, якою
хіба нема чим гордитись. В ній е
й страшний заповіт на будуче, бо
при таким дальнім розвитку соці-
яльних взаємин стане населенє роз-
колюватись на що раз більш су-
противленні й неадаптивні собі табори
мільонерів-капіталістів і нужденної,
голодної товпи вже не пролетаріату,
але голоди-люмпенпролетаріату, які
таки мусять коли станути до вза-
їмної розправи, до затертя згаданих
страшних контрастів...

Буковинський сойм.

(Докінчене посіднього 17. засідання
із 23./XI. 1905.)

Насамперед відповів краєв. презид.
на інтерпеляцію пос. Гормузакого
і тов. в справі III. державної гімназії
в Чернівцях, заявляючи, що на основі
розпорядку міністерства з дня 15. цвіт-
ня 1905 ч. 16231 мають ся 4 фізичні
класи I. гімназії в Чернівцях перемінити
через щорічне творенє нової класи, від
р. 1906 почавши, в самостійну гімназію
з викладовим язиком володим і німецьким.

На інтерпеляцію пос. Штраухера
і тов. в справі поправи матеріального
положення держ. урядників обіцює п. през.
акцію в тій справі поспирати зі всіх сил.
Що до поправи бити урядників податкових і
обсаджени кількох посад в уряді подат-
ковим відповів п. през. на відношені інтер-
пеляцію пос. Штраухера і тов. що
на 1. часті інтерпеляції він вже не-
давно дав відповідь з нагоди такої самої
інтерпеляції пос. Н. Василька, а що
до другої часті, то обіцює опорожнені
місця по ухвалі конкурсного терміну
ще в біжучім році обсадити. Відповівши
відтак на інтерпеляцію пос. Гальбана
і тов. в справі недільного відпочинку
помічників і челядників фризєрських, які
е в неділі обов'язані до праці лише від
8. год. рано до 2. год. попол., заявляє
п. през., що інтерпеляцію пос. Галь-
бана і тов. в справі неузгодження міс-
цевих купців і промисловців при роздачі
достав для внутрішнього урядження нового
судового будинку в Чернівцях переслав
до президії найвищого суду краєвого
у Львові. Відповів п. президент
між иншими ще на інтерпеляції посла
Малика і тов. в справі піднесення міста
Серету до вищої класи активального до-
датку для держ. урядників; пос. Ка-
литовського в справі уконститування
ради громадської в Звиничі, пос. Пігу-
ляка в справі руских написей на ста-
ростві в Заставі, пос. Н. Василька
в справі об'ясування громад обов'язком
доставляння судових писем та поборами
комісійних коштів; пос. Пігуляка
в справі надужити п. н. ексекютора Фр.
Худзіковського; пос. Малика проти фін-
ансової дирекції; пос. Н. Василька
в справі регуляції плати, додатків і
пенсій податкових ексекюторів; пос. Н.
Василька в справі меморіалу подат-
кових урядників до міністерства фінансів;
пос. Пігуляка в справі процесу уч.
Корнєва з попом Воробєвичем; посла
Н. Василька в справі надуч. в Чагрі
та вкінці на цілий рад інтерпеляцій пос.
Н. Василька в справі кількох пред-
ложень законів, в справі акції в користь

5)

М. Салтиков (Н. Щедрін).

Кашинський суд.

З російського перекладу Вол. Карбулицький.

(Дальше).

Нартина друга.

Іван Іванич (входить із радної
комнати, доказуючи кінєць молитви)...
і не лиши нас небесного Твого царства...
Петре Іваничу! Семене Іваничу! прошу
сідати. Тодоре Павличу, прошу! Так!
На чім то ми етази?... На переслуханю
свідків... То дуже красно... Пани пуго-
ловиці, розкажіть нам, що знаєте про сю
справу! Ціаком євобідно! Та хоч ви
покликані обороною, то можете свідчити
і в некористь обжалованого.

Адвокат Шестаков: Осмі-
ляю ся зробити суд уважним, що по за-
кону переслухає ся кожного свідка з
окрема.

Іван Іванич: А ви знов коло-
тите суд? Я — слово, а він — два;
я — два, а він — десять! а-а-х! Че-
кайте, будете иначе говорити, але і я
також... Слова вимовити не дам (грози-
ть пальцем).

Голоє з публіки: Ну, Іване
Іваничу, не все те приймати-б, що по
воді лише.

Іван Іванич: Хто там ще го-
ворить? Хто дозволяє собі? Панове
позні, чого дивите ся? (До ісправника):
Так розпустились наїрід, Михайле Ми-
хайличу... Такий пустий, такий розну-
щений... аж дивити ся гидко. (До пуго-
ловиць): Ну, ласкаві пугловиці, чого-ж
мовчите? Відповідайте! (Незамітно про-
суває під мундир руку і розпинає кілька

гудзиків від камизельки. На півголосо):
Ось тепер — добре.

Пугловиці (всі разом дїточими
голосами): Винні, вашескородіє!

Тарара (пригадав собі, як то він
перед годиною відповідав): У чім винні?
кажіть?

Іван Іванич: Заступник оскар-
женого, ви не маєте права колотити
суду. (До пугловиць): Чекайте! В чім,
се однаково, — але ви признаєте себе
винними? Здаєть ся... ніхто на вас не
жалує ся... Ждете смірно і корите ся.
Ви нікого не чіпаете і вас ніхто не чі-
пає... порядно та мирно... добре я говорю?
(Про себе): Але ті пироги! (Розпинає
тихо ще кілька гудзиків): Ну, то-ж роз-
кажіть, що знаєте про сю справу.

Пугловиці (хором): Знати —
не знаєм, і видіти — не виділи!

Іван Іванич: Не знаєте?... ну,
я се знав! Лиш непокоїли вас! а ви ро-
чим то не я... а він (показує на Шеста-
кова) других в бесіді перебивати знає,
а сам... (до пугловиць): ви вільні, мої
панове! (Дивить ся на прокурора): Ма-
буть можу їх відпустити!

Прокурор: Зі сторони прокура-
торії нема жадної перепони.

Адвокат Шестаков: Але
може пізнійше...

Іван Іванич (авторітетно). Ви
вільні, добродїйні пугловиці! Суд — у-
вільняє вас — еге-ж! І ніхто не може йому
сего права відібрати — еге-ж! Ні адво-
кати, ні ладавокати... ніхто! Де-ж хоче-
те, щоби вас назад кинути в став, чи
в ріку? В нагороду за ваше чистосерде-
дає вам суд право вибору... еге-ж!

Пугловиці: Нам було би, ва-
шескородіє, в ставі приймійше.

Іван Іванич: Як приймійше
в ставі, то ступайте в став, а як вам
приймійше вернути назад до ріки... то
скажіть, не встидайте ся. (Пугловиці
мовчать). Одже в ставі вам ліпше? Я
се знав! Пане возний, позбирайте їх і
киньте в став. Суд дає се розпорядженє
і як о сїм одні, або другі думають, се
нам байдуже.

Возний (збирає пугловиць в мі-
шок і передає сторожу, на півголосо):
Вали їх... в місця не так далекі!

Іван Іванич: Свідок жаба,
скажіть нам, що знаєте про сю справу!

Жаба (вважає виразно, ба навіть
по літературному; на патетичних місцях
надуває ся і тоді виступають на її спині
червоні плями): Я — стара жаба, —
бувала. В тутешній ріці жила більше
як сорок літ і знаю ціле дно. Смершу
було в нас тут дуже добре і ми жили
несогірше від кашинських дїдичів. Все-
го було доволі — а головно за дурно. Од-
ного кавіару, бувало, пискарі тільки на-
готовлять, що й половини того не з'їда-
ли. Чого були ми жадні? Тоді думали
ми, що нашій радості й кінця не буде,
та таки булоб і не було, коли-б не самі
собі винні. Відкілясь зачали входити до
нас модні ідеї — і сама не розумію —
так по тихоньки та по маленько — аж
дивимось: ось між нами вже й переки-
чки явили ся. Чим дальше — тим гір-
ше. Я вже й тоді стояла на сторожі і
думала зі сто років наперед. Тоді то
говорили я нашим старикам: треба тих
семирозумів своїм судом судити — не-
послухали мене: „нічо, молоді люди,
дійдуть до розуму то й самі осяменуть
ся“. Відтак взяли ся за діло, та було
вже за пізно. Зацало ся тим, що нашим

семирозумам удало ся заманити на свій
бік чаплу. Посідають бувало бабусі на
березі та зачнуть о своїх ділах кван-
ти — аж тут глянь: над ними кру-
ляє вже чапля. Стрілою кине ся з гори,
схватить бабусю і втікає з нею. З по-
чатку думали ми, що то означає адмі-
ністративне засланє, а по тім розвіда-
лись, що воно дійсно так е. Ну, і ми
налякали ся. А в нашій ріці між инь-
шим вже й бунти зачали ся. В нас пре-
цінь не вели ся лише пискарі, але і гол-
цы от і вони то зачали біду. Ім першим
не схотїлось являти ся в борщі і вони
перші втікли цілим стадом. Се діяло ся
ще з самим початком реформ — ну, а
за ними і пискарі пішли. Пискар — то
риба несмілива, вашескородіє, втікали
вони не разом, а партіями; тому то че-
рез довший час нікому на гадку не при-
ходило, що між ними бунт. Але посте-
пенно стало се помітним: сьогодні ви-
плива одна частина, за тиждень — дру-
га, а знов за тиждень — третя. Кавіар
був давнійше за дармо, потім, з почат-
ком був по сорок копійок, а тепер вже,
півтретя за фунт. За кавіаром і все инь-
ше подорожїло в тій мірі. До того дій-
шло, що жий тепер хіба лише намулом
і того не етає для всіх. Видимо: зле
з нами, панове! Державні основи —
підкопані; авторітети — підірвані; вла-
сти — дримують, а суди — товаришу-
ють властям... дивити ся гидко! Ну і
тоді то зачали ми кванкати. Кванкали
і на кінєць докванкали ся. Ви-
слухав добр. справник наше кванканє і
зачав приготівляти наводи...

(Кінєць буде).

урядників в справі державної помочі проти дорожничів.

Після того реферував пос. бар. Гормузакі пропозицію в справі громадського статута і громадської організації виборчої. Тут посол Штравхер відповів до своєї заяви, а за ним і цілий мійський клуб вийшли з сойму. В дебаті над пропозицією громадського статута забрав перший слово пос. Ляндвер, який волів би так само, як пос. Штравхер, щоб не мішати сілі міст разом, а виробити вперед статут для міст і поставив відповідну резолюцію. Пос. Н. Василько з'ясував становище руских послів, які голосують за пропозицією громадського статута, що є важною точкою їх програми, та позаяк через те пропозиція стає ясною річчю, що реформа виборча в краю стає близькою здійсненню. Що до самого закону, то бесідник жадає, пояснення до § 90. закону і резолюції цюби поручити краєв. виділові поробити на жадане правительству поправки в законі, в яким задля великого поспіху, з яким тепер сойм працює, мусіло закрати ся багато похибок і недотач. По промові пос. Відмана, який виступив проти резолюції пос. Ляндвера та проти поступку посла Штравхера і мійського клубу, згодив ся також референт пос. Гормузакі на резолюцію посла Ляндвера, яку і ухвалено. По ухваленні кількох інтерпретацій що до § 90. послом А. Ончулом о ухвалено закон у всіх трох читаннях.

Ануляційному внесенню посла Т. Ончула в справі будови соймового будинку супротивив ся пос. др. Авр. Ончул, в виду чого воно під наради не прийшло.

По сім заявив кр. маршалок, що порядок денний сесії вичерпаний, дякував послам за їх пильність і працю, завдяки чому ухвалено в тій сесії 33 закони, покладено 59 внесення і 416 петицій. З окрема дякує п. президенту краю за участь і поміч в тих працях і віце-маршалкові за поміч в веденні нарад. Триматим охотником в честь цісаря в мові німецькій, рускій і румунській закінчив маршалок свою бесіду серед бурі оплесків. През. краю др. В. Лейбен подякував маршалкові за слова звернені до него і обідав своє поперте при сесії ухваленні законів. Відтак ще дякував іменем більшості соймової митроп. Репта маршалкові за его енергічне і об'єктивне ведення нарад, а іменем меншості дякував пос. Скедла так маршалкові як і віце-маршалкові за его безсторонність супроти всіх партій. Подякувавши за признання, проголосив кр. маршалок соймову сесію Х. виборчого періоду замкненою.

Рефлексії по першій учительській конференції на повіт Заставна.

Дня 18. с. м. відбула ся в Заставні перша учительська конференція. Кождий присутній на ній міг наглядно переконатися про нашу „свідомість“ національну на полі народного шкільництва та про нашу, най так скажу, лояльність урядову на точці німецького себто „урядового“ язика.

Коли наші братя за кордоном ціною крові добувають права своїй рідній мові, коли наші братя в Галичині добувають останки своїх сил життєвих, щоби вибити ся з під знамени польського себто „урядового“ характеру краю і в той спосіб розповсюдити і розширити права нашої мови, то ми тут на Буковині так стараємось і бореєм ся за права своєї мови, що навіть під тим зглядом мусимо дати застидати ся Німцєви і ц. к. урядникови.

Прощу послухати. Наш предсідатель, Німець з роду, ц. к. староста в своїй німецькій промові до зібраних учителів уважав за відповідне сказати кілька слів привіту і в нашій рускій мові, (хотай то прийшло ему тяжко) тимчасом ми, Русини, учителі, котрих ува-

жають за одиноких труженників на національно-народній нашій ниві тут на Буковині, відцурали ся на згаданій конференції тої мови: „якою учила нас всіх ненька говорити, ненька наша мила“!

Підчас цілої наради всі промови відбували ся виключно (з одним-одиноким, малого значіння, винятком) в німецькій мові! — Ба! — не кінець на тім, навіть прашане інспектора пов. п. С. відбулось виключно в німецькій мові!! — Чи може прашане належало також до урядової точки? — А хотай би й так, чому ц. к. урядник, староста, хотай не вміє добре по руски, не уважав за противне законови (він бо й є на тоє, щоб закони стеречи) відозватися до нас кілька слів в нашій рідній мові?! — Заслужено отже заголу ему з наших грудий „славно!“ — Щож однак треба сказати на нашу „архильояльність“ зглядно „архинебалість“ що до справ нашої рідної мови! — Сором! — одним словом! — Щасте ще, що п. предсідатель-староста не був на цій нашій конференції присутний, бо, здає ся, був би пізнав, як ми уміємо самі права нашої мови шанувати, а тим самим витягнув би був, розумієсь, з сего факту консеквенції, як має на дальше нашу мову респектувати.

На що здала ся надмірна праця і заходи наших провідників народних около розширення прав нашої мови тут на Буковині (от хоч би інтерпеліція посла Пігуляка в справі з'їгнорованя рускої напосі на ц. к. старостів в Заставні), як ми таким поступованем, таким нашим недбалством будемо „більше урядові“ і „лояльніші“, е ще як самі наші ц. к. урядники?! — Хто відповість перед історією за можливе зломане сил наших ідеальних борців-провідників народних, котрі мимо найлучшої волі, найбільшої, найтяжчої і найідеальнішої праці для нашого народу мусять серед таких обставин зломитись?! — Чи може темна народна маса? — Ні! і е ще раз ні! Ми, учителі тут на Буковині з малими винятками одинокі будемо мусіти здати справоздане історії з національної праці над нашим народом! — Ми поне-семо відповідь за евентуальні невдачі наших героїв-борців в так тяжкій праці около добра нашого народу! — Наш стан запише історія нашого народу тут на Буковині, або золотими, або чорними буквами минавшини! — Тож крайна пора опам'ятатись! — Крайна пора дбати не тільки про свої матеріяльні і станові, але і про морально-національні інтереси так питомі, як і загально народні та людські права цілого нашого народу. — Труженники народні інших країв, інших націй дають ся вже добре пізнати світові наслідками своєї праці; наслідків однак нашої праці над справою національною нас самих і нашого народу треба е ще шукати, і хто об'єктивний запевнить нас, що они найдуть ся?! — Тож до діла товариші, щоб не було за пізно!

При сій нагоді не від річи буде додати про хід справи товариства „Взаїмна поміч гал. і бук. учителів і учительок“ в нашій повіті. В часописи „Буковина“ оголосив я місце і час довірочних зборів сего товариства на наш повіт. Здавало ся, що по причині повітової конференції учительської, припадаючої того

самого дня і з причини розданя майже всім присутнім запрошеня на згадані збори, справа удасть ся як найлучше; тимчасом в означенім часі явило ся на означенім місці аж 0 словами zero товаришів, котрі порозуміли ідею і ціль такого ідеального і до того питомого товариства! Над причиною і над консеквенцією з сего факту не тут місце застановляти ся, питаю однак, чи ми маємо розуміти вагу якихсь зборів наших тільки відповідно цілі і справі політичній наших провідників народних, котрі обіцяють і мають волю попірати і наші матеріяльні справи?! — Іншого рода збори з підкладом більше ідеальним (не кажу вже народним) нас ніч не обходять?...

Юрій Павлюк, учитель.

Проти-турецка демонстрація європейських флот.

„Поспих“, із яким турецкий султан переводить реформи в Македонії хіба не має собі рівного в світі. Під напором європейських держав робить різні обіцянки, а відтак із року на рік отягає ся з переведенням їх в діло, прямо клячи собі із державних погроз. Ось 15. с. м. вручили послы турецькому правительству ультиматум, у якому домагають ся під загрозою ефективної пресії безпovolочного сповнення отсих домагань: Признане фінансової комісії для трох македонських комісій і регуляміну уложенного нею, а потвердженого посольствами, продовжене повновласти генерального інспектора Гільмі-баші і відновлене контракту чужих офіцерів занятих реорганізацією тур. жандармерії, а одного і другого на час дволітний, а вкінці такого самого продовження мандатів фунгуючих цивільних агентів. Висока Порта одначе не дуже строжилась погрозою своїх кураторів (які радіб один перед другим захопити кусень землі турецької) і після тижневих нарад в Ільдісі відповіла дня 22. с. м. австрійському угорському послови, що за винятком продовження мандатів цивільним агентам всі домаганя держав відкидає. В виду сего флоти великих держав європ. одержали поручення, які мають на цілі виконати загрожену ефективну пресію. І ось в Порті Піреус стало 11 кораблів із 296 канонами і з залогою 5150 моряків англійських, французьких, італійських, російських і австроугорських. Команду над демонстрацією флоти передано за згодою держав австро-угорському контр-адміралови Ріпперови.

Тепер же вийшов новий сук. Держави, які надіялись уступок султана, не можуть рішити ся на дальші кроки, хіба окунують кілька дрібних островів; дохід із мит на сих островах зовсім не покрити коштів окупації. Дальших воєнних кроків султан не дуже лякає ся, знаючи незгідливість держав в тій справі, а передовсім окреме становище Німеччини. Розуміє ся, що ситуація на самім Балкані через те ще стане гірша, бо коли Туреччина таки не уступить, то вибухне загальна ворохобня в Македонії й Старій Сербії, колиж Порта таки піддала ся напорови європейських держав, то готово збуритись правовірне магометанське населення в Алянї і в решті Туреччини...

Кіцманська бурса.

Другі загальні збори товариства „Руска бурса в Кіцмані“ відбули ся дня 7. листопада б. р. в кімнатах „Рускої Бесіди“ кіцманської о год. 8-й вечером. Присутне було споре число членів товариства: Місцева інтелігенція і пару селян і кількох замісцевих членів з кругів учительства. Однак заінтересоване зборами так хосенного і потрібного товариства могло би бути ще живійше, тим більше, що крім вибору виділу стояло на порядку деннім пару некучих справ біжучих, що дотикають дальшого успішного розвитку сєї інституції, от хотби й будова власного дому бурси...

Збори отворив голова товариства, суд. радник п. Іля Семак а слідуючою промовою: „Разом з отворенням гімназії в Кіцмані (минушого року) засновано в нашій місечку також і „Руску бурсу“, а якої члени вступили при основанню 28 Русинів-патріотів. Число те зросло сего року на 47. Кождий зможе осудити, що таке товариство одно з найважніших в нашій суспільности, бо ему припадає виховати нашу гімназійну молодіж. З великою охотою приступлено до заснованя бурси в надії як найкращих успіхів. Принято 22 учеників інтерністів, крім сих доходило 6-ох на обід, з них 5 безплатно. Всіх бурсаків в було отже м. н. р. 28. Що до успіхів наших питомців у школі — зазначимо, що 7 получило першу класу з відзначенням, 19 першу класу, а 2 поправку, яку по вакаціях здало. Так отже всі наші питомці перейшли чисто.

В минулому році виливали датки зі всіх сторін Руси майже щоденно, а Сойм краєвий уділив нам на утримане бурси 800 корон.

Сего року прийнято 40 учеників інтерністів, а крім того доходить 8 на обід. Таким чином бурса наша удержує 48 питомців. Платня вносить за ученика від 5—16 корон місячно.

На жаль — охота рускої публіки до спомоганя нашої бурси ослабла так дуже, що датки так грошеві, як і в натуральних виливають дуже скупо. Здаєть ся, немовби Русини призабули на руску бурсу, ба навіть члени не платять владок як належить, хоти потреби товариства в сім році подвоїли ся.

Годить ся спійняти, що дідич пан Вайсгільс із Заставні подарував нашій бурсі парцелю 722/3 в Кіцмані під будову власної хати, на яку то ціль — завдяки заходам п. посла Пігуляка — призначив краєвий Сойм 8000 корон за помочи. Річчю нового виділу буде тоту будову перепровадити в діло.

По річи голови забрав слово секр. товариства і прочтав протокол з перших загальних зборів, який одобрено в цілости. Звіт касовий представляє ся ось як: від 1. вересня 1904 до 31. серпня 1905 було доходу 5431 кор. 16 сот., а розходу 4121 кор. 67 сот. Удержане бурси стояло місячно 347 кор. 47 сот., денно 11 кор. 45 сот., річно припадало на одного бурсака 147 кор. 56 сот. З оставших 1309 кор. 49 сот. більша часть гроша розійшла ся вже в сім році, а 300 кор. визначено товариству „Народний Дім“ на закупню парцелі. Члени-добродії, що зложили по 100 кор., є слідуючі: краєвий віце-маршалок др. Стефан Смаль-Стоцький, радник директор др. Волод. Филипович, о. протерей Стефан Іванович, посол Єротей Пігуляк, дідич Герш Вайсгільс із Заставної дав три рази по 100 кор.

З порядку денного приступлено до вибору виділу на адміністративний рік 1905/6, в склад котрого ввійшли і укомітитували ся слідуючі панове: судовий радник Іля Семак, голова; бурмістр міста Дмитро Бажан, заст. голови; проф. С. Яричевський, секретар; дир. Евг. Жуковський, господар і уч. Д. Евстафіївчич, касієр. В заступники виділу вибрані: проф. Олекса Попович і п. Ростоцький.

При точії внесення нового виділу раджено багато й широко над важною справою будови власного дому бурси і порішено в засаді приступити як найскорше до так konieczного діла. Так будова власного дому, як і утримане бурси вимагають величезного вкладу гроша, бо всякі датки — з малими похвальними винятками — як також виплати учеників становлять прямо зникаючу суму в виду всіх тих потреб. Тому й не минаю нагоди, як член рускої суспільности, щоби

із цього місця не кликнути з усеї сили до наших дорогих Родимців: Не забувайте на руску бурсу в Кіцмани!

В пору, коли всякий ворожий накорінок видає ся зі встеклостію бішеного шовінізму на нашу гімназію в Кіцмани й на нашу бурсу; в пору, коли всякі явні, ба — ще гірше — тайні вороги старають ся ослабити наше народне жите-стремління, що живійшим стало бити ключем; в пору замотелеченя бо-тато петимуніх голов, що не знають, кудю їм звернути свої добрі сили і діла — в ту пору треба всім людям доброї волі, всім щирим патріотам, всім правдивим людям, милуючим свого ближнього, всім душам щирим і спріячим осьвітлі широким мас народних — всім їм, кажемо, треба звернути свої добрі сили, волю, охоту і поміч туди, де нидіє цвіт руского народу серед голоду і холоду. Розумієте нас, тому пам'ятайте на руску бурсу в Кіцмани!

Не будемо повторяти по не звати котрий раз тієї застарілої фрази, що даючи, мовляв, на наші інституції народні — собіж самим даємо! Се річ аж за багато зрозуміла, тому кажемо просто: Родимці, патріоти, люди добрі, згляньмо ся на себе, тай не даймо ся завсидати чужим людям доброї волі, що так часто дають на тую нашу бурсу, маючи на приміті єдино любов ближнього! А між преці всім одної Матері — безталанної — обдертої й обдираної... Не даймож самим собі пропасти!

При всякій нагоді — на празниках церковних і на святках родинних, на зборах товариських і забавах дружних пам'ятаймо, Родимці, на руску бурсу в Кіцмани і присилаймо всякі датки на руки голови суд. радника Іллії Семани, або касієра товариства п. Дениса Евстафіївча.

Не дайте ся вічно просити, Родимці, лиш самі просіть о жертви на тую ціль у других людей доброї волі. А тоді, тоді сповните бодай одну частину обовязку зглядом Русів — себе...

Терський.

НОВИНКИ.

Чернівці, 25. листопада 1905.

Про сучасний стан рос. Українців говорив д. 22. с. м. у краківській „Славянській Каюбі“ на йогож запрошене пос. Олександр Барвінський. — Статю С. Євремюва „Чи буде суд“, яку ми перенесли свого часу з „Кієв. отк.“ подає тепер „N. Fr. Presse“ в переводі і з пояснення посла О. В.-ого.

Русофільський пропагандист в дух. семінарії. Кацаєво-володська спілка видає овочі. Ромунізатори в рясках не аби як заходять ся о побільшене табору руских ренегатів, щоб в той спосіб скріпити свою позицію в краю. Пропаганда москвофільства найшла своїх проповідників і в семінарських мурах. На такого агітатора виаванзував вже давно ректор черновецького духовного семінара о. Мігай Драчинський. Рускі питомці, що приходять під власть сего гречного отчика роблять з ним зовсім несподівані досвідки. По короткій стичности з ним відкривають вони в него різку ненависть до всего, що руске. Се тим більше дивує наших питомців, бо вони, ако абсолюенти німецьких гімназій, все таки не зустрічали там такої зайлої ненависті до всего руского, як ось тепер у о. ректора. Як свого часу (1903/4 р.) було лиш двох свідомих Русинів в семінарії, то о. ректор живив зараз своїх традиційних експериментів для їх винародовлення. Завзивав їх із цинічним єуновом вступити до тов. кацаєвських ренегатів „Карпат“, не ходити на вилади проф. Стоцького і занехати пошща, не „Народного Дому“ і стичности з рускими академіками. Як відтак „опозиція“ руских питомців супроти вимагань о. ректора викликала нечувані заворуєня в дух. семінарії, се вже всім відомо. Але дихайте якось проминуло, і тогідного року затигнув був наш вовчик у овечій шкурі троха хвіст під себе. Сего-ж року розпочав знов провокувати підвладних собі руских питомців. Наколи до Ромунів говорити і переписувати урядово з ними в їх рідній мові, порозуміваєсь він з рускими питомцями як устно так і пи-

сменно не в їх рідній, але німецькій, ба, навіть у володській мові. Домовий поря-док вивівив, як на глум, лиш в володській мові, ігноруючи цілковито руску мову. Не завсидав ся навіть відраджу-вати слухання викладів професора Стоцького. Не припадок послідних днів пере-виспає всі дотеперішні подвиги отця ректора в сїм напрямі. До тепер знева-жав він Русинів лиш негативно, але в послідних днях виступив він зовсім явно супроти Русинів-семінаристів з позитив-ним домаганем, стати кацаєвами. Се не-чувана провокація руских семінаристів зі сторони семінарської влади, обилажає до крайности їх національне почуте. Він завзивав іменню руских питомців збра-тати ся з „Карпатом“, а зіврати зносини з „Союзом“ бо сей, бачите, уніят-ський, а „Карпат“ то „столиця“ право-славля. Треба бути, або крайною неві-жою, або безсоромним, щоб комусь в очі казати, неначе-б „Карпат“ був право-славним товариством, наколи весь світ знає, що там є й уніяти. Впрочім право-славні питомці (розуміє ся лиш Русини, бо за Волохів нема обави, що вони стануть уніятами), мусілиб після дло-гіх зайлого шовінізму о. ректора по-здержувати ся від всякої стичности з усім уніятами, тим більше з католика-ми. То ж після сего реценції повинні пра-вославні владика і его віщі оминати товариство президента краю, котрий є католик, а бойкотувати більшу частину буковинської інтелігенції, що є като-лицька. На самій тій підставі мусіли би православні вірні страх сердитись на Его Величество нашого цісаря, бо він є католиком, а любити очевидно протекто-ра „Карпата“ московського царя, бо він є православний. Се є конечна консеквен-ція вихованя в черновецьких духовних семінарії. То-ж звертаємо на се ласкаву увагу наших послів, щоб постарали ся о як найскорше приборкане москвофіль-ського пропагандиста в семінарії, а постав-лене відповідийшого вихователя питом-ців, які будь що будь мають колись ста-ти співвітчизниками в Австрії, а не... в Росії. О. Мігай Драчинський впрочім ве-давно дістав у соїмі „носа“ в відповіді краєвого президента на інтерпеляцію пос. Пігуляна в справі его антирусских заходів.

Де кум а де коровай?! У 47 ч. „Czernowitzer Gemeinde-Zeitung“ читаємо таке диво, що черновецький магістрат уділив під ч. 36054/08 товариству: „Societatea pentru cultura (!) și literatură (!) gîlbăi în Bucovina“ кон-цесію на... виконувати промислу ши-ноквого! Коментарі тут хіба зайві.

Заговор на царську родину. Пе-тербурська поліція — як доносить з Бер-ліна — передовила шифровану корес-понденцію незвісної досі боевої органі-зації, із якої виходить, що тепер пере-дискутує ся вимордуване усеї царської сімї.

Сучавська брїза громадська. Вче-ра явилась у краєв. президента др. Окт. Бляйлебена знова депутация більшости радних під проводом пос. д-ра Вайден-фельда, яка висловила свої сумніви що до влучности евентуального розвизаня ра-ди, на що згодив ся і кр. президент. Володські радні видно „понохали письмо носом“ і свої резигнації з мандатів вже відкликали.

Пропав без вісти від 14 днів рахунковий асистент чернов. краєв. пра-вительства, Ф. Малікович. На початку свого уральову мав бути в Буску, а як відти виїхав до Львова, так пропав за ним всякий слід.

Із кругів військових. В Чернів-цях був через короткий час фельдмарш.-поручник Шіпер для інспекції тутешньо-го гарнізону під зглядом адміністрацій-ним. По переведеній інспекції від'їхав д. 23. с. м. до Відня.

Важка пригода. Николай і Ону-фрій Габораки, Дмитро і Іван Робанюки Роман Кучерак родом із Текучі пов. Пе-чоринщини і Іван та Василь Мойсюки ро-дом із Аршорів тогоч новіта рубали в лісі гр. прав. реалі. фонду дрова в гро-маді Воронець. У вечер скоронили ся на-звані робітники в хату, яка находила ся неоподалік. Одвак невдовзі надтягнула буря і звалала на ту хату бук, який роз-торочив хату. При сій пригоді стралиги робітники Н. Габораки і Д. Робанюк жи-те, а Іван Мойсюк та Іван Робанюк брат Дмитра понесли ображення і потовченя.

Трупи убитих завезено до трупарні в Воронці, а Ів. Робанюк находить ся в німпольонгемкім шпиталі.

Огні. В бюрах приготовлюваних на поміщене пловой екенситури в Чернів-цях (ул. Головна Енденберга) заняв ся вчера від вугля, яке накинено на під-лозі на руштах для пвидшого висушу-ваня стін, поважний комнатний огонь. Пожарна сторожа погасила його за пів години, всеж таки шкода виносить около 3 тис. кор. — В Раранчу погоріла дня 18. с. м. о півночі хата Сіміона Гостю-ка. Огонь мабуть підложено. Шкода ви-носить 600 К. Дім був заасекурований в „Дієстрі“.

Оповістки, іменованя і т. п.

Особисті вісти. Надінспектор по-чтовий міністерства торгівлі Готайзель прибув до Чернівців для інспекції ту-тешньої дирекції почт і телеграфів.

Народне віче в справі загального, рівного, тайного і безпосереднього права госована відбуде ся сего неділі о год. 2 по пол. в Кучурові вел. в забудованю читальняним. — За комітет: *Николай Топушак.*

З вижницького округу. Довіро-чній нараді членів товариства „Взаїмна поміч галицких і буковинських учителів“ вижницького округу відбудуть ся 3. гру-дня 1905 о 1 годині по пол. (в день збо-рів фіз. тов. „Руска школа“) в Вижни-ци в локалі вл. п. Анни Москви в рин-ку. Більшими інформаціями, як також статутами і висовими деклараціями мо-же служити кожного разу тов. Антін Мандрик. — За тимч. ком. *Антін Мандрик.*

З ради культури краєвої. Рада культури краєвої має намір, подібно як в попередних роках, також і на рік 1906 посередничати в спровадженю всіх ро-дів насіння і те насінє, о скільки стар-чать субвенції на сю ціль, продавати по уміркованих цінах незможним госпо-дарям. Позаяк однак знижене ціни пе-ревозу о 50 проц. призначено лиш за спроваджене такого насіння, яке спрова-джує ся на підставі замовлень з гори, проте просить Рада культури краєвої всіх господарів, які і в найбільшій році хотять спроваджувати насінє за посе-редництвом сего інституції, щоби они зголосили в сільських товариствах, ка-спнах і касах райфайзенських кілько они насіння потребують, так щоби ті зголо-шеня можна до 1. січня 1906 р. зібрати і вислати до Ради культури краєвої. Рівночасно звиває ся тих господарів, які мають добре насінє на продаж, щоб вислали свої оферти з залученем взорів насіння до Ради культури краєвої.

Із гімн. тов. „Січ“ в Чернів-цях. Гімнастичні вправи товариства бу-дуть відбувати ся правильно у віторок і суботу, кожного разу від 6—8 година вечером. На вправи звольте являти ся члени точно і в комплекті, щоби вже раз можна розпочати правильну діяльність товариства. — *Виді.*

Із чернов. товариства добро-дїйного і огрівалень. Звичайні за-гальні збори товариства відбудуть ся дня 14. грудня о 4-й год. попол. в сой-мовій салі із отсим дневним порядком: 1. Відчитанє і зверіфіковане протоколу із надзвичайних зборів товариства, які відбули ся дня 28. листопада 1904. 2. Справозданє касове виділу. 3. Принате замкненя рахункового. 4. Ухвалене про-дїмнана на р. 1906. 5. Потверджене вибору одного кооптованого члена ви-ділу. 6. Вибір 6 відлукних на час три-літній. 7. Вибір радильових цензорів і їх заступників. 8. Внесеня членів. — За виділ: *Вільгельм Адамец, голова, Василь Черський, писар.*

Загальні збори пасічників філії тов. для Чернівців і околиць відбудуть ся в неділю дня 3. грудня о 3-й годині попол. в середній школі господарській (при ул. семігородській) із отсим дневним по-рядком: 1. Зверіфіковане протоколу із послідних зборів. 2. Оповіщенє важній-шого вилыву. 3. Справозданє із діяльнос-ти. 4. Справозданє касове. 5. Вибір ви-ділчництва Ф. Федоровича: „Про пні“. 7. Евентуалія. Гостий просимо! — За виділ: *Вільгельм Адамец, голова, Василь Черський, писар.*

Перші загальні збори спожив-ного товариства „Взаїмна вигода“ стов. зареєстрованого з обмеженою по-

рукою в Рус-не-Боуді відбудуть ся в не-ділю дня 3. грудня 1905 о год. 3-й по полудни в шкільній комнаті з слїдуючим порядком дневним: 1. Поясненє статута. 2. Установленє стопи процентової від-вкладок щадничих. 3. Яку найбільшу суму може старшина затигнути для сто-варішеня. 4. Вибір ради надзорчої і 5. Вільні внесеня і запитаня. — *Старшина.*

Звичайні осїнні загальні збори Каси позичкової і щадничої для гро-мади Рус-не-Боуд, стоварішеня зареє-строваного з необмеженою порукою від-будуть ся в неділю, дня 3. грудня 1905 в шкільній комнаті з таким порядком дневним: 1. Справозданє касове. 2. Під-висшенє стопи процентової від-вкладок щадничих і від позичок. 3. Запитаня і нарада. — *Олекса Лаба, начальник.*

Збори „Січ“ в Глиниці, запо-віджені на завтра, не відбудуть ся!

Із штуки і літератури.

Концерт „Буковинського Во-яна“ відбуде ся в салі „Музичного То-варіства“ в Чернівцях, дня 3. н. ст. грудня. В концерті брати ме участь черновецька землячка, артистка львівської сцени, пані Фільомена Лопатинська. Загалом будуть виведені на сїм концер-ті самі нові твори.

Співання для шкіл народних. Зложив Я. Ярославенко. Часть II. ціна 50 сот. Видавництво Української На-кладні у Львові 1905. вел. 8-ки 7 стор. Се вже семий випуск музичної бібліо-теки під назвою „Торбан“ яка поста-вила собі за задачу популяризувати на-родну музику і виходить на взір виданя заграничних як „Petersa, „Universal-Edition“ і т. п. Що се видавництво пови-нен стрітити симпатично наш музикаль-ний загаль, про се годі сумнівати ся, бо недостача такої бібліотеки давалась по-чувати вже здавна. Два випуски Спів-ання для шкіл. нар. повитають осо-бливо радо наші народні учителі тим більше, що легкі і поєдинчі мелодії добре надають ся до співу для сіль-ських дітей із слабо виробленим музи-кальним слухом. Збірник (ч. II.) містить в собі 11 пісеньок в суміш поважних і підскачистих, яких текст взятий із шкільної читанки. З огляду на се, що усі дотеперішні Співання для шкіл народних уже вичерпались і не відпо-відають нинішнім вимогам ні що домо-ви, ні що правосписи, то належить ся шира подяка видавцям співання. — *М. Х.*

Репертоар чернов. мійського театру. Нині в суботу як премієра 3 актова оперета Шайцера і Шлезінгера „Pufferl“, музика Цизлера; в неділю по пол. по знижених цінах: „Приборкана Гоструха“ комедия Шекспіра, а в неді-лю вечером по раз другий „Pufferl“.

МАЛИЙ ФЕЙЛСТОН.

Із російських поетів.

Мережковский.

* * *
Ми ідемо цвітними шляхами,
А над нами сияє весна,
Ми могучі на рівні з богами,
Житя чаша не синга до дна.
Кинь тривогу! Лови сю хвилину
І не думай про завтрашні дні,
Жий у мріях, люби до загину,
І віддай ся весь чарам весни.
Як боги ми впроді панамі,
В нашій службі природа ціла,
Так вперед-же цвітними шляхами,
Сміли серцем, бадьорі думками,
Хай живе жита і любов і весна!

Порейев.

* * *
Ось в таку то маєву, ясну місячну ніч
Від студентів друзяк повертав я домів,
І так жить забажав — а надії, пориви
Співлювали в душі, жар у грудях кипів.
Я дохати прийшов цювний щастя й задуми,
Я в віконце глядів на заріючу даль,
Город сплячий в низу — а на серце злітали
Молодий егізизм, молодеча печаль.
І та даль, зорі блеск і весняна та ніч
Сповивались в красу, в чар веселчаня
[снів,
І любив я глядїти в золоту світлу даль,
І щасливий я був — і ридати хотїв.
Пер. К. М.

За зміст Оголошень редакція не відповідає.

До поважаних виборців

Буковинської торговельно-промислової палати!

В наслідок вильосовання вступає 12 членів із Буковинської торговельно-промислової палати і після законних постанов мають д. 14 грудня б. р. відбути ся нові вибори.

Вага такої інституції як торговельно-промислова палата викликала зовсім зрозуміло дуже великий інтерес виборців до виборів в палату. Зараз після вильосовання розпочато із різних боків агітацію з усею силою.

Цілим краєм заволоділо найбільше подразнене і здавало ся, що завзята виборча боротьба стане неминучою. Одначе ліпше застановлене і добре зрозумілий інтерес купців і промисловців викликали незабаром у противних партіях безперечно вірну свідомість, що ніяке зване не вимагає так дуже мира і спокою для свого розвитку як саме торгівля і промисл.

Колиж краєви і інтересентам із торговельно-промислових кругів має ся бодай по можливості заощадити **шкідливу виборчу боротьбу**, — то кожда партія має в інтересі миру, який є прецінь кардинальним услівем для спокійного розвитку і сильного розцвітту торгівлі й промислу, — понести часами й діймаві, особисті жертви при виборі кандидатів.

Особисті часами й дуже оправдані аспірації треба було як раз підпорядкувати висшій цілі миру! З другоїж сторони примінювано при виборі кандидатів таку міру обережності і оглядності, якаб була запорукою гідного й поважного заступництва торговельних і промислових інтересів краю.

Бо не можна сего не добачувати, що всіх кандидатів прийняли після зрілої розваги однодушно **всі партії**, вони будуть без супротивлення посполювані і зазнавати муть підмоги в своїй діяльності через цінні звязки із партіями.

Управильнене торговельних зносин із сусідними державами, підпомагане промислу, а в першій лінії стану дрібно-промислового та основуване промислових Заведень в краю, по яких можна надіяти ся як найуспішнішого оживлення торговельних і господарських інтересів, вкладають на торговельно-промислову палату поважні обовязки, які вона зможе сповнити тільки **серед мирної згоди** і підпори прочих чинників краю.

Виходячи із сього погляду прямо годі доволі високо оцінити вагу мирної розв'язки теперішнього питання виборів до торговельної палати.

Оттимто апелюємо до всіх виборців краю, щоб як найкріпше підперли нас в осягненню задуманої цілі, щоб енергічно відперли всяку бурливу агітацію, яка стремілаб до заспокоєння егоїстичних аспірацій, та щоб зєдинили голоси на отсих компромісових кандидатів:

СЕКЦИЯ ТОРГОВЕЛЬНА.

Категория перша:

Фонтін Венцель,
купець, Чернівці.
Тріхтер Герш,
великий промисловець, Чернівці.

Категория друга:

Ангавх Макс, властитель більшої посілости, Чернівці.
Бориславский Кароль, купець, Чернівці.
Краттер Й. Леон, купець, Чернівці.
Романович Кастан, купець, Чернівці.

СЕКЦИЯ ПРОМИСЛОВА.

Категория перша:

Фішер Янку,
властитель більшої пос. і спірітус. гораль. Теодорешти.
Штайнер Йосиф,
властитель бровару, Чернівці.

Категория друга:

Аксельрад Емануель, вел. промисловець, Чернівці.
Філенбавм Филип, аптикар, Чернівці.
Франк Георг, директор тартаку, Чернівці.
Пікер Моріц, малар вивісок, Чернівці.

В інтересі єдності виборчої акції просимо П. Т. виборців, щоб картки голосовання, заосмотрені підписом зараз після того, як їх удержуть, прислали безпосередньо **рекомандовано** на одну із отсих адрес:

- 1) Соймовий посол Фридрих Лянгенган, президент Буковинської торговельно-промислової палати в Чернівцях або
- 2) Соймовий посол др. Ф. Лупу, президент буков. Банку краю в Чернівцях.

ЗА ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ.

Лянгенган Фридрих, соймовий посол і президент буков. торговельно-промислової палати.
Др. Лупу Фльореа, соймовий посол і президент буков. Банку кр.
Др. Стефанович Кастан, властитель більшої посілости і віцепрезидент буков. Банку краю.
Тітінгер Вільгельм, соймовий посол і віцепрезидент Буков. торговельно-промислової палати.

Фльондор Николай рицар де, властитель більшої пос.
Тріхтер Герш, великий промисловець.
Ангавх Макс, властитель більшої посілости і вел. промисл.
Пікер Моріц, вилвач металевих вивісок і малар вивісок.
Відман Йосиф, посол соймовий і віцепрезидент буков. Банку краю.

виходить в ЧЕРНІВЦЯХ
щодорожньо, п'ятницю і неділю,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рубрики звертає ся лише на поперед-
ню заборону. — Рекламні неопе-
чатані відні під оплати почтовою.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	70	„

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і наданість за інсера-
ти платні в Чернівцях.

ДІОНЕО В РОЛІ ПРОВОКАТОРА.

(Допись із рос. України).

В ч. 256 „Одеського Листка“ до-
сить відомий російський публіцист-
письменник Діонео помістив чималу
розправу „На теми дня“, якої ми
не можемо обминути.

Автор тут між іншим оповідає,
що в Англії збирало ся багато ве-
ликих мітингів, щоб заперестувати
проти єврейського погрому в Росії.
Він особливо зауважив на слова
одного бесідника, відомого англій-
ського белетриста Цангвіля, який
радить Євреям емігрувати з Росії.

„Народ, казав Цангвіль, пови-
нен сам собі виробляти своє спа-
сіння“... Росіяни не бажають мати
їх за своїх братів і не хочуть зли-
вати ся з ними“, а позаяк „кожен
народ повинен бороти ся за свою
землю“, то „Євреї повинні виселити
ся або загинути“.

Чи то авторитет д. Цангвіля, чи
може се є голос англійської інтелі-
генції, але д. Діонео на стільки
зауважив на ці слова, що написав
з цього поводу велику розправу, де
сподується довести: 1. що „юквал
Росії“ спокон віків єврейська земля,
а наш народ, „руський“, прийшов
сюди пізніше і 2. що всі повстан-
ня проти експлуататорів нашого
краю були зроблені не народом а
розбійниками-козаками. „Могили в
Криму, на пр., доводять, каже
Діонео, що Євреї жили там в Х.
віці, далеко перед тим, коли з'яви-
лись „руськіє“... „Єврейський ман-

дрівець IX. віку знайшов спілки
своїх одновірців на півдні (на яко-
му?), до гирла Волги. Тут Євреї
жили за довго перед тим, як там
з'явилися „руськіє“. З сьх архео-
логічних дослідів д. Діонео робить
такий вивід: „Значить земля пред-
ків для більшости народу єврей-
ського в Росії — наш південь“. Ми
не можемо допустити, щоб д. Діонео,
що вештає ся по всіх краях, був
на стільки неосвічений, щоб не знав,
що єврейські могили суть по всьому
світу, позаяк народ сей ще в
доісторичні часи уже мав великі
торговельні зв'язки з близькими й
далекими своїми сусідами.

Не можемо також допустити,
щоб д. Діонео був на стільки на-
ївний, щоб не знав, що південь до
гирла Волги (тоб то Азія) і Крим
— се не єсть той край де зараз
мешкає найбільше єврейської люд-
ности (Україна і Польща).

Ми не можемо припустити, щоб
російський письменник, говорячи
весь час про Українців, змішував
би їх з „руськими“ (по нашій тер-
мінології з Москалями) і не знав,
що „Юг Росії“ — се переважно
так називають Москалі Україну.

Д. Діонео, як більшість росій-
ських журналістів, що зросли на на-
шій землі, цілком і при тому на-
вмисно ігнорують українську на-
родність.

Вони не хочуть визнати, як і
російська бюрократія, що Українці
— не суть „руськіє“, бути ними
ніколи не хотіли і не хочуть. Жи-
вучи між нами, правда під меншим

національним гнітом, ніж наш на-
род, вони не тільки не простягнули
Українцям братерської руки, а на-
впаки завжди доводили, що нас,
Українців, не було, нема й бути не
повинно і тепер нам стало очевидно,
що се йшло до того, щоб упевнити
потім „руських“, що земля наша
— се земля єврейських предків.

Коли вони з легкою душею див-
лять ся на історію свого народу,
що живе на Україні, то цілу довгу
низку єврейських погромів поясня-
ють тільки тим, що на їх землі жи-
вуть якісь розбійники.

Правда, останній погром — то
є заговор розбійників-бюрократів,
але темні, голодні, безправні маси
народні відіграли тут найбільшу
ролю, як і те, що Євреї доси чужі
нам люди, хоч і живуть під одною
з нами стріхою.

У Польщі сидить таж сама ро-
сійська бюрократія, про те погро-
мів там не було, бо раз — нарід
більш освічений, а в друге та-
мошні Євреї йдуть попліч з Поля-
ками на чолі польської національної
справи і за те сам народ зберіг
Євреїв від поліції й чорної сотні.

Ми пережили останній єврей-
ський погром на селі, де не було
жодних чорносотенців, і в перші часи
в дупі нації до нашогож народу
заворушилась огида завдяки тим
розбійництвом і убійствам. Проте
згодом ми зрозуміли, що голода,
темна, дика, жалібна, скрізь, одна-
кова: Щоб її не було, треба наро-
дови землі, а найбільше за все —
освіти. Освіти дійсної, націо-

нальної, а не того московського
сурогату, який доси був по школах
на Україні. От і зараз: де не гро-
мили Євреїв, там по сходах роблять
ся постанови, щоб їх повиселити,
на пр. у Роменському повіті.

Значить, сю справу не можна
легковажити і Євреї, живучи між
нашим народом, більш за всіх за-
інтересовані в тому, щоб наш народ
не був темним. Се просвітні за-
ходи розумних, чесних Євреїв — се
єдине що може помирити наш на-
род з єврейським.

А між тим д. Діонео, спокійно
проживаючи в Лондоні, після сих
страшних, кривавих подій, коли ще
не всі трупи поховано, коли рани
ще свіжі, виступає в „Одеському
Листку“, в сій цілком безпринцип-
ній часописі, з розправою, щоб
довести, що Україна — єврейська
земля!

Говорити таке українському тем-
ному людови, що за дрібний клап-
тик землі убиває рідного батька й
брата — хіба се не провокаторство?

Дійшовши до такого відкриття,
д. Діонео і сам зрозумів, що пере-
солив і переперчив страву своєму
народови і вже підсоложує її тим,
що виводить права євреїв на укра-
їнську землю із спільної нашої істо-
рії: євреї разом із „руським“ на-
родом боролись за спільну горо-
жанську волю. У сій боротьбі про-
лили стільки же крові (!) як і „русь-
кіє“. Спільно захищали рідний край
од ворогів і багато з них „убито
або покалічено, багато мають як на-
городу георгіївські хрести“ (!) „Не-

6) М. Салтиков (Н. Щедрін).

Кашинський суд.

З російського перекладу Вол. Карбулицький.

(Кінець).

Адвокат Шестаков (переби-
ває єї): О скажіть, пані, став від ва-
шого кав'яна кавяр дешевий?

Жаба (покриває ся ціла червоними
плямами, загиує ся): Кав'яр... кав'яр...
ні, кав'яр не подешевів, ні, ні... не по-
дешевів. А то тому, що ось ви... та, ось
вони, (хоче зсунути все на „меншу
братію“). Коби ось вас... та ось їх (за-
дикує ся і через кілька хвиля киває тіль-
ко ротом). Дами одушевлені натирають
єї платками).

Іван Іванович (пригадує собі, що
в його житті було щось подібного; із
співчутем): Успокойте ся пані! Відлих-
ніть. Вами висказані почування о стілько
похвальні, що суд може і підіждати.

Жаба (по коротнім віддаху): Си-
джу я раз вечером на чатах і по при-
вичці киваю на весь рот: знищені, пі-
дрвані, підкопані! Нараз чую: в волі
щось плеснуло; оглядаю ся — шука.
А вона ватескородіє, дивно оком ви-
нула, мимо того, що я мирна, але коли
шукаю розходять ся о поживу, то вони
не вибирають. — Підішла шука до ме-
не і каже: „своч, голубко, в воду, щось
тобі скажу!“ А я дивлю ся їй в очи,
наче приковава і все думаю: свочу і
свочу! Але Бог мене виратував, я наду-
мала ся: добре, кажу, але лише, ти го-
вори з води, а я тебе з берега послу-
хаю. Ну, вона бачить, що з мене не бу-
де свата і каже: „ось ти числиш ся до
депуціятів, цілий день киваєш до

утомі, а не видиш, що дів ся в тебе
під носом... незабаром заберуть ся на-
буті послідні пискарі“. Як то? питаю.
„Оттак, каже, я вже з тиждень очікую
їх; як лиш доплавуть до Волги, так всіх
однаковий привіт від мене ожидає“. Ска-
зала, плюснула хвостом і відішлюла. А я
боками та тайком — та на дно ріки.
Підішла до отсего пискаря, котрого те-
пер судять, тай лягла в намул. Лежу я
годину, лежу другу, аж чую: збирають
ся. Окружили хорого і стали горлати.
І чого я тут не наслухала ся, аж гово-
рити гідко: Все в нас підле, все в нас
зле, все то треба змінити, все то треба
знищити. Ріку треба розділити на по-
ловину; харч має бути для всіх без-
платний; щоби багатих і бідних як ни-
ні — не було, а щоб були лиш бідні,
щоб начальство знести, а другим щоб
дати волю: хто хоче хай живе по волі,
а хто хоче... хай лізе в борщ. А один —
гісім тепеатіс амісі — ось яку штуку
предложив: „Жаб, каже, треба конче
відси вигнати, бо рука була все наша,
наші діди жили в ній і ми хочемо
жити“.

Прокурор (перебиває): Не мо-
жете сказати точніше, яку ролю грав
на тих зборах оскаржений Хорий?

Жаба (злбно): Хорий? Він пер-
ший ворохобняк, ватескородіє. Коли-б
не його науки, то ми би ще й сьогодні...
п'яних несупоків у нас не було. Най-
більший крикун, то як-раз пискар! Хто
що лише скаже, а хоч би й найбільшу
неблизит, він зараз підхопить і в двоє
доложить. Спитайте про него, кого лю-
бо, н. пр. запитайте першу дівшу пу-
головичку: Знаєш Івана Хорого? — ко-
ждий скаже, що він за пискар. Проши-
нить, що йому треба, вилусть свою

отрую, всіх заразить, а сам сховає ся
в намулі. Такий він... ну, такий, що ко-
либ його тепер не були піймали, то не
знаю, чи були-б ми тепер ще між жи-
вими. (Хоче розповісти епізод з життя
Хорого, та Іван Іванович боячись, щоби
не вийшло щось неприличного, пере-
биває).

Іван Іванович: Думаю, що пита-
не поставлене п. прокурором досить
розяснене. Продовжайте, пані, своє зі-
знане, не задержуючи ся на обставинах,
які не належать до ріш.

Жаба: Шуміли вони, шуміли, аж
чую, що хтось прийшов. А то карась.
„Ратуйте ся, панове, — каже — зараз
будуть вас ловити! Мені ісправникова
кухарка казала, що й сїти вже готові.
Ну, не встиг він сего і вимовити, як
всі пискарі розпирснули ся. А Хорого
забули... втікають. Я за ними — та де
мені! — Ну, гарно, гадаю — не дале-
ко втечете: — шука от ся! Потім вже
чула я...“

Іван Іванович: Сідайте, жабко.
Се все, що суд хотів від вас довідати
ся. Потім будете свідчити лише на пи-
тання, а в практиці кашинського окру-
жного суду установив ся прецедент: „не
всакому слуху вір. Здаєть ся, добре го-
ворю, панове? (Семен і Петро Іванович
кивають притакуючи головою). Ви, пані,
зробили свою повинність, з чим вас і
поздоровляю. Жийте спокійно, не чіпайте
нікого, то й вас ніхто чіпати не буде;
а коли зауважите щось протизного —
йдіть до нас: тепер вже знаєте дорогу.
А ми вже зробимо відповідні кроки, бо
се наш обов'язок. Дізнаємо ся про щось
похвальне, то ще заохотимо; а коли про
непохвальне — то по головці не погла-
дим. От вам пискар — сидіть! А за

що сидить? — тому що робив непо-
хвальне. Коли-б був захочував ся по-
хвальне, не сидів би тепер за жандар-
мами, а може-б субвенції діставав. А так
задумав бунту та кричати — ну даруй,
посидь! І всі будуть сидіти! (Голос з
публики: „так має бути!“ Іван Іванович
шукає очима). Я того гробіана, що мене
все перебиває, зараз за ушко та на
сонце... І так повторюю: як щось зау-
важите — йдіть до нас, а самі не ро-
біть собі права, бо се не ваш обов'язок.
Тепер багато таких модників розплоди-
ло ся, що думають: чого піду перед
суд? — лише зроблю собі сам право.
Тому і в нас цілими місяцями розправ
немає... а на що-ж суд? — Але ви не
робіть так! Сідайте, ще раз витягу
вас! — Шука, продовжайте оповідане
жаби! Яка була ваша роля в сій справі?

Шука (отворіє пошук, щоби фаль-
шиво свідчити. При погляді на розтво-
рений пошук опановує оскарженого страх.
Він сильно кидає ся в тарілиці з ясним
наміром перескочити через крису. На
очах шуки виступають сльози милосер-
дя, при чім єї пошук отворив ся та за-
перає ся. Руки пискаря стають мало-по-
малу слабшими, він вже не скаже, а ли-
ше здрігає ся, ще один, два, три ру-
хи... і...)

Тарара (виймає оскарженого за
хвіст і показує судови; голосом, в яким
звучить торжественність): Вже вмер!

Іван Іванович (зворушений):
Хай нам се приміром буде! Хай зна-
ють ті, що від суду відвертають ся, а
другі хай не сумнівають ся! Жаль пи-
скаря, але не мож не сказати: сам собі
винен! Коли-б не йшов злими дорогами,
може би ще й тепер жив. І нам був би
не докучав, і сам був би чимось хосен

ма у всьому світі країни, що так щедро полита єврейською кров'ю, як „Юг Росії“.

Д. Діонео переплутує „георгіївські хрести“, за які Євреї лили кров і погроми, бо зараз по сьому говорять: „Кожний народний рух в „Росії“, взагалі мав етнічний характер і поперед усього повстав ся в знищення Євреїв“.

Для д. Цангвіля се єсть конечна причина для того, щоб Євреї емігрували з України. Для д. Діонео се єсть право на українську землю.

Щоб то не здавалось зовсім уже диким, то д. Діонео треба довести, що се не були народні рухи, а просто розбійницькі вчинки. Рада сього він цілком ігнорує всю історію України і упевняє, що вся біда від козаків-розбійників.

Визискавши деякі факти з літописи, з польських жерел, з Костомарова, де козаки справді грали варварську роль, д. Діонео переносить її поодинокі, виключні вчинки на все козацтво і між иньшим говорить: „Козацтво, як організована військова сила ніколи не було цілим тілом з народом, навпаки, у тяжкі часи „руський“ народ мав у козаках не оборонців, а ворогів“ і далі підкреслює, що се було завжди, а в решті: „я не добре знаю військову історію і, сказати правду, не можу згадати, чи було козацтво коли небуло корисним в часи великих війн“.

Говорючи про козацтво, д. Діонео навмисно поплутав козаків запорожських з донськими. Говорю навмисно, бо він цитує з Костомарова „Богдана Хмельницького“, але прочитавши лиш один сей твір кожен зрозуміє, що Запорожці і Донці — се не одне й теж і що в часи Хмельниччини козацтво — то був увесь український народ, що повстав за волю.

Про печесні відносини до нас, до нашої історії ми говорити не будемо, а тільки отсе: Євреї люблять „землю своїх предків“. Ми її теж любимо, але не дають нам жити

ним занав ся. А впрочім, по що говорити: вмер — і діло скінчене! Панае прокурор, ваше рішення!

Прокурор (говорить скоро, подібно, як читці при кінці служби Божої: „Слава Отцю... слава Тобі!“) Думаю... за смерт... суджен... пер-рв-ти.

Іван Іванич: Так я і знав. А про других, про неприємних — будемо продовжати?

Прокурор: Про других треба поставити заочне рішення.

Іван Іванич: І се я знав. Семен Іванич! Петро Іванич! Як гадаєте? Як маємо заочно з бунтівниками поступити?

Прокурор (встає, щоби пригладити істинування радної комітати для поставлення рішення. В тій хвили подає йому слідчий судія телеграму. Читає): „Від казанського прокурора кашанському. В ріш Казанці піймано шайку кашанських п'якарів. Очевидно ворохобники. Подібності почтою“.

Іван Іванич: Таки повидовлювали! Кілько то сюда верств?

Прокурор: Наслідком одержаної телеграми думаю застановити суд п'якарів за протизаконне похищення в'їзних.

Іван Іванич (на все годить ся). Як застановити, то застановити! Є оскаржені — то є суди, а нема оскаржених то нема нам кого судити. Коли нема кого судити, отже і... (прокидає ся із протона). Що-ж се я говорю? (дивить ся на годинник, здаваний). Четверта година доходить! Як то час промину! Семене Іваничу! Петре Іваничу! Прощу! (Виходять. Сала поводи опорожняє ся).

у згоді і любляти її спільно! Діонео та ще російська бюрократія. Щож до донського козацтва, то ми позволено собі навести тут частку з їхньої заяви, що видруковано в тому ж „Одесскому Листку“ через кілька днів по розправі д. Діонео.

У сьому надзвичайно цікавому документі, донські поступові козаки, що люблять свій народ, протестують проти сучасного російського ладу, проти тої ролі, яку їм, рабам, як вони висловлюють ся, доводиться грати зараз, тоді як колись „у страшні часи кріпацтва наші предки, як і запорожці високо несли прапор свободи і незалежності особи; вони зі зброєю в руках боронили волю слова, волю зборів, виборчий лад і самоуправу“.

Покладаю, що авторам сеї заяви боляче почути неправду, що їх народ завжди був ворогом усьому світові, доброму.

Д. Діонео, нерозумно або нечесно захищаючи свій народ, глибоко ображає національні почуття і Українців і Донців і конечно до згоди їх з Євреями не приведе.

Такі нові Месії можуть бути тільки з провокаторів, що бажать нової крові, нового терору для Євреїв, аби тим примусити їх справді покинути Україну й перейти в Палестину або Уганду.

Правда д. Діонео говорить, що ненависть то він того не хоче. Він проти еміграції: „Євреї мають безперечні права назвати Росію своїм рідним краєм“ (говорить ся про Євреїв на всьому світі), бо скрізь, навіть там, де в цілковитій волі, Євреям не добре живеть ся і всі вони нудять ся по другому рідному краю — по Росії.

Згадує ще кілька раз про „кров пролиту нашими предками“ і закінчає: чи можливеж „слияніє“ після таких страшних трагедій?

Відповідає на се тим, що колись були такі ж криваві погроми і в Англії, а зараз там зовсім нема антисемітизму.

Ми не розуміємо цілком, про яке „слияніє“ говорить автор, але певні в тому, що й се єсть якийсь маневр.

Не про „слияніє“, добродію, треба говорити, бо кожен народ має право до життя, а про згоду, про єдність, про братерство з тим народом, між яким мешкають Євреї.

І коли-б поступові, розумні, чесні Євреї зрозуміли потреби українського народу, то нам не довелося би дивити ся зараз на сих голодних Євреїв, напів голих, пригноблених, що після погрому переповнили всі комітети, шукаючи шматка хліба. І як би Ви, добродію, усе се бачили, то, не дивлячись на нашу жорстокість, у Вас не піднялася би рука писати такі провокаторські розправи.

Тільки божевільний лікар може зривати струпи з старих ран, тоді, як з свіжих дзюрчать кров! Не час пригадувати старе! Ми починаємо нове життя і тепер усе поступове єврейство спільно з другими народами воює за політичні і національні права, за автономію народів, а між ними й за автономію українського народу, бореть ся за волю, за кращу будучину, позабувши старі чвари, а тих людей, що нацьковують один народ на другий лічать за провокаторів і судять їх суворим, але справедливим судом.

М. Мишанин.

Політичний перегляд.

Двістатисячна демонстрація за загальним голосуванням! Наяв в дні вторгнення парламенту тривав в цілій Австрії південний генеральний страйк і відбувають ся вибори і демонстрації. Найвеличавішу демонстрацію урядила віденська соціалнодемократична партія в столиці держави, у Відні. Про хід сего поважного виступу організованих робітників за загальним тайним, рівним і безпосереднім правом виборчим до ради державної наслідок до нас отсі денеші:

Відень, год. 11:46 пер. пол. Пероважна частина фабрик а навіть бюр стоїть замкнена. Віденські робітники збирають ся від ранку на площі Кароля де уложив ся величезний похід демонстраційний, який незабаром рушив під парадним. — Депутація робітників, яка йшла на чолі походу удала ся до парламенту, щоб передати петиції в справі виборчого права президентові міністрів і президентам обох палат. — Тим часом тривав перемарш поверх 200-тисячного походу поперед парламент. Вздовж Рінгштрассе назбирало ся по обох її боках велика сила народу, щоб дивитись на маневруючих. Недалеко парламенту перервала товпа поліційний кордон, але її відіерто назад. Перемарш відбуває ся в найбільшій порядку. Год. 11. похід триває далі, без того щоб дивитись на якусь позажнійшу пригоду. В поході несуть таблиці із клячами на честь загального права голосування й червоні прапори.

Відень 12. год. 50 м. О год. пів до першої тривав похід далі і після поліційних інформацій тривати ме аж до год. пів до 3. Число учасників подає сама поліція на 200,000.

Відень г. 12:40. У відповідь на промову провідника депутатів заявив през. парламенту Гр. Феттер, що се є найважливішим обов'язком законодавства зайнятись розширенням виборчого права, коли із усіх верств суспільства розлигають ся дотичні заклики до парламенту і се признає депутатів, як рада державна і зможе що до сего питання зняти якесь становище, то така глибокосягла й трудна реформа при нитоміх політичних і національних обставинах Австрії, виладе лише тоді вдоволюючо, коли парламент зможе цілком спокійно, без впливу і без упередження звершувати свою тяжку і дуже відповідальну роботу. Депутація повинна бути переконана про добру волю палати. Президент буде всіма силами піддержувати отсю діяльність палати. Президент Віндштресс заявив, що він ще не довго в палаті, і не може преюдикувати становища палати однак запевняє, що палата панів буде старати ся всіма силами сповнити свій патріотичний обов'язок.

Міністерпрезидент Гавч вказав на звичну заяву правительства в Wiener Abendpost і на заяву, яку він зробив промисловцям. У ній зясовано становище правительства що до виборчої реформи. Се становище вяснить прем'єр міністр докладно при відповідній нагоді в парламенті так, що в найкоротшім часі вяснить ся намір правительства. Президент міністрів є свито переконаний, що єдинокі і порядок є найліпшими засобами для попертя виборчої реформи.

Угорська криза зовсім не стає загрозливою. Навпаки в останнім часі зайшли в пештеньський комітет підлі, які вказують, що коли правительство стало виступати проти опірних із всею енергією, то й опозиція не зрікає ся із чисто революційних засобів борби. Ось перший жупан пештеньського комітату Тагі занедужав і виїхав до купелів на курацію. Сего заступав старший секретар, або як на Угорщині кажуть, старший нотар Фазекас, котрий ставив правительство опір і оно его зауспендувало. На предложене правительства призводив цїсар, щоби на час недуги старшого жупана завідував комітатом пештеньським старший жупан рабеного комітату, бар. Рудольф Ласберг. Отже бар. Ласберг явив ся в п'ятвицю в комітатівім домі в супроводі офіцера від жандармерії і хотів обняти урядоване. Секретар комітатовий заявив ему тоді, що при офіцери не буде з ним говорити і просив о віддалені офіцера. Бар. Лас-

берг спротивив ся тому а секретар заявив тоді, що не отворить дверей до бюра. Тоді післав Ласберг по шлясарів а секретар пішов на засіданіє комітету публичного добра. Перед бюром старшого жупана стояли гайдуки з добутими шаблями а на коритарі жандарми; будинок комітатовий окружив відділ поліції під проводом офіцерів. Коли Ласберг увійшов до бюра, товпа внала за ним і стала его ганьбити та плювати на него. Тоді внала до будинку поліція під проводом директора Рудная а товпа обкидала єї яйцями. Директор казав тоді жандармерії уступити з будинку, а членів муніципії завізав, щоби розходили ся. Але товпа прибравши грізну поставу, заняла всі коритарі і не хотіла уступити. Тоді поліція увійшла до салі, де відбувало ся засіданіє комітету добра публичного, і завізвала присутних, щоби розходили ся. Зібрані запротестували а посол Бочкай вдарив одного поліційна в лице. Президент комітету бар. Кронай запротестував против вступлення поліції до будинку і покликав ся на свою ненарушимість. Комісар відповів ему, що закон постановляє виразно, що той, хто ставить опір поліції, не має права ненарушимости. Остаточно вивела поліція всіх членів комітету по одному із салі, а комітетові співали пісню Кошута. Опісля старший жупан зарядив, щоби всі замки в комітатовім будинку змінені на вертгаймівські і при кожних дверех поставлено жовніра. Прокуратури розвела слідство против всіх, що внали до бюра старшого жупана і поважили ся зневажати его.

Опісля того опірного Фезекаса зауспендовано, а его наслідником іменовано віцесекретаря міністерства справ внутрішніх Ромера. В суботу рано явили ся бар. Ласберг і Ремером в комітатівім домі, в яким бюра над- і віце-жупана чього поруйновані. Цілий будинок обсаджений жандармерією. Всі старші, виборні урядники заявили, що не будуть сповняти своїх чинностей поки не усуне ся асистенція. При своїй постанові лишили ся навіть помімо загроз дисциплінарних слідств. Згодом відобрав о год. 1 по пол. бар. Ласберг урядоване від зауспендованого Фазекаса, який зложив уряд тільки під загрозою насильних засобів. Після того передав бар. Ласберг урядоване Ремерови. Розуміє ся, що єї події відбила ся бурливим відгомном в Угорщині, а найпаче в Будапешті. Опозиція видала знов широку декларацію, в я їй осуджує безправства правительства. Із тісних околиць краю доходить вислови обурення проти Ласберга й Рудная, якого навіть вичеркнено із національного касина.

НОВИНКИ.

Чернівці, 28. листопада 1905.

Вістен із російської України.

І ось після довгого вижидання можемо радям серцем поватати першу українську часопись на закордонній Україні. Ось вчора одержали ми 1. число тижневника „Хлібороб-Селянська часопись“, що виходить ме кожної суботи в Лубнах на 4-ох сторонах формату трошки більшого як наша часопись. „Хлібороб“ видає лубенська укр. громада. Редактором одвічальним нової часописі Микола Шемет. Поодинокі чьисло 5 коп., а до кінця року ввиноске предидлато всего 30 коп. Зміст першого числа такий: Парський маніфест. — Про вольности громадянські. — Що таке виборче право? — Правда про розбій, що останніми часами діяла ся по багатьох громадах. — На снігид товаришів в тюрмі. — Історія маніфеста 17. листопада. Часло замикають вістки з Петербургу, з Одеси, з Київ, з Польщі і з Галичини і місцева хроніка під заг. Лубенське життя. — За „Хліборобом“ стануть появлятись другі укр. часописі, до видавання яких зазиває Українців окремою статією п. з. „Дяйдеє ся преступленіє“ (в 304. ч. „Київ. Откл.“) Сергій Євменов, що кінчить ся так: Нам нічого ждати, поки правлячим кругам подобає ся вчинити признати своє „на часі“ (роз. для визволу укр. слова із під обуха указу із 1876 р.) і видати нам свідощтво зрілости — ми повинні взяти його самі, своїми власними руками. — В Київ, як доносить „Хлібороб“, стане сими днями

виходити щодня укр. демократично-радикальної партії п. з. „Громадське Слово“ під редакцією С. Єфремова а при співробітництві В. Гринченка, Е. Чикавського, В. Леонтовича і др. — Ред. укр. партія робить теж заходи, щоб видати вже в найкоротшім часі свій щодня п. з. „Робітничий Часопис“.

Генеральний страйк в Чернівцях. Сьогоднішню маніфестацію черновецьких робітників в користь загального і безпосереднього виборчого права можна назвати вповні удачною. До неї вже з давня горячо приготувалися. І справді мали ми через нів дня генеральний страйк. Всі склади магазинів, каварні, реставрації і т. д. були без винятку закриті, у фабриках та заводах не було нікого руху, трамваї не ходили зовсім навіть звичайні промисловці залишили роботу, а на вулицях, особливо на ринку збиралося вже від самого ранку багаточисленне натовп людей. О десяній годині почалося в ратушевій салі і перед магістратом на ринку монстр-віче, в якому брало участь около 6000 людей. В салі і на дворі говорилося тільки бесідницьки, як Пістінер (по німцям) і в. Огородник (по руски) які й поставили відповідні резолюції, прийняті з одушевленням. Промовляв також дуже яскраво селянин Юрчук з Рогізня. Описав відбувся демонстраційний похід, в котрім зросло число учасників в двоє похід перейшов при сильній демонстрації вулицями Ратушевою, мимо правительств, далі Паньською, Головною, біля краєвої палати і зупинився вкінці на старотеатральній площі. Тут отворено друге віче, на якому говорено на всіх краєвих мовах. Маніфестацію, яка мала зовсім поважний і торжественний характер та перебігла без жадних інцидентів, закінчено в 12. год. В тій хвили розпочалося в Чернівцях нормальне життя. Всі часописи виходять вповні в половині звичайного обсягу.

Обструкція в черновецькій раді мійській тривати не дасть на нинішній засіданні. Підписати будуть радного сов. Тромбетера і прочі радні польські, рускі й жидівські, щоби вже раз очистити громадську господарку від корупції. Над нею розпростерли свої опікунчі крила німецькі шовіністи й грошолупи, покриткуючи до того Русів, Подляків і Жидів в виборних заступництвах, через що вони не в силі заступати ся за оправадані потреби своїх народів, які як на те творять подавляючу більшість населення міста Чернівців.

Буковинський Боян почив проф. С. Стоцького почетним членством за великі заслуги, які він положив для товариства і загалом для розвитку народної пісні на Буковині. Ще перед заснованем „Бук-Бояна“ проф. Стоцький старався гуртувати людей у хорах, сам управляв ними сам сьпівав, заохочував людей, збирав і тим чином вполював поважане і любов до української пісні. Ще будучи студентом в Чернівцях проф. Стоцький об'їжджав зі своїм хором зложенням із студентів цілу Буковину і пісню збуджував національні почування несвідомої, знімленої інтелігенції. Отож маючи все те на увазі тов. „Бук. Боян“, якого проф. Стоцький є членом-основателем передамо йому в неділю грамоту почесного членства. Грамота, виконана кистію артистки п-ни Кохановської, представляє сама собою дуже гарно. На ній поміщені усі народні інструменти; прикрашена вона народними візерками, оправлена у раму з магоневого дерева. Самі рами у формі ліри, містять на собі гарні візерки. На грамоті зложено ся відповідна напись і воскова печатка товариства „Б. Б.“, уміщена у дрибні, малюваний сріблом. В депутатській брало участь п'ятьох видатних товариства „Боян“ п-ни: Сімовичева, Кордубова і п-ни: Модест Левичів, Гарас і Василь Сімович. Пані Сімовичева піднесла у своїй гарній промові

заслуги проф. Стоцького для товариства і розвитку народної пісні на Буковині. По переданню грамоти проф. д-ра Ст. Стоцький подякував щирими і як усе теплими словами за милу несподіванку, та за велику честь, яку зробило йому товариство, обіцяючи при тім і на далі дбати про товариство, якого задачею є: вводити і піддержувати гармонію.

Оповістки, іменованія і т. п.

Личні вісті. Буковинські посли парламентарні а також і віцем. др. Смоль-Стоцький, виїхали до Відня.

Виділ тов. „Руска Бурса“ в Сереті просить всіх членів товариства як також і всіх приятелів народної просвіти явити ся численно на загальні збори „Рускої Бурси“, котрі відбудуться в неділю дня 3. грудня с. р. о 2-ій годині попол. у власнім домі названого товариства. На порядку деннім стоїть вибір нового виділу і будова нової хати. — За виділ „Рускої Бурси“: А. Малик, голова. І. Лакуста, писар.

Заходом „Буковинського Бояна“ відбуде ся в неділю дня 3. грудня с. р. в салі Товариства музичного при співучасті пані Філомени Лопатинської, артистки львівської опери великий концерт із отсею програмою: 1. Б. Вахнянин: „Дума з Невольника“ на хорах мужеські, жіночі і мішані, виконає хор „Бук. Боян“. 2. М. Лисенко: а) „Хіба лише рокам цвісти“, б) „Дівчино рибалонько“. Н. Вахнянин: Арія Оксани з опери „Купало“ сольо сопранове, виконає п. Ф. Лопатинська. 3. М. Лисенко: а) „Спать мені не хочеть ся“, б) „Ох, та не люби двох“ пісні народні, виконає мішаний хор „Бук. Боян“. 4. М. Лисенко: а) „Ой за гори та виїхали гей орли“, б) „Ой бреді море бреді“ пісні народні виконає мужеський хор „Бук. Боян“. 5. Леонтович: а) „Ой від саду та до моря“, Лисенко: б) „На го-

роді калинонька“ пісні народні, виконає мішаний хор „Бук. Боян“. 6. а) І. Воробкевич: „Соловій чародій“, б) Я. Лопатинський: „Думо моя“, в) С. Лодкевич: „Черемоше брате мій“ сольо сопранове, виконає пані Філомена Лопатинська. 7. М. Лисенко: „Туман хвилями лягає“ вступний хор з опери „Утоплена“ на хор мужеський і мішаний, виконає хор „Бук. Боян“. Супроводити на фортеп'яні будуть п-на Г. Бухер і п-на Калитовська. Початок точно о год. 8-ій. Ціни місць: Льожа 12 кор., партер і крісла першорядні 3 кор., другорядні 2 кор., треторядні 1 кор. Вступ на салю для студентів і міщан 50 сот. Всі ціни розуміють ся без податку. Вілетів можна дістати скорше в „Рускій Касі“ ул. Петровича ч. 2. (Звертаємо увагу, що після розпорядження поліції до льожи безусловно не вільно входити більше як 4 особам без ріжниць віку.) Подаючи се оголошене до загальної відомості надіємо ся, що добірна програма і співучасть нашої краянки пані Ф. Лопатинської, яка заживає загальної симпатії всеї української і чужої публіки, а отже перший раз буде сьпівати на Буковині як скінчена артистка, повинні стягнути на сей концерт і доокрестну публіку. Особливо надіємо ся численного уділу Ви. учительства, для якого речення концерту уложений дуже вигідно, бо слідуєчого дня, в понеділок є свята. Огже кличемо місцевій і позамісцевій публіці до малого побачення дня 3. грудня 1905. — Виділ „Бук. Боян“.

Переписка редакції.

Ви. М. Кисанович, Чернівці
Вашого спростованя в нинішній числі не поміщуємо, не могучи його випечатати в місці приписанім 19. § зак. правогого з огляду на се, що через нинішній генеральний штрайк складачів мусимо місце відповідаюче повинні п. з. „Покорана ароганція“ виповнити оголошеннями. Просимо потерпіти до слідуєчого числа.

За зміст Оголошень редакция не відповідає.

Оповістка

дотично опроцентованя вложений у черновецькій філії Віденського банкового Товариства на книжки щадничі грошей.

Черновецька філія Віденського банкового Тов.

подає до відомості, що від 20-го жовтня 1905 зачавши установлена стопа процентова від вкладок щадничих на щадничі книжки без взгляду на їх висоту

4%

Рентовий податок виплачує Віденське банкове Товариство з власних засобів.
Чернівці, дня 20-го жовтня 1905.

Віденське банкове Товариство, філія Чернівці.

95 (6-6)

Ріхтера

якорові скриньки

камінчиками до будови

суть безперечно найліпшою забавою, якою діти роками займають ся. Ніжка иньша забавка не є так розповсюдженою, анімаючою тривалою і дешевою як якорові скриньки з камінчиками, які дають ся доповнювати. Ті скриньки що року навіть, можна доповнювати

якоровими скриньками до будови мостів,

які діти радо будують.

Сі скриньки, можна добирати відповідно до дитячого віку. Ціни як і мальовані візерки до будови які весяди адобули собі велике призначення, на жадане висилає фірма дуже радо, даром і оплатно.

Ріхтера якорові скриньки з камінчиками до будови і якорові скриньки до будови мостів як також якорова мозайкова гра побіч дуже інтересної ігра „Льотерійки“ є до набути у всіх ліпших складах забавок по ціні: — 75 с., 1 К. 50 с., 3 К. — с., і вище. Належить добре уважати аби уникнути підроблень, бо всі скриньки без марки охоронної „якор“, суть імітацією, тому не приймайте їх; бувають нерозважкою своєї доброї гроші на пусто-дурно викидати, купуючи безвартісні наслідовництва. Хто любить музику най жадане ціни славних діл музичних і машин до говореня.

Ф. Ад. Ріхтер і С-ка

98 2-7

п. к. доставець надвірний і камеральний.

Контор і склад: I Operng. 16 Відень фабрика: XIII (Hietzing)

Rudolfstadt, Nürnberg, Olfen, Rotterdam, St. Petersburg, New York.

Hamburg—Amerika Linie

Проста
пере-
права
без пере-
сіданя.

Знанням із
своєї спо-
рости почто-
вим і пос-
пішним кораб-
лем т. зв.
Doppelschrauben
Schnelldampfer.

З Гамбургу до
Нью-Йорку, Канади, Бразилії, країв Ля-Плята, Полудне-
вої Африки і Східної Азії.

Парівці „Гамбург—Америка“ ліній відзначають ся тим, що суть заасотрені в знаменитий харч, чисті каюти, і пасажирів їдуть ними скоро і безпечно.

Пасажерам ізраїльського віроісповідання їдуть по всіх наших ко-
раблях межі покладом подасть ся рительні страви.

Видача карт до всіх станцій Сполучених держав і до Канади

Близні услівя уділяє охотно

ГЕНЕРАЛЬНА АГЕНЦІЯ ДЛЯ БУКОВИНИ.

76(3-6) Чернівці, ул. Паньська 16.

Оголошення.

Надзвичайні загальні збори каси позичкової і шадничої для громади Багна стов. зареєстр. з необмеженою порукою відбудуться в понеділок 6. грудня 1905 о годині 2. пополудни в домі читальні з слідуєчим порядком денним: 1) Підвишене стопа процентової від вкладок шадничих з 5% на 6% а від позичок з 6 1/2% на 7 1/2%. 2) Підвишене кредиту касового з 10.000 K на 20.000 K 3) Вільні внесення. Касир Альбота начальник.

Едвард Шварц

перейде свою

фризирню і склад перфум
з вулиці Паньської до
ЗАБУДОВАНА БУК.
ЩАДНИЦІ В РИНКУ.

100 (2-3)

До
Амери́ки
і Канади

перевозить найдешевше і вигідно

лінія Кунарда

заступництво для Галичини

Йосиф Айлеу Львові, ул. Браерівська 6.
63 (17-20)

Марка охоронна: котвиця

Liniment Caps Comp.**PAIN-EXPELLER**

з аптики Ріхтера в Празі.

Загально признаний знаменитий усмиряючий лік на втирання по ціні **80 сот. 1-40 кор. і 2 кор.** можна купити у всіх антиках.

Просимо жалати сей загально улюблений лік все лише в оригінальних флашках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики Ріхтера і для обережності приймати лише флашки тим охоронним знаком яко правдиві. 84 (6-38)

АПТИКА РІХТЕРА

„під золотим львом“ у Празі, вулиця Єлисавети число 5.

25.000 Корон

виплатить фірма **Georg Schicht, Aussig**
кожному, хто докаже що є мило „Шіхт“
складає ся із шкідливих частин.

МИЛО ШІХТА

(мило з оленем або ключем)
є найліпше, найвидатішше як також і найдешевше.

Вільне від всяких шкідливих складових частин.

При закупні прошу уважати, аби кожний кавалок мила був заосмотрений в напис „ШІХТ“ і в оден із знаків охоронних „ОЛЕНЬ“ або „КЛЮЧ“.

68 (16-26)

Наймодніше етаблісема уборів

ТАЙТЛЕР і ШТЕРНБЕРГ Чернівці, Ринок гот. під чорним орлом

На осінь і зиму

порукає **найбільший вибір уборів** для пань, панів і дітний. — Убори зладжені після найновішого крою.

Сталі ціни, марковані на кожній штуці. 90 (4-24)

Діточа гардероба — се спеціальність.**AUSTRO-AMERICANA.**

Австрійське сполучене акційне корабельно-перевозове тов. в Трієсті.

Правдивий пасажирський оборот до
Амери́ки через Трієст-Нью-Йорк.

Генеральна АГЕНЦИЯ для ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ:

Гольдлюст і Спілка

Чернівці, ул. Палати краєвої 6.

Для провінцій приймає ся агенти.

58 (3-5) н.

НАЙЛІПШИЙ ЧАЙ НА СВІТІ,

всюди до набути.

Головний склад у

Шміда і Фонтіна

в Чернівцях. 92 (3-36)

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть
NERVOL

аптика др. Ю. Францо́за
в Тернополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натирання против всяких ревматичних болю, простудження, ломаня костей, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не приймати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (флапонок) 8 кор. а оплатою і оплакованем.

Радник суду

Оробко

99 3-3 отворив

адвокатску**канцелярию**

в Кіцмани.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, вулиця Головна-Енценберга ч. 3.

Порукає на зиму футрянні товари найліпшої якості.

Самостійна продаж капелюхів
Відни, Йосифа Шіклера і Синів у Гвацу,
дими, склад американських черевиків

з ц. к. надвірних фабрик Генрика Гти, у
Антоні Чапека у Відни, Ф. К. Попера в Хру-
Hothaway Poul & Harington в Бостоні.

Товари футрянні для пань і дівчат, ковпирі і шарукавки, перекі, з куни, шкотські вовняні і різні наймоднішої сорти.

Шапки для панів і хлопців правдиві перекі, баранкові, кучми, шапки до ховзанки, суковні і з льодену як також наймодніші різні барети для панночок.

Товари обувані на зиму з Шевтеах футровані пльшом, Bokseal, з гемзи, з сатиновою телячої шкіри, футровані фланелею або подотном, черевки суковні, ласкері, і. т. п. для пань панів, дівчат і хлопців. Чоботи фільцові і з льодену для панів і хлопців і зимові домашні черевки у найбільшій виборі.

Кальози і черевки до снігу правдиві петербурскі найліпші фабрикаті. Величезний вибір.

Необходимі товари правдиве біле бісер і Д-ра Лямана. Паньчохи для пань дівчат, каштанки вовняні, перепаски на тіло, огрівачі колін, чепці, охоронячі ух і. т. п.

Рунавички вовняні, фільцові, волочкові, бісер, для ц. к. армії, найліпші триєстенські вироби.

Хустки і шалі з Chemili-Х, шовку, пльшу, вовни, шалики до театру, чепці, все новомодне

Капелюхи пльшові, з льодену, фільцу, різної краси і фасону для панів і хлопців.

Артикули до подорожи найбільшій вибір ремінців, валіз, кошів, пледів, нечесарки, парасолі, куфери, стугі, коши з вовни і верболодової шкіри ручні торбники і т. п.

Артикули до польованя як револьвери, стрільби найліпшої сорти як також продаж всякої амуніції.

Льорнети парекі, далековиди. в оправі мосяжній, ніклевій і іншій, а шкіряними футерами.

Видає товариство „Русна Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Русна Рада“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Редакції непе-
чатані відліки від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	70	„

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсератами
платні в Чернівцях.

РАДА ДЕРЖАВНА.

Палата послів зібралася на вівтор-
ковім засіданні у надзвичайній комплеті,
галерія заповнилася цілком публіка. По
погодженню формальностей забрав се-
ред великого напруження умів слово пре-
зидент міністрів бар. Гавч, який гово-
рив як слідує:

„Конечність заповнити конституцій-
не господарство в державі пояснює,
в якій цілі правительством предложено
палаті шестимісячну бюджетову провізо-
рію, о якій скорі погоджене просить.
Сі призвело не тільки правно-дер-
жавною, але також і народною конче-
ністю. Бюджетова провізорія не має
бути *totum* довіря, але справою адмі-
ністрації. Відтак обговорює президент
міністрів відносно до Угорщини, по-
кликає ся на звісні свої заяви що до
становища правительства в тій справі,
яке мусить удержати єдність армії. І про-
грама нового угорського президента мі-
ністрів нею заключає ніщо иншого, як
виконання постанов спільного міністер-
ства війни, які подано до відома комі-
тетови дев'ятих, а які не можуть роз-
в'язати єдності армії, а особливо спіль-
ності коменди і службової мови. (Су-
противлені). В кінці заявляє, що зміни
в справах військових на Угорщині не
означають жадної новості, та що они
в будучині не будуть становити пере-
шкоди до того, щоб армія, коли прийде
до неї поклик, могла знов покрити ся сла-
вою (Живі признамя).

В справі економічних відносин до
Угорщини заявляє бар. Гавч, що доте-
перішня єдність буде могла удержати
ся лише тоді, коли угорське правитель-
ство не буде жадати дальших уступств
з нашої сторони. Що до спільних справ
монархії, то правительством предложити
в короткій часі в парламенті проект за-
кона, який має урегулювати ті справи.
В кождім случаю правительством в тій
так важкій справі не буде поступати
на власну відповідальність, а сподіє ся,
що парламент ухвалить відповідний
уповноважуючий закон.

Згадуючи про реформу крайового за-
кона та крайової ординації виборчої на
Моравах, яка є компромісом національних
партий, висказує презид. мін. надію, що
она послужить приміром для инших
країв, де мешкають різні народності.
Що тичить ся часто висловлюваного ба-
жання, щоби курьяльні вибори до соймів
заступити загальним правом голосування,
то правительством думає, що се не є мож-
ливим, бо спеціальні господарські інте-
реси, які сойм мусить заступати, нахо-
дять в системі курій ліпшу охорону, як
би се мало місце при загальнім праві
голосування.

Відтак переходить през. мін. до ре-
форми виборчої і заявляє, що внаслід го-
лосування в парламенті 6. жовтня с. р.
переконав правительством, що реформа
виборча є конечна. І правительством за-
брало ся до студійованя відносного ма-
теріялу. Спеціальної заохоти прави-
тельство не потребує, а вже найменше
демонстрації можуть приспінити темпо
приготовляючих праць. Для правитель-
ства вистарчає *veto* парламенту і пере-
конає, що оно не заслуговувало би на
назву правительства, коли-б в так важ-
ній справі не мало проводу. (Живі при-
знамя). Далше заявляє през. мін., що
парламент мусить представляти вірний
образ Австрії, в якій би були заступ-
лені всі культуральні і національні сили
держави. Подаючи скіц наміреної рефор-
ми, висказує през. мін. переконане, що і
нова реформа виборча мусить опирати
ся на основі, що досі набути політичні
права мусять бути удержані. Правитель-
ство не може проте ані відібрати права
виборчого тим, які не вміють читати ні
писати, як також не може его ограни-
чити лише на особи економічно незави-
сими. Місце осідку представляє лише
час, в якій право виборче в певній гро-
маді може бути виконане і dlatego на-
лежить той принцип змінити, так, щоби
через ту зміну досягнути більшу постій-
ність в повітах національних і забезпе-
чити національний стан поєднання проти
переходових змін. Далше найвищій-
шої уваги вимагає питання нового за-
безпеченя свободи і чистоти виборів і
усунення тероризму. (Живі признамя).

Та найважнішою справою є забез-
печення національних меншостей проти
переваги числа голів. Правительством є
переконане, що те забезпечення дасть ся
осагнути найпевніше через заведення
малих, можливо національно відграниче-
них виборчих округів з окремими вибо-
рами. (Живі признамя). Оно предложить
парламентови поділ на виборчі округи,
які, узгаднюючи відносини осідку і звер-
стоване народностей, та зменшуючи
до мінімуму полосу мішаних інтересів
народностей, забезпечують на будуче
вигляди національної автономії. (Живі
признамя). Правительству видає ся не-
можливою річю завести простий поділ
мандатів після процентного відношеня
населення, бо тут рішати повинні не від-
носини чисельні, але національні і куль-
туральні сили (признамя). Правительству
залежить передовсім на можливо поє-
динчим відграниченню виборчих округів
(признамя). Національні округи громад
мають бути, де се можливо, получені в
одностайні округи виборчі, при чім ко-
жда громада має бути місцем вибору. Та-
кож мусить бути забезпечене заступ-
ництво важних промислових областей.
Переведення тих основ наступить в пра-
вительственім предложеню, яке відпо-
відно до его незвичайної ваги і значіння
для цілого суспільного життя вимагає
найвищійших дослідів. Правительством
є рішене довести до кінця те питання,
яке не можна лишити без розв'язання
(признамя) і буде старати ся поставити
відповідне предложення пайдалніше в лю-
тім 1906 р. (Живі протести, а з другої
сторони признамя). Правительством чис-
лять на поміч парламенту і після мож-
носно буде числитися в справі заведе-
ння округів виборчих і числа манда-
тів зі спеціальними відносинами країв і
бажаннями партий; бо се є для него ду-
же пожаданною річю, щоби підтримуючі
правительством партії забрали слово в
так важнім питанні і мали і на будуче
можність заступати успішно свої інте-
реси і погляди. Далше заявляє през.
мін., що рівночасно з реформою вибор-
чою мусить відбутися і реформа пар-
ламенту та ревізія закона в справі ре-
гуляміну ради державної, щоби в той

спосіб забезпечити нормальний хід зако-
нодавства. Проект того закона предло-
жить незабаром правительством парла-
ментови.

На кінці повідомляє бесідник пала-
ту, що правительством є заявте також
питанню, чи не було-б вказаним, щоби
відповідно зреформувати й палату панів
і в той спосіб забезпечити заступництво
інтересам груп, які потерпають через
розширене права виборчого. (Довотре-
ваючі крикливі протести). Правительством
здецидоване довести реформу виборчу до
кінця і думає що то корисне для дер-
жави, коли як найширші верстви насе-
лення будуть заінтересовані правлінням
держави.

Однак законне переведення того за-
кона є немислиме, коли дорога до него
буде заложена иншими предложениями,
як провізорія бюджетова, торговельні до-
говори і контингент рекрута; dlatego
треба ту дорогу вперед очистити. Пра-
вительством і парламент мусять ся пере-
довсім керувати зглядом на добро дер-
жави. Коли має бути сотворене нове
право виборче, то Австрія мусить певно
вступити на нову дорогу, бо хотий і як
великою є потреба реформи виборчої, то
цілком австрійської політики мусить всег-
да бути: збільшити певність миру і прав-
ної охорони серед народів і піднести
силу держави. (Живі признамя. Посол
Штайн кричить: *Abzug! Galas, сильні
порушення, през. мін. гратують*).

На внесеніє пос. Риби ухвалено
отворити дебат над заявою правитель-
ства, яка й почала ся по півгодинній
перерві.

Перший забрав голос в дискусії над
заявою правительством г. Штерн-
берг і заявив, що ухвалені провізорії
бюджетової не є висказанем *totum* для
правительства. Що до висновків барона
Гавча, які відносять ся до виборчої ре-
форми, зазначив, що вони доказують,
що барон Гавч не є нічим иншим як
емісарієм збанкрутованої військової дик-
татури. Правительством, що не має від-
ваги закарати демонстраційного походу,
який онові відбуд ся перед парламентом,
не є правительством. Наколи правитель-

1) Леонід Андреев.

ЧЕРВОНІЙ СЬМІХ.

Уривки з знайденої рукописи.

З російської мови переклав: Йосип Стадник.

ЧАСТИНА ПЕРША.

Перший уривок.

...божевіле та нежеланий страх.

Вперше я почув се, коли ми
ішли по Н. дорозі — ішли десять
годин безупинно, не пристаючи, не
звільняючи ходу, не піднімаючи упав-
ших, а лишаючи їх непричетеливи,
який суцільними масами сунув ся
позаду нас та за три-
стирав сліди наших
гамі. Була спека. Не
було степенів, сороч-
білше, знаю лише,
безперестанна, без-
страшна. Сонце було
таке огнисте та стра-
ля приблизила ся до
і скоро згоріти в тім
не гляділи очі. Мал-
звичайна, маленька,
ку, даремно шука-
покровом закритих
низувало тонку ш-
світлом входило
Але все таки так

довго, може кілька годин, ішов з
закритими очима, чуючи, як руха-
ється поруч мене товпа: тяжка
та нерівна тупотня ніг людських та
кінських, скрегіт залізних колес,
що роздавали дрібне каміне,
чийсь тяжкий, змучений віддих та
сухе плямкання смажними губами.
Але слів я не чув. Всі мовчали, не-
мов се рухала ся армія німих, і
коли хто падав, він падав мовчки,
і другі натикали ся на його тіло,
падали, мовчки піднімали ся, і не
оглядаючись ішли далше, начеб
тоті німі були також глухі та сліпі.
Я сам кілька разів натикав ся та
падав, і тоді знехотя відкривав очі,
і те, що я бачив, видало ся диким
вимислом, тяжкими марами обез-
глузділої землі. Розпечений воздух
дріжав, та беззвучно, начеб ладили
ся текти, дріжали каміні; і далені
ряди людей на завороті, гармати
та коні немов відділили ся від зем-
лі та безшумно, байдужно колесали
ся, немов се не живі люди ішли,
лише армія безтілесних тіней. Ве-
личезне, близьке, страшне сонце
засвітило тисячі маленьких, осліп-
ляючих сонць на кожній дівці руп-
ниці, на кожній металевій бляшці,
і вони з усіх усюд з боків, з низу,

добирали ся до очей, огнисто-білі,
острі, як кінці до біла розпалених
багнетів. А висушаюча, палаюча спе-
ка проникала в саму глибину тіла,
в кости, в мозок, і здавало ся ча-
сами, що на плечах хитаєть ся не
голова, а якась дивна та незви-
чайна куля, прикра та легка, чужа
та страшна.

І тоді — і тоді нагло я згадав
дім: куток кімнати, клаптик голу-
бих тапетів та запорошену, непо-
чату карафку з водою на моїм сто-
лику — на моїм столику, в котрого
одна ніжка коротша від двох инь-
ших і під неї підложений звинутий
кусок паперу. А в сумежній кім-
наті, наче то знаходять ся моя жін-
ка та синок, — та я не бачу їх.
Як би я міг кричати, я закричав
би — так незвичайна була ся про-
ста та тихомирна картина, сей клап-
тик голубих тапетів та запорошена
карафка.

Знаю, що я зупинив ся, підняв
руки, але хтось з заду штовхнув
мене; — я швидко ступив в перед
розпихаючи товпу, кудись спішучи
ся, не відчувавши вже ні спеки ні
утоми. І довго ішов я так через
безкратні, мовчазні ряди, поруч чер-
воних огорілих потилиць, майже

торкаючись безсильно опущених,
горячих багнетів, коли думка про
те, що я роблю, куди іду так по-
квапно — зупинила мене. Так само
поквапно я повернув у бік, пробив
ся на простір, передіз якийсь яр-
тай сів затурбовано на камінь, на-
чеб сей контрубатий, горячий ка-
мінь був цілю мого примування.

І тут вперше я почув се. Я
побачив ясно, що сі люди, мовчазно
ступавчі в соняшному блеску, при-
мертвілі від утоми та спеки, хи-
таючі ся та падаючі, — се все бо-
жевільні. Вони не знають куди
йдуть, вони не знають навіщо те
сонце, вони не знають нічого. У
них не голова на плечах, а чудні
та страшні кулі. Ось один, так як
я, поквапно пропихає ся через ряди
тай паде; ось другий, третій. Ось
підняла ся над товпою голова ко-
няки з червоними, безрозумними
очима та широко вищериним ротом,
що натякував лише на якийсь
страшний, незвичайний крик, під-
няла ся, грала, і в тому місці на
хвилиночку згущаєть ся нарід, при-
стає, чути хриплі, глухі голоси,
короткий вистріл, а опісля знов
мовчазний, безмежний рух. Вже го-
дину сиджу я на тому каменю, а

ство приступає до так важкої виборчої реформи, то повинно передусім виступити проти тих людей, що нехтують свободу виборів. Перед внесенем виборчої реформи належало б вперед розв'язати парламент і віднести до народів, чи бажають собі такої виборчої реформи. Правительство зі своєю виборчою реформою устроє політичний жарт, бо знає, що парламент закону про загальне голосування не ухвалить. Після того говорив др. А. Ончул і вказуючи на заяву президента міністрів, зазначив, що теперішній парламент не приносить ніякого хісна, бо міністри не мають контакту з парламентом та, що сему могло би зарадити заведення загального права голосування і національної автономії. Що за „молодець“ п. Ончул. В Буковині почувся з боярнею і з нею виступав проти загального голосування, а у Відні перед ширшим світлом грає поступовця. От раз дволичність! — На тім по прочитанню ряду нагячих висновків і інтерпеляцій закінчено наради. Слідуюче засідання сьогодні то є четвер.

Політичний перегляд.

Цісар Франц Йосиф I. про виборчу реформу. Передвчера був у цісаря на приватній аудієнції бременський бурмістр Ператонер, щоб подякувати за відзначене ордером. У розмові з ним висловив монарх надію, що виборча реформа, яка є дуже потрібна, причинить ся до уздоровлення парламенту. — Таку думку висловлює монарх, а наша боярня враз із Відманом справу загального голосування погребала в конституційній комісії!

Провізорія бюджетова. На останнім засіданню палати послів внесено бюджетову провізорію на перший піврік 1906 року. — Законопроект обнімає крім звичайних постанов про продовжене ріжних, вже таких ухвалених кредитів, що однак правдоподібно до кінця 1905 р. не ввійдуть в жите також уповновласнене на покриття рент уморення фінансовим законопроектотом предвидженій сумі 16,899.300 корон покриття і обтяжене нерухомою дер-

жавної власності в звичайнім об'ємі, як також не з'ужите кредиту на суму 1 і пів мільона корон з надвижок поборових за рік 1904 призначених на розширене телефонічних сітій.

Аналогічно до закону з 22. грудня 1901 р., В. З. Д. Ч. 40, дотично бюджетової провізорії за перший квартал 1902. включно з тим проектом має бути утворена також законна підстава на виставлене центрального-рахункового замкнення за рік 1905 і то в той спосіб, що заряджує ся, аби всі в тім році на основі бюджетової провізорії дійсно узискані доходи і покриті видатки втягнуто до рахунку після схеми, прийнятої обрахунковим законопроектотом.

Протитурецька демонстрація європейських флот. В виду звісної відповіді Порти на бажання європейських держав випусти європейські кораблі із північного порту до Мітелени на острові Лесбос. Торпедовці англійські й французькі остали в порті, щоб удержувати кореспонденцію з флотом. Вночі із суботи на невідомо причалили кораблі під Мітелену. О восьмій годині пішло 5 офіцерів п'яти репрезентованих держав разом із посольським драгоманом до мітеленського губернатора і вручили йому лист, повідомивши про те декана тамошних консулів. В листі знаходиться ся повідомлення про демонстрацію і рівночасна заява, що торгівля і комунікація не зазнають перешкоди. О год. 1-ій вступив на сушу чотирисотий відділ війська і обсадив уряд плово-телеграфічний. Довкола сеї інституції поведено три полоси. Першу заняли міжнародні війська, друга остала нейтральною, а третю полишено військам турецьким. Турецький гарнізон уступив до касарні, якої стереже відділ австро-угорського війська. В кругах дипломатичних думають, що порта в виду демонстрації ще в час уступити що до всіх точок крім деяких незначних подробиць. Поки однак справи до краю не полагодились, доти європейська флота із під Мітелени не уступить.

Бунт в рос. армії.

Те що нині діє ся в російській армії є грізним попередником для всіх держав, які, опираючись на милітаризм, хотять

ігнорувати потреби і жадання широких верств народних. Коли в нинішніх арміях удержує ся дисципліна і послух в той спосіб, що нелюдськими карами грозить ся за найблагійший переступ приказів, коли „покликані“ чинники думали доси, що замкненням жовніра в касарнях і розвиненням над ним тероризму і безправного насилля, через відрізане его від цілого суспільства військовими приписами, зуміють з жовніра зробити мертву машину, яка на приказ начальства готова всегда скупатись в крові власних співгромадян — то теперішні події в Росії мусять для них стати страшним і грізним розчаруванням. Навіть той найбільше темний, найбільше стогнутий під нагяками жовнір російський, навіть той жовнір, який цілі літа виховався під девізом „малчать і не розсуждять!“ — навіть той російський солдат почув ся в слушний час горожанином і виступив до борби за горожанські права.

Поминаючи численні подібні случаи дезерції і непослуху в армії російській, поминаючи навіть всі дотеперішні бунти в війську, ми бачимо нині в Росії те, про що навіть не могли ще і мріяти перед недавнім часом — бачим революцію в російській армії, яка тісно вижє ся з революцією цивільного населення. В дезорганізованій манджурській армії діють ся нечувані річі. Цілі відділи війська дезертерують, нема динни, яка-б не зазначала ся бунтом більшої, або меншої частини війська; ціла манджурська армія, то бомба революційна, в якій утрі криють ся демонічні сили знищення, які, коли-б дістали ся до вітчизни, розсадили би все, що там ще нині не розсажене. Між бранцями російськими, які вертають з Японії вибухла формальна битва і доперва японське військо всіло привернути який такий спокій. Перед двома тижнями знов капіла між кронштадтськими матрозами, а військом і козаками правильна битва через 12 годин, а 24 с. м. у відповідь на кронштадські розрухи вибухло військове повстання в Севастополі. Нуде повстання було докладно приготовлене; діламо скоро і удачно. Моряки в портових касарнях розбрели і арештували офіцерів. Адмірала Пісаревського, який казав до збуктованих матрозів стріляти, равено тяжко. Команду над собою обняли матрози самі. В полудне удали ся матрози до касарень берестейського полка ніхоти, щоб его перетягнути на свою сторону. Переговори тревали 2 години. В кінці комендант кріпости Неплюєв дав приказ воякам стріляти до матрозів, але полк не послухав і почув ся зі збуктованими матрозами. Неплюєва і офіцерів арешто-

вано і осаджено в тюрмі. (Пізнійше мали їх випустити). Побрызкуючи зброєю, потягнули революційні війська до міста. Проти них станув полк білостоцький з машинними карабінами — готовий до борби. Революціонери зблизили ся. На стала грізна хвиля неспокійності. Наразі місто куль з тисяч грудий вояків білостоцького полку піднесло ся гучне „Гурра!“ і революціонери перейшли в триюмф перед людами машинних карабінів. Відтак відбув ся величезний мітинг зревольтованих військ. Відразу прилучили ся до революції окрім згаданих ще матрози воєнного корабля „Панталеймона“ (колишнього „Потемкіна“) та ще одного корабля, а доперва другої динни получила ся з ними артилерія з 60 канонами, всі воєнні кораблі і численні дрібніші відділи ніхоти. В той спосіб мають революціонери в своїх руках армату і арсенал, з якого можуть самі заосматровувати ся в оруже та амуніцію і узброювати робітників. Вірними правительству остали тільки полк білостоцький і то о стільки лише, що не получив ся з революціонерами, але виступити проти них збройно не хотів, та полк берестейський, який опісля — як зачувати — віднав назад від революціонерів. Оба ті полки однак не є в силі (а впрочім і не мають охоти) виступити проти революціонерів. Правительство стратило голову. Адмірал Чухин віддав коменду комендантові корпусу, а сам зателеграфував до Петербурга, що правительству не остає нічого, як узглядити всі жадання матрозів і в той спосіб привернути спокій. В Петербурзі відбула ся нарада в міністерстві маринарки під проводом мін. Бірілева, який відтак відіхав до Царського Села, щоб здати цареві справоздаче. Правительство не знає що робити: узглядити жадання зревольтованого війська, значить усьвятити дорогу бунтові військовому; здавити революцію на разі нема сил. А тимчасом події в Севастополі блискавицею облітають Росію і на ходять наслідників серед війська. А знов робітники, з якими революційне військо в Севастополі получило ся, розпочали на ново генеральний страйк, який поволі обхоплює цілу Україну, а звідти ширить ся по цілій царській державі. В Одесі відбули ся оноді на університеті тисячні збори робітників і війська в справі дальшої революції. Годить ся замітити, що жадання зревольтованого війська є натури економічної.

Звіт з діяльності

товариства „Взаїмна поміч галицьких і буковинських учителів і учительок“ за вересень і жовтень.

Дня 5. надоліста відбула Рада надзираюча своє третє засідання. По відчитанні протоколу з попереднього засідання задавала дирекція звіт з діяльності і розвитку товариства за жовтень. В сім часі розіслано до всіх округів всі друки як статут, декларації, обидва пояснення (про хосен з товариства і про виділи округні), чекні і окремі листи з вказівками. Від 10—31 жовтня вислано 211 таких посилок і приготовлено тим способом будьто довірочні збори і наради будьто перші загальні збори новозаснованих відділів округних.

Число золотень зросло з 692 на 854 (до дня 19. листопада на 992); число декларацій зросло з 192 на 371 (в дні 12. падол. до 437). Крім звичайних членів має товариство в дні 12. надоліста 52 членів спомогаючих і 4 добродіїв.

Внесено до дня 31. жовтня 23 подань о заснованні відділів окр., до дня 12. надоліста загалом 30 подань. Дня 1 надоліста відбули ся перші загальні збори і вибір відділу в сімох округах с. е: в Богородчанях (голова М. Басараб), в Заліщицках (гол. Н. Колоненюк), в Збаржах (гол. О. Ал. Залішківський), в Калущі (гол. І. Чабан), в Камінці струм. (гол. Ос. Мушкевич), в Перемишлянах (гол. Мих. Рихвицький) і в Стрию (гол. Н. Колонієцький). — Не приславо звіту з загальних зборів в Надвірній і Дрогобичі. Довірочні наради відбули ся того го самого дня: в Миколаєві над Дністром (тут рішено поділити округ Жидачів на Миколаїв і Жидачів), в Золочеві (тут приєднано тільки членів звичайних і спомогаючих, що дирекція внесла в кілька днів потім подане о заснованні відділу окр.), в Коломиї (поки що відбула ся довірочна нарада місто за-

повз мене все ідуть і все так само дріжить земля та воздух та далекі, химерні ради. Мене знов прошибає зсушаюча жарота, і я вже не тямлю сього, що представило ся мені на часничку, а повз мене все ідуть, ідуть, і я не розумію хто се. Перед годиною я був один на тому каміні, а тепер вже зібрав ся навкруги мене гурток сірих людей; одні лежать невоворужні, може померли; другі сидять і отерпіло глядять на проходячих, так як і я. У одних є рушниці і вони схожі на вояків; другі роздіті майже до нага, і шкіра на тілі так сизо-червона, що на неї не хочеть ся глядіти. Недалеко від мене лежить хтось голими плечима до гори. По тім, як байдужно впер ся він лицем в острій та горячий камінь, по білості долоні вивернутої руки слідно, що він мертвий, але плечі його червоні, як у живого, і тільки легка, жовтава смуга, як у вудженому м'ясі, говорить про смерть. Мені хочеть ся відсунутись від нього, але нема сили і я хитаючи ся гляджу на безконечно ідучі, мареві, коливаючі ся ради. По стані моєї голови я відчуваю, що в мене буде зараз сонливий удар, але я жду сього спокійно, як у сні, де смерть об'являєть ся лише придорожним пристанком на дорозі чудних та запутаних мар.

І я бачу, як з товпи відлучаєть ся воляк та рішучо прямує в нашу сторону. На хвилину пропадає він в рові, а коли вилізає відти та знов іде, кроки його непевні, і щось останнє відчуваєть ся в його змаганнях зібрати своє розкидаюче ся тіло. Він іде так просто на мене, що крізь тяжку дрімоту, яка схопила мій мозок, я жахаю ся тай питаю:

— Чого тобі?

Він пристає, наче ждав лише слова, тай стоїть величезний, бордатий, з розшарпаним ковніром. Рушниця в нього не має, штани тримають ся на одному гудзику і крізь розпір видно біле тіло. Руки та ноги його немов розкинені, і він, видно, змагає ся позбирати їх, але не може: зведе руки і вони зараз же розпадуть ся.

— Ти що? Ти краще сядь, — кажу я. Але він стоїть, безуспішно збираючись, мовчить та глядять на мене. І я знехотя піднімаю ся з каміня і, хитаючись, гляджу в його очи — і бачу в них безодню пекельного страху та божевілья. У всіх зінички звужені, — а в нього розпили ся вони на ціле око: яке море огню повинен він бачити крізь тоті великі, чорні очи! Можливо, що мені лише видало ся, можливо, що в його очах була лише смерть, — але ні, я не ошибаю ся: в тих

чорних, бездонних зіничках, обведених узеньким жовтогарячим кружком, як у птиць, було дещо більше як смерть, більше як страх смерті.

— Іди геть! — кричу я відступаючись. — Іди геть!

І начеб він ждав лише на се слово, — паде на мене, збиваючи мене з ніг, все такий же величезний, порозкиданий та німий. Я з трепотом освободжую придавлені ноги, — схоплюю ся та хочу тікати — десь подальше від людей, в соняшну, безлюдну далечину, коли з лівого боку, на вершині лунає вистріл і за ним зараз же, наче відгомін, два другі. І десь над головою, з радісним многоголосним вереском, криком та витем проноситься ся граната.

Нас зайшли з переду!

Нема вже більше смертельної жароти, ні того страху, ні утоми. Думки мої ясні, провиди виразні та бистрі і коли задиханий підбігаю до порядкуючих ся радів, бачу вияснілі, наче радісні лица, чую хриплі, але гримкі голоси, прикази, шутки. Сонце підняло ся вище, наче нарешт, щоб не мішати, померхнуло, притихло — і знов з криком, як відьма шибнула в воздух граната.

Я підійшов...

(Дальше буде).

галських зборів, тут буде найбільше число членів між всіма округами, свідомість тут велика, організації примірна) в Раві рускій (тут навпаки видно якусь апатію і вибікує становище), в Рогатині (тут ширяться успішно ідея товариства і є змагання приєднати тільки членів, щоби утворити в Бурштині другий відділ окр.), в Снятині (організація відрізняється), в Тернополі (агітація є, але не троха, не розвинулася на всіх зборах так гарно, що дирекція висла вже подане о заснованні відділу окр.), в Чорткові (сталося тут те саме що в Тернополі: треба підняти велике число членів спомогаючи бо аж 12 і то найбільше з кругів селянства; честь за се єдине членів організаторам округи!), в Теревовлі (доведено також до того, що дирекція висла подане о заснованні відділу окр.). Разом відбуло ся о сільській дирекції відомо — 9 довірених, а 7 загальних зборів. — Не дають о собі нічого, або мало що знати округи Дрогобич і Надвірня (мимо відбулих ся зборів), даліше Косів, Долина, Гусятин, Самбір, Яворів, Сокаль, Бібрка і Жовква хотять ві всіх тих округах могли вже відбути ся перші загальні збори і відділи ввійти з успіхом в життя. В Станіславові відбудуть ся перші загальні збори по 15. листопада, в Рогатині 1. грудня, в Делятині були довірочні збори 12 листопада. Мало заходів роблять учителі в Перемишлі, Бродях, Мостисках, Турні, Бережанах і Печеніжній, аналогічно і з упередженням відієли ся учителі на перших загальних зборах в Стрию підносячи сумніви що до хісна з товариства. Припускаємо, що була тут якась постороння і злобна контр-агітація, бо се перший випадок такого виступлення. Всюди, навіть в таких закутках як Грибів і Ліско, найшла ідея товариства і діяльність дирекції як найбільше одушевлене і прямо ентузіазм; введено в життя відділи окружних і секцій правної охорони з цілим апаратом окружних референтів і кооптованих правників пайшли по всіх усядах відгомін, всі учителі витають радісно сю організаційну і освідуючу роботу, навіть в Стрию дались чути голоси сумніву. Гадаємо, що се перехідна фаза і наша ідея мусить і тут побороти всі перепони і ворожі змагання, так як ми побороти всі перепони при укладанні статута. Майже зворушувачим є факт, що в Западній Галичині горнуть ся до товариства всі учителі і учителі, так що в таких містах як Грибів і Ліско не вистає до приписаного числа членів лишень по двох учителів. Можна певно надіятися, що в тих округах повстануть своєрідні відділи окружні чим в таких містах як Броди, Мостиска, Турна, Борщів, Печеніжжя, Ярослав. Дивно є річ, що в Сяноку нішла на марне гарні почини та нема ніякої чутки про спис учасників довірочної наради, яка відбула ся ще в літні і мала приєднати товариству достатньо велике число членів. — На Буковині ширять ся ідея товариства не соліше; дня 5 листопада відбули ся довірочні збори в Чернівцях, дирекція не одержала ще однак ніякого звіту і не могла досі подати ніякого подання о заснованні відділу окр., маємо однак надію, що наші мужі довіря дадуть нам до сего нагоду ще в листопаді і наша організація обійме принаймні округи: Кічмань, Вижицію і Чернівці.

(Конець буде).

НОВИНКИ.

Чернівці, 30. листопада 1905.

Народне віче в Кучурові вел. в справі загального, рівного, тайного і безпосереднього права виборчого відбуло ся дня 26. с. м. в льокалі тамешньої читальні при численній участі місцевого селянства. Про справу загального голосування говорив п. Галушанський, а відтак д. Н. Топушак. Присутні з великим обуренням прийняли до відома, що посол д-р. Аврель Ончул голосував в соймі проти нагоди вислання послів Н. Василька і Штраухера за загальним голосуванням і ухвалили тому послови вотум недовіри.

Із буковинського життя політичного. Буковинські ділчі не творять як звично одної партії, дарма, що вони

що буковинську велику послість репрезентують — рани бояри. Уміркованіша частина ділчів більш приступна для новітніх змагань головно Жадів з'організувала ся вже більш як рік тому в т. зв. партію посередню („Mittelpartei“). Дня 27. с. м. відбуло ся під проводом предсідателя своєї партії бар. Юрія Василька засідання партійної егзекутиви. На засіданні сконстатовано, що „посередня партія“ зросла о 8 членів та порішено скликати головні збори партії, який має ся предложити внесення в справі вишайму клубового льокалу і установа партійного секретаріату. На тих зборах має ся також обговорити принципи, які мають ся служити для партії як директива при слідуєчих виборах.

Nene freche L. Ztg., яку редагує й видає резервовий офіцер п. Кисанович, пущила в послядних своїх числах (46. і 47.) між иньшми ось такі „дві брехні“. В 46. ч. трубить вона, що ось то пос. д-р. Стоцький іменував в делегатами відділу краєвого до заставницької ради шк. пов. надуч. Падурю і о. Драчинського. Фактом є однак, що їх не накинув, ані не іменував д-р. С. Стоцький, їхне делегування сповнено відносно до бажання самого заставницького учительства. В ч. 47. пише вона, що „руські посли іменували“ куратором буков. банку краєвого (як на легку синекіру із платнею 1200 к.) дивіста д-ра Кліма, який і так добре ситуований та до того і оженив ся богато. (П. Кич встріває своїм носом всюди навіть до приватного життя!) Се все знов неправда, бо мандат куратора банкового одержав д-р. К. Клім не на основі номінації руских послів, а після ухвали „Народного комітету“, який уважав, що д-р. Клім є найвідповідніший на те становище, яке хіба не повинно бути жерелом запомогти для когось, як собі міркує п. М. Кич. Якби воно й не було цікаво знати, як Ehrenmann-Chisanovici годять ої свідомі неправди із своїм офіцерським „гонором“, на який він так ба?!

Із „Союза Січій на Буковині“. Засідання старшини „Союза Січій на Буковині“ відбуло ся в неділю о год. 3. по полудні в сали черн. „Народного Дому“. Всі вибрані члени старшини, їх заступники і кошіві звозились явитись точно, щоб можна економити старшину і обговорити певні потреби січової організації. Коли не являть ся комітет тоді, хіба приїде ся хопитись по слідного середства — скликати надзвичайну головну раду для вибору нової старшини. — За старшину: А. Клім.

Із концертної хроніки. В п'ятницю дня 1. грудня відбуло ся в сали Музичного Товариства концерт „товариства для розвитку музики і співу“ при співудді італійської співачки оперової Анни Фальоріані і молоденького паніста Едварда Штайермана. Білети продає торговля музикалії Ем. Розенцайга.

„Січ“ при роботі. Дня 12. листопада 1905 о годині 7-ій вечером вибух в Кучурові малім огнем між оденками збіжа, належачого до коршмаря Зільбера. На алярм січової трубки члени місцевого тов. „Січ“ збігли ся і лиш завдяки скорій і численній силі товариства удало ся під проводом осавула „Січ“ уратувати три етіжки збіжа як також загроженому коршму. Се вже третій раз гасила наша „Січ“ огонь в своїм селі. — Дудинський, кошовий.

Іменования краєвих урядників. На засіданні краєвого Відділу із дня 27. листопада с. р. іменовано: Краєвими концепістами (в провізоричнім характері, краєв. іррат. концепт. Стефана Скалата, дотеперішних концептових урядників Юрія Банческула, Сидора Манескула і провізор. канцелясту Вікентія Кешмана; краєвими концептовими практикантами: унікшеного правника д-ра Емануїла Іосефескула; начальника культурно-технічного бюро краєвого надінженера Генріха Шміда совітником краєвого будівництва ад personam; рахунковим ревідентом краєвого асистента рахункового Віктора Томовича; краєв. рахунковими офіціалами краєв. асистента рахункового Фридриха Гудечка і Леопольда Зелінського, краєв. асистентами рахункових краєв. практикантів рахункових Артемія Бакулінського і Александра Семяку; контролорами краєвого бюро пивних оплат Ераста Левескула і Емануїла Черкаського; примарем краєвого заведення для

божевільних тит. примаря д-ра Льва Кобиланьського; примарем краєв. заведення поліжничого ординарія д-ра Модеста Понескула; війни стабілізовано дотеперішних провізоричних урядників буковинського банку краєвого.

По концерті „Бук. Воєна“, який — як се вже оповіщено — відбуде ся при співудді львівської співачки п. Ф. Лопатинської дня 3. грудня, відбудуть ся ще товариські сходини в Центральнім готелі.

Із дирекції дібр буковинського гр. прав. фонду релігійного. Цісар іменував сов. лісництва при дир. буков. гр. прав. рел. фонду в Чернівцях Артура Краля надсвітником лісництва при сій же дирекції.

Відозва! Підписаний дозволяє собі на основі ухвали відділу товариства філія „Руска Школа“ черновецького повіту запросити всіх членів на конвенційний збор, які відбудуть ся в неділю дня 3. грудня с. р. о 1-ій годині в „Народнім Домі“ в Чернівцях після програми, яка була визначена для своєї самої наради дня 1. жовтня с. р., а не відбула ся через неприбувших членів. Членам, які „Буковини“ не читають, окремим запрошенням не висилає ся. — За виділ: Дарій Пічулак, голова.

Свій до свого! Із Кічманя пишуть нам: Пан Писня Федорович, відбувши довголітню практику купця в „Народній Торговлі“ отворяє з днем 1. грудня 1905 в Кічмані торговлю товарів мішаних і кольоніальних, получену з коментарю для снідань. Можна сподіватися, що п. Федорович приложити всіх старань, щоби задовольнити публіку, а місцева і доохрестна руска інтелігенція підпре его змагання, а тим самим сповнить обов'язок по мисли рішень перших зборів Національної Ради з дня 12. с. м., котрі вкладають на серце кождому Русинowi, піддержувати підприємства з характером національним.

§ 19! До ш. редакцій часопису „Буковини“ в Чернівцях. На підставі § 19. закону о печаті жадаю, відносно до статейки поміщеної в ч. 132 Війсн. часописи з дня 19. листопада с. р. під заголовком „Покarana арганция“ опублікована слідуєчого спростовання, причім заявляю готовість улатити приписану в законі о печаті належність за поміщене спростовання: Неправда, що я до пана посла Николая Василька кликнув в соймі: „Und Sie werden dabei ein Verwaltungsrat sein“, і що мов-то сей пан мені відповів на се: „Sie Herr Chisanovici! Halten Sie Maul, sonst werde ich Sie hinauswerfen lassen“. Правда лиш те, що я кликнув: „Und Sie Verwaltungsrat!“ в чім чей-же не можна добачати ані обиди, ані захабзиста, чи-там „арганция“, бож пан Василько вже й тепер є членом кількох адміністративних совітів. На мою увагу п. Василько, не називаючи мого імені, (sic! — *Ред.*) звернувся до галерії з відомим викликом. Неправда, що опісля на галерії і в соймовій салі загомоніло: „Hinaus mit ihm“, а правда, що як-раз в ту хвилину запанувала прикра тиша. Неправда, що я змлів, поблід і тоненьким голосом став просити пана краєвого маршала, аби мене полишив, а правда, що мої рожеві щокі і в сю хвилину не втратили своєї природної краси, і що я дотичну просьбу до краєвого маршала підніс зовсім питомих мені густим, трохи хриплим басом. (Читайте і — не сьмійте ся! — *Ред.*) На посляд неправда, немов мої свідки, котрі моїм іменем зажадали сатисфакції від пана Василька, перші і заявили, (сего у нашій новинці зовсім не писано. — *Ред.*), що я свій виклик беру назад, і що після того, чи супроти того заступники пана Василька заявили, що й его „відповідь не мала-б тоді причини“. Правда в сій гоноровій справі виложена в протоколі, котрий з сєї нагоди списано в такім виді (по німецьки): „Протокол сисаний 17-го листопада 1905 в гоноровій справі панів Михайла Кисановича против пана Николая фон-Василька. Пан Михайло Кисанович уважав себе „ображеним“ викликом пана фон-Василька „Halten Sie das Maul“. Іменем пана фон-Василька заступники его заявляють, що „ему не було відомо, хто ему піддав словесний повід до дотичного оклику. Коли-б він був знав, що словесний повід походить від пана Кисановича, то „не був би зробив свого виклику, і жадує, що зробив. По сій підписані ува-

жають, що гонорова справа залагоджена. Чернівці 1905. Аврель Ончул, Гейнрих Кіппер яко заступники пана Кисановича. „Др. Стефан Смал-Стоцький, Антон Лу-касевич, яко заступники пана Николая фон-Василька“. Михайло Кисанович, учитель. — Не рад рак, що дістав по зубам, але ще й ногами дригає! Таке і з п. К—ем. Не досить, що через своє нетактовне поведене мало не вилетів із сойму, але ще радби навіть із приводу сього зовсім не геройського інциденту заняти своєю особою загал. Помимо того, що в сій спростованні є чимало екскурсивний поза рами §. якого так надукає ся, ми се спростоване, яке мимоходом кажучи, виказує, що п. К—ич не поборов ще елементарних трудностей рускої правописі, яку знати повинна вже шкільна дітвора, поміщуємо, бо воно кидає влучне світло і на прочі публікації й виводи п. Михайла. Оже передовсім констатуємо, що п. К—ич таки назвав п. В—а Verwaltungsrat, констатуємо, що ціла преса, а навіть і сама Кисановичева „N. Fr. L.-Z.“, у якій напечатано се спростоване, подала оклик Halten Sie Maul п. Василька із точною адресою п. Кисановича! Інакше впрочім не був би п. краєвий маршалок після служби, щоб вона п. Михайла виксесидювала по за двері соймової салі. Фактом є і те, що на галерії і в соймі підняли ся були оклики „За двері з ним!“ Що сего пан К—ич може не чув, се можна взяти хіба на карб його тодішнього положення, сему лишень приписуємо і його гумористичні виводи про рожеві щокі і випрошуване у краєвого маршала густим басом. Се тільки даліше те саме самоувірєне п. К—ича про своє героїське поведжене. Sit ei! На кінці слід згадати, що п. К., не завагав ся напастися у своїм органі за сю новинку на віцем. д-ра Стоцького, хоч він не мав з нею ніч, а ніч спільного. Се гоноровому п. К—еві не перешкадає зовсім видати поклеп на д-р. Стоцького, причім подає у „N. Fr. L.-Z.“ текст спростоване, не точно такий, який вислано до „Буковини“! Се також гонорово. Із коштів жертвованих нам п. К—ичем реєструємо і на сій кінчимо, а коли п. К—еві таклюбо бути „великим чоловіком“, яким займає ся загал, то згадаємо, що тепер виточено п. К—еві дисц. слідство м. и. за несповнюване своїх шкільних обов'язків. Ну, герой — хоч куди!

Із штуки і літератури.

Herbst... Eine Geschichte aus der Bukowina von Michael Sawka. Czernowitz 1905. Druk und Verlag der Czernowitzer Buchdr.-Gesellschaft. Cr. 142—16-ки. Про повість сю, із якої дохід, що мимоходом згадаємо, призначив автор на основане журналістичного товариства, сподіємось незабаром подати ширшу оцінку.

Аматорський театр у Вижиці. Філія тов. „Руска Школа“ в Вижиці устроє дня 3. грудня 1905 (неділя) в сали Фріста два аматорські представлення „Ворожбит“, народна комедія в трох діях Григорія Цеглинського. Перше представлення для селян і міщан пічне ся точно о годині 2-ій по полудні. Ціни місць: Місця сидячі по 1 кор., місця стоячі по 40 сот. Друге представлення початок о годині 8-ій вечером. Ціни місць: Крісла першорядні 2 кор., дальші ряди 1 кор. 60 сот., лавка 1 кор., місця стоячі 60 сот. Чистий дохід призначений на будову „Народного Дому“ у Вижиці. — Добровільні датки приймають ся з подякою. — Датки почтою треба висилати на адресу Никоровича у Вижиці. — Білети передом можна дістати в торговлі Вп. Анни Москва в Вижиці, а від 6-ої години при касі.

Репертуар чернов. міського театру. Нині в четвер комедія „Cyprien“, в п'ятницю людове представлення по знижених цінах Онега „Huttenbesitzer“, в суботу „Waldmeister“, в неділю о 3 год. по полудні по знижених цінах „Clavigo“, у вечір „Pufferl“.

ГРІХ І ГРІШ.

Ти пам'ятай, мій добрий сніс,
Платити все за „Буковини“.
Безгрішна та душа,
Що на се не жалє гроша;
Але безгрішні адміністратції
На сьвітї не мають рації.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застереження. — Рекламациі неопе-
чатані відомі від оплати поштової.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	70	„

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсератом
платні в Чернівцях.

Участь Хорватів в мадярській кризі.

(Оригінальна доповідь із Загребу).

В боротьбі угорської нації супроти ав-
стрійського цесаря, не зацікавили Хорвати
довго ніякого становлення. Хорватія була
нічим видцем у тих борбах не тому, що
вижидала для себе принагідної хвилі, але
тому, що була надто привагомшена, що-
би могла висказати свою гадку. А всеж
таки в рішенню теперішньої кризи нашої
монархії має Хорватія велике і важне
слово, бо від її становища залежить, чи
зависок на вазі похилить ся в користь
одної, або другої із спорядних сторін.

Сим пасивним захопленням Хорватії
були здають ся вдоволені обі сторони,
бо могли взаїмні рахунки полагодувати
без вмишля „неповидачних“ факторів.

Тимчасом хорватські патріоти при-
ступили до праці. Постановлено скласти
до Реки з'їзд всіх хорватських і даль-
матинських сеймових послів, щоби вже
раз постановити програму діляни в от-
сїм так рішучим і важним моменті. Од-
нак скликаючому комітету не вдало ся
з'єдинити до єдиної акції всі хорват-
ські політичні групи. Пануючий клімат —
що має відвагу прозивати себе народ-
ним партією — не видавало ся відпо-
відним рішати в так критичним моменті
хорватсько питання; ситуація монархії
могла би через те погіршити ся, а ми
„любовні Хорвати“, можемо бачте ви-
чекати спокійнійшій хвилі до піднесення
наших аспірацій! Ся клімат відчуває ду-
же добре, що вона також причинила ся
до витворення теперішньої ситуації і не
відважила ся по розбитю мадярської лібер-
альної партії, якій виступувала ся через
20 літ, зривати із своїми традиціями. По
розбитю ліберальної партії так що до числа
як також що до моральної сили, мусїла наша
правительствена партія, що в народі
не має ніякого попертя, шукати собі
іншого пана (бо служба перейшла в
вість і кров нашої правительственої
каїці), а і найшла нового пана у Ві-
дні в особі всемогучої камарилі. По роз-
битю мадярської ліберальної партії ста-
нуло отже хорватське правительство на
безпосередних услугах камарилі, бо пе-
ред тим виступувало ся її за посеред-
ництвом ліберальної партії. Ся обставина

на диктувала хорватській правительствен-
ній партії здержувати ся від акції в ін-
тересі Хорватії, ся обставина диктува-
ла її по іменованню правительства Феєр-
варого прилучити ся до абсолютистич-
ного режиму на Угорщині.

Також радикальна партія права не
прилучила ся до участі в конференції
в Реці, а власне тому, бо в ній мали
брати участь також сербські партії. Зре-
штою се треба завдати і теперішньому
проводови сей партії, що вводять партію
в найближші протилежності до програми.

З виймкою отих двох, обох в своїм
роді „радикальних“ партій, зібрали ся
в Реці перед двома місяцями всі хор-
ватські сеймові послі із Хорватії, Даль-
матії і Істрії на конференцію, а ре-
зультатом сей конференції є так звана
рекска резолюція. Ся резолюція (підпи-
сана через 34 послів) домагає ся: при-
лучення Далматії до Хорватії, санації
угорсько-хорватської угоди, розширення
автономії Хорватії, незалежності бана і
розширення природжених людських прав
(свободи прес, загального голосованя,
незалежності судів і т. д.). В цілі ося-
гненя сїх домагань вибрани резолюцій-
ні комітет, що мав порозуміти ся із
мадярською коаліцією; сей крок треба
похвалити хотїби вже із морального згля-
ду, бо до осягненя таких постулатів не
повинен свободолюбний народ звертати
ся до групи, що попирає абсолютистич-
ні аспірації. Сей крок показує великий
поступ в порівнянню із 1848 м роком; Хор-
ватія не хоче вже довше повинити служби
чорної сотні в інтересі віденської камар-
илі, Хорватія хоче руна в руку із ма-
дярськими борцями за свободу вибороти
свободу і для себе. Факт, що вибраний
комітет мав порозуміти ся із мадярською
коаліцією є важний і з політичних згля-
дів, бо правительство Феєрварого мусить
внести скорше, чи пізнійше, если крім
мадярських елементів має проти себе і не-
мадярські. Кінець-кінцем не позістане ка-
марилі нічого иншого, як, або допустити
всі народності угорської корони до прав-
ління — на що цесар не годить ся —
або назвати переговори із коаліцією,
бо держава без податків, а спеціально
габсбурська держава без війська, се прямо
немислима річ. Припустім, щоби зїстав
навіть заведений абсолютизм, то і се

причинить ся до скріплення коаліції; ре-
акція з гори, викличе акцію з долини,
одним словом повалене камарилі є не-
минуче!

По ухваленню рекскої резолюції змі-
нилася ся зовсім ситуація в Хорватії. Як
то кажуть „через ніч“ розбудило ся до
нає велике заінтересованє так по сто-
роні мад. коаліції, як також по стороні
камарилі. По конференції в Реці стали і
Хорвати фактором в угорській кризі, фак-
тором, із яким кожний мусить рахувати
ся. Вилізвають оферти від обох спорядних
сторін, день в день „облагають наш
лім“. Камарилі приобіцяла нам в своїм
органі „Grossösterreich“ Велику Хорва-
тію в Австрії, коли тільки підемо її на
руку. „Grossösterreich“ висилає поклик
до хорватського народу в хорватській мові
і часопис висилає всім gratis. А знова
мад. коаліція обіцяла поділити ся із на-
ми всіма тими правами, що їх сподієть
ся вибороти.

Сей реальний успіх рекських резо-
люційністів не вдовольнив очевидно на-
шої правительственої партії; розумієть
ся, та і з нею ніхто не числить ся,
она відсунена на останній план, а пере-
говори відбувають ся тільки із опозицією.

Правительственої клімат усуваєть ся
грунт з під ніг; обава утрати вигідної
позиції доводить її майже до божевілья.
Нарад не дозволяєть ся, законно склика-
ні збори розганяє поліція голыми шабля-
ми, над Загребом завішено мало що не
військовий стан, університет замкнено,
жандармерія і поліція на ногах в день
і в ночи і патрулює, чи не зближаєть
ся вже так небажана катастрофа. Але
наєвдурством не відверне правительствен-
на клімат своєї заглади, се поможе її як
раз тільки, що наві втикає голови в пісок.

Так отже хорватський народ глядить
із довірем в будучину, бо уповає на
прозорливість своїх заступників, яким
віддав провід в руки.

Едо Маркович.

РАДА ДЕРЖАВНА.

В дальшій дебаті над заявою пра-
вительства в справі виборчої реформи
промовив посол Сильвестер з Ні-

мецької народної партії і виводив, що
що до реформи виборчої не хоче випе-
реджувати єнуціяції, яку „зложать“ іме-
нем сторонництва его провідник. Він по-
боює ся, що становище, яке займає
президент міністрів супроти широким
прав признаних полковій мові, наражає
єдність і спільність армії. П. Скедг'є
іменем німецької поступової партії зая-
вив ся за загальним, рівним і безпосе-
редним правом голосованя з застереже-
нем національних і культурних інтере-
сів — і висказав своє вдоволенє що до
предвидженого подїлу на малі, націона-
льно замкнені виборчі округи, як та-
кож можливість вибору після національ-
них катастроф. Провідник австрійських
соц.-демократів пос. Адлер, який отже
недавно здобув посольський мандат, озна-
чує виводи президента міністрів енер-
гічними і обдуманими і апелює до па-
лати, аби не робила виконанню виборчих
реформ жадної перешкоди. Бесїдник жа-
дає при твореню виборчих округів від-
ділення міста від громад, витеа задуману
реформу палати наві, однак виводи пре-
зидента міністрів що до Угорщини ува-
жає надто оптимістичними. Він заперечує
рішучо, немовби загальне право го-
лосованя було для нації а іменню для
Німців небезпечне і завляє, що Німці не
боят ся так дуже за свою націю, як
за то, щоби теперішнє заступництво ні-
мецького міщанства було заступлене
його правдивими заступниками. Німці не
повинні здержувати сего руху, бо в про-
тивнім разі він перейде через їх голови.
Бесїдник остерігає дїдичів, щоби не ро-
били против виборчої реформи жадних
інтриг і завляє ся рішучо проти того,
щоби через витвір нового порядку чин-
ностей поставлено нову палату під ку-
рателю теперішньої злої палати. (Підчас
сїх виводів падають з галерії проклама-
ції на салю). В продовженню своєї бесї-
ди говорив пос. Адлер, що соціял-де-
мократи жадають тимчасово що до ви-
борчої реформи лише річий дуже мож-
ливих до осягненя. Кожде обтяжене ви-
борчої реформи штучними уважають вони
за ворожно і насильство. Бесїдник обго-
ворює основи виборчого права, виступає
головно проти виборчого обовязку, що
означав би тероризм, як також проти
примусу довшого осїдку, що соціял-де-

2) Леонїд Андреев.

ЧЕРВОНИЙ СМІХ.

уринок з найденної рукописи.

З російської мови переклав: Йосип Стадник.

(Дальше).

ЧАСТИНА ПЕРША.

Другий уривок.

...майже всі коні та прислуга.
В осьмій батерії так само. В нашої
дванадцятій під кінець третого дня
лишило ся лише три гармати — по-
слїдні ушкоджені, — шістьох чо-
ловіків прислуги та один офіцер —
я. Уже двайцять годів ми не спали
та нічого не їли; три доби пекель-
ний грюкіт та крики обгортали нас
тучою божевілья, відділяли нас
від землі, від неба, від своїх —
і ми, живі, бродили як люнатики.
Мерці, — вони лежали спокійно, а
ми рухали ся, робили своє діло,
говорили, навіть сміяли ся і були
— як люнатики. Рухи наші були
певні та бістрі, прикази ясні, ви-
коване точне, — однак як би так
несподівано спитати кожного, хто
він, він ледви чи знайшов би від-
повідь в затемненому мозку. Наче

у сні, всі лиця здавались давно
знакомі і все, що творило ся, зда-
валося також давно знакове, зро-
зуміле, колись уже бувало; а коли
я починав сильно вдивляти ся в
яке лице або в армату, або вслу-
хуватись в грюкіт, — усе вражало
мене своєю повизною та безкрай-
ною загадочністю. Ніч наступала
непомітно і не успівали ми побачи-
ти її та здивуватись відкїля вона
взяла ся, як вже знов горіло над
нами сонце. І лише від тих, що
приходили на батерію, ми дізна-
вали ся, що бії триває вже третю
добу, і зараз же забували про те:
нам здавало ся, що се їде все один
безкрайний, безпочатний день, лише
раз темний то знов ясний, а все
однаково непонятний, однаково слї-
пий. І ніхто з нас не лякав ся
смерти, бо ж і ніхто не розумів, що
таке смерть.

Третої чи четвертої ночі, —
вже не тямлю, я приляг на одну
хвилину за окопом, і як лише за-
крив очі, вступила в них тота сама,
знакома картина: клаптик голубих
тапетів та непочата, запорошена
карафка на моїм столику. А в су-

межній кімнаті ніби находять ся
моя жінка і син, а я не бачу їх.
Лише тепер на столі горіла лампа
з зеленою умброю, значить був ве-
чір чи ніч. Картина остановила ся
неповорнуто і я розглядав довго
та дуже спокійно, дуже уважно,
як грає огонь в кристалі карафки,
оглядав тапети та думав, чому син
не спить: вже ніч і йому пора
спати. Опісля знов оглядав тапети,
всі тоті закрутки, сріблесті цвіткі,
якісь кратки та цівочки — я не
думав ніколи, що так гаразд знаю
свою кімнату. Часами я відкривав
очи та бачив чорне небо, з якимсь
гарними, огнистими смугами, тай
знов закривав їх і знов оглядав
тапети, блескучу карафку і думав
чому не спить син: вже ніч і йому
пора спати. Раз недалеко від мене
бухнула граната, колихнувши чимсь
мої ноги і хтось крикнув голосно,
голоснійше від самого вибуху; і я
подумав: хтось „вбитий“, але не
підняв ся тай не відірвав очий від
голубеньких тапетів та карафки.

Опісля я встав, ходив, глядїв
в лиця, наводив цїль, а сам все
думав: чому то не спить син. Раз

поспитав я про те їздового*), а він
поєняв мені щось довго та по-
дрїбно і оба ми хитали головами. І
він сміяв ся, а лїва бров його сїпала
ся, і око хитро підморгувало на
когось ззаду. А ззаду видні були
підонви чїїх то ніг — тай більш
нічого.

Тоді було вже ясно, і нараз!
— люнув дощ. Дощ — як у нас,
звичайні капельки води. Він був
так несподіваний та невмістний, і
ми всі так злякали ся перемокнути,
що кинули гармати, перестали стрі-
ляти тай почали ховати ся, куди
попало. їздовий, з котрим що тіль-
ки я говорив, поліз під ляфет**) тай
задрімав там, хоча його могли кож-
ної хвилини задавити, грубий фаєр-
веркер став по щось роздївати вби-
того, а я заметушив ся по батерії
тай почав чогось шукати, плаща
чи парасоля. І зразу на всьому ве-
личезному просторі, де падав дощ
із надтягнутої тучі, наступила зви-
чайна тишина. Яксь запізнена

*) Прислуга при гарматі, що сидить
на коні.

**) Станок під гармату.

мократи мусіли би уважати за причину до бою. Що до терміну внесення пропозицій виборчої реформи, то кожна пропозиція була би не лише небезпечною для самої виборчої реформи, але також для публичного суспільства в Австрії. (Олексю).

За загальним, безпосереднім, рівним і тайним голосуванням, але рівночасно й за примусом голосування як за охороною проти соціалістів заявили снідуючий бесідник пос. Гленіор. Семий з черги забрав в дискусії слово молодішеский посол Крамарж. По горимій заштиті загального голосування висловив він своє задоволення із зміни становища правління супроти сеї реформи, яка настанула в останніх часах. Молодішеский речник хвалив становище президентів кабінету, який підніс, що розділ мандатів повинен наступити після королівств і країв. Бесідник висказав надію, що загальне право голосування усею основу централізації, позаяк Німці вернуть тоді до автономії і дійдуть до переконання, що великі справи економічні найліпше залагоджували в соймах. Бесідник заявив, що єсть за як найдалше ідучим розширенням слова і права інтерпретації, але протинний тому, щоби в парламенті напував доказ булака, замість доказу духа. У всіх верствах суспільності повинно запанувати почуте одвічальності. Останній події в Росії показують наглядно, яку небезпечність і які страшні наслідки викликує брак почуття одвічальності не лиш у властивій державній, але й у тих, що борються за против них. Ті, що хотять робити труднощі реформі виборчій, беруть велику одвічальність на себе. Противникам реформи може й удасться поводити правління, але заведена загального рівного права голосування не снінять, бо того шильну весь нарід. Акція тога може викликати велику небезпечність для держави, бо маси готові ужити також інших средств в борбі о своє жадане, а не лиш спокійної демонстрації. Бесідник висказав наконєць надію, щоби парламент ухвалив добрий закон виборчий.

На вчорашнім засіданні по відчитанню внесення і інтерпретацій забрав голос другий чесний речник посол Герольд. Він обговорював звисні постулати Чехів, події в Празі, відносини до Угорщини, а самою квестією загального голосування займав ся тільки мимоходом, хоч заявив ся за ним, бо тільки воно може привертнути правління відносини народних сил і виторити справді народний парламент. По промові пос. Герольда забрав слово голова руского клубу пос. Ю. Романчук. Він заявив, що Русини надзвичайно задоволені з проєктованою виборчою реформою, бо до тепер були через загально обов'язуючу уставу виборчу найбільше покривдені і на остатний план усеі. Бесідник однак не дуже довіряв в успішну залагодку справи, коли Коло

польске надієть ся переперти те, щоби вибори відбували ся посередно. Се один було би провокацією цілого руского і більшої частини польского народу. Бесідник займаєть ся головню выводами президента міністрів про виборчу реформу і твердить, що жадане безпосереднього права виборчого є найважнішим постулатом. В разі запровадження посередного вибору повстав би цілий руский нарід! При розділі мандатів не повинно узглядняти ся країв, але поодинокі народи. Бесідник заявляє ся за запровадженням виборчого катастроу народностей евентуально із помпненням границь коронних країв. Жиди — пропонує бесідник — мають притім становити окрему народність. Вкінці заявляє ся пос. Романчук за примусом виборчим і жадає, щоби через виборчу реформу дійшли всі народи монархії до рівноправності. (Олексю.) В листі бесідників був на сїм місці записаний пос. Штраухер, та будучи несприутним в сали, стратив голос, а слово забрав пос. Гібеш.

Вістки із російської України.

Дня 27. листопада відбули ся в Петербурзі спільні збори „Общества им. Т. Г. Шевченка для вспомоществования нуждающимся в высших учебных заведениях Петербурга“ і українського „Благодотворительного общества изданий общепользовных и дешевых книг“. Для інформації наших читачів додамо, що „Благодотв. общ. из. общеп. и деш. книг“ основано 19. XI. 1898 ст. ст. заходом Н. В. Федоровского. Цілю сего товариства було видане українських популярно-наукових книжечок. При звисних цензурних і політичних обставинах вспіло се товариство за своє перше п'ятилітє видати 27 творів а 30 випусків в 383.233 примірниках за ціну 8.918-18 рублів. Вже у 1903 році мало се товариство 915 членів, розкинених по всій Росії. (Дані беремо із звіту тов-а за перше п'ятилітє, з р. 1907). На згаданих зборах рішено діяльність обох товариств сконцентрувати у новім з'єдненім українським „Просвітнім товаристві ім. Тараса Г. Шевченка“. Цілю сего товариства: економічний й культурний розвиток українського народу. Средствами до сього мають стати: оснсування всїляких наукових заведень, починаючи з низших,

а кінчаючи висшими, організація книжних складів, бібліотек, читальень і т. д., видаване книжок і власного періодичного органу.

Українською квестією займав ся по часті і останній з'їзд земців у Москві. На його останнім засіданні із 26. м. м. прийнято резолюцію, в якій з'їзд покликаючись 1. на свободу слова, проголошену в царскім маніфесті із 17. жовтня, 2. на досвіді шкільництва по інших краях, які показують наглядно зависимість успіхів народного шкільництва від того, чи воно веде ся в рідній мові дїтвори, а вкінці 3. на попередні постанови з'їзду, гарантуючі права поодиноких народів заселючих імперію — вважає річною потребою вже тепер ще перед скликанем народних представителів ввести по можности до народних шкіл місцеві мови: литовську, лотиську, естонську і українську а також відкликати всі циркуляри і розпорядки, які відносились до місцевих себто окраїнних мов. Се відносило ся в першій мірі до постанови указу із 1876 р., що ще й досі є „законом“ в Росії, яку враз із тою крайню реакційною й глупою самодержавною латкою хоче перенїдувати тепер д. Вітте на конституційну державу...

До речі треба сказати, що досі для Українців конституційний маніфест із 17. жовтня існує тільки на папері. Все те лиш пусті слова без діл. Властиво й досі нема прим. формального дозволу на видаване української часописі. В Петербурзі із дозволом зволікають до видання нового закону прасового. До тогож часу прим. в Київї годі видавати українські часописі, бо поки що нема друкарні, яка захотїлаб видавати часопись без дозволу. Через те прим. не вишло ще досі ні одне число „Громадського Слова“, хоч вже пороблено усі приготованя до його видаваня. Напрям сеї нової часописі має бути в справах політичних демократично-радикальний а в економічних соціалістичний. Як тільки вийде дозвіл, або як уладить ся діло з якою кївською печатнею, так „Гром. Слово“ стане появлятись. Певно стане також виходити у Київї орган Р. У.

Ц.; пороблено приготовленя до часописі також по інших містах. Лубенський „Хлібороб“ своєю появою без огляду на цензурний дозвіл проломив перший лід до фактичного добути прав українській мові. Як би не повелась справа з українським дневником в Київї, так діло гадають перенести до Петербурга, де фактично російські часописі на основі угоди з печатнями виходять, не звертаючи уваги на цензуру. „Кіевская Старина“ — як зачуваємо — ще в слїдуючім році на чисто український журнал не перемінять ся, а остане утравквістичною і на будуче... (ос)

Звіт з діяльності

товариства „Взаїмна поміч галицьких і буковинських учителів і учительок“ за вересень і жовтень.

(Конєць).

Рішено подїлити округи: Камінку струмилу на сей округ і Бусь; Перемішляни на сей головний і Галичани. Поділ Жидачева не є ще з огляду на невистарчаюче число членів предметовий; натомість випаде подїлити (по введено в жите головного відділу округи в Коломиї, Жовкві, Сокалі, Львові. Рада надзираюча, приймаючи сей звіт з руху в товаристві, висказала не лиш дирекції але і всім мужам довіря і прихильникам ідеї товариства по округах сердечну подяку.

Дирекція подає дальше звіт зі стану каси і обороту грошевого: до кінця жовтня вилучило (від початку с. е. від 1. вересня) 1657 кор. 18 сот.; кошта заснованя і адміністрації внесли 771 кор. 92 сот.; готівка виносить 885 кор. 26 сот.; Сю квоту зложила дирекція на щадничі книжки „Союза“ і „Дністра“; якась часть остає в почтовій щадниці у Відні. — Додатково примічає дирекція, що по згаданих зборах вилучило в останніх днях много посилок, так що дня 12. падолиста замкнено касу приходом 2408 кор.

Ухвалено в дальшій дискусії закупити для укороченя переписки копїал; рішено надрукувати грамоти членські малого формату з долученем виїмків зі статуту (особливо про права і обов'язки членів і деякі загальні точки регуляміну).

Ухвалено передати справу регуляміну фаховим знатокам, опісля перейти їх обчислення і дослїди, посвятити сїй справі одно надзвичайне засіданє ради надзираючої і евентуально скликати в день загальних довірочних зборів Руск. товариства педагогічного (які відбувають ся що року дня 2. лютого) надзвичайні загальні збори товариства „Взаїмна поміч“ — щоби порішити після статуту сю справу, яка обходить все учительство і дає нагоду до неустанних інтерпретацій підчас всіх нарад і зборів і до заняття в перенїсї з дирекцією. — Рішено поки що взяти за норму: що повний даток похоронний буде виплачувати ся по якійсь кількості літ лиш за головну звичайну членську вкладку (12-рокову) і то в сумі 100 кор.; надзвичайні вкладки, яких високість буде донерва предметом обчислень фахових людей і нарад заг. зборів, можна лиш в обмеженій кількості платити (прим. від 1—3), за кождо з них годі буде однак давати згадану основну квоту (с. е. 100 кор.) Так само обмежить регулямін число надзвичайних вкладок до пенсійного фонду (мабути до 3), натомість необмежене буде число вкладок до посагового фонду, який не входить в зобов'язаня товариства на основі звичайної вкладки; сей фонд є окремий, тому мусять також і звичайні члени платити до того фонду внесове, і так: понад зголошених 5 вкладок 1 кор. (загалом) а понад 10 вкладок внесове 2 кор.; до 5 вкладок ухвалено не побирати ніякого внесового. — Кошти переписки між мужами довіря або видїлами з одної сторони а членами або і управою з другої має після ухвали ради надзорчої покривати товариство; понеже всі вкладки і інші доходи має безпозоволочно пересилати видїл окр. або і кождий член з осіб (після довірочного вибору) прямо до головної управи (на чеки), тому рішено звертати касирам видїлів або му-

шрапнелю заверещала тай розірвала ся, і тихо стало — так тихо, що чути було, як сопе грубий фасерверкер та стукають по камінях і по гарматах капельки дощу. І сей тихий та дрібний стукіт нагадуючий осїнь, тай запах змоченої землі тай тишина — наче перебили на часиночку крїваву та дику сонну змору, і коли я поглянув на мокру блискучу від води гармату, — вона несподівано тай чудно пригадала мені гей би миле та тихе дитинство мое, гей би першу любов. Але здалека надто сильно залунав перший вистріл і зникли чари хвилинової тишини; люди з тоюж раптовністю, з якою ховали ся, почали вилазити з під своїх захистів; грубий фасерверкер закричав на когось, бухнула гармата, за нею друга — і знов крївавий, нерозривний дурман охопив обезсилені мовки. І ніхто не закріпав, коли перестав дощ; тямлю лиш, що з убитого фасерверкера, з його грубого, одутого, жовтого лиця спливала вода, — мабути дощ падав досить довго...

...Переді мною стояв молоденький охотник і тримаючи руку при дашку, повідомляв, що генерал про-

сить нас удержати ся лишє дві години, а опісля надїде поміч. Я думав про те, чому не спить мій син, та відповідав, що можу удержати ся скільки треба. Але тут зацікавило мене чомусь його лице, мабути своєю незвичайною та вражаючою блідотою. Я не бачив нічого білішого від його лиця: навіть у мертвих більше краски на лиці, як в того молоденького, безгусого. Мабути по дорозі до нас він сильно перелякав ся і не міг очумати ся; і руку при дашку тримав він тому, щоби тим привичним та простим рухом відігнати божевільний острах.

— Ви боїте ся? — поспитав я, сїпаючи його за лікоть. Але лікоть був наче деревляний, а він сам тихенько усміхав ся і мовчав. Мабути в усмішці ворухили ся тільки його губи, а в очах була лишє молодість тай страх — і більше нічого.

— Ви боїте ся? — повторив я лагідно.

Губи його заворушили ся, силкуючись виговорити слово і в той же мент стало ся щось неопытне, дивоглядне, надприродне. В праву щокую війнуло мені теплим вітром,

сильно похитнуло мене — тай тільки, а перед моїми очима, на місци блідого лиця було щось коротке, тупе, червоне, і відти лила ся кров, точнісінько як з відкоркованої бутильки, як їх малюють на лихих виїсках. І в тім короткім, тупім, червонім, текучім продовжала ся іще якась усмішка, беззубий сьміх — червоний сьміх.

Я пізнав його, сей червоний сьміх. Я шукав і найшов його, сей червоний сьміх. Тепер я зрозумів, що було у всіх тих понівечених, розірваних, дивних тілах. Се був червоний сьміх. Він в небі, він в сонці і незадовго він розлітєть ся по цілій землі, сей червоний сьміх!

А вони виразні та спокійні, як люнатини...

Третій уривок.

...божевїле та пекельний страх.

Кажуть, що в нашій і неприятельській армії появило ся багато божевільних. У нас вже заложено чотири психіатричні кімнати. Коли я був в штабі, адютанта показував мені...

(Дальше буде).

жам довіря понесені кошти перенесені з уряду з дирекції або дозволяти їм, щоб не погрожували собі дотично квоту раз в місяці з зібраних грошей, однак надсилали в додученю до місячного звіту рахунок на видану і побрану квоту. — Прийнято до відомості, що секція правної охорони уложила в порозумінню з дирекцією в головних чертах регуляції і розісладала его враз з поясненнями в справі організації відділів окр. і обов'язків виділу окр. до мужів довіря. Під пору прийшла секція вже чотиром учителям з поміччю і то зовсім успішно і корисно. Діяльність секції возбуждає в часах довіри до цілого товариства і творить як раз організацію учительства тісною, бо референти секції по округах — се доповіді учителів і знавці відносин службових учительських і всіх законів, які учителів обходять. Тим чином спричиняє та організація зближене учителів і залучує в одну сімю, яка себе буде боронити і беречи.

Дирекція повідомила вкінці раду надзираючу, що внесла після ухвали чотири петиції до сойму, т. е. о уділене субвенції для товариства, о знижене учителям числа літ служби з 40 на 35, о підвищене платні учителям і зрівняне їх що до поборів з урядниками трох найнижших класів і о заведення прагматички службової, знесене тайної кваліфікації і унормоване дисциплінарного доходу. Дирекція заповіла також, що думає з весною ввести на основі окремого статуту щадничо-позичковий і кредитовий відділ на основі окремих уділів і посередництва в справі аскурації, розпродажу приборів і книжок шкільних, до чого однак потреба передовсім перевести точну і сильну організацію по відділах окрузах, оперту на взаємній щирості, довірі і характерності. — Поки що задумує дирекція віднести ся в найближшій часі до великих і певних товариств аскураційних за інформаціями і запита-ченням, які би підлягали зниженню уділів членам товариства і яку провізію признали би дирекції яко агенції.

На с'їм засіданні закінчено. Треба ще тут піднести, що на засіданні були присутні також члени комісії контрольної, які бажали пізнати наглядно агенди і розвій товариства і прибули з далеких сторін на засіданні. Рівнож годить ся піднести, що багато члени ради надзираючої мешкають на провінції і мають навіть утяжливу подорож, мимо того однак прибувають все точно на засідання ради і беруть живу участь в праці товариства. Від ради надзираючої і дирекції товариства ул. Сикстуска ч. 47.

Кіцманська гімназія.

Се гімназія, що має за собою довголітню, крикаву, бурливу й інтересну історію в супроводі надужит, грозьб, просьб і подій прямо обурюючих всяке бодай трохи невинисте почуте справедливості. Близько 30 літ вона засновувала ся, ухвалювала ся, їздила, товкла ся по всяким автономним і правительственным дорогам, як той казочний Марко проклятий по пеклу, немов містична сила духа люду, що пропадає в темряві... А дехто навіть мало її смерті не пожив із рук своїх же людінь зазго, що хотів перевести в громадському уряді, аби помагати ся гімназією рускої, а не якої другої... Таке бувало.

Та вже проревла хуртовина, минуло ся все і гімназія таки раз вродила ся в рускому городку Кіцмані й стала розвивати ся на втіху всім людям патріотичного серця — несогріш собі. Правда, неоднораз в ній знаходять ся не так, як треба люди, що привикли світ направляти. Вони часто дошукують ся промахів та хиб навіть там, де їх не має, але й такі напрямники суспільності потрібні на світлі, бо дають привід до розглядів, докладніших розслідувань і все таки дещо знайдеть ся, що й «направити» ся.

Та от з великим вродженням блудом з'явилася се тота гімназія на божому світлі: правительством зажадало від громади Кіцмань виставлення гімназійного будинку, який відповідав би всім вимогам теперішніх того рода будівель. Гроші се, як на таку біду громаду, дійсно за великі. Звідні має їх узяти? Таки з нікуди. Наші люди й так мало спосібні, шукати жерел для роздобутку мамони, а тут вже

цілком годі. Та вже й знайшли ся люди, що зажадали використати тоту нагоду ворожу, розвою міста, околиці й руского народу буковинського: якісь душі темноти й замотеліччя має народних стали в нероз'яснену і так ще промінам просвіти душу нашого простодушця нашенгувати думку: на що нам, мовляв, рускої гімназії в Кіцмані? Не маємо за що збудувати гімназії, то й не треба нам її! От, мудроване! Наші люди видають часто таке, чого їм позавидувати мігби сам дух заглади руского народу! А все, коли ходять о руску справу, о добро їх самих... Проти бурен — свої люди, проти «Народного Дому» — свої зрадники, вбийники народної справи і розвою рідного міста, проти рускої гімназії — також свої. Над їх нещасливими головами затварає вдоволено свої долоні демон злоби і руйни...

Замість придумати щось хосенного, доброго в тій справі — вони йдуть з найпідлібшими живлами рука в руку до борби з розвою громади, з поступом і зі своєю будучиною!

А прецінь же знайшлась би рада-порада на те, щоб і громадської скарбниці не порушити і не дати гімназії на поталу всяким непокаяним ошкункам. Народе податників, ти-ж прецінь жадати можеш, аби за твої власні гроші, які так щедро силеш до державної скарбниці, справлено тобі бодай тоту одну одніську гімназію трохи більше руску, як другі буковинські школи того рода! Народе податників, ти-ж прецінь сего єсмієш і повинен жадати! Глянь, ось діти твої, кість з кістю, кров з кровю рускі діти, вже на другий рік не мають прямо де тулити ся, а коли зістануть у тих бідних комнатах, в яких їм тепер приходить ся працювати, то будуть з них каліки-сирітці і гостем перетравлені молоді старці, заки ще з тієї своєї науки будуть моголи їсти хліб, тай тобі віддати належну лепту!... Тому збори, народе, мудру раду і зажадай від держави гімназії для себе. В справедливих твоїх змаганнях підіпре тебе і речником їх стане безперечно круг руских заступників народних в парламенті й соймі, бо-ж прецінь усильним змаганням і заходам наших послав завдячити можна й те, що вже є; тому, надійсь, щиро вони похотять і за тим, що ще повинно бути.

Тільки гонити від себе всяких бандитів, підлачених ворогами нашого розвою, висвободити ся знід їх диявольської ласки!...

Тутки-б ще й сівце під адресою нашого учительства. Посеред маси ворогів, що віраджують нашому мужикови давати синів до школи, оден тільки учитель може помочи народній справі, роздубаючи в своїх учеників а так і в їх родичів охоту вчити ся, згідно давати на науку в рускій гімназії. Зачуємо, що по селах бушує румунізаторско-кацанська агітація проти руских гімназій, особливо-ж проти кіцманської. Хотить наші хулігани дати доказ, що гімназій нам не треба, бо нема їх ким замістити. Учителство повинно дати явний доказ, що се лож, звичайне ренегацке оруже. Треба підчувати ту молодіж гаразд, посилаючи масами до наших гімназій, а тоді не посміє ніхто сказати, що Русинам не треба гімназій, не посміє давати так довго чекати на будинки для тих гімназій, аборішати з гори, ніяк можна дати відділів в с'їй або тій класі, бо нема де примістити завеликого числа руских учеників...

Пособімо розростови рускої інтелігенції на всіх становищах суспільної ієрархії; сотворім поготівле для ратоважень загрозлених, а навіть унадаючих прав нашого народу, бо нам того треба, як дуже треба...

Терський.

НОВИНКИ.

Чернівці, 1. грудня 1906.

Із життя нашої академічної молодіж. Ворожеча обох наших акад. товариств «Січ» й «Союз», яка безперечно виливала шкідливо і на ширший загаль, належить вже нині — до історії. Вчора відпоручники обох товариств під

проводом пос. Ер. Пігуляка рішили на-визати дружні зносини. Сей факт потужно радо в надії, що наше студентство кинувши вже раз давні, часто особисті єнори возме ся з жаром до громадянського труду, якого у нас хіба доволі, а якого суспільність має повне право вимагати від своєї молодіж.

Процес нашої редакції. В четвер відбула ся перед черновецькою лавою судів присяжних карна розправа проти одвіч. ред. «Рускої Ради» п. Ів. Захарка і єї дописувателя п. В. Петрюка обжалованих приватних позовниками, шубранецьким двірником Павлюком, писарем Ушером і коршмарами Шгеринбергом та Бірнбавом о обиду чести і клевету поповнену одною статтею в 12 ч. «Р. Ра-ди» із 31/III. с. р., в якій виведено на дивне світло «зделки» снх навків, мимходом кажучи, цунілів громадівців і Відмана. В трибуналі засідали під проводом надсов. Лукасевича сов. Ієсеческу і ад. Лазарус. Оборонець обжалованих адв. др. Василь Дутчак жертвував і перовів доказ правди що до всіх закидів починених жалібникам, заступленим адв. Френдлем, таж що вони від скарги відступили. В виду сего обжалованих увільнено, а надужити і пінятика шубранецьких головачів громади етажа судово удокументована.

Кріза в чернов. раді мійській значно заострила ся після послідного явного засідання, в якій приходило до незвичайно бурливого сцен, так що по насильнім відобранню слова радному надсов. Тромиштерови, мусів він хопатись до технічної обструкції іменню до безперервного аккомпаніменту «батькам міста» в їхніх нарадах при помочи свиставки. На передвечерашнім довірочнім засіданню ради заявив він, що бурливого сцен буде радо уникати, але буде далі інтерпелювати, не згоджуючись на крутість із 17. § громадского регуляміну. На тому-ж засіданню ради вибрано комісію, яка має переводити слідства в случаях закинутої корупції і надужит. Позаяк се є очевидна штучка на те, щоб корупція далі гуляла, надсов. Тромиштер до неї вибору не прийняв. Щоб успішнійше вести борбу із магістратською корупцією він нині подає о спенсіюване его із уряду надсовітника. Далше рішив ся надсов. Тромиштер, який на жалі таки не весів знайти сильного ґрунту із більше радними для обструкції в раді, взяти ся ще й до иншого засобу борби ім. стане весту пресову кампанію. Перша стаття, яка займає ся розправою із прочими Поляками, які є противні обструкції, вже й появилася у вчешнім Czern. Tagbl.

Відгомон послідних виборів. Василь Родича одного із провідників народного руху в Раранчі засудив оноді Садігурський судія (ад'юнкт Попович) на 3 дні арешту за побите наганняча громадівців Георгія Піттикаря, який «храбствував» підчас відомих передвиборчих зборів в Раранчу дня 10. серпня 1905. — Родич вів против засуду відклик до черновецького кравецкого суду, котрий вислухавши виводи оборонця адв. д-ра Галіпа, замінив кару арешту на кару грошеву в квоті 15 корон. — Противники Родича дуже нетерпеливо чекали тої хвилі, як Родича заберуть «сидіти». Тимчасом треба ще почекати...

Про загальний страйк і віче в Сторожинці пишуть нам: На день 28. листопада скликала партія соціально-демократична віче в Сторожинці і ухвалила в той день покинути всяку роботу. І справді в місті запанував спокій, всі робітники здержали ся від роботи а численно взяли участь в вічу і демонстрації. Сяга готелю центрального заповнила ся по береги, так що учасників можна сьміло рахувати на півтора тисячки. Віче отворив т. Мундштайн і дав слово першому референтови т. І. Галушчанському, який в своїй промові (по українськи) пояснив справу загального голосовання і значіне політичного генерального страйку. Описав промавлів (по німечки) председателів зборів п. Мундштайн. О першій годині по полудни, коли віче скінчило ся, рушили учасники демонстраційним походом, з червоним прапором на чолі головними улицями міста під будинок п. к. староства. Тут удали ся до старости депутація зложена з робітників, селян і обох референтів і зложили таку заяву: Ми робітники міста Сторожинця і околиці солідарно з робу-

чим людом цілої Австрії понехали сегодня роботу, і зійшли ся на віче, на якому піднесли жадання загального і рівного права голосовання, і просимо п. к. староства, щоб се подало до відома високому правительству в Чернівцях і Відні. На сю заяву депутації відповів староста оттими словами: Як вже відомо нам з часописів, то високе правитель-ство подає сьогодні в парламенті заяву, в якій вискаже своє становище що до повношої справи, і можна надіятися, що справа загального і рівного голосовання вскорі буде поладжена. Я зі своєї сторони висказую панам своє признане з огляду на поважний перебіг демонстрації і дякую за удержане спокою. Сі заяви депутації і старости подали зараз до відома позісталим на улиці масам люду т. Галушчинський і Мундштайн. Від староства рушив далше похід до льокалю товариства робітничого, де ще раз промавлвали оба референти. Годить ся додати, що на той день зібрало було староство з цілого повіту жандармерию до міста, однак мимо того віде спокою не заклочено.

Атентат на царя? Англійські часописи потують поголоску курсуючу по Петербурзі, після якої один із великих князів стріляв до царя і ранив його в праву руку.

Культура тютюну на Буковині й Галичині. Вступне закунню збору тютюну буковинського й галицького відбуло ся між 16. а 22. с. м. Головне закунню тютюнового листя відбуде ся в часі від 5. грудня до 31. січня 1906. Цілий матеріал тютюнового листя, який має бути закуплений, буде обнимати до 41.400 сотнарів м. в ціні поверх 2 мільйонів корон. На р. 1906 допущено під управу тютюну в обох снх краях около 4500 гектарів, із чого на Буковину припадає 300 гектарів. Култура на с'їм просторі повинна принести около 60.750 сотнарів в ціні 2.700.000 кор.

Оповістки, іменованя і т. п.

Особисті вісти. Президент краєв. др. Бляйлебен виїхав в урядових справах до Відня. Провід правительства перебрав на час його неприємності совітник двору Фекете.

Із чернов. ради шк. повітової. Гр. кат. парох м. Чернівців, кришоманин Келестин Костецкий зівстав іменований членом черновецької міської ради шкільної і гр. кат. катехит гімназійний о. сов. Атанасій Левінський членом повітової ради шкільної черновецького повіту на слідуючий період функційний, що розпочинаєт ся від 1. січня 1906 р.

3 кругів духовних. Гр. кат. адміністратор парохій в Сучаві о. Сидір Бобикевич став парохом в Саджівці (Галичина), а гр. кат. адміністратор в Саджівці о. Пастелеймон Городецький обняв адміністрацію м. Сучави.

Заходом «Міщанської Читальні» й «Робітничого Клуба» акад. тов. «Союз» будуть єї зими відбувати ся в сали «Нар. Дому» популярно-наукові відчити. Перший такий популярно-науковий правничий відчит «О купні» виголосить тов. Кость Левандовский, ст. пр. в неділю дня 3. грудня. О найчисленнійшу участь в снх відчитях просять: Йосиф Міцан, голова «Міщ. Чит.», Василь Костецкий, ст. філь. секретар «Роб. Клуба».

Український людовий університет в Чернівцях. Заходом тов. укр. студ. «Січ» і тов. «Зоря» відбуде ся в неділю дня 3. грудня 1905 о 5-й год. понол. в льокалі тов. «Зорі» ул. Кучу-рівська ч. 22. (в подвір'ю) популярно-науковий виклад т. Ів. Галушчинського: «Про історію землі». Вступ вільний. — За тов. «Зоря»: Н. Ум'як. За научний кружок «Січ»: Яр. Веселовський.

25-літній ювілей абітурієнтів черновецької гімназії з р. 1880 відбуде ся дня 7. грудня с. р. Близких інформаций уділяють радник почтовий др. Ліперт і міський лікар др. Лютигін.

Вінчане п. Івана Будза, асистента желізничі в Штайнах із п. Іреною Марією Константиною Коралевичівною відбуде ся дня 28. с. м. в гр. кат. парохіальній церкві в Чернівцях.

За зміст Оголошень редакція не відповідає.

Оголошення.

Загальні осінні збори каси по-
жичкової і щадничої для громади По-
горилівка відбудуться дня 10. с. м.
в 2-й п. п. в шкільнім будинку із таким
порядком нарад: 1) Установлене про-
центової стопи для вкладок щадничих і
пожичок; 2) Яку найвищу квоту може
старшина якої пожитку затигнути; 3)
Вільні внесення. *М. Потурнак.*

Загальні збори каси в Доро-
шівцях відбудуться дня 17. грудня
1905 о годині 1-й по полудні в читальні.
Дмитро Пакчак начальник.

Загальні збори каси пож. і
щадничої для громади Хлівнище
відбудуться дня 10. грудня с. р.
о годині 2-й у шкільнім будинку
із слідуєчим дневним порядком: 1)
Касове справоздане; 2) Новий ви-
бір старшини, (означене платні ка-
сієреви; 3) Установлене стопи про-
центової для вкладок щадничих і
пожичок; 4) Вільні внесення. — За
старшину *Антоній Катеринюк.*

Знаменитий мід
десеровий кураційний **6 К.** за 5
кілб оплатно. — В плястрах 1 кілб
2 К.

Від руского замовлення даю 20 естиків на
будову руского театру. 105 (1-24)

Короневич, ем. уч.
Іванчани, Галичина.

Друкарня
„Рускої Ради“
виконує всі
лякі роботи
скоро і дешево.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть
NERVOL
аптика др. Ю. Францога
в Тернополі.

Се є знаменитє уемпирюче средство до
натирання против всяких ревматичних
болях, простудження, ломаня костей, пле-
чий гістця і нервових недуг. Прошу ува-
жати на напись „Nervol“ і не прини-
мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фля-
шочок) 8 кор. з оплатою і опакованем.

Г. ФАЙЛЕС
усувач нагніток
Чернівці,
ул. Руска ч. 8.
8 (-)

До
Америци
і Канади
геревозить найдешевше і вигідно
лінія Кунарда
Ізаступництво для Галичини
Йосиф Айле
у Львові, ул. Браєрівська 6.
63 (18-20)

AUSTRO-AMERICANA.

Австрійське сполучене акційне кора-
бельно-перевозове тов. в Трієсті.

Правдивий пасажирський оборот до
Америци через Трієст-Нью-Йорк.

Ігенеральна АГЕНЦІЯ для ГАЛИЧИНИ і БУКОВИНИ

Гольдлюст і Спілка

Чернівці, ул. Палати краєвої 6.

Для провінцій приймає ся агентів.

58 (4-5) н.

Ц. к. Високим правительством концесіоноване

Міжнародне бюро для подорожи „Globus“

в Чернівцях (Буковина)

ул. Ратушева ч. 14. (Matildenhof)

продає желізничі і корабельні карти їзди до всіх місце-
востей в Європі, Азії, **Америці, Канаді, Африці,**
Австралії і пр. і пр.

Всяких вияснень в справі їзди де-не-будь уділяє ся
даром.

70 (15-15) н.

Передплачуйте
і
розповсю-
джуйте

„Буковину“

Річна передплат.
вразі „Рускою
Радю“ 20 Кор.

25.000 Корон

вишлатить фірма **Georg Schicht, Aussig**
кождому, хто докаже що єї мило „Шіхт“
складає ся із шкідливих частий.

МИЛО ШІХТА

(мило з оленем або ключем)
є найліпше, найвидатніше як також і найдешевше.

Вільне від всяких шкід-
ливих складових частий.

При закупні прошу уважат є аби кождий кавалок
мила був заосмотрений в напись „ШІХТ“ і в оден із зна-
ків охоронних „ОЛЕНЬ“ або „КЛЮЧ“.

68 (17-26)

Марка охоронна: котвиця

Liniment. Caps. Comp.

PAIN-EXPELLER

з аптики Ріхтера в Празі.

Загально признаний знаменитий усмираючий лік на втиране
по ціні **80 сот. 1-40 кор. і 2 кор.** можна купити у всіх аптиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лік все лише в оригі-
нальних флашках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики
Ріхтера і для осторожности приймати лише флашки тим охоронним зна-
ком яко правдиві. 84 (7-38)

АПТИКА РІХТЕРА

„під золотим львом“ у Празі, уліця Елисавети число 5.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
має на складі
Книги і друки для Кас райфайзенських.

Оловістка.

НОВІСТЬ!

Маю честь повідомити Високоповажану П. Т. Публіку, що з нинішнім днем, отворив я
в **Чернівцях**

при ул. Палати краєвої в домі н. Шірка
модний склеп з ґалантерією і забавками

під фірмою

„Riesen Bebe“

Повідомляю рівнож що продаю всі товари о 25% дешевше бо маю менші
видатки як инші фірми і вдоволяю ся меншим зиском. — Замовлення з провінцій
висилаю сейчас, а хто купить у мене товару на 10 К. висилаю вже
пакет оплатно. Як кому товар не подобає ся, приймаю его на-
зад. — Поручаючи ся ласкавим зглядом
остаюсь з поважанем **ЯКІВ АКС.**

НОВІСТЬ!

83 (7-10) н.

Видає товариство „Русна Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
щодорож, п'ятницю і неділю,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поштом
не застережені. — Рекламіці не
чтати віддати від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	—	70 „

Поодинокі число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсерат
платні в Чернівцях.

РАДА ДЕРЖАВНА.

Парламент має радити до 21. грудня. Дебата над заявою правительства потриває ще до четверга. Всі до-теперішні бесідники заявили ся за загальним голосуванням. Під koniec деба-ти заберуть голос противники сей ре-форми, а в першій ліній речники „Кола польского“, яке виявило тепер із себе найреакційнішу партію парламенту. Воно радеє звести усю реформу з лица землі. А що на се союзників нема, та що помимо усіх інтриг не легко намір перевести в діло, то гр. Дідушицкий іменем „Кола“ заявляє ся вже за рефор-мою тільки з такими модуляціями, які зводять цілу реформу до зерна. Нема то як потомки колишніх берців... за „злотон вольності“. По укінченю дебата над заявою правительства прийде на порядок денний полагатися поставле-них наглядних внесень, так що перше чи-тання бюджетові провізорії настануть аж в половині грудня.

Під koniec п'ятничного засідання про-мавляв пос. Гібеш (соц. дем.) за рефор-мою а в дальшій частині своєї бесіди обговорював криваві події на Моравії з нагоди демонстрації дня 28. м. м., які викликала жандармерія своєю неадекват-ністю і провокацією. Пос. Бакеа го-ворив за загальним голосуванням і за-явив, що его партія буде старати ся всіма силами, щоб розширити виборчу реформу також і на сойми. Домагає довгого осідку яко усліве до удержання голосу малоб після думки бесідника відбити ся головню на славянським на-селенню і тому всі славянські послы по-винні тому застереженню спротивити ся. Пос. Носке промавляв за введенням п'юратальної системи при загальнім го-лосуванню і протестував проти того, щоб виборчу реформу вазати з рефор-мою регуляції.

На тім засіданні замкнені; слідує засіданні відбуло ся в понеділок. Значало ся воно о 4. год. по полудні. По пола-годженню формальностей відповідав міні-стер краєвої оборони ген. Шеня іх на кілька інтерпелляцій. По сім розве-дась дальша дискусія над заявою пра-

вительства, яку розпочав польський „лю-довець“ пос. Кубік.

Палата панів відбула в суботу засіданні, якому парі не було від „рок-років“. Ще ніколи не горічили ся так „добре уроджені“ вибранці долі, що ні-коли не висловлювали так острого недо-віря для міністра Его цієї і кор. Ведиче-ства, як вони звуть прем'єра міністрів бар. Гавча, як в той день. Всілякі екс-целенції, бувші міністри а ще більше кандидати на міністрів, пережиті й пере-гуляні барони й графи, ну і князі одес-ною й ошуюю і з лівиці й правиці про-сто не можуть прийти до себе, як можна ось так знехати заводити в Австрії за-гальне голосування, не ждучи навіть хоч-би на те, щоб шлях до сього показала навіть і Черногора, не казавши вперед хоробрій армії й жандармерії вистріляти бодай із пів тисячі „голоті“. І виступив цілий рад бесідників як гр. Тун, князь Аверсберг, др. Лямаш, др. Пле-нер, гр. Пінїнський, гр. Швар-ценберг, гр. Шенборн із найглу-шими аргументами проти правительства та найнедоріжлившими проектами на бу-дуче. Се засіданні хіба найкраще вижа-зало злишність інституції палати вель-мож передовсім в тім складі, як тепер. Після них — на реформу тепер не час, бо народ заворушив ся, колиж народ за-спокоїв би ся, тоді ті голубокровні на-щадки шляхотські, захоплені старечим уя-ванем аргументовали, що народ спокій-ний, отже нічого не хоче... На виводи благородних грабарів народного по-ва відповів бар. І авч, сам вихованок те-резіанізму і потомок аристократії менше більше ось так:

Коли я промавляв дня 28. м. м. іме-нем правительства в палаті послів, був-ем з гори переконаний, що посиплють ся атаки на правительство а головню на мене. Через те не заспокоїв мене ні-якша дебата в палаті панів несподівано. Всі промови містили два закиди: Передо-всім закидувало правительство неміч проти демонстрацій і неконсенсусний в деклараций. Бесідники вказували на не-міч правительства супроти демонстрацій а навіть наводили поодинокі факти, мені неznані. Вже перед кількома літами мав я нагоду уживати средства в насильних

хвилях великих непокоїв. Пригадую ви-їмковий стан в Празі 1897 р. і можу запевнити, що супроти остатніх подій в Празі правительство ані на хвилину не вагало ся з приготуванням остатніх средств, а намістник чеський мав повну власть в відповідній хвилі прокламувати виїмковий стан в Празі. Правительство ніколи не бояло ся і не буде бояти ся там, де ходить о удержанне ладу і супо-кою, де загрожене суспільне майно і пу-бличний лад, на чім опираєть ся дер-жава. В таких случаях ми не вагаємо ся уживати крайніх средств. Не від-страшуть нас також слова, що тут ви-голошують ся, а котрі, як скажу отверто, є для нас тільки марними погрозами. За-являю виразно, що уживу всякої сили, а если ми не вчинили того в конкретній виналку, а більшість „буржуазних“ бесід-ників мала би на думці похід з дня 28. м. м., то показую ся на заяву, яку зложив намістник долішньої Австрії іменем пра-вительства в сойми. Дня 28. м. м. не хо-дило о те, щоб на щось дозволити або щось закарати, лише чи правительство має примінити средства сили так, щоб обвизити ту маніфестацію, котра впрочім не дала поводу до вмішування сторожи безпеченства. Говорю спеціально о тім, бо на жалі наші політики хотять при-мінювати в подібних випадках першу думку, а котра в інших виникає аж по розвазі і називаєть ся ultima ratio. Про-ти закидів з поводу дня 28. м. м. міг би я відверто поступити і п'ятаю, який суд видав би про мене всі клуби па-лати, якби ми нині сумували над утра-тою багато людей? Чиж єй, що нині го-ворять о насильстві, не сказали би самі, що то було невідповідне, а відповідній-шою була би інша метода? Може буги, що власти не вичували енергично при-поручення правительства. О скільки пра-вительство про щось подібне докладно довідаєть ся, з певністю сповнитись свій обовязок і рішучо потягне дотичний ор-ган до відповідальності.

Зі становища правительства дня 28. листопада не можна закінчити, що воно буде захищувати ся так і в будучности су-проти евентуальних демонстрацій. Пе-редовсім не можна уживати виразу, що правительство держить ся ланцюжка

якої небудь партії, а тим самим также социал-демократичної. Коли граф Тун замітив, що правительство нігде не ви-ступало проти демонстрацій, то я про-тивно мушу експонувати, що багато людей арештовано і позалічено, що є наглядним доказом, що органи безпе-ченства сповнили свій обовязок. В ко-жнім разі кожний мусить вивішних часах звертати увагу на той великий рух, що обгорнув цілу державу.

Другий закид звучить, що прави-тельство зміняло з дня за день своє становище, за що заслугоє на найострій-шу політичну нагану. Ось так говорив я в палаті послів дня 6. жовтня с. р. (Читає з етенографічного протокулу): „Заявляю нині виразно, що я з засади не є противником розширення виборчого права на найширшій підставі і ніколи ним не був і радо узнаю управління жа-дане що до розширення виборчого пра-ва“. Говорив я то не тільки 6. жовтня, але також вже 26. вересня с. р. Не міг-ем також чого вишшого говорити. Мені судилось підчас моєї політичної кар'єри бути завжди чинним в кабінетах, що занимали ся виборчими реформами. В остатнім часі не було жадної виборчої реформи, в котрійби я не брав хочби в найменшій часті уділу. Так було в р. 1893., так в р. 1896, так є також і нині.

В справі виборчої реформи ставув я на становищу, котре не знаходить в кождім разі багато прихильників в тій палаті, а іменню на становищу, що тре-ба стремити до поступового розширення виборчого права на найширших підста-вах. Я признаю, що 6. листопада кве-стия реформи не стояла на таким сте-пені, як тепер. Та не тільки вишні події поділяли на заострене ситуації. Признати треба, що правительство роз-поряджало більше обширнішими жере-лами інформаційними, як решта публич-ности. Я переконав ся, що кончею тре-ба розв'язати ту квестію, і поставив собі питанне, чи правительство жадє фактично за всяку ціну витягти кон-сенсусний з цілої ситуації. І рішив ся виїти на дорогу виборчої реформи і за-являю, що тою дорогою буду дальше поступати, мимо всяких перешкод і тру-

3)

Леонід Андреев.

ЧЕРВОНІЙ СЬМІХ.

узявки з найденної рукописи.

З російської мови переклав: Йосип Стадник.

(Дальше).

ЧАСТИНА ПЕРША.

Четвертий уривок.

...обвивали ся як гадюки. Він бачив, як дріт, відрубаний з одного кінця прорізав воздух і обхопив трох вояків. Колючки рвали мун-дури, в'їдали ся в тіло і вояки з криком, скажено крутили ся, і двоє волікло за собою третого, що був вже мертвий. Опісля остав ся жи-вий один і він відштовхував від себе двоє мерців, а ті волікли ся, крутились, переваливали ся один через другого тай через нічо, — і знов параз усі стали неповорухні.

Він говорив, що в одній такій загородці погинуло не менш двоє тисячів людей. Поки вони сікли дріт та пугали ся в їх гадючих зволах, їх обсипували безнастанним дощем куль та картачів. Він впев-няє, що було дуже страшно та що сей атак був би скінчив ся паніч-

ною утечою, наколиб звали, в якім напрямі тікати. Але десять чи два-найцять непроривних рядів дріту та боротьба з ними, цілий лабіринт вовчих ям з набитими на дні па-лями — так затуманили голови, що не мож було рішучо означити на-пряму.

Одні, наче на осліп, обривали ся в глибокі лійковаті ями і пови-сали животами на острих палях, с'їпаючиь та танцюючи, як заба-вочні паяци; їх придавлювали нові тіла, швидко ціла яма по береги перемінилась ся в закомашену купу окровавлених живих та мертвих тіл. З від усюди з низу витягали ся руки і пальці на них судорожно корчили ся, хватаючи усе, а хто впаав в тоту халку, той вже не міг видобути ся назад; сотки пальців сильних та сліпих, як кліщі, сти-скали поги, чіпали ся за одіжу, звальювали чоловіка на себе, ви-п'явали ся в очи і душили. Багато, наче п'яних, бігло просто на дріт, повисало на них і починало кри-чати, поки куля не покінчила з ними.

Загалом, всі видали ся йому по-

дібні на п'яних, деякі страшенно лапили ся; інші сьміялись, коли дріт схватував їх за руку або ногу і тут таки вмирали. Він сам, хоча від раня нічо не цив та не їв, по-чував себе дуже чудно: голова кру-тила ся і острах змінював ся хви-лями в радість — радість страху. Коли хтось побіч нього засьпівав, він під-хопив, і швидко склав ся цілий дуже дружний хор. Він не тямить, що сьпівали, але щось дуже веселе, танцюристе. Так, вони сьпівали — а все навкруги було червоне від крови. Саме небо здавало ся чер-воне, та можна було думати, що у вселенній счинила ся якась ката-строфа, якась чудна переміна та зник краски. Зникла синя та зе-лена та другі звичайні краски, а сонце загоріло ся червоним, бен-гальським огнем.

— Червоний сьміх, — сказав я. Але він не зрозумів.

— Так, і сьміяли ся. Я казав вже тобі. Як п'яні. Можливо, що вони навіть танцювали, щось таке було. Все таки рухи тамтих трох, були схожі на танок.

Він ясно тямить: коли його ра-

нено в грудь на скрізь та він впав, іще через якийсь час, до втрати свідомости, він дригав ногами, на-чєб кому підтанцьовував. І тепер він згадує про сей атак з дивним чувством: почасті з острахом, по-часті наче з бажанням ще раз до-свідчати те саме.

— І знов кулю в грудь? — спитав я.

— Та ба: не кожний же раз кулю. А приємно би, друже, дістати ордер за хоробрість.

Він лежав на спині, жовтий, остроносий, з запалими щокми та очима — лежав подібний до мерця і мрів про ордер. В нього починало ся вже закажене, мав сильну го-рячку і за три дні будуть мусіли кинути його в яму, до мерців, а він лежав, усьміхав ся мріючи, та говорив про ордер.

— Я матери післяв телеграму? — спитав я.

Він паликано але суворо та сер-дито поглянув на мене і не відпо-вів. І я замовчав, і чутно стало, як стонуть та верзуть ранені. Але коли я схопив ся іти, він стиснув мою руку своєю горячою однак все ще

дностей. Я переконаний, що всяке дальше зводікане з квестією виборчої реформи є небезпечне і правительство не може инакше поступати. Президент міністрів обговорює виборчі реформи з рр. 1883 і 1896 і відносить, що надій, які покладаю на 5-ту курію, не здійснювалися. Всі пропозиції, які появляються, є недостаточні. Остаток тільки дві дороги: або нічого не робити і перебрати на себе відповідальність, або причасти до розвитку загального права голосування.

Що до перенесення права виборчого до ради державної і на сойми, можна сказати тільки одне слово: „За нізко“. Що до змін в палаті павів, то при спосібності буде розвинений в палаті павів загальний проект наскінований в палаті послів. Нині однак треба виступити проти закиду, немов би хтось хотів понизити повагу тої палати. Присягаю і розумію, що мушу їти зазначеною дорогою до кінця, а кінцем тим може бути тільки суцес або упадок. Так одно як і друге потрафляю знести суокійно і з зміною кровію, як простоті патріотизма, що не прагне нічого кіншого так дуже, як величчя вітчизни і сукоюю для народів Австрії.

По репліці кн. Аверснері — вичерпано дискусію і закінчено замкнено.

Політичний перегляд.

Ірландське питання. Із Зеленого острова надходять незвичайно тривожні вісті для Англії. Намір англійського прем'єра, Бальфур, (якого дні, мимоходом кажучи, вже почислені), щоб обмежити число ірландських послів в лондонському парламенті, роз'ярив Ірландців до краю. Теперішній рух Ірландців вже не має аграрно-революційної закриски, як се було за часів Парнелла — тепер став він з'організованою агітацією, яка стремить до здобуття самостійності Ірландії. Рухом тим кермує „Ліга Геліка“, в котрій є провідником др. Douglas Hyde. Всі члени і приятелі тої ліги з'обов'язалися в зносинах із Ірландцями, як і з урядовиками англійськими уживати тільки мови староірландської (Гелікської). При кождім торжестві, підчас якого грають або співують англійські гимни королівський („God saw the king“), заводять Ірландці свій бурливий народний гимн. Практикують то навіть студенти дублінського університету при великій святі абітурієнтів. Треба додати й се, що в цілій Ірландії страйкують тепер жандарми і рекрути. Хтож такі служать при жандармерії, того Ірландці бойкотують. Хто вже раз

сильною рукою, і збентежено та жалісно вплив ся в мене запалили блискучими очима.

Що се таке, га? Що се? — лаяливо та уперто питає він, тримаючи мою руку.

— Що?

— Та загалом... все те. Таж вона жде мене? Не можуж я. Вітчизна — хіба їй витолкуеш, що таке вітчизна.

— Червоний сміх, — відповів я.

— Ах! Ти все шуткуєш, а я поважно. Конечено пояснити — а хіба їй поясниш? Як би ти знав, що вона пише! Що вона пише! І ти знаєш, у неї слова — сині. А ти, — він з цікавостю поглянув на мою голову, показав пальцем і, несподівано засміявшись, сказав:

— А ти виписів. Ти запримитив?

— Тут нема зеркал.

— Тут багато синих та лисих. Слухай, дай мені зеркало. Дай. Я почую, як з голови лізе біле волосе. Дай зеркало!

У нього починала ся горячка, він плакав та кричав, тай я вийшов зі шпиталю.

(Дальше буде).

служать в англійській армії, той не відважуєт ся вже ніколи вернути до вітчизни. Та найважливішу роллю відіграє тут постановка ліги, щоби на случай, якби дійсно поставлено внесок на зменшене екіпності ірландських округів виборчих, не ставув більше відію депутатів Ірландців в лондонському парламенті. Репрезентанти ірландського народу мають зійти ся в Дубліні і утворити парламент народний, котрий безпроволочно оголосить незалежність Ірландії. Американські земляки Ірландців зложили вже значний фонд на ту агітацію.

Сербські демонстрації. З приводу правительственного проекту новелі промислової розвели сербські соціальні демонстрації горачу агітацію. В неділю улажено демонстраційний похід по улицах Білгороду, в яким взяло уділ поперх 10 тисяч народу. Супроти заяви президента кабінету, що він не може дбати тільки о одну класу людей, загрозили провідники робітників генеральним страйком.

Протитурецка демонстрація європейських флот ще й досі не довела до полагоди цілої справи. В виду неясного становища Порти маєт європейська флота заняти дальше ще острови Імброс і Лемнос. Доходи із цлого уряду в Літцене онаяли ся дуже марними, тож як видно егзекуція йде далі, а роллю егзекутора веде Австрія, звісна із своєї податкової шруби.

Бунт Герерів дійшов уже до краю. Із смертю Гендріка Вітбоа не стало не лиш вождя, але також і душі цілого бунту, яка піддержувала своїх земляків серед голоду і трудів в опорі проти неясних культуртрегерів. Ось Гендріків син Самуїл ставив ся добровільно перед німецького команданта Лінденівста і піддав ся Німцям із 74 мушкетерами і 44 жінками. В виду сего переслав ген. Лінденівст до Берліна рапорт, в якому констатує цілковите зломане бунту Герерів і застановлене воєнних операцій у герерській країні. Оттак по довгих місяцях великим коштом гроша і людей вдало ся Німеччині довести до ладу у Африці. Питане тільки, чи прусацькі культуртрегери наберуть із сего яку небудь науку що до свого бунтующого поведени проти інших народів?

Бунт в рос. армії.

Царські генерали можуть бути горді. Історія записує в пропорційально великим відступі часу другу побіду царської армії. Перша — се побіда б. п. флоти Рождественського над англійськими рибачками, а друга — згноблене севастопольського бунту у формальнім бою. Борба російських салдатів самих між собою, затоплюване своїх кораблів своїми набоями — гіршого розстрою російської армії не міг надіятись і найбільший її ворог. Про севастопольську борбу оголосив петербургський штаб маринарки ось такий рапорт команданта одеського воєнного округу, віцеадмірала Чухніна: Ми мали намір усмирити ворохобню дня 28. падошета без борби і приказали оточити ворохобників войском та поставили остаточне жадане, щоби ворохобники піддали ся безумовно. Ворохобники однак взяли ся до атак. Они забрали чотири торпедовці і підіпали до кружляка „Очаков“, а відтак вивісили на всіх тих кораблях червоні фляги. Команду над флотою обняв поручник Шмідт. Він пішов на один з торпедовців, а там повитали его моряки окликом: „Гурра!“ Шмідт пошлав відтак до пристані і казав випустити на волю всіх, котрих перед тим ведів арештувати. Над раном дня 28. узброєні відділи ворохобників забрали кілька малих кораблів в пристані. Небажком описав арештували ворохобників з „Очакова“ і „Пантелеймона“ офіцерів і примістили їх на кораблі „Очаков“. По полудні атаки ворохобників повторили ся. Також і на інших кораблях вивішено червоні фляги. Поручник Шмідт заявив арештованим офіцерам, що скоро би они в який небудь спосіб виступили против воєнк, то він каже їх повісити. О годній пів до 8 розпочав ся огонь з польних пушок, виміренних против ворохобників і їх кораблів, котрі стояли в подудевій

части пристані. Червені хоругви зникли а поручник Шмідт сигналізував яко відповідь: „Я арештував багато офіцерів“. — „Очаков“ відповів огнем а також батерії, уставлені на північній стороні пристані, і кораблі ескадри почали сильно стріляти. Рівночасно торпедовці, на котрім був поручник Шмідт, виконав атак, але кружляки „Капітан Бакен“, „Память Меркурия“ і панцирник „Ростислав“ відповіли дуже сильним огнем, так, що небажком торпедовець став ся неадібним до борби. Така сама судьба стрітила і два інші торпедовці. „Очаков“ стріляв ледви шість разів а відтак вивісив білу хоругву і перестав стріляти. На „Очакові“ вибух огонь, котрий через довгий час не можна було угадати. Поручник Шмідт хотів перебранний за моряка втечи, але его пізнали і зловили. Корабель „Вг“, на котрім було 300 мін, затопив его власний капітан, бо побоював ся страшною експлозією.

У сім рапорті повно неточностей і неясностей а також очевидний намір понизити діяльність проводира ворохобні поруч. Шмідта до ролі труса, коли його забрано в полон тільки важко раненого. Неправдою була й вістка про цілковите усмирене бунту, бо 2 тисячі піхоти з мітралезами не здалось, яким йде в поміч революція цивільного населення, яке кинуло всяку роботу.

Севастопольський бунт, хоч він сам не повів ся, став ключем до забурень по інших гарнізонах. — В Одесі збунтували ся два полки піхоти. — В Вільковичах і Остроленці недалеко прускої границі збунтували ся полки драгонів, грозячи смертю офіцерам. Касарні пішли з димом. — У Варшаві із над якої, як із над цілої Польщі військовий стан вже знесено, спалив литовський полк інфантерії військову пекарню. Що найважливіше, бунт захопив вже навіть надворні гвардії драгонів і кіраснерів. Розумієт ся, що власті держуть те все в таємниці, тож годі мати про події в царській вірній інформації. З Петербурга доносять, що там арештовано багато жовнірів і підофіцерів із обох названих режіментів кінниці. В Петербурзі арештовано підступом цілу збунтовану компанію війська школи електротехнічної за збірні політичні домагання, арештовано також 25 жовнірів із переображенської гвардії. Однак найгірший військовий бунт залопав у столиці України, в Києві. Бунт розпочали сапери, яких відкомендерувано до поштової служби, бо тепер настав у Росії новий страйк поштово-телеграфічний а по часті й залізничний. До саперів пристала частина артилерії і багато робітників. Проти них виступила азовська піхота, так що прийшло по київських улицах до кровавої битви. У Києві загальна паніка. Все, що може втіває послідними погатами.

НОВИНКИ.

Чернівці, 5. грудня 1905.

Сегорічна інсталяція ректора черновецького університету др. Герцберга Френкла, який здобув собі незвичайну славу, голосуючи в буков. соймі проти нагалих внесень послів Василья і Штраухера в справі загального голосування, випала значно скромніше як попередніми роками. В ній не взяли уділу рускі товариства академічні а також і багато жидівських.

Велике мужицке віче в справі загального голосування, скликане радикальною партією до Львова на день 3. с. м. відбуло ся величаво. Віче, в яким взяло участь поперх 2000 народа, відкрив п. М. Павлик. До президії вибрано: М. Павлика, Левка Бачинського, Степана Гарматія і Юрія Соломійчука. Головний реферат виголосив др. Кирило Трильовський. В дискусії забирали слово: Н. Сандулак, Мих. Павлик, Михайло Карпинець, Ів. Бородайкевич, Павло Лаврук, Антін Зубач, Л. Цегельський, Семен Зінкевич, Семен Вітик і Левко Бачинський. Присутній комісар поліції грозив кільком бесідникам відібранем голосу, однак супроти настрою зібраних музів уступити. Ухвалено одностайно розв'язати як найширшу агітацію в справі загального голосування, а в разі, як би га

лиця шляхта ставила які труднощі в тім напрямі, примусити її аграрним страйком. Віче тривало від 1-ої до 5-ої години вечером, а по его скінченню і відспіванню народ. гимну „Який то вітер шумно грає“ відбув ся великий демонстраційний похід по улицах Львова.

Проч із насидуванем громадських радних. Отсе текст плякатів, які покрили нині мурі черновецьких кам'яниць а в першій лінії бурмистрів. Се прелюдія до нинішнього засідання ради, на яким знов виступить по старому надсовітник рад. Тромпетер.

Громаду Бобівці враз із тамошнім двірським обшаром вилучило мін. фінансів із дня 1. січня 1906 із округу податкового Станівці, а приділило до податкового уряду в Сторожинці.

Акція угорських складачів. Будапештські складачі рішала передвечера не складати більше тих дневників, які нападають соціалістичну партію і виступають проти загального голосування і то так довго, аж вони заporučать зміну свого становища. Машиністи заявили свою солідарність із складачами. Наслідок сеї ухвали уявив ся дуже швидко. Вже вчера не вийшов великий угорський дневник „Magyar Orszag“, який найбільше заїло виступав проти загального права голосування. Не вийшло також вісім інших дневників.

Російські революціонери в Женеві. В помешканю одного Росіянина в Женеві наступила в неділю по полудні експлозія, від якої кілька осіб потерпіло рани. Підчас ревізії, яку зараз після того перевели власті, найдено в помешканю багато матеріялів вибухових, малі бомби, тайну печатню і багато підірваних паспортів.

Важке хемічне відкритє. З Парижа доносять, що тамошний хемік Жорж Льюд заявив в товаристві цивільних інженерів, що ему удало ся розділити кисень і дусень з плинного атмосферного воздуха в більшій кількості і тано.

Убийниця свого мужа. В угорській громаді Кізіратос відіграла ся в суботу дня 2. грудня с. р. кривава родняна драма. Робітник Георгій Мія прийшов нині до дому і став знущати ся над своєю жінкою у варварський спосіб. Доведена до краю жінчина вхопила тоді скоро за сакуру і повалила її ногою до землі. Описав відтак ему сильним ударом голову і порубала ножем тіло. Діти повибігали перестрашені на вулицю і порозповідали про страшний учинок сусідки. Убийницю арештовано і відірвано до Сегедина.

На „Народний Дім“ зводили дальше жертвувати, а то на бурсу: Ви. др. Стоцький, Омелян Попович, Вол. Ясенякий, Др. Клим, Єротей Пугулак по 2 К., Вол. Михалеский 4 К., др. Гординосский 3 К., Волод. Кмицикевич 2 К., Марко Фішер, ділч 200 К., а членські вкладки: Ви. Генрика Павленік 100 К., Дмитро Пуныковский 100 К., Броніслава Клим 10 К., Николай Ісепенко, Вол. Кмицикевич, Модест Левіцкий по 5 К., Юліан Цурковский і Евгений Мінтич по 4 К. Др. Мих. Литвинович, Іларій Карбулицкий і Осип Прокурницький по 2 К. — За виділ „Народного Дому“ : Мигась Іванію.

Переписка редакції.

Ви. І. Карлик. „Горкая правда“ віде до сідуючого числа, бо се із причини вчерашнього святка виходить в зменьшенім обемі. — Ви. В. Кук. Вашої дописі із приводу Ончулової інтерпеляції про відносини у вищих шкільних новітні не помістимо, бо ті бундмо „покривджені непохитні патріоти“ заходжувавем ласки і опіки у Ончула et tutti quanti самим тим фактом найліпше оудились в опінію загазу. Рукопис за надісланем портторий можемо звернути.

Від адміністрації.

При зміні місяця просима відновити передплату і повіривувати залежасті, щоб не мусіи звертатись із сими справами перед судовою форум. Рівночасно пригадуємо нашим передплатникам, щоб кожду зміну адреси подали в час до відома експедиції, щоб часонись даром не блукала світлами!

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Редакції неона-
чтані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	— с.
„ пів року	10 „	— „
„ чверть року	5 „	— „
„ місяць	1 „	70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсератами
платні в Чернівцях.

Парламентарна ситуація.

(X) В уяві Коловців і на шпальтах польських консервативних часописів бар. Гавч враз із своїм кабінетом станув над берегом упадку! Причиною сего мав бути его виступ із заповідженням виборчої реформи, яку під натиском внішніх і внутрішніх подій вже годі було далі відкладати. На ділі ж вийшло тільки таке, що всякі експерименти в Колі лише дармо напсували собі крові та з незручно подавлюванем гнівом безсилля поки що позірно погодили ся із фактом, що як раз висунене на перший план виборчої реформи, дало кабінетови Гавча нову силу. Добрим знаком для теперішнього кабінету є вже хоч би й те, що на засіданні з дня 4. с. м. відослано бюджетову провізорию до бюджетової комісії без першого читання, а на сліду ючій засіданню відослано також без першого читання до цлової комісії провізорию урегульоване торговельних і комунаційних зносин із Італією. Вчора дискусію над заявою правительства в справі виборчої реформи замкнуто, в виду чого виявилась потреба уложення дальшої програми праці для парламенту. Спільна конференція голов парламентарних клубів, що мала занятись сею справою відбула ся вчора у президента посольської палати гр. Феттера. На конференції, в якій із рамени „Руского клубу“ брав уділ пос. Н. Василько, був присутній також бар. Гавч. Він заявив, що конференція збирала ся на його просьбу, щоб порішити передсвяти-

точну програму праці палати. Після гадки през. міністрів треба ще перед Різдвом полагодити бюджетову провізорию, провізорию торговельного договору з Італією, продовжене правосильности закона про желізничні локальні, в справі чого поставив посол Сильвестер вже нагляче внесенне в палаті і закон про підперте торговельної маринарки. Оцеї пропозиції треба полагодити як найшвидше, бо вони звязані із речинцем 1. січня. По сїм прецизували поодинокі голови свої становища що до порушених справ. Посол Катрайн прим. ургував справу полагоди конгруї для духовенства, а пос. Шустерсіч справу забезпечення приватних урядників. Остаточно прийнято план пропозицій бар. Гавчом, а що до справ порушених згаданими послами годі було перевести які небудь рішення, бо дотичні комісії ще не випрацювали відповідних пропозицій.

Отже по полагодженню поставлених давніших наглячих внесень, прийде ся полагодити бюджетову провізорию. Правительство домагає ся в ній тільки загального уповновласнення до побору податків і роблення видатків. Із уповновласнення на починаване до спільних видатків, для якого зладжено давніший окремий закон, а відтак роблено місце в бюджет. провізориї, тепер правительство зрезигнувало, маючи на думці полагодити справу аж на другий рік через пізніший одобрене (ідемізацію). (На вчорашнім засіданню бюджетової комісії вже й прийнято бюджетову провізорию на перший піврік 1906 р. великою більшістю голосів.) Можливо що пар-

ламент ще перед святами приступить також до вибору спільних делегацій, розуміє ся, як потребу сего викаже евентуальне поліпшене політичних відносин на Угорщині, де сойм збере ся вже 19. і може також буде спосібний до вибору угорських делегатів. Колиб сего не зроблено в Австрії ще перед Різдвом, а в Уграх мимо того мож би вибрати делегації, то парламент мусів би ще по святах зібратись на одно засіданне для вибору делегації. Парламент, як вже звисно, буде радити до 21, а відтак не буде відпочини, тільки по короткій перерві зроблений для сесії моравського сойму збере ся на ново в січні.

В виду ваги ситуації політичної наступило пововне зближене руских послів парламентарних. Група посла Барвіньського, що виступила була не давно із „Руского клубу“ із приводу інтерпеляції в справі галицьких процесів „Січових“, вступила до него назад. Рускі послі повинні тепер звернути пильну увагу на справу виборчої реформи, щоб еї не пофалшовано на очевидну шкоду Русинів. В сій справі повинна їм служити даними вся наша суспільність, як се дїє ся і у других народів.

„Горькая правда“

(Нькотерія замѣтки о дѣятельности и настоящем направленіи Общества им. М. Качковскаго.)

Д-ра Д. А. Маркова.

Під сим заголовком написав екс-священник др. Марков в 357-мім (від початку еї існування! — Ред.) числі „Царо-

славної“ простору статтю, в якій скаржить ся на плоху діяльність общества ім. Качковського у Львові. В своїй статі познакомив нас автор по трохи із відносинами в тім товаристві, які рідко коли виходять на верх, а між иншим, що „оно остается при томъ самомъ числѣ членовъ и читателей!“ Не менш цікаве, що в сій статі д-ра Маркова підняв ся в перше й з москвофільского табору голос, який звернув увагу на в ідавництвѣ общ. ім. Качковського і сказав про ті видавництва те, на що вони собі вповні заслугоють.

Др. Марков каже: „Я на дняхъ задался работой и просмотрѣлъ опять издавія общества за послѣднее время. Признаться, красна стыда такъ и выступила мнѣ на лицо, читая нькотерія общественныя издавія. Я все-эсе не могъ вѣрить, что мнѣ читатели Общества живутъ романтикой старыя да въ минувшія вѣковы и то романтикой не оригинальной, воодушевленной, а передѣланной — карикатурной и выдуманной!.. Это уже не то, что „Арендаръ“, „Синичкинъ Юрко“, „Душъ Заливайко“ — хотя и тѣ сочиненія нынѣ состарѣлись, — а какой то неоромантизмъ иногда даже невиннослышанный и пакивалъный, сто разъ хуже старыя академическія или старыя народныя сказки“. А далі: „Его уже нельзя нынѣ питать разной бомбастичной литературой въ родѣ стиховъ патрістическихъ — „лириковъ“ или шовинистическими пакивалъными изъ области партійной борьбы, а ему слѣдовало бы писать современную, болѣе реальную“ і т. д.

І воно справді так. Коли переглянути ті „твори“, видані общ. ім. Качковського, то й годі не червоніти із сорому, що на світі є ще Славяни, які годують „своїх“ такою лектурою. Більша частина сих „издавія“ то прості пакивалі на Українців і писані так гупно та мерзено, що аж ніяково їх читати. Взяти хоч би на взорець „Украина безъ пона, хлона и пана“, або „Самостѣйная Украина!“ А „Сборникъ стихотвореній“, яким хотіло „Общество“ заманіфестувати „руску“ поезію в Галичині, то проста карикатура, де поперекручувано ріжні поезії на „русский“ лад — хоч і „нерусских“ поетів.

4)

Леонід Андреев.

ЧЕРВОНІЙ СЪМІХ.

Уривки з найденної рукописи.

З російської мови переклав: Йосип Стадник.

(Дальше).

ЧАСТИНА ПЕРША.

Четвертий уривок.

Сего вечера ми устроили собі празник — сумний та чудний празник, на яким посеред гостей брали участь тїни померших. Ми рішили забрати ся вечером тай напиться чаю, як дома, як на прогульці. По одному, по двох, по трех збирали ся товариші та підходили з гамором, розмовляючи, шуткуючи, з веселим ожиданем — але швидко замовкли, уникаючи глядіти один на одного, бо щось страшне було в тім зібраню людей, які спасли ся від смерті. Обідрані, запачкані, що чухрали ся як в жорстокій корості, порослі волосем, худі та виморені, що втратили знакове та звичайне обличчя, ми наче тільки вперше побачили один одного, — побачили та налякали ся. Я даремно шукав в тій юрбі позбраних людей знакомі лица — бо не міг найти. Тоті люди, неспокійні, квапливі, начеб

їх вічно хто поштовхував, що дріжали за кожним стуком, та постійно шукали чогось позаду себе, та старали ся достатком гестикуляцій заповнити ту загадочну порожнечу, куди їм страшно заглянути — були нові, чужі люди, котрих я не знав. І голоси звучали інакше, уривисто, з перескоками, з трудом виговорюючи слово, та легко, по марній причині переходячи в крик або безглуздий, неповідержливий сьміх. І все було чуже. Дерево було чуже, тай захід чужий, тай вода чужа, з осібним запахом та смаком — начеб у купі з помершими ми покинули землю та перейшли в якийсь другий сьвіт — сьвіт таємних явищ та зловіщих, понурих тїний. Захід був жовтий, холодний; над ним тяжко висіли чорні, нічим неосьвічені, неповорухні хмари, і земля під ним була чорна, і наші лица в тім зловіщім сьвітлі були жовті, як лица мерців. Ми всі гляділи на самовар, а він погас, відбив на своїх боках жовтину та погрозу захода і також став чужий, мертвий та не зрозумілий.

— Де ми? — спитав хтось, і в голосі його була тривога та острах.

Хтось зітхнув. Хтось нервово хрустнув пальцями, хтось засьміяв ся, хтось схопив ся тай швидко похажав навкруги стола. Тепер часто можна було стрітати тих швидко похажуючих, майже бігаючих людей, інколи чудно мовчазних, інколи чудно муркотячих щось.

— На війні, — відповів той, хто сьміяв ся, тай знов зайшов ся глухим, довгим сьміхом: начеб чим давив ся.

— Чого він сьмієть ся? — обурив ся хтось. — Слухайте, перестаньте!

Той ще раз подавив ся, хіхикнув і слухняно замовк. Темніло, хмара навідала на землю, і ми з трудом розрізняли жовті, маячні лица один — одного. Хтось спитав:

— А деж „Чобіток“?

„Чобітком“ — називали ми товариша, маленького офіцера в великих непромокаючих чоботах.

— Чобіт, не ховайте ся! Ми чуємо, як заносить вашими чобітьми!

Всі засьміяли ся і, перебиваючи сьміх, озвав ся грубий, обурений голос:

— Перестаньте, як не стыдно. Чобіток убитий сьогодні в ранці на вивіді.

— Алеж він що — лише був тут. Се ошибка.

— Вам здало ся. Гей, ви за самоваром, швидко відріжте мені цитрини.

— Тай мені! Тай мені!

— Цитрини вже нема.

— Що ж се, панове, — з досадою, майже плачучи, забренів тихий та обиджений голос. А я лише ізза цитрини і прийшов.

Тай знов зареготав, глухо та продовжливо і ніхто не став його зупиняти. Але швидко замовк. Хіхикнув ще раз — тай замовчав. Хтось промовив:

— Завтра атак.

І кілька голосів роздратовано крикнуло:

— Лишіть се! Який там атак!

— Ви ж самі знаєте...

— Лишіть. Хиба не можна говорити про що инше. Що ж се!

— Захід погас. Хмара підняла ся, і якось наче стало яснійше, лица стали знакомі і той, що крутив ся навкруги нас, втихомирив ся і сів.

— Якто тепер дома? — неозначено спитав він, а в голосі його чутна була чогось непевна усмішка.

А „нікий“ „поет“ Вудкевич вкрав навіть одну поезию Воробкевича і помістив її в тій „Сборнику“ під своїм іменем. Ба навіть і так зв. поучаюча лектура — оскільки є там — то просто ганебний документ на те, як можуть брати ся люди, писати про річ, в якій вони є анафематами. А про мову, стиль — ба навіть і правопис не маю що й балакати.

І тому мимоволі приходимо до твердження, що общ. ім. Качковського, яке буде що будь розпоряджає поважними матеріальними средствами, або не має до редагування своїх видань здібних людей, або кинь собі зі своїх чытачів і держити їх за таких дурних, яким і такий духовий корм мусить вистарчити.

Та для нас цікаве ще й те, що екс-святеник др. Марков думає під „нищою своєчасною, боже реальною?“ Нам годі збагнути, яка то „своевременна“ думка може одушівити москвофілів... Пречінь відома річ, що всякий новий рух, новотні погляди на жите, політику, літературу і розвій національного почуття і самонізнання, се в очах наших москвофілів шкідливий і деморалізуючий витвір ворогів „історических начал“, і ціла ся „своевременність“ обмежила би ся хіба лише на штучній гною, електричних дослідах і т. под., але щоби наша москвофілська консерва могла одушівитись ще і иншими „своевременними і реальними“ думками, що відносять ся й до соціального життя, то в се мабуть і сам автор не повірить. Оттими всілякі „Wiederbelebungsversuch-и“ москвофілського гурпа вже нічого не допоможуть.

„Сь нами чьмь разь хуже!“ Зовсім справедливо замічує автор.

І. Карлак.

РАДА ДЕРЖАВНА.

На засіданні із дня 4. грудня заявив пос. Кубік іменем польської людської партії, що польський нарід жде нетерпеливо на виборчу реформу. Польський нарід не противить ся виборчій реформі, лише польська шляхта, що гнобила його давно і тепер гнобить. Пос. Кубік протестує рішуче проти того, немовби польський нарід бажав Польщі, в котрій би рядила галицька шляхта, яка вбиває кождо вільну думку народу. Становище польського кола до питання виборчої реформи не є виразом політичних стремлень краю. Нарід вже пробудив ся і не дасть ся знов закувати в кайдани, а з'у міє вибороти собі свої права. Польський нарід витає виборчу реформу і є переконаний, що та реформа потягне за собою як найліпші наслідки. Описав промовляв пос. Шукліє (Словінець) за загальним голосуванням і полемізував гольовно з висловами гр. Туна в палаті па-

нів, котрий між иншим сказав, що правительство в справі виборчої реформи ведуть на паску соціал-демократи. Пос. Леонасєї (Італієць) привитав щиро заповіджене виборчої реформи, котра зносить перестарілий вже систем курій і заявив ся рішучо за висловами президента міністрів, надбючись, що таким способом зістане в повній пошані народна традиція Італійців, бо в противній разі італійський нарід уже всіх сил для своєї оборони. Пос. др. В. Штрахер пригадує події при відкиненні виборчої реформи Тафого і говорить, що нинішні перепони, які грозять проекту виборчої реформи правительству, є тим більше небезпечними, бо ті, від котрих вони виходять, не виступають отверго. Найбільший противник виборчої реформи Тафого, провідник Німців др. Пленер, заявив шасливо до палати панів, щоби тепер припровадити там теперішнє предложене до уладку. Треба сильно запанувати над собою, щоби відносити ся до тих промов, які виголошують ся в палаті панів, рівнодушно. Як раз таке вороже становище палати панів до народу вказує на конечність реформи. О сновний закон державний каже, що всі горожани держави перед законом чи то цивільним, чи кримінальним, чи політичним рівні. Кождий противник загального, рівного, безпосереднього виборчого права противоричить основному закону державному. Хто-ж дає лийн заосмотреним упривілейованим правом виборчим право виключати від виборчого права инші маси народу, які в рівній мірі сповняють свій горожанський обовязок в державі? Бесідник обговорює дальше нинішній несправедливий розділ посольських мандатів на поодинокі курії виборчі. Майже 3/4 чистих доходів державних сплачує робітнича маса в формі посередних податків, коли весь податок ґрунтовой вносить тільки 55 мільонів, з чого ділячі платять лишє 14 мільонів, а мимо того посідають п'яту част мандатів до ради державної. До маєткового податку приходять ще страшний податок крові, що не впливає посередно, але в правдивим значінню того слова безпосередно. Як можна заперечити широким масам, що платять безпосередний кривавий податок, безпосередне виборче право? Особливо виступають сї несправедливості якраз при заступництві Буковини в раді державній. Ако посол Буковини витає президента міністрів, що відважив ся, мимо всяких перепон, виступити з виборчою реформою. Через то буде в кінці можливо утворити правдиву народну палату. Бесідник сходить описав на рух пануючий в „деяких жидівських кругах“ що до творення національної автономії для Жидів. Жиди уважають себе як кождий инший нарід в державі за політичну індивідуальність і жадають узгляднення і також при творенні виборчої реформи. (Пос.

Дашинський: Хочете жаргонових гімназій, чи ні?). Пос. Штрахер: О те не розходить ся! Пречінь нарід, що говорить мовою иншого культурного народу, може мати свою власну політичну і національну індивідуальність. Президент міністрів підніє виразно, що правительством не сьміє придумувати національного заступництва якогось народу, бо в противній разі не був би парламент правдивим образом Австрії. Чи зазначений рух жидівський оправдалий, чи ні, не хочу тут виводити, але він існує, і через те мусить правительством при практичній переведенні виборчої реформи звернути на него увагу. Я знаю, що обговорене питання того рода в палаті не є популярне. Але як кождий посол, так і я маю обовязки супроти мого народу, який має повну причину побоюватись, що при утворенні народного заступництва буде зовсім поминений. Після сего промовив ім. кола гр. Дідушицький. Надії, які до його виступу привязували завели зовсім. Гр. Войцех, який ще сам признавав недавно загальне голосування противним природним людським відносинам, а тепер таки заявив ся за сєю реформою хоч із преріжними модифікаціями, спершу закидавав бар. Гавчови — неконсеквенцію. Відтак із рівним „щастем“ сягнув до історичних аргументів з Іспанії, Німеччини, Франції ба навіть Росії, які будімо промовляють проти сєї „наглої“ реформи, яку на ділі підготовлявано поступенно десятиками років, починаючи від обниження виборчого цензусу аж до введення V. курії. По сїм гр. Дідушицький віє борбу із соціал-демократією, яка також (!) потерпить через сю реформу, бо мусити не відтак вести або борбу за розділом держави від церкви або проти мілітаризму, ну а через сє... вирве соціалістам силу реакція! Відтак став гр. Дідушицький виводити свої недорічні плани виборчої реформи як приміром щоб навіть половину послів виходила із загального голосування, а другу щоб вибирали сойми і ріжні преріжні товариства рільничі, заводів, а евентуально й — робітничі. Словом пан граф хоче посереднього голосування, а при тім домагав ся для дальшого скріплення пановани польської шляхти в Галичині, як найширшої автономії країв (не народів!) і передачі майже всего законодавства соймам, пошішаючи парламентові тільки — справи бюджету. Не всі бажали! — По сїм засіданні із дня 4. с. м. замкнено.

На сїдуючій засіданні парламенту по полагожденню формальностей перший дав відправу гр. Дідушицькому таки польський посол із V. львівської курії. Посол Е. Брайтєр піднісєть характеристичний факт, що чисто бюрократичне правительством дїше зрозуміло вимоги часу, як упривілейовані посли, заступники манданта заграли музику і скажено веселі, голосні звуки наче спалахнули серед ночі та тишини. Зі скаженою веселістю та визиваючо грали вона, поспішна, нестрійна, надто голосна, надто весела і видно було, що і тоті, що грають і тоті, що слухають, бачуть також, як і ми, тоту величезну, безформну тїнь, що підняла ся над сьвітом.

А той в оркестрі, що грав на трубі, носив вже, видимо, в собі, у своєму мозку, в своїх ухах, тоту величезну мовчазну тїнь. Уривистий та ломаний звук кидав ся та скакав тай біг кудись на осторонь від других, одинокий, тремтячи від перераження, божевільний. І останні звуки немев оглядали ся на нього: так нескладно, спотикаючи ся, падаючи та піднімаючи ся, бігли вони розбитою юрбою, надто голосні, надто веселі, надто близькі чорних прогалин, де можливо вмирають іще забуті та розтрачені серед камінїв — люди.

І довго стояли ми навкруги погаслого самовара тай мовчали.

(Дальше буде).

ки народу в парламенті, і виступило з проектом виборчої реформи. Бесідник визнає президента міністрів до витревалости й переведення своєї програми, а виступає проти гр. Пініньського й Дідушицького, які противлять ся виборчій реформі. Противники виборчої реформи заклали цілий магазин виборчих реформ і хотять звабити до него правительством. Бесідник критикує проект Дідушицького й противить ся задержанню посередних виборів. Так само противить ся внесенню антисемітів що до 5-літнього осідку в даній місцевості, бо в такім разі для робітників було би виборче право ілюзією. Бесідник противить ся також примусовому голосуванню і домагаєть ся природного а не штучного поділу виборчих округів, утворення виборчого трибуналу, запровадження уставу incompatibilis на взорець угорський, заразом уставу, що строго означає інференцію правительствених органів при виборах. В дальшій своїй бесіді натякнув пос. Брайтєр на виборчі надужити при теперішній виборчій системі в Галичині і атакує „Гешетт“ пос. Неметовського. Він вказує на численні шляхоцкі кліки в парламенті, які злучили ся за кудісами проти загального голосування і бар. Гавча. Заперечує рішуче, немов би демонстрацію устроєну 28. м. всіма австрійськими народами, уладило правительством. Ту демонстрацію не уряджували ані соціал-демократи, ані бар. Гавч, тільки саме населене, що обурене довготривалим упослідженням его найпожиточніших потреб, жадає нового виборчого права. Учасники знаних величезних демонстрацій були однак тільки малою частиною тих мільонів, що домагають ся загального голосування. Бесідник апелює і каждає від президента мін. Гавча, щоби показав ся в так важкій хвилі постійним і щоби то, що прирік ту публично, т. е. загальне голосування, непереправив в діло з парламентом або без парламенту. Бесідник виводить в кінці, що при всяких народних рухах послугувало ся правительством насильними средствами і для чого би не можна раз виступити енергічно проти збунтованих графів і князів в обороні поваги держави. Будучність простить президентові міністрів бар. Гавчови того „насиля“, коли він тільки перепровадить добру виборчу реформу. Пос. др. Менґєр заявив в своїй промові, що жадна держава не зносить тільки трудностей що до політичних, соціальних і економічних обставин, як Австрія і жадає рівночасно з заведенням виборчого права також управління національної справи. Пос. Герцманський виступає проти тероризму соціалістів і домагає ся, щоби при виборчій реформі були обмежені інтереси аграристів. По нїм забрав слово голова соціал-демократичної партії пос. Дашинський, якого знаменитої промови слухала ціла палата. Він зазначив насамперед, що правительством, рішивши ся в наслідок подій в Росії і зорганізованого руху в Австрії за загальним, рівним, безпосередним правом голосування, мусіло бути приготоване на борбу зі шляхтою всіх країв. І справді против сєї реформи показав ся лютій опір шляхти в палаті панів і в соймі, там і тут волею переїдно против правительств, коли оно поступало розумно, послухавши по доброму волі народу. Кн. Шварценберг в палаті панів питав: „Чи нас побива Яноуць?“ — Отже так є! побива нас. Удар завданий російському царю, дає ся відчувати всім царикам в Європі... Кидають клевету, мовто соціалістичні походи організувало правительством. Чи о сїм свідчать кроваві колізії у Відні, Празі, Кракові і Львові? Проектowane заведення воєнного стану було би злочинною глумотою, дозволи би оживи до огня. Вирочим против того мають робітники устроювати бунти? За загальним правом виборчим заявило ся правительством і згодив ся цїсар. Чи маємо бунтуватись дїлятого, що Тун, Пініньський, Шварценберг і Пленер противні тій формі? З них говорять лише зависть, що не они близько трону, але — як сказав тут Войтїх Дідушицький — навіть не справдішні міністри, а управителі міністерств. Члени палати панів, голосючи видумку, мовби правительством підпирало демонстрацію і походи робітників 28. падолиста (хоч вєвда були сконсигновані гарнізони), дали собі свідомство, що они переняті поліцейським духом. Колиж тут н. Войтїх Дідушицький навіть історію як відстрашуючий примір, то сє історія уложена ним спе-

І знов стало страшно та непонятно, тай чужо все — до страшенности, майже до втрати свідомости. І всі ми нараз заговорили, закричали, заворушили ся, соваючи склянками, торгаючи один одного за плечі, за руки, за колїна — і нараз замовкли, уступаючи непонятному.

— Дома? — закричав хтось з темряви. Голос його був хриплий від зворушення, від ляку, від злости та дрижав. І деякі слова у нього не виходили, начеб то він забув їх говорити. — Дома? Який дїм, хіба де небудь є дїм? Не перебивайте мене, інакше я пічну стріляти. Дома кожного дня я брав ванни — розумієте, ванни з водою — з водою по самі краї. А тепер я не кожного дня вмиваю ся, і на голові у мене струпи, якась парш, і все тіло свербить тай по тілу повзають, повзають... Я божеволію від бруду, а ви кажете — дїм! Я як скотина, я гиду собою, я не пізнаю себе, і смерть цілком не така страшна. Ви розриваєте мені мозок вашими спрашнелами, мозок! Кудиб не стріляли, мене все влучає в мозок, — ви кажете — дїм. Який дїм? Вулиця, вікна, люди, а

я не вийшов би тепер на вулицю, мені стидно. Ви принесли самовар, а мені стидно було глядіти на нього. На самовар.

І знов засьміяв ся. Хтось крикнув:

— Се чорт знає що. Я піду домів.

— Домів?

— Ви не розумієте, що таке обовязок?

— Домів? Чуєте: він хоче домів!

Підняв ся загальний сьміх тай верескливий крик — і знов всі замовкли, уступаючи непонятному. І тут не я один, а всі ми, скільки нас було, почули сє. Воно ішло на нас з тих темних, загадочних та чужих земель; воно піднімало ся із глухих чорних прогалин, де можливо, іще вмирають забуті та погублені серед камінїв, воно лило ся з того чужого, невіданого неба. Мовчки, гратячи свідомість з перераження, стояли ми навкруги погаслого самовара, а з неба гляділа на нас уперто та мовчки величезна, безформна тїнь, що підняла ся над сьвітом. Несподівано, цілком близько від нас, мабуть у полкового ко-

циально для польського кола, бо він уми-сно забув, що французька революція була як-раз боротьбою о права виборчі, а також англійську історію об'явив на користь польського кола. Дня 15. грудня ми, року кождо польське засудило революційний рух в царстві польським, а вчера голова кола Дідушицький говорив тут о дорозі свободи в тімже царстві. Яка се дорога? Она вибрукована трупами польського люду і шибеницями. Отже Дашинський апелює до всіх народностей в палаті, щоб довго неволеного народу польського не видавали ще раз на потаду самовільної шляхти польської. Для сеї шляхти темно виборчої реформи є за скорє, хоч се вже пята доба виборчих реформ від часу введення конституції. Дідушицький говорить без доказів о політичній незрілості люду і остерігає перед перевертаннями, а прецінь нема консервативнішого моменту, як загальне право виборче, бо оно всі верстви населення лущить і ставить на засаді справедливости, коли тимчасом національний момент є найбільше вибуховим средством в політиці. Далше полемізуючи з Дідушицьким, Дашинський справедливо чудував ся, чому Дідушицький називав Наполеона III. тираном? Се груба невдячність шляхти, для котрої Наполеон III., як відомо, був божищем. По тім, що Дідушицький говорив о загальнім голосованню в Німеччині, требаб хіба запитати его: чи він живе в 1905 р. враз із нами, чи в XVIII. віці, в стоаїттю корупції, запродажності, Тарговиці і заговорів проти короля? Далше Дашинський згадав си з жадаєм графа Дідушицького що-до розширення автономії країв, ватомість спротивив ся его проекту, щоби послів вибирали фахові корпорації, бо тоді не було би парламенту, але якесь фахове віче. Випрох до якої фахової корпорації належали би панове з польського кола? Чи може Джокейклуб був би також фаховою інституцією? Держава не служить цілям фаховців, але цілям суспільности, тисяч раз висшим. Рівнож Дашинський протривав ся удержанню посередних виборів, котрі узакшують корупцію. Чи гр. Дідушицький такий наївний, що думає, мовто народний рух стримаєсь перед брамами союму? Чейже неможливо відмовити прав 5 міліонам хлопів, щоб удержати привілеї 2 тисячів власителів більшої посілости? За свободу хлопів 1848 р. заплачено шляхті 200 міліонів, потому за викунно права пропінанції заплачено їй 184 міліони, так можеб і тепер викунити від них їх право виборче і пустити їх на зелену нашу. Винци звернув Дашинський увагу на сумну неконсеквенцію Дідушицького, котрий домагає ся як найбільше мандатів для Галичини а рівночасно говорить, що галицький люд не дозрілий до загального права виборчого — отже як найбільше мандатів для шляхти. Дашинський закінчив: „Ми мусимо вибороти загальне право виборче!“

По Дашинським промавали ще послі Штірґ, Зазворка, Офнер і Пяцек, а на вчерашнім засіданню Герольд (всенім.), Кльофач і гр. Штернберґ як генеральний бексідни contra. На сім дебаті покінчено.

НОВИНКИ.

Чернівці, 7. грудня 1905.

Міністерство просвіти одобрило події рефератів між професорів приділених до краєвої ради шкільної, який ми подали свого часу, і поручило інспекцію німецьких шкіл народних проф. Павліченков. Іменоване всіх трох краєвих інспекторів шкільних наступить аж в серпні 1906 року; для численних кандидатів предовгий час непевности, для всяких інтриґ і плеток широке поле...

Кріза в чернов. раді мійській. Вікторове засіданне ради мійської пройшло спокійніше, бо радний надсов. Тромпетер, коли йому не дано слова до інтерв'ювання — із сали вийшов по відповідній завіт. Кріза громадська однак ще заострилася ся, бо вийшло на яву, що маї. директор Відман справді висловив ся супроти рад. Тромпетера, що „раді своїми підписами покривають лайдацтва (Lumpereien) урядників“. Вихід радного Тромпетера однак зовсім не причинив ся до успішної праці ради; навіть не ви-

брано одного Поляка до ради шк. мійської, хоч се дуже рішучо заповідувало. У нинішній „Sz. Allg. Ztg.“ реаґує належно радий надсов. Тромпетер на нашіквіт на його особу п. з. „Don Quixot“ поміщений роз. в „приличнім“ органі п. Тита Ончула. Ся статя пб. виказує також високу літературного образования редакторів „Buk. Lloyd“, бо авторство Сервантесового „Don Quixota“ приписують вони — Кальдерона!

Різдвяні фєрї в школах середніх і народних. Як довідуємо ся, видав управитель міністерства просвіти з огляду на те, що 24. грудня 1905 припадає на неділю Різдво, розпоряджене, аби в тих середніх школах і подібних наукових заведеннях, в котрих різдвяні фєрї розпочинають ся правильно дня 24. грудня, наука перед різдвяними фєрїями кінчила ся сего року виймово вже в п'ятницю дня 22. грудня 1905 р. Рівночасно припущено краєвим властям шкільним видати таке розпоряджене для шкіл народних і виділових.

Епископ демонструє н інтересі заг. голосованя. Кн. епископ Люблянський др. Євґен горячо агітує в Країні за загальним голосованем, розуміє ся, для скріплення слов. партії клерикальної. Др. Євґен є рівночасно членом палати великож і там належав до правіці, якої голова гр. Тун недавно заг. право гол. так завзято поборював. В виду сего і то акцентуючи сей мотив, о. еп. др. Євґен із партії правіці в суботу виступив.

Продажа буковинських посілости сьв. Гробу Господнього. Сьв. Грїб Господній має доволі значні посілости на Буковині в околицях Серету і Станіславів. За ерусалимського патріярха Герасима роблено із боку румунського правительства і румунської маґнатерії часті а навіть підступні заходи, щоб їх відкупити. Один рум. маґнат жертвував навіть в свій час братству сьв. Гроба Господнього 8 тис. зар. Але те все оставалось без успіху. За те в посліднім часі справа взяла оборот инший. Від часу як доходами сьв. Гроба Господнього став управити сьвєтофіл, архимандрит Евхимій, почала ерусалимска патріярхія попадати в що-раз більші довги. Евхимій, який сам що раз більше багатів, став рішучо виказувати необхідність продажі галицьких буковинських посілости. Теперішній патріярх Даміан сему спротивив ся і зарядив збірку на поратоване фінансів. Однак збірка розпалася знов тама в кишнях побожних отців, в виду чого патріярх Даміан згодив ся остаточно на продаж. Однак проти неї внесли протест вселенський патріярх царгородський Яким і бувшай ерусалимський Никодим, доказуючи, що доходи братства сьв. Гроба Господнього вповні вистарчають на покриття розходів біжучих і на уморення давних довгів, тільки треба, щоб ними не господаровано без контролю як власним майном... себто, щоб їх — просто качуци — не розкрадали такі сьвєлчені управителі.

З'їзд делегатів правительственої служби із цілої Австрії відбув ся в неділю у Відні і рішив після оживлених нарад, в яких брали уділ також деякі, головні соціялістичні послі, домагати ся службової праґматки, обняження літ служби до 35 літ, повного недільного відпочинку, гонорара за нічну службу і усунення тайних кваліфікацій.

Про царське окружене, в якім мусіли зайти безперечно якісь незвичайні події, кружати найріжкіші поговірки. Після одної версії мав царя зранити револьверним вистрілом вел. кн. Борис. Ходить ще така чутка, що вел. кн. Володимир збожеволів. Він буди́ти ходить по парку „Царського Села“ із набитим карабіном і кожного стрічного питає про царя, додаючи: „Дивно, що не можу стрілити того, кого хочу застріляти“. Підкладом сєї поговірки мабу́ть була незвичайно остра переналка, яка після париского „Журналю“, зайшла між царем а вел. кн. Володимиром. — З Петербурга доносять ще, що кілька відділів ґвардії в Царськєм селі заявило, що на будуче не хотять сповнювати особистої служби біля царя. Мав або має вибухнути також страйк царських локатів і кухонного персоналу, із між яких вже багато арештовано.

Народні збори, скликані соціал. партією, відбули ся в середу в сали „Bauhandwerkerverein-u“ о год. 8

вечером при участі поверх тисячки вічевиків. По рефератах до I. точки порядку денного: „виборча реформа“ в язиці німецьким і українським, приступлено до II. точки: „Насильства в радї громадській“. По рефераті п. Ульріха, який досадно представив рабівничу господарку і протекційну систему в черн. мійській радї, забрав слово радн. надсов. Тромпетер, який зложив заяву слідуючого змісту: Я підняв борбу в мійській радї не з яких особистих, чи політичних зглядів, а просто з обовязку горожанського; я виступив не проти осіб, але проти цілої системи, при якій є можливі корупція на найширші розміри. Тільки найширша виборча реформа на основі загального голосованя, тільки контроль люду заради і зробити кінєць такий шандальній господарцї. Най живе загальне голосованє, проч з корупцією! Коли мене люд попирає, то маю надію, що я ділю своє — знищенє корупції в радї міста Чернівців — доведу успішно до кінця. Відтак промавав ще радний Іл. Вендер, заставляючи, що він попирає рад. Тромпетера, бо жадає того самого що і він. По вічу удали ся зібрані під дим бар. Фірта і урядили ему демонстрацію за знясування обструкції через перекурене реґуляміну.

Страйк в жучській цукроварни. Майже зовсім несподівано для дирекції повстав страйк у цукроварни в Старій Жучні. Ще через ніч із понеділка на вітерок удадо ся удержати рух у фабриці, але коли до страйку прилучили ся й партія, що мала стати до роботи рано, треба було весь рух спинити. До страйку стануло поверх пів тисячі помічних робітників, які впрочім заховували ся зовсім спокійно. Страйкарі, які брали досі 1 кор. 40 сот. до 1 кор. 60 сот. денно домагали ся 60 до 70% підвищення платні а також виключення від роботи сторонєських робітників, якіб навіть походили із єусідних сіл як Ленівці або Рогізна! Переговори, в яких брав уділ також промисловий інспектор Тігель і ком. Ромашкан довели до угоди аж вчера. Урава фабрики згодила ся на 20 до 30% підвищення платні, признаючи о 30 сот. більше за день робітникам дорослим, а 20 сот. молодечим, але при тім не могла пристати тільки на виключенє обмежене на не зовсім вистарчаючий робітничий матеріал із Жучки. О пів до дванадцяти години розпочав ся в фабриці рух на ново. Шкода, яку наніс страйк фабриці, поки що не велика.

Із судової сали. В третє ставав перед чернов. судьями присяжними Андрій Царик, якого вже два рази засуджувано за рабункове убійство на кару смерті. Тепер признали его судї присяжні тільки винним убійства і крадіжки за що дістав 10 літ вазниці.

Серед ледового моря. В ледах арктичного океану замерзло одинадцять парівців, які вибралась на ловаю китів. Лєди захопили їх так нечаяно, що годї їм було добитись до якої небудь пристани. Після інформаций одного учасника експедиції, який загодї виратував ся, є на тих кораблях 400 рибаків і дві жєнщини, жінки капітанів. Кораблі розвинені від себе о сотки миль. Як би їх не було вдалось запровадити експедицією санковою при островах Гершельських, то вже були-б померли з голоду. Ім конечно прийдесть кораблі покинути, а то позамерзали-б і позанапали-б на шкорбут. Америк. капітан Жарвіс, який ще в р. 1897 ратував раз замерзлим рибалом, каже, що треба злазити безпременно велику ратувкову експедицію, а нї то тих 400 людий серед лєдів загине.

Експлозія. В кональнях в Дімондвіль в ставі Wyoming лучила ся експлозія, підчас якої погбло 31 робітників а 33 віднесло рани.

Оповідки, іменованя і т. п.

Із ради шк. краєвої. На засіданню ради шк. кр. із 25. листопада рішено тріклясову нар. школу в Малаїтцях розширити на 4-клясову, а 2-клясову в Баґринештах на 3-клясову; далше постановлено оснувати паралельні класи в Альтгіте, Замостю, Вашківцях (шк. муж.), Рєвній, Чорнаваці і Балківцях; учительку в Боянах-Глинцях Ерєстину Косторіс приділено на власну просьбу до нар. школи в Молоді-Дерезю, підучи-

теля в Августєндорфі Ю. Білобрама іменовано учителем сталим в тім самім місці, а пров. учит. Ат. Дабику сталим учителем в нар. шк. в Котулі-Остриці.

Із буков. шкіл середніх. Кандидата учит. Дмитра Альбуля іменовала краєва рада шкільна суплєнтом сїлі п. к. I. гімн. держ. в Чернівцях.

Із тов. в.з. об. „Дністер“ одержуємо отсю оповістку до поміщєн: Подаємо до відомости наших членів на Буковині і просимо нашу інтеліґєнцію подати сю відомість широким кругам селянства, що Буковинський Банк краєвий рішив на засіданню 9. листопада 1905 приймати поліси „Дністра“ від своїх довжників гіпотєчних. Хто отже старєє ся о позичку в Буковинським Банку краєвим, нехай предложить полісу „Дністра“ на доказ обезпєченя будинків від огню. — Дирекція „Дністра“.

З „Бук. Бояна“. Подає ся до відомости всіх Вп. членів, що проби сьніву будуть відбувати ся на будуче що о сєреді і суботи, а не як було досї, в понеділок і п'ятницю. Початок проб точно о годині 7 їй веч. Слідуюча проба буде в середу дня 13. н. ст. грудня. — Виділ.

Загальні збори тов. „Бук. Боян“ відбудуть ся в понеділок дня 11. н. ст. грудня в сали проб в „Нар. Домі“ о год. 5:30, 5:45, 6-їй вечером із ось яким порядком денним: 1. Прочитанє і зверіфікованє протоколу із остатних загальних зборів. 2. Звіт уступаючого виділу. 3. Вибір нового виділу. 4. Вільні внесенє. — За виділ: Модєст Левіцький, голова; Василь Сімович, писар.

Виділ тов. „Бук. Боян“ почував ся до милого обовязку зложити і сею дорогою найсєрдєчнішу подяку Вп. віцє-маршалкови краю п. др. Ст. Смал-Стопному за щєдрий дар 300 кор. на цілі товариства. — Модєст Левіцький, голова; Василь Сімович, писар.

Із штуки і літератури.

Репертоар руского театру в Стрию. Із Станіслава, де вже виступала славна артистка М. Заньковецка, переїхав наш театр під дирекцією Миколи Садовського до Стрия і виставлять ме далше в першій половині грудня отсі штуки: В суботу 9. грудня перший виступ знаменитої української артистки Марії Заньковецкої в „Наймичцї“ драмі в 5. діях Карпенка-Карого. В неділю 10. грудня „Хазяїн“ комедія в 4. діях Карпенка-Карого. Ві второк 12. грудня „Катерина“ опера в 3. діях Аркаса. В четвер 14. грудня „Лісова квітка“ комедія в 4. діях Яновської, (виступ п. М. Заньковецкої). В суботу 16. грудня „Продана наречєна“ опера в 3. діях Сметани. В неділю 17. грудня „Суета“ комедія в 4. діях Карпенка-Карого (виступ п. М. Заньковецкої). (Сала „Народного Дому“. — Абонамент І-рядний на шість вистав 15 кор. Абонамент II-рядний на шість вистав 10 кор.)

Репертоар черн. театру. Нині оперета Штрауса „Frühlingsluft“ (як бєнефіс капєльмайєстра Ріднера), завтра дві людові вистави: попл. Анґєнґрубєра „Der Pfarrer von Kirchfeld“, а у вєчір Оґорна „Die Brüder von St. Bernhard“, в суботу Штраусова оперета „Der Waldmeister“.

Нова драма Габрієля д'Анунція. В Ліворно виставлено в суботу найновішу драму італійського поєта д'Анунція п. з. „Il segno di un tramonto d'autunno“ („Під знаком осінної бурї“). Змістом сєї „траґічної поєми“ є любов вєнєцкої кн. Даґарєсси до кавалєра, який запалав пристрастією до гарної гєтери. Супєрниця княгинї гине в кінці на костирі. Помимо поєтичної краси твору не найшов він признаня публики, яка бурилась що раз більше, аж послідній акт просто вєсєвєстала.

ГРІХ І ГРІШ.

Ти пам'ятай, мій докрий сніг,
Платити все за „Буківин“.
Безґрішна та дєша,
Що на се не жалєє гроша;
Але безґрішні адміністрації
На сьвітї не мають радї.

За зміст Оголошень редакція не відповідає.

Оголошення.

Надзвичайні загальні збори каси пож. і шад. для громади Каменка стов. зареєст. з необ. порукою відбудуться дня 15 грудня 1905. о годині 3-й п. п. з отрим. дневним порядком: 1) Підвищене стопа процентової від вкладок щадничих і пожичок; 2) Вільні внесенья. — Д. Кузик, начальник Т. Гаврилюк, касвер.

Знаменитий мід

десеровий кураційний 6 К. за 5 киль платно. — В плястрах 1 киль 2 К.

Від руского замовлення даю 20 сотиків на будову руского театру. 105 (2-24)

Короневич, ем. уч.
Іванчани, Галичина.

Пошукую здібного ХЛОПЦЯ

до послуги при бурсі

С. Кирстюк,

Чернівці, ул. Петровича ч. 2.

Нр. 0	Стікарня с з різаками і запасовим різакон	—	—	44 К.
" 1	" " " " " " " "	"	"	42 К.
" 1	" " " " " " " "	"	"	44 К.
" 2	" " " " " " " "	"	"	45 К.
" 2	" " " " " " " "	"	"	47 К.
" 3	New-Model 3	"	"	116 " 47 К.
" 3	" " " " " " " "	"	"	49 К.
" P. S. 4.	Млинок до чищення збіжя з 8 решетами і решето до конічини	—	—	60 К.

При замовленнях, прошу о задаток а машину сейчас висилаю за посліплатою. Даю їх також на рати після угоди, найлучше на 15 місяців сплати.

— При уплаті цілої суми готівкою, спускаю із всіх цін 10% —

Ті, що беруть машини на сплату звольте ласкаво дати мені посвідчене від громадского уряду що дійсно можна їм повірити.

88 (6-20)

Йосиф Шалу ТЕРНОПІЛЬ

(Галичина)

поруцаю свій богатий склад машини рілничих, помп, рур до верченя, січкарнів, молотілок, млиників до чищення збіжя і машини до шитя. Тому, що я заступаю найліпші славі фабрики машини в Празі і маю їх вирази все на складі, то нахожду ся в положеню доставляти лиш добрий товар. Продаю машини по ося яким дуже дешевим цінам і висилаю оплачено до кожної жеізничної стайці в Галичині і Буковині.

Нр. P. S. 10.	Млинок до чищення збіжя з 10 решетами і решето до конічини	—	—	75 К.
"	" " " " " " " "	"	"	160 К.
"	Ручна молотілка з розмаховим колесом	—	—	230 К.
"	Котел о силі 2 коний з ременями	—	—	60 К.
"	Машина до шитя ручна	—	—	80 К.
"	" " " " " " " "	"	"	130 К.
"	" " " " " " " "	"	"	140 К.

Що року горять хлопські міліони неасекуровані!

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

... у Львові, Ринок число 10, ...

єдиноке руске товариство асекураційне

обезпечує будинки движижимости, збіжя і папу на елучай пожеж. По пожежі виплачує „Дністер“ зараз відшкодована; оцінку шкід переводить разом з місцевими членами; через 11 лїт виплатив „Дністер“ відшкодовань т сумі 5 міліонів 340 тисяч Корон.

Фонди „Дністра“ вносять (з кінцем р. 1904) суму 1,183,874 Кор. і уміщені суть в цінних паперах.

В „Дністрі“ єсть обезпечених більше як 300,000 будинків. На покриті хат черепом дістають члени „Дністер“ позичку в Товаристві кредитовім „Дністер“.

Поліси „Дністра“ приймають ся при всіляких позичках в Банку краєвім, касах ощадности і касах сиротинських.

Чистий зиск по скінченім році звертає ся членам в літах 1901—1904 звернув „Дністер“ членам 284,857 Кор; (за літа 1900 до 1902 по 8% за 1903 р. 5% премії).

Агенції „Дністра“ нахождять ся у всіх містах і більших селах і треба подавати обезпечене через агентів; господарі письменні повинні старати ся о агенції „Дністра“ в таких сторонах, де инші агенти „Дністра“ не робять. Агенти „Дністра“ заробили вже провізії 662,807 Корон.

На жите обезпечайте ся тільки через „Дністер“ в Товаристві Крак: свою провізію від сях обезпечень дає „Дністер“ на рускі добродійні ціли.

„Дністер“ припоручили Превсв. Єпископські Ординариати.

НАЙЛІПШИЙ ЧАЙ НА СВІТІ,

всюди до набути.

== Головний склад у ==

Шміда і Фонтіна

в Чернівцях. 92 (5-36)

Ріхтера

є якорові скриночки

камінчиками до будови

суть безперечно найліпшою забавою, якою діти ронами займають ся. Нізка иньша забавка не є так розповсюдженою, цікавою тривалою і дешевою як якорові скриночки з камінчиками, які дають ся доповнювати. Ті скриночки що року навіть, можна доповнювати

якоровими скриночками до будови мостів,

які діти радо будують.

Сї скриночки, можна добирати відповідно до дїтчого віку. Цїнижки і мальовані звірці до будови які всюди здобули собі велике признанє, на жаданє висилає фірма дуже радо, даром і оплатно.

Ріхтера якорові скриночки з камінчиками до будови і якорові скриночки до будови мостів як також якорова мозайкова ігра побіч дуже інтересної ігри „Лотерійки“ є до набути у всіх ліпших складах забавок по цїні: — 75 с., 1 К. 50 с., 3 К. — с., і вище. Належає добре уважати аби уникнути підроблень, бо всі скриночки без марки охоронної „якор“, суть імітацією, тому не приймає їх; булоби перозвагою свої добрі пропі на пусто-дурно викидати, купуючи безвартієтні наслідовництва. Хто любить музику най жадає цїнних славних діл музичних і машин до говореня.

Ф. Ад. Ріхтер і С-ка

98 3-7 ц. к. доставець надворний і камеральний.

Контор і склад: I Operng. 16 Відень фабрика: XIII 1 (Hietzing)

Rudolfstadt, Nürnberg, Olten, Rotterdam, St. Petersburg, New York.

Передплачуйте
і
розповсю-
джуйте

„Буковину“

Річна передпл.
враз із „Рускою
Радою“ 20 Кор.

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть
NERVOL

аптика др. Ю. Францога
в Тернополі.

Сє є знамените усмиряюче средство до натраня против всяких ревматичних болів, простуджень, ломаня костей, плечий гістця і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не приймаєти нізких „Нервотонів“.

Цїна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. з оплатою і оплакованем.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Черківці,

ул. Руска ч. 8.

8 (-)

Марка охоронна: котвиця

Liniment. Caps. Comp.

PAIN-EXPELLER

з аптики Ріхтера в Празі.

Загально признаний знаменитий усмиряючий лік на втиранє по цїні 80 сот. 1-40 кор. і 2 кор. можна купити у всіх аптиках.

Просимо жалати сей загально улюблений лік все лише в оригінальних флашках з нашим охоронним знаком „КОТВИЦЯ“ з аптики Ріхтера і для осторожности приймати лише флашки тим охоронним знаком яко правдиві. 84 (8-38)

АПТИКА РІХТЕРА

„під золотим львом“ у Празі, уліця Єлисавети число 5.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

виходить в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламациі неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належність за інсератами
платні в Чернівцях.

Вісті з Відня.

Відень, 7. 12. 1905.

Руский клуб відбув в середу і че-
твер кількагодинні засідання. Ухвалено
голосувати за бюджетовою провізорією.
Змінена ситуація політична в державі
і парламенті через, заповіджений прави-
тельством, новий закон виборчий, вима-
гає від руского клубу, щоб він зайняв
відповідне нове становище в парламенті
і супроти правительства.

Правительство австрійське опирало
ся доси на великий посідості та капі-
талістах. Вони називались т. зв. staats-
erhaltende Elemente. Закон виборчий був
так зложений, що заповняв тим людям
перевагу у всіх законодавчих тілах.
Широку масу народів уважало ся за не-
певну „голоту“. З того вийшло само собою
найбільше лихо для нашого народу, що
не має ні своєї шляхти, ні своїх капі-
талістів ні своїх ділчів. А позаяк і
правительство складалось завжди із
людей тої упривілейованої класи людей,
то і його становище супроти Русинів бу-
ло загально виразом тої засадничої кривд-
ної управи цілої держави.

Теперже правительство заповіло
новий виборчий закон, що опирає ся на
зовсім противних основах як доси. І сей-
час зашуміли доси упривілейовані пани
в обох палатах державної ради.

В надирікційшій положенню найшли
ся наші споконвічні вороги: польська
шляхта. Здавалось, що накинуть ся
на президента міністрів. Але се не стало
ся. Польки здобились і хитріші політи-
ки, ніж Русини. Іх речник вивів ся на
торг. В тій хвили, як леш пізнали, що
їм не вратувати дотеперішнього засад-
ничо-кривдного закону виборчого, про-
бують в новім законі вратувати для себе
то, що вратувати дасть ся.

Отсе як раз вказівкою для руских
послів і їх вийшової тактики в парла-
менті. Правительство стратило нині під-
пору зі сторони дотеперішних т. з. під-
валин державних. Воно було на то оче-
видно приготоване. Хвиля вимагає сама
собою, щоб тепер представителі широ-
ких мас народу показали, що вони не

лиш природійшими, але й певнійшими
підвалинами держави, истенно staats-
haltende Elemente. Се обов'язує руских
послів стати поки що по стороні пра-
вительства. Тому й рішив руский клуб
голосувати за бюджетовою провізорією.

Дальшою точкою парад було пола-
годжене непорозуміння, які зайшли були
в клубі між послами Барвінським —
Гладишовским з одного боку а послом
Яворским з другого боку. Признано, що
обі сторони поступили в добрій вірі,
позаяк в регуляміні не було ясно ви-
казано про спосіб вношення інтер-
пелаций на всякі случаи. Наступило до-
повнене регуляміну клубового, а за тим
доведено до повного порозуміння і згід-
ности між всіма членами клубу. Посли
Барвінський і Гладишовський остали й на
далі, як доси, членами руского клубу.

Дальше раджено над тактикою рус-
кого клубу в справі пригтовлюючого
ся нового закону виборчого. Вибрано
послів: Романчука, Барвінського і Ва-
силька, щоб переспраляли в тім згляді
з правительством.

На нарадах порушувало також спра-
ву зближення руского клубу до спорід-
нених других клубів або й чужих сто-
ронняців, від котрих можна би сподіва-
тись помочи при спосібі переведення
нового закона виборчого. І коли зайде
потреба і можливість, то треба буде всту-
пити в парламентарну зв'язь з иньшими
клубами.

Озирний.

Аграрне питане в Росії.

Даючи такий заголовок отсим за-
міткам, ми рівночасно мусимо застерет-
тись, начеб мали претенсію в короткій
часовій статі докладно обговорити
справу, якій судило ся бути чи не ріша-
ючою в теперішнім всеросійськм хаосі.
Кажемо „хаос“, бо вірнійшої назви для
безладу, яке занувало тепер в Росії
справді не має. Так зване правительство
г-р. Віттого, коли думає йти далі дотепе-
рішнім шляхом, мусить повалити ся. Уже
місяць минає від оголошеня т. зв. кон-
ституційного маніфесту царя Миколи II,

однаке правительство не зробило доєї
нічого для переведення його в діло. Обіцні
свободи слова і зборів остали тільки на
папері, а самодержавний гнет остає на
ділі, хіба що він денеде, як в столицях,
безсильний супроти революції. Отгитмо
й не диво, що поступові елементи не
звужались підперти рішучо г-р. Віттого.
Не багато поможе йому й нитка, яку
радів спрясти між правительством а ре-
волюцією ред. „Асвобожденія“, ліберал
Струве і о. Ю. Гапон, який вернув із
заграниці до Петербурга. Інцідент із
Гапоном також цікавий. Г-р. Вітте навязав
із ним зносини, дарма що він переживав
в Петербурзі потайно; коло него зачали
вже й гуртуватись робітники, тимчасом
стає за ним слідити поліція — і Гапон,
як кажуть, втік до Фінляндії. Поліція
й Вітте, а радше ліберал Вітте і все-
сильний мін. справ внутрішних, реакціо-
нер Дурново, який всяку роботу Віттого
паралізує — се ясна розв'язка дотеперіш-
ного безділля правительства на конститу-
ційній дорозі. Ба, що більше правитель-
ство ще й уступає, про що свідчать
реформапрасова, яка — як доносить вісті —
задержує цензуру на рисунки, дає право
списувати часописи, а навіть не дає мож-
ности свободної критики діяльности пра-
вительства і урядників! А реакція не
дармує. Реакціонери, що інтригували
перше потайма, виступають тепер вже
явно. Осє на лиш що покінченням з'їзді
„монархістів“ у Москві рішено вислати
до царя депутацію із проханем — скрі-
плення автократії!

В виду сего розвиток будучих подій
в Росії зовсім не вірадий але грізний.
А се стає ще тим безглядійшим, що
російської кризи не можна рішити самими
політичними свободами. Для сего тре-
ба переведення основних реформ еко-
номічних. Вониж дуже трудні і скомбі-
новані, бо чи не в першій мірі домагає ся їх
російське мужицтво, яке як революційний
чинник було довго недоцінюване як пра-
вительством так і „записками“ со-
ціал-демократами. Тимчасом російське
мужицтво збило „тезу“, що мужик найре-
акційнійший елемент. Російські мужики
доведені до якої такої організації і свід-
домости стали робити революцію також.
Помимо скупих вісток з Росії є річю

певною, що мужицкий бунт горить з
давню силою помімо всіх найлютіших
средств правительства, як прим. сікуцій.
В губерній тамбовській, орловській, чер-
нигівській, тульській, курскій і в Сибірі
палять мужики двори і граблять хліб по
давньому. Воно й не може бути инакше.
Гляньмо тільки на долю російського се-
лянства, яке становить чи не 80—90
проп. всего населення Росії. Росія — з
виймком рос. Польщі і дуже нечисленних
міст самої Росії — головно край аграр-
ний, а земля се головне средство про-
дукції, се головний спосіб вижитку для
загалу рос. населення. Тимчасом тої зем-
лі у мужиків — прямо нема.

В руках мужиків находит ся нині
всього на всего 130,800,000 десятин землі.
В руках ділчів є 96,100,000 десятин
землі. Держ. домени і ананажі займають
130,300,000 десятин землі.

Так отже бачимо, що близько дві
треті части всієї землі в Росії находит
ся в руках не мужиків лиш в руках ді-
лчів та правительства. Правда, що
майже половина тої землі, що належить
не до мужиків, се не є управна земля,
але праліси та сибірські тундри, та всег-
да-ж таки і самої управної землі посі-
дають ділчі і правительство більше чим
мужики. В 1902 р. внісив безземельний
пролетаріат російський в губерніях, у
яких ще існує „абщина“, себто громад-
ська управа рілі 23.7 проц. всего насе-
леня, а в губерніях із приватною влас-
ністю 20.6 проц. Числа сї хіба ясно
говорять. І в них треба шукати голов-
ної причини розрухів мужицких. Мужик
має землі за мало, мужик гноблений і
обдираний правительством за податки
та иньші драчі витрати худоби, а че-
рез те не має можности вести бодай
яку таку раціональну господарку і му-
сить вести господарку застрашаючо ра-
бівничу. Наслідком сего були вічні не-
дороди, хронічні голоди і часто немож-
ливість ведення екстензивнійшої госпа-
дарки. Та що тут говорити про екстен-
зивнійшу господарку, як російський му-
жик мусить вічно не додати. Під зглядом
поживних средств стоїть Росія (із
16.2—16.5 пудів жита на душу) на са-
мій кінці цивілізованих держав сьвіта
(61.9—23.4 пуди). Через те російський

5)

Леонід Андреев.

ЧЕРВОНІЙ СЬМІХ.

зривки з найдевої рукописи.

З російської мови переклав: Йосип Стадник.

(Дальше).

ЧАСТИНА ПЕРША.

П'ятий уривок.

...я спав вже, коли лікар роз-
будив мене обережним потручува-
нем. Я крикнув, прокидаючи ся та
схоплюючись, як скрикували ми всі,
коли нас будили, і кинув ся до ви-
ходу. Але лікар тримав мене сильно
за руку та виправдував ся:

— Я налякав вас, вибачайте.
Я знаю, що ви хочете спати...

— Пять діб... захарамаркав я,
засипаючи, заснув тай спав, зда-
вало мені, довго, коли лікар
знов заговорив, штовхаючи мене
обережно в боки та ноги.

— Але дуже потрібно. Голуб-
чику, будь ласка, дуже потрібно.
Мені все здасть ся... Я не можу.
Мені все здасть ся, що там іще
остали ся ранені...

— Які ранені? Таж ви возили
їх цілий день. Листіть мене в спо-

кою. Се не чесно, я не спав
пять діб!

— Голубчику, не гнівайте ся,
— мурмотав лікар, незручно на-
кладаючи мені фуражку*) на голову.

— Всі спять, годі добудити ся.
Я дістав паровіз та сїм вагонів,
але треба ще людей. Я, бачите, ро-
зумію... Голубчику, благаю вас. Всі
спять, всі відказують. Я сам ля-
каю ся венути. Не тямлю, коли
вже я спав. Мабуть починають ся
у мене галюцинації. Голубчику,
спустіть ніжку, ну, одну ніжку,
ну так, так...

Лікар був блідий та похитував
ся, і видно було, що як би він ли-
ше приляг, то заснув би на кілька
діб під ряд. І підіймою хитали ся
ноги, і я певен, що я спав, поки
ми ішли, — так несподівано та
нагло, не знати відкіль, виріє пе-
ред нами ряд чорних обрисів —
паровіз та вагони. Повз них по-
вільно та мовчазно бродили якісь
люди, ледво видні поночі. Ні на
паровозі, ні в вагонах не було ані
одної ліхтарні, і лише від закри-

того попеленьника падало червонаве,
неясне сьвітло на залізничий шлях.

— Що се? — спитав я, від-
ступаючи.

— Таж ми їдемо. Ви забули?
Ми їдемо, мурмотів лікар.

Ніч була холодна і він дріжав
від зимна і дивлячись на нього, я
почував по цілому тілі тоту саму
часту лоскотачу дріготу.

— Там до біса! — закричав я
голосно, — ви не могли взяти дру-
гого...

— Цитьте, будьласка, цитьте!
— лікар схопив мене за руку.

Хтось із пітьми промовив:

— Тепер дай сальву із усіх
гармат, так ніхто не ворухнеть ся.

Вони також спять. Можна пі-
дійти тай всіх сонних повязати. Я
перейшов що тільки повз вартового.
Він поглянув на мене і нічого не
сказав, не поворушив ся. Мабуть
також спить. І як лише він не
впаде.

Той, що говорив се, позіхнув,
і одежа його зашолопотіла: мабуть
вигядав ся. Я приляг грудю до
краю вагона, щоби влізти — і в
той же мент сон схопив мене. Хтось
підсадив мене з задку тай ухнув,

а я відштовхнув його чогось по-
гами тай знов заснув, і ніби через
сон чув уривки розмови:

— На семій верстві.

— А ліхтарні забули?

— Ні, він не піде.

— Сюди давай. Цофни назад
трішки. Так.

Вагони шарпали ся на місці,
щось стукало. І від усіх тих зву-
ків тай від того, що я поклав ся
вигідно та спокійно, сон став по-
степенно покидати мене. А лікар
заснув, і коли я взяв його руку,
вона була наче у мерця: вяла та
тяжка. Поїзд вже рухав ся, поводи
та обережно, злегка підсакаючи
та наче шукаючи на помацки до-
роги. Студент-санітет запалив в
ліхтарні сьвічку, від якої освітили
ся стіни та чорна діра дверей, і
сказав сердито:

— Якого біса! Дуже ми по-
трібні їм тепер! А його ви розбу-
дїть, покине розіспав ся. Тоді вже ні-
чого не вдїєш, я знаю по собі.

Ми розштовхали лікаря, і він
сїв, незрозуміло водячи очима. Хо-
тів знов покласти ся, але ми не
дали.

*) Кашкет, шапку.

мужик став в кінці п'яним, як він був до недавня, він уже перестав бути „підпорою царя і „атечества“. А коли до сих мас самих господарів-мужиків додати мільйони безземельного пролетаріату, що обробляє панські і державні латифундії, додати сотні тисяч безземельних і безробітних пролетарів, які не мають навіть де заробити і в прямо засуджені на голодову смерть, коли додати до того сотні тисяч безробітного фабричного пролетаріату, який задля загальної кризи найшовся без роботи, коли в кінці дочислити сюди і мільйони голодуючих ізза сегорічного неурожаю, то побачимо, що самі політичні реформи тут не допоможуть. Ми побачимо далі, що успокоєне Росії вимагає далекосяглих реформ, з яких одні мусять сягнути в самі основи нинішнього суспільного життя в Росії, а другі жадають, щоб їм тимчасово бодай в частині зарплати. І перше розумне російське конституційне правительство, яке буде мати справді щирі наміри завести постійний спокій в Росії, мусить обдумати средства зарплати для безробітних і голодних та перевести процес вивласнення всієї управної землі на користь мужика. Самі обітні політичної свободи і то, як найбільше можна, обскубані нині Росії не успокоять. „Баснями соловій не ситий!“ Робітники і мужики, які поставили все, що мали на карку, які крові своєю боролися за волю Росії, не можуть згодитися, щоб їх носії збирав хто инший; они не можуть допустити до сего, щоб за їх кров і труни користувалася буржуазія горожанського свободою і свободою визиску робітника, мужики не можуть втихомирити ся задля того, щоб за жертви, які они доси понесли, могли спокійно вмирати з голоду. Їх позвало до борби їхнє економічне положення, яке вони получили з політичними домаганнями, але економічні жагання для них о мно-го важливіші.

Правда, велика частина російського мужицтва, ще не осявідомлена, остає в руках аранжерів „чорних сотень“, але час його осявідомлення вже недалекій. Для сего тільки слід згадати величавий „всеросійський з'їзд мужицький“, що відбувався рівночасно із з'їздом земців. Та резолюції, які на ній порішено, своєю остротою відмінні від ухвал земців, як небо від землі. Передовсім рішено бойкотувати думу, стремити до знесення війська, скликати конститунту, не платити податків, не признавати урядів, домагатися переходу землі на власність народу, який її обробляє, та ладитися до оружнової революції! При тім слід згадати, що порішено автономію окраїн як Білої Руси й України. Справа „крестьянського союзу“ веде бюро союзу. Орган рос. мужицтва має вже незабаром виходити в Пскові. Розуміє ся, що уряд виступив супроти бюро і президій з'їзду із репресійними средствами! Усіх чле-

нів її, а між ними звісного письменника Чірікова арештовано. Се одначе російського мужицтва, якого пре до революційного голоду, нужди і браку землі, придушити не зможе.

При сій нагоді не завадить згадати, що найбільше прихильників між мужицтвом мають соціялісти - революціонери і пр. із московського з'їзду заступників соц. демократичної партії виступав. Соц.-демократичні ортодокси негодують отверго в своїм органі „Начало“ — який виходить тепер в Росії місто давних заграничних „Искри“ і „Соціалдемократ“ — що мужицтво, „внесе в борбу партій всю путанину своїх економічних домагань і економічних неможливостей“, а далі говорить ся там, що „виступлене мужицтва скомбінуйте і продовжить революцію і довго ще буде стоати на перепоні усунення буржуазного ладу“...

Віче українського жіноцтва.

(Допись зі Львова).

В днях 3. і 4. грудня с. р. відбулося у Львові віче укр. жіноцтва, скликане і аранжоване „Кружком укр. дівчат“ у Львові. На вічу виголошено наступні реферати: т. Наталія Будзиновська: Про жіночі гімназії, т. Дарія Шухевичівна: Про ідеї еманципаційного руху, т. Северина Данилевичівна: Про закладання „Кружків укр. дівчат“ по провінції і т. Микола Ганкевич: Про революцію в Росії. Всі реферати були старанно оброблені і кінчили ся відповідними резолюціями.

Наради отворила т. Данилевич, вказуючи на потребу організації жіноцтва. Тепер йде у нас завзята боротьба о допущення до управи державою класу, лишених досі сего права, а коли полишається ся без тих прав половину суспільності, с. е. жінку, то вона очевидно не може мовчати. По виборі президій забрала голос т. Будзиновська і в короткім, але основнім рефераті вказала потребу як найшвидшого основання укр. жіночої гімназії у Львові, а далі й по провінції. Образоване вже само, а крім того можливість займатися становища, від яких досі жінки виключені, дасть їм передовсім оруж'я в здобуттю рівноправності. Т. Гутрович з Дрогобича вказувала, що ті гімназії такі потрібні ще й тому, щоб будити і плекати національну свідомість і патріотичні почування. Бес. виразила надію, що вже в найближшій шкільній році стане жіноча, на разі бодай приватна гімназія у Львові, а може і в Дрогобичі. Менше оптимістично дивив ся на справу др. Конач. Мимо того, що в засаді він в цілості згодив ся на теоретичні виводи референтки, за-

значив, що не можна набрати під розвагу практичного боку справи, як того, що не стане фондів, ані фахових учат. сил до ведення такої інституції. А охочі до гімназійних студій покищо можуть кінчити їх в польських гімназіях. Проти дра Конача заявила ся кілька бесідниць і бесідників, вказуючи, що при добрій волі і одушевленню для справи діла дасть ся повести. — Наступний реферат про ідеї еманципаційного руху виголосила т. Д. Шухевичівна. Почавши від громадного подружжя, референтка перейшла коротко фазу розвою родини аж до однопаристої, до переходу материнського права наслідства на батьківське і вказала, як в наслідок розвою економічних сил жінка попадала в чим раз більшу зависимість від чоловіка. Як одну з численних проявів сєї неволі належить уважати неможність закладування подружжя, котрого одним мотивом буда-б любов, бо економічні обставини втискають ся навіть в сферу полового життя, роблячи жінку в різних формах невольницею мушці. В теперішніх відносинах вільна любов, себто подружжя закладене лише під впливом любови*) — річ майже немислима. — Свій реферат закінчила референтка резолюцією за загальним голосуванням, котру збори радо ухвалили. По рефераті вивизала ся жива дискусія. Т. Мотюківна піднесла, що т. референтка не зазначила в рефераті заслуг християнства для піднесення гідності жінки і виразила свій жалі по причині відчитання реферату, закладаючого гадки, що зовсім нічого спільного не мають з зібраними на салі. Однак др. Конач посмішився успокоїти т. Мотюківну, осявідчаючи, що поодинокі гадки реферату можуть мати лише академічне значення і коли ніхто сему не протестував, т. Мотюківна успокоїла ся. В дискусії забрав голос т. М. Ганкевич, вказуючи фактами розклад родини, як економічну konieczність. Сила аргументації т. Ганкевича так переконувала, що навіть др. Конач, хоч є протівником матеріалістичного світогляду, сказав „слушно“.

Другого дня наради почули ми про потребу організації „Кружків укр. дівчат“ по провінції. „Кр. укр. дівчат“ у Львові має отже стати центральним товариством, а під його контролем стояти муть організації по провінції. Задачію „Кружків“ єсть: будити національного духа і плекати домашній промисл. Також політичне виховане жіноцтва. У

*) Таке толковане вільної любови подада референтка дарма, що се було самовільним зناسилуванням терміну, бо слово „вільна любов“ означає добровільне полове житє двох одиниць різних полів, — без ніякого попереднього закладування якого небуде договору, пер-ковного чи цивільного.

відродженню нашого народу в Галичині припадає жіноцтву немаловажна роль, а приготувати його до тої ролі — задача „Кружків укр. дівчат“. Зібрані ухвалили резолюцію, вказуючу до осн-вування філії „Кр. укр. дівчат“. Наступний реферат т. М. Ганкевича був радше агітаційною мовою і всі присутні на салі відчували грозу і вагу теперішньої хвилі в Росії. Т. Ганкевич — знаменитий бесідник і вмів справді по мистецьки вишукати провідну нитку серед безлічи збуваючих ся подій — червону нитку провавої революції, що обхоплює все і показує нам, як хвитається все, що досі уважало ся за нескоручиме. Неправдоподібність стала ся правдою. Вічевики прийняли реферат з одушевленням і розійшли ся.

На віче наслідні численні телеграми, між иншими з „Кружка укр. дівчат“ в Чернівцях. б. л.

РАДА ДЕРЖАВНА.

На засіданні з п'ятниці дня 7. грудня с. р. внесли інтерпеляції: Пос. Вас. Яворський в справі кривдженя рускої мови старостою Дідушицим в Бережанах і в справі вшепольської агітації податкового інспектора Суровки в Рудках; пос. Брайтер о означенне максимального часу праці для служби по залізницях; пос. Кубін в справі поведення аскураційного товариства „Дунай“, пос. Вольф в справі висилки привіту архієпископом Францом-Фердинандом на посліднє віче австрійських католиків, в якій інтерпелянт запитує президента міністрів, чи він хоче в інтересі держави і правительства зробити архієпископа уважним на то, що він, маючи бути спадкоємцем трону а есентуально й носити корону, не є згідний з стремліннями, які відчуває більша частина австрійського населення, але з тими, які протівлять ся найшляхотнішим ідеалам і чувствам, ба навіть основним законам державним, і чи президент міністрів осяче вплинути на цесаря так, щоб зроблено архієпископа Франца Фердинанда на его учинок уважним і щоб напіннено его, аби не забував на відповідальність свого становища. Описля віте інтерпеляцію пос. Фоглер і Штраухер в справі промови Люеґера на одних зборах у Відні, в котрій він грозив віденським Жідам антижидівськими розрухами, подібними як в Росії, накликаючи Жидів не перестануть стоати на чолі революційної соціал-демократичної партії. Інтерпелянти питають ся президента міністрів, чи він одобрєє ту річ і що задумє зарядити для успокоєня жидівського затрівженого населення в Відні. Сю інтерпеляцію підписали також жидівські члени польського „Кола“.

Описля міністри справедливости і рівництва відповідали на ряд інтерпеляцій, а на відкиненню нагlosti внесення пос. Хоца в справі вмішаня президента міністрів бар. Гавча до угорських справ, приступлено до наради над внесенем пос. Штайна про відносини меж Австрією а Угорщиною і про персональну унію. Пос. Штайн, мотивуючи своє внесенє, промовляє против заведення загального права голосування. В Австрії є оно неможливе до переведення, бо має на цілі виникнути Нимців з парламенту. Оно може довести до анархії, а не дасть зовсім тих вислідів, як надє ся бар. Гавч, зєднаючись з соціалістами і анархістами (!). Бесідник промовляє за відокремінненем Галичини і Далмації та за полученем давніших німецьких провінцій з німецькою державою. Бар. Гавч заявивши голос, заявив, що уважав би се низше свого достоїнства відповідати на запит п. Штайна, що правительство злучило ся з соціалістами, і що державну раду на желане соціалістів скликано на той день, на який она зановіли свою демонстрацію. Бесідник уважає своїм обовязком рішучо і енергічно запротестувати против сего, що пос. Штайн в такий нечуванний спосіб втягнув королю до дискусії. З виїмкою кількох тисейшних прихильників п. Штайна ніхто в цілій палаті не поділяє его поглядів, а всі австрійські народи є привязані до династії та оточують її вірною любовю. Віцеви просять бесідник палату, щоб заявила ся против внесення.

— Добре би тепер горівки сьорбнути, — сказав студент.

Ми сьорбнули по ковтку коньяку і сон кинув нас цілком. Великий та чорний чотирокутник дверий став рожевити, почервонів — десь за згірами появило ся велике, мовчазне зарево: наче серед ночі сходило сонце.

— Се далеко. Верст зі двайцять.

— Мені холодно, — сказав лікар, клякнувши зубами.

Студент виглянув за двері та приманив мене рукою. Я поглянув: на різних місцях небосклону мовчазним ланцюхом стояли такі самі неповоротні зарева: наче десятки сонць сходили рівночасно. І вже не було так темно. Далекі згіри густо чорніли, виразно вирізуючи лому та хвилясту лінійку, а в поблизу усе було залите червоним, тихим світлом, мовчазним та неповоротним. Я глянув на студента: лице його було окрашене тим самим химерним коліром крови, що перекинула ся у воздух та світло.

— Багато ранених? — спитав я. Він махнув рукою.

— Багато божевільних. Більше, як ранених.

— Справжніх?

— Ну а яких?

Він глядів на мене і в його очах було те саме закам'яле, дике, повне холодного страху, як в того жовніра, що вмер від соняшного удару.

— Перестаньте, сказав я, відвертаючи ся.

— Лікар також божевільний. Ви погляньте лише на нього.

Лікар не чув. Він сидів, підібравши ноги, як сидять Турки, хитав ся та безгомонно рухав губами і кінцями пальців. І в погляді його було те саме закам'яле, оторопіле, тупо поранжене.

— Мені холодно, — сказав він та усміхнувся.

— Чортів вас забрали! — закричав я, переходячи в кут вагона. — Навіщо ви покликали мене?

— Ніхто не відповів. Студент глядів на мовчазне, більшаюче зарево і його потилиця з кучерявим волосем була молода, і коли я дивив ся на нього, мені уявляла ся чогось все ніжна жіноча рука, яка ворухить того волоса. І ся уява була така неприємна, що я почав ненавидіти студента та не міг дивити ся на нього без огиди.

— Вам скільки літ? — спитав я, але він не обернувся та не відповів.

Лікар похитував ся.

— Мені холодно.

— Коли я подумаю, — сказав студент, не обертаючи ся; — коли подумаю, що десь є вулиці, дома, університети...

Він увірвав, наче сказав усе і замовк. Поїзд пристанув майже несподівано, так, що я вдарив ся об стіну, і почув ся голоси. Ми вискочили.

Перед самим паровозом на залізничному шляху лежало щось, мала грудка, з якої стирчала нога.

— Ранений?

— Ні, вбитий. Голова відірвана. Ви як собі хочете, а я засьвічу перед ним ліхтарню. А то іще роздавш.

Грудку зі сторчаючою ногою скинули на бік; нога задерла ся на мент до гори, наче то він хотів бігти по воздуху, і все скрило ся у чорному рові. Ліхтарня засьвітала ся, і паровіз зразу почорнів.

(Даліше буде).

На с'їм покинчено наради; с'їдуюче зас'їданє в понед'їлок о год. 3. по полудни.

В четвер, як ми вже згадували, ухвалено великою більшістю голосів бюджетову провизорію на рік 1906. Підчас дебати над с'єю справою зложив пос. Романчук іменем руского клубу ось таку заяву: „Хотай всі наші чинаєні бажаня, щоби в Галичині пінокчилася ворожа для руского народа система, до сего часу не заспокоєні; хотай та система продовжаєть ся, а що більше в посл'їдних часах віддано ще й Русинів в Буковині на сваволу ворожой більшости; хотай в оголошеній правительством виборчій реформі нема для нас поруки, що нам вимірить ся справедливість та що правительство не порозуміє ся з нашими ворогами із шкодою для нас, то ми дивлячи ся на то все, даємо виборчій реформі так велике значенє, що, голосуючи за бюджетову провизорію, хочемо зазначити його, роблячи зовсім природно наше дальше поведєне зависимим від становища правительства до нас“.

Наша інтелігенція.

Від одного із буковинських учителів дістаємо ось такі прикрі уваги про переважну частину нашої інтелігенції, які поміщуємо з огляду на вагу справи, не поділяючи впрочім авторового песимізму. Інтересовані, читаючи сї стрічки, найне забувають, що найгіршим для недуги є сї замовчуванє.

Найбільша в життю прислуга,
Се правда висказана в час
Щиро-ласкаво і від друга
А просто й без прикрас.
І. Франко.

Недавно порушили на с'їм місці т. Трусевичівна і т. Гринцишин дуже важні справи, себто слабе розповсюджуванє книжок між нашим селянством... Не ознайомлений з нашим положенєм подумав би, що ось то ми, Русини мусимо стояти на дуже високім степені культурнім, коли наша інтелігенція залагодила свої культурні потреби так, що бере ся залагоджувати їх у наших „менших братів“... Колиб воно то так було! На жаль нам ще дуже далеко до того. Наша буковинська інтелігенція стоїть по більшій частині в с'їм згляді таки дуже низько. Сї одинока літературна пожива се майже виключно „Буковина“, зглядно фелетони тої. До тогож ще й єї не читають всі. Більша часть з тої причини, що не уважає своїм обовязком платити за часопис, яка — бачите — повинна приходити даром і то цілими роками, а решта знова з простої байдужности. Та вернім до читаючих. Вони здебільша читають сїю одиноку руску газету, як то вони собі представляють, з патріотизму, а впрочім живлять ся німецькими газетами і то такими як віденський „Deutsches Volksblatt“, („Kronen-Zeitung“ або „Neues Wiener Journal“ і иньшими подібними! Рускої книжки в такого „патріота“ не найти — бо нема де купити, ну або тому, що він ліпше порозуміє по німецки. Я мав нагоду перекопати ся про те „знанє“ німецької мови деяких добродіїв, котрим вона смакувала ліпше як своя рідна і мушу признати ся, що ті воднооси мене прямо настрашили...

Духова пожива переважною частиною нашої інтелігенції на Буковині — як видно — страшна плоха, так що чоловік, котрий єї знає лише по словах, не хоче собі самому вірити!

У нас не читає ся майже ніколи ні газет — ні книжок, а вільні хвили проводять ся в касинах при картах або й „окоцімскім“ як нема „пільзнера“. Прямо не можу поняти духового життя отсих людей. Се така прикра справа, що годі про неї широко й розписуватись. — А приложім до сих діл слова. А с'їв у нас була все велика сила. При кожній нагоді одушевляють ся наші інтелігенти патріотизмом, говорять шумні фрази, про народ, про Україну, про красу будучність, так що найвному чоловікові моглоб здаватись, що ми от-от досягнемо нашу ціль. Однак те все по докладнійшій обсервації показує ся дуже часто гірким самообманом. І надіятись тут на красу будучність!..

Не можу кінчити моїх слів надією на красу будучність!.. Передімною с'їра, темна й непевна будучність... Ми ще дуже-дуже далеко від нашої цїли... Жаль лише тих одиниць повних жару — повних горячого запалу до праці... Та їм хоть лишавсь надія, що колись-колись — коли вже їх давно не буде — буде може ліпше!.. Може... і то тоді, як наша інтелігенція стане жити трохи иньшим духовим житєм, як досі!..

Л.—ий.

НОВИНКИ.

Чернівці, 9. грудня 1905.

Признання пос. Романчуковий від Жидів. За промову в радї державній, в якій посол Романчук висказав своє бажанє, щоби при виборчій реформі трактовано Жидів яко окрему народність, дістав посол Романчук признання від віденського товариства „Dorsche Schalom Zion“, львівського жидівського „Tagblatt-y“ а також від академ. тов. жидівських студентів „Zephirah“ в Чернівцях. Члени товариства „Zephirah“, висказуючи своє признанє пос. Романчуковий, підносять факт згідного політичного життя Жидів з Русинами на Буковині і надіють ся, що й галицькі Жиди будуть йти солідарно з Русинами в спільній обороні прав обох покривджених народів.

Удержаннє північної залізничниці (жв. Nordbahn). Конференція між міністерством залізниць а дирекцією північної залізничниці довели вже до заключеня угоди. В основних квестіях прийшло до повного порозуміння. Держжава викупиє не тільки ліній головну, але також ліній локальні, залізничницю гірську і т. д.

Перед антикарским страйком. На вічу австрійських фармацевтів ухвалено резолюцію противну правительственному предложеню що до управління апікарської квестії. На поставленє питанє заявив предс'їдатель віча, що коли заходи фармацевтів супроти правительства і парламенту виявлять ся безуспішними, тоді фармацевти перейдуть до пасивного опору.

Убийство ген. Сахарова. Дня 5. с. м. убила молода, гарна жєнщина буйного рос. міністра війни генерала Сахарова, що удав ся на приказ царя до Сахарова для успокоєня селянських розрухів. Генерал Сахаров обходив ся з селянами при сповнюваню своїх обовязків в варварський спосіб. Козаки під командою згаданого генерала задушали ся над селянами так брутально й дико, що арештованих бито кнутами до крові, стягано з них одіж і обуве і так проваджено голий до тюрми. Перед вступом до тюрми діставали арештовані новий наклад кривавих кнутах. В нагороду за таке поступованє дістав ген. Сахаров від вищої живочой руки три кульки в лоб і повалив ся на місці. Жєнщина належала до партії соц. революціонерів.

Нагороди Нобля. Сегорічна літературна нагорода Нобля припала польському письменникови Генрикови Сенке-

вичеві, авторови звісної шляхетско-шовіністичної трилогії, а медична берлінському проф. Робертowi Кохови. Премію мирову має дістати бар. Берта Суттнер.

Як розстрілювали бунтівників із „Прута“? Петербурский соціал. дневник „Новая Жизнь“ довідує ся, що для розстріляня учасників бунту на „Пруті“ вівано в ночи 24. серпня ст. ст. один звод молодих салдатів. По що їх вівано, того їм ніхто не говорив, аж вивели їх в поле, де окружив їх батальон берестейского полку. Тоді доперва заявлено їм, що мають розстріляти „бунтовщиків“ — моряків та що, якби вони не схотіли стріляти, то берестейський полк постріляє їх разом із бунтівниками. Тільки під таким примусом виконано лєдві чутну команду „палі“. У одного моряка поцілило аж 16 куль. Усі моряки умерли по геройски, а їхній провідник Петров вже перед смертю кликнув звернення до начальства: „Нашим страченим не зробите нічого — місто нас стануть до бою тисячі“. Сей заповіт і на ділі справджує ся в тєнерішних військових бунтах. Кров мучеників за волю родить швидко своїх мєстників.

Малпи говорять!.. Американський натураліст проф. Іарнер вибирає ся до західної Африки, щоб при помочи грамофона вести дальше свої дослїди над мовою мали. Сего вчєного навело на думку, що малпи справді говорять, оригінальне поведєне кількох мали, що були у одній клітці разом із диким червононосим павіном. Від того часу жертвував він много часу і грошей, щоб сідити звуки, які видають малпи. Цілими годинами сидів він серед африканських джунглів захопаний у закратованій клітці, обсервуючи малпичі стада. Вкінці дійшов він до того, що малпи порозумівають ся не знаками, але словами. Проф. Іарнер заявляє у листі писанім до свого брата в Сідней, що досі вдало ся йому зібрати майже 200 слів малпичой мови, яка впрочім є дуже убога. „Кунша“ значить у них разом вода, дощ і студїнь; „Ашру“ значить разом сонце, огонь і тепло; „Іошку“ значить разом пожива і процес їдженя. Дальше заявляє він, що малпи не мають одної мови тільки кілька мов, так як люди. Коли те все вірне, то фільософам отвирає ся нове поле. Цікавоб знати, чи й між малпами є порода алї наших кацапів, що занімалаб у язикових поглядах становище відповідне до розповсюдженю у нас „диківського язикознавства“, проявляюваного головню по храмах в фонетично-етимологічних диспутах?

Продаж молока по реставраціях залізничних стацій. На предложєнє міністерства рільництва розпорядило міністерство жел. доріг, щоби по реставраціях залізничних стацій продавано молоко і иньші молочні продукти. А позаяк конєчність вимагає, щоби доставляло ся лише добре молоко і то в вигідній спосіб (пр. в малих фляшках, евентуально, навіть зі склянкою до питя), то було-би пожадано, щоби продуценти порозуміли ся з реставраторами, та продавали молоко в відповідний спосіб вздовж залізничних доріг.

Доля „Потемкінців“ в Румунії. Майже ціла залоза „Потемкіна“ осталась як звісно в Румунії. Спершу Румунії відносилась до неї дуже гостинно, та тепер кажуть собі за „гостинність“ платити і то солено. Незавидну долю „Потемкінців“, яких до того ще й не дотичить царська амнестия, описує предс'їдатель взаємної помочи моряків в Бразилії листовно ось так: „Наше положєнє в Румунії гірше чим нестерпне. Богато з нас не має ні теплої одежи, ні кватир, ні гроша... богато з нас, робивши у визискувачів-румунських дїлчів і не одержавши ні одного сантима остались обірваними, голими й босими, і голодними. Ось з якою гостинністю віднесли ся до нас Румунії“.

Дворазова наука в школах. Деякі вищі круги, як зачувати, наміряють наново запровадити в середніх школах дворазову науку. Се має на цїлі опинити молодіж, щоби вона брала участі в дємостраціях ріжного роду. Гарні педагогічні цїлі!

Оповістки, іменованя і т. п.

Популярно наукові відчити „Робітничого Кружка тов. „Союз“. В неділю, дня 10. с. м. відбуде ся о 3-тій го-

дині по полудни в сали „Народного Дому“ відчит тов. Василя Костецкого „Дещо про сьвітобудову та зємляпису“. — За виділ: Кость Лєвандовский, ст. пр., голова „Робіт. Круж.“ і Василь Костецкий, ст. філь., секретар.

Сьв. Андрійевскі тов. сходини із рїжнєманїтною а інтересною програмою, в яку входить також „живий дневник“, уряджує „Кружок укр. дївчат“ у вівторок в сали „Народного Дому“. Початок о год. 8-ї веч. Окремих запрошенєв не розсилає ся. Вступ 50 сот. — Виді.

Курси для анальфебетів заводять „Робітничий Кружок“ акад. тов. „Союз“ при помочи „Міщанської Читальні“. Наука буде відбувати ся що сєредя і суботи о 6-їй год. вечером в сали „Міщанської Читальні“.

Нові уряди поштові. Міністерство торговлі згодило ся на отворєнє нових урядів поштових на Буковині іменню в Іджєштах нов. Сторожинець і Баяшєштах нов. Гурегумора. Рєчинець активованя сих урядів оголосить дирекція пошт пізнійше.

Із штуки і літератури.

Українська прєса в Росії все ще не може добити ся ніякого права. Видавництво Лубєнського „Хлібороба“ застановлено до нового правого закона. — У Кївї з початком грудня має виходити щодєнний орґан укр. соціал. дем. партії „Праця“. — У Петербурзі стане з новим роком появлятись український місячник „Вільна Україна“.

„Świat Słowiański“ подає в листопадовім випуску поруч із рускою хронікою і переглядом рускої прєси також вступну статю „Czy będzie sąd“, в якій передано переводом звісну статю С. Єфремова, а в другій половині, зазив до польско-укр. взаємин. Автором статі редактор „Ś-a Sł-go“ Ф. Конєчний.

Концерт „Бук. Бояна“ із д. 3. с. м. треба признати удачним під кожним зглядом. За посл'їдні два роки не було ні раз такої програми, такого теплого настрою на сали, яка... за весь той час ні раз не була так повна публіка як д. 3. с. м. І публіка могла бути свм концертом вповні вдоволєна. Резиґнуючи із екскурзії на чужу творчість, обмежив ся „Бук. Боян“ свм разом — після нас дуже розумно — на свої рідні композиції, познайомлюючи наш загаль із невичерпною скарбницею незрівняної української народної пісні, згармонізованої згл. перекристалізованої нашими композиторами за приводом гєніального Лєсенка. Виконанє поодиноких хороших точок передовсім хором мішаного було в повній бездоганнє так, що „Боянові“ приходилось в виду горячих оплесків бісувати. Слабше випав тільки перший мішаний хор — Вахнянина „Дума“ із Нєвольника, та ся композиція своїм характером і так являє ся загалом неприродною для відданя козачой „Дума“. При хороших продукціях вибились симпатично в сольових партіях п-а Кал. (сопран) і Амбр. (тенор). Матеріяли голосові, якими вони розпоряджують, вимагають конче, щоб їх не занедбувано, а вишкєлювано. А найліпшою заохотою для них повинен послужити знаменитий виступ славної нашої землячки п. Ф. Лопатинської, що був — розумієть ся — годовною атракційною точкою концерту. Не будемо широко розводитись про єї материял голосовий, про його вишкєленє, піднесемо тут тільки незрівняну інтерпрєтацію, з якою уміє передати особливо Лєсенківські композиції. У них вкладає вола свою душу, своє серце, не диво-ж, що єї сьпів трапляє до глубини душі слухача. Не дивні в виду сего й френетичні оплески, якими розентузізована публіка нагороджувала кожний єї виступ, просячи о наддатки, яких дорога гости й не жалувала. Не завадить тут згадати, що про посл'їдний концерт незвичайно прихильно згадує також вся червоцєнська прєса, передовсім підносячи високо сьпівачий талант п. Ф. Лопатинської а також енергію голови „Б. Бояна“, п. М. Лєвицького, який здобуває собі признанє не лиш у своїх але і у чужих.

Концерт славної п'яністки Пєолї Шаліт відбуде ся в Чернівцях в неділю в сали Музичного товариства. Білєти продає швидко торговля музикаліє Н. Розєнцєвай.

За зміст Оголошень редакція не відповідає.

Оголошення.

Загальні збори каси поживкової і щадничої для громади Зелених відбудуться дня 17-го грудня 1905 з наступним денним порядком: 1) Прочитане протоколу попереднього загального збору; 2) Справоздане начальника про стан каси і діяльність старшини; 3) Справа касира; 4) Внесення старшини; 5) Підвищене стоїти процентової від вкладок щадничих на 6% а від позичок на 7½%; 6) Вітальні внесення членів. — *Юрій Луцко, начальник.*

Звичайні збори каси поживкової і щадничої для громади Костинці стоваришенія зареєстрованого з необмеженою поручкою, котрий відбудеться в вівторок дня 19. грудня 1905. о годині 2 по полудню в шкільнім будинку порядок наради: 1) Має ся установити, яку найбільшу і яку найменшу суму дозволяє ся одному чоловікові зложити до щадничої каси; має ся установити речинці виповіджені для вкладок щадничих і речинці платності відсотків від вкладок щадничих; має ся установити яку найбільшу позичку можна одному членови дати; має ся установити стоїти процентову для вкладок щадничих і для позичок (§§ 52 в—е, 59, 63, 65). 2) Має ся ухвалити, що робити з лишивими в касі грошми і як роздубити потрібних для каси грошей. 3) Ухвала в справі запомоги краєвої. 4) Вибір касира і назначення платні для нього (§§ 29, 51, 52, ж) 5) Ухвала візьмо має бути членів в раді надзорчій і вибір ради надзорчої (§§ 32, 40, 51). *Аристократ Данчул* начальник.

Знаменитий мід

десеровий кураційний 6 к. за 5 киль оплатно. — В плястрах 1 киль 2 к.

Від руского задоволення даю 20 сотиків на будову руского театру. 105 (2-24)

Короневич, ем. уч.
Іванчани, Галичина.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Радник суду

Оробко

99 3—3 отворив

адвокатську

канцелярію

в Кіцмани.

Hamburg—Amerika Linie

Проста
пере-
права
без пере-
сідання.

Знаєм із
своєї ско-
рости почто-
вим і пос-
пішним кораб-
лем т. зв.
Doppelschrauben
Schnelldampfer.

З Гамбургу до
Нью-Йорку, Канади, Бразилії, країв Ля-Плята, Полудне-
вої Африки і Східної Азії.

Парівці „Гамбург—Америка“ лінії відзначають ся тим, що єуть заосмотрені в знаменитий харч, чисті каюти, і пасажери їдуть ними скоро і безпечно. Пасажирам ізраїльського віроісповідання їдучи по всіх наших ко-
раблях межи покладам подасть ся рительні страви.

Видача карт до всіх естацій Сполучених держав і до Канади
Влияттєні услівя уділяє охотно
ГЕНЕРАЛЬНА АГЕНЦІЯ ДЛЯ БУКОВИНИ.
7 6(4—6) Чернівці, ул. Паньська 16.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
має на складі

Книги і друки для Кас райфайзенських.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Найбільший вибір артикулів на різдвяні і новорічні подарунки по уміркованих цінах.

Склад виробів з альпак і хінського срібла ц.

к. надвірної фабрики В. Бахмана і Спілки у Відні.

Товари бронзові і шкіряні. Прибори до писання, бюркові годинники, зеркала, тигарки на листи і папері, лопельнички, стінні декорації, етажерки, нецезарія шкіряні, різні ташки, мошени, рамці до фотографій, куфри з замочками або без і різні артикули до подорожі.

Артикули галантерейні. Найновіші дамські пояски, рукавички, маншети, гудзики, ковчарники, бурштинові цигарнички, дюрнети і т. п.

Вахлярі із правдивих струсєвих пер, перлівки, газы, з кістяними ручками і т.

Рукавички з озеневої шкіри, Glacé, футровані, з вовни, бавовни, трікотові, шведські рука-
вички для войска і цивільних, різного рода.

Артикули до польованя. Револьвери, стрільби найліпшої сорти і різнородна мушкет.

Капелюхи з пайшу, з зьодену, Velour Snyk і т. п. для панів і хлопців в різних красках.

Кальози і черевини до снігу правдиві петербурські найліпші фабрикації. Величез-
ний вибір.

Самостійна продаж капелюхів

Відни, Йосифа Піллера і Снів у Грацу,

дімні, склад американських черевиків

з п. к. надвірних фабрик Генрика Іти, у
Антоні Чапека у Відні, Ф. К. Попера в Хру-
Нотхаву Ронлі & Нартингтон в Бостоні.

Товари обуюні. Великий вибір обую на зиму з Chevreau, Bokseal, з гемзи, сатини,
сукна, футровані або ні, склад локерів чорних і в інших красках, для панів, панів, дівчат
хлопців і дити. чоботи і шів-черевини. Найбільший вибір.

Необходимі товари хустки і палі. Правдиве біле сґера і д-ра Лямана. Паньчохи
для панів дівчат, каштанки вовняні, перепаски на тіло, оґрівачі колін, чепці, охоронячі ух
камани і т. д.

Біле. Для панів, панів і дити в найновіших красках.

Товари футрянні для панів і дівчат, різні ковчари і зарукавки, з куни, шкотські
перекі, тибетанські, шапки, кучми і різні артикули до польованя, вовняні різної най-
жодлившої сорти.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

ВЖЕ ВІЙШОВ

До набутв в Друкарні тов. „Рускої Ради“ ул. Петровича ч. 2.

AUSTRO-AMERICANA.

Австрійське сполучене акційне кора-
бельно-перевозове тов. в Трієсті.

Правдивий пасажирський оборот до
Америки через Трієст-Нью-Йорк.

Генеральна АГЕНЦІЯ для ГАЛИЧНИНИ і БУКОВИНИ

Гольдлюст і Спілка

Чернівці, ул. Палати краєвої 6.

Для провінцій приймає ся агентів.

58 (5—5) п.

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що сєреди, п'ятницї і недїлї,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереженє. — Рєнямациї неопе-
чатанї віданї від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	—	70 „

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерата
платні в Чернівцях.

Кріза в черновецькій раді мїйській.

Під таким заголовком помістила „Czernowitzer Allgemeine Zeitung“ статтю уїїв. проф. д-ра Євгена Ерліха, в якій він, висказуючи своє признание надсєв. Тромпетєрови за його рішучий виступ в раді мїйській проти всєких надужитї, які творили ся під покровою мїйських рад-них, обговорює й саму крізу. Проф. др. Ерліх пише: „Привітливє місто Чернівці, що так гарно й мило розвиваєть ся, на-ходять ся з своїм милим населєнєм в невідповідних руках. Управє громади є у всїх галузях образом неладу і зане-дбана, якому царю не можна найти нігдє. Те, що дїєть — се чистий сором. Але до того сорому — здаєть ся — не має в міродатних крутах почутя ніхто. Правда всї органи громади, як рада мїйска і уряди маїстрату мають цілий ряд дуже почєсних мужів — осіб, що можуть бути окрасою кожної корпорації — та всє така загальнє вражєнє дуже сумнє. Що то не діяло ся в послїдних часах! Як подумаеть ся, що ганєбна справа Цєпини ще нинї по 8 лїтах не скінчена, що мїй-ський детектив, котрому доказано на пу-бличній судовій розправї, що його жінка купувала від злодїїв краденї річи, ще й нинї по трох лїтах сповняє в містї свою службу, що знов инїший громад-ський урядник, будівничий радник мїй-ського уряду будівництва після змісту умови, яка находить ся в урядї ґрунтовім, був заразом будівельним завідатєлем при приватній будовї, та що розвивав свою урядову діяльність на сїм подвійнім ста-новищу, що й тепер побирає пенсїю з податкових грошей, що знов третій, за-метаний в брудних справах, всє ще уря-дує і носить почєсти, що четвертий, зар-аз по звисциплїнованю дістав на початку вищу рангю, що пятий зараз по карнім розсїдженю, котре відкирло простї над-ужити, не лише дістав вищу рангю, але також дуже відвїчалнє місце — то му-сити еконєстатувати ся факт, що проти господарки такого роду неможливї зви-чайнї средства, а тільки обєтрукція. Та се всє не є ще зовсїм вичєрпуючим об-разом зїсєутї. Не мож й того переочу-

вати, що при закидах Тромпетєра роз-ходить ся по більшїй частї о надужитє урядової властї або о приминанє пода-рунків в урядових справах отже о про-вини, які взагалї тяжко відєрити а ще тяжше доказати. Отже можна справе-дливо напевно твердити, що супроти п'яти або десяти доказаних случаїв є ти-сячі і ще раз тисячі недоказаних.

Та нехай там буде як буде, за те слїдуючє видить ся і відчуваеть ся, без жадних дальших доказів: Чернівці є місто, що має поверх 80.000 мешканців. Се місто з поверх 80.000 мешканцями є заразом містом без поліції здоровель-ної, без поліції промислової, без поліції будівельної, без поліції средств для жи-тя, без поліції безпечєства, без по-ліції торгової, без опіки над убогими, без запровіянтованя, без торговельних базарів, без відвїдаючої яким небудь вимогам різнї. За те заосмотрєнє воно цілим рядом заведєнь, котрих кошта му-сити ся покривати великими високопро-центованими позичками. Крім того ма-ємо ще також обильї мїйські додатки до податків. Такі обєтавини дали мїйському радному Тромпетєрови привід до об-єтрукції. Правда, коли панове радні по-бачили небезпєку, тоді зм'якли і жертву-вали єму комісїю для розсїдження спра-ви, в склад котрої мали увійти особи виключно ним призначєні, однак він спра-ведливо не згодив ся на се. Бо ті, що мали тепер „вести слїдство“ є самї від-вїчалні за такі відносини.

Всї, що тепер сповняють уряди і надїленї почєстями, були також і тоді, коли то стало ся, що Тромпетєр узяз за предмет своїх інтерєляцій. Їх обовяз-ком було запобічи сєму або зложити свій уряд, нїм вони рішили ся покривати своїм іменем нечувану господарку. На-коли-б навіть бурмістр, котрого добрі наміри Тромпетєр признав, відважив ся був завєсти порядок, то всє таки не міг би був нічого вдїяти, бо окрєжуючий його радї мїйській — об чїм достаточ-но поучає досвід з послїдних років — по-менїшїй частї не достає волї а по біль-шїй таки здібности до того, щоб зроби-ти таким відносинам кєнєць. Се так як з-веди мінїстерством, що про него гово-

рєно „одна часть здібна до всєго, а дру-га до нічого“. Але також і радї мїйській му-єло бути звїсним давно вже перед виступом Тромпетєра те, що около неї діяло ся. Вона уважала однак за відпо-віднїше зі всєго холодне ємїяти ся а чому — се звїсно кождоу. Вона надго-роджує навіть нечуванї надужити авансами. Лїпше як всє инєше поучає про природу нїбєто намірєних слїдєств подїя з послїдних днїв найсильнїшого антикоррупційного арєналу: вопїючий до неба скандал із винаймом вивозу ємїти. Після мого найлїпшого правни-чого переконаня є ті, що мають на сво-їм сумлїню єю крєпку „зделку“, яка нане-єла громадї около 10 тисяч кор. шкоди — одвїчалні за шкоду приватно-правно.

Разом із радним Тромпетєром ува-жаю я розвизанє громадської ради і уєта-новленє правитєльствєнного комісаря єди-ним средством, яке вело-б до ціли. Пев-нє, що я не ворог автономїї, але я ви-магаю від неї передовсїм того, щоб спов-нювала свою повинність і не покривала ся соромом. Нїякий правитєльствєнний комісар не пошкодить гірше автономїї, як вона сама собі в Чернівцях, від коли вона в незабутнім бурмістрі Петровичу втратила свою першу й послїдну голо-ву, яка в кождїм напрямї дорєстала сво-їй задачі. Поминаю тут бурм. Райса, який надто коротко урядувє, щоб міг вия-витись добрим. Коли Чернівчани здобу-дуть автономїю в другє, то ї зуміють може кращє шанувати єї чєсть, як досї.“

На кінци своєї статї конєстатує проф. др. Ерліх, що віцебурмістр бар. Фїрт справді насильно наложив печатє на уста радного Тромпетєра, який розви-нув тепер агїтацію між самим насєле-нєм. Проф. др. Ерліх проєктє оснєванє „партії чистих рук“ в Чернівцях без ріжаниї національної і віросновідної, якої боевий клич був короткий а звязний іменно: „Сєма заповідь!“

На великїм вічу, яке відбуло ся в єуботу в ратушєвій салї ухвалєно повнє довірє й подяку радному Тромпетєрови за вєдєнє обєтрукції а радному Вендє-рови за його підмоганє. Рівночасно

ухвалєно недовірє мїйській радї із зазивом до радних, щоб поєкладали свої мандати. Вкінци висловленє надїю, що санацію відносин може перевєсти тільки рада ви-брана на оснєві загального, тайного і рівного права голосованя.

Вїсти із російської України.

Еррєр сі мочє! Помимо всїх вар-варєских постанов і заборон чиновничих обєруситєлів українєска прєса таки даль-ше здобуєє собі фактичну євободу.

Дубєньський „Хлїбороб“ в єупєрєч всїм чуткам виходить далї. Із другого його числа, яке зредагованє справді гар-но виїмаємо декілька вієток, про житє наших закордонних братів: У Київї від-був ся сими днями зїзд українєских пар-тий — радикальної й демократичної. Рї-шено получити обї партїї в одну ради-кально-демократичну. Органом єєї партїї має бути — як звїсно — „Громадськє Слово“. — У Петербурзі відкирв ся дня 1. грудня 1905 зїзд заступників повєновєних народів, на якому мають своїх заступників також і Українці. На тому зїзді будуть Українці без сум-ніву заступатись за автономїєю України, що виступає що раз яркїше в домага-нях наших закордонних братів. Справу єю обговорює і „Хлїбороб“ в окремїй статї п. з. „Про автономїю“. Ба що більше — за нею підїмають ся голоси й між самим народом. Осє литвинєвські сє-ляни Вовчанської волости дубєньського повіту, зібравшись д. 16. ноябра єт. єт. на сїльському сходї, у своїм приговорї ставля-ють попри загально російські євободо-любнї постулати ще й спеціальнї укра-їнєські. У тому приговорї говорить ся, що „ті потреби, що є тільки у нашого народу українєського, треба, щоб рішали виборнї з нашого народу, збираючись на-різно від других народів, бо тільки вони одні і знають добре наші потреби і те, як їм найкращє допомогти. Другї на-роди добре нашого житя не видать і че-рєз те і не можуть у наших дїлах за-нас рішати. А дїла однакові для всїх

6)

Леонїд Андрєєв.

ЧЕРВОНІЙ СЬМІХ.

згуківки з найдїбної рукописи.

З російської новї переклав: Йосип Стадник.

ЧАСТИНА ПЕРША.

П'ятий уривок.

(Дальше).

— Слухайте! — з тихим пере-раженєм прошепотїв хтось.

Як ми не почувли раньше. З від усюд — місяця годї було означити — чутно було рівний, пронизуючий стон, дивно спокійний в своїй ширинї та навіть немов байдужний. Ми чули багато і криків і стонів але се не було схожє нї нашої із того. На сумній червоноїй поверхні око не могло нічого добачити і тому здавало ся, що се стогнє сама земля або небо, озарєнє несходячим сонцем.

— П'ята верєта, — сказав ма-шинїєт.

— Се відтїль, — показав лі-кар рукою на перед.

Студент здригнув та обернув ся повільно до нас:

— Що се? Там сього годї слухати!

— Ходїм!

Ми пішли пішки вперед паро-воза і від нас на зєлїзничому шляху розклає ся довга тїнь, і була вона не чорна, а сумно червона від того тихого, неповорухного євітла, яке мовчазно стояло в різних місцях чорного неба. І за кожним нашим кроком дужчав зловіщо єей дикий, нечуваний стон, який не мав види-мого жєрєла, — начєб се стогнав червоний воздух, начєб се стогнали земля і небо. Хвилинами нагадував він своєю євзупинностю та чудною байдужностю, трїщання пїльних ко-ників на лїтному лузі. І всє ча-стїйше та частїйше почали стрї-чати ся трупи. Ми швидєнько огля-дали їх та скидали з зєлїзничого шляху — тоті байдужні, спокійні, вялі трупи, які лишали по собі темні товєті плями крови, що вєсали ся в землю, і з початку ми чи-слили їх, а потім збили ся тай перєстали. Було їх багато — за-надто багато для тої зловіщої ночи, що дишала холодом та стогнала кождою частиєєю своєї ієтоти.

— Що се! — кричав лікар та грозив комусь кулаком. Ви — слу-хайте...

Зближала ся шєста верєта, і стони ставали виразнїйші, сильнїй-

ші, і вже предвиджували ся скрив-ленї роти, що видавали тотї звуки. Ми вдивлювали ся трївожно в ро-жеву мракю, облудну у євому хи-мерному євітлї, коли майже по-руч, біля рельєів*) в низу хтось голосно заєтогнав, призиваючим, плаксивим стоном. Ми зараз же найшли його, того ранєного, у ко-трого на лицї були одні лише очі — так великі видали ся вони, коли на його лице впало євітло ліх-тарнї. Він перєстєв стогнати і лише переводив очі на кожного з нас по черзі та на наші ліхтарнї, і в його поглядї була шалєна радїєсть від того, що він бачить людий та євітла — тай шалєний страх, що зараз всє те єєзнє, начє привид. Може бути, що йому вже не раз марили ся похилєні люди з ліхтар-нями та єєзали в кривавїй та сум-ній зморї.

Ми метнули ся дальше і за-раз же наткнули ся на двох ранє-них; один лєжав на шляху, другий стогнав у ровї. Коли їх підїмали, лікар, дріжачи від лютости, сказав до мєнє:

— Ну, що?

*) шини.

Я відвернув ся. Кілька кроків дальше ми стрїтили легко ранєного, який ішов сам, підтримуючи одну руку другою. Він ішов зєвернувши голову прямо на нас, і начє не за-примїтив, як ми розєступили ся, про-пускаючи його. Здаєть ся, він не бачив нас. Він пристєнув на мєнт біля паровоза, обїйшов його, тай пішов вздовж вагонів.

— Ти єєв би! — крикнув лі-кар, але він не відповів.

Се були перші, що так наєстра-хали нас. А опїєсля всє частїйше стали вони стрїчати ся на шляху та побіч нього, і всє полє, залитє неповорухним червоним відблєском пожеж, закомашило ся, начє живє, заняло ся голосними криками, ле-мєнтами, проклинами та стонами. Тотї темні горбочки ворухили ся та повзали, як сонні раки, випу-щенї з кошика, порозтяганї, чудні, лише лєдво схожі на людий своїми обїрєваними, сумними рухами, та тяжкою неповорухностю. Одні були мовчазні та слухняні, другї стог-нали, вили, лєяли ся та так зажер-ливо ненавидїли нас, що спасали їх, начєб се ми спорудили і тоту криваву, байдужну ніч і самоту їх сєред ночи та трупів і тотї страшнї

народів, що живуть у купі з нами у Росії, повинні рішати у купі всі виборні від усіх народів. Такі діла суть: про військову, залізничну, поштову справи, діла про війну то що. Виборні українського народу повинні збирати ся для українських справ на Україні, в Київі, Жиди, що живуть на Україні повинні мати однакові права з Українцями. Україною звуть ся губернії: Полтавська, Чернігівська, Харківська, Херсонська, Катеринославська, Київська, Подільська, Волинська, Черноморська, Холмська Русь і частина Курської, Воронежської й Таврійської. Справами всіми керувати буде Всеросійська дума і дума українська (сойм) у Київі вибрані на основі загального, тайного, прямого і рівного права голосування. Всяка постанова одної з дум повинна стати правосильним законом. Перед думами повинні бути в дотичних ділах одвічалні всі урядники, починаючи від міністрів. У IX. точці приговору говорять ся „щоб була повна воля української мови і української печати (друку). Через те зараз повинен бути скасований жорстокий закон 1876 року, а також і усі другі закони, що були видані проти нашого рідного слова. Також, щоб була воля для українського народу, як і для других народів збиратись, закладати спілки (союзи), а також воля віри і правди без недоторканості особи“. А в ХІІ: „Щоб народна просвіта нісша, середна і висша була 1. дарова (безплатна) і обов'язкова для усіх; 2. щоб по школах вчили дітей на нашій українській мові; 3. учене по всіх школах повинно бути таке, щоб з висшої школи прямо можна було перейти до середної, а з середної до всякої висшої“. Аграрне питання рішає XIV. точка приговору так: „щоб краще жити безземельним і малоземельним селянам, а також усім, хто хоче обробляти землю, для того землі господарственні, казенні, удільні, монастирські, ружні і кабінетські на Україні повинні зараз без викупу перейти до українського народу, а в Великоросії — Великоросіянам, а із частновладільських без викупу повинні перейти землі даровані урядом, які після подаровання не були продані. А колиб згодом не вистарчило, то треба викупити і частновладільські на казенний кошт.

В хроніці вічевій на Україні слід згадати збір скликаний дубенською Вільною громадою Р. У. П. на день 28. листопада. Член Р. У. П. реферував про стан військової справи в Росії. „Хлібороб“ замічує, що коли бесідник хотів перейти на російську мову, то зібрані обурились і приневолили його говорити на своїй же рідній! Крім него промовляв ще член „бунда“ про жидівські погроми а соц.-рев. про становище селянства в

рос. революції. — 19. листопада відбуло ся віче дубенської залізнично-дорожньої прислуги, а вечером тогож дня величезне віче скликане дубенською Вільною громадою Р. У. П. і місцевим комітетом „бунда“ виголошено п'ять промов на теми: „Соц.-демократія а буржуазія“, „Жертви революції“, „Історія рев. руху від 60 рр. до теперішнього часу“ і „Капіталізм а революція“. Перші три реферати виголошено членами Р. У. П. по українськи, а два останні „будовними“ по російськи. Віче покінчилося ухваленем відповідних резолюцій.

Політичний перегляд.

Рада державна. На вчорашнім засіданні парламенту відповів президент міністрів барон Гавч на інтерпеляцію Фоглера в справі антисемітичної промови бурмістра віденського др. Люегера. Барон Гавч заявив, що не має дослівного тексту промови і що як раз зміст рішучого місця є сумнівний. В кождім разі має після основного закону державного кожда нація й конфесія рівні права і кождому вільно належати до якої небудь партії. Горожанська свобода мусить мати однакову вартість для всіх без різниці. Кождий може в обсягу законних рам бути певним оборони перед насильством держави. Барон Гавч кінчить зазивом, щоби в теперішніх часах виголошувано промови на зборах в уміркованій формі. Відтак вела ся дебата над нагалим внесенем Всеймців про відділене Угорщини від Австрії. Підчас неї промовив пос. Скедль протестуючи проти онодішних виводів посла Штайна.

Акція Руского Ключу. Із поручення парламентарного Руского Ключу відбули вчора послы Ю. Романчук, О. Барвіньский і Н. Василько односторонню конференцію із міністром справ внутрішніх в справі виборчої реформи. — В буджетовій дебаті виголосить з рамени ключу промову посол Н. Василько.

Події в Росії. В наслідок поштоко-телеграфічного страйку ві-

стий з російської імперії наспіває дуже мало, але все таки тільки, що з них можна пізнати бодай в головних чертах хід найновішої кровавої історичної драми, що називає ся російська революція. Важну для судби поштового страйку заяву зложив міністер Дурново, що правительство під ніяким усливом не признаєть союзу поштових урядників і не узгляднить его жадань, а урядників, що видержать в страйку, віддалить із служби. Як доносять з ріжних сторін держави, правительство уже предприняло репресивні міри проти страйку, головню арештуючи провідників. Мимо того страйкарі держать ся завзято, а то тим більше, що в користь їх акцій складає суспільність величезні суми. — В Рязі розбито збори залізничних урядників при помочи машинних карабінів. Число убитих має бути дуже значне. В наслідок того залізничний рух на лінії Рига-Петербург перервано. — Війсковий бунт прибирає чим раз ширші розміри. З Києва наспіла слідуюча послідна вість: Середина міста і „Падол“ (части міста полежена в долині над Дніпром, заселена майже самими Жидами) знаходять ся в руках правительственного войска; площа печерська і кріпости в руках зворохобленого войска і жителів, з котрими сполучило ся 1000 саперів та численні відділи войска. В місті стоять барикади. В Новоросійську збунтовало ся військо тамошного гарнізону і поділило місто на округи, в котрих удержують порядок войки і звизають робітників, щоби сполучили ся з ними. В Єлисаветполи вибух також бунт войска. Так само настав бунт в Ростові ярославскім, де войки 3-ої батерії артилерії відбули віче при участі 4000 людей. Крім того збунтувала ся армія в Манджурії. В Харбіні злучили ся збунтовані салдати з Чунгузами і ограбили та палили публичні і приватні магазини. При тім прийшло до завзятих борб між ними а вірними войками. Що раз грізнійшу форму прибирають

також селянські розрухи. В околицях залізної дороги Москва-Курск селяни палать села та двори і станиці. З тої причини звертають ся з усіх сторін до бр. Вітте з жаданем, аби тим непорядком зробити конець скликанем Державної Думи. Вітте мав приречи, що се наступить в найкоротнім часі...

Письма з краю.

З Вижилиць.

Загальні збори філії „Руск. Школи“.

В неділю дня 3. грудня с. р. відбулись загальні збори філії „Рускої Школи“ в Вижилиці під проводом голови товариства п. інсп. Никоровича. Мимо ляхів дороги в горах явилось патріотичне учительство вижилицького повіту досить численно і дало доказ, що живо займаєть справами сего хосенного товариства. Із звіту діяльності, поданого писарем тов. п. Вол. Моравиком, дізнались ся, що філія „Рускої Школи“ в Вижилиці числила 60 членів в минулому році, майже самих учителів та учительок, а дуже маленько з поза учительства. Сподіватись належить, що в найкоротнім часі приступлять в члени і не-учителі, бо чейже справа народного шкільництва повинна лежати на серцю всему українському загалоу! Уступивши виділ сходив ся часто на засідання, брав живу участь через відпоручників в загальних зборах многих читалень і „Січій“ в околиці та не забув на оживлене товариського життя між членами, устроївши вечерниць, які принесли 70 К 75 с. чистого зиску на стипендійний фонд ім. Григ. Никоровича. Касовий звіт подав п. Ос. Лучинський, довголітній, заслужений та дуже совісний наєвер філії, який виказав, що філія мала приходу 420 К 94 с. а розходу 218 К 54 с., отже в касі 202 К 40 с. адміністраційного фонду. Стипендійний фонд ім. Григ. Никоровича вносить тепер 500 К 25 с. — Оба фонди утворювано в щадящі на відсотки, лиш маленьку частину держано під рукою на дрібні видатки. Як бачимо, стан фінансовий сєї філії представляєть вельми гарно, а був-би він ще гарнійший, колиб деякі члени не залагали з видатками мимо кількарізних напівмен. Підчас шконтракса через контрольну комісію виголосив п. Юрій Гордийчук знаменито і всесторонньо оброблений та глибоко обдуманий відчит п. заг. „Учитель а читальня“, який присутні вислухали з одушевленем

рани. Вже не ставало місця в вагонах і вся наша одежа стала мокра від крові, начеб ми стояли довго під кривавим дощем, а раненнях все несли і все так само ко-машило ся ожиле поле.

Деякі підпозували самі, другі підходили, хитаючи ся та падаючи. Один жовнір майже підбіг до нас. В нього було поторощене лице і остало лише одно око, що горіло дико та страшно, і був він майже нагий, як з парні. Він, штовхнувши мене, віднайшов оком доктора та швидко схопив його лівою рукою за груди.

— Я дам тобі в морду! — крикнув він і трусячи доктором, повільно та з'їдливо докинув цинічну лайку. Я дам тобі в морду! Скотині!

Доктор вирвав ся і наступаючи на жовніра захлипувшись, закричав:

— Я віддам тебе під суд, падлюко! В тюрму! Ти перебиваєш мені в роботі! Падлюко! Скотині!

Іх розв'язали, але довго ще жовнір кричав: Зволіч ви! Я дам вам в морду!

Я вже гратив сили і відступив на бік, щоби покурити та відітхнути. Руки від наскохної крові убрала ся наче в чорні рукавички, і з трудом згинали ся пальці, опускаючи

папіроски та сірники. І коли я закурих, дим тютюну видав ся мені такий новий та чудний, цілком особливого смаку, якого я не зазнав ні раніше ні пізнійше. Тут підійшов до мене студент-санітет, той, що їхав з нами — але мені здало ся, що я бачив ся з ним кілька років тому, і я не міг ніяк нагадати, де. Ступав він твердо немов би манерував, тай глядів поза мене, кудись далше та више.

— А вони спять, — сказав він, наче цілком спокійно. Я спалахнув, немов би сей докір дотикав мене.

— Ви забуваєте, що вони були ся десять днів, як льви.

— А вони спять, — повторив він, дивлячи ся поза мене і више. Опісля нахилив ся до мене і, киваючи пальцем, все таки сухо та спокійно кінчив:

— Я вам скажу. Я вам скажу.

— Що?

Він похилив ся все низше до мене, кивав многозначно пальцем та повторив немов скінчену думку:

— Я вам скажу. Я вам скажу. Передайте їм.

І все так строго дивлячи ся на мене і ще раз кивнувши пальцем, він виняв револьвер тай стрілив собі у висок. І се не здивувало мене ані не налякало цілком. Я преклав папіроску в ліву руку, по-

пробував пальцем рану тай попрямував до вагонів.

— Студент застрілив ся. Ма-буть іще живий, — сказав я докторови. Він схопив себе за голову тай простогнав:

— А чортиб його!... Таж вже місця нема у нас! Ось той також зараз застрілить ся. І даю вам честне слово, — він закричав сердито та з погрозою: — я також! Так! І прошу вас, — будь ласка, ідїть пішки. Місця нема. Як хочете, можете жалувати ся.

І все таки не перестаючи кричати, він відвернув ся, а я пішов до того, що мав застрілити ся. Се був санітет, мабуть також студент. Він стояв спертий чолом о стінку вагона, і рамена його підносили ся від ридання.

— Перестаньте, — сказав я, діткнувши ся його рамена.

Але він не повернув ся, не відповів та плакав. І потилиця в нього була молода, як у тамтого і так само страшний, і стояв він недолжно розкровичи ся, як паний, якого напала блювота, і пия його була окровавлена, мабуть схоплював ся руками.

— Ну? — сказав я нетерпеливо. Він відхитнув ся від вагона, та звисивши голову, згорбив ся як старцун, пішов кудись у темряву!

геть від нас усіх. Не знаю чому, пішов і я за ним, і ми ішли довго, все кудись на бік, геть від вагонів. Він мабуть плакав тай мені стало скушно і захотіло ся плакати самому.

— Стійте! — крикнув я, при-станувши. Але він ішов, тяжко пересуваючи ноги, згорблений, схожий на старцуна, зі своїми узкими плечима та човгаючим ходом. І пропав він швидко в червонової мряці, що здавала ся світлом та нічого не осявчувала. А я лишив ся один.

На ліво, вже далеко від мене проплив ряд неясних вогників, — се ішов поїзд. Я був один — посеред мерців та вмираючих. Скільки їх ще лишило ся? Побіж мене все було неповоротно та мертве а далше поле комашило ся як живе — або може здавало ся мені се тому, що я один. Але егон не втихав. Він стеляв ся по землі — ніжний, безнадійний, подібний до дитячого плачу або до скавуліття тисячу покинутих та загигаючих щенят. Він, наче гостра, безкрайна голка, входив у мозок та проволіком рухав ся взад та вперед — взад та вперед...

(Далше буде).

та нагородили бездіяника щирим признанням. До виділу на слідує рік вибрано через аклімацию: п. ієсп. Григ. Никорича, п. надуч. Ос. Лучинського з Чорногузів, п. надуч. Юр. Гордійчука з Виженки, п. надуч. Ст. Зоту з Ростік та п. Вол. Морозика, уч. з Ієнаса — а на заступників виділових п.ю Ів. Гордійчукову з Виженки і п. Ат. Дольницького, учит. з Чорногузів. На останку запало кілька важких ухвал в характері директив для будучого виділу. Іменно ухвалено: ліквідувати фонди товариства в руській фінансовій товаристві, якеб дало найвищі відсотки; завадено дальше готовість випозичити стипендіальний фонд на будову „Нар. Дому“ в Вижиці, колиб заходила потреба, а щоби скріпити сей фонд, ухвалено просити головний виділ „Рускої Школи“ в Чернівцях о відступленні его пайки з вкладок на рік 1905 на річ сего фонду. Ухвалено відтак, аби виділ частіше скликавав членів на надзвичайні збори в цілі устроювання відчитів для самообразовання членів, як також, аби подбав о відчиті по читальнях. Вкінці порішено, що належалоб установити премію за написане популярної книжочки про виховане дітий родичами.

По вичерпанню порядку нарад замкнув п. голова збори а учасники удались на аматорське представлення комедії Гр. Цеглявського „Ворожити“, яке устроював сего вечора в Вижиці аматорський кружок з Кут заходом виділу вижицької філії „Рускої Школи“. Досить гарний дохід припав на будову „Нар. Дому“ у Вижиці. Сей вечір лишить малі спомини сьвітлій єврейської народної праці Буковинців і Галичан.

Очевидець.

Телеграми „Буковини“

із дня 12. грудня 1905.

Відень. Цісар надав галицькому намісникові гр. Поточкому великий хрест ордену Леопольда.

Льондон. До Dailytelegraph-у телеграфують про бунт манджурської флоти із Токіо: Каналерии ген. Мандаріона вдерла ся в порти до Харбіну, підняла касарні і вбила 300 бунтівників які відті відтікали. Вірні війська стріляли в пілми самі на себе. Вкінці окружили збунтованих, які ступали вперед помімо палби машинних карабінів, спрямованих на них. У відділі Мандарінова багато вбитих. Ціле місто в полумінні.

Париж. Дієвний урядовий оголошує ухвалений вже закон про розділ держави від церкви.

НОВИНКИ.

Чернівці, 12. грудня 1905.

През. міл. бар. Гавч конферував у неділю із краєвим маршалком бар. Ю. Насильком в справі полагоди кількох буковинських справ.

За загальним, рівним, безпосереднім і тайним голосуванням волею в Галичці дуже оживлену агітацію. Дня 7. с. м. відбуло ся в тій справі віче в Борщеві, дня 8. в Городені, а в неділю відбулись три віча у Львові, а також велике селянське віче скликане радикальною партією до Олешівки пов. Снятин.

Нужда черновецьких зарібників. Одержуємо з просьбою о поміщенні отей стрічки: Від когось часу став слідим неспівний рух серед найбільшій верстві робітників нашого міста — серед рубачів та денних зарібників. Пересвідчені, що всяке явище має свої причини, ми розгледіли ся за причинами сего руху і побачили страшні річі. Ось в нашій місці є більше як 600 робітників, що живуть з роботи, яку знаходять приналежно: в денній роботі та рубанні дров. Беручи справу навіть в нормальних відносинах під увагу, мусимо заперіти, що екзистенція цих людей дуже нужденна і неспівна: роботи такої є в нашій місці за мало, щоби дати постійний зарібок навіть згаданому числу робітників. А щож доперва говорити про подолане тих нещасних робітників в нинішніх аномальних відносинах! З одної сто-

рони дорожня помешкань і средств до жити, а з другої сторони великий наплив найбільшій робітників з сіл, інших заводів, та емігрантів з Росії, з якими мусять тутешні робітники ділити і так скупу кількість роботи, довели ту найбільшій клясу робітників прямо до розпуки. Фактом є, що 75 проц. тих робітників хронічно голодує, що тепер власне в сезоні того рода праці 50 проц. остає правильно без заняття, так що не один робітник цілий тиждень мусить шукати ним найде роботу на день, або два дні. Серед таких відносин прямо годі зрозуміти, що за ціл має щоденно, висилане арештантів до рубання дров та інших родів роботи, які входять в обсяг заробовання найбільшій верстві заводських робітників. Ще можна собі пояснити се яке тако тоді, коли посилає ся на роботу арештантів, як почує ся брак робітників. Але на щож їх висилати, коли сотки місцевих робітників примірають з голоду? Хіба на те, щоб они забрали і ту кривду роботи місцевим робітникам, яка є. О скільки ми поінформували ся, то лише організації тих робітників належить завадити, що доси наше місто не стало свідком найбільше несподіваних, а може і кривавих подій, подій, якими доведени до розпуки рубачі та денні робітники хотіли добути для себе можливість екзистенції. Але чи довго потратять та організація удержати в карбах карнотистотки голодних робітників тоді, коли їх що днини провокують сотки арештантів, які забирають їм роботу з під рук? Ми думаємо, що правительство повинно в інтересі публичного спокою, коли вже не в інтересі робітничої верстви, що хіба також двигають державні тягарі, покласти раз кінець тому — може несподіваному — провокованню арештантами місцевих робітників. Ми думаємо також, що і публіка наша не повинна оглядати ся на тих пару крейцарів, які она зискує на роботі арештантів — а повинна дати роботу потребуючим.

Обмежене еміграції до північної Америки. Відручне нисьмо президента Рузвельта до конгресу обговорює також справу еміграції. Президент вказує на те, що осягнене вдоволяючого розв'язання тої квести є неможливе через відпорне становище всіх пароплавних товариств. Щоби обмежити число емігрантів, здало би ся здержати еміграцію через північні порти, а надати їй напрям через порти полудневі. Еміграцію через Канаду і Мексик треба зовсім завадити. Дальше треба докладно переорганізувати закони, які обов'язують пароплавні товариства, а головню перешкодити їхньому захоочуванню до еміграції. Дальше пропонує в своїм пасьмі Рузвельт, щоб скликати міжнародну анкету в цілі урегулювання еміграційних справ і для заперення основніших оглядин емігрантів перед їх висиланом до всіх країв. Сі пропозиції викликав цілий ряд скарг північно-східних Станів на наплив емігрантів і проти того, що емігранти переповняють міста, коли слабо залюднені Стани полудневі домагають ся приросту робучих сил.

Самоубійство офіцера. В перемиській лісі „на Будах“ повисив ся сими днями офіцер артилерії кріпости Новак, стаціонаваний в Журавиці. Покійний опустив дия 1. грудня с. р. ліжницю в Перемислі і пішов до Журавиці. Того самого дня вийшов у загаданий ліс і відібрав собі жите. Причиною страшного учинку мала бути, як догадують ся, невилічима слабість.

Будова панамського каналу. Вашингтонська палата репрезентантів рішила 11 мільйонний кредит (доларів) на дальші роботи при панамському каналі.

Чоловік з трома руками. Дня 3. грудня с. р. побачив детиктив в Берліні на залізничім двірці гарно одягеного молодого чоловіка, що проходив ся між подорожними. На лівім рамени мав закинений плед, а праву руку держав у кишені. Нараз побачив детиктив на своє велике зачудоване, що молодий „панок“ витягнув з під лівої руки шестеру руку і всунув єї незаметно в кишеню близько него стоячої дами. Коли він повторив се ще раз, запросив детиктив се „природне чудо“ на позицію, де показало ся, що помісловий резидент чужих кишень приробив собі штучну ліву руку і одягнув, гарно в рукавичку єї а своєю природною конфіскував все, що знайшов в чужих кишенях. „Бюрократія“

віднеслась однак до сего винахідника зовсім не прихильно і місто нагородити за помисл — запроторила його в хододу. Непризнаний талант.

Село гр. Андрея Шептицького. Львівський русько-кат. митрополит гр. Андрій Шептицький купив сими днями село Коршів в пов. коломиєським від вдовиці по ділчуч-поляку Кшечуновичу за ціну 800 тисяч корон.

Помазанці Божі — при „роботі“. „Tageblatt“-ови переслали ось такі моментальні знімки: В салях рулетних: Великий князь російський Николай, переходячи від одного стола до другого, кладе всю тахітум, не вижидючи результату. Грає рівночасно при чотирьох столах, а на случай виграша каже гроші задержувати, поки не верне знова до того стола. Денно тратить він 100.000 фр. — Наслідник престолоа шведского ставить цілими годинами по п'ять франків, причім зводить із старими жінками дуже часто горячі словні перепалки, які звичайно програє. — При столі Trente et quatre: вел. князь рос. Кирило із своєю новопослуженою жінкою. Вони грають малими ставками і що хвилини перечислюють людою, які держать в руці. При тім мають обое рішучого пеха, що вновні оправдає стару пословицю. Протих, що мають щасте в любови. — При другому столі Trente et quatre сидить малий, грубенький франкфуртський купец із двома зовсім не шикарними дамами. Він грає тисячфранковими банкнотами, а жінки бланками. Спершу виграє він кілька разів тахітум із 12 тис. фр., та ось онукає його щасте і він раз по раз програє. Аж ось обзавваєсь до него одна жінка піднесенням, схвилюванням голоом: „Перестань же на хвилину ставити, за нами знов стоять краєни, при них не зможеш ніколи виграти. Краєнами були дідичний князь Бернард і Шарлотта із Майнінген, які безпроподоночно здаменіли. — Виходячи з салі, бачу, як шведський престолонаслідник живо розманяє із вел. князем російським Николаєм. Я зупинивсь; з далека справді забавно було глядіти, як Николай що хвилини зупинював престолонаслідника, щоб сконструювати свої ставки на рулетках. Після сього всього можна справді за тутешніми круперами кликнути: „Messieurs vien ne va plus!“

Наслідник Сахарова. На місце вбитого ген. Сахарова назначено для подавлення аграрних розрухів в Саратовській губернії бувшого варшавського ген. губернатора Максимовича. Про него зложили булі в свій час Варшавяни незлий уступ, що у Польщу прийшов він Максимовичем (maximus — дуже великий), а назад пішов Мінімовичем (minimus — дуже малий).

Вистава котів. Вчора покінчила ся в Берліні міжнародна вистава котів. На неї позасилано що найкрасших котів із цілого світа, між иньшим із Гамбурга, Берліна, Лондону й Парижа. Шпилем вистави був великий африканський кіт. Додо, що одержав уже в Парижі премію 5.000 франків.

Нещасна мати. На передмістю Липска, Ліндева живе прачка, яка пережила своїх 17 дітий. Остання єї дитина — син погіб у африканській війні з Муріанами.

Нагороди Нобля. Нагороду Нобля з области фізики одержали проф. кологонського унів. Ленард, а нагороду хемії монахійський професор Вагг. Вчера передано у святоточній салі нововибудованого інституту Нобля в Християній премії всім нагородженням в присутності королівської пари, міністрів і представителів властей.

Наша інтелігенція. В статі під сям заголовком встряв друкарський чортяк і всадив в 9. стрічці з долу слово „водонош“ місто „відносина“, через що очевидно ціле речення набирає зовсім иншого значіння.

Оповістки, іменованія і т. п.

Із університету. Святоточна іма-трикуляція новозаписаних студентів чернов. університету відбуде ся дня 15. с. м. о 11-й год. пер. пол. в унів. авлі.

Довірочні збори учителів відбудуть ся у Вашківцях д. 17. с. м. зараз по зборах „Бояна“ і то в тім самім локалі із отем дивним порядком: 1. Справа

заснована окр. відділу на вашк. повіт тов. „Взаїмна Вигода“. 2. Становиско руських послів а соймової більшости до учительства. — За відпоручників з вашк. пов. до „Екс. Комітету“: *Денис Русак*, надучитель; *Іван Герасимович*, учитель.

Із кругів військових. До гарнізонного суду, який увійде в жите в Станаславові із днем 1. січня с. р. перейдуть із чернов. гарнізонного суду майор-авдитор Теодоріх Штернат, капітан-авдитор Омелян Екерт і надпоручники-авдитори Антін Беренрайтер і Осип Люкеш.

Перші загальні збори тов. „Бояна“ в Вашківцях п. Ч. відбудуть ся в неділю дня 17. грудня 1905 р. о год. 10-й пер. пол. в комнатах „Рускої Бесіди“ (давній будинок староства) зі слідуємим порядком дивним: 1. Отворене зборів. 2. Вибір председателя. 3. Обговорене способів до осягнення цілий товариства. 4. Вибір виділу товариства. 5. Віліні внесення. — За основуючий комітет: *Николай Спичула*, ц. к. інспектор шкільний; *Николай Никорович*, ц. к. почт-майстер; *Іван Рішкель*, учитель.

На будову руського народного театру у Львові випагло в місяці падолисті із складок 1.804,35 К. Загалом зібрано досі 164.557,82 К.

Із штуки і літератури.

Репертоар чернов. мійського театру. Нині, у вівторок 12. „Im stillen Gäschen“, в середу 13. як бенефіс Маріт Острайм „Feodora“, в четвер 14. „Pufferl“, в п'ятницю 15. людове „Der Pfarrer von Kirchfeld“, в суботу 16. „Wolf Bär Pfefferkorn auf Reisen“, а в неділю 17. „Das Kätchen von Heilbronn“.

Єронім Калитовський. Подорож св. Николая. Драматична гра. Уложив: (Видане руського товариства Педагогічного ч. 117.) Львів 1905. 3 друкарі Наук. тов. ім. Шевченка. Ст. 30 + 2 вел. 16-ки. Звертаємо увагу аранжерів св. Николаївських вечериць на сей твір, що вийшов тепер як додаток до 23. числа „Дзвінка“, який мимоходом кажучи, виходить тепер доволі старанно редактований.

Переписка редакції.

Хв. Взаїм. виг. в Т.: Вашої оповістки не випечатано, бо вона наспіла вже по зложеню й переданню числа.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Іван Діброва. У північ.

Глубока ніч кругом запала,
І сон людей до сну зморив —
І всюди тихо, всюди глухо,
А я ще й ока не жмурих.

Глубока ніч снуєсь марою,
А світла й проміння нема —
Вже ангел смутку ось находить,
Паде на душу цвіль німа!

Ось північ вже! І глухо тихо
Вже бє годинник такт сумний —
Последний такт жита мойого,
Останній щастя звук німий!

У сій годині піметь долі,
Я дожидаю вже кінця —
Я жду від тебе, моя любко,
Весільної дружби — вінца...

Весілля, сьпів, музика грає,
Мов маків цвіт, мов сонця чар —
Пливе жите в розгулі повнім,
Несе ся сьпів ген-ген до хмар.

Любов, жите, кохана, щасте,
Пуста се фраза і дурна!
Гей пиймо милий, чарку чарів,
Гей пиймо чарку аж до дна!

Гей вдар музико сильно в струни,
Хай сильно пісня зазвенить!
Ще раз, ще раз! — Чого-ж ти
[збаїла?]

Що струна трісла і мовчить? —
Та струна ріжно, любко, грає,
Прокляту зраду та любов —
Тобі велільної заграла,
Мені — на жаль — сумної знов.

29. XI. 1905.

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламаций неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік 20 К. — о.
„ пів року 10 „ — „
„ чверть року 5 „ — „
„ місяць 1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерат
платні в Чернівцях.

Атентат на виборчу реформу.

(X) Виборча реформа, заповіджена бар. Гавчом, яка справді відповідала би вимогам часу, поділяла як червона хустка на всіх, хто штучно, несправедливо а дуже часто й не законно удержував ся досі на поверхні політичного життя, хто ворогом справдішого проявлення народної волі, хто ворогом дійсної рівноправності всіх народів. В боротьбі із загальним, тайним, рівним і безпосереднім голосуванням подали собі руку польські шляхтичі — і всім їм. Одні радів з Галичини зробити своє повне царство, другі радів стерти з лиця землі всіх не Німців і без обиняків пруть до того, щоб Австрія розлетілася, при чім її німецькі провінції мали перейти до Німеччини, а поки що треба відокремити від прочої держави Галичину й Буковину! В цілій Австрії одні Польки й німецькі загорілії пустились на ударемним виборчої реформи. Колиж се стало не можливим, то бодай на таке її сиренароване, щоб вона стала простою ілюзією. Для „свободолюбної“ шляхти польської найбільшим нещастям виникла бодай трохи справедливіша репрезентация Русинів. Проти сего самого виступили із всею фурією і буковинські культуртрегери. Шеф буковинських германізаторів просто відходив від себе, кидаючись у „Buk. Nachr.“ на всіх і вся, навіть із німецького табору як пр. пос. Сведаль, хто не рішив ся на штучне творення горожан І. класи Німців і поспадної — Русинів. Щоб виборча реформа вийшла кривдою для Русинів, однових в цілій Австрії, малює патрон „Buk. Nachr.“ для своїх союзників — страшного чорта на стій в надії страшних руских аспірацій! Приводом до сього має бути посліднє краве мужицке віче у... Львові. Орган христ. Німців промовчує місце віча, щоб тим влучніше заатакувати буковинсько-русских послів, а далі свідомо пише неправду, що на тім вічу рішено по рефераті д. М. Павла із східної Галичини і цілої Буковини утворити — одну руску територію. Отже фантом є, що орган христ. Німців допускає ся нужденної брехні, бо ні одна партія галицьких Русинів не стремить до такої цілі, щоб есентауально майоризувати буков. Румунів і т. д., тільки домагають ся утворення одної території із руских частин Галичини й Буковини! Поминувши се, що такий постулат для п. Відмана по проголошенню націо-

нальної автономії навіть пос. А. Ончулом — хіба не повинен бути страшним, слід згадати, що програма буков. нар. демократичної партії виразно акцентує горяче привязане до Буковини! Та хто пілію своєї діяльності поставив тільки безпощадну, сліпу боротьбу проти Русинів, той перед брехнею не заважить ся! І що найілювійше, що „страшні“ аспірації Русинів — мовляв — небезпечні для Австрії, бо вони стремлять до „grosso-ukrainisches Reich“ беруть ся „демаскувати“ ревні наслідувачі всенімецьких крикунів, які нині радів розбити Австрію і зсадити з престолу Габсбургів, яких спадщину мали обняти Гогенцолерни! Та шкода про се й говорити. Денунціюване і то таке мізерне як христ. Німців осуджує себе само, тим більше, що для самого п. Відмана Австрія — є старіюча („alternd“) держава зн. близька еквону!

У своїм горю апелює п. Відман до помічч Волохів. І ось стали курсувати поголоски, які прямо виходять на факти, що Коло польське і волоскі посли враз із п. др. А. Ончулом хочуть своїми інтригами ударемнати виборчу реформу для Галичини і Буковини, домагаючись заведення в них посередних виборів. Се чистий скандал, щоб посли самі домагались, аби їх галицьких і буковинських виборців призначено менше партійних, як прочих горожан австрійських. Поміняючи вже те, що у всіх законодавчих тілах йде до заведення прямих виборів, поминувши те, що за ними не промавляє ніщо! Ба але вороги народної волі знають добре на що вони планують сей атентат на виборчу реформу. Сердешні хотять при задержанню вибору правоборців вести далі виборчі надужити, хотять далі вести осоружну корупцію! Але на сю нужденну провокацію коловців і їх трабантів буковинських, (тут буковинський „сепаратизм“ пішов у кут!) зуміє найти належну відповідь руский нарід, хоч годі припустити, щоб бар. Гавч міг дати послух старим інтригантам, бо се було б рівнозначне із поставленем горі ногами цілої виборчої реформи!

Руский клуб на першу чутку про сю справу вислав до бар. Гавча депутацію, зложену із пос. Романчука, Барвінського і Н. Василька, яка проти того запротестувала. Бар. Гавч дав на те одяче відповідь вмиваючу, що до сїчня не може дати ніяких точних інформаций про подробиці виборчої реформи! По сїм відбуло ся засіданє руского клубу,

на яким рішено між иньшим розпочати акцію із другими партіями, щоб вони не допустили до виїмкових прав виборчих для Галичини. Проти такого „фабрикованя“ виборчої реформи для поодиноких австр. провінцій панує загальне заворушене між Русинами, Чехами, німецькими лібералами, полудневими Славянами, а навіть демократичним клубом „Kola“, який на случай такої реформи із „Kola“ мусів би виступити.

Вісти з Відня.

Відень, 11. грудня 1905.

Дебата над промовою президента міністрів закінчила ся, та не була вона щирим висловом думок і гадок всіх сторонниць і партій ради державної. Особливо противники зміни виборчого закону упривілейовані сторонництва, боять ся висказати явно свої задушевні бажання і вертять, гнуть і вють ся як гаде на всі сторони. До них належать всі німецькі сторонництва, більша посїлість та шляхта з польського кола. Лиш великі вельможі в палаті панів зашуміли і висказали отверто свою лють і невдоволене з причини зміни закону виборчого заповідженого Гавчом. Але бр. Гавч відтравив їх у своїй промові в палаті панів так вдало і рішучо, що всі ті галапаси народів замовкли приголомшені. Але не на довго. Як настолочена придушена гадинка приходив небагом до себе і старає ся із сховку смертельно вкусити, так розложили дотеперішні визискувачі народів широку скриту сїть своєї киртичної „роботи“ проти зміни виборчого закону, вимірені в першій мірі против президента міністрів, Гавча.

Перша їх надія і „робота“ звернена на згоду між цісарем а магнатами-бунтівниками в Угорщині. Вони ворожать так, що коли наступить там мир, то відпаде по-

треба заводити в Угорщині загальне, безпосереднє, тайне і рівне голосоване, а тим самим відпалаб і в нас потреба реформи виборчого закону взагалі або бодай в такій далекоюгій мірі, як отсе заповів барон Гавч. Можнаб, шепчуть вони, троха де в чім змінити на пр. допустити робітничу верству до права вибору, але нащо мужикам загального безпосереднього вибору?! Сеж було би „нещастє“ держави. Отак шемрають тоті визискувачі широкого народу по найвисших сальдонах, може дошепчуть ся і до найвисшого місця. Події в Чехах, здаєть ся також їх робота. Вони підшептували, піддували і підходжували горі доти, доки не вдало ся їм роздуги деякі прояви в Чехах до такої величини, щоби приневолити правительство до надзвичайних кроків, може й до виїмкового стану і т. п., аби таким чином звернути увагу цісаря на небезпеченство, яке випливає з цієї то із заповідженого Гавчом виборчого закону. Треба ще згадати про бурю тротів польського міністра Пентака, вимірену на закаламучене внутрі цілої міністерії, чи би таким чином не вдало ся розбити немиле міністерство. Тому панове підносять питання, чому Гавч не парламентаризує міністерство? Питанє, як раз тепер на часі — для них!

Отак йде тепер тиха, але не менше підкопуюча „робота“ тих галапасників кожного народу. Поки що вона ще зовсім безуспішна, бо наколи вельможі „бунтують ся“, то корона особисто хоче широкі маси народів притягнути до себе. Цісар питає майже кожного посла, що тепер був на аудієнції: „Що діють робітники в его повітах?“

Дотепер становище Гавча сильне і зовсім неварушене. Чи так остане і на далі, хто може в нас сказати? Надія на тих двіста ти-

Леонід Андреев.

ЧЕРВОНІЙ СЬМІХ.

зривки з знайденої рукописи.

З російської мови переклав: Йосип Стадник.

(Дальше).

ЧАСТИНА ПЕРША.

Шестий уривок.

...се були наші. При тій путаній рухів, які послідного дня переживали обі армії, — нашу та імператорську, мішаючи усі прилади та ціли, — ми були певні, що на нас наступає неприятель, а менше четвертий корпус. І все було готове до атаки, коли хтось через блокля розпізнав ясно наші мундтури, а через десять хвилин додала омінна ся в спокійну та величаву певність: се справді наші. Мабуть і вони пізнали нас: підступили до нас цілком спокійнісько, і ця спокійність руху почувала ся як само як і в нас, щаслива іспімка нежданної стрічі.

І коли вони почали стріляти, ми не могли через якийсь час зрозуміти, що се значить ся, тай іще усміхали ся, — під цілим градом шрапнелів та куль, які обсіпали нас та зразу покладали сотки людей. Хтось крикнув, що се ошибка, і — я гаразд тямлю се — ми всі побачили, що се неприятель та що тота форма*) його, а не наша, ті швидко відповіли огнем. По п'ятнайцяти, мабуть, мінутах сеї чудної боротьби мені відірвало обі ноги і я очував ся вже в шпиталі, після ампутації.

Я спитав, чим скінчила ся боротьба, але мені дали вмиваючу та втихомиряючу відповідь, з котрої я зрозумів, що ми розбиті; а потім охопила мене, безногого, радість, що ось тепер відправлять мене додому, що я все таки живий-живий на довго, на все. І аж за тиждень я дізнав ся про деякі подробиці,

*) мундур.

які зворушили в мені сумнів, та новий, ще недосвідчуваний страх.

Так здаєть ся, се були наші, — тай нашою гранатою пущеною із нашої гармати, нашим жовніром, відірвало мені ноги. І ніхто не міг пояснити, як воно стало ся. Щось скоїло ся, щось затемнило зори і два полки одної армії, що стояли на версту від себе, стріляли на себе взаємно через цілу годину в повній певності, що мають діло з неприятелем. І про сей случай згадували не rado, півселівцями, і — се дивовижніше усього — почувало ся, що багато з розказуючих до сеї пори не признають ошибки. Властиво, вони признають її, але думають, що вона була пізнійше, а з початку справді мали діло з ворогом, який кудись заховав ся в загальному переполосі та підставив нас під свої оружжя. Деякі говорили отверто про те, даючи точні пояснення, які видавали ся їм правдоподібними та ясними. Я сам не

можу цілком певно сказати й до сього часу, як почало ся то то чудне непорозуміння, бо ж і я бачив ясно спершу нашу, червону форму, а опісля їх — жовтогарячу. І якось дуже швидко забули ми про сей случай, забули так, що говорили про нього, як про звичайний бій, і в таких же зміслі були написані та післані мною, цілком щирі кореспонденції; — я читав їх вже дома. До нас, ранених у тій битві, відносини були з початку трошки чудні, нас наче менше жаліли, як других ранених, але швидко і се заперло ся. І лише нові случаи на зразок описаного, та те, що в неприятельські армії дві ватаги справді вибили ся взаємно майже що до голови, схопивши ся ночью за чуби, дає мені право думати, що се була ошибка.

(Дальше буде).

сяч, що показали тим панам 28. листопада блискучі та острі зуби. Але того не досить, конечно щоби і найширша, найбільше визискувана верства народу — щоби хлібороби висказали недвозначно свою волю.

Озирний.

Становище Русинів супроти виборчої реформи.

Промова посла Романчука виголошена в парламенті д. 31. падол. 1905.

Висока палато! Стала ся дуже важна й дуже незвичайна подія перед трома днями, коли пан президент міністрів заповів рішучу постанову правительства внести загальне, рівне, безпосереднє і тайне голосованє. Подія се незвичайна, бо ми від десятків літ навикли до того, що у нас засадничо-важливі питання або попросту виминає ся або намагає ся порішати їх малодушно латанєм і клівнем.

Особливе вдоволенє з сеї постанови правительства мусіли висказати Русини, нарід нерозмірно і найтяжше покривджений і упосліджений обов'язуючим нині правом виборчим. Се просто ганьба для Австрії, що півчверта мільоновий нарід заступлений в державній радї лише десятком послами (*слухайте! слухайте!*), що в Галичині на близько 400.000 руских мешканців припадає лиш оден посол, коли на інші народности, далеко менші, ба навіть п'ять разів менші як Русини, припадає більше заступників. Однакж через гіркий досвід століттями у Русинів встало і тепер недовіре, якого їм годі позбутися ся. Се недовіре скріплює ся тим, що з одного боку правительство застерегло свою постанову ріжними додатками, а крім того виривають поголоски й прояви, які сій постанові правительства віднімають усе значінє. Два дні тому можна було вчитати в однім віденським журналі а учора і в галицько-польських журналах про надію польського клубу, що в Галичині переведуть ся найближші вибори не безпосереднім, а посереднім голосованєм. О тім я скажу більше ще опісля, але вже й зараз тепер мушу заявити, що мені не хоче ся вірити в таку провокацію не лише цілого руского але і переважно більшої частини польського народу в Галичині. Через те настало би в краю таке заворушенє, що правительство і ті панове, котрі дали до сего причину, мусіли опісля гірко жалувати. (*Так є! Правда!*)

Не хочу близьше входити в те, о чім говорять ся тут і всюди: які мотиви могли спонукати правительство основно змінити ледви в кілька тижнів свою думку о виборчій реформі. Пан президент міністрів пояснив сю зміну результатом голосованя в сій палаті дня 6. жовтня. Я думаю, що був ще оден мотив. Не дамаю, щоби п. президентови міністрів загальне право виборче стало тепер симпатичне, коли перше було несимпатичне. Але він узнав konieczність і безпородковитість его, то і мусів яко керманіч держави піддатись konieczности, уважаючи переведенє виборчої реформи будь-що-будь далеко меншим лихом, як непереверденє єї, з чого

вийшли би далеко більші шкоди. Я лиш бажаю, щоби так само як пан президент міністрів, навернули ся усі противники загального права виборчого. Нехай они не симпатизують з тим правом, нехай не люблять его, але таки нехай прийдуть до пересвідченя, що его годі відкладати, бо оно невідкладно потрібне. Нехай они погодять ся з konieczностию. Як сказано, пан президент міністрів пояснив зміну свого погляду по голосованю з дня 6. жовтня. Се голосованє виказало, що за нагличостию внесеня о заведенє загального, рівного, безпосереднього і тайного права виборчого заявила ся значна більшість сеї палати. Отже я, хоча заняті ся конкретними питаннями, а не, так сказатиб, хапати в потемках, беру ся розслідити, на скільки як раз ті основні черги, які нам тут вилонились, як і пан президент міністрів, відповідають тим чотиром жаданям.

Перше жаданє — то загальне право виборче. На него пан президент міністрів вповні згодив ся і се, що він сказав, відповідає тому жаданю. Правда, не в сій палаті, але поза нею, зроблено против загального права виборчого два заміти, а іменно, що розтягає ся его також на анальфаетів і на господарські несаможиттєві особи. Та я думаю, що ті заміти опізнались о ціле десятилітє. Нехай би було виступало ся з ними тоді, коли творено п'яту курию. Дехто й виступив був з ними, але коли тоді они упали, то чейже вже неможливо нині придавати їм яке небудь значінє. Можна кождому відмовити те, чого він не має, але годі відбирати комусь те, що ему вже дано і він его має. Отже, коли анальфаети і господарські несаможиттєві особи вже мають право виборче, годі їм відбирати его.

Друге жаданє — рівне право виборче. О нім скажу де ще опісля.

Третє жаданє — то безпосереднє право виборче. Я вже згадав о тім, що — як ходять поголоски і як пишуть імовірно втаємничені журналісти — польське коло заходить ся о виключенє Галичини з сего права. Супротив того я замічаю — і, думаю, можу се заявити не лише з імени своїх товаришів з клубу, ба і за цілий нарід руский, але чейже посвідчать се і заступники польських людських партій і взагалі заступники більшости польського люду — що якраз безпосереднє право виборче є найважливіше з усіх чотирох жадань.

Звертаю увагу, що жаданє безпосереднього права виборчого відвинули були галицькі сільські громади, як руске, так в часті й польське селянство вже давно, заким ще порушена була яка небудь виборча реформа. З початку 1890-их років увійшло до сеї палати грубо понад тисяч петицій від руских громад, де прошенє о нічо більше, як лиш о введенє безпосереднього голосованя при виборах до ради державної. Без безпосереднього права виборчого ціла реформа виборча булаб для нас зовсім без значіня. Єї просто скарікатуровано би, так само, як зробив той славний малювальник, що одним черком кисти перемінив усміхнену дитину на плачущу. Таке стало би і з усміхненою на образі виборчою реформою без права безпосереднього голосованя.

(Дальше буде).

РАДА ДЕРЖАВНА.

На засіданю палати послів дня 11. грудня с. р. поставили послы Скедль, Штраухер і тов. нагличє внесенє в справі признаня дорожнього додатку урядникам, функціонерам і державним учителям в Сереті, Радівцях і Сучаві. Між іншими находять ся також інтерпеляції пос. Вас. Яворского в справі неузгодженя руских селян військовими властями в східній Галичині, польонізаційних тенденцій в львівській гарнізоні і ігнорованя Русинів в перемиській гарнізоні; в справі урядових надужитя судії Яна Сокульского в Новім Селі; в справі демонстрацій польської молодіжї середніх шкіль у Львові і в справі надужитя влади старостою Евг. Свободою в Товмачі.

Опісля відповідав президент міністрів бар. Гавч на ряд інтерпеляцій.

На інтерпеляцію пос. Вольфа в справі телеграм, висланої архієпископом Францом Фердинандом на посліднє католицьке віче, відповів бар. Гавч, що та депеша зовсім лишена подігачного характеру, була лишє маніфестацією приватних чувств архієпископа, що зробив ужиток з прав, які прислугують всім жителям держави так, що тих прав не можна відмовляти архієпископам. По сїм відповів президент міністрів на інтерпеляцію пос. Фоглера в справі промови п. Люсєра і Брайтера в справі австро-російської конвенції, а в кінці на інтерпеляцію пос. Сильвестра в справі демонстрацій флоту проти Туреччини, по чім приступлено до денного порядку.

Перший промавляв пос. др. Скедль, противлячись внесеню Всейміцї, які його промову безвинно перебивали.

По Скедлю забрав голос бар. Штраухер, обговорюючи угоду з 1867 р. і економічні користи з союзу з Угорщиною і тверив, що австрійська шляхта повинна собі брати примір з угорської, яка не жадає нічого иншого як береженя законів. Пос. Аеряк (Хорват) говорив про національні переслідуваня на Угорщині і вказав на федералізм як на єдино спасаючий спосіб. В кінці заатакував остро заряд військовий, за що віцепрезидент Кайзер завізав его до порядку. По сїм полемізував пос. Штайн з пос. Скедлем. При голосованю внесенє Всейміцї відкинено 104 голосами проти 17. Позаяк пос. Мацароні відкидав своє нагличє внесенє в справі італійського університету в Триєсті, а пос. Гортіє в справі узнаня італійських дипломатичних університетів, то приступлено до дискусії над нагличєм внесенєм Бакси в справі подій в Празі. Пос. Бакса атакуював в своїй промові намісника Чех і праску поліцію. Міністер внутрішних справ бар. Биланд-Райдт став в обороні намісника і поліції. Пос. Хоц прилучив ся до виводів Бакси і жадав безсторонного слідства. На тім понеділковє засіданє перервано.

На вівторковім засіданю внесли між іншими інтерпеляції:

Пос. Мерунович до управителя міністерства торговлі в справі будови каналу Дунай-Одра-Висла в р. 1906 і до міністра скарбу в справі нових будівель для інституцій і властей державних в Галичині. Пос. Штурм з жаданєм, щоб віддалити жидівських студентів з Росії з віденського університету та щоб їм загалом не вільно було імагинулюватись на австрійських університетах.

Пос. Гофер зголосив нагличє внесенє о предложенє уставу в справі нового урегулюваня відносин урядників державних, а передовсім що до підвиспеня активальних додатків і вчисленя їх до емеритури, зниженя часу служби на 35 літ, унормованя стосунків авансу, виданя службової прагматикі і що до признаня дорожнього додатку. Палата приступає до дальшого продовженя дискусії над нагличєм внесенєм пос. Бакси і Хоца в справі праских подій. Пос. Гібеш обговорював докладно події з 28. листопада в Славку (Austerlitz). По Гібешу промавляв Кльофач. Коли відчитував справозданє про надужитя в Празі, зачали чеські радикали кликати: „Де міністер внутрішних справ? Закликати его!“ Віцепрезидент Кайзер, думаючи, що Кльофач закінчив свою промову, уділив голос Бжезновскому. У лавках чеських радикалів знялись протести. Кльофач говорить дальше серед оплесків своїх товаришів. Через довший час тривав неспокій, в часі котрого зачав промавляти

також Бжезновский. Слухають його тільки близько него сидічі стенографи. В палаті великий неспокій, віцепрезидент Кайзер дзвонить, а Всейміцї кричать: „Перервати засіданє! Кінчити, кінчити!“ Кльофач промавляє дальше мимо напіння, щоб держав ся порядку. Гамір і неспокій тривають дальше, а рівночасно промавляють оба бесідники. Між тим входить до салі міністер внутрішних справ Биланд-Райдт. Пос. Шенерер і Гані стукають пультами. Пос. Іро кричить невинно: „Най жив загальне безпосереднє голосованє!“ Гофер бе зоситом по пульті. Між тим кінчить Кльофач серед оплесків своїх сторонників промову, а рівночасно перестав промавляти і Бжезновский. Приходить до бурливої сцени між Всейміцями а чеськими радикалами, що апострофують в острій спосіб Кайзера. Віцепрезидент Кайзер уділяє опісля голос слідуєму бесідникови п. Рибі. Він перечив, немов Чехи організували розрухи против Німців. Пос. Шрайнер підійс, що демонстрації в Празі були з гори приготовлені против Німців, котрі дуже занепокоєні і вижидають охорони від правительства. Пос. Кльофач домагав ся реформи праскої поліції, котра всім винувата, а відтак виступив против висланої войска до Чехії. Пулю того зарядженя єсть відібрати Чехам ємлість, Чехам, котрі при введеню нового закона виборчого мають бути покривджені. На тім дискусію замкнує. Промавляв ще послы Фрессель і Бакса, а відтак нагличість внесеня відкинено. Опісля приступлено до наради над нагличєм внесенєм пос. Сильвестра, щоби палата приступала сейчас до нарад над законом о продовженю закона о льокальних желізницях до виданя нового закона в тій справі. — По ухваленю нагличости внесеня забрав голос управитель міністерства желізниць Врба і промавляв за прийнятєм предложеня, котре лежить в інтересі ліній желізниць льокальних, як вже концесіонованих так і тих, що мають вже одержати концесію. Бесідник підносив konieczність виданя нового закона в цілі зміня деяких перестарілих постанов. Закон ухвалено опісля з додатком, що новий закон має бути виданий до 31. грудня 1908. На тім засіданє закінчено.

Вчера велась в парламенті дебата над нагличими внесеннями в справі матеріяльного і морального поліпшеня долі урядників і служачих державних. Пос. Штраухер аргументував вичерпуючо нагличість свого внесеня в справі невідрадного положеня державних урядників і инших державних слуг в Чернівцях.

По його вдатній тригодинній бесіді забирали в тій самій справі голос послы др. Скедль і Лаврентий Гофер.

Нині велась в парламенті дальша дискусія над нагличими внесеннями в справі поліпшеня урядничих відносин.

Пасивний опір на желізницях приватних.

Заступники желізничої організації, в виду заперечення уступок правительства, зобов'язали свого часу не піддержувати пасивного опору, коли також і приватні желізничі признають рівномірні поліпшеня долі желізничої прислуги. Міністерство желізниць навіть переняло на себе обов'язок посередничити між службою а дирекціями приватних желізниць. Вє ті заходи готові однак розбитись на ніщо в виду становища дирекцій приватних желізниць. Вони остаточно не мають наміру прим. не поліпшати наборів служби до урєвненя наборів служби державних желізниць, тільки не хотять вести переговорів із тими мущинами довіря желізничої організації, що не є як раз у їх службі. Просто не хотять признати желізничої організації помимо що се зробила вже держава без того, щоб наражуватись на яку небудь втрату поваги. В виду сего желізничі прислуга приватних желізниць таки хопить ся до пасивного опору, який дав би ся в знаки загалом передовсім тепер в часі Різдва. Пасивний опір вже й розпочато на деяких шляхах. Дня 12. грудня с. р. розпочали служачі полудневної желізничі в Триєсті пасивну резистенцію, котра наступила також на двірцях в Одербергу і морав. Остраві північної желізничі.

Вчора перед полуднем розпочалися в міністерстві залізниць переговори з мужами довіря урядників залізниць в справі урегулювання платні. Народи із мужами довіря прислути товариства залізниць державних назначено на чині. Образи з мужами довіря залізниць північно-західної відбудуться в понеділок, бо найближше засідання ради управління того товариства із зазду директорів в Будапешті може відбутися доперва в суботу. В другу п'ятницю мають розпочатися переговори ради надзорчої жел. північної. На другий тиждень припадуть ще й конференції на залізницях Відень-Ашпанг, чеської північної і Буштинградської.

Вчора була у міністра залізниць Врби депутатація буков. урядників залізничних, ведена пос. бар. Гормузамим. На догаганя, висловлені в петиції що до відносин аванзових і дорожнього додатку, дав міністер відповідь рішучо неприхильну. Отже акція, до якої так доваджував пос. Т. Ончул, який є також урядником залізничним, зробила повне фiasco. Буковинські урядники залізниць для попертя своїх догагань будуть хіба уживати інших способів, як петиціонування при протекції консервативних послів.

Політичний перегляд.

Події в Росії. В інтерв'ю із кореспондентом „Daily Telegraph“ у заповів гр. Вітте вправді оглядно про „душене революції силою“. Се впрочім не новина для російського правительства, тільки клопіт, що оно не має сили. Як небудь воно буде фактом є, що російське правительство хотилося до средств репресійних головню проти „Союза Союзів“, щоб порозбивати поодинокі фактори організації сеї властивої управи революційного руху. Центральний комітет і бюро „Союза“ поліція розв'язала, предсідателя депутатів Хрустальова, раду складачів арештовано, про арештовани доходить вісти і з провінції. Мін. внутр. справ не гірший від Тренова. В виду цих репресій робітничий загаль не залишати підняти протесту, який есентуально зазначується як і терором. Не треба і сего забувати, що страйк урядників поштово-телеграфічних, помімо суспендії „винних“, триває далі. Мужики розрухи ростуть. Військові бунти не втихають. Армія російська просто розпала на дві часті. Вірну цареві й революційну. А як суспільність спочуває військовим бунтам, най посвідчить се, що городська рада Одеси рішила просити о звесненні за суду смерті на надії. Шмідта, провідника Севастопольського бунту. — Найдосконалішим для правительства буде безперечно — бойкот урядів податкових. Загалом переводять ся постанови не платити податків. Буржуазія вибирає свої капітали із російських інституцій і локують їх за границею. В самих петербурзьких касах вибрано 50 мільонів руб. — Із потопляючого корабля — щурі утікають!

Нове міністерство в Англії. З упадком консервативів під проводом Бадфурра приходять до керування Англією ліберали. Провід кабінету обняв сер Генрі Кемпбелл-Беннерман, дотеперішній провідник лібералів у палаті громад, звівши ізза своєї компанії проти кабінету Салізбурі а радиши проти Чемберлена в часі бурескої війни а в послідній час проти протекціоністичній політиці Чемберлена. Про долю будучого кабінету, який вже вповні уконститутовував ся, годі пророкувати. Він стане безперечно заходиться о примирення з Ірландцями, а також зайняти відповідне місце становище до питання робітничого. Найінтереснішою особою в новім кабінеті є Джон Бурне, якому передано теку фінансової управи. Се справдішній син найубожшого люду. Молодим хлопцем розносив він матері кошті з випраним білем. Кривда і несправедливість відносин суспільних вже від раних дит зачала його душевний настрій бурити. Уже в 1884 році став Бурне одним із найвизначніших провідників безробітних. На одних зборах казав він: „Вам говорять, що ви тому не маєте роботи, бо ви розцінені й ліниві. Але се брідня! сам є зручний і тверезим механіком, помімо того від шести місяців не маю

ніякої роботи.“ На теперішнім становищі буде міг Бурне зробити чимало добра для тих, за кого тільки дит заступав ся. Не знати тільки, чи зможе переперти свої думки між консервативнішими кабінетними товаришами. Опозиція вже тепер підняла великий крик на надане міністерської кліки „червоному демагогові“. Характерно для Бурне, що він, ідучи після старої традиції в понеділок до короля по міністерську печатку із прочими членами кабінету, буде без циліндра в який повсякчас капелюс і без фрака, а звичайним синім жакетом, у яким звичайно засідає у лондонським парламенті.

Листьма з краю.

З Серету.

Загальні збори філії товариства „Руска Школа“.

Дня 3. лат. грудня б. р. відбули ся в домі товариства „Рускої Бурси“ в Сереті загальні збори, в яких взяло участь поперх пів сотки селян і більше як звичайно інтелігенція так серетської як і позасеретської. Зборами проводив голова товариства вп. п. Артур Малик, ц. к. радник судовий і посол на сойм краєв., а писарем був п. Іля Лакуста, учитель з Серету. О 2 годині по полудні отворив голова збори, привітавши всіх щирими словами, висказуючи радість свою що й нарід селянський серетського повіта прозріває й горне ся до просвіти. П. пос. Артур Малик яко голова тов. „Руска Бурса в Сереті“ забрав далі слово до справоздання із діяльності товариства, з якого члени довідали ся, що серетська Бурса свою задачу вповні сповніла. З початку перед двома роками, не маючи власного кутка, утримувала бурса 6 діль, тоді, набувши свою власну реальність з хатою удержувала 18, а тепер прийнято вже 24 учеників. Хотят мусить ся признати, що число бурсаків у двоє би ся побільшило, та на жалі не стає місця. Предсідатель зборів обяснював важність народної просвіти й переконував числами, що селянство найбільше причиняє ся, платячи кроваві податки, на удержане гімназії в Сереті, з котрої всі мають користь лиш не рускі селяни, бо вони відтягають ся від посилання своїх дітей до школи.

Бесіда п. посла принала селянам дуже до серця, що видно було по їх ликах бо, уважаючи на кожне слово бесідника, що хвилі озивались: „Правда, сьвята правда“. По скінченню бесіди кликнули всі грімко: „Славно!“

По сім здавав касир тов. вп. п. др. Корниль Могильницький касове справоздання, подаючи дуже точний, що місяця зложуваний рахунок за минулий рік, який збори одностайно одобрили а на внесення п. надчителя Евт. Стригки з Небогани виразили подяку й уділили абсолютну резолюцію. Загальний прихід виносити 5185 кор. 63 сот. а розходи 4672 кор. 62 сот. остає отже чистого зиску 513 корон 1 сот.

Даліше слідував вибір нового виділу, котрий зараз уконститутовував ся в отсей спосіб: 1. Головою товариства зістав п. Малик Артур, ц. к. радник суд. і посол на сойм. 2. заступником голови: Александер Одовічук, надчитель в Сереті. 3. касиром: др. Могильницький Корниль, ц. к. адюнкт суд. 4. писарем Домбровский Володимир, ц. к. проф. гімн. 5. без функції селянин Кузик Николай, начальник громади з Вовчинця. Заступниками виділових вибрані: Юл. Добрянський, ц. к. комісар стор. скарб. і Іля Лакуста, учитель.

При вільних внесеннях оповістив предсідатель зборів всім зібраним радисту новину, що виділ ухвалив на своїм засіданню з дня 1. грудня б. р. поставити попри старий дім бурси новий поперховий будинок, який би коштував до 20.000 кор. і мав менше більше ось такий розклад: 1 салю, 8 кімнат для бурсаків і помешкання для директора, що складаєть ся з 3 кімнат, кухні й комори. На покриття тих коштів уділив виділ краєвий 9000 корон за помози, решту треба збирати і затагнути позичку в відповідній висоті. Сю ухвалу виділу загальні збори в цілості одобрили. Для збирання дрібних датків ухвалено на внесення п. Теофіла Бачинського з Синівців заводити для читалень пушки і обов'язати ревних патріотів до збирання.

При кінці, як се завше буває, зложив селяни добровільно на руки касира товариства суму 78 кор., іменно вписали ся в члени так хосенного й загально доброго товариства.

По вичерпанню дневного порядку скінчено збори подякою, яка принала учасникам як і зарядови бурси. *І. Л.*

НОВИНКИ.

Чернівці, 14. грудня 1905.

Нове насиле! На передвчерашнім засіданню ради міської приступлено вкінці до вибору члена ради міської шкільної в місті Вальштайна. Рад. др. Клим підніс при тім, що Русини не мають ніякого заступника в раді, тож коли один Жид зробив місце для Поляків, то нехай хтось із Німців зробить місце Русинам. Однак до сего не дійшло. Членом р. шк. м. вибрано лиш рад. надов. Троміетера проти д-ра Стшельбіцкого. З огляду, що надов. Троміетер був досі заступником члена, то здавало ся, що бодай сей мандат дасть рада Русинам, тим більше що др. Клим заявив, що по порішенню законопроект д-ра Біліга, який дасть Русинам мандат члена, він мандат заступника члена зложить. Однак при голосуванні заступником члена вибрано рад. Вальштайна 17 гол., а рад. др. Клим дістав лиш 10 голосів. Се нове насилство, з якого рускі радні витягнуть відповідні консеквенції!

Антипатріотична спілка. Тульонський префект, віцеадмірал Маркі доніс прокуратурі, що в тому місті утворило ся тайне товариство: „Антипатріотична спілка“, до якої належить багато робітників арсеналу. З документів основни сього товариства має виходити, що його члени мають нівечити ідею вітчизни, з'огиджувати мілітаризм і подавати загальну погорду офіцерів усіх степенів. Слідство виказало, що провід у тому товаристві ведуть головню робітники арсеналу державних. Префект виїхав до Парижа, щоб здати із сеї справи звіт міністрови маринарки.

Найновіший подвиг москво-фільського ученого о. д-ра Козака! Від якогось часу приходять вже і на черноведім університеті, який впрочім не блистять науковими сьвітимилами, до конфліктів між студентами а професорами. Неймецьке студентство місто справдішної науки мусить зносити ще й німецько-шовіністичні подвиги деяких професорів. *Extrema se tangunt!* Поруч із пангерманами стають і панрусини. Атеп др. Козак, стови буковинського москво-фільства, що є рівночасно професором на тутешнім факультеті теол., позавидував очевидно слави шовіністам німецьким і не заважав ся дати духа своему кацапському розговору, щоб бодай з катедри нищити Русинів, коли в життю публичним кацапство вже конає. Він взяв собі очевидно за задачу провокувати руских богословів, забуваючи, що кождий, хто не продає себе за рублі, дорожить своїм національним почуттям, тому кождого характерного чоловіка мусить обурити, коли почує, як із університетської катедри у клячий визиваючий спосіб кидає ся йому в очи такими словами, що не то провокують, але обиджують. Др. Козак дозволяв собі вже з давна від часу до часу на малі екскурсії, щоби часом — „Seitenhieb“ ом вколоти Русинів. Але те, ніч що дозволяв собі самі днями, переходить вже всякі границі. Діло ся се 6. грудня в колегі старославянської граматик. З катедри запитав професор др. Козак м. и., що значить „др.“ — Всі мовчать — і Русини, і Румуні і Серби. На те запитав др. Козак кинуючи: No, wo sind denn die sogenannten Herren Ruthenen? Сей вислов підхопили — розуміють ся — зараз Румуні, щоби нищити з Русинів і прозивати їх „Sogenannt“-ами. Руских богословів ся безтактовна аллюзія о. Козака мусіла обидити і вони попросили его перед слідуною годиною в чемний спосіб, щоби відкликав свої слова, які обиджують їх і дали почин для посмішок із сторони Румунів. Се атца професора тільки впровадило в лийкий гумор і він заявив, що не відкаже того і не дасть перед слухачами жадної заяви, бо — „bei uns herrscht die freie Forschung und ich bin ein Freund derselben. Dies

ist meine Ueberzeugung; fibrigends werden Sie mir nicht vorschreiben, was ich zu reden habe! Im Kolleg werde ich mich nicht erklären!“ Не мав тільки відваги, щоби признати ся, що схибив! — Рускі слухачі, поступаючи консеквентно, не явили ся на слідууючих його викладах. І аж тепер побачивши, що Русини його виклад бойкотують, спроміг ся атеп др. — в неприємності Русинів, на заяву, що — „es ist fern von ihm gewesen Jemanden nahe zu treten oder gar zu beleidigen!“ — Фактично отже атеп др. таки відкликав висліди своєї вільної науки і уступив! Сего кроку отпу д-ру Козакові хіба ніхто не позавидує, коли він як „славянолюбець“ вибрав ся висміювати на німецьким університеті перед чужими слухачами другий по числу славянський нарід! Із його вислову виходить одначе, що о. др. Козак є хіба також лише „sogenannter“ учений, бо навіть найриніші „общерусскі“ „наукові“ поваги не дійшли до перечення істновани Русинів, квестіонуючи тільки характер їх взаємин до Росиян. Впрочім нехай і вільно о. Козаку, по яким — правду кажучи — ми такого подвигу й не надіялись — осьмішувати такими висловами свою ученість, але він не сьміє обиджувати національних почувань руских богословів!

Як во время оно... У французькій місцевості Шато Гонтіє кинула ся дня 11. с. м. молода наймичка, зведена своїм господарем в ріку Маєну, щоб покрити свій сором самовбійством. На ріці були однак рибакі, які кинулись її ратувати. Та на своє велике диво заиримітали спасителі, що нещасна повила в ріці дитину. Матір і дитину перевезено до шпиталю, де обоє знаходять ся зовсім здорові. Дитину на спомин незвичайного приходу на сьвіт названо — Мойсеем.

Розводний процес пос. Вольфа. Віденський вищий суд краєвий займав ся дня 11. грудня с. р. розводною справою посла до ради державної, Германа Вольфа, яка тягне ся вже від довшого часу. Суд краєвий у Відні видав дня 5. жовтня рішене, що як пос. Вольф так і его жена вину що до розводу поносить. Куратор пані Вольф, котрої місце побуту не знає, виїс рекурсе до вишого суду краєвого, але той потвердив вирок суду краєвого.

Особові вагони, що складають ся тільки з одного желіза, почали вирабляти в Америці. Першим товариством залізничним, котре заняло ся тою справою є „Rapid-Transit Company“ в Новім Йорку.

Пригода Сари Бернгард алі Раранче. Сару Бернгард, звисну артистку враз із цілою трупою обкидали публіка в канадйським місті Кібек гнилыми яйцями за обидливий вислів великої артистки про кібецьку публіку. Одному акторови розбилося гниле яйце на серед лиця. Привіт сей мимоволі нагадує на звисні передвиборчі збори в Раранчу, де грошодупи мали також нагоду познати ближше із покладками автохтонних курій...

Оповістки, іменованя і т. п.

„Бук. Боян“ рішив дати Шевченківський концерт в перших днях марта диятого просить всіх членів являтися точно що середі і суботи о годинах 7 веч. на проби. Перша проба відбудеть ся сеї суботи д. 16. с. м. — *Видіа.*

1. точною довірочних зборів учительських, що відбудуть сеї неділі в Вашківцях буде справа основаня тов. „Взаїмна Поміч“ а не „Взаїмна Вигода“, як се через ошибку оголошено.

Із штуки і літератури.

Евген Мандичевський. Судьба Новельки. Тернопіль. Друкарня „Подільська“ Йосифа Степка. Ст. 100 мал. 16-ки Ціна 1 К 60 с. — У сій чепурно виданій збірці містять ся отсі вдатні новелі: Судьба, На весну, Ніколю, Дорожі на той сьвіт, Любов, На клібоні, Непоправна, Повінь, Жіночі прамки, Замітат улаць.

Концерт славного артиста В. Бурмистра (скрипка) і Віллі Кляззер (фотенія). Відбуде ся в суботу д. 16. с. м. в салі черн. Музичного Товариства о год. 8 до 8 вечером. Вілети вчасніше продає торговля музикалій Е. Розенцайга.

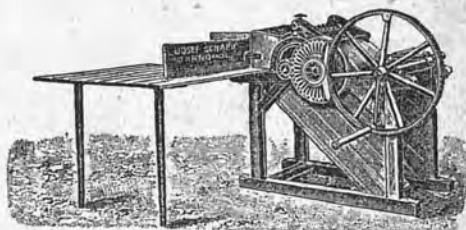
За зміст Оголошень редакція не відповідає.

Оголошення.

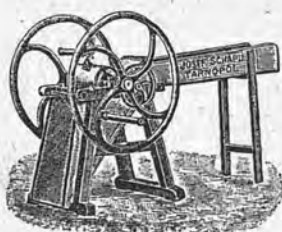
Загальні збори каси пожичкової і щадничої для Шипіт прав. дня 24. грудня 1905 о годині 2-й пополудни з таким порядком нарад: 1) Вибір ради надзорчої; 2) установлене стопи процен тової для вкладок щадничих, і пожичок; 3) установлене висоти паїв, вкладок щадничих, і пожичок; 4) ріжні справи. *Старшина.*

Загальні збори каси пожичкової і щадничої в Медзі в неділю дня 24. грудня 1905 о пів третьої години пополудни із слідуєчим дневним порядком: 1. Отвориня зборів; 2. справоздане касове за рік 1905; 3. Вибір старшини; 4. Призначене платні для касиера; 5. Вільні внескі. *Тодер Данко* заступник.

Осінні загальні збори каси пож. і щадн. для громади Мігучени відбу дут. ся в вівторок дня 24. грудня с. р. о 1-й годині з слідуєчим дневним порядком: 1. Справоздане касове; 2. Під виснене платні для касиера; 3. Запитаня і поясненя *Спіридон Букатар*, нач.

Нр. 0	Січкаря с з різакми і запасовим різакм	—	—	44 К.
" 1	" 3 3	"	"	42 К.
" 1	" 3 4	"	"	44 К.
" 2	" 3 3	"	"	45 К.
" 2	" 3 4	"	"	47 К.
" 3	New-Modela 3	"	"	116 " 47 К.
" 3	" 3 4	"	"	49 К.
" P. S. 4.	Млинок до чищення абіжа з 8 решетами і решето до конічини	—	—	60 К.

При замовленях, прощу о задаток а машину сейчас висилаю за посиллятою. Даю їх також на рати після угоди, найлутше на 15 місяців сплати.

— При уплаті цілої суми готівкою, спускаю із всіх цін 10% —

Ті, що беруть машини на сплату звольте ласкаво дати мені посвідчене від громадского уряду що дійсно можна їм повірити.

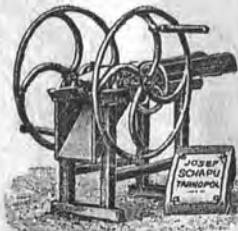
88 (7-20)

Йосиф Шапу ТЕРНОПІЛЬ (Галичина)

порукаю свій богатий склад машин рілничих, помп, рур до верченя, січкариг, молотілок, млиників до чищення абіжа і машин до шитя. Тому, що я заступлю найліпші славні фабрики машин в Празі і маю їх виробити все на складі, то нахожду ся в положеню доставляти лиш добрий товар. Продаю машини по ось яким дуже дешевим цінам і висилаю оплачено до кожної желізничої стації в Галичині і Буковині.

Нр. P. S. 10.	Млинок до чищення абіжа з 10 решетами і решето до конічини	—	—	75 К.
Ручна молотілка з розмаховим колесом	—	—	—	160 К.
Котел о силі 2 коний з ремнями	—	—	—	230 К.
Машина до шитя ручна	—	—	—	60 К.
" " " ножна	—	—	—	80 К.
" " " Rugschiffe Nr. E.	—	—	—	130 К.
" " " Centralbahn Nr. E.	—	—	—	140 К.

Що року горять хлопські міліони неасекуровані!

Товариство взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР“

... у Львові, Ринок число 10, ...
одинокое руске товариство асекураційне

обезпечає будинки движижмості, збіже і папу на случай пожеж. По пожарі виплачує „Дністер“ зараз відшкодованя; оцінку шкід переводить разом з місцевими членами; через 11 літ виплатив „Дністер“ відшкодовань т сумі 5 міліонів 340 тисяч Корон.

Фонди „Дністра“ виносять (з кінцем р. 1904) суму 1,183,874 Кор. і уміщені суть в цінних паперах.

В „Дністрі“ єсть обезпечених більше як 300.000 будинків. На покриті хат черепом дістають члени „Дністер“ позичку в Товаристві кредитовім „Дністер“.

Поліси „Дністра“ приймають ся при всіляких позичках в Банку краєвім, касах ощадности і касах сиротинських.

Чистий зиск по скінченім році звертає ся членам в літах 1901—1904 звернув „Дністер“ членам 284,857 Кор; (за літа 1900 до 1902 по 8% за 1903 р. 5% премії).

Агенції „Дністра“ нахождять ся у всіх містах і більших селах і треба подавати обезпечене через агентів; господарі письменно повинні старати ся о агенції „Дністра“ в таких сторонах, де иньші агенти „Дністра“ не робять. Агенти „Дністра“ заробили вже провізії 662,807 Корон.

На жите обезпечайте ся тільки через „Дністер“ в Товаристві Крак: свою провізію від сих обезпечень дає „Дністер“ на рускі добродійні ціли.

„Дністер“ припоручили Превсь. Епископські Ординариати.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друки для Кас райфайзенських.

Одна Каса дістає отсі книги: Головну, касову, щадничу, ліквідаційну, членську, пайову, скриптів, дві книги юкстів, протокол, 100 арк. записів довжних, 100 арк. заявлень, 100 книжочок членських, 100 щадничих і 4 таблицки проценотові.

Всі книги вже остемпльовані ц. к. урядом податковим коштують 100 Кср. з пересилкою поштовою 101 Кср..

НАЙЛІПШИЙ ЧАЙ НА СВІТІ,

всюди до набути.

— Головний склад у —

Шміда і Фонтіна

в Чернівцях. 92 (8-36)

Знаменитий мід

десеровий кураційний **6 К.** за 5 киль оплатно. — В плястрах 1 киль **2 К.**

Від руского замовленя даю 20 сотиків на будову руского театру. 105 (4-24)

Короневич, ем. уч.
Іванчани, Галичина.

Заряд друкарні „Рускої Ради“

звертає увагу інтересованих, всякі друксортти висилає за попереднім надісланем лежитости або за посліплат

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Найбільший вибір артикулів на різдвяні і новорічні подарунки по уміркованих цінах.

Склад виробів з альпаки і хіньского срібла ц.

к. надвірної фабрики В. Бахмана і Спілки у Відни.

Бронзові і шкіряні. Прибори до писаня, бюркові годинники, зеркала, тигарки пері, попельнички, стінні декорації, етажерки, нецезарія шкіряні, ріжні ташки, замці до фотографій, куфери з замочками або без і ріжні артикули до подорожи.

Артик. алянтерійні. Найновіші дамські пояски, рукавички, маншети, гудзики, ковчички, бурштинові цигарнички, льорнети і т. п.

Вахлярі із правдивих струсєвих пер, перлівки, газзи, з кістяними ручками і и.

Рукавички з оленєвої шкіри, Glacé, футровані, з вовни, бавовни, трикотові, шведські рукавички для войска і цивільних, ріжного рода.

Артикули до польованя. Револьвери, стрільби найліпшої сорти і ріжнородна муніция.

Капелюхи з паїшу, з льодену, Velour Sylk і т. п. для панів і хлопців в ріжних красках.

Кальози і черевики до снігу правдиві петербурські найліпші фабрикати. Величезний вибір.

Самостійна продаж капелюхів Відни, Йосифа Піхлера і Синів у Гвапу, димі, склад американських черевиків

з ц. к. надвірних фабрик Генриха т.и, у Антона Чапека у Відни, Ф. К. Попера в Хру- Hothaway Pouli & Harington в Гестоні.

Товари обуяні. Великий вибір обуви на зиму з Chevreauх, Bokseal, з гємзи, сатини, суєна, футрвані або ні, склад лякерів чорних і в иньших красках, для панів, панів, дівчат, хлопців і дитий, чоботи і пів-черевики. Найбільший вибір.

Необходимі товари хустки і палі. Правдиве біле Сгера і Д-ра Лимана. Маїлчохі для панів дівчат, кафтаніки вовняні, перепаски на тіло, огрівачі колін, чепці, скоронячі ух камаші і т. д.

Біле. Для панів, панів і дитий в найновіших красках.

Товари футрянні для панів і дівчат, ріжні ковчирі і зарукавки, з куни, шкур перекі, тибетанські, шапки, кучми і ріжні артикули до польованя, вовняні ріжне модійної сорти.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що сєреди, п'ятницї і недїлі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция, адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереженє. — Рекламациї непе-
чатані відлі від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотинків.

Передплата і належитість за інсератах
платні в Чернівцях.

Вісти з Відня.

Відень, 14. грудня 1905.

Відпоручники Руского клубу
говорили в справі зміни закону ви-
борчого з президентом міністрів два
рази, а з міністром внутрішніх
справ раз.

Президент міністрів запевняв,
що ні зким не говорив про приго-
товлюваний новий закон більше як
то, що сказав в своїх промовах
ради державної, запевняв також,
що абсолютно ніяк не зобов'язаний
супроти нікого, тай що перед
предпожєнем закону в радї держав-
ній ні зким не увїде в близші
переговори дотично того закону.

Бражїне, яке винесли рускі по-
сли з тих загальних переговорів
таке, що дійсно до тепер президент
має зовсім вільну руку в тїй справі
і що старає ся справу перевести
об'єктивно до кінця.

Розумїє ся, що вся шляхта не
буде спати. Особливо польска шлях-
та доложить вїх сил до того, щоби
вратувати для себе, що вдасть ся
видерти, коли не вдасть ся пова-
лити Гавча і з ним цілу реформу
погребти. Але шляхта вже тепер
свідомо того, що спинити ту ре-
форму в загальї їй не дасть ся.
Навіть в самім нутрі Кола поль-
ского рухає ся сильно дух нового
часу і показує упривїлейованим
шляхтунам непевні зуби. Тим біль-
шу рухливїсть мусїли би тепер ви-
явити Русини. Спускати ся на пра-
вительство, що воно не допустить
до покривдженя Русинів в новім
законї, звачить тільки, що по ма-
гати шляхтунам в теперїшній їй
інтризі проти цілої реформи вза-
галї а протів Русинів особливо.
Старанє їй їде до того, щоби, коли
вже не дасть ся спинити цілу

реформу, бодай видерти для Га-
личини і Буковини виїмко-
вий стан вибору. Або так, що
узглядняє ся робїтників а хлїбороб-
ів нї, або вибирає ся половину
послїв загальним рівним і безпосе-
редним способом а половину при-
значає соїм, або навіть так, що
неписьменних виключує ся від го-
лосованя і т. д.

Нема сумніву, що вони щось і
осягнуть для себе на наш кошт, і
то тим більше, чим спокійнїше бу-
демо із заложеними руками ждати
на то, що в тїй борбї між міністер-
ством а упривїлейованою шляхтою
міністерия сама зволить для нас ви-
дерти. Треба конєчно стати міні-
стерїй або на поміч, або показати
і шляхтї і міністерїй, що най не
важать ся знов кривдити Русинів
при теперїшній реформї закону ви-
борчого.

Треба конєчно збудити в сї се-
ла і спонукати їх висказати свою
волю в сїй дуже важній хвилі. В
кождім селї треба окремішно скли-
кати віче, ухвалити резолюцію за
безпосередним, загальним, рівним і
тайним вибором тай застеригчи ся
проти всяких виїмкових штучків в
Галичинї і на Буковинї. Всї резо-
люції слати телеграфїчно просто
на руки президента міністрів.

Се підопре заходи руских по-
слїв в тїй справі тут у Відні а
міністерїй улексить устояти ся су-
проти напору шляхти. — *Озїрний.*

РАДА ДЕРЖАВНА.

„Нема грошїй!“ Се стереотипна
відповідь, яку дають австрїйські міні-
стри скаргу на всї домаганя, яких не
хочуть сповнити, або на які не уміють
добути средств. Таке заявив і др. Ко-
зель в дебатї над підвишенєм

урядничої платнї. Сю справу,
яку порушено рівночасно в кількох на-
глячих внесенях, по довгїй дебатї, в якїй
бразо удїл кільканайцїть послїв, полаго-
джено так, що наглячість внесеня др.
Штраухера, Шрайтера відки-
нено, а ухвалено внесеня Гофера,
Гофмана і Слеми, щоби вчислити
урядникам державним активальний дола-
ток до емеритури і управильнити плат-
ню і знизити час служби на 35 лїт.
Загаломже всї внесеня і резолюції пе-
редано комісії бюджетовїй.

Опісля приступлено до дебати над
предпожєнем закона о торговель-
ній маринарцї, який по промовах
др. Штерибєрга і д-ра Колїше-
ра ухвалено. На кінци засїданя полаго-
джено ще кілька дрібних внесенєв.

На вчерашнім засїданю парламенту
приступлено в кінци до дебати над про-
вїзоромєв бюджетовою.

Референт п. Скєне жалїв із при-
воду занепаду австрїйского парламен-
таризму, через що парламент не вико-
нує найважнїшого свого права себго
контролї над державною господаркою.
Бєсїдник пригадає по сїм переступленє
бюджету при будовї желїзниць альпєй-
ских, яке повторить ся вїдай і при буд-
овї триєстенської пристани. Головну
причину неладу в парламентї добачує
в недостачї власти дисциплїнарної у
президента палати, який надає прм. ре-
гулямін палати францускої, де президент
може послаа або членам правительства
відбирати дїєти або виключувати їх з за-
сїданя за провокації, лайки або погрози.
Бїдтак обговорював наглячі внесеня в
справі подїшєня урядничої платнї, засте-
рїгаючиєсь проти наглячому трактованю їх,
хоч признає невідраднє положєнє уряд-
ників. Що до загального права го-
лосованя, то всї ми знали, що до сєго
мусить прийти. (Голосє: То не нале-
жать до бюджетової провїзорїї! Бр.
Штірє: Протєстємо проти того, щоби
ви іменем бюджетової комісії давали
нам тут лекцію про заг. голосованє!)
В кінци своєї промови заявив референт,
що парламент спїнуєвали в праці на-
ціональнїй борби, та Моравїя своїм на-
ціональним роздїлом повинна бути дока-
зом, що почутє справедливості і патріотиз-
м може все поладити і проснє о
прїнятє провїзорїї. Слїдуючий бєсїдник
пос. др. Жачєк виводить, що причи-

ною зла в Австрїї є дотеперїшна ви-
борча ординація, прикроєна для Нїмцїв,
які мимо того внесли до парламенту об-
струкцію і вбили його. Чєхї стоять за
загальним голосованєм, надїючись нового
розцвітє Австрїї. Загальнє голосованє
повинно однак заховати істор. індївїду-
альнїсть королївств і країв. Протівить
ся також борбї класє і ненависті суспїль-
них верств. Нїколє не сьмїє бути заг.
голосованє так прикроєнє, щоби один
нарід, який творить в державї меншїсть,
творив своїми посланми в парламентї
більшїсть, бо се був би парламент опер-
тий на ще гірших привїлєях, як дотє-
перїшний. В кінци заявляє ся за пере-
веденєм ревїзїї конститутції і розшире-
нем автономїї соїмів. По нїм промавляв
пос. Бяєкїнї, обговорюючи відносини
дальматиньскї, чєский радикал Хоц,
молодоцєх Голяньскїй, а в кінци
посол Нївокай Васильєко.

Нинї (16.) ведено дальше другє чи-
танє бюджетової провїзорїї, при чїм по-
сол Пітакко нарав ся на занедбу-
ване Італїїцїв під економїчним, політич-
ним і суспїльним зглядом.

Дальше буде займати ся парламент
перед сьїятами шїєли ухвали конферен-
ції клубів торговельних договорам з
Нїмєчиною, справою підвишеня ад-
ютів для авскултантів і підвишенєм
манїпуляційних належитостей на же-
лїзницях.

Становище Русинів супроти виборчої реформи.

(Дальше.)

Промова посла Романчука виголо-
шена в парламентї д. 31. падол. 1905.

Звертаю увагу, що протів та-
кого рабунку — не можу інакше
назвати сєго — встав би цілий ру-
ский нарід, правда, потяжкий до
чину і не легко запальчивий, але
як вже раз заворушить ся, тоді
не легко вгамовує ся. Звертаю та-
кож увагу, що руский нарід має
в тїм зглядї за союзників великі
впливові партїї в краю. Рїч певна,

Мученича смерть

Параскеви Дубенцової.

Що дїє ся в Росїї, яке оружє пу-
стїла в рух реакція, що роблять остер-
вїлі „чорні сотні“ — те годї собі уя-
вити. Одну таку страшну картину
бєнькету озвїрої товпи малює корєс-
пондєнт парижского „Temps“ на осно-
ві оповїданя петербурского студєнта-
очевїдця, що в жовтнї прїїхав до
недужого батька в Севастополї.

Ставрополь се глухий кут. В нїм
мало революцїонерів а „інтелектуальних“
репрезентують учителї і учительки на-
родної школи. Коли дня 19. жовтня вла-
сти місцевої поліції довідали ся, що
оголошено конститутцію, рїшили пімсти-
ти ся на учителях. „Вони винні за все
зло — вони навчили нарід читати й
писати“, говорили. Найперше казїло ся
духовєнство. Вони пішли на чолї товпи
зледачїлих людїй до школи, витягнули
учительку Параскеву Дубєнцову на двір,
впратили єї на середину дороги і по-
чали бити. Студєнт, що як-раз надїшов,
став одного пона мїтигувати. Але сєй
відповів грізно, що нехай студєнт ди-
вить ся, аби і з ним таке саме не стало
ся. „Коли ви, в такїм тонї промавляєте
до мене“, обїзав ся молодий чоловік,

„то я закличу козаків!“ „Іди лише, іди!“
— кричав піп, „ліпшого нам не може
нічого стати ся“. Але студєнт не по-
требував зовсім їти ще за козаками, бо
вони вже йшли самї: двї сотні, разом
200 мужа а на їх чолї атаман Братков.

Учителька кинула ся проти них.
Ту був єї ратунок. Прєдїнь жовнїри не
будуть знущати ся над безборонною
жєнщиною.

„Брата“, закликала вона до них,
ратуйте мене! Дивїть ся, як єї дикуни
мене справили!“ Вона дрожала. Єї лице
було блїде, як у мерця, а синї очї за-
дубїли зі страху. Чорна сукня звисала
шматками. Зї щокї текла кров.

„Вїдайте нам учительку“, сказав
атаман до товпи, „ми хочемо єї троха
попитати з політики“.

„Знаменїто, знаменїто!“ — обїзав
ся зі сьмїхом піп. „Най жєе атаман!
Він має все добрі ідеї!“, кричали по-
ліцаї.

Жорстєко трунули молоду дївчину
наперед в рядї козаків. Але Пар. Ду-
бєнцова почувала себе тут все таки
троха безпечнїшою. Вона думала, що
атаман підступом хотїв єї уратувати від
переслїдників.

Вона ошукала ся. Атаман вхопив
єї брутально за обї руки і придавив на
колїна до землї.

„А тепер“, казав, „будеш відпові-
дати на мої питаня. Якої ти релїгї?“

Учителька мовчала, а він ударив єї
сильно нагайкою по голові.

„Пустїть мене!“, кричала нещасли-
ва. „Ви знаєте прєдїнь, що я право-
славна; нїн може зам се потвердити“.

„Так, ми знаємо, що ти ходиш до
церкви, але ти проти царя, як Жїди“.

„То неправда! сказала Параскева,
я не проти царя, але я хочу волї для
моєї вїтчизни“.

„А, ти хочєш волї. Се ми собі
думали“, зарєвів атаман і почав учи-
тельку прати нагайкою по плєчах. „Се
за то, що ти тїшила ся, коли читала
фалшивий манїфєст, виданий Жїдами“.

„Але Ви помиляєте ся!“ — протєс-
тувала дївчина, „його видав цар, що в кін-
ци дав волю своєму нещасливому на-
родови“.

„Що, ти хочєш ширити революцій-
ну пропаганду?“ — репетував атаман.
„Ану братї!“

І тепер наступила страшна сєна.
Козакї і посїпакї кинулись на дївчину,
павалили до землї і мїсїли єї ногами.

Покрита ранами, крївава здужала
ще раз піднєсти ся і закликала розну-
чливим голосом: „Панє, я вмираю! Не-
хай моя кров послужить спасєнєм для
моєї вїтчизни!“

Атаман, який мїг побоювати ся, що
єї слова можуть зворушити його шиб-
ників, кинув Параскеву наново до землї.

Товпа, пїна від крови, кинула ся
на неї і кати забили єї ударами кєвєцї.

Але їх стеклїсть ще не наситила
ся. Серєд галаєу і радїсного крику вхо-
пили найвїрнїші царєви кати тїло му-
чениці, видали в гору, ловаїли в руки і
знов кидали як мячєм все вишє і вишє.
При тїм відривали ся кусники одєжі і
падали то ту, то там, на землю. І ось
видно ще тільки голе тїло, покритє без-
численними ранами, із яких лилась кров
на голови мєрдуєщих збуйєв. І вони чим
раз більше попадали в екстазу божє-
вїлі. Кинули ся на трупа, мїсїли своїми
чобїтьми і горлаїи: „Смерть студєнтам,
смерть Жїдам!“

„І як скінчила ся сєй банханалїя?“ —
спитав ся сєравоздаєць „Temps-у“ сту-
дєнта.

„Я не нагадує ся більшє... я збоже-
волїв і кричав дурні слова, бив на всї
сторони і дуже скоро біг, не знаю куди.
Полїція не мала часу займатися мною.
Розбїйники і козакї були занятї своєю
бєстєпальською забавою і оглядали рухи,
які описувало тїло в воздухї...“

Студєнт, якого лінар вислав зараз
за границю, не є ще й тепер при нор-
мальнім розумї. Все ще бачить крїваву
сєну перед собою і чєе голєс мучени-
ці і дикий рев єї убійників.

А атаман Братков все ще командує
козаками в Ставрополї.

ціла соціально-демократична і польсько-людова партія поступають в тім самім дусі і стоять за сям правом цілою силою й енергією. Було би непевно, ба небезпечно, як раз в сій хвили викликати в Галичині зворушення народу, коли ту й загралицею, в Росії, ділає могутий, бурний рух, що рве греблі і руйнує увесь лад. Зовсім не маю на думці грожити, але уважаю за свій обов'язок остеречи. І се обов'язок кожного свідущого чоловіка — зробити уважним на наслідки правительств і тих, що мають вплив в тім ділі. А впала би тоді велика одвічальність на правительств і на ті партії й особи, котрі викликали би таке, лагідніше сказавши, розворушення в Галичині. (Таке, правда!) Заведене безпосередніх виборів — і то зараз тай всюди — є рішучою кончею, є жаданем, від якого не попустисть ся, коли не дев'ять десятих, то певне більше як три четвертини галицького населення. Дятого не треба звертати уваги на сторонництво сорозмірно мале, котре в сій палаті має великий вплив, але в самім краю оказалось би політично цілком безсильним, коли нарід прийде до своїх прав.

Дальше жадане, на котре ви-сока палата згодила ся дня 6. жовтня, відноситься до тайного голосовання. Правительств не висказало о тім своєї гадки; дятого треба припустити, що лишиться так як є, значить, при тайнім виборчим праві.

Приступаю до обговорення рівного виборчого права. Після заяви правительств рівне виборче право не має бути призначене в повній мірі ані поодиноким особам, ані тим менше поодиноким народам або краям; поодиноким особам дятого ні, бо правительств уважає ще плуральне виборче право за справу непорішену. О сім говорили вже тут декотрі попередні бесідники, і я думаю, що наведені ними аргументи повинні бути настільки переконуючі, щоби про заведення плурального виборчого права в Австрії і не говорено більше. Плуральне виборче право попри загальнім праві виборчим вже через те саме не має змислу, бо нема міри, після котрої можна би комусь признати більше число голосів, коли при виборчим праві, признанім на підставі цензу, таку міру легко найти. Оттак на пр.: припустім, що той, хто платить 10 К податку, мав би мати оден голос; тоді инший, що платить 100 або 1000 К податку, міг би мати два голоси. Але годі зрозуміти, як урядити плуральне виборче право без цензу. Пр. дя властителя великої посілости, котрий до того є високо просвічений і платить дуже великий податок, було би, гадаю, навіть зневажно, коли би він мав дістати лише оден або два голоси більше від свого парібка, котрий є анальфабетом і не платить жадного податку, бо се значило би, що такий пан рівнає ся двом чи трем наймитам.

Звертаю дальше увагу, о чім врешті тут уже говорено, що виїшли би технічні труднощі при вимірі і контролі, чи хтось справді має право віддати два або три чи більше голосів. Дятого раз на все повинно ся залишити дискусію над сею справою.

Але хоч правительств не признає ся виразно до плурального виборчого права, а заявило ся, о

скільки ходить о право поодиноких осіб, за рівним правом виборчим, всеж таки що до виборчих округів, країв і зараз скажу, дячого. Чим же є нарід, або виборчий округ, або край в прирівнянню до населення? Чейже не чим иншим, як більшим числом осіб. Колиж всі особи мають бути рівні, то чому не мають бути рівні ті самі люди в більшим числі? Чому має бути оден рівний другому, але тисяч або кілька тисячів тих людей не мають бути рівні такому самому числу инших людей? Се вже математична загадка, котрої я не в силі відгадати.

Попередні бесідники старались тут виказати, дячого поодинокі виборчі округи не повинні бути рівні і так само після неоднакового ключа малось би розділяти мандати на поодинокі краї. Осє ті аргументи: Речник соціально-демократичного сторонництва казав, що до промислових і більших міст раз враз напливає сільське населення і через те, хоч би утворено навіть рівні що до числа людности виборчі округи, то вони згодом виїшли би нерівні. Але чиж се переконуючий аргумент? Се могло би що найбільше промовляти за тим, що ті виборчі округи треба би по якихсь там роках наново уладити, але не за тим, щоби відразу наперед одні округи робити більші, а другі менші. Бо в такім разі могло би й так стати ся, що в якімсь сільським окрузі повстане яка фабрика або розвине ся взагалі якийсь промисл, чи то заложить ся якась висша школа, або т. п.; через те стягне ся там народу з инших округів, так що виборчий округ вже зразу більший виїде з годом еше більший. Отже того аргументу не можна уважати достаточним. Другий аргумент виїшов тут від бесідника чеського ключу, котрий сказав, що таких виборчих округів і таких країв, що мають велике економічне значіння і висшу культуру, не можна майже на рівні класти з округами і краями з сего огляду низшими. На сей аргумент натякнув також і п. президент міністрів у своїй бесіді. Алеж і сям причіплено до засади загального рівного виборчого права річ, що з сею засадою не має нічого спільного. Я вже зазначив раз, що населення виборчого округа або краю або народу не є нічим иншим, як якимсь більшим числом людей. Скорож раз заведе ся рівне дя кожної людини право виборче, то й виборчі округи, краї і народи мусять дістати рівне право.

Дивна річ, що і в бесіді п. президента міністрів і в промовах усіх попередних бесідників говорило ся тільки о краях, а не о народах, та що за підставу до розділу мандатів brano лише краї. Краї уважає ся ніби за щось історичного, за щось тривкого, так сказати, незмінного. Тимчасом такий погляд є цілком а цілком хибний. Коронні краї не є взагалі жадні органічні твори а лише механічні; повстали они припадково і розвинули ся та дістали свою теперішню форму також часто наслідком всіляких припадкових подій і в декотрих з них заходили ся часом всілякі зміни та й ще можуть зайти. Цілком противно народи є щось тривкого, даного, органічного. Возьмім за приклад Галичину. Я помину ті давні часи, коли Галичина була ще під рускими князями і королями; помину

й ті часи, коли вона оставала під польським панованнем, а перейду лиш ті 133 літ, від коли Галичина належить до Австрії. Кількож то змін позаходило за той час в границях краю! Первісна Галичина з р. 1772. цілком инакше виглядала, як теперішня. В кілька літ пізнійше прилучено до неї Буковину, і так було довгий час. При пізнійших поділах Польщі і підчас Наполеонських воєн прилучено до Галичини землі, що тепер не належать до неї. Опісля знов відділено від неї инші часті, котрі аж пізнійше назад вернули до Галичини. Краків прилучено аж пізнійше, за те відлучено Буковину. Крім того край в теперішніх своїх межах якийсь час був поділений на дві адміністративні часті, отже мов би на два краї з окремими намісництвами в Кракові і у Львові. Чи ж се твір тривкий, органічний? Подібно має ся річ також з декотрими иншими краями. Отже не край, а народи треба прийняти за підставу до розділу мандатів, а ключ до сего по тім, що я вже сказав, може бути дя всіх народів лише оден і той сам.

(Дальше буде).

Інтелігенція чи мужицтво?

В 141. числі „Буковини“ помістив товариш Л—ий, кілька уваг що до літературної поживи переважної частини нашої інтелігенції. Не буду спорити з пов. автором що до его висказів на сю тему, бо може в тій справі є він більш компетентним чим я, але що в згаданій дописі є кілька точок дя мене не ясних, тож позволю собі ще раз забрати в тій справі голос.

„Не ознайомлений з нашим положенням“ наводжу слова автора „подумав би хто, що осє то ми Русини мусимо стояти на дуже високім степені культурнім, коли наша інтелігенція, залагодивши свої культурні потреби, так що бере ся залагоджувати їх у своїх менчих братів.“

Сей висказ дя мене не ясний. Чи чоловік образований, очитаний може сказати коли „з мене вже досить науки і знаня“ і спокійно відпочивати. Кілька літ такого застою, такого „відпочинку“ а з его колись значного знаня не буде і слід, бо наука поступає скорим кроком наперед, а хто стоїть на місці, сей по-фає ся. Отже чи можна припускати, щоби коли наступив такий блаженний час, коли інтелігенція руска „полагодить свої культурні потреби, і доперва тоді возьме ся до просвічування „менчих братів“.

Ох бідний ти менший брате, коли треба буде тобі так довго ждати на просвіту. Отже сам автор признає, „що є і тепер одиниці свідомі своєї високої задачі“, є одиниці навіть досить численні, є товариства, котрих цілею є розвиво-джувати межи народом свої видання, і власне до тих товариств і до сих одиниць „свідомих своєї задачі“ звертала ся я з зазивом ширити межи народом видавництва.

Що інтелігенція наша не відчуває потреби образовання в своїй рідній мові і доволіє ся чужими виданнями „се справді сумно, і дай Боже, щоб се змінилось на краще — але годі дя того чекати з просвічуванням широким масе народу, коли інтелігенція відчує потребу просвіти в рідній мові, то сама возьме ся дя праці над собою, а поки що ті одиниці, котрим та справа лежить на серці най мають на увазі справу важнійшу іменню мужицтво. А коли би ми хотіли поступати після реценції пов. автора, то хіба закнатиб нам всі видання дя народу, розважати „Бесіду“ і „Про світу“, і чим борше видавати видання спеціяльно дя інтелігенції, щоб та „за-сноковивши свої культурні потреби“ могла братись дя просвічування „менших братів.“

Ціла допис добр. Л—ий — як слушно замічає редакция — дуже песимі-етична, а кінцевий уступ згаданій дописи, се вже прямо верх песимізму, бо авто-

рови „жалє тих одиниць повних жару, повних горячого запалу дя праці.“ Отже посвята дя ідеї, се щось так гарного, взнєслого, що таких людей ніяк рису-вати; їм можна хіба зазидувати, що змогли піднятись понад буденне житє, і можна лиш бажати, щоб таких труже-ників було у нас більше, а тоді зможемо скорше діжлатись „красної долї дя нашого народу.“

М. Трусовичівна.

Вісти із російської України.

Дня 16. листопада ст. ст. відбуло ся в Петербурзі в сали Генішевського научного заведення отворенє „українського політичного клубу“ товариства, яке має на цілі з'єдинити Українців, проживаючих в Петербурзі на основі широкій демократичній програмі дя осягненя національно-політичних прав українського народу та дя розвитку його духовних і економічних сил. Проект статута, який зладив А. Русов, прийняв й одобрив основателі товариства. Товариство задумує через час приступити дя видаваня власного політичного органу а також організувати подорожі членів дя популяризованя ідеї товариства. На основних зборах вибрано 15 членів стар-шини, що ввійшли дя організації то-вариства.

Українська соц.-демократична партія (фракція С. Д.) задумує видати цілий ряд українських популярних брошур, в яких би виложено дя на-рода Маркову науку і вяснено пооди-нокі питання сусільного житя із точки соціал-демократичних поглядів. На пер-ший раз підє рад брошур із популярним викладом Марковского „Капіталу“.

Агітація Вільних громад Р. У. П. зазначає що раз ширші досі историчні круги. Осє дня 4. грудня відбуло ся в Полтаві велике небуване досє українське віче жіночої прислуги. Сала городської управи і всі сумешні комнати були набиті битком. Перший бесідник пояснив зібраним значінє спілок, страйків і виказував потребу страйкової каси. Друга забрала слово тов. Соля. Вона виказала весь гніт моральний і без-вихідність положєня товарищок. Відтак говорила робітниця Катя, маюючи своє горе м. в. такими словами: „Ні почитати ніколи, бо хазяйка каже: не пали сві-тла; ні до церкви піти, — робя як про-клята, а в нагороду за те 3 карбованці жалування“. Відтак говорила ще п. Ко-хановська, жінка-лікарка Хмилевська і пр. В кінці основано спілку жіночої при-слуги і рішено на будуче ще частійше скликати віча жіночої прислуги. — (ос)

НОВИНКИ.

Чернівці, 16. грудня 1905.

Загальне учительське віче скли-кує на 17. с. м. о год. 1/2 в сали чер-новецького магістрату „Буков. краєво то-вариство учительське“ із таким дис-вним порядком: Справа регуляції учи-тельської платні (реф. уч. Кісанович). Інспекторське питання. (реф. надуч. Д. Олійник). Се віче має на цілі хіба знова зробити нову шутку із учителів! Закон проінаційний, якого санкціо-ване так свята ручав Геніальний Ме-сия з Беряз (він сам, сам він — так конферував з міністрами!) відай така санкціонований не буде. Учителству місто підвищення платні д. 1. січня 1906 остануть тільки — золоті гори обідні грошодунами. Внесене пос. Н. Василька, що неслию підвищує ся із д. 1. січня а не із днем санкціонованя проінацій-ного закону Ончул & Сіє з соймової біль-шости повалали, а тепер приходять на-слідки всего, дарма, що Кісанович et tutti quanti у своїм органі аж під небо виносять водоску Lehrerfreundlichkeit, а з золотом мішають руских послів: Фа-кти найінше опрощають всі клевети, і належно освітлюють вічне пустосло-вне обманованє учительства звісною клякою, яка банкрутує день за днем що раз гірше!

Демонстрація академиків укра-їнців у Львові. Позамі при матрику-ляції на льв. університеті відчитано ро-ту обіту лиш в польській мові — то пів-

тора сотки наших студентів вийшло демонстративно з салі. Те саме рішення зробити й нині при дальшій імаїтруклюванню.

Протижидівські промови посла Люеґера. Віденському антисемітському бурмістрови др. Люеґеру не дають спати нерви російської „чорної сотні“, які величають вироком і наші кацани! Ось він не давно грозив „чорною сотнею“ і австр. Жидам і соціалістам. Із сего приводу внесено дня 11. с. м. в парламенті звисні інтерпеляції в справі его протижидівських підбурювань. І як раз тої самої днини виголосив він на однім вічу „пояснене“ до інкримінованої промови, в якій доказував, що у Відня просто нема добродушнішого чоловіка від него і що йому й на думку не приходило завзивати до жидівської різні. „Я говорив — др. Люеґер — зовсім не про вождів і не хочу видіти крови і не хочу, щоб Жидів убивали, були або грабили. Поважних наших співгромадян, П. П. Жидів, ми не повинні ні бити, ні грабити, ні обкрадати, ми не повинні їх ні лаяти, ні робити їм що небудь лихого. Ми повинні зробити тільки одно — нічого у Жидів не купувати!“

Є хліб, лиш нема кому їсти! В управі черновецької ради мійської нахотять ся „фундація Стефана і Кароліни Самборських“. Із тої фундації є тепер до обсядженя одна стипендія в сумі 120 кор. на рік, призначена для гілного ученика гр. кат. віроісповідання з тутешної ц. к. І. гімназії. Належно заосмотрені подання треба вносити через дирекцію заведеня до черновецької ради мійської найдалше до 20. грудня с. р. До сего конкурсу треба одначе зауважити, що в І. ц. к. гімназії гр.-кат. отже Русинів нема, бо се гімназія німецька, отже вийде на таке, що хоч між рускою молодіжню є тільки крайні бідняки, вони стипендії взяти не можуть і то з вини ради міста. Бо фундація ся стала призначена очевидно для Русинів ще тоді, як ц. к. І. гімназії (рускої) не було, тепер отже слід було сє справу відповідно залагодити мійській раді так, щоб стипендія йшла для учеників ц. к. І. гімназії, що й підніс в інтерпеляції рад. др. К. Клим. Але черновецьких радних кудж рускої молодіжні не журить!

Убийниця цїсареві Елісавети, авархіст Люкені, що покутує свій злочин в женевській в'язниці, хотів в приступі шалу замордувати директора в'язниці. Звершенню морду запобіжено ще в час.

Пропавший державний урядник. Франц Малікевич, асистент рахунковий у бук. ц. к. правительстві дістав — як ми вже писали — дня 31. жовтня с. р. відпустку на дві неділі і не повернув до служби й до нині, мимо того що речинець его відпустки минув ще 13. листопада с. р. Згаданого асистента зазиває тепер президія бук. ц. к. правит. в урядовій „Czern. Ztg.“ явити ся в протязі 6 неділі в уряді і оправдати своє самовільне продовження удрілені ему відпустки, бо в противнім разі утратить службу державну.

Старо-римський обоз. Заходом „Історичного товариства“ відбув ся в п'ятницю д. 15. с. м. дуже інтересний відіт проф. Крамера при співучасті численної зібраної публіки, котра виповнила простору салю (III.). Прелеґент говорив про нові розкопки над домішним Реном, де коло місцевости Нейс (Navesium) посейдними часами відікритий цілий укріплений римський обоз. Реконструкція сего обозу дала ся перевести далеко докладніше, як в інших випадках і дає нам цікаве доповнене описів римських таборів перекладених римськими істориками. Прелеґент пояснив при помочи відповідних планів і шкідців цілий уклад згаданого обозу, пояснюючи призначення поодиноких будівель, базарів і доріг. На основі монетних находів в обозі означив час, коли сей табор містив у собі військову залозу (від Августа до Траяна і за Деція). Заразом дав короткі намітки цілої системи римських границьних укріплень в Германії, Панонії, Палестині, Африці (коло гір Атлас) і Британії. Публіка, що з незвичайною увагою слухала слів проф. Крамера, нагородила его гучними оплесками, а голова істор. тов. проф. Мильович подякував ему за участь в працях сего товариства.

Нещасний випадок. Дня 8. с. м. дістав робітник Тодер Нестор з Гліту, що був зайнятий при вироблюванню ковбів в лісі релігійного фонду Байдена, припадковно так сильний удар ковбом в голову, що уназ безпритомний до землі. Його занесли на ношах до дому, а радовецький лікар др. Бірер узнав ушкоджене нещасливого за небезпечно.

За обиду царя. Проти звисного чеського ученого проф. Масарика, голови чеських радикалів виточено на внесене віденського рос. посольства слідство за обиду царя, поповнену в одній публікації, обговорюючій злочини самодержавія, однак його на внесене прокуратурі вже застановлено.

Огонь. Дня 5. с. м. згорів в Слободзї Банілові о 3 години по полудню дім Мордха Штагмлера разом з побічними будинками. Огонь заняв ся, здається, із комина. Шкода виносить 1200 кор. а спалені предмети були обезпечені на 800 кор.

Самоубійство. Дня 2. с. м. повісив ся в Великім Кучурові 50-літній умово хорий Тодер Стерчук, замкнувши ся перед тим в своїй хаті.

Процес Шабельської. В Петербурзі вів ся через 6 день процес о підбурюванне вєксдів з підписом бувшого товариша міністра скарбу Ковалевського проти Елізи Шабельської, бувшої авторки і авторки багатого німецьких новітій і драм. Перед роками мала вона любовні зносини зі знайомим німецьким писателем Павлом Ліндавом, що виставляв під своїм іменем драми Шабельської. Коли зірвала з ним любовні зносини, обвинила его о літературну крадіж. Повстав скандал — Ліндав мусів вийти з Берліна на якийсь час до Америки, а Шабельська також десь щезла. Перед кількома літами опинила ся знову на петербургським бруку і стала любовницею тайного радника Ковалевського, бувшого товариша міністра скарбу. Її зносини з тайним радником не тривали довго і покінчили ся знову скандалом. Ковалевський закидував Шабельській, що сфальшувала вєксдів з его підписом на значну квоту і єї виточено карний процес. З причини такого скандалу мусів Ковалевський уступити зі свого становища, а Шабельська була через 3 роки в карнім слідстві. Остаточно скінчили ся єї клопоти. По 6 денній розправі увільнено єї задля браку доводів. Розправа була дуже сенсацийна. Численна публіка, зложена переважно з панів, устроїла Шабельській по оголошенню вироку овацію. Tableau!

Пожежа фабрики. В придільні в Терніц (Дол. Австрія) вибух в четвер огонь, в наслідок якого спопеліла вся фабрика. Огонь повстав від колеса, яке заняло ся від надто швидкого обертоту. В огня згоріло також кілька робітників, а ще більше потерпіло значні опарени.

Нова польська дефравдація. Екон. тов. „Скарб польський“ в Мільване обірав секретар його Гелер на суму сто тисяч доларів і утік. Через се грозить цілому товариству країна руїна. Що дефравдація дійшла до таких розмірів пояснює ся крайнім браком контролю, яку мали вести в першій лінії ревізори.

Окрадене графині Ляоний. Вночі на 14. с. м. вдер ся невисліджений доси злодій до замку гр. Ляоний в Бодро-Оляси і вкрав вертгаймівську шафку, в якій находили ся багато дорожничностей графині Ляоний, вдові по архика. Рудольфі.

Фальшоване артикулів живности в Чернівцях. В протязі сего тижня сконфіскував на ринку мійський комісар торг. Біндерер у тутешних гандлярів масла велику кількість масла, фальшованого кокосовим товщем і передав фальшивників до суду. Дня 14. с. м. ставили ся перед тутешнім повітовим судом Йосель Авґман з Міхальча і Абім Авґман, оскаржені за фальшоване молоко. Йосель дістав 3 неділі а Абім Авґман 8 день тяжкої в'язниці. За ту саму провину засуджено того дня також Параскію Соколовську на 14 день тяжкої в'язниці.

Оповістки, іменованя і т. п.

Із Союзу Січій на Буковині. Головна Рада „Союзу Січій“ відбуде ся 30. грудня 1905. р. о 2. годині по обіді.

На дневнім порядку: Справоздане старшини, вибір старшини і вільні внесення. — За стамана: А. Клим.

Гостину сьв. Николая уряджує у Нар. Домі драматичний кружок тов. укр. студ. „Січ“ в Чернівцях в понеділок дня 18. с. м. В програму входить м. п. відогране „гостина сьв. Николая“ драматична штука І. Калитовського. Початок точно о год. пів 5. вечером. Ціни місць: перший ряд крісел 1 кор., два сідуючі 80 сот., дальші 50 сот. Ветун на салю 40 сот. а для дітй 20 сот. Дари можна видавати на руки служачого Нар. Дому через ціле пополудне а перед виставкою на руки н. Я. Голоти. Комітет докладає всяких старань, щоб се дітче сьвяти випало як найкраще. З окрема згадуємо, що комітет постарав ся о дуже „доброго“ чорта, який своїми штуками обіцуює звеселити, не лиш дітй але й старших.

Із кругів духовних. Краєвий президент надав презенту на опорожнену гр. кат. парохію в Гайбці гр. кат. сотрудинок в Чорнім Потопі (Галичина) о. Антону Кордовському.

Сегорічні загальні збори тов. „Руска Школа“ в Сереті відбудуть ся дня 1. лат. січня 1906 р. о 2. год. попол. в новій хляничій школі в V. класі П. поверх. Порядок нарад після статута, а крім того відчит Ілії Лакусти. — За виді тов. філь „Руска Школа“ в Сереті: Е. Стришка, голова; І. Лакуста, касвер.

Із музичної школи ім. М. Лисенка. В неділю дня 17. с. м. точно о год. 3-ій пополудни відбуде ся четверічний попис „Музичної школи ім. М. Лисенка“. Ветун лише за білетами для родичів і опікунів учеників, для учеників „Школи“ та виділових „Товариства для розвою укр. піснї, музики і штуки драматичної“. — *Заряд Школи.*

Популярно-наукові відчити ак. тов. „Союз“. Слідуючий відчит тов. Костя Леандовського „О паймах“ з певних причин не відбуде ся в неділю, але у вівторок дня 19. с. м. о 1/2 3 ої год. попол. в салі „Нар. Дому“. — За виді: Василь Костецкий, ст. філь., секретар.

Із „Історичного Товариства“. Відчит проф. д-ра Мирона Кордуби відбудуть ся в понеділок дня 18. п. ст. грудня в V. салі університету на тему: „Польско-молдавська границя на Покуття до смерті Стефана Великого“. Початок відчиту о год. 6-ій вечером. Гостям раді. — *Виділа.*

Новий уряд поштовий. Міністерство торгівлі дозволило на отворене поштового уряду в Южниці, повіт Кічмань. До округу доручень сего поштового уряду будуть належати громади і двірські обшари Южинець і Шашківці. Складниці поштової в Шашківцях перестане істнувати від часу активования згаданого поштового уряду. День активования поштового уряду в Южниці подасть ся до відомости згодом.

Із Виділу краєвого. На засіданню виділу краєвого з дня 13. грудня 1905. одержали каси пожичкові і щадничі (систему райфайзена) в Шиницях, Раранчу, Потгорилівці, Топорівцях (всі 4 в руських селах німецькі), Іпотештах і Солонци (волоські), Бродина і Старі Мамаївці (руські) субвенції по 300 кор. — На внесенне ради культури краєвої рішив краєвий виділа дати субвенцію управителям школи Сильвестрови Данилескулови в Сторожинці за переклад твору „Der Häusler Franz“ на румунську мову. — Ухвалено прелімінар комітету повітових доріг в Сторожинці і дозволено стягати 25 проц. додаток повітових доріг на рік 1906 — дозволено підвищити додатки до податків громадських громадам Фрасин 75 проц. і 100 проц. додатку споживного податку, Букшоя 75 проц. і 100 проц. додатку споживного податку, Ронче 75 проц., Секуречини 60 проц., Вікіс горішай 60 проц., Клімівці 75 проц., Байнське 75 проц., Панка 100 проц., Пресикарені 100 проц., Оршівці 73 проц., Шиніт кам. 75 проц., Багринівці 75 проц., Віла-Кернїца 75 проц., Митків 75 проц., Борівці 55 проц., Оганівці долішні н. Ч. 60 проц., Южинець 75 проц., Воронель 65 проц., Тораки 70 проц., Котуль-Остриця 54 проц., Сергії 55 проц., Падківці 59 проц., Мосорівка 74 проц., Бергомет н. С. 75 проц., Перетшта висні 75 проц. — На будову шкільних будинків ухвалено пожички

громадам Баннів волоський в сумі 3000 кор. а Городник долішній 16.000 кор. — Потверджено також контракти продажу поодиноких ґрунтових парцель в громадах Старі Мамаївці і Кічмань.

Конкуре розписує черновецька рада шкільна мійська на посаду надучителя в мужеській школі при уа. Семигородській. Компетенти мусять крім кваліфікації із мови німецької виказати ся ще й знанем трох мійських мов. Подання треба вносити в приписаній службовій дорозі найдалше до 28. грудня до черновецької ради шкільної мійської.

Із Буковинського Бюля. Виділа вибраний на загальних зборах товариства, що відбули ся 11. с. м. уюніститував ся ось так: голова: Модест Левицький, заст. голови: пані Ольга Симовичева, секретар: Іван Евген Голубович, контролор: пані Евгенія Кордубова, касвер: Николай Бендак, господар: о. Гнат Волчук, диригент: н. Александр Садагурський, бібліотекар: Николай Гарас, управ. музики: панна Наталка Пігуляківна, управ. драм. кружка: Василь Симович, управ. заб. кружка: Микола Дрогомирецький. На заступників вибрано: панну Ольгу Шкурганівну і Йосиф. Маєрівну.

МАЛИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Отто Вайс. **Афоризми.**

Всі любовні листи брешуть: або зараз або пізнійше.

Коли б ми мали бодай половину тільки людей добрих що побожних — а сьвіт став би раєм.

В годині екону ніхто не говорить неправди: бо тоді вона оправді не має ніякої цілі.

Закон хоронить також честь тих, що єї зовсім не мають.

Найважніше педагогічне питанє: „Як виховувати діти, щоб вони були якнайменше подібні до родичів?“

Ідеалом мужчини для багато жінок є лев — із терпеливістю ягнати.

Хочеш вишколити ся в штуці подемїни? Жеєи ся!

Сатірикам беруть дуже часто за зло, що сьвіт є так сотворений, як вони його малюють.

Неодин лютує, не могучи других переконати про те, в що не вірять сам.

Як зрозумілі булиб многі твори штуки, як би не мали ніяких коментарів.

Зміст промови складає ся з двох частин: із того, що вона каже і із того, що вона промовчує.

Многі можуть своїм любимим заняттям віддавати ся так мало, що — остають здорові і довго живуть.

Переговори розбивають ся дуже часто через те, що один із інтересованих зачне нераз говорити про головну річ.

Маємо любити наших ворогів? Ох, колиб дійшли вперед до того, щоб любили своїх приятелів!

Багато кляче Бога на сьвідка: вони знають, що він не зложить ніяких зізнань.

Релігійний фанатизм вправді ослаблює духа — але затверджує серце.

Спізнєні звичайно дивують ся, що найліпші місця вже позанямані.

Одн несиміст сказав: „Най чоловік хоронить ся перед ляхим настроєм; бо як він його обніме, тоді надасть ся йому сьвіт таким, яким він є!“

Пер. Яр. Вий,

ГРІХ І ГРІШ.

Ти пламтай, мій добрий сніг,
Платити ксе за „Буквин“.
Безгрішна та душа,
Що на се не жалє гроша;
Але безгрішні адміністрації
На сьвітї не мають рації.

За зміст Оголошень редакція не відповідає.

Надзвичайні загальні збори каси позичкової і шадничої для громади Лука стоваришене зареєстрованою по рукою відбудуться в неділю, дня 24-го грудня 1905 о годині 2-ій пополудні в домі читальні з наступним порядком денним: 1. Підвишене стопи процентової від вкладок шадничих і позичок; 2. Підвишене позичок для поодиноких членів стоваришеня; 3. Вільні внесення. **Стефан Циганюк**, начальник.

Зимові головні збори каси позичкової і шадничої для громади Оши хліби котрі відбудуться дня 24 грудня с. р. з наступним денним порядком: 1. Звіт касовий; 2. Підвишене стопи процентової із 6½ на 7½ від позичок а із 5 проц. на 6 проц. від вкладок шадничих; 3. Справа касера. — **Мафтей Бабюк** начальник.

Загальні збори тов. „Власна Поміч“ каси шад. поз. стов. зареєст. з необмеженою порукою відбудуться в неділю 31-го грудня с. р. о 1 годині п. н. в домі п. Романа Мошук з наступним денним порядком: 1. Звіт з діяльності старшини; 2. Звіт касовий; 3. Вибір нової старшини і ради надзорчої; 4. Вільні внесення. — **Іван Бережан** голова **Яків Мошук**, заступник виділов.

Надзвичайні загальні збори каси позичкової і шадничої для громади Галбока відбудуться 24-го грудня с. р. о годині 2 по полудню в льокалі місцеві читальні з наступним порядком: 1. Підвишене стопи проц. від позичок; 2. Вільні внесення. — **Старшина**.

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть NERVOL

аптека др. Ю. Францога
в Тернополі.

Се є знамените усмиряющее средство до патараня против всяких ревматических болей, простуджений, ломания костей, плечий, гистия і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не принимати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фляшочок) 8 кор. з оплатою і упаковкою.

Друкарня
„Рускої Ради“
виконує всі
лякі роботи
скоро і дешево.

КАНЦЕЛЯРИЯ

отворена
в неділю і свята від 1½ до 1½ год. попол.

Певною річею є, що до

КАНАДИ або АМЕРИКИ

найліпше їхати переправою

М. Г. ФРЕЙДБЕРГА в Антверпії,

бо то є одинока справедлива, найкоротша і найдешевша дорога до заморських країв! — Є то перша переправа, котра узнана народом за найліпшу! — Завчасу удавайтеся писемно і посилайте задатки на шіфкарти до

M. D. Freudberg, Antwerpen

10. Van Leriusstraat. (BELGIA.)

1 (3-5)

Передплатуйте
і
розповсю-
джуйте

„Буковину“

Річна передпл.
враз із „Рускою
Радю“ 20 Кор.

якоровими скриньками до будови мостів,

які діти радо будують.

Сі скриньки, можна добирати відповідно до дитячого віку. Цінники і мальовані візирці до будови які всюди здобули собі велике признание, на жадане висилає фірма дуже радо, даром і оплатно.

Ріхтера якорові скриньки з камінчиками до будови і якорові скриньки до будови мостів як також **якорова мозаїкова гра** побіч дуже інтересної гри „**льотерийки**“ є до набути у всіх ліпших складах забавок по ціні: — 75 с., 1 К. 50 с., 3 К. — а., і вище. Належить добре уважати аби уникнути підроблень, бо всі скриньки без марки охоронної „якор“, суть імітацією, тому не принимати їх; булоби нерозвагою свої добрі гроші на пусто-дурно викидати, купуючи безвартісні наслідовництва. Хто любить музику най жадає цінник славних діл музичних і машин до говорення.

Ф. Ад. Ріхтер і С-ка

98 4-7 п. к. доставляє надворний і камеральний.

Контор і склад: I Operng. 16 **Відень** фабрика: XIII/1 (Hietzing)

Rudolfstadt, Nürnberg, Olten, Rotterdam, St. Petersburg, New York.

Ріхтера

якорові скриньки

камінчиками до будови

суть безперечно найліпшою забавою, якою діти роками займають ся. Ніяка інша забавка не є так розповсюдженою, цікавою тривалою і дешевою як якорові скриньки з камінчиками, які дають ся доповнювати. Ті скриньки що року навіть, можна доповнювати

В ЖЕ В И Й Ш О В

До набути в Друкарні тов. „Рускої Ради“ ул. Петровича ч. 2.

Hamburg—Amerika Linie

Проста
пере-
права
без пере-
сідання.

Знанням із
своєї ско-
рости почто-
вим і пос-
пішним кораб-
лем т. зв.
Doppelschrauben
Schnelldampfer.

З Гамбургу до
Нью-Йорку, Канади, Бразилії, країв Ля-Плята, Полудне-
вої Африки і Східної Азії.

Парівці „Гамбург—Америка“ ліній відзначають ся тим, що суть заосматрені в знаменитий харч, чисті каюти, і пасажери їдуть ними скоро і безпечно. Пасажирам ізраїльського віроісповідання їдучи по всіх наших ко-
раблях межи покладом подасть ся рительні страви.

Видача карт до всіх стаций Сполучених держав і до Канади
Близькі услівя уділяє охотно
ГЕНЕРАЛЬНА АГЕНЦИЯ ДЛЯ БУКОВИНИ.
76(4-6) Чернівці, ул. Паньська 16.

Наймоднійше етаблїсема уборів

ТАЙТЛЕР і ШТЕРНБЕРГ Чернівці, Ринок

гот. під чорним орлом

На осінь і зиму

поручає **найбільший вибір уборів** для пань, панів і дїтий. — Убори зладжені після надновішого крою.

Сталі ціни, марковані на кожній штуці.

90 (7-24)

Діточа гардероба—се спеціальність.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях

За редакцію відповідає: Іван Захарко.
Івана Захарка.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламациі непе-
чатані візьмі від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	—	70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належність за інсератами
платні в Чернівцях.

Посередні вибори?!

(X) На передомі століть велика переломова хвиля. Кругом хитають ся старі порядки державні, зарисовують ся мури твердині, в яких позаконували ся упривілейовані „die oberen zehn Tausend“. Се не світлі праці, знання і науки, а тільки спадковий виїмок прав добутих титулом безправства, правом сильнішого, спадковий майна добутого визиском безправних мас. То хитають ся мури твердині визискувачів народних. Безправні широкі маси народні заговорили по всіх державах великим громогласним голосом з домаганням рівних прав, з бажанням, щоб ті права фігурували не тільки на папері, щоб вони не лиш красувались в теорії, але щоб увійшли в життя.

Поровень із поодинокими покривдженнями верствами поодиноких народів виступають на поле борби і ті народи, які майже ціло від верху аж до споду терпіли й досі терплять одну безперервну, кроваву кривду. А доля така судила ся в першій лінії нашому народові, отримавши й не диво, що наш нарід почитав радо-остаточне заповіджне в віденському парламенті виборчої реформи на основі загального, рівного, тайного, а що найважливіше безпосереднього права голосування! Помило того, що доля Русинів в Австрії за останній час ні раз не поділилася ся, то вже одно заповіджне справедливої виборчої реформи, яка остаточно дала-б можливість почути Русинам, що ми маємо справжню конституцію, змінило відразу становище руского парламентарного заступництва до бар. Гавча.

Переведена такої виборчої реформи се єдина дорога, щоб в найвишнім законодавнім тілі рішати долю широким мас народних справдішні народні заступники, а не узурпатори, корупційністи, а то й прості шахраї виборчі. Розуміє ся, що на сей крок рішило ся правительством так сказати в дванадцять годину дотеперішнього австрійського парламентаризму, коли парламент курій, привілейів і корупцій показав ся труном, який вже даліше існувати не може. Стало ся се аж тоді, коли на стінах Австрії — в Росії і Угорщині збулись події, які відкладали виборчої реформи прямо унеможливили під грозою нечуваних рухів, що недовозначно заповіло й рішуче становище мас народних у Австрії, для яких виборча реформа стала

річчю, яку мусить ся добути і то за всяку ціну.

І як раз в сю хвилю, коли правительством стало дійсно числитись з волею й потребами народу, як воно й слід бути, піднялась проти того правительства опозиція дотеперішніх „підпор держави“, чистий бунт тайних совітників, графів і експедицій, яким як тепер видно, не ходить зовсім о добро і лад в державі тільки о власні привілеї. І що раз голосішше підмагає ся голос обурення наших благородних. Правда гнувшись десятиками років перед кожним правительством, вийша річ чи з перекозання, чи нерідно, — вони ще не можуть стати на отверту опозиційну ступу, але за те в їх промовах повно люті, яка бурить їм жовч. На передчорашнім засіданні парламенту виступив ось так проти правительства бр. Штірґ, який від 8 років всего раз обзивав ся в парламенті, а за ним ще острійше член шляхетського кола польського др. Гурек (визнаний 37 дідичами!), який просто не міг поміркуватись через те, що правительством кокетує з улицю, яку безперечно після нього слідє годувати тільки кулями і багнетами! Шляхотні нани з польського кола від виборчої реформи прямо хорі! Ось і д-р Гурек мучать візії, що австрійська бюрократія з чорножовтої стала червоною! Брр! Поза тим ведуть галицькі шляхтичі закутку акцію, щоб виборчу реформу зробити ілюзоричною! Ті самі шляхтичі, що так обурювались на виїмковий стан заведений на час російським чиновництвом в королівстві польським *mutatis mutandis* хотять завести тривкий виїмковий стан в Галичині й Буковині. Сі дві провінції трактує ся в Австрії по мачошному не від нині. Маємо незавидну честь мати виїмковий закон пропінатійний проти нияства та тепер малиб стати одні серед усієї австрійської держави із виїмковим правом виборчим, засуджені посередними виборами на вічне пятно стида політичної недозрілості, на вічне майоризоване і давлене при помочи корупції виборчої!

Депутация руского клубу вислана в сій справі до бар. Гавча зустрілась із відповіддю виминаючою. Категоричного заперечення з боку президента міністрів, що не пристане на інтраї рабівників виборчого права, ми не маємо. Вірити заперечуючим комунікатам „польського кола“ булоб чистою наївністю. Тож усім нам слід зрозуміти вагу хвилі. Становище Русинів, а рівночасно всіх

мас народних Галичини й Буковини супроти задуманого атентату на виборче право належно спречизував в парламенті пос. Н. Василько. Але в сій справі, коли рішає ся наше буття, або не буття, повинен заговорити весь нарід. Не сьміє остати й одного села на Буковині, деб не відбулось віче в справі загального, тайного, рівного й безпосереднього права голосування! Не слід нам забувати, що тут іде справа о наше найсвятіше право, о нашу будучність, бо обманені при виборчій реформі остаємо на десятки років безправні й безсилі. Тож най по всій Буковині залунає рішучий, але поважний вічевий голос! Всюди скликай віча в сій справі з обмеженням дискусії по можності тільки на сю справу при захопленні найбільшого ладу і рівночасно висплати телеграфічно до бар. Гавча ухвалені резолюції 1. із завою за загальним, тайним, рівним і безпосереднім правом голосування та 2. із протестом проти заведення виборів посередних. Вказане булоб повідомлювати про се і посла Н. Василька.

Станьмо в рішучий бій за загальним, тайним, рівним і безпосереднім правом голосування, щоб правительством мало опір проти шляхетського бунту, а то просто й тому, щоб воно не важилось як небудь виборчу справу звести на мавиці. До сего певно не допустить увесь робучий нарід, який під прапором загального голосування став до бою на житі і смерті!

Голос народа мусить бути поважним рішучим фактом для правительства. Яке небудь сфалшоване виборчої реформи в Галичині і на Буковині виникалоб і серед руского народу відповідь, яку просто годі нині вбрати точно у слова. Се булоб просте віддане руского народу на вічну неволю дотеперішніх упривілейованих визискувачів — се булоб недовозначне виняте нас із під конституції, се було-б хіба лекцією для нас, що в Австрії для нас нема місця!

Тож ще раз кличемо: на віче!!

Становище Русинів супроти виборчої реформи.

(Дальше).

Промова посла Романчука виголошена в парламенті д. 31. падол. 1905.

Коли правительством стане при тім, що число всіх послів має ли-

шитись те саме, як тепер, значить, 425, то випаде оден посол на 60.000 душ населення ще з якимсь малим додатком; і після сего ключа повинні мандати бути розділені межі поодинокі народи. Правда, що найдуть деякі труднощі при розмежуванні виборчих округів, але ті труднощі не повинні бути так великі. Врешті маємо вже й приклад на Мораві, де має бути заведений національний виборчий катастер; після того катастру кожний має віддати свій голос у виборчій окрузі тої народности, до котрої він належить, так що навіть мешканці тої самої громади вибирають собі заступників в різних національних виборчих кругах. І я гадаю, що се найліпший спосіб, щоб запобігти всякому національному майоризованню, та що сей спосіб всюди дасть національним меньшостям найбезпечнішу охорону. Зокрема повинен він вийти на користь Німцям, котрі, як відомо, в багатьох краях живуть розсіяні в кольоніях, але також і Полякам.

Жалують же ся Поляки і знімають у своїх дневниках страшний крик, що по заведенню загального виборчого права може їх майоризувати руска більшість у східній Галичині, де живе значна часть Поляків, але не у збитій масі. Отже нехай приймуть мое внесення, а тоді ані один Поляк у східній Галичині не потребує бути майоризований Русинами, бо тоді віддасть кожний свій голос разом з іншими Поляками, в окремій виборчій окрузі. Коли Поляків у східній Галичині разом з Жидами, що заявили ся за польською мовою, є около 1,200.000, то могли би, числячи 60.000 мешканців на одного посла, вибрати собі з самої лише східної Галичини 20 послів без всякої труднощі і без найменшого небезпеченства майоризації. Але дивним дивом, коли по таких криках польської пе-

8)

Леонід Андреев.

ЧЕРВОНІЙ СЬМІХ.

Уривки з найденної рукописи.

З російської мови переклав: Йосип Стадник.

(Дальше).

ЧАСТИНА ПЕРША.

Шестий уривок.

Наш лікар, сей, що переводив ампутацию, сухий, кущавий старпун, що смердів йодоформом, димом з тютюну та карболом, що завжди чогось усміхав ся крізь з жовтасиві, рідкі вуси, сказав мені, прижмурюючи очі:

— Маєте щасте, що йдете домів. Тут щось не гаразд.

— Що таке?

— Та так. Не гаразд. За наших часів було простійше.

Він брав участь в останній європейській війні, яка була майже чверть віку тому, і часто з приємністю

згадував її. А сеї не розумів, і як я запитав, бояв ся.

— Так, не гаразд, — зітхнув він тай похнюпив ся, скривившись, у хмарі тютюнового диму. — Я сам поїхав-би відсіля, як-би було можна.

І нахиливши ся до мене, прошепотів крізь жовті, закопчені вуси.

Швидко прийде така хвиля, коли вже ніхто не вийде відти. Так. Ні я, ні ніхто, — та в його старих очах, я побачив те саме окаменіле, тупе порожнє. І щось страшне, нестерпуче, подібне до впадання тисячу будівель, блигнуло у моїй голові, тай я застигаючи від страху, прошепотів:

— Червоний сьміх!

І він перший, що зрозумів мене. Він похитнув поспішно головою та потахнув.

— Так, Червоний сьміх.

Він підсунув ся цілком близько до мене та оглядаючи ся на боки, прошептав поквашно, по старечому

рухаючи кінчастою сивенькою борідкою:

— Ви швидко від'їдете, тож вам скажу. Бачили ви коли бійку в домі божевільних? Ні? А я бачив. І вони били ся, наче здорові. Розумієте, наче здорові. І сю фразу повторив багаторазово кілька разів.

Ну, так кож? так само з шепотом та з ляком спитав я.

— Нічо. Наче здорові.

— Червоний сьміх, — сказав я.

— Їх розлили водою.

Я згадав дощ, який так налякав нас, та розсердив ся.

— Ви одуріли, докторе!

— Не більше, як ви. На кожний спосіб не більше.

Він оповів руками острі, старечі коліна тай зареготав ся і глипаючи на мене через рамя, та держачи іще на сухих губах відзвуки сього нежданого і важкого сьміху підморгнув мені лукаво кілька разів, наче-б ми з ним тільки у двох

знали щось дуже сьмішне, чого не знає ніхто. Опісля з величавою професорською магією, що показує штуки, він підняв високо руку, легко опустив її, та обережно, двома пальцями доторкнув ся того місця одягу, під яким находились-би мої ноги, наколи-б їх не відрізали.

— А се ви розумієте таємничо, спитав він.

Опісля так само торжественно та багаторазово обвів рукою ради ліжок, на яких лежали ранені, тай повторив:

— А се можете ви об'яснити?

— Ранені, — сказав я! — Ранені.

— Ранені, — як відгомін повторив він. — Ранені. Без ніг, без рук, з розпореними черевами, розшматованою грудю, виколеними очима. Ви розумієте се? Дуже радий. Значить, ви зрозумієте і се?

(Дальше буде).

Видання 1905 року

чати опісля прийшла вість, що після проекту правительства мають бути заведені національні виборчі округи, відозвалися знов цілком інші жалі. Тепер починають плакати в ось який спосіб: Ми (значить Поляки) стояли доси разом з нашими рускими братами — ми пов'язані з собою безліччю зв'язів — а тут маємо бути параз від них відділені і відлучені! Отже чого властиво сї панове хочуть? З'являється одної сторони вони бояться рускої майоризації, з другої знов сторони волять ніби то дати сї змайоризувати Русинам, аби тільки не порозривали сї ті нїжні, дорогі зв'язи, які прив'язують їх до Русинів. (Дуже добре!)

Се видима річ, що все або майже все існувати буде виборча борба і бути мусить, не тільки між одиницями, але і між політичними та соціальними партіями, класами і т. и. Тому було би великим промахом, як се запримітив вже також п. президент міністрів, колиб тоді виборчі спори хотів хто ще заострювати та щоби втягано ще до сих спорів також чинник національний. Найліпшим средством, щоби усунути національні антагонізми при виборах, є заведення національного катастру і творення національних виборчих округів. (Дуже справедливо!) — евентуально навіть без огляду на межі теперішніх країв. Се останнє не булоб також ніякою новиною. Як звісно, навіть Поляки годили сї на творення виборчих округів без огляду на краєві границі, коли то за міністерства Вєдінґґера уложено проект виборчої реформи з новою куриєю, не ідентичною однак з куриєю загального голосування, утвореною за управи Баденія. Тоді був навіть референдум дотичного пропозиції Поляк і не відносив проти творення таких округів ніякого заміту.

Позволю собі також на случай, колиб мало прийти до поділу після національності висловити ще одну думку, хоч зазначую з гори, що се є моя особиста, приватна думка. Є, як звісно, в Австрії вісім народностей — по числу населення в ось яким порядку: Німці, Чехи, Поляки, Русини, Словінці, Італійці, Сербо-Хорвати і Румуни. Я отже думаю, чи не було би вказане, аби і Жиди вільно було в політичній змислі узяти сї за окрему національність. Се, розуміє сї, не могло би мати впливу на відносини язикові, хоч очевидно є гебраїська мова... (Посол Дашинський: яко віроісповідане?) Чи ж мова є одним рішачим моментом для існування нації? (Посол Дашинський: Чи мають Жиди уконституовати сї як віроісповідане чи як раса? — Голоси: Яко раса!) Чи як раса чи як віроісповідане се рівнодушне. Се загально відома річ, пане товаришу, що Ірландці вважають себе за окрему народність від Англіїців, хоч говорять одною і тою самою мовою. (Посол Дашинський: Добре, але Жиди? Якже мають сї вони уконституовати? На якій основі?) Так само, як уконституовали сї Ірландці, живуть не тільки в Ірландії але і в Америці, і ті послідні вважають себе також за окрему націю, хоч говорять одною мовою з Англіїцями, а по часті навіть належать до того самого віроісповідання. Як Жиди уконституують сї, се можемо вже полічити їм самим — бо, розуміє сї,

годі в тім напрямі ужити якогось примусу. Коли однак хто з Жидів хоче вважати себе за члена окремої жидівської національності, то годі йому сего заборонити, тай годі змушувати Жидів, щоб причисляли себе до иньшої якої національності. (Посол Дашинський: Але як прийде сї до того, щоб розділювати між них мандати?) Так само, як се було би у иньших націй, приміром у Німців розсипаних по різних малих колоніях.

(Конець буде).

РАДА ДЕРЖАВНА.

Під кінець п'ятичного засідання по промові пос. Голанського і Плятана забрав голос президент міністрів бар. Гавч. Застерігаючись, що не є виню правительства те, що мусить ухвалювати сї провізорія бюджету, а не бюджет, заявив в справі поліпшення бату урядників, що его обов'язком є в імені правительства не будити великих надій, ані не давати їм великих приречень. Не тому, щоби правительство не хотіло поспішити, о скільки лиш позвільте матеріальні средства, але тому, що між аграрним населенням панує нужда та між ремісниками і робітниками і треба зволити численням, напливаючим петиціям о визначні підмоги. Президент міністрів дає рішуче напівмове тим урядникам, які забуваючи на своє дисциплінарне відношення до служби, в невідповідний спосіб зазначають свої домагання супроти правительства, хотів би сї діло сї поза службою, або в службі на мнимо легальних основах. Такі прояви правительства наміряє здавити безощадно. Бесідник доторкає з задоволенням мирного настрою в судетських краях та компромісу в Моравії і відповідає прихильно на виводи пос. Бянкінського в справі отримання Далматії з монархією.

Відтак переходить міністер до обговорення виборчої реформи і заявляє з цілою рішучістю, що правительство внесе заповіджене предложение в лютім 1906. р. (Гучні оплески). Наведені до тепер закиди не могли відвести правительства від сего заміру ані захитати его. Що реформа виборча є конечна, се виходить з заяв представителів всіх стороництв, які раді би відлучити сї мертвий парламент. (Гучні оплески). Правительство думає, що тільки загальне голосування є відповідним санацийним средством, а коли приступило до праці над предложеном, то послідні сумніви з поступом сї праці розяснили сї. Палата видасть свій осуд про сї предложене, а правительство очікує его з найбільшим супокоем. Вкінці міністер просить о прийняті бюджетової провізорії. (Гучні оплески).

По їм забрав слово пос. Николай Василько і висловив одну із найзначиміших своїх промов, яка зробила в палаті велике вражіння. Висловив його при слухуванні з великим зацікавленням представителів всіх партій а також міністри Гавч, Біверт, Врба, Ранда, Пентак і Козель з огляду на сї, що „Руский клуб“ від часу гр. Таафого отже вперше рішив сї голосувати за бюджетом. Він говорив: Зміна виборчої ординації була здавна головною точкою програми партії речника. В виду сего буде зовсім зрозумілим, що Русини в хвили, коли найшло сї правительство, яке сїю програмову точку бере за свою, переходять із недовіри до сего правительства, яке впрочім булоб нині зовсім оправдане, на становище в якому сї. Навіть після теперішньої виборчої реформи повинні мати Русини 24 до 25 мандатів, однак навіть і сего так малого числа не можуть вони досягнути через панованя певної класи, певної класи польської нації. Інституція бесідникови ворожнеча проти польського народу є для него, его товаришів клубових і цілого руского народу зовсім чужа. Коли президент міністрів старає сї слухати голосу польського народу і тих, що хісують сї довірем того народу — між ними є також деякі послані польського Кола, але вони мусять через клубовий примус і намордник мовчати — то він довідає сї, що цілий край

Галичина, так Поляки як Русини, дійсно домагають сї виборчої реформи. (Призма). Коли прийде справедлива ординація виборча, тоді знайдеть сї безсудовно modus vivendi між заступниками польського і руского народу. (Оживлені признами). Коли граф Пінійський виступає в палаті панів проти правительства, то вже сї обставина, з котрої ми бачимо, що пани вже більше не є мужами довіри правительства, і надія, що вони ними знова не стануть, мусить нас спонукати зайняти відмінне становище супроти правительства. Але те, що ми укладаємо правительство, се є лиш завадком довіри, провізорією довіри. (Веселість). Се буде від того залежати, як буде виглядати виборча реформа, що має бути предложена в лютім, чи при розділі мандатів для Галичини будуть відповідно узгайдені цифри відношення між польським а руским населенням. Нам прецінь зовсім ясно, що бар. Гавч не буде поступати по драконськи проти польського клубу. Уже найдуть сї средства і дороги, щоби Русинів відповідно лишити позаду; але при однім середстві перемінляби сї провізорія довіри в страшенне недовіре руского населення зі всіма его наслідками, і був би план посередніх виборів в Галичині, чи то через сойм, чи виборців. Тоді показало би сї, що бар. Гавч провадив лиху іграшку з руским народом і в загальні з населенням Галичини. Здає сї, що в хвили, коли на границях держави відіграють сї в Росії трагічні події, не прийшов той момент, щоби базити сї з широкими масами польського і руского народу лише задля успокоєня гумору панів з польського клубу. (Призма).

Помимо всіх жалоб триває переслідування галицьких Русинів з боку польської адміністрації далше. Такий прим. староста в Товмачі тоді, як Русини хотіли обходити національне євенту сконстатувати зараз епідемію. Але як Поляки забавляють тої самої днини обходити намятку повстання із 1830 року, тоді епідемія звикала! (Сміх). Або головним на шкідливий відносини галицькі. Полякам припадає в Галичині одна гімназія на 110 тисяч голов, а для Русинів на 615 тисяч. Молодіж польську, як вона бере уділ в майже всіх трактує сї загідно, що впрочім треба похвалити, але супроти Русинів виступає сї із найострішими средствами.

Коли польське стреміло все до того, щоб не допустити до мира в сій палаті, щоб стати самому необхідним. Панове однак переконали сї, що навіть їх найдавніші приятелі, чесні послані у дружбі вже захитали сї. Барон Гавч самим пляном виборчої реформи довів до того, що Поляки вчора, хоч блязко, всеж таки піднесли сї за наглядним внесенем. Коли давніше впадало тільки одно слово, не звичайне у високих кругах або в товаристві панів, то панове ставали дуже нервові, тепер же промавляє гр. Штернберґ серед прихильних усміхів експеленцій, тайних совітників і всіх підпор престолу із польського кола. (Дуже добре!)

Далше обговорює бесідник становище Жидів в Галичині і Буковині супроти виборчої реформи. Ми бачимо, що на заході а також і тут у Відні велика частина Жидів заявляє сї рішучо проти яких небудь вишкочених постанов у виборчій реформі дотично Жидів. Однак я мушу констатувати, що у нас на сході, так само у східній Галичині як і Буковині, добають сї свій ідеал в сотворенню можності одержати заступництва без того, щоб мішати сї до виборів других національностей. Воно й справді є так, що у східній Галичині й Буковині є цілий ряд міст, які отримували в одностайній виборчій окрузі малиб через десятиліття свої послів, без того, щоб творити окремі катастри, або щоб творити жидівське гетто, якого при рішачі сї справі так побоюють сї спеціально ось тут у Відні. Серед иньших обставин в Австрії леда чи зможе який Жид що заведено загальною голосування здобути так легко мандат в Галичині, або в якій другій провінції, не беручи розуміє в рахунок партії соціал-демократичної. В компартійних масах живуть Жиди в Галичині і Буковині. Отже булоб квестією справедливости забезпечити для них в той спосіб повсякчасне заступництво. Я маю широкі жидівські круги виборців, отже

почуваю сї до обов'язку порушити сї питання. Але зовсім зрозуміло, що сї є справою жидівських заступників зайняти самим відповідно до сего становища. В сїм напрямі підіпремо з охотою наших жидівських товаришів. (Призма).

Бесідник займає сї опісля ниводами міністра фінансів з дня 16. с. м. що до питання урядників і виводить, що міністер фінансів омазав за мало поважної прихильності для поліпшення становища урядників; що більше він в сїм згляді меншу мав відвагу як нині сам президент міністрів.

Яко заступник Буковини має бесідник ще й иньші жалоби як давніе жадане, щоби буковинські суди були незалежні від галицьких. До цілого правительства мусить бесідник внести просьбу, щоби сніпало сї предложити до санакціонованих законів, які ухвалив буковинський сойм.

Бесідник робить міністра просвіти уважним на церковні відносини на Буковині і вказує на то, що скарги Русинів на церковним поля виновляють цілі томи так в міністерстві просвіти як і в парламенті, що впрочім потверди в своїх промовах і брошурах провідник румунських демократів пос. Очуд (вселість), так, що Русини і Румуни згоджують сї виготовити на поступованя гр. ор. церковної влади на Буковині, що малоб спонукати міністра просвіти до остаточної заради.

Міністер фінансів зволить остаточно спенсіонувати черновецького директора фінансів Кінфєра.

Бесідник кінчить: Заледні минуло що йно рік, як в Петербурзі мандрувала товпа під проводом євещеника Іанона, котрий впрочім є Русином, до палати царя і хотіла заключити з царем мир. Але се, до чого дораджували в палаті панів тепер граф Пінійський і его товариші, вже стало сї в Петербурзі; на товпу стріляли, топтали ніжними і розарили сї. В кілька місяців опісля мусів цар дати товпі більше, як вона тоді жадала. Іраф Віґа мусів посилати за Іаноном, а Іанон заявив, що він вже не в силі нині запанувати над товпою. Нині ми ще стоїмо на чолі руского руху, ми ще в стані предложити бажання повневолоного і угнетеного руского народу, ми ще в силі внести до правительства апел: будь сильним і будь тим, що уявляє вніцї 4 з черги великий парід в Австрії. Нехай тебе Господь боронить від того часу, коли й нас так як Іанона на дармо будуть клкати. Най Господь боронить від того нашу державу і нашу династію. (Гріжні оплески).

На засіданні ради державної з дня 16. грудня 6. р. в дискусії над провізорією бюджетовою забирали слово: Бендель, з німецької поступової партії, який в довгій промові виказував, що персональна унія з Угорщиною, як також єдність армій в дійсності не єстувє і заявив сї за загальним правом голосування і національною автономією. Відтак на внесенє Глекнера замкнено дискусію і як генеральних бесідників вибрано Штайна та др. Гурского.

Штайн, генеральний бесідник contra заявляє, що его партія (Всепімці) голосувати ме проти бюджетової провізорії, полемізує з попередними висловами президента міністрів Гавча і заявляє, що поставити внесок на обжалованє міністерства Гавча, наколи воно від 1. січня асигнувати ме гроші на оплату спільних видатків. (Гр. Штернберґ. Я вас підіпру в тім обжалованні (сміх), Др. Гурский заявляє, що его партія ніколи не обструувала і не винувата, що парламент є в спромозі ухвалити тільки одну провізорію бюджетову та вкінці остро виступає проти віденської бюрократії, що з кождою днинною і щораз більше червона, ніж жовта і робить сї винуватою занепаду парламентаризму в Австрії.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Редакції неопе-
чатані відліки від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	70	„

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належність за ісератом
платні в Чернівцях.

Вісти з Відня.

В п'ятницю (15. с. м.) мав пос. Н. Василько в бюджетовій дебаті слово. Промова тривала одну годину, була виголошена жарко і ясно та зробила дуже добре вражіння. Слухали її крім руского клубу також і Чехи, Словінці, кілька Поляків і Німців, тай розуміє ся всі Волохи. Стояло отже поважне число послів віршого нашого речника, що прислухувались уважно его виводам.*) Ніхто не кирилив і не перебивав бесіди. Пос. Ончул старав ся запевнити собі по пос. Василькові слово, але се ему не вдало ся. Взагалі, пос. Ончул грає тут дуже маленьку, не помітну роль. Спершу пробував наших послів Романчука і Барвінського фальшиво поінформувати про причини подій в буковинській соймі, але і се ему, розуміє ся, не вдало ся. Як да-демо на его слово і лицарство можна спусити ся, знають тут вже всі міродатні круги і без нас. Чехи мають бачне око на него. Нові соймові вибори в Моравії, що мають незабаром наступити, перенесуть провід в соймі і краю моравським в руки Чехів. Тоді стає пос. Ончул залежним урядником від Чехів, а єї мають его в „добрий“ пам'яті із часів німецької геґемонії. Крім того пішла вістка про его подвиги супроти нашого кандидата сов. Малика із послідніх наших соймових виборів по всіх чеських газетах. Всі Чехи уважають его тепер за заїлого Чехожерця і займають, розуміє ся, супроти него в Берні і в парламенті відношення становиско! Пляном его було отворити у Відні відділ аскураційного банку моравського і стати директором того банку у Відні, аби таким чином погодити своє посольство зі своїм становиском. Він же знав, що на довго не дасть ся погодити посольство у Відні із становиском у Берні. Тепер же, як звісно, ситуація в Моравії пішла для Німців а тим самим і для пос. Ончула горі ногами...

В міністерстві всюда знають его також

*) Промову пос. Василька в повнім тексті розпочнемо печатати в слідуєчій числі.

вже давно з тої сторони, з котрої ми его, на жаль, так пізно пізнали.

Оттак виглядає новий месня дідачівський та відманівський в дійсності, що мав розгромити і знищити Русинів на Буковині. Тут і в Берні він дуже маленький. Нічо иньшого, як надуте шумовине, набундючена банька мильна.

На Ончулі оправдує ся нагайдно приповідка, що неправдою можна забігти далеко, навіть так далеко, як Ончул, але вернути вже годі!

Із фабрикованих ним законів у соймі, так бундючно фабрикованих, не санкціонований ані один тай і не буде санкціонований!

В міністерстві просьбити старав ся він про перковні відношення на Буковині відкликати то, що писав коротко перед тим чорно на білім! Та в міністерстві не сидять такі ограничені люди, як собі їх Ончул представляв у наших соймі. Его заходи лише причинили ся до яснійшої опіки лицарського характеру нашого бернесько-буковинського велетня. Та Бог з ним!

Перед промовою пос. Василька забирав в парламенті слово і президент міністрів. Він мав говорити аж по пос. Василькові, але приневолений був скорше відійти, бо зголосив ся був до него бар. Феєрварі.

В своїй бесіді відповідав деяким передбесідникам на їх запитання або запити. Найважнійше було то, що сказав ще раз дотично заповідженої реформи закону виборчого: „в лютім предложу невідмінно новий закон виборчий“!

Підчас бюджетової дебати вийшли на верх і инші дуже помітні прояви дотично теперішньої політичної ситуації.

В парламенті не так то важне, що говорять ся, а більше то, що замовчує ся, особливо ж певною вказівкою на то, „відки вітер віє“ а спосіб групування і тягів фігурами-послами на парламентарній шахівниці.

Замітно дуже, що „льояльні“ Поляки-шляхтуні оточують тепер бесідника пос. Штерибєрґа! Ще помітнійше, що президент міністрів прислухував ся речникам менших клубів, тай навіть зараз відповідав їм, наколи вперед їх

якось і не добачувало ся. Зато польському речникови д-ру Гурському, не то не прислухував ся, але вийшов на той час з парламенту та вернув аж по его гадючий промові і прислухував ся знов далше речникам менших сторонниць, тай ре-агував зараз в своїй бесіді на їх замітки...

Оттак робить ся поайтику.

Озирний.

Волоска „сметанка“

робить „улицю“.

(X) „Зуб часу“ вгроз і волоску вілгу! Не маємо тут на думці того зуба що вгрозив „мошні“ волосних дідичів, які переходять у руки польські та жидівські але те, що навіть волоска „сметанка“ за приміром бездомної, безправної і безробітної „голови“ рішила ся піти на вулицю... демонструвати! Оттаке випрох зовсім не імпазантне видовище мож було бачити на св. Николая в Чернівцях! Демонстрантів, бачите, був гурток невеликий, але за те „благородний“. Впрох чим можуть робити у парламенті опозицію різні тайні совітники й експелеяції, чомуж не може демонструвати золота молодіж волоска під проводом різних савалєрів „де“ і конс. совітників. Та ці-каво буде знати причину сеї події.

Тут маємо до діла із очевидною комедією, що зветь ся „Богато галасу із за нічого“, тільки не писав єї Шекспір — наш любий правдомовець „сиде нарицаємий“ Відман. „Buk. Nachr.“, яких брехливість також і в сїм напрямі ми вже не раз констатували, кількома опадми цускали страшно на неруске населене Буковини в виді Варманівської бляги (сорта ліпша від американської), що ось то Русини хотять получить Буковину із східною Галичиною. Як раз те, як то констатують самі „Buk. Nachr.“, заворушило черновецьке волоске студентство, яке по вступних нарадах скликало віинці протестуюче віче, що відбулось у вівторок у волоскім „Нар. Домі“, на яким поруч волоских богословів іп согроге було троха волоских академиків сьвітських а ще менше інтелігенції, а між ними посли

сав. Т. Ончул, сав. сов. Бежан і презид. рум. дідичівської партії сав. М. Грігорча. По зборах проспандерували ся учасники „демонстраційним“ походом до краєвого правительства, сойму і митрополитчої палати, де передано по черзі краєв. през. д-ру Байлєбєнові, д-ру Волчиньському і митрополиті меморіяли із протестами проти „експанзивним забаванкам“ Русинів, які загрожують історичним правам буковинських Волохів (себго правам, що належать вже до історії! — Прим. скл.) Митрополита Ренті демонстранти не потребували „просити“ о підпирание їхнього протесту, бо його воля тут не міродатна, а впрох він непринятєм залучних селян до православної церкви хита вже належно і ясно задокументував свою нехитість до Галичан, хоч би се йшло і на шкоду його митрополі і православної церкви! Що до краєв. през. то він миг депутатом, що само собою зрозуміле, знові заспокоїти, бо такого бажали, проти якого віче протестувало, ніхто не має і ніхто його не висловлював! І аранжери цілої справи місто надуться Відманові і зійти до персонажів комедії, яку він для них уложив в „Buk. Nachr.“, воліли були краще прочитати в ориґіналі резолюцію руских віч в Галичині, а тоді хита не булб просто осьмішувались, роблячи протест проти неіснуючого домагання. Се ж вийшло на чисту борбу з вітраналіми! Ба але тоді не булб причини до шовіністичної антирусської геци, не булб чого спандерувати, (а се так приємно в добрих футрах на приморозку), не булб чого сьпівати „Să trăiească!“, а віинці не булб чого телеґрафічно неохоти пуньянського ігумена, щоб він молив ся над гробом воеводи Ștefana cel Mare о успіх для наміреної акції, яка просто не мала ніякої причини ні розумної цілі! А колиб навіть припустити, що тут розходить ся Волохам лише о руску частину Буковини (яка волоскої опіки хита не потребує), то якжеж погодити із сїм домагана національної автономії; проголошене в парламенті заступником також консервативних Волохів — і також „сав.“ др. Авр. Ончулом?!

9)

Леонід Андреев.

ЧЕРВОНІЙ СЬМІХ.

зривки з найденої рукописи.

З російської мови переклав: Йосип Стадник.

(Дальше).

ЧАСТИНА ПЕРША.

Шестий уривок.

Він перекинувся в низ з гнучкістю, якої я не ждав від нього, тай став на руках, перебираючи у воздуху ногами. Біла хламида загнула ся в долину, лице напшло кровю і він кидав з трудом відри-висті слова, прямо дивлячи ся на мене чудним, переверненим зором:

— А се... ви також... розумієте?

— Перестаньте, — жакливо прошепотів я. — А то закричу!

Він перевернувся, прибрав звичайне положене, сів знов біля мого ліжка тай відсапуючи, додав поважно:

— І віхто не розуміє того.

— Учора знов стріляли.

— І вчора стріляли. І позавчора стріляли — потакууючо хитнув він головою.

— Я хочу домів! — зі скукою сказав я. — Докторе любий, я хочу домів! Я не можу остати ся тутки. Я перестаю вірити, що є дім, де так гарно.

Він думав про щось, не відповів і я заплакав:

— Господи, в мене нема ніг. Я так любив їздити на ровері, ходити, бігати, а тепер в мене нема ніг. На правій нозі я гойдав сына і він сьміяв ся, а тепер... Проклін на вас! Пощо я поїду? Мені всього трийцять років... Проклін на вас! І я ридав-ридав, згадуючи про мої любі ноги, мої бістрі, сильні ноги. Хто відняв їх від мене, хто зважив ся відняти їх!

— Слухайте, сказав доктор, зиркнувши в бік. — Вчора я бачив: до нас прийшов божевільний жовнір. Неприятельський жовнір. Він був роздигнений майже до нага, збитий, поцарапаний та голодний, як скотина; він цілий заріс волосем, так, як і ми всі заросли, та був схожий на дикуна, на предковичного чоловіка, на малпу. Ви-махував руками, викривлював ся, сьпівав та кричав і ліз бити ся. Його нагадували тай вигнали назад

— в поле. Кудиж їх діти? Вони бродять день і ніч, немов обідрані, зловіщі провиди, бродять по горбках, там і назад та у всіх напрямках, без путі, без цілі, без приюту. Вимахують руками, регочуть ся, кричать та сьпівають і коли стрічають ся, так заводять бійку. а коли не бачуть один-одного, то проходять спокійно мимо... Чим вони годують ся? Мабуть нічим, а можливо, що трупами, разом зі звіриною, разом з тими грубими, відгодованими, здичілими собаками, що цілими ночами гризуть ся на горбках та виють. Вони, наче птиці розбуджені бурею, як машкари-мотилі, летять ночами на огонь і доволі розложити костир від зима, а через пів години виросте колонного десятка крикливих, обідраних, диких обрисів, схожих на змерзлі малпи. До них стріляють інколи з онібки, інколи нарощно, виведені з терпачки їх безглуздом, переразливим криком...

— Я хочу до дому! — кричав я, затулюючи вуха. І наче через вату глухо та облудно шпигали мій змучений мозок нові страшні слова:

— Їх багато. Вони вмирають сотками в провалинах, в нових ямах, зладжених для здорових та розумних, на останках колючок дроту та палів; вони вмішують ся в правильні, розумні потички тай бють ся, як герої — все на переді, все відважні; але часто бють своїх. Вони подобають ся мені. Тепер я починаю лише божеволіти тай тому сиджу і балакаю з вами, але коли розум покине мене цілком, я вийду у поле — я вийду у поле, я подам поклик — я подам поклик, я зберу навкруги себе тих молодців, тих рицарів без страху, тай видам війну цілому сьвітови. Веселою юрбою, з музикою та піснями, відемо ми в міста та села, і куди ми перейдемо, там все буде червоне, там все буде крутити ся тай танцювати, як огонь. Тоді, що не померли, прилучать ся до нас, і наша славна армія буде рости, як ляміна, і очистить цілий сей сьвіт. Хто сказав, що не вільно вбивати, палити та грабити?...

(Дальше буде).

Становище Русинів супроти виборчої реформи.

(Конець).

Промова посла Романчука виголошена в парламенті д. 31. падол. 1905.

Представляювано тут також як виймок від засади права загального голосовання, коли від управленого до голосу вимагає ся якогось довшого осідку в одній місцевості. Я думаю, що в тій справі існує мале непорозуміння. Тут розходить ся не о се, щоб не виказуючі ся довшим осідком мали бути позбавлені виборчого права; се рішучо в жаднім случаю не повинно мати місця. Дотичні одиниці суть прецінь горожанами австрійської держави і тому мусять мати виборче право, так само як кождий горожанин держави. Розходить ся тільки о те, в якій місцевості мають вони се право виконувати, а в тім напрямі не є все річ рівнодушна, де се право виконує ся.

Припустім, що в якійсь виборчій окрузі буде ся залізниця або якусь велику фабрику чи велике промислове підприємство. Отже при такій будові можуть бути також тисячі робітників з інших виборчих округів зовсім хвилево, хоч би і на довший час, котрі однак з тим виборчим округом не мають ніяких спільних інтересів, і коли робота скінчить ся, опускають округ і повертають до їх властивого округу, з котрого походять. Чому ж отже малиб ті робітники віддавати голос там, де осідають лише хвилево? Вони повинні виконувати своє виборче право, але лише в тім виборчій окрузі, до якого належать, де перебувають релятивно довший час, до котрого прив'язує їх життєвий інтерес. Бо яким побитом приходять коренні поселенці округу до того, щоб їх змайоризувала чужа маса, або хоч мала на них переважуючий вплив, маса, котра не має змислу для їх змагань або потреб? Щось подібного уважаю за несправедливість. А не говорю тут про тривок осідку — про се можнаб подискутувати і прийти до порозуміння — але якась осілість мусить бути вимагана до виконання виборчого права і сумніваю ся, чи проти того, що я тут сказав, можна навести що небудь оправданого.

(Посол Дашинський: Італійські робітники будуть мусіти в такому случаю робити далеку дорогу!) Так, се буде їх шкода, але звідки приходять терпіти за них шкоду ті, в котрих окрузі задержать ся робітники італійські? (Посол Дашинський: Де будуть майоризувати?) Коли приміром в якійсь окрузі старав ся о мандат двох кандидатів, то чому мають рішати о виборі якісь чужі, нехай буде і італійські робітники, хоч до сего не мають права, хоч своїми інтересами не суть прив'язані до округу і не мають для его потреб ніякого розуміння? (Посол Дашинський: І тому мусять робити безконечні подорожі?) Ну, може се моглоб стати ся і без подорожжя — може моглиб вони віддавати голоси і там, де перебувають, але їх голоси мають бути дочислювані не до голосів округів, в котрих перебувають, але до голосів їх властивого округу. Се, що тут говорю, говорю не з якогось становища партійного, але думаю, що се має рішучу вагу для всіх партій і для всіх народів.

Важною є ще річ обов'язку голосовання. Речник соціальної демократії висказав ся тут проти обов'язку голосовання. Він казав, що від виборів усувають ся ті, що або не розуміють ся на політиці або взагалі не хотять творити ся до політики. А я гадаю, що як раз із становища соціальних демократів треба би напирати на обов'язкове голосовання при виборах; скоро раз є загальне право виборче, то й всіх управнених належало би зобов'язати, щоби, голосуючи при виборах, брали участь в управі держави. (Цілком слушно! — Посол Хоц: Була би то політична школа!) — Так є; примус голосовання був би політичною школою. (Але як можна когось силувати, щоби виконував своє право?) Можна так присилувати, як се діє ся в Бельгії; се не є жадна новина, що я тут говорю. (Посол Лінднер: Богато людей буде виправдувати ся!) Се вже їх річ; нехай виправдують ся. Всеж таки не всі, що не взяли би участі у виборах, могли би виправдатись; а таки найшлося би багато таких, що зацікавилися би політикою, і вийшло би лише на добре, коли би у всіх розбудило ся зацікавлення для загальних потреб, для добра так держави, для політики, щоби не лише поодинокі класи чи люди вироляли ся, так сказати, на фахових політиків, а противно, щоби весь загаль брав участь в політиці.

Та се, що є в Бельгії, також не є новиною. Щось подібного було вже в старині. Відомо, що в Греції, пр. в Афінах, убогі громадяни діставали навіть дияти, щоби могли брати участь в народних законодавчих зборах. Правда, що так далеко не можна тепер посуватись, але заведене якогось обов'язку виборів уважаю за річ цілком оправдану.

Дуже важна річ, о котрій говорив пан президент міністрів, є чистість і свобода виборів. Слово се є, що правда неясне, бо воно походить з Угорщини. (Веселість). О скільки знаю, перший ужив его бувший президент міністрів Сель. Він, правда, переводив вибори троха чистіше, ніж его попередники, та у всякім разі не багато прикладав би я ваги до слів угорського походження, бо ж відомо, як то звичайно переводять ся вибори на Угорщині. Алеж не о слово розходять ся, а о річ; а річ се у всякім разі незвичайно важна, щоби вибори були правдивим виразом волі народу, щоби були дійсно свободні і чисті. Та дивна річ, що ані пан президент міністрів, ані жаден з попередних бесідників не згадав про спосіб, котрий у всякім разі міг би багато спричинитись до чистоти і свободи виборів — про установлене трибуналу для розслідування заперестованих виборів. А й се не є повинною, бо вже у 80-их роках порушено сю справу в сій палаті. Знані є тодішні внесення бувших послів Жака і Коронія, тільки на жаль не полагожено їх тоді. Отже гадаю, що установлене трибуналу для виборів дуже багато могло би спричинитись і причинилося би до того, щоби вибори дійсно були свободні і чисті.

Як правительство оконечно рішить ся, сего не можна ще цілком напевно вгадати. В Австрії так богато діє ся несподіваних річ, так богато лучає ся припадкових пригод, котрі витворюють цілком нову

ситуацію, що не легко бути прогнозом в таких річах. Але одно можна сказати на певно: який небудь буде тепер успіх теперішнього правительства, то заведене загального, рівного, безпосередного і тайного виборчого права не дасть ся спинити жадними штуками, жадними інтригами, жадними коаліціями. Хоч би навіть теперішнє правительство мало через сю справу упасти — хоч я сего не припускаю — то кожде нове правительство оцінить ся перед тою самою трудностю і буде мусіло знов зайняти ся сею справою. Так само, як через упадок міністерства Тафого виборча реформа не спинила ся, як тою реформою мусіло зайняти ся наступуче міністерство Вьндінггреда і пізнійше Баденього: так і кожде дальше міністерство мусіло би зайняти ся сею справою і не могло би її полагодити инакше, як лише по волі великих мас народу та по вислідам науки, котра таку полагоду справи признає ще найліпшою.

Для того не треба справи спинити жадними непотрібними перешкодами! Мимо всякого песимізму і всякої недовірливості, які мені, Русини, є майже вроджені, відаю ся такі надії, що виборча реформа в указанім змислі буде ухвалена і тим повстане новий, відроджений парламент, нова, відроджена Австрія, та зробить ся бодай перший крок, щоби народи здобули свої права і дійшли до рівноправності. Сим бажанем кінчу свою річ. (Признання і оплески).

Політичний перегляд.

Рада державна. В понеділок відбуло ся останнє засідання парламенту в сій сесії. По інтерпеляціях, між якими находять ся також і пос. Н. Василька в справі податкових практикантів на Буковині і пос. С. Пігуляка про протизаконне вимірюване податку домовокласового на Буковині та про послідні іменовані достойників православної церкви саїдували міністерські відповіді на інтерпеляції. Потім приступлено до дискусії над нагальним внесеном пос. Шрайнера в справі наміреного підвищення мандуляційних тарифів на державних залізницях. Управитель міністерства залізниць, Врба виказував коначність сего підвищення сих тарифів з огляду на недостаточні доходи державних залізниць супротив потреби інвестицій, розширення залізничного руху і видатного збільшення платні персоналу в р. 1906, на що будуть потрібні мільони, підвищення мандуляційних оплат не буде механічне і рівномірне, але відповідяче вартості товару і не принесе шкоди експортові. — Нагальність внесення і внесення ухвалено. Палата приступила до дискусії над внесеном п. Кітля о поліпшене бити різнорого населення. Нагальність і внесення ухвалено. По залагодженню кількох запомогових справ, замкнено засідання і сесію. Про речинець слідуочого засідання повідомить ся послів письменно. Палата панів ухвалила передвчера без дискусії бюджетову провизорію, закон в справі тимчасового управління торговельних зносив з Італією, закон о льокальних жел. і кілька менше значних предложень ухвалених вже в палаті послів.

Угорський сойм. Предвчорашнє засідання соймове попередило поважні зарядження остоорожності. Військо сконсигуовано. Всі улиці ведучі до парламенту обсажені кінною і пішою поліцією. При отворенню засідання, міністрів не було в палаті. Появив ся лише міністеряльний урядник і привіс президентові сойму лист президента міністрів і королівське писмо. Президент Юст відчитав королівське писмо відрочуюче сойм і сказав: „Фельдцаймастер Ферварий прислав мені лист, до котрого залучив королівський рескрипт“. Сей рескрипт відчитано. В рескрипті зазначено, що сойм відрочений до 1-го марта 1906 р. Пос. Апошій мотивував внесення коаліційних сторониств, котрого зміст слідуочий: „Палата послів зазначає, що відрочення парламенту є негальне. З сєї причини сойм виказує свій жал і осуджує поступоване до радників корони, а відрочення сойму приймає до відомості лише тому, бо не хоче утруднювати ситуації. — Внесення Апошія ухвалено майже одностайно і засідання замкнено. В виду сих подій намісник Фюми Санарі подав ся до димісії, те саме із цілим кабінетом зробив і президент міністрів Ферварий. До крмми прийде мабуть кабінет коаліційний.

Події в Росії. В Росії наближав ся що момент хвилливи страшний і то відай останній розприси між реакцією а революцією. Побіч репресій уряду виривають і значні успіхи революціонерів. В Інфлянтах і Курляндії парска власть вже належить до історії! Харковом заволоділи революціонери також. В Севастополі і Тифлісі нові розрухи. Ба що більше: До „Нов. Времени“ доносять з Москви, що представителі революційних партій оголосили маніфест, визнаючий робітників і войско до утворення р е п у б л и к и демократичної. Тон того маніфесту єсть того рода, що навіть радикальні газети не могли звязати ся его оголосити. Служба залізнична в Москві прилучила ся до загального страйку. З тої причини тутешня рада робітничка ухвалила розпочати нині в полудне о 12 год. страйк. Також в Москві ухвалено вчора вечером розпочати нині загальний страйк; лиш робота при водопроводах має бути удержана. Соціалістична часопись „Северний Голос“ оголосила відозву центрального комітету „Всеросійського Союзу“ до войска всіх родів оружя, в котрій визнає ся офіцерів, войсків і урядників гвардії, армії і флоти, щоби приступили до союзу. Цілю того союзу єсть піднятиє свободололюбного руху, скликане конституанти на основі загального, безпосередного, тайного голосовання, переведення реформи армії і устрою державного. Тактика союзу буде опирати ся на тім, щоби не уживати оружя против тих, котрі борють ся о свободу, удержувати порядок, боронити горожан від наездів і довести до страйку армії в цілій Росії. Наконечні обіцяє союз поміч всім тим, що потерпіли би яку шкоду. В Петербурзі утворила ся військова унія, яка має поперти революційну партію в домаганні скликання конституанти, инакше грозить аджорганізувати цілу армію. Тоді по теперішнім страйку ужилиб революціонери послідного засобу — уоруженого повстання.

НОВИНКИ.

Чернівці, 21. грудня 1905.

Gazeta polska виліває у окремії і то виступний статі недільного числа жовч міродатних польських чинників на Буковині на наших послів за те, що вони... виступають із всею рішучістю проти інтригам галицького „K. ta“ польського, щоб Галичину й Буковину нечувано покривдити при заведенню виборчої реформи супроти інших австрійських провинцій і то на користь шляхетських шляхців. Не треба ж забувати, що проти них виступила в одній із попередних чисел така сама „Gazeta polska“! Коли ж „K. ta“ справді така покатолицька гранична стовпів, найперше заявить ся проти того, щоб прм. галицькі Поляки забірали яке небудь слово в справі своїх братів у Росії і Прусах, або таки в справі Поляків шляхетів, а передовсім проти позаконних інтриг „K. ta“ в справах — Буковині!

Недільне учительське віче, яке відбуло ся в Чернівцях при значнім уділі учителів головно волоських і німецьких, покінчило ся цілкомитим еняком для дотеперішних учительських матадорів. Першу точку, справу регуляції учительської платні, обернувши аранжери в чисте рагovanje опинії волоської більшості соймової, яка безвинно зводить учителів. Грунт під се підготовляли перші бесідники як пос. Сімонович і О. Відман. Розуміє ся, що на вічу не обійшло ся без нападів на Русинів а передовсім на Жидів. Се докази їх відлюдності й толеранції. Даль.

шим доказом почуття „рівноправності“ треба назвати і те, що при виборі депутатів, яка має передати послуги учительства в компетентних кругах у Відні, хотіли звільнити махери зовсім зигорувати руске учительство, бо топорівського д. Неделка хіба годі вважати Руссином. Розуміє ся, що поминено звільнити жіноцтво! „Культурність“ аранжерів і більшої частини учасників віча недовіжно задокументувалась і в тім, що одиноким Руссинови-бесідникови, уч. І. Карбулицькому криками просто не дали говорити! Щоб належно зрозуміти, чим лише до нас більша частина не-русского учительства, наведемо зміст промови уч. Карбулицького, яка так „розарила“ вічовиків. Він говорив менше більше так: З реферату п. Кісановича мусів кождий із присутніх прийти до переконання, що ми — учителі знову заводи ся, але певної причини сего факту ми не знаємо докладно. Хоч і йде чутка, що пропінатори мали би грати в сій справі велику ролю, то все таки якось не хоче ся вірити сему, бо се було би дуже сумно для нашого правительства, колиб воно здохло на те, щоб ради кількох пропінаторів розбив ся в ніч ухвалений бук. бойом закон, якого батьком є др. Аврель Ончул, що перед своїм вибором на посаду до ради державної (Воложи кричить: *Schweigen Sie! Hoch Onchul!*... *Schweigen! Aufhören!*...) так сьвято заневирав санкцію сего закона. (Постигає страшний галас... Русини плещуть долоні і кричать: славно! Противники кричать: *Hinaus mit ihm! Er spricht nicht zur Sache!*... *Schweigen! Чуті очки: Redefreiheit!* Надуч. Дубинський зазиває до суцього... Уч. Карбулицький стоїть неапоручно і усміхає ся до одного з учасників віча, який намагує до него жулаком). — Мої панове! Сей факт найпослужить нам за науку, що не слід заїжджувати лоша наперед. „N. fr. L. Ztg.“, що уходить за орган буковинського учительства, ще перед кількома тижнями так гучно розписувалась про певність санкції нашого закона, — а сьогодні?... (На самі несупокі. Очки: *Schweigen!*) Перед вибором пана Ончула писала ся часопись, що лише др. Ончул виключить нам регуляцію і через него накладала ся ся часопись в некрасний спосіб на руских учителів, які працювали в користь свого кандидата, а тепер вже пише: „Ми завели ся! (Страшний галас. Два „пани“ шарпають бесідника за рукав!) Мої панове! Через таке поступоване одиниць, які стоять при кермі учительської організації, прийшло між буков. учительством до вселяких непорозумінь і незгоди, а нам згоди коначно потрібно, бо справа регуляції учительської платні щезне таки колись із дневного порядку, але наступити ще не одна борба, яку ми будемо мусіти спільними силами перевести! (Приймаєм). Вознім хочби борбу проти клерикалізму. (Уч. Кісанович: Але лише проти греко-католического, не проти гр.-католического). Само собою розуміє ся, що ми (уч. Кісанович: Хто „ми“?! уч. Карбулицький: „ми, рускі учителі вповні згоджуємо ся з резолюцією пана референта, але...“ — Тут підіймає більша часть учасників поновний крик. Одні кричать: славно, другі: *Hoch Onchul!*... Настає такий галас, що бесідник вважав за відповідне свою бесіду перервати. Серед таких сцен приходилося нагадувати хіба „віча“ грошолунів із нанятими палкарами й ревунами, які на команду горлали за своїми „патронами“. Одначе настрої вічовиків, яких більшість поведилась ось так проти всіх, хто тільки велюбий махерам, чим більше тим більше основно переміював ся у щось диметрально протинного. Терор вічових махерів викликав реакцію, яка дійшла до шпильки при точці питача інспекторського, коли уч. Кісанович забав при нагоді віча поробити свої особисті рахунки із немилім для него інсп. Воттою. Виступлювано також проти інсп. Тарасевича, який вироці, коли вірити „N. Fr. L. Ztg.“, справді допускав ся не мало некоректностей, але за те є пунілем пос. Луку, що не дуже журить ся тим, чого хоче навіть волоске учительство і якось не питає його про його волю! При перепанковуванню резолюцій в снх справах перемінились збори в одну хвилю лайки, крику і свисту. Проти Кісановича et tutti quanti повстали навіть учителі волоскі й німецькі, так, що президія вже не в силі була превертнути лад навіть заявами льояльності для цїсаря й прези-

дента. Більшість учителів розійшлась із зборів просто крайню обурена.

Будівля нового університетського будинку через вставлене першої рати на р. 1906 в державний бюджет вже прибирає конкретні форми. Заходить ще лиш справа відповідної площі. Позаяк від проектів у нас податків не платити ся, тож в „Товаристві для прикраси міста“ виринула думка, щоб університетські будівлі повести по обох боках площі перед резиденцією, яка вже, як звично, буде залишена вільною. Посеред площі малоб ся розвести муравники й цвітняки; ба, що більше, вже нині проєктують, щоб серед того города поставити пам'ятник... митрополита Рентя. Пиньаріч, що ті проєкти вийдуть на пригоду Малаки із збанком молока, та дивно, що ш. проєктовачі не відчувують несмачності в проєктованні пам'ятника для русино-їдного митрополита Рентя і то ще за його життя?!

Посол Т. Ончул інтерпелював 20. м. м. президента краю про шкільні відносини в вижницькому повіті. В тій інтерпелляції навінув ся він і на уч. Гнатюка. Сю інтерпелляцію розтрубіла сейчас „Neue freche Lügenzeitung“. Тому що навади в інтерпелляції були неправдиві і ображачі, п. Гнатюк як офіцер в резерві зажадав від п. Ончула через секундації сатисфакції. Інтерпеллянт заявив, що свого поступку жалює, бо вчинив се, не знаючи як слід відносини шкільних в повіті вижницькому, а тим більше особи п. Г. а в додатку не годен навіть здати собі справи, в якій спосіб ся інтерпелляція дістала ся в его руки. Гарний доказ сумлінності посла а ще красший тих донощиків, що ему підсунули інтерпелляцію повну брїхонь! Дальшу брїхню свої інтерпелляції проєтує уч. Малик у самій fr. Lügen-Zeitung. Але найсумніший же зі всего те, що донощики брехуни N. fr. L. Ztg., мають виховувати чесних характерів!

Отворене шести-клас. школи в Кадобінцях. Дня 14. листопада 1905 обходила громада Кадобінців заставницького повіту величаво і святочно отворене нової шести-класової школи. О 8 годині відбуло ся богослуження при участі молодіжж шкільної, що прибула під проводом п. учителів і при поважнім числі селян. По богослуженню пояснив всес. о. Іларіон Іванович цїль богослуження і подякував сердечно народі за те, що не шадили грошей на збудоване святини науки. Загрівав гарячими словами, аби люди підняли змагання школи і старались посилати діти на науку не тільки до народної школи, але і до вишніх шкіл. По богослуженню удалась зібрані до нового будинку шкільного, де о. катехит довершив посвячення, а в кінці другий раз звернувся до молодіжж шкільної і заохочував її до витривалости праці і послуш. Треба тут додати, що молодіжж має у своїм катехиті правдивого приятеля і примірного учителя. По сїм відсїлювала молодіжж гимн народний, а на зазив отця духовного піднесла гримке „многая лїта“ на честь цїсаря і розійшлась домів. Іменем учителів промавляв до зібраних учитель Віктор Квасницький і подякував о. Івановичу за промову — а дальше пояснив значіння і хосенність просвітл. Описав забрав слово начальник громади Іван Мельниченко і підійсши заслуги о. духовного, виміняв імена званих щирих заступників народу: ви. п. послів Стефана Смал-Стоцького, Єротея Пігуляка, Николая Василья і др., та виїс на їх честь трикратне гримке „многая лїта!“, на що присутні відповіли гримком довго невгавачим „славно!“ Дружні і щирі бесіди протягнулись до пізної годни. На закінчене засїливали селяни при відході: „Ще не вмерла“ і „Не пора“ і розійшлись домів. — *Учасник.*

Оповідки, іменованя і т. п.

Пос. Н. Василью почесним горожаном. Рада міста Сторожинця надала почесне горожанство краю президентови д-ру Вайльбековичу, краєв. маршалкови бар. Юрію Васильковичу, пов. Н. Васильковичу і д-ру Ф. Луку в признанню за їх заходи около зборів на сторожинських погорілцях.

Відзначене кн. Гогенльогге. Цісар надав триєстеньському намісникови, кн. Конрадові Гогенльогге де Шілінгс-фірст гідність тайного совітника. Характерно, що се відзначене кн. Гогенльогге, який здобув собі таку симпатію за час

свого урядованя на Буковині, припадо на час переводжувани великої виборчої реформи, якої прихильником є і був вже з давня теперішній триєстеньський намісник.

Краєва рада шкільна на засіданню з дня 15. с. м. а) призволила отворити паралельку при школі в Волинчуку і в Хлівищу, запровадити одноразову науку в Кабінї, Нових Бросківцях і Волоці н. Ч., розширити школу в Борівцях на 4 а в Бергометі над Прутом на 3 класі, почавши від 1. січня 1906 р. б) іменувала надуч. в Бергометі н. Пр. Юрія Олійника надуч. в Кучурові великим а уч. Ілю Тевтула надуч. в Дихтинці, уч. в Чумурні Ник. Семенюка уч. в Медзі, в) перенесла на власне жадане надуч. в Ошихайбах Іларія Стратичука до Кіцманя, надуч. в Кирлибабі Василья Томірюка до Синиці Долішних, уч. в Кришатаку Юрія Грамотовича до Бергомету н. Пр. а уч. Федора Гнатюка із Кінтина до Вижниць; г) розділила школу у Вашківцях н. Ч. на 4 кл. дівочу і 4 кл. хлопчачу руску, та мішану 2 кл. німецьку і 2 кл. польську.

Нові шамбеляни. Цісар іменував двірськими шамбелянами бар. Юрія Василья-Серетського, краєв. маршалка Буковини, д-ра Стефана бар. Василья-Серетського, віцесекр. в міністерстві справ внутр., Александра бар. Василья Серетського поручника 10 пол. драг. і Віктора бар. Василья Серетського, власт. дїбр і резервового поручника. Записане їх відбуде нині.

Доповняючі вибори до буков. торгов. промислової палати. Цісарі чена скрутинія виказала ось такий результат: в торговельній секції першої категорії віддано 154 важних голосів, в торговельній секції другої категорії 3866 голосів, в промисловій секції першої категорії 164 важних голосів, в промисловій секції другої категорії 4381 важних голосів. Вибрані: В торговельній секції першої категорії: Герш Тріхтер (128 голосами), В. Фонтін (125 голосами); в торговельній секції другої категорії: Максим Анганх (3776 голосами), Лев Кратер (3730 голосами), Каєтан Романович (3787 голосами) і Кароль Борнєславський (3339 голосами); в промисловій секції першої категорії: Яну Фішер (134 голосами), Йосеф Штайнер (132 голосами), в промисловій секції другої категорії: Моріц Пікер (4261 голосами), Філіпп Філевбави (4143 голосами), Емануїл Аксельрад (2936 голосами). Яко найблизших заступників вибрано знова: В торговельній секції першої категорії: Йосеф Ельфісер (30 голосами), Абрагам Френкель (27 голосами), в торговельній секції другої категорії: Яков Вухбіндер (623 голосами), Герман Мігельман (279 голосами), Емануїл Розенцвайг (15 голосами); в промисловій секції першої категорії: Отто і ольднер (31 голосами), Арон Рапппорт (21 голосами); в промисловій секції другої категорії: Сидір Айзенберг (1353 голосами), Ідін Кампєльмаєр (397 голосами), Сидір Віглер (215 голосами), Герш Вайсґлас (197 голосами).

Із почти. Цісар іменував найвищим рішенням із дня 15. грудня старшого директора почти в Чернівцях Йосифа р. Поша, наділеного титулом і характером совітника двору, дійсним совітником двору.

Із кругів скарбових. Президія п. к. фінансової дирекції в Чернівцях іменувала адюнкта податкового Максиміліана Еленбєгена офіціалом податковим, провізоричним адюнктом Отта Гольц-реґера і Михайла Коблера еталним адюнктом а практикантів податкових Іларіона Таняка, Івана Мака й Отона Ольшевського податковими адюнктами в характері провізоричним.

Із краєвого правительства. Краєвий президент іменував укічених правників Вруна Тітінґера і Омелія Караджу концептовими практикантами в статуті політичних урядів адміністраційних на Буковині.

Народне віче в справі загального, тайного, рівного і безпосередного голосованя відбуде ся дня 24. с. м. о 2 годині по пол. в кімнатах читальні „Рускої Бєсїди“ в Чорторії (пов. Вашківці) з отсим порядком дневним: 1. Виборча реформа. 2. Теперішнє наше політичне положенє. Прибувають брати як найчисленніше і заявлять, що тяжкої кривди народної вже більше тер-

піти не можемо і не будем. — Комітет: Демис Руснак, Агала Пурканович, Николай Гунька, Хайм Вебер, Василь Іванюк Н. Тодер Ісариюк М., Ілія Затаркевич, Василь Ісариюк М., Петро Журавель, Іван Мішик П., Георгій Ісариюк В., Григорій Боднарюк, Тодер Журавель, Василь Цилицюк, Георгій Мельничук І., Зельман Грінберг.

Народне віче відбуде ся в неділю дня 24. с. м. о 1 год. по пол. в Юрківцях (пов. Заставня) в домі Василя Сірмана, а на случай погоди в тов. „Очі“ з отсим дневним порядком: 1. Загальне, тайне рівне і безпосередне голосованє. 2. Наше політичне положенє. Прибувають! — Іван Сірман, Іван Гуменюк, Василь Сірман, Михайло Запотоцький, Іван Задорозький, Николай Заблоцький, Николай Запотоцький.

Народне віче в справі виборчої реформи відбуде ся дня 24. грудня 1905 в Луках н. Ч. (пов. Кіцмань) о год. 11. пер. пол. в сїмодї н. Михайла Башака з сїмодїм дневним порядком: 1. Загальне право голосованя. 2. Наше політичне положенє. 3. Вільні внесення. Присимо всі суцїдні сїла о як найчисленніший участь. — Комітет: Стефан Орелський, Сїмїон Бережан, Григорій Мандрик, Роман Мошук, Іван Ковалюк, Дмитро Юрійчук.

Народне віче в справі загального голосованя відбуде ся дня 24. с. м. о 1-й год. по пол. в сали Шматника в Садагурі (пов. Чернівці). Комітет прєсїть всіх доколичних селян звити ся на вічу в як найбільшій числі, щоби показати всім, хто хоче обрабувати нас з наших прав, що ми до того не допустимо. Комітет: Іван Малаґас Георгій, Митро Гринчук, Григорій Балак, Василь Терлецький, Василь Юрчук, Юрій Сїмєнюк, Василь Даричук.

Віче в справі виборчої реформи відбуде ся в Кучурові вел. (пов. Чернівці) в неділю дня 24. с. м. о 1 годині пополудни в читальнім льокалі. За комітет: Тошушак.

Надіслане.

Всім Вп. учителям, що замовили у мене Календарик для руских діточок на рік 1906, подаю до відомости, що редакція „Крейцарової бібліотеки“ вже не в моїх руках і календарика на 1906 рік я не видав. Чи нова редакція (І. Синюк, надуч. Біла) видала такий календарик — не знаю; прошу звертати ся туди. Іларій Карбулицький, народний учитель у Мамаївцях.

Посмертні вісти.

Померли. В Сучаві нечаяно помер оподї тамішній краєвий і судовий адвокат др. Йосиф Гуртіґ в 45-ім році життя.

Переписка редакції.

Вп. Стар. Вук. і Сер. К—юк. Присимо терпеливість, бо черв навал матеріалу годі містити. Вп. Кучур—ий. Пришліть імена осіб і дати, инакше годі нечати. Вп. І. Р—к в Ч. і другам. В справі референта, як його нема на місці, зверніть ся до Національної Ради (голова сов. др. В. Фалипович), а не до нас!

Телеграми „Буковини“

із дня 21. грудня 1905.

Відень. Нині прийняв цїсар на авдієнції кр. маршалка бар. Юрія Василья.

Берно. Вчєра вечером виколїв ся при вїзді на стацию Незамїсїлц один вагон особового потягу, що виїхав із Прєрова о 7 год., помімо того, що зворотниця була уставлена зовсім правильно. Виколїний вагон потягу за справою для сїдучіх. При катастрофі один чоловік погіб, 8 ранених, а між ними один тяжко ранений. Причина вколїєня дос незвісна.

Петербург. Три англійські і дво французькі кораблі воєнні плывуть, щоб ратувати своїх земляків із Риги. Юрієва й Петербурга.

Наґасакі. Австрійський кружівник „Цісар Франц Йосиф“ відїхав до Шангаю, щоб хоронити австрійських підданих перед хїньськими розрухами, які тепер шибухли проти Европейців.

Оголошення.

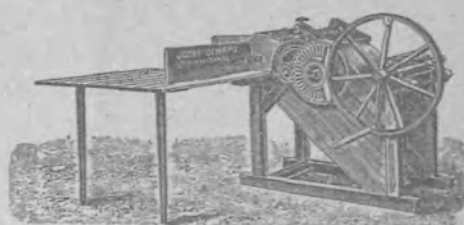
Звичайні загальні осінні збори каси пом. і т. д. в Юрківцях дня 31. грудня 1905 отримувались в порядку відбудуться в шкільній будівлі: 1) Справоздає касове; 2) Підвищене стопи процентної від вкладок щадних і від позичок; 3) Запитання і варади. Андр. Зибачинський начальник

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть **NERVOL**

аптика др. Ю. Францоу
в Тернополи.

Се в знамените усмиряющее средство до натирання против всяких ревматичних болей, простуджених, ломаних костей, плечий, гнущих і нервових недуг. Прошу уважати на напис „Nervol“ і не приймавати інших „Первотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (оплатою) 8 кор. в оплатою і упаковкою.

Пр. 0	Січкарня с а різаками і запасовим різаком	—	—	44 К.
" 1	" 3 3	"	"	— 42 К.
" 1	" 3 4	"	"	— 44 К.
" 2	" 3 3	"	" вага 115 кгр.	45 К.
" 2	" 3 4	"	"	47 К.
" 3	New-Model 3	3	"	47 К.
" 3	" 3 4	"	" 116	49 К.
" P. S. 4.	Млинок до чищення абіжа в 8 решетами і решето- м до конічини	—	—	60 К.

При замовленні, прошу о задаток а машину сейчас висилаю за посліплатою. Дяку такж на рати після угоди, найлучше на 15 місяців сплати.

— При уплаті цілої суми готівкою, спускаю із всіх цін 10% —

Ті, що беруть машини на сплату звольте ласкаво дати мені посвідчене від громадського уряду що дійсно можна їм повірити.

88 (8-20)

Йосиф Шапу ТЕРНОПІЛЬ (Галичина)

поручаю свій богатий склад машин рілничих, помп, рур до верчения, січкарнів, молотілок, млиників до чищення абіжа і машин до шиття. Тому, що я заступаю найлучші славні фабрики машин в Празі і маю їх виробити все на складі, то нахожду ся в положенні доставляти лиш добрий товар. Продаю машини по ось яким дуже дешевим цінам і висилаю оплачено до кожної желаничої естації в Галичині і Буковині.

Пр. P. S. 10.	Млинок до чищення абіжа в 10 решетами і решето до конічини	—	—	—	75 К.
Ручна молотілка а ромашовим колесом	—	—	—	—	160 К.
Котел о силі 2 коней з ремнями	—	—	—	—	230 К.
Машина до шиття ручна	—	—	—	—	60 К.
"	"	—	—	—	80 К.
"	"	—	—	—	130 К.
"	"	—	—	—	140 К.

В ЖЕ В И Й Ш О В

Наказуєм Тов. „Руска Рада“
з друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях.
Чернівці, 1905.

Ціна 60 сотників.

РОЧНИК ЖИТТЯ

1906.

на рік звичайний

Календар

БУКОВИНСЬКИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ

Видана „Рускої Радою“ в Чернівцях.
Ч. 180-181.

До набути в Друкарні Тов. „Рускої Ради“ у л. Петровича ч. 2.

НАЙЛІПШИЙ ЧАЙ НА СВІТІ,

всюди до набути.

Головний склад у
Шміда і Фонтіна
в Чернівцях. 92 (8-36)

Словістка.

Маю честь повідомити Високоповажану П. Т. Публіку, що з нинішнім днем, отворив я в Чернівцях

при ул. Палати краєвої в домі п. Шнірка
модний склеп з ґалантерією і забавками
під фірмою

„Riesen Bebe“

Повідаю рівнож що продаю всі товари о 25% дешевше бо маю менші видатки як інші фірми і вдоволяю ся меншим зиском. — Замовлення в провінції висилаю сейчас, а хто купить у мене товару на 10 К. висилаю вже пакет оплатно. Як кому товар не подобає ся, приймаю его назад. — Поручаючи ся заскавам зглядом

НОВІСТЬ!

остаюсь з поважанем ЯКІВ АКС.

83 (0-10) н.

Наймоднійше естаблісема уборів

ТАЙТЛЕР і ШТЕРНБЕРГ Чернівці, Ринок
гот. під чорним орлом

На осінь і зиму

поручає **найбільший вибір уборів** для пань, панів і дїтий. — Убори зладжені після найновішого крою.

Стаї ціни, марковані на кожній штуці. 90 (8-24)

Діточа гардероба — спеціальність.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Найбільший вибір артикулів на різдвяні і новорічні подарунки по уміркованих цінах.

Склад виробів з альпаки і хїньского срібла ц.

к. надвірної фабрики В. Бахмана і Спілки у Відни.

Товари бронзові і шкіряні. Прибори до писання, бюркові годинники, зеркала, тигарки на листи і папери, попельнички, стінні декорації, етажерки, нецезарія шкіряні, різні ташки, мошени, рамці до фотографій, куфари з замочками або без і різні артикули до подорожж.

Артикули ґалантерійні. Найновіші дамські пояски, рукавички, маншети, гудзики, ковчирки, бурштинові цигарнички, зьорнети і т. п.

Вахлярі із правдивих струсєвих пер, черлївки, ґази, а кістними ручками і н.

Рукавички з оленєвої шкіри, Гласе, футровані, з вовни, бавовни, трікотові, шведські рукавички для войска і цивільних, різного рода.

Артикули до польованя. Револьвери, стрільби найлучшої сорти і різнородна мушкет.

Капелюхи з пїшу, з льодену, Velour Sulk і т. п. для панів і хлопців в різних красках.

Кальоші і черевики до сїґу правдиві петербургські найлучші фабрикати. Величєвий вибір.

Самостійна продаж капелюхів Відни, Йосефа Шіхлера і Синів у Гваду, хїмі, склад американських черевиків

з ц. к. надвірних фабрик Генрика Іти, у Антона Чапека у Відни, Ф. К. Попера в Хру, Hothaway Poull & Harington в Бостоні.

Товари обуяні. Великий вибір обуви на зиму в Chevreaux, Boksealf, а ґемаи, сатини, сукна, футровані або нї, склад лєкерів чорних і в інших красках, для пань, панів, дївчат хлопців і дїтий, чоботи і під-черевиків. Найбільший вибір.

Необходимі товари хустки і малі. Правдиве біле ґґера і Д-ра Ламана. Паньчохи для пань дївчат, кафтаники вовняні, переплєски на тіло, огрівачі колін, чепці, охоронячі ух камаші і т. д.

Бїле. Для панів, пань і дїтий в найновіших красках.

Товари футурні для пань і дївчат, різні ковчирі і зарукавки, а куни, шкотекі перекі, тибетанські, шапки, кучми і різні артикули до польованя, вовняні різної най-моднійшої сорти.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламні неопла-
чені вілні під оплати поштовою.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	— с.
„ пів року	10 „	— „
„ чверть року	5 „	— „
„ місяць	1 „	70 „

Поодинокі число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсерації
платні в Чернівцях.

Промова посла Николая Василька
виголошена на 367 засіданні парламенту
XVII. свей дня 15. грудня 1905 при
дебаті над бюджетовою провізориєю.

Висока палато! Від січня сего року,
коли керму правительству обняв барон
Іавч, лежить перед нами вже друга бу-
джетова провізорія. В літі ухвалено пер-
шу, а нині маємо заняти відповідне ста-
новинце до провізорії на даліших шість
місяців.

При голосуванні із 27. червня с. р.
голосували за провізориєю тільки пар-
тиї, що з давен давна мають патенти
на удержуючих державу. За те не го-
лосували за нею цілий ряд партій, що
заступають широкі маси народні.

Наш клуб, що прецінь заступає че-
твертий з черги найбільший народ в Ав-
стрії, відмовив державі бюджету, як се
дів ся ще з часів ери Тафого, коли то
нам. Галичійні ір. Каз. Бадені зіврав у-
мону з Русинами, бо бачив, що й міні-
стерство Гавча є в обіймах польського
клубу. (Дуже справедливо!)

Нині припала мені задача виложити
іменем мого клубу причини, ізза яких
ми змінили наше становище супроти пра-
вительства і чому ми вважаємо тепе-
рішню хвилю за пригідну до того, щоб
правительству дати, так сказатиб, якийсь
задаток нашого довіря. Ми від давна
уважали за головне жерело всієї недолі
руського народу в Австрії несправедливу
ординацію виборчу та так саме право
виборче як спосіб переводжувани вибо-
рів. (Зовсім слушно!). Одною з найголов-
ніших точок нашої програми була від
давна зміна виборчої ординації; длаго-
го річ зрозуміла, що в хвили, коли най-
шло ся правительству, котре сю точку
нашої програми приймає за свою, ми
з недовіря до правительства ще й нині
з багато причин оправданого, переходимо
на становище вижидаче.

Ба, ми йдемо ще даліше, ми хочемо
остати не лиш на вижидачім станови-
щі! Нам здаєть ся, що ми з огляду на
те, що головними ворогами правитель-
ства в сій справі є також наші смер-

тельні вороги від десятків коли не соток
літ, нам слід би заняти супроти прави-
тельства ставовище навіть більше чим
вижидаче. (Так є!)

Я вже сказав, що ми вважали ви-
борче право вже з давна за головне
лихо, за основу усеї кривди, яку зазна-
ють Русини спеціально в Галичині. До-
кази мого твердження знаходять ся в ці-
лих томах етнографічних протоколів бі-
бліотеки, як і у всяких жалобах, пропа-
м'ятних письмах і т. н., котрі подавано
до правительства, а навіть до трону.

Після теперішньої виборчої ординації
могли би ми вибрати собі 24—25 послів.
Але та обставина, що ся виборча орди-
нація робить можливим, що до сеї па-
лати входить так велике число послів
польської нації в Галичині і то не лиш
послів тої нації, але послів певної класи
того народу, коли не маю сказати певної
класи того народу. (Дуже слушно!) є як
раз обставиною, яка викликає всі лихі
наслідки виборчої ординації, а спеці-
ально для нас те, що ми не можемо до-
бути навіть тих небагатих мандатів, які
нам належать ся після виборчої орди-
нації.

А що кожде правительство мусить,
що зовсім зрозуміло, числити ся із тим
могутним чинником, із великим числом
тих панів послів, а вони з давен давна
й нині вважають своєю задачею тільки
чисте нехтування Галичини для сего, щоб
посполювати свої олігархічні забаганки
в краю. (Притакуюся).

Мої панове! Мушу тут із натиском
зазначити, що ворожнеча до польського
народу або проти польського народу, яку
мені із поручення тих панів підсують
польські дивняки, є для мене і для моїх
товаришів, як і для цілого руского на-
роду зовсім чужою. (Притакуюся).

Се чиста неправда, яку розповсю-
джує ся між народом цілими роками й
десятиліттями тільки для розбудження по-
винізму в краю, тільки задля тої цілі,
щоб покрити власні наміри. Голосить ся,
що Русини заприсягли вороги Поляків,
щоб можна між обома народами і між
їхньою демократією спокійно і непомітно
господарювати. (Притакуюся).

Мої панове! Справедливої виборчої
ординації бажає собі не тільки руский
нарід, але й польське населення і коли Єго
Ексц. пан президент міністрів задасть
собі роботи — а що так буде, про то
впрочім переконаний — і оглянець ся у
несолідарічних кружках Галичини за по-
чуваннями та голосом польського люду,
але люду, тай тих, що тіпуть ся дові-
рем того люду — а з тих є навіть кіль-
кох послів у польській коді. (Славно!)

Та їм завязав рота тероризм, який на-
нує в тому клубі — тоді він спізнає,
що увесь край Галичини так Поляки, як
і Русини, дійсно домагають ся тої спра-
ведливої виборчої ординації. (Признає).

Я цілком певен у тому і в тому
переконані і мої товариші, що, коли ми
дійдемо до справедливої виборчої орди-
нації — а як я собі єї уявляю, про се
ще мені прийдець ся говорити з огляду
на деякі поголоски, які останніми ча-
сами давали ся чути і то в досить озна-
чений формі, а яких на жаль Єго Ексц.
пан президент міністрів не здементував
так, щоб ми змогли визнати не достой-
ниці віри — що тоді безпечно зможуть
представники польського і руского народу
йти рука в руку, що тоді певно між ними
найдеть ся *modus vivendi*. (Признає).

Та як довго третій живе ізза суперечок
двох народів, як довго у того третього
є стільки сил, щоб забезпечити собі у
сій боротьбі обох народів політичну єд-
ність, так довго розумієть ся супе-
речки рості муть, що більше тепер рус-
кий нарід провокували всіма можли-
вими способами державною управою в
Галичині із національно-польського стано-
вища на те, щоб у Русинів роздувати
ненависть до всего, що польське, прино-
влювати їх до оборони і спонукувати
до провокацій Поляків — а тим способом
у каламутній воді ловити рибу. (Оплески).

Чи маю вам, панове, подавати при-
клади урядово авторизованих провокацій
Русинів з останніх літ? Чи маю вам
пригадувати спесию шістьсот руских
студентів з львівського університету, ви-
кликану плямовою провокацією рускої
молодіжки? Чи маю пригадувати страйк
руских хліборобів, здавлений спеціально
галицким способом, або стріляне і мор-

доване руских селян при виборах до
ради державної і до сойму? (Оплески).

Чи маю те все розповідати? Сож
факти, яких обговорюване заповнювало
тут цілі засідання. А коли п. президент
міністрів, який ще тоді тут не був, зачув
зміст сих дебат аж до свого тихого
уряду при Йоганнісбассе, коли він із них
довідав ся про страшні відносини, які
панують в Галичині і коли се як раз
було причиною, яка спонукала його до
теперішнього рішення, то за се не тільки
може йому бути відносно руске населення
Галичини і тамошнє польське мужицтво,
але за се мусить йому дякувати й корона
і австрійська держава, бо тільки тоді
можна рефлектувати на те, що почувани
дратованого мужицкого населення Гали-
чини, яке дійшло вже на беріг найострій-
шого недовіря до правительства і дина-
стії, повернути ся із повною твердістю
до австрійської гадки державної. (Опси-
влені оплески). Як се колись і мало
виновий було.

Мої панове! Ще й під управою те-
перішнього президента міністрів руский
народ досі в день буває провокуваний,
— розуміє ся під опікою могутчого сто-
ронництва, під охороною найвищих до-
стойників галицких, котрі там є лише
відпоручниками того сторонництва. На-
веду лише один приклад. Є в Товмачи
староста дуже добре знаваний панам з
польського кола. (Голоси: Свобода!) Ста-
роста, що любить особливо рекрутами
інтересувати ся. (Слушайте, слушайте!)
І той староста, котрого в кождім иньшій
краю в Австрії вже давно були би про-
гнали, там урядує і мусить урядувати,
бо він визначає ся одним: він є смер-
тельним ворогом Русинів. Тепер він знов
здав іспит із своїх старостинських спо-
сібностей. Іспит — бачите — був та-
кий: Коли Русини хотіли в Товмачи
обходити одно національне свята, він
заборонив обхід, а в дотичнім нисмі
зневажливо і зайливо висказав ся про
історичну особу, котрій Русини присвя-
тили той обхід, і заборону умотиував
якоюсь епідемією.

Дивна лише річ, що товмачким По-
лякам вільно було того самого дня об-
ходити мимо епідемії памать повстаня з

10)

Леонід Андреев.

ЧЕРВОНІЙ СЬМІХ.

Уривки з знайденої рукописи.

З російської мови переклав: Йосип Стадник.

(Далше).

ЧАСТИНА ПЕРША.

Шестий уривок.

Сей божевільний доктор вже
кричав, і криком наче розбудив за-
снуту біля тих, в кого були розір-
вані груди та животи і вибрані очі
і обтаті ноги. Широком, шкрябучим,
плаксивим стоном наповнила ся
кімната і звід усюд повернули ся
до нас бліді, жовті, немірні лица,
одні без очей, одні в такому диво-
вижньому каліцтві, начеб вони по-
вернули з некла. І вони стогнали
та слухали, і в відчинені двері за-
глядала обережно чорна безформна
тінь, що залягла над світом, а бо-
жевільний старпун кричав, простя-
гаючи руки:

— Хто сказав, що не вільно
вбивати, палити, грабити? Ми бу-
демо вбивати і грабити і палити.
Весела, безжурна ватага молодців,
зруйнує усе: їх будинки, їх уні-
верситети та музеї; веселі діти, з

огняним сьміхом, — потанцюють
на розвалинах. Нашою вітчиною я
назвув дим божевільних; ворогами
нашими та божевільними — всіх
тих, хто ще не збожеволів, і коли
я, великий, непобідимий, радісний,
запаную над світом, як одинакий
його володар та пан, — веселий
сьміх залунає у вселенній.

— Червоний сьміх! — закри-
чав я, перебиваючи. — Ратуйте, я
чую знов червоний сьміх!

— Приятелі! — кричав доктор,
звертаючи ся до стогнучих, пока-
лечених тінй. — Приятелі! У нас
буде червоний місяць і червоне
сонце, і у звірів буде червона, ве-
села шерсть, і ми зідремо шкіру з
тих, — хто занадто білий, хто за-
надто білий... Ви не пробували пити
кров? Вона трішки липка, вона
трішки тепла, але вона червона, і
в неї такий же веселий, червоний
сьміх!...

Семий уривок.

...се було безбожно, се було без-
правно. Червоний хрест поважає
цілий світ, наче святість, вони
бачили, що се іде поїзд не з жов-
нірами, а з нешкідливими ранними,
і вони повинні упередити про під-

ложену міну. Нещасні люди, вони
мріли вже о домі...

Осьмий уривок.

...довкола самоваря, довкола
справжнього самоваря, з котрого
бухала пара, наче з паровоза, —
навіть скло в лампі трішки зату-
манило ся, так сильно бухала пара.
І кубки були тоті самі, сині, зверху
та білі в середині, дуже гарні куб-
ки, які подарували нам іще на ве-
сїлю. Сестра жінки подарувала —
вона дуже гарна та добра жінчина.

— Невже всі цілі? — недовір-
чиво спитав я, мішаючи цукор в
кубку срібною, чистою ложечкою.

— Одну розбили, — сказала
жінка збентежено: вона в тоту по-
ру відкрутила крічок, і відсіла
гарно та легко текла горяча вода.

Я засьміяв ся.

— Ти чого? — спитав брат.

— Так собі. Ну, відвезіть мене
іще разочок до кабінету. Потрудіть
ся задля героя! Набайдакували ся
без мене, тепер годі вже, я дам
вам бобу! — і я засьміяв в жарті.
Ми відважно на врагів, на бій,
други, йдемо...

Вони зрозуміли шутку і також
усьміхнули ся, лише жінка не під-

несла лица: вона опирала кубки
чистим, вишиваним рушником. В
кабінеті я побачив знов: голубенькі
тапети, лампу з зеленою умброю
та столик, на якому стояла карафка
з водою. І вона припала трішки
пилот.

— Налийте мені водички від-
сіля, — весело приказав я.

— Тиж чай пив тепер.

— Се нічо, нічо, налийте. А ти,
сказав я до жінки, — возьми синка
та посидь трішки в тій кімнаті.
Будь ласка.

І я пив воду маленькими ков-
тками, любуючи ся, а в сумежній
кімнаті сиділи: жінка та син, і я
не бачив їх.

— Так, гаразд. Тепер ходіть
сюди. Але чому він не кладеть ся
спати так пізно?

— Він радий, що ти повернув.

Миленький, іди до батька.

Але дитина заплакала та захо-
вала ся біли матірних ніг.

— Чого він плаче? — здиво-
вано спитав я та оглянув ся на-
вкруги: — чого ви всі такі бліді
та мовчите і ходите за мною, як
тїні?

Брат засьміяв ся голосно та
сказав:

р. 1830. (Слушайте, Слушайте!) Імовірно п. Свобода забезпечив їх від епідемії якимсь щиплем. (Слушайте, Слушайте! Веселість). Оттак того самого дня була епідемія для Русинів, але для Поляків не було її. (Слушайте, Слушайте!)

(Далше буде).

Перше українське віче в Одесі.

За похмурих Петербургом, де відбувалося перше українське віче, заговорила отес й Одеса, на самому полудневому краю української землі. На зазив організаційного комітету відкликнулись усі верстви українського населення Одеси. Дня 23. ноября ст. ст. зібралося в городській народній авдиторії поверх півтора тисяч чоловік. Предсідателем зборів вибрано лікаря д-ра І. М. Луценка.

Перший промовив С. П. Шелухин. Він у просторій бесіді виложив історію українського народу в культурнім, економічнім і політичнім згляді та познавсьмив слухачів із історією поступової боротьби України за незалежність. Речник виложив усю трагедію України останніх століть, як її культуру стала подавляти великоруська бюрократія на спілку із українською буржуазією, що зрадила свій нарід у всіх напрямках. В наслідок того став народ безземельним, лишеним свободи. Його школи замикало, учителів закріпощувало або повертало в садати. Демократичні ідеали не могли досягнути свого здійснення.

Та тепер настав другий час, тепер стає демократизм альфою і омегою в життю народів всего світа, а через те одержує піддержку і український нарід та відроджує ся з новою силою. Тепер підняв ся вже сам народ, але вже разом із своєю інтелігенцією. Він творить тепер спілку не із шляхтою, не з дворянством, не з бюрократією, не з буржуазією а з передовими людьми поступу.

Після него промавив Д. Д. Сигаревич, виказуючи велике значіння, яке мала в відродженні українського народу Україна австрійська. Галичина дала до сего сильний імпульс і можна бути певним, що як маніфест із 17. жовтня увійде дійсно в жите, то й Україна відродить ся так, як се нині потрібно для живучого народу.

Згадавши про маніфест із 17. жовтня, підніс третій бесідник др. І. М. Луценко факт, що свободою і правом тільки той користується, в кого є сила. Кажуть — говорив бесідник — що ми маємо свободу особу. Воно й є так, як та особа може себе боронити. Маємо свободу совісті, бо начальство не має часу займатися такими дурницями. Маємо й свободу слова, але тільки тоді,

як бюрократія не достає сили, щоб наложити на наші уста намордники. Маємо свободу зборів і спілок (товариств) та тільки тому, що їх намножилося тільки, що правительство не має вже спромоги з ними боротися. Хоч український народ брав дуже живу участь в освободительнім русі, то за свої національні права борюся він досі дуже мало. Через те й одержав уже і по маніфесті менше, чим другі народи. На його скромні просяби, щоб мати свою національну хочби й невеличку часоньку подучувалося із боку уряду стереотипну відповідь — „не подлежаєт удовлетворенію“. — З огляду на ріжницю, які заходять в культурнім і суспільнім згляді між народом українським, а иншими народами Росії добачують всі навіть найуміреніші українські партії одинокі запоруку, щоб забезпечити заспокоєне необхідних потреб цього народу — в автономії України, оснований на найширших демократичних основах при заведенні загального, тайного, рівного й безпосереднього права голосування із найбільшою місцевою децентралізацією. Лиш такою автономією, що відповідала б не лиш історичному праву України, але також громадянському складови Українців, зможе заспокоїти і забезпечити потреби культурного й економічного розвитку народу. Добиваючись автономії, українські партії не ставлять своєю ціллю відділення України від Росії. Вони тільки хотять перестроїти Росію на федеративних основах, по приміру Швейцарії або Сполучених Держав. Тільки тоді — кінчив бесідник свою горачу промову — як російський всерозбиваючий кулак змінить свою дотеперішню тактику, можна буде мріяти про звільненіє мілітаризму та про ті часи, коли „чоловік звір“ перемінить ся в людину сотворену на образ і подобиє боже.

(Конець буде).

Маєтності ерусалимського грецького патріархату на Буковині.

„Politische Correspondenz“ помістила в сій справі ось таку статтю:

В політичних кругах атенських слідять з пильною увагою за розвоєм плану поселення Греків на Єрусалимі, що має наступити і в інтересі тамошнього грецького патріархату. Коли недавно тому складка на „ленту для гробу Господнього“, котрою мали бути покриті потреби грецького патріархату, не досягнула своєї ціли, придумало грецьке правительство поселити в Єрусалимі грецьких путників, щоби в той спосіб

створити там елемент, на котрий би грецький патріархат міг там серед всяких обставин числитися. Православні Араби, хоч патріархат їх щедро запомагає, бо платять за них всякі податки, суть все таки людьми, на котрих не можна сподіватися. П. Александропулос, грецький генеральний консуль в Єрусалимі, предложив вже тамошньому грецькому патріархатови проект колонізації, після котрого має патріархат побудувати на предмісті Нікіфорія в Єрусалимі яких 200 домів, щоби в них помістити грецьких поселенців. Але що на побудовані тих домів нема потрібного капіталу, то пан Александропулос предложив продаж тих маєтностей, які грецький патріархат в Єрусалимі має на Буковині, а котрі представляють вартість 1,600.000 корон. Тоті маєтності то дарунок, який в минулих століттях волоські бояри жертвували для гробу Господнього. Позаяк всілякі особи, кажучи, що ніби то уплатили якісь задатки, загорнули часті тих маєтностей в свої руки, то давнійший патріарх ерусалимський, Нікодим вислав був комісію на Буковину, щоби она перевела переговори в справі сплати тих довгів. На предложене той комісії затагнув був патріарх Нікодим в однім австрійським банку позичку в сумі 800.000 корон, а в застав віддав доходи з тих маєтностей. Тими доходами мали сплатувати ся проценти і амортизувати довг. Тепер сплачена вже позичка до половини і остало ся до сплати ще 400.000 корон. Комісія, зложена з єпископа з Неаполіса (в Палестині) Арсенія, бувшого делегата патріархату в Константинополі, і з правних дорадників патріархату, має виїхати на Буковину, щоби там залагодити формальности продажу. Тимчасом архімандрит Глікерій, репрезентант патріархату в Константинополі, подав просябу до Порти о виробленіє султанського розпорядження, надаючого патріархатови в Єрусалимі право до продажу маєтностей гробу Господнього на Буковині. Здає ся однак, що не всі черці, що творять братство гробу Господнього, годять ся на по-

станову греко-православного патріархату в Єрусалимі в справі продажу тих великих маєтностей на Буковині. При великій розладі, який панує тепер у фінансовій управі патріархату, настала обана, що не всі гроші, узискані з продажу, були би ужиті на ту ціль, на яку призначені. Противники продажу просили вже навіть о посередництво єкуменського патріархату а Йоахим III. на засіданні св. синоду вказав на опір, який стрічає план продажу у деяких членів братства гробу Господнього. Св. синод одобрив его предложеніє, щоби письменно поручити ерусалимському патріарху, аби він перед виконаннем плану ще раз добре розважив собі сю справу. Можна однак предвиджувати, що ерусалимський патріарх Даміан не послухає ради константинопольського патріархату.

Листьма з краю.

Із Вашківців.

Довірочні збори учительства.

Довірочні збори учительства вашківського повіту відбули ся в неділю, дня 17. грудня в кімнатах товариства „Руська Бесіда“ в Вашківцях н. Ч. Збори отворив уч. т. Іван Герасимович. Предсідателем вибрано надуч. т. Василя Чаховського, писарем учит. т. Дмитра Гараса. Над першою точкою: „Заснованіє окружного відділу на вашківській повіт тов. „Взаємна Поміч“, розвинула ся широка дискусія. В кінці порішено такий відділ засновати, а до відділу вибрано тт.: Василя Чаховського головою, Олександра Веренку містоголовою, Дмитра Гараса писарем, Наталію Лучанську касиром і Дениса Руснака контролером. — Другу точку реферував т. Герасимович. Бесідники вказав на неостійність політичну теперішньої соймової більшости, на її нещирість в відношенні до учительства, коли тимчасом „Руский Клуб“ і взагалі рускі заступники так давніше як і тепер по всій можности заступали ся за учительську справу. Найкрасніший доказ сего становища наших послів до теперішнього законопроектую реґуляції уч. платні, їх внесення що до поправок того-ж закону в користь учительства, а що найважливіше — жаданіє, щоби той закон увійшов в жите вже від 1. січня 1906 р. Очевидно теперішня „прихильна“ учитель-

— Ми не мовчимо.
І сестра повторила:
— Ми балакаємо цілий час.
— Я похлопочу ся коло вечері,
— сказала мати і поквапно вийшла.
— Так, ви мовчите, — з нежданною певністю повторив я. — Від самого рана я не чую від вас слова, лише я один телепаю язиком, сьмію ся, радію. Хіба ви не раді мною? І чому ви всі уникаєте погляду на мене, хібаж я так змінив ся? Ну, так змінив ся. І зеркала я не бачу. Ви поховали їх. Подайте сюди зеркало.

— Зараз принесу, відповіла жінка і довго не вертала, а зеркало принесла служниця. Я глянув в нього і — я бачив вже себе в вагоні, на стації — се було те саме лице, трішки постаріле, але поза тим звичайне. А вони, здаєть ся, ждали чогось, що я скрикну, або зімлію — бо сильно утішили ся, коли я спокійно спитав.

— Що ж тут незвичайного?

Сестра вийшла, заходячи ся відчим раз сильнішого сьміху, а брат сказав рішучо та спокійно:

— Справді, ти мало змінив ся. Вийсїв трішки.

— Спасибі і за те, що голова остала ся, — рівнодушно відповів я. — Але куди вони всі тікають: то одна, то друга. Повези-но мене по кімнатах. Яке вигідне крісло, цілком безгоміне. Скільки запла-тили? А я вже не пожалую гроший, куплю собі такі, такі ноги, ліпші... Ровер!

Він висів на стійні, цілком іще новий, лише з опавшими без повітря гумами. На задному колесі присох кусок болота — від посліднього разу, коли я їздив. Брат мовчав і не рухав крісла і я зрозумів його мовчанку тай тоту нерішучість.

— В нашому полку лише чотирьох офіцерів остало ся живих, — сумовито сказав я. — Я вельми щасливий... А його візьми собі, завтра візьми.

— Гаразд, візьму, — покійно згодив ся брат. — Так ти щасливий. У нас половина города в жалобі. А ноги, — се справді...

— Певно, я не листвонос.

Брат раптовно зупинив ся та спитав:

А чого в тебе трясеть ся голова?

— Дурниця. Лікар сказав, що воно пройде

— Тай руки також?

— Так, так. Тай руки. Все пройде. Вези, будь-ласка, остобісію мені стояти.

Вони роздратували мене, тоті невдоволені люди, але радість повернула мені знов, коли стали ладити постіль для мене, справжню постіль, на гарненькій ліжку, на ліжку, яке я купив перед весіллям, чотири роки тому. Застелили чистісеньке простирадло, напушили опісля пуховики, відгорнули ковдру, а я глядів на тоту празнично церемонію, в моїх очах тремтіли слюзи від радості.

— А тепер роздягни мене та поклади, — сказав я жінці. — Як гарно!

— Зараз голубчику.

— Швидше!

— Зараз голубчику.

— Ну, що се ти?

— Зараз, голубчику.

Вона стояла за моїми плечима, біля зеркала, і я даремно повертав голову, щоби побачити її. І нараз вона закричала, так закричала, як кричать лише на війні:

— Що се!

Тай кинула ся до мене, обняла, впала біля мене, скрила голову при відрізаних ногах, то ухилиючи ся від них, то знов припадаючи, цілу-ючи тоті обрізки, голосила:

— Який ти був! Та ж тобі лише трийцять літ! Молодий, гарний був. Що ж се?... Які жорстокі люди! Навіщо се? Кому се було потрібне? Ти мій тихий, мій бідолашний, мій милий, милий...

І на сей крик збігли ся вони: і матір і сестра і ненька, і всі вони плакали, говорили щось, валяли ся при моїх ногах, тай так плакали. А на порозі стояв брат, блідий, цілком білий, з дріжжачими губами, та верескливо кричав:

— Я здурію тут з вами! Здурію!

А мати повзала біля крісла і вже не кричала, а хрипіла тільки і біла ся головою до колес. А чистісеньке ліжко з напушеними пуховиками, з відкритою ковдрою, те саме, котре я купив чотири роки тому — перед весіллям...

(Далше буде).

стину більшість всі дотичні поправки і внесення відкинула, а тим самим показала себе у властивій світлі. Бесіди виказали, що після теперішньої більшості соймової ведуть кристальної політику, завели протекційну систему, де коштом цілого учительства оплачують заздалегідь застереженими посадами і іншими бенефіціями одиниці, котрі сліпо йдуть їм на службу (я. пр. обсаджено посади в Чернівцях пп. Кисановичем і Кінцпером), коли тимчасом наші посади працюють для загальної учительства. Виказавши в кінці кругарство соймової більшості дотично новозухваленого законопроекту регуляції платів, поставив внесок: „Довірочні збори учителів вишківського повіту з дня 17 грудня 1905 висказують послан „Руського Клубу“ подяку і довіру за їх прихильне учительству становище в останній сесії соймовій, а заравом висказують жаль з причини, що соймова більшість відкинула поправки і внесення руських послів в користь учительства“. Резолюцію ту ухвалено одностайно.

Учасник.

Із Путилова.

Праця між Гуцулами.

Хто не гадав перед двома громадами, що наші горняки-Гуцули вже пронавший народ? Сьогодні вже сумніває ся обзнакомлений із гірським рухом, чи наші Гуцули зникнуть із лиця світа. Не можемо сказати, що вже здобув ся старий гуцульський рай, але мусьмо признати, що в новітніх часах зроблено багато для сего народу. Добродій Ат. Федорович, ц. к. судовий ад'юнкт і народне учительство без вини при праці. Майже в кожній селі є каска, читальня і „Січ“. Гуцули збувають ся довгі, здержують ся (хоч дуже маво) від пияцтва, горнуть ся до просвіти і починають господарювати.

Та не лиш руске серце бе тепленько до сего гарного народу, але і багато неруських.

Недавно тому прийшов до путилівського суду ц. к. ад'юнкт Ліхтенфельд, а пізніше за ним ц. к. ад'юнкт др. М. Премінгер.

Перший має карний відділ. Кілько він тут робить добра для темного люду? При розп'явах питає він: — Ви би члени „Січ“, читальні або каси? Піддавали ся ви розправі мирового суду? Чому ні? Може би ви піддали ся перший раз мировому суду? Може би ви полагали ся? і т. п.

Чи не є се дійсний судия в повнім слові того значіння? Таж він виховує народ, наводить до мирного життя!

На велику а чи не на найгарнішу думку впав добродій др. М. Премінгер. Хто не знає, кільки то шкоди наносить для держави і нації занедбуване сиріт і надзору над малолітніми, тупоумними, неумними і марнотравними? Кілько то пиявок вихиснує фізичну, моральну і матеріальну силу цих нещасливих людей? Щоби заохочувати ся сими нещасними, як закон ведать, запросив добродій др. М. Премінгер на 14. с. м. на 3. годину до путилівського суду всіх окружних священників, учителів і старшину громади.

На збори явило ся недалеко сотки представителів станів: урядничих, священничих, учительських, повітових дієчких, дяків, кунецких, гадів і ремісничих.

Др. Премінгер отворив збори і виголосив знаменитий реферат у німецькій і рускій мові на тему „Рада сиротинська“. В дебаті над сею справою заборили слово о. О. Козак, о. Балоньшук, о. Яворовський, надучитель М. Дашкевич, упр. школи Ля Тевтул. Всі бесідики витали із душі думку д-ра Премінгера і висказали ся за заснованем „Ради сиротинської“, тому то і не наводимо поодиноких промов.

На внесенне д-ра Премінгера ухвалено:

1. Пристунити до засновання „Ради сиротинської“, яка мала би складатися із 6 радних у кожнім селі. До сї ради входить із вірним голосом: священник, управитель школи і начальник громадський. Трох радних вибирає рада громади з поміж або із поза себе на три роки.

2. Поручити др. Премінгерові дотичне внесення вислати до президії суду і 3. Старати ся, аби ся „Рада сиротинська“ увійшла в житє із днем 1. січня 1906.

На внесенне д. М. Дашкевича висказали збори одностайно найглубшу подяку др. Премінгерові за його славу прихильність до темного народу і за ініціативу до засновання „Ради сиротинської“.

По сїм подякував др. Премінгер за підпору в його змаганнях і замкнув збори.

Належить ся спізнити, що багато заслужив ся головною олою технічних праць до засновання сїєї інституції і п. канцеляр Леопольд Кінцль.

Як бачимо, йде праця над долею Гуцулів не шумно а тихо, певною ходою і все наперед. Не пронавший се народ! Дайте нам лише працівників як сїд, та в сїм нашім так мало дїє ся для гір.

Спр. Бук.

НОВИНКИ.

Чернівці, 23. грудня 1905.

Від Видавництва. При надходжінні зміни місяця просимо ще раз о вирівняне рахунків із адміністрацією та о приєднуване нових передплатників, щоб уможливити нам дальші уліпшення часопису а то й удержане єї на теперішнім рівні. Ось починаючи із понеділкового числа, подаємо вже правильно власні телеграфічні денеші, а до того буде від тепер „Буковина“ навіть помімо заходячого світа поновляється все в цілім, не зменшенім об'ємі.

Кріза в черновецькій раді мійській далеко ще не поладжена. Правда на „зелену папу“ пішло вже кілька осіб, що найгірше мачали пальці в магістратуру господарку, але радний міста надсов. Тромпстер виступає із що раз новими і то важкими обжалованнями, як ось на передостаннім засіданні проти радного Гайриха в справі двотисячного „поруківничого“ за вироблене посади! „Ображені“ по приміру цілої ради спершу грозять скаргами, а там — від них відступують. На останнім засіданні із дня 21. с. м. по звичайній борбі рад. Тромпстера о слово до інтерпелювання приступлено до бюджетової дебати, у якій радний Е. Вендер піддав дуже острій критиці усю магістратуру господарку під покровом Відмана, кінчаючи єї тим, що тих 11 тис. корон, які він побирає як магістратський директор, ялось би зовсім счеркнути з бюджету. Додаток мійський на сей рік остане на дальше при 46%. Звичайні доходи і приходи уже ухвалено. — Слідуюче засіданне по святках. — Рад. Веґнер зложив свій мандат.

Пос. Штраухероми, який прибув вчора із Відня до Чернівців, зладив його земляки дуже величаво витане на двірці.

Кацалеска киришка. Із Селетини а пишуть нам: Дня 17. с. м. відбуло ся в Селетині представлення для шкільної дїтвори „Гостина сьв. Николая“ заходом тамешного кружка Русинів, крім того була деклямація Шевченкового вірша „Минають дні“, кілька церковних пісень і живий образ. Як при кожній нагоді — так і при тій мусїли натись і неприхильні люди, що хотїли своїми заходами розбити усія змагання в тій справі. Головна підпольна робота і сам разом спочивала в руках місцевого пароху о. Палівича, котрий, мимоходом кажучи, стараєсь засноване недавно товариство „Січ“ розбити своїми високоумними лиш не вученими проповідями. Велика робота в його очах, се „зворот до уні“ — і щоби показати свою кацалеску повагу перед своєю консисторією він сям разом взяв ся на штуку і втяв ось таке „благонядяжне“ діло — наказав брати участь своїм дієчавим і. Шкарбі в представленю — а сам зробив „хожденіє“ по домах і став збирати складки на кілька днів перед представленням на убогих дїтях. Сям піднонав дохід із представлення, котрий був на сю ціль призначений. Крім сього, що сам не був на виставі, заказував ще всім своїм своякам і знакомиим явитись на нїм. Зовсім природно, що урядники-Русини, котрі і так мало себе почувають Русинами, уважали за відповідне не явитись на нїм. Та обійшло ся і без їх ласки, бо саля була битком набита самими гуцулами із винятком декілька низших урядників, а аматори мали більше втіхи із заслужених оплесків своїх таги братів — як від інтелігенції, що зуміє втяти й таку штуку на чужім паску. Із оказаного можна собі легко предста-

вити, які відносини панують у сїм гірським містечку, а особливо між Русинами і лїа користь із того для освідмашення темного народу. Хотїлоб ся сказати ще про більше інтимні справи — але пови що хоч знати, як наша інтелігенція прийме вечерній Шевченка, котрі в недозві будуть святковані в Селетині. — Гість.

Кучурівські румунізатори не всїдають ся! Головний подвижник волоського повнізму в Кучурові вел., учитель Ходзокар, котрий на конто кучурівських управителів школи місто до Кучурова, йде безплатно аж до Кичери, що так незручно вилавав свого часу „Buk. Lloyd“, наказав дня 2. с. м. ученикам II, IV. і V. кл., щоби они не приймали від своїх господарів класи руських шкільних повідомлень! Робив се мимо того, що родичі дїтий руськими свідомствами є цілком задоволені. Ученики, як Олекса Годованиць, просто жалують ся своїм господарям класи, що сей папос силує їх, аби они казали, що они є Волохами а не Русинами. Як кажуть, що они не Волохами, то ви сердить ся і готов їх ще побити. Дїтий силує на волоську годину по 3 зошити приносити, так як се буває мова виладова, ба навіть карає їх, як їх не принесуть. Коли рускі учителі звернуть его увагу на ту некоректність, коли не назвати инакше вицвітїв волоського повнізму, то він ще важить ся ганьбити їх словами: „hergeaufene Galizianer, marsch nach Galizien і т. д.“, а потім ще йде на скаргу до пана Krzeszniowski-ого, котрий зараз пише такі універзали до шкільної управи: „Schulleitung wird aufgefordert den Lehrer zurechtzuweisen, seine Nase in die romanische Sprache nicht zu stopfen!“ П. Кшемшівському здає ся, що п. Ходзокар є невинна дїтинка, хіба тому, що нема кому повідомити его про справки того пана, хотїй управитель школи п. П. повинен се сам зробити. З сего видно хіба, що ему приємно, як рускі дїти і руських учителів гнобять волоське ярмо. — На сей раз досить. Кучурівський.

Раз „учитель“! Із Задубрівки пишуть нам: В середу дня 13. с. м. прийшов якийсь молодий чоловік около 20-літній до тутешнього господаря Георгія Скрипника і видав йому від него 20 К., бо казав, що має прийти до Задубрівки як учитель. Відтак наймив у одного господаря Василя Кавюка фіру, щоби его відвіз до Заставної, бо, як казав, має там фасувати гроші і верне ся назад, щоби перебрати учительську службу в Задубрівці. Василь Кавюк відвіз его до Заставної і сей папос заплатив 2 К. за фіру і зник. Казав, що називає ся Николай Кунецкий. Хитрець той є середного зросту і бідо убраний. Може кому такий чоловік знакомий то нехай напише до Задубрівки до господаря Георгія Скрипника. — Л.

„Січ“ при роботі. Дня 20. с. м. вибух вогонь в хаті Николая Гаврилюка, господаря в Барбівцях. Сейчас заалярмовала „Січ“, і молоді січовики, що прибули до 10 минут, так справно гасили, що згорїла всего солома на хаті, а решта хати і кошеня побіх хати, не тинені вогнем. Згадати належить, що при сїм вогні ужила „Січ“ в Барбівцях по раз перший своїх сикавок — і дуже успішно. Шкода незасекурована, тож для незаможного господаря Ник. Гаврилюка, була ся поміч дїйним добродїством. Закладайте всьди „Січ“ і старайте ся о прилади до гашення вогню! — І. Ст.

Оповістки, іменованія і т. п.

Із краєвого Виділу. На засіданню краєвого Виділу із дня 21. грудня дозволено позаягати пожички із краєвого фонду на будову шкіл громадам: Кішводин 16.000 кор., Горішний Вижів 10 тис. кор., Мигучени 12.800 кор. і Поєни в. С. 3.600 кор.; дозволено побирати громадекі додатки в р. 1906 громадам: Кішводин 58 проц., Балківці 75 проц., Добришівці 85 проц., Істєашеґето 65 проц., Підзахарчів 75 проц., Гоголина 75 проц., Бобівці 75 проц., Киселів 75 проц., Негріляса Негостина 60 проц., Карачів 60 проц., Дубівці 60 проц., Самушин 75 проц., Гропана 75 проц., Дитиневці 75 проц., Істудьнікани 80 проц.; потверджено контракти куїна, згд. замїні і грамоти признанні власности, предложені громадами Лукавця, Канукодруду, Заставна і Киселів, а також дозволено громаді Істудьнікани відступити безплатно

кусень ґрунту під будову судового будинку; волоській касі райфайзенській в Русманастора рішено удїлати основну заповогу із краєвих фондів в сумі 300 корон.

Загальні збори тов. „Зоря“ відбудуть ся в неділю дня 31. грудня н. ст. 1905 р. в льокалі товариства улица Кучурівська ч. 22 Kuczurmarerstrasse 22 (в подвір'ю) о год. 10 ій перед полуднем із таким дїєним порядком: 1. Прочитане і зверіфіковане протоколу із попередніх загальних зборів. 2. Звіт уступаючого виділу. 3. Вибір нового виділу. 4. Вільні внесення. — За виділ: Николай Умгурин, голова; Віктор Стройк, писар.

Філія тов. „Руска Бесїда“ у Вижниці подає до загальної відомости, що дня 31. грудня н. ст. 1905 о годині 2-ій по полудни відбуде свої головні загальні збори в льокалі п. Москви у Вижниці з слїдуючим дїєним порядком: 1. Справоздане з діяльности філії. 2. Справоздане касове. 3. Внески уступаючого виділу. 4. Вибір нового виділу. 5. Вільні внесення. Підписаний виділ запрошає сям усіх членів і надїєсь задїя важних справ як найчисленнішою участю інтересованих з цього повіту. До милого побачення! — За виділ: о. Ст. Маламчук, голова; Ю. Гордійчук, секретар.

Із штуки і літератури.

Літературно науковий Вістник. Книжка XII, річник VIII, том XXXIII. за грудень 1905. Зміст: а) части бєтєристичної: С. Загородний: О тїм морє житєйське, тї дивне. — Анїя: Довька штудиста. — О. Катренко: Знаменник один. — Христия Алчевська: До дїтий російської України. — Андрій Чайківський: З ласки родини (коєць). — Наталя Романович: Три нарис. — Артим Хомик: Всесильний долар. — Л. К. Лазаревич: Білі криїні. б) части наукової: М. Грушевський: Академічний Дім. — Р. Заклинський: За сїдами Федьковича. — Ю. Чайківський: Володимир Стебельський. — Ів. Франко: Postscriptum про Володимира Стебельського. — І. Ф.: Ще документ. — Кр.: Середній школи в київським шкільним окрузі в 1903 р. — Хроніка і бібліографія. — Річна предплата 16 кор. Адр. Львів, ул. Чернецького ч. 26.

Репертоар мійського театру в Чернівцях. Нині в суботу штука Сьдєрманна „Stein unter Steinen“, завтра театр замкнений, в понеділок о пів до 3 по пол. водевіль Нєєтрова „Eulenspiegel oder Schabernack über Schabernack“ (на дохід чернов. стації ратункової), а о год. пів до 8 оперета Медікера „Jung-Heidelberg“ на дохід Доброд. черн. тов. огрівалень, у вівторок штука Онеґа „Der Hüttenbesitzer“.

Телеграми „Буковини“

із дня 23. грудня 1905.

Відень. З огляду на то, щб архив. Отто що раз більше приходить до здоровля, порішено на будуче лікарських комунікатів не оповіщувати.

Відень. Цсар виїхав до Вальзе, щоби пробити різдвині святя в родині архив. Франца Сальватора.

Москва. Вчора збрав ся народ гуртком довкола червоних прапорів. Товпу розігнало військо. 42 осіб арештовано. Коли їх ведено до поліційного бюро, товпа напала на похід, при чїм стрїляно із револьверів. Страйкарі присилували склепи до позамикання. Населєне вже тепер терпить недостачу хліба. Почта і телеграф ще функціонують. 82 тисяч робітників, що підлягають фабричним інспекціям, застрайкували.

Петербург. Полїція не допустила вчора до якого небудь збору. Бюро товариства робітників і робітничої ради розганяно дївич. Богато осіб арештовано. На багато місцях застановлено роботу.

Варшава. В Королівстві польським завішено на ново стан воєний. (Станом воєним обняті тепер в Росїї ще Київщина, Полтавщина, губ. воронїська, Курляндія й Інфлянти. — Ред.).

Оголошення.

За зміст Оголошень редакція не відповідає.

Заряд друкарні

„Рускої Ради“

звертає увагу інтересованих, що
всіх друкарських висилає **лиш**
за попереднім надісланням на-
лежитості або за посліплатою.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

КАНЦЕЛЯРИЯ

друкарні товариства „Рускої Ради“

отворена

в неділю і свята від 1/2 11 до 1/2 1 год. попол.

НОВІ НОВЕЛЬКИ

Евгена Мандичевского

під заголовком

СУДЬБА

мож замовляти у автора в Тернополі по ціні
1 К. 60 сот. брош., або 2 К 10 сот. в гарній
сеп. опр. аві.

Знаменитий мід

десеровий кураційний **6 К.** за 5
кільк. оплатно. — В плястрах 1 кільк.
2 К.

Від руского замовлення даю 20 сотиків на
будову руского театру. 105 (5-24)

Короневич, ем. уч.

Іванчани, Галичина.

Марка охоронна: котвиця

Liniment Caps Comp.

PAIN-EXPELLER

з аптики Ріхтера в Празі.

Загально признаний знаменитий усмираючий лік на втиранє
по ціні **80 сот. 1-40 кор. і 2 кор.** можна купити у всіх аптиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лік все лише в оригі-
нальних флашках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики
Ріхтера і для осторожности приймати лише флашки тим охоронним зна-
ком яко правдиві. 84 (9-38)

АПТИКА РІХТЕРА

„під золотим львом“ у Празі, улица Елисавети число 5.

Певною річею є, що до

КАНАДИ або АМЕРИКИ

найліпше їхати переправою

М. Г. ФРЕЙДБЕРГА в Антверпії,

бо то є одинока справедлива, найкоротша і найдешевша дорога до
заморських країв! — Є то перша переправа, котра узнана пародом
за найліпшу! — Завчасу удавайте ся писемно і посилайте задатки
на шіфкарти до

M. G. Freudberg, Antwerpen

10. Van Leriusstraat. (BELGIA.)

1 (2-3)

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друки для Кас райфайзенських.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Найбільший вибір артикулів на різдвяні і новорічні подарунки по уміркованих цінах.

Склад виробів з альпаки і хінського срібла ц.

к. надвірної фабрики В. Бахмана і Спілки у Відні.

Товари бронзові і шкіряні. Прибори до писання, бюркові годинники, зеркала, тигарки
на листі і папері, попелівнички, стінні декорації, етажерки, пецзарія шкіряні, різні ташки,
мошени, рамці до фотографій, куфери з замочками або без і різні артикули до подорожі.

Артикули галатерійні. Найновітні дамські поясники, рукавички, маншети, гудзички,
ковчарники, бурштинові цигарнички, льонети і т. п.

Вахлярі із правдивих струсєвих пер, пераївки, гази, з кістками ручками і т.

Рукавички з оленєвої шкіри, Glacé, футровані, з вовни, бавовни, трікотові, шведські рука-
вички для войска і дивільних, різного рода.

Артикули до польовання. Револьвери, стрільби найліпшої сорти і різнородна муніція.

Капелюхи з шайшу, з льодєну, Velour Sulk і т. п. для панів і хлопців в різних красках.

Кальози і черевики до снігу правдиві петербурські найліпші фабрикати. Величез-
ний вибір.

Самостійна продаж капелюхів

Відні, Йосифа Шіхлера і Синів у Г'ваду,

цямі, склад американських черевиків

з ц. к. надвірних фабрик Генрика Ітї, у
Антоні Чапека у Відні, Ф. К. Попера в Хру-
Нотаву Пулі і Харінгтон в Бостоні.

Товари обуяні. Великий вибір обуви на зиму з Chevreux, Boksealf, а гемаи, сатини,
сукна, футровані або ні, склад лякерів чорних і в різних красках, для панів, панів, дівчат
хлопців і дівчат, чоботи і пів-черевики. Найбільший вибір.

Необходимі товари хустині і палі. Правдиве біле Егера і Д-ра Ламана. Паньчехи
для панів дівчат, каштанники вовняні, перепаски на тіло, огрівачі колін, чепці, охоронячі ух
камани і т. д.

Біле. Для панів, панів і дівчат в найновітніших красках.

Товари футрянні для панів і дівчат, різні ковчари і шаруавки, з кули, шкотекі
перекі, тибетанські, шапки, кучми і різні артикули до польовання, вовняні різної най-
модітнішої сорти.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Іван Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

Hamburg—Amerika Linie

Проста
пере-
права
без пере-
сіданя.

Знанням із
своєї ско-
рости почто-
вим і пос-
пішним кораб-
лем т. зв.
Doppelschrauben
Schnelldampfer.

З Гамбургу до
Нью-Йорку, Канади, Бразилії, країв Ля-Плята, Полуднє-
вої Африки і Східної Азії.

Парівці „Гамбург—Америка“ ліній відзначають ся тим, що суть заосмотрені
в знаменитий харч, чисті каюти, і пасажери їдуть ними скоро і безпечно.
Пасажерам ізраїльського віроісповідання їдучи по всіх наших ко-
раблях межи покладом подасть ся рительні страви.

Видача карт до всіх етажій Сполучених держав і до Канади

Близкі услівя уділяє охотно

ГЕНЕРАЛЬНА АГЕНЦИЯ ДЛЯ БУКОВИНИ.

76(5-6)

Чернівці, ул. Паньська 16

Ріхтера

якорові скриньки

камінчиками до будови

зуть безперечно найліпшою на за-
бавою, якою діти роками зани-
мають ся. Ніяка иньша забав-
ка не є так рівноусудєною-
ю імаючою тривалою і дешевою
якорові скриньки з камін-
чиками, які дають ся допов-
нювати. Ті скриньки що року
пліть, можна доповнювати

якоровими скриньками до будови мостів,
які діти радо будують.

Сі скриньки, можна добирати відповідно до дитячого віку. Цінники і малювані вір-
ці до будови які весели здобули собі велике признанє, на жаданє висилає фірма дуже ра-
до, даром і оплатно.

Ріхтера якорові скриньки з камінчиками до будови і якорові скриньки до будови
мостів як також **якорова мозайкова гра** побіч дуже інтересної гри „Пло-
терийни“ є до набути у всіх ліпших складах забавок по ціні: — 75 с., 1 К. 50 с.,
3 К. — є., і вище. Належить добре уважати аби уникнути підроблєнь, бо всі скриньки
без марки охоронної „якор“, суть імітацією, тому не приймайте їх: будоби нерозважного
свої добрі гроші на пубо-дурно викидати, купуючи безвартієтні псалєдєвництва. Хто лю-
бить музику най жадає цінник славних діл музичних і машин до говорєня.

Ф. Ад. Ріхтер і С-ка

98 5-7 п. к. доставець надворний і камеральний.

Контор і склад: I Operng. 16 Відень фабрика: XIII 1 (Hietzing)

Rudolfstadt, Nürnberg, Olten, Rotterdam, St. Petersburg, New York.

Наймоднійше етаблїсема уборів

ТАЙТЛЕР і ШТЕРНБЕРГ Чернівці, Ринок
гот., під чорним орлом

На осїнь і зиму

поручає **найбільший вибір уборів** для панів, панів
і дитий. — Убори зладжені після найновітшого крою.

Сталі ціни, марковані на кожній штуці.

90 (9-24)

Діточа гардероба—се спеціальність.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
щодорож, п'ятницю і неділю,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при вулиці Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застереження. — Рекламациї неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	—	„ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належність за інсерва-
ціями платні в Чернівцях.

Парламентарне заступництво Буковини по переведенню виборчої реформи.

(X) Із заведенням загального, тайного
рівного і безпосереднього голосування по-
винно змінити ся й парламентарне за-
ступництво Буковини, яке досі є прямою
наругою всіх основ справедливості. До-
тепер вибирає Буковина до віденського
парламенту 11 послів але се дієсь так,
що 11 консисторських совітників іменує ім.
гр. прав. релігійного фонду одного посла,
150 ділчих 2, торговельна палата одного,
(а сей так заступає інтереси своєї групи,
що тепер навіть не зістав вибраний до
палати!), поза тим вибирають ще міста
двох послів, громади сільські 3, а 5 курія 2.

Такий розділ мандатів як наймен-
ше відповідає податковій спроможності
населення, бо при 3 і пів кор. безпосе-
реднього податку на душу платять ся у
нас пересічно 14 кор. податку посередно-
го! Тим менше відповідає такий роз-
діл мандатів національному угрупованню
Буковини, бо релативна більшість насе-
лення краю — Русини, мають на 11 мандатів
буковинських в своїх руках всього
2! Отрим то й не дивний оживлений
рух вічевий в справі справедливої ви-
борчої реформи, який обхопив тепер ру-
ску частину Буковини і якого прави-
тельство хита не важить ся злегкова-
жити під поребрам одвічальності за
найдалш ідучі наслідки...

По заведенню загального голосування
припадало Буковині, колиб розділ мандатів
основувати на середній арифмети-
чній між податками безпосередніми
(3,225.100) а населенням (723.585) всього
8 мандатів супроти теперішніх 11. Ро-
зуміє ся, що се булоб крайню кривдню
і несправедливе. — Ключем розділу мандатів
повинен бути один посол на 50.000
населення кожного народу.

Поки що усі буковинські посли разом не
розвили ніякої акції для охоронення Бу-
ковини від втрати мандатів, загально же
між поодинокими групами буковинських
послів планує повне непорозуміння що до
розділу мандатів, що впрочім зовсім при-

родне з огляду на „виборців“, яких вони
по більшій часті заступають.

Найісканійше в сій справі станови-
ще Волохів. Вперед загаль їх проти вибор-
чої реформи ворогував, бо вона число
волохів мандатів редукувалаб із 5 на 2.
Тепер же забирає голос пос. бр. Гормузаки
в анкеті різдвяного ч. „Zeit“ і то з вели-
кими надіями на виборчу реформу, що
вона не лише удержить скількість во-
лових мандатів, але ще й побільшить
їх! Не маємо нічого проти зростови
числа волохів парламентарних заступ-
ників, але коли тереном до сего мають
стати рускі села, то п. Волохи звольте
загоді приємити свої анетити...

Події в Росії.

Коли влади не стає сили, щоб
вона мала справді власть, а дер-
жавний кредит стане до краю під-
копаний — тоді приходить уору-
жена революція. І ось в таку фазу
вступила Росія. Її банкрутство кре-
дитове при загальнім неплаченню по-
датків, при цілковитім застою фа-
бричним а то й торговельним не
улягає вже сумнівowi, а „власть“,
коли нині можна говорити про
якусь власть в Росії — поза сялою
пестука, — вже на березі цілковитого
упадку. І в тій хвилі робить вона
ще одно енергічне зусилля, щоб вхо-
пити в свої руки випущені вулика,
не числячись зовсім із потоками
крови, які коштують ме ся проба,
не розбираючи і в спільниках, які
мають її ратувати від гибелі, як
ось в сїм случаю грабежники і
горлорізи названі тепер „партиєю
правового порядку“ на місце надто
скомпромітованих „хуліганів“. Час
рішучої розправи революції із ре-
акцією в Росії заповідає передов-

сім безліч багатих утікачів з Росії,
які з сїмiami й золотом спасають
ся за границю, не маючи охоти по-
габати. Що найзамітнійше, що як
доносить реакційне „Новое Вре-
мя“, із поручення міністра скаргу
вислано дня 20. с. м. за границю
до Cannes в полудневій Франції но-
вий вагон із 150 пудами золота,
при чім заряджено надзвичайні сред-
ства обережності. Ся вістка викли-
кала велике вражіння, яке піднесла
еще більше друга, що ось то лікарі
поручили цареві, щоб він з
огляду на... підірване здоров'я виїхав
як найшвидше до Кан. Поки що
цар ще в Росії, а навіть конферув
з своїми міністрами. В останнє
конферовано про закон о товариствах
і зборах, але ще його не рішено.
Закон про право виборче на
міністерській радї в Царскім Селі
вже рішено і то в формі дуже
близькій до загального голосування.
Закон сей мають оголосити в часі
Різдва. Вибори до „Государственной
Думи“ відбулись би з кінцем січня,
а скликане Думи припало би на
лютий. Остаточний поспіх при по-
загодженню виборчого закону треба
приписати безперечно новому ге-
неральному страйковови,
що обхопив уже майже всю Росію,
який на чолі своїх домогань по-
ставив: скликане конституанти, за-
ведене заг. голосування, свободу
страйків, зборів, товариств і преси,
8 годинний день робочий, розділ
землі між мужиків і вибір началь-
ства у армії й флоті самими під-
чиненими. Найострішню форму при-
брав загальний страйк у Москві,
який увійшов безпроволочно в жи-
тє, хоч був оповіщений тільки водній

часописі „Борьба“, яку до того через
часок сконфісковано. Страйк у Мо-
скві дуже швидко переміняв ся у
кроваву революцію. До
кровопротоку прийшло вже в че-
реду, як військо взялось розганяти
12 тисячне віче, зібране в Аквариї,
на яким роздавано між учасників
оружа. Борба між військом: піхотою
й драгонами а озброєними робітни-
ками, що стали забарикадовуватись,
стає що раз грізнійша. Віче рево-
люціонерів в домі Фідлера обстрілю-
вало військо через довгий час без-
успішно навіть із пулеметів. В су-
боту від рана стріляла артилерія
до барикад. Сторожа пожежна під-
палювала барикади. Борба, яка роз-
почала ся насамперед на Тверській
вулиці а відтак перенесла ся і на
інші, лютила ся особливо на твер-
ській бульварі і сусідних вулицях.
Повстанці зранили 20 жандармів.
Після новітших обчислень було в
суботу 500 ранених а в неділю ще
більше. Вечером в суботу прийшло
також на передмістях до борби; на
передмістї Стретенская кинено бом-
бу. Двірці залізниць обсадило вій-
сько. „Союз союзів“ ухвалив удер-
жати в силі ген. страйк, але не
брати участі в збройнім повстанню.
Вночі із суботи на неділю насту-
пили страйчні бої головню на вулиці
Тверській, де мало лягти кілька сот
люда із публіки і війська. Народ
мав також атакувати і Кремль. На
всіх точках міста, де в суботу збу-
рено барикади, повстанці їх в не-
ділю знов поклали. Улиця Широ-
кая аж до дворця залізничного повна
барикад. На Страстній площі устан-
лено в неділю знову пушки. Над-
ставком Патріархів, на вулиці Брон-

11)

Леонід Андреев.

ЧЕРВОНІЙ СЬМІХ.

уризки з найденної рукописи.

З російської мови переклав: Йосип Стадник.

(Дальше).

ЧАСТИНА ПЕРША.

Дев'ятий уривок.

...Я сидів в ванні з горячою во-
дою, а брат вертів ся неспокійно по
кімнатці, присідаючи, то знов встаю-
чи, схоплюючи в руки мило, прости-
рало, близько підносячи їх до ко-
роткозорих очей тай знов кладучи
назад. Опісля став лицем до стіни
і довбаючи по ній пальцем, горячо
говорив дальше:

— Сам розміркуй: аджеж не
можна безкарно десятки та сотки
років вчити жаління, розуму, льо-
гіки, — давати свідомість. Осо-
бливо — свідомість. Можна стати
нежалісливим, втратити чуте, при-
викнути до виду крови та сліз та
мук — як от різники або деякі лі-
карі або військові; але як можна,
пізнавши правду, відказати ся від
неї? По моїй думці, сього не мож-
на. Від дитини вчили мене не му-
чити звірят, бути жалісливим, і

того вчили мене всі книжки, які
я читав, і мені страшно жаль тих,
хто мучить ся на тій проклятій
війні. Але от за якийсь час я по-
чинаю звикати до усіх тих смертей,
мук, крови; я почуваю, що і в що-
денному житю я стаю менше чу-
лий, менше сердечний і відповідаю
тільки на найсильніші зворушення,
— але до самого факту війни я
не можу привикнути, мій розум
відказуєть ся розуміти та пояснити
те, що в своїй основі безглузде.
Мільон людей, зібравши ся в одно
місце, і змагаючись надати право
своїм вчинкам, вбивають один-одного,
і всіх однаково болить, і всі одна-
ково нещасні — щож се таке, ад-
жеж се божевілля?

Брат обернувся і питаючи влі-
пив в мене свої короткозорі, трохи
наївні очі.

— Червоний сьміх, — весело
сказав я, плюскаючи ся.

І я скажу тобі правду, — брат
положив ймовірно холодну руку на
моє плече, але наче злякав ся, що воно
голе та мокре і швидко відняв її,
— я скажу тобі правду: я дуже
лякаю ся збожеволіти. Я не можу
зрозуміти, що воно таке творить
ся. Я не можу зрозуміти, і се страш-

не. Як би так хто міг мені поя-
снити, але ніхто не може. Ти був
на війні, ти бачив — поясни мені.

— Іди к' бісу! — шугливо від-
повів я, плюскаючи ся.

— От і ти так само — болісно
сказав брат: — ніхто не може
мені допомогти. Се страшно. І я пе-
рестаю розуміти, що можна, чого
не можна, що розумно, а що не ро-
зумно. Коли я возьму тебе зараз
за горло, з першу делікатно, так
начеб ласкаючи, а опісля сильнійше,
і задавлю — що се буде?

— Ти плетеш нісенітницї. Сього
ніхто не робить.

Брат потер холодні руки, тихо
усьміхнувся тай говорив дальше:

Коли ти був іще там, бували
ночі, що я не міг вснути, і тоді
находили на мене чудні думки:
взяти сокиру та піти повбивати
всіх: матір, сестру, прислугу, на-
шу собаку. Певна річ, що се були
лише думки, і я не зроблю сього
ніколи.

— Сподію ся, — усьміхнувся
я, плюскаючи ся.

— Я бою ся також ножів, всьо-
го острого, блискаючого: мені зда-
єть ся, що як возьму у руки ніж,

то безпреміно заріжу кого. Во-
чомуж не зарізати, коли ніж острій?

— Причина достаточна. Який
ти, брате, чудак. Пустяки іще го-
ряченької водиці.

Брат відкрутив крічок, впу-
стив води тай кінчив:

— І юрби бою ся, людей, коли
збереть ся їх багато. Як тільки ве-
чером почую на вулиці гамір, го-
лосний крик, то зараз здригаю ся та
думаю, що се вже почала ся... різ-
ня. Коли кількох людей стоїть про-
ти себе, а я не чую, про що вони
говорять, мені починаєть ся зда-
вати, що зараз вони закричать, ки-
нуть ся один на одного тай пічнуть
ся душегубство. І ти знаєш, — та-
ємничо нахилив ся він до мого уха,
— в газетах багато вісток про
душегубства, про якісь дивні душе-
губства. Се дурниця, що багато лю-
дей і багато розумів — у людства
один розум, та він починає му-
тити ся. Помацай мою голову, яка
вона горяча. В ній огонь. А інколи
стає вона холодна, і все в ній за-
мерзає, качаніє, переміняєть ся в
страшний смертний лід. Я мушу
збожеволіти, не сьмії ся, брате:
я мушу збожеволіти. — Вже чверть
години, пора тобі виходити з ванни.

ная коло „Каретного ряду“ і на декотрих інших улицах повстанці стріляли до війська. В ограблені склепні зброї Торбека вибухла вночі з суботи пекольна машина, в наслідок чого вибух огонь в сусіднім готелі „Метрополь“. Напад на склад зброї Брабеца не удався. Рада робітників постановила, щоб в 6. год. веч. із д. 23. розпочала ся збройна революція. — В Петербурзі генеральний страйк не має певного характеру, бо частина робітників до него не прилучилась. За те множать ся там арештованія, революціонерів, обслуги залізничної, організацій робітничих, із яких сидить в тюрмах два до три тисяч люда. — В Ревлю зупинено також усю роботу по фабриках і варстатах. Жалізниці урядники постановили зупинити рух потягів. — Тимчасова управа лотинської республіки мала нині офіційно повідомити російське царство, що зриває з ним великі зносини. — В містах Тамбові і Козлові і в 10 сусідніх містах і повітах заведено через розрухи військовий стан. — На Кавказі прийшло до нових боїв між Татарвою і Вірменами. Жалізничні телеграфічні połącненя по цілій Росії крайно непевні і порозривані. Військові розрухи помімо того, що правительство під напором політичних подій значно поліпшило солдатський побут, не переривають ся. Новий бунт захопив Севастополь. Ген. Деневіч прислав знова — після інформацій „Schl. Ztg.“ — такий рапорт до Петербурга із манджурскої армії: „Половина активної армії збунтована, резервісти домагаються, щоб їх вислати сейчас домі. Я не гджен боротись даліше із революційною пропагандою в моїй армії“.

Промова посла Николая Василька
виповнена на 367. засіданні парламенту XVII. сесії дня 15. грудня 1905 при дебати над бюджетовою провізорою.

(Даліше).

Ви хіба знаєте, сумні відносини, серед яких живуть Русини в Галичині. Ви знаєте — сеж потворювали ми тут

— Іще тришки. Хвилиночку.
— Мені було дуже приємно сидіти в вані як давніше, та слухати знамого голосу, не вдумуючи ся в слова, та бачити усе знакове, просте, звичайне: мідний, злегка позеленілий крічок, стіни зі знакомим малюнком, причадали до фотографії, розложені в порядку по полицях. Я знов займатись му фотографією, знімати му прості та тихі види і сінка: як він ходить, як він сьміється та дуріє. Тим можна займатись і без ніг. І знов буду писати про розумні книжки, про нові успіхи чоловічої думки, про красоту та сьвіт.

— Го-го-го! — загукав я, плюскаючи ся.

— Що з тобою? — брат перелякав ся та поблід.

— Так собі. Весело, що я дома. Він усміхнувся до мене, як до малої дитини, як до молодшого, хоча я був три роки старший від нього, і призадумав ся, — як дорослий, як старий, у якого великі, тяжкі та старі думки.

— Куди тікати? — промовив він, здвигнувши плечима. — Кожного дня, менше-більше в одну годину газети електризують нас, і ціле людство здригає. Ся одночасність чуття, сліз, думок, терпіння

нераз — що одна гімназія припадає на 616.000 руских мешканців. Хоч я собі ту цифру занотував, то я якось вагався тут назвати, бо при читанні не хотів в неї вірити, поки мені мої галицькі товариші саме тепер не potwierдили, що більше чим шістьсот тисяч люда, в Австрії, посеред Європи мусить вдовольняти ся одною гімназією! (Слухайте! Слухайте!) За те Поляки мають 36 гімназій. Відносно до сего слід би нам мати 27 гімназій. (Посол Романчук: Бо у Поляків припадає одна гімназія на 110 тисяч мешканців, а у Русинів одна на 616 тисяч! Се є рівноправність!) Так воно і є!

Але і ті гімназії, що ми їх маємо, дратують можновладців, бо ось що раз більше росте число рускої інтелігенції. Отгитмо нашу молодіж переслідує ся на кождому кроці. На се подам один приклад. Наші ученики мусять вчити ся також по польських гімназіях. Двох руских учеників гімназійних підозрівано, що вони брали участь в одній рускій маніфестації у Львові, бо їх десь недалеко бачено. (П. Романчук: Але зовсім не брали в ній участі!) Але припустім навіть, що брали. Їх зараз приарештовано і без ухвали учительського збору видано зі школи — коротко кажучи — зроблено, що лиш можна було їм зробити. Та дивна річ, що незадовго по тім обходжено у Львові пам'ятку революції (Посол Романчук: польської); отже з польською молодіжкою поступлено собі далеко дагідніше. Я із сям способом вповні згоджую ся. Бо се річ чисто неможлива, здержати молодіж по провінціях при національним шовінізмі і національній борбі старших з далеко від того руху, бо та молодіж хіба в найменшій мірі наляжить до кругів, які можуть удержувати гурьмантські і гофмайстрів, а за те живе разом із батьком матерію та все бачить і все чує. В виду сего треба все пам'ятати, що вчинків гімназійних не слід ніколи осуджувати із тою серйозністю, що діла людей дорослих (оплески).

Отсего справедливого погляду придержують ся власти супроти польського студентства у Львові, але чому же покидає ся його тоді, коли розходить ся о руску молодіж, коли вона походить поточірно із далеко відійшлих верств і далеко більше зросла із борбою, яку ведуть їх родичі й рідня за своє народне істноване.

Кожний необдуманий крок наших руских хлопців карає ся в як найостріший спосіб і то все з наміром провокування. (Посол Пастор: Польська й руска молодіж повинна тільки вчити ся!) Всечесніший отче, се булоб чисте ельдорадо! (Посол Пастор: Так булоб м'яше!) Розуміється, тільки заведіть се!

Та недавно знов сировоковано Русинів: заборонено і обходити пам'ятку Бог-

та страху позбавляє мене підпори і я — наче тріска на хвилі, наче пилючка у вихрі. Мене силоміць відриває від буденного і кожного ранку буває одян страшний мент, коли я повисаю у воздуху над чорною пропастью божевілья. І я внаду в ню, я мушу власти. Ти, брате, не знаєш іще всього. Ти не читаєш газет, багато дечого скривають перед тобою — ти іще не все знаєш, брате.

І се, що він сказав, я лічив сумною шуткою, — се було уділом тих всіх, хто своїм божевільем ставав близьким до божевілья війни та остерігав нас. Я лічив се шуткою — начеб я плюскаючи ся в гарячій воді, забув все те, що бачив там.

— Ну, нехай собі й скривають, — а мені пора вилазити з ванни, — легкодушно сказав я, і брат усміхнувся та покликав слугу, і у двох витягнули мене та одягли. Опісля я пив пахучий чай з мові карбованої склянки та думав, що жити можна і без ніг, а потім відвезли мене в кімнату до мого стола і я ладив ся працювати.

(Даліше буде).

дана Хмельницького, хоч пам'ятку польського повстання з р. 1830, очевидно позволено обходити. Прошу собі уявити, що Швайцарія мала би таку саму приємність, як Русини, належати до Австрії і що заборонено би Швайцарам обходити пам'ятку Теля. (Дуже добре). Яка то буря зналась би і як цілком природною мусілось би її уважати! А колиб ви панове, знали, що значить Хмельницький для руского народу, то ви не могли би надивувати ся, що Русини з таким спокоєм знесли сю заборону. І я надію ся, що й правительство прийде раз до того пізнання, що не зараз найде ся так спокійний народ і так певний для держави як руский, коли лише відасть ся йому дрібку справедливости. (Притакувані).

Ті панове, що приходять сюди на основі давньої виборчої ординації з своїх курій з Галичини, мали все лише одну ціль перед очима: зробити себе конечно потрібними для правительства. В тій цілі вони зробили себе посередньою ставцею між галицьким народом і правительством, а в сій палаті ніколи не допускали до спокою між сторонництвом а правительством, бо инакше зараз виявилось би, що вони не так конечно є потрібні, щоби не можна без них обійти ся. Але вони подумали собі: Колись таки возмуть ся до нас. Вони зм'ярували, що навіть їх найдавніші приятелі, чесні послы, стали непевні, та погадали, що треба лише скоро прийти до автономії, розуміє ся, з теперішнім сеймом і теперішніми привілеями, а тоді можна говорити з короною так, як говорять нині Мадяри. (Заперечувані а також і оплески).

Я доведу вам, що ті панове не такі собі неввинні, як доси удавали. Ви пригадаєте собі, що давніше не вільно було тутки навіть виступити з жадним хоч би як оправданим наглим внесенням, бо гр. Дідушицький зараз підіймав ся і говорив: Ми є за спокійними нарадами сей палати і за регуляціями; все мусить прийти в свій час; а для того голосувати будемо против наглого внесення — так було прим. при знесенню мит! (Дуже добре!)

(Даліше буде).

Перше українське віче в Одесі.

(Конець).

По тім, як на предложене предсідателя збори повстанням із місць пошанували пам'ятку нещасних жертв, що впали в чорних жовтневих днях Одеси, промовив др. К. он іменем польської соціалістичної партії. Зазначивши терпіння польського народу, розмежованого трома кордонами, замітив він, що Поляки розуміють через те також терпіння других угнітаних народів. Польський нарід розпав ся, топер сьвятою ненавистю в борбі за волю волю. З кінцем 80 рр. пробудив ся з сну его робітничка верства, а за ним і мужицтво, не починаючи славної гостини інтелігенції. Даліше замітив він, що при конституції в Галичині не повинно бути ворожнечі між народом українським і польським, коли вони стануть вільні від історичних традицій навіяних шляхтою. На примір сього подав згідну працю соціал-демократів польського І. Даниньського і українського М. Ганкевича. Се звістуня мира і єдності обох народів. „Я вітаю Українців з їх національним і політичним пробудженням. Коли Україна стане до бою, тоді поровень із нею стане вся польська соціалістична партія. Нехай живе Україна в своїм відродженні!“ Підчас сих слів озвався серед салі голос: долой его! Против сего піднялись протести: то провокатор, провокатор! Коли заворушене покінчилося і др. Кон свою промову покінчив, збори висловили йому свою подяку гарячими оплесками. — Після сего промовив представителю народа литовського менше-більше ось така: Горожане Українці! Почуваю себе незвичайно щасливим, могоучи вперше звернути ся до вас у Одесі. Коли ми скарбовані Муравєвою нагайкою сиділи у тюрмах уладжених таки за наші гроші, шукали утіхи і товариства в терпінні, то ми найшли багато похорого між терпіннями нашими і вашими. Імя нашої вітчизни Литви вичеркнено із географії! Через сорок літ сиділи ми заковані в кайданах угніту і самоволі російського правительства, голодні, покриті рапами від нагайок та виснажені, із затишним ротом, не маючи не тільки права випустити яке небудь словечко погорди

і жалоби проти наших угнітателів, але навіть не сьміючи писати своїх терпіння на суд Всевинного. Через 40 літ були ми позбавлені печатаного слова, нам навіть не було вільно помолити ся в рідній мові. Так само і вас, Українці позбавлено того неоспоримого права чоловіка. Тоді ми не могли сказати один другому слова потіхи, подати руку помочи і братньої любові. Але тепер, як перед нашими очима блиснуть промінні свободи, коли ми разом із сьвідомим російським народом сказали: хай пропадає угніт і насиле, а най сине свобода, най сьвітлі будуть права чоловіка і народів, коли ми збираємо ся на віки заперти „свободою і братством“ брами тюрм, у яких томались наші брати, коли нам можна розкривати уста, що так довго стояли німі — я вітаю іменем Литовців пробуджене українського народу і закликаю щоб ми один другому протягнули руки помочи, бо наш ворог той самий. Нехай живе бравий український народ! Нехай живе братство вільних народів у вільній державі! Най живе федерація вільних народів, най живе автономія України! Отсю сердечну промову литовського речника покрили довгогрімучі оплески. Як вони улягли ся, забрав слово зівсний діяч гласний одеської думи Я. Д. Новіков висловлюючи передовсім свій жалі із за того, що перше українське віче не може повитати на українській мові. Потім переповів вібраним хід наради послідного з'їзду земських і городських діячів. Між иншим замітив він, що також і Росини є тої самої думки як і інші славянські народи заселюючи Росію, які сьремлять до автономії і федеративного ладу.

Під кінець віча промовляв ще ім. демократичної польської партії М. й о д у ш е в с ь к и й, ім. союзу журналістів і письменників Чу д н о в с ь к и й, кількох речників партії соціал-революційної Бунда і рос. соціал-демократичної. Речники рос. соціал-демократичної партії, які по більшій часті сьилою вдерлись на аудиторію криками і крайно обидливими для Українців промовами не допустили до ухвалення яких небудь резолюцій на вічу і його зівсали! Сей скандальний вчинок одеських соціал-демократів, до яких впрочім зладив др. І. Луценко четвертий лист в „Одеських Новостях“, найкраще показав, що російські соціал-демократи здебільша такі самі вороги українства, як російські чиновники і жандарми! О. Н.

НОВИНКИ.

Чернівці, 26. грудня 1905.

Санкція нових законів державних. Царську санкцію одержали ухвалені радою державного законопроекти про підмагане маринарки торговельної та провізориційної торговельної договір з Італією. Силою першого закона одержують пароплавні товариства заноручу, що вони й на будуче будуть користуватись уділованими їм після закону із 27/ХП. 1893 р. запомогами аж до дефінітивного порішення справи. Провізориційний договір торговельний з Італією у управильное про-провізориційно торговельні й комунікаційні зносини Австрії з Італією до 28. лютого 1906, коли повинно наступити поновне їхнє управильнене.

Товариство імени Шевченка в Москві. Поводи починають гуртувати ся наші земляки і на чужині, а виразом того є заведення недавно в Москві Товариство імени Шевченка. Се товариство поставило собі задачею домагати ся „самостійности України на широких демократично-федеративних основах і задумує незадовго скликати український з'їзд, щоб обміркувати становище українського народу“. „Х-б.“

Укр. людський університет розпочинає незабаром свою діяльність і по головніших осередках Буковини. Щоб справу сю повести певним шляхом відбуло ся дня 15. с. м. перше засідане делегатів трох товариств „Руска Бесіда“, „Руска Школа“ і „Історичне Товариство“ які разом утворили комітет людського університету. Головою обрано проф. університету др. В. Мільковича, заступн. інсп. О. Поповича, секретарем проф. Т. Бригдзана, а касиром проф. І. Ісупенка. В справі організації викладів забрав перший слово проф. др. М. Кордуба, і поставив внесення, аби праця в людськ. уні-

верситеті поділити між дві секції: секцію наукову і секцію організаційну. Перша мала би дбати о як найбільше відчитів, а зарозом видавати оцінку їх. Друга повинна займатися з технічною стороною: організацією підчитів а іменно означенням міцця і часу їх. Це внесене прийнято. Комісії сі уладили ось так: До I. вибрано проф. др. В. Мільковича, дра проф. Ст. См. Стоцького др. О. Маковей, і др. Кердубу а до II. інсп. О. Поповича, проф. І. Леоненка, проф. Т. Бриндзана, уч. І. Карбулицького і проф. А. Кліма. Уложене програми відчитів по-ложено на внесені інспектора Поповича I. секції. При обговоренні змісту відчитів зазначив проф. Мількович, що вони мають бути принципіально популярними, зн. привороченнями до духовного рівня наших міщан і селян, а зарозом зазначив, що було би пожаданим, аби на сей рік обмежити ся в роботі поки що на центр Чернівців, Клонічку і Монастирська, однак в сім напрямі не ухвалено ніякої обмежувачої постанови, тим більше, що ходять о можливо як найширший терен для діяльності сей інституції. Справу фондів поладжено провізорично так, що рішене на внесені проф. Бриндзана, аби кожне з трох товариств, які вислали своїх відпоручників до комітету, визначило на людський університет по 100 кор. За вступ має ся платити по 10 сотиків від особи. Кошта їзди по селах і містечках буде ся презентам — що зовсім зрозуміло — авертати. По сім приступлено до обговорення закінча приладів до відчитів, а передовсім скіонтікона, що порушив проф. Бриндзан. По доволі просторій дискусії члени комітету згодили ся на те, щоб, поки що, в Чернівцях скіонтікон по-кидати, доки не прибере ся фонди на закупно доброго власного скіонтікона. По сім поставив проф. др. Корбуа внесені, аби секція наукова як найкорше скликала засіданя і іменувала референта, котрий мав би виготовити програму відчитів, що прийнято. Вкінці ухвалено на внесені інсп. Поповича закупити виданя пригоди для людського університету людського а передовсім „Das Wissen für Alle.“ — Відчитів не мають тривати більше як годину. Рішене внесені проф. др. Ст. Стоцького, аби на кожний раз призначувати по двох презентів із двома ріжними темами, полішено секції організаційній. Наконеч поручено секретареві виготовити відозву до рускої інтелігенції, аби зголошувала ся з відчитами і зарозом по місечках організувала кружки, котрі мали би на цілі уряджувати відчитів та гуртувати слухачів для презентів, яких вислали ме черновецька управа людського університету. — Т. Б.

Новий мезаліанс в цісарській родині. Уже два роки тому виринула чутка, що архикнязь Фердинанд Кароль хоче оженити ся із одною віденською панночкою. Коли сі плани не знайшли одобрення в кругах цісарської родині, як мачохи Марії Тереси і брата Оттона, не поминаючи і голови сімї, то архикнязь мав думку зрезиґнувати із усіх прав і привілеїв, які йому дає принадлежність до пануючої родині, а перемінити своє назвище на „барона Роттштайна.“ Однак до сего не дійшло, як кажуть, тому, що батько тої панночки казав архикнязеві ще два роки прождати. Речинце дволітній минув і архикнязь — як довідує ся „Zeit“ — сіх вакацій навязав у Райхенгалю давні зносини із вибраною своєю серця. Рішуче поладжене своєї справи відкладає до часу виздоровлення брата. Архикнязь Фердинанд Кароль вже довгий час на уральні і пробуває поза пражским гарнізоном, при хорім браті.

Реформа матури. Угорський міністер просвіти вирадковав обіжчик, який займає ся реформою іспиту зрілості в школах середних. Після сего елаборату елімінує ся на будуче із екзамінаційних предметів при матурі гімназійній мову німецьку і грецьку, а при реальній мову французьку.

Збори урядників державних відбули ся в сали чернов. ратуша в день св. Николая під президією директора ц. к. П. Гімназії, Корнила Козака. Предметом нарад зборів був звіт директора канцелярійного Веґнера із кроків пороблених урядничою делегацією у Відні. Збори прийняли звіт до відомости, висловивши подяку делеґатам і пословим дру-

гштрахерови, який енерґічно попер їхні заходи. По сім порішено ще на зборах заснувати в Чернівцях урядниче касино.

Комісар сторожи скарбової п. Бонческул з Вашківців мішаєсь не в свої діла! Ц. к. староство у В-ах розіслало картку до голосованя на членів комісії одніючої податки особисто доходів. Таку картку дістав і обервзегер п. Локвеніс і уважав за відповідне віддати єї в руки п. дра Петровського. Коли об тім довідав ся его комісар п. Бонческул, старав ся всіми способами вплинути на п. Локвеніса, щоб ту картку від дра Петровського відобраз, (бо п. Бонческул — сторонник п. Балонескула). Таке тероризоване свого підвладного п. Б-ом вважаємо над-уживанем свого урядового становища і просимо сьвітлу ц. к. дирекцію скарбу в Чернівцях дати п. Бонческудові відповідне поучення в тім напрямі. — а

Подвиги Душівної гвардії. Дня 21. с. м. відбула ся перед оріжачим сенатом тутешнього суау кравевого нарна розправа проти шубранецких парубків Василя Мустаці і Николая Шоймана обжалованих державною прокуратуриєю о тяжке ушкодження тіла, яке повело за собою смерть. Розходило ся тут о те, що дня 2. жовтня по звисних правоборах в Шубранці зібрани оба обжалувані турток парубків і напали на весіле в Мих. Пордані, якого так важко побили, що він до 8 день помер. Обох головних обжалуванних засудив трибунал на 18 місяців тяжкої вазинції. Прочих учасників бійки покарав суд повітовий в Садаґурі. Требаж згадати, що всі засуджені се сини шубранецких „твердорусских“, які так завзято побиравли ся Онцудом і Душу. Цікаво знати, чому сей факт промовчу-ють „Вук. Nachr.“, які взяли в спеціальну оцінку шубранецку хуліґанду а не минають нагоди, щоб не шнигнути хочби брехнею шубранецкої „Січ“?!

Нові уряди поштові. Із днем 1. січня входить в жите нові уряди поштові в Каранчеві п. Ч. (нов. Вашківці) і Фіртенталь (нов. Радівці). Круг доручуваня першого уряду буде обнимати громади Каранчів п. Ч., Замосте і обшар двірський Каранчів п. Ч., а другий уряд буде обслуговувати громади Фіртенталь і Сучавицю, обшар двірський Фіртенталь і сучавицький монастир та окремий дім Гляґіте.

В рос. Новоселици повстав був дня 22. с. м. о 6-й годині вечером грізний пожеж, який тривав дві години. Згоріло 15 мешкань жидівських із побічними забудованими. Огонь здушено за вдяки ген. Дімітрієву, який до ратованя відкомендерував усю місцеву залогу.

„Руска селяньска бурса“. На бурсу пожертвував Вп. п. Ераст Бурачницький з Бергомету н. С. місто богослуженя в рік по смерті свого батька 20 К., Всеч. о. Федорович з Ревної прислав поверх 100 булок для бурсаків а Всеч. о. Лисянецький з Садаґури пару кірців муки, барабоді, наустя і т. д., що передали на его руку міщани з Садаґури; в дієні спмагаючі члени бурси вступив п. Грабчук з Черновців. Убранем обдарували бурсу Всеч. о. Драчницький з Товтрів і п. капітан Рожка. Щиру подяку складає П. Клім.

Оповідки, іменованя і т. п.

Особисті вісти. Відемаршалок др. Стефан Смаль-Стоцький вже повернув із Відня до Чернівців. — Із наших послів парламентарних прибув вже посол Ер. Пугуляк, а посол Н. Василько приїде аж дня 4. січня.

Народне віче в справі загального, рівного і безпосередного голосованя відбуде ся дня 31. с. м. в Річманія о 1-й год. по пол. в сали громадського уряду із отсим дневним порядком: 1. Зміна ординації виборчої. 2. Вільні внесення. На віче запрошаємо цілий повіт, особливож Річмань, Витилівку, Клінодин, Лашківку, Ошихайби, Валяву і Суховерхів. — В протягу місяця січня відбудуть ся в наших повіті віча в Ставчанах, Іванківцях, Оршівцях і евантуально в Шапичцях. — Комітет: *Др. Воввідна, Росточкий, Бажаж, Лоук, І. Семака, Прокопович, Бурачницький, М. Готесман, Жуковський.*

Клич з над Білого Черемоша. Будуть ся наш ведит... Скадає з себе столітні окови рабства і неволі і гор-

весь до просвіти, а зарозом жадає своїх горожанських прав. Перші лучі сучасної борби блиснули над Дніпром, в колісці нашої слави і ті кличі борби і жадає відбили ся і о кордоні Австрії. — Коли в Відні кинуть боротьба заступників поневоленних народів, а передовсім заступників нашого покритого народу, коли наші славні борці кидають правительству тисячі незбитих доказів наших кривд, то нашою повинністю їх борбу вима силами підперти і дати могучим підстави, що і руский народ бажає того всего і що їх домаганя, то не особисті погляди і забасанки а тільки воля і бажанє цілого руского народу. Кличі сі загукли і в наших глухих горах і потрясли цілою Гуцульщиною. Щоб дати доказ, що і Гуцул не хоче і не сьміє лишити ся позад других, рішив підписаний комітет скликати загальне віче всіх сіл з обох боків Білого Черемоша і з над Путилівки на день 8. січня 1906 о 12-й годині в полудне перед хатою господаря Івана Яблнчика (ч. 72) до буковинського Довгополя. — Хід нарад: 1. Сучасне положення цілої Руси України і положення наше в кордонах Австрії з окрема. 2. Чому мусимо жадати від правительства загального, безпосередного і тайного голосованя? 3. Закон проінаційний. 4. Гуцульщина, єї боляки і як їх лічити. 5. Резолюції. — В кого ще щиро руске серце і кому лежить доля нашого народу на душі, той повинен взяти участь в сій так важкій маніфестації. Комітет: *о. Стефан Гайда з Довгополя, о. Іван Попель з Довгополя, Англік Мандрик з Довгополя, Александр Чех з Довгополя, Федко Гнатюк з Кінятина, Теофіл Роговський з Сієбнів, Іван Яблнчик з Довгополя, Тисом Онуфрейчук з Довгополя, Іван Дутчан з Кінятина.*

Перші загальні збори окружного Відд. тов. „Взаїмна Поміч“ галицьких і буковинських учителів і учителок відбудуть ся в неділю дня 31. грудня с. р. о год. 2-й полудни в „Народнім Домі“ в Чернівцях з слідуєчим дневним порядком: 1. Отворення зборів і вибір президії. 2. Відчитанє і поясненє статута. 3. Дискусія над відчитаним статутом. 4. Вибір відд. 5. Внесення членів. На збори приїде делеґат зі Львова, а може й сам директор товариства, отже просимо явитись, як найчисленніше. Товариші і товаришки будьте всі в неділю на зборах, щоби з нашого черновецького повіта нікого не хибувало. Згуртуємось, як слід коло нового, так нам потрібного і хосенного товариства! Просимо також тих всіх з поза кругів учительства, хто інтересуєть ся справою нашого нового товариства. Окрема запрошеня нікому не висилаєть ся! — *Тимчасова старшина.*

Отворене філії тов. „Просвіти“ враз з першими загальними зборами в Заліщяках відбуде ся в понеділок дня 1. н. с. січня в комнатах „Рускої Бесіди“. Торжество рознічне ся службою Божою в місцевій церкві о год. 10-й перед полуднем. — *Комітет.*

Із штуки і літератури.

Нові українські часописи і журнали в Росії. В часописі „Кієвське Омики“ з 24. грудня оголошені запросини до пренумерати щоденної часописи „Громадське Слово“ під редакцією Ф. Матусевського і літературно-наукового журналу „Нове Життя“ під редакцією С. Єрємова. Взаєвцем обох часописей є Євген Чикаленко, відомий український діяч, автор багатьох популярних брошур для народу. „Громадське Слово“ коштувати буде для Росії 4 карб. для закордону з пересилкою отже для нас 9 карб. (т. є. 22 кор. 50 с.), „Нове Життя“ 8 карб. (т. є. 20 кор.). Адреса одної і другої часописи: Київ, Михайлівське ч. 10. Співробітниками є всі відомі публіцисти і літерати українські з сего і того боку Збруча. Часописі мають виходити від 1. (13.) січня 1906 р., але „Гром. Слово“ вийде вже кілька чисел перед Новим роком, а предплатники на 1906 р. дістануть їх даром. — В Полтаві і стане виходити ще тепер тижденьник: „Рідний Край“ під редакцією Коваленка. Се буде орган демократичної партії для Полтавщини. — В Москві — як доносить „Хлібороб“ — почнуть виходити з Нового року три часописі: місячник „Хата“, тижденьник „Зірка“ і дневник „Україна“. — В Одесі має — як ми вже згадували — виходити селяньска часопись:

„Народня Справа“. — В Петербурзі має новозаснований український політичний клуб видавати свою щоденну часопись. Таким чином було би в Петербурзі дві українські часописі: місячник „Вільна Україна“ і новий орган політичного українського клубу. „Хлібороб“ (ч. 4.) (лубенськ.) доносить, що загалом по всіх городах України (у Катеринославі, Катеринодарі і т. д.) почнуть видавати українські часописі. Українські соціальні демократи мають видавати свою щоденну партійну часопись „Праця“. Вона однає помімо заповіджене ще й досі не появилась.

Моріс Верн. Єванґеліє. Переклада з французького Л. У. (Літературно-наукова Бібліотека Ч. 111. Відповідає за редакцію Володимир Гнатюк). Львів 1905. Накладом Укр.-русської Вид. Спільн. 3 друкарні Наук. тов. ім. Шевченка під зарядом К. Беднарського. Ст. 68+2—16 кн. Ціна 40 сот.

Л. Толстой. Севастопольські оповіданя. Переклав Володимир Герасимович. (Літ.-Наук. бібліотека Число 112—113). Львів 1905. Накладом Укр.-русської Видавничої Спільн. 3 друкарні Наукового тов. ім. Шевченка під зарядом К. Беднарського. Ст. 204—16 кн. Ціна 1 кор. 20 сот. Зміст: Севастополь у грудні 1854 р. (1—28), Севастополь у маю 1855 р. (29—97), Севастополь у серпні 1855 р. (98—204). (Адрес Вид. Спільн.: Львів Чарнецького 26).

Алібаба і сорок розбійників. Казка із тисяч і одної ночі. Том П. Львів 1905. Накладом Вячеслава Будзиновського. 3 друкарні народовой (Манецьких). Ст. 117+3 хен. малої 16-кн. Ціна брошурованого прим. 50 сот., в полотняній оправі 90 сот. (3 пересилкою о 5 с. більше). Зміст: Алібаба і сорок розбійників. — Два пси. — Русалка Пері Ваху. — Твердий грішник. — Художод і его брати. — „Причина має хвіст“. — Невірні жінки.

Осип Маковей. Ярошенко. Історична повість. У Львові 1905. Накладом С. Горука. 3 друкарні В. А. Шайбовського. Ст. 324 8-кн. Ось і випала вже окремим виданем послідня повість нашого добре звісного письменника, яка добула собі на конкурсі т. зв. Михайлову премію. Авдя „Ярошенка“, що найбільш так невеличке число наших повістей історичних, розіграєть ся в часі хотинської війни (1621 р.) на Буковині і в найближшій єї околиці, теж можна надіятись, що ся повість найде ся в бібліотеці кожного буков. Русина тим більше, що вона надаєть ся до читаня також і для молодіжи. Ціна примірника оправленого густовно в полотні 3 Кор. 60 сот. Набувати можна в книгарні Наук. тов. ім. Шевченка, Львів ул. Театральна ч. 11. (При замовленях треба долучити 20 сот. на кошта пересилки.)

Ruthenische Revue. Halbmonatsschrift III. Jahrgang. Oktoberheft Nr. 19 und 20. Inhalt: Ein grosser Staatsmann von R. S. Die ukrainische Versammlung in Petersburg. — Die ruthenische nationale Schule von J. Steschenko (Kijew). Zur polnischen Frage von W. Kischner (Wien). Die Petersburger Akademie der Wissenschaften über die ruthenische Frage. Ein Bauernsterben von A. Martowitsch — aus dem Rut übersetzt von Olga Kobylanska — Orce число R. R. приїздила ся через дову недугу єї редактора п. Р. Сембратовича. Стійність його статей і його хист публіцистичний може наглядно відчути найліпше як раз тепер, коли йому годі через якийсь час (дай Боже, щоб як найкоротший!) працювати коло Р. R. із давнюю інтензивністю. — а

Виставу домашнього промислу уряджує в Берліні через місяць січень і лютий 1906 соціально-політичне бюро ведене д-ром Франке, сільно із німецькими організаціями робітничими. Вистава буде розпалати ся на чотири головні групи: виробу металеві, дерев'яні, одіж, средства живности. На виставі будуть находити ся також викази тривку праці і висоти заробітної платні.

Репертоар мійського театру в Чернівцях. В середу штука Г. Судермана: „Stein unter Steinen“, в четвер Штраусова опера: „Der Waldmeister“ в п'ятницю як людове представлене по до половини знижених цінах драма Сарду: „Fedora“.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламіці неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	70	„

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належності за інсерти
платні в Чернівцях.

Пробуджене Литви.

(X) Забаги польських шовіністів на відбудованні колишньої Польщі в історичних границях переходять що раз більше в сферу неможливості рівночасно із національним відродженням народів, яких душі не встигло задавити кількостітне шляхетсько-польське ярмо.

По Українцях, Вілоруснах приходять ся Польщі зрештеші і з Литовців, що втратили на користь Польщі майже всю свою шляхту родову а то й душову, бо литовського роду був м. и. і Адам Міцкевич та В. Сірокомля а також і Тадей Костюшко. Розуміється, що гірку чашу горі прийшлося випити Литовцям і під російським правительством, яке із всею питомою собі брутальністю раде було зрусовікувати Литовців, задаючи всякий почин національного відродження. Але і не „ситий не скус душі живої“. По сорок літах мусіло російське правительство знести заборону литовського слова дня 9. мая 1904, після того як негалежна література литовська залила усі литовські села. Молоде покоління литовської інтелігенції часу не марнувало і нині, як тільки заблеса в Росії свобода від національного угніту, виступають Литовці, як з'організована національна група, домагаючись і для себе належного права.

На з'їзді представителів неросійських народів поставили й литовські делегати бажане національної автономії, а тепер відбулось у Гедіміновім горі, Вильні, величезне віче, у якому взяло уділ понад два тисячі делегатів литовського народу. Головні часті вічевики творили, як лише „Сев. Голос“, мужики й фабричні робітники, а крім них було ще доволі інтелігенції світської і духовної (50 людей), а також кільканих дворян-дідичів. З'їзд прийняв остаточну резолюцію, в якій поручує „просвічувати ся, організувати ся і станути поровень із борючими народами Росії“. В справі автономії прийнято рішення „домогатись автономії Литви з соймом у Вильні, вибраним на основі загального, тайного і безпосереднього права голосування без ріжниць пола, національ-

ности і віросповідання“. Будучи автономна Литва має об'єднати теперішню етнографічну Литву як ядро і ті окраїни, які зв'язані з нею економічними, національними і культурними зв'язками, а забажають самі увійти в її склад. Етнографічну Литву творять зах. півні. частина історичної Литви як губ. ковельська, виленьська і гроднянська і північна надзвичайська частина губ. сувальської, яку 1815 р. прилучено до польського королівства. Щоб добитись до автономії признано колючим „з'єднати всі сили політичних партій“ і окремих людей з тим, щоб з'єднались дома „получитись із всіма народами Росії“. Як средства практичної борби поручено: не платити податків; замкнути винні склади, не посилати дітей до російських шкіл, не признавати волосних судів і всіх інших державних інституцій, не давати рекрута, а в потребі повинен сільський і міський народ ховатись страйку. З'їзд поставив також домагане литовського виладу по школах та виборності учителів самим населенням.

Треба згадати, що Литовці переводять ухвали свого віча із залізною консеквенцією. Реакційні рос. часописи переповнені описами литовських „насил“, бо вони руйнують російські школи й уряди. Російське чиновництво спасаєсь утічкою.

Вкінці треба згадати, що литовський рух хотів визнати Польню на те, щоб справити його проти Росії й Вілорусії, Росіяни знова ставили їм перед очі небезпеку польську. Та Литовці не схитались ні на яке „фільство“, тільки боруть ся на оба боки для здобуття власної незалежності, в чім можуть числити на симпатії усіх свободолобних людей, а найпаче нашого народу, якого доля має чи мало схожого із литовською.

Промова посла Николая Василька

виголошена на 367. засіданні парламенту XVII. сесії дня 15. грудня 1905 при дебати над бюджетовою провізорією.

(Дальше).

Ось тепер президент міністрів Гавч самим лише пляном виборчої реформи

довів до того, що вчора панове з польського кола хоч непевно голосували за наглим висесенем! (Веселість, олекски).

Ви також замічали, що давніше, коли лише упало тут яке слово, не уживаво може у високих кругах або в дамських товариствах (веселість), то ті панове попадали в нервовість і бігали один до другого та говорили, що треба доконче аминити реґулямін, бо то, бачите, вже годі стерпіти, що тут діє ся та як тут люди перепанкують ся! Але тому всемо, що говорив нині ґр. Шґериберґ приплескують із усьміхом ексцеленції, тайні совітники і всі прочі „підпори престоло“ із польського кола. Чи ся швидко переміна не дивна? (Ожскалені олекски).

Я повторюю ще раз: Ми маємо таке переконане, що се є не лиш думкою нашою себго руских послів і галицьких послів соціалістичних, але також богато буржуазийних послів із польського кола, що справедлива виборча реформа зладжена в таким виді, як сеґо домагаємо ся ми — увільнити Галичину від тієї оліґархії а в сід за тим направити відносини, які панують в тім краю не лиш на полі адміністрації але також у всіх інших областях. А сеґа хіба можна сказати, що тамешні відносини є у всіх надрах гнилі, і вже крайня пора, щоб вони змінилися! (Дуже справедливо!) Оце й є причиною, чому ми починаємо довірявати правительству, яке взяло в свої руки отсю справу. Але коли ми були ще недовірчливі, то панове з польського кола, а ще більше палата панів своїм ставовищем супроти правительства прямо ліґітимизували нас для правительства. (Приглушення).

Коли ми бачимо, що бувший намісник ґр. Пінґіньскі — якого за його діяльність згд. бездіяльність і шкідливість повинні всі рускі товариства в Галичині звелічити портретами — починає гримати на правительство, то вже се обставина, що такі панове не є мужами довіря правительства і надія, що вони ними більше й не можуть бути, є для нас достаточною спонукою для зміни нашого ставовища. Про всяк же случай мушу отверто ска-

зати, що ми ніколи в те не вірили, — Русини, бачите, такий наївний народ, — аби такі ґрафи Пінґіньскі були ще й по інших краях.

Ми скажемо отверто, що промови пана ґрафа Туна й прочих панів стали для нас чистою несподіванкою. Ми не вважали річю можливою сього, щоб аргументами, які мають значіне по східних дворах дідичівських, оперували також каваліри заходу. Ми вважали неможливим, щоб панове із палати вельмож не задали собі навіть тільки труду, щоб кунити собі в якій книгарні ліґературу проти загального голосування. Тоді булиб вони навели серйозні й річеві аргументи, а так просто з дива не сходимо, чуючи, що там промовляєт ся в таким замислі, як се робить ся при балаці галицького маршала новітнього зі старостою. (Горлі олекски.)

А тепер, мої панове, мушу повторити одно слово із виводів високоповажаного тов. Дашинського, коли він рісдя кини ґр. Дідушицького із кількох членів сего міністерства що вони лише „управителі“, сконстатував, що вони поки що управляют зовсім добре. Ми думаємо зовсім так само, (Дуже добре!) колиб вони управляли тільки так дальше. А при сій нагоді мушу сказати пану бесідинові із Буковини, що як би в Австрії мали бути навіть все такі президіялісти що коштом своїх попередних начальників набрали тільки проворности, аби виступати із такими ідеями, то аб зовсім не бажав пиньших міністрів. (Дуже добре!) — Посол Ончул: парламентаркі булаб лїґітї! Алеж прошу, се горішнє, який ще прийде ся нам розкусити. (Веселість!)

А тепер позвольте мені, мої панове, ще раз зазначити, що се все є задатком нашого довіря; а те довіре моглиб ми правительству тільки тоді дати, (Посол Дашинський: Провізоричне довіре!) — зовсім влучно — коли проект виборчої реформи, який нам правительство предложить в лютім сідуючого року буде виглядати менше більше ось так.

Тепер має прочих сїм народів Ав-

12)

Леонід Андреев.

ЧЕРВОНІЙ СЬМІХ.

уризки з найдені рукописи,

З російської мови переклав: Йосип Стадник.

ЧАСТИНА ПЕРША.

Десятый уривок.

(Конець.)

До війни я займав ся в часописи областю „з чужої літератури“, і ось тепер поруч мене, на віддалене руки, лежало багацько тих мильних, прегарних книжок в жовтих, синих та бронзових окладах. Моя радість була така велика, розкіш така глибока, що я не рішав ся почати читати, а лише перекладав книжки та ніжненького лубив їх рукою. Я почував, що по моїм лиці розпливаєт ся усьмішка, мабуть вельми глупа усьмішка, але я не міг здержати її, любуючись буквами, прикрасами і вірною та прегарною простотою малюнку. Як багато у тому всемо розуму та почуття краси! Скільки то треба було працювати людям, шукати, як багато треба було покласти талану та смаку, щоб сотворити хоча ось тоту букву, таку просту та гарненьку, таку розумну, таку гармо-

нійну, таку промовисту у своїх закрутах.

— А тепер треба працювати, — поважно, з пошаною до діла, сказав я.

І я взяв перо, щоб поставити заголовок — і моя рука затьопала ся по папері, наче жаба, прив'язана на нитці. Перо тикало в папір, скрипіло, дрожало, неповздержливо ховало ся в бік тай виводило негожі лінії, обшарпані, криві, без жадного зміслу. І я не крикнув, і не поворухнув ся — а похолонув та завмер в свідомості надходячої страшної правди; — а рука скакала по ясно освіченому папері, і кожний палець її тряс ся в таким безнадійнім, божевільнім страху, наче вони, тоті пальці, були іще там, на війні і бачили зарево та кров, і чули стони та лементи невисказаного болю. Вони відділили ся від мене, вони ожали, вони стали вухами та очима, тоті безрозумно тремтячі пальці, і я, холодючи та не маючи сили крикнути та рушити ся, слідив за їх диким танком по чистому, ясно білому папері.

І тихо було. Вони думали, що я працюю тай зачинили усі двері, щоб не перешкодити гомоном, — а я один, не маючи спроможности ру-

хати ся, сидів в кімнаті та послухно глядів, як дріжать руки.

— Се нічо, — голосно сказав я, і в тишині та самоті кімнати голос прозвучав хрипло та негарно, як голос божевільного. — Се нічо. Я диктувати му. Таж Мільтон був сліпий, коли писав свій „Вернений рай!“ Я можу думати і се найважливіше, се все.

І я став творити довгу, розумну фразу про сліпого Мільтона, але слова путали ся, випадали, як із поспішного друкарського складу, і коли я доходив до кінця фрази, забував вже її початок. Я хотів тоді нагадати, з чого воно почало ся, навіщо я творю сю чудну, безглузду фразу про якогось Мільтона — та не міг.

— „Вернений рай!“ „Вернений рай“, — повторяв я, та не розумів, що воно значить.

І тут я зміркував, що загалом багато дечого я забуваю, що я став чудно розсіяний та путаю знакові лица; що навіть у звичайній розмові бракує мені слів, а інколи хоч і знаю слово, не можу ніяк зрозуміти його значіння. Мені ясно представив ся теперішній мій день: якийсь чудний, короткий, обтягний, як мої ноги, з пустими загадочними

місцями — довгими годинами втрачати свідомості чи нечулості, про які я не можу згадати нічого.

Я хотів покликати жінку, але забув, як її називають, — се вже не здивувало та не налякало мене. Я прошепотів тихенько:

— Жінко!

Нескладне, непривикле в уживанню слово прогомніло тихо та замерло, не викликавши відповіді. І було тихо. Вони лякали ся, щоб не небережним гомоном не перебити мені праці, і тихо було — справжній кабінет ученого, затишний, тихий, прихильний роздумуванню та творчості. „Любі, як вони піклують ся мною!“ — подумав я, розжалений.

...І натхнення, св'яте натхнення осілило мене. Сонце засвітило у моїй голові, та горічі, творчі проміня його присаули на цілий свід, ронючи квіти та пісні. Квіти та пісні. І я писав цілу ніч, не знавши утоми, свєбідно шибакучи на крилах могутнього, св'ятого натхнення. Я писав велике, я писав безсмертне — квіти та пісні. Квіти та пісні...

Конець I-ої часті.

стриї по одному послови на кождих 40 до 75 тисяч мешканців, за те Русини мають в Галичині одного на 135 тисяч, а в Буковині на 149 тисяч мешканців. Однак через теперішній спосіб виборів, як я вже перше згадав, та через усякі штучки, які отсій палаті є достаточо знані, а яких не буду описувати, не беручись конкурувати із тов. Дашинським, який тут наводив їх класичні приміри цілими роками — не маємо навіть тільки послів. (Посол Романчук: Один посол припадає майже на 400 тисяч мешканців!) Так! Процентове відношення Русинів до Поляків у Галичині є 42% до 55%, як Жидів подишлоб ся до Поляків; колиж Жидів подишлоб ся на боці, то вийде відношене 44% до 45%. Ви хіба зрозумієте, що мусимо дуже чемно просити високе правительство, аби воно розділяючи галицькі мандати, не збувало про сі числа. По сімже мущу зазначити ще одну обставину, що нам зовсім асно, що в так „драконський“ спосіб не поступити собі з високим колом польським ні пан міністер президент бар. Гавч. ані панове „управителі“. За те буде ся шукати за способами й дорогами, як би Русинів подишлати трохи позаду.

Та при однім єредстві, мої панове, того провізоричне довіре замінив ся в страшене недовіре руского народу із усіма наслідками — так із усіма наслідками. (Так є.) А се стало ся тоді, як би із сего боку пристано на план посередних виборів все одно, чи через сойм, чи через виборців. (Оживлені оплески).

В сім случаї не булоб вже ніяких переговорів, се був би тільки доказ, що президент міністрів бар. Гавч пустив ся на погану забавку з Русинами та із усім населенем Галичини взагалі! А я думаю, що теперішня пора, коли на границях держави розіграє ся російна трагедія хіба зовсім не пригожа до того, щоб устроювати собі забавку із широких мас народу руского і польского і то для заспокоєня доброго гумору напів із польского кола. (Правда!)

Мої панове! Нім ще покінчу обговорене справи виборчої реформи, мущу при сій нагоді порушити питане, яке і тут в палаті і серед публіки заворушило широкі круги, а яке інтересує і нас Русинів, бож ми живемо близько й дружно із тим народом. Маю тут на думці питане, як примінить ся виборчу реформу до Жидів Галичини і Буковини. Я мущу лиш одно сказати: Як бачу, що тут на заході а спеціально у Відні велика частина інтелігентних кругів жидівських рішучо противить ся якому небудь вишмовому становичу Жидів у виборчій реформі. Рівночасно слід мені одначе сконстатувати й те, що у нас на сході як у східній Галичині так і на Буковині справді уважають Жидів своїм ідеалом сотворене для них таких обставин щоб мали своїх заступників, не потребує мішатись до виборів других народів. А те бжяване є загальним так само у жидівської інтелігенції як і між широкими верствами народу. (Справді так!)

Що більше, мені відомо й те, що спеціально в східній Галичині й Буковині є справді ціла низка міст, які получені в один округ виборчий давалиб через десятки літ жидівських послів, без воскресування Гета, якого при обговорюванню сеї справи так дуже лякають ся спеціально у Відні.

Здає ся мені, що буде моїм обовязком звернути увагу високої палати і правительства і на те, що серед теперішних обставин по заведеню загального голосованя хіба з великим трудом добуде собі мандат хто небудь із Жидів, за виключенем соціал-демократичної партії. Жиди живуть в Галичині й Буковині в компактних масах, тож булоб в повній справедливим заповнити їм сею дорогою заступництво на всі часи (Оплески!)

Я маю великий, прихильний мені жидівський круг виборців, тож почував ся до обовязку порушити сю справу — заняти відповідне становище до неї є річню жидівських заступників. В сім напрямі можуть жидівські товариші числитися на певну і раду поміч із нашого боку. (Славно!)

Оттак покінчив би я головні точки, які мав обговорити в нинішних выводах. Нам розходило ся головн о те, щоб сказати правительству без обиняків, чого ми від него очікуємо і які наші бажання супроти него. Я повторюю ще раз, що пріме голосоване се основне домагане, руского народу, без якого кожда ре-

форма виборча булаб для Русинів лишена всякої стійности та хібаб погіршила дотеперішну виборчу ординацію. (Славно!)

(Конець буде).

НАША ІНТЕЛІГЕНЦІЯ.

Справа читива мужицтва порушена п. Трусевичівною викликала інтересну дискусію, якої овид значно розширив ся. Витаючи радо факт, що члені нашої громади починають обговорювати в часописи питання дня, через що навізує ся тіснійша звяз між публікою а пресою а остаточно проявлює ся богато питань, даємо отсе голос і п. С. Канюкові, яка має бути генеральною обороною, „чорних кругів“. Полишаючи дискусію в сій справі отвертою і застерігаючи голос ще й собі, просимо при читанню відповіди п. С. К-а мати на увазі замітки п. Л-го, якому п. С. К. відсудує багато де чого, чого він і зовсім не сказав. — Редакція.

Не давно прочитав чоловік статтю в „Буковині“, в котрій п-а Трусевичівна між п. нарікає, що, бач, наша інтелігенція не дбає про лектуру „меншого брата“. П. Гринцишин „спростував“ ту статю, сказавши в своїм спростованю майже те саме, що п. Т. Але він був ласкав додати, що наша інтелігенція не дуже дбає й про себе. По сих, можнаб сказати, моральних полічниках здавалоб ся, що наша інтелігенція зараз поправить ся, та де там. — Не порозуміли. От буковинська тупість, — подумав собі п. Л-ий, (Чому не повне імя? Є багато таких, що радіб пізнати ся з ідеалом інтелігента) і пуж він схотів дати непослушній інтелігенції заслужену відправу. П. Л-ий став ся малярем, а его твір-малюнок представив сьвітови нашу інтелігенцію не в тому сьвітлі, в якому єї собі дехто представляв.

Після думки п. Л-ого я наша руска інтелігенція — нічо, гірше: се грузь, се вироди, що не мають навіть права звати ся людиною. Та, на жаль п. Л., воно не так зле, і треба п. Л. знати, що годі по одиницям судити загаль... „Щиро-ласкаво“, та без всякої іронії почути правду, ще й від друга — дуже мило. Та ба! Коли статя п. Л. повна іронії, а кожда єї стрічка чорнійша від другої. А зміст цілої статі от який: Наша буковинська інтелігенція по селах (себ то учителі) се грузь, і мені (п. Л.) дуже жаль, що з'явив ся між нею, я, білий круг.

Скажіть, добродію, чи знаєте Ви переважну часть нашої інтелігенції? Чи застановляли ся Ви ніколи над духовою поживою переважної частини нашої інтелігенції? Чи шукали Ви за причинами сеї лихої поживи? (Бо Ви причин не надали).

Позаяк Ваша статя тичить ся майже виключно учителів, хоч сего виразно не сказано, але воно так є, то я хотів би де в чім плохі понятя о нашій інтелігенції, о наших руских учителях роз'яснити. Чи дійсно в наших руских учителях так мало інтелігенції, так мало запалу до праці для свого народу? Най я скажу кілька слів про переважну частину наших учителів (я сам — чорний круг).

Рускі учителі сповняють свою урядову службу — як се висказують дотичні власті — не зле. „З сего хліб їдять“, скаже хтось; „се ще не велика заслуга“. Та ба, коли се наша найважнійша задача.

А коли виховаємо нове покоління як слід, тоді те покоління ме жити без нашої помочи поза школою. І чи слід кого ганити за се, що він не працює більше як повинен? Чому не стріне така ганьба пр. залізничних, почтових, фінансових і н. урядників?

Але ми бачимо, лиш се треба призвати, що наше учительство і поза школою трудить ся досить богато — для добра народу.

От маємо вже гарненьке число Кас, що розвивають ся не зле.

Маємо стоваришеня для вишасу худоби, маємо „Взаємні вигоди“, Січи, Читальні і н. А хто в сих товариствах найбільше трудить ся і то без жадної особистої користи? — А далі — правда, що се не в кождому селу — курси анальфебетів, відчити, забави, хори, театральні представлення, а й щоденні поради... се нічо? А ріжні агітації? От хоч би вибори до сойму! Чи се може заслуга наших „неінтелігентів“, що до сойму увійшли щирі приятелі руского народу?

І книжочок немало розповсюджує ся між народом, а що їх не розходять ся таке число, яке розійшлоб ся пр. в німецьких країнах, тому винна менше наша інтелігенція. Щож прим. винна інтелігенція, наколи якийсь мужик на відпусті купить замість „Салдастиків“ картку в пташках?! Інтелігенція на відпустах не буває, і чого єї там?!

А купив хто там біблію, чи які акафисти, най він собі їх читає, не слід інтелігенції сказати, що то зле, ні; такий чоловік прочитає ту книжочку і прийде по иньшу, тоді можна єму дати таку, що для него відповідна.

Наша інтелігенція не купує книжок. Ба! Коли Ви добродію приглянулись ближше не одним смаглявим лицям по хатах нашої інтелігенції, Ви-б самі сказали: „Сим не Дрепера, Кавцкого, Деде-го... сим треба — хліба. Де хто таки в правді міг би не мало книжок купити, міг би їх і читати, а що сего не робить, в сему винувате наше „шкільне“ виховане. Коли-ж однак приглянемось новому поколінню інтелігенції, то побачимо гарнійший образ, ніж той, що змалював п. Л.

Кажете, що наша інтелігенція проводить вільні хвили при „окоцім-скім“ і т. д. Чи-ж се щось страшного, наколи який чоловік дозволить собі у вільну хвилю випити окоцімського? А багато є таких вільних хвиль? Се менше, та міг би хто, що не знає материяльного положеня нашої інтелігенції, подумати, що єї живе ся „як в Бога за дверми“, наколи вона має відки дозволити собі такі „люксуси“. І я-б так думав, та от вже більше року, а я ще не мав вільної хвилі, — і тес-тє, як то кажуть, щоб дозволити собі на такий „люксус“. А таких є не мале число. Пригляньте ся Ви ліпше житю сеї, Вами очерненої інтелігенції, а заговорите иньшими словами. По тім змалюєте образ гарнійшими красками, а не грузею. Тоді будете кінчити свої слова надією на красшу будучність. Пригляньте ся ближше сій, Вами ігнорованій інтелігенції, а знайдете не мале число тих „одишків“, що повні горячого запалу до праці. За нами однак треба Вам поглянути, бо вони працюють тихо, без шуму. Не один у невтомимій праці для загалу забуває цілком про себе. А коли, як на рід на ш зможе сам

без помочи інтелігенції кермувати свою долю, тоді аж наша інтелігенція подбає більше про себе...

В кождій пшениці є кукіль. Та чи слід звати пшеницю, в котрій — а хоч би й третина буза кукілю, кукілем?

А знаєте, хто може писати такі статі, як се Ваша? Се робить так чоловік, що не між своїми, що думає о собі, наче-б він бун страх-страх чимсь висшим від тих, котрі думають, що він собі людина рівна їм...

При кінці скажу, що наша будучність буде тим красша, чим більше наші „ідеальні“ інтелігенти старати ся муть напроваджувати на праву дорогу одиниць, а не чорнити перед сьвітом загаль.

Сергій Канюк.

Проч з парламентом привілеїв і шахрайств виборчих!

Віче в Кучурові великим.

О 1-ий год пополудня д. 24. грудня с. р. відбуло ся в Кучурові вел. віче в справі виборчої реформи. Мимо непогоди зібрало ся дуже велике число учасників. Віче відкрив уч. Ник. Топуцак. Головою вибрано надуч. Лю. Ілюка, заступником Михайла Суховерского а секретарем уч. В. Сосевичкого. Справу загального, тайного, рівного і безпосередного голосованя реформував дуже гарно уч. О. Вєзпадо, а відтак промовляли надуч. Іл. Ілюк, селянин О. Кравчук і О. Мінтенко.

На висесне Н. Пентелейчука ухвалено односторонно ось таку резолюцію: „Нинішнє руске мужицке віче в Кучурові великим на Буковині жадає заведеня загального, рівного, безпосередного, тайного голосованя і ухвалює найостріїше поборювати будь які конкеси в питанню виборчим на користь пануючих партій або націй“.

Отсю резолюцію писально телеграфічно на руки президента міністрів бар. Гавча, на чім віче о 5. г. замкнуло. — С.

Народне віче в Раранчу.

Народне віче в справі загального голосованя відбуло ся дня 19. с. м. в Раранчу при участі ціл тисяча народу. Велику салью й сумежні комнати читальні заповнили битком селяни із Раранча, та з Топорівців і других поближких сіл. Се одно вже доказує, що наші селяни розуміють добре значіне кинених ключів борби за виборчу реформу і запевняє також, що буковинський мужик розуміє свою задачу хіба не гірше від російского робітника...

Голова віча п. дир. Ярошинський покликавши на секретарів п. Івановича і О. Журавіску уділив до 1-шої точки „Загальне голосоване“ слово п. Я. Весоловському, який яскравими словами змалював теперішню ситуацію цілого руху, та вказав якого власне права виборчого жадає робучий люд. Відтак перейшов до нашого парламенту, розповів про його склад, а представляючи на цифрах безпосередні і посередні податки, вказав яка велика кривда діє ся міліонам бідного люду, які помимо илченя великих податків, не мають жадного значіння і сили у теперішній державі. Коли-ж зійшов на те, що галицька шляхта і буковинські бояри вважають наших мужиків не здібними до загального голосованя, закричали всі як один муж: Ми не дамоь дальше обшахровувати, в борбі виборемо своє право! Віче односторонно ухвалило отсі резолюції:

Віче, яке відбуло ся дня 19. грудня с. р. в Раранчу:

1. ватає заповіджене президентом міністрів Гавчом заведенє загального, тайного, рівного і безпосередного права голосованя при виборах до парламенту,

2. протестує проти якого небудь шахрованя тої виборчої реформи і визнає весь робітний нарід до найзавзятійшої борби проти таких заходів,

3. складає подяку рускому парламентариному клубови, а послам Романчукові і Васильковц з'явля за обстоюване прав руского народу при виборчій дебаті.

4. Заявляє ся проти штучного ма-
йоризованя якого небуде одного народа
другим, себто зі шкодою другого.

5. Домагає ся загального, рівного,
тайного і безпосереднього голосованя до
всіх законодавчих тіл, значить ся до
Ради державної, соймів краєвих і до
рад громадських.

По сьм забрав слово уч. Іванович,
який говорив про значінє єдності, вка-
зуючи на російську революцію, де народ
крок за кроком здобував більше прав.
— Петро Деліч із Топорівців зазивав
мужиків до завзятої борби за загальним
правом голосованя і зазивав, що мужики
в кожені потреби злучать ся із робіт-
никами і з ними разом повалять всі не-
справедливі нацькі заходи! — Ми го-
дуємо весь світ, даємо податок крові
і втримуємо всю державу — ми мусимо
мати і належне право — скінчив бе-
сідник.

При 2-ій точці „Наше політичне по-
ложенє“, реферував також п. Я. Весе-
ловський і в світліх рисах змалював
наше теперішнє положенє, представля-
ючи при тім відродний факт відродженя
українського демоса.

Коли зачав говорити про варвар-
ський указ з 1876 року, нарід знов
остриями словами зачав впливати своє
обуренє зглядом російського правитель-
ства. По ухваленю резолюції:

Народне віче в Гараичу з дня 19.
грудня питає з подивом свободолюбиві
елементи Росії всіх народів а передо-
всім наших закордонних братів, пле-
мій привіт, та бажає успіхів в їх завзя-
тій борбі са волю а рівночасно висказує
своє глибоке обуренє російському прави-
тельству, що до тепер не звесено указу
1876 р., в якому заборонено користува-
тись в житю публічним нашою, україн-
ською мовою.

Серед пісень закінчено збори, потім
вислано відповідні телеграми до міністра
Гавча і пос. Н. Василька. Г. Гордий

Телеграми „Буковини“

із дня 28. грудня 1905.

Відень. Палата послів має зіб-
ратись на ново дня 23. січня. Реформа
виборча прийде перед парламент в по-
ловині лютого.

Відень. Цсар повернув із Вальзе
і удав ся до Шенбруну.

Москва. Пет. аг. тел. доносить, що
міліція революційна розгатає ся на 10
км. в районі, замкнений барикадами. Пра-
вительственому війську важко поступати
на перед. Проти повстанців, що держать
місто вже четвертий день в стані облоги,
стріляють безперервно артилерія до перших
поноудневих годин. Повстають нові
барикади.

Петербург. Страйк кінчить ся.
15 тисячів робітників вернуло до праці.
48 тисячів ще страйкує.

НОВИНКИ.

Чернівці, 28. грудня 1905.

Parturiunt montes, nascitur ridi-
culus mus — себто задрожала гора, а в-
родила ся миш! Наші ромунизатори ма-
ють послідніми часами дивне щастє до
компромітації з вічачи. Ще всім в тямці
буде протестуюче віче проти прилученя
Буковини до Галичини, якого ніхто не
хоче, а на нині припала нова геца! „Asoci-
ațiunea clerului ortodox-oriental al Bu-
covinei“ сьликало віче гр.-прав. духо-
венства, щоб ратувати загрожєну (?)
справу підвешєна конвіри в заміну за
безплатне сновисованє душпастирських обо-
вязків. На аларм счинений черновецькими
організаторами зібралось нині в резид-
венційній сали Academi-i ortodox-и не-
звичайно численно православне духо-
венство із всіх закутин Буковини. По-
мимо чисельности збору нарад не отви-
рано майже через дві години, а за те
увихались організатори віча як пона-
рені, бо „свише“ прийшов „Wink“, що
ціле віче не має віякого сенсу, бо ціла
справа стоїть як найліпше, тож, нема
проти чого протестувати! Аж десь око-
ло пів 12. отворив о. Гостюк з Балків-
ців збори, предкладаючи на голову о.
Луческула із Драчинців. По сьм забрав

слово о. Дан із Стражі, гнучи справу
на всі боки і поставив внесенє, щоб не
дебатуючи над справою вислати до пре-
зидента й митрополита депутацію з
просьбою о понертє справи та відповідні
телеграми до цїсаря, бар. Гавча, мін.
віроісповідань Вінерга і міністер-рефе-
рента бар. Мустаці. Слова сї викликали
крайне обуренє вичеників, яких дармо
стягано кілько сьвітими. Попри оклики
„проч“ на адресу бар. Мустаці гомоні-
ла престо ціла сая, так що в крику
годї було розібратись. В гомонї лиш
чуті: „Чого ви нас тут тигли?“ „До
наших послів?“ і т. д. Із послів волоських
же не явив ся ніхто крім о. К. Поповича,
який мало не розірвав ся, заспокоюючи
усіх невдоволених. О голос просить
кількох бесідників, але збори замикають
ся. Тодї промовляє вже на власну руку
о. Воронка, з Михальча, Попович А. і
Воробкевич. Що там дісталось матадо-
рам волоським і аранжерам віча і не по-
рєновістї! По зборах пішли вичєники
Гремїально із своїми бажаньями до митро-
полита, а депутація із 12 членів пере-
дала їх президентови Гремїального.
спациру до краєв. президента на пере-
азїї руских сьвященників занєхано, бо
се бувби вже шпиль нєнєсєсу. Розуміє
ся, що віче се провінціоняльне духо-
венство крайно обирає і поза кілько-
ма кандидатами на поєсп і т. д. прозрі-
ває вже і волоське духовенство, що ро-
блять волоські послї і крикунї. Тільки
ще більше таких віч і акцій, а цікаво-
вите банкрутєство матадорів недалєчко.
Просто можна вже нині травєстувати
давню послєвицю, що кого хоче Бог по-
карати... того доводить до скликуваня
віч ала 2 послідні волоські meetingи.

Про задуманє вінчанє архиєпи.
Фердинанда Кароля, молодшого брата
престолонаслідника Франца Фердинанда
і архиєпи. Оттона говорять уся відєвська
преса як про річ безсумнівну. Архиєпи.
Фердинанд Кароль задумєє ожєнити ся
із п. Чубєрівною, дочкою профєсора ві-
дєвської політехніки. О єї руку просєв
він саме перед двома роками на Рїздво,
але тоді поставив йому проф. Чубєр
услівє, щоб архиєпись свою постанову
відложив на два роки. Тепєр назначений
рєчєнєць промислу, тож архиєпись по-
новив свої стараня.

Атєнтат на кардинала. В хвили,
як в неділю вечєром виходив кардинал
Казанєс із катєдри в Барцєльонї кинув
ся на нього один чоловік із штилетом.
Монах, що був біля кардинала, ударив
ся напастника в твар, не допустив до
пробитя кардинала. Полїція напастника
увязнила. Найдєно при нїм револьвєр і
фляшочку з отруєю. Підчас арєштованя
зумів він ще напистись труги, так що
незабаром помер. Винувником невдалого
атєнтату, як виказалось, був провідник
анархїстичної групи у Віх Йєзе Салєс
Комас. Загально думають, що причиною
атєнтату були важкі закиди, які робила
кардиналові одна частина прєсп.

Убитє ескортуючого жандарма.
До Festi Hirlar доносєть із Великого Бєц-
керєк, що постєнфєрєр жандармерїї Мар-
тин Варга арєштував у сєлі Канак двох
мужиків, обжадуваних о фалшованє мо-
нєти. По дорозї удало ся арєштованим
відобрати жандармови оружє. По сьм
вбили його власним оружєм і обрабував-
ши пропали без слїду.

Сєлянськї віча на Українї.
Останніми часами відбувають ся одно
по другім сєлянськї віча на Українї, на
яких нарід обговорєє свої справи і ста-
влять домаганя до будучих послів, що
мають увійти до Державної Ради в Пе-
тербурзі. Віча ті дуже цікаві з того бо-
ку, що нарід свїдомо ставить свою по-
студатї і зовсїм свїдомо домагаєть ся
автономїї Українї. Недавно відбуло ся
два такі віча: в містєчкє Снатинї ду-
бєнського повіту, полтавської губернії і
в с. Кибицях. На однім і другім вічу
було дуже багато народу; настрої під-
несияним, дискусія оживлена. — (Х.)

Видалєнє дописуватєлів. „Magd.
Ztg.“ доносєть із Петєрбурга, що прави-
тельство видалило з Росїї тринацять
корєспондєнтів заграничних часописів за
революційну тєндєнцію їхних статїй
пересиланих за границю.

Кілька секундє землетрясєнє
навістїло в понєділок околє 6 ої години
вечєром і у вївторок 1/2 10ї над раном місто
Ісєбрук.

Оповідки, іменованя і т. п.

Головна Рада Союзу Сїчий на
Буковинї вїдбудє ся дня 30. грудня
с. р. 2. год. поп. в Народнім Домї в Чер-
нівцях. Пригадуєчи се усім „Сїчам“, про-
сємо відпоручників явитись в відповід-
нім числї, щоб перевєсти вибір нової
старшини і занєвяти певний розвиток
„Сїчий“ на будучє.

Місєчні сходи руских профе-
сорів сєредних шкіль відбудуть ся сим
разом вже 30-го (в суботу перед 1. с.)
з огляду на се, що на суботу по 1-ім
випадає сьв. вєчїр.

Збори тов. буков. лікарів від-
будуть ся в п'ятницю дня 29. о 6 год.
вечєром в льокалі тов. На порядку днєв-
нім находить ся м. н. реферат дра Вольфє
про соціально-лікарєку реформу.

Із Бук. Воєна. Подаємо до відо-
мості, що пробє Воєна відбувають ся
тепер що сєредї і суботи від години
7—8 вечєром. З нагоди єєрий рїздвяних
наступлять отєї зміни: Слїдуєча пробє
відбудє ся в суботу дня 30-го о годину
скорше то є від 6—7, а на другу суботу
то є в дєнь навєчєря рїздва дня 6-го
сїчня пробє не будє. — М. Левицький,
голова.

Народнє віче в справі загального
рівного, тайного і безпосєреднього голо-
сованя відбудє ся в неділю д. 31 грудня
1905 р. в 1. годинї по полудни в забу-
дованю Николая Антоноука, в Драчин-
цях пов. вашківєского з отєим днєвним
порядком: 1) Загальнє право голосованя.
2) Нашє політичнє положєнє. — Дорогі
братя і сєстри! Приходїм на се віче
тисячами з околицї і кажїм, що не даємо
дальше ворогам сєбє кривдяти. Покажїм
сьвітєво а тим і нашим ворогам, що ми
вже дозрілі і вічїєї опїки не потребуємо.
Комітет: Василь Андрийчук, Юрій Іван-
чєскул, Данило Прокопєць, Ілє Нимичук,
Николай Антоноук, Давид Вайкієр, Сава
Тодорюк, Николай Піць, Михайло Вікєич,
Йосип Піць, Яків Бєвєчик, Пєтро Попович,
Михайло Зотта, Юрій Піць.

Про загальнє виборчє право
написав В. Л. (Накладом української
соціальної демократії.) Львів 1905.
Друкарня Удїлова. Ст. 24. 8-ки. Цїна
6 сотиків.

Народнє віче в справі загального
рівного, тайного і безпосєреднього голо-
сованя відбудє ся в неділю д. 31 грудня
с. р. о 2 год. поп. в урядї громадєскім
в Мариєцєї повіта сучасєского з отєим
порядком днєвним: 1) Загальнє право
голосованя. 2) Тепєрішнє нашє положє-
нє. — Прибувайте всї! — Комітет:
Онуфрїй Чєборяк, Георгій Процюк, Пр.
Ковичук, І. Дришк, І. Коломєнюк, І.
Матєйчук, Іван Робчук, і Адриєн Ми-
ласюк.

Народнє віче в справі загального
рівного, тайного і безпосєреднього голо-
сованя відбудє ся в неділю, дня 31 с. м.
о 2 год. по полудни в кімнатї читальній
„Рускої Бєсїди“ в Камєнцї з отєим
порядком днєвним: 1) Загальнє право го-
лосованя. 2) Тепєрішнє нашє політичнє
положєнє. — Дорогі братя прибувайте на
нашє першє віче в сєрєтєскім повітї! —
Комітет: Микола Гавришук, Домєтїян
Кузик, Іван Шевчук, Юрій Вєльєкий,
Василь Воробєць, Гаврило Воротник.

Віче в справі виборчої ре-
форми відбудє ся в Товтрах (пов.
Заставна) в неділю дня 31. с. м. 1905 р.
о 1. год. по полудни в читальнім до-
мі. — За комітет: Василь Слободян.

Перші загальні збори окрєж-
ного Відд. тов. „Взаїмнє Поміч“
галицьких і буковинських учитєлів
і учитєлок відбудуть ся в неділю
дня 31. грудня с. р. о год. 2-їй попо-
лудни в „Народнім Домї“ в Чернівцях з
слїдуєчим днєвним порядком: 1. Отго-
рєнє зборів і вибір президиї. 2. Відча-
танє і повєнєнє статута. 3. Дискусія
над відчитаннєм статутом. 4. Вибір ви-
дїлу. 5. Висєня членів. На збори приїдє
делєгат зі Львова, а може й сам дирек-
тор товариства, отже просїмо явитись,
як найчисленнїше. Товариші і товаришкї
будьтє всї в неділю на зборах, щоби з
нашого черновецького повіта нікого не
хизувало. Згуртуємось, як слїд коло но-
вого, так нам потрібного і хосєнного то-
варства! Просїмо також тих всїх з
поза кругів учительства, хто інтерєсуєть
ся справою нашого нового товариства.

Окрємїх запрошєнь нікому не писалєть
ся! — Тимчасова старшина.

Видїл філії тов. „Руска Школа“
в Сєрєтї скликає всїх своїх членів і
приятєлів на сєгорічній загальній збори,
які відбудуть ся мають дєня 1. лєт. сїчня
1906 о 1-їй годинї пополудни в хлоп-
чїй школї народній в Сєрєтї. Порядок
днєвний після статута й відчит Ілєй Ла-
кусти: „Наш нарід і школа“. — За видїл
філії тов. „Руска Школа“ в Сєрєтї:
Стришка, голова; І. Лакуста, сєкрєтар.

Із штуки і літератури.

Руска хата. Змїст: ч. 19 і 20.
Від Адміністратії. — Гнат Шпитко —
Вольний пєвєдєльник (новєл) — Пе-
тро Карманєський. Рємїнісєнцій
з Риму (дальшє). — Кнєут Гамєсун, Пав
(дальшє). Джон Рєскін і єго погляд на
питуку (дальшє). Із ілюстрацій поміщенї:
Гєтєрман Богдан Хмєльницький і фото-
графїї пушки і тарїакї роботи Шєрїб-
ляка. Адрес редакції: Львів ул. Вєлєхар-
єка ч. 8.

„Primula veris“ Перший випуск-
Збірка поезій Стефана Цєбрїв-
єского, Модєста Дмєтрєнка, Ва-
сєля Кудрика, Тарасє Вірно-
го і инших. Накладом Марїї Солтисє-
вой. Тернопіль 1905. З „друкарїї По-
дільєскої“ Йосифа Стєнка. Ст. 40 16-ки.
Цїна 40 сот. — Як видно із долучєної
оновісткї п. М. Солтисєва вилєзє за
дїло видаваня „збірок молодих муз цілої
Руси-України“. Гадєя ся має за сєбою
богато рачїї, а на всьєк случай непотрібно
збувати єї книжками, як сє зробив дєхто,
обговорюючи перший випуск „Primula veris“.
Правда, єтїйністє „перших грїхів“
на поли поезій молодих авторів стоїть
часто в дєякій нєпропорції із єлєгантнєм
як на нашї відносини видаєчєм чи там
перєладованнєм вєжними орнаментами, але
й там є річи, що зраджують незаперєч-
ний талан, як прим. сатиричнї вірші Т.
Вірного. Одначє і при видаваню перших
творів, трєба звєртати увагу авторів на
кошєчнє потребу обзнакомлєня із кор-
рєктною ритмікою, а що найважнїшє
із... правилами граматки української мо-
ви, бо печатанє творів із такими прогрі-
хами тільки може пошкодити молодєч-
ним складачам віршів. *

Тисяча й одна ніч. Арабєскї каз-
ки. Вип. I. Ніч 1—24. Перєклад Мє-
хайло Лєзиньєский. (Лїтературно
наукова бібліотєка. Ч. 115—117. Відпо-
відєє за редакцію Володимєр Гнатюк).
Львів 1905. Накладом українсько-руськой
Видавничої Спїлки. З друкарїї Наук. тов.
ім. Шевчєнка у Львові. Ст. 285+3 16-ки
Цїна 1 К. 60 сот. (Адрес Видав. Спїлки
Львів, Чернєцького 26.) Змїст: Перєд-
мова. — Вєступ. — Купєць і Пєрїт.
— Історія міхопоші і трєх сє-
стєр. — Історія трєх яблєк. —
Історія вєзирів Нур-од-діна і
Шємє єд-Дїна.

Н. Карєєв. Філософія куль-
турної і соціальної історії нових
часів (1300—1800.) Вєступ до історії
XIX столїтя. (Основні понатї, годов-
нішїй узагальнєнє, найголовнїшїй ви-
слїди історії XIII—XVIII столїття і бі-
бліографія поодиноких питань). Перєклад
із другого російського виданя. Львів,
1905. Накладом Українсько-руськой Ви-
давничої Спїлки. Ст. 224+4 8-ки. Цїна
2 К. 80 сот. — Змїст: Перєдмова до
першого і другого виданя. — Вєступний
роздїл. — I. Нарєє соціальных відносин
у нові часи. — II. Полїтичний устрїй
в нові часи. — III. Сєредновіковий сьві-
тогляд. — IV. Суть гумєністичного ру-
ху. — V. Культурнє значєнє рєлігїйної
рєформациї. — VI. Соціально і політична
сторєна рєформациї. — VII. Культурна
і політична реакція. — VIII. Старий дер-
жавний і суспїльний лад. — IX. Харак-
теристика прєсвітї XVIII віку. —
X. Єсєвічєний апєсолютизм і француська
революція. — Змїст окрємїх томів „Істо-
риї західної Європи в нові часи. — За-
гальна література. — Література до
поодиноких роздїлів. —

Рєпертуар мїєского театру в
Чернівцях. В п'ятницю драма Сарду
„Fedora“, в суботу 3 актєва род. драма
Ібсєна „Gespenster“, в неділю по полудни
о год пів до 3 по зняж. цїнах історична
трагєдія Ірїльєрцєра „Die Judin von
Toledo“, а вечєром о год. 7. Штравєєва
опєрєта „Frühlingsluft“.

За зміст Оголошень редакція не відповідає.

НОВІ НОВЕЛЬКИ

Евгена Мандичевского
під заголовком

СУДЬБА

мож замовляти у автора в Тернополі по ціні
1 К. 60 сот. брош., або 2 К 10 сот. в гарній
сеп. справі.

Знаменитий мід

десеровий кураційний 6 К. за 5
кільк. оплатно. — В плястрах 1 кільк
2 К.

Від руского замовлення даю 20 сотиків на
будову руского театру. 105 (7-24)

Короневич, ем. уч.

Іванчани, Галичина.

КАНЦЕЛЯРИЯ

друкарні товариства „Рускої Ради“

отворена

в неділю і свята від 1/2 11 до 1/2 1 год. попол.

Пр. 0 Січкаря с а різакми і запасовим різакм	—	—	44 К.
" 1 " 3 3	"	"	42 К.
" 2 " 3 4	"	"	44 К.
" 3 " 3 3	"	"	45 К.
" 4 " 3 4	"	"	47 К.
" 5 New-Model 3	"	"	47 К.
" 6 " 3 4	"	"	49 К.
" 7 " 3 4	"	"	49 К.
" 8 " 3 4	"	"	49 К.
" 9 " 3 4	"	"	49 К.
" 10 " 3 4	"	"	49 К.
" 11 " 3 4	"	"	49 К.
" 12 " 3 4	"	"	49 К.
" 13 " 3 4	"	"	49 К.
" 14 " 3 4	"	"	49 К.
" 15 " 3 4	"	"	49 К.
" 16 " 3 4	"	"	49 К.
" 17 " 3 4	"	"	49 К.
" 18 " 3 4	"	"	49 К.
" 19 " 3 4	"	"	49 К.
" 20 " 3 4	"	"	49 К.

При замовленні, прошу о задаток а машину сейчас висилаю за послідатого. Даю
їх також на рати після угоди, найлучше на 15 місяців сплати.

— При уплаті цілої суми готівкою, спускаю із всіх цін 10% —

Ті, що беруть машини на сплату звольте ласкаво дати мені
посвідчене від громадського уряду що дійсно можна їм повірити.

88 (9-20)

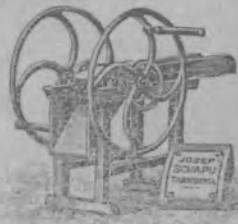
Йосиф Шапу ТЕРНОПІЛЬ

(Галичина)

поручаю свій богатий склад машин різних, помп,
рур до верченя, січкаря, молотілок, шпинів
до чищення збіжжя і машин до шитя. Тому, що я засту-
паю найліпші славні фабрики машини в Празі і маю їх виробу все
на складі, то нахожу ся в положенні доставляти з них добрий то-
вар. Продаю машини по оцінці дуже дешевим цінам і висилаю
оплачено до кожної жезуїтської стації в Галичині і Буковині.

Пр. Р. S. 10. Млинок до чищення збіжжя з 10 решетами і решетом до конічини	—	—	75 К.
Ручна молотілка а розмаховим колесом	—	—	160 К.
Котел о силі 2 коній з ремнями	—	—	230 К.
Машина до шитя ручна	—	—	60 К.
" " " " "	—	—	80 К.
" " " " "	—	—	130 К.
" " " " "	—	—	140 К.

Стефан Гаїна

в Чернівцях Ринок число 10.

Поручає

НА СЪВЯТА

свій богатий

склад товарів корінних, вин і делікатесів,
знамениті овочі полудневі, як мідали, родзинки султінські, кара-
вановий чай, чоколаду, какао, десерові бонбони, всяку ярину,
консерви, сири, компоти, астраханський кавяр, маринати, риби і
кожного дня свіжу дичину

по дуже дешевих цінах.

Головний склад вин краєвих і заграничних.

113 (1-5)

Друкарня

„Рускої Ради“ в Чернівцях

має на складі

Книги і друки для Кас райфайзенських.

Одна Каса дістає отсі книги: Го-
ловну, касову, щадничу, ліквідаційну, членську,
пайову, скриптів, дві книги юкстів, протокол, 100
арк. записів довжних, 100 арк. заявленя, 100 книж-
чок членських, 100 щадничих і 4 таблички процентів.

Всі книги вже остемпльовані ц. к. урядом
податковим коштують 100 Ксер. з пере-
силкою поштовою 101 Ксер.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

НАЙЛІПШИЙ ЧАЙ НА СЪВІТІ,

всюди до набути.

— Головний склад у —

Шміда і Фонтіна

в Чернівцях. 92 (9-36)

Певною річею є, що до

КАНАДИ або АМЕРИКИ

найліпше їхати переправою

М. Г. ФРЕЙДБЕРГА в Антверпії,

бо то є одинока справедлива, найкоротша і найдешевша дорога до
заморських країв! — Є то перша переправа, котра узана народом
за найліпшу! — Завчасу удавайте ся писемно і посилайте задатки
на шікарти до

M. G. Freudberg, Antwerpen

10. Van Leriusstraat. (BELGIA.)

1 (2-5)

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть
NERVOL

аптика др. Ю. Францога

в Тернополі.

Се є знамените умиряюче средство до
ватриваня против всяких ревматичних
болів, простудженя, ломаня костий, пле-
чий гістця і нервових недуг. Прошу ува-
жати на назив „Nervol“ і не при-
мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фла-
шчок) 8 кор. з оплатою і омакованем.

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (-)

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Найбільший вибір артикулів на різдвяні і новорічні подарунки по уміркованих цінах.

Склад виробів з альпаки і хінського срібла ц.

к. надвірної фабрики В. Бахмана і Спілки у Відні.

Товари бронзові і шкіряні. Прибори до писаня, бюркові годинники, зеркала, тягарки
на листи і папери, попельнички, стінні декорації, етажерки, нецезарія шкіряні, різні танки,
мошенки, рамці до фотографій, куфри з замочками або без і різні артикули до подорожжя.

Артикули Галантерейні. Найновітні дамські пояски, рукавички, маншети, гудзички,
ковчарники, бурштанові пагарнички, лорнети і т. п.

Вахляри із правдивих струсєвих пер, перлівки, гази, з кістяними ручками і и.

Рукавички з оленової шкіри, Glacé, футровані, з вовни, бавовни, трікотові, шведські рука-
вички для войска і цивільних, різного рода.

Артикули до польованя. Револьвери, стрільби найліпшої сорти і різнородна муніція.

Капелюхи з пшшу, з льодену, Velour Sytk і т. п. для панів і хлопців в різних красках.

Кальози і черевики до снігу правдиві петербурскі найліпші фабрики. Величез-
ний вибір.

Самостійна продаж капелюхів
Відня, Йосифа Шіллера і Силія у Гему,
дими, склад американських черевиків

з п. к. надвірних фабрик Генрика Ігги, у
Антоні Часека у Відні, Ф. К. Попера в Хру-
Hothaway Poul & Harington в Бостоні.

Товари обувні. Великий вибір обуви на ямму з Chevreaux, Bokseal, а темзи, ситини,
сухля, футровані або ні, склад локерів чорних і в різних красках, для панів, панів, дівчат
хлопців і дівчат, чоботи і пів-черевики. Найбільший вибір.

Необходимі товари хустки і талі. Правдиве біле Єгера і Д-ра Ляжана. Паньчохы
для панів дівчат, кафтанчики вовняні, перепаски на тіло, огрівачі колів, чепці, охорончі ух
каматі і т. д.

Біле. Для панів, панів і дівчат в найновітніших красках.

Товари футурні для панів і дівчат, різні ковчирі і зарукавки, з куни, шкотеці
перські, тибетанські, шанки, кучми і різні артикули до польованя, вовняні різної най-
модійшої сорти.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Іван Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

виходить в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Редакції не не-
чатані вілні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ нів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	70	„

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належність за інсератами
платні в Чернівцях.

Бунт австрійської шляхти в російському освітленні.

(X) Німецька буржуазія і австрійська феодална магнаторія на спілку із галицькими шляхтичами се три головні частини проти-свобідного блоку, який став на шляху заведення загального, тайного, рівного й безпосереднього права голосування. Бунт цих лицарів зовсім не дивний, бо із дотеперішню виборчою ординацією паде і основа їхнього узаконеного(!) визискування держави і прочих верств населення для своїх личних і станових цілей. Дивне радше те, що старі привілеї мають упасти аж тепер, бож їхні посідачі не мають права на них ані ізза свого культурного уровня, коли ганяли прм. на нашу божню, яка в часі прилучення Буковини до Австрії була крайню неграмотна і так сьвячена й не сьвячена. Привілеї шляхтичів не оправдані і з того згляду бунтмо вони є „підпорами держави“, навпаки — держава стала тепер підпорою їх.

На сю саме обставину кидують дуже інтересне сьвітло „С.-П. Ведомості“ (ч. 274) в донісі із Відня: „Роль феодалної шляхти — говорить ся там — в Австрії скінчена. В давні часи піддержувала вона династію, та була сильною й надійною підпорою королів, але з XX. столітєм ролі переіменили ся: династія піддержує шляхту, оказує йому першєнство перед другими верствами... На Угорщині тривало то першєнство аж до наших днів. Габсбуревий дім, дав на Угорщині магнатам можливість укріпитись, передав їм всю владу у краю, ігноруючи при тім права міліонів Малярів та Славян. Отсю несправедливість піддержувало із за династичних зглядів; якіж висліди принесла та ніжна дбайливість про інтереси угорської шляхти? В Угорщині забезпечилась шляхетська олігархія, що з нечуваною сьмілостію виступила проти династії, проти єї

верховних прав над армією. І аж тоді зрозумів монарх ошибку давних поколінь! Він зрозумів, що положене династії можна тільки тоді уважати безумовно певним, як вона опирає ся не на одній класі, а на цілм народі. Франц Йосиф на схилку свого життя рішав ся завести на Угорщині загальне й рівне виборче право та покинати до політичного життя всі класи населення і всі народи. Ми уважаємо рішуче необхідною з окрема підчеркнути сю обставину, бо на основі безсильно достовірних жерел можемо ствердити, що Франц Йосиф згодив ся дати Угорщині загальне голосування не для того, щоб уважав єго кінечним, лихом, а тому, що став переконаним прихильником такої виборчої сьстеми. І чиж можна після сего дивувати ся, що Франц Йосиф постановив необхідно ввести загальне голосування також і в Австрії? Се являє ся тільки логічним наслідком його переконань і тому то консервативний бар. Гавч чув ся спонуканим заявити в парламенті про наступаючу реформу. „Дальші стрічки донісі мають відомий бунт“ шляхти в палаті вельмож і парламенті, бунт тої самої шляхти, якої привілеї не усунула навіть конституція із 1848 р. „На якуб ви сторінку австрійської історії в другій половині XIX в. не глянулі, то побачите, що всяка видійша подія звязана із якимось родовим історичним іменем. Ще зглядно не давно панувало переконанє, що австрійський кабінет без прем'єра, який би не був князем або графом, не може ніяк існувати.“ Такий гр. Шварценберг, завдячує свій мандат до парламенту всего девяти таким же благородним виборцям як він. І чиж йому і його товаришам не виливати жовчі на правительство та й на віденський двір, коли тепер прийде ся бути зависимим від соток тисяч „черня“?!

„Не менше різко протестували і посли польські а радше посли польської шляхти: в парламенті гр. Дзедушицкий, а в палаті вельмож гр. Пінинський. Першого із них вибрало до парламенту 36 об-

шарників і вже то одно дозволяє поставити питанє, чи граф має право промовити іменем народа.

Галицька шляхта хіснувалась симпатіями віденського двора навперемінки. Спершу був двір покровителем галицьких Русинів. Цсар Франц відносив ся з початку з прихильністю до шляхти, але й він звернув ся до Русинів після того, як мужики подавили своїми косами в передмарцеві дні поветанє польської шляхти, організоване графом Веселовсим. Віденське правительство відносивось прихильно до Русинів ще й за Шмерлінга та Велькреді навязав уже тривкі зносини із шляхтою. Незмитим п'ятном останеть ся в історії Австрії історія галицького сойму в грудні 1866 р. Тоді відобрано Русинам насильно дванадцять повномочий до сойму, а стало ся се як раз в два роки після того, як ради шляхти переведено адміністраційну централізацію Галичини! Насильє й порушенє законів укріпило спілку між шляхтою а віденським правительством.

З тої пори починає ся нещасне вмішуване галицько-польської шляхти в австрійську політику і єї сильний вплив. І за кожний новий привілей, який одержувала польська шляхта, йшла вона рука в руку із правительством проти поступових партій, покриваючи розходи галицької автономії державними доходами. Вона не вагалась йти навіть проти Чехів, як то оказувалось для них вигідним. І віденський двір по царски нагороджував шляхту, як вона йшла за його політикою...

Але шляхта се не польський нарід! Що одержало зі всіх тих інтриг польське населенє Галичини? Чи галицька автономія ушасливила польких і руских мужиків? Чи завдяки шляхті зроблено які економічні культурні і суспільні придбання для краю? Чи польські посли, які грають так видну роль у віденськім парламенті поділилися гаразд Галичини? Чи може Галичина, остала по давньому бідним, відсталім королівством? В Австрії стали приповідками отєї слова „галицька нужда,

галицька самоволя“ і вони є найліпшою відповіддю на посльіднє питанє.

Всєж таки граф Дидушицкий і граф Пінинський і всє польський клуб важуть ся протестувати проти введення загального голосування, яке дасть галицькому населеню можливість посилати до парламенту дійсних представників своїх інтересів. Правда, тоді прийде кінєць го-сподарству шляхти, тоді вона вже не зможе жертвувати житєві інтереси народа для національних мрій, тоді вже галицька шляхта не зможе покривити ся національними інтересами, щоб тільки придержати в своїх руках владу, але се вже така доля історії, що дійсні інтереси народа всє побідають і витісняють фіктивні. Якжеж до сєї пори проявляло ся те ідеальне почуванє національної преданості галицьких шляхтичів? Як 1871 р. обійняв їм в престольній промові політичну автономію і як парламентарна комісія згодилась на те, щоб багацько питань адміністрації і політичного життя передати компетенції галицького сойму, так шляхта зреклась тоді тої політичної автономії, як їй лишє стало ясним, що вона буде мусіла покривати також і розходи тої автономії! І тоді рішила вона, що з неї доволі буде, як для Галичини установити ся окремого міністра! Оттак виглядає національне почуванє галицької шляхти виведєне на искравіше сьвітло.

Але вже приложена сокира до спорохнєлого дерева шляхетських привілеїв, народ мусить добути собі своє право. Нехай загальне право виборче буде й мечем обосічним, але в те хвиба годі сумнівати ся, що народ мечем тим зітне всьї політичні голови прм. із Кої-а польського, а вибере посльів, що хочаки не хочаки місто ятрити шовінізм для забезпечення галапасництва шляхетського, подбають о дійсні потреби широких мас народних.

**ПРОСИМО ВІДНОВИТИ
ПЕРЕДПЛАТУ!**

13) Леонід Андреев.

ЧЕРВОНИЙ СЬМІХ.

уривки з найденої рукописи.

З російської мови переклав: Йосип Стадник.

ЧАСТИНА ДРУГА.

Десятий уривок.

...на щастє, він помер тамтого тижня в п'ятницю. Повторяю, се було щастє для брата. Безногий каліка, що цілий тряс ся, з розбитою душею, в своїй божевільній екстазі творчості був він страшний та бідолашний. Від тої ночі через цілі два місяці він писав, не встаючи з крісла, відказуючись від поживи, плачучи та нарікаючи, коли ми вивозили його на короткий час від стола. З незвичайною швидкістю водив він сухим пером по папері, відкидаючи картки одну за другою, тай всє писав, писав. Він не міг заснути, і лише два рази удало ся нам покласти його на кілька годин в постіль, завдяки сильній давній наркотини, а опісля вже і наркотина не в силі була побороти його творчеської божевільної екстази. Після його бажання були вікна цілий день заслонені і горіла лампа, яка давала ілюзію ночі, а він курив всє папіроску за папі-

роскою тай писав. На вид він був щасливий, і мені ніколи не доводилось бачити у здорових людей такого натхненого лиця — лиця пророка або великого поета. Він сильно помарнів, до воскової прозорности трупа або мученика, і цілковито посивів, він почав свою божевільну роботу іще порівнюючо молодим а скінчив її — старцем. Інколи він квапив ся писати більше, як звичайно, перо вбивало ся в папір та ломилось, але він не запримічав сього; в такі хвилі не можна було чіпати його, бо при найменшій доторкненню діставав вибуху плачу, реготу; хвилинами, дуже рідко коли, він віддихав щасливо і приязно розмовляв зі мною, подаючи за кожним разом ті самі питання: хто я, як мене називають, та чи давно занимаю ся літературою.

А потім ласкаво розповідав всє одним і тими самими словами, якто він сьмішно налякав ся, що втратив пам'ять та не може працювати, і якто велично збив зараз же тоту божевільну думку, почавши свій великий, безсмертний твір про квіти і пісні.

— Певна річ, я не числю на признание сучасників, — гордо та заразом і сумирно говорив він, кла-

дучи дріжачу руку на купу чистих карток, — але будучність, але будучність зрозуміє мою ідею.

Про війну не згадав він ані разу, та й ані разу не згадав про жінку і сина; облудна, безкрайна праця пожирала його увагу так неподільно, що він ледво чи що відчував, опріч неї. В його присутності можна було ходити, розмовляти, і він не запримічав сього, а його лице не тратило ні на хвилиночку виразу страшного напруження та натхнення. В тишині ночий, коли то всі спали, а він один снував нитку безконечного божевілья, видавав ся страшний і лише я один тай ще мати рішав ся підходити до нього. Раз поспробував я дати йому замість сухого пера, олівець, думаючи, що може справді напише де-що. Але на папері остали ся лише негожі лінії, обшарпані, криві без найменшого зміслу.

І помер він вночі, за роботою. Я знав брата гаразд і божевілья його не було для мене несподіванкою: пристрасна мрія про працю, яку можна було запримітити ще в його письмах з війни, яка становила зміст цілого його життя повороті, мусіла неминучо зіткнути ся з безсильністю його утомленого, знеможеного мозку та викликати

катастрофу. І думаю, що мені удало ся доволі відновити всї поstepенні чуття, які завдали йому смерть в тоту назначену ніч. Загалом, всє що я написав ось тут про війну, я взяв зі слів покійного брата, часто вельми неясних та недоланих; лише деякі віддільні картини впили ся йому в мозок так трівко та глибоко, що я міг навести їх майже дословно, так як він розказував.

Я любив його, і його смерть лежить каменем на мені та давить мозок своїм безглуздем. До того непонятного, що наче павутинем сповиває мою голову, вона докинула іще одну петлю тай сильно зашморгнула її. Ціла наша сьмья виїхала на село, до родини, і я остав один на цілий дім — у тому відлюдю, яке так дуже любив брат. Прислугу відправили, і лише сторож з сусіднього дому приходив кожного ранку палити в печі, а посльідними часами я самітний, — схожий на муху, яку зачинили поміж двома рамами вікна, — кидая ся та розбиваюсь об якусь прозору, але неозначену перегороду. І я почувую, я знаю, що не вийти мені з того дому. Тепер, коли я один, війна володіє мною неподільно та стоїть, як невідгадана загадка, як страшний дух, якого я не можу

Промова посла Николая Василька виповнена на 367. заїзданю парламенту XVII. сесії дня 15. грудня 1905 при дебаті над бюджетовою провізориєю.

(Конець).

Стоючи при бюджетовій провізорії, позволю собі сказати ще кілька слів, які тісно зв'язані із державним прелімінарем. В першій ланці мушу заявити отверто, що виводи Его Ексц. пана міністра фінансів виголошені вчора в парламенті в справі урядників не дуже припали до мого внодобу. В словах его є за мало поважної охоти для поправлення долі урядників державних. (Притакуємо).

Я вповні признаю, що матеріальних вимогів годі розв'язати через одну ніч, що средства на се треба доперва сотворити. Але промова Его Ексц. п. міністра фінансів повинна була нам трохи пояснити, в який спосіб задумує він роздобути ті средства. (Дуже добре). А пан міністер скарбу сказав нам ще менше як нині п. президент міністрів. Пан міністер скарбу ужив приміром дуже гарної фрази, що правительство мусить обмежуватись тим, щоб приступити із поміччю там, де дійсно заходять такі обставини, що некуцо вимагають заради і спеціальної допомоги.

А ось посол міста Чернівців як раз вповні основно навів такі обставини п. міністрови фінансів, але се не було достаточною спонуккою для него, щоб взагалі зайняти ся сею справою. (Зовсім вірно!)

А коли я вже при п. міністрі скарбу, то зв'язав своїм обов'язком висловити кілька жалоб Буковини. Передовсім буде мабуть відоме п. міністрови скарбу, — бо я надію ся, що він читає наші соймові протоколи, — які скарги підносять ся у нашім соймі краєвм кожного року проти управи скарбової, управи податкової а спеціально проти теперішнього шефа тої управи.

Але й досі не видно ніякої зміни в тім напрямі, а радше погіршене а про всякий случай переслідуване таких урядників, що яких припускає ся, що вони не годять ся із такою системою. На се звертаю увагу Его Ексц. із усім натиском, а крім того і на те, що є ще ціла низка бажань Буковини, яких сповнене залежить від того, чи министерство скарбу вставить грошеві засоби у пропозицію для ухвали палати. Однак і в сих справах не робить ся нічо.

Оттаким давним бажанем Буковини, є відокремлене нашого судівництва від галицького, але на него нема згоди будімо із бюджетових причин. Але їх не має зовсім, бо по части є окремий сенат для Буковини і у Львові, а треба би лиш перенести його. Отже того до-

магання не сповнює ся тільки через кілька тисяч золотих. (Зовсім справедливо!)

До цілого правительства звертаю ся із бажанем, щоб поспішило ся із перегляненням законів, які ухвалив буковинський сойм та щоб приступило вже раз до їхнього санкціонування. Як заступник сільських громад мушу піднести бажане, щоб як найшвидше приступлено до санкції закона про знесення обшарів двірських сего предвічного доробала, яке задержала Буковина ще із часів антидильовільних. Рівнож мушу жалатися, щоб був санкціонований також закон про знесення рога-ток, порішених буковинським соймом.

Крім сего мушу домагатись відновного поладження буковинських фінансів. (Оживлені оплески).

По сім просимо п. президента міністрів, щоб предложив до найвищої санкції нову виборчу ординацію соймову і громадську. (Оплески).

Як Русин не можу кінчити бюджетових виводів, не звернувши уваги п. міністра просвіти на церковні відносини, які панують на Буковині. Із жалоб буковинських Русинів із церковного поля зложились нині цілі томи і в министерстві просвіти і в парламенті а також і в соймі. Все те стоїть до розпорядимости Его Ексц. п. міністра просвіти. По за тим має він вже певний досвід в тім напрямі із давнішої діяльності.

За те не звернено мабуть уваги Его Ексц., що є ще дуже цінний матеріал із румунського табору, який піддержує наші виводи. Колиб Его Ексц. Гавч був так ласкав прочитати те, що писав про тамошні церковні відносини буковинський посол др. Аврель Ончул і те, чим він мотивував конвенту скарбу церковного конгресу, то Его Ексц. дійшляб певне до переконання, що в погляді на церковні відносини згоджують ся вповні і буковинські Русини і Румуни — або бодай народні заступники. Отже треба тут конче якоїсь заради. (Оживлені оплески). Булоб зовсім злишнім, щоб я освітлював справу із мого становища, тоді як церква покликає ся на волоске становище, а тим часом як раз те волоске становище знаменито і вповні оправдано осуджено саме із волоскої сторони. (Славно!)

На сім кінчу обговорюване отсего предмету а навізуючи до моїх виводів зроблених на початку в справі виборчої реформи звертаю ся до правительства із отсими словами:

Ще й року нема від тої пори, як в Петербурзі йшла до царя народня товпа під проводом священника Гапона, щоб заключити із ним мир. Те, що дораджують нині гр. Піньські і його товариші в палаті вельмож, зроблено як раз в Петербурзі. На народ стріляно, народ топтано кінями, народяву товпу роздратовано.

одіти в тіло. Я надаю їй розличні види: безокого кістяка на кони, якоїсь безформної тіни, що зродила ся у хмарах і безгомно сповила землю, але ні один вид не дає мені відповіді та не вичерпує того холодного, постійного страху, який мене огортає.

Я не розумію війни і мушу збожеволіти, як брат, як сотки людей, котрих привозять відтам. І се не лякає мене. Втрата розуму видаєть ся мені почесною, як погібіль вартового на своїй стійці. Але ви-чікування, але те повільне та необхідне приближування божевілля, те хвилеве почування чогось величезного, що тягне в пропасть, тота нестерпуча біль мордуючої думки... Мое серце онімло, воно вмерло і нема вже йому нового життя, але думка — іще жива, іще змагаюча ся, колись сильна як Самсон, а тепер безборонна та слаба, як дитина — мені жалі її, моєї бідної думки. Хвилями я не можу видержати мук тих зелізних обручів, що здавлюють мозок; мені хочеть ся вибігти безупинно на вулицю, на майдан, до людей, та крикнути: — Закінчіть зараз війну — або... Але яке „або?“ Хіба є слова, які могли би привернути їм розум, слова, на які не найшлося би дру-

гих так само голосних та брехливих слів? Або може стати перед ними на колішки та заплакати? Алеж бачите, сотки тисячів зливає слезами світ, а хіба се пособляє що небудь? Або може на їх очах вбити себе? Вбити. Тисячі вмирають день в день — а хібаж се пособляє що небудь?

І коли почуваю так свою безсилність, мене огортає лютість — лютість війни, яку я не навиджу. Мені бажать ся, як тому докторови, спалити їх доми з їх скарбами, з жінками та дітьми, затроїти воду, яку вони пють; підняти всіх мерців із гробу та кинути трупи в їх плюгаве житло, на їх постелі. Нехай спять з ними, як з жінками, як з любовницями своїми.

О, як би я був чортом! Цілий страх, яким дихає пекло, я переселив би на їх землю, я став би паном їх снів, і колиб вони засипаючи з усмішкою, хрестили своїх дітей, — я станув би перед ними, чорний...

Так, я мушу збожеволіти, лише колиб швидше. Лише колиб швидше...

(Дальше буде).

Через кілька місяців мусів цар і його правительство дати товпі більше як те, чого вона тоді сама домогала ся. Тої товпи годі й нині вспокоїти, тож през. мін. Вітте післав по Гапона. Але Гапон нині вже не годен опанувати народних мас. Нині стоїмо ми, рускі послы, що на чолі руского руху, ми ще можемо висловлювати тут бажання невольного, гнобленого і знасидуваного руского народа. Ми ще можемо звернути зазив до сего правительства нині:

Будь сильне та будь тим, що освободило четвертий з черги народ Австрії до чисельности. Бо нехай Бог боронить нас, державу і престол від тої пори, коли нас будуть на дармо взивати так як тепер Гапона. (Оживлені оплески: Славно і оплески. Висидники гратують).

Правительственный проект выборчої реформи.

Хтось із визначених мужів державних подає в „N. W. Journal“, зарис будучої виборчої реформи, які являють ся дуже правдоподібними.

Інформатор „N. W. J-l-y“ заявляє: Правительство, держучись принципу загального голосовання відкидає проект, щоб право голосовання зробити зависимим від п'ятиднітного осідку. Постанови що до осідку не сьміють робити загального голосовання ілюзоричним. Право виборче буде рівночасно й рівне. В виду сего правительство відкидає введення голосовання плюраального.

Голосоване буде також і безпосереднє і то в цілій державі, бо правительство вважає річню недопустимого, — план, щоб для Галичини установляти якийсь виїмок і вводити там вибори посередні. Голосоване остане отже загальне, та й не, рівне і безпосереднє.

Акти дотично сєї часті предложена виборчої реформи вже замкнені. Із великими труднощами є получений поділ округів в виборчих. Правительство вправді постує на основі обемистого матеріалу статистичного самостійно, але воно готове протягом невеличкого часу, який ще остане до розпорядимости, узгляднити евентуальні бажання партій і послів. В тій цілі увійшло воно вже і в зносини з партіями і дало їм до розпорядимости бажані матеріали. Але вже й тепер пороблено загальні нарисы.

Для заспокоєня певних бажань, які важко ухилити, побільшено число мандатів із 425 на около 440. Ті 440 мандати розділять ся між „королівства і краі“. Рішаючим для числа мандатів буде в першій мірі скількість населення, а при сім також економічне і культурне значінє краю, як викладник їх входить в рахубу податкова можливість. Відповідно до сего буде число мандатів в одних краях побільшене, а другі знова будуть мусіти згодитись на зменшене числа своїх заступників.

Число мандатів із Галичини зросте отже із 78 десь на 90 ізза чисельности сї населення. В Чехах буде грати міродатну й рішаючу ролю скількість населення і скількість плачених податків. Оправдану претенсію на побільшене числа мандатів має й Відень. Правительство задумує побільшити число віденських мандатів на будуче із 24 на 26. У Відні виринає однак ще й иньше питання, яке правительство мусить зріло розважити. Ходить тут о про-

блем, чи не заповнитим значний меншости заступництво в парламенті через пропорціональне право виборче. Поки ще нема ніякої постанови в сій справі, правительство ще не рішило ся також що до методу, якуб завести при пропорціональних виборах. Від розв'язки сєї kwestії буде залежати, чи Відень має бути поділений на 21 виборчих округів, чи може 5 або й більше виборчих округів, якіб вибирали на основі скрутний ліст при приміненю пропорціонального права виборчого.

Як загадано буде число мандатів в деяких краях, які досі є упринційовані, зменшене а то в Далмації, Країні, Триесті і Буковині.

Важко укладає ся виборчий про-блем на Моравіі. З'одної сторони поручують там утворити національний катастер виборчий також при виборах до парламенту аналогічно до постанов виборчої реформи до моравського сойму, з другої боку промавляють за утворенем національних округів виборчих. Правительство, нм ще приступити до якогось рішення в сій справі, жде на опінію краєвих партій. —

Як небудь дещо із сих ревеліцій можна взяти на рахунок комбінацій самого інформатора, то все таки виходить, що саме правительство стоїть таки на чотиричленній формулі голосовання, а заспокоєнане поодиноких добре ситуованих партій переведе ся через геометрию виборчу в виді відповідного комбіновання округів виборчих. Як видно правительство таки увійшло вже в переговори із деякими партіями (але не з Русинами!) в справі виборчої реформи, даючи їм навіть до розпорядимости свої статистичні матеріали! Не менш важне й те, що Буковині мають таки відібрати кілька мандатів, хоч розумної причини на се нема ніякої! Та крім Русинів, що розвели в краю оживлений рух вічевий в справі виборчої реформи, ніхто иньший нія не робить, щоб Буковину охоронити від покривдження при виборчій реформі. Нині тільки обстоюють за тим, щоб не зменшилось число пімецьких мандатів до парламенту. Вони хотілиб такої реформи, щоб стара кривда осталась на далі. Волохи знова здобувають ся лиш на віча проти неіснуючих „претенсій“ Русинів та за побільшенням платні священству! Що їх обходять права широких верств народних? Не даром боярня довела до 72 проц. анальфбетів в краю...

Події в Росії.

Петербург, 17. телеграфічна шле в світ телеграми вірні, як з часів японсько-російської „війни“. Вперед оголосила світові, що революція в Москві зовсім здавлена, а відтак, що революціонери держать місто в своїх руках! Справді годі дорозумітись змислу сего свідомого ширеня неправди, і то з так короткими ногами. Про події в Москві доносить Пет. ат. тел. під датою 28. с. м. отсе: Нині (в четвер) вистріли з пушок чути було рідше. Стріляно до 20 домів, котрих повстанці стріляли до патрулів. Революціонери роздали в місті відозву, що нині (в четвер) має бути спокій, але завтра (в п'ятницю) борба значе ся на ново. Виданням часописи „Борьба“ застановлено. Нині арештовано всіх членів тутешнього соціально-революційного комітету і забрано багато листів, бомб і нескільку машини. Крім того арештовано ще п'ять

нивших революціонерів. При арештуванні „революційної когорти“ знайдено бомби. Арештовано також якусь незвісну жінчину, при котрій знайдено дві бомби. В одній приватній домі знайдено також дві бомби. — Товна заложена з 300 озброєних людей впадала до помешкання шефа поліції і убила його. Около 1000 озброєних революціонерів заатакувало будинок поліційний, але їх відперто зі значними стразами. Революціонери забрали 200 возів з поживою. Поліційстер розпорядив, щоб стріляно до кожного, хто би хотів зривати дріт телеграфічний або телефонічний. — Очевидці кажуть, що різня в Москві ще страшніший як колись в Мукдені. Жертя годі тепер дочисатись. Бюро лікарської спілки занотувало 105 вбитих, а 650 ранених. В трунах одної дільниці лежить 1000 мерців, яких тоїжності досі не стверджено. — Вісти з Москви поділяли й на Петербург, якого оголошене нового закона виборчого зовсім не успокоило. Політичні морди на порядку деннім. Вибух революції спалили тільки масові арештованні провідників. Але вже й тут стали революціонери сгавити д. 26. барикади. По їх зруйнуванню артилерією поставлено нові. В Харкові, Київі, Тифлісі, Одесі й Саратові розрухи повторюють ся. Революція Лотисів нашла відгук в паралельних подіях в уральських сгоронах. Осередком тамошнього руху є Златоуст із величезною фабрикою армат. Уже десять днів тому проголосили тамошні робітники републіку. З фабрики повівають червоні хоругви. Начальника округу і його товариша робітники заарештували. Огню хроніку треба закінчити вісткою про бунт російської маринарки на каспійським морю.

Проч з парламентом привілеїв і шахрайств виборчих!

Народне віче в Чорторії.

Народне віче в Чорторії (вашк. повіту) відбуло ся дня 24. грудня 1905, при тисячній здвизі народу. Крім місцевих і сусідніх селян явилась і інтелігенція а також і Жиди. Збори отворив о год. 2. по пол. надуч. Денис Руснак і візав присутніх, щоб вибрали собі президію зборів. — На внесенне Н. Гуляки вибрало віче председатом п. Дениса Русника, а він подякувавши за вибір поклявся на секретаря акад. В. Федоровича а разом уділив ему слова до референції першої точки дневного порядку себто виборчої реформи.

Бесідник пояснив справу загального, безпосереднього, рівного й тайного права виборчого а особливо звернув увагу присутніх на небезпеку, яка грозить українському народові Буковини й Галичини через заходи шляхту польських в напрямі виключення Буковини й Галичини від справедливої виборчої реформи.

На внесенне референції прийняло віче одногласно отсі резолюції:

1) „Народне віче в Чорторії із дня 24. грудня 1905, в котрім взяли участь майже всі горожане без ріжниць національності й конфесій, жадає загального, рівного, безпосереднього й тайного права виборчого, й заявляє, що не залишить ніяких, навіть і найострішших способів в борбі за сим правом.“

2) „Віче просить президента міністрів бар. Гавча, щоб не дав послуху упривілейованим ворогам виборчої реформи, але щоб вислухав жадає правдивих заступників народа, а особливо посла Николая Василька, та щоб предбодив при найближшій сесії Ради державної законопроект реформи виборчої, рівний для всіх горожан на підставі національних курий з уставою, щоб 50000 голосів припадали на одного посла.“

3) „Віче висказує послови н. Николаєви Василькові найщирішу подяку за оборону прав нашого народа в послідній сесії Ради державної і визнає его щоб і в будуче постував тою дорогою, а звесь нарід гідно підпре його змаганя.“

До другої точки дневного порядку себто: нашого політичного положення забрав голос н. надуч. Денис Руснак і представив зібраним ясно становище меншости буковинського союму, особливо Руского Клябу, і підняв енергічне обстоюванє меншости соймової як також вороже народним домаганням становище більшости соймової.

На його внесенне ухвалило віче одногласно отсю резолюцію:

„Віче висказує подяку меншости бук. союму, особливо послам з „Руского Клябу“ за їх енергічне обстоюванє за загальним правом виборчим і заявляє їм повне і необмежене довіре. Послам же соймової більшости висказує обуренє, погорду, й вотум недовіри по причині корожого становища в справі права виборчого.“

По однодушнім ухваленю сеї резолюції замкнуто збори, а селяни на розході затурили свої патріотичні боеві пісні.

Резолюції віча в справі загального голосованя переслано телеграфічно до президента міністрів Гавча і посла Н. Василька, а резолюцію в справі переведення послів соймових на руки голови Руского Клябу соймового й краєвого віце-маршала Стефана Смаля-Стоцького.

НОВИНКИ.

Чернівці, 30. грудня 1905.

Галицькі Русини супроти виборчої реформи. Горячий вічевий рух в справі виборчої реформи обхопив цілу руску Галичину. Справою сею займає ся головю і Народний Зізд нац. дем. партії, що відбув ся д. 25. с. м. у Львові. По вчерашнім рефераті дра Ев. Левіцкого ухвалив Н. Зізд цілий ряд резолюцій. У першій витас заповідане реформи виб. У другій застерігає ся проти якогось побуду її пошарованю, у третій поручає легальну борбу, а евентуально й коначну самооборону. IV. Зізд висказує своє глибоке пересвідченє, що справедлива виборча реформа досягнє так в інтересі краю як і держави. В інтересі краю для того, що при теперішній ординації виборчій ціле населенє Галичини без огляду на народність і віроісповіданє віддане на поталу девастативній політиці одної, нечесленої навіть наукою верстви — а для держави для того, що при існуючій положеню, всі власті ділаючи в краю віддані суть і мусять бути віддані на вистуги для верховодячої кліки на некористі загалу, що підкопало в найширших кругах населеня довіре до сеї держави і єї органів, а з окрема підкопало в тім населеню почутє права і віру і безсторонність державної адміністрації. При тім, справедлива виборча реформа вирівняє також політичний вплив руского і польского народа в краю а тим самим дасть підвалину до національного порозуміння безпосередньо між людом руским а польським, того порозуміння, котрого край і держава так для загального спокою як і культурного видвиження Галичини так дуже потребує. V. Зізд домагає ся, щоб при твореню виборчих округів населенє жидівське виключено і для того населеня утворено окремі виборчі округи на основі національного катастроу. VI. Зізд висказує своє домаганє, щоб правительство не пер уложенєм остаточного проекту виборчої реформи вислухано також парламентарних заступників руского народа яко его легальну репрезентацию, а з окрема застерігає ся проти того, щоб правительство приймало на себе які небудь зобовязаня супроти „польского кола“, не поінформувавши перед тим про домаганя противної сторони руску делегацию і не вислухавши в тім напрямі єї опіні. VII. Зізд рішає вислати депутацию до президента міністрів барона Гавча з тим, що ся депутация має предбодити президентові міністрів домаганя руского народа в справі виборчої реформи а разом поінформувати его про стан умів серед руского населеня краю, та остерігти центральноє правительство перед тим небезпеками, які викличе і викликає мусить несправедливий для Русинів проект виборчого права.

Ромунізаторам вже й „Бог предвчний“ на заваді. Річ дє ся — розумієсь в Кучурові великим. Дє Іван Бзовий, народний учитель при 6-класовій школі сьв. Марії, входить до свого відділу і починає розяснювати дітям якусь „Colindă“ (себто волоську коляду), але его ніч не розуміють. Нараз відзиває ся один ученик із 6. року шкільного на імя Артемій Руснак, що він знає колядувати „Бог предвчний“. Се так обурило домнуду Івана Бзового (а се Во-

лох чистої крові — синюк господаря-Русина із іголіни), що почав кричати: „Бог предвчний“ колядують лиш Мадзури та Бойки в Галиції. Мє на Буковині маєм нашу волоську „Colindă“ тож єї треба нам колядувати на Рождество Христове.“ Полишаючи на боці оцінку моралі яничара, що викорислений рускою грудиною стає із „лакміства нещасного“ — таким зайлим ренегатом, требаб звернути п. Бзовому увагу, щоб він шапнував бодай уряд, який сповняє і як народний учитель не підв таких небедіць що польські Мадзури сьивають староруску коляду „Бог предвчний“, бо ж шкільна дитвора навіть в Кучурові вед. зможе легко розвідатись правду і прийти до переконаня, що єї учитель або в ромунізаторськй западі сьвідомо говорить не правду, або що він таки сивравді крайним... анальфабетом в етнографії, та що для доповненя свого образованя повинен би сам засісти на лавці в нар. школі.

Оповідки, іменованя і т. п.

Заведене державної поліції в Чернівцях. „Wiener Zeitung“ оповіщує розпорядок міністерства справ внутрішніх, який на основі найвищого рішення із дня 27. грудня 1905 активує в Чернівцях дирекцію поліції. Район підчинений поліційній дирекції творить місто Чернівці. Для усіншого виконуваня поліційної власті приділено ся поліційній дирекції цивільну сторожу і уніформовану сторожу безпеченства. Розпорядок входить в жите із днем 1. січня 1906. Із 12. год. в ночи дня 31. с. м. переходить отже поліційна власть в Чернівцях із черновецького магістрату в руки державної поліційної дирекції. Маємо повне право надіятись, що державна поліція буде із публікою тактовішнє обходитись, як се дуже часто робила міська. Директором поліції іменовано дотеперішнього сучасного старосту Константина Тарангула. В склад поліційних урядників входить дальше поліційний надкомісар Люнд, поліційні комісари Франц Недвед, Позефович, др. Тарновецький і Висоцький. Іменованя поліційних конспіктів і конспіктових практикантів переведе крайній президент вже в найближших днях. Цивільними поліційними себто тайничими агентами іменував крайній президент в І. к. Н. Лебля, а в П. к. кінченого гімназиста (!) М. Лехнера, укінченого уч. низшої школи реальної Огт. Влада і військових церквієвців А. Будзяка, Г. Фелера, Н. Дорошкевича і І. Урзеля.

Новий уряд почтовий. Із днем 1. січня 1906 входить в жите новий уряд почтовий в Плоскі, пол. повіт Вишняцький, судовий повіт Путилів. Круг доручуваня нового уряду почтового буде обнимати громаду Плоську із приналежностями.

Із ц. к. староства в Заставній. Членами оціночної комісії для податку особисто-доходового при новоугвореній старостві в Заставній вибрано Гірна Горюца із Веренчанки, Гайріха Меча із Юрківців і Івана Циганюка із Заставній.

Конкурс. Черновецький магістрат оголошує конкурс на 250 коронову стипендію із фондаций Аби Шгайнера. Остипендію можуть убігати ся промисловці замешкалі в Чернівцях без ріжниць народности й віроісповіданя; першенство мають компегенти приналежні до Черновців, а в недостаті їх до якої небудь иньшої буковинської громади. Подана треба вносити до черновецького магістрату найдальше до 30 січня 1906. Наданє стипендії наступить дня 6. марта 1906 р.

Із штуки і літератури.

Михайло Коцюбинський. У грішній сьвіт. Оповіданя. Львів, 1905. Накладом українсько-руської Видавничої Спільн. З друкарні Наук. Тов. ім. Шевченка. Стор. 188+2 8-ли. Ціна примірника оправленого в полотно і прикрашеного портретом автора 2 К. Зміст: Цьвіт яблуні стр 1—10. — Дорогою ціною 11—83. — Гата Моргана 84—117. — У грішній сьвіт 119—133. — Під мінаретами 134—188.

Видавництво музичне Станіславського Бояна заповідало свого часу в часописях, що задумує видавати всі музичні твори померших композиторів наших Вербицького, Чавровського і Воробкевича. — Се одинокє у нас періо-

дичне видавництво присунуло тепер до здійсненя свого діла і розпочало „Симфоніями“ М. Вербицького котрі будуть появлятись на переміну із найновішими творами сучасних композиторів. — М. Вербицький полишив около 10 прехороших оркестральних творів названих ним „Симфоні“, всі вони спочивають в рукописних і майже ніхто нічо про них не знає. Тому зачалисьмо видавати наперет єї „Симфонії“ в укладі фортепиановім Дениса Січинського. — Щоби видавництво наше могло зрівнатись із первердними європейськими виданнями перенесли ми его з ХХІ-м винуском до фірми „Breitkopf u. Härtel“ в Ляйпську, — і від тепер всі музикалія там печатати будемо і та з руским і німецьким текстом, а німецької мови уживати мемо для того, щоб і шарший музикальний сьвіт з нашою музикою познакомити. — До тепер була ся музика неначе в окозах, а плекала єї вигляючи лиш галицька і буковинська Русь, і то дуже часто після неточних відписів. Наша музика пре ся сама в ширший сьвіт, перед котрим має вона і чим похвалитись, та лиш середств єї до сего не достає. — Приміром із ріжних сторін німецьких провінцій дістали ми похвальні листи з захохотом до дальшого видаваня творів нашої музики. — І так позволамо собі навести кілька уступів з листу одного кореспондента (дра Бернарда Шарлітта) найбільшої і найпочитішої фахової часописні берлінської „Die Musik“ писаного до Дениса Січинського. Він пише: „Sehr geehrter Herr! Gestatten Sie mir, als einem Mitarbeiter der Berliner Zeitschrift „Die Musik“ Ihnen unbekannterweise auf diesem Wege meine Anerkennung für Ihre in jeder Hinsicht und insbesondere in Bezug auf die diskrete Harmonisierung so äusserst gelungene Liedersammlung: „Szczesne wmerla Ukraina“ zum Ausdruck zu bringen, sowie meinen herzlichsten Dank zu übermitteln für die schönen Stunden, die mir diese herrlichen Weisen, wahre Delicatessen für jeden musikalischen Gnormand bereitet haben!“ — Дальше пише він: „Von dem Wunsche besetzt weiteste Musikkreise mit diesen für sie eine „terra incognita“ bildenden Weisen bekannt zu machen, oder richtiger gesprochen, auf dieselben aufmerksam zu machen, habe ich einen für das „Die Musik der Russen“ umfassende Sonderheft unserer Zeitschrift bestimmten Artikel über diese Lieder geschrieben, und zur Illustrierung des von mir Gesagten, einige Lieder aus Ihrer Sammlung mir zu zitieren erlaubt.“ — На днях появилсь вже у згаданой фірми в ХХІ-м винуску нашого видавництва „VI-та Симфонія“ (про повну оркестру) М. Вербицького в фортепиановім укладі Д. Січинського, із прехорошою татуловою картою, на котрій видіє орнамент із народних вишивок і фотграфію автора. Сей твір має 9 сторін потного штиху великого формату, а ціна поодинокого примірника виносить лишє 2 кор. 50 с. — На сїм місці признаємось, що найбільше боримось із недоборами касовими і для того удаємось до нашої жертволий бивой П. Т. Публіки, щоб зволіла наші змаганя поперти. — Сей так гарний твір музичний надаєсь як раз на дарунок сьвяточний, і можна го набути будь в самим видавництві, будь по всіх книгарнях. — Просимо купувати, а перешо-наєтесь, що твір сей і гарний на око а гармонізм змістом! — В комісону розпродаж даємо радо людам совісім. — Всі замовлення, письма і гроші просимо слати лишє на адресу Евгєна Якубовича ц. к. учителя в Закладі карнім в Станіславові. — За Видавництво музичне Станіславського „Бояна“ Евгєн Якубович адміністрактор. Денис Січинський артист редактор.

Репертоар міського театру в Чернівцях. В понеділок (Новий рік) о 3-ій год. по пол. по зинжельх цінах як представленє для діти „Aschenbrödel“ в 6 відслонях Гертнера, а ввечерім опера „Jung Heidelberg“.

Хто ще не має

Буковинського православного Календаря на рік 1906, товариства „Рускої Бесіди“.

Найспішнє ся замовлює, бо сегодній наклад вже кінчить ся — до нового року мабуть не стане календарів.

Кштує 60 с., з пересилкою 70 с., до того ще долучуєсь і гарний єтіний календар як до датох.

За зміст Оголошень редакція не відповідає.

Оголошення.

Надзвичайні загальні збори каси пожежкової і шадничої для громади Виженка стов. зареєст. з необмеженою порукою відбулись в неділю дня 9. січня н. ст. 1906, в 12. годнів в полудне з слідуєчим дневним порядком: 1. Звіт касовий; 2. Підвишене стои пропентової; 3. Справа касиера; 4. Доповнене ради надзорчої; 5. Візьні внески. Дмитро Клим, голова.

НОВІ НОВЕЛЬКИ
Евгена Мандичевского
під заголовком
СУДЬБА
мож замовляти у автора в Тернополі по ціні 1 К. 60 сот. брош., або 2 К 10 сот. в гарній есеп. оправі.

До
Америки і Канади
перевозить найдешевше і вигідно
лінія Кунарда
заступництво для Галичини
Йосиф Айле
у Львові, ул. Браерівська 6.
63 (19-20)

Hamburg—Amerika Linie

Проста
пере-
права
без пере-
сідання.

Знаєм із
своєї ско-
рости почто-
вим і пос-
пішним кораб-
лем т. зв.
Doppelschrauben
Schnelldampfer.

З Гамбургу до
Нью-Йорку, Канади, Бразилії, країв Ля-Плята, Полудн. е-
вої Африки і Східної Азії.

Парівці „Гамбург—Америка“ лінії відзначають ся тим, що суть заосмотрені в знаменитий харч, чисті каюти, і пасажери їдуть ними скоро і безпечно. Пасажирам ізраїльського віроісповідання їдучи по всіх наших ко-
раблях межи покладом подасть ся рительні страви.

Видача карт до всіх естацій Сполучених держав і до Канади
Влизні усебія уділяє охотно
ГЕНЕРАЛЬНА АГЕНЦИЯ ДЛЯ БУКОВИНИ.
76(6-6) Чернівці, ул. Паньська 16.

Фірма **ЕМІЛЬ КАНАРСКИЙ** в Чернівцях
ул. Головна (Енценберга)
позволяє собі отсим зложити

Найщиріші желаня нового року
всій своїй Вп. П. Т. Клієнтелі. 114 (1-1)

Стефан Гаїна

в Чернівцях Ринок число 10.

Поруцає

НА СЪВЯТА

свій богатий

склад товарів корінних, вин і делікатесів,
знамениті овочі полудневі, як мідали, родзинки султинські, кара-
вановий чай, чоколаду, какао, десерові бонбони, всяку ярину,
консерви, сири, комоти, астраханський кавяр, маринати, риби і
кожного дня свіжу дичину

по дуже дешевих цінах.

Головний склад вин краєвих і заграничних.

113 (2-5)

Купуйте Православний календар „Рускої Бесіди“
бо наклад вже зникає. коштує 60 с.

Марка охоронна: котвиця

Liniment. Caps. Comp.

PAIN-EXPELLER

з аптики Ріхтера в Празі.

Загально признаний знаменитий усмираючий лік на втиранє
по ціні 80 сот. 1-40 кор. і 2 кор. можна купити у всіх аптиках.

Просимо жалати сей загально улюблений лік все лише в оригі-
нальних флашках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з аптики
Ріхтера і для осторожности приймати лише флашки тим охоронним зна-
ком яко правдиві. 84 (10-38)

АПТИКА РІХТЕРА

„під золотим львом“ у Празі, уліця Елисавети число 5.

Певною річею є, що до

КАНАДИ або АМЕРИКИ

найліпше їхати переправою

М. Г. ФРЕЙДБЕРГА в Антверпії,

бо то є одинока справедлива, найкоротша і найдешевша дорога до
заморських країв! — Є то перша переправа, котра узана народом
за найліпшу! — Завчасу удавайте ся писемно і посилайте задатки
на шікарти до

M. G. Freudberg, Antwerpen

10. Van Leriusstraat. (BELGIA.)

1 (2-3)

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Найбільший вибір артикулів на різдвяні і новорічні подарунки по уміркованих цінах.

Склад виробів з альпаки і хінського срібла ц.

к. надвірної фабрики В. Бахмана і Спілки у Відні.

Товари бронзові і шкіряні. Прибори до писаня, бюркові годинники, зеркала, тягарки
на листи і папери, поцельнички, стінні декорації, етажери, нецезарія шкіряні, різні ташки,
мошенки, рамці до фотографій, куфри з замочками або без і різні артикули до подорожи.

Артикули галантерейні. Найновіший дамські подекки, рукавички, маншети, гуданки,
ковчарики, бурштанові цигарнички, льорнети і т. п.

Вахлярі із правдивих струєєвих пер, перлівки, газзи, з кістяними ручками і м.

Рукавички з оленевої шкіри, Glacé, футровані, з вовни, бавовни, трикотові, шведські рука-
вички для войска і цивільних, різного рода.

Артикули до польованя. Револьвери, стрільби найліпшої сорти і різнородна муніция.

Капелюхи з пайшу, з льодену, Velour Sylk і т. п. для панів і хлопців в різних красках.

Кальоші і черевани до снігу правдиві петербурскі найліпші фабрики. Величез-
ний вибір.

Самостійна продаж капелюхів

Відни, Йосефа Піхлера і Сипів у Гваду,

димі, склад американських череваних

а ц. к. надвірних фабрик Генрика Іти, у
Антоні Чапека у Відні, Ф. К. Попера в Хру-
Ноттауway Poulі & Harington в Бостоні.

Товари обуяні. Великий вибір обуви на зиму з Chevreauх, Boksealі, а Гемли, сатини,
сукна, футровані або ні, склад лякерів чорних і в інших красках, для панів, панів, дівчат
хлопців і дітей, чоботи і під-черевки. Найбільший вибір.

Необходимітовари хустки і талі. Правдиве біле Егера і Д-ра Лямана. Паньчохи
для панів дівчат, катанки вовняні, перенаски на тіло, огрівачі колін, чепці, охоронячі ух-
камани і т. д.

Біле. Для панів, панів і дітей в найновіших красках.

Товари футрянні для панів і дівчат, різні ковври і зарукавки, з куні, шкотеки
перекі, тибетанські, шапки, кучми і різні артикули до польованя, вовняні різної най-
моднійшої сорти.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Рада“ в Чернівцях під зарядом Іван Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середа, п'ятниця і неділя,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламні вимо-
гати візьмі від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	— о.
„ пів року	10 „	— „
„ чверть року	5 „	— „
„ місяць	1 „	70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за історичні
платні в Чернівцях.

Регуляція платні буковинського учительства.

(X) Новий рік привносить буковинському учительству давній звід. Регуляція учительської платні остяє завдяки соймовій більшості, яка зробила її зависимого від санкцій проінаційного закону, виробленого „Геніальним“ бернським Месією, на даліше тільки дезидератом, сповненим єдином на пасері. На проінаційний закон правительств своєї санкції не дає досі і ледви чи дасть, по мимо того, що справа ся фігурує в публіцистичних виводах самого таки д-ра Авр. Ончула як *überwundener Standpunkt*!

Ut aliquid fecisse videatur, екликано звисне краєве учительське віче, на яким рішено вислати до Відня депутацію для приспівення погоди цілої справи. Крім сего загрожено учительським страйком, колиб регуляція учительської платні не увійшла в жите.

Депутація, в якій склад входили на основі номінації ексекутивного „краєвого“ учительського комітету надучителі Варбір, Брага, Митрик, Неделко і Купчанко і учитель Кіннер молодший перебула до Відня і під проводом д-ра А. Ончула явилась в міністерстві скарбу, де пос. др. Аврель Ончул старав ся перед секційним шефом Бернцким опроркнути заміти, роблені правительством проти санкціонування проінаційного закону. Відтак приймив депутацію управитель міністерства просьвити. Барон Бінерт заявив, що на перепоні санкціонування закону про учит. платню не стоїть ніщо, як тільки найде ся покриття для неї! Даліше заявив, що вістка, що вчителі, на случай несанкціонування закону, хотять страйкувати, єго діймала і дуже вразила. Колиб учительство справді рішило ся на сей необдуманий крок, то правительством булоб приневолене хопитись найостріїших ередств, бо такий спосіб для добуття своїх прав не є влучний і не відповідає інтелігентному стану. Посол др. Авр. Ончул запевнив, що учительство не вчинить нічого протизаконного.

Просьбу депутації о одержане авдієнції у цесаря полагоджено відмовно.

Тільки говорять про заходи депутації буковинських учителів N. fr. Presse, на яку мусимо сипетити ся з огляду на се, що депутація не вважала своїм обов'язком переслати окремого комунікату рускій часописи, хоч зробила се супроти інших часописів! Додати, що комунікати черволицьких часописів значно пришмірковані. Се стремить хіба до баламучення публічної опінії. У них говорять ся, що санкція закону проінаційного вже певна, бо, бачите, д-ру Авр. Ончуло вже „удало ся сумніви правительств розвіяти“, коли у N. fr. Presse, який не має причини не вірити, говорять ся тільки, що п. Ончул сарав ся те зробити. А від старання до переведення діла ще дуже далеко. Справді годі добачити зміслу такої фальшивої реклами п. Ончула.

Успіх депутації — як видно — годі назвати корисним, що можна було без труду і заздальгидь предвидіти. Бо коли правительством справді найшло у тандитній роботі „речника“ більшості, посла д-ра Ончула такі недостачі, що проінаційного закону годі санкціонувати і коли він не вів досі подбати у Відні о переконане правительств про влучність законопроекту ухваленного буков. соймом, то нове „розвіюване сумнівів правительств“ в присутності учительської депутації як статистів виходить тільки знова на нову комедію грошопуїв. За першим осяком акції заініційованої учительськими матадорами в виді безуспішної висилки депутації, яка тільки принесла учителям новий кошт, приїде мабуть і друге із страйком. Не хочемо бавити ся в пророків, але сумнів що до переведення учительського солідарного страйку на Буковині хіба вповні оправданий.

Річ ся розбиває ся о те, що соймова більшість зробила регуляцію учительської платні безпосередно зависимого від санкції закону проінаційного, через що відсеула його до неозначеного речинця, нарочно відкидаючи резолюцію меншості соймової, висловлену послом Н. Васильком, щоб регуляція учительської платні стала правосильною із днем 1.

січня 1905. без спихання учителів в приму зависимість від горівчанних доходів краю, себто від рознивання населення, що одно від другого далеко не втекло. І матадори учительства, колиб були серіо трактували справу регуляції учительської платні, а вона їх тепер, коли позасідали на тендіх місцях у місті Чернівцях, не дуже дотикає, то повинні були запротестувати в свій час проти лучби закона про платню із законом проінаційним, картованям боарско понівекою-луїївекою більшістю соймовою. Але сего не зроблено. Навішак ті самі матадори, як сайні орудія луїївщини знали тільки нападати в пивомий собі спосіб саме меншість соймому, а в першій ліній руских послів за те мабуть, що відмаршалек пос. др. Ст. Смал-Стоцкий домагав ся у своїх виводах справдішної регуляції, а не у великій мірі фіктивної, яка має на цілі піддержувати даліше зависимість народного учительства від пануючої соймової кайки, та за те, що знова пос. Н. Василько домагав ся, аби і та регуляція, яку ухвалено, справді увійшла в жите а не остала грошопуїями.

НОВІ КОНСИСТОРСЬКІ ДОСТОЙНИКИ.

Інтерпретация посла Пігуляка і товаришів до Єго Ексцеленції управителя міністерства проісповідань і просьвити в справі останніх іменовань висших церковних достойників в протокоально-католицкій, буковинській дієцезії.

Найвишша греко-орієнтальна управа церкви на Буковині від року 1880 зіпхнула, як відомо, більшість своїх вірних, Русинів, із національно-політичних причин на вірних найнижшої категорії. Се становище найвищої управи церкви знаходить вираз в виключенню рускої мови з офіційної кореспонденції уряду і митрополіта з вірними рускої національності; в неуживанню рускої мови в урядових книжках більшої часті руских парохій; в цілковитім неуживанню або в дуже скупім уживанню церковно-словянської мови в катедральній церкві і в си-

стематичнім терпінню таких самих відносин в великій числі чисто руских або мішаних парохій в краю; в наданні і редагованню офіційного вістника розпорядків консисторії „Folia Ordinandi-log“; в пересліджуванню тих священників, що не підчинили ся сій нецерковній політиці церковних зверхників і відвотно в відзначуванню і підпиранню тих священників, що служать беззглядно сему напрямови — і вкінці в зарядженню, щоби лише тим священникам запевнити вступ до консисторії, що запевнюють безпереривність сєї закоріненої політики в найвишнім церковнім уряді. До осягнення останньої цілі запроваджено для кандидатів на консисторських совітників спеціальний іспит.

Се партійно-політичне становище найвишнього церковного уряду іпавгуроване митрополітом Морарем піддержує непохитно і тєнерійний митрополіт др. Репта і навіть продовжує єго, на що вказують між иньшими і найновіші іменованя висших церковних функціонерів.

Іменованя таких функціонерів наступають лише на пропозицію митрополіта зглядно єго консисторії і ц. в. правительств. Послдіні іменованя, як звисно, тому проводіли ся, бо Єго Преосвященство при своїх пропозиціях не хотіло ніщо знати про рівне узгляднене достойніших руских священників.

При виготовленню таких припоручень має бути у Єго Преосвященства принципом особиста „відповідність“ і достоїнство священника. Проти сего не можна би робити жадних закидів, колиб ся відповідність і достоїнство не відносили ся у Єго Преосвященства в першій мірі до рішучої нетєрпимости більшості вірних буковинської греко-орієнтальної церкви, як се дієть ся приміром у мужа довіри і консисторського совітника Бежана і иньших.

Єго Преосвященство упер ся та кож на тім, щоби постановити Генеральним вікарієм національно мішаної дієцезії архимандрита ославленого Мирона Кадінескула, котрого Русини зовсім оправдано так побояли ся. І при тім остало ся, як виразила ся по німецки писана горвірна труба консисторії і боарії. Мирон

14)

Леонід Андреев.

ЧЕРВОНІЙ СЬМІХ.

зривки з найденної рукописи.

З російської мови переклав: Йосип Стадник.

(Даліше).

ЧАСТИНА ДРУГА.

Одинайцятий зривок.

...полозених, гурток тремтячих, наляканих людей. Як вивели їх з вагону, товпа гавкнула — гавкнула, як одна велика, злюща собака, у якій лаянцог короткий та немідний. Гавкнула тай замовкла, важко дихаючи, — а вони ішли збитим гуртком, заложивши руки в кишені, підслесливо усміхаючись блідими губами, а ноги їх стукали так, наче б з заду мав хто ударити їх під коліно довгим патином. Але один ішов трохи з боку, спокійний, поважний, без усмішки, і коли я стрітив ся з його чорними очима, вчитав в них отверту та голу ненависть. Я побачив ясно, що він зневажає мене, і жде від мене усього: коли я стану зараз убивати його, безоружного, то він не скрикне, не стане боронити ся, оправдуватись — він жде від мене всього.

Я побіг в купі з юрбою, щоби ще раз стрітити ся з його очима, і се удало ся мені, коли они вхопили вже в дім. Він увійшов по слідний, пропускаячи поруч себе товаришів, і ще раз глянув на мене. І тут побачив я в його чорних, великих, без зінички очах, таку муку, таку безодню страху та божевілі, наче б я заглянув у найнещасливішу душу на світі.

— Хто сей, з очима? — спитав я провожатого.

Офіцер. Божевільний. Їх багато таких.

— Як його називають?

— Мовчить, не називаєть ся. І свої не знають його. Справді, се якийсь прибула. Мого знали вже раз із петлі, так що!... конвоєвий махнув рукою тай скрив ся за дверми.

І ось тепер, вечером, я думаю про нього. Він один серед ворогів, яких лічить здатними на все, а свої не знають його. Він мовчить і терпеливо вижидає, коли зможе зійти зовсім із сього світа.

Я не вірю що він божевільний, він не і боягуз: він один поводи ся з достоїнством в гуртку тих тремтячих наляканих людей, котрих

він також, видимо, не лічив за своїх. Що він думає? Яка глибока розпука мусіла бути в душі того чоловіка, що, умираючи, не хоче виявити свого назвиска. Навіщо назвиско? він покінчив з житєм та людям, він зрозумів їх правдиву цїну, і їх нема навкруги нього, ні своїх, ні чужих, наче б то вони не кричали, не бісили ся, та не відгрожували ся. Я допитував про нього: його взяли в останній страшний борбі, різні, де погибло чимало десятків тисяч людей. Коли його брали, він не противив ся, він був чогось і без оружя, і коли салдат, що сього не запрямитив, вдарив його шаблюкою, він вставав із місця, та не підняв руки до оборони. Та рана показала ся, на його нещасте, легка.

А може він справді божевільний? Салдат сказав: їх бохато таких.

Дванадцятий зривок.

... починаєть ся. Коли я увійшов вчора в ночи до кабінету брата, він сидів в своїм кріслі біля стола, заставленого книжками. Галюцинація зараз щезла, як тільки я засьвітив свічку, але я не рішав ся довго сісти в крісло, де сидів він. З початку було страшно, —

тоті кімнати, в яких постійно чути якісь шелести та дуски, витворюють тоту моторошність, — але опісля мені навіть подобало ся: краще він, як хто другий. Все таки я не вставав з крісла через цілий вечір: здавало ся, що як тільки встану, він зараз займе своє місце. І я вийшов з кімнати дуже швидко, не оглядаючись. Здало б ся у всіх кімнатах запалювати світла, — та чи варта? Ще чого доброго, гірше буде, як я побачу щонебудь при світлі — а так все таки лишаєть ся сумнів.

Сьогодні я увійшов зі свічкою і нікого не було в кріслі. Очевидно майнула просто тінь. Я був знов на двірці залізничнім, — тепер кожного ранку ходжу туди — і бачив цілий вагон з нашими божевільними. Мого не відчинили, а перевели на якийсь другий шлях. Але у вікнах я посів побачити кілька лиць. Вони переражають. Особливо одно. Незмірно витягнуте, жовте, як цитрина, з відкритим чорним ротом та неповорухними очима, було воно так дуже схоже на маску страху, що я не міг відірвати ся від нього. А воно гляділо на мене, все всупіль гляділо, і було неповорухне, і так зник-

Калінескул через десятки літ визначався також гнетом, переслідуваням, зневагою і ушкодженням суспільства Русинів на полі церковним і придбав собі в тім напрямі сумну славу. Щоби надати видимий знак своєї нетерпимості проти Русинів, перемінив він, як відомо, своє первісне ім'я Кириловський на Калінескул. Що Русини можуть сподіватися від сего генерального вікарія на церковнім полі лише найгіршого, сего вони свідомі докладно як також Єго Преосвященство. Також і правительство не могло о тім найменше сумніватися при виготовленні пропозиції. Але як раз ся обставина зробила Митрофан Калінескула у метрополіта „гідним“ і „відповідним“ священником для сего уряду.

Про покликання священника Мелетія Галія до консисторії не хотіло Єго Преосвященство з початку нічого знати. Сей священник власне не дав доказу свого особливого „достойнства“ і „відповідности“ де того ані через переміну свого руского імені ані випробованою нетерпимістю Русинів. Протинно, в своїй громаді не стояв на перепоні ані основи рускої Читальні, ані райфайзенської каси, ані шпехляра, ані пожарничого товариства „Січ“! Що більше, він навіть не роздвоїв своїх парохіян на два ворожі табори, як се зробили другі побожні священники в інших руских парохіях через основи так званих православних протинних товариств, щоби неспокоєм, сваркою і лайкою ударити культурну діяльність руских товариств серед руского народу. Священник Галій дійшов так далеко, що ціла громада відносила ся до него у всім з повним довіром. Що священник Галій по довгій отяганні все таки став консисторіяльним совітником, до сего причинили ся очевидно інші фактори, а не консисторія і Єго Преосвященство.

За то дістала руска більшість буюковинської греко-орієнтальної дієцезії на протопопа катедральної церкви священника, що мусів замінити задля браку знання рускої мови місце катехита греко-орієнтальної висшої школи реальної на становищі катехита лише для румунських учнів І. ц. в. державної гімназії. Як отже види прибере для Русинів богослуження в катедрі під проводом такого протопопа се Русинам ясно, так як се було ясно зовсім і митрополиті д-р. Ренті і ц. в. правительству, коли припоручено на се місце катехита Коку. Впрочім після принципів відповідности і гідности Єго Преосвященства не міг жаден інший священник дістати місце протопопа, як лише Кока, бо священники Прокопович і Попескул, що також були в пропозиції, не мо-

гли доказати більшого незнання рускої мови, як се доказав Кока. Крім того Прокопович названий у Русинів Іваном Страном. Протопопа Кока виказав не двозначно свою особливу відповідність для нового уряду вже в учительським семінарії, де проводив церковний сьвіт і де під его проводом не можна було відслідувати ані одного „Господи помилуй“, хотів було що найменше половина руских питомців.

(Конець буде).

Події в Росії.

(Телеграми пет. аґенції тел.).

Одеса. Місто має знов звичайний вигляд. На подумно-східних залізницях розпочав ся рух на ново. В понеділок розпочалась робота по фабриках. Бунт на парівцях триває далі.

Москва. В п'ятницю, в вечері в суботу рано окружило військо різного роду в великій числі з артилерією уоружене машинними карабінами часті міста Пресня, де скрива ся рештка революціонерів. Військо окружило сю часті міста з трох сторін, а артилерія розпочала огонь, що тривав через цілий день. Революціонери розбіглися по хатах, де їх арештовано. В наслідок численних вистрілів згоріло кілька будинків. Так само знищено прохоровську фабрику, де сконцентрували ся революціонери. Коли почали ся арештувати маси, повстали деякі проводирі революціонерів. В суботу арештовано 600 осіб. Революцію можна уважати за придушену. В центрі міста Москви панує спокій. Робітники повертають назад до роботи, рух у місті прибирає хід. Число домів ушкоджених артилерією вноситься 60. До 2. години по пол. убито 1 фельдфебеля, 1 офіцера і 8 рядових.

Петербург. Рух на варшавській залізниці був в суботу в загальній нормальній, хотів групи робітників ту то там спинали потяги і обкидали каміннями. На надвислянських залізницях дуже трудно удержати рух. — З Риги прибули в суботу знов потяги товарів; також прибувають потяги і з Москви, очевидно дуже пізно, бо дорога коло Тверу ще не злагоджена а дворець Кулічкая спалили робітники. По багатьох двірцях стоїть військо. В суботу виїзів потяг з шин в віддаленю 457 км. з відсв. Шкода незначна.

Москва. Дім Купчинського в часті міста Пресня, де сховало ся багато революціонерів, зайнято штурмом. Опісля розпочала ся страшна канонада на

фабрику Шміда, де нахилила ся голова кватира революціонерів. Багато революціонерів згоріло. Зарівно знищила артилерія багато інших домів, де скрива ся революціонери і не хотів піддатися. Багато арештовано. Ранених 17 офіцерів і 49 рядових. Число убитих і ранених революціонерів не звісно. Сконстатовано, що деякі проводирі революціонерів з міщанського роду, з'організувавши революційні відділи і виготовивши воєнний план, опустили свої посади. На двірці Перово задержали козаків два вагони, наповнені оружьем призначеним для революціонерів. В друкарнях розпочалась на ново робота.

Москва. Після донесення аґенції привернено цілковитий порядок. Частину революціонерів повивано, частину ранено, а інші піддали ся без всяких умовин.

Бахмут. (Екатеринославська губ.) На надзвичайнім засіданні магістрату, заступників цивільних і військових властей і ради міської узнано за конечну потребу з'організувати міщанську гвардію для оборони від бунтів, які можуть наступити по замкненню фабрик і вартатів. Організацією має зайняти ся особний комітет.

Варшава. Почтовий і телеграфічний страйк скінчив ся. Бунти по фабриках тривають далі. В наслідок знищення моста коло Любани перерваний рух до Ковля. До Мляви курсують потяги знову з військовою обслугою.

Відень. (К. Б.) Ц. в. дирекція держ. залізниць оголошує: залізниця Варшава—Відень не може гарантувати за правільний рух особовий. Особи, пакунки і поштові посилки транспортують ся тільки до границі.

Проч з парламентом привілеїв і шахрайств виборчих!

Народне віче в Садагурі.

Віче садагурського повіту в справі заг. голосування, яке відбуло ся дня 24. грудня м. р., винало мимо лихої погоди дуже величаво. Вічем проводив Дмитро Кришук як голова, Іван Магас і Ілія Миленка як заступники, а секретарювали ц. Володим. Корнилик і Павлюк.

Про загальне голосування реферувал Методій Огородник. В ярних красках представив він народне горе і вказав на ту велику кривду, яка діє ся робучому людові при теперішнім складі парламенту привілеїв. На плечах робучого люду стоїть вся держава, він поносить великі

податки грошей, дає податок крові, а мимо того його право нехтує пару збанкротованих боярів та шляхтичів. — І тепер, коли весь робучий люд здіймив грімкий протест проти шахрайського виборчого права, мусять і селяни підняти свою голову і зажадати свого права!

По двогодинній промові бесідника, прийнято річе на внесення п. Г. Гордого отєї резолюції:

Віче домагає ся загального, безпосереднього рівного і тайного виборчого права і заявляє, що в борбі за те право злучають ся із міськими робітниками.

Віче остерігає правительтво, щоби воно не вжило ся в ніякий спосіб обкловати заповіджену реформу і заявляє, що, якщо те справді стало ся, нарід український вжиє тоді найострішших засобів самооборони.

Віче висказує галицькій шляхті і буюковинським боярам свою погорду, а правдивим заступникам бідного люду щирю подяку.

Відтак промовив п. Дм. Гришук, який також вказав на несправедливе виборче право, а по нім взивав зібраних п. Г. Гордого до завзятої борби, бо крайній час, щоби ми також стали в ряди рішучих борців за необхідні права, бо годі спускатись на просьби і дарунки. П. В. Корнилик обговорював російську революцію, вказуючи на те, що нарід може побідити лише єдністю.

Віче скінчило ся пізнім вечером. Постанови віча що до виборчої реформи переслано телеграфічно бар. і авчови.

Вісник.

Письма з краю.

Вашківці над Черемошем.

Посрамленіє ксенатуна-такатистів.

Сегоднішні головні збори касинові відбули ся у нас вечером, дня 22. грудня 1905. р. так незвичайно інтересовно, що годить ся повідомити про се ширшу руску суспільність. Зборами проводив голова касина на біжучий рік, ксьондз Марцел Заводовскі, пісаний сюди десь перед роком здає ся на то, аби будувати Польщу. Він знав чигачом „Буковини“ вже із свої шовіністичної промови на недавнім тутешнім польським вечерку. Та промова, як і ціле дотеперішнє постановане зробили его в сїм доси спокійнім місці дуже неспокійним не лиш межи Русинами але й в інших кругах. Таким заїм Поліакм був лише ксьондз Штайнбах, що забрав ся до Кіцмани. Через кілька років був тут спокій, та видно, польська консисторія шукала ревного на-

ло разом з порушенням вагоном, не здригнувши, не змінивши погляду. От як би так воно показало ся мені тепер в темних дверях, а чого доброго, і не видержав би. Я допитував: двадцять двох чоловіків привезли. Пошесть росте. Дневники чогось мовчать, але здаєть ся і у нас в городі не цілком гаразд. Появили ся якісь чорні, щільно закриті карити — одного дня, сьогодні, я на числив їх шість в різних сторонах города. В одній із таких, мабуть, поїду і я.

А дневники домагають ся щоденно нових військ та нової крові і я все менше розумію, що воно значить ся. Вчора я читав одну дуже підозрілу статю, де наведено, що серед народа багато шпигунів, зрадників, та перекиначів, що треба бути обережним, та уважним, та що гнів народа сам найде винуватих. Яквих винуватих, в чому? Як я їхав з двірця в трамваї, чув довгу розмову мабуть з того самого приводу.

— Іх треба вішати без суду, — сказав один, вивідливо оглянувши всіх тай мене. — Зрадників треба вішати, так.

— Без жаління, — potwierдив другий. — Досить вже жаліли.

Я вискочив з вагона. Таж усі плачуть із за війни, і вони самі

плачуть, — щож воно таке? Якийсь кривавий туман обволікає землю, заслонює очі, і я починаю думати, що справді зближає ся хвиля світової катастрофи. Червоний сьміх, який бачив брат. Чорноті іде відтілі, від тих покривавлених, подурілих земель, і я чую у воздуху його холодний подих. Я здоровий та сильний чоловік, у мене нема тих хоріб, що розкладають тіло, що потягають за собою і розклад мізку, але я бачу, як пошесть охоплює мене, і вже половина моїх думок не належить до мене. Се гірш чуми та її страшиливості. Від чуми все таки можна кудись заховати ся, найти якусь оборону, а як заховати ся від всепроникаючої думки, яка не знає ні віддалі ні перегороди?

В день можу ще бороти ся, а в ночі я стаю, як і всі, рабом моїх снів: — а сні мої страшні та божевільні...

Тринадцятий уривок.

...по всіх усядах побоевища, безглузді та криваві. Найменший штовханець викликає дику розправу, і в рух ідуть ніж, камінь, поліна, і стає байдуже, кого убивають — червона кров просить ся на верх і тече так радо, так обильно.

Іх було шістьох, тих мужиків,

і вело їх грох салдатів з набитими рушницями. Вони у своїй особливій мужичій одежі, простій та предковічній, нагадувала дикунів, із своїми особливими, наче виробленими з глини обличчями, прибраними помараню шерстю замість волосся, на уликах багатого города, під проводом вишкочених жовнірів — були схожі на рабів старого сьвіта. Їх вели на війну, і вони ішли, покоряючись багнетам, так само слухняні та безтямні, як воли, яких ведуть на заріз. Попереду ішов юнак, високий, безборолий, з довгою, гусячою шиєю, на якій неповоротно сиділа маленька голова. Він похилив ся цілий в перед, як хворостина і глядів в низ під себе так уперто, немов погляд його проникав в саму глибину землі. На останку ішов низький, бородастий, пристаркуватий; він не хотів противити ся і в очах його не було думки, але земля притягала його ноги, впивала ся в них, не дукала — і він ішов подавши ся в зад, як проти сильного вітру. І за кожним кроком — салдат з позаду підштовхував його осадом рушниці, і одна нога, відліпившись, перекидала ся корчево в перед, а друга сильно приліпала до землі. Лица салдатів були сумні та злючі, і видимо, вже довго так ішли — почув-

вала ся утом та байдужність и тому, як вони несли рушниці, як вони ступали нарізно, по мужичому, носиками чобіт до середини, наче-б то бездушний, повільний та мовчазний опір мужиків замутив їх дисциплінований розум, і вони перестали розуміти, куди ідуть і навіщо?

— Куди ви ведете їх? — спитав я задного салдата. Він здригнув ся, глянув на мене, і в його острим, блискучім погляді почув я так ясно багнет, наче-б він находив ся вже в моїх грудях.

— Геть! — сказав салдат. — Геть, а ні, то...

Сей пристаркуватий вихіснував хвилину і побіг легким кроком; він відбіг до штахетів бульвара і причак, наче-б ховав ся. Проста скотина не поступилаб так глупо, так безглуздо. Але салдат розлютив ся. Я бачив, як він підійшов до нього близько, нагнув ся і перекинувши рушницю в ліву руку, правою хлюснув по чімсь м'ягким та плоским раз і другий. Збігав ся народ. Почув ся сьміх, крики...

(Дальше буде).

ПРОСИМО ВІДНОВИТИ
ПЕРЕДПЛАТУ!

саїдиша о. Штайнбаха, доки така его не знайшла. При сих зборах наш Марцелько здає ся задалегідь понохав нисьмо носом, бо вже в своїй вступній промові заявив з патиском, що він ніби-то не хоче більше бути головою касина, не маючи до того ні охоти ні дару. Звичайним виділом очевидно рад був бути, бо згадував виразно лиш про резигнацію із головодства. Та прийшло ся ему проковтнути немилу пігулку, бо при виборі нового виділу одержав всього-на-всього тільки два голоси; при виборах провалились також ксезулькові поплечники, як Баломескул і інші, хоч де хто робив певні старання в тім напрямі! Ще гірше розлютила нашого кс. Марцельку ухвала зборів, щоби і на дальше пренумерувати часопис „Ruthenische Revue“. Наш Марцелько бачить за баг наслідувати російського конзула, що з софійського касина старав ся конче викинути *Simplicissimus* а і завзяв ся на *Ruth. Revue*. Надувшись і почервонівши як трухан, став зі всієї сили кричати, що ся газета зла, бо пише проти Поляків, та що він ніяк не пристане на то, аби она лежала перед ним на столі, бо він не може на ню дивити ся і она разить его, инакше мусів би виступити із касина і т. и. Але все то на ніч не здало ся, гакатистове ультиматум осталося без ефекту. Ні один голос не обізвася за ним, бо й тих кілька его лизунів, видячи свою неміч, не важило ся голосувати проти „*Ruth. Revue*“. Діставши ще по сім від членів-Русинів належну відраду, яка ему буде сидіти ще довго в пам'яті, зірвав ся наш ксезуль гей обпарений і, не передавши нікому дальшого проводу зборів, убрал ся тай пішов собі, буркотючи під носом, що як пани проти него, то він не має межі ними що шукати та що він вже тепер видить, яким духом буде віяти в касині. По сім зійшов ся новий виділ на нараду і вибрав головою касина судню повітового п. Гедимина Лисенця. А треба піднести, що він зовсім не кандидат на се місце і вибір приймив аж на загальне жадане всіх зібраних за що староста п. Штронер зложив ему в імені зібраних сердечну подяку. А наш Марцелько снується ніс на квінту, і може прийде з часом до переконавання, що на Буковині такі-такі обставини як в Галичині, де так нестримно гуляє польська гавата.

Телеграми „Буковини“

із дня 2. січня 1906.

Відень. Цісар надав президентови міністрів бар. Гавчови великий хрест ордену Стефана, а міністрови справ внутрішніх великий хрест ордену Леопольда.

Відень. Архикнязя Кароля, найстаршого сина архикн. Оттона стрінула нещасна пригода. По полудни на совганці в наслідок карамболу із іншими лихварями потерпів він поєдинче зломане гомілки правої ноги. Стан архк. грізний не є. Лікар охотничого ратункового товариства наложив архикнязеві бандаж, а після того перевезено його в батьківську палату.

Будапешт. Як що року так і вчора явилися делегації поодиноких партій, щоб зложити своїм шефом новорічні бажання. Бар. Феєрварі відповів на гратуляцію членів кабінету, що був приневолений ступити за зазивом короля, бо коаліція на жаль, не сповнила найважливішого обов'язку іменню не подбала о утворення правительства, щоб не допустити до застою в публичних справах. Вкінці висловив Феєрварі надію, що незменшена любов монарха до угорського народу і вірність Угрів супроти короля остаточно побідять і доведуть до конституційного рішення.

Будапешт. Андраші відповів на гратуляції своїх партійних товаришів, що в борбі за конститу-

цію треба непохитно видержати, а при тім не забувати про мирне порозуміння. При мирі повинна однак бути захована честь народу. Се не булоб ніяким зменшенням поваги короля, як би він узгляднув мадярське становище. Кошут знова заявив, що незабаром опинить ся ціла Угорщина в таборі перзональної унії. Відмова контингенту рекрутів є найбільш небезпечна для армії, бо через те вона не в силі боронити краю ані забезпечити заграничну могутність держави. На будуче мож очекати тільки продовження боротьби, бо дотеперішні компромісові проби не витворили ніякої основи для привернення мира.

Будапешт. Нині рано навістиво околицю Загреба сильне землетрясене. Значної шкоди не має.

НОВИНКИ.

Чернівці, 2. січня 1906.

Вістки з російської України. Із Київки пишуть нам під суботнійшою датою: „Револуція на всі боки... Нема ні часу ні охоти писати... Богато крови... Але революційної енергії ще більше. Черговий з'їзд Р. У. П., яка прийняла тепер назву У. С. Д. Р. П., сьогодні починає ся. На з'їзді прийнято автономію України. У Петербурзі видані деякі наші видання. Партійним виданням багато стоять на перешкоді урядові реакційні утиски. З новим роком стане появлятися в Петербурзі научний місячник партії „Вільна Україна“ (на зразок „*Die Neue Zeit*“). Назва центрального щоденного органу буде „Боротьба“. Крім сього подано прохання о дозвіл популярного органу Укр. Соц. Дем. Роб. Партії „Робітник“ й інші...“ — С.

„*Bukowiner Nachrichten*“ можемо зловити знов на горячій брехні і нужденній денунціяції руских учителів із Кучурова великого, якою поборжні христ. Німці замкнули XVIII. річник свого видання. „*Buk. Nachr.*“ пишуть, що ось то рускі, а до того імпортовані із Галичини учителі, Левіцький і Топушак роздавали тамтого тяжка кучур. шк. молодіжці зазиви до їх родичів на віче в справі загального голосування, яке мало відбутися в народній школі дня 24. с. м. Та падуч. Брешук довідав ся про се загоді і не відступив на збори школи, та помімо того явило ся із 150 запрошених перед школою лише 16 і вони під проводом учителів Левіцького і Топушак пішли на віче до льокалю рускої читальні. Після сего швабський цуцк-донощик ставить цілу літанію запитів до ради шк. краюї проти згаданих учителів на тему: разниці їх! — Як би навіть нотатка „*Buk. Nachr.*“ була правдивою, то не булоб в ній ніч страшного, тільки сує в тім, що вона від гори до долу перебрехана. Переводом неправда, щоб хто небудь із кучурівських учителів роздавав шкільним дітям зазиви на віче, неправда, щоб надучитель Брешук замикав перед вічевицями школу, бо в тій справі звертав ся комітет таки до пов. ради шк. але дістав відповідь відмовну, отже і ніхто не планував ніякого скритого атентату на школу; неправдиво є й звістка й про збірку 16! мужиків під школою і похід, не правдою є, щоб уч. Левіцький і Топушак були спроваджені з Галичини, хіба в уяві редакторів „*Buk. Nachr.*“ їх рідний край Буковина вже анектовано до Галичини, неправда й те, щоб в Кучурові вел. був який небудь учитель Левіцький, бо він учитель в Чернівцях, а там є лиш учит. Совецький. Очевидно новинку сю зладив хтось із так притупленим слухом, як тупе его етичне почування, коли годен пробрехати цілу новинку з гори до долу. П. Wahnmann — незрівняний!

Із робітничого руху. Перед шістьма місяцями зачав ся серед черновецких рубачів та денних робітників живіший рух, викликаний страшною нуждою за-дла браку праці. Робітники ті з'організували ся в товаристві рубачів та денних робітників „Праця“, та почали бор-

бу за поліпшення своєї долі, а особливо домагали ся усунення конкуренції, яку їм робили арештанти. На вислане до правительства меморандум понерте вічем рубачів насліді вже відповіди, що президія суду заборонила справді посплати арештантів до роботи. В той спосіб отже усунуто одну з найнеприроднійших аномалій в нашій містї, після якої робітники податками своїми мусіли годувати тих, котрі їм відбирали за нужденну платню їх скупий заробок та працю. Рубачі та денні робітники організують ся під стягом українських соціал-демократів, які сими днями утворили окремий орг. комітет для Буковини.

Регуляція учительської платні в Крайї. На краєвих зборах крайних учителів, які відбули ся 30. грудня м. р. в Любаві прийнято резолюцію, що визнає сойм до дефінітивного порішення учительської платні на найближшій соймовій сесії. Крайніські учителі, як виходило із промов вічевих бесідників, рішили ся на случай відмовного становища сойму зупинити весь учительський апарат в краю, себто хопитись страйку.

Російські втікачі в Кракові. Після урядових дат живе тепер в Кракові 18 тисяч осіб, що втекли сюда із Росії і російської Польщі. Повно російських емігрантів також і в Чернівцях та пограничних містах галицьких і у Львові; через се значно дорожнуть помешкання і середства поживи.

Спроваджуване кукурудзи. Спроваджуване кукурудзи через Раду культури краюї, як виїмкова акція викликана тамтогорічним недородом, вже скінчила ся, однак явесь посередництво в спроваджуванню кукурудзи для гірських сіл оказувалося все таки дуже бажаним. Отжм то за ініціативою вічем краюїго др. Ст. Смал-Стоцького рішила Рада культури краюї відбутися в сій справі спеціальну нараду при уділі представителів Союзу хліборобських спілок, голов повітових тов. господарських в Кімполонгу, Гурагуморі, Вижицях і Радівцях та старости графа Беллегарди. Конференція в сій справі, як тепер оголошує Рада кул. кр., відбулася д. 15 грудня і на ній постановлено дальше закупи кукурудзи через Р. к. кр. застановити, а передати сю справу тром Союзам отже і „Селянській касі“. Р. к. кр. обмежує ся тільки на посередництво в закупках кукурудзи для поодиноких громад і то на спеціальне бажане, не виступаючи при тім як купуюча сторона.

З Вижицького округу. Се сором для учителів Русинів з вижицького повіту, що мимозахоти, притрещені, а що найважнійше помімо своєї повинності, не зголосило ся до сьогодні навіть і десятих товаришів з деклараціями до тов. „Взаїмна поміч галицьких і буковинських учителів“. Пору здаєсь найвища, щоб прочуваннясь вже раз з тої рутенської оспалості і байдужності. Чи ж наш повіт все і під кожним взглядом мусить бути останній? Ма багаті тільки на слова, але діл у нас мало. Повинні се зробити прийнятні ті, котрі прирекли сповнити свою повинність т. є. вступити в члени товариства. Декларації і рати упрашає ся посилати виросот до товариства головного і то по змозі як найскорше, щоб можна було в корогці скласти збори і вибрати окружний виділ. Адреса висилки: Товар. „Взаїмна поміч гал. і бук. учителів“ в льокалі тов. Педагогічного у Львові ул. Сикестська ч. 47. Пожаданім би було, щоб не треба було відзиватись в сій справі еще раз публично. — Учителі.

Засуд смерті. Перед судом присяжних у Львові ставав Павло Горбач, 24-літний парубок із Кремінки за катоване а вкінці і убито на смерть 3-літнього хлопчика Демка, сина вдови Еви Мазурак, із якою Горбач жив на віру. Присяжні судії 8 голосами потвердили питане що до замордованя, а після сего видав трибунал вердикт, засуджуючий П. Горбача на кару смерті через повішення.

Оповідки, іменованя і т. п.

Особисті вісти. Посол Н. Василько вертає до Чернівців із Відня завтра.

Із найвищого трибуналу. Цісар надіслав сов. двору при найвищій трибуналі Адольфа Кліма Підлашецького з нагоди його переходу в стан суючнику рицарським хрестом ордену Леопольда. (А. П-ий був свого часу руским

послом до парламенту із коломийського округу виборчого. — Ред.).

Із краєвого правительства. Кр. през. іменував санітарного конценісту при кімполонгськ. старостві, д-ра Езг. К. Обриньського повітовим лікарем, а д-ра Ізидора Готфріда Шібера санітарного асистента при сучаснім старостві санітарним конценістом з пошашенем їх на дотеперішнім місці служби, а практичного лікаря д-ра Герша Замлера санітарним асистентом.

З „Бук. Бояна“. Завтра 3. січня відбуде ся послідня проба перед Різдвом. Слідуюча проба відбуде ся нимкою в четвер дня 11. січня о год. 7-ій. Проба відбувають ся, як вже було оголошено, що середі і суботи, та деякі члени особливо наїз альта являють ся дуже неточно. Просимо на будуче о точність і компет. — За виділ: *Модест Левіцький*.

Народні віча в справі загального, тайного, рівного і безпосереднього голосування відбудуть ся дня 7. січня в К о н я т и н і (в домі Федора Комариці) а дня 9. січня в Ш и н и ц я х (в stodolі Ів. Міського) і в Б л о н и ц я х (в домі Федора Паранюка).

Субвенція на курси для касирів. Міністерство різництва признало Союзови нім. спілок хліборобських на Буковині 1700 кор. запомогти на покриті коштів курсу для касирів, що відбув ся в червні 1905 р. — При сій нагоді згадаємо, що курс для касирів руских кас райфайзенських відбув ся сїї зими заходом „Селянської Каси“ в Чернівцях.

Із штуки і літератури.

Орест Авдикович. Моя популярність та інші оповіданя. Львів 1905. Накладом українсько-руської Видавничої Спільн. 3 друкарні Наук. тов. ім. Шевченка. Ст. 172+4. 8-ки. Ціна примірника опрацьованого в полотно 2 К 60 с. Зміст: Моя популярність. — Галля. — Біцкклістка. — Марійка. — Отсей шматок дороги. — На рібі. — Парасоль до направи. — Відлюдок. — По дорож. — Така.. дурна справа. Чудесна сесна. — Морфіна.

Ілюстрований музичний календар на рік звичайний 1906 з додатком короткого начерку науки гармонії і композиції о. В. Матюка. Зложив і впорядкував Ромуальд Зарицький. Рочник третій. У Львові, 1906. 3 друкарні Наукового Товариства імені Шевченка. Ст. 78+2+36. вел. 8. Ціна 1 кор. 20 сот. (в Росії 1 рубель з оплатою пошти). Замовляючи календар прямо у видавця. (Р. Зарицький, Львів, ул. Сикестська 82), одержують його зворотно за знижкою 1 кор. загр. 1 рубель. — Третій річник „Музичного календаря“ свідчить незвичайно похвально про заходи його видавця піднести се видавництво як найвище. Поминаючи часті календарську й інформаційну, треба піднести справді інтересну частину літератури, на яку зложили ся поетичні твори С. Яричевського, між иншим розширена алегорія „Небесні співці“, оригінальні поезії і переклади В-а та В. Щурата, між якими визначає ся особливо „Дзвоник“ Едгара По, у яких ходить о передане гомону дзвонів звуками віршованої мови. Крім сего поміщено тут „Історію українського театру“, начерк із російського твору „Корисей української сцени“, жителісь о. В. Матюка пера. Ів. Біликівського, „Дещо про практичні інструменти до науки гармонії“ Р. Зарицького, звіт із сегорічної протульки муз. кружка „Акад. Громади“ М. Волощина та „Музичні анекдоти“. Як ілюстрації додані великі фотогр. знимки: „Ювіліат М. Лисенко в окружені Львівського Б-яна“ та „участники артистичної прогулки в р. 1905.“ а також фотогр. С. Яричевського, Ів. Біликівського та В. Матюка. Календар замикає „Короткий начерк науки гармонії і композиції Віктора Матюка, що після автора має стати основним підручником сего знання в першій ліній для народних учителів і всіх, що раді займатися музикою. — Чистий дохід із видавництва призначено на будову руского народного театру у Львові.

Руский народний театр під управою М. К. Садовського перейня на дальші вистави із Стрия до Перемишля.

За зміст Оголошень редакція не відповідає.

Оголошення.

Перші загальні збори каси по-жичк. і шаднич. для громади Замістя ст. з. необ. порукою, відбудуться в ден. св. Стефана 9. січня н. ст. в домі Кобевки з звичайним денним порядком: Севистия Балашескул, начальник каси.

НОВІ НОВЕЛЬКИ

Евгена Мандичевского
під заголовком

СУДЬБА

мож. замовляти у автора в Тернополі по ціні 1 К. 60 сот. брош., або 2 К 10 сот. в гарній есц. оправі.

З 1-го січня буде виходити у Петербурзі щомісячний

„Вільна Україна“

орган українського пролетаріату.
Виходить ме у розмірі 5 аркушів.

Предплата вносить для закордону на рік 5 рублів, на пів року 2 р. 50 коп. Редакція і адміністрація: С. Петербург Невскій Пр. ч. 139 кв. 60

Редактор-видавець А. Я. ШАВЛЕНКО
Редактор І. Д. ЛИЧКО.

Ріхтера

якорові скриньки

камінчиками до будови

суть безперечно найліпшою за бавою, якою діти роками займають ся. Ніяка інша забавка не є так розповсюдженою, цікавою, тривалою і дешевою як якорові скриньки з камінчиками, які дають ся доповнювати. Ті скриньки що року навіть, можна доповнювати

якоровими скриньками до будови мостів, які діти радо будують.

Сі скриньки, можна добирати відповідно до дитячого віку. Цінники і малювані візирці до будови які ведемо здобули собі велике признание, на жадане висилає фірма дуже радо, даром і оплатно.

Ріхтера якорові скриньки з камінчиками до будови і якорові скриньки до будови мостів як також якорова мозаїкова ігра побіч дуже інтересної ігри „льотерійки“ є до набути у всіх ліпших складах забавок по ціні: — 75 с., 1 К. 50 с., 3 К. — с., і вище. Належить добре уважати аби уникнути підроблень, бо всі скриньки без марки охоронної „якор.“, суть імітацією, тому не приймайте їх; будови перозвагою своєї добрі гроші на пусто-дурно викидати, купуючи безвартісні наслідництва. Хто любить музику най жадає цінник славних діл музичних і машин до говорення.

Ф. Ад. Ріхтер і С-ка

98 6—7 п. к. доставець надворний і камеральний.

Контор і склад: I Operng. 16 Відень фабрика: XIII/1 (Hietzing)

Rudolfstadt, Nürnberg, Olten, Rotterdam, St. Petersburg, New York.

Стефан Гаїна

в Чернівцях Ринок число 10.

Поручає

НА СЬВЯТА

свій богатий

склад товарів корінних, вин і делікатесів, знамениті овочі полудневі, як мідали, родзинки султінські, каравановий чай, чоколяду, какао, десерві бонбони, всяку ярину, консерви, сири, компоти, астраханський кавіар, маринати, риби і кожного дня свіжу дичину

по дуже дешевих цінах.

Головний склад вин краєвих і заграничних.

113 (3—5)

НАЙЛІПШИЙ ЧАЙ НА СЬВІТІ,

всюди до набути.

Головний склад у

Шміда і Фонтіна

в Чернівцях. 92 (10—36)

Друкарня „Рускої Ради“

має на складі

КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦІЙНИХ ТОВАРИСТВ („Взаїмна Вигода“)

Всі книги до ведення товариства, коштують враз з стемплями 50 кор. з пересилкою 51 кор.

Купуйте Православний календар „Рускої Бесіди“ бо наклад вже зникає. коштує 60 с.

Наймоднійше естаблісема уборів

ТАЙТЛЕР і ШТЕРНБЕРГ Чернівці, Ринок гот. під чорним орлом

На осінь і зиму

поручає найбільший вибір уборів для пань, панів і дитий. — Убори зладжені після найновішого крою.

Сталі ціни, марковані на кожній штуці. 90 (10—24)

Діточа гардероба — се спеціальність.

Певною річею є, що до

КАНАДИ або АМЕРИКИ

найліпше їхати переправою

М. Г. ФРЕЙДБЕРГА в Антверпії,

бо то є одинока справедлива, найкоротша і найдешевша дорога до заморських країв! — Є то перша переправа, котра узнана народом за найліпшу! — Завчасу удавайте ся писемно і посилайте задатки на шіфкарти до

M. G. Freudberg, Antwerpen

10. Van Leriusstraat. (BELGIA.)

1 (3—5)

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Найбільший вибір артикулів на різдвяні і новорічні подарунки по уміркованих цінах.

Склад виробів з альпаки і хіньського срібла ц.

к. надвірної фабрики В. Бахмана і Спілки у Відні.

Товари бронзові і шкіряні. Прибори до писання, бюркові годинники, зеркала, тигарки на листі і папері, попельнички, стінні декорації, етажерки, пенцарія шкіряні, різні танки, мошени, рамці до фотографій, куфри з замочками або без і різні артикули до подорожі.

Артикули галлятерійні. Найновіший дамські пояски, рукавички, маншети, гудзики, ковчарики, бурштинові цигарнички, альбонети і т. п.

Вахлярі із правдивих струсєвих пер, перлівки, газзи, з кістяними ручками і м.

Рукавички з оленевої шкіри, Glasé, футровані, з вовни, бавовни, трикотів, шведські рукавички для войска і цивільних, різного рода.

Артикули до польованя. Револьвери, стрільби найліпшої сорти і різнородна муніція.

Капелюхи з пайшу, з льодену, Velour Sylk і т. п. для панів і хлопців в різних красках.

Кальози і черевинки до снігу правдиві петербурскі найліпші фабрикати. Величезний вибір.

Самостійна продаж капелюхів Відні, Йосифа Піхлера і Синів у Гвацу, лімі, склад американських черевинків

з ц. к. надвірних фабрик Генрика Іти, у Антона Чапека у Відні, Ф. К. Попера в Хру-Полау, Poulі & Harington в Бостоні.

Товари обульні. Великий вибір обуви на аиму з Chevreaux, Bokscaif, з гемзи, сатини, сукна, футровані або нї, склад лякерів чорних і в пинши красках, для пань, панів, дівчат хлопців і дитий, чоботи і пів-черевинки. Найбільший вибір.

Необходимі товари хустки і талї. Правдиве біле бісер і д-ра Лямана. Паньтохи для пань дівчат, кафтаньки вовняні, перепаски на тіло, огрівачі колін, чепці, охоронячі ух камані і т. д.

Біле. Для панів, пань і дитий в найновіших красках.

Товари футрянні для пань і дівчат, різні ковчари і зарукавки, з куні, шкотеки перси, тибетанські, шапки, кучми і різні артикули до польованя, вовняні різної най-моднішої сорти.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Іван Захарко.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністрація і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламації неопи-
сатані відслід від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	70	„

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належність за інсератні
платні в Чернівцях.

Свободолюбність і патріотизм угорських магнатів.

(X) Дроти між Віднем а Буда-
пештом перервані. Всякі зусилля, щоб їх
пов'язати не доводять ні до чого путнього.
Як видно із новорічних промов угорських
провідників, усюди є тільки охота до
мира на словах, а до того мир той має
бути заключений під услівем рішучої ка-
пітуляції корони перед шовіністичними
забаганками угорських магнатів, які ма-
ють і на будуче остати необмеженими
„опікунами“ угорського люду й інших
немадярських народів.

По за тими словами йдуть діла зо-
всім инші — населення роз'ярує ся шовіністичними кличами до того степеня,
що воно почало новопоставляти наджу-
панів просто лічувати. Недавно тому
зроблено чисто середньовічну комедію
із новим наджупаном Бернатом в Ужго-
роді (Унгварі). При в'їзді наджупана до
комітатського дому попередила оригінальна
процесія. Поперед товпи несено чорну
хоругву, за нею їхав віз лупія, запряже-
ний ослом, а на возі була домовина із
написом: „Тут спочиває зрадник вітчиз-
ни Жигмонт Бернат“. Розуміє ся, що
наджупана самого витано лайками — як
їхав попри церкву, тоді дзвонено, як на
похорон, а перед домом комітату обки-
дано його снігом і т. д. Ще трагічніше
випала інсталяція нового наджупана, Ко-
вача в Дебрічині. Сего старика виво-
дять роз'ярене товпа із повозу і всадила
до каравану і так повезла на місто. Як
він лиш зривав ся з каравану, тоді його
бито, так, що стратив притомність. Оттоді
Ковача завдяки посторонній інтервенції
внесено до шпалничої каси, але й її
товпа стала руйнувати, рвучись кочевити
Ковача на смерть. Лад привернуло до-
перва військо. Ковач, якому ампута-
вано вже кілька пальців, розвалено
голову, і він із свого уряду зрезигнував
під погрозою смерті. Його ледви мож було
перевести живцем до шпиталю в Буда-

пешті. З якоїж речі поводити ся так
народні маси із представниками уряду,
який будь що будь хоче тим масам дати
виборче право, якого вони досі не мали
і яких їм коаліція ніяк дати не хоче? Чиж
не виглядає на гірку іронію п'ятноване
Берната як зрадника „вітчини“ в Ун-
гварі, в однім із центрів угорської Русі,
де населене угорське сходиться просто ад-
міністративним? Який зміс має там підпи-
ране коаліційної магістратерії, чи із вдяки
за цілковите зруйноване економічне, чи
за постійне мадяризване, а в парі з тим
і тривке держане угорських Русинів в кай-
данах неграмотності? Трактване угор-
ських Русинів мадярськими се найліпший
доказ їхньої окричаної „свободолюбиво-
сти“, яка являє ся просто азійським гне-
том не-мадярських народів. Требаж ти-
мти, що від другої половини нашої консти-
туційної монархії ділять нас кордони
гірші як російські! Ось і до нині, коли
вже маємо майже свободну границю для
преси до Росії, годі нашій пресі доходити
в Угорщину. Деб'їт на Угорщину відо-
брано перед кількома літами й „Буко-
вини“!

Так виглядала „свободолюбність“
Мадярів, але нехай і так, що се все діє
ся ізза оборони угорських інтересів на-
родних! Та тут слід роздвинути ся, як
саме стоїть справа із патріотизмом угор-
ських магнатів, як вони дбають про своє
питоме мадярське мужицтво. Незбітні ін-
формації на се дають дані про маєткові
відносини Мадярів-рільників. Із 1,973,433
самостійних хліборобів в р. 1870 остало
в р. 1900 лиш 1,355,198, отже за три
цять літ магістратської господарки пішло з
торбами 118,235 хліборобів! Не менш
характерний і сам розділ угорської земель-
ної власності: 45.4 проц. землі має 25,774
власників, а кожний з них має понад
100 моргів, прочими 54.6 проц. мусить
вдоволяти ся аж 1,830,424 власників.
Тоді, як земля у хліборобів що раз більше
дробиється то угорських магнатів вона за-
округлює ся і зростає. 463,000 моргів
феодалістських маєтків із р. 1869 зросло в
1896 на 2,400,000 моргів; в тім самім часі

збільшили ся церковні маєтності із 1,288,000
на 2,500,000 моргів! „Гаразд“ угорських
мужиків степенує ще й те, що на основі
фальшивого катастру мусять вони поноси-
ти податкові тягарі ще й за своїх „добро-
дів-ділчихів“. 53 проц. земельних доходів
— як обчислює Юлій Руц в своїм творі
„Матеріальна руїна мадярської земельної
власності“ — йде на саме оплачуване рі-
жних податків. До тогож ще приходить
ся оплачувати проценти від гіпотечних
позичок, які зросли так, що на 22.5 мі-
ліонів моргів дрібної власності земель-
ної є 13.7 міліонів моргів обдужених
аж до повної вартості! І чиж мадяр-
ським мужикам не живеть ся як в раю,
у своїм ріднім краю. Ще тільки недо-
стає їм угорської коменди, бо впрочім
вже все гаразд!

Отсе нужда мадярського селянства
є й причиною, що угорські магнати так
ликають ся нового права виборчого і не
хотять ніяк допустити до загального
голосування для мужиків, бо тоді-б ви-
йшов склад парламенту хіба инший,
як нині. Нова виборча реформа зладже-
на правительством, після якої має голос
кожний 24 літний грамотний мужчина,
збільшуючи число голосуючих із 1,048,976
на 2,621,844, зовсім не вкорочує полі-
тичних прав Мадярів. Навпаки скіль-
кість угорських голосів із теперішнього
55.2 проц. зростає на 61.4, коли прим.
проц. руських голосів спадає із 2.9 проц.
на 0.4, а волоських із 11.2 проц. на 7.2
проц. Отже не о патріотизм і національ-
ний інтерес іде угорським магнатам, але
тільки о дальше безкарне визискування
тако свого мужика. А „патріотизм“ ді-
лчихівський усюди однаковий!

НОВІ КОНСИСТОРСЬКІ ДОСТОЙНИКИ.

(Конець).

Іменоване руского панотця Мелетія
Галіна консисторським совітником повело
за собою певне замішане і „небезпеку“

для буковинської дієцезії. Однак се не-
безпеку хіба усунули і зновні
вирішили панове Калінескул і Кока. На
консисторській раді засідають проти со-
вітника Галіна так знатні сили як Каліне-
скул, Кока і Ганіцій, а крім сего ще
два почесні члени Воюцький і Попович
і то під проводом непохитного протів-
ника Русинів. Сам Галіні при помочи
Русина Манастирського не може там
для некуких потреб руських вірних ні-
чого вдіяти. Переслідування, шинани, про-
воковане, троюдне і підозріване Русинів
веде найвищий уряд церковний не-
відмінно дальше, а тепер веде їх ще
інтензивніше.

А до того ликає та сторона села
безпосередно або за посередництвом не-
русських священників церковною унією,
яку будити висісли на своїм прапорі
руські проводирі в порозуміню з прави-
тельством. Видуману небезпеку церков-
ної унії проповідують священники по
селах при кожній відповідній і невідпо-
відній нагоді, колюпортують сю тенденційну
поголюку навіть сам инші церкви в
своїх кругах.

Знова-ж перед висшими сферами
кидають ті самі круги на Русинів підоз-
ріне, що вони симпатизують із петер-
бурьським синодом і до него гравітують,
не дивлячись на те, що як-раз той синод
занимає непонятно вороже становище
супроти 25 міліонів греко-орієнтальних
Русинів в Росії. Се послідке підозріне
поділював з найвищою управою цер-
кви навіть політичний шеф краю, ба-
рон Буржішон в своїх дотичних спра-
вах до начальних властей.

Коли розважимо се і невідрадіні
відносини для Русинів, заведені через
25 літ в буковинській дієцезії, тоді по-
винно мати припущення, яке прибирає у
Русинів чим раз яснійші контури, після
котрого не ходить о нічо инше, як ли-
ше о виперте Русинів з їх рідної цер-
кви, можливішу підставу для себе, як
тенденційна видумка небезпеки церков-
ної унії або петербургського синода в ру-
ській часті буковинської дієцезії, яка

15)

Леонід Андреев.

ЧЕРВОНІЙ СЬМІХ.

урибки з найденної рукописи.

З російської мови переклав: Йосип Стадник.

(Дальше).

ЧАСТИНА ДРУГА.

Чотирнадцятий уривок.

...в одинадцятому ряді партера.
Право- і ліво-руч притискали ся
до мене щільно чийсь руки, і да-
леко навкруги, в присмерку стир-
чали неповорухні голови, з легка
червоно освітлені із сцени. І спро-
вола огортав мене страх від тої
маси людей, замкнених у тісному
просторі. Всі вони мовчали та слу-
хали сего, що на сцені, а можливо,
що думали дещо своє, але тому,
що було їх багато, вони у своїй
мовчанці були чутливіші, як до-
садні голоси акторів. Вони кашляли,
відхаркували, шамотіли одежею та
ногами, і я чув докладно їх глу-
бокі, нерівні віддихи, що огрівали
воздух. Вони були страшні, бо кож-
ний з них міг стати трупом, і у
всїх них були божевільні голови.
В спокою тих вичесаних потилиць,
які міцно спирали ся на білі, твер-
ді ковнірки, я почув ураган
божевілья, який готов вибухнути
кожної хвилини.

У мене похолодніли руки, коли
я подумав, як їх багато, які вони
страшні і як я далеко від дверей.
Вони спокійні, а як би так крик-
нути — „говорить!“... — І з перера-
женням почув я важке, страшне ба-
жання, про яке я не можу згадати
без того, щоби мої руки знов не
похололи та не покрили ся пот-
том. Хто боронить мені піднести
ся, обернутись в зад тай крикнути:
— Горить! Спасайте ся, го-
рять!

Корч божевілья обхопить їх спо-
кійні члени. Вони схоплять ся, заре-
вуть, завияють, як скоти, забу-
дуть, що у них є жінки, сестри
та матері, пічнуть метушити ся, не-
мов поранені наглою сліпотою, і в
божевілью своїм стане давити один-
одного тими білими пальцями, які
так пахнуть. Пустять ясне світло,
та хтось блідий кричати-ме зі сцени,
що усе спокійно та нема пожежі,
і тремтяча, нескладна музика за-
грає дико-весело, — а вони не слу-
хати муть нічого — вони будуть
давитись, топтати ногами, бити
жінчин по головах, по тих хитрих,
хімерних, вигадливих причісках.
Вони відривати муть один в од-
ного вуха, відгризати носи, вони
поздирають одіж до голого тіла та
не будуть соромити ся, бо вони

божевільні. Їх чулі, ніжні, гарні,
обожані жінчини будуть вищати
та вити ся, беззахистні, при їх но-
гах, обіймаючи коліна, все іще до-
віряючи в їх благодатність, — а
вони бити муть їх злющо, по гар-
ненькім, піднесенім лиці та рвати
ся до виходу. Бо вони все убійники,
а їх спокій, їх благородність — спо-
кій ситого звіря, що почувася себе
безпечним.

І коли вони покладуть половину
їх трупами, і тремтячим, обшарпа-
ним гуртком осоромлених звірюк
зберуть ся при виході, усміхаю-
чись брехливою усмішкою, я виї-
ду на сцену та скажу їм зі сьміхом:

— Се все за те, що ви вбили
мого брата.

І скажу їм зі сьміхом:

— Се все за те, що ви вбили
мого брата.

Мабуть я прошепотів дещо го-
лосно, бо мій сусід з правого боку
сердито завовтузив ся на місці тай
сказав:

— Цитьте! Ви не даєте слу-
хати!

Мені стало весело та захотіло
ся пошуткувати. Прибравши остері-
гаючий, суворий вид, я похилив
ся до нього.

— Що таке? — спитав він пе-
ймовірно. — Чого ви так глядите?

— Тихше, благаю вас, — про-
шепотів я самими губами. — Ви
зауважте, як чути дим. В те-
атрі пожежа.

Він мав доволі сили та притом-
ності, щоби не скрикнути. Лице
його поблідло, і очі майже повисли
на щоках, величезні, як волові пу-
хирі, але він не скрикнув. Він під-
няв ся тихенько, навіть не подяку-
вав мені і попрямував до виходу,
похитуючись, та корчево здержу-
ючи кроки. Він ликав ся, що другі
догадують ся про пожежу і не да-
дуть вийти йому, самотньому, що
гідний спасіння та життя.

Мені стало гідко і я виїшов
також з театру, та ще й не хотіло
ся мені надто рано відкрити свого
incognito. На вулиці я поглянув в
тоту сторону неба, де була війна
— там все було спокійне, нічні,
жовті від світла хмари повзли по-
вільно та спокійно. „А може все
те сон і нема жадної війни?“ —
подумав я, обморочений спокоєм
неба та города.

Але з поза вугла вискочив хлоп-
няга та радісно крикнув:

— Нечувана битва! — Великі
втрати! Купіть телеграму — нічну
телеграму!

Прочитав я її біля ліхтарні. Чо-
тири тисячі трупів. В театрі було

має за собою лише позір правдоподібності.

Зanedбане і упосліджене Русинів в диєцезії витворило при помочі правительств впротязі 25 літ очевидні факти. А тверджене про нахил до унії або симпатії до синоду пет. є лише тенденційними винаходами і гуртовими підозріями, що лишені всякого оправдання, бо одинокий випадок переступу в Раранчу завинило лише становище митрополита Морара і його консисторії, які були глухі на всі жалоби і просьби тамошніх вірних, як отсе і теперішній митрополит др. Репта відносить ся відпорно і строго до всяких представлень, просьб і жалоб Русинів на поли церковні. Се обоятне відношене і рівнодушність зверника церкви до Русинів досягнули такого степеня, що церковний князь заявляє на їх оправдані скарги отверто і беззглядно в тім зміслі: „що вони можуть собі шукати иншої церкви, коли їм не подобають ся існуючі відносини на поли церковні!“

Так само відпалює митрополит др. Репта домагання Русинів о рівноправнене в консисторії як неоправдані з тої причини, бо рускі священники становлять тепер через 25-літнє переслідуване лише малу частину цілого священничого стану!

Дякляного отже подія в Раранчу не є доказом церковно-унійної тенденції Русинів, а навпаки документує незвичайне, туге привязане сего народу до рідної церкви, коли мимо того всего до тепер не пішов весь нарід за приміром Раранча.

Найновіші іменованя в консисторії вказують лише на те, що митрополит др. Репта і ц. к. правительство держать ся кріпко дотеперішної політики в буковинській диєцезії.

Коли іменоване руского священника Медетія Галіпа мало на цілі дати позір узгляднення церковних інтересів Русинів, то в виду змалюваного складу консисторії не має воно ніякого практичного значіння.

В виду сих для Русинів беззглядних обставин в буковинській диєцезії ставлять підписані отсі питання до правительственного заступника:

1. „Які обставини є для ц. к. правительства міродатні, що воно при укладаню своїх предложень в справі консисторських іменовань підкріплює очевидні румунізаторські тенденції консисторії?“

2. Чи правдивою є поголоска, яку загально кольтортують не рускі священники посеред руского народу, що ц. к. правительство в порозуміню із рускими провідниками іхає буковинських Русинів до церковної унії?

3. А коли-ж воно так не є, так чому ж ц. к. правительство піддержує пересторінні для Русинів диєцезіальні відносини, що проявило ся при останніх іменованях генерального вікарія й протопапи, коли ті відносини зновні відповідали до того, щоб сей народ виперти остаточно із його питомої церкви?“

С. Пчуляк, др. Дик, Кос, Кротохвіль, Чіаєра, Ф. Фамек, Николай Василько, Романчук, Бареймський, Гладимовський, Груби, др. Пацак, Сляма, Бечаз, Соколя, Яворський.

Наша інтелігенція.

Із відповідей, які нашіли на замітки п. С. К-ка, печатаємо передовсім самого п. Д-го. Про всяк випадок просимо не утотожнювати нас із выводами спорячих! Ред.

„Але раз дав Канюк тому Галиціянови, що був так напав на Буковинців.“ Отсе слова сказав мені оден добродій по прочитанню філілки п. Канюка. Мушу однак сказати з гори, що я не є ніякий „Галиціян“, але Буковинець-„автохтон“ і то а дїда праїда!..

Як середовичний лицар кинув ся п. Канюк на мене, щоб боротись за своїх братів (чорних крунів) та показати світові, які то наші інтелігенти чисті та невинні, та що я вчепив ся їх мов нияний плота. Не буду тут відповідати на те, що п. Канюк закинув мені, а чого я зовсім не казав. В жарі борби п. Канюк видно перевидів багато. — Що ж до наших інтелігентів — то вони такі такі, як я їх намалював в своїм „творі-малюнку“, коли не гірші. Я знаю не лише переважну частину нашої інтелігенції, а такж єї цілу і то дуже добре і застановляв ся нераз над єї духовою поживою та причиною єї. Причина всего лиха проста байдужність! От возьмім на примір „Літературно Науковий Вістник“. Чи знайде ся хоть 10 наших учителів, щоб його брало? Невно що ні!.. П. Канюк каже, що їм не до Дрепера та Кавтєского, бо в богатях нема і хліба в хаті. Се вже занадто пересолене!.. Що до Дрепера і Кавтєского, то лишім їх в спокою — колиб наші інтелігенти, чи учителі, чи панотці, се вже одно, знали лише наших писателів, то все те булоб добре. Та на жаль, найдете між ними багато таких, що окрім Шевченка, Федьковича та Воробкевича не знають нікого з наших писателів. А кілько є таких, що й сих трох письменників не прочитали?

Очима всіх людей я гляджу та вухами їх слухаю; я вмираю з убитими; з тими, хто ранений та вбитий, я жалію та плачу, і коли з чийого тіла тече кров, я почуваю біль ран та мучу ся. І те, чого не було та що далеко, я бачу, так само ясно, як се, що було та що близьке, і нема відпочинку мукам обнаженого мозку.

Тоті діти, ті маленькі, іще невинні діти. Я бачив їх на вулиці, як вони грали ся в війну та бігали одно за другим і хтось навіть плакав тоненьким дитячим голосом — і щось затремтіло в мині від страху та огиди. І я пішов до дому, і ніч настала — і вогнянних марах, похожих на пожежу серед ночі, тоті маленькі, іще невинні діти перемінли ся у легіони дитий душегубів.

Щось зловіще горіло широким та червоним огнем, і в димі копали ся дивовижні уродки — діти з головами дорослих душегубів. Вони скакали легко та мітко, як іграючі козенята, та віддишали тяжко, як недужі. Їх роти були схожі на пащі ропух або жабок і отвірала ся корчево й широко; за прозорою шкірою їх голих тіл сумовито плала червона кров — і вони, граючись, вбивали оди одного. Вони були страшніші від усього, що я

Про знане напрямів літературних і не згадувати...

Щож тичить ся книжок, яких наші інтелігенти не хочуть купувати, то не дїсь се тому, що будім в богатях з них нема — як се д. С. К-к романтично малює — хліба, а просто з байдужности, бо не відчувають потреби читаня! Д. Канюкови буде за то мабуть відомо, що між нашими інтелігентами є чудові „ферблєти“, „тарокісти“ і инші — „істи“... І на те все є досить грошей! Певне, що в дискусії, годі займати поодинокі особи, але я мігбим послужити приміром одного товариша і то молоденького, що не читає жадної газети й книжки, а за те приїжджає кілька раз на рік до Чернівців спеціально на „ферблєти“. Не хочу виводити ніяких дальших конклюдентів із сего одностороннього факту, а спитаю лише, кількож би то книжок можна купити за ті гроші, що много а много наших інтелігентів пускають хочби на карти? „Шкільно“ викопане годі за все винувати, а хотьби воно й справді було так, то хіба пізнійше життя мало вже досить часу, щоб їх краще виховати!

Що до праці в касах, то не повинен сего д. Канюк забувати, що багато наших інтелігентів-учителів каже собі платити за ту працю. Ну і чиж се злий інтерес? Зате що посядуть ся 2—3 години на тиждень в касі бере ся гроші ну і є вже титул на назву патріота! Що-ж до отворюваня инших товариств як „Січій“, „Читалень“ і „Взаїмних вигод“ (Сі послідні навіть не корисні бо збільшають число шинків в селі) то треба би тут поставити два питання одно, як тоті товариства по шумнім отвореню розвивають ся далше, а друге, чи вже при самім отвореню не розходять ся многими раптовим патріотам не так о дїйсну працю для народу, як розголошуване слави свого імени, ну і т. д. і т. д?

Замітку п. С. К-а, що такі статі як моя, паше чоловік, котрий думає про себе занадто багато — можу спокійно поминати мовчанем. В дискусії над якоюсь справою треба хіба мати на увазі саму річ, а особи не дотикати. Виїнці як п. С. К-ови любо називати щирі правду чорнцем, то звольте вибачити — але я таки остану ся при своїм.

Л-ий.

Проч з парламентом привілеїв і шахрайств виборчих!

Народне віче в Товтрах.

Дня 31. грудня м. р. в неділю, відбуло ся в Товтрах (пов. Заставна) на-

родне віче в льокалі уряду громадского при участі кількох вічевників місцевих і сусідних без ріжниць національної і віроєсповідоної.

На вічу президував місцевий наріх о. В. Драчинський, а секретаріювали надуч. Савіцький і уч. Блошко.

В справі виборчої реформи промовив перший господар п. Бойчук. По ім забрав слово о. Драчинський. В ширшій добре обдуманій промові, переплітаній влучними й переконуючими прикладами, обяснив бесідник знаменито виборчу реформу, представив наше теперішнє політичне становище і вказав на жерело нужди покриття. Зібрані вічевники вислухували єго промову з напруженою увагою, перебиваючи єї нераз гримкими притакуванями.

По скінченню сего реферату ухвалено отсі резолюції:

Народне віче, зібране в Товтрах дня 31. грудня 1905 р.

1. домагає ся заведеня загального, рівного, безпосереднього і тайного права голосованя до ради державної, краевого сейму, рад повітових і громадських і зазначає, що всіма силами старати ся має о введење сєй виборчої реформи в життя;

2. протестує против всяких інтриг проти виборчої реформи;

3. висказує рускому парламентарному клубови щире подяку, а особливо послови Н. Василькови за єго труд і дбайливість про руский народ в справі виборчої реформи.

З черги приступлено до другої точки днявного порядку. Слово забрав уч. Павлюк. Він скарактеризував в гарячій промові долю нашого народу спеціально в Росії від даних часів аж до тепер, а відтак звернув увагу на революцію в Росії, пояснюючи вічевникам єї причини і успіхи. В своїм рефераті обговорив він і ту аномалію, що законодавчими заступниками руского народу в нашій державі є головні пани — дідичі. Вони, як се видно по наших боярах або по галицькій шляхті, не дбають о нарід тільки про себе. Отримто селяни повинні єднати ся і організувати ся до завзятої політичної боротьби, щоб добутти справедливе виборче право і тогди будуть могли вибрати своїх вірних заступників, бо тогди виборів ніхто не зможе пошакрувати. Референт поставив ось таку резолюцію:

Віче в Товтрах, зібране дня 31. грудня, витяє своїх братів в Росії у борбі за волю і шле їм найщиріший привіт а рівночасно висказує глибоке обуренє російському уряду за його варварські подвиги.

Резолюцію прийнято одностолсно.

По дискусії, яка витворила ся над виголошеними рефератами, замкнув го-

мабуть не більше тисячі людей. І цілу дорогу думав я: чотири тисячі трупів.

Тепер мені моторошно приходити до свого самотного дому. Коли іще тільки я вкладаю ключ та гляджу на німі, плоскі двері, вже відчуваю всі його темні, пусті кімнати, по котрих піде зараз, оглядаючись, чоловік в капелюсі. Я знаю гаразд дорогу, однак вже на сходах починаю сьвітити сїрники і сьвічу їх, поки не найду сьвічки. До кабінету брата не ходжу тепер, і він замкнений на ключ — з усім, що у ньому є. Тай сплю в ідальні, куди я переселив ся таки цілком: тут спокійніше і воздух наче зберігає іще сліди розмов, сьміху, веселого брязку посуду. Інколи чую виразно скріпіння сухого пера; і коли лягаю у постіль...

П'ятнадцятий уривок.

...сеї недоладний та страшний сон. З мого мозку наче зняли кістяне покривало, і він беззахистний, обнажений, покійно та жадно всмоктує в себе всі страхи тих крівавих та безглузких днів. Я лежу скорчившись в клубок, і цілий поміщую ся на двох аршинах*) простору, а думка моя обіймає сьвіт.

*) міра в Росії = 75 см.

бачив, тому, що вони були маленькі та могли пройти скрізь.

Я дивив ся з вікна і один маленький побачив мене, усміхнувшись і поглядом просив ся до мене.

— Я хочу до тебе, — сказав він.

— Ти вбеш мене.

— Я хочу до тебе, — сказав він і поблід несподівано та страшно, і почав драпати ся на верх по білій стіні, як щур, цілком як голодний щур. Він обривав ся та пищав і так швидко мяготів по стіні, що я не міг постежити за його швидкими, раптовими порушеннями.

— Він може пролізти під двері, — з острахом подумав я, і він немов відгадавши мою думку, став вузький та довгий і швидко підкручуючи хвостиком, всунув ся в темну щілку під дверима головного входу. Але я поспів сховати ся під ковдру та слухав, як він, маленький шукає за мною по темних кімнатах, обережно ступаючи манісенькими, босими ногами. Дуже повільно, пристаючи, приблизив ся він до моєї кімнати і увійшов; і довго я не чув нічого, ні порушення ні шелесту, начеб то коло моєї постелі не було нікого. І ось під чияюсь маленькою рукою почав підпирати ся край ковдри, і холодний воздух кімнати діткнув ся мого лица та грудий. Я тримав ковдру сильно,

але вона уперто відставала з усіх боків; і от моїм ногам стало відразу так холодно, гей би вони впади в воду. Тепер вони лежали беззахистні в холодній темряві кімнати, і він глядів на них.

На дворі, за стїнами дому загавкала собака та замовкла, і я чув, як задзвонила вона ланцюхом, ховаючись до буди. А він глядів на мої голі ноги і мовчав; але я знав, що він тут, знав по тім нестерпучім страху, який наче смерть, охоплював мене камінною, гробовою неповорухністю. Як би я міг крикнути, я розбудив би город, цілий сьвіт розбудив би я, але голос замер в мині, і я лежав неповорухно, покійно, та почував по своїм тілі рух маленьких холодних рук, які добирали ся до горла.

— Я не можу! — простогнав я, давлячись, і прокинувшись на оден момент, та побачив пітьму ночі, таємничу та живу, і здасть ся знов заснув...

— Заспокій ся! — сказав мині брат, присїдаючи на ліжку, а ліжко скригнуло, такий він був тяжкий, мертвий. — Заспокій ся, тобі сниться се. Воно здало ся тобі, що тебе давять, а ти твердо спиш в темних кімнатах, де нема нікого, а ти сиджу у своїй кабінеті тай пищу. Ніхто з нас не зрозумів, про

лова Вееч. о. Драчинський збори, а на розхіднім відсвідали вічевийи „Не пора“, „Ще не вмерла“.

Резолюцію в справі виборчої реформи вислано телеграфічно до бар. Гавча.

За односторонньою згодою зібраних вислано також телеграфічно щирю по дяку пос. Н. Василькови.

Вісник із Застави.

Телеграми „Буковини“

із дня 4. січня 1906.

Москва. Желізничий рух в околицях Москви привернено. Понад сто машинистів московської желізничої сітки арештовано за уділ в революції.

Варшава. Між Івангородом а Радомом виколів ся вчера особовий потяг в наслідок ушкодження желізничого двірця. Двох із желізничої прислуги вбитих, багато подорожних потерпіло рани.

Варшава. Желізничу станцію Ястрев зруйнувала узброєна товпа. Касу обробовано. — Генеральний страйк у Варшаві покінчив ся.

Потенца. В Гентано завалило ся в наслідок землетрясення десять домів. Побойють ся дальших завалень. Погибло багато людей.

НОВИНКИ.

Чернівці, 4. січня 1905.

„Національна Рада“ Буковинських Русинів рішила 2. січня 1906 р. що засідання її будуть ся відбувати явно, щоби і найширша громада могла довідати ся про її заходи. — Н. Рада ухвалила ся так, що головою її вибрано: директора шпиталю краев. сов. дра Володимира Филиповича; першим заступником голови о. сов. консисторії Мелегія Галіна, другим заступником голови проф. А. Кліма, першим секретарем дра Т. Галіна, другим дра О. Маковен, а касиром дра К. Кліма.

Із „Міщанської читальні“ в Чернівцях. На своїх останніх загальних зборах іменувала Міщанська читальня своїми почесними членами віцем. др. Стефана Смаля-Стоцького, пос. Єротея Пігуляка, надсов. Володимира Ясеницького і інсп. Омеляна Поповича. Артстично виконані почесні грамоти членські передана іменованийм дня 28. грудня м. р. депутация „Міщ. чит.“, в якій склад входили під проводом голови тов. Йосифа

що я пишу, і ви висміяли мене, як божевільного, але тепер я скажу тобі правду. Я пишу про червоний сьміх. Ти бачиш його?

Щось величезне, червоне, кріваве стояло наді мною та беззубим ротом сьміяло ся.

— Се червоний сьміх. Коли земля божеволіє, вона починає так сьміяти ся. Тиж знаєш, що земля збожеволіла. На ній нема ні квітів, ні пісень, вона стала кругла, гладка та червона, як голова, з якої здерли шкуру. Ти бачиш її?

— Так, бачу. Вона сьмієть ся.

— Глянь, що творить ся у неї з мозком. Він червоний, як крівава каша і затуманив ся.

— Вона кричить.

— Її болить. У неї нема ні квітів, ні пісень. Тепер давай, — я покладаю ся на тебе.

— Мені тяжко, мені страшно.

— Ми, мертві, кладемо ся на живих. Тепло тобі?

— Тепло.

— Гаразд тобі?

— Я вмираю.

— Прокинь ся тай крикни.

Прокинь ся тай крикни. Я відходжу...

(Дальше буде).

Мицака ще й виділові Танасій Бобчук, Іван Ясеницький і Йосиф Дудич.

Знесення паспортового примусу до Румунії. Румунське правительство рішило ся знести примус паспортний на австрійсько-румунській границі для вигоди подорожних.

Причини нещасних випадків при промислі. На міжнароднім конгресі в Діссельдорф, який відбув ся для справ запобіження нещасним случаям, обчислив др. Клейн у своїм рефераті, що 16-81% нещасних пригоди має свою причину в цілковитій недостатці засобів остерожности і неправильній організації робіт; 29-89% являє ся наслідком неосторожности і непросторожності робітника, а лише 42% е неуважними звязаних з роботою.

Екзекуція міністра. Будапештський магістрат видав наказ екзекуції ме блів і движимостий міністра справ внутрішніх Крістофого, який зладив проект загального голосовання в Угорщині, за не заплачене громадських податків в сумі 1.028 Кор. Найцікавіше в сій справі е се, що сам Крістофі перед кількома днями видав на ново дуже остру куренду до комітативних управ, щоби вони взивали населення до добровільного плачення податків, хоч їх сойм і не ухвалив.

Замах на костел. В сусіднім за будовав римського костела St. Agata di Pulia експлодувала сими днями підчас богослуження бомба. Всі шибви в костелі повидітали, а мурви попукали. В костелі, де було багато вірних, повстала страшна паніка. Богато осіб ранених. Арештовано девять осіб під закладом співуділу в замаху.

Процес кня. Кобурекх. „Petit Parisien“ доносить, що межі княгинію Людвікою Кобурскою і кня. Филипом прийшло до остаточної угоди в Парижі. Князь узнає, що стан здоров'я княгині е добрий і жадує, що умістив її в домі умово хорих, обв'язуєть ся підвишити побори княгині на 7 тисяч франків в місяць і звернути їй кошта утєчі з заведення і кошта процесу в сумі 70 тис. франків. Обі сторони згодили ся на то, щоби відступити від мотивованого розводного процесу, а віднести ся до обв'язуючого в Німеччині права розводу для княжих родів за згодою обох сторін без мотивовання. Угода вже е правосильна. Княгиня Людвіка Кобурска буде від тепер зватись Людвікою Бельгійською. Головною причиною покінчення процесу має бути посередництво короля бельгійського Леопольда, батька княгині, котрий вмішав ся в справу, бо бояв ся великого скандалу. Княгиня Людвіка Кобурска грозилась — бачите, — що оголосить скандальні листи свого мужа і різних членів павуючих домів про її мужа — а князь Кобурекх знова загрозив, що оголосить листи княгині і про княгиню, що викликають сильну сензацію. З боязни перед взаїмними ревеляциями справу покінчено. З тих листів мало виходить, що жите по павуючих домах з малими винїтками е предметом великого згіршення. Ватько Людвіки згодав ся платити дочці 50 тис. франків річної підмоги.

З двору короля Гакон. З Християнї доносять газеті „Neue Hamburger Zeitung“ багато цікавого про трудности, які мусять поборювати новий норвежський король Гакон. Старі хліборобські роди, що мають велике слово в Християнї, втворили між собою цілий ряд степенів, яких відповідне респектоване уважаєть ся найшляхотїйшим вимогам доброго тону. Між ними, що звикали особливо заздро стерегти своє традиційне первенство, находить ся на першій місци родина Беризон. Е лише один рід, що може дорівняти блескови Беризонового імені, то „династія“ Сарс. Але вона е так звязана з Беризонами родинами звязками, що тут ходить лише о дуже пїжну ріжницю степеня en famille. Репрезентативна сторона товариского виступу спочиває цілком в руках Беризонів родина, особливо старого поета-полїтика. В зносинах з новою королівською родиною находить його прадїдн хліборобска бадьорість характеристичний відгомін. І за короткий час повстало без числа більше або менше дотєчних анекдотів, що курєують по Християнї, від коли король Гакон прибув тудя. Одна подія, що має право мати претенсії до „історичної“ правди, лучила ся як раз того вечера, коли національний театр давав в честь вїзду короля Беризонову

штуку „Sigurd Jorsalfar“. По другій дїї запросив король присутного поета до своєї ложі і привитав его поважною заміткою: „Det er et meget smukt stykke, kjære Björnson!“ („Дуже гарний кавадок, любий Беризоне!“), при чім вимовив після своєї данської привички слово „meget“ („дуже“) коленгагським жаргоном „majet“. Беризон приступив до короля, покленав его по батьківськи сердечно по плечач і сказав навчаючим тоном: „Не кажіть, Величєство „majet“, лише „meget“, так як тут у нас водить ся. На такі дрібниці треба на Вашім становищі уважати!“ — Король Гакон видивив ся на сердечно споглядаючого поета-сенїора, усміхнув ся сьлудано а опісля сказав, що затамиць собі се напам'яне. — „Так, добре!“ відповів Беризон. „Коли не забудете моєї просьби, то ще богато до чого дасть ся навернути на добре!“

Зворушаюча вдячність. В Мессеуєтс в шви. Америкі помер мнучшого тижня якийсь джентельмен Валькер, полишивши чотиром дамам лєгати по 25.000 доларів за то, що дістав свого часу від них — гарбуза.

Жінки як судії присяглі. Женщини Нової Зеландії внесли до свого правительства жадане о змїну закону в тїй цілі, щоби на будуче вибрано і жєнщини яко присяглих і щоби в случаях, де входить в розправу жєнщина і діти, було між присяглими найменше половинна жєнщина.

„Культура“ і „свобода“ в Африці. В німєцкїм парламенті — як відомо — веда ся в останніх днях довга дебата над надужиттями в колонїях африканських. Між иншими наводив посол центра Ерцбергер прикладі страшног знуцання над муринами. „Найголовнішою причиною поветання мурунїв — говорить пос. Ерцбергер — е запровадженє примусу праці. 24 дні праці, одержували чорні тільки 24 фєнїги. Із за того приходили з наріканєм до місіонарів і питали: Що ми учинили, що з нами так обходять ся? Давно почували ся невольниками Арабів, тепер уважають ся невольниками білих. На велику нагану заслугує то, що чорні при роботі закуті в кайдани і що ті кайдани приходять ся носити навіть підчас нічного снування. То не культура! — говорив справедливо обурений бесїдник. — Що стало ся з капїтаном Танненбергом, що застрїляв якусь мурунку враз з дитиною тому, що хоре дитя кричало вночі і не давало капїтанови спати? Так того злочинця вигнано з армії і засуджено на три роки вазніці, однак призначено ему пенсію капїтана“.

Найбільші богачі в Галичині. Після найновїйших статистичних дат е в Галичині між приватними властителями земських 21, що посїдають маєтки більшї понад 10.000 гектарів або 16.000 моргів землі.

	дїбр	на про-	податок
		сторі	грунтового
			кор.
Ян Лївіг і С-ка	62	66.746	17.243
Ординат Рома По-			
тоцій	104	49.874	57.657
Архикнязь Кароль			
Стефан	53	44.079	34.667
Вільгельм Шмїдт і			
Спїлка	20	33.516	13.457
Бар. Поннер до Під-			
градя Бертольд	28	33.421	4.357
Яков і Марія Потоссу	34	25.586	27.557
Станїслав Бадєні	16	22.761	13.018
Кароль Ланцкоронь-			
ський	38	20.077	37.569
Вільгельм Адам і			
Вільгельм Фріде-			
рик Шмїдт	13	19.722	10.448
Андрей Потоцький	39	18.996	18.091
Олівер і Марія			
Resseguier	10	15.452	12.196
Орд. Стан. Семень-			
ський-Лєвицький	23	14.303	30.342
Сп. Евст. Сангушкі			
(спад.)	42	13.490	22.139
Гієронїм Любомір-			
ський	24	13.179	18.916
Сп. Калїста По-			
нівського (спад.)	16	12.502	17.635
Одр. Тад. Дїдуша-			
кний	22	12.470	17.383
Марія Цєньска	16	12.367	8.002
Володїслав Санїга	21	11.065	15.670
Орд. Адам Чарго-			
рський	17	10.889	8.717
Казимир Бадєні	17	10.663	11.866
Володїслав Баво-			
ровський	13	10.342	7.702

Винахідник нафтяної лампи. В англїйськїм місті Брімінгем помер Джеймс Гінкс, шеф фірми James Hinks & Co. Він одержав 1858. р. перший патент на нафтяну лампу власного винаходу. Відтак улішив він свій винахід, а вкінці винайшов лампи із округлим кнотом систєму т. зв. Duplex.

Оповістки, іменованя і т. п.

Із краєвого видїлу. На засїданю краєвого видїлу із дни 2. січня 1906 р. позволено побирати підвишені громадські додатки отєвим громадам: Навїй-Соловєць 122 проц., Вовчанці 75 проц., Гадїкальва 60 проц., Черногузи 75 проц., Оут 75 проц., Гаврилівці 63 проц., Кисилівці 90 проц., Хилищєви 65 проц. Дальше дозволено затигнути пожитку громадам: Дямка 10.000 кор., Неїостина 7.000 кор., Митокя-Драгомірна 4.000 кор., Рогїзна 1200 кор. — Новозасновані насї пожитковї і шаднїчї в Костинцях, Карачєві н. Ч. і Дорошівцях одержал по 300 кор. субвенції.

Із краєв. правительства. Секретаря краєв. прав. Віктора Неїруша в Вижицї іменовано старостою, а комісаря чернов. староства Р. Прокопівича секретарем краєвого правительства. Дальше іменував краєвий президент правительствєнних концепїстїв Бруна Лютїнгєра в Чернівцях, Олександр Кобиланьського в Заставї, Івана Фрїдрїха Серґєєса в Вашківцях і Георгїє рец. де Гріґорчу в Чернівцях повітовими комісарями, а правит. конц. практикантів Йосифа графа Едлєрца в Чернівцях, Фрїдрїха Холодея в Серетї, др. Елі Елієса у Вижицї і Емїлі Туржанського в Чернівцях правительствєнними концепїстами, а конц. практик. А. Галїцького в Чернівцях перенїс до Кїцманя. Дальше іменував краєвий президент правительствєнних концептових практикантів Володїслава Кветона і Бруна Вайса поліційними концепїстами, а правительствєнних концептових практикантів Аркад. Лучєскула і Нумїтора Лїтвінюка поліційними концептовими практикантами.

Із тов. „Воля“ в Чернівцях. В недїлю 31. грудня відбуло ся отворє. не тов. соц. демократичних українських робїтничїх „Воля“, яке буде містити ся в однім лїокалі з тов. рубачів „Праця“ при ул. Кучурівськїй ч. 22. До видїлу вибранї: Ілія Микитишин (голова), М. Огороднїк (заступник голови), А. Галїн (секретар), та Р. Суховерський, Р. Пшнхольний, Василь Данилюк, і Данило Вусатюк Нєполоківський.

Народнє віче в справі виборчої реформи відбудє ся в Топорівцях дня 9. січня в день св. Степана в читальнянім лїокалі о 1. год. по пол. — За комітет: П. Гелит.

Перша проба вашківського „Бо-яна“ відбудє ся в суботу дня 13. с. м. точно о год. 6. веч. в комнатах „Рускої Бєсїди“. Просить ся всїх Ви. Члєнів, як також і всю сьпівучу братію, що хоче вписатись в члєни товариства, явитись конечно на пробу, бо найдальше в мартї сєго року мусять відбути ся Шевченківські вечєрнїці. — Д. Гарас, писар. О. Верємка, дїрїєнт. А. Гринцишин, голова.

„Маланчин“ вечєр, який устоюють сьпільно вашківські товариства: „Бо-ян“ і „Руска Бєсїда“ відбудє ся дня 13 с. м. в комнатах „Рускої Бєсїди“ із сьлудуючою програмою: 1) Відчит про 1905. рік. 2) Привитанє Нового Року. 3) Танці при музїці п. Алека Парашука. Початок точно о год. 8½ вечєром. Вступ від особи 1 К. — Окремих запрошенєв не висїлає ся. — За видїл „Бо-ян“: А. Гринцишин, голова. За видїл „Рускої Бєсїди“: Євєн Стрийський, голова.

Із штуки і літератури.

Польський театр людовий із Львова заїхав на кілька вистав до Чернівців і буде грати в сали польського Народного Дому при ул. Паньськїй. Нинї як перша вистава „W Sieci“, штука Кисїлевського.

Посмертні вісти.

В Чернівцях помер вчєрав ночі Герман Чон, властитель печатнї і видавєць „Буковинаер Rundschau“, брукової черновєцької часописнї, що в останнє пішла в найм грошолупів. В. е. п.

За зміст Оголошень редакція не відповідає.

Оголошення.

Звичайні загальні збори товариства „Руска каса пожичкова і щаднича для громади Вовчинці, стов зареєстров. з н. п.“ відбудуться в рускій школі 14.1. о 2 годині по полудні з отриманням повним порядком: 1. Вибір взагалю до повного старшини і ради надзорчої; 2. Вибір касира; 3. Ухвала підвищення стопи процентовой і від пожичок, вкладок щадничих і членських пайів; 4. Ухвала знеження одного членського пая; 5. Справоздане старшини о стані каси; 6. Вільні внесення. — Заступник голови *Сатарий Сигидин*.

Звичайні загальні збори каси пожичкової і щадничої в Кучурові малим відбудуться 14. січня 1906 р. із звичайним повним порядком. — *Николай Семенко*, начальник каси.

Загальні збори каси пожичкової і щадничої в Мігові мають відбутися 14. грудня 1906 р. о 2 годині з звичайним повним порядком.

З 1-го січня буде виходити у Петербурзі щомісячником

„Вільна Україна“

орган українського пролетаріату. Виходити ме у розмірі 5 аркушів.

Предплата вносить для закордону на рік 5 рублів, на пів року 2 р. 50 коп. Редакція і адміністрація: С. Петербург Невскій Пр. ч. 139 кв. 60

Редактор-видавець А. Я. ШАБЛЕНКО
Редактор І. Д. ЛИЧКО.

Стефан Гаїна

в Чернівцях Ринок число 10.
Поручає

НА СЪВЯТА

свій богатий

склад товарів корінних, вин і делікатесів, знамениті овочі полуднові, як мідали, родзинки султінські, каравановий чай, чоколяду, какао, десерові бонбони, всяку яриу, консерви, сирі, компоти, астраханський кавяр, маринати, риби і кожного дня свіжу дичину

по дуже дешевих цінах.

Головний склад вин краєвих і заграничних.

113 (4-5)

Купуйте Православний календар „Рускої Бесіди“ бо наклад вже зникає. коштує 60 с.

Йосиф Шапу ТЕРНОПІЛЬ (Галичина)

порукаю свій богатий склад машин рілничих, помп, рур до верчення, січкарів, молотілок, млинків до чищення збіжжя і машин до шиття. Тому, що я заступаю найліпші славні фабрики машин в Празі і маю їх виробити все на складі, то нахожуся в положенню доставляти лиш добрий товар. Продаю машини по ось яким дуже дешевим цінам і висилаю оплачено до кожної залізничної станції в Галичині і Буковині.

Нр. 0	Січкарів с з різакми і запасовим різакм	—	—	44 К.
" 1	" " " " " " " "	—	—	42 К.
" 1	" " " " " " " "	—	—	44 К.
" 2	" " " " " " " "	—	—	45 К.
" 2	" " " " " " " "	—	—	47 К.
" 3	New-Modela 3	—	—	116 " 47 К.
" 3	" " " " " " " "	—	—	49 К.
" P. S. 4.	Млинок до чищення збіжжя з 8 решетами і решето до конічини	—	—	60 К.

Нр. P. S. 10.	Млинок до чищення збіжжя з 10 решетами і решето до конічини	—	—	75 К.
Ручна молотілка з розмаховим колесом	—	—	—	160 К.
Котел о силі 2 коней з ремнями	—	—	—	230 К.
Машина до шиття ручна	—	—	—	60 К.
" " " " "	—	—	—	80 К.
" " " " "	Rahschiffe Nr. E.	—	—	130 К.
" " " " "	Centralbahn Nr. E.	—	—	140 К.

При замовленях, прошу о задаток а машину сейчас висилаю за посвідлатою. Даю їх також на рати після угоди, найлучше на 15 місяців сплати.

— При уплаті цілої суми готівкою, спускаю із всіх цін 10% —

Ті, що беруть машини на сплату зволить ласкаво дати мені посвідчене від громадского уряду що дійсно можна їм повірити.

88 (10-20)

Н О В І Н О В Е Л Ь К И

Евгена Мандичевского
під заголовком

СУДЬБА

мож замовляти у автора в Тернополі по ціні 1 К. 60 сот. брош., або 2 К 10 сот. в гарній сеп. оправі.

Знаменитий мід

десеровий кураційний 6 К. за 5 киль оплатно. — В плястрах 1 киль 2 К.

Від руского замовлення даю 20 сотиків на будову руского театру. 105 (8-24)

Короневич, ем. уч.

Іванчани, Галичина.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

Певною річею є, що до

КАНАДИ або АМЕРИКИ

найліпше їхати переправою

М. Г. ФРЕЙДБЕРГА в Антверпії,

бо то є одинока справедлива, найкоротша і найдешевша дорога до заморських країв! — Є то перша переправа, котра узнана народом за найліпшу! — Завчасу удавайтеся писемно і посилайте задатки на шіфкарти до

M. G. Freudberg, Antwerpen
10. Van Leriusstraat. (BELGIA.) 1 (2-3)

Друкарня „Рускої Ради“

має на складі

КНИГИ ДЛЯ КОНСУМЦІЙНИХ ТОВАРИСТВ
(„Взаїмна Вигода“)

Всі книги до ведення товариства, коштують враз з стемплями 50 кор. з пересилкою 51 кор.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Найбільший вибір артикулів на різдвяні і новорічні подарунки по уміркованих цінах.

Склад виробів з альпаки і хінського срібла ц.

к. надвірної фабрики В. Бахмана і Спілки у Відні.

Товари бронзові і шкіряні. Прибори до писання, бюркові годинники, зеркала, тигарки на листі і папері, попелнички, стінні декорації, етажерки, пенсезарія шкіряні, різні ташки, мошеники, рамці до фотографій, куери з замочками або без і різні артикули до подорожи.

Артикули галантерейні. Найновіші дамські пояски, рукавички, маншети, гудзики, ковчарники, бурштинові цигарнички, лорнети і т. п.

Вахлярі із правдивих струсєвих пер, черлівки, газки, а кістяними ручками і я.

Рукавички з оденової шкіри, Гласе, футуровані, а вовни, бавовни, трикотові, шведські рукавички для войска і цивільних, різного рода.

Артикули до польовання. Револьвери, стрільби найліпшої сорти і різнородна муніція.

Капелюхи з паїшу, а льодену, Velour Sylk і т. п. для панів і хлопців в різних красках.

Кальшоші і черевини до снігу правдиві петербурскі найліпші фабрикати. Величезний вибір.

Самостійна продаж капелюхів Відні, Йосифа Шіхлера і Синів у Грацу, димі, склад американських черевиків

з ц. к. надвірних фабрик Генрика Іти, у Антона Чапека у Відні, Ф. К. Попера в Хру-Нотхаву Польі і Нартингтон в Бостоні.

Товари обуяні. Великий вибір обуви на яму з Chevreaux, Bokscaif, а гемаи, сатини, сукна, футуровані або ні, склад лякерів чорних і в інших красках, для панів, панів, дівчат хлопців і дівчат, чоботи і пів-черевини. Найбільший вибір.

Необходимі товари хустини і палі. Правдиве біле бігера і Д-ра Лямана, Паньчохі для панів дівчат, казтаньки вовняні, перелазки на тіло, огрівачі колін, чепці, охоронячі ух камані і т. д.

Біле. Для панів, панів і дівчат в найновіших красках.

Товари футурні для панів і дівчат, різні ковчарки і зарукавки, а куни, шкотські перські, тибетанські, шанки, кучми і різні артикули до польовання, вовняні різної най-модійної сорти.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Іван Захарка.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

БУКОВИНА

Поодинокі числа „Вуковини“ 16 сотиків.
Передплата і належитість за інсератом
платні в Чернівцях.

У одних знайомих, де я не був давно, може кілька років, я несподівано стрітив божевільного офіціра, що повернув з війни. Він був мій шкільний товариш, але я не пізнав його, але його не пізнала і рідна мати; як би він проналяв ся рік у могилі, вернув би більше схожий на себе, як тепер. Став сивий і цілком білий; черти його лица мало змінили ся, — але він мовчить та прислухуєть ся чомусь — і від того на його лица лежить грізна печать такої непричасности до всього, що страшно заговорити до нього. Після оповідання його рідні, він має збожеволіти ось як: вони отолли в

Автономія України.

Не вже не пора розбити кайдани? У часи, коли земля колибається, коли цілий наш край охоплений пожежою, коли кров розлилася ся по всій Україні, як в козацькі часи, коли селяни без освічених провідників життям своїм купують кращу будучину, коли повстали темні сили з селянства і, чинячи розбій, йдуть проти своїх же односельчан, борців за волю народну, ми будемо сидіти в своїх тепличках і ждати мем, поки хвиля народного гніву докотиться до нашої „хати з краю“? Вона знищить наш добробут, а може перепинить нам і життя, як непотрібне для будучини великого й вільного народу.

Ні! Ми повинні, хоч би в цілях інстинктивних самозакорони, коли нам бракує великих поривів і почувань, своїм освіченим розумом, своїми ширшими поглядами, як вищим нічим не можемо прийняти, на підмогу народній справі, освітити народню ідею й волю світлом науки, законності.

Кожний горожанин, що живе на українській землі, чи то Поляк, Єврей, Москаль або Німець — усі повинні встати за свободу українського народу і найсамперед вибороти народови його землю, завоювати для України широкую автономію.

Автономія України в інтересі не тільки України, без чого вони нормально жити не зможуть, вона в інтересі всіх народів російської держави, навіть Славянщини.

Росія, як сказав десь Герцен, се таке чудовище, що завдяки своїй величності не в силах посувати ся, поступати.

Усі партії, які зараз борються за волю народів в Росії в один голос висловлюють стару правду, що свобода держави без свобод усіх поодиноких націй, що її складають, не можлива.

А коли так, то на обов'язку всіх партій лежить не тільки співчувати, але й спільно борити ся за волю всіх націй.

Що-б був можливий нормальний розвиток народів у реформованій державі, треба, щоб імперія була поділена на самостійні країни.

І се постановити конечною умовою для будучих реформ.

Треба дати кожному народови повну автономію. Тільки федеративна держава зробить Росію сильною. Тільки такий устрій дасть спокій народам, дасть змогу кожній нації вільно розвивати ся відповідно її культурно-економічним потребам, її політичній свідомості.

Фінляндія вже виборола собі автономію. Польща також її має... Кажу „має“, бо в Королівстві Польському ся ідея

захопила цілий народ, а значить, фактично він уже автономний. Окрім того всі російські партії не тільки до сього співчуваючо відносять ся, але й допомагають Польщі в її боротьбі. Значить, не сьогодні — завтра ся справа узаконить ся Державною Радою, а то може й Установчим Зібранням.

Кавказ тако-ж доповідає ся автономію і не менше, як і Польща, має прихильників і борців за сю ідею, і також виборє собі право бути господарем у власній хаті.

Литовці, якими доси всі так мало цікавились, одноставно встали за волю, оголосили свій край республікою, повели регулярні війни з своїми жорстокими гнобителями і вже напевне здобудуть собі автономні права, хоч би для сього прийшлося подати всю свою землю горючюю кров'ю.

Що ж до України, то зараз у нас не тільки нема ні одної української партії, яка-б не вимогала автономії, але на наш погляд, ні одна з партій, що існують на українській території, коли вона чесна й поступова, не повинна відносити ся до цієї справи байдужно.

Україна також „не дитина“ — вона волю мала. Вона прилучилась до Росії, забезпечивши собі законом широкую автономію.

І тільки як запанувала у нас російська бюрократія, наші автономні права на волі відбирали ся і з самостійної політичної одиниці, з великої й живучої національності, зроблено „руську“ провінцію.

Нашу національну свідомість бюрократія гасила високими шибеницями, глибокими тюрмами, далеким Сибіром і так пригнітала українську народність, що й до сього часу не тільки на нашій мові, ані на яких мовах, не можна писати про Україну, не дивлячись на всякі „свободи“. Доси ми не маємо ні одної легальної часописи, де-б могли обговорювати наші справи. Про те, усунувши всякі перешкоди, нам треба як найшвидше розповсюдити ідею про автономію України на різних мовах для інтелігентного кола. Нам треба зараз-же, коли кожна ідея прищеплює ся надзвичайно швидко, спопуляризувати її для народа (хоч би й на московській мові), видрукувати сотні тисяч метеликів, які-б розлетіли ся по всіх українських селах. Тепер се легко зробити через великий селянський „Союз“, що захоплює чим раз усе ширше а ширше коло.

Не треба ждати поки граф Витте дозволить українську пресу: він її не дозволить, як що ми будемо сидіти склавши руки й ждати.

Права політичні (се азбука) скрізь і завжди виборюють ся і ніколи не дають ся з ласки.

Сором і ганьба буде нам коли за-

губимо слушний час! На нашу совість упаде тяжкий гріх перед дітьми нашими, що колись мусять проливати свою кров за те, що зараз ми самі можемо здобути спільним єднанням, енергією, організацією седили.

Нехай не всі визнають нас як націю, про те цілий світ називає нас „Малою Росією“, відрізняючи від Великої і в такому вигляді завдяки відмінному від інших країн укладу нашого культурно-економічного життя, однак сміємо повне право на автономію.

Постанови загально-земських з'їздів накликають нас автономію з гори, хоч і лічуть нас „областю“, або „окраїною“.

На обов'язку всіх українських партій лежить довести всім, яка ми „окраїна“?

Користуючись з цієї надзвичайно важливої хвилини, коли до коріння реформує ся цілий уклад держави, ми повинні як найшвидше обмежувати дійсну територію України в її етнографічних межах, і сказати: Тут Україна. Ми потребуємо, щоб на сій території була у нас Українська Народна Рада.

Ми покладаємо ся до наших політиків і вчених, що спільно з усіма партіями обговорюють сю справу, зроблять се діло зараз-же, сьогодні, бо завтра буде пізно: весною увесь наш народ повстане. Треба, щоб ся ідея до весни опанувала цілим нашим народом, щоб вона там дістала кров і нерви...

Від нашого розуміння сього великого й важливого моменту залежить будучина України.

(Одеса).

Липа.

Чи одинока „Руска ремісничка і промислова Бурса у Львові“ задля недоборів мусить знидїти?

Таке питання ставлять собі від часу до часу члени Виділу тої Бурси, бачучи, що узираний перед отворенем інституцій гріш зменшає ся з кожним роком о цілу тисячку корон. Жертоволівність одиниць з інтелігенції, головні з сьвященства на цілі Бурси росте вправді з кожним роком, однак зрієт її не стоїть в жадній відношенню до великих і вічно побільшаючих ся видатків інституцій; колиж возьмемо на увагу, що для Русинів настали саме часи, що власними силами і власними жертвами здвигати мусять нараз сотки дуже важних інституцій а надто що мільони темних мас нашого народу не є на тільки освіджені, щоби в народнім інтересі скинулись всі по кілька сотків на кожду ціль — то не дивниця, що наші бурси, приватні школи, захоронки, читальні і інші просвітні та гуманітарні інституції не домагають-

В виказах жертв на різні народні цілі фігурують майже все ті самі люди, незасібна руска інтелігенція, з чого виходить, що видатки всіх народних інституцій через темноту трох мільонів наших менших братів покривати мусить кількості одиниць. Понеже видатки в такі інституції зростають будуть в скорім темні, а горстка інтелігенції своєю і так вже надзвичайною жертоволівністю ніяк не встиє їх покрити, уважаємо за конечно, весь наш народ освідити чим скорше о великих потребах інституцій, сповнюючих важку функцію в его економічній і культурній движенню і віддаватися до него, щоби взяв на себе часті сего патріотичного податку, а тоді справа народного відродження піде скорішим ходом. Велика справа реформи виборчої, в якій скликаєсь сотки віч, не повинна цілком перешкажати, щоби на сих вічах не обговорювано бо дай побіжно цілий і потреб наших просвітних і едукативних інституцій і щоби не взивати мільони наших менших братів до складання хотайби невеличких жертв на їх удержане. Аранжери віч повинні конечно взяти се на увагу, а зроблять своему народови подвійну прислугу.

Вертаючи до заголовка нашої статті, подіємо до відома Хвальним Комітетам і Брацтвам церковним, що земляк наш п. Федір Олійник, власитель торговлі риз і приборів церковних у Львові, ул. Театральна ч. 20, видає, як тяжко боремось з недоборами, постановив жертвувати по замкненню своїх книг 10% доходів від закуплених приборів через Комітети і Брацтва на рік нашої Бурси. Хто застановив ся коли над великою задачею нашої Бурси, хто зрозумів, що упосліджене нашого народу лежить власне в тім, що не маємо своїх станів ремісничих і промислових, в наслідок чого так мужицтво як і інтелігенція мусить віддавати всі роботи переважно в руки нації нам ворожої, хто роздумував над тим, що ремісники і промислові станувлять нині головний контингент населення в містах і містечках, а що нинішні представителі ремесла і промислу належать переважно до чужої нації, проте і чужий характер тих в кампанії політичній рішаючих осель — той з радостію і надією на ліпше прийме до відомости заяву нашого жертоволівного п. Федора Олійника; щоби однак та заява не осталась лише заявою, повідомляємо о ній всі наші церковні комітети і брацтва і просимо, щоби свої церковні заповіряння полагали у нашого земляка. З натиском додаємо, що жертви, які рішив ся понести п. Федір Олійник для нашої Бурси, безусловно не впливають на підвищення ціни. Зі сторони Виділу Бурси заявляємо, що доходи, які прийдуть з згаданої торговлі, признача-

резерві, коли сусідний полк пішов на багнети. Люди бігли та кричали „гура“ так голосно, що майже заглушували вистріли, — і нараз перестали стріляти, перестали кричати, — наступила гробова тишина: се вони добігли і почала ся борба на багнети. І його розум не видержав сеї тишини.

Тепер він спокійний, поки при ньому говорять, счиняють гамір, кричать; — і він прислухуєт ся тоді та жде; але нехай-но настане хвилинка тишини, тоді він скоплюєт ся за голову, біжить на стіну, на меблі тай беть ся немов у чорній слабості. У нього багато рідні, вони по черзі оточують його в день гамором, але остають ся ночі, довгі, німі ночі, — і тут взяв ся на спосіб його батько, також сивий і також трішки божевільний. Він обвішував його кімнату голосно тикаючими годинниками, які били без перерви в різний час, і тепер ладить якесь колесо, схоже на безперервне торохкало. Всі вони не тратять надії, що він подужає, бо йому усього двацять сім років і тепер у них навіть весело. Його одягають дуже чисто — не у вій-

ськове плаття, хлопчуть ся над його поверховністю і він зі своїм білим волосем та молодим іще лицем, задумчивий, уважливий, шляхотний в повільних, цотомлених руках, навіть гарний.

Коли розказали мені те все, я підійшов та поцілував його руку, бліду, вялу руку, яка вже ніколи більше не підійметь ся до удару, — і се не здивувало нікого. Лише молоденька його сестричка усміхнулася ся мені очима і опісля так припадала біля мене, начеб то я був її жених, і вона любила мене найбільше з усіх на світі. Так припадала, що я мало не розказав їй про свої темні та пусті кімнати, в яких я гірше як сам — підле серце, що ніколи не тратить надії... І зробила так, що ми остали у двох.

— Які ви бліді, тай під очима кружки у вас, — сказала вона ласкаво. — Ви хорі? Вам жаль вашого брата?

— Мені жаль усіх. І я трішки нездоров.

— Я знаю, чому ви поцілували його руку. Вони не зрозуміли сього. Тому, що він божевільний, правда?

— Тому, що він божевільний, правда. Вона пригадала ся і

стала подібна до брата, лише дуже молоденька.

— А мені, — вона зупинила ся тай почервоніла, але не опустила очей, — а мені позволите поцілувати вашу руку?

Я став перед нею на вколінки та сказав:

— Благословіть мене.

Вона злегка поблідла, відступила ся тай одними губами прошепотіла:

— Я не вірю.

— І я також.

Її руки торкнули ся на хвилиночку моєї голови і ся хвилиночка пройшла.

— Ти знаєш, — сказала вона, я їду туди.

— Ід, але ти не видержиш.

— Не знаю. Але їм потрібно, як тобі, як братави. Вони не винуваті. Ти згадувати-меш мене?

— Так. А ти?

— Я згадувати-му. Працай.

— Працай на віки.

І я став спокійний, і мені стало легко — наче-б то я пережив уже найстрашніше, що є в смерті та божевілю. І вчора вперше я увійшов у свій дім без остраху та відчинив

кабінет брата і довго сидів за його столом. І коли в ночі нагло я проснув ся, гейби від штовханця, та почув скрипіт сухого пера по папері, я не налякав ся та подумав мало не з усмішкою:

— Працюй, брате, працюй! Твоє перо не сухе, — воно обмоче живу чоловічою кров'ю. Нехай твої картки видають ся порожні — записані, — вони своєю зловіщою порожнецю говорять більше війну та про розум, як усе наше найрозумнішими людьми, працюй, брате, працюй!

...А сьогодні вранці я прочитав, що бій тягнеть ся далше, і знов заволоділа мною моторошна тривога і почуття гось загигаючого у мізку. Воно де, воно близько — воно вже на порозі тих пустих та світлих кімнат. Згадай-же згадай мене, моя люба дівчинко; я божеволію. Тийцять тисячів убитих. Трийцять тисячів убитих...

Сміхливий уривок.

... в горді якийсь гармідер. Чутки неясні та страшні.

(Конєць буде).

емо на закупно власної хати, бо рікряно збільшався у нас число питомців, рікряно платимо чим раз більші чинши за хату і рікряно стрічаємося з чим раз більшими труднощами в вишукуванні відомого локалю, з причини, що такий інституції як Бурса, ще до того руска, властитель каменів не хотять хати вишукати, а если вже вишукують, то за дуже високим чиншом.

Нехайже наша суспільність нашого голосу не зігнорує а своєю жертволюбивістю докаже, що Бурса наша не сміє звидіти, крім того нехай церковні Комітети і Брацтва з своїми запотребованими звертають ся до нашого земляка п. Федора Олійника у Львові, ул. Театральна ч. 20. Хто дістав справоздане Бурси за рік 1904 а не вислав еще датку, нехай тепер при сьвятах, коли весь світ радується, відшукає его, та задученим чом нехай прише дещо для наших бідних а жадних науки дітей; хто засідає в Бидлі якої ради повітової або якої інституції кредиторів, нехай також пам'ятає за нашу одиноку на цілу Галичину і Буковину руску ремісничу і промислову Бурсу у Львові, Ринок ч. 10, та нехай уживе своїх впливів, щоби нашій Бурсі признано яку-таку субвенцію. Ми вислали подана о субвенцію до всіх виділів рад повітових східної часті краю, та на жалі лиш кілька з них наші петиції узглядняли. Всі рускі часописи просимо о ласкаве повторені сєї відозви. — Від Вишків, Рускої ремісничої і промислової Бурси у Львові, Ринок ч. 10.

До вл. Русинів і Русинів на Буковині.

День сьв. Стефана є для руского народу на Буковині не тільки церковним празником але й національним сьвятом, бо днем імени найдіяльнійшого з наших провідників, посла д-ра Смалъ-Стоцького. З кожним роком бере буковинська Русь сей день все більш загальну участь у спільнім сьвяткуванню сего дня, так що тогид треба було перенести дружні сходини з тіснійшого кружка, себто з дому солнізанта до публичного локалю. Сего року родинні обовязки приваляють д-ра Стоцького виїхати саме тоді в далеку дорогу, і годі буде нам сего разу провести сей день спільно з ним, хоч як раз тепер кожний щирій Русин-патріот відчуває ще більшу потребу, дати сему щирому приятелю своєму доказ сердешної приязни, пошани і вірности з огляду на те, що перетерпів він послідніми часами від ворогів руского народу. Ми певні, що се бажане й заставить тисячі Русинів усіх верств заявити свої щирі чувства для свого проводира-мученика і сего разу хоч писемно. Певні того хотіли би ми дати сій маніфестації ще ось який напрям. Завизнаємо усіх щирих Русинів і Русинів всіх верств суспільности, щоби замість, як до року, висилати окремі привітні телеграми і письма д-рови Стоцькому, зібрати у кожній рускій місцевості нашого краю від усіх руских товариств а й від поодиноких Русинів і Русинів підписи на спільній аркушах гратуляційних, при чім кожне руске товариство мало-б з'єднати хоч одну корону, а кожда особа інтелігентна хоч належитість за одну телеграму а міщани і селяни порто листу (10 сот.) на народний фонд. Гратуляційні аркуші відсилати-б під адресою д-ра Стоцького, а узбирані гроші на руки касієра „Національної Ради Русинів на Буковині“ (проф. Іоанна Ісопенка в Чернівцях, ул. Нового сьвіта ч. 8). Таким способом пошануємо не тільки нашого політичного першомученика, але й положимо початок

до народного фонду Русинів на Буковині. Отже до діла, в коляду, щоб підчас Різдва і Йордану узбирав ся перший гріш на національні потреби Русинів на Буковині як дзвінкий доказ, що ми сьвідомі нація, а не товпа, яку вороги гадають побороти, вдаряючи в наших провідників...

НОВИНКИ.

Чернівці, 6. січня 1905.

На сьвятій вечер.

Щасливо жилося в хаті
Хотий і не своїй,
При мати́нці миленькій
Дитини́ці малій...

А тут у казматах
Як би в тюрмі сидиш
Й неначе то на ката
На каураля глядиш.
І так стоїш похмуро,
„Беселю“ ждеши в раді
А фрейтер критикує,
Що комір не в ладі.

С. К.

Як сьвяткують Різдво ріжні народи? Кожний нарід має питомі звичаї, після яких обходять ріжні сьвята. Про багаті своєю ріжнородністю різдвяні звичаї нашого народу хіба не треба тут широко розводитись. — Французи відвідують на Різдво один другого по службі божій, а більшість обходять Різдвяні сьвята зовсім не торжествено. В деяких костелах устроєні ясла. — Уже більше урочисто сьвяткують Німці „Christtag“. В кождім домі горить гарно прикрашене деревце, старші і молодші дістають дарунки, а для убогих громади уладжуєсь обід зладжений з ріжних потрав і пива. — Ще сьвяточнійше обходять „Christmas“ Англійці. По роствіах і пудінгу, в котрім знаходять ся срібні і золоті монети і наперсток, сходять ся всі учасники вечером коло гарно прибраного деревця. В кухні прикріплюють до стелі вузевку і мушкетирів гонять жінчини. Піймана вузевкою мушкетир згодити ся на волю. — Хто дістане пудінг з золотою монетою, того чекає в біжучих мясницях сьлюб; срібна монета відложує сьлюб на кілька літ а наперсток — на все. — В Італії пристроюють на Різдво дома зелені а ставляють ясла, біля котрих уміщують подарунки для дітей. На обіді мусить бути мясна потрава з рижом і шафраном, названа „risotto“, а десерт складає ся з печева всякого роду. Сей сьвяточний день закінчують діти декламаціями і сьпівами. — В Голандії сьвяткують Різдво тільки селяни і молодіж. — В Скандинавії сьпівають підчас сьвят різдвяних давні пісні оповідають легенди, а по обіді уряджують перегони на санках. — В Іспанії пробувають цілий день на Різдво на молитві, а вечером йдуть до театру або до цирку приглядати ся на борбі з биками! — Греки гостять ся на Різдво солодощами і устроюють приятелям серенади.

Дещо про деревце. Найактуальнішою справою нині — то деревце, гарне, зелене статочне деревце, до котрого зітхає кожде дитяче серце, а яке зворушує нераз і старечу груди. — Але то гарне, любе деревце звичайно брудне. Для того треба його обмити в ванні, або дехто може. — Де деревце чисте, там воно довше триває і не маже рух при убиранню його. Взагалі виглядають на ній вкуснійше всякі ласощі. А до купилі можна додати ще й борового квасу, що нищить всякі заразки. Во й від того не вільне деревце. Могли їх занести птиці або такі й люди, що обмацують руками на торзі. — Деревце має ще одну хибу — воно має в собі багато смоли і може навіть спричинити пожежу, колиб перевернуло ся з запаленими сьвечками. Як тому запобігти? Треба забити в стелю цвях і привязати шаурком до него вершок деревця так, щоби воно було всегда в рівновазі. Як видимо, зарада зовсім не вибаглива, а практична.

Кошта парижської комуні. Час володіння парижської комуні від 18. марта до 21. мая 1871 р. прийшло ся оплатити ось так: Щоденні видатки комунар-

ного провізоричного правительства стояли пересічно по 800.000 франків, отже разом 42.000.000 фр.; розбирання поставлених 522 барикад і направа комунікаційної сіті 2.500.000 фр.; відреставрування ратуши і міських урядів 36 міль. фр., поправа ушкоджень по касарнях 1.000.000 фр.; направи 14 ушкоджених церков 1.000.000 фр.; пожежі і розвалини по театрах 7.000.000 фр.; ушкодження міських будівель 1.000.000 фр.; шкоди понесені в державних будівлях (м. н. в палаті Тюлері, Пале-Рояль, міністерство скарбу, державна рада і т. д.) 115 міль. фр.; воєнні розходи 260.000.000 фр.; приватні дома спалені або ушкоджені по передмістях 182.000.000 фр.; відбудови жєлізничі 10.000.000 фр.; а вкінці втра- та торговлі 200.000.000 фр. — разом отже 867.000.000 фр. На основі сего можна собі уявити ті величезні шкоди, які понесли через революцію російська держава. Проф. Мільотін обчислює їх на 2 мільярди рублів. Ось в самих путів- лівських вартатах в Петербурзі йшла робота правильно лише через 6 місяців. Із 24.000.000 рублевих замовлень вико- нано тільки на 15.000.000 рублів. За час січневого і червеневого страйку втра- тили самі робітники більше як 3 мільони рублів.

Поворот японських бранців.

Дня 16. грудня м. р. прибув до Гам- бургу потяг з японськими бранцями, що вертали з російської неволі до вітчизни. Зібране на пероні множество цікавих почитало Японців новітнім хусточок і обшивали на їх честь. Але витане нагло затихло, як бліді, змордовані лица тяжко хорих людей. Бульвар наповнив ся малими японськими жовнірами, що швидко увихали ся серед товни. Присутні дами увійшли до возів і почали розділювати між ранених покріпляючі страви і напої, підчас котрих легко ранені і реконвалес- центи появили ся на бульварі. Шпитальна служба і демотрі сільніші жов- ніри помогали слабшим товаришам при виході, а описля групували ся в ряди здовж потягу. Ходили переважно на кулях. Підчас коли довгий ряд хромих ступав поволи на корабель, заняла ся служба шпитальна тяжко раненими, що лежали на ліжках в спеціально в тій цілі уряджених возах четвертої класи. В театрі уряджено для японських бранців представлєнє: грано „Гейша“. Один справоздавець описує представлєнє так: Було то сьвяточне й зворушаюче пред- ставлєнє. Японці, що повертали з свої неволі до вітчизни і задержали ся в Гам- бургу, дістали від Гамбурскої оперетки запрошенє на представлєнє „Гейши“. І йде 600 малих японських жовніврів до театру, вдячних за ласкаве запрошенє. Не знають, що має їх зустрінути. Не передчувають, яка їх роскіш очідає. Уже сам побут в гарнім, елегантнім театрі мусів їм бути милим по тільки воєнних пригодах. Нараз підносить ся куртина. І вся публіка дивить ся на тих 600. На тих 600 жовніврів, що своїм очам не дають віри, що мають вражінє прекрас- ного сну. Щось надзвичайного. Їхне звору- шєнє зростає з кожною дією. Як то! Де-ж ми властиво є? Чи се не наша вітчизна? А там чайні. А там Гейша. І ще одна — і ще одна. І 600 жовніврів думають бічи до широких загонів, до ниньш Гейш, так близьких для них, а так подібних до тих, що їх бачуть на сцені. Японець однак невдячний. По представлєню підносить ся тих 600 як один муж і починають свистати, голосно свистати і псикати. Загальне замішанє. А по хвилі довідуєть ся публіка, що після азійського звичаю означає свист найбільше вдоволенє і признанє. В цілім театрі лунають у відновіть крики „Бан- зай“. А якийсь здоровий Японець про- мовляє горько й сердечно. Описля ідуть всі до порту і певно в сні мріють знову про свою вітчизну.

Оповідки, іменованя і т. п.

Народне віче в справі загально- безпосереднього, тайного і рівного голо- сованя відбуде ся в Камені дня 8 го січня с. р. в 2. годині по полудні під голим небом коло церкви. — Іс. Шер- бановський.

На віче, котре відбуде ся в Бер- гометі н. С. дня 9. січня 1906 о год. 2 по полудні в справі безпосереднього, за- гального і тайного голосованя, запрошує підписаний комітет гостей місцевих як і з поблизьких сіл. — Справа важна! Просить ся о численну участь! — За

комітет: Ераст Бурачійський, о. Ст. Ма- ламчук, К. Дамілюк, Семен Савуляк, Ни- колай Грабовський, Петро Савуляк.

Дня 14. січня с. р. відбуде ся в Бродній загальне народне віче з таким дивним порядком: 1. Загальне голосо- ванє. 2. Політичне положенє громади в Бродній і других сусідних приселів та утворенє з сих приселів самостійної громади. — За комітет: Сергій Кавюк.

Надзвичайні загальні збори Тов. „Січ“ в Виженці відбудуть ся дня 9. січня н. ст. 1906 о 3 й год. поно- лудні з таким дивним порядком: 1. Вибір нового кошового. 2. Вільні внесеня. — За Старшину: Григорій Танасійчук, ко- шовий.

На „Народний Дім“ зносили даль- ше зложити, а то на членські вклад- ки; Николай Ісопенко 25 кор., др. Ли- твинович, Осип Проскурницький по 2 кор., Володимир Квицикевич, Володислав Ку- келка по 5 кор., Максим Ганьський, Юрій Гнїдий (остає 30 корон) по 20 кор., Кость Павель, Евгеній Мінтич по 4 кор., Броніслава Клим 4 кор. 40 сот., а на Бурсу Михальський Вол 4 кор., др. Клим, Омелян Попович, др. Стоць- кий, Ер. Пігуляк, Вол. Ясєницький по 2 кор., і Лілія Панет 37 кор. — За виді: Мирослав Іванко каспер.

Мельдункові приписи для міста Чернівців. Ц. к. кравце правительство в Чернівцях оголошує: На основі най- вишнього рішеня з дня 27. грудня 1905. р. видадо ц. к. міністерство внутрішних справ дня 27. грудня 1905. р. ч. 9220 розпорядок, на основі якого запроваджені в головнім місті краю, Чернівцях дирек- цію поліції із днем 1. січня 1906. року. Рівночасно вишйшов в жите також з пер- шим днем сего року і закон з дня 12. серпня 1905. р. в. з. р. кр. ч. 27, котрим поручено певні функції місцевої поліції в головнім місті краю, Чернівцях, дер- жавному поліційному уряду. Появляю- чия ся на § 1. розпорядку міністерства внутрішних справ і найвишнього поліцій- ного уряду з дня 15. січня 1857 р. держ. зак. ч. 33, в справі мельдованя, розпо- ряджуєть ся огєєм, що оголошенє чер- новецкого магістрату з дня 24. вересня 1898 ч. 46580, в котрім подано припис, що до мельдованя, обовязує аж до де- фнітивного унормованя з тою зміною, що приписані в згаданім оголошені мельдованя і відмельдовуваня як також пиньші догичні справи треба сповнювати від дня 1. січня 1906. р. не в магістраті а в ц. к. поліційній дирекції в Черні- вцях. Також право караня, яке мав на основі згаданого оголошеня магістрат, переходить з днем 1. січня 1906. р. на ц. к. поліційну дирекцію.

Слідуюче число вийде в п'ятницю

3 4-го січня буде виходити у Петербурзі щомісячний

„Вільна Україна“

орган українського пролетаріату.

Виходить ме у розмірі 5 аркушів.

Предилата виносить для закордону по рік 5 рублів, на пів року 2 р. 50 коп. Редакція і адміністрація: С. Петербург: Невський Пр. ч. 139 кв. 60

Редактор-видавець А. Я. ШАВЛЕНКО
Редактор І. Д. ЛІЧКО

Найлучше і вже випробоване средство на ревматизм есть

NERVOL

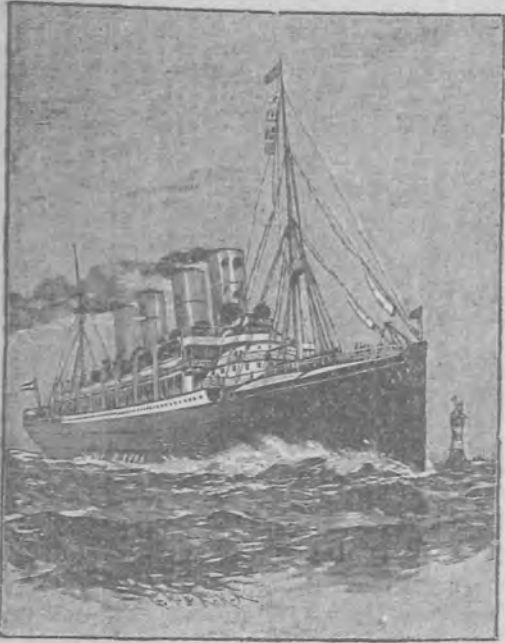
аптека др. Ю. Францога

в Тернополі.

Се є знамените усмиряюче средство до натирания против всяких ревматичних болі, простудженя, ломаня костей, пле- чий гістия і нервових недуг. Прошу ува- жати на напис „Nervol“ і не припи- мати ніяких „Нервотонів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (оп- латити) 8 кор. з оплатою і опакуванням.

За зміст Оголошень редакція не відповідає.

До Америки і Канади

перевозить найдешевше і вигідно

лінія Кунарда

заступництво для Галичини

Йосиф Айле

у Львові, ул. Браерівська 6.
163 (20—20)

Марка охоронна: котвиця

Liniment. Caps. Comp.

RAIN-EXPELLER

з антики Ріхтера в Празі.

Загально признаний знаменитий усмиряючий лік на втиранє по ціні 80 сот. 1-40 кор. і 2 кор. можна купити у всіх аптеках.

Просимо жалати сей загально улюблений лік все лише в оригінальних флашках з нашим охоронним знаком „котвиця“ з антики Ріхтера і для осторожности приймати лише флашки тим охоронним знаком яко правдиві. 84 (11—38)

АПТИКА РІХТЕРА

„під золотим львом“ у Празі, уліця Елисавети число 5.

НАЙЛІПШИЙ ЧАЙ НА СВІТІ,

всюди до набути.

Головний склад у

Шміда і Фонтіна

в Чернівцях. 92 (10—36)

Наймоднійше етаблїсема уборів

ТАЙТЛЕР і ШТЕРНБЕРГ

Чернівці, Ринок
гот. „під чорним орлом“

На осінь і зиму

поручає **найбільший вибір уборів** для пань, панів і дітей. — Убори зладжені після найновішого крою.

Сталі ціни, марковані на кожній штуці. 90 (11—24)

Діточа гардероба — се спеціальність.

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Найбільший вибір артикулів на різдвяні і новорічні подарунки по уміркованих цінах.

Склад виробів з альпаки і хіньського срібла ц.

к. надвірної фабрики В. Бахмана і Спілки у Відні.

Товари бронзові і шкіряні. Прибори до писаня, бжоркові годинники, зеркала, тигарки на листі і папері, монельнички, стінні декорації, етажерки, нецезарія шкрані, різні ташки, мошенки, рамці до фотографій, куфери з замочками або без і різні артикули до подорожі.

Артикули галантиерийні. Найновіші дамські пояски, рукавички, маншети, гудзика, ковчарники, бурштанові цигарнички, льорнети і т. п.

Вахлярі із правдивих струсєвих пер, перлівки, газзи, а кістяними ручками і ж.

Рукавички з оленєвої шкіри, Glasé, футровані, з вовни, бавовни, трикотові, шведські рукавички для войска і цивільних, різного рода.

Артикули до польовання. Револьвери, стрільби найліпшої сорти і різнородна муніція.

Капелюхи з найшу, з льодену, Velour Syk і т. п. для панів і хлопців в різних красках.

Кальоші і черевини до снігу правдиві петербурскі найліпші фабрики. Величезний вибір.

Хто побрав календарі „Рускої Бесіди“ в розпродаж а гадає що не розійдуть ся всі, прошу нам решту сейчас неоплатно післати, ми радо заплатимо порто, бо на складі у нас вже їх нема а попит за ними великий.

З поважанем
Ів. Захарко.

НОВІ НОВЕЛЬКИ

Евгена Мандичевского

під заголовком

СУДЬБА

мож замовляти у автора в Тернополі по ціні 1 К. 60 сот. брош., або 2 К 10 сот. в гарній сеп. оправі.

Стефан Гаїна

в Чернівцях Ринок число 10.

Поручає

НА СВЯТА

свій богатий

склад товарів корінних, вин і делікатесів, знамениті овочі полудневі, як мідали, родзинки султинські, каравановий чай, чоколаду, какао, десерів бонбони, всяку ярину, консерви, сирп, компоти, астраханський кавяр, маринати, риби і кожного дня свіжу дичину

по дуже дешевих цінах.

Головний склад вин краєвих і заграничних.

113 (5—5)

Певною річею є, що до

КАНАДИ або АМЕРИКИ

найліпше їхати переправою

М. Г. ФРЕЙДБЕРГА в Антверпії,

бо то є одинока справедалива, найкоротша і найдешевша дорога до заморських країв! — Є то перша переправа, котра узнана народом за найліпшу! — Завчає улавайте ся писемно і посилайте задатки на шікарти до

M. G. Freudberg, Antwerpen

10. Van Leriusstraat. (BELGIA.)

1 (2—2)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Черківці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Знаменитий мід

десеровий кураційний 6 К. за 5 киль оплатно. — В плястрах 1 киль 2 К.

Від руского замовлення даю 20 сотиків на будову руского театру. 105 (9-24)

Короневич, ем. уч.

Іванчани, Галичина.

КАНЦЕЛЯРИЯ

друкарні товариства „Рускої Ради“

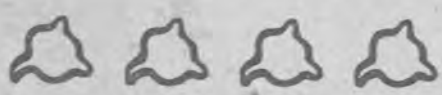
отворена

в неділю і свята від 1/2 11 до 1/2 1 год. попол.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Іван Захарко.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.

Веселих свят!

Богдан А. Під новий рік.

Ви не думайте, братя, що між нами
Неперехідні впади перешкоди.
Є звуки навіть між двома світами.
Де тілу глибоко, там духова бродить.
В хвилину, коли вам сон голову клонить,
Дух мій вбирає крила на себе і — гонить.

Всього, що на мені є з земної глини,
Всього, що почате з гріхів і зі страсти,
Мусить, як листя старе з деревини
З подувом вітру на землю упасти.
Аж обновишися духом в ту хвилину,
Де забажаю лиш там і поляну!

Передімною вічність котить хвили
Довкола мене безміру простори;
Століти наче хмари легкокрилі,
Жизні народів, як в облаках зорі.
Ті у навалі хмар, як човни линути.
Ті виринають, другі в філях гинуть.

Деж ті закони незримі влади,
Що поміж ними лад держить на віки?
Стручує зорі, що мають упасти,
З корит спокійні виливає ріки?
Деж тая сила, що громом говорить,
В нівеч руйнує і з нівечи творить?

Сто серць займеться і сто сонць по-
гасне,
Сто громів вдарить і сто бур завие —
Деж тая сила?... Спитай серце власне.
Серце — то море, що в безвістях криє
Шлях в нові землі й на дна скальні
Зарід упадку і почини слави.

Володимир Іванів.

...і на землі мир.

(Нарис).

— Мільку!
— Що, серце?
— А подиви ся, гарно прибрала я
деревице?

— Гарно, дуже гарно! — В його
голосі чути здавлену журу, неспокій.
— А як засвітимо свічечки, — то
все буде так любови блискувати ся: зі-
вочки, прикраси, цукорки...

— Еге-ж!
— Ми сідемо з татком до вечері...
нараз роздасться голос дзвіночка... Маня
отворить тайком двері до салону... і пе-
ред нами засияє деревце... Ірочка аж роз-
сміється із втіхи і побіжить наперед.
І ми вийдемо раді до салону; а буди
розглядати ся, що „Боза принесла“ —
і подам Ірочці дарунки, а вона все буде
слідити жадним оком кожний мій рух,
чи це щось їй не даю... Потім подам
таткові презент, — а він зрадїє, що
діждав ся в своїх дитин деревця... і по-
цілує мене в чо-о-ло... а я запла-а-чу зі
втіхи...

Вона вийшла хусточку, і обтерла
сльози.

...І тобі приносе щось Ісусик, коли
будеш чемний... Маня дістане також да-
рунок... А чи заслужила і я на щось?

— Ми всі чемні!
— Та найдорожше і наймиліше,
що принесло нам се Різдво, то... наш
татко. Правда, Мільку?... Як він втішить
ся, коли переступить поріг своєї Ольги,
якої він через п'ять років не бачив і...
може ненавидів... Я кину ся йому в обій-
ми і так аж прилігну до його уст... І
він простить мені — побачивши у нас
рай... Я підведу до него Ірочку... і його
твар засміє... і він піднесе її до своїх уст...
і поцілує в чоло свою внучку, нашу Іроч-
ку... А я так буду плакати із втіхи...
І батько щиро привітає ся з тобою... і
благословенна буде та хвиля, коли він
зворушенням голосом прошепче: діти мої
дуже!... Я так аж дріжу, очікуючи вече-
ра... А котрій годині, казали, що прийдуть?
— запитала вона Мільку шепотом.
— Олюнько, хто знає, чи взагалі
прийдуть?... Казали, що „будуть виді-
ти“... Будемо ждати.

— Вони певно прийдуть — додав
по хвилі, коли побачив, що Ольжині уста
скривили ся до плачу; але він свідомо
говорив неправду.

— Розуміє ся, татко-ж такі добрі! —
давала і Ольга собі надії.

Оттак шепетала молода пані Ольга
зі своїм мужем судиєю Мільком Стефано-
вичем рано в день св. Вечера. Йшла
бесіда про Ольжиного батька Остапа
Панкевича, що „вирік ся“ своєї дочки,
бо вийшла проти його волі заміж.

Панкевич був багатий спенсіонований
урядник. Його небіжка подруга Поль-
ка, аристократка вела дім аристократи-
чний. Се і панови Панкевичеві подобало
ся і він „дер ніс до гори“, і ненавидів
„homines novos“. Його засадою були Го-
рацшеві слова: „odī profanum vulgus“, хоч
його батько заможний священик, виріс
був під мужицькою стріхою.

В Панкевичевім домі бували лише
самі „родовиті“ пані; а тих, що вира-
пували ся з поміж меншої братії до
якогось поважного стану, не любив ста-
рий аристократ. — Та не зумів він ще-
пити своїх поглядів своїй 18-ти літній
красній донечці Ользі.

Ольга була образована і відчувала
що щира, безхосенна любов не має зна-
ти соціальних кордонів. І вона закохала
ся в Мільку, молодого урядника, одного
з тих, яких її батько не любив і нена-
видів.

— Що ти, Олюнько, на нім ви-
диш? — говорив нероз старий Панкевич.
Та то простий чоловік! Чи в силі він
уладити тобі таке жите, яке тобі нале-
жить ся? Думаєш, що він любить тебе
такою любовю якої ти гідна?

— О, татку, се знаю я дїше, —
рум'яніючи ся відповіла Ольга наївно.

— Ні, донечко, здаєсь тобі! Прина-
да — річ неперва, а пишна врода —
річ мінуча. Мине ся твоя краса, то й
та ніби любов його охолоне... Такі люди
пнуть ся лиш в пани, вганяють лиш за
грішми!

— Ні, таточку, — шепетала Ольга —
не вганяє ся він за грішми. Його душа
така чиста-щира! Він любить мене ради
мене, а не ради маєтку.

— Ні любочко, Ти не для него, а
він до тебе і не вмиє ся, — говорив
батько рішучим голосом; — мужиків
мені не треба, — додав по хвилі.

Розуміє ся, що Мілько дістав від
старого аристократа гарбуза; та не по-
кинула його Ольга, ще ширіше пригор-
нула ся до него. І коли перенесено Сте-
фановича на провінцію... стало ся одної
гарної днини таке, що Ольга зібравши
що найкращіше із своєї гардероби —
втекла з під батьківської стріхи.

Старий Панкевич не бажав сканда-
лів, — не хотів розтрублювати сего по-
світї (бо він такі все любив свою оди-
начку)... і Ольга звинчала ся, але без
батьківської присутності, без батьківського
благословення.

Від тоді минуло п'ять літ. Часті за-
ходи помирити батька були безуспішні.
А коли під осінь сего року дістав ся
Мілько знов до столиці і хотів з Ольгою
відвідати тестя, то він не прийняв їх, ве-
дів сказати, що його „нема дома“. Те
саме повторяло ся кілька разів.

Перед Різдвом прийняв Панкевич
Мільку. Сей просив тестя, щоби був
ласкав прийти до них — до Ольги, —
на св. Вечір.

— Простіть мені і простіть Ользі.
Ви-ж їй ліпшої долі не в силі були да-
ти. Вона — ми такі щасливі, як в раю,
— довершіть наш рай Вашою любовю! —
благав Мілько.

Панкевич задумав ся.

— Буду видіти! — сказав по хвилі.

— Отже можемо надіятися ся сего

Свят-вечірного презенту?

— Дасть ся видіти! — звучала хо-
лодна відповідь.

Сонце зближало ся до заходу, як
Ольга прилагодила була вже все і при-
чісувала свію чотиролітню донечку
Ірочку.

— Мамцю, сьогодні плийде Боза? —
питало дитя.

— Сьогодні, донцю!

— І пливесе мені забавок?

— Привесе, як Ірочка була гречна.

— Я була іслечна.

— І дідик приїде сьогодні; абиш

поцілювала його красенью в руку і

аби сказала гарненько: Христос раж-
даєть ся, дідку!

Ірочка замовила на хвилю, вона

щось думала.

— Мамцю, хто то дідик?

— Дідик, то мій татко — і такий
добрий та любий, як твій татко — від-
повіла щаслива мати.

Мілько перервав дїточу розмову.
Він убрав ся, поглянув мутними очима
на Ольгу і сказав: Вже вечеріє, вийди
проти татка! — та він знав, що безхо-
сенний його хід. І він пішов, а Ольга
крикнула за ним: Не бавте ся! — і по-
чала знов дїточу розмову з маленькою
Ірочкою і тїшила ся надією на батькову
гостину... Вже темніло, а Мільку з бать-
ком ще не було.

А її батько сидів собі в теплій ха-
ті і клав насіння. Як Ольги не було,
святкував він у знайомих, а тепер йому
„яковсь“ було. Не хотів компроміту-
вати себе і своєї Ольги. Де запрошала,
дакував і усміхаючи ся, казав що, буде
з донькою святкувати... Але він не мав
наміру відвідати Ольгу, він не хотів їй
простити... Так мріє він сьогодні про сво-
його сина — офіцера, що служить десь
далеко. Йому передаєть весь маєток, а
Ользі нічого, хай знає, що то противити
ся батьківській волі.

— І не хочу їх знати, ...і видіти
їх не хочу на очі... Чи верне вона мені
мою честь? Нї!... І просить щена свята...
ні, не піду!

— Ді-і-і-і! роздає ся голос елек-
тричного дзвоника.

Увійшла покоївка:

— Прошу пана, пан Стефанович
просить!

— Скажи, що мене нема дома!...
Ще що!... О, я знаю таких людей!...
Заманив его маєток... хай побачу, що
зробить без него... Хай побачу, чи не
ме жалувати, що зневажила й покинула
батька!

І знов зачав розкладати карти. А
по хвили: — а може... хто знає?... От
обходять ся без маєтку... хто знає?...
Може се так призначено? Може лиш
він її шасте?... А я-ж бажав і бажав
її шаста!... Може в них дїсно, як в
раю і лише бракує мого благословення?...
Можеб' такі піти?... Нї — ні! — Як
верне зневажена тим, ради котрого ки-
нула свою і батькову честь, — тоді
прощу їй, як той батько блудному си-
нови... тепер ні, і ще раз ні!...

Знов задзвонило і знов увійшла по-
коївка:

— Прошу пана, пані Ольга просять...

— Гм... скажи пані, що... що... гм!
(до себе) якось нема серця гнати від
порога рідну дитину... але ні, не піду!
— (До покоївки:) Скажи пані, що мене
нема дома? — Пізнавай у своєму сер-
цю біль і жаль, — як я колись майже
в розпучу попадав за Тобою... за своєю
чесністю. Та з честію вирвала Ти мені
і серце до Тебе, — не знаю я Тебе!

Накрутив грамофон; музика впли-
вала на него. — Глянув через не за-
слонене вікно: У сусіда через вулицю
світло ся велике деревце, а коло него
бігала мала дівчинка, а родичі всмі-
хали ся раді... Панкевич важко задумав
ся.

— І в них є донечка... Цікавий я,
що за дитя, ще-м не бачив його... А так
щось кортить чоловіка — піти хіба!...
Та ні, ще сей раз не піду! Ненавиджу
я їх... Іх!... А його бідне! За що його
ненавидіти?... П'ять років і словом не
промовив до неї — до рідної доньки —
одиначки... Перше було легше, а тепер
— в однім місті — якось тяжко — та ж
воно моя дитина... Ожидують мене. Олюн-
ка може плаче — і мале помагає... Тя-
жко!... Може би піти! Небагом буде
треба прощати ся зі світлом, — хто
згадає добрим словом?... Та ні! Не по-
корю ся! Тужив я без неї п'ять свят-
вечерів, пережуву ще і сей!... Каже,
що з Мільком вона дуже щаслива, — а
я мабуть каламучу їй шасте, — я, рід-
ний батько! — Та сьогодні вже запізно,
— вони вже певно по вечері... Ні,
не піду!

— Ді-і-і-і — розніє ся дзвіночок
і увійшла покоївка:

— Прошу пана, якась дівчинка —
просить ся!

— Так пізно? — а то жебрація!

— Проси! — Старий сердив ся, що
його перебивають в думаню...

Увійшла дитина, завпала в капучі
в червонім плащику:

— Хлистоєсь лаждаєть ся, дідку!
— і поцілювала старого в руку. — Па-
су до нас, дідку, бо мамця плаче і
плаче — а Боза не любить плацю, лиш
ладієть — і не хоче пливести мені за-
ба-а-во-о-к-у-у! (мала розплакала ся і
тре ручками очі). А як дідик плийде, то
і в нас буде ладієть і весело — і в
хаті засяє Возіє делєвце...

Панкевич слухав, як діти слухають
якоїсь давньої казки, і сів на цїлій
тварі. А коли Ірочка прохлепала послі-
дне слово, пригорнув її щиро до груди
і прошептав крізь сльози:

— Донечко моя, — внучко! Дідик
іде! — „Дідик“ сказав він гордо і са-
мосвідомо.

В Стефановичевім помешканні все
як в зеркалі. Стіл застелений і все на
нему приготовлено. Горять лампи — і
по звичаю дві свічки. Деревце не осві-
чене. В покоях якось сумно, а Ользі
здає ся, що темно. Майже в горючій бі-
гає вона з хати в хату, нетерпеливо
ожидаючи Мільку, що поїхав з Ірочкою
за її батьком. — Се її остання надія...
а як Ірочки не прийме?... а як від-
жене і її від порога? — Нї — її бать-
ко добрий, а хоче лише трохи мукою
покарати... А коли буде стояти при сво-
йому — і не прийме рідної дочки? —
Та ні, вони нічого не бажують лиш
батьківської любові!

І Ольжині від плачу підпухлі і
розжарені очі заляли ся на ново сльо-
зими. Нараз роздає ся дзвінок, коло фір-
тки станув фіякер... Ольга підбігла до
дверей переділкою, — її серце бе ся
сильно, — вона заперла в собі дух, —
не дихає, — напружує ся щоб почути
батьківський голос. Чути голоси. — Іде,
іде! — наче скрикнуло Ольжине серце.
Нараз втворили ся двері і в них з'явив
ся Ольга — батько з Ірочкою на
руках.

— Таточку! — скрикнула Ольга і
повисла на батьківській шії.

— Дитино, Олюнько! Як жеж мож
в таку студію пускати дитину? — ве-
село закинув батько і пригорнув Ольгу
щиро до груди, і Ольга почула на чолі
горячий батьківський поцілу.

Панкевич обтер старечі сльози, роз-
гостив ся і вступив до покою:

— Слава во вишніхх Богу п на
землі миръ. во человекъхъ благоволе-
ніє — прошептав батько дріжучим го-
лосом і ще раз пригорнув до себе Оль-
гу, Ірочку і Мільку.

І впали обелони зі світл і ясне
снего розлягло по покою, щоб освітити
рай — батьківською любовю. — А
Ірочка нетерпеливо ся, вона ожидала
— Бозі.

23. грудня 1905. р.

Яр. Веселовський. На Різдво.

Як нині там...

Село все
мов вбране в білу габу.
Он сонце зявлось над гора
й на доли світла шле море.

І тихо шелешуть тополі,
що хату нашу похили
неначе сестри обняли
і в небо чола підняли.

З дзвінничі дзвони вже дзвонять
і ангельська пісня чудова
повітром зично дунає,
аж в соснах тихо еконає.

І маківим цвітот громада
деваду нестро квітчає.
Словноє звичай щорічний
й сльває — „Бог Передічний“.

Діточе-ж серце у грудях
із втіхи могом беть ся,
що Бог явив ся між нами,
а Ірод лютий без тямі.

І нині будуть юрбою
Христа вгати усюди...

І все піде, як що року,
хоч світ у крові потоку!

Тож віра в чуда пропала...
Вже нині серце не бить ся,
коляд тронуте гономом,
що стали мертвим лиш словом.

На віщож вічно голосять
„Мир“ людям і „Радість нову“,
Як все ще сильні Іроди
і в тюрмах ниніть народа?

Василь Сімович.

Дещо про „вертепні драми“.

Вертепні або різдвяні драми належать до того самого розряду творів, що і т. зв. пасхальні драми. Але як останні з огляду на сумний кінець носили назву „трагедій“, автори вертепних драм звали їх прямо „комедіями“ або „комічними дійствами“, бо після псевдокласичних теорій учених з XVII. віку кожда драма, яка кінчила ся весело, діставала назву комедії.

Колиски таких драм треба, розуміється, шукати не на території України, а на заході, в Німеччині, звідки вона через Польщу дістала ся і до нас. Та як у Німеччині ті драми носили на собі у первочинах характер містерій і аж потому під впливом нових ідей, гошених реформацією та гуманізмом, дістали ся до пікл і переродили ся у т. зв. шкільні драми, у нас, на Україні, се чуже зіле не переходило таких фаз а розцвило ся відразу на шкільних лавках. Доказу на се треба шукати у термінах, які подибуємо вже у наших перших драмах (пролог, мітологічні імена і т. д.) — а які взяті живцем із шкільних драм західної Європи.

Та крім того у нас таки, на Україні, були вже від давна завязки таких драм. Хоч се питане наукою ще не рішене, то все таки я думаю, ідучи за Житецьким, що підкладом до таких драм могли і, здається, таки були шкільні вірші, виголошувані у діяльній формі. Історія театру кожного народу вказує на такі діяльни, як на завязку драми, томуж можна допустити, що і у нас такі вірші могли дати основу до будучої драми, яка розвила ся в XVII. і XVIII. в. Такі вірші писав і Беринда і Ставровський і в того останнього виразно говорить ся у „Перлі многоцвітному“, що ученики можуть собі вибрати із його віршів такі, що пригоди для орацій і духовних комедій.

Як би воно і не було, досить, що з кінцем XVII. і на початку XVIII. в. ми зустрічаємо ся на Україні із духовними драмами. Їх писали визначні тодішні люди, а виконували студенти київської академії. Перші духовні драми були писані поважною церковно-словянською мовою з примітками українщини.

Характеристичним рисом тих давних драм буде недостача т. зв. інтерлюдій, себ-то вставлених сцен із щоденного життя, які грали ся у антрактах. Та з часом вид і навіть по трохи зміст їх змінюється. Мова набирає чим-раз більше народніх форм, у антракти вставляють ся сцени із життя, буденного у яких виступають

„особи низькі родом, як: господар (pater familias), Литвин, Циган, Козак, Єврей, Грек, Італієць і говорять просто по мужицки, по сільськи“. Такою драмою є вже „комічское дійствие“ на Рождество Христове съ пятаю інтерлюдіями Митрофана Довгалецького з 1736 р.

Цікаве тото „комічское дійствие“ Довгалецького а цікаве своїм подвійним змістом, своєю подвійною акцією. У властивім „дійствію“ переказується у чотирох діях історія про Христове Різдво, про прихід царів, про убийство дітей у Вифлеємі, про Ірода, над яким перед його сном дуть ся з собою Чорт та Смерть, все як у біблїї, зі силою персоніфікованих чеснот, з ангелами, що співають коляду та славлять Бога і т. д. і т. д. В інтерлюдіях знов найдеш все, що тільки жало на Україні, що мало який небудь вплив на умову, політичне і суспільне життя народа в тім часі. Там буде і учений астроном і грубий, неотесаний, невчений мужик і Циган і Лях і Запорожець і Жид і Єзуїт і Москаль — один обманює, другий дається обманювати, один дере, другий дається дерти, один панує розумом, другий сходить на другий плян ізза своєї глупоти — а всі разом, представлені у комічному світлі, мали відривати на якийсь час слухачів від поважного настрою, викликаного змістом властивої драми.

Драми Довгалецького, безсумно найталановитішого автора з XVIII. в. — були, так сказати б, взірцем, по якому складали свої драми і инші тогочасні письменники. Але ще перед Довгалецьким було чимало таких драм. Згадаємо лиш про вертепну драму, яку довгий час приписувано Дмитрови Ростовському п. з. „Комедія на Рождество Христове“. В тій драмі — отже в самій драмі не в інтерлюдіях — виступають пастухи, що говорять про Різдво Христа, але домішують до тих розмов свої власні міркування, через які ціла їхня розмова має багато в собі з інтерлюдій. Сама „комедія“ мусіла мати чималий вплив і на Довгалецького а видно се головню із персоніфікацій понять.

Із кінця XVIII. в. вертепна драма щезає зовсім із письменства. Причини сего треба шукати в лоні київської академії. Як давніше сама академія старала ся заохочувати студентів до граня вертепних драм а і навіть до писання, так незадовго за Рафаїла Заборовського прямо заказала їм брати участь в таких виставах. Річ у тім, що студенти, виставляючи такі драми, допускали ся часто найріжніших ексцесів, „міркували“, як вони говорили — а се кидало лихе світло на заряд академії. Наслідок того всего був такий, що вертепна драма, покинута студентами, мусіла шукати собі пристановища між „паними дячками“, до яких студенти з погордою відзивають ся, щоб „содблявали вертепи“. Від оттих „паних дячків“ перейшла вертепна драма до народа. Молоді парубки брали ся радо за таку гру, думаючи таким чином зібрати більше „коляди“. Між народом знані такі вистави під назвою вертепів. Записаний на початку XIX. в. Маркевичем із уст

народа вертеп, виказує дуже мало ріжниць з „комедією“ Довгалецького. І у вертепі маємо подвійну акцію; історія Різдва, царі, убийство дітей у Вифлеємі і доля Ігоря, над душею якого сварять ся Смерть і Чорт — се все бачимо побіч подій з щоденного життя. Розуміється, за сто літ мусіло немало змінити ся у тих різдвяних драмах; на місце старих людей і старих, незрозумілих уже подій вставлено нові, та все таки кістяк, основа лишилась та сама.

Вертепна драма не загинула і досі. Ще до нині виводять її у богатих сторонах України. Молоді парубчакі цілими тижнями приготувляють ся до „гри“, ліплять шапки, понеси, роблять шаблі, шукують за однієм. Та нині вже той „вертеп“ зовсім не такий, як бачимо його хочби і у записях Маркевича. Нині він уже змінив ся.

Тай у деяких селах на галицькім Поділю він, той „вертеп“ заховав багато подібного до давного вертепу. Він складається і до нині з двох частин: з історії про Різдво Христове, званої популярно під назвою „Геродів“ і з властивого вертепу, що з тою історією не має нічого спільного. Ріжниця між давнім а теперішнім „вертепом“ лежить у тім, що „Героди“ представляють ся зовсім особно а „вертеп“ особно; — що більше, буває так, що „Героди“ з „вертепниками“ попадають у колізії, а часом і мотлошаться добре з собою. Одні другим зазидують ліпшого зарібку. Та і той „вертеп“ — се не вистава, не гра поодиноких осіб, а продукція одного-двох людей, що у великій вибіленій скрині виводять різні фігурки, які мають представляти ріжних людей, і говорять за них... Бувають нерідко сцени справді гарні і комічні. Хлопці наслідують різні голоси, старають ся говорити ріжними мовами, перекидують слова, вимовляють їх фалшиво і т. д. Нерідко виводять вони сцени, знані цілому селу, тому люди приймають і радійше „вертепників“ до хати, чим „Геродів“. По скінченій „виставі“ вертепники співають різдвяну пісню, „вінчують“, дістають коляду і ідуть далі.

За те „Героди“ се справді рід вистави. В ній бере участь 8—10 хлопців: жандарм, що заповідає прихід Герода, розуміється по польськи: „Czy przyjmia, państwo, króla Heroda“, сам „Герод“, ангел, Смерть і Чорт, і пастухи. Розмова ведеть ся по польськи: Смерть і Чорт дуть ся над душею Ірода словами: „Moja dusza, twoje ciało“. Смерть відтинає Іродови голову і тоді всі співають коляду. Ціла „вистава“ триває якої чверть години і як який „Чорт“ дотепний, то можна добре вбавити ся. Діяльни йдуть монотонно, без життя, слова поперекидують до карикатури — та все таки ціла та „вистава“ має дуже багато приманчивости і люди рідко коли запирають двері перед „Геродами“.

Треба додати, що в деяких селах від двох чи трьох літ хлопці під впливом сьогочасних подій зарекали ся співати і говорити по польськи. Перекладали собі з польського цілу „виставу“ і представляють тепер уже по українськи. Розуміється, мова якась не дуже чиста, богата

в польонїзми і дуже наближається до книжної мови драм та інтермедій XVII. і XVIII. віку.

Остатніми часами духовенство в Галичині, хоча витиснути вертеп та „Геродів“, уладжує вистави „Вифлеємської Ночи“ Луцка та инших того рода „духовних драм“. Та нарід, хоч береть ся і до тих новостей, грає „Вифлеємську Ніч“ у замкнених льокалях, то все таки не покидає свого улюбленого вертепу та „Геродів“. — Витискає... І можна сподівати ся, що се духовенству удасть ся... На наших очах зникають Малайки, вже давно пропав Куцало, щезають веснянки та гагілки, а про коляду і не згадувати! Прекрасні коляди у нас замінені псевдокласичними віршами київських та львівських бурсаків! От на що звертається енергія шкода тих, що на таку боротьбу іде тільки заходів, яких можнаб ужати до иншої і хосеннійшої роботи!

Олекса Новаленко. Слова й слова.

СОНЕТ.

Слова й слова лиш завжди чуєш всюди,
та похвалу ненужну нікому.
А люд кона, моз раб, в ярмі тяжкому,
і залучий кат йому шарпає груди.

І не втечеш від слів пустих нікуди.
Не має втіх у гореві гіршому,
і мусиш жити з людьми в багній гидкому
і зносити їх привіти і огуди?!

Коли-ж, коли-ж настане та година,
Що більше діл, ніж слів нам дасть людина,
і зробить ся достойною поваги?

Не вже во вік не буде зміна в людях
і зло, як перш киїти ме у грудях
і не мине ніколи час зневаги?

Ян Неруда.

Різдвяні дарунки.

Переклав Леся Киселиця.

Було вже над вечір. День перебіг для пани Богачек справді як вода; несказано як богацько до роботи дала кухня. Також і другим перебіг день досить приємно, з виїмком девятилітнього Каролька! Його блин сьогодні трічі. Але цілком невинно. Раз, що не хотів їсти хлібової зупи. Щож великого було в тім, як зупа мала такий смак як помій! Описав знову за те, що взяв матери два крейпари, мабуть на бузку; він може був би того не зробив, але перед п'ятьма днями розбив через різдвяні дарунки свою щадничу пушку і видав що до крейцара, а затагнути якусь поличку йому сьогодні абсолютно не повело ся. А третій раз за те, що побив свою дванадцятилітню сестру Фаню. Але чого так протегували її сьогодні? Вонаж сьміла перебирати розинки, дупити і хазятувати безперестанно мігдала — їй було добре.

Найстарша сестра Тільця, двадцятилітня красавиця, прасувала в другій комнаті цілий день. Батько Богачек, виститель дому і купець, був сьогодні домедви пів години. Стара тітка, що жила в Богачеків, помагала матері або Тільці. Але найщасливішою з усіх була сьогодні бабуса. Вона перебувала в першій комнаті бо там було тепло, і комната ся була майже все порожня. Тут могла вона доводити налюбувати ся табкеркою. Інакше робила вона се скрити. При тім була сильно переконана про те, що ніхто не знає, що вона любає баку.

Як вертає рано з церкви до доми купує собі сама табак, а коли се

буде, що виронім трапляло ся з густа, тоді посилав Карлика так, аби ніхто об тім не знав. Того ніхто ніколи не запри- митив, як бабуса обертаєть ся на своїм кріслі, як обережно отирає свою та- бачирку і уважає, аби вона не шеле- стіла. Хусточки від носа дає вона аж тоді до прання, як вони переварять ся.

В кінді, як вже стало темно, прий- шов пан Богачек до дому. Панна Тільця була як раз у кухні, щоби взяти тепле зедізо до прасовання, як батько пре- йшов попри неї.

— Чи не забула ти на батенька? — запитала її матір, як батько увій- шов до комнати.

— Ні, — звучала відповідь панни Тільці. Щось від чотирьох тижнів, коли батько відмовив панови Актуарови Вер- нерови, який старав ся о Тільчину руку, настало межі батьком а Тільцею напру- жене. Вони навіть не говорили з собою.

Зараз по пану Богачеку прийшов домашній учитель, пан Одколек, хоч ще студент, не мав нічого більше сту- дентського на собі; він уже засидів ся. Одколек студіює вже девятий рік меде- цину, отже буде без сумніву визначним лікарем. Того запрошували по його сло- вам, на Різдво до багатих, але він дав першешство пані Богачековій.

— Ласкава пані, я би просила — замітила наймичка Катя, — що доки при- несу пиво, хотіла би я погостити на хвилику до сестри. Ми би хотіли піти на утрєню до храму св. Віта.

— Та ти вернеш до дому аж Бог знає коли, над раном! А до того хіба хочеш також відіти, що дістала на Різдво, ні? — відповіла пані і пішла до покою.

— То буде щось гарного! Сорочка або запаска або хустка. Наймичка не ді- стає ніколи щось иншого — бурмотіла Катя собі носом.

Вечера розпочала ся. Вона почала ся і йшла як звичайно. Стара бабуса упорала ся зі своєю їдою властиво пер- ша, тарілка росолу, а опісля ще кусень тараві приправленої маслом, се була її улюблена потрава, при якій бабуса за- хлистувала ся по разови рік річно. Сього року минуло все добре без кашлю.

Говорено мало. Лише пан учитель підтримував забаву. Як брав фляшку з оном, то теленав нею трохи, аби че- рез цільний рік було багачко оцту в домі. Як украв собі хліба, то оповідав, що в Англії в деяких місцевостях є звичай завішувати на сьвятій вечер над цер- ковними дверми кілька визанок невимю- доченої пшениці або жита для птахів. Він думав, що се якосьби робити і де инде. Дальше оповідав він, що в Англії нові черевики або взуття щось з невинна- вленої шкіри дане на різдвний дару- нок уважає ся за злий знак. Вкінці опо- відав що про Англичан, що вони заві- шують того дня на обрусі столової ко- мнати гадушки омели. Коли молода же- нщина не замить сего і омели не обмине, тоді може її цілувати, хто хоче. Се до- вело після него вже не до одного ко- ханя.

Мішу зрадити, що пан Одколек під- час своєї довголітньої практики дома- шнього учителя оповідав всюди про ті омели, де лише його запрошувано на різдвний сьвятий. При тім старав ся він також о навизане зносин із молодими жінщинами або гарними дівчатами, як вони там були. Сего разу звернув свою увагу очевидно на панну Тільцю. Але в її очах був пан Одколек тільки студентом. А що-ж він такого значить? На него не звертала вона ніякої уваги.

Пан Одколек проковтнув пігулу і оповідав по якійсь хвили знова щось, але вже щось нарочно з'їдливого. Він говорив, що кожний, хто піде на сьвя- тий вечер на розпутьє, то пренесе до свого дому „злого“. Через те не йде він, пан Одколек, ніколи на утрєню; тут приходять ся також на роздоріжжя, а дістати таку змию до дому — бррр! Притім глинув з'їдливо на панну Тіль- цю. Вона однак навіть не заприїмтила сего. Пан Одколек був для неї зовсім байдужий.

Згодом скінчила ся вечєра і на чергу прийшли дарунки. Вони були, тож нема що про них більше говорити. Всюди на сьвітї вони вічно однакові, як каже Фріц Райтер. Але видно вже було призначено, щоб в сегорічні різ-

дв'яні сьв'ята сьвітїла тут нещасна зві- ада. Перший приступив батько до ба- бусі і дав їй малий предмет, завинений у папір. Папір унав — і показала ся та- бачка. Опісля дістала вона ще п'ять таба- черок від прочих свояків. Бабуса чула, що вона зраджена, її самолюбство бу- ло огірчене, а впадаючи в око снілкість табачерок видавала ся їй вислідом об- думаної змови. Вона замовкла і не об- звала ся того вечєра ані одним словом.

Пані Богачекова подарувала панови Богачекови плащок, а пан Богачек зре- ванжував ся їй такимже даром. Фаня да- ла батькови вишивані шльи (батько має їх вже шість пар — ще зовсім не ужи- тих) а матери вишивану хустку до ший. Мама дала Тільці рукавички. Тіткаж — так як се приписує Фріц Райтер для ціло- го сьвіта — одержала від Тільки недо- кінчені поли (до сорочки) — „По новім році докінчу їх тобі!“ — а від Фані півтора пари панчик і трохи вовни — „Ти можеш їх сама доплети!“ Дивно, що тітка, яка жила при родині, дістає правильно лише річи недокінчені. Ма- буть думають про неї на останку.

Та найнещасливіший був Каролько. Сей уладив ся після свого розуму як найліпше. Матери купив гармонійку, батькови кольорові олівці, а Фані коцаль- це і батіг до того - річи, яких він може найліпше сяк уживати. Безперестанно говорив перед батьком про срібний годинник і срібний ланцюшок такий, як його дістав також Йосиф Виросткович від Нікола — а тут дістав від батька нові чоботи з телячої шкіри.

— А пан Одколек прецінь опові- дав, що нові чоботи означають неща- сте! — крикнув він, голосно плачучи.

Цілком задоволений виглядав лише сам пан Одколек. Він дістав від пана Богачека гарну цигарничку з морської піни — він був зворушений, навіть за- хвачений. Сьвіт! П'ятнадцять років він вже домашнім учителем і отже дістає як-раз п'ятнадцяту цигарничку. Бува- ють люди з особливим обличчєм, при- яких, як лише їх побачиш, так заре- пригадують ся тобі якісь старі анекд- ти. Скобоче тебе, скобоче тебе безпер- станно, аж вирнеш ся: „Можо вони ве- ся анекдоту й знають, але я муну!“ І той нещасливий чоловік починає дрозжати і думати про своє горе. „Здаєть ся, що всі люди знають тіля- одну-однієську анекдоту і всі завет- няють її мені!“ Зовсім так здаєть ся, що людям, як вони надумують ся про Різдвний дарунки для домашнього учи- теля, впадає до голови тіля цигар- ничка.

Пан Богачек, що сьвіт дотепер цілком тихо при столі, сьвіт нараз щось непокійти ся. Лигав через цільний час і бурмотів щось від чаю до чаю.

— Жінко — посьв він згодом на- раз — дай сюди вино і лимони.

Пані Богачекова принесла з побіч- ного стола фляшу, покнала її перед му- жом і пішла за лимонами. Він свинув, аби покласти лимонку і перед панною Тільцею. Вона відсунула лимонку трохи назад.

Звичайно наливав пан Богачек ви- но у лимки сам, сегодіня робила се па- ні Богачекова. Вона наділа кождому, а потім сперла ся з заду на Тільчене крісло.

Пан Богачек викашляв ся трохи і п'яв незвичайно поважним голосом: „Сегодіня сьвятий день — гм — посьва- чений день. Нехай панує мир на небі, а також і на землі — так хоче Бог, наш Пан. Так — а опісля прийде по- вий рік — але між людьми не має па- нувати незгода, навіть до заходу сонця. І коли мені дав Пан Біг діти, то я при- обіцав, що буду дбати про них. Тільцю — я довідував ся про пана Вернера...“ — Тільця оперла ся чолом об край стола — „і чув досить багачко доброго. Хоч він не дуже багатий, але як будеш та- ка господарна, як була твоя мати — знаєш що, як він тобі так милий, то наниши йому, нехай прийде завтра на обід до нас“. Пан Богачек не міг далі говорити зі зворушення.

Тільця навіть не ворохнула ся. Тіт- ка хлипала голосно.

— Я думаю серіозно — і пану Бо- гачекови відмовив голос. — Ти все моя люба дитина — перед місяцем я не хо-

тів, а тепер хоч — по отже! Ходи Тільцю, обійми мене!

Тільця підійшла ся, але хотіла смик- нути до крісла.

Мати приїмала її: „Но, та йдиж до батька Тільцю, йди!“

— Я не можу, мамо! — Тільця о- біймала матір і сховала голову на її плечі.

— Чуж по йдеш до батька, ти дурень! Коли він дає тобі твого лю- бого?

І панна Тільця притулила свої уста близько материного уха і прошептала: — „Мама вже другого!“

Діброва. Знову.

І знов відновилась некучая рана. Що-ж притихла на пару тих день; і знов забилось зболіле серденько, і знов у мізку палає огонь...

І знов мене мучать страшний картини, Зноють ся вкруг мене неначе мара, В дні тій немичий, у серцю зболілім Вжинує панує розпука, туга...

Розум над щастем на віки проклятим, На долю тою, чи радше людьми — На лютою долею, сьвітлом нещирим Розум над богом моєї судби!...

зі. X, 1904.

Ліза Венгер.

Осел св. о. Ніколая.

(за ім. перекл.: Ка. Недоленко).

Се мабуть знає кожда дитина, що св. о. Ніколая є осел, який носить за- ним бесаги з балабухами, яблосами та ріжними забавками. Розумієть ся, що найде ся там також добра звязка різок, а особливо тоді, як ходить у ночі пе- ред днем св. о. Ніколая, по хатах, та розпитує, як то справували ся діти че- рез цілий рік.

Очевидно, що у св. о. Ніколая не був тільки один осел, від коли він по- чав ходити по землі; бо був би за ста- рий і не здужав би носити за ним міхи. Їх було багато за той час, але всі були одного роду. По батькови носив син і т. д. аж до нині; і всі вони були одна- кові. Кожний був сьрої масти з чорною гривною і китцею на хвості. Разом з св. о. Ніколаєм ходили у зливі село від се- ла, хата від хати та бродили снігами. Проте був кождий осел веселий, слу- хливий як має бути, бо инакше не був би ослом св. о. Ніколая.

Раз була дуже западна зима. Сніг падав безперервно великими пластами і покривав густо землю. Зближало ся Різдво.

Так одного дня, увійшов св. о. Ни- колай до стайні, де стояв осел, погла- див його по гладкій ший і сказав: „Ну, сьвий, нам треба вибирати ся в дорогу!“

Осел застукав радісно ногою і за- ржав весело. Другого дня рано вибра- лись в дорогу. Св. о. Ніколай наклав на осла бесаги з дарунками для чимих дітей, сам убрав довгу манту, чоботи з високими холявами, рукавиці тай ве- лику кучму і пішов.

На дворі було дуже студено. Сніг скрепів під їх ногами, а видихана пара кружляла хмарками понад ними. Та хоч було так студено, св. о. Ніколай усмі- хав ся і дивив ся радісно старими очима на сьвіт, а осел махав головою і дзвонив дзвінками, що були приціплені до його ший.

Вони йшли полем, аж поголоділи і мусіли повертати до сусіднього села. Прійшли до одного господаря. Св. о. Ніколай завіз свого осла до тецельної стайні, а сам пішов до хати загірті ся і попоїсти, та розвідати ся, чи добре справували ся діти, бо ніхто не любить дітей так, як св. о. Ніколай.

В стайні припало нашому ослови стояти коло домашнього, що все носив міхи до млина.

„Що ти за один?“ спитав той мед- ників осел, бо знає, той господар був мельником.

„Я — я осел св. о. Ніколая!“ від- повів гордо наш сьвий.

„Так?“ глумливо додав той другий, „то ти мусиш щось доброго бути!... Все бігати за старим, стояти понід хати в снігу, мерзнути, голодувати і ще за- таку заплату! — Обрік, рік у рік один і той самий! Я ніколиб не пристаю на таке!“

„Добре! А скажи, чиж тобі ліпше?“ спитав задіквалений віслючок, „таж ти мусиш також носити міхи!“

„Певно“, хвалив ся той, „але коли мені схоче ся. А так то бігаю куди за- багну! А зголодію, то прибіжу до дому. Наїм ся, але їм не таке потрібне сїно, як ти, але овес і то кілько схочу, крім того ще приносьть мені хліба і цукру!“

Віслючок слухав уважно братньої бесіди і повірив їй, бо не вміючи так брехати, думав, що й другі не вміють, а при св. о. Ніколаю годі було сего на- вчати ся.

І та бесіда зродила у його серці іскру заздрости; він забажав зажити ліпше! — І став думати, в який би спосіб від- ченити ся від старого.

„Знаєш?“ обізвав ся знов віслюк і збудив його з задуми, „перед сям не було так, але я одного дня втік з дому і не приходив щось вісім день; а від тоді вже роблю, що хочу, і ніхто мені нічого не скаже. Таке радив би я й тобі зробити, а побачиш що потім буде цілком инакше. Втечи від старого, най- самий носить міхи!“

— Ось дивя, двері втворені, ти не привязаний: — втікай!

Віслючок знов задумав ся. Всі но- вости про ліпше будуче жита мішались в його мудрій голові і він сам не знав, що робити. Хотів і спробувати виба- ртись раз на власноруч в дорогу.

Не роздумуючи багато, послухав віслюк. — Вискочив із стайні. На дворі страє ся, вибрикував кілька разів і вибіг з підвіри на дорогу, а потім дав драла в ліс. Там брикав, бігав з зайцями в перегони, бавив ся з оленями, скакав високо, щоб обтратити з себе сніг, що напав на ялиць на него; досить він був свободний!...

„Крра, крра, крра, таж се осел сьв'ятого о. Ніколая!“ кричали круги пізнавши його, „як ти приходиш сюди?“ питали його „я сам“, сказав гордо віслю- чок, „і так прудко не верну ся до него! Мені вже надійли ті міхи, тепер хочу уживати волі — сьвіта!“

„А св. о. Ніколай?“ питали олені та зайці, бо всі вони його добре знали.

„А він“, — викрикнув осел, „він мусить собі шукати другого!“

Він біг все даліше і даліше у ліс. Нараз суїроти нього виїшов з корчів парібок, що ніс стрільбу і двоє вбитих зайців.

„А як раз в добрий час, приходиш!“ сказав той парібок з усмішкою, збли- жаючись до него. Віслюк і не спамятав ся, як парібок вже був на нїм. Осел ставав дуба, скакав, хотів кинче скинути парібка з плечий. Але той сидів кріпко. Парібок гонив ослом, куди і кільки було йому треба.

За дві години носив він парубка і зайця, аж коло села зліз і нагнав змуче- ного і голодного! Голод докучав йому що раз дуще. В надії що найде щось з'їсти, побіг він на голоку. Там сніг по- крив грубо траву і навіть будинок не було видно. Віслючок вертав назад у ліс. І коли лише хотів заходити, узрів стару бабусю, що несла добрий обере- мок дров. Була згорблена, ішла поволу та дуже тяжко дихала. Віслюкови зро- билось жаль баби, прибіг до неї, глянуч добродушно в її очі, а потім зігнув ший в долину. — Бабуса зараз зрозуміла його; посадила дрова на його плечі, по- глядила по ший і потягла за гриву за собою, куди було їй потреба. Віслюк ішов за нею спокійно геть далеко за село до бабїного дому.

Заледви зняла дрова, аж тут по- вибігали бабїні внуки і втіпили ся осла „Я хочу вперед їхати, ні я хочу“, чер- гували ся діти, а осел дивив ся на них спокійно, бо навчив ся від св. о. Ніко- лая любити дітей. Кожне з них їхало, кільки хотіло. Вперед дівчата, потім хлопці, і знов дівчата і відтак хлопці; вкінці сідали вже по двоє і гонили в- слюком!

Нарешті пустили його, та він вже й не знав навіть, в котру сторону рухатися. Був до крайності змучений і голодний та терпів невгамовну жажду. По-волю, з опущеною головою вертав назад до ліса. Переходячи попри криницю, хотів напийтися води, але вода була заммерзла і лише капала з джуркача. Він лизькав, лизькав довго, та рівно не вгасив жажди. Як раз до того звивалася буря, курило-мело снігом, і тепер йому нагадалось: тепла стайня, обрік і дорогий св. о. Николай. Був би радо вернувся назад, та біда, що не знав дороги.

В лісі світало, гуділо, шуміли ялиці, буря домадала сухі корчі; йому ставало якось лаяно, він бояв ся...

Св. о. Николай, загіривши ся в хаті, попоїв та обдарував діти та виїшов до стайні, щоб зладити віслюка в дорогу. Та коли увійшов до стайні, а то й сльозу нема, де став осел. Зачав святий шукати, питати, та се не здалось на ніщо, ніхто не бачив. Відтак виїшов згрижений св. о. Николай на дорогу і побачив ослівця сліди. Провалили в сторону до ліса, і він пішов за ними. Аж тут надлетіли круки і почали кричати. «Крра, крра, крра, твій осел в лісі о. Николай!» Круки летіли вперед і вказували йому дорогу. А коли всі вже не знали, надійшли олені і сказали, що він вернувся назад у село.

Не далеко села побачив св. о. Николай заїць, що був у храбусті, і сказав до нього:

«О. Николай, твій осел в лісі, стоїть під ялицею і спустив вже вуха; як раз тепер ішов я попри нього!»

І дійсно, осел стояв задуманий, згрижений, що й не чув і не бачив що зближав ся до него св. о. Николай.

«Свий!» крикнув св. о. Николай. Як не підскачуть осел до гори з радости, як не заїрже з утіхи.

«Свий! Що за історія ти робив?» говорив о. Н. даліше.

Осел застїдався, йому було жаль і він не смів говорити.

О. Николай узав осла на узду і оба приятелі пішли до своїх клунів, бо вже близьенько було різдво, а дороги ще богато. — Коли осел узрів себе знов у теплій стайні, подумав: «Ну, а тоді був справжнім ослом!»

Ось вам і байка про осла св. о. Николай.

Різдвяна новеля.

Славний американський гуморист Марк Твен, що недавно обходив 70. річницю свого уродження, обіцяв раз газеті «New-York Herald» написати до різдвяного числа новелю. Часопис повідомив про се своїх абонементів вже заздалегідь, але Твен не додержав слова! Різдвяне число мусіло вийти без новелі, за що редакція дістала від своїх абонементів множество докорів. Тоді звернула ся редакція до гумориста о виясненні причини такого поступовання. На се порадив він редакції надрукувати оттаке вияснене: Марк Твен обіцяв вам написати різдвяну новелю, але по розвазі прийшов до заключення, що, коли опише подію з минулого року, то се буде вже річ перестаріла і не буде надавати ся до задоволення актуальної газети: коли ж знов опише щось з різдвяних свят, то се буде передчасно і читачі могли б ему робити закид, що помиляється. В так «труднім положенню» постановив Марк Твен написати взагалі жадної різдвяної новелі — однак гонорар взяв з гори і не думає його віддавати.

Антін Чехов.

СТРАШНА НІЧ.

З російського переклада К. М.

Іван Петрович Паніхидин поблід, скрутив лямпу вниз і почав зворушеним голосом:

«Одної осінньої ночі повертав я домі з довгого спиритистичного засідання, яке устроїли ми собі у одного товариша, вже тепер небишкиса. Темна, густа мрак вкривала землю. Не згаю задля чого улиці, котрими я переходив, не були майже зовсім освічені так, що мені приходило ся трохи не на помацки мостити

собі дорогу. Я мешкав у сніжній побіч церкви Воскресення в домі одного міністерського урядника Трунова найдавніший закутний робітничий чин міста. Коли я так пробірав ся крамраку, мучили мене важкі думки...

«Твоє жити клонить ся назад... жадує!» — Так звучали слова які проголосив мені Спіноза, котрої я надало ся нам викликати сьогодні. Ізгадав новтєреня сего віщованія, а тепер не йно повторив, а ще й додав: «Сеї ще ночі» —

Я не вірю в спиритизм, а думка про смерть або лиш натяк на неї завжди мене пригноблює. Смерть, мої думки, не минуча, она правом для всіх, однак гадка про скін противна людській натурі... Тепер, коли кругом мене стояли неспроглядна студена пітьма, коли каш дощу в шаденім завороті били мені очі, коли довкола себе не бачив я жодної живої душі, не чув гомону людського голосу, обгорнула нараз ціле моє життя якась непонятна, неописана тривога. Я, хоч ворог пересудів, так дуже би хотів щоб часом мара смерті не вярнула нечаяно переді мною.

Паніхидин зітхнув глибоко, попивши води, продовжав даліше:

Сеї загадочний, та для вас зумимий острах не покинув мене і ці, коли я виїшов на четвертий поверстому Трунова і відчинив двері до моєї кімнати. В моїм невблагливім мешканні було темно як у гробі. В комині гудів впрі і вдарив об каглу, немов молив о приті і гостину.

Наколи Спіноза говорить правду, сказав я до себе вогміхаючись, так і ночі маю я вмерти під отсе жалібне звиване бурі. Не весела будь-що-будь перспектива!

Я черкнув сірничкою. Страшний зривітру передлетів понад кривлею дому, сумовита гудьба перейшла в дику завиравану із завіс віконниці, а двері моєї печі немов стали благи жалібним зойком о поміч.

Як страшно у таку ніч опинити ся без даху над головою! подумав я собі.

Та не було часу забавляти ся довшіми гадками. Коли сірничка загоріла сивою полумією, а я повів очима в мою кімнату, представив ся мені несподіваний, страшний вид... Ах, чому подув вітру не загасив сірничка! Тоді може був би я нічого не бачив і волосся не стало б їжити ся мені на голові. Я крикнув, подав ся до дверей і зі страху, розпукки і зачудованія замкнув очі.

Посеред кімнати стояла трумна.

Сина полонім не світила довго, а все-ж доволі, щоб я міг розглянути як сльід зариси трумни... Я бачив жемчужний габт на рожевім брокаті, бачив хрест з золотої пасмантерії на віку. Суть річі, мої нанове, котрі дуже живо втискаються в пам'ять, хоч-би ми їх лиш коротеньку хвилинку бачили. Так було з тою трумною. Лиш малий часочок глядів я на неї, але она остала мені в пам'яті з усіма подробицями. Се була трумна на особу середнього росту, а судячи з рожевої краси, призначена для молодої дівчини. Дорогий брокат, ніжні і рукояти з бронзу вказували, що вмерлий, чи вмерла мусять бути з багатого дому.

Я вибіг з кімнати і без пам'яті не в силі зібрати гадок, під тиском невисказаної тривоги пустив ся долі сходами.

В снігах і на сходах було темно, мої ноги путали ся в кінцях футра, і справді чудо, що я ані не впав, ані не скрутив собі голови або віг. Зупинивши ся на улиці, обіймив я вогкий стовп ліхтарні і почав отамлюватись. Серце било в мні мотомом, віддих важко видирав ся з грудий. Одна з пань, що находили ся в тої нарістї, підійшла до розказуючого, підкрутила лямпу, а він продовжав даліше: Я не був би ніраз здивувався, заставши в моїй кімнаті огонь, або побачивши у ній злодія-розбишачку, чи скажеш мені пса... Я не був би здивувався, коли-б стеля упала, підлога розпукла ся або стіни провалили...

Все те буває і оно зовсім природне. Але яким чином могла дістатися у мою кімнату трумна? Се була багата прикрашена домовина, знаті призначена для молодої аристократки — як отже найшла она дорогу до нужденного мешкання бідного урядника? Чи була она порожня,

чи лежав у ній вмерлець? Хто була та молода дама, що попрацювала світ, загостила до мене в так незвичайний страшний спосіб? Яка запугана загадка!

Коли вже нема тут чуда, так на кождий случай зайшов злочин — мусію я собі признати.

Я губив ся в здогадах. Двері у час моєї несприятливості були завжди заперті, а місце, де клав я ключ, знало іно кількох моїх добрих товаришів. Але чейже приятель не поставив мені трумни у кімнату.

Се було ніщо иншого тільки оптична злука! Коли я повертав до дому, находив ся в понурім настрою, так і не дивлячись, що мої хорі нерви викликали перед очі образи трумни... Очевидно, се оптична злука! І чи може оно що иншого бути?

Доц бив мені в лице, а вітер дув під футро і капелюх... я костенів з зими, а промок до тіла. Кудись треба було йти, але куди? Повертати у мою кімнату значило виставити ся на можливість побачити ще раз трумну, а такого виду мої нерви рішучо не вдержали-би. Самісінький як палець, в тишині без гомону живого людського голосу, сам-на-сам з тою трумною, в котрій може і вмерлець лежав — се привело б мене до божевільства. Але і на дощі в морозі серед уличної стояти я таки не годен був довше.

Я порішив отже провести сю ніч у товариша Унакова, того, що як знаєте, відтак сам собі відобрав житє. Він мешкав в Hôtel garni Черенова на Мертвій улиці.

Паніхидин обтер зимний ніт, що сипав ся по сльідім обличчю, а зітхнувши жалібно, розказував: Я не застав маго приятеля дома. Коли постукав в двері і пересвідчив ся, що его нема, найшов я на помацки ключ на горішнім замку дверей, відчинив і виїшов. Я скинув мокре футро на землю, а натрапивши на софу, усів на ній серед пітьми, щоб випочати. Було темно, аж чорно... В вентиляторі гудів сумно вітер, в комині топочив цвіркун свою монотонну пісню. На Кремлі вибила дванадцята. Жаво засвітив ся сірничку. При сь блиску мій дурий настрій не мав ся, а напроль зріє ще дужше. Наново острах і страх обгорнула мене цілого... Я крикнув, вран ся і без стямку видетів з кімнати...

В покою маго товариша побачив я як і себе трумну!

Трумна маго приятеля була в двоє так зачелна як моя, а темно-брунатна прикраса надавала їй незвичайно сумний вигляд. Як дістала ся она тутечки? Про оптичну злуку годі вже було тепер думати... Чей же в кожній кімнаті не могла стояти трумна? Знаті, се була хвороба моїх нервів, а терпів на галюцинації! Отже все одно, да-б я не пішов, усею побачу перед собою страшний символ смерті. Рішучо я вів на дорож до божевільства, мене опанувала манія домовин, а причини моїх хвороб не потрібував я довго шукати: вистарчало іно згадати спиритичне засідане і слова Спінози...

Я одурію! сказав я до себе повен остраху і закрав лице руками. Боже! Боже! що мені робити?

Голова горіла, ноги дрожали під мною... Доц лив мов з ведра, вітер прошибав мене до кости, а я не вав ні футра ні капелюха. Вертати по ній до готелю було для мене прямо неможливо. Всі мої члени здеревіли зі страху. Додоса піднімало ся мені горі, а хоч я вів в галюцинацію, таки зимний ніт сипав ся з чола.

Що чинити? Я божевіль, а крім того виставляв ся на небезпеку просту. На щасте пригадав я собі, що один з моїх добрих товаришів, доктор Погостов недавно промований, мешкав недалеко Мертвої улиці. Він таки був зі мною на спиритистичнім засіданню. До него я пустив ся... Він ще тоді не посватав був багатого купецького доньки, з котрою опісля оженив ся і мешкав на п'ятім поверстї доми, що належав до штабського совітника Кладбищенського.

Але знаті судьба мені судила, що у Погостова дожидала мої нерви нова, страшна несподіванка. Коли підходив я на п'ятий поверх, почув відти незвичайний доміт. Хтось збігав в низ, а тріснувши дверми, кричав: «Сюда! Рагунку! Дверник!» В хвилину опісля надбігла

проти мене страшна мара в футрі і за суненім на очі піднядрі...

«Погостов! крикнув я, пізнавши товариша. Се ти? Що стало ся?»

Погостов пристанув і вхопив мене конвульсним рухом за руку. Він був білий як полотно, дрожав і важко дихав. Его очі гляділи блудом, а груди піднімали ся трівожно...

«Се ти, Паніхидин? спитав придаленим голосом. Се ти справді? Ти виглядаєш немов мара, що встала з гробу...»

«Тихо! Чи і ти не злука моїх змислів?.. Боже! Ти прямо страшно виглядаєш...»

«Але що з тобою? Твоє лице змінене не до пізнання» —

«Ах, позволь мені прийти до пам'яті, голубчику.»

«...Я такий рад, що тебе бачу, наколи се ти справді, а не яка галюцинація! Проклятий спиритизм!.. Він так опанував моїх нервів, що я прийшовши домі, побачив — представ собі! трумну в моїм покою.»

Я не вірив своїм ухам, і просив его сказане ще раз повторити.

«Трумну, справдішню трумну!» зойкнув доктор і прясів знеможений на сходах. Я, знаю, не боюгуз, але сам чорт не вдержав-би, коли прийшовши зі спиритистичного засідання домі, наткнув-би ся у потемках на трумну.»

Заминаючись, почав і я розказувати докторови за трумни, які я бачив...

Хвилину гляділи ми на себе широко втвореними очима, а роззявивши роти, не в силі були вийти з дива. Відтак стали себе ципати, щоб пересвідчити ся, чи часом оба не підпали галюцинації.

«Ну, болять — сказав доктор — значить ся: в сю хвилину ми не спимо, і стоїмо живцем а не в сні один проти другого. Сльідує, що і трумна моя і обі твої не є ніяка оптична злука а справдішня дійсність. Що-ж нам тепер робити, дорогі товаришу?»

Посидівши добру годину на студених сходах і вичерпавши усі здогади, порішили ми наконедь зайкостеніти з морозу відкинути тривогу і вагання, розбудити сторожа і разом з ним піти до кімнати доктора. Сказали, зробили. Ми ввійшли, засвітили світло, і побачили справді трумну вибиту білим брокатом з золотими френзлями і кутасами. Сторож перехрестьяв ся благоговійно.

«Тепер мусимо дізнати ся, сказав доктор, блідий і дрожащий цілим тілом — чи трумна порожня чи занята.»

По довгій а зрозумілій ваганні наклонив ся він над нею і позвоноючи зубами з тривоги і очікування, підніс віко в гору. Ми заглянули до середини... она була порожня...

Значить ся, мерця в ній не було, за те лежав тамки лист сльідуючого змісту:

«Мій любий Погостов! Як тобі відомо, діла моїх тестів стоять дуже лико. У него більш довгів як волосся на голові. Завтра або позавтра має з'їхати суд, щоб елитувати — се буде для обох наших родичів страшним ударом і наша честь, котру я надісе ставлю, зістане сплямлена. Вчора на фамілійній нараді порішили ми усе вартійше з дому усунути. А позаяк майно маго тестя состоїть в трумках — (він, як знаєш, перший в місті фабриканти труми) так ми урядили що найкрасні спрятати. Звертаю ся до тебе яко маго приятеля: поможи мені, рагуй моє майно і нашу честь! В налії, що мому прошенню не відкажеш, послаю тобі, любий друже, одну трумну і прошу заховати єї так довго у себе, поки сам назад не зажду. Без підмоги наших приятелів і знайомих ми пропадемо. Сподію ся, що ти мому бажанню тим більш не відкажеш, що ся трумна не буде у тебе стояти довше тижня. Всім котрих вважаю моїми правдивими друзями, післав я подібну послідку і часом на їх дружбу і великодушність. Твій люблячий гебе приятель Іван Челюстин.»

По сльї пригоді а через три місяці не міг довести моїх розстроєних нервів до рівноваги. Наш товариш, зять фабриканта труми уратував свою честь і майно. Він тепер має похоронне заведення і продає нагробники. Его діла не конче йдуть добре і а кождим разом, вертаючи ночю домі, побуюю ся, чи не побачу при своїм ліжку катафальну або нагробну статую з білого мармору.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція, адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Роклямації непе-
чатані віддані від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 K. — с.
„пів року	10 „ — „
„чверть року	5 „ — „
„місяць	1 „ 70 „

Поодинокі число „Буковини“ 16 сотинків.

Передплата і належитість за інерсати
платні в Чернівцях.

РОМАН СЕМБРАТОВИЧ.

публіцист і редактор Ruth. Revue,
упокоїв ся у Відні в понеділок, дня
8. к. ст. по довгий, тяжкий недуг.

Сумно почав ся новий рік 1906. Невмолима смерть, котра послідними часами так завзято проріджує ряди наших передових людей, щирих і вмілих робітників на народній ниві, підкосила тепер знова одне жите в самім розцвіті молодости, в самій повноті сили, в самім розгарі праці. Не стало Романа Сембратовича, котрого імя, мимо короткої його діяльності, звістне кождому, хто цікавиться ся нашим народним житєм, нашою політичною борбою; звістне не лише в ріднім краю, на вітчизні, але й за границею, на заході, котрий він, як ніхто другий, умів познакомити з нашим незavidним положенням, з нашою веделю, з облудою і брутальністю наших „найблизших“ славянських братів.

Покійний Роман Сембратович родив ся 1876. р. в Новім Селі чеського повіта. Житє его не богате було в незвичайні події. Син руского священника-москвофіла вже в перших літах свідомого житя зазнавав в дома ріжних прикостей ізза своїх національних переконань. Покінчивши гімназію в Перемишлі, записав ся на правничий факультет віденського університету в 1896. р. і від сеї хвилі Відень був постійним місцем его побуту. Віденське товариство „Січ“ було першим полем его діяльності. Згур-

тувавши коло себе всіх молодших членів-одношлеників, почав завзяту борбу з апатією і цинізмом, що заволоділа умами „старших“ і веліла їм придушувати всякі пориви до живішої діяльності. На той час припадають его перші літературні проби з обсягу белетристики, котрі покійний умістив в альманаху „Січ“, виданім при нагоді 30-літнього ювілею істновання того товариства. Крім сего брав живу участь в роботах научного кружка „Січ“ при відчитах і дискусіях, а коли став головою товариства, посвятив йому всі свої сили.

В тім то научнім кружку пераз підношено гадку, що задачею „Січовиків“ було би виконати то, до чого Драгоманів їх все накликував, а саме знакомили Европу з нашим народом і его долею. І Роман Сембратович особливо живо переняв ся тою думкою і нераз вказував, що ми за сильно легковажимо оцінку культурного світа, що нам би слід іти за приміром Вірмен, Фінців, Поляків, котрі все вміли цікавити Европу своєю долею, що прим. Греки лише завдяки симпатії Европи здобули собі красшу долю. Хоча сеї думки находили чимало прихильників серед товариств, за діло взяв ся сам лише Сембратович і то вже в третім році свого побуту у Відні.

Від того часу починає ся его публіцистична діяльність, в якій у перших порах виступав проявив себе перворядною силою. А початки були дуже тяжкі, бо видаване окремої часописи не могло бути мови — на се не мав покійний фондів, а наші суспільности ще за мав був знання, щоб міг числати на успіш підпору від неї. Прийшло ся починати відповідними статтями в других німецьких газетах. Лише заволоді журналісткою, як тяжко незнайомому чоловіку без виробленого імени дістати ті шпальти столичних газетників і „люди можуть додумувати ся, з якими першими стаями і заводами стрічали „Ала ему кроки Сембратовича. Але тут, в пригоді его енергія і „сні події: Трохи пособили ему сьог, масова дебаденівські вибори в Галиції, конолікт путація наших селян „заїняли ві-

блику до Русинів і зискали їм боги патії. Перші привагидні артикули покійний у віденських христ. і социал-демократичних видатках (безіменно). У тривійшу референт руских справ увійшов Святий з редакцією часописи Кро-нові „Volksstimme“. Відтак стає по співробітником безпартійного німецького газетника „Neues Wiener Journal“ і кореспондентом одної з першопрошених Німеччини „Frankfurter Zeitung“. В слід за тим отворили шо рї часописі свої шпальти для творч. журналістичного пера. Одначе р. братовичеві не йшло о зарібки, сїні, не о те, щоб тільки брати від стрічок своїх статей може ще переречених після напрямку даної ідеї. Його ідеалом, ціллю цілого стало звернути увагу цивілізованої Европи на нечуваний угніт 30 мільйонів українського народу, якого істноті й доли була таки в європейських краях прямо незвідними, помімо що в напрямі роблено хоч не систематично, децю і попередними роками. До сеї виявленості покійному конче потрібні мати окремий журнал. За для сего починає видавати у Відні р. 1901 часопис „Strahlen“, які відтак переміняють ся „Neue Wiener Rundschau“. Сїобі часописи мусїли однак задля недостатчі матеріяльної підпори швидко упасти. На рївний ґрунт поставлено ся справу аж р. 1903. р. через засноване „Ruth. Revue“, яка під вмілим веденням Р. Сембратовича за короткий час его істновання зуміла зайняти українським питанням весь світ справжньої інтелігенції усіх європейських країв, що як не мож красше зазначити, ось в якій зародковій пок. Р. С. ом. в справі указу із 1876 р., яка переміняла ся в безпощадний засуд російського царського абсолютизму. При своїм незвичайнім журналістичним таланті умів покійний все навязати нитку між європейськими подіями, а нашими національними квестіями. А й се треба з окрема піднести, що зумів удержати „Ruthenische Revue“ на становищі повнадпартійнім, виминаючи все, що моглоб його подати в сумнів, о що хїба не легко...

По при „Ruth. Revue“ не покидав С. ч. співробітництва і по чужих часописах, розуміє ся, о скільки на се позволяв час. Перечисляти німецькі газетники і журнали, в яких він поміщував статі в українських справах прямо годі. Згадаймо ще, що одну з послідних его розвідок печатав парижський тижневик „Courrier Europeen“. Чимало статей пера його доведлось печатати і нашім часописом.

Найбільші публіцистичні праці Р. Сембратовича се „Polonia irredenta“, видана в р. 1903, і „Zarentum im Kampfe mit der Zivilisation“ 1905. Одна обговорює угніт нашого народу польський а другий московський. Очевидно, що за се лютували на Р. С. ч. й польські шовіністи й московські запродавці, та не щадили особи автора ніколи, а не забули віднести до нього по своему ще й над розритою моголю.

Із політичних гадок, які пропонував покійний, слід згадати бажане перестроюти Австрію на спілку автономних народів, чого не довелося йому все дожити! Автономія Жидів і жидівсько-руське зближене мають також не мало завдачувати перу Р. Сембратовича, бо на сю справу звертав він увагу вже перед роками статтями у „Wage“ і „Extra-post“.

Важка грудна хвороба і виснажуюча праця підкошувала здоров'є Сембратовича що раз більше, дарма що послідними роками що вакацій вибирав ся із дружиною на полудне до Ліворно й Абазії. Вкінці годі було вже й кидати тяжка службу, яке стало й дожем смерті. Ще в час послідної борби між житєм а смертю брав ся покійний, як лиш був притомний, писати, аж погас на віки на сам рїздвяний понеділок...

Нині саме відбувають ся похорони Р. Сембратовича, якого смерть стає для України стратою справді невіджалованою, а його постерунок лишаєсь поки що без заступника. Із ним сходить до гробу один із найкрасших наших журналістів, журналіст, що служив пером своїм ідеям, чоловік, що вже своїм так коротким житєм полишив незабутні заслуги для рідного краю, в якого історії має незабутнє імя. Вістка про смерть його му-

17)

Леонід Андреев.

ЧЕРВОНИЙ СЬМІХ.

уризки з найденної рукописи.

З російської мови переклав: Йосип Стадник.

(Дальше).

ЧАСТИНА ДРУГА.

Вісімнадцятий уривок.

Сьогодні в ранці, переглядаючи безконечний спис убитих, я стрітив знакове назвиско: вбитий суджений моєї сестри, офіцир, покликаний до військової служби разом з покійним братом. А по годині листонес вручив мені писмо, адресоване до брата, і на коверті я пізнав почрк убитого: мертвий писав до мейтвого. Але се все таки краще від того случаю, коли то мертвий лише до живого: мені показувала матір, яка цілий місяць діставала писма від сина, після того, як в газетах прочитала про його страшну смерть — його розірвала граната. Він був щирий син, і кожне його писмо — се самі ласкаві слова, потішення, молоді та наївні надії на якесь щастє. Він був мертвий і кожного дня з диявольською точністю писав про житя, і мати перестала вірити в його смерть, — і коли ми-

нун без письма „дин, другий та третій день і „гупила безкрайна мовчанка смер, вона взяла обома руками стар, великий револьвер сина та стр, ала собі у груди. Здаєть ся, вс, остала ся жива — не знаю, не-ув.

Дов, розглядав я коверту та думав він тримав її в руках, він купував її десь, давав гроші, і день-щ, ходив кудись до склепу, він за-леював її і опісля може навіть сам кидав її у скринку. Пішло рух колесо того складаного механізму, що називаєть ся почтою і писмо їхало проз ліси, землі та городи, переходячи з рук до рук, але непохитно стремлячи до своєї ціли. Він надягав черевки в той послідний ранок — а воно їхало; він був вбитий, а воно їхало; його кинули в яму та привалили трупами та землею, — а воно їхало проз ліси, землі та городи, жива облуда в сїрій штампільованій коперті. І ось тепер я тримаю її в руках.

Отсе зміст письма. Воно написане олівцем на клатках та недокінчене, щось помішало.

*) Прислужник офіцера.

...„Саме тепер я зрозумів велике вдоволенє війни, те старинне, предковичне вдоволенє убивати людей — розумних, хитрих, лукавих... безмірно більше цікавих, чим найдрабіжнійші звірі. Повсякчасно відбирати житя — се так само гарно, як грати в lawn-tennis-а планетами та зьвіздами. Відний друже, яка шкода, що ти не з нами і мусиш скучати в одноманітності буденщини. В атмосфері смерти ти найшов би те, до чого вічно ливув своїм невгомним, шляхотним серцем. Кривавий пир — в тім короткім порівнянню криєть ся чиста правда. Ми бродимо по колїна в крові, і голова крутить ся від того червоного вина, як називають її з шутки мої славні хлопці. Пити кров ворога — цілком не такий глухий звичай, як думаємо ми: вони знали, що чинили“...

...„Гайвороння кричить. Ти чуєш: гайвороння кричить. Відкіля його стільки? Від нього чорніє небо. Воно сидить рядом з нами, не лякаєть ся, тай проводить нас усюди, — і все ми під ним, наче під чорним плетїнковим парасолем, наче під поворушним деревом з чорним листем. Один підійшов до самого

мого лица та хотїв клюнути — він мабуть думав, що я мертвий. Гайвороння кричить, і се трохи непокоїть мене. Відкіля його стільки?“...

...„Учора ми перерізали спячих. Ми підкрадали ся тихенько, ледво ступаючи ногами, як на дрохви; ми повзли так хитро та обережно, що не торкнули ніодного трупа, не сполохали ніодного гайворона. Ми підкрадали ся наче тіни, і ніч покривала нас. Я сам справив ся з вартовим: повалив його та задавив руками, щоб не було крику. Розумієш: найменший крик — і все пропало би. Але він не крикнув. Він не посмів мабуть навіть і догадати ся, що його убивають.

Вони всі спали біля тїлючих костирів, спали спокійно, як дома на своїх постелях. Ми різали їх більше години, і лише деякі посіпи прокинуті ся швидше, чим одержали удар. Верещали і очевидно, просили помидування. Кусали ся. Один відкусив мені палець на лївій руці, котрим я небережно придержав його за голову. Він відкусив мені палець, а я... скрутив йому голову; як ти думаєш, ми скручувались? Як вони всі не прокинули ся! Чути було, як хрустять кости

сіла заболіти важко кожде українське серце! Земля пером передчасно погнйшому українському труженникові!

Перед виборчою реформою.

Найблизше засідане парламенту має відбутися у вівторок, дня 25. с. м. Парламент займеся передовсім полагожденем закону пенсійного приватних урядників і закону про авскултантів.

Та не сі справи вибивають ся на овид політичного життя Австрії, а тільки виборча реформа. Відхилене заслони із якої небудь подробиці державного законопроекту викликає сейчас оживлену дискусію, дарма що єї підкладом є здебільша тільки комбінації. До таких комбінацій треба зачислити й поділ мандатів між поодинокі народи, який роблять „Lidove Noviny“. Після них одержать: Чехи в Чехії 69, в Моравії 25, а на Шлеску 2 мандати, галицькі Поляки й Русини 95, Русини на Буковині 3, шлескі Поляки 2, дальматинські Хорвати 7, дальматинські Серби 3, Словінці в Істрії 3, в Горицях 2, в Тривесті 1, в Країні 11, в Стирії 8, в Каринтії 2. Разом булоб огже славянських послів 233, як взагалі має який небудь змісл говорене про „славянську“ і „неславянську“ половину парламенту! На неславянську частину зложить ся 192 мандатів німецьких, 15 італійських і 4 волоскі.

Розуміє ся, що ціла ся комбінація в багато зглядах недомагає, бо вже саме число німецьких послів буде рішучо більше. Непонятне також походжене четвертого волоского мандату, коли 9 буковинських мандатів має бути розділених після ключа: 3 для Русинів, 3 для Румунів а 1 + 2 для Німців + Жидів. Замітно, що галицькі мандати подають Lud. Nov. в суміш рускі й польські. Се очевидно тому, що торг між правительством а Поляками в справі виборчої геометрії ще не довершений, хоч польська шляхта не перебирає в средствах, щоб залакати правительство та задавити оживлений рух агітаційний Русинів за загальним голосуванням. Підчас побуту гал. намісника гр. По-

тоцкого у Відні велось навіть пересправи, щоб завести виборчий стан в руских повітах Городецька, Підгайці і Збараж, а то Русини готові вирізати всіх Полян і Жидів! Як підлого оружя хопились шляхетні браця-Славяни і севаліпше характеризує моральну вартість упривілейованих визискувачів.

Не менші труднощі стрічають виборчу реформу з боку німецьких клерикалів і антисемітів, які конче вимагають дволітного осідку і примусу виборчого як средства проти соціалістів.

В виду такої ситуації „Zeit“ починає сумнівати ся в ті, щоб теперішній парламент взаємно міг ухвалити виборчу реформу. Правительство має супроти сего, — як запевнить ся про те, що єї предложене в справі виборчої реформи не мати ме безпечних двох претин послів — парламент розв'язати розпише нові вибори під ключем загального голосування. Задача нового парламенту буде тільки ухвалене виборчої реформи, на основі якої переведеноб зараз вибори до обновленого парламенту.

Російська армія в Манджурії.

Вже давно переугули армати російско-японської різни, а увага Евран однаково звернена на далекий схід, де російська недобита армія після страшних боїв, невгод цілими місяцями жде хвѣї повороту до рідних осель. Прибути манджурських салдатів виглядає горячо і революційний табір, бо вони своїм виступом будуть безперечно мабуть найбільш рішучим чинником в борбі з російською реакцією, яка отее знова немов змор обхопила Росію.

Російське правительство було надто добре свідоме духа, який панує в „доблестній“ манджурській армії і старалася всякими способами не допустити єї в глѣб Росії, поки воно часом не зможе згнати революційної заверухи. Однак міркування рос. правительства, як вже не раз так і тепер відбігли далеко від дійсности. І як звучать послідні телеграми бюра Райтера із Пекіну, стали тепер рос. власти під напором грізних бунтів, які вибухли у манджурській армії, чам швидше пересилати війська із Харбіну до Росії. Крім того прийде ся перевозити російських бранців із Японії, а після „Нов. Врем.“ находить ся досі в японській неволи 1443 офіцерів і 71.695

стерли ся, тай підпису не мож було розібрати.

І чудно: найменшого жаління не викликав у мене погнйший. Я представив собі дуже ясно його лице, в якому усе було м'яке та ніжне, як у жінщини: червоність щок, ясність та веснянна свіжість очей, борідка така пушиста та делікатна, що здаєть ся і жінщина моглаб прикрасити ся нею. Він любив книжки, квіти та музики, лякав ся всього грубого, та писав вірші, — брат, як критик, впевняв, що дуже гарні вірші. І з усім, що я знав та тимив, я не міг, полувити ні того верескливого гайвороння, ні кривавої різни, ні смерті.

...Гайвороння кричить...

І нараз на одну шалену, невимовно щасливу мить мені видало ся, що те все брехня, та ніякої війни не має. Нема ні убитих, ні трупів, ні того страху схвбнутої, беззахистної думки. Я сплю на спині і мене мучить страшний сон, як в дитинстві: і тоті мовчазні сумні кімнати, опустошені смертю та страхом і сам я з якимсь диким письмом в руках. Брат живий, і

салдатів. — Купці, які прибули із Харбіну до Пекіну, розказують, що армія манджурска стоїть перед безпечною революцією і задумує підняти й зрабувати Владивосток, як єї не перешлють сейчас до Росії. Підпали стали послідною порою являть ся що раз час тійше. На підмогу салдатам іде й желізнична обслуга, яка не хоче познати своєї служби, хіба що желізничники везти буде салдатів.

Не треба забувати, що сотки тисяч салдатів жде вже на поворот до дому після безславної війни кілька місяців. Плян демобілізації війск після закінчення мира — був — як подає воєнний коресп. „Frankf. Ztg.“ — ось такий: передовсім, що зовсім природно, мало ся розпустити домів запасні війська, змобілізовані в серпни, яких ще не вислано на далекий схід. Сях було 130 тисяч салдатів. Іхньому повороту в села станули на перепоні желізнодорожні страйки. Першим транспортом мав повернути ся з далекого сходу найкращий відділ із 600 офіцерів і 10 тисяч салдатів — найбільш дієльних і найбільш визначених, які дожидали раннього повороту до дому, як нагороду за свою самовідречену службу. Відтак мало повертати 100 тисяч запасних, які служили до того часу найдовше. Революція в Сибірі і желізничні страйки повели за собою зміну сего первісного плану і то не на користь запасних. Для привернення ладу й охорони желізничних доріг рішено вислати вперед найбільш певні війська. Задля сего вибрано 13. корпус, який що лиш прийшов до Харбіну із зглядно супокійної смоленської губернії і не переживав важких вражін нещасної війни. Війська, у яких держала ся гарна дисципліна, рішено зараз вислати до Росії. Розуміє ся, що такі зміни викликали ярке обурене в шістьсоттисячній армії, яке є зовсім природною появою в такій масі війська, що після безпечної війни мусіло цілими місяцями оставати по землянках без найменшого діла. До тогож не треба забувати, що тут грала ролю не тільки сама туга за рідним краєм і жадоба спочинку, але й агітація революційної літератури, яка манджурську армію просто засипала і то із сухонуті і морського боку, інформуючи салдатів про події в Росії, що розвивають ся як несподівано і з такими жертвами пересипають стару самодержавну тюрму з державу свободних народів.

Політичний перегляд.

Витри президента у Франції. Дня 16. с. м. збере ся у Версальській палаті конгрес, на якому члени сенату й посольської палати мають тайно вибрати на дальших с. м. лт нову голову для французької республіки, наслідника по президенті Любе, якого період власти

всі вони сидять на чаю, і чути, як дзвенить посуда.

...Гайвороння кричить...

Ні, се правда. Нещасна земле, таж се правда. Гайвороння кричить. Се не вигадка ледачого чесьменника, який ганяєть ся за дешевими ефектами, дурака, що втрапив розум. Гайвороння кричить. Де мій брат? Він був любий та шляхетний і не бажав лиха нікому. Де він? Я вас питаю, прокляті убійники! Перед цілим світом питаю вас, кляті убійники, гайвороння, що єї дає на падлі, нещасні, недоумні звіврі. Ви звіврі. Завіщо ви убили мого брата? Як би у вас було лице, я дав би вам поличник, але ви не маєте лица, у вас морда хищного звівря. Ви прикидаєте ся людьми, але під рукавичками я бачу кігті, під капелюхом — приплесканий череп звівря; за вашими розумними речами я чую потайне навіженство, що брязчить поржавілими ланцюгами. І цілою силою моєї печали, моєї жури, моїх розтрачених думок — я проклинаю вас, нещасні недоумні звіврюки!

(Конець буде).

саме тепер кінчить ся. Новий президент буде чисто світським достойником, бо тепер після довершеного розділу держави від церкви, нема вже у Франції ніякої релігій державної, ані ніякого віросповідання, якеб держава підпомагала, щоб відтак йому улягати. Найбільше виглядів на президентуру має кандидат радикальних республіканців дотеперішній президент сенату Фалієр, що досі помагав рівно акцію прем'єра міністрів Вальдека-Русо і його наслідників Комба і Рувер'єра в справі сенсацийної політики. Цікаво, що рідний брат Фалієра є католицьким єпископом. Проти него зазнято агітує кандидат націоналістів і клерикалів Думер, який заходить ся зобувати собі між Французами симпатії навіть такими заслугами, як те, що у него є 8 дітей, а між ними 5 синів! Коли брати в рахубу вислід сенатських виборів із 7. с. м., які випали для правительства дуже корисно, то можна надіятись побіди Фалієра помімо того, що Думера вибрано президентом налати послів. Та, несподіванки і тут можливі.

Нове японське міністерство. Мікадо потвердив новий кабінет, в якого склад входять і Марізі Саїоні, як прем'єр, Като — справи заграничні, віцеадмірал Мінору Саїто — маринарка, генерал Теравхі — війна, Юшіро Сентані — фінанси, а дотеперішній японський посол у Відні, Макіно — просвіта. Політика правительства не має зазнати ніякої зміни.

Гр. Вітте і жидівські погроми. Граф Вітте заявив категорично двом заступникам петербургського жидівського добродійного комітету, що на будуче рос. правительство до жидівських масакр не допустить. У всіх районах, де мешкають Жиди, пороблено як найдалше ідучі зарядження. Проба жидівського погрому можуть де небудь потривати найбільше 30 минут, а там будуть здавлені. При сій нагоді слід згадати, що поліція на спілку з чорними сотнями хотіла уладити нову різню Жидів у Одесі. До сего не дійшло тільки завдяки одеській військовій залозі, яка видала прокламацію, в якій грозила безпардонним вистрілянем городської поліції, як би вона важила ся розпочинати погром.

Консумція тютюну в Австрії.

Після справоздани австрійського міністерства скарбу, прийме тютюновий монопол в 1904 р. австрійському скарбови 227,584.831 кор., з чого позістав чистий зиск в квоті 154 мільйоні корон, о 6 мільйонів більше як в 1903. р. Консумція тютюну снала о 4000 метричних сотварів, що треба приписати фактови, що люлька що раз скорше виходить з ужитя. За то піднесла ся значно консумція цигарів і папіросів. Найбільше розійшло ся папіросів „спортів“, котрих прокурено в 1904 р. один мільярд і 681 мільйонів штук, що дає суму 30 мільйонів корон. Папіросів „драма“ розпродано мільярд і 276 мільйонів у вартості 11 мільйонів корон.

З цигар зріс відбуток так званих „віржініа“, а за то зменшив ся сідлущих цигар: „регалітас“, „трабуко“, „куба“ і „розітас“. Між папіросами мали менший відбуток: „султан“, „горцеовина“, „піл“, „стамбул“, „енідге“ і „віржініа“. В 1875. р. припадало нересічно на кожду голову: 49 цигар, 2 папіроси, 1143 грами тютюну, і 46 грамів табака. На гроші замінаний рахунок виказує, що перед 30 літами платив кождий мешкатець Австрії за тютюнові вироби 5 кор. 62 с., а тепер платить 8 кор. 31 с. Консумція папіросів зросла в тім часі 70 вратно. Ціари отєї про державні доходи із тютюнового монополію доволі характеристичні і для теперішньої виборчої реформи. Всякі „добре уроджені“ радібполучити викупуване політичних прав тільки з плаченем податків безпосередних, не дивлячись на величезні суми податків посередних, які як на те платять саме найбуржшші верстви населення. Беріть ось хочби доходи із тютюнового монополію. В р. 1904 прийме він самому держ. скарб., як сказано 227,584.831 К., а ось на р. 1906 предіміновано на сю позицію 229,559.000 кор. Рівночасно виносили усе податки безпосередні всего 305,320.000 К., а сам податок ґрунтовий, на яким опирає свої привилєї шляхта, лише 53,100.000 К. Але й тут не треба

та рубаєть ся мясо. Опісля ми роздягли їх до нага та поділили їх одєжу поміж себе. Мій друже, не гнйвай ся за шутку. Ти мабуть скажеш, що се заносить на грабіж, але бачиш, ми самі майже голі, цілком обідрали ся. Я вже від давна ношу якусь бабачу юпку і більше схожий на... ніж на офіцера не побідної армії.

До речі: ти мабуть жонатий, і тобі не цілком зручно читати такі річи. Але... ти розумієш? жінщини. До біса, я молодий і жадний любови! Потрівай — се у тебе була суджена? Се ти показував мені картинку якоїсь дівчини та говорив, що се суджена, і там було написане щось жалісливе, таке жалісливе та сумне. І ти плакав. Се було давно, я невиразно тямлю, на війні не до ніжности. І плакав ти. Чого ти плакав? Що було написано там таке жалісливе, як квітенька? І ти плакав — все плакав, плакав... Як не соромно плакати офіцерови!

...Гайвороння кричить. Ти чуєш, знов гайвороння кричить. Чого йому треба?...

Дальші стрічки писані олівцем

забувати, що податки ґрунтові платять не лиш ділячі, але всі ґрунтові власники, так що на ділячів припадає із сєї суми всего 14 мільонів. І так вони „бідлашні“, платячи $\frac{1}{73}$ частину безпосередних податків, мають нині в своїх руках $\frac{1}{3}$ частину всіх мандатів, якби навіть більш ніхто не вибрав своїм заступником діляча, як самі лише вибранці із першої курії. Ще в яркіших контурах виступає теперішнє безправне виборче право, коли зваять ся, що посередні податки поносять саме найбільшні люди, як се видно і при консумції тютюну, де дорогі сорти тютюну і папіросів розходять ся найслабше, а дешеві найбільше.

Перші загальні збори

окружного товариства „Взаїмна поміч гал. і буков. учителів і учительок“ в Чернівцях.

Дня 31. грудня 1905 р. відбули ся перші загальні збори учительського товариства „Взаїмна поміч“ на повіт черновецький. Присутних на зборах на жаль не було стільки, як ми надіялись і як заповідала довірочна нарада.

На збори прибув делегат головного відділу, а радше Дирекції товариства зі Львова п. Ю. Ловицький. По сконстатованню відповідного числа присутних вимаганий статут отворила тов. Журавівська збори, пропонуючи на їх предсідателя п. Атанасія Руснака, що очевидно збори одностайно прийняли. Покинувши на писаря т. Леся Киселицю, уділив предсідатель голосу делегатові п. Ловицькому. Сей привітав зібраних іменем Дирекції та висказав радість, що і буковинське учительство порозуміло як слід вагу справи, та починає радо горнутись до сего нового досенного товариства. Описав в довгий, та краснорічливий промові положення статут, та вказав на многі користи моральні і матеріальні, які забезпечено кождому членові „Взаїмна поміч“. До тепер, значить ся за три місяці існування, має товариство поверх 1200 членів, між ними є також члени спомогаючі, а то адвокати, урядники, священники, селяни а навіть селянки. Всіх відділів є тепер 38, значить ся в 38 повітах східної Галичини і Буковини. (Чернівці, Вашківці, Вижниця). Желючи новому відділові на повіт черновецький успіхів гарного розвитку, та тривкої організації, закінчив п. делегат свою промову. — В дискусії над статутотом забрала голос т. О. Журавівська і вказувала на необчислимі користи моральні, які товариство може нам принести, і певно принесе через спільні конференції, сходини, наукові прогульки, концерти, аматорські виставки і т. д. і т. д. Звизвала присутних, щоби розвинули горлячку акцію в справі придбання товариству як найбільшого числа членів і то так між учительством звичайних, як не менше з між прочою інтелігенцією членів спомогаючих. Згуртуємось всі коло того нового товариства а будем крикнути так морально, як і матеріально. — Описав заговорив т. Герасимович, редактор „Проміня“. В вашківській повіті приступило до товариства вже поважне число членів і за часок відбудуть ся загальні збори окружного Відділу. Бесідник говорив о матеріальних користях, які буде мав кождий член, бо, поминувши безплатну правну оборону, буде міг кождий член діставати безпроцентові позички, зворотні і беззворотні за помочи. Будуть виплачувати ся підмоги в формі стипендій для охотних даліше образоватись, чи то в краю, чи за границею і т. п. В кінці пожелав бесідник від себе і від „Проміня“ успіхів новому Відділові, та звизвав до праці в користь товариства, а тим-самим до злуки, та єдності свідомої частини нашого учительства.

Відтак забрав слово тов. Киселиця, та сконстатував, що ще не всі учителі познайомлені з цілями товариства, тому так слабе заінтересоване справою товариства „Взаїмна поміч“. Бесідник висказує погляд, що в міру, як зросте число членів на Буковині і остане ся потреба, то можна буде по відповідній зміні статута заснувати філію центрального товариства для Буковини з осідком в Чернівцях.

При тоці внесення членів запитав т. Киселиця п. делегата, чи не моглиб члени товариства „Взаїмна поміч“ діставати вижку при закупі видань „руск. пед. товариства“ і інших видань. П.

делегат відповів, що Дирекція товариства старається, щоби забезпечити членам можливо найбільші користи і звизвав, що кождий член купуючи, видання „руск. пед. товариства“, дістане значний опуст. Дирекція задумує посередничити в закупі всяких книжок, та шкільних приборів, а навіть деякі фірми зголосили вже свої оферти.

По вичерпанню дневного порядку закінчив збори п. делегат ще кількома ядреними словами, звизваючи все руске учительство до організаційної роботи, щоб всі єднались, та лучились в кришку, та свідому своєї цілі громаду на чолі сего всього учительства, а на славу нашої дорогої Русь-України. Бажаючи червоцкому Відділові успішного розвитку, висказав надію, що на сїдуючих загальних зборах буде членів в четверо тільки, що тепер.

До відділу увійшли: Атан. Руснак, яко голова, Микола Топушак, его заступник, Ольга Журавівська, писарка, Леся Киселиця, скарбник, Виктор Соневицький, яко контролор.

Вийшці п. предсідатель подякував п. делегатові іменем зібраних за труд, що зволив приїхати на збори.

Між присутними бачили ми також Вив. п. сов. Ясеняцького, проф. Ісупенка, др. Когута, що щиро заінтересувались нашим молодим товариством, та вступили до нього, яко члени спомогаючі.

Секретаріат зборів.

Проч з парламентом привілеїв і шахрайств виборчих!

Народне віче в Драчинцях.

Віче в Драчинцях, на яким явилось крім учителів і селян драчинських мноґо селян із сусідніх сіл, як Глинці, Кабина, Остра і т. д. відбуло ся в неділю, дня 31. грудня 1905. р. Збори отворив п. Михайло Зота, витаючи всіх прибулих на віче, і запропонував на предсідателя зборів п. Василя Аричука, а на писаря п. Юрія Івончеськула, на що всі одностайно пригнали.

Голова зборів, подякувавши за „честь“, зараз перейшов до першої точки дневного порядку. В ширшій промові обговорив він наше політичне положення і вказав на konieczність виборчої реформи. Представлене законної беззаконності, яку терпимо, не остало без сїлу у зібраних. Із облич селян було читати невдоволення і обурення до народних гнобителей. „Кажуть, що ви ще „недозрілі“ сего права голосованя“, говорив бесідник, а тут підхоплює жар товчливий старенький мужик із закутка: ще й „недозрілі“ та-ж а вже й „перезрілі“, а вони кажуть, що ми ще „недозрілі“.

Даліше забрав слово п. Юрій Івончеськул, наводючи причини бід селян, та вказуючи на політику панів-ділячів в послідних часах і їх „поступованя“ супротив нашого темного мужика. Даліше вказував зібраним, що лиш освітіння організація може поліпшити долю покритого селянина, бо де освітіння там організація, а де організація, там сила, а де є сила, то перемога певно можлива.

Під koniec підніс заслуги наших заступників руских у раді державній і висі отсю резолюцію:

1) Драчинське віче з дня 31. грудня 1905. р. витає радо заповіджене президентом міністрів Іавчом заведене загального, тайного, рівного і безпосередного голосованя при виборах до парламенту.

2) протестує проти яких небудь обманств і шахрайств при виборчій реформі та завизвав весь робучий люд до енергічної боротьби проти того.

3) домагає ся безсудівно загального, тайного, рівного і безпосередного голосованя у всіх законодавчих тіл.

4) руським послам, (членам клубу руского) а особливо послови Н. Васильови складає щирю подяку за їх працю з надією, що вони будуть і даліше так боротися за народні права. Резолюції прийнято віче гучним „славно!“

По сїм постановлено вислати відно. відні телеграми президентові міністрів Іавчові і послови Н. Васильови. Відтак промовляв ще Мацей Савка із Кабини, який змальовував селянам злощасність темноти і неорганізації та п. Михайло

Зотта, який обговорював справи місцевої каси і читальні.

По сїм предсідатель закінчив збори, збираючи ще раз коротенько причини і цілі скликаного віча. У відповідь йому заспівали всі гучно „Ще не вмерла“ і розійшли ся.

Вісник.

Телеграми „Буковини“

із дня 11. січня 1906.

Петербург. Після урядових доносень постановив цар указом з дня 24. грудня ст. ст. приспівити скликане думи і поміжови число виборців 10 до 15-кратно. Указ поручає провірюване мандатів самій думі, а не сенатові і уважає думу за законно уконституовану, наколи сенат об'явить діти найменше половини членів. Задля приготувань правительства, які забирають багато часу, зможуть посли зійти ся в Петербурзі аж при кінці цвітня, коли бунти і неспокої не перервуть нормального життя.

Петербург. Ходить чутка, що ціла Мінгрелія і Гурія хопила за оружжя проти Росії.

НОВИНКИ.

Чернівці, 11. січня 1906.

Вістки із рос. України. Рада одеського університету — як доносять „Кіев. Огид.“ — згодилась на основане катедри української мови і літератури. Мова викладава лекцій буде українська, як більша частина слухачів складають меть ся із Українців, а ні то буде російська. — Кіев. губернатор недозволив д. С. Чаналенкови видавати часопись „Громадське Слово“ і місячник „Нове життя“, як довідуємось через те, що в програму їх вставлено справу автономії України. — За те вже певно буде у Києві виходити з д. 1. січня сатирично-гумористичний тижневик „Шершень“ під редакцією В. Лозинського (ул. Назарівська ч. 7. кв. Лозинського). Дозвіл на видаванне сего тижневика вже є. В склад редакції входить секретарем Олександр Коваленко.

Допущення жінок до вїм. висш. шкіл. Коли в жовтні м. р. допущено жінок з гімназійним свідомством зрілості на університеті в Карльсруге, рішило ся також і баварське міністерство просвіти на той самий крок і дозволило студенткам, що мають свідомство зрілості з женьської гімназії в Карльсруге, імагрикуювати ся від сего семестру на обох краєвих університетах і на техніці. Через се може остаточно порішати ся також те питання і в Прусах, де правительство ще опирається на висш. студиям жінок. На техніці в Штутгарті будуть від тепер студентки мати рівні права з студентами. Віртемберське міністерство просвіти оголосило, що жінки з правом приваженности до краю будуть допущені на техніку в Штутгарті яко звичайні студентки під такими самими умовами як і мужики.

Бранці з року 1877. Румунський монах Кразмару залямував румунську столицю зовсім неімовірно твердженням, що в турецькій неволі находять ся ще 70 Румунів, з часу російско-турецької війни. Він оповідає, що рішив ся недавно відвідати монастир St. Moniment в Греції. З Букарешту до Галацішов піша і всі тут на грецький корабель, якого капітан запевняв его, що в Константинополі не потребує пашпорту. В Константинополі арештовано Кразмарого і видано. Він мусів через Туреччину іти піша в товаристві двох жандармів, що відпроваджували его з місця на місце а на ніч все заминали до арешту. В великій тюрмі в Адрианополі міг він тайно ходити. В однім відокремленім будинку, що складав ся з простої кімнати, мав він найти при сїй нагоді 70 Румунів, що дуже утішали ся, побачивши в нїм давнього товариша війни. Люди оповідали, що вони сиділи в вазниці від часу їх ув'язнення. Іх добре годували і вбїрали, однак було їм заборонено кореспондувати в вишнім світом. Вони надали монахови свої імена і регементи та просили його поінформувати власти о сїм у віт-

чині. Прийшовши до Букарешту, передав Кразмару військовим властям лісту тих, що мали находити ся в Адрианополі. На велике здивоване властей виказали ся при перегляді актів, що імена і військові відділи бранців згоджували ся і що кождий був назначений на ліст „пропав“. Зателеграфовано до румунського консула в Константинополі, щоби сейчас постарав ся увільнити бранців.

Самоубійство. В Гатні повісив ся в стані божівія Василь Фалинак Стефан в тамошнім лісі.

Оповістки, іменованя і т. п.

Підвишка за помочи. Ц. к. міністерство рільництва підвищило культурній раді краєвій субвенцію для видавництва буковинських хліборобських газет „Хлібороб“ і „Agriculatoriul“ за 1905 р. о 1500 Кор.

Віче в Ревні. Народне віче в справі виборчої реформи відбуде ся в Ревні дня 14. с. м. о 1-й год. пол. і звичайним дневним порядком. — За комітет: Володимир Цігулак.

Загальні збори тов. „Руска Бесіда“ в Яблонцях відбудуть ся в п'ятницю дня 19. лют. січня 1906 о год. 2-й по полудни в домі Федора Псарюка з сїдуючим дневним порядком: 1. Справоздане з діяльности товариства. 2. Справоздане касове. 3. Внески уступаючого відділу. 4. Вибір нового відділу. 5. Вільні внесення. — За виділ: Йосиф Стремковський, голова; Николай Турек, писар.

Віче в Панці-Забагній. Народне віче в справі загального, тайного, рівного і безпосередного права голосованя відбуде ся в неділю дня 21. січня 1906 о 12-й год. в пол. в хаті Якова Гаврилюка ч. дому 66. з отсим дневним порядком: 1. Виборча реформа. 2. Теперішнє наше політичне положення. 3. Вільні внесення. — Комітет.

Народне віче в Ставчанях. Дня 14. с. м. о 1-й год. в пол. відбуде ся в Ставчанях віче в справі загального, рівного, тайного і безпосередного права виборчого до ради державної. — За комітет вічевий: І. Семан, др. Вовсїдла.

Пригадуємо Ви. членам в ашківського „Боляна“ а також і всім тим, що хочуть вписатись в члени того товариства, що перша проба відбуде ся в суботу дня 13. с. м. о год. 6-й веч. З огляду на недалекий речинець Шевченківських вечерищ просимо о як найчисленнішій участі. — А. Гримичин, голова; О. Веремка, дірігент; Д. Гарас, писар.

Маланчин вечір, який устроюють спільно в ашківські товариства „Боляна“ і „Руска Бесіда“ відбуде ся, як се було заповіджено, в суботу дня 13. с. м. о год. 8-й, вечером в кімнатах „Рускої Бесіди“. — Позаяк українські товариства завили, що з причини подій в закордонній Україні ніяких вечерищ з танцями не устроюють, тому і ми уважаємо за відповідне поступати солідарно з загальом, а тим самим і танці з програми згаданого вечера відпадають. Вступ на вечер вільний. — За виділ „Боляна“: А. Гримичин, голова. — За виділ „Рускої Бесіди“: Євген Стрийський, голова.

З грек. орієнт. висшої школи реальної в Чернівцях. Іспити приватистів за перший семестер 1905/6 відбудуть ся на дні 30. і 31. січня і 1. лютого 1906. р. Зголошувати ся треба дня 29. січня між 10. а 11. годиною в дирекції, при чім треба вказати ся поквартированню шкільної оплати і треба зложити 24 корон такси. Приватисти, що задля слабости не можуть явити ся до іспиту в означенім речинці, мусять повідомити о тім дирекцію і вислати поквартированню шкільної оплати як також свідомство слабости, бо в противний раз вичерпав ся їх з каталогу. Приватисти мають вказати ся в мовах теми лектур, які брали ся в протигу семестра в школі.

З гімназії Франца-Йосифа в Сереті. Писемні іспити приватистів розпочинають ся дня 30. січня в V. класі о год. 8. рано. Всі приватисти мають явити ся в згаданім льокалі з відповідними ризикантами і мають перед приступом до іспиту зложити шкільну оплату в марках в квоті 30 кор. а таксу в квоті 20 кор.

За зміст Оголошень редакція не відповідає.

Загальні збори каси позичкової і шадничої в Сергіях відбудуться 18. січня 1906. із звичайним дневним порядком. *Іван Фок*, начальник.

С. Екстретюк,
пошукує
жінку до послуги,
в кухні Рускої Бурси (Народний Дім) ул. Петровича ч. 2 71-5

Найлучше і вже випробоване
средство на ревматизм єсть
NERVOL

антика др. Ю. Францоу
в Тернополі.

Се є знамените усмиряюче средство до
натирання против всяких ревматичних
болюв, простуджених, ломаних коостей, пле-
чий гістця і нервових недуг. Прошу ува-
жати на напись „Nervol“ і не при-
мати ніяких „Нервотинів“.

Ціна флакона 80 сот. 10 флаконів (фла-
шчок) 8 кор. з оплатою і опакованем.

Хто побрав календарі „Ру-
скої Бесіди“ в розпродаж а га-
дає що не розійдуться всі, про-
шу нам решту сейчас неоплат-
но післати, ми радо заплатимо
порто, бо на складі у нас вже
їх нема а попит за ними вели-
кий. З поважанем
Ів. Захарко.

КАНЦЕЛЯРИЯ
друкарні товариства „Рускої Ради“
отворена
в неділю і свята від 1/2 11 до 1/2 1 год. попол.

Н О В І Н О В Е Л Ь К И
Евгена Мандичевского
під заголовком
СУДЬБА

мож замовляти у автора в Тернополі по ціні
1 К. 60 сот. брош., або 2 К 10 сот. в гарній
сец. оправі.

Знаменитий мід
десеровий кураційний **6 К.** за 5
кіль оплатно. — В плястрах 1 кільо
2 К.

Від руского замовлення даю 20 сотиків на
будову руского театру. 105(10-24)

Короневич, см. уч.

Іванчани, Галичина.

3 4-го січня буде виходити у Петербурзі
щомісячник

„Вільна Україна“

орган українського пролетаріату.
Виходити ме у розмірі 5 аркушів.

Предплата виносить для закордону на
рок 5 рублів, на пів року 2 р. 50 коп.

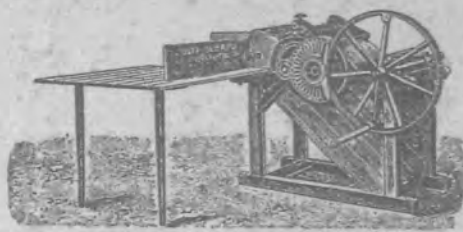
Редакція і адміністрація: С. Петербург
Невський Пр. ч. 139 кв. 60

Редактор-видавець **А. Я. ШАВЛЕНКО**

Редактор **І. Д. ЛИЧКО.**

Заряд друкарні
„Рускої Ради“

звертає увагу інтересованих, що
всякі друксортни висилає **лиш**
за попередним надісланем на-
лежитости або за посліплатою.

Пр. 0 Січкари с з різакми і запасовим різакм	—	—	44 К.
1 " " 3 3 " " " "	—	—	42 К.
2 " " 3 4 " " " "	—	—	44 К.
3 " " 3 3 " " " "	—	—	45 К.
4 " " 3 4 " " " "	—	—	47 К.
5 New-Model 3 " " " "	—	—	47 К.
6 " " 3 4 " " " "	—	—	49 К.
Р. S. 4. Млинок до чищення збіжя з 8 решетами і реше- том до конічини	—	—	60 К.

При замовленні, прошу о задаток а машину сейчас висилаю за посліплатою. Даю
їх також на рати після угоди, найлучше на 15 місяців сплати.

— При уплаті цілої суми готівкою, спускаю із всіх цін 10% —

Ті, що беруть машини на сплату звольте ласкаво дати мені
посвідчене від громадского уряду що дійсно можна їм повірити.

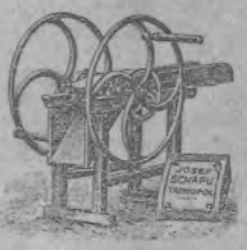
88 (11-20)

Йосиф Шалу **ТЕРНОПІЛЬ**
(Галичина)

поручаю свій богатий склад машин різниці, помп,
рур до верчення, січкари, молотілок, млиників
до чищення збіжя і машин до шиття. Тому, що я засту-
паю найліпші славні фабрики машин в Празі і маю їх виробы все
на складі, то нахожду ся в положенні доставляти лиш добрий то-
вар. Продаю машини по ось яким дуже дешевим цінам і висилаю
оплачено до кожної желізничної стайці в Галичині і Буковині.

Пр. Р. S. 10. Млинок до чищення збіжя з 10 решетами і решетом до конічини	—	—	—	75 К.
Ручна молотілка з розмаховим колесом	—	—	—	160 К.
Котел о силі 2 коней з ременями	—	—	—	230 К.
Машина до шиття ручна	—	—	—	60 К.
" " " ножна	—	—	—	80 К.
" " " Rübische Nr. E.	—	—	—	130 К.
" " " Centralbahn Nr. E.	—	—	—	140 К.

НАЙЛІПШИЙ ЧАЙ НА СВІТІ,

всюди до набути.

== Головний склад у ==

Шміда і Фонтіна

в Чернівцях. 92 (11-36)

Розповсюджуйте „БУКОВИНУ“ і „РУСКУ РАДУ“.

Наймоднійше естаблісема уборів
ТАЙТЛЕР і ШТЕРНБЕРГ Чернівці, Ринок
гот. під чорним орлом

На осінь і зиму

поручає **найбільший вибір уборів** для панів, панів
і дитин. — Убори зладжені після найновішого крою.

Сталі ціни, марковані на кожній штуці. 90 (12-24)

Діточа гардероба — се спеціальність.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодшого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Найбільший вибір артикулів на різдвяні і новорічні подарунки по уміркованих цінах.

Склад виробів з альпаки і хінського срібла ц.

к. надвірної фабрики В. Бахмана і Спілки у Відні.

Товари бронзові і шкіряні. Прибори до пивання, бюркові годинники, зеркала, тигарки
на листи і папери, попельнички, стінні декорації, етажерки, нецезарія шкіряні, різні ташки,
мошени, рамці до фотографій, куфери з замочками або без і різні артикули до подорожи.

Артикули галантерейні. Найновіші дамські поясники, рукавички, маншети, гудзики,
ковчарники, бурштинові цигарнички, льорнети і т. п.

Вахлярі із правдивих струсєвих пер, перлівки, газы, а кістаними ручками і я.

Рукавички з оденової шкіри, Glacé, футровані, а вовни, бавовни, трикотові, шведські рука-
вички для войска і цивільних, різного рода.

Артикули до польовання. Револьвери, стрільби найліпшої сорти і різнородна муніция.

Капелюхи а пільшу, а льодену, Velour Syk і т. п. для панів і хлопців в різних красках.

Кальшоші і черевники до снігу правдиві тербурські найліпші фабрикації. Величез-
ний вибір.

Самостійна продаж капелюхів а к. к. надвірних фабрик Геярма Ітти, у
Відні, Йосифа Піхлера і Синів у Гвалу, Ф. К. Попера в Хру-
дими, склад американських черевників Hothaway Poul & Harrington в Бостоні.

Товари обуяні. Великий вибір обуви на зиму в Chevreaux, Bokseml, а гемзи, сатины,
сукна, футровані або ні, склад лаякерів чорних і в інших красках, для панів, панів, дівчат
хлопців і дитин, чоботи і пів-черевники. Найбільший вибір.

Необходимі товари хустки і палі. Правдиве біле ситра і д-ра Ламана. Паньчохы
для панів дівчат, каштанники вовняні, перенаски на тіло, огрівачи колів, чепці, охоронячі ух
камаші і т. д.

Біле. Для панів, панів і дитин в найновіших красках.

Товари футрянні для панів і дівчат, різні ковчари і зарукавки, а куні, шкотські
перекі, тибетанські, шапки, кучми і різні артикули до польовання, вовняні різної най-
моднійшої сорти.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Іван Захарко.

За редакцію відповідає: Іван Захарко.